

ספר

שער ההקדמות

שער הראשון

ראשון הוא להשמונה שערים המפורסמים ובהם סודות נעלמים. ובשער הזה ישנם הקדמות נוראות ונפלאות אמתיות למופת ולאות. מראשית האין סוף דרוש אחר דרוש מקושרים כשלהבת קשורה בגחלת עד סוף עולם העשיה, אשר חיבר הרב הגדול האלקי מוה"ר חיים וויטאל זצוקלה"ה. כפי מה שקיבל מפי רבו המקובל האלקי הרב הקדוש רבינו יצחק לוריא אשכנזי זיע"א. אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה האמיתית שקיבל מפי אריהו ז"ל. והוא מכתבי הקודש שסידר מוה"ר שמואל וויטאל זצ"ל.

עם תוספות

הגהות מן הדפוסים הקודמים. עם מראה מקומות על רוב מאמרי חז"ל בש"ס ובזוהר, ומכל כתבי רבינו האר"י זיע"א בעץ חיים ושמונה שערים. ומספר עץ חיים עם פנים מסבירות ותלמד עשר ספירות למרן האר"י הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח פירוש הסלם על זוהר הקדוש. מלוקטים ומסודרים ע"י בעהמ"ח ספר מעלות הסלם על תיקוני זוהר שליט"א.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבו. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. ברת" : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גר"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה (צורפי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ו' חיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דברולחא, קרומא דאירא, רעוא דמצחא, עמר נקא, סקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, סה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' החתוניות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דה"ג : דהוד וגבורה. דו"נ : דבר ונוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; דייק. ד"ו : דפוס וולצבר. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפ"ו : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תנין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחי. דע"ס : דעשר ספרות. דעסמ"ב : דע"ב סיג מ"ה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עלינו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הרין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הוא הוד, דכתיב. ה"ח : ה' חסידים. ה' : היה. הי"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנו" : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה'ק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקט"ה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' החתוניות. התפ"א : התפשטות א' התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנסין ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנו ככח גדולת. אב"י"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ר' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, אר"ה, אה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. אר"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. אר"ח : אור חוור. אר"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. אר"מ : אור מקיף. אר"נ : אריך ונוקבא. אר"פ : אור פנימי. אר"ב"פ : אהור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחו"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם סה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוראל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוראל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מימ, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצורפי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באב"י"ע : באצילות, כריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ו : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה' ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בנין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בנין כף. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בחילול ורחימה. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"ז : בית הכנסת. ב"המ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג. בחי"ד : בחינה ב'גי'ד. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במלוי ההי"ן) בס'. בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

תחנות

י"א: יש אומרים; יש אורסים; ירא אלהים; ירחמור אל. יא"י: ישוב ארץ ישראל. יא"ל: יש אם למקרא; יש אם למסורת; יזכרם אלהים לטובה. יג: יש גורסים; יין גפן; מספר. יד: יש דורשים. י"ה: (ב) אותיות הראשונות משם הויה. יה"א: ג מלאים של שם הויה. יודין ההין אלפין. יה"ב: יוהכ"פ; יום הכפורים. יה"ד: יהי רצון. יו"כ: יום כסור. יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט: יצר טוב; יש טעם; יום טוב. יו"ט: יום טוב. יול"א: יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י: רמז על יחוד הויה ואדני. י"י: יברכך יאר ישא. יכ"ק: יום כסור קטן. י"ל: יש לומר. י"מ: יש מפרשים; יש מקומות; יציאת מצרים. י"ס: יוד ספירות; יש ספרים; יש טוברים. יס"ג: יש ספרים גורסים. יצה"ט: יצר הטוב. יצה"ר: יצר הרע. יש"א: ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת: ישראל סבא ותבונה. ית': יתברך; יתעלה. ית"ש: יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א: כי אם; כל אחד; כך אומר; כתוב אחד; כלל אחד. כא"א: כתוב אחד אומר. כאו"א: כל אחד ואחד; כל איש ואיש. כאו"ל: כל אומה ולשון. כאחז"ל: כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב: אותיות התורה. כ"ג: כהן גדול. כ"ד: כד דבור; כל דבר; כך דרשו. כד"א: כמה דאת אמר; כדא דאת אמרת. כד"ש: כדרך שאמרו. כ"ה: כתוב הכא. כה"א: כן הוא אומר. כה"ג: כהן גדול; כהאי גוונא. כהמ"ג: כל המוסיף גורע. כה"ג: כן היא נוסחת. כה"ט: כתבי הקודש. כו' וכו': וכולה; (לאמור): על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ: כך וכך. כו"פ: כלל ופרט. כופו"כ: כלל ופרט וכלל. כ"ז: כל זה; כל זמן; כף זכות; כלי זמין. כ"ח: כלי חיצון; כתר חכמה. כח"ב: כתר, חכמה, בינה. כחב"ד: כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ: כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י: כנסת ישראל; כתב יד; כן ידבו. כ"כ: כל כך, כמו כן; כתוב כאן. כל"ז: כלי זמין. כל"י: כהן, לוי, ישראל. כ"מ: כל מה; כל מקום; כן מצאתי; כן משמע; כן מוכח. כמד"א: כמה דאת אמרת. כמו"ש: כמו שכתוב. כמש"א: כמו שאתה אומר. כמש"ה: כמו שאמר הכתוב. כ"ג: כן נאמר; כן נראה. כנה"ג: כנסת הגדולה. כנו': כנוכר. כנ"י: כנסת ישראל. כנ"ל: כנוכר לעיל; כן נראה לי. כבלע"ד: כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ: כסא הכבוד. כ"ע: כולי עלמא; כתר עליון. כ"פ: כלי פנימי; כל פנים; כך פרשו. כצ"ל: כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק: כלי קודש. כ"ש: כל שכן; כבוד שמו; כל שעה; כבוד שבת. כש"ד: כללו דבר. כש"כ: כל שכן. כשו"ש: כל שעה ושעה; כל שנה ושנה. כש"ט:

ראכ"מ: הוין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ: ואם לא כן; ואחבת לרעך כמוך. ובעוה"ד: ובעונותינו הרבים. ובש' ובשעה. וגו': וגימיר (ראה וכו'). ודו"ק: דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל: ודי למבין. ול"ב: ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י: והשכיל יבין. וזה"ד: וזה הדין. וז"ל: וזה לשונו. וכה"א: וכן הוא א"מר. וכו': וכולה; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סימן נזכר בכתב). ול"ב: ולי נראה. ובלע"ד: וגראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא. ועד"ז: ועל דרך זה. ועכ"ז: ועם כל זה; ועל כל זה. ו"ק: ו' קצוות. וש"ג: ושם נסמן. ו"ת: ו' תחנות. ות"י: ותיקונים.

ז

ז"א: זעיר אנפין; זכות אבות; זה אומר. זאה"ל: זכור אותו האיש לטוב. זא"ז: זה אצל זה; זה אל זה; זה את זה; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז: זה בזה. זה"ז: זמן הזה. זה"ש: זה הוא שאמר. זו"ן: זעיר ונוקבא. זה לשונו; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז: זה לזה. ז"ח: זה חרש. זכ"ל: ז' כוכבי לכת. זלמ"ז: זה למטה מזה; זה למעלה מזה. ז"מ: ז' מלכים. זמ"ז: זה מזה. זמ"ן גק"ט: סדר ששת סדרי המשנה; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זעה"א: זקני עם הארץ. זע"ז: זה על זה. ז"פ: ז' פעמים. זצ"ל: זכר צדיק לברכה. ז"ק: זרע קודש; זקף קטן. ז"ש: זה שכתב; שאמר. ז"ת: ז' תחנות. זת"ז: זה תוך זה; זה תחת זה.

ח

ח': חלק; חרש. ח"א: חלק א'; חכמים אומרים; חז אמר. ח"ב: חלק ב'; חכמה בינה. חב"ד: חכמה, בינה, דעת. חבת"ם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג: חלק ג'; חלוסי גרסאות. ח"ד: חלק ד'. חד"ר: חסד דין רחמים. ח"ה: חלק ה'; חלול ה'. חה"ש: חלול השם. חה"מ: חול המועד. ח"ו: חלק ו'; חסר ואו; חס ושלום. חו"ג: חסדים וגבורות. חוה"מ: חול המועד. חוהמ"ס: חול המועד טוכות. חוהמ"פ: חול המועד פסח. חו"ל, חז"ל: חוץ לארץ. ח"ז: חלק ז; חודש זה. חז"ל: חכמינו זכרם לברכה. חח"ז: חכמה חסד נצח. חכ"א: חכמים אומרים. חל"ה: חלק לעולם הבא. חג"ה: חנוכה הבית. חגכ"ל שצ"ם: שבעה כוכבי הלכת; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס: חכמה סתימאה. ח"ע: חיי עולם. חע"ה: חיי עולם הבא. חש"ח: חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א: טור א'; טעם אחר. טו"ר: טוב ורע. ט"מ: טומאת מת; טעמא מאי; טעמי מקרא. טנת"א: טעמים, נקודות תנין, אותיות. ט"ס: טי ספירות. ט"ר: טי ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד: י"ב המולות; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוך. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מצ" : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב : מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נכאים אחרינים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, רע"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק" : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק" : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת נת"א : נקודות, תנין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סו"י : סימן. סו"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע" : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבגנ"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עו"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ז : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עכו ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ו : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ו : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"ג : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כפור. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתיבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבג"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הסטרי ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לועי"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיב, ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט מדול. לפמשה"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתך. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנה ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרינים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דדכי אמורי. מדה"ב : מדת הדין. מדה"ג : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוא ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מגא הגני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתמיא. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מוזו"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מגא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממן"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין גויקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מד סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

ד"ן. ר"ג: ריש גלותא. רדל"א: רישא ולא אחיד.
 ר"ה: ראש השנה. רה"י: רשות היחיד. רה"ק:
 רוח הקדש. רה"ר: רשות הרבים. ר"ח: ראש חדש.
 רח"ו: ר' חיים ויטאל. ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק;
 רבי יוסי. רי"ו: מספר. ר"ל: רחמנא לשוב;
 רחמנא ליצולן; ראה לדבר; רצוני לומר. ר"מ: ראש
 מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח:
 מספר. רמ"ק: ר' משה קורדובירו. רע"מ: רעיא
 מהימנא. רפ"ח: מספר. רשב"י: ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד: ראה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת:
 ראשי תיבות. רת"ס: ראש, תוך, סוף.

ש

ש"י: שורה, שעה. ש"א: שמואל א'; שליש אמצעי;
 שליש א', ש"ב: שמואל ב'; שער ב', שבי"כ:
 שבירת כלים. ש"ג: שער ג', שיעור ג', שג"ע: של
 גן עדן. שה"ש: שיר השירים. שו"ש: ששון
 ושמחה. שו"ת: שאלות ותשובות. ש"ח: שנאת
 חנם; שבת חנכה. שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך.
 ש"כ: מספר. שכ"א: שכל אחד. שכא"א: שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ: שם נסמן. שנגל"ה: שורש נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן: (ר' חיות המרכבה) שור
 נשר, אריה, אדם. שס"ה: מספר. ש"ע: שליש
 עליון; שמנה עשרה; שמוני עשרת. ש"צ: שלח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל: (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ד: שלוש רגלים;
 שם ר' ש"ש: שם שמים. ש"ת: שמחת תורה;
 שליש תזנות.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ: תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ד: תפלת
 הדרך. תה"ר: תהומא רבא. תה"ש: תפלת השחר.
 ת"ו: תם ונשלם. תובב"א: תבונה לתכונן במהרה
 כימינו אמן. תובי"ל: תם ונשלם ברוך ה' לעולם;
 תהה"ק: תורתנו הקדושה. תו"מ: תפארת ומלכות;
 תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע: תם
 ונשלם שבח לאל כורא עולם. תושב"כ: תורה שבכתב.
 תשבע"פ: תורה שבעל פה. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם.
 תתה"מ: תחית המתים. תכ"ב: תלת כלילן בתלת
 תכ"ד: תוך כדי דבור. תכ"ה: תורת כהנים. ת"ל:
 תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל.
 ת"מ: תפלת מנחה. תע"ס: תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע: תפלת ערבית. תרי"ג: (מספר) תרי"ג מצות
 תק"ח: תקונים חדשים. ת"ש: תפילין של יד.
 תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

עכא"א: על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ז: עד כל זה. עכ"ם:
 עבודת כוכבים. עכ"ל: עד כאן לשונו. עכ"פ: על
 כל פנים. ע"ל: עין לעיל. ע"מ: על מנת; על
 משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר
 מכית. עמוד"א: עמודא דאמצעייתא. עמ"ש: עין מה
 שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב:
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס: עשר ספירות; על
 סמך. עמס"ב: ע"ב סיג מ"ה בין. עע"ז: עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם: עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. עצה"ט: על
 צד היתר טוב. ע"ק: עתיקא קדישא. ע"ר: ערב רב.
 ער"ה: ערב ראש השנה. ער"ח: ערב ראש חדש.
 ע"ש: עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א: עד
 שיבוא אליהו. עש"ה: עין שם היטב. עש"מ: על
 שום מה. ע"ת: ערוב תחמים; על תנאי.

פ

פ"א: פרק א'; פעם אחת; פירוש אחר. פא"פ:
 פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב:
 פרק ב'. פב"א: פנים באחור. פב"פ: פנים בפנים.
 פ"ג: פרק ג'. פ"ד: פסק דין; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב: פדיון הבן. פו"א: פנים ואחור. פו"ח:
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ: פרט וכלל. פו"ד: פריה
 ורביה. פי': פירוש. פי": פושעי ישראל; פועל
 יוצא. פל': פלוני. פלח"ק: פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפ"ס: פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א: פנים
 מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות. פ"נ: פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד: פסק דין. פ"פ: פתחון פה.
 פ"ק: פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פר"א:
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס: פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת. צ"ג: ציון ג'; צום גדליה.
 צ"ד: ציון ד' וכדומה. צח"מ: צומת חז' מדבר.
 צ"ל: צריך לומר; צריך להיות. צ"ע: צריך עיון.
 צעב"ח: צער בעלי חיים. צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א: קונטרס
 אחרון. קב"ה: קודשא בריך הוא. קבו"ש: קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ: קריאת המגילה. קה"ק:
 קדש הקדשים. קה"ת: קריאת התורה. ק"ו: קל
 וחומר. קו"ח: קל וחומר. קוש"י: קוצו של יוד.
 קכ"ד: קדם כל דבר. קל"י: קליפות. קמ"ל: קא
 משמע לן. ק"פ: קרבן פסח. ק"ק: קדש קדשים;
 קדשים קלים. קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש:
 קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: ר' אבא; רבי אלעזר. ראב"ד: ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלה לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו וזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

לוח המפתחות

הקדמת מוהררח"ו ז"ע"א.

אשר עשה על לימוד תורת אמת מוסר גדול. וכל הקורא יקרע סגור לבבו. נדפסה בספר עץ חיים.

דרוש האזן

מדף מ"ד ע"א. עד דף מ"ה ע"ב.

דרוש החוטם

מדף מ"ה ע"ב. עד דף מ"ו ע"א.

דרוש הפה

מדף מ"ו ע"א. עד דף מ"ט ע"ב.

דרוש העקודים

מדף מ"ט ע"ב. עד דף נ' ע"ב.

דרוש בענין חזרת האורות למעלה

מדף נ' ע"ב. עד דף נ"ב ע"ב.

דרוש כיצד נעשו הכלים

מדף נ"ב ע"ב. עד דף נ"ו ע"א.

דרוש ב' בעולם העקודים

מדף נ"ו ע"א. עד דף ס' ע"ב.

דרוש בענין מטי ולא מטי

מדף ס' ע"ב. עד דף ס"ג ע"ב.

דרוש ב' בענין מול"מ

מדף ס"ג ע"ב. עד דף ס"ו ע"א.

דרוש ג' בענין מול"מ

מדף ס"ו ע"א. עד דף ס"ח ע"ב.

דרוש ד' בענין מול"מ

מדף ס"ח ע"ב. עד דף ע' ע"א.

הקדמה א

בענין תירוץ קושיא שנתקשו בה חכמים גדולים
עד סוף דף ב'.

הקדמה ב

בענין הי"ס הכלליות הכוללות כל עולם ועולם
איך נכללות בהרי"ה אחת. מסוף דף ב' עד
סוף דף ד'.

הקדמה ג

בענין תכלית כוונת בריאת העולם, ויתבאר
שם ב' חקירות. מסוף דף ד' עד דף י"ב ע"א.

הקדמה ד

בענין הי"ס אם הם זו למעלה מזו, או בדרך
קוים, או הם כדמיון י' גלגלים עגולים זה
לפנים מזה. מדף י"ב ע"א. וי"י יתבאר שם
איך התחיל הא"ס להאציל הנ' לים, עד דף
י"ט ע"א.

הקדמה ה

הבחי' שיש ביי"ס עגולים, ובי"י דיושר מדף
י"ט עד דף כ"ב ע"ב.

הקדמה ו

מבאר כללות כל העולמות שנבראו תוך המקום
החלל. מדף כ"ב ע"ב. ועוד מבאר שם שכלם
נתהוו בין האור המקיף דיושר של א"ק, ובין
הכלים דיושר שבו. מדף כ"ד ע"ב. עד דף
כ"ח ע"א.

דרושי א"ק

מדף כ"ח ע"א עד דף מ"ד ע"א.

לוח המפתחות

דרוש באור החדש שיצא מן המצח
מדף קי"ב ע"א. עד סוף דף קי"ג.

דרוש ב' בתקון המלכים הנז'
מדף קי"ד ע"א. עד דף קי"ו ע"א.

דרוש ג' בביאור ע"י ובענין הספקות
שבו
מדף קי"ו ע"א. עד דף קכ"ג ע"א.

דרוש בתקון א"א
דף קכ"ג ע"א.

דרוש בתקון א"א
מדף קכ"ג ע"ב. עד דף קכ"ו ע"ב.

דרוש בתקון זעיר אפיו ונוקביה
מדף קכ"ו ע"ב. עד דף קל ע"א.

דרוש ב' בענין עיבור זרין לתוך אימא
עילאה. בהיותם בחי' פרצוף א'
מדף קל ע"א. עד דף קל"ג ע"ב.

דרוש ג' בענין המוחין של ז"א
מדף קל"ג ע"ב. עד דף קל"ה ע"ב.

דרוש ד' בענין לידת זרין ויציאתם
מבטן אימא עילאה
מדף קל"ה ע"ב. עד דף קל"ז ע"א.

דרוש ה' בענין הצלם
מדף קל"ז ע"א. עד סוף דף קמ"ב.

דרוש א' בענין א"ק
מדף קמ"ג ע"א. עד דף קמ"ד ע"א.

דרוש ב' בענין א"ק
מדף קמ"ד ע"א. עד דף קמ"ז ע"א.

דרוש ג' בענין האזן
מדף קמ"ז ע"א. עד דף קנ"ג ע"ב.

דרוש ה' בענין מולי"מ
מדף ע"א ע"א. עד סוף דף ע"א.

דרוש א' בעולם הנקודים
מדף ע"ב ע"א. עד סוף דף ע"ה.

דרוש ב' בעולם הנקודים בתקון א'
מדף ע"ו ע"א. עד דף ע"ח ע"א.

דרוש ג' בעולם הנקודים
מדף ע"א ע"א. עד דף פ"א ע"א.

דרוש ד' בעולם הנקודים
מדף פ"א ע"א. עד סוף דף פ"ב.

דרוש ה' בעולם הנקודים
מדף פ"ג ע"א. עד דף פ"ו ע"א.

דרוש ו' בעולם הנקודים באופן יציאתם
מדף פ"ו ע"א. עד סוף דף ו'.

דרוש שבעה מלכים
מדף פ"ו ע"א. עד דף פ"ט ע"א.

דרוש בבטול האחורים של א"א
מדף פ"ט ע"א. עד סוף דף צ"א.

דרוש בסדר ירידת ז' מלכים ונפילתם
וירידת אחורים דא"א. ואיך נעשו
הכל ביחד
מדף צ"א ע"א. עד סוף דף צ"ז.

דרוש איך ירדו הכלים של ז' המלכים
אל עולם הבריאה
מדף צ"ח ע"א. עד דף ק"א ע"ב.

דרוש הרפ"ח נצוצין
מדף ק"א ע"ב. עד דף ק"ט ע"ב.

דרוש כאשר עלה ברצון המאציל
העליון להחיות אלו המלכים
מדף ק"ט ע"ב. עד דף קי"ב ע"א.

לוח המפתחות

דרוש גדול בענין עץ הדעת טוב ורע
מדף קע"א ע"ב, עד דף קע"ג ע"ב.

סוד אחר באחר
מדף קע"ג ע"ב, עד דף קע"ה ע"ב.

דרוש ו' בענין החסדים והגבורות הנז'.
איך הם מתפשטים
מדף קע"ה ע"ב, עד דף קע"ז ע"א.

דרוש ח' במספר השנים שבהם נגדל
ז"א
מדף קע"ז ע"א, עד דף קע"ח ע"א.

דרוש ט' בתקון נוקבא דז"א
דף קע"ח ע"א וע"ב.

סוד מצות מעשר
דף קע"ט ע"א.

סוד דינין דדכורא, תקיפין ברישא,
ונייחין בסופא, והנוקבא להפך
שם דף קע"ט ע"א.

טעם למה היו דבוקים אחר באחר ז' וז'
דף קע"ט ע"א.

סוד השבועות והנדרים וליל יוה"כ
דף קע"ט ע"ב.

דרוש בהיות ז' וז' בעיבור תוך אימא
דף ק"פ ע"א.

דרוש קטן ב' על הנז"ל
שם מדף ק"פ ע"א, עד דף קס"א ע"ב.

דרוש קטן על הגדלת נוקבא דז"א
דף קס"א ע"ב.

דרוש י' בצלם של ז"א מצד אבא
מדף קס"א ע"ב, עד דף קס"ד ע"א.

הקדמה קטנה
מדף קנ"ג ע"ב, עד דף קנ"ד ע"א.

הקדמה אחת בטרם שנאצל עולם
האצילות
מדף קנ"ד ע"א, עד דף קנ"ז ע"א.

דרוש גדול כשעלה ברצון המאציל
לברא העולם
מדף קנ"ז ע"א, עד סוף הדף.

סוד ה' הקפות
דף קנ"ז ע"א.

סוד המסך שבין עולם לעולם
שם קנ"ז ע"א.

סוד העשר נקודות הנזכר
שם קנ"ז ע"ב.

סוד המיין נוקבין
דף קנ"ח ע"ב.

סוד העשרה הרוגי מלכות
מדף קנ"ח ע"ב, עד דף קנ"ט ע"ב.

דרוש ב' בתקון המלכים
מדף קנ"ט עד דף קס"א.

סוד תקון ב' הפרצופים של או"א
דף קס"א ע"א.

דרוש ג' בענין תקון זעיר ונוקביה
מדף קס"ב ע"א, עד דף קס"ה ע"א.

דרוש ד' בזמן הלידה והיניקה
מדף קס"ה ע"א, עד דף קס"ז ע"א.

דרוש ה' בזמן העיבור ה' דמוחין
מדף קס"ז ע"א, עד דף קס"ט ע"א.

דרוש ו' בכניסת המוחין ובהגדלת ז"א
מדף קס"ט ע"א, עד דף קע"א ע"א.

לוח המפתחות

- סוד מצות הסוכה
דף קצ"ג ע"א.
- סוד לבנה במלואה
דף קצ"ג ע"א.
- דרוש בענין רמ"ח איברים דז"א
דף קצ"ג ע"ב.
- סוד שם יצחק, ושרשי קין והבל,
וענין ש"ק
דף קצ"ד ע"א.
- ענין ארבע הוי"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן
דף קצ"ד ע"ב.
- החלוקים והשנוים שבין או"א לז"ן
דף קצ"ה ע"א.
- דרוש בענין צלם ודמות הנזכר בפסוק
שם ע"ב.
- דרוש נפלא בתחלת האצילות
דף קצ"ו ע"א ובי.
- שאלה אחת קטנה בתחלת האצילות
דף קצ"ו ע"א.
- דרוש בענין שמות הספירות שבדי
עולמות, ובו יתבאר סדר די' עולמות
מדף קצ"ו ע"ב, עד דף ר"ו ע"ב.
- סוד רמזים בשמות הנז', וסוד שם
המפורש האמיתי
מדף ר"ו ע"ב, עד דף ר"א ע"ב.
- דרוש בה' פרצופין שהם שלמים
מדף ר"א ע"ב, עד דף ר"ג ע"ב.
- דרוש ב' בחמשה פרצופין שלימים
דף ר"ג ע"ב.
- דרוש י"א יבאר עוד בענין או"א, וענין
בינה ותבונה, ויעקב ולא ורחל,
חולתם
דף קפ"ד ע"א וע"ב.
- ביאור מאמר רז"ל מ"ם וסמ"ך
שבלוחות בנס היו עומדים
מדף קפ"ה ע"א, עד דף קפ"ו ע"ב.
- סוד בחינה העליונה שבנוק' דז"א
הנקרא לאה, ובו יתבאר ענין מצות
התפילין
מדף קפ"ו ע"ב, עד דף קפ"ז ע"א.
- סוד מצות התפילין
מדף קפ"ז ע"א, עד דף קפ"ח ע"א.
- סוד שבת שאין בו תפילין
(שער המצות פרשת ויחי)
שם
- סוד מ"ש ז"ל כי הקב"ה מניח תפילין
בכל יום
שם בע"ב.
- סוד כמה פרצופין אחרים, מצפורה
ותמנע
דף קפ"ט ע"א ובי.
- דרוש קטן בגי' זמנים עיבור של ז"א.
שם ע"ב.
- דרוש ב' בענין עיבור ויניקה ומוחין
דז"א
מדף ק"צ ע"א, עד דף קצ"א ע"ב.
- טעם למה הכתר של ז"א הוא בשליש
אחרון של התפארת דתבונה
דף קצ"א ע"א.
- עוד דרוש שני על הנזכר בפסוק דורי
נסע ונגלה
משם עד דף קצ"ג ע"א.

לוח המפתחות

דרוש בענין המוחין של ז"א הנקרא
ישראל

דף רל"ח ע"א וב'.

ביאור כניסת המוחין הנז' תחלה
מלובשים תוך נה"י דא"א, ואח"כ כיצד
נכנסין תוך ז"א

מדף רל"ט ע"א, עד דף רמ"א ע"א.

דרוש כולל יבאר בו כל הפרצופים
הנאחזים ונשרשים ויוצאים מפרצוף
ז"א, והם: פרצוף יעקב, ופרצוף לאה,
ופרצוף רחל נוקבא דז"א

דף רמ"א ע"א וב'.

ביאור פרצוף רחל

מדף רמ"ב ע"א עד דף רמ"ג ע"ב.

ביאור פרצוף יעקב ולאה

מדף רמ"ג ע"ב, עד דף רמ"ה ע"א.

עוד ביאור מציאות יעקב ולאה
ושרשם פעם שנית

מדף רמ"ה ע"א, עד דף רמ"ו ע"ב.

ביאור טעם השנויים שבין: יעקב
ולאה ורחל

מדף רמ"ו ע"ב, עד דף רמ"ט ע"א.

דרוש פרצוף לאה

דף רמ"ט ע"א.

ביאור מארז"ל נובלות חכמה של
מעלה תורה

מדף רמ"ט ע"ב עד דף רנ"א ע"ב.

ביאור פסוק עור בעד עור וגו'
דף רנ"א ע"ב.

דרוש בענין הכתר

דף רנ"ב ע"א.

פרק בערכי הכינויין בשם בין
מדף רי"ד ע"א, עד דף רכ"ד ע"ב.

דרוש בעולם האצילות, בסדר ה'
פרצופים שבו

מדף רכ"ד ע"ב, עד דף רכ"ז ע"ב.

ביאור משנת מסכת אבות פ"ה, בעשרה
מאמרות נברא העולם

מדף רכ"ח ע"א, עד דף רכ"ט ע"ב.

ביאור ענין רשות היחיד ורשות הרבים
וכן טעם איסור מלאכת בורר בשבת.

מדף רכ"ט ע"ב, עד דף רל" ע"ב.

ביאור יותר בפרטות, ענין אלו ה'
נקודים, איך היו קודם התיקון ואחר
התיקון

מדף רל" ע"ב, עד דף רל"ב ע"ב.

ביאור תקון עתיק יומין, ותקון אריך
אנפין

דף רל"ג ע"א וב'.

דרוש כי נה"י דע"י מתלבשים תוך

חג"ת דא"א

דף רל"ד ע"א.

דרוש הש"ע נהורין, שיש בתרין

אנפין דא"א

שם ע"ב.

ביאור סדר התקון של אבא ואמא

מדף רל"ה ע"ב, עד דף רל"ז ע"ב.

ביאור תיקון חג"ת דעתיק יומין

דף רל"ז ע"ב.

ביאור תיקון נה"י דעתיק יומין

שם.

ביאור סדר התקון של ז"ו

דף רל"ז ע"א וב'.

לוח המפתחות

סוד פסוק סומך די לכל הנופלים
מדף רס"ח ע"ב, עד דף רע"ב ע"ב

דרוש ר' על הנזיל, יבאר בו כי
התבונה נכנסת בתוך ז"א בסוד
המוחין שלו
מדף רע"א ע"א, עד רע"ב ע"ב.

דרוש קטן בהארת היסוד המגולה
דאבא, הנקרא מרדכי
דף רע"ב ע"ב.

דרוש קטן בנה"י דישיס ובנה"י
של התבונה
מדף רע"ב ע"ב, עד דף רע"ג ע"א.

דרוש קטן בא"א וזו"ן
דף רע"ג ע"א.

דרוש יקר הערך בענין הדעת
מדף רע"ג ע"ב, עד דף רפ"ב ע"א.

דרוש כולל, איך יש ב' בחי' אורות
בכל העולמות, והם: אור פנימי,
ואור מקיף
דף רפ"ב ע"א.

דרוש ב' על הנזיל
משם עד דף רפ"ג ע"ב.

דרוש ג' בענין אור פנימי ואור מקיף
כנזיל
מדף רפ"ג ע"ב, עד דף רפ"ז ע"ב.

דרוש בענין ההוי"ה, שהיא חסד
ורחמים
דף רפ"ז ע"ב.

דרוש בענין השיר שהוא הגבורה
דף רפ"ח ע"א.

דרושים קטנים בגבורות
מדף רפ"ח ע"ב, עד דף רפ"ט ע"ב.

דרושים בביאור ההוי"ה של די' אותיות
מדף רנ"ב ע"ב, עד דף רנ"ג ע"ב.

דרוש ב' בדי' אותיות ההוי"ה, בה'
דרכים
מדף רנ"ג ע"ב, עד דף רנ"ז ע"א.

דרוש בתחלת האצילות
דף רנ"ז ע"א.

ביאור, בעיבור, ולידה, ומוחין, הנזיל
מדף רנ"ז ע"ב, עד דף רנ"ט ע"ב.

דרוש א' קטן במוחין דז"א
דף רנ"ט ע"א.

דרוש קטן קרוב אל הנזכר
דף ר"ס ע"א.

דרוש ב' באצילות, ובו יתבאר כמה
בחי' של מ"ב, וביאור פסוק שרפים
עומדים ממעל לו
מדף ר"ס ע"א, עד דף רס"א ע"ב.

דרושי א"א
מדף רס"א ע"ב, עד דף רס"ב ע"א.

דרוש ב' על הנ"ל
דף רס"ב ע"ב.

דרוש ג' על הנ"ל
דף רס"ג ע"א.

דרוש די' על הנ"ל
משם ע"ב עד דף רס"ה ע"א.

דרוש ה' ארוך על הנזיל
מדף רס"ה ע"א, עד דף רס"ח ע"א.

סוד למה הבינה נקראת סמ"ך,
והתבונה מ"ם סתומה כנזיל
דף רס"ח ע"א.

לוח המפתחות

דרוש י"א על הנזיל, מדבר מה נעשה
מן המוחין דאלוקים דקטנות, כאשר
נכנסין המוחין דהויות דגדלות
מדף שי"ג ע"ב, עד דף שי"ז ע"א.

דרוש י"ב על הנזיל, אומר מה מתחדש
בו"א, כשירדו בו המוחין דהויות,
שהם גדלות.

מדף שי"ז ע"ב, עד דף שי"ט ע"א.

דרוש י"ג על הנזיל

מדף שי"ט ע"א, עד דף שכ"א ע"א.

דרוש י"ד, במוחין דגדלות דז"א
מדף שכ"א ע"א, עד דף שכ"ז ע"א.

דרוש ט"ו, בשעור הכתר דז"א
כמה הוא

מדף שכ"ז ע"א, עד דף שכ"ח ע"א.

דרוש י"ו, בענין ירידת החסדים
והגבורות, והתפשטותם תוך ז"א
מדף שכ"ח ע"ב, עד דף של"א ע"ב.

דרוש י"ז, בענין הצלם של המוחין
דגדלות

מדף של"א ע"ב, עד דף של"ו ע"א.

דרוש כ' קטן, יודיע בו, שזוין הם ב'
אותיות ו"ה

שם ע"א.

דרוש כ"א, יודיע בו, כי התקון הראשון
של הדיקנא דז"א נקרא אל
שם ע"ב.

דרוש כ"ב, גם בדיקנא דז"א, ובדיקנא
דנוקביה

דף של"ו ע"א.

דרוש כ"ג, יחזור ויבאר שג' זמנים היו,
בענין אצילות ז"א

מדף של"ו ע"ב, עד דף של"ח ע"ב.

דרושי ז"א, דרוש א' בג' זמנים שהיו
אל ז"א

מדף רפ"ט ע"ב, עד דף רצ"ה ע"א.

דרוש ב' קטן, בג' זמנים שהיו אל ז"ן
דף רצ"ה ע"א.

דרוש ג' בביאור ב' זמנים הראשונים
של ז"א

מדף רצ"ה ע"ב, עד דף רצ"ח ע"ב.

דרוש ד' בביאור ג' זמנים שהיו
אל ז"א

מדף רצ"ח ע"ב, עד דף ש"א ע"ב.

טעם למה אין הכתר נמנה בכלל הי"ס
מדף ש"א ע"ב, עד דף ש"ב ע"א.

דרוש ה' על הנזיל

מדף ש"ב ע"א, עד דף ש"ד ע"א.

דרוש ו' בענין המוחין דז"א בקטנות
ובגדלות

מדף ש"ד ע"א, עד דף ש"ה ע"ב.

דרוש ז' על הנזיל, האומר כי גם העובר
במעו אמו, יש לו ראש ומוחין וכו'
דף ש"ה ע"ב.

דרוש ח' על הנזיל, מבאר הפרש שבין
המוחין דעיבור, אל המוחין דיניקה,
אעפ"י ששניהם שם אלקים

מדף ש"ו ע"א, עד דף ש"ח ע"ב.

דרוש ט' על הנזיל, באופן התלבשות
המוחין בתוך הנה"י של אימא בזמן
הגדלות, ואח"כ נכנסין בז"א

מדף ש"ח ע"ב, עד דף ש"י"א ע"ב.

דרוש י' בשיעור זמן כניסת אלו
המוחין דגדלות תוך ז"א

מדף ש"י"א ע"ב, עד דף שי"ג ע"א.

לוח המפתחות

טוד בנימין שם.	דרוש כ"ד, טוד התרדמה של ז"א שם ע"ב.
טעם למה לא נקברה רחל עם יעקב במערה דף שע"ד ע"א.	דרוש כ"ו, בענין השפתים והנשיקין של ז"וין דף של"ט ע"א.
טעם למה נוקבא דז"א נקראת דלית גדולה שם ע"ב.	דרוש כ"ז, בענין מ"ו, מה ענינם מדף של"ט ע"ב, עד דף ש"מ ע"ב.
טוד תמר מה הוא שם.	דרוש כ"ח קטן, באופן ז"ווג ז"וין דף שמ"א ע"א.
טעם למה המוחין של נוקבא דז"א, נעשו מן נה"י דז"א דף שע"ה ע"א.	דרוש א' מדרוש פיצוף רחל משם עד דף שמ"ב ע"ב.
דרוש ברחל נוקבא דז"א מהיכן יוצאת שם.	דרוש ב' על הנז"ל מדף שמ"ב ע"ב, עד דף שנ"א ע"א.
ענין ה' דמים שמטמאים באשה שם ע"ב.	דרוש ג' בענין עשר נקודות של הנקבה, בנויות על אלפא ביתא דאי"ט ב"ח מדף שנ"א ע"א, עד דף שנ"ז ע"ב.
עוד דרוש בנוקבא דז"א דף שע"ז ע"א.	ביאור אותיות אלפא ביתא דאי"ק בכ"ר מדף שנ"ז ע"ב, עד דף שס"ד ע"א.
דרוש קטן בענין קטרוג הלבנה שם ע"ב.	דרוש ד', קרוב אל הנזכר, בענין שינוי הזמנים הנז' מדף שס"ד ע"א, עד דף שס"ט ע"א.
דרושי אבי"ע, דרוש א' כולל, מהא"ס עד סוף כל העולמות מדף שע"ז ע"ב, עד דף שפ"ב ע"א.	טוד מיעוט הירח מדף שס"ט ע"א, עד דף שע"א ע"א.
דרוש ב' על הנז"ל, בענינים מחולפים בד' עולמות הנז"ל מדף שפ"ב ע"א, עד דף שפ"ז ע"א.	דרוש ה', דרוש הקליפות, ודרוש אבי"ע מדף שע"א ע"א, עד דף שע"ג ע"א.
דרוש ג' על הנז"ל מדף שפ"ז ע"א, עד דף שפ"ט ע"ב.	דרוש קטן, בענין הדעת של הנוקבא רחל, בימי החול דף שע"ג ע"א.
טעם למה שאומרים בתפלה, יוצר אור ובורא חושך, והוא להפך כנודע מדף שפ"ט ע"ב, עד דף שצ"א ע"ב.	טוד הוי"ה דמלוי ההי"ן שהיא בגי' ב"ן שם ע"ב.

לוח המפתחות

דרוש ט' קטן בהבדל ה' פרצופים
שבכל עולם ועולם מהנ"ל
דף שצ"ט ע"ב.

דרוש י' קטן, יודיע בו הה' פרצופים
שיש באבי"ע
דף ת' ע"א.

דרוש י"א קטן, יודיע, כי יש פנימיות
וחיצוניות, בכל ארבע עולמות אבי"ע
שם ע"ב.

דרוש י"ב, יודיע בו, כי בכל בחינה
ובחינה מכל ד' עולמות אבי"ע, יש
ד' בחינות

מדף ת"א ע"א, עד סוף דף ת"ב.

לקוטים משער ההקדמות
מדף ת"ג ע"א.

דרוש ד' על הנז"ל, בסדר ג' עולמות
בי"ע

מדף שצ"א ע"ב, עד דף שצ"ג ע"א.

דרוש ה', בסדר עולמות בי"ע
במקומותם ובשמותם

מדף שצ"ג ע"א, עד דף שצ"ה ע"א.

דרוש ו' בהפרש שיש בין ד' עולמות
אבי"ע

מדף שצ"ה ע"א, עד דף שצ"ז ע"א.

דרוש ז', יודיע בו ממה נתהוו ד'
עולמות אבי"ע

מדף שצ"ז ע"א, עד דף שצ"ח ע"ב.

דרוש ח', בחלוק שיש בדי' עולמות
אבי"ע

מדף שצ"ח ע"ב, עד דף שצ"ט ע"ב.

הקדמה מבעל המחבר ההגהות ומראה מקומות

וחיצונית החכמה וכו' עכ"ל. ופירש הגר"א ז"ל:
החכמה הפנימית נקרא קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט
הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות
שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין
רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת
התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין, וכמש"כ
בפרשת בראשית דדא קליפה לדא וכו' עכ"ל.
והרה"ק מזידיטשוב ז"ל (בספרו סור מרע
ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל ז"ל: והנה בלי
ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכו' אחר שעושה
המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיון
לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם
וכו'. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במז"מ וכדומה
וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכו'.
ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים,
למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסוד
התורה וכו' כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים
לשטוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים
לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי

ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של
עניות וחרב ביה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר
השתדלות בלימוד חכמת הקבלה, שעל הפסוק
(ישעי' מ"ה) קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל
הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר
נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם.
פירשו חכז"ל (תיקון ת" ל) היא אומרת מה אקרא
כל הבשר חציר, כולם כבהמות נדמו האוכלים
חציר, וכל חסדו כציץ השדה כל חסד שעושים
לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה,
שאינם תפסים להשתדל בחכמת הקבלה, או להם
שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדון לעולם,
ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל
אי העבודה ושקידה על הלימוד הקודש, של לימוד
חכמת הקבלה, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד
לא יוצאים ידי החובה, וכמש"ש שם (תיקון מ"ט) אוי
להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם
ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים
ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה

ה ק ד מ ה

קשוט. וכתב שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו'. ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלוי היה לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"ג, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזהר ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המוכחר שיתעסקו ברכים גדולים וקטנים כדאייתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

דברי גאוני וקדושי ארץ המועתקים כאן, ועוד אלפי מאמרים המפורזים בזהר הקדוש ובשאר ספרים, ובהקדמה למוהר"ו ז"ל לספר עץ חיים, אשר כולם כאחד רואים בעיני קדשם, שכל עיכוב גאולתנו, שכל הרע המסוכב על ידי הגלות המר הזה, וכל ההונחה הגדולה המתהווה בדורנו זה אחרון — שהוא אך ורק מחוסר לימוד קדוש זה, — כל אלה הניעו אותנו לקחת עלינו את המעמסה הקדושה הזאת, להשתדל בעזרהי להרבות, ולהפיץ את חכמת האמת, להוציא לאור את כל כתבי רבינו האר"י ז"ל, ספר עץ חיים, וכל השמונה שערים, מבוא שערים עולה תמיד ופרי עץ חיים. והי' יהיה בעזרונו.

ואל יאמר האומר מי יודע עומק הדברים ומי יכול לעמוד לפני האר"י ז"ל להבין עמקי סודותיו, כי בחמלת ה' עלינו שלח לנו משמי מעונה עיר וקדיש ממנו יתד ממנו פנה הוא האיר עינינו באור גדול אור הפנים אור פני מלך חיים פנים מאירות ופנים מסבירות מורינו ורבינו המקובל האלקי כקש"ת ר' יהודה הלוי אשלג זיע"א, שבדורנו זה זכינו לחבוריו הגדולים המבארים את החכמה עפ"י השכל העיוני הפשוט שכל מעיין בינוני יכול להבינה וללמדה ולהתקן על ידה. ובכן שמחו צדיקים והרנינו כל ישרי לב כי סתרי תורה אשר היו טמונים ונסתרים מעיני הקדמונים והראשונים יצאו ונגלו באלו הזמנים. ובזכות לימוד תורתנו הק' לשמה נזכה לראות בנחמת ציון ויגאלנו גאולת עולם אמן.

ומלבד התקנות הגדולות הנאמרות בשער הספר הוספנו כמה מעלות מועילות: (א) השתדלנו להשלים המלים בכל מקום שהיה חצי תיבה וקו אחריו. (ב) שמנו נקודות לחלק בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בדיבור המתחיל. וכל הספר נדפס באותיות מרובעות.

מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכו' עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב ז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הרברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי האדם נדמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראויים למאכל האדם. וכן השל"ה הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חסא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הידידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן לסיבת מניעת הלימוד הקדוש — חכמת הקבלה, ומובא בספר תורת שמחה (דף נ"ז) אשר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא ז"ל אמר להרה"ק ר' העניך מאלכסנדר ז"ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היהדות מיום ליום אחרונית ר"ל, אכן הענין הוא דמקודם היה די בתורה הנגלית, אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקורם שכבה היא מתחזקת ביותר והשלהבת עולה יותר, כמו כן מקודם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלויותינו היינו מצוים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאה ריזן ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנהנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמ"ש הגאון הק' הר' אברהם אזולאי ז"ל בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לדי' כתות וכו' כת הג' מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה, אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים) ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע. בגין דעל דא יתער באורייתא באורה

ספר שער ההקדמות

האדרות, ובספר התיקוני, ובספר שיר השירים, הפליא לדבר בענין שלשה ראשונות, ובהפך ממה שאמר ז"ל בהקדמתו אל ספר הזוהר, שהחקירה היא אף בספירת המלכות הנקראת מה, כלומר מה פשפשת מה ידעת, הא כלא סתים כדקדמיתא.

אבל יוכן ענין זה, במה שיתבאר בע"ה, בענין אדם קדמון לכל קדומים, ואיך כל העולמות הם ענפים מסתעפים ממנו, עד שנמצא, כי עולם האצילות, הוא בחי' לבוש אל שלשה אחרונות נה"י שבו, הנקראים רגליו. וכבר ידעת, כי עולם העשיה, היא כנגד מלכות, הנקראת נוקבא דז"א. אשר מקומה באחורי ז"א בנה"י שלו בלבד. נמצא כי עולם האצילות כלו, הוא בחינת עולם העשיה בערך מלכות אדם קדמון. ונמצא, שכל עסק ספר הזוהר בעולם האצילות, אפילו בשלשה ראשונות שבו, איננו רק בחינת עולם העשיה בערך אדם קדמון. ודי למבין, כי הדברים סתומים וחתומים. וראינו עתה, להקדים קצת הקדמות, כמו שיעדנו למעלה: א', צריך אתה לידע, כי ענין העשר ספירות הכלליות, רוצה לומר הכוללות כל עולם ועולם, הנה נכללות יחד כלם, בבחינת פרצוף אדם א', כלול מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, ובו נכללות עשר ספירות, באופן זה: כי ספירת הכתר, היא גולגלתא. וחכמה

א) הנה, בראשונה, נתרץ קושיא גדולה וחזקה, שנתקשו בה חכמים גדולים ולא ירדו לסוף עומקה, הלא היא: כי בהקדמת ספר הזוהר ברוך א' ע"ב, על פסוק שאו מדום עיניכם וכו', אמרו שם, כי בספירת הכתר ובחכמה, לית תמן שאלה כלל, ומן בינה ואילך הנקראת עלמא דאתי, קיימא לשאלה, אבל איהו בארע סתים ולא אתגלייא, זכיון דמטי עד מלכות הנקראת מה, מה פשפשת מה ידעת, הא כלא סתים כדקדמיתא. גם במאמדים אחרים, על פסוק כי שאל נא לימים ראשונים, אמרו, כי אין מקום שאלה ודרישה וחקירה, אלא בו' ימי בראשית, שהם ז' תחתונות. אבל בשלשה ספירות ראשונות, אין מקום חקירה כלל. ובתיקונין תיקון ג"ב דף ס"ז ע"א, וזה לשונו, כתר עליון דא איהו שלימו דחמשים שערי בינה, ודא איהו דלא אתיהיב למשה, ועליה אתמד נתיב לא ידעו עיט, ועליה אמרו רבותינו ז"ל במופלא ממך אל תדרוש במכוסה ממך אל תחקוד, אין לך עסק בנסתרות, במה שהורשת התבונן, ובראש תיקון זה עצמו, אמר שם, הנסתרות: דא אינון או"א. נמצא כי בשלשה ראשונות, אסור לאדם לחקוד ולדרוש בהם, כאשר תמצא בפסק ה"ר יצחק דלטאש ז"ל, בתחלת הדפסת ספר הזוהר, עיין שם בישוב ובתירוץ המאמר הזה, וכאלה רבים. ואמנם מצאנו ראינו בכל ספר הזוהר, ובפרט בשתי

הגהות ומראה מקומות

ממרון האר"י אשל"ג זצ"ל, בהשמטות לספר ע"ה עם פמ"ס, בענין אלה ארבעה ההקדמות הראשונות.

א) ע"ה דרוש עגולים ויושר ענף ה'. ועיין שם בענף א' אות א' בהגהות ומראה מקומות, מ"ש

שבה, כאשר כל הפרצופין החמשה, והיא נקראת נוקבא דזעיר אנפין, כפי בחינת כל עולם ועולם.

ואמנם דבר גלוי הוא, כי אין למעלה גוף, ולא כח בגוף חלילה, וכל הדמיונות והציודים אלו, לא מפני שהם כך חס ושלום, אמנם לשכך את האזן, לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים, בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, לכן נתן רשות, לדבר בבחינת ציודים ודמיונים, כאשר הוא פשוט בכל ספרי הזוהר, וגם בפסוקי התורה עצמה, כלם כאחד עונים ואומרים בדבר הזה, כמו שאמר הכתוב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, עיני ה' אל צדיקים, וישמע ה', וירח ה', וידבר ה', וכאלה רבות, וגדולה מכלם, מה שאמר הכתוב, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה וכו', ואם התורה עצמה דברה כך, גם אנחנו נוכל לדבר כלשון הזה, עם היות שפשוט הוא, שאין שם למעלה אלא אורות דקים בתכלית הרוחניות, בלתי נתפשים שם כלל, וכמו שאמר הכתוב, כי לא ראיתם כל תמונה, וכאלה רבות.

ואמנם יש עוד דרך אחרת, כדי להמשיל ולצייר בה הדברים העליונים, והם בחינת כתיבת צורת האותיות, כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון, וגם תמונה זו, דבר פשוט הוא, כי אין למעלה לא אות ולא נקודה, וגם זה דרך משל וציור, לשכך את האזן כנזכר, ולכן נבאר עתה הקדמה הנזכר על דרך ציור האותיות גם כן, ובכחי' ציורים אלו: אם ציור האדם, ואם ציור אותיות, שתיהם מוכרחים, להבין ענין האורות העליונים, כאשר תראה ספרי הזוהר בנויים עפ"י שתי בחינות הציורים האלה, ובחינת ציור האותיות אעשנה כמו הקדמה אחרת וזו היא:

הקדמה ב' (ב) והיא זאת, דע כי העשר ספירות הכלליות, הכוללות כל עולם ועולם, הנה הם נכללות יחד כלם בבחינת הוי"ה אחת, והנה קוצו של יוד שיש בזאת ההוי"ה, היא

בינה דעת, הם תלתא מוחין, וחסד גבורה תפארת, הם דרועין וגופא, ונה"י, הם תדין שוקין ואמה, הנקראת ראש הגויה, ומלכות היא נוקבא דייליה.

אבל אם נרצה לפרט ולחלק אלו העשר ספירות הנזכרים הכלליות, בפדטים רבים, אינם מתחלקות דק בבחינת ה' פרצופין בלבד, וכל פרצוף מהם, כלול מתרי"ג איברים וגידים כנזכר, וזה סדרן: כי ספירת הכתר, הוא פרצוף שלם, כלול מעשר ספירות פרטיות, ונקרא אדין אנפין, ואמנם בו נכלל בחינת פרצוף עתיק יומין, ואין כאן מקום ביאורו, וספירת חכמה, גם הוא פרצוף שלם, ונקרא אבא, והבינה גם היא פרצוף שלם, ונקראת אימא, ושש ספירות אשר מחסד עד יסוד, גם הם פרצוף אחד שלם, ונקראים זעיר אנפין, וספירה העשירית הנקראת מלכות, הנקראת נוקבא דז"א, גם הוא פרצוף שלם, כולל עשר ספירות פרטיות שבה.

ואמנם בחינת ספירת המלכות הפרטית, אשר היא העשירית, אשר בעשר ספירות הפרטיות שבכל פרצוף ופרצוף כנזכר, הנה ענינה הוא זה, כי אם היא המלכות שבפרצוף הזכר, כגון אבא או ז"א, הנה המלכות שבו, היא בחינת העטרה שבפי גיד האמה, הנקרא יסוד, בסוד וברכות לראש צדיק, כנזכר בספר הזוהר בפרשת ויצא דף קס"ב ע"א, וזה לשונו, רבי ייסא זוטא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה מאי האי דכתיב וברכות לראש צדיק, לצדיק מבעי ליה וכו', אבל בחינת המלכות אשר בפרצוף, הנקרא נקבה, כגון אימא או נוקבא דז"א, הנה המלכות שבה היא בחינת עטרת היסוד שבה, כי היסוד עצמו הוא הרחם, מקום ההריון, ובחינת הבשר התפוח אשר עליו בולט מבחור, נקרא עטרה, ונקרא בדברי רבותינו ז"ל שפולי מעים, כנזכר בענין סימני האיילנות, ועיין שם, וכל זה הוא במלכות פרטית שבכל פרצוף ופרצוף, אבל בספירת המלכות הכללית שבכל עולם ועולם, הנה גם היא פרצוף שלם, כולל עשר ספירות פרטיות

הנהרות ומראה מקומות

(ב) ע"ח שם ענף ה' ד"ה עוד צריך.

והיא אחרונה, הנרמזת במלכות שהיא. נוקבא דז"א, יש בה הוי"ה אחת במלוי ההי"ן. כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה והיא בגימטריא ב"ן. ועל דרך זה ג"כ, בפרטות כל פדצוף ופדצוף-שבחמש פרצופין הנזכרים, אשר בכל פדצוף מהם, יש הוי"ה אחת פרטיית כנזכר, יש בה הוי"ה אחת דע"ב במלוי יודי"ן, בחכמה שבפדצוף-ההוא. והוי"ה אחת דס"ג, בבינה שבפדצוף ההוא. והוי"ה אחת דמ"ה, בשש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, שבפדצוף ההוא. והוי"ה אחת דב"ן, במלכות שבפדצוף ההוא. וכמו שכל ספירה וספירה נפרטת ומתחלקת לעשר ספירות, ועשר לעשר, עד אין תכלית כנודע, כך הוא התחלקות מלויי ההוי"ה, שהם מתרבים, ומתחלקים עד אין קץ, כפי סדר חלוק פדטות. הספירה עד אין קץ.

והנה אחרי אשר הקדמנו לך כל ההקדמות האלה, צריכים אנו לעורר אל המעיין, הבא להתעסק בספר הזה, כי הנה ימצא בו מאמרים דבים שונים וחלוקים, וסותרים זה את זה, ואם לא יהיו לו ההקדמות האלו, נוחם יסתר מעיניו, ואולת יד שכלו להבינם, ויבנה עליהם במות טלואות בלות, בעקודים נקודים וטלואים, טלאי על גבי טלאי, כאשר הוא מצוי ונמצא דבר זה. אצל המתחכמים בספר הזהר בעין שכלם האנושי וסבת טעותם הוא, מפני כי לא ידעו באיזו בחינה מתעסק המאמר ההוא, ולא יבחינ אם הוא באדם קדמון עצמו, או אם הוא באותם האורות היוצאים ממנו, אם בבחי' אורות האזן, ואם בבחינת אורות החוסם, ואם באורות הפה הנקראים עולם העקודים, ואם באורות העין הנקראים עולם הנקודים, שהוא בחינת עולם האצילות טרם שנתקן, ואם באורות המצח, שהוא עולם האצילות אחר התיקון, ואם בעולם אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, וכ"ז הוא בדרך כללות.

ועל דרך זה ג"כ יש להסתכל, אם מתעסק המאמר ההוא, בפרטות פרצוף עתיק יומין שבכל עולם מהם, או אם באריך אנפין, או באבא, או באימא, או בישראל סבא, או בתבונה, או בזעיר אנפין, או ברחל נוקבא דזעיר אנפין, או בעקב, או בלאה.

עוד צריך להבחין, בפרטי פרטים, אם מדבר

בספירת הכתר. והי"ד עצמה, היא בחכמה. והיא ראשונה, בבינה, והי', בתפארת, כלול משש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. אשר כללותם יחד, נקראים בשם פרצוף אחד, הנקרא זעיר אנפין. וה' אחרונה, מלכות דזעיר אנפין, כנזכר לעיל.

וכל זה הוא דרך כללות, בהוי"ה הכוללת כל החמשה פרצופין יחד כנזכר לעיל. אבל אם נחלק כל פרצוף ופדצוף בעשר ספירות פרטיות שבו, או תהיה בפרצוף ההוא גם כן בחינת הוי"ה אחת פרטיית, כוללת עשר ספירות הפרטיות ההם, על דרך הכלליות. והוא: כי קוצו של יו"ד, היא הכתר, שהוא גלגלתא שבפרצוף ההוא. והי"ד עצמה, היא בחכמה, שהוא מוח ימין שבפרצוף ההוא. והיא ראשונה בבינה, והוא מוח שמאל שבפרצוף ההוא. והוא, הוא תפארת, כולל שית ספירין, והוא שש קצוות הגוף, שהם תדין דרועין וגופא, ותדין שוקין ואמה, אשר בפרצוף ההוא. והיא אחרונה, היא מלכות, והיא עטרת היסוד שבפרצוף ההוא.

והנה בכלל הקדמה זו, צריכים אנו להודיעך ענפים אחרים המסתעפים ממנה, כי כמו שבהיותנו ממשילים ציור האורות העליונים בתמונת אדם, המתחלק לאיברים וגידיים פרטיים שונים זה מזה, כך בהיותנו ממשילים אותם בציוור אותיות, יתחלקו גם הם בכמה פרטים, אשר זה ענינם.

דע, כי כל אות ואות משם ההוי"ה בכל מקום שהיא, בין בכללות, בין בפרטות כנזכר לעיל, הנה מכל אות ואות מהם, יוצא הוי"ה אחת, וההפרש שבהם, הוא בבחינת המלויים שבהם. וזה ענינם: הנה הי"ד, שהיא רומזת באבא, שהיא הספירה הנקראת חכמה, יש בה הוי"ה אחת במלוי יודי"ן, כזה: יו"ד ה"י ו"ו ה"י, והיא בגימטריא ע"ב.

והיא ראשונה, הנרמזה באימא, שהיא הספירה הנקראת בינה, יש בה הוי"ה אחת במלוי, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, והיא בגימטריא ס"ג. והוא, הנרמזת בזעיר אנפין, שהם שש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. יש בה הוי"ה אחת במלוי אלפי"ן, כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והוא בגימטריא מ"ה.

ובחינת העשר ספירות דעגולים, או בבחינת עשר ספירות דיושר בצורת אדם. ואם באור המקיף. או אם באור הפנימי. ואם בעצמות אורות העשר ספירות. או אם בכלים שלהם. גדולה מכולם צריך להבחין, כי אופני העשר ספירות, ומצבן ומעמדן ומלואם וחטרונם, עצמו מספר, אם בעת אשר נאצלו ונתקנו, ואם קודם תקונם, שהם ענין השבעה מלכים אשר מלכו בארץ אדום הנזכרים בשתי האדרות ואם בעת קטרוג הלבנה. ואם כאשר נבדא אדם הראשון. ואם אחר שחטא. כי אז נשתנו כל העולמות ממציאיותם. ואם בדור המדבר. ואם בבנין בית ראשון. ואם בחרבנו. ואם בבנין בית שני. ואם בחרבנו

גדולה מכולם, אם בימי החול, ואם בשבתות, אם בימים טובים, ואם ביום, ואם בלילה. ולא עוד, אלא שבכל עת ובכל שעה, משתנים העולמות, ואין שעה זו דומה לזו. ומי שיסתכל בענין מהלך הכוכבים והמזלות, ושינוי מעמדן ומצבן בכל עת ורגע, זה אינו דומה לזה, כפי פגישת הכוכבים זה בזה בשינוי גמור, אשר זהו סבת הנולדים, שאין זה דומה לזה, כפי הרגע שבו נולד. ומזה יוכל להסתכל לעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר, וגם לשינוייהם, כי הלא הם משתנים בכל עת ובכל רגע, כי התחתונים הם צל העליונים.

ואם עיני שכל לך, תדע ותשכיל ממוצא דברינו, כי אין שכל האנושי יכול לעמוד בדקדוק על כל הפרטים האלה, ועי' אמר דוד המלך ע"ה, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. וכן שלמה המלך ע"ה אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. כמבואר אצלינו בהקדמות הספר הזה. ולך נא ראה ספר התיקונין בתיקון כ"ב דף ס"ג ע"ב, במאמר קם ר' שמעון ואמר סבא סבא וכו', ולבושים דאיהו לביש בצפרא לא לביש ברמשא, ולבושין דלביש ביומא חדא, לא לביש ביומא תניינא וכו', וממנו יתבאר לך, איך משתנה מצב ומעמד העולמות, אשר הם הלבושים שבהם מתלבש האין סוף לכמה שינויים, בכל עת ובכל רגע, וכפי השינויים ההם, נשתנו בחינת דברי המאמרים אשר בספר הזוהר, וכלם דברי אלהים חיים, בלי שום מחלוקת כלל, ולא פליגי,

וכלם נכוחים למבין, אין בהם נפתל ועקש חלילה וחס. גם תמצא בספר הזוהר ובתיקונין, כמה מיני בחינות הוי"ת שונות זו מזו במלוייהם, אם במלוי שם ע"ב, ואם במלוי שם ס"ג, ואם במלוי שם מ"ה, ואם במלוי ב"ן, וצריך שתחקור שכלך ותדע, באיזו בחינה מהבחינות הנזכרים לעיל מדבר המאמר ההוא, כדי שתדע באיזו בחינה מהבחינות הנזכרים לעיל, רומזת אותה ההוי"ה הנזכרת שם, אשר בזה תבין, איך עם היות שסדר ההוי"ת הם ע"ב, ואח"כ ס"ג, ואחר כך מ"ה, ואח"כ ב"ן. עם כ"ז, יש בחינת ב"ן גדולה מבחינת ע"ב, וכן כיוצא בזה, ובהיותך מעיין בשכלך ובחקירתך לעמוד על כל הנזכר לעיל, אז אפשר שתשיג לדעת כונת המאמר ההוא שאתה עוסק בו, אם יהיה אלהים עמך, אם תהיה תמים בדרכיו, כי לא ימנע טוב להולכים בתמים. עוד ראיתי לעוררך על ענין אחד, הלא הוא, כי צריך אתה לדעת, כי רוב מאמרי הזוהר, וכמעט כלם, אינם מתעסקים בענין העשר ספירות דבחינת עיגולים, אלא בבחינת העשר ספירות שהם ביושר כמראה אדם. ועיין זה כולל בכל העולמות, בין בהיות דבריו בעשר ספירות דאדם קדמון, או באורות היוצאים ממנו, או באלבע עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, בכלליהם ובפרטיהם, הכל הוא בבחינת עשר ספירות דיושר כמראה אדם. והנה אם דברי אלה נוכח פניך, ואל יליו מעיניך בקראך ספר הזוהר, אם תרוץ לא תכשל, ויכלת עמוד, ואז תלך לבטח דרכך, ויהי אלהים עמך.

הקדמה ג

והיא זאת, בענין תכלית כונת בריאת העולמות. ונבאר שני חקירות גדולות, נתעסקו בהם המקובלים. החקירה הראשונה הוא, מה שחקרו החכמים הראשונים והאחרונים, לדעת סבת בריאת העולמות, לאיזה צורך היתה, ונמנו וגמדו אומר, כי הסבה היתה, לפי שהנה מוכרח הוא שהקב"ה יהיה שלם בכל הפעולות, ובכל השמות, ובכל הכינויים של גדולה ומעלה וכבוד. והנה אם לא היה מוציא פעולותיו וכחותיו לידי

פקודא תליסר, דא קריאת שמע, ואית למינדע, דאיהו אתקרי חכם, בכל מיני חכמות, ומבין בכל מיני תבונות וכו', אלא דקודם דברא עלמא, אתקרי איהו בכל אילין דרגין, על שם בריין דהור עתידין להבראות, דאי לאו בריין דעלמא, אמאי אתקרי רחום דיין, אלא על בריין דעתידין, ובגין כך כל שמהן אינון כינויין דיליה, על שם עוברין דעלמא וכו', אוף הכי מארי עלמא, קודם דברא עלמא ובריין דיליה, למאן אתקרי רחום וחנון, או דיין וכו', אלא כל שמהן דיליה אינון כינויין, ולא אתקרי בהו, אלא על שם בריין דעלמא, וגם בפרשת בא אל פרעה ברעיא מהימנא דף מ"ב ע"ב, וזה לשונו, אבל לבתר דעבר האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה, נחית תמן, ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות, דיליה, וקרא: א"ל, אלהי"ם, שד"י, צבאו"ת, אהי"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, איך יתנהיג עלמא בחסד ובדינא, כפום עובדיהון דבני נשא, דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין, איך ישתמודעון ליה, ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

החקירה השנית, היא קרובה אל שאלת מה לפנים מה לאחור, הנזכר במסכת חגיגה, פרק אין דורשין, במשנה א', וזה לשונו, וכל המסתכל בארבע דברים אלו (ג) ראוי לו כאלו לא בא לעולם:

הנהגות ומראיה מקומות

אמנם, אין דברי המשנה כפשוטם של הדברים, בשאלת מקום וזמן גשמי, כי שאלה כזו הוא, טפשות בעיני חז"ל, וכל בעל עיון יודע זאת, שגבולי המקום וגבולי הזמן המה שנברא"ם, ברגע אחד, יחד עם האדם המשיג אותם, ובטרם שנברא המשיג הזה, ודאי שעדיין לא היה לגבולים הללו, שום מציאות בעולמות, כלומר, באחת הצורות כמות שהם נתפשים במח המדמה האנושי, עדימ, באם שלא היה נברא חוש הראיה בתכריות, או ודאי שלא היה שום מציאות של עגיני הגוונים: שחור, לבן, ירוק, אדום, בעוה"ז, כי הרותנים שבעולמות שלמעלה ממנו, ודאי אשר גם היום עדיין אינם יודעים ואינם מבחינים בגוונים הצבעיים כמות שהם אצלינו, להיות שאין להם חוש הראיה ועינים כמונו, וא"כ כלפי מי אפשר לומר שיש

גלוי פועל ומעשה, כביכול לא היה נקרא שלם, לא בפעולותיו, ולא בשמותיו ובכינויו, כי הנה השם הגדול בן ארבע אותיות הוי"ה, מורה על הוראת היות היותו יתברך נצחית וקיימת לעד, היה לעבר, והוה, ויהיה, לעתיד, טרם הבריאה, ובזמן קיום הבריאה, ואחר התהפכותה אל מה שהיה, ואם לא נבראו העולמות וכל אשר בהם, לא תוכל להראות אמיתת הוראת היותו יתברך הנצחית, בעבר והוה ועתיד, ולא יהיה נקרא בשם הנזכר.

וכן שם אדני נקרא כן, להורות היות לו עבדים, והוא אדון עליהם, ואם אין עבדים, לא יהיה נקרא בשם זה, ועל דרך זה בשאר השמות כלם, וכן בענין הכינויים אשר אליו יתברך, כגון רחום וחנון ארך אפים וכו', לא יקרא בשמות אלו, זולתי בהיות נבראים בעולם, ובהיותו מרחם עליהם יקרא רחום, ובהאריך אפו עליהם, יקרא ארך אפים, ועל דרך זה בכל הכינויים, ונמצא כי בהיות העולמות והנבראים, או פעולותיו וכוחותיו יוצאים לידי פועל גלוי, ויהיה אז נקרא שלם, בכל פעולותיו, ובכל שמותיו, ובכל כינוייו והכחות, בלי שום שינוי וחסרון כלל חלילה וחס.

וכבר נתבאר טעם זה בספר הזהר, בפרשת פנחס, ברעיא מהימנא דף רנ"ז ע"ב, וזה לשונו,

(ג) הנני מעתיק כאן ביאור החקירה הזו מספר ע"ח עם פמ"ס למרן האר"י הלוי אשלג זצ"ל, בהשמטות דף י"א, וז"ל:

וצריך להבין דבריהם ז"ל, מה כוונת בזה, באמרם שלא חס על כבוד קונו, מדוע לא אמרו סתם אסור להסתכל, כמ"ש בשאר דברים, ועוד, בשלמה בגבולי הזמן, דהיינו: מה לפנים, מה לאחור, יש חשש שלא יבא לטעות ח"ו בנצחיות השי"ת, משום שדמיון האנושי, לא יתפוש שום דבר רק בגבולי הזמן, אמנם בשאלת גבולי המקום, במה למעלה מה למטה, איזה פגם יש בזה, והכל יודעים שענין גדול המקום אין לו שום ערך בתחניות, שהרי אפילו בגשמיות אנו רואים שהדברים היקרים תופסים מקום יותר קטן, מהדברים הפחותים, ומח ענין לא חס על כבוד קינו יש כאן,

מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, מה לאחור. עצומה, אל הבא בחקירת עניינה כזוכר, ע"כ לא ולהיות שאלה זו עמוקה מאד, גורמת סכנה

הגהות ומראה מקומות

הרבה מעולם המלאכים, אלא שמדברים בעניני עוה"ז, בהענפים, ועל פיהם מגלים אור החכמה בעולמות העליונים. ואפילו בעניני ההלכות, אמרו בזה אשר תנאין ואמוראין, כל דיניהון על רזין דאורייתא סדרהו, ומכ"ש בעניני אגדה, שאינם כלל וכלל לפי פשוטם הגלוי לעינים, כמו שהארכתי בזה בתחילת ההקדמה ע"ה. אלא דרכם כדרך כל חכמי האמת, לתפוש בהענפים שבמציאות העולם שלנו, ועליהם מגלים אור יקרות שבהשרשים שלהם בהעולמות העליונים, ולפיכך לא יושגו דבריהם ז"ל זולת למי שיש לו ידיעה וקבלה אמיתית, בהיחס של ענפי העוה"ז כלפי שרשיהם העליונים שבכל עולם ועולם וע"כ יהיו דבריהם ז"ל שבמדרשות ואגדות לטורח ולמשא לחסרי הדעת, ועמלם לריק, כי אחר כל טרחתם לא ימצאו בהם אלא סברות עצמם, מה שהיה ידוע להם בלעדי דבריהם ז"ל, ובעוה"ר, ס"א מלכותא גלא תגא, ולכן נתחדש בדורינו מין מחברי ספרי דרוש המפרשים האגדות ע"פ סברות בדויות ע"פ דברי הימים של בעלי המדרש, או לאותה בושא או לאותה כלימה, התורה חוגרת שק ואומרת עשאוני בניך שיר וכו', כי הן המתברים הן המעיינים לא יתעוררו לדושים כאלו, רק לתענוג גופם וחילול נשמתם, להפך דברי אלקים חיים על מקרים נמוכים מהבלי הזמן אשר בדו מלבם, והולים א"ע למראית עין ברמזים דקים מקורות ימיהם של חז"ל שמוצאים, אשר גם המה אינם כפשוטם, וע"כ החי ישים אל לבו, ומה ישיב כי ישאלנו אל.

והנה השאלה הזאת: מה למעלה מה למטה, שפירושה גבול המקום בראש וסוף, ומה לפנים ומה לאחור, שפירושה גבול הזמן, כבר הרחבנו אותה בצבינה תרוחני בפנים מסבירות ענף א' בביאור דברי הרב שם, כי שם מקומה, וכלל השאלה הזאת, מעסיק מאד לבעלי הגיון, כי ירצו להבין איך עולם המוגבל הזה שלפנינו עם כל גנותו, יהיה נמשך מבלתי גבול, אשר באמת ע"פ שכל העיוני האנושי, אין לזה שום תירוץ מספיק.

מציאת גוונים וצבעים בעולם. אלא שהמושגים המשויגים אותם באים כאחד, בהיותם בהמציאות, וגם הבורא יתברך חידש אותם יחד, ועכ"ז צריכים להבין הכתוב אין כל חדש תחת השמש, והוא, כי ודאי א"ע, שהיה חסר, עדימ, בהבריות חוש הראיה, מ"מ, היה עיקר מציאת הגוונים בהכרח בעוה"ז, אמנם במושגים אחרים, דהיינו מושגים רוחניים, שהיא ממש באותה הצורה, שהרוחניים מבינים היום את שינוי הצבעים, הנמצא בעוה"ז, כי המלאכים, שהמה המשיגים הרוחניים שבעולם היצירה, בלי ספק כלל, שהמה רואים ומסתכלים בכל הנמצא בעולם השפל הזה, בהיות שהמה השרשים, מכל המציאות וההנהגות שבעוה"ז, כאמרם ז"ל שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה, וכו', וא"כ, ודאי בלי ספק, שהמה משיגים השינויים שיש בין הצבעים ג"כ, אמנם בחוש רוחני של מלאך, שבטח אין לו שום דמיון לזה שמצייר ומבחין חוש הראיה שלנו.

ועל פי האמור מובן הכתוב שאין כל חדש תחת השמש, כי המושג הוא מציאות גם בטרם שבא המשיג המותאם לו, אמנם, נבחן על כל פנים, שעדיין אינו במציאות בזה העולם של המשיג המותאם, עדימ הנ"ל בענין הצבעים שאמרנו, שאע"פ שלא היה נברא חוש הראיה בהבריות, עכ"ז היה לתגוונים בחי מציאות, בחוש הראיה תרוחני של המלאכים, בעלי עולם היצירה, ולפיכך היה נבחן כאן, אשר ענין הצבעים עם כל בחינותיהם נמצאים רק למעלה בעולם היצירה, ועדיין לא נשתלשלו לעוה"ז, שנמצאים בעולם המלאכים, היותם, המשיגים אותם, והוא, משום שאין להם משיגים בעולם העשיה, היות, שאין כאן חוש הראיה, ותכן היטב המשל והנמשל הזה שהוא ישר ומקובל לכל בעל הגיון.

ולפי האמור תבין, ששאלת החושים במדתם המוגבלת שבעוה"ז אין בזה עסק לחז"ל, שכל דבריהם בנויים על הנבואה ורוח הקודש, שהוא רוחניות גמור, למעלה מהמקום, ולמעלה מהזמן, לכל מחשבתם היה בעולמות העליונים, ולמעלה

אבל נכתוב בה ראשי פרקים, כמצייץ מן החרכים, בלי הסתכלות אל הדברים העמוקים. והמשכיל אליו לבו. על דבר זה, ימצא טוב טעם ודעת, אם ישיח

הנהגות ומראות מקומות

כי חוק ומושכל ראשון הוא, שטוב נמשך מטוב, וכן ח"ו להיפך. וע"כ פקרו רבים בדורות הראשונים, להחליט ח"ו ב' רשויות, טועל טוב, וטועל רע, כנודע. וע"כ הזהירו חז"ל, כל שלא חס על כבוד קונו וכו' כלומר שאדם השפל צריך להאמין בכל יכולתו יתברך, שיש תורה וחכמה, שהוא למעלה מגדר שכל האנושי, בסו"ה ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה, דהיינו סגולת התורה הנבואה המגלה לנו סוד האחרות, שזוהי זהפלאה שלנו מכל העם וכו', כי ה"ס השגחתו יתברך בפרטיות, וגילוי שמותיו יתברך, ער"ש חז"ל כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה. כולה דייקא, וכמ"ש לא בשמים היא וכו' כי קרוב אליך הרבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. וישראל שעמדו אבותיהם על הר סיני פסקה וזהמתם, ואינם חסרים בלתי קדושה וטהרה ותשובה שלימה באופן שלא ישוּבו לכסלם עוד, ואז ראוי כל אחד מישראל שיתגלו לו סודות התורה ושמותיו הקדושים. עד לסוד השגחה פרטיות שבעוה"ז שה"ס האחדות.

וזוהו שיעור דחז"ל, וכל שלא חס על כבוד קונו דראוי לו שלא בא לעולם. דהיינו מי שמעיו פניו ורוצה להבין בהשגחתו יתברך בטרם שזכה לאור תורה אלא בשכלו העיוני, המשותף לכל בני העולם במדה אחת, שאין בו לבני ישראל שום הפלאה ויתרון על שאר האומות, א"כ לא חס על כבוד קונו, כי מגלה לבו שאינו מאמין בהפלאה היתירה שבתורתינו הקדושה, אשר רק אותנו בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים, בנר מצוה ואור תורה, כי באלה קנה אותנו, כמ"ש בפרשה של קבלת התורה, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וכו' הייתם לי סגולה מכל העמים וכו', שז"ס שמו יתברך וקונה הכל, וע"כ דייקו לומר שלא חס על כבוד "קונו", ולפיכך אמרו על השואל הזה, אשר ראוי לו שלא בא לעולם, שהרי לא נברא העולם אלא בשביל ישראל מקיימי התורה וכו' כנודע, שזוהי מטרת הבריאה, כמ"ש בפמ"ס ענף א' ובהקדמה ע"ש, ומאחד שפוקר בזה א"כ עכרת הוא ח"ו מכלל ישראל, ואיגנו ראוי כלל

למסדת ביאתו לעולם, כי מתוך שאינו מאמין בהפלאה ישראל על יתר האומות, נמצא מאליו אשר ישאר כל ימי חייו בבכרותו כמו שאר האומות ויהיה מחוייב להתגלגל פעם שנית לבא לעולם, וא"כ הריהו במציאותו עתה בעוה"ז לבלי תועלת, וזה אמרם ז"ל ראוי לו שלא בא לעולם, כי לא יקיים בו הכתוב והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים אין עוד, ונמצא כאמור, שיהיה נצרך לבא פעם שנית לעולם.

וכמו כן אמרו ז"ל בזהר חדש דף קמ"ט אות תפ"ב, אלא במלות אחרות וז"ל, וחד לאסתכלא בהאי עלמא ולמנדע עלמא דאיהו ביה וכו', פירוש אע"פ שכבר זכה בג' ידיעות הקודמות על שלימותם, ער"ש שם: חכמתא דאצטרך ליה לבר נש: חד למנדע ולאסתכלא ברזא דמאריה, וחד למנדע ליה לגופיה ולאשתמודע וכו', וחד למנדע ולאסתכלא ברזא דנשמתין, וכו', ואחר שזכה בכל אלה על בורין, אז מתחיל זמנו לעסוק בידיעת עולם הזה, דהיינו ידיעה הד' למנדע האי עלמא דאיהו ביה, שזוהו סוד האחדות והשגחתו הפרטית בעולם הזה, באופן, שאין כאן כלל מציאות של רע, ובסו"ה ולא ירח ממנו נדח, ובסו"ה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וכו', ובחרת בחיים, וכו', דהיינו כמו שפירש"י ז"ל שם, וז"ל, כאדם הגוסל יד בנו ומעמידו על מנה היפה וכו', כי או יקיים בו הכתוב, וידעת היום והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים אין עוד, כלומר שם הויה מורה על הרחמים, ושם אלקים יורה על הדין, אשר מקיימי התורה מובטחים להשיג יחוד הויה, איך הדין עצמו שב ומתהפך לרחמים גמורים, בלי שישאד אפילו רשימו של דין ח"ו, כמו שמסיים הכתוב „אין עוד". וזה שיעור הכתוב והשבות אל לבבך, כלומר, ששיעור הידיעה צריך להיות בבידור גמור, אשר הלב מתיישב בו.

וזוהו שמסיים שם הזהר חדש, שאם חסר לו איזה ידיעה מארבע הידיעות האמורים, מחויב להתגלגל פעם שנית בסו"ה אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת

(ד) הנה החקירה הזאת היא, מה ששואלים החוקרים, לדעת מדוע בריאת העולם היתה בזמן אח"כ. והענין בקיצור נמרץ בהעלם גמור הוא

הגהות ומראה מקומות

והנה שורש הזמן בצביונו הרוחני מתחילתו. הי"ס גילוי מציאות של חסרון. שנתהיה בעולמות. באופן שנצרך לתקנו. והבן זה היטב, אשר בחי' החסרון ובחי' השלימות, אי אפשר שיבאו בבת אחת בנושא אחד, זולת בזה אחר זה. וא"כ כיון שנתחדש נקודת הצמצום בעולמות, שהם מקום פנוי לכל העולמות עליונים ותחתונים. שפירושו שנעשה מקום לחסרון אור, באופן שיהיה ראוי לתיקון ושלימות, א"כ נעשה הנקודה הזו, לשורש האמיתי של זמן ומקום עד לעוה"ז, שהרי החסרון והשלימות אי אפשר כבר שיבואו בבת אחת במקום אחד, ובהכרח הוא שיבואו או בב' מקימות, אי בב' זמנים.

ועם זה תבין ג"כ ענין אריכת הזמן וקצרות הזמן, בצביונו הרוחני, כי אותו הדבר שנמשך הימנו הרבה בחינות של חסרונות, א"כ צריכים לנגדם הרבה בחי' של אורות לתיקונם, אם כן הענף הגשמי הנמשך מדבר ההוא, צריך אריכת זמן לתיקונו, מסיבה שצריך לעתות מרובות בזה אחר זה, עד שיקבל כל בחי' האורות שצריך לתיקונו, כנודע, שאור של בחי' אחת לא יוכל לתקן בו ב' בחי' של חסרונות, כי כל בחי' של חסרון, צריך לבחי' של אור המתייחס לבחינת החסרון ההוא, ועוד שב' בחי' של אור לא יבואו בבת אחת כי ענין הריבוי שברוחניים, אינו אלא מכבה שהמה הפכים זה לזה, כמ"ש בסמ"ס בענף א', וכיון שאתה אומר שצריכים לב' בחינות של אור, א"כ המה הפכים, ואיך יבואו בדבר אחד בבת אחת. והנך מוצא שכל בחי' של תיקון צריך זמן לפי עצמו, וא"כ צריך לאריכות זמן, ובהן תשפוט, אשר השורש הרוחני של הענף הזה, נבחן לגורם לאריכות הזמן להגשמי, וע"כ נבחן לעצמו. ע"פ חוקים הרוחניים בבחי' ימים וחדשים ושנים, לפי ערך בחי' החסרונות, שנמשכים הימנו בזה אחר זה, לגוף הגשמי, או ע"פ אורות התיקון שנמשכים הימנו בזה אחר זה כמבואר.

ועד"ו תבין, סוד הריבוי מקום ברוחניות, כי נמשך משורש אחד עם הזמן, כנ"ל, דהיינו משורש

בחכמתא עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדאי למיעל הכא בלא ידיעה וכו'. עש"ה. להיות שזהו כל הסגולה של העם ישראל על אוה"ע. וא"כ כל מי שיש לו עוד ח"ו איזה פסוק בנה ראוי לו שלא בא לעולם, משום שאינו משתדל באיתו המטרה שבשבילו נברא, דהיינו בד' ידיעות הנ"ל, ואיך שהוא, הרי הוא מחוייב בהחלט לבא פעם שנית בעולם, והיינו בדברי חז"ל במשנה הנ"ל והבן.

(ד) והנה החקירה הזאת וכו' למה בריאת העולם היה בזמן שהיה וכו': השמר לך לבל לטעות, שהכונה על גבול הזמן המדומה הגשמי חס מלהזכיר, כי כל שלמעלה מעוה"ז כבר הוא רוחניות גמור למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, ולא שפל מצורת אור השכל שלנו, שאין נהיה בו מגבולים הללו כלל ועיקר, שהרי אפילו האופנים שבעולם העשיה, כבר הם רוחניות גמור וכמו שהוהיד אותנו הרב בכמה מקומות, ח"ל בשער מאמרי רז"ל בבראשית רבה דף י"ב ע"ב, בפירושו על המאמר זמנין אתקריאת נשר, וז"ל, ואין הכונה "זמנין" במציאות זמן ממש, כי אין למעלה שינייים חלילה כפי הזמנים, אמנם "זמנין", פירוש בזמן שאנו מדברים בת"ת שבה, אתקריאת נשר וכו' עש"ה. וכן בכ"מ, אלא כמו שנתבאר בכ"מ, שאין בעוה"ז שום מהות והנהגה, ואפילו השגה קטנה, שלא יהיה נמשכת מעולם העליין ממנה, כמו ענף משורשו, וכן עולם העליין מעולם שעל העליין, שז"ס גבוה מעל גבוה שומר וכו', אלא שבעוה"ז נמצאת בחוקי השגת המוח המדומה הגשמי, ובעולמות העליונים בחוקים רוחניים, המושגים רק להבאים בסוד ה', בסו"ה וביד הנביאים אדמה, ומשום זה מצאו בהם חכמי האמת אמצעי טוב למסור השגותיהם הקדושים שבעולמות העליונים, מדור אל דור, על פיהם של הענפים הללו שבעוה"ז להיות שביניהם ערך אחד, ועל דרך שפירש הרב בשמרז"ל הנ"ל, בענין "זמנין" שמביא החקונים שה"ס ת"ת שבנוקבא.

זה, בהיות כי נודע ומפורסם, כי האור העליון שאין בו תפיסה, לא במחשבה, ולא בהרהור כלל, הלא הוא נקרא אין סוף, ושמו מוכיח עליו.

הנהרות ומראה מקומות

יש בו בחי' זוג על המסך, בסוד מכתר להכמה ומחכמה לכתר, כמ"ש בפמ"ס בענף ג', ועל כן ספירותיו מתפרטת מסבת הזוג, בנוסף על מה שמקבל מהמדרגה העליונה, בסוד עשר, וע"כ ה"ס עשיריות, ויתר עליז ז"א דנשמה, כי נוהג בו ב' זווגים, דהיינו מנשמה לרוח, ומרוח לנפש, וע"כ העשרה דבחי' רוח, מתכפלים אז עוד לעשר, שעולה מאה, ויתר עליו הז"א דחיה, כי נוהג בו זווג רביעי, דהיינו מחיה לנשמה, וע"כ מאה ספירות דנשמה, מתכפלים אז עוד לעשר, והרי שיש בו אלפים ספירות, כמ"ש בפמ"ס ענף ל"ז, ומשם תבין את זה היטב.

וזהו שמשמיענו חז"ל בסוד שתא אלפי שני וזוי עלמא, להורות, דכל כמה שהעוה"ז אינו כדאי לקבל האורות הגדולים מז"א דחיה, שהו"ק שלו חג"ת נה"י מתפרטים ובאים בסוד ששה אלפים כנ"ל, עדיין הוא במצב של חסרון, והוא מטעם שתחילת גילוי מציאות שורש להקלקלים שבעוה"ז, נמשך מסוד שבירת הכלים בעולם הנקודים, ונידע ששבירת הכלים בעיקר, לא היתה אלא בז"א דחיה, שנקרא מלך הרעת, כלומר שממש נמשך השבירה ליתר המדרגות, כמ"ש בפמ"ס בדף ר"ב ד"ה וכבר ידעת עש"ה, וא"כ מובן מעצמו, שעוה"ז מחוייב להמצא בשפלותו, ובסוד מקום הקלקולים ותיקון, עד שתא אלפי שני, כלומר, עד שתשיג בכללות לכל באי העולם מוחין דחיה, כנ"ל, שהטו"ה ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, שירה על תיקון השלם דעוה"ז הנמשך מז"א דחיה, שה"ס הרעת השלם, כנ"ל והבן היטב.

ועד כאן מגיע התיקון להיציגות דעתיק, שה"ס הנפש נה"י דעתיק המלוכשים בנה"י דאו"א עלאין, אמנם רוח נשמה דעתיק עדיין לא נתקן שצריך לזה עוד ב' זווגים: מרוח דעתיק, לנפש שלו, שה"ס לז"א דחיה הנ"ל, שכבר נשלם בבחינת העולם, ואח"כ, זוג ב מנשמה לרוח דעתיק, שז"ס ששים רבוא נשמות, כי הנשמות ה"ס הפנימית,

חידוש החסרון בעולמות כנ"ל, כי כמו שהחסרון והשלימות אפשר שיבואו במקום אחד ביה אחר זה, כן אפשר שיבואו בבת א' בב' מקומות נפרדות, וא"כ אותו דבר הרוחני שנמשך הימנו בחי' מרובות של אורות התיקון, נבחן ג"כ לחילוק מקומות מרובות כנ"ל אצל זמן, וז"ס שאנו מבחינים ענין עולם שנה נפש בכל דבר רוחני, שה"ס פו"ח הנוהג באור וגם בכלי כמ"ש במקומו, לכן אין לך דבר שלא יהיה בו רבוי זמנים ורביי מקומות, ולפיכך, כמו שנבחן כללות מציאות הזמן בגדר של שתא אלפי שני, כן נבחן כללות מציאות הנשמות לששים רבוא נשמות, וכן ששים רבוא פרסאות, כמ"ש במאמר שעור קומה וכל הרבוי הזה שבמספר שתא אלפי שבעולם שנה נפש הנ"ל, נמשך מסוד ז"א שיש לו ו' קצוות חג"ת נה"י, שפירושם ששה בחי' של אור המתקנים ששה בחי' של חסרונות נבדלות זה מזה, ויש ארבע בחינות של ז"א דהיינו: ז"א דנוקבא, ז"א דז"א, ז"א דנשמה, ז"א דחיה, וספירותיו של ז"א דנוק' ה"ס יחידות, וע"כ הם שורש לששה ימי שבתא, וספירותיו של ז"א דז"א, נפרטות בסוד עשרות וע"כ ה"ס ששים גבורים, וספירות דז"א דנשמה נפרטות בסוד מאות, וע"כ ה"ס שש מאות, וספירותיו דז"א דחיה, נפרטות לאלפים וע"כ הם סוד שתא אלפי שני, וששים רבוא נשמותם, ושתא אלפי פרסאות.

וענין ההתפרטות הזוה, ההולך ומתרבה בכל מדרגה, בסוד: יחידות עשירות, מאות, אלפים, כבר נתבאר באורך בפמ"ס בסוף ענף ל"ז, בסו"ה אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבון מן קדמוי יקומון עש"ה, ובקיצור, כי בכל מאור שנוהג בו זוג אור עליון במסך שלו, נמצא שמתפרט ע"ז לעשר, וע"כ בז"א דנוקבא, שאין בו זוג, כי הנוקבא לית לה מגרמה ולא מידי אלא מה שמקבלת ממדרגה העליונה ממנה, וע"כ ספירותיה בסוד יחידות, כלומר, בלי רבוי כלל מכחה עצמה, משום שאין זוג נוהג במדרגת אור הנפש שנקרא נוקבא, אצ"ח בעליה לסוד האור דחיה, שנקרא ז"א דז"א, אז

הנקרא אדם קדמון לכל קדומים, כמו שיתבאר לקמן בעזרת האל. ואח"כ נשתלשלו ממנו המאורות הגדולים, הנתלים באדם קדמון הנזכר, והם מיני אורות רבים יוצאים מתוכו, ומאירים חוצה לו סביבותיו. מהם יש מן המוח שלו, והגלגלת שלו, ומהם מעיניו, ומהם מאוזניו, ומהם מחוטמו, ומהם מפיו, ומהם ממצחו, ומהם סביב

העליונות, והוא קדם אל כל הנמצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, והוא אשר המציאם והאצילם, ולא היה בו התחלה וראשית, כי תמיד היה נמצא וקיים, לעד ולנצח נצחים. (ה)

והנה אח"כ עלה ברצונו הפשוט, ונשתלשל ממנו אצילות אחד, המאור הגדול מכל המאורות.

הנחות ומראה מקומות

במעלה, וא"כ יש בכלל החקירה הזאת ב' שאלות: האחת למה נברא עוה"ז בצורה פחותה המלאה חלאה וזחמא גדולה כמות שהיא ערוכה לפנינו, והלא מפי העליון לא תצא הרעות והטוב, כנ"ל שמפועל הטוב נמשך טוב, וזה אמרו, למה בריאת עוה"ז היה בזמן שהיה, כלומר במציאות הקלקולים שלפנינו, שה"ס הזמן דשתא אלפי שני הערוך לעינינו.

ושאלה הב' הוא, ע"ד שזיתא בשיר היחוד מכל מלאכתך דבר אחד לא שכחת לא חסרת לא העדסת ע"ש, וע"כ יש לחקור ג"כ על מדתו של השפלות, למה לא העדיף ולמה לא החסיר, וזה אמרו, ולא קודם ולא אח"כ, דהיינו קודם במעלה או שפל במעלה, וזהו דקא מסיים, ולכן צריך שתדע את אשר נבאר בחיבורינו, רצונו לומר, אשר בדבר הזה יצא להידוש עם חיבורו זה, אשר לא תמצא בהחיבורים של המקובלים הראשונים שקדמו לו, להיתו הראשון שגילה החכמה העליונה, על דרך קודם ונמשך, בחיוב המחלט מראשית עד אחרית, באופן שב' השאלות החמורות הנ"ל מתבארים על ידו בכל צרכם, דהיינו מצב עוה"ז כמות שהוא: איך יצא בחיוב על דרך קודם ונמשך עילה ועלול, עד לאותו צורה שבעוה"ז. גם באופן המדויק, שלא העדיף ולא החסיר, וזהו שמתגדר בהקדמתו ז"ל, להשמיענו ההפלאה המצויינה שיש לנו לדרוש ולהבין מחיבורו זה, וזה אמרו ולכן צריך שתדע וכו'.

ועולם שנה נפש ה"ס החיצוניות, וע"כ מתכפל עוד לעשר שה"ס רוח המלוש בא"א דעתיק, שספירותיו בסוד עשרת אלפים, ונמצא אז הו"א בסוד ר' רבוא, ואח"כ לזוג ב' בסוד נשמה דעתיק, שמתכפל עוד לעשר, ונמצאים ספירותיו בסוד מאה אלפים, שנמצא הו"א שלו בסוד שש מאות אלף, ואז מתוקן ג"כ הפנימית שה"ס נשמות, שז"ס ששים רבוא נשמות ישראל, באופן, שבחי החיצוניות דעתיק, שה"ס עולם שנה נפש שלו, פגיע גמר תיקונו בסוד שתא אלפי שני כנ"ל, דהיינו בוי"א דחיה, ששם מלוש בחי' נפש דעתיק שנקרא נה"י דעתיק, ובחי' פנימיות שלו שנקרא נשמה דעתיק וג"ד שלו, אינם נשלמים זולת בהתפרטות יותר גדול, דהיינו בסוד שש ספירות שכל אחת מתפרטת למאה אלף בחי', בסוד ששים רבוא, והבן היטב כל ההמשך הנ"ל, כי א"א לזאתיק כאן יותר.

ועתה תבין לשון הזהב של הרב ז"ל, וז"ל, והנה ענין החקירה הזאת הוא אשר שואלים למה בריאת עוה"ז היה בזמן שהיה, ולא קודם או אח"כ עכ"ל, פ"י: כי ענין החקירה דמה למעלה ומה למטה ומה לפניו ומה לאחור, שהם בעוה"ז ב' חקירות: כי בגבול המקום נהג מה למעלה מה למטה, דהיינו ראש וסוף, ובגבול הזמן נהג מה לפניו ומה לאחור, לכן אומר עליהם, שהם שניהם חקירה אחת ברוחניות, והוא משום שגבול זמן ומקום נמשכים שניהם משורש אחד מאד נעלה, שה"ס נקודת הצמצום כנ"ל.

וזה אמרו שהוא השאלה למה לא נברא עוה"ז וכו', דהיינו רק בגבול הזמן, והוא להיותם בחי' אחת, וכבר ידעת שענין זמן בצביונו העליון, היא מציאות גילוי חסרון המקבל, וענין קדימה ואחור בצביון הרוחני, הוא ענין קודם במעלה ואחור

וזה אמרו שהוא השאלה למה לא נברא עוה"ז וכו', דהיינו רק בגבול הזמן, והוא להיותם בחי' אחת, וכבר ידעת שענין זמן בצביונו העליון, היא מציאות גילוי חסרון המקבל, וענין קדימה ואחור בצביון הרוחני, הוא ענין קודם במעלה ואחור

(ה) כלומר, שהבחן עולם שנה נפש, אין נהג בא"ס ב"ה, אין בו שום תפיסא, ה"ס נפש, ולא היה בו התחלה וראשית, ה"ס שנה, דהיינו גבול הזמן, והוא קדם אל כל הנמצלים, ה"ס עולם, דהיינו גבול המקום.

העולמות הנזכרים, מאז התחילה הייתה בריאת בחינת כלם זה אח"ז, עד אשר בא הרבד אל המציאות אשר הוא עתה. וכפי צורך סדר התפשטות והשתלשלות בסדר זמנים זה אח"ז, כך נעשה, ולא היה אפשר להקדים או לאחר זמן בריאת העולם הזה, כי כל עולם ועולם לא היה יכול להבראות, טרם יברא העולם אשר עליו. וכל העולמות היו נבראים ומתפשטים ומשתלשלים והולכים זה אח"ז, בזמנים מאוחרים זה מזה, עד אשר הגיע זמן בריאת העוה"ז (ז) ואז נברא בזמן הראוי לו, אחר שנבראו העולמות

גופו, שהוא בחינת שבעה תחתונות שבו, אשר סביבותיהם אורות רבים מאירים, נתלים בהם, הנקראים עולם הנקורים. ואח"כ נשתלשלו ממנו ארבעה עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. הנזכרים תמיד בספר הזוהר והתיקונים. ואמנם אצילות אדם קדמון הנזכר, ומכל שכן אצילות שאר כל האורות והעולמות אשר תחתיו כנזכר, היה להם ראשית זמן התחלת הויתם ואצילותם, (ז) מה שאין כן בא"ס, שאין לו ראש וסוף חלילה ותחילה, כנזכר לעיל. והנה מן העת והזמן התואר אשר התחיל התפשטות והשתלשלות האורות

הגהות ומראה מקומות

אינו משתלשל מהעליון אלא בסיבת הידוד חסרון. וזה אומרו, עד אשר הגיע זמן בריאת העולם הזה ששיעורו הוא שתא אלפי שני, שה"ס קיבוץ כלל החסרונות והכשרתם לתקוניהם, שישנם בכל העולמות, אשר כלל תקונם של העליונים תלויים בדדי האי עלמא. ושיעור הזה התחיל להתגלות בתויה הראשונה בסוד קו וצמצום. ובסוד סוף מעשה במחשבה תחילה, שה"ס שהרבקות האמיתי וקבלת טובו יתברך שיהיו עולים בקנה אחר, שמטעם זה יצא סוד הנקודה מבחי אור א"ס ב"ה לעולם הצמצום, שה"ס סוף מעשה במחשבה תחילה, וסוף מעשה, ה"ס גילוי שמתיו הקדושים, שכללותם מוגדרים ב"ג מדות הרחמים: ה' ה' אל רחום וגר' הכתובים בתורה הק', שהמה סוד כללות הכלים, ואורותיהם שנקראים י"ג נהרות דאפרסמונא דכ"א מוגדרים בסוד י"ג מדות של רחמים הכתובים במיכה: מי אל כמוך וגר', אשר כל השיעור שבי"ג מדות הללו מוכרחים להתגלות בעולם הזה, לסבת הרצון של המחשבה הראשונה בסוד הצמצום, שה"ס: שהרבקות האמיתי וקבלת טובו יתברך יהיו עולים בקנה אחד ולא יהיו עוד הפכים זה לזה כמ"ש בתלמוד עשר ספירות חלק א' באריכות. ולפיכך מחויבים להמצא אותם החסרונות בכמותם ואיכותם הערוכים לעינינו בעוה"ז, להיות כל חסרון בסוד כלי, ואם היה חסר איזה בחי' של חסרון בעוה"ז, הן בכמות והן באיכות, אז היה מן הנמנע אותו גילוי אודו יתברך המיוחס רק לתקון חסרון וכלי זה, וא"כ לא היו נשלמים גילוי כל האורות הנכללים ב"ג מדות הרחמים, וא"כ לא היתה

(ו) כלומר, שבאור א"ס ב"ה אין שום שודש התחלה שממנו יהיה נמשך בחי' הזמן, שה"ס האורות שאינם ראויים לבוא זולת בזה אחר זה כמו שהארכתי לעיל אות ג', אלא מסוד הקו הצמצום שנקרא ע"ס דא"ק שהם הויה הראשונה אחר הא"ס ב"ה שבו נשרש אותו ההתחלה לגבול זמן ומקום. כנזכר בפנים מסבירות ענף א' באורך, שנקודת הצמצום עצמה ה"ס שורש לכל מיני חסרונות הבאים בזה אחר זה, והקו ה"ס שורש לכל מיני תקונים שאי אפשר שיתגלו אלא בזה אחר זה.

(ז) כלומר, שפציאות החסרון לרבי בחינותיו, הוא ענין השתלשלות המדרגות והפרצופים זה מזה, כי אין פרצוף נאצל ויוצא מפרצוף העליון, אלא בסבת חסרון שבו. ואם כן רבוי ההשתלשלות של המדרגות העולמות, הוא שלשלת ארוכה של התרבות החסרונות והתרבות האורות של התקונים. ונדע אשר כל הכחות למיניהם שיש בעליון, מוכרחים להיות בתחתון, ונמצא שעולם הזה שהוא התחתון מן כל העולמות וכל המדרגות, בהכרח שמתקבצים בו כל הבחינות של החסרונות והמסכים מכל הקודמים לו כי כל הכחות שבעליונים בהכרח שימצאו בהתחתון, כמ"ש בע"ה עם פמ"ס ענף יר"ד.

וזה אומרו, וכל העולמות היו נבראים ומתפשטים ומשתלשלים והולכים זה אחר זה, בזמנים מאוחרים זה מזה, כלומר מאוחרים במעלה, כי כל תחתון

ואח"כ תחתיהן, סגול וסגול, והם :

חסד גבורה

תפארת

נצח והוד

יסוד

מלכות

ומלכות תחת כולם, בקו אמצעי. ורבים יתחכמו ויאמרו, כי העשר ספירות הם כדמיון עשר גלגלים עגולים, נתונים זה לפנים מזה, וזה בתוך זה, וגלגל הכתר מקיף את כלם. וגלגל המלכות פנימי מכלם, ומוקף מכלם.

והנה גם מי שיסתכל בדברי הרשב"י ע"ה בספר הזוהר ובתיקונין, וכן בדברי ספר הבהיר המיוחס לר' נחוניא בן הקנה ע"ה, נמצא בדבריהם מאמרים נוטים לכאן ולכאן, בכל השלשה ספרות הנזכרים. והמקובלים האחרונים נלאו לחתור וליישב אלו הספרות ומאמרי הזוהר, החולקים זה ע"ז, ולא יכולו אף כי עיילו פילא בקופא דמחטא. ועיקר הקושיא שיש בענין זה, אשר הוא מה שערבב דעתם, הוא, כרי שלא יהיה להם מציאות ליישב ספרות יחד, הנה הוא קושיא

העליונים שעליו, ודי בזה, כי לא נוכל להעמיק ולהרחיב הקולמוס בכתיבה בביאור ענין זה ככל הצורך, איך, וכמה, ומתי, (ח) והמשכילים יבינו.

הקדמה ד'

הוא זאת, בענין האין סוף, איך התחיל להאציל את הנאצלים ממנו, וצריכים אנו לבאר בראשונה, חקירה גדולה ומחלוקת עצום, נחלקו בו כל המקובלים, כי יש מי שכתב, שהעשר ספירות, הם כסדרם, עשרה מדרגות. זו למעלה מזו, וכך הם סדר עמידתם ומצבן. ויש מי שכתב, כי סדר עמידתן, הוא בדרך ג' קוים: ימין ושמאל ואמצע, באופן זה: כי שלש ספירות, חכמה חסד נצח, זו על גבי זו, בקו ימין. ובינה גבורה הוד, זו על גבי זו, בקו שמאל. וכתר תפארת יסוד ומלכות בקו אמצעי, זו על גבי זו. והם כדמיון סגולתא, כזה:

כתר

חכמה בינה

הגהות ומראה מקומות

ראשונה, בסוד מחשבה תחילה כנ"ל. איש מהם לא נעדר, רומז לדברינו, שמאחר שסוף המעשה ה"ס שיעור המלא של י"ג נהרות דאפרסמונא דכ"א, הממלא את הרצון שהיה בעת הצמצום, א"כ הנה מוכרחים בהחלט כל החסרונות וכל הכחות האלו בשיעורם המלא להגלות, וזה שאומר איש מהם לא נעדר, כי איש רומז תמיד לבחי' דין וכת, בסוד הכתוב ה' איש מלחמה, אמנם ענין החסרונות והכחות הנ"ל בעולמות עליונים ח"ו להבינם כפשטם בחוש הגשמי, ועיין בתע"ס חלק א' ובע"ח עם פמ"ס ענף א' בפנים מסבירות, ומשם תבין סוד חסרון ושלמות בצביונם הרוחני על טהרת הקודש.

(ח) כי הרחבת ענין זה מתבאר בכל כתבי הרב ז"ל, זיל גמור, וא"א להרחיב הדיבור בהקדמת החיבור כמובן. מן אות ג' עד כאן, העתקתי מספר פנים מאירות למרן האר"י הלוי אשג זצ"ל על ספר עץ חיים בהשמטות סוף חלק ג' של ע"ח עם פמ"ס, המבאר את החקירה הז'.

מתקיימת ח"ו המחשבה שמתחלה שבסיבתה היה הצמצום.

ובזה תבין, אשר כל מיני החסרונות שבעוה"ז המה מחויבים להמצא ולקבל אורותיהם, ויחד עם זה תוכל להבין אשר מספר כל המדרגות והעולמות המה ג"כ מחויבים, כי כבר ידעת שהשתלשלות כל מדרגה מוסיף חידוש בחסרון, ואם יחסר מדרגה אחת בהעולמות, יחסר אותו החסרון בעוה"ז. והיה חסר גילוי אור המתיחס לו, שזו"ה שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא מרוב אונים ואמץ כה איש מהם לא נעדר. והיינו כנזכר לעיל: המוציא במספר צבאם ה"ס רבוי המדרגות עד לעולם הזה. לכולם בשם יקרא, ה"ס גילוי שמותיו יתברך בכל אותם הכלים, הנמשכים מסוד אותם ההחסרונות המתגלים במספר המדרגות שהוציא עד לעולם הזה, שז"ס בשם יקרא, ואח"כ מפרש הטעם, וזה שאומר מרוב אונים ואמץ כה, שזה רומז על שורש כל הכחות הללו, שה"ה נקודת הצמצום והיה

כן במה ישתנו העשר ספירות זו מזו אח"כ, מאחר שהאין סוף מאיר סביב כלם, ובתוך כלם בהשואה אחת, ובמה תתעלה כל ספירה וספירה על חבירתה, ותקרא זו מעלה וזו מטה, וזו דרום וזו צפון וזו מזרח וזו מערב.

ואמנם שא נא עיניך וראה, איך כל רברי רשבי ע"ה רברי אלהים חיים, ואין בהם מחלוקת והפוך חלילה וחלילה, וכלם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. והנה ענין ההפרש שיש בין שתי הסברות הנזכרים, אם הם כסדרן עשר מדרגות זו למטה מזו, או אם הם בדרך שלשה קוים, הנה ביאור זה יתבאר בע"ה לקמן, בענין עולם הנקודים, שהם בחינת המלכים שמלכו בארץ אדום ומתו, ואח"כ נתקנו, ואז היו בהם שתי בחינות הנזכרים, כי בראשונה קודם שנתקנו, היו קצתם זו למעלה מזו, וקצתם דרך קוים, ואחר שנתקנו, אז היו כלם בדרך שלשה קוים, ועיין שם, כי שם נבארהו באורך בע"ה. ט) אבל ענין ההפרש שיש בין שתי הסברות, אם הם בדרך קוים, או בדרך גלגלים עגולים, יתבאר בהקדמה זאת בעזרת האל, איך שתיהם קיימות ואמיתיות כי שתי בחינות יש בענין העשר ספירות אם בחינת

גדולה וחזקה, והוא, כי מאחר שגודל ומפורסם ונזכר בספר הזוהר בהרבה מקומות, אם בפרשת בהר סיני רף ק"ט ע"ב ברעיא מהימנא, וזה לשונו, אנת הוא נשמה לנשמתא, ולית לך נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת הוא לבר מכלא ולגאו מכלא, ולכל סטרא, ולעילא מכלא, ולתתא מכלא, ומכל סטרא וכו'. וכן בפרשת פינחס רף רכ"א ע"א וזה לשונו, איהו טובב על כל עלמין, ולית טובב לון, לכל סטרא עילא ותתא, ולארבע סטריה בר מיניה וכו'. וכן בהקדמת ספר התיקונין סוף דף ד' ע"ב, וריש דף ה' ע"א, וזה לשונו ולעילא על כלא, עילת על כל העילות, רלית אלוה עליה, ולא תחותיה, ולא לארבע סטרי עלמא, ואיהו ממלא כל עלמין ואיהו אסחד לון בכל סטרא וכו'. הרי מבואר, כי האין סוף שוה בכל בחינותיו בהשואה גמורה, ולא יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור, כי כינויים האלו מורים על היות חלילה וחלילה קצבה ותחום גבול ומדה. והנה הוא טובב מעלה ומטה ומכל סטרין, ונמצא היות העשר ספירות מוקפות מן האין סוף, בהשואה אחת לכלם. וכן על דרך זה, בתוך העשר ספירות כלם מבפנים, ואם

הגהות ומראה מקומות

דתי' ונעשה בזה מציאות של עשרה כלים, דהיינו כלי מיוחד לכל ספירה וספירה, שעל שם זה נקרא עולם התקון, אמנם בעולם הנקודים היה רק התחלה, כי לא נעשה התקון אלא בג"ר, ואח"כ ביציאת מ"ה החדש נעשה התקון גם בו' התחתונות. וזה אומרו כאן והנה ענין ההפרש שיש בין שתי הסברות הנזכרים, אם הם כסדרן עשר מדרגות זו למטה מזו, או אם הם בדרך שלשה קוים וכו' ואח"כ נתקנו, דצונו לומר, קודם עולם התקון, דהיינו בכל פרצופי א"ק שנמשכו מסוד צמצום א', היו כסדרן זו למטה מזו בקו אחד. ואחר שנתקנו, אז היו כולם בדרך שלשה קוים, היינו אחר יציאת מ"ה החדש שמשם נמשכן כל ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה דעולם התקון אז נתקנו הספירות בסוד ג' הקוים הח"ן בג"ה דתי'. עיין ע"ה דרוש עגולים ויושר ענף ב'. לקמן הקדמה ר'. מבו"ש שער א' תחלת פרק א'

ט) פירוש: כי ב' הסברות המה מצבים קיימים, אלא בפרצופי א"ק עד עולם הנקודים, שנקרא עולם הכתר, או עולם התהו, שהוא קודם עולם התקון, אין שם אלא קו אחד, דהיינו ש' הספירות נמצאות זו למעלה מזו כפי סדר המדרגה, דהיינו כסבדא הראשונה, ולפיכך מדייק הרב לכנות את עשר הספירות בשם קו אחד, כדי להשיענו, שבהוי"ה הראשונה שנמשך אל מקום הצמצום, לא היה ג' קוים, אלא קו אחד, שזה מורה, בסדר עמידת הספירות הוא זו למטה מזו, כסדר המדרגה, אמנם במצב זה, עדיין אין התחתונים יכולים לקבל אורו יתברך, היות שאין שם אלא כלי אחד לכל עשר הספירות, שלכן נעשה צמצום שני בבחי' למטה מטבוד דא"ק, שנתקן בזה סוד עליית מ"ן, שמשם נמשכו עשר הספירות דעולם הנקודים, ובזה נתגלה שם התחלתו של עולם התקון בג"ר שלהם, דהיינו תקון שלשת הקוים הח"ן בג"ה

שער ההקדמות

כך כהשואה אחת, ולא שיצמצם עצמו מצד אחד, יותר משאר הצדדים, הנה כבר נודע ונתפרסם בחכמת השיעור, שאין תמונה כל כך שוה, כתמונת העיגול. משא"כ בתמונת המרובע בעל זוויות נצבות בולטות, או בתמונת משולש, וכיוצא משאר התמונות. ועל כן הוכרח להיות צמצום האין סוף ית', בבחינת תמונת עגול, וסיבת הדבר בעבור האין סוף עצמו כנזכר.

ועוד יש סיבה אחרת, היא, בעבור הנאצלים אשר היה עתיד להאציל אחר כך באותו המקום החלל והאוויר הפנוי הנזכר. והענין הוא, כי בהיות הנאצלים בתמונת עגולים, כמו שיתבאר, יהיו כלם קרובים ודבקים עם האין סוף המאיר ומחיה אותם בהשואה אחת, והאור והשפע הצריך להם, יקבלוהו מן האין סוף בשקול אחד מכל צדדיהם מה שאין כן אם היו הנאצלים בתמונת מרובע או משולש כיוצא בשאר התמונות, כי אז היה בהם זוויות בולטות קרובות אל האין סוף יותר משאר בחינות צדדותיהם, ולא יהיו מקבלים אור האין סוף בהשואה אחת. ולקמן יתבאר טעם, למה הוצרך ענין הצמצום הזה, ומה עניינו, ועיין שם.

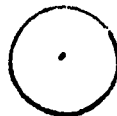
הנה אחר היות ענין הצמצום הזה, אשר נשאר אותו החלל והאוויר הפנוי וריקני באמצע אור האין סוף ממש כנזכר לעיל, הנה כבר נעשה מקום, לכשיוכלו להיות עומדים שם הנאצלים הנבראים וכל העולמות כלם כאחד, ואז המשיך האין סוף את אורו, בבחינת קו א' ישר, וראשיתו מתפשט ומתחיל מן אור אין סוף עצמו, שנצמצם ונעשה בחינת עגול כנזכר, ונשתלשל משם, מלמעלה למטה, ונמשך ירד אז אל תוך זה החלל כזה:

וראש העליון של הקו נמשך ונאחו ממש עם האין סוף עצמו אמנם סיום הקו בסופו, לא חזר לגעת ולהתאחו באור האין סוף עצמו ממש, הסובב מלמטה למעלה כמצוייר לך מנגד.

חיותם בציוור עשרה גלגלים עגולים זו לפניו מזו, וגם שהם עשר ספירות באופן בחינה אחרת, שהם בדרך יושר כמראה אדם, בעל רמיח איברים, בציוור שלשה קימ, בצד ימינו קו אחד, כולל מוח ימין, חרוע ימין, ורגל ימין. ובצד שמאלו קו אחד, כולל מוח שמאל, חרוע שמאל, ורגל שמאל. ובאמצע קו אחד, כולל כתר, שהוא הגלגלת שבו. וגם המוח השלישי האמצעי, הנקרא דעת, וגוף, ויסוד, ומלכות שבו, שהיא עטרת היסוד, כנזכר לעיל בהקדמה ב', ועיין שם. ושתי בחינות אלו, שתיהם כאחד הם נמצאים בפועל ממש, ולא פליגי כמו שנבאר בעזרת האל.

הנני מתחיל לבארם בעזרת האל, דע, טרם אשר נאצלו הנאצלים כלם, היה אז אור העליון פשוט, ממלא כל המציאות כלה, ולא היה שום מקום פנוי, בבחינת אויר ריקני חלל כלל, אלא הכל היה ממולא מן אור האין סוף הפשוט והוא, ולא היה בו, לא בחינת ראש, ולא בחינת סוף, אלא הכל היה אור אחד פשוט שוה בהשואה אחת. והוא הנקרא אין סוף. וכאשר עלה ברצונו הפשוט לבריא את עולמו, ולהאציל עולם הנאצלים, להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכנריו, אשר זו היתה סיבת בריאת העולם, כמבואר למעלה בחקירה הא', הנה אז צמצם האין סוף את עצמו, בנקודה האמצעית אשר בו ממש, באמצע אורו, ונתרחק האור ההוא אשר בנקודת אמצעותו אל צדדי נקודת האמצע, ואז נשאר מקום פנוי, ואויר ריקני חלל, בנקודת אמצעיתו, כזה:

והנה הצמצום הזה, היה שוה בהשואה אחת בסביבות נקודה האמצעית הריקנית ההיא, באופן שהמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביביו, בהשואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זוויות, לפי כי גם האין סוף צמצם עצמו בבחינת עגול, בהשואה אחת מכל הצדדין. והסיבה היתה לפי שכיוון שאור האין סוף הוא שוה בהשואה אחת הוכרח שיצמצם עצמו גם

ד) דרך הקו הזה, היה נמשך ומתפשט אור האין סוף, למטה במקום שהוא החלל, ואז האציל וברא ויצר ועשה כל בחכמה, כל העולמות כלם. וזה הקו היה כעין צנור אחד, אשר דרך בו נמשכים מימי האור העליון של האין סוף הסובב אל כל העולמות, אשר ניתנו בו במקום החלל ההוא.

הנה עתה נתיישובה קצת חקירת המקובלים לדעת איך יש בחינת מעלה ומטה בספירות כנוכר לעיל, אמנם בהיות כי הקו הזה ראשו העליון בלבד, הוא שנוגע ונאחז באור האין סוף עצמו, אבל סופו איננו נמשך ונוגע גם שם באור הא"ס הסובב מלמטה, ואיננו דבק בו, לכן יצדק בקו הזה ראש וסוף, מעלה ומטה, ימין ושמאל וכו'. משא"כ אם הקו הזה היה מתדבק גם בסופו עם האור אין סוף הסובב תחת העולמות, כי אז היה מקבל אור מן האין סוף משתי קצותיו, ואז שתי הקצוות היו נקראים ראשית, ולא יצדק אז בו לומר, זה הוא קצה העליון, וזה קצה התחתון, כיון ששניהם נאחזים באין סוף, וכן גזרה חכמתו ית' שלא יתפשט אור האין סוף תוך החלל ההוא, אלא דרך קו אחד בלבד, כי אז יצדק בו מעלה ומטה ימין ושמאל וכו'. ויהיה אז בחינת מדרגות בנאצלים, זה עליון מזה, וזה מקבל מזה, כפי הצורך והראוי אליהם, מה שאין כן אם היה אור האין סוף נמשך ומתפשט בנאצלים מכל סביבות צדדי החלל הזה, כי אז לא היה הפרש מדרגות בנאצלים שם, זה עילה וזה עלול, והכל היה השואה אחת, ולא היתה זאת כוונתו בעת שהאצילים אלא שיהיו כלם בסוד עילה ועלול, והיותר קרוב אל ראשית הקו בקצהו העליון, יהיה מקבל בראשונה, הוא ישפיע לחבירו אשר למטה ממנו, וכמו שנבאר בסייעתא דשמיא.

הנה בהיות שנתפשט אור האין סוף, דרך קו אחד ישר באמצע המקום החלל מלמעלה למטה, לא היתה התפשטותו תכף עד למטה, אמנם לאט לאט, רוצה לומר, כי בתחלה היה האור שהוא מתפשט כעין קו אחד, ותכף בתחלת התפשטותו, נתגלגל כעין גלגל עגול סביב

תוך החלל ונעשה כעין גלגל אחד, מוקף תוך גלגל האין סוף הסובב כנוכר, בלתי מתדבקים יחד שניהם כלל, וזלתי בראשית קצה העליון אשר בקו, כי אם שני גלגלים אלו המאציל עם הנאצל, יתדבקו יחד, יחזור הדבר לכמו שהיה טרם הצמצום הנזכר לעיל, שהיה כלו אור אין סוף אחד פשוט, ולכן היה גלגל הזה הנאצל, בלתי מתדבק ממש עם גלגל האין סוף, וכל עיקר התקשרותו של הנאצל עם המאציל, הוא בבחינת הקו שהוא הנזכר, אשר דרך בו נמשך ויורד אור האין סוף, ומשפיע ומאיר בעיגול ההוא, ואור האין סוף סובב עליו ומקיפו מכל צדדיו, יחוק ממנו בהשואה אחת מכל צדדיו, מה שאין כן אם היה מאיר בו מכל צדדיו, שאז יהיה הנאצל בבחינת המאציל, כנוכר לעיל.

ולא עוד, אלא שאף גם הקו ההוא, היה בתכלית הדקות, בלתי עב ורחב, וזה כדי שהאור הנמשך אל הנאצלים, יהיה במדה ובמשקל, דבר קצוב הצריך להם, כי הנה לסבה זו נקראו הנאצלים בשם י' מדות, ובשם י' ספירות, ולהורות כי יש בהם מדה קצובה ומספר קצוב, מה שאין כן באין סוף עצמו, וכמו שביארנו בספר הזהר פרשת פינחס, בר"מ דף רנ"ז ע"ב, ח"ל, פקודא תליסר ק"ש וכו', אבל לאו דאית ליה מדה, ולא שם ידיע, כגוונא דספירות דכל ספירה וספירה אית ליה שם ידיע, ומדה וגבול ותחום וכו', וכן בספר יצירה פ"ק, י' ספירות בלימה, עומק ראשית ועומק אחרית וכו', ובהקדמה זו יתבאר לך ענין פסוק ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, אשר כל החכמים הפשטנים והחוקרים נתערבבו בענין זה, איך יסבול הדעת לומר שיש ח"ו ציור אדם, במדות קצובות, והרי הקב"ה אין לו גוף, וכח בגוף, ואין לו לא ראשית ולא אחרית, וכמעט מונעים עצמם מלעסוק בחכמת ספר הזהר מפני קושיא זו, המערבבת שכלם, ואמנם אצל היודעים בחכמה זו, עליהם נאמר אשר יומרוך למזימה, ומסירים השגחתו ית' מעל בראויו ח"ו כדברים האלה, אבל אנו, אין לנו אלא שהי' ספירות

הרי מפורש היטב, כל מה שאמרנו לעיל, באופן שלא יתבהל לב האדם הרואה מדות וספירות וציורים למעלה, כי כל בחי' אלו הוא מכלים, או באורות עצמם בהיותם מתלבשים תוך הכלים, וזה מחולשת הכלים, שאין בהם כח לקבל יותר ממספר ומדה קצובה הראוי להם, אשר לסיבה זו נקראים מדות וספירות ממש, ויש רשות ביד האדם לכנות להם מספר וקצבה, כנזכר במאמר הנו', וז"ל, ויכלינא למעבד חשבון תמן, אמנם באורות הפנימיים עצמם, אין להם קץ וסוף ח"ו, וזה מחמת התקשרותם באין סוף, כי ממנו יוצאים, ואילו חוורים, ברצוא ושוב, וכל הנותן קץ ומספר וגבול באורות אלו, בהיותם שלא בתוך הכלים הרי הוא מקצץ בנטיעות ואוי לו, אוי לנפשו, וכמו שאמר לעיל במאמר, ווי ליה מאן דישי ליה בשום מדה וכו', וכד אסתליק מההיא מדה לית ליה מדה, ולא דמיון ולא צורה וכו'.

גם בכלל זה, תבין ענין הקדמה אחת, אשר אנו עתידין לבארה לך בענין עצמות האורות והכלים, עיין שם, וזהו שאמר במאמר הנו', ואי יתבר אומנא אילין מאנין דתקינ, יחדרון מיא למקור, וישתארוון מאנין תבירין יבישיים בלא מיא וכו'. גם ממאמר הזה יתבאר לך ענין אחד שנבאר בע"ה, בענין עולם הנקודים, איך יצאו השבעה מלכים שמלכו בארץ אדום, ונסתלקו האורות מתוך הכלים, ואשתארו מאנין תבירין יבשים בלא מיא, אשר זהו סוד מיתת המלכים, ודי בזה.

והנני מבאר לך בקצור, ענין כללות של כל הבריאה, ושים דעתך בזה מאד, הנה בשתי בחי' נפרט כל מה שיש בעולמות, הלא הם: בחי' ראשונה היא בחי' האין סוף, אשר הוא אור פשוט לגמרי, בלי שום ציור כלים ותמונה כלל ח"ו, וזה האין סוף הוא המאציל העליון האמיתי, אשר האציל כל העולמות כלם, וכל העולמות כלם, הנאצלים, והנבראים, והנוצרים, והנעשים, כלם נאצלו ממנו, והם עילות עילולים ממנו כלם כאחד, והבחי' השנית, הם כל העולמות הנזכרים כלם כאחד, ויש בהם בחי' עצמות אורות, המתפשט מן האין סוף בתוכם,

יש להם מדה קצובה לכל אחת מהם, ומספר קצוב, כדי שיהיה להם בחי' השגחה קצובה בתחתונים, כפי הצריך להם, וזה מוכרת, וכמו שנתבאר במאמר פינחס שזכרנו.

ואמנם אם ח"ו היו הי' ספירות בלתי מתקשרים ונאחזים עם האין סוף דרך הקו ההוא, אז היה ח"ו כדבריהם, ולא היו נקראים בחי' אלהות, אלא היו נבראים, אמנם בהיותם קשורים ונאחזים בו דרך הקו ההוא, כשלהבת הקשורה בגחלת, כנזכר בפ"ק דספר יצירה, אי"כ הוא והם הכל אחד, וגם הם בשם אין סוף יקראו.

והרוצה לעמוד על בירורי תשובה קושיה זו, יסתכל בפרשת בא אל פרעה דף מ"ב ע"ב בר"מ, בענין המשל ההוא, איך המשיל הי' ספירות אל בחי' המקור הנובע מן התהום, ואח"כ יוצא ממנו מעין, ואח"כ המעין נמשך כעין ים, ואח"כ מן הים נמשכים לחוץ, ויוצאים ז' נחלים, באופן שעם כפי הסתכלות עיני האדם, יראה קץ וסוף וגבול ומדה אל כל בחי' מהם, איננו כך, אלא בבחי' הכלים, אשר בתוכם נגבלים המים, ונכנסים בתוכם, אבל המים עצמם, אין להם שיעור, כי דבקים הם במאצילם שהם התהומות, אשר משם נמשכים ויוצאים, ועיקר בחי' המדה והמספר איננה רק בבחי' הכלים בעצמם, אשר לא יכילו מים יותר משיעורם, אבל המים אשר בתוכם, אין להם קץ ותכלית ואין להם סוף.

וז"ל זה המאמר הנו', ובגין דא אמר ואל מי תדמיוני ואשוח, ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו, דאפילו האי תמונה לית ליה באתדיה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין, ואתפשט עלייהו, יתחזי לכל חד, כפום מראה חזוון דיליה וכו', אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה, נחית תמן, ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה וכו', ווי ליה מאן דישווי ליה בכל מדה, ואפילו באינן מדות דיליה וכו', אלא דמיתא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה, ואפילו על כל בריין, אבל לעילא מההיא מדה, כד אסתלק מיניה, לית ליה מדה, ולא דמיון ולא צורה כגוונא דמיא וכו', עיין שם.

שער ההקדמות

גלגל עגול בתוך חלל הא"ס, בלתי דבק בו. וזה הגלגל הראשון, נק' גלגל ספירת הכתר. ואח"כ נתפשט עוד הקו ההיא, חוזר ונתעגל בתמונת גלגל שני, תוך הגלגל הראשון, ונקרא גלגל ספירת חכמה. ועד"ז היה הקו הזה הולך ויורד ונמשך למטה, ומתפשט ומתעגל, עגול תוך עגול, עד העגול העשירי, הנק' גלגל ספירת המלכות.

ונמצא, כי הבחי' המקשרת כל העשר העגולים יחד, הוא ענין הקו הנז', המתפשט ונמשך מעגול אל עגול, ועל ידו מתקשרים יחד כלם דרך הקו ההוא. וכל שאר סביבות העגול, הוא בלתי מתקשר, ובלתי מתדבק, עם העגול הסמוך לו. ודרך הקו הזה, נמשך השפע והאור הצריך לכל עיגול ועיגול. והרי ביארנו ענין בחי' העשר ספירות, איך נאצלו כתמונת י' עגולים זה בתוך זה.

ועתה נבאר הבחי' השנית, אשר בי' ספירות, והיא בחי' י' ספירות בציור אדם עליון, כלול משלשה קוים: ימין ושמאל, ואמצע. בסוד אור ישר כנו' לעיל. והענין, כי הנה דרך הקו הנז', אשר הוא מתפשט מלמעלה למטה, וממנו מתפשטים העשר עגולים הנזכרים, הנה גם הקו הזה מתפשט ביותר, מלמעלה מן ראש גג העליון של העיגול העליון מכלם, עד למטה, בתחתית סיום כל העגולים. והקו מתפשט ויורד באמצע כל העגולים ממש, מלמעלה למטה, בציור צלם אדם ישר, בעל קומה זקופה, וכלול מרמ"ח איברים, מצטיירים בציור שלשה קוים, ימין ושמאל ואמצע, כולל ג"כ י' ספירות, והבחי' השנית הזו, היא הנקרא צלם אלהים, ועליה רמו הכתוב באומר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. וכמעט כי כל דברי ספר הזוהר והתיקונין, רוב דבריהם מתעסקים בבחי' השנית בלבד כמו שביארנו לעיל.

הנה פשוט ומבואר הוא, כמה מיני עולמות נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו, אלף אלפים וריבי רבבות, וכלם כאחד הם תוך המקום החלל הזה

להאירם ולחיותם. ודבר זה נמשך בכל העולמות מן הנקודה הראשונה העליונה שבכלם, ועד הנקודה התחתונה שבכלם, שהיא הארץ התחתונה, אשר שוכנים בה בני אדם, גם בני איש, בעולם השפל הזה. כל אלו העולמות, נכללים בשתי מדרגות אלו, והם עצמות אורות, המתעלם בתוך הכלים.

אמנם בהם עצמם, יש הפרש בין זה לזה וכלם בדרך עילה ועלול, כי העליון מחבירו, נתחזק בו כח בחי' עצמות האור בתכלית הרוחניות, ולכן בחי' הכלי אשר לו, הוא זך בתכלית הזכות, עד שכמעט איננו נכנס בערך כלי, אלא שבערך האור המופלג אשר בתוכו, לכן נקרא בשם כלי. אבל בערך הכלים שלמטה ממנו, נקרא אור ממש. וכל מה שהעולמות יורדים במדרגת מקום, זה למטה מזה, כך הם מתמעטים במדרגת מעלתם, כי האורות שבהם אינם כ"כ זכים, כאורות העליונים, להיותם מתרחקים ממקורם הוא הא"ס. וגם לסיבת היותם באים בהתלבשות נוסף, על אורות שלפניהם. וכן בחי' הכלים שלהם, מתעבים ומתחזקים יותר מאד, עד שנמצא בחי' העולם הזה השפל, שאורו ממועט מכל שאר האורות העליונים שעליו, והכלים אשר בו, הם גסים וחומרים, וחזקים מכל בחינת הכלים העליונים. והמשכיל כאשר יפקח עיני שכלו, יבין, איך כל העולמות בחי' אחת לבושי הא"ס, והא"ס מתלבש בתוכם, וגם טוב עליהם, ומחיה את כלם, ואין דבר יוצא ממנו, והכל בחי' אחת, וכל העולמות נקשרים במאציל, ודי בזה, כי אין ראוי לגלות יותר בענין דרוש זה. והנה בכל עולם ועולם תמצא איך כל מה שהולך מתעבה ומתגשם יותר מחבירו אשר עליו, ובחי' הכלים הולכים, ומתגלים ומתחזקים. ובחי' האורות הולכים ומתחלשים, וכמו שנבאר בע"ה, בכל עולם ועולם וע"ש.

(ה) ונחזור עתה אל הדרוש הראשון, כי בהיות מתפשט אור האין סוף דרך הקו הנזכר, אל תוך מקום החלל, התחיל להתעגל, ונעשה

הגהות ומראה מקומות

(ה) עיין תלמוד עשר ספירות חלק ב' פרק א' המבאר את ענין עגולים ויושר באריכות.

בתכלית הגשמיות. עם שהוא נקודה אמצעית תוך כל הגלגלים, והבן זה היטב.

עוד יש סיבה שנית קרובה אל טעם הנז' לעיל, והוא, כי הנה נתבאר איך הקו הנמשך מן הא"ס, היה מתפשט, ואח"כ מתעגל. ומתפשט יותר וחוזר ומתעגל, עד תכלית סיום כל העגולים. והנה העגול הנאצל בראשונה במקום ראשית הקו ההוא, הוא העליון והמשובח מכל העגולים אשר תחתיו, כי הנה הוא נמשך מראשית הקו, וגם כי הוא מקבל ההארה בהיותה במקום גבוה מאד יותר מכלם, וזה העיגול העליון שבכלם, הוא הנק' מעלה, והעגול היותר תכון ופנימי מכלם, אשר הוא המקבל האור מסיום תחתית הקו, הוא הנק' מטה. ולקמן בע"ה נבאר עוד, ענין מציאות העגולים בענין "עגולים אדם קדמון וע"ש. גם לקמן בענין עולם הנקודים, יתבאר שם, איך גם ה" ספירות של העגולים של הנקודים, יש בהם בחי' קיום ממש, עם היותם עגולים, מלבד בחי' ה" ספירות של היושר אשר בהם, ושם נתבאר באורך ענין דרוש העגולים. וגם שם יתבאר איך בעשר ספירות דעגולים, יצדק בהם ימין ושמאל ואמצע, עם היותם כדמיון עגולים זב"ן. והנה גם בבחי' השנית של היושר בציר אדם כנז', יצדק בו מעלה ומטה ימין ושמאל ואמצע ופנים ואחור, והוא כי הקרוב אל ראשית הקו, יקרא ראש, ושלמטה ממנו יקרא גוף, ושלמטה ממנו יקראו רגלים, וכן כיוצא בזה בפרטי פרטיית.

הנה כל מה שביארנו בדרוש הזה, איך העשר ספירות יש בהם שני בחי': אם עגולים, ואם ביושר, כ"ז נרמז בוחר בהרבה מקומות, ואזכיר קצת מהם הנה בחי' ה" ספירות בתמונת עגולים, נתבאר בספר ויקרא ד"ט ד"י, איך אפילו הרקיעים והארצות, כלם הם כגלדי בצלים זב"ן. וע"ש גם בפרשת בראשית דף י"ט סוף ע"ב, וז"ל, וכלא אצטריך קביה למברי עלמא, ולתקנא עלמא בהו. וכלא מוחא לגו, וכמה קליפין חמיין למוחא, וכל עלמא בהאי גונא וכר, כלא איהו דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא וכר. הרי מבואר איך כל העולמות הם זב"ן, וזה מסובב מזה, כנז' לעיל.

הנז', ואין דבר חוצה לו. והנה כל עולם ועולם יש בו " ספירות פרטיות. וכל ספירה וספירה פרטית שבכל עולם ועולם, כלולה מי' ספירות פרטי פרטים. וכלם הם בתמונת עגולים זב"ן, וזה לפנינו מזה, עד אין קץ ומספר. וכלם הם כגלדי בצלים זב"ן, עד תמונת עולם הגלגלים המקיפים. על הארץ התחתונה אשר בעוה"ז, הנז' בספרי התוכנים.

גם בענין ה" ספירות הנזכרים לעיל, שנאצלו בדרך יושר כמראה אדם, הנה מה שדברנו היה בענין " ספירות הכוללות הכל, האמנם גם בהם עצמם, יש פרטי פרטית כי כל ספירה מהם, נחלקת לי' ספירות וכו', עד אין קץ, ע"ד הנזכר לעיל, בי' ספירות אשר בתמונת העגולים כנז', וכלם בדרך יושר כמראה אדם. והרי נתבארו ונתקיימו ב' הסברות הנזכרים לעיל, כי ה" ספירות הם בשתי בחי': בדרך עיגולים, וגם בדרך קיום. ושתייהם כאחד דברי אלהים חיים הם. ובוזה יתיישבו לך, כמה מאמרים הנראים כחולקים זה עם זה, בענין סדר מצב ומעמד העשר ספירות.

גם נתבאר לך ענין החקירה הנז' לעיל, איך יצדק בעשר ספירות בחי' מעלה ומטה ימין ושמאל וכו'. והנה הוא מבואר בכל שתי הבחי' האלו, כי הנה בבחי' העשר ספירות שהם בציר " עגולים זב"ן, פשוט הוא שהעיגול החיצון העליון הסובב על כלם, שהוא גלגל הכתר, הנה הוא דבק עם הא"ס יותר מכלם, ולכן הוא משובח מכלם. אמנם גלגל השני, הנק' גלגל חכמה יש הפסק בינו לבין הא"ס, והוא גלגל הכתר, ולכן מעלתו למטה מגלגל הכתר. וכן גלגל הבינה, הוא רחוק מן הא"ס, שיעור שני גלגלים, ומעלתו למטה ממעלת גלגל החכמה. וכן על ד"ז כל גלגלי ועגולי כל העולמות, אשר בתוך החלל הזה, כל הקרוב אל הא"ס, הוא עליון ומשובח על חבירו, עד שנמצא כי עה"ז הארציי החומריי, הוא נקודה אמצעית תוך כל העיגולים כלם, ותוך כל המקום החלל והאוויר הפנוי הזה, וגם הוא מרוחק מן הא"ס הרחקה גמורה יותר מכל העולמות כלם, וע"כ הוא כ"כ גשמי וחומריי

כמראה אדם. נבאר עתה בקצרה קצת פרטים ובחי' אחרות שיש בהם, ובראשונה נקדים מה שהתחלנו לבאר למעלה, ממה שנתבאר בספר הזהר בפרשת בא דף מ"ב ע"ב ברעי' מהימנא. וז"ל, בתר דעבר האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה, נחית תמן, ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה וכו', ואי יתברו אילין מאנין דתקיין יהדרון מי'א למקורן, וישתארו מאנין תבירין יבישין בלא מי'א וכו', הרי מפורש היות ה"י' בבחי' יושר בצורת אדם, בעל רמ"ח איברים הנקראים כלים, ובתוכם מתלבשת העצמות של האורות, המתלבשת בתוך הכלים הנקראת נשמת האדם, כדמיון אדם תחתון, הנכלל מן הגוף והנשמה. כך הוא האדם העליון, כלול מ"י"ט, ובהם עצמות וכלים. והנה ענין העצמות הנה, הוא בחי' האורות הפנימים המאירים בתוך הכלים, הם כדמיון הנשמה אשר בתוך גוף האדם, להאיר אותו. כמו שאמר הכתוב גר ה' נשמת אדם וכו', וזכור כלל זה, כי בכ"מ שתמצא לשון אורות בחבורינו זה, הכונה היא על הנשמה הפנימית שבי"ט, ולא על הכלים, ואל תשכח כלל זה, כי לא נוכל להזכירו בכל פעם ופעם, וכבר הארכנו לעיל בענין האורות והכלים, ועיין שם.

והנה אחר שהקדמנו לך הקדמה זו, צריך אני להודיעך עוד פרטים אחרים אשר יש בהם דרך קצרה, והוא, כי הנה בחי' האורות, שהם עצמות הנשמה הפנימית שבתוך הכלים, המאיר ומחיה את כלם כנזכר, הנה האורות האלה מתחלקים לשתי בחי', הלא הם: בחי' אור פנימי, ובחי' אור מקיף וסובב מבחוץ. והענין הוא, כי הנה האור המחיה והמאיר את י"ט של בחי' הכלים, יש בו בחי' המתלבשת בתוך הכלים, כדמיון הנשמה הנכנסת ומתלבשת תוך פנימיות איברי הגוף, ומחיה אותם, ומאיר להם בפנימיותם, וזה יקרא אור פנימי. ואמנם אור זה איננו גדול מאד, כדי שיוכל להתמעט ולהתצמצם תוך הגוף, דבר שיוכל לסבלו, לכן

ואע"ג שמשם נראה להפך, שהיותר פנימי הוא המוח, והחופף עליו הוא הקליפה הגרועה ממנו, עם כ"ז אם תפקח עיני שכלך, תבין ותראה, כי מאמר זה מדבר בערכנו אנחנו, יושבי תבל ושוכני ארץ התחתונה, אשר היותר קרוב אלינו היא הנקרא קליפה, הסובבת בערכנו אל המוח אשר לפנינו ממנו, והוא הגלגל הסובב עליו, ואח"כ עוד גלגל אחר יותר פנימי ממנו בערכנו, והוא מוח אל הגלגל האחר. וכן עדין, עד אשר נמצא כי הא"ס הוא לפני לפנינו מכל הנאצלים, והוא מוח פנימי מכלם, וכל הנאצלים הם בבחינת קליפין ולבושין אליו, והגלגל היותר קרוב אלינו, הוא החיצון שבכלם, ונקרא קליפה על כלם. האמנם בבחי' העולמות בעצמם אינו כך, אלא הפנימי שבכלם הוא קליפה, אבל הסובב על כלם הוא מוח, וזה מובן.

והנה גם ממאמר הזה יובן ענין הבחינה הב', שהם ה' ספירות כציור אדם ישר, הכולל כמה אלפי עולמות, כנו' לעיל, וגם נזכר ענין זה במ"א בפרשת תולדות דף קל"ד ע"ב וז"ל, דהא כמה דבי"נ איהו מתפלג לשייפין, וכלהו קיימי דרגין על דרגין, מתתקנין אילין על אילין, וכלהו חד גופא, ה"ג וכו'. וכ"ז יתבאר לקמן בע"ה, איך כל הבחי' המצטיירות בציור אדם, הם דא לגו מן דא, עתיק יומין לגו מן א"א, וא"א לגו מן אר"א וכו', עד סוף המדרגות. ומשם יתבאר לך, איך כל העולמות הם דא לגו מן דא, בסוד מוחא וקליפה, דא לדא, ודא לדא, ועיין שם היטב. והרי נתבאר ענין שתי הבחי' שיש בי"ט הכלליות או הפרטיות, שהם: בחינת עגולים, וגם הם בחי' יושר בציור אדם.

הקדמה ה

(ו) והיא זאת, אחר שנתבאר לעיל, היות בכל העולמות כלם שתי בחי': אם בחי' י"ט כצורת גלגלים עגולים, ואם בחי' י"ט כיושר

הגהות ומראה מקומות

(ו) לעיל הקדמה ד'. ע"ה שער עגולים ויושר ענף ג'. ושער השתלשלות י"ט דרך עגולים ענף

איננו גדול מאד. אבל יש עוד בחי' אור גדול ממנו, אשר אין כח בכלים לסבלו ולהגבילו בתוכם, ולכן הוא נשאר בחוץ בבחי' אור מקיף, טובב עליהם, ומאיר להם מבחוץ, ובחי' זו נקראת אור מקיף. באופן שאין שום אור בעולם, שאין בו שתי בחי' אלו, שהם: אור פנימי קטן, ואור מקיף הגדול. והם, זה בתוך פנימית הכלי, וזה מקיף חוצה לו סביבות הכלי, וגם באדם התחתון יש בו בחי' אלו, כמו שיתבאר במקומו בע"ה.

והנה, כמו שבחלק האורות, יש שתי בחי' אלו, כן בחלק הכלים, יש שתי בחי' אלו כיוצא בהם, והוא כי הנה אין לך שום כלי בעולם בלתי שתי בחי', הא' היא פנימית הכלי, אשר שם הוא התלבשות והתדבקות האור הפנימי בו ממש. והב' היא חיצונית הכלי, אשר סביב לו טובב ומקיף האור המקיף.

דע, כי הנה כמו שנתבאר שאור המקיף הוא גדול מן אור הפנימי, כן חיצונית הכלי הוא יותר מעולה וזך יותר מפנימית הכלי, ואעפ"י שבחוש הראות אנו רואים כי פנימית הכלי הוא יותר מעולה וזך יותר מחיצונית, הענין הוא כמו שנבאר עתה.

דע, כי הנה האור כלו הוא שוה, וכאשר נכנס ומתלבש בתוך הכלי, ואין כח בכלי לסבול את כלו, ואז נשאר ממנו קצת אור בחוץ בבחי' אר"מ, מה שלא יכול להשאר בתוך הכלי. ואז שני האורות האלו, מאירים את הכלי. כי האור הפנימי, הוא בוקע ברופן וכותל הכלי, ועובר אורו עד מחצית עוביו של הכותל, ומאיר בו מצד פנים. והאור המקיף גם הוא בוקע מצד חיצונית הכלי ברופנו ובכתלה.

ועובר אורו עד מחצית עוביו של כלי מצד חצון ומאיר בו, ונמצא כי ע"י שני האורות האלו, מקבל הכלי הארה, ומזדכך מבית ומחוץ. והנה האור הפנימי, להיותו מצומצם בדחק בתוך הכלי ומתדבק בו היטב, לכן הוא נכנס בכח, ובוקע ועובר ונכנס עד חצי עוביו של כותל הכלי מצד פנימיותו, וע"כ מזדכך הכלי, ונעשה זך. אבל האור המקיף, להיותו רחוק ובלתי דבק עם הכלי, ובפרט שאינו מצומצם בתוכו בחוץ, לכן אינו בוקע חצי עוביו מצד חיצוניתו לעבור בתוכו להאיר בו ולזככו, ולכן כדי לתקן הענין הזה, הוצרך להיות חיצונית הכלי יותר מעולה, ויותר זך, וגם שיהיה האור המאיר בו מבחוץ הנקרא אור מקיף, גדול וזך ומעולה יותר מן האור הפנימי, וע"כ יקבל חיצונית הכלי הארה גדולה. אעפ"י שאיננו דבק בחוץ עם האור המקיף כבחי' הארה שמאיר אור הפנימי בחצי עוביו של כותל מצד פנימיות בהיותם דבוקים יחד, וע"כ ישתוו פנימיות הכלי שהוא יותר גרוע, ז' עם אור הפנימי הגרוע, ויאיר בו היטב מאד, להיותם דבוקים, אעפ"י שהם גרועים. וכן חיצונית הכלי, שהוא יותר מעולה, בהיות מאיר בו האור המקיף המעולה, יאיר בו היטב מאד, עם היותם רחוקים זמ"ז.

עוד יש סיבה אחרת גדולה והוא, כי הנה האור המקיף, חשקו וחפצו הוא להתדבק ולהתקרב עם האור הפנימי ולהאיר לו, והנה אם חיצונית הכלי, לא היה זך מאד, לא היה אור המקיף בוקע ונכנס להאיר באור הפנימי, והיה האור הפנימי בלתי מקבל הארה הזאת גדולה, ולכן הוכרח להיות חצי עוביו של

הנהרות ומראה מקומות

(ז) הפנים מעולה מחיצונית, וכן הענין בראשין של כל פרצוף, שבכולם המקיף דבק עם הכלים. כי הריחוק אינו רק מהחזה ולמטה, שמשם מתחיל הפרצוף התחתון ממנו העומד בין המקיף לפנים, וא"כ בחי' הראשין החיצונית מעולה, לסבת התדבקות המקיף עם הפנימי. אך מהחזה ולמטה שהוא רחוק מהכלים, א. החיצונית גרוע מהפנימי (ה"ו).

(ז) ע"ה שער עקורים פ"ב. תע"ס חלק ד' פ"ה. וז"ל הרמ"ז בסכ"י וא"ת והדי כלל גדול בינינו שחיצונית גרוע מהפנימית, אך הענין כמ"ש בע"ה בענף ד' שבמציאות העולם נתרחק המקיף מהפנימי, א"כ כן הוא, שבמקום שהמקיף דבק להכלי, כגון באורות אחרים, אז צריך שהחיצון יהיה מעולה, כדי שידבק בו המקיף המעולה. אך בשאר הבחי' שהמקיף רחוק מהכלי, בודאי אז

לעיל בתחלת ההקדמה הזאת. וכן הי"ס דיושר כמראה אדם, הם ער"ו יש בהם אורות וכלים, והאורות נחלקים, לאור מקיף ולאור פנימי. והכלים נחלקים, לפנימיות ולחיצוניות.

האמנם החלוק שיש בין העגולים והיושר הוא זה, כי הי"ס דעגולים, האורות אשר בהם, הם כלם בחי' המדרגה הנקראת נפש, ויש בה אור מקיף ואור פנימי, ושניהם בחי' נפש. יכן בחי' הכלים, פנימיותם וחיצוניותם, הם בחי' נפש. אמנם אורות הי"ס דיושר, הם מדרגות רוח, ויש בה אר"מ ואר"פ, ושניהם בחי' רוח. וכן בחי' הכלים, הם פנימיות וחיצוניות בחי' רוח. ופשוט הוא, כי מדרגת הנפש, שהיא היותר קטנה ממדרגת הרוח, היא נאצלה בתחלה. ואח"כ נאצל הרוח שהוא מדרגה עליונה על מדרגת הנפש, כנודע באדם התחתון, שבראשונה קונה הנפש ואח"כ הרוח, ואחר כך הנשמה וכו', כנ"ו שם בספר הזוהר בפרשת משפטים דף צ"ד ע"ב, וז"ל, ת"ח, ב"נ כד אתיליד, יהבין ליה נפשא דבעיראזן מסטרא דדכין וכו', וזה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא דחיון, דאינון חיות הקדש, וזה יתיר יהבין ל"י רוחא מסטרא וכו'. וכן היה הדבר הזה באדם העליון, כי בתחלה נאצלו הי"ס דבחי' עגולים, שהם מדרגת אורות הנפש, והכלים שלה. ואח"כ נאצלו הי"ס דיושר, בצורת אדם, שהם מדרגת אורות הרוח והכלים שלה כי הרוח נקרא אדם. וענין הדבר הזה נוהג בכל העולמות כלם, כי בכל בחי' מהם, נאצלו בתחלה הי"ס דעגולים, שהם מדרגת הנפש שבהם בבחי' ההיא. ואח"כ נאצלו הי"ס דיושר, שהם בחי' הרוח שבבחי' ההיא.

ואמנם ענין הפרש שיש בין הכלים של הנפש ובין הכלים של הרוח, כבר נודע, כי אבר הכבר הוא הכלי, והאבר שבו משכן הנפש, שהוא האור שלו, ואבר הלב הוא הכלי, שבו משכן האור שלו הנק' רוח. ואבר המוח הוא הכלי, שבו משכן האור הנק' נשמה. ואכ"מ ביאור פרטים אלו. והנה אף על פי

הכותל מצד חצון, יותר זך מן הצד הפנימי, כדי שעיי"כ יוכל אוד המקיף, אף על פי שאינו דבק עמו, לעבור בתוכו מרוב זכותו, וכנס עד חצי עביו החצון, ואז האור הפנימי עם היותו גרוע מן המקיף, להיותו מצומצם בחוזק תוך הכלי, יבקע חצי עוביו מצד פנימי ויאיר אותו, אעפ"י שאינו כ"כ חזק כמו החיצוני, ואז יתדבקו יחד, אור הפנימי עם האור המקיף ויאיר המקיף בפנימי, וגם הכלי בעצמו יקבל הארה מהם, ויזדכך מאד. ואמנם אעפ"י שאנו רואים בחוש הראות שבפנימית הכלי יותר זך מן חיצוניות, הטעם הוא, לפי שהאור הפנימי, אעפ"י שהוא יותר קטן מן האור המקיף, עכ"ז להיותו מוגבל ומצומצם בחוזק תוך הכלי, הוא בוקע בכח ונכנס ומאיר תוך עובי הכלי, ונבלע בו בתכלית, ומאיר בו הארה נפלאה וגדולה מצד פנימיותו. משא"כ באור המקיף, שאעפ"י שהוא גדול מאד, עכ"ז להיותו בלתי דבק בחיצוניות הכלי, חופף עליו בנחת, ואינו מהודק ובצומצם בתוכו, לכן אינו מאיר שם בחיצוניותו הארה גדולה ושלימה, ולכן נראה בחוש הראות, כי פנימיות הכלי זך מחיצוניותו. ולקמן יתבאר הענין הזה היטב.

עוד אנו צריכים להודיעך הקדמות פרטיות אחרות, בענין אלו השתי בחי' שזכרנו לעיל, שיש בכ"מ שהוזכרו ענין הי"ס, והם: בחי' העגולים, ובחי' היושר כמראה אדם. וזה ענינם, הנה נודע מה שאמרו ז"ל במס' ברכות (ח) בענין ה' פעמים שאמר דוד המע"ה ברכי נפשי, שהם כנגד ה' שמות שיש אל נשמת האדם, וזה סדרן מלמטה למעלה: נרנח"י והם בחי' חמש מדרגות שיש אל נפש האדם, זו מעולה מזו, כמו שיתבאר במקומו בשער הגלגול ועיין שם. גם יתבאר בע"ה לקמן, בענין עולם העקודים ועיין שם. והנה ער"ו הוא ב"י"ס אדם העליון ית', כי יש בהם חמש מדרגות אלו. והנה הי"ס דעגולים, יש בהם אורות וכלים, והאורות נחלקים: לאור מקיף, ולאור פנימי. והכלים נחלקים: לפנימיות, ולחיצוניות כנ"ו

הגהות ומראה מקומות

(ח) דף י'. בראשית רבה פי"ד ט'. תק"ז תקון י"ג אות כ'.

כי המעולה מחבירו טובב ומקיף על חבריו, והעגולים היותר פנימיים ותכוניים מכלם, הם היותר גרועים שבכלם, הלא הם הרקיעים והגלגלים הסובבים על העולם הזה השפל זה, שהם נתונים באמצע כל העגולים כלם. אבל היושר הוא להפך, כי היותר פנימיים הם יותר מעולים ועליונים, והחצון שבכלם הוא יותר גרוע מכלם, ויושר זה מלביש לזה, וול"ו, עד שהגרוע שבכלם, מלביש לכלם, וזכור זה היטב. והנה אחר שהצענו לך ההקדמות הנו', תוכל להבין עתה, מנין סיבה וטעם למה הוצרך הא"ס לצמצם את עצמו באמצע האור שלו כנו' לעיל, שסלק האור הרב ההוא מן המקום ההוא לגמרי, ואח"כ החזירו במדה ובמשקל דרך הקו ההוא, והרי יכול היה להניח אותה הבחינה של הקו ההוא במקומה, ויסלק שאר האור, כיון שהיה עתיד להחזירו באחרונה אמנם הטעם היה לפי שרצה הא"ס להאציל גם בחינת הכלים להתלבש בתוכם את האורות, וא"א אל הכלים שיתוו ויצטיירו בהיות שם האורות, כי הם מבטלים הויית הכלים, ובהיות האורות מסתלקים משם, יש כח ויכולת אל הכלים להתהוות ולהתגלות. ואח"כ שכבר קנו בעצמם הויה גמורה, הנה כאשר יחזרו אח"כ האורות לתוכם לא יתבטלו מהוייתם, וישארו בקיומם, והנה הענין הזה יתבאר היטב לקמן בעולם הנקודים, בענין ז' מלכים שמלכו בארץ אדום, שהם בחי' הכלים שמלכו ומתו, וחזרו להתקיים ע"י הסתלקות האורות מהם, ואח"כ חזרו לתוכם ועיין שם היטב.

הקדמה ו

והיא זאת, אחר אשר נתבאר בהקדמות הקדומות בדרך קצרה ויבדך כלל, ענין הי"ס בכ"מ שהם, איך יש בהם כמה וכמה בחינות, נבאר עתה ג"כ בדרך קצרה מדרגות העולמות אשר נבראו תוך המקום והחלל הזה, כנו' לעיל שאין דבר חוצה לו מן המקום הזה, כי כל העולמות כלם הם במקום הזה. ואל יעלה בדעתך, שהי"ס הנק' אצלינו בספר הזוהר בשם י"ס דאצילות, אל תטעה לחשוב שהם היותר

שנתבארו אלו ההקדמות בהקדמה הזאת, אינם רק בדרך כללות, כי כל הקדמה מהם תתבאר בע"ה באורך ופרטות כל אחת מהם במקומה הראוי לה.

הכלל העולה, כי התחלת האצילות היה באופן הזה, כי בתחלה נאצלו הי"ס בבחי' עגולים, והם י' כלים, וכל כלי מהם נחלק לב' בחי', והם: פנימית הכלי, וחצונית. ובתוך אלו הי' כלים, מתלבשים י"ס מבחי' אורות ועצמות הנק' נפש. ועוד יש י' אורות אחרים מקיפים על הכלים מבחוץ, וגם הם בחי' נפש, אלא שאלו נק' אורות מקיפים, והאחרים נקראים אורות פנימים, והכל הוא בתמונת עגולים, כי האור הפנימי הוא עגול כעין גלגל, והוא מתלבש תוך הכלי, שגם הוא מעוגל כעין גלגל. ועל הכלי הזה יש אור אחר מקיף וטובב עליו מבחוץ בעגול, ומסבבו סביב לו, וכל הי"ס דעגולים הם עד"ז בתמונת הרקיעים והגלגלים אשר על העולם הזה השפל, הנק' אופנים כנודע.

ואח"כ נאצלו י"ס בבחי' יושר כמראה אדם, והם יותר מעולים במעלה מן הי"ס דעגולים, כי אלו הם מדרגת רוח, והם י' כלים כציור אדם אחד, כולל כל הי' כלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימית וחצונית, ובתוך הכלים האלו מתלבשים י"ס אורות עצמות הנק' רוח, וגם הם ביושר כמראה אדם.

ועוד יש עליהם י' אורות מקיפים עליהם מבחוץ, וגם הם מבחי' רוח, והם ביושר כמראה אדם כנוכר. והכלל הזה, הוא כולל בכל העולמות הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, אשר נתהוו תוך המקום החלל והאוויר הפנוי הזה הנו' לעיל, כי במקום הזה נאצלו ונתהוו כל העולמות כלם, ואין דבר חוצה לו, ואור הא"ס מקיף וטובב עליהם, ומאיר לכל העולמות אשר במקום הזה מכל צדדיהם בהשואה אחת, מלבד מה שמאיר בהם עיקר ההארה האמיתית העיקרית, דרך הקו המתפשט ממנו, ונמשך בתוך העולמות האלו כנו'.

וכל עולם ועולם מהם, וכל פרטי ופרטי שיש בכל עולם מהם, יש בו שתי הבחי' הנו', שהם עגולים ויושר. והעגולים הם בבחי' אחת,

קצת ממה שיש בנו יכולת לבאר במקום הזה בדרך קצרה, ובראשונה נתחיל לבאר פרטי אחד, אשר הוא כולל וממלא את כל המקום הזה, כלו ט) הלא הוא הנק' בשם אדם קדמון לכל קדומים, כי הוא קדם לכל שאר הנמצאים כלם, וממנו מתפשטים כל העולמות כלם, ובו נתלים ונאחזים, וממנו יוצאים ומאירים חוצה לו, כמו שיתבאר באורך בע"ה בחבורינו זה, ולרוב גדולת מעלת האדם קדמון הזה ולרוב העלמו, לא נתעסקו בבאורו בספר הזהר כ"א בקצת מקומות מועטים, ואף גם שם בהעלם גדול עד מאד, ואזכיר מקצתם. הנה בספר התקונים בתקון י"ט בסופו, בדרך מ"א ע"ב, וז"ל, א"ל אי הכי, אשתמודע דאית א"ק לכל קדמון, ואית אדם אחרא וכו'. גם בריש תיקון ע' דקיי"ט ע"א וז"ל, אמון מופלא רקים וצייר ציורין בהיכל דא"ק לכל קדמין וכו'. גם בתיקון הנו' דף קל"ב ע"ב וז"ל, אשכחנא במתניתין וכו', בסתרא דסתרין טמירא דטמירין דאדם דבריאה דאיהו קדמון לכל קדומים וכו'. ועתה נבאר עניינו, דע כי האורות הראשונים אשר נאצלו תוך המקום הזה, דרך קו הישר, המתפשט מן הא"ס הסובב את הכל כנו' לעיל, הם בחינת י' ספירות אשר חבור כללותם נק' בשם א"ק לכל קדומים הנו' לעיל, והנה י' ספירות א"ק הנה הם כוללים כל הבחינות הנזכרים לעיל בהקדמות הנזכרים, אשר אלו הם: כי הנה בראשונה נאצלו י' ספירות האלו בבחי' עגולים, שהם בחי' נפש

ראשונים וגבוהים מכל מה שנאצל, כי כמה עולמות קדמו להם, ולרוב העלמם לא שלחו בהם יד להזכירם בספר הזהר אלא ברמו נפלא, כאשר עיניך לנוכה יביטו, ג' המאמרים בספר התקונים בענין אדם קדמון לכל קדומים, כמו שנזכרים בע"ה לפנים בהקדמה הזאת, וכאשר כתבו בספר הזהר בפרשת בראשית דף כ"ג ע"א, וחובא ג"כ בספר התקונים דף קל"ד ע"א תקון ע', וז"ל, ת"ח כמה עילות אינן סתימין, דאינן מתלבשים, ואינן מורכבים בספיראן וכו'. גם מאמר אחר נכתב בפרשת נח דף ס"ד ע"א, וחובא ג"כ בפרשת פקודי דף רכ"ו, ובדרך רס"ט, וז"ל, א"ר שמעון, ארימית ידי בצלותין לעילא, וכד רעותא עילאה לעילא לעילא וכו', ומרזא דמחשבה עילאה ולתתא, כלהו איקרון א"ס וכו', ואם תשית לבך, לדייק היטב התיבות היתירות והכפולות, והרמוזים הנרמזים אל המבין באלו המאמרים הנו', תפלא ותשתומם בראותך כמה מדרגות על מדרגות לאין קץ ומספר, קדמו אל הי"ס הנו' אצלינו בשם י"ס דאצילות, והמעין בחבורינו זה, אם יזכה ידע ויבחין ויעמוד אל תכונתם, וכמו שנכתוב בסוף ההקדמה הזאת, והנה הגאונים הסתירום במתק לשונם, וקראם בלשון צחצחות שעל גבי כתר עליון, וכיוצא בשמות ובכינויים האלה.

והנה, עם היות כי אין קצבה ומספר אל העולמות הנבראים במקום הזה, כי הם אלף אלפים ורבי רבבות עולמות, עם כ"ז נבאר

הגהות ומראה מקומות

וכמו שביארתי זה בפמ"ס בענף א' ע"ה עכ"ל. ועיין בספר בית שער לכונות באור פשוט דף צ"ד ד"ה ובאמת שכתב רבינו זצ"ל וזה לשונו ובאמת כל אלו העולמות המובאים בקבלת חברים דהיינו הטחירו קדמא ועולם המלבוש שנתקפל חציו התחתון על חציו העליון, ואויר קדמון, והטהירו שבתוך אויר קדמון, וא"ק סתימאה, כולם נכללים בחמשת פרצופי א"ק שביאר הרח"ו ז"ל וכו' עיי"ש, ועיין בסוף ספר חסדי דוד הגדפס מחדש בהגהות ומראה מקומות שהעתיקתי דברי באריכות.

ט) ע"ה שער עגולים ויושר ענף ד'. ושער רבבות השתלשלות י"ס דרך עגולים ענף ב', ועיין בע"ה עם פנים מסבירות הגח"ה וז"ל והוא הכולל לכל אלפי אלפים ורבוא בבות העולמות עד אין קצבה שהם למעלה מן עולם האצילות, וה"ס הקו האחד שנמשך מא"ס ב"ה עד לנקודה האמצעית ממש שבתרשימו, כי הוא קודם לכל הנמצאים, והוא ע"ס ראשונות שנאצלו מהא"ס ב"ה כמ"ש לקמן. לאסוקי מהחברים תלמודי האר"י ז"ל שלא הבינו דבריו, וכתבו שיש עולמות למעלה מא"ק הנה. ואל להויו מהרח"ו ז"ל שלא וזה יוד מתוך ידו

ושמאל ואמצע ובהם נכללים י' ספירות דבחי יושר שבו כנו' לעיל.

והנה אע"פ שראשית הקו הזה, שהוא צורת יושר דא"ק, מתחיל התפשטותו מן הא"ס. ובוקע ונכנס בין כל העגולים מצד גגותיהם העליונים, אל תחשוב כי ג"כ הוא נמשך הקו הזה ומתפשט עד למטה, עד סיום תחתית כל העגולים כלם, המתעגלים תחת רגלי יושר דא"ק, אמנם שיעור התפשטותו איננו רק עד התחלת קרקעית העגולים דעתיק יומין, שהוא בחי' פרוצוף כתר עולם האצילות, כמו שנתבאר במקומו, אשר העגולים הנזכרים דעתיק יומין הזה, הם מתעגלים מתחת רגלי היושר של עתיק יומין עצמו בלבד, כמו שנבאר ונצייר ציורו בסוף ההקדמה הזאת בע"ה. והרי נתבאר, איך א"ק העגולים היושר שלו, הם ממלאים את כל המקום החלל והאוויר הפנוי הזה שבתוך הא"ס. אמנם נשאר מקום פנוי בין אור המקיף של היושר שבו, אל הכלים והאור הפנימי דיושר שבו, ושם נתהוו ונאצלו כל שאר העולמות, אשר כלם נאחזים ונתלים בו באדם קדמון הזה, וממנו יצאו כנוזר לעיל.

ונבאר עתה דרך קצור מופלג, כללות כל העולמות שנתהוו בתוך זה המקום והאוויר הפנוי, אשר בין האור המקיף דיושר של אדם קדמון הזה, ובין הכלים דיושר שבו כנו', הנה בהקדמות הבאים לפנינו בע"ה, יתבאר הענין באריכות גדול, כל דבר ודבר בפני עצמו, ובמקומו הראוי לו, ושם יתבאר איך מבחי' היושר של אדם קדמון הזה, יצאו ונתגלו אורות רבים, אשר כללותם הם האורות הבוקעים, ויוצאים מן האזנים שלו ולחוץ. ואח"כ יוצאים אורות החוטם. ואח"כ אורות הפה, הנקראים עולם הנקודים, וכל אלו האורות הם בדרך יושר בלבד, ואין בהם בחי' עגולים כלל. אח"כ יצאו האורות העיניים של אדם קדמון הזה, ואלו נקראים עולם הנקודים. ויש בהם ב' בחי': אם עגולים, ואם יושר. ומקום מצבם ומעמדם, הם מן הטבור של אדם קדמון הזה ולמטה עד סיום רגליו, אשר המקום הזה נקרא בדרך כללות נה"י דאדם קדמון.

הא"ק ויש להם בחינת י' כלים, בציור י' גלגלים עגולים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות, והכל נקרא בחי' כלי, ובתוך כל כלי מהם יש בתוכו עצמות אור פנימי הנקר' נפש, ומתלבש ממש בתוכו. ועוד יש בחינת אור מקיף סביב לו מבחוץ, וגם הוא בחינת נפש, והכל הוא בצורת עגולים. והעגול החצון שבכלם אשר כל שאר העגולים נתונים בתוכו, הנה הוא דבוק וקרוב עם הא"ס, והא"ס סובבו ומקיף עליו. והעגול הזה החיצון מכלם, הוא המעולה והגדול שבכלם, כנו' לעיל, והוא הנק' עגול ספירת הכתר שבא"ק, ותוך העגול הזה מתעגל עגול שני, הוא הנקרא עגול ספירת החכמה של א"ק, וכן על ד"ו הם י' עגולים זב"ז, עד העגול העשירי הפנימי שבכלם, והוא הנקרא עגול ספירת המלכות של א"ק, ונמצא כי אלו י' עגולים דא"ק, הם מקיפים כל החלל הזה, אשר בתוך הא"ס, והם קרובים אליו, והוא מקיף עליהם סביב. האמנם באמצע אלו הי' עגולים, נשאר מקום חלל ואויר פנוי לצורך שאר הנאצלים ושאר העולמות, אשר גם הם בבחי' עגולים זב"ז, כנוזר לעיל.

וכבר נתבאר שם ג"כ מציאות הויית הכלים, איך נעשית על ידי הצמצום, שצמצם הא"ס עצמו, ועל ידי מעוט האור, היה כח בכלים להתגלות, ואח"כ חזר האור להתפשט בתוכם. והזהר אל תטעה חלילה וחס להעלות על דעתך, כי בא"ק יש בחי' כלים ממש ח"ו, כי כבר נתבאר אצלינו לקמן בעולם הנקודים איך לא נתגלו בחינת הכלים אלא משם ואילך, ואם אנו קוראים ומכנים בחי' כלים כאן בא"ק, הוא בערך עצמות האור אשר בתוכם, אמנם ודאי שהכלים בעצמם הם אור זך בתכלית הזכך והדקות, והזהר אל תטעה בדבר הזה.

והנה אחר שאלו הי' ספירות דא"ק, נאצלו בבחי' עגולים, שהם בחי' נפש דא"ק, אח"כ יצאו ונאצלו עוד י' ספירות מבחי' רוח דא"ק, בתמונת יושר בציור אדם, בשעור קימה, בראש וזרועות וגוף ורגלים וכיוצא, והוא מתחיל להתפשט ולהמשך מן הא"ס המקיף דרך הקו הנז' משם ולמטה כלול משלשה קוים ימין

יומין. וי' עגולים עתיק יומין, מקיף על גבי אור המקיף דיושר דעתיק יומין עצמו. ואור מקיף דיושר דעתיק יומין, מקיף ע"ג י' עגולים א"א. וי' עגולים א"א, סובבים ע"ג אור המקיף דיושר דא"א עצמו. ואור מקיף יושר דא"א, מקיף ע"ג עגולי אר"א. וי' עגולי דאר"א, סובבים על אור מקיף שלהם דיושר. ואור המקיף דיושר דאר"א, מקיפים על גבי י"ע ז"א. ועגולי ז"א, על גבי אור מקיף דיושר שלו עצמו. ואר"מ דיושר דז"א, על עגולי נוק' דז"א. ועגולי נוק', על אור מקיף דיושר דנוק' עצמה, ואור מקיף דנוק' דז"א דאצילות, מקיף על י' עגולי עולם הבריאה, אשר גם היא נחלקת לר' פרצופים, ע"ד הנו'. והם ע"ד הנו' בעולם האצילות. וי"ע עולם הבריאה דרך כללות כנו', סובב על אור המקיף דיושר דעולם הבריאה. ואור מקיף דיושר דבדיאה, על עגולי היצירה. וי' עגולי היצירה על אור מקיף דיושר דיצירה עצמה. ואור מקיף דיושר דיצירה על עגולי העשיה. ועגולי העשיה, על אור מקיף דיושר דעשיה. והנה נשלמו כל בחי' העגולים, ואורות המקיפים של יושר, שבכל העולמות כלם מלמעלה למטה בדרך כללות.

ומכאן הלאה, יבואו בהי' הכלים ואור הפנימי שבתוכם, דבחינת יושר שבכל העולמות כלם, אשר בחי' אלו הם הפוכות מן הנו' לעיל. לפי שאלו כל מה שהוא גרוע במעלה מחבירה, הוא מלביש ומקיף על חבירו המעולה ממנו כנוז"ל, וזה סדרן: אור מקיף דיושר דעשיה, מקיף על גבי כלים והאור הפנימי דעשיה דיושר, ולא אצטרך לכפול כ"ז בכ"מ, לפי שכבר נתבאר לעיל, כי האור הפנימי דיושר, לעולם הוא קשור ודבוק עם הכלים דיושר שלהם עצמם, והוא ממש מלוכס בתוכם. וכלים ואור פנימי דעשיה דיושר, על גבי כלים ואור פנימי דיושר דיצירה, וכלים ואור פנימי דיושר דיצירה, ע"ג כלים ואור פנימי דבריאה, וכלים ואור פנימי דיושר דבריאה, ע"ג כלים ואור פנימי דיושר דנוק' דז"א דאצילות. וכלים ואור פנימי דיושר דנוק' דז"א דאצילות, על גבי כלים ואור פנימי דיושר דז"א. וכלים ואור פנימי דיושר דז"א, ע"ג כלים ואור פנימי

זה סדרם: כי תחלה יצאו הי' עגולים של עולם הנקודין, ונתעגלו סביב הכלים של נהי' דאדם קדמון הישר, והאור הפנימי שלהם מלוכס בתוכם כנודע, ואלו העגולים של הנקודין שהם בחינת נפש שלהם כנודע, הם סובבים על הכלים ואור פנימי דיושר דנהי' דאדם קדמון כנו'. וכבר נתבאר לעיל, שגם אלו העגולים של עולם הנקודין, הם כוללים אור פנימי דנפש, וכלים דנפש, ואור מקיף דנפש. וכללות זה, נק' עגולים של הנקודים, ועל אלו העגולים של הנקודים עומד אור מקיף דבחי' יושר של אדם קדמון. ועל אור המקיף דיושר דאדם קדמון, סובבים הי' עגולים של אדם קדמון עצמו, הכוללים אור פנימי, וכלים, ואור מקיף, והכל בחי' נפש.

וזה היה בתחלה, האמנם אחר שנאצלו גם הי"ס של יושר דעולם הנקודים הנקראים רוח. הנאצל אחר הי"ס של נפש. אז היה באופן אחד, כי הלבשו הי"ס דיושר דנקודים הכוללים אור פנימי, וכלים, ואור מקיף דיושר על גבי הכלים, ואור הפנימי דיושר דנהי' דאדם קדמון. ועל היושר של הנקודים, הלבשו אחר כך אותם העגולים של הנקודין עצמם. ועליהם הקיף האור המקיף דיושר דאדם קדמון. ועליהם סבבו, העגולים דאדם קדמון עצמו. והנה ג"כ יתבאר לקמן בחבורינו זה, בענין עולם הנקודין. איך הם שבעה מלכי אדום, שמלכו ומתו, ואח"כ נתקנו, וכאשר נתקנו, נעשו מהם בחי' ד' עולמות אבי"ע, וכל עולם מהם, כולל י' פרצופים כוללים, לבד מפרצופים אחרים פדטים שהם ענפים, היוצאים מאלו הי' פרצופים ואלו הם: ע"י. א"א. אר"א. ז"א. נוק' דז"א.

ולכן נבאר עתה בדרך קצרה, אופן מצבם ומעמדם ומורשם. ונתחיל לבאר מלמעלה למטה הנה הא"ס הסובב והמקיף ע"ג הי' עגולים דאדם קדמון, בג' בחי', שהם: אור פנימי דנפש, וכלים דנפש, ואור מקיף דנפש, וכלם בצורת גלגלים עגולים. ועד"ז הוא בכל שאר העגולים שבשאר הפרטים, ולא אצטרך להזכיר ענין זה בכל הפרטים. וי' עגולים א"ק, סובבים על גבי אור המקיף דיושר של א"ק עצמו. ואור מקיף דיושר א"ק, מקיף על גבי י' עגולים עתיק

כל העולמות, צריכים אנו לבאר, עד היכן הגיע התפשטות רגלי אדם ישר, שבכל עולם ועולם, כאשר התחלנו לבאר ענין זה לעיל בתחלת הקדמה הזאת, והנה מוכרח הוא, כי הקו הישר יהיה דבק ממש עם הא"ס הסובב, וממנו מתפשט ויורד, ומתלבש תוך פנימיות א"ק, כגו' לעיל, והוא נמשך עד סיום רגלי א"ק דיושר, שהוא ממש עד חצאי עגולי עתיק יומין, אשר סובבים תחת רגליו של בחי' יושר, ועד שם מסתיימים רגלי היושר של א"ק. כי אם נאמר שרגלי א"ק הישר, הם נמשכים ומתפשטים למטה בתוך עגולי עצמו עד סיומם וסופם, יהיה נמצא שהקו הנז' חוזר ומתדבק גם בקצהו התחתון, עם הא"ס הסובב בעגול תחת א"ק, ותחת כל העולמות, אם היה כך, א"כ נמצא שהקו הזה יקבל ג"כ שפע והארה מן הא"ס דרך שם, ולא יהיה בחי' מעלה ומטה, ובחי' משפיעים ומקבלים, ועלות עלולים, ולכן לא נמשך רגל הקו ההוא למטה כגו' לקמן.

קצור הענין הוא זה, כי רגלי א"ק דיושר, הנה הם מתפשטים ונמשכין עד חצאים התחתונים של עגולי עתיק יומין מצד מטה, באופן כי עגולי עתיק יומין, הם מקיפים וסובבים מתחת רגלי א"ק הישר, ואין רגליו נכנסים בתוכם, ואמנם שאר כל הרגלים דיושר, כגון רגלי עתיק יומין, ורגלי א"א, ורגלי ז"א, ורגלי נוקבא דו"א, כלם נמשכים בשקול ובהשוואה אחת (י) והוא עד חצאים התחתונים של עגולי א"א מצד מטה, באופן כי עגולי א"א הם מקיפים וסובבים מתחת כל הרגלים דיושר הנז'. האמנם יש פרצופים אחרים, שאינם גבוהים ורמי הקומה על דרך אלו הששה הנז', כגון אבא ואימא, ששעור קומתם הוא מן גרון דא"א עד הטבור דא"א, כמו שיתבאר במקומם, ולכן אין הפרצופים האלו מגיעים עד עגולי א"א כגו', להיותם קצרי קומה. וכל אחד ואחד יתבאר במקומו בע"ה בפרטות לקמן, והילך ציור כל העולמות דרך קצר.

דיושר דא"א. וכלים ואור פנימי דיושר דא"א, ע"ג כלים ואור פנימי דיושר דא"א. וכלים ואור פנימי דיושר דא"א, ע"ג כלים ואור פנימי דיושר דע"י. וכלים ואור פנימי דנה"י דאדם קדמון. וכלים ואור פנימי דנה"י דאדם קדמון, על אור פנימי דא"ס, המתלבש בתוכו דרך הקו הישר, המתפשט מן הא"ס, להאיר ולהחיות כל העולמות כגו'ל.

והרי נתבאר היטב, סדר התלבשות העולמות וז"ו, וזה עגו', ונתבאר, איך הא"ס מתעלה בכל העולמות, והמקבל ממנו בתחלה, הוא אדם קדמון, ואח"כ הע"י וכו', עד שנמצא כי כלים דיושר דעולם העשיה, הם היותר חיצונים ורחוקים מן אור הא"ס הפנימי בתכלית הרחוק, שאין הרחק גדול ממנו. ולכן הכלים דיושר דעולם העשיה, הם היותר גרועים במעלה, יותר מן כל העולמות כלם. ושם בעולם העשיה נתהווה העולם הזה השפל החומרי, בתכלית העביות והגסות שאין כמוהו. ונמצא כי כדור הארץ, אשר אנחנו בו, הוא הנקודה האמצעית שבכל העולמות, כדמיון גרעין התמר שהוא באמצע, והאוכל מקיפו על צדדיו. וכ"ז הוא בערכנו, אנחנו יושבי תבל ושוכני ארץ. אבל בערך הא"ס הסובב על הכל כגו'ל, אדרבה עולם העשיה, היא הקליפה החופפת על הכל, וכל מה שמתקרב אל הא"ס הסובב, הוא יותר פנימי. עד שנמצאו י' עגולי אדם קדמון, קרובים אל הא"ס הסובב, יותר מכל שאר העולמות כלם. וכן בבחי' אור הא"ס הפנימי, נמצא כי עולם העשיה היא הקליפה לכל העולמות, וכל מה שמתקרב אל הא"ס הפנימי, הוא יותר פנימי. עד שנמצאו הי"ס דיושר דאדם קדמון, שהם פנימיים מכלם, ומקבלים אור הפנימי של הא"ס, תחלת שאר כל העולמות.

והנה אחר שביארנו בקצרה, סדר התלבשות

הנחות ומראה מקומות

(י) ע"י בציור שבדף כ"ג. ופירוש הציור תמצא בע"ה הנדפס מחדש דף ל"ט בתנחה ד"ה הנה בזה.

נקפו זאת, גם לפי שאור העינים, יוצא ומתפשט לצדדים ג"כ, וגם בתחלת יציאת הנקודין, צמצום פעם שנית אור חציו התחתון, ועלה בחצי העליון, ואז ג"כ הושם שם מחיצה ופרסא באמצע גופו, והצמצום והפרסא הוצרכו שניהם לצורך האצילות הבריאה (מ) ואז היה האור ברוחק גדול, ונשאר שרשו בפנים, ויצא הארתו בחוזק דרך עיני א"ק, ונדע שהעינים הם נר"ה.

ואז גרמו שיזדווגו ע"ב ס"ג דא"ק, ונמשך אור חדש שם, והיה גם הוא ברוחק גדול, וירד בחוזק דרך הפרסא הנו' למטה, ושם יצא גם הוא דרך נקבי העור, בסוד ואחר עורי נקפו זאת, ולכן נעשה מקיף בסבוב על נה"י דא"ק, אור זה שיורד ע"י הווג הנו', הוא עליון בבחי' א', ותחתון בבחינה אחרת, זה מגולה, וזה מכוסה. האור החדש יצא דרך פנים, דרך פי הטבור, ופי היסוד. גם יצא דרך אחור, מן האחור, והכל בשוה, כל האורות והכלים הם עיקרם לצד פניו, אלא שנתפשטו גם לאחוריו. ונשאד א"ק מלוכש באמצעם.

בצמצום (לקמן בר"ה ונבאר וכו') הב', ירדו החיצוניות של צד פנים (ג) ואחור מנה"י דא"ק, והם בדיאה יצירה, וירדו במקום המקיף של יושר, אשר תחת הרגלים, ולא בכלו, ואז המקיף הזה עלה במקום חצוניות הנו', ובהיותו יורד צד האחור, הוחשך חצוניותו יותר, יאו חצוניות האחור ירד עוד עד עשיה. וזהו טעם ד' אל הנו"ל, למה הנקודין היו בבחי' מקיפין ולא ישרים, והוא כדי להעלותם. כיצד, הנה המקיף הזה של הנקודין, ירד ונכנס בין מקום תחת הרגלים אל הבריאה וכו', וגירש אותם, ולא מצאו מקום, ואז עלו למעלה באחור אל הנקודים המקיפיים, והיו שם כנגד מקומם.

הנהגות ומראה מקומות

(מ) שער דרושי הנקודות פ"ב ד"ה ואמנם ודאי, ועיין בע"ח עם פנים מסבדות ענף ט"י דף צ' ד"ה נמצא שהם.

(נ) מבר"ש ש"ב ח"א פ"ג. תע"ס שיעור ט"ז מתחילתו עד אות ט'. ובבית שער לכוונות מן אות כ"ו עד אות ל"ו מבואר ד"ו באריכות.

והנה פעם אחרת שמעתי מפי מורי ז"ל, (כ) בענין דרוש תקון א"א, איך נולד וינק מתרין פירקין תתאין דרגלי עתיק יומין, ושם ביארנו, כי תרין פירקין תתאין דרגלי עתיק יומין, הנקראים עקבים, הם מתפשטים יותר למטה מן רגלי א"א, והם נכנסים בגבול עולם הבריאה כנו' שם, ואפשר לומר כי ענין זה היה קודם שנגמר להתקן עולם האצילות, אבל אחר התקון, לא הוצרכו אותם העקבים להתפשט שם, ואולי שחזר עתיק יומין לאסוף רגליו למעלה כשעור רגלי א"א ולא יותר, כנלע"ד וצ"ע. ועוד יש לי ספק אחד, בענין עגולי א"ק ויושר שלו, כי לא נתברר לי מפי מורי זלה"ה, איך הם מתחברים יחד ואמנם בענין עתיק יומין, כבר נתברר לי מפי מורי ז"ל, כי העשר עגולים שלו כלם, נמשכים ומתפשטים משיעור גובה שלשה ראשונות דיושר שלו עצמו בלבד, ואינם מתחברים כלל עם שבעה תחתונות שבו, כנזכר שם במקומו ע"ש. ואולי כי כך הדבר בא"ק, ולא קבלתי דבר בזה ממודי ז"ל, וצריך עיון. עד כאן נמצא מן הדרוש הזה, ולא נמצא יותר.

דרושי אדם קדמון

(ל) ונבאר עתה ענין אצילות עולם, הנקרא אדם קדמון לכל קדומים, וזה עניינו בקצור גדול, ובדרך רמז והעלם גמור. אדם קדמון הנפש וכלי מקיף, אח"כ ביושר, עד מקיף נפש דעתיק, זה צמצום א', און חטם פה ביושר. נקודים בנפש מקיף, ורוח ביושר, מקיפים לנה"י דא"ק, בין מקיף דיושר אל הכלי. והטעם, לפי שאין אור היצא מטבורו של אדם קדמון הסתום נמשך ביושר, אלא מסבב ומקיף, ואחר עורי

(כ) ע"ח דרוש עגולים ויושר ענף ד' דף ל"ט ד"ה והנה פעם, ובשער ז"א פרק א'. לקמן דרוש א"ק. מבר"ש שער ה' ח"ב פ"ב. ועיין בתלמוד ע"ס שיעור ח' אות מ"ג באור פנימי ד"ה ודאי שתדע. (ל) ע"ח דרוש עגולים ויושר ענף ג' תע"ס חלק שני פ"א וב'.

נתפשטו שיעור התפשטות אימא בעתיק יומין. ומסתיימין בשוה יחד. ושלישה ראשונות יושר דאבא, עומדים למעלה עם המקיפין דאבא, בגג העגולה שלהם בצד ימין. וגי ראשונות יושר דאימא, בצד שמאל, כנגד מקיפי אבא ג"כ. ושבעה תחתונות יושר דאבא, ושבעה תחתונות יושר אימא, עומדים למטה, עד גג מקיפי אימא, אלו מימין ואלו משמאל, וארכם למטה שיעור הנו', והרי כי גם ביושר שוים במעלתם.

וזה סדר ירידת שפע עליון בבחי' המקיפים, הכתר הנק' א"א, בבחי' מקיף הנפש, יש חלון אחד בצד ימינו, ומשם עובר האור עד אבא. וחלון אחד בשמאלו, ומשם עובר האור דרך קעבר באבא, ויורד אל אימא. וכן עד"ז במקיפי נפש אבא, יש חלון אחד בימינו, תוקב ועובר באימא דרך מעבר בלבה, ויורד האור עד ספירה הנקראת חסד. וכן יש חלון במקיפי אימא בצד שמאלה, ויורד האור עד ספירת גבורה. והרי נתבאר ענין הקוים שיש מן אר"ן לאר"א, זה מימין וזה משמאל, עם היותם בבחי' מקיפים דנפש, ועומדים זבי"ו, וזה מוקף מזה ע"כ.

ועתה ארחיב יותר בביאור הקצור הנרמז למעלה, (ע) ואח"כ אחזור פעם שלישית, לפרט ולבאר הענין הזה בפרטות גדול, וכדי להבין מה שנכתוב עתה, צריך שתסתכל במה שיתבאר בפעם השלישית הנז', כי שם נתבאר הקדמת דרוש א"ק לכל קדומים באורך.

הנה מי שיסתכל בספר הזהר והתקונין, יראה מאמדים סותרים זא"ו, בענין הספירות, אם מציאות אופן מעמדם זו על גבי זו. או אם הם בציור קוים שלשה: ימין, ושמאל, ואמצע כמראה אדם. או אם הם זבי"ו, ומוקפים זמ"ו. וכל המקובלים האחרונים, נלאו בישוב ענין סתירה זו, ובפרט מחמת קושיא גדולה, שיש בענין ה"י ספירות, והיא זאת, כי מאחר שתא"ס שיה בכל חלקיה, ואין בו מעלה ומטה פנים ואחור ח"ו, וכל אורו בהשוואה גמורה, א"כ איך ה"י ספירות ישתנו מעלתם, להיותם זו

הראשון, ולמטה נשאר חלל, ונקרא מקום ב"ע. והמקום גדול מן כל העולם, ולכן הכלים של הנקודין, אעפ"י שנתקנו לבחי' כלים דעולם אצילות כנודע, הם גרועים מן המקום.

ודע, כי הנקודין תחלה יצאו בבחי' מקיפים והם בחי' נפש שלהם, ואז נשברו. ואח"כ נתוסף ויצאו בחי' היושר שלהם, והוא בחי' הרוח, ואז נתקנו. כיצד: עת"י יצא בבחי' י אורות דנפש, עם הכלים שלהם בחי' מקיפים, ואח"כ יצאו י אורות רוח, עם הכלים שלהם ביושר. וזה מקומם: גי ראשונות עמדו למעלה, עם י המקיפים הנקראים נפש. וז' תחתונות, נתלבשו למטה במקום א"א. והג' ראשונות הנו' הם כד: כתר אור פנימי אל הנפש המקיף. חכמה אור פנימי לז' תחתונות דרוח שלו ביושר. בינה, אור מקיף לשבעה תחתונות דיושר שלו. ומקיף עליהם ומפסיק ביניהם, ובין פנימיות א"א המלביש עליהם. ועל ד"ו הוא בא"א. וזבאר"א.

וזה סדר יציאתם, (ס) תחלה יצא הנפש דמקיף דעתיק יומין, ואח"כ נפש המקיף דא"א, ואח"כ רוח היושר דעתיק, ואח"כ רוח דיושר דא"א. ולפי שיצא נפש מקיף דא"א, טרם צאת רוח יושר דעתיק יומין, והפסיק בין נפש ורוח דעתיק, לכן נתמעט אור יושר רוח דעתיק יומין, ולא נתפשט עד הרגלים של נפש המקיף דעתיק עצמו, רק עד נפש מקיף דא"א. מה שאין כן באר"א, שיצא יושר רוח שלו תכף אחר מקיף נפש שלו עצמו, ולא הפסיק בנתים יציאת מקיף נפש אר"א כדי להשוותם, ולכן היה כח ביושר רוח שלו, להתפשט עד מקיף נפש שלו עצמו.

אח"כ יצאו מקיפי נפש אר"א, ואז חצי עליון עגולת מקיפי אבא, עליון ממקיפי אימא כלו. וחצי תחתון עגולת מקיף אבא, הוא לתחתון מכל מקיפי אימא. ושני חצאי עגולת מקיפי אימא, עומדים באמצע עגולת מקיפי אבא. ובבחי' זו היו אר"א שוים במעלתם, בבחי' המקיפים. אח"כ יצאו יושר רוח דאר"א, ושניהם

הנהרות ומראה מקומות

צדיהם. וכבר נתבאר כי אין ההשוואה נכונה. כמו בענין העגולה. ונמצא כי תחלה נמשך קו דק מהא"ס תוך המקום ההוא, ותכף התחיל להתפשט בבחינת עגול אחד בתוך עגול הא"ס עצמו, האמנם לא נתחבר עמו, אמנם נשאר הפסק בינו לבין הא"ס הסובב עליו. והעגול הזה הראשון, הוא עליון משאר העגולים, ונקרא כתר. ואח"כ נתפשט עוד הקו הנז', ונתעגל עגול שני תוך העגול הראשון, וגם הוא מרוחק ומופסק מעט מהעגול ההוא, ויש אויר פנוי ביניהם, ועגול השני הזה נקרא חכמה. ועל דר"ז נתפשטו עגולים רבים זה בתוך זה לאין קץ ומספר, וכמו שיתבאר. ונמצא כי ע"י כן, יהיה יתרון לספירה זו על חברתה, כי העגול הראשון העליון מכלם הסובב לכלם, הוא מתדבק עם הא"ס ונכלל בתוכו, יותר מהעגולים האחרים. ונמצא כי עגול הכתר, קרוב אל העגול דא"ס, יותר מעגול החכמה, ולכן מעלת הכתר גדולה מן החכמה. ועל ד"ז בכל שאר העגולים, עד שנמצא כי עגול הפנימי מכלם, היושב באמצע נקודת מרכז כל העגולים הוא הגדוע במעלה, כי הוא מרוחק מהא"ס יותר מכלם, כי כלם מפסיקים בינו לבין הא"ס.

עוד יש בחי' שנית דיושד כנזכר לעיל, אשר בסיבתה ג"כ ישנה מעלת הספירות זו על זו, והיא עם מה שביארנו לעיל, כי בהכרח הוא שאור הא"ס המתפשט במקום ההוא, לא ימשך אלא מצד אחד, דרך קו יושר דק בלבד כחוט השערה, ועי"כ נקראים נאצלים, הם טפלים אל המאציל. ואלו היה האור מתפשט מכל הצדדים, או שהיה הקו הנז' רחב מאד, היה האור נמשך בחווק וברבוי, והיו הנאצלים בערך המאציל עצמו, והדבר מבואר. ונמצא כפי זה, כי הספירה הנאצלת בהתחלת התפשטות הקו ההוא, היא עליונה על כל אשר תחתיה. ועד"ז מתפשטים מדדגה אחר מדדגה דרך מדרגות הקו ההוא עד סופו, ועי"כ יהיה אל הספירות עלוי מקום ממש, זו על חברתה, כי בהיותה למעלה בהתחלת הקו יהיה אורה נשפע מקרוב אל הא"ס יותר מזולתה.

ונחזור לבאר ענין שני בחי' הנזכרים לעיל: של עגולים, ושל קו יושר. הנה ראשית כל

גבה מזו, כיון שכלם מקבלות אור הא"ס בשווי, וקרובות אליו בהשוואה אחת. כנזכר בפרשת פינחס ב"מ ו"ל, דא"ס איהו בין כל ספירה וספירה, ולגו מן כל ספירה וספירה, וא"כ במה תתעלה כל ספירה וספירה מחברתה. ולכן הט אונך, ושמע תוכן דבר אמת, דע, כי הא"ס קודם שהאציל הספירה היה אור פשוט, וממלא כל המקומות, ואין מקום פנוי וחלל וריקים ממנו כלל, וכשעלה ברצונו להאציל הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, צמצם עצמו בנקודה אמצעית שבו, ועשה שם מקום חלל ופנוי, מבלי אור.

ומקום הזה, מוכרח הוא, שיהיה עגול בהשוואה אחת, לפי שמכל צדי כדור עגולת הכדור של המקום ההוא, נתצמצם האור, ונתרחק בהשוואה אחת. משא"כ אם היה המקום מדובע, כי היה צריך שבזוית המרובע, יהיה הצמצום וההתרחקות יותר גדול משאר הבחינות נמצא שמוכרח הוא שיהיה מקום החלל הוא עגול לגמרי, והדי זה נקרא צמצום הראשון, והיה בא"ס עצמו. ואחר שנעשה בחי' המקום, עלה בדעתו להאציל בתוכו הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, ועולם הזה השפל, הוא וכל מה שבו. ואין שום בריאה חוץ מן המקום הזה כלל ועיקר, כי כל העולמות כלם הם במקום הזה, אלא שהמעולה מחבירו מקיף את חבירו, עד שנמצא כי הארץ החומרית הנו היא נקודת המרכז האמצעי של כל המקום הזה כלו, ודי בזה.

והנה התחיל להתפשט קו אחד מן אור א"ס אל תוך חלל המקום ההוא, ודרך הקו הזה ירד האור ונתפשט תוך החלל הזה, בשתי בחי': אחת, בבחי' עגולים זה בתוך זה. ואחת, בבחינת קו יושר ביושר ממעלה למטה, כמו שיתבאר בע"ה למטה. ואמנם הבחי' האחת היא, כי בהיות האור מתפשט תוך המקום הזה בבחינת עגולים, מוכרח הוא שישאר הפסק מעט בינו לבין הא"ס עצמו, שאם יתדבקו יחד יחזור הדבר לכמות שהיה בתחלה, ויהיה הכל בחי' א"ס. גם מוכרח הוא, שהאור הנז' יתפשט במקום ההוא דרך עגול, כדי שהנאצלים ההם יהיו מתחברים אל הא"ס בהשוואה אחת מכל

אדם קדמון הנזכר, ולכן קדמה בתחלה ואח"כ נאצל הרוח של אדם קדמון, והוא בחי' היושר כמראה אדם.

ודע כי י"ס דעגולים שהם בחינת נפש כנזכר, יצאו בבחינת כלים שלהם, ובבחינת אור הנקרא נפש. ובחינת האור הנקרא נפש, כלול משני אורות, והם: אור פנימי, ואור מקיף. וכן בבחינת הכלים שלהם, יש בהם פנימי וחצון, כנודע זה בכל הכלים של עולם האצילות, וכן על ד"ז בבחינת הי' ספירות דיזשר, שהם בחינת רוח כנו' לעיל, יש בהם בחינת אורות הנקראים רוח, וכלול מאור פנימי ומאור מקיף. וכן יש בהם בחינת כלים, ויש בהם פנימי וחצון. והנה בחי' הכלים האלו כבר נודע כי המוח הוא משכן האור הנק' נשמה, והלב משכן האור הנקרא רוח. והכבוד משכן האור הנקרא נפש. ואין זה מקום ביאור דרוש זה. והרי נתבאר כמה בחי' יש באדם קדמון הנזכר.

ועל דרך זה הוא בעולם הנקודים, כמו שנבאר למטה, שהוא כולל עתיק ואריך ואו"א וז"א ונוקבא. ובזה יתבאר לך ענין המאמרים שבספר הזוהר, הנראים כסותרים זה את זה, וכלם דברי אלהים חיים. אבל צריך שתדע, כי רוב מה שמתעסקים בספר הזוהר, וכמעט כלו, אינו רק בענין הבחינה השנית, שהם הי' ספירות שבדרך יושר כמראה אדם, בין בבחי' אדם קדמון הנו', בין בעולם האצילות, הכולל עתיק וא"א וכו'. וכן בשלשה עולמות ב"ע. דע, כי בחינת היושר של אדם קדמון הזה, אינו מתפשט ונמשך עד סוף כל העגולים שלו, כמו שמתחיל מראש העגולים, אבל סופו אינו מתפשט, רק עד התחלת העגולים של עתיק יומין מצד מטה שלהם, ואינו נכנס באותם העגולים הסובבים מתחת רגלי יושר דעתיק יומין. אבל בחינת מחצית העליון של עגולי עתיק וזולתו, פשיטא שנמשך ומתפשט בתוכם, וזה ציורו. (ע)

והנה כל אותם בחי' הנאצלים, שיתבאר לקמן (פ) בפעם השלישית, בענין התארות

הנאצלים, היה בחי' אצילות אדם קדמון לכל קדומים, והוא כלול מי' ספירות ובתחלה נאצלו בו י' ספירות, בבחי' י' עגולים זה בתוך זה, והם סובבות תוך החלל שהוא הנזכר לעיל, אבל אינם, ממלאים כל החלל כלו, כי גם הם הניחו מקום חלל ופנוי באמצע עגוליהם, לצורך כל הנאצלים והנבראים וכו', כמבואר אצלינו לקמן בפעם השלישית בע"ה, והוא לצורך מקום בחי' עולם הנקודים, וממנו ואילך. וכל אותם העגולים, נאצלו תוך עגולים אלו של אדם קדמון. אח"כ חזר להתאצל באדם קדמון הזה בחינה השנית אשר בו, והם י' ספירות דרך קו ישר, ממעלה למטה, כדמות אדם, עם ראש וגוף, וזרועות ושוקים, ונתפשטו באמצע העגולים הנזכרים, מלמעלה למטה, מבריה מן הקצה העליון לקצה התחתון. וראשו מתחיל מן הקו והצנור הנזכר לעיל, אשר דרך בו נמשך אור הא"ס אל כל הנאצלים שבתוך המקום החלל הזה כנו', ונמשך ביושר עד למטה. ומבריה כדמיון עמוד אחד ישר, תוך כל העגולים הנזכרים, וכולל גם הוא י' ספירות. ונמצא כי יש באדם קדמון הזה עשר עגולים זו לפנים מזו, והם בחינת עשר ספירות, ויצדק בהם מעלה ומטה, כי העגול הראשון הסובב לכלם גבוה מן השני וכו', כנו' לעיל בשתי אופנים. גם יש בו י' ספירות אחרות בדרך ישר, והוא בציור קיום שלשה, ימין שמאל ואמצע. ודע כי בחינת העגולים, יש בה בחינת עגולים באור פנימי, וגם מקיף עליהם בחינת אור מקיף, גם הוא בדרך עגול, וענין זה הוא בכל עגול ועגול מעשרה עגולים הנזכרים, באופן שאלו העשר ספירות דבחינת עגולים, הם כפולים, י' פנימים, ועשרה מקיפים. וכן בעשר ספירות דיושר כמראה אדם, יש בהם י"ס פנימיות, ועשר ספירות מקיפות, וכל בחינות אלו יחד נקראים אדם קדמון לכל קדומים, וכבר נתבאר, כי בחי' העגולים יצתה ראשונה, ואח"כ נאצל בחי' היושר. והטעם הוא, כי בחינת העגולים היא בחינת נפש של

הגהות ומראה מקומות

(ע) לעיל דף כ"ו. (פ) ע"ה שער דדושי הנקודות מ"ב סוף פ"א ופ"ב. מבו"ש ש"ב ח"א ס"ג.

ונתפשט ביושר תוך עגוליו שלו של עולם הנקודים עצמו מלמעלה למטה, על דרך שביארנו באופן התפשטות היושר של א"ק בתוך העגולים שלו עצמו. ודע כי גם היושר הזה של הנקודין, הוא מלביש ומקיף סביב א"ק, ומחצי תפארת שבו ולמטה כנוכר לעיל. אבל צריך שתדע, כי שני בחי' הנזכרים, שהם העגולים והיושר דעולם הנקודים, אינם מקיפים סביב א"ק בהשואה אחת, אמנם עיקר הארתם היא בצד פנים של א"ק דבחי' היושר שלו, ומן הארה זו מתפשטת קצת הארה אל צד אחר דא"ק, בין מבחי' העגולים בין מבחי' היושר של הנקודים, ונמצאים חצי תחתון דתפארת והנצח הוד יסוד דיושר דא"ק, מתלבשים ומוקפים מן הנקודים הנזכרים, משתי בחינותיהם שהם העגולים והיושר שבהם, אבל עיקר ההארה ושרשה היא לצד פנים דא"ק כנוכר.

ועתה נבאר טעם, למה נשתנו הנקודים להיות בהם ג"כ בחי' עיגולים, מה שאין כן בהארות האזן החוטם והפה. אבל הענין הוא, כי אלו הנקודין יצאו מאורות העינים של א"ק כנוז, ואמנם אין האור היוצא מן העין, דומה לשאר אורות היוצאים מנקבי האזן והחוטם והפה, לפי שאף אם האדם יהפוך פניו לרוח אחד להסתכל שם, יוכל להניע עיניו ולהסתכל אל הצדדין, אף אם לא יניע ראשו וגופו כלל, כמו שאמרנו ז"ל, האדם מצדד ראיית עיניו, והבהמה אינה מצדדת מה שאין כן בשאר נקבי ראשו, שהאור וההבל היוצא מאזניו, או מחוטמו או מפיו, יוצא בקלחת ביושר, ולא לצדדין, ולכן י' ספירות דנקודין, שהם אורות הנמשכים מעיני א"ק, יצאו בבחי' עגולים, ונתעגלו אל צדדין והקיפוהו כנוכר לעיל.

עוד טעם שני, (צ) והוא, כי אורות האזן והחוטם והפה, יצאו הם לבדם, והנה הם מקלחים ומתפשטים ביושר, אבל האורות הנקודים שיצאו מן העין, נתחבר עמהם אור והבל היוצא מלמטה מחצי תפארת ונצח הוד יסוד שבו, מן

היוצאות מתוך און חוטם ועין ופה ומצח של א"ק הנזכר, כלם הם יוצאים מבחי' היושר שלו, ולא מבחי' העגולים שלו, כי כל בחי' ההם אינם נמצאות אלא מבחי' היושר דא"ק, לפי שהוא בבחי' קיום כמראה אדם. אבל דע, כי ההארות שיצאו מן האזן והחוטם והפה של א"ק, כלם הם בבחינת יושר בלבד. אבל ההארות היוצאות מן העין ומן המצח של א"ק, והם הנקראים עולם הנקודים, ועולם הברורים הנקראים אצילות, אלו יש בהם שני בחי' הנזכרים בכל חלק משניהם, והם בחי' עגולים נפש, ובחי' יושר רוח דמיון מה שיש בא"ק כנוכר לעיל, והכל נאצל מן היושר לבדו של אדם קדמון כנוכר.

ודע, כי עולם הנקודים הנזכר, שהם אורות העין של א"ק, וגם אחר שנתקנו בעת התחברם עם האורות היוצאים מן המצח דא"ק, שאז נקרא הכל ביחד עולם האצילות, הנה הם יוצאים ונמשכים בחצי תחתון דת"ת ובנצח הוד יסוד דא"ק הנזכר, מבחינת היושר שלו, חוצה להם, ובמקום ההוא יצאו תחלה העגולים של הנקודים הנזכרים מאור העינים דא"ק, ונתפשטו בבחי' עגולים סביב א"ק, מחצי תפארת שבו ולמטה מבחי' היושר שבו, והוא נשאר באמצעם. וכבר נתבאר לעיל, כי יש בא"ק בחינת אור מקיף ואור פנימי, וכלם בבחי' יושר. והנה אלו העגולים של הנקודין מתעגלים סביב הכלים של א"ק, אשר בתוכם עומד אור פנימי שלהם. ונמצא כי העיגולים של הנקודות, מפסיקים בין אה"מ של א"ק, ובין הכלים שבו, אשר בתוכם אור הפנימי שלהם. וכ"ז הוא בבחי' יושר של א"ק, מחצי תפארת שבו ולמטה עד רגליו. ונמצא כי עגולי הנקודין, מקיפים סביב הכלים דחצי תפארת ונצח הוד יסוד דיושר דא"ק, אשר בתוכם הם אור פנימי שלהם, ואור מקיף דיושר דחצי תפארת ונצח הוד יסוד דא"ק, מקיף על גבי העגולים של הנקודים.

ואח"כ בעת התיקון, נאצל גם היושר של עולם הנקודים, שהם אור המצח דא"ק כנודע.

הגהות ומראה מקומות

(צ) ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ב.

עוד היה ענין אחר, כי כיון שהאור הראשון הפנימי שהיה למטה מחצי התפארת, עלה למעלה במקום החזה, ושם נשאר עיקר שורשו, כדי להוציא הארתו לחוץ, וכאשר ירד אור החדש, נמצאו יחד שם במקום שהוא שלשה אורות: אור פנימי של בחי' חצי העליון דתפארת, ואור התחתון שעלה כנוכח, ואור החדש הנוכח, והיו שם דחוקים בתכלית. ולא עוד, אלא שברדת אורה חדש, בוקע הפרסא בחוץ לרדת למטה, ולכן מחמת כח הבחי' הנוי, כשחזר ובוקע לצאת דרך נקבי העור ולחוץ, להאיר אל הנקודים, הוא יוצא בחוץ גדול, ומכאן המרוצה מתעגל, ונעשה בחינת עגולים.

גם בזה יתבאר טעם השלישי הנוכח לעיל, כי האור התחתון שעלה למעלה, הנה היה שם דחוק ומצומצם מאד כנוכח, ובעלות עד מקום העינים יוצא דרך שם ולחוץ, יוצא בכח ובחוזק רב, וברדתו למטה אל מקום הנקודין, מתעגל לסבת מרוצתו כנוכח, גם בחי' האור החדש הפנימי, כבר נתבאר שגם הוא יוצא בחוץ דרך נקבי העור מכל צידי א"ק מסביב לו, ובצאתו יוצא בבחינת צנורות דקים רבים, ולהיותם יוצאים בחוץ, מתדבקים הצנורות ההם יחד, ומתעגלים, ונעשים עגולים, והצנורות היצאים דרך פנים מתעגלים לצד האחור, וצנורות היוצאים צד אחור מתעגלים לצד פנים, ומתחברים אלו עם אלו, ונעשים אורות בתמונת עגולים. ולקמן יתבאר, איך יוצא ג"כ אור ממש מן הטבור היסוד ומן האחור וע"ש. וכמו שביארנו למעלה, כי האור התחתון הפנימי שבנצח הוד יסוד דא"ק עלה למעלה דרך העינים, ובזה תבין טעם למה אמרו בספר הזהר, כי העינים הם נצח הוד. והדבר מבואר.

ונחזור אל מה שאמרנו בראשונה, כי יש בעולם הנקודים שתי בחי', והם: עגולים, וישר. וכבר נתבאר, כי לא היו כך מתחלתם, אמנם בראשונה נאצלו בחי' העגולים שלהם בלבד, שהם בחי' הנפש של הנקודים, ולכן אירע בהם ענין שבירת הכלים שלהם, הנקראים

האור החדש, כמו שיתבאר בפעם השלישית, שהרי לא נאצלו הנקודין, עד אחר הצמצום והולדת אור חדש, כמו שיתבאר לקמן בע"ה. והאור הפנימי אשר בתוכם של הכלים ההם, בוקע בהם ויוצא לחוץ דרך נקבי העור, דרך גומות השערות, בסוד ואחר עורי נקפו זאת, כי האור הפנימי נוקף מאחורי העור אשר בצד הבשר ויוצא לחוץ, ומקיף סביב רגלי א"ק, ולכן היו הנקודין עגולים, מה שאין כן אם היה הטבור פתוח, והיה האור יוצא דרך שם בלבד, כי אז היה מקלח ויוצא ביותר בלבד.

עוד טעם שלישי, (ק) ובו יתבאר גם הטעם השני הנוי, והוא במה שיבאר לקמן בפעם השלישי, ענין הצמצום השני, אשר היה בא"ק הנוי, ועיין שם הטעם. למה הוצרך הצמצום הפרסא, והוא כי להאציל אלו הנקודים, הוצרך לצמצם האורות הפנימיים שמחצי תפארת שלו ולמטה, והעלם למעלה בחציו העליון, ואז הניח חד פרסא ומסך, מבדיל בין חציו העליון לתחתון, והוא במקום הטבור. ובהיות האורות הנזכרים דחוקים מאד, עלו למעלה בחוץ, ויצאו דרך פתח עינים דא"ק לחוץ, ומשם נתפשטו ונמשכו למטה, מחצי תפארת שבו, ושם נתהוו הנקודים הנזכרים, והרי זו בחינה אחת.

עוד יש בחינה אחרת, והיא, כי בעלות האורות הנזכרים ממטה למעלה, תוך פנימיות א"ק, נעשו בבחי' מ"ה, וגרם זווג, ואז נמשך אור חדש, ויורד דרך פנימיות א"ק ממעלה למטה תוך פנימיות א"ק, ובקע הפרסא הנזכרת שבתוכו, וירד למטה, ואז בקע דרך נקבי העור כנוכח לעיל לטעם השני, ומשם האיר אל הנקודים הנזכרים אשר שם, ונמצא כי הנקודין נעשו משני בחי' אורות: האחד הוא אור היוצא דרך העינים כנוכח לעיל. השני, אור החדש היוצא דרך נקבי העור כנוכח, ולפי שזה האור החדש, יוצא דרך נקבי העור מכל סביבות א"ק, לכן היו הנקודין עגולים. והרי נתבאר הטעם השני הנוכח לעיל.

הגהות ומראה מקומות

(ק) עיין בפנים מסבירות ענף ל"ז בתחילתו.

אחר התיקון והתחיה, נתקנו העגולים והיושר שניהם מבחי' ס"ג, ושניהם ג"כ מבחי' מ"ה, ונתחברו עגולים דס"ג עם עגולים דמ"ה, ובחי' יושר דס"ג עם יושר דמ"ה. או אם הוא כי מהוי"ה דס"ג נעשו עגולים ויושר, ומהוי"ה דמ"ה נעשה יושר לבדו, ואז נתחבר היושר דס"ג עם היושר דמ"ה, ומהם נעשו פרצופי האצילות דבחינת יושר, והם עתיק יומין וא"א וכו', כמבואר אצלינו בדרוש עתיק יומין, איך נתחברו בו ס"ג ומ"ה, ומן המ"ה נעשה בחי' הזכר דעתיק יומין, ומן הס"ג נעשת נוקבא דעתיק, ושניהם בחי' יושר וע"ש. והדבר הזה אצלי בספק, איך שמעתי מפי מורי זלה"ה.

הנה נתבאר, כי האורות של עולם הנקודים שיצאו דרך העינים של אדם קדמון, והלבישוהו מחצי תפארת שבו ולמטה מבחוץ עד סיום רגליו ממש בבחי' עגולים ונשברו, ואח"כ יצאו רוח דיושר שלהם בקו יושר ונתקנו, ואז חזרו וקנו שם חדש, ונקרא עולם האצילות, מתוקן בחמש פרצופין כנדע.

וצריך שנבאר ג"כ מציאות שלשה עולמות האחרים, הנקראים בריאה, יצירה, עשיה, מה ענינם בתחלה דע (ש) כי קודם שנאצל עולם הנקודין, היה א"ק לבדו בשתי בחינותיו: עגולים, ויושר. היה מקום חלל ופנוי וריקם, תחת רגלי היושר של זה הא"ק, עד מקום עגולים שלו מלמטה, כנזכר לעיל כי רגלי היושר שלו, הם מגיעים עד מקום התחלת העגולים מצד מטה, מבחי' עתיק יומין של עולם האצילות אחר שנתקן. והנה עד שלא נאצל עולם הנקודין, היה הכל פנוי וריקם, והנה המקום ההוא, הוא מקום שלשה עולמות הנודעים, הנקראים: בריאה, יצירה, עשיה, כמו שיתבאר והרי נתבאר מקומם.

ועתה נבאר העולמות הנודעים עצמם מה הם, כי הנה שתי בחי' הם: האחת הוא העולם בעצמו, והשני הוא המקום שהעולם ההוא נברא בתוכו. ודע כי המקום בעצמו, הוא יותר זך

בשם מיתת המלכים, כמו שיתבאר במקומו בע"ה. והסיבה בה, כי להיותם בבחי' נפש בלבד לא יכלו לקבל אור עליון, ונשברו ומתו, וזהו סוד פסוק אשר עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, רוצה לומר, כי המאציל העליון כשעשה את הא"ק, עשאו גם בבחי' יושר כנזכר לעיל, ולכן היה בו יכולת לקבל אור עליון ונתקיים. אבל המה, שהם הנקודים, בקשו חשבונות רבים, להתעגל בבחי' עגולים בלבד בתחלה, כנזכר לעיל באורך טעם התעגלותם, ולכן לא יכלו לסבול אור עליון, ולכן נשברו ומתו. מה שא"כ בכל שאר ההארות היוצאות מא"ק, דרך הפה והחוטם והאוזן, כי כלם הם יושר בלבד.

הנה אחר שהנקודים הנזכרים נשברו ומתו לסיבה הנזכרת, אח"כ חזר לצאת בחי' הרוח שלהם, היא בחי' יושר שלהם אשר כמראה אדם, כי דמות אדם הוא בציור שלשה קוים ימין ושמאל ואמצע כנדע, הוא זכר ונקבה, ואז החיה את העגולים אשר נשברו ומתו, ואז נתקנו גם הם, ומהם נעשו פרצופי עולם האצילות, כמו שיתבאר במקומו.

גם בזה תבין, איך האדם הישר הזה, הוא הוי"ה דמלוי אלפין, העולה בגימטריא אדם, הוא נעשה מאור היוצא מבחינת הארת המצח דא"ק, כמו שיתבאר במקומו. והנה הוא ביושר, ולא בעגול כנזכר, דאין דמות אדם אלא בבחי' יושר. גם בזה יתבאר לך, אין השם הזה דהוי"ה דמלוי אלפין העולה בגימטריא אדם, הוא בוי"א דאצילות, וכן ביצירה, כי שניהם נקראים בחי' רוח כנדע. וכן כאן הוי"ה זה, היא בחי' הרוח של עולם הנקודין.

(ר) ודע כי אני מסופק בענין זה, איך שמעתי ממורי זלה"ה, אם הוא כי הוי"ה במלוי ס"ג, הם המלכים שמתו, שהם בחינה של העגולים כנזכר, ואח"כ בא ויצא הוי"ה דמ"ה דאלפין, וממנו לבדו נעשה היושר של הנקודין, והוי"ה דס"ג נשארה לבדה לבחי' העגולים גם אחר התיקון, והתחיה שלהם. או אם הוא, כי

הגהות ומראה מקומות

(ר) ע"ה שער דרושי הנקודות ספ"א. ושער התקן פ"ד. (ש) מבר"ש ש"ב ח"א ס"ג.

אור עליון דרך העינים, הולביש מחצי תפארת אדם קדמון ולמטה, ונעשה עולם הנקודין. והאור העיקרי שהוא השרש, נשאר בפנים. וכבר נתבאר, כי העגולים של הנקודים, הם היוצאים תחלה, ובהתעגלם סביב נהיי דאדם קדמון, גם מסבבים תחת רגלי יושר שלו, והפסיקו בין תחת רגליו, אל החיצוניות, שהם בריאה ויצירה שירדו שם כנוכר, וגרשום משם, ולא מצאו מקום, והעלו את שתי בחינות החיצוניות האלו למקומם למעלה, באחור אלו הנקודים, כי עתה שהנקודים הפסיקו בין פנימיות כלים דנהיי דאדם קדמון, אל זה החיצוניות, כבר יכולים לעמוד שם, אעפ"י שהחשכו, וכבר יש בהם כח לקבל האור הראוי להם, כמו שנתבאר בענין תיקון הנקודים לקמן בע"ה, וחזרה הבריאה כנגד פנים, היצירה כנגד אחור, ע"ד שהיה בתחלה. ועם זה, נתבאר טעם רביעי, בענין היות הנקודים יוצאים בדרך עגולים, כנוכר לעיל, והנה עתה חזר מקום בי"ע היותו פנוי וחלל כבתחילה.

ועתה נבאר ענין אחור, הוא, כי הנה בהיות ה"י ספירות עגולים זו לפנים מזו אחר התיקון שלהם, א"כ אין שום קבלת שפע והארה אל שום ספירה מהם, כי אם כל ספירה מקבלת מהספירה אשר עליה בלבד. והנה נודע, כי החדס מקבל מאבא, והגבורה מאימא, וכיוצא בזה, והביאור בזה הוא, כי גם בהיות ה"י ספירות בבחינת עגולים זה בתוך זה, יש בהם כל הבחינות של קבלת השפע ב"י ספירות שבקו היושר, והוא, כי בעגול הכתר הנקרא א"א אחד התיקון, יש נקב אחד וחלון בצד ימין העגול, ומשם יורד אור אריך אל עגול אבא, ומאיר אליו, ועוד יש חלון שני בשמאל העיגול של אריך, ויוצא האור עד צד שמאל דעגול אבא אשר בתוכו, ונקבו, ונעשה בו חלון, ומשם נמשך האור עד עגול אימא שבתוך עגול אבא ומאיר בו. ונמצא כי בעבור האור תוך שמאל עגול אבא, אינו לאבא עצמו, ואינו

וגדול ומעולה מן העולם עצמו, כי לכן נקרא הקב"ה מקומו של עולם. כמו שאמרו רבותינו ז"ל, (ש) על ברוך המקום שנתן תורה לישראל, וחבן זה, ולכן הכלים של הנקודים, אף אחר שנתקנו, והיו כלים שלמים ומתוקנים, ונקרא עולם האצילות, הנה הם גרועים מערך המקום שלהם אשר הם יושבים בו. נמצא כי הכלים הם הנקראים עולם, ולא האורות שבהם, והבן זה, ולכן הם גרועים ממעלת המקום עצמו.

(ת) ונבאר ענין עולמות בי"ע עצמם, מה היתה בחינתם. דע, כי אין דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות, אפילו בבחינת הכלים כנוכר לעיל. ואמנם מחצי תפארת ונהיי דאדם קדמון עד סיום רגליו, החיצוניות שלהם, נחלק לבי בחינות: והנה החיצוניות שלהם מצד פנים, הוא הנקרא בריאה, ושמצד אחור, נקרא יצירה וכאשר עלה ברצון המאציל להאציל עולם הנקודין, כבר נתבאר למעלה, כי אדם קדמון צמצם עצמו שנית, והעלה פנימיות האור שבו, מחצי תפארת שבו ולמטה, והעלהו למעלה, ואח"כ יצא האור ההוא דרך העינים, ונתפשט בחוץ, מחצי תפארת שבו ולמטה, ונעשה עולם הנקודין. ואמנם תכף בעת הצמצום, שהוא עליית האור למעלה, טרם צאתו מן העינים, ועדיין לא נעשו הנקודין, תכף נחשכו שתי בחינות החיצוניות, כי האור הפנימי נסתלק למעלה, ולא יכלו לעמוד שם, וירדו למטה תחת רגלי היושר של א"ק במקום האור המקיף, אשר תחת רגלי היושר של א"ק בלבד, ולא לקח שאר מקום כל אור המקיף, או יותר למטה ממנו, והאור המקיף דיושר אשר תחת רגליו, עלה במקומם למעלה, סביב פנימיות נהיי דאדם קדמון והנה ברדת בריאה ויצירה למטה מרגליו, לא עמדו במקומם הראוי להם, ועיי ירדתם זו, הוחשך בם חיצוניות צד האחור יותר ויותר, מחמת שנתרחק יותר מן האור העליון, ואז ירדה חיצוניות של חיצוניות האחור למטה, למקום הנקרא עשיה. והנה אח"כ יצא הארת

הנהות ומראה מקומות

וכן בבית שער לכונות מן אות כ"ו עד אות ל"ר מבאר כל דברי רבינו כאן באריכות.

(ש) ע"י ב"ר פס"ח ט' מדרש תהלים פ"צ י'
(ת) תע"ס שיעור ט"ז בתחילתו עד אות ט'

נפש, וכן י' ספירות של קו היושר שיצאו בעת התקון, יצאו על דרך זה הנזכר ממש, וכלים ואורות בחינת רוח של הנקודים. והנה בתחלה יצאו העגולים לברם, ולכן נשברו ומתו.

וכאשר בא זמן התקון של העגולים, ע"י הרוח של קו היושר, שיצא ממצח א"ק, הנה זה סדר תקונם והתפשטותם סביב א"ק, בחצי התחתון ותפארת שבו, בנה"י שבו, בשתי הבחי' הנזכרים, שנתלבשו י' ספירות דיושר, תוך י' ספירות דעגולים דנקודין, ושתי הבחינות הלבישו לאדם קדמון בחצי תפארת ונה"י שבו כנזכר לעיל. והנה בעת תיקונם, נתקנו בתחלה י' עגולי ע"י, בבחינת כלים ואורות הנקראים נפש, ונתעגלו תוך העגול הפנימי העשירי של עגולי א"ק. אח"כ נתקנו י' עגולי א"א, בבחינת כלים ואורות של נפש, זה בתוך זה, ונתעגלו תוך עגול הפנימי העשירי של ע"י, ואח"כ נתפשטו י' ספירות דיושר של רוח דע"י, תוך עשר עגוליו עצמו, והלבישו את יושר א"ק, מתפארת ולמטה. ואח"כ נתפשטו י' ספירות דיושר רוח דא"א, ונתלבשו תוך י' עגולי עצמו, והלבישו על קו יושר דע"י. ונדע כי אין כח באריך להלביש כל י' ספירות דעתיק, אמנם י' ספירות דאריך מלבישים לו' תחתונות דעתיק בלבד. ועד"ז בכל שאר הפרצופים.

וא"כ צריך לבאר סדר התפשטות קו יושר דעתיק, תוך עגוליו, והתלבשותו תוך יושר דאריך. הנה נודע, כי עגולי עתיק דבוקים יחד זה בתוך זה, כגלדי בצלים, ובתוך פנימיות העשירי שבהם, יש מקום פנוי וחלל, שבתוכו נאצלים כל שאר הנאצלים והעולמות. באופן שמחצית העליון של עובי העגולים הוא למעלה מן המקום הפנוי הנזכר, והעובי התחתון שבתחתית העגולים הוא למטה מן המקום הפנוי. והנה קו היושר של עתיק, מתחיל התפשטותו מתחת עובי העגול העליון שבכל עגוליו, ונמשך עד כל עובי העליון של י'

עובר שם רק דרך מעבר בלבד, אבל עיקר הארה היא לאימא. ונמצא, כי א"א מאיר לאר"א יחד, כמו שהוא בענין היושר שלהם ממש. ואף כי הם עגולים זו בתוך זו, יש להם קוים ישרים ימין ושמאל ואמצע, בבחינת החלונות האלו שבהם, ומשם נמשך האור בי' ספירות דעגולים, דרך קוים ישרים ממש, בכל הפרטים עצמם כלם, אשר בי' ספירות דקו ישר דרוח ממש. (ת) וכן עד"ז בעגולי אבא, יש חלון א' בימין עגולו, ונוקב ויורד ועובר דרך עגולי אימא, בבחינת מעבר לבר, ויורד ונכנס בעגולי החסד, ומאיר בו הארה ממש, וכן יש חלון בשמאל עגולי אימא, ויורד בו האור ומאיר בעגולי הגבורה הארה גמורה, ועד"ז בשאר העגולים עד עגול הפנימי שהוא נוקבא דז"א. והנה (א) נתבאר, כי הנקודים יצאו תחלה בבחי' עגולים, שהם נפש שלהם, ונשברו. ואחר כך יצא גם הרוח שלהם, שהיא בחי' קו יושר שלהם, ואז נתקנו. ודע, כי כמו שנתבאר לקמן, שהי' ספירות של הרוח, שהוא קו היושר, מתחלק לפרצופי: עתיק יומין, וא"א, ואר"א, וזעיר, ונוקביה, כן הי' ספירות של העגולים, הנקראים נפש, מתחלקים לבחינת עתיק יומין וא"א וכו'. ואמנם לא נתברר לי היטב מפי מורי ז"ל, אם התחלקות הי' ספירות דעגולים, אל בחינת עתיק יומין וא"א וכו', הוא דומה ממש בכל פרטיו, אל התחלקות י' ספירות דיושר, אל בחינת עתיק יומין וכו', רק זה לבר שמעתי מפיו דרך כללות, כי כל בחינת עתיק וכו', שיש בקו היושר, ישנם ג"כ בבחינת עגולים.

נמצא כפי זה, כי אעפ"י שנתבאר כי עולם הנקודין, יצא בבחי' י' עגולים, הנה הם כוללים עגולים רבים, כי הנה עתיק יומין יש בו י' עגולים זה לפנים מזה, וא"א יש לו י' עגולים זה לפנים מזה, בתוך העגול הפנימי העשירי של עתיק, וכן עד"ז בעגולי אר"א וכו'. וכבר נתבאר, כי העגולים יצאו בבחי' כלים דפנימיות וחיצוניות, ובבחי' אור פנימי ואור מקיף מבחי'

הגהות ומראה מקומות

(ת) תע"ס ח"ב אות ה'. (א) מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ד.

עולם האצילות, מבחי' אור פנימי ואור מקיף. והנלע"ד, כי כאן כתבנו בבחינת אור המקיף לז' תחתונות שבו, וזה הוא טובב בהתדבקות על אור פנימי שבהם. ושם מדבר, באור המקיף הגדול, המקיף על כל י' ספירות דיושר דעתיק, כי זה מקיף על כל המקיפים שבכל עולם האצילות.

והנה כדרך שביארנו, וסדר התלבשות י' ספירות דיושר דעתיק, תוך העגולים שלו, כן עדין הוא בשאר הפרצופים, דא"א ואו"א, כי הנה ג' ראשונות של יושר דאריך, נמשכו בשעור עובי י' עגוליו מצד מעלה, וז' תחתונות, נתלבשו תוך יושר דא"א וכו', כנזכר בע"י. ונחזור עתה, בענין יציאת עגולי א"א, כי הנה נתבאר לעיל, שעגולי אבא, מתעגלים תוך עגולי אריך, ואח"כ נתעגלו עגולי אימא, תוך עגולי אבא, וצריך לברר, כי הנה נתבאר באדרת האזינו, כי א"א כחדא שריין, והרי ביארנו, כי עגולי אימא הם תחתונים, בתוך עגולי אבא, והענין, כי כשנעריך חצי עגולת עגולי אבא מצד מעלה, הנה היא גבוה, מחצי העליון של עגולת עגולי אימא, האמנם מחצית התחתון של עגולת עגולי אבא, הנה היא יותר למטה מעגולת עגולי אימא מצד מטה. ובערך שתי בחי' אלו, נשתוו א"א בבחינת העגולים, וכן נשתוו שניהם גם בבחינת היושר שלהם, כמו שיתבאר, כי הנה כאשר בא אח"כ היושר של א"א, ונתפשטו תוך עגוליהם, על דרך שנתבאר בעתיק ובאריך, הנה כפי השעור שנמשך סוף הקו היושר דאימא בעתיק יומין, כן ממש הוא שעור התפשטות סוף יושר דאבא בעתיק, אע"פ שבחי' העגולים נתפשטו עגולי אבא יותר למטה מעגולי אימא, כי הרי הם סובבים אותם.

ואמנם בבחי' מקום התחלת היושר של שניהם, כתבנו לעיל בקצור נמרץ, וז"ל, מימין אבא ומשמאלו, השלשה עליונות של זה וזה, ושבעה תחתונות, על דרך זה באימא, ושכחתי פירושו, ונראה לעניות דעתי כן, כי השלשה

עגוליו, ועוד מתפשט יותר במקום הפנוי הנזכר כלו, עד התחלת עובי העגול הפנימי, שבי' עגולי אריך מצד מטה, באופן שקו יושר שלו לא נתפשט עד עגולי עצמו שמצד מטה, ואמנם קו יושר דאריך, מתחיל אחר עובי י' עגולי עתיק שמצד מעלה, שהוא בהתחלת עובי י' עגולי עצמו מצד מעלה, שהוא תוך עגולי עתיק, ונמשך עד עגוליו שמצד מטה בהתחלתם, באופן שרגלי יושר דעתיק, ורגלי יושר דאריך, מסתיימים בשזה, (ב) וכבר ידעת, כי עד מקום סיום קו יושר דאריך, שם מסתיים עולם האצילות.

וטעם השינוי הנזכר הוא, לפי שקו היושר דעתיק, לא יצא תכף אחר תקון העגולים שלו, רק עד שיצאו גם עגולי אריך כנזכר, ולכן לא היה בו כח להתפשט עד עגולי עצמו מצד מטה, אבל אריך שיצא קו יושר שלו תכף אחר עגולי עצמו, היה יכולת בקו היושר שלו להתפשט עד עגוליו, והנה מה שיצא היושר דאריך, תכף אחר עגולי עצמו, ולא המתין לצאת עד שיצאו עגולי א"א, כדרך שיצאו עגוליו קודם היושר דעתיק, הטעם הוא כדי להשוותם את א"א, ויהיו שרים יחד במעלתם כמו שיתבאר.

ונבאר איך מתלבש היושר תוך העגולים, דע, כי ג' ראשונות דקו יושר דעתיק, נתלבשו בעובי עשר עגוליו שמצד מעלה, וז' דיושר שלו, נתלבשו בכל קומת י' ספירות דאריך דיושר, אשר הם מתחילים סמוך תחת עגולי עתיק מצד מעלה, בהתחלת החלל שבהם, והנה הכתר שביושר דעתיק, היה בבחינת אור פנימי אל הנפש, שהם עגולי עצמו, וחכמה דיושר, היה אור פנימי, אל ז' תחתונות דרוח דיושר עצמו, ובינה דיושר, היתה אור מקיף, אל הז' תחתונות דיושר עצמם, דבוק עליהם, ואח"כ הלביש הפנימיות דיושר דא"א, ע"ז המקיף עצמו הנזכר, על ז' תחתונות דיושר דעתיק, והנה במקום אחר כתבנו, כי אור מקיף דעתיק, הוא מקיף וטובב על כל פרצופי

הנהרות ומראה מקומות

(ב) עיין ע"ח הנמ"ח דף ל"ט בהגהה ד"ה הנה בזה, ועי' בציור לעיל דף כ"ז.

מזה, אמנם בבחי' התחלת קומתן, יאריך הספור, אבל בדרך קצרה הוא, כי הפנימי גדול וגבוה מכלם, ואותו המלבישו אינו רק מבחי' טבורו ולמטה כנזכר לעיל.

ועתה נבאר בבחי' סיום קומתם, ואע"פ שיש קצרי הקומה, כגון אורות האזן והחוטם והפה דא"ק, כי אינם רק עד טבורו, וכן בחי' אר"א מחציתם העליון, ובחי' יעקב ולאח, אין עסקנו עתה אלא בפרצופין שלימים.

הנה (ד) א"ק, מסתיימים רגלי יושר שלו, עד עגולי עתיק יומין, עד התחלת חצי עגוליו מצד מטה, כמצויר אצלנו למעלה, וקו יושר דעתיק ואריך דו"א ונוקביה, מסתיימים יחד בשוה, עד התחלת עגולי א"א מצד מטה, ועד שם נקרא עולם האצילות, ומשם ולמטה, הם שלשה עולמות ב"ע. אמנם דע, כי תרין פירקין תתאין דנצח והוד דעתיק, נמשכו יותר למטה, וירדו בעולם הבריאה, בסוד שני דדין, כמו שנבאר לקמן בע"ה. ונמצא, כי עולם האצילות הוא מסתיים בסיום קו ישר רגלי א"א, שהוא עד עגוליו מצד מטה כנזכר לעיל, ושם ג"כ הוא סיום רגלי ז"א ונוקביה, ורגלי עתיק מתפשטים בקצת יושר בעולם הבריאה, תרין פירקין תתאין דנצח והוד דלילה, ורגלי א"ק יותר למטה מכלם, והוא עד עגולי עתיק מצד מטה.

ועתה נשאר לי ספק בזה, כי לקמן בע"ה נכתוב, כי בסיום רגלי יושר דעתיק, שם סיום עולם האצילות, והיה אפשר לומר, כי אחר שנתקן עולם האצילות, לא הוצרכו עוד תרין פירקין דנצח והוד דעתיק לעמוד בסוד דדין בבריאה להניק לשבעת מלכים, כי כבר נתקנו, ועלו למעלה, ונתלכשו במלכות שבו, ובמלכות דאריך העומדת באצילות, אלא שאני רואה, כי גם במקום אחר כתבתי, כי גם שם היתה מניקה לשבעה מלכים, ולא עוד, אלא שכפי זה גם המלכות דאריך ירדה אל הבריאה, והנלע"ד לפרש הוא, כי מה שכתבתי לקמן, לא דק

ראשונות של אימא דיושר, אינם מתפשטים בעובי עגוליה מצד מעלה, כדרך עתיק וא"א ואבא, לפי שא"כ תהיה קומתה קצרה מאבא, והרי נתבאר דכחדא שריין, ולכן נתפשטו למעלה בעובי עגולי אבא גם הם, ונמצא, כי מצד ימין העובי העליון דעגולי אבא, נתפשטו שלשה עליונות דיושר דאבא, בעבין עתיק ואריך, ומצד שמאל העובי הנזכר, נתפשטו שלש ראשונות דיושר דאימא, ועל דרך זה השבעה תחתונות דאבא, נתפשטו מימין עובי העליון דעגולי אימא, ונמשכו יותר למטה, בשאר החלל שבתוך עגולי אימא, כנזכר שער התפשטותו למטה, ושבעה תחתונות דיושר דאימא, נתפשטו מתחלת עובי עגוליה מצד שמאל עד למטה, והרי כי גם בבחינת היושר, היו אר"א שוים בקומתם, וכחדא שריין בכל שער קומתם, הן בבחינת מקום התחלת קו יושר שלהם, הן בבחינת סיום סוף היושר שלהם כנזכר, וגם כבר נתבאר לעיל, איך אחר התקון, נתקנו העגולים, והיו בהם בחי' קיים ישרים, ימין ושמאל ואמצע, על ידי החלונות אשר בהם, כי בהם נמשך השפע דרך יושר, בדרך הקיים שיש בקו יושר, הנקרא רוח של העגולים, שעליו נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים, צלם אדם ישר, ועל ידי כן היה תקון גמור בעגולים, לכשיוכלו לקבל האור, כמו קו ישר דרוח, ועתה (ג) נבאר היכן סיום כל קו היושר, דע, כי תא"ק, עשר עגוליו טובבים על עשר עגולי עתיק, ועגולים דעתיק הם בתוכם, ועגולי אריך, תוך עגולי עתיק, וכן עד עגולי עולם העשיה, תוך כלם, וקו היושר שלהם, להפך הם, כי יושר דאדם, לפנים מן כל היושרים, ויושר דעתיק, מלביש ליושר דא"ק, וכן עד שנמצא, כי יושר דעשיה, מלביש לכלם, ונמצא כי יושר דעשיה עגוליה, דבוקים יחד, והם תוך כל העולמות, כמרכז תוך העגולה, כנזכר לעיל, והרי זה בבחי' היותם זה לפנים

חנחות ומראה מקומות

(ד) ע"ה שער עגולים ויושר ענף ד', ועיין לעיל הצויר בדף כ"ז.

(ג) ע"ה שער עגולים ויושר ענף ד', שער ציורי העולמות פ"ג, לעיל הקדמה ו'.

פנימי, ואור מקיף, הוא על דרך הנזכר, כי בבחי' אור פנימי, הגדול מחבירו נשאר בפנים. ובבחי' אור מקיף, הוא להפך, כי הגדול מחבירו, מקיף על חבירו. על דרך שנתבאר בענין העגולים. ועוד נתבאר, כי עגולי אדם קדמון, מקיפין על האור המקיף דקו יושר שבו, ואור מקיף דיושר שלו, מקיף על עגולי עתיק, וכל עגולי של הנקודים. ועגולי הנקודים, מקיפים על אור פנימי של א"ק, מטבורו ולמטה. א"כ יצא לנו מכל זה, כי סדר התלבשות העולמות הוא באופן זה, כי האור היותר פנימי מן הכל, הוא אור הא"ס, המתפשט תוך הכלים ואור פנימי של קו היושר של א"ק. ואור פנימי והכלים דמן הטבור של א"ק ולמטה, מתלבש תוך כלים ואור פנימי דעתיק. וכלים ואור פנימי דעתיק, תוך כלים ואור פנימי דאריך. וכלים ואור פנימי דאריך תוך כלים ואור פנימי דאבא. וכלים ואור פנימי דאבא, תוך כלים ואור פנימי דאימא. ודאימא, תוך ז"א. וז"א, תוך כלים ואור פנימי דנוקביה.

ומכאן ואילך הוא להפך, כי כלים ואור פנימי דנוקבא, תוך אור מקיף דיושר שלה. ואור מקיף יושר שלה, תוך העגולים שלה. ועליהם אור מקיף יושר דז"א. ועליו עגולי ז"א. ועליהם אור מקיף יושר דאימא. ועליו עגולי אימא. ועליהם מקיף יושר דאבא. ועליו עגולי אבא. ועליהם מקיפים יושר דאריך. ועליו עגולי אריך. ועליהם מקיף יושר דעתיק. ועליו עגולי עתיק. ועליו מקיף יושר דא"ק. ועליו עגולי דא"ק. ועליהם עגולי הא"ס, הסובב כל העולמות. ונמצא, כי הא"ס מאיר לכל העולמות בפנים מכלם, ומחוץ לכלם, וכלם בתוכו. ואמנם נתבאר לעיל, כי גם העגולים יש בהם: כלים, ואור פנימי, ואור מקיף. ולא נתבאר לי ענינם, אם כל עגול יש בו כלי באור פנימי, ואמנם האור המקיף שלו, הוא סמוך לו, ומקיף עליו. או אם יהיו האור הפנימי והמקיף מרוחקים זה מזה, ע"ד שנתבאר

באותם תרין פירקין, ולא חשש להם, אלא אל כללות עתיק, ונמצא כי גם אחר שנתקנו עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, עדיין נשתיירו סוגי שבעה מלכים, למטה בבריאה יצירה עשיה להתברר, עד ביאת המשיח בע"ה. ולכן גם שני פירקין נצח והוד דעתיק, עומדים תמיד שם בראש הבריאה, להאיר בהם, לכשיתבררו עד התכלית.

והרי מצאנו, כי רגלי א"ק שהם יותר מעולים, כמה מדרגות, נתפשטו ערומים בלי לבוש יותר למטה משל עתיק, ונמצא כי תרין פירקין של נצח הוד דעתיק, ירדו עד הבריאה. וקצות רגלי א"ק, ירדו עד סוף העשיה, כי היא יותר עכורה, והוצרך אור הזך של א"ק להאירה. והנה נתבאר לעיל, כי נתפשטו עד עגולי עתיק מצד מטה, ורגלי אריך שהוא שיעור אצילות, נתפשטו עד עגולי אריך. נמצא כי שלשה עולמות בי"ע, עומדים בשעור עובי עגולי אריך מצד מטה, והם למטה מהאצילות, והם מלבישים את קצות רגלי א"ק, כי עגולי הנקודין גירשום מתחת רגליה, והעלות למעלה, וכפ"ו אלו העגולים של הנקודים הם עגולי ע"י, אשר הם מתחת רגלי א"ק כנז'. אלא שקשה לזה, כי הרי שם כתבנו, (ע"י לעיל בד"ה ונבאר וכו') כי אח"כ נשאר, מקום בריאה יצירה עשיה פנוי וחלל כבתחלה, ואולי כי שם הוא מקום החלל שאמר הקב"ה לעולמי די, שלא יתפשט שם כנז', (בשער מאמרי רשב"י פרשת קדושים דכ"ז) כי קודם שנברא אדם הראשון היה פנוי, ואחר שחטא ירדו עולמות בי"ע שם, כנלע"ד.

ונשאר לנו לבאר, (ה) בחי' התלבשות העולמות זב"ו, ואמנם לא נתבררו לי כל פרטיו היטב, ואכתוב מה שנראה לענ"ד, ממה שכתבנו בספר הזה, הנה נתבאר, כי בבחינת קו היושר, הנה הגדול מחבירו, נשאר פנימי מכלם. ובבחי' העגולים הוא להפך, כי הגדול מחבירו מקיף עליו. וכן נתבאר עוד, כי גם בשתי בחי' שיש בקו היושר, שהם: אור

שער ההקדמות

מנקודות ד"ס"ג. ובבחי' היותו סתום מהטבור ולמטה. נקרא תחתון בערך אור הראשון שיצא בגלוי דרך העינים ולחוצ'. ועדיין צריך עיון. גם מה שנלענ"ד מכל הדרושים ששמעתי בכללות העולמות בקצור גדול. כבר נתבאר (ח) ענין הצמצום. וענין היותו על ידי פרסא בטבור התפארת שבכל פרצוף. כנזכר בצמצום הא"ס. וכן במקום אחר בצמצום ופרסה דא"ה. ובשאר פרצופי האצילות. (ט) וכן ענין אריך. שנעשה מן התפארת למטה דכתר דב"ן. (י) וגם מענין הפרסה של אריך. גם נתבאר מכל אלו הדרושים בזה הספר. (כ) כי כל בחינת חצי תפארת ולמטה. נקראים ז"א ונוקביה שבאותה בחינה. גם ממה שנתבאר במקום אחר. וז"ל, דע כי כל הפרצופין. הם בסוד נר"ן זה לזה. (ל) ועם היות ששכחתי פירוש דברים אלו. עם כ"ז אכתוב הנלע"ד.

דע. (מ) כי א"ק הוא כללות הוי"ה אחת. וארבע אותיותיה הם: ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן שבו. ועדין יוצאות הארותיו. חוץ ממנו. והם ג"כ הוי"ה אחת. כוללת ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. וא"ק הוא מתלבש תוך אלו הארות. והנה ההוי"ה הפנימית שבו. כנזכר. נאצלו בתחלה ע"ב בראשו. וס"ג מהאוזן ולמטה. עד טבורו. ואח"כ יצאו הגבורות ב"ן שבו בתחלה. כי כן דרך הגבורות להתפשט תחלה. ונתפשט מהטבור עד סיום רגליו כנודע. כי הם סוד הבכורה. ואח"כ חזרו לעלות. בסוד אור חזרה. שהוא נקבה. ועלו למעלה מהטבור. על דרך מה שנתבאר באריך. ואח"כ יצא אור חדש. והם החסדים דמ"ה. ונתפשט מהטבור ולמטה.

באור פנימי ואור מקיף. של בחי' קו יושר. ונשאר לבאר עתה. ענין התלבשות ג' עולמות בי"ע. כי הנה במקום אחר נראה שגם הם מלבישים את עולם האצילות. וכל אחד מהם לחבירו. עד שנמצא כי הארץ החומרית הזו. שהיא לבוש החיצון של העשיה. היא פנימית מכל העולמות. כנקודת המרכז תוך העגול. והיא היותר רחוקה מן הא"ס. מב' בחינותיו: הפנימי שבתוך כל העולמות. והמקיף לכלם כנזכר. וכפ"ז צריך שנבאר עניינו באופן זה. כי הנה הם נתונים באמצע. בין אור פנימי דנוקבא דאצילות. ובין האור המקיף שלה. ונמצא. כי האור המקיף דיושר דנוקבא דאצילות. מקיף על עגולי הבריאה. והם על מקיף יושר דבריאה. והוא על עגולי יצירה. והם על מקיף יושר יצירה. והוא על עגולי עשיה. והם על מקיף יושר עשיה. והוא על כלים ואור פנימי דיצירה. והם על כלים ואור פנימי דבריאה. והם על כלים ואור פנימי דנוקבא דז"א דאצילות. האמנם (ו) כפי מה שנתבאר לעיל בזה הדרוש. ובכמה מקומות אחרים. כי בריאה יצירה עשיה. הם למטה מהאצילות. במקום שנמשכו תרין פירקין תתאין דנצח והוד דעתיק. בסוד תרין דדין. אינו כפי מה שנתבאר. וצ"ע.

גם (ז) במש"ל. בענין האור החדש. שהוא עליון בבחי' אחת וכו'. נלענ"ד פירושו. כי כיון שנולד מזוג ע"ב ס"ג העליונים. הוא עליון. על דרך שנתבאר לקמן בענין אור חדש דמ"ה שיצא מן המצח. שהוא גדול

הנהגות ומראה מקומות

- (י) ע"ח שער פר"מ פ"ג. ושער דרושי הנקודות פרק ב'.
c) א.מ. א.ל. א.ל. א.ל. א.ל.
- (ל) לקמן בדרוש הדעת. המובא גם בספר נהר שלום להרש"ש זצ"ל. ע"ח שער אנ"ך פ"ח וט' תע"ס סיעור ח' בהסתכלות פנימית מן אות י"ז עד הסוף מפרש הדברים באריכות.
- (מ) ע"ח שער טנת"א פ"א. שער דרושי הנקודות פ"ב שער שבירת הכלים פ"ו מבר"ש. ש"ב ח"א פ"ב. תע"ס שער ו' בתחילתו.

- (ו) ע"ח שער עגולים ויושר ענף ד'.
- (ז) מבר"ש שער ב' ח"א פ"ד וה'. ע"ח שער דרושי הנקודות פ"ב.
- (ח) ע"ח שם. מבר"ש ש"ב ח"א פ"א. ע"ח שער אר"א פ"ג ד"ה וצריך שתדע. זהו בראשית א' אות שפ"ט.
- (ט) ע"ח שער טנת"א פ"א. ושער שבירת הכלים פ"ו. ושער עתיק פ"א.

ועתה יתבאר לך ענין שלישי, נמשך מכל מה שביארנו, והוא, כי הנה שלשה עולמות בריאה יצירה עשיה, הן נר"ן כנודע. והנה עולם העשיה, הנקרא נפש, כוללת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ועל ד"ז ארבע בחי' הנזכרים, הם ביצירה, הנקראת רוח. ועל ד"ו, הם בבריאה הנקראת נשמה. והנה גם עולם האצילות, נכלל בנפש רוח נשמה, כי ז"א ונוקביה, הם נפש כלולה מד' בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם ארבע פרצופין: ישראל, ורחל, יעקב, ולאה. ואו"א הם רוח, בארבע פרצופים, או"א וישראל סבא ותבונה. עתיק ואריך ב' פרצופים כוללים ארבע, והם: עתיק, ונוקביה, אריך, ונוקביה וכלם הם נשמה.

והנה כל האצילות, יתחלק לשלשה הוי"וה ובהם י"ב אותיות שבברכת כהנים, והם נפש רוח נשמה, שהם עיקר אורות הפנימים. כי חיה ויחידה הם מקיפים. והנה שנים עשר חלוקות אלו, נתבארו בענין שנים עשר חדשי העיבור, שהיו בתיקון אלו השנים עשר פרצופים שבעולם האצילות. ועל ד"ו יהיה בכללות כל האורות חצוניות שבא"ק, שיש בהם ארבע בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כנוכר לעיל, ונחלקים לשלשה בחי': נפש, רוח, נשמה. באופן זה: כי נפש שבהם, הוא כל עולם האצילות, שמן הטבור ולמטה. ובו ארבע בחי': ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. והרוח הוא היי"ה דס"ג שבו, מן האזן עד הטבור. והנשמה, אורות שערות הראש הוי"ה דע"ב וכן על ד"ו יהיה בפנימיות א"ק עצמו, שיתחלק לנפש רוח נשמה על דרך הנזכר לעיל.

עוד נלע"ד, (ע) כי אור ראש א"ק, הוא ע"ב, חכמה דס"ג. ואור של און חוטם פה, בינה דס"ג. בנפש רוח נשמה. וישראל סבא ותבונה, ירדו עד הדגלים. ואח"כ עלו, ועמדו מחצי הטבור ולמעלה, והעלו מין נוקבין לאו"א

בסוד צדיקים יושבים בעוה"ב, שהם חסדים דמ"ה. ועטרותיהם בראשיהם, שהם גבורות דב"ן בראשם, בסוד אור מקיף, בסוד נקבה תסובב גבר, כעין תפילין דר"ת, (ג) הוי"וה להדדי, שהם ס"ג וב"ן יחד, כי הרי פנימית א"ק, נקרא עולם הבא.

ובזה יתבאר מה שאמרנו, כי מהנקודות דס"ג, יצאו עולם הנקודים, ונקרא אז הוי"וה דב"ן, וזה, לפי שעלו גבורות דב"ן מהטבור ולמעלה, במקום שהוא נקודות דס"ג כנודע. והוי"וה זו דמ"ה, הוא האור החדש שנתפשט למטה מן הטבור. והרי נתבאר פנימיות א"ק. אח"כ ער"ו יצאו הארותיו לחוץ כנזכר לעיל, והיא הוי"וה בארבע בחינותיה. ותחלה נתפשט ע"ב בשערות הראש, וס"ג מן האזן והחוטם והפה עד הטבור. אח"כ יצא ב"ן, והיא עולם הנקודים מן הטבור ולמטה, ונשברו, להיותם גבורות, והן בחוץ הנקרא עוה"ו, ואז יצאו החסדים דמ"ה ותקנום, ושלט הזכר על הנקבה ונתקנה.

ועתה (ס) יתבאר ענין אחר, נמשך מן האמור, והוא, כי הנה שם אד"ם אינו נקרא אלא הזכר והנקבה, שהם זעיר ונוקביה, שהם מ"ה וב"ן. ונמצא, כי א"ק הוא בחי' ז"א ונוקביה, מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו, ודי בזה. ויש בו כללות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. וכן בבחי' אורות היוצאים ממנו, כלם יחד הם ז"א ונוקביה, כלול מע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והנה מ"ה וב"ן שבהם, שהם נקראים אחר התיקון עולם האצילות, הוא בחי' ז"א ונוקביה, של אלו האורות חצוניות. ולכן נקרא אדם דאצילות. ולכן אינו מתפשט אלא מהטבור דא"ק ולמטה. וכן אדם זה דאצילות, כולל ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והמ"ה והב"ן שלו שהם ז"א ונוקביה דאצילות יוצא מהטבור דא"א דאו"א משם ולמטה.

הנהרות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער סדר אצילות פ"ג.
(ע) ע"ח שער סנה"א פ"א. תע"ס שיעור י'
בתחלתו.

(ג) הקדמת תקוני הזוהר דף ק"י מאמר הויות באמצע. ע"ח שער הכללים פ"י. שער דרושי הצלם פ"ב כלל א'. שער הכוונות דרושי התפילין פ"ו. פע"ח דרוש התפילין בסופו.

החלל הזה, שנשאר פנוי, באמצע אור המאציל העליון כנוכר, נעשה בחי' מקום חלל עגול בהשוואה אחת, ובמקום הזה נאצלו בו אחי"כ כל העולמות כלם. ונמצא אור הא"ס, מקיף וסובב לכל העולמות כלם, מכל סביבותיהם בהשוואה אחת.

ועתה נבאר ענין אצילות כל העולמות בתוך המקום הזה איך היה, דע, כי אחר אשר צמצם עצמו, אל הסביבות, ונשאר מקום חלל באמצע כנוכר, הנה אז, המאציל העליון דרך צד אחד מצדדי המקום העגול הזה, המשיך קו אחד, דק כעין צנור קטן, והוא מבחי' אור הא"ס, אשר נמשך ומתפשט אל תוך המקום החלל הנזכר, וממלא אותו אורה, והיא בחי' הנאצלים שנאצלו שם, כמו שיתבאר. ואמנם נשאר קצת הפסק חלל, בין אור הא"ס הסובב על המקום הזה, ובין האור שנמשך ממנו דרך קו הנז', ומלא המקום הזה בתוכו כנוכר, כי אם יתחברו יחד, יחזור הדבר לכמו שהיה בתחלה, והיה הכל בחי' א"ס בלבד, ולכן לסיבה זו, לא נמשך אור הא"ס במקום הזה, אלא דרך קו דק וקטן וצר מאד, ודרך הקו הזה, מקבלים הנאצלים שבתוך המקום הזה אור הא"ס, והוא בחי' דביקות המאציל עם הנאצלים, דרך הקו שהוא בלבד.

ודע, כי אע"פ שהמקום הזה הוא עגול, והא"ס מקיפו בשהו מצל צדדיו, עם כ"ז אותו המקום שממנו נמשך אותו הקו להאיד, הוא נקרא ראש האצילות, ונקרא מעלה, וכל מה שהולך ומתפשט יותר למטה, נקרא מטה, ובבחי' זו יצדק היטב מעלה ומטה פנים ואחור בעולמות העליונים.

והנה האור המתפשט תוך המקום הזה, נחלק לשתי בחי': האחד הוא, כי כל האורות המתפשטים תוך המקום הנזכר, הוא מוכנה שיהיו מתפשטים בדרך עגולים, אלו תוך אלו, המשל בזה, ספירה הנקרא כתר, היא עגול אחד, הסובב על כולם. ובתוכו מתעגל עגול השני, של ספירת החכמה, וכיוצא בזה עד תשלום י

(עין לקמן די"ח ע"ב והוא דרוש ג' בעולם הנקודים) והלירו אור חדש ז"א ונוקביה, וירדו מהטבור ולמטה, והם מ"ה וב"ן שבס"ג לפנים, וכנגד זה מבחוף, אור שעלה ויצא מן העינים, הן לישראל סבא ותבונה. ואור היוצא מהאור החדש, דרך נקבי העור, הוא לז"א ונוקביה שבחוף. והרי נתבאר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שבהוי"ת ס"ג הכוללת.

או אפשר, כי האור שעלה למעלה מן הטבור, הוא מ"ה וב"ן דס"ג, ואור החדש, הוא מ"ה וב"ן הכוללים בכל פרטיהם. וזה יותר נכון, כי נשלמו ארבע הוי"ות, הכוללות כל אחת מהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והאור שיצא מן העינים, הוא למ"ה וב"ן דס"ג מבחוף. ואור היוצא דרך נקבי העור מהטבור ולמטה, ומשאר הנקבים, הוא להוי"ת מ"ה וב"ן הכוללות. וכל מ"ה וב"ן הכוללים, נקראים בחי' נקודין, יען כלם טפילים אל נקודת ס"ג, ועמהם יצאו נכללים בהם בתחלת יציאתם. ונמצא כי עולם האצילות, אינו רק מ"ה וב"ן, שהם הדר ומהיטבאל, ונקודת ס"ג מתלבשת בתוכם ע"כ תם.

מעם שלישיית, ובה נבאר בארוכה בע"ה, דרוש א"ק, וכל שאר האורות הנתלים בו, ועולם העקדים נקודים וברודים וכו'.
דע, (פ) כי תחלת הכל היה כל המציאות אור פשוט, ונקרא א"ס, ולא היה אז שום מקום פנוי, בבחי' חלל ואויר, אלא הכל היה מלא באור הא"ס, וכאשר עלה ברצון המאציל להאציל הנאצלים, והיה זה לסיבה נודעת, כנוכר ברע"מ פרשת פנחס, והוא להיותו נקרא בשם רחום וחנון וכיוצא בזה, ואם לא היו נבראים בעולם המקבלים רחמים ממנו, איך יקרא רחום, וכיוצא בזה משאר השמות והכנויים ולכן עלה ברצונו להאציל הנאצלים, ואז צמצם עצמו באמצע האור שלו, בנקודת מרכו, וצמצם עצמו, ונתרחק אורו אל הסביבות, ונשאר באמצע מקום פנוי חלל ואויר, והרי זה הוא צמצום ראשון של המאציל העליון. והנה במקום

הנהרות ומראה מקומות

(פ) לעיל בהקדמה ג' וד'. ע"ח שער עגולים ויושר ענף ב'. תע"ט ח"א בהסתכלות פנימית שם.

הנאצלים שבתוכו, ולסיבה זו יצא אדם הזה בבחי' עצמות אורות וכלים, כי ע"י צמצום האור ומעוטו, גרם הויית הכלי, כמו שיתבאר לקמן, בענין עולם האצילות. ואמנם כאן בענין א"ק, הוא מקום גבוה עליון ונורא מאד, וכמעט אסור להזכיר בו שום כלי. ואמנם הוא בחי' כלי, בערך האור שבתוכו, שהוא פשוט לגמרי. אבל הכלי בעצמו, הוא בתכלית הזכות והדקות, ואינו אלא אור גמור, ואין לנו עוד רשות לדבר בזה, והמשכיל יבין ראשית דבר מאחריתו.

הנה האדם הישר הזה, הוא מבריה מן הקצה העליון עד הקצה התחתון, בכל החלל של המקום הזה כנו' לעיל, ובאדם זה נכללים ונתלים ונאחזים כל שאר העולמות כלם, כמו שנבאר בע"ה. והנה בענין פנימיות ועצמות האדם הזה, אין לנו רשות לדבר כלל ועיקר, אמנם נדבר במה שנאצל ממנו. והענין, כי כל שאר העולמות לא יוכלו לקבל אור הא"ס, להיותו עצום מאד, וזלתי על ידי א"ק הזה, והנה גם מזה האדם עצמו, אין בהם יכולת לקבל אורו, אם לא אחרי צאת האיר חוצה לו, דרך חלונות וצנורות ונקבים אשר בו, כמו שנבאר.

דע, כי אין שום בחינת ציור דמות אדם ביושר בעולם, וזלתי בהיותו כולל ומחובר מן ד' בחי' אלו, אשר הם כוללים כל העולמות כלם, והם ד' מיני הויות מחולקות, בבחי' מלואיהם. אם הויה במלוי יודיין, העולה בגי' ע"ב, כזה ירד הי' וי' הי'. ואם הויה במלוי ס"ג, כזה: ירד הי' ואי' הי'. ואם הויה דאלפיין, העולה בגימטריא מ"ה, כזה: ירד הי' ואי' הי'. ואם הויה דההיין, העולה בגימטריא ב"ן, כזה: ירד הי' ו' הי'. ודע, כי ד' הויות אלו, הם בחינת: טעמים, נקודות, תגין, ואותיות. אמנם, גם כל הויה מהארבע, הם כלולות מד' בחי' אלו, ובכל הויה מהם, יש טעמים נקודות תגין אותיות, והנה זה סדר חלוקם בא"ק הנזכר.

ספירות דא"א. ואח"כ בתוכם, מתפשטים י' ספירות דאבא, בסוד עשר עגולים, אלו תוך אלו. וכן על דרך זה עד סוף כל פרטי האצילות. ודע, כי כל עגול מאלו הנזכרים, יש לו אור מקיף עליו, וגם הוא מעוגל כמהו. נמצא שיש עגול אחד בסוד אור פנימי, ועליו עגול אחד בבחי' אור מקיף שלו.

עוד יש בחי' שנית והוא, כי באמצע כל האצילות ממעלה למטה, מתפשט האור הנז' דרך קו ישר. ויש בו בחי' ע"י וא"א ואר"א וז"א ונוקביה. וכלם דרך ישר. ולזו הבחי' הב', אמרה תורה ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים וכר, כי זה האיר המתפשט דרך קו ישר כנו', הוא הנקרא צלם אלהים. וכמעט כי כל המאמרים הדרדשים אשר בספר זוהר, אינם מתעסקים, אלא בבחי' אלו האורות המתפשטים דרך קו הישר כנו'. וזכור ענין זה.

ודע, כי בתוך המקום הזה, יש אלף מיני עולמות, ואין אנו עתה בביאורים, אבל נתחיל עתה בפרטי אחת, אשר הוא כולל כל המקום החלל, וממנו מתפשטים כל העולמות כלם, וכמו שנבאר בע"ה, והוא הנקרא א"ק לכל קדומים, הנז' בזהר ובתקונין. ואח"כ נבאר שאר המדרגות האחרות.

דע, כי במקום הזה, נאצל א"ק הנז', ויש בו מציאות י' ספירות, והם ממלאים כל המקום החלל הנז', והנה בתחלה יצאו ונאצלו י' ספירות שלו בבחי' עגולים זה בתוך זה, ואח"כ בתוך העגולים הנזכרים מתפשט דרך קו ישר כמראה אדם, כלול מ' ספירות באורך כל העגולים בציור כזה.

צ) ודע, כי להיות שאצילות א"ק נעשה ע"י הצמצום כנו' לעיל, שצמצם הא"ס את עצמו, להכין מקום פנוי באמצע, להאציל כל

הנחות ומראה מקומות

צ) ע"ה שער מטי ולא מטי פ"א ד"ה והנה כאשר.

תחת האותיות, כמו טעם התביר, ונקודת הסגולה, וכן כיוצא בהם.

והנה האורות אשר תוך א"ק, בקעו ויצאו לחוץ, דרך הצנורות והחלונות הנקבים שבו, ובראשונה התחיל לצאת לחוץ אור ההוי"ה דע"ב, דרך נקבי העור, צרים בתכלית, וצנורות דקים, והם בחי' השערות הצומחים בראשו, ובחלוקה זו, אפילו באורות היוצאים חוצה דרך השערות (א) אין אנו רשאים להתעסק בהם כנזכר לעיל.

ואמנם האור של בחי' הוי"ה דס"ג, אשר מן מקום האזן ולמטה, בקע בראשונה, ויצא דרך נקבי האזנים אשר בו לחוץ, ונדע, כי האור הזה היוצא לחוץ, הוא גרוע מן האור הנשאר תוך פנימיות, כי בצאת האור לחוץ, מתעבה בהכרח, אבל פשוט הוא, שעם כ"ז, האור הזה היוצא לחוץ, הוא יותר מעולה וזך, מבחי' הכלים של א"ק עצמו, ובצאת האור הנוזל דרך נקבי האזן ימנית ושמאלית, נמשך ומתפשט משם עד למטה במקום שבולת הזקן, ונמשך דרך שערות הזקן, הצומח בשתי צדדי הפנים, וב' צנורות אורות אלו, יצאו משני הנקבים של האזנים ימין ושמאל, ונתפשטו עד למטה בשבולת הזקן, ושם נתחברו יחד שניהם, אך לא חבור גמור, כי נשאר ביניהם קצת הפסק כל שתוא. והנה האורות האלו, לא נתדבקו ממש בשתי הפנים שלו, רק נמשכים עליהם, וחופפים וסובבים עליהם, ואינם נוגעים בהם. גם דע כי, לא נתפשטו האורות האלו, לא באחור הפנים, ולא כלפי פנים, רק בשתי צדדי הפנים, מקום צמיחת שערות הזקן בלבד כנו'.

וצריך שתדע הקדמה א' והוא, כי למעלה במקום הראש, אין בו בחי' אחור ופנים, והטעם הוא, לפי ששם האור בוקע ויוצא דרך צנורות

דע ק) כי הראש והקרפפתא שלו, עד בחי' האזנים שלו, הוא בחי' הוי"ה דע"ב, שהיא בחינה הנקראת טעמים, וכבר נתבאר, כי גם בכל הוי"ה מן ד' היות, יש בה כללות ד' בחי': טעמים, נקודות, תגין, אותיות ובענין זה הע"ב, אין לנו רשות להתעסק כלל, ולכן נתחיל להתעסק מבחי' הוי"ה דס"ג אשר בו, שהוא מן האזן ולמטה.

ודע, כי אעפ"י שאנו מכניס שמות איברים בא"ק הנה, כמו ענין האזן והחוטם והפה וכיוצא בזה, משאר שמות וכנויים, אינו רק לשכך את האזן, כי הנה אין בחי' איברים אלו, אלא במקום שיש פרצוף, ונדע כי תקון מציאותם של הפרצוף, לא התחיל להראות אלא מעולם האצילות ואילך, כמו שיתבאר במקומו, אמנם כדי שיזכנו הדברים, אנו לוקחים כינויים אלו דרך השאלה בא"ק, וכמו שיתבאר לקמן בענין הכלים שבו, שהם בחי' איברים הנזכרים, שאינם כלים רק אורות, אלא שבערך אור שבתוכם, שהוא יותר זך בתכלית, לכן נקרא כלי בערכו, ואפילו שם זה אינו אלא בהשאלה, לשכך את האזן, כנזכר לעיל.

דרוש האזן

ו) ונתחיל לדבר בענין האזן דא"ק, ומשם אילך בקיצור גדול, דע, כי ממקום האזן ואילך, מתחיל בחי' הוי"ה דס"ג אשר בו, וכבר ביארנו, כי גם היא כוללת: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. דע כי הטעמים והנקודות, כל בחינת מהם, נחלקת לג' חלוקות, והם: בחינת טעמים ונקודות, שעל גבי האותיות, כמו טעם הזרקא, ונקודת החולם, ובחינתם באמצע האותיות, כמו טעם הפסק והמקף, ונקודת השורק, ובחינתם

הגהה

(א) א"ש הכותב קשה לי טובא שהשערות הם דינים וכיצד מתייחדים לשם ע"ב שהוא רחמים גמורים ואולי שבמקום הזה אין בו דינים כלל כנלע"ד

הנהרות ומראה מקומות

ק) לקמן דרוש האזן. ע"ת שער אח"פ פ"א ר) ע"ת שער טנת"א פ"ב. ע"ת עם פמ"ס

ראצילות, מתפשטות בה' פרצופים והם: א"א, ואר"א, וזעיר, ונוקביה. שהם קוצו של יר"ד, ור' אותיות ההוי"ה כנדע. והנה ה' ספירות האלו, באו כלולים יחד כנוז', עד שלא ניכר בהם היותם עשר, אלא ה' לבר, שהם ה' פרצופים הנזכרים. ואפילו אלו החמשה לא נגלו בבחי' פירוד זו מזו, אמנם יצאו מקושרות כלם, באות א' לבריה, והיא אות הה"א, באופן זה: כי הנה צורת ה', היא ציור ד"ו, כזה:

ה', אשר מספרם י', להורות: על היותם י' ספירות, אלא שנכללו בה' בחינות בלבד כנוכר, ולכן הם בחינת אות ה' אחת כנוכר. ואמנם אלו ה' ספירות, בצאתם, יצאו מרוחקים האורות הפנימי שבהם, מן האורות המקיפים שלהם, הרחק גדול, כי אלו יצאו מאזן ימינית, ואלו מאזן שמאלית, והסבה הוא, כי אם היו מתקרבים יותר, לא היה יכולים התחתונים לקבל האורות האלו כלל, ומזה נמשך ענין אחר, והוא, כי הנה עיקר היות הכלים הוא, ע"י הכאת ובטישת שני אורות אלה, שהם המקיף והפנימי יחד זה בזה, ומבין שניהם נולד היות הכלים, ולפי שכאן באו מרוחקים זה מזה כנוכר, ולא עוד אלא שאפילו בסיום התפשטותם בשבולת הזקן, לא נתחברו יחד לגמרי כנוכר לעיל, ולכן נשארו אורות אלו בלתי כלים כלל, וכמו שיתבאר למטה בענין אורות היוצאים מן הפה דא"ק. גם דע, כי אלו האורות היוצאים מן האזנים, הם בחינת טעמים של הוי"ה דס"ג, ולא עוד אלא שהם חלק העליון משלשה חלקים שבהם כנוכר לעיל, והם, הטעמים אשר למעלה מן האותיות.

דרוש החוטם (ש)

אח"כ יצאו האורות משני נקבי החוטם של א"ק לחוץ, ואלו הם חלק הבי' של הטעמים דהוי"ה דס"ג, שהם טעמים שבאמצע האותיות, ולכן גם חוטם בגימטריא ס"ג, להורות ע"ז. וגם באלו היה על דרך אורות האזנים, כי יצאו

השערות, מצד אחר ומצד פנים, הכל בהשוואה א', והאורות מתגלים שם בשוה, אבל מן מקום האזן ולמטה, או יש ב' בחינות, הנקראים: אחר, ופנים. לפי ששם אין האור יוצא, אלא דרך הנקבים, כמו האזן והעין והחוטם והפה וכיוצא, וכ"ז הוא לצד א', ובמקום שהאורות בולטים ויוצאים, שם נקרא פנים. וצד שכנגדו, שאין בו נקבים, נקרא אחר, ולכן המצח נקרא פנים. וכנגדו נקרא אחר, והוא העורף, ועד"ז משם ולמטה, יש בו אחר ופנים לסיבה הנזכרת. והנה אעפ"י שאמדנו למעלה, כי אורות האזן לא נתפשטו אלא דרך צדדי הפנים, עם כ"ז הארתם נמשכת ומתפשטת גם לצד אחר, וטובבת א"ק במקום הזה פנים ואחר, אבל עיקרו אינו אלא מה שמתפשטת דרך צדדי הזקן כנוכר לעיל.

ודע, כי האור הזה יש בו י' ספירות גמורות באופן זה, כי מהאזן ימיני יוצאות ונמשכות י' ספירות בבחי' אורות מקיפים. ומאזן שמאלית יצאו ונמשכו י' ספירות בבחינת אור פנימי. וב' בחינות אלו הם: י' ספירות, באור פנימי ואור המקיף.

והנה לקמן אחר תשלום כל הדרוש והקדמה הזאת, בהקדמה אחרת נתבאר שם, איך ענין זה האזן, הוא בגימטריא ג"ח, שהוא ענין שם הוי"ה ס"ג, אלא שחסר ממנה ה"א אחרונה, כזה: יר"ד ה"י וא"ו ה"ה. ובוזה תבין, איך הוי"ה דס"ג, מתחיל ממקום האזן ולמטה. ודע, כי אלו ה' ספירות שיצאו דרך האזנים, הם בחי' אורות בלבד, ואין בהם כלים כלל. ודע כי עשר ספירות האלו, יצאו מתחברות ומתקשרות בתכלית התקשרות, ולא ניכר בהם רק בחי' ה' אחת, כמו שנבאר.

וכאשר נצרך ה' זו, עם ההוי"ה הנזכרת, שהיא בגימטריא און חסירה ו', אז יהיה הכל ס"ג, להורות: כי אלו ה' ספירות, יצאו מן האזן, וכלם אינם אלא הוי"ה א' דס"ג, והבן זה. והנה היות עשר ספירות אלו בחי' אות ה' אחת כנוכר, הוא, כי נודע שהי' ספירות

שער ההקדמות

מהם ה' ספירות כוללים אור פנימי ואור מקיף. והנה מנקב החוטם הימני, יצאו י' אורות מקיפים. ומן נקב השמאלי, יצאו י' אורות פנימים. וכללות כלם, הם י' ספירות שלמות. בבחי' מקיף ואור פנימי. ואלו האורות נתפשטו ונמשכו עד מקום החזה של א"ק הנזכר, והארה זו היא עיקר האור, אמנם גם מן האור הזה מתפשטת הארתו אל צד האחור, ומקיף וסובב כל א"ק במקום הזה, אבל עיקר האור אינו אלא המתפשט דרך יושר, מן נקבי החוטם עד החזה של א"ק, ע"ד שביארנו באור האזניים.

והנה כאן נתקרבו יותר האורות הפנימים עם המקיפים, משא"כ באורות האזניים, כי נקבי החוטם הם יותר קרובים זה לזה, ממה שהיו בנקבי האזניים, אבל כיון שעדיין לא נתקרבו לגמרי, לכן גם בהם לא היה בחינת כלים, אלא אורות לברם. אבל מה שנתוסף עתה באורות האלו הוא, כי אורות האזניים, נתחברו שתי אותיות ד"ו, הכוללים כל י' אורות ההם, ונעשו אות ה' א'. וכאן נפרדו, ונעשו שתי אוהיות ד"ו, כי אות הו"א"ו שהיתה נעלמת תוך אות התי"א הנזכרת אשר באורות האזן, הנה נגלית עתה באורות החוטם, ויצאה אות ו"א"ו לחוץ, והוא סוד ז"א שנגלה ויצא ממעי אמו לחוץ, כנודע בציור ארבע אותיות ההוי"ה. ואמנם לא נגלה בבחי' אות אחת הנקראת ו', רק נתחלק ל' חלקים ונקודות, שהיו כלולות באות ו', והם ו' אלפין. וטעם הדבר, כי הנה נתבאר לעיל, כי אות ה' שבאזן, היא בחינת ה' פירצופין, הנקראים: א"א, ואו"א, וז"א, ונוקביה, כנזכר לעיל. ונודע כי הם בחינות ה', הנקראים: יחידה, וחייה, ונר"ן. ונמצא כי ז"א היא בחי' הרוח כנודע. והנה בחי' הרוח נגלה בחוטם, כמו שאמר הכתוב, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, ולכן בחינת ז"א הנקרא רוח, נגלה מציאותו במקום החוטם הזה, ולא עוד אלא שנגלה בבחי' התחלקותו לשש קצוות שבו כנזכר לעיל, אבל אות ד' לא נשתנית מכמות שהיתה.

והנה כמו שאות ו' אשר באורות נקב החוטם הימני, נתחלקה ל' אלפין, כן הו"א"ו שבאורות נקב החוטם השמאלי, נתחלקה ל' אלפין.

אלפין, נמצא כי כלם הם י"ב אלפין, ועם החוטם עצמו הרי י"ג, כמנין ו"א"ו במלואה. גם אם תצטרף שני ווי"ן, עם החוטם עצמה, שצורתה א', כנודע כי שני הנקבים הם שני היודין שבה, עילאה ותתאה, המחיצה המפסקת בין ב' הנקבים, הוא ציור ו"א"ו שבאמצע שני היודין, הדי א' מצוידת בחוטם. ועם השני ווי"ן הנזכרים, הרי י"ג כמנין ו"א"ו, הם ג"כ בציורה ו"א"ו. וזה לתודות, כי הוי"ה דע"ב היא למעלה במקום המוחין כנזכר לעיל, אבל כאן בחוטם היא הוי"ה דס"ג, ואין הפרש בין ע"ב לס"ג אלא בחינת מלוי ו"א"ו זו, ואלו השני ווי"ן הם בחינת הטעמים האמצעיים שבאמצע האותיות שהם פס"ק ומק"ף.

והנה הפסק, היא הוראות אות ו"א"ו שבתוך הה"א, אשר נפסקה ל' אלפין כנזכר, והו"ו ענין הטעם הנקרא פס"ק, והנה כאשר תחבר זה הפס"ק עם המק"ף, תהיה צורתו צורת ד' א' כנודע, והיא הוראה על אות ד' של אות ה' הנז', וכבר ביארנו לעיל, כי הד' אינה נפסקת ומתחברת, אבל יש בה הוראה אחרת, והוא כן, כאשר אות הה"א שבאזן ימנית, שמספרה י' ספירות, כנזכר בסוד ד"ו, והנה היא מספר יו"ד אחת, ותצרפנה עם אות הה"א שבנקב הימני של החוטם, שצורה ד"ו, הרי הכל הוא צורת ג' אותיות יו"ד במלואה, שהיא בחי' ציור אות א', כנודע שיש אות א' שצורה יו"ד, גם אם תקח י' שבאזן שמאל על דרך הנזכר, ותצרף עם שתי אותיות יו"ד שבנקב השמאלי של החוטם, הרי א' שנית, הרי הם שני אלפין שצורתם יו"ד, גם באופן אחר, אם תקח אות יוד של און שמאל, ואות ו' של נקב השמאל שבחוטם, ואות י' של און ימני, הרי א' אחרת דציור יו"ד כזה א'. גם אם תקח יו"ד של און ימין, ואות ו' של נקב ימני שבחוטם, ואות י' של און ימין, הרי א' אחרת בציור יו"ד. (נלע"ד להגיה ולומר, שד און שמאל, בעבור כי הרי נזכרה תחלה של און ימין). הרי הם ד' אלפין, שנים בציור יו"ד, ושנים בציור יו"ד, ואלו מורים על קצת גלוי אות ד' של אות הה"א שבחוטם, שנגלת גלוי מעט, ולא גלוי רב כאשר היה באות ו' של

בחי' הכלים להתהוות כאן. מה שאין כן באון ובחוטם כנזכר לעיל, הטעם הוא, כי התחברות אורות המקיפים עם אורות הפנימים בהיותם תוך הפה, לכן בצאתם חוץ לפה בהיותם קשורים ומחוברים יחד, הם מכים ומבטשים זה בזה, ומולידים בחינת הכלים. וזהו טעם היות מקום זה נקרא פה, כי פה בגימטריא הוא הוי"ה דס"ג וכ"ב אותיות שבאלפ"א ביתא, וכמו שיתבאר לקמן, כי האותיות הם בחי' הכלים, ולכן נרמז בפה הוי"ה דס"ג, שהם האורות, והכ"ב אותיות שהם הכלים שלהם, אשר כבר התחיל גלויים ותולדותם והוייתם במקום הזה.

ודע, כי גם באורות אלו של הפה, יש בהם י' ספירות פנימיים, וי' ספירות מקיפים בבחי' אורות, מלבד בחי' הכלים שלהם כנזכר, וכמו שיתבאר. והנה הם נמשכים ומתפשטים עד מקום הטבור של זה א"ק, ועיקר האור הוא מה שמאיר ביושר, ואמנם הארתו מתפשטת גם אל הצדדין סביב זה הא"ק, ע"ד הנז' לעיל באורות האון והחוטם, והנה אור האון או החוטם לא היה בו רק בחי' אור לבד בלתי כלי, אלא שהיו בו שתי בחינות אורות והם: אור פנימי, ואור מקיף. אבל כאן באור הפה, היו בו ב' בחינות שהם ד', והם שתי בחינות אור וכלי, והאור נחלק לשנים, והם: אור פנימי, ואור מקיף, והכלי נחלק לשנים, והם: חצוניות הכלי, ופנימיותו. וד' בחינות אלו, הם הם גלוי אותם ד' אלפי"ן שציינו למעלה בבחי' החוטם כנזכר לעיל. והאור ההוא נתפשט דרך פנימיות הא"ק, עד שהגיע אל מקום פיו, ויצא משם לחוץ, ושני האלפי"ן שציוורם יו"י, הם בחי' ב' האורות, שיצאו מן הפה כנזכר לעיל, ושני האלפי"ן, שציוורם יו"ה, הם בחינת הכלי בבחי' חיצוניותו ופנימיותו כנזכר. גם אלו הם עצמם, ענין שני נקבי האון ושני נקבי החוטם, אשר נתגלו כאן בפה. והוא, כי מאזן ימין וחוטם ימין, נמשך דרך הפה ויצא לחוץ, בסוד אור מקיף מן האון, ואור פנימי מן החוטם, ומאזן שמאל, חוטם

הה"א, אבל באורות היוצאים מן הפה שם נפתיים גלויים לגמרי כמש"ל.

ודע, כי הי' ספירות שבאורות האונים, בהיותם מתפשטים עד מקום החוטם, הם אורות בפני עצמם לברם, ובהתפשטם ממש משם עד מקום שבולת הזקן, ששם סיום התפשטותם כנזכר לעיל, הנה אז פוגעים באורות החוטם, ומתלבשים אורות האון תוך אורות החוטם, ונעשים בחי' נשמה פנימית אליהם. וכן אור החוטם כאשר מגיע אל מקום האורות של הפה כמו שיתבאר לקמן, אז יתלבש ג"כ בתוכו ויהיה אור החוטם נשמה אל אור הפה.

גם דע, כי כל אלו האורות הבוקעים ויוצאים מן האון והחוטם וכי' כנזכר, כלו הוא בחי' אור אחד בלבד, אלא שצ"י התרחקו ורדתו למטה, יתעבה מעט יותר, כיצד הנה תאור היוצא מן האון, הוא זך בתכלית, ובהיות אור הא"ק נמשך תוך פנימיותו יותר למטה עד מקום החוטם, ויוצא מקצתו דרך שם, הנה הוא מתעבה יותר, לסבת הרחק המקום בלבד, עם היות כלו אור אחד שזה, וכן האור היוצא מן הפה, יתעבה יותר, לסבת הריחוק בלבד, אבל האור בעצמו אין בו שינוי, וכולו שזה, אמנם המשכיל יבין, כי האור אשר למעלה במקום המוחין יקרא הוי"ה דע"ב, ושמן האון ולמטה יקרא ס"ג, ודי בזה.

דרוש הפה ת

אחי"כ יצא האור דרך הפה של א"ק לחוץ, ואור זה הוא בחינת הטעמים התחתונים דהוי"ה דס"ג, אשר הם למטה מן האותיות כנזכר לעיל, ומה שנתחדש כאן הוא, כי הנה רחוק המקום גורם, לכשיוכלו התחתונים לקבלו, ולכן במקום הזה שהוא רחוק יותר מן המקומות הנזכרים, יצאו האורות פנימיים ומקיפים מחוברים יחד, דרך חלון אחד בלבד, שהוא הפה הנזכר, ועם היותם מחוברים, יש יכולת לקבלם ולהשיגם לסבה הנזכרת וענין התחברות האורות כנזכר, גרם בחינה אחרת, היא כי כבר התחילה

הגהות ומראה מקומות

ת) ע"ה שער העקרים פ"א וב', הע"ס חלק ד' פ"א אות ד'.

שמאל, נמשך דרך הפה ויצא לחוץ בבחי' כלים, החיצוניות מן האוזן, והפנימיות מן החוטם. וד' בחינות אלו, ירדו תוך הפה, באופן זה, כי הנה בתוך הפה יש בחי' הבל ובחינת דבור, וההבל הוא בחינת אור, והדבור בחינת כלי. והנה יש בפה הבל ודבור עליונים בלחי העליון, והבל ודבור תחתונים בלחי התחתון, והנה ההבל העליון הוא אור מקיף, והבל התחתון הוא אור פנימי. ודבור העליון הוא חיצוניות הכלי, ודבור התחתון הוא פנימיות הכלי. וכן ההבלים שהם האורות, הם עומדים תוך הפה בצד ימין, והדבורים שהם הכלים הם בצד שמאל.

והנה אותם הד' אלפי"ן שבחוטם, הם הנכנסים תוך הפה, והם נעשים ד' הבלים, וד' פעמים הבל בגימטריא קמ"ח, לרמוז כי ע"י ל"ב השנים שבתוך הפה, נטחנים אותם הד' הבלים, ונגמר שם פעולתם, ונעשים קמ"ח. ואל יקשה בעיניך, איך מן האור האזן שמאלית, הנכנס ונמשך תוך הפה, נעשה חיצוניות הכלי, ומהאור החוטם שמאלי, נעשה פנימיות הכלי. לפי שאעפ"י שאור המקיף גדול מאור הפנימי, עם כל זה, פנימיות הכלי הוא גדול מחיצוניותו, כנראה בחוש הראות. אבל בחינת האור אינה כן, כי האור המועט יכנס ויתלבש בפנים תוך הכלי, אבל האור הרב שאינו יכול הכלי לסובלו ולהגבילו בתוכו, ישאר בחוץ בבחינת אור מקיף, משא"כ בבחינת הכלי כנוכר.

וא"כ קשה איך מן האור העליון אשר באזן, תתהווה חיצוניות הכלי, ומאור תחתון אשר בחוטם יתהווה פנימיותו.

והתשובה לזה, כי האמת הוא שהאור כלו שוה, וכאשד נכנס ונגבל תוך הכלי, אינו נכנס ממנו אלא השעור שיוכל הכלי לסובלו, והנותר ישאר בחוץ בבחי' אור מקיף כנוכר לעיל, ואז אור הפנימי שנגבל בתוך הכלי, מאיר דופן הכלי ההוא עד חצי עוביה שכלפי פנים, והאור המקיף מאיר חצי עובי הדופן מכלפי חוץ, וע"י שתי אורות אלו מזדכך עובי הדופן כלו לגמרי, והנה להיות האור המקיף מרוחק מדופן הכלי כלפי חוץ ואינו נוגע בו, וכיון שאינו מצומצם ומוגבל תוך הכלי, אינו מבליע הארתו בעובי החצון של הכלי, כמו שעושה אור הפנימי

המצומצם, ודחוק תוך פנימיותו של הכלי, ומבליע הארתו בו בחוץ, ונמצא כי גם בהיות פנימיות הכלי בלתי זך ואע"פ שיקבל אור הפנימי הממועט, יהיה בשקול אחד חיצוניות הכלי, עם היותו יותר זך, ועם היותו מקבל הארת אור המקיף הגדול, לפי שאור הפנימי מבליע אורו בתכלית בפנימיות הכלי, מה שאין כן באור המקיף, עם חיצוניות הכלי כנוכר. ובבחי' זו, יהיו פנימיות הכלי וחיצוניותו, שוים בהדרגה אחת, ואלו היה חיצוניות הכלי בלתי זך, לא היתה אור המקיף נבלע בו כלל. גם מצורף לזה, יש עוד סבה אחרת קרובה מאד אל הטעם הנזכר, והוא, כי האור המקיף, חושק ומתאוה להתדבק עם אור הפנימי, ואם חיצוניות הכלי היה בלתי זך, לא היה אור מקיף יכול לעבור בו, להתדבק עם אור הפנימי, והיה אור הפנימי חסר מהארת אור המקיף הגדול ממנו, ולכן הוצרך להיות חיצוניותו יותר זך מפנימיותו, ועל ידי כן יוכל האור מקיף לעבור בו, עד חצי עוביו של הכותל מצד חוץ, ואז האור הפנימי להיותו מצומצם, בקע ועבר תוך חצי עובי הכותל מצד פנים, אע"פ שאין פנימיות הכלי כל כך זך, ושם פוגעים שני האורות זה בזה, ומאירים זה בזה.

וא"ת, והרי מכל מקום, אנו רואים בחוש הראות, כי פנימיות הכלי, זך יותר מחיצוניותו, ואיך אמרנו כי חיצוניות הכלי יותר זך, ומקבל אור יותר זך ועליון, מן האור שמקבל פנימיות הכלי. והתשובה לזה מובנת בכלל הנזכר, כי להיות שהאור הפנימי הוא צר ודחוק מאד, תוך פנימיות הכלי, מאיר הארה עצומה וגדולה בשלימות בפנימיות הכלי, ומזככו מאד, מה שאין כן בחיצוניות הכלי כנוכר, אבל אין ה"נ שחיצוניותו היה זך יותר מפנימיותו.

והנה נתבאר, שלשה חלוקות שיש בבחי' הטעמים דהוי"ה דס"ג, והם אורות האזן והחוטם והפה, ולקמן נבאר שלשה אורות שמהם נעשו הנקודים, הוא זולת אור מ"ה החדש שבא לתקנם. ואולי השלשה בחי' אלו, הם נקודים תגיין ואותיות זכו, ואמנם גם הנקודים והתגיין ואותיות הם כלולים בהם, אבל אינם ניכרים במקומות אלו עד למטה באורות העין, ושם נגלה בחינתם, כמו שיתבאר בע"ה.

דרוש העקודים (א)

ונבאר עתה, אופן יציאת אורות אלו, הנקראים עקודים, מן הפה של א"ק, דע, כי בצאתם לא יצאו בשלימותם, כמו שיתבאר. והסיבה היא, לפי שכבר ביארנו, שכוונת המאציל היתה, להתחיל עתה גלוי בחינת הויית הכלים, כדי להליבש האורות בתוכם, לכשיוכלו המקבלים לקבלם, ולכן אם היו יוצאים האורות בשלימותם, לא היה יכולת בכלים להתהוות, ולכן יצאו בלתי שלמים, ואז הוצרכו לחזור ולעלות אל שרשם, לגמור תקונם, ובעת חזרתם נעשת ונגלית בחינת הכלים, כמו שיתבאר למטה בע"ה.

ונחזור לענין הראשון, איך יצאו בלתי שלמים, דע כי ה' בחינות יש בענין האורות, והם: יחידה, חיה, נר"ן. ואמנם אורות האלו הנקראים עקודים, בצאתם, לא יצאו רק בבחינת האור הגרוע מכלם הנקרא נפש, והם סוד פסוק, נשבע ה' בנפשו וכו', והענין, כי שם ההוייה הונו הנזכרת כאן, היא בחינת עולם הנקודים, שמהם נעשה עולם האצילות, והוא הנשבע באור העליון שעליו, והם עולם העקודים, הנקרא נפש לסבה הנזכרת, שלא נגלו בהתחלתם, אלא בבחי' נפש בלבד. ובוה תבין ותשכיל, כמה עמקו מחשבותיו יתברך, כי אפילו בחינת עולם העקודים, אינה רק בחינת נפש בלבד. והנה לא יצאו כל ה' אורות יחד, אבל בתחלה יצאה ספירת המלכות, ולא יצאה אלא בבחינת נפש בלבד כנזכר, וזהו שינוי אחד שיש מן עולם העקודים, לעולם הנקודים, כי העקודים יצאו ממטה למעלה, מלכות ואח"כ יסוד וכו', והנקודים יצאו ממעלה למטה, כתר ואח"כ חכמה וכו'. ונלענ"ד חיים, לקשר ענין זה עם דרוש אחר שכתבנו לקמן, איך אור האזן הוא נשמה. ואור החוטם רוח. ואור הפה נפש. ולכן אפשר שיצאו מבחינת נפש לבד. ואני חושב בודאי ששמעתי מפי מורי ז"ל, כי אלו ה' אורות דעקודים כשיצאו, היו כלולים מכל ה' בחינותיהם, שהם: יחידה, חיה, נר"ן, כנזכר. אבל הענין הוא, שלא

ודע, כי אע"פ שאמרנו, שלא נגלית בחי' הכלים, עד המקום הזה, עם כ"ז לא נגלית לגמרי, כי האורות נתחדש ונתוסף בהם עתה, שיצאו כל י' ספירות בבחי' אורות עשרה, וכל אור מהם נגלית בחינתו בפני עצמו, וניכר בהם היותם י' אורות שלמים. מה שאין כן באור החוטם, שלא נגלו כל העשר אורות כל אחד לבדו, רק יצאו בבחי' שתי אותיות ד"ו, ומכ"ש באורות האזן, שלא יצאו אלא בבחי' אות אחת הנקראת ה', כי בכל מקום ומקום ניתוסף גילוי באורות. ואמנם בבחי' הכלים היה באופן אחר, כי באזן ובחוטם, לא נגלו כלל, וכאן בפה התחיל בחינתם להתגלות, לסיבת קירוב אור המקיף עם הפנימי כנזכר לעיל, וא"כ די להם בתגלות בהם בחי' כלי אחד, לא י' כלים פרטיים. ונמצא, כי האורות הם י' פרטים, והכלי אינו אלא אחד בלבד, ולכן נקראו אורות אלו בשם עולם העקודים, לסיבת עקידתם והתקשרותם כל ה' אורות תוך כלי אחד בלבד.

וזה נרמז בפסוק וארא בחלומי והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים וכו', והענין הוא, כי לבן הוא בחי' הלובן העליון, הקודם לכל הבחי' האלו, ויעקב הוא בחי' עולם האצילות. ולבן עושה ומאציל כל אלו המדרגות הנקראות עקודים וכו', לצורך עולם האצילות, הנקרא יעקב. וזה שאמר כי ראיתי את אשר לבן עושה לך, ואעפ"י שיש מדרגות אחרות קודמות לעולם העקודים, והם אורות האזן והחוטם כנזכר לעיל, לא הזכיר אלא מן העקודים ואילך, כי שם התחלת הויית בחי' הכלים כנזכר, ומשם ואילך נגלית בחי' הכלים, מדרגה אחר מדרגה, עד שנגלו לגמרי בעולם האצילות הנקרא יעקב כנזכר, נמצא כי כל הויית עולמות אלו, היו כדי להאציל עולם האצילות אשר למטה מהם ויהיה בו בחינת כלים בגלוי גמור. ובהמשך דרוש זה יתבאר שלשה מדרגות אלו, הנקראים: עקודים, נקודים, וברודים, מה ענינם.

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה שער עקודים פ"ג. תע"ס ח"ד פ"ו אות כ"ו.

בחבירו, ונמצא כי בצאת הנצח לא הוסיף תוספת בהוד, וכן בצאת התפארת לא הוסיף בנצח והוד, ועד"ו בכלם. משא"כ ביסוד, כי הוא נעשה מכללות כלם, וצריך הוא להם, וכלם נותנים בו תוספת אחד לבר, ונמצא כי בצאת החסד נגמרת בחי' ז"א כלו בבחי' נפש בלבד.

ואח"כ יצאה הבינה בבחי' נפש לעצמה, ובבחי' רוח לז"א, ובבחינת נשמה אל המלכות. אח"כ יצא החכמה, בבחי' נפש לעצמה, ובחינת רוח אל הבינה, ובחי' נשמה לז"א, ובחי' חיה אל המלכות. אח"כ יצא הכתר, בבחינת נפש לעצמו, ובחי' רוח לחכמה, ובחי' נשמה לבינה, ובחי' חיה אל ז"א, ובחינת יחידה אל המלכות. ונמצא כי כשנגמרה יציאת י' ספירות דעקודים, והיא ביציאת הכתר שיצאה אחרונה מכלם, לא יצאה רק בבחי' נפש בלבד, וזהו פירוש שני בפסוק, נשבע ה' בנפשו, ע"ד שביארנו לעיל, כי עולם העקודים נקרא נפשו, לפי שהכתר שבהם לא יצא רק בבחי' נפש בלבד, ולא עוד אלא שאפילו בחי' נפש הוּו שבכתר, לא נשארה למטה בעולם העקודים, אמנם חזרה למעלה, ונשארה שם דבוקה במקומה ושרשה המאציל אותה, כמו שיתבאר למטה בענין חזרת אורות העקודים למעלה בשרשם. ואמנם נמצא, כי מכל הי' דעקודים לא נמצאת שלימה אחר גמר יציאת כלם, וזלתי המלכות, שנשלמו בה ה' בחינותיה של האורות, שהם: יחידה, חיה, נשמה, רוח, ונפש, כנזכר לעיל. משא"כ כל שאר ט' ספירות שלמעלה ממנה, כי כלם יצאו חסירות כל אחת כפי מדרגתם. וכבר נתבאר הטעם למעלה, כי הדבר היה בכוונה, כדי שיצטרכו לחזור לעלות אל המאציל להשתלם, ועי"כ יעשה ויתהווה בחינת הכלים, וכמו שנבאר בע"ה.

דרוש בענין חזרת האורות למעלה ב)

ונבאר בראשונה, ענין חזרת האורות האלו למעלה, הנה ביציאתם יצאה המלכות בראשונה, ויצא הכתר באחרונה. ועתה בחזרה היה להפך, כי הנכנס ראשון יצא אחרון, ולכן הכתר שיצא

נגלה בהם רק בחי' נפש בלבד, כדוגמת מה שנתבאר אצלינו, בענין נפש האדם התחתון בעולם הזה, שבצאתו לאויר העולם מבטן אמו, יוצא כלול מכל ה' בחי' הנזכרים, אבל בראשונה מתגלה הנפש לבדה, ואח"כ מתגלים השאר מדרגה אחר מדרגה, בהמשך ימי שני חייו כנודע. והנה אח"כ יצא היסוד גם הוא בבחי' נפש לבד לעצמו, ואז ע"י יציאתו, נתוסף הארה במלכות, והוא שנגלה בה בחי' הרוח, והטעם הוא, כי הרוח בא מן הו' קצוות כנודע, ולכן בצאת היסוד, מתחיל להגלות במלכות מדרגה אחת, אבל אין נשלם בחינת הרוח, עד שיצאו כל השש קצוות, שהם חג"ת נה"י כנודע, ואז נגמרת בחינת הרוח שבמלכות. ונמצא, כי בצאת כל קצה מן הו' קצוות, היה מתגלה במלכות קצה אחד מבחי' הרוח, ונודע כי היסוד אינו מכלל הקצוות, לפי שה' חסדים לברם, הם המתפשטים, מחסד עד הוד, אלא שאח"כ נכללים כלם ביסוד, נמצא כי בצאת היסוד, לא נגלה במלכות אלא בחינת כללות הנכלל ביסוד מה' הקצוות הנז', אבל לכשיצאו אח"כ ההוד והנצח וכו', עד החסד, אז נגלו החמש קצוות ממש של הרוח במלכות. והרי נתבאר ענין התוספת הנתוסף בספירת המלכות בביאת ו' קצוות העליונים, ואמנם ענין הנוגע אל הו' קצוות עצמם אינם כן, אמנם לא יצאו רק בבחי' נפש בלבד לעצמם. ונמצא כי בצאת היסוד, יצא בבחי' נפש של כללות הה' קצוות כנו', וכשיצא ההוד, יצא ונגלה קצה א' של בחינת נפש בלבד בז"א הכולל ו' קצוות כנודע, וכן עד"ו עד שיצאו כל הו' קצוות עד חסד, ואז נגמר גלוי ו' קצוות דנפש דז"א.

עוד יש חלוק אחר בין היסוד אל חמש קצוות אחדות אשר עליו, והוא, כי בבוא ההוד נתן ביסוד כח א' מבחי' כללות נפש בלבד, ועד"ו בכל ה' קצוות, עד שיצא החסד, ואז נתן כח כללות שבו ביסוד מבחי' נפש, ואז נשלם היסוד בבחי' כללות כל החמשה קצוות שעליו מבחי' נפש בלבד, אבל הה' קצוות בעצמם כלם שוים במדרגתם, ואין הא' מוסיף ונותן כחו

הנחות ומראה מקומות

(ב) ע"ה שער עקודים פ"ד ה' ר, תע"ס ח"ד פ"ב ופ"ד ופ"ו.

והם ה' אורות פנימיים. וב' אורות מקיפים בלבד. ולכן מכאן ואילך לא נתוסף עוד שום תוספת במלכות.

ואח"כ עלתה הבינה במאציל, ועלו אחריה כל הספירות האחרות ע"ד הנזכר לעיל, ואז עלתה ועיר אנפין בחי' החסד שבו במקום הכתר, ואז עלתה המלכות בנצח, ואז נוסף בזעיר אנפין מקיף העליון, הנקרא יחידה, וכבר נשלם כל בחי' שלימותו, כמו המלכות, ומכאן ואילך בעלית שאר הספירות שלמטה מחסד ד"א אל המאציל, כל אחת בפני עצמה קודמת לחבירתה ע"ד הנזכר לעיל, לא נוספה עוד שום הארה כלל בזעיר אנפין, ומכ"ש במלכות כנזכר לעיל, והרי נתבאר ענין חזרת עלייתם במאציל שלהם.

עוד צריך שתדע, כי בהיות הכתר מתחיל לחזור לעלות להתעלם במאציל, הנה בהמשך זמן עלייתו, נסתלקה הארתו הראשונה, שהיה מאיר ומוסיף בכל הספירות שתחתיו כנזכר לעיל ונמצא כי המלכות שנוסף בה יחידה דאור פנימי ע"י הכתר, חזרו להפסיד אותו עתה, ונסתלק ממנה, לפי שכיון הכתר היה חוזר ועולה, לא היתה כונתו להאיר בתחתונים, אמנם נשאר בה בחי' רשימו בלבד וזה הדבר נמשך, עד גמר סיום עליית הכתר במאציל, כי אז ג"כ נגמר סיום עליית המלכות במקום היסוד, ואז חזר הכתר להאיר במלכות כבראשונה, ונתוסף בה פעם שנית בחי' יחידה דאור פנימי, והטעם הוא, כי כיון שהכתר עלה במאציל, גם היא נתעלית מדרגה אחרת, ונתקרבה יותר אל המאציל, ומה שהיתה מקבלת בתחלה מן הכתר להיותה למטה, היא מקבלת עתה מן המאציל עצמו, כיון שנתעלה ונתקרבה אליו מדרגה אחרת. אבל כל זמן המשך עליית הכתר, ולא השלים עלייתו, היה אז הכתר מפסיק בין המאציל אליה, ולא היה אור המאציל מגיע אליה, וגם הכתר לא היה מאיר בה. לסיבת היותו מסתלק מן התחתונים כנזכר לעיל. ועל ד"ז אירע בזעיר אנפין, בשש קצוות הכלולים בו, שנסתלקה מהם בחי' חיה הפנימית. בעת עליית הכתר, ובסיום עלייתו, חזר אור החיה למקומה בזעיר אנפין. ועל ד"ז בבינה, ובחכמה, עם בחי' האורות שהיו נתוספים בהם, מחמת הכתר כנזכר לעיל.

אחרון לכלם, חזר ונכנס למעלה ראשון לכלם, והמלכות שיצאה ראשית לכלם, עלתה למעלה באחרונה מכל ה' ספירות, וזהו סוד פסוק אני ראשון ואני אחרון וכו'. ופסוק זה סובל שתי הבחינות, והם: בחי' המלכות הנקראת אני כנודע, והנה היא יצאה ראשונה, וחזרה אחרונה. וגם הוא בבחי' הכתר, הנקרא אין, שהם אותיות אני. כי הנה הוא יוצא אחרון, ועלה ראשון. והנה תחלה עלה הכתר, ואז עלתה אחריו החכמה להתדבק במקורה, וישבה במקום הכתר, ועל ד"ז עלו כלם, זא"ז, עד שנמצאת המלכות שעלתה במקום היסוד, ובהכרח הוא, שע"י עלייתם במקום גבוה ממדרגתם, שיתוסף תוספת הארה בכלם, ונודע כי חמש בחי' יש באור פנימי, והם: יחידה, וחיה, נשמה, רוח, ונפש, כנזכר לעיל. אבל באור המקיף, אין בו רק שתי בחי' העליונות לבד, והם מקיף אחד עליון, כנגד בחי' יחידה, ומקיף שני תחתון לו, כנגד בחי' חיה. האמנם אין ענין זה, אלא בכל האורות והספירות, שהם מבחינת אורות העקודים, היוצאים מפה א"ק, ומהם ולמטה, והם בכלל. אבל בכל בחי' האורות, אשר מן החוטם דא"ק ולמעלה, ואורות החוטם מכללם, הנה בכלם יש ה' בחי' אורות פנימים, שהם: יחידה, וחיה וכו', וכנגד ה' בחי' כיוצא בהם ממש כנגדם באור המקיף שלהם, וזכור הקדמה זו.

ונחזור לענין ראשון, כי בעלות הכתר לבדו עד המאציל, ואז עלו אחריו שאר ה' ספירות למעלה ממקומם, כלם נתוסף בהם הארה יתירה, על מה שהיה להם בתחלה, והוא, כי המלכות שהיתה כבר שלימה בה' בחי' אור פנימי שבה, נתוסף בה עתה אור המקיף היותר תחתון שבה, והיא כנגד חיה, וזעיר אנפין, נוסף בו יחידה דאור פנימי שלו, ובינה, נתוסף בה חיה של אור פנימי שלה, ובחכמה, נוסף בו נשמה, דאור פנימי שבה.

ואח"כ עלה החכמה אל המאציל, ועלו אחריה כל הספירות האחרות, ע"ד הנזכר לעיל, ואז נוסף בבינה יחידה דאור פנימי, ובז"א מקיף תחתון, שכנגד חיה, ובמלכות מקיף עליון שכנגד יחידה, והרי עתה נגמרה המלכות, בכל בחינה שאפשר להיות מכאן ואילך.

יותר שלימה ממנו, כי היתה בה יחידה הפנימית, מה שאין כן באבא, כי אפילו אחר חזרת הכתר במאציל, לא נגלית בו כלל מעולם בחי' חיה פנימית שהיא חכמה שבו, ולכן נשאר אחור באחור עם אימא.

ונשאר לנו עתה מקום שאלה, שא"כ למה הוצרכו ז"א ונוקביה לחזור ולהתעלות במאציל, כיון שכבר היו שלמים לגמרי כל מה שאיפשר. אבל הטעם הוא פשוט, כי כל חיותם והארתם נמשך להם מאו"א, ולכן בהיות או"א עולים אל המאציל להשלים חסרונם של עצמם, עולים אחריהם ז"א ונוקביה, כי כיון שכל חיותם נמשך מהם, חושקים להתדבק בהם, ואינם נפרדים מהם. עוד סבה ב', עם הנוכר לעיל, כי כל תכלית סבת יציאת העקודים האלו חסירי האור הצריך להם, היה כרי שיחזרו להתעלות להשתלם, וע"י כך יתגלה בהם בחינת הכלים שלהם, והנה גם ז"א ונוקביה עלו לסבה זו לעשות הכלים שלהם, וכמו שנבאר בע"ה.

דרוש כיצד נעשו הכלים (ד)

ונבאר עתה איך ע"י חזרת האורות לעלות אל המאציל, נעשית מלאכת הכלים, הנה אין ספק כי כל מה שנגלה ונברא למטה, כבר נהיה למעלה בכח ולא בפועל. ונמצא כי כח בחי' הכלים, כלול ונמצא היה כבר, בתוך האורות הנזכרים, בבחי' האור היותר גס ועב שבהם, אמנם היה מחובר בו בקשר אמיץ, ובצאת י' ספירות העקודים מפה דא"ק, יצאו בבחי' אורות זכים, וכח הכלים מחובר בהם בבחי' אורות גסים ועבים מהם, ולא היו יכולים להתגלות ולהתגשם ולהצטייר, ואמנם בצאתם חוץ אל הפה, ודאי שאותו האור הגס והעב נגשם ונתעבה, אחר צאתו מן הפה יותר ממה שהיה בתחלה, בהיותו בפנים תוך הפה. וכאשר חזרו האורות לעלות במאציל, נשאר אותם האורות הגסים הנקראים כח הכלים

גם כאשר עלתה החכמה אל המאציל, הפסירו כל הספירות אשר תחתיה, בחי' הארה שנתוספה להם ע"י החכמה, ולא נשאר בהם אלא רשימו של האור ההוא, ואחר גמר עלייתם במאציל, חזרו כל האורות למקומם הראשון, להאיר בספירות אשר תחתיה.

עוד יש חלוק אחר בזה, והוא, כי הכתר לא עלה רק מדרגה אחת. אבל החכמה, עלתה בראשונה למקום הכתר, ואז נסתלקו האורותיה מן כל הספירות אשר תחתיה, עד שסיימה עלייתה, ועלתה במקום הכתר, ואז חזרו האורותיה למקומם. וכשעלתה שנית מן הכתר אל המאציל, חזרו האורותיה להסתלק מן הספירה אשר תחתיה, וכשנסתיימה לעלות במאציל, חזרו האורותיה להתפשט כבראשונה למטה. ועל ר"ז תקיש לכל שאר פרטי עליות שאר הספירות עד המאציל דרך המדרגות, והדברים מבוארים.

ורע, כי בזה העולם של העקודים, היו ז"א ונוקביה שלימים וגדולים בשלימותם יותר מן או"א, כי ז"א ונוקביה היו בבחי' פנים בפנים, ואו"א היו, אחור באחור. וגם זה שינוי אחר, שיש מעולם העקודים לעולם הנקודין ועולם האצילות. וטעם הרבר נמשך מן הנוכר לעיל, כי ז"א ונוקביה נשלם בהם כל צרכם, קודם חזרתם להתעלות במאציל, והיה להם ה' בחי' אור פנימי, זב' בחי' אור מקיף היחידה וחיה כנוכר לעיל, ימה שאין כן באו"א, כי לאבא היו ג' בחי' של אור פנימי ולא יותר, ולא ימא ד' בחי' אור פנימי ולא יותר, ולא עוד אלא שקודם ששום ספירה מהעשר ספירות תחזור לעלות במאציל, כבר היו ז"א ונוקביה שלימים בכל הצריך להם לצורך הזווג, והוא בכלל אחר שצריכים אנו להודיע, והוא, כי טפת הזווג נמשכת מבחי' המוחין הנקראים חיה, ונקראים חכמה (ג) ומשם ולמטה. והנה כבר היה אל זעיר אנפין בחי' חיה הפנימית הנקראת חכמה, קודם שהכתר תתעלה במאציל, ולכן חזר פנים בפנים עם נוקביה, ואין חשש אם המלכות הנקראת נוקביה היתה

הגהות ומראה מקומות

(ג) צ"ל ולא משם ולמטה. (ד) ע"ח שער עקודים פ"ד ה' ר' ז'. ותע"ס ח"ד מן פ"ב כל החמשך של ח"ד.

חשק האב להאיר בבנו. ונמצא כי כל האורות הניחו הרשימו להאיר לזולתם, זולת אור המלכות, שבעלותה לא הניחה רשימו במקומה. לפי שאין תחתיה ספירה אחרת לקבל אור ממנה.

ונתחיל בענין אור היסוד, כי הוא האחרון שבכל תשע ספירות שהניחו רשימו. ונאמר, כי הנה כשמתחיל לעלות ועולה ממקומו אל ההוד, ומשם ולמעלה, מניח במקומו שהוא הנקרא יסוד, רשימו שלו כדי להאיר אל המלכות. ודע כי הרשימו ההוא, אינו מסתלק משם לעולם, אעפ"י שהמלכות תעלה אל המאציל כנוכר לעיל. ועד"ז עושים כל שאר הספירות בעלייתם, חוץ מן המלכות, לסיבה הנזכרת לעיל. והנה זה הרשימו הוא מבחינת האור שירד תחלה, הנקרא אור ישר, ונדע כי כל האור היורד דרך מטה, נקרא אור ישר, והוא רחמים. אבל האור הנמשך בעת שחוזרים האורות לעלות למעלה, נקרא אור חוזר, והוא דין. והענין, כי כשירדו האורות למטה, היו פניהם כלפי מטה, כי כונתם לבא להאיר אל התחתונים, ולהמשיך להם האור הנמשך לתחתונים מן הא"ס על ידם, ולכן הופכים פניהם למטה כלפי המקבלים, והאור שמאירים בעת ההיא נקרא אור ישר, והוא רחמים. ואמנם כשחוזרים לעלות אל המאציל, כונתם לקבל הם עצמם הארה מן המאציל, ולכן מחזירים פניהם בעלותם נגד המאציל לקבל אור ממנו, ואחוריהם נגד המקבלים מהם. והנה אין ספק, כי אם יפסק רגע אחד מלהמשיך המאציל אור בתחתונים, היה העולם חרב, ולא היה מתקיים אפילו רגע אחד, ונמצא כי אפילו בעת עליית האורות למעלה, הם ממשיכים למטה אור היורד מן המאציל אל התחתונים על ידם, ובאמצעותם כנז', אמנם הוא נמשך אז דרך אחור שלהם, ונדע כי הפנים הם רחמים, והאחוריים הם דינים, והאור היורד עתה, נקרא א"ת, לפי שיורד בזמן שהאורות העליונים חוזרים לעלות בשרשם ובמאצילם, ולכן האור הזה הוא דין. נמצא כי כאשר הכתר חוזר ועלה אל המאציל, טרם כל הספירות כנוכר לעיל, הנה אותו האור היורד מן המאציל, אל הספירות.

למטה, ולא יכלו לעלות, כיון שקנו בעצמם עתה אחר יציאתם מן הפה, יותר עביות וגסות. אבל האורות עצמם הזכים, נפשטו מתוך אורות הגסים, ועלו למעלה, ואז נשאר אורות הנקראים כח הכלים למטה לבדם, ונתעבו יותר מאד, ונעשו כלים גמורים.

ואם תשאל, והרי כאשר יחזרו האורות הזכים לירד ולהתלבש בהם כבתחלה, יתבטלו מבחי' כלים, ויחזרו לבחי' אורות גסיב כבראשונה. ויש לומר, כי הנה כשהאורות יחזרו לירד, אינם חוזרים למקומם הראשון, אמנם אור של הכתר נשאר למעלה מחובר במאצילו, ולא ירד עוד למטה, ושאר ט' אורות התחתונים לבדם, הם שירדו. ואז נמצא, כי אור החכמה נכנסה בכלי הכתר, ואור הבינה בכלי החכמה, וכן על ד"ז כלם, ונמצא כי אין לאורות האלה דבקות גדול עם הכלים כבראשונה, ולכן אינם חוזרים להתחבר כבראשונה אור זך עם אור עב, ולכן נשאר האורות עבים בבחי' כלים גמורים, וכמו שיתבאר עתה בע"ה. וגם נתבאר זה בדרוש אחר, בענין עולם העקדים ועי"ש. ונמצא כי אור המלכות כשירדה, נכנסה בכלי היסוד. ועמדה שם תמיד, ונמצא כי כלי המלכות נשאר בלי אור. והוא סוד מה שאמרו בספר הזוהר, ובספר התקונים, כי המלכות נקראת אספקלריא דלית לה מגרמה כלום. וכבר ביארנו בדרוש של העקדים הנזכר במקום אחר, מה בחי' של אור נכנס בכלי של המלכות, ועיין שם.

ונחזור לבאר היטב ענין הכלים, הנעשים ע"י עליית האורות למעלה, דע הקדמה אחת והיא, כי טבע האורות הוא להשאיר רשימו שלהם במקום אשר הם חונים שם, ולכן האורות האלו בעלותם למעלה, השאירו רשימו למטה במקומם. והנה כשעלה הכתר, הניה רשימו למטה במקומו, כדי להאיר בחכמה. ובעלות החכמה הניה רשימו אל הבינה ובעלות הבינה הניה רשימו להאיר בז"א. ובעלות ז"א, הניה רשימו להאיר בנוקבא. כי מטבע העליון להאיר אל התחתון, מחמת חשקו ותאוותו בו, כטבע

למטה, ועם כל זה חשקו ותאותו לעלות כנוכר, אבל האור החוזר הנה הוא יורד למטה כנוכר, ונמצאו הפסוקים בטבעם, ואז מכים זב"ו, כנודע כי אין שום בטישה והכאה, אלא בהיות האורות חלוקים בטבעם, ואז נולד מביניהם ע"י הכאתם זב"ו, נצוצות של אור מבחי' אור"ח שהוא דין, והוא גרוע מאוד הרשימו שהוא רחמים, ואלו הנצוצות הם אור הרביעי שאמרנו.

ובנה תבין מה שאמרנו לעיל, כי באלו האורות של עקודים, יש ארבע בחינות שהם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. וזה ענינם: האור הראשון שבכלם הוא הנקרא טעמים, ואור השלישי, הנקרא אור"ח, הם הנקראים נקודות, כנודע כי הנקודות הם בחינת דין, והאור השני הנקרא רשימו, הוא הנקרא תגין, והאור הרביעי, והם הנצוצות הנופלות, הם הנקראים אותיות. והנה זה האור הד' שהם הנצוצות, והם הנקראים אותיות, הם עצמם בחי' הכלים, כנודע כי האותיות נקראים גופא, והרי נתבאר מהיכן נעשו הכלים. ונראה לענ"ד ששמעתי מפי מורי ז"ל, שכבר מתחלה היו בחי' הכלים בעולם, אלא שאלו הנצוצות הנוכרים, נתערבו ונתחברו בהם, והיו להם בערך בחי' רפ"ח ניצוצין, שנשארו תוך הכלים של עולם הנקודים כשנשברו, כמו שיתבאר שם לקמן. והראיה לזה, כי כבר נתבאר למעלה, כי כשחזרו האורות הזכים לעלות, נפשטו מתוך האורות הגסים העבים המחובדים בהם, ועלו למעלה, ונשארו האורות הגסים למטה, ונעשו כלים ממש. אבל גם אפשר לומר, כי הכל דבר אחד, ואלו האורות הגסים, הם הנצוצות עצמם שנפשטו וירדו למטה, ע"י בטישת והכאת אור הרשימו באור החוזר כנוכר, ואין בידי להכריע איך שמעתי. ועיין במה שיתבאר לקמן, כי יש רפ"ח ושכ"ה, והנלענ"ד כי יש נצוצי אורות, ונצוצי כלים, וכל בחי' משניהם היא שכ"ה ורפ"ח, כי זה לעומת זה הם.

ונחזור לענין הנזכר לעיל, ובו נכריע, כי כבר היו כלים בעולם מלבד הנצוצות, דע,

שלמטה מן הכתר, נמשך ועובר דרך אחוריים של הכתר, והנה הוא דין כנוכר, ועד"ז הוא בזמן עליית שאר הספירות, אלא שיש חלוק אחד בזה, והוא, כי החכמה אינה מקבלת רק מאחור הכתר לבד, ובינה מקבלת משני אחוריים ולכן הוא יותר דין מן החכמה, ועד"ז בכלם, עד שנמצא כי המלכות מקבלת מט' בחינות של אחוריים, ולכן הוא יותר דין מכל שאר הספירות שעליה.

עוד יש בחינה אחרת, כי הנה ספירת התפארת, מקבלת האור שלה מן ספירת הגבורה, מן האחוריים שלה, והם אחוריים קשים, וגבורות חזקות מאד כנודע, ושאר הספירות שלמעלה, אינם כך. ונמצא, כי כפי שנוי הבחינות, יהיה שנוי האור ההוא הנמשך, או דין רפה, או דין בינוני, או דין חזק, אבל הצד השווה שבהם שבכלם, כי כלם הם דינים, להיותם דרך אחוריים כנוכר, ואין כח בקולמוס להרחיב ולפרט כל הפרטים האלו שיש בענין זה.

הנה נמצא, כי יש כאן ג' בחינות של אורות: אור אחד, הוא אור הראשון שבכלם, הנקרא עקודים, שידדו (א) ונתפשטו מן הפה ולחוץ ולמטה עד החזה. אור הב', הוא אור הרשימו, שהשאיר האור הראשון, מהאור ההוא עצמו, שבא דרך יושר, והוא רחמים. אור הג', הוא אור"ח, והוא האור הנמשך מן המאציל אל הספירה, ונמשך בזמן היות האורות עולים וחוזרים מטה למעלה, ואור זה הוא דין כנו', להיותו נמשך דרך אחוריים. ואמנם עוד יש אור ד', נולד מבין האורות הנוכרים, והוא כי בהיות אור הג' הנקרא אור"ח, נמשך ויורד למטה להאיר בספירה, ואז פוגע באור השני הנקרא רשימו, אשר נשאר למטה, והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים, וזה אור"ח ודין, ולכן מכים ומבטשים זב"ו, ובפרט כי אור הרשימו חושק וחסף לעלות אל מקורו שהוא אור הראשון כנוכר, ואעפ"י שאינו עולה בפועל כנוכר, כי הרשימו נשאר קיים לעולם

הגהה

(א) א"ש נלע"ד להגיה ולומר נתפשטו מן הפה ולחוץ עד הטבור, כי כן אמר לעיל.

ולכן לא נעשה ממנו בחינת כלי, ולא נגמר עדיין בחינת הכלי שלו.

הכלל העולה, כי בעת חזרת עליית י ספירות דעקודים למעלה אל המאציל, הנה הכתר הניח במקומו רשימו, אבל לא כלי, וכל השמנה ספירות שתחתיו, הניחו רשימו וכלי, והמלכות הניחה כלי ולא רשימו. והנה כשחזרו לירד כל האורות ממקום שעלו, וחזרו לירד במקומם אחר שקבלו הארתם מן המאציל, אור הכתר לבדו נשאר במקום שעלה, ולא ירד כלל כנזכר לעיל, ושאר הט' אורות ירדו למטה, על דרך הנזכר לעיל, כי אור החכמה ירד בכלי הכתר, ואור בינה ירד בכלי החכמה וכו', ואור המלכות בכלי היסוד.

והנה כל הכלים כלם נעשו, בעת חזרת עליית האורות אל המאציל כנזכר, חוץ מן הכלי של הכתר, כי הוא לבדו נעשה בעת חזרת ירידת האורות למקומם, והיה באופן זה, כי כאשר התחיל אור החכמה לירד ולהכנס בכלי הכתר, אז אור זה של החכמה היורד, הכה ובטש באור הרשימו שהניח הכתר במקומו כנזכר לעיל, ואז היה בזה שניי וחלוק, מה שאין כן בכל ט' ספירות האחרונות, כי בכלם היה בטישה והכאה אחת לבד, ולכן לא נעשה הכתר נעשו שני מיני בטישות, והכאות כפולות, לפי שהרשימו שהניח הכתר, הוא יותר מעולה מן אור החכמה, ולכן הוא מכה באור החכמה היורד, ויוצאים נצוצות ממנו. ולהיות כי אור החכמה הוא בא עתה מלמעלה, ונמצא עומד על אור הרשימו, והוא גבוה ממנו, ולכן גם הוא מכה ובטש באור הרשימו, ומוציא נצוצות אחרות, ומשני בחי' נצוצות אלו, נעשים שני כלים, אחד לאור החכמה היורד שם, ואחד לרשימו של הכתר. וכבר בדרוש אחר של אורות העקודים לקמן הארכנו מאד בזה, ושם ביארנו, כי בכתר של העקודים יש דכר ונוקבא. והנה הם שתי בחי' שכתבנו כאן, אור הרשימו, ואור החכמה, ושניהם נקראים ספירת הכתר כנזכר לעיל.

והנה פקח עיניך וראה, איך גם באורות אלו הנקראים עולם העקודים, היה בהם מציאת

כי כל הט' אורות כשחזרו ועלו, השאירו רשימו במקומם, אבל המלכות עלתה כולה, ולא הניחה במקומה שום רשימו, וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר התקונים, כי המלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום, וכבר נתבאר ענין זה למעלה בבחינת כלי המלכות, שלא חזר לירד האור שלה בכלי שבה, אלא נשאר בכלי היסוד. גם הוא באופן שני, כי בעלות אור שלה למעלה, לא הניח בה שום רשימו כלל, אבל הרשימו שנשאר בכלי של היסוד לצורך עצמו, הוא היה מאיר משם גם בכלי של המלכות. וכשעלה אור המלכות אל היסוד, היה היסוד מאיר בכלי של המלכות, דרך אחוריים שלו של היסוד כנזכר לעיל בסוד אור חזור, ואז האור החוזר היורד בכלי של המלכות, פוגע באור עצמו הראשון של המלכות העולה למעלה, ובטש דא בדא, וירדו ניצוצות מן האור החוזר היורד, ניצוצות בכלי של המלכות.

אמר הכותב חיים, הנה ראינו, כי הנצוצות הם בחינה אחרת, זולת בחי' הכלים כנז"ל. וכאשר עלה בתחלה אור היסוד מן מקומו, הניח אור רשימו במקומו, וכשירד בו אור החוזר דרך אחוריים כנזכר לעיל, הכה ובטש באור הרשימו הנשאר למטה, ונפלו מזה האור החוזר בחי' ניצוצות, ומהם נעשה הכלי של היסוד, ואותו הרשימו לא נכנס תוך הכלי עצמו של יסוד, אבל היה עומד עליו מרחוק, ומשם ממשיך לו אור ומחיה אותו. ולכן אור הרשימו נקרא תגין כנזכר לעיל, וכמו שנבאר בדרוש עולם הנקודים, ועיין שם באורך, איך התגין למעלה מן האותיות ולא בתוכם ממש, ועדין עשו כל שאר הספירות שהם מיסוד ועד חכמה, זולתי ספירת הכתר בלבד, כי אמת הוא שגם הכתר הניח רשימו במקומו, אבל לא עשה בחי' כלי.

והטעם הוא, כי שאר הט' ספירות בהיותם עולות למעלה, ע"י הבטישה וההכאה במה שלמעלה מהם, נעשה הכלי, מהנצוצות ההם היורדים, ע"י הבטישה, אבל הכתר בהיותו עולה, אין למעלה ממנו מי שיכה בו בעלייתו,

בחי' שהם: עקודים נקודים, וברורים. ודע, כי קודם שנאצלו אלו האורות הנקראים עקודים, לא היה האור העליון מתלבש כלל בשום כלים, כי לא היה האור הגדול הוא יכול להתלבש תוך כלים, ולא היה כח ויכולת בכלים לסובלו, וכאשר האור העליון נמשך אל בחי' זו הנקראת עולם העקודים, אז התחיל להתגלות בו בחי' כלים, אך לא לגמרי, כי האור הזה של העקודים התחיל עתה להיות בו איזה מציאת של הגבלת תוך כלי, מה שלא היה יכול להיות למעלה מעולם זה הנקרא עקודים.

והענין הוא, כי האור הזה יצא כלול מן נקודות אורות, וכלם נכללים בנקודה עליונה שבהם הנקראת כתר, ונעשה להט בחי' כלי א' בלבד, והיה הכלי הזה בחי' כלי של האור הנקרא כתר, ובו כלולים כל הט' נקודות אחרות כנזכר, וזהו טעם היות אלו הי' נקודות נקראים בשם עקודים, כי יצאו כלם מקושרות קשר אחר אמיץ וכלולות תוך הכתר שבהם כנזכר. ואח"כ נתפשט האור העליון יותר למטה מעולם העקודים, ואז נאצל עולם הנקודים, אשר יתבאר לקמן בע"ה, ושם נעשו להם י' כלים לי' הנקודים ראורות של העולם ההוא. אמנם גם שם לא היו י' כלים גמורים לי' נקודות האורות ההם, אמנם כל העשרה כלים ההם, היו בחי' כלי של כתר בלבד. פירוש: כי הנה נודע שכל ספירה וספירה מן הי' ספירות, כלולה מכל הי' ספירות. ונמצא כי בכל ספירה וספירה יש בה בחי' הכתר שבה, ואז בעה"ז הנקרא נקודים, נתחלק האור ההוא, לי' נקודות פרטיות, וכל נקודה מאלו היוד פרטיות, כלולה מן ט' אחרות כנזכר, וכל התשעה אחרות שבכל נקודה ונקודה, היו נכללים בכתר של הנקודה ההיא, באופן שנתחלק האור הזה לי' נקודות, הנקראים עשרה כתרים של עשר ספירות האלו, וכל כתר מהם נכלל שאר תשעה בחי' שבכל ספירה מהם, ואז נעשו י' בחי' של כלים, לצורך י' נקודות אורות, הנקראים עשר כתרים, של י' ספירות האלו,

בטול המלכים בצד מה, כרוגמת בטול המלכים שהיה בעולם הנקודין, כמו שיתבאר למטה במקומו. והענין הוא, כי חזרת הסתלקות אורות אלו של העקודים שעלו אל המאציל כנזכר, הנה זה ג"כ הוא מציאות בטול המלכים אשר בהם, ועיין במה שנבאר בענין עולם הנקודים, בבחי' הטעמים והנקודים ותגין ואותיות, איך הם מודים על בטול ומיתת המלכים ההם, ומשם תוכל לידע ולהשכיל מציאות הבחי' ההם אשר בעולם העקודים האלו, ודוק ותשכח. אבל השנוי שיש ביניהם הוא, כי כאן בעולם העקודים, היה סותר ע"מ לבנות, ומקלקל ע"מ לתקן כי זו היתה עיקר הכוונה בהם, בענין הסתלקות האורות למעלה כנזכר לעיל, אבל בעולם הנקודין, היה בטול ומיתת גמורה. וטעם היות קצת בחינת בטול גם בעקודים האלו, היה לסבת היות בהם קצת התהלת מלאכת הכלים כנזכר לעיל, אע"פ שאינם כלים גמורים כמו בעולם הנקודים כנזכר לעיל, וכמו שיתבאר לקמן בע"ה, ולכן שם בנקודים שנגמר בהם מלאכת הכלים, היה בהם מיתת מלכים בתכלית, והמשכיל יבין כי גם בא"ק עצמו הנזכר לעיל, כל אותם הצמצומים שהיה מצמצם אורו להוציא האורות כנזכר לעיל, כמו שנתבאר לעיל במקומות רבים, וכמו שיתבאר לקמן ענין צמצומו בעת יציאת אורות עולם הנקודים, ואיך פריס האי פרסה במקום טבורא דיליה, והנה כ"ז הוא קרוב אל ענין בטול המלכים, ודברים אלו אסור להוציאם מן הפה ולחוצ, והמשכיל יבין.

דרוש ב' בעולם העקודים ה)

והנה פעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל בתחלה, דרוש גדול בענין אלו האורות הנקראים עקודים, ושל האורות הנקראים נקודין, ואורות האצילות של אחר זמן התקון, וראיתי להעתיקו פה, יען כי הוא מקומו. הנה נתבאר לעיל, היות האצילות בג'

הגהות ומראה מקומות

(ה) ע"ה שער מטי ולא מטי פ"א. שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ט'.

יתבאר לך, מה שנזכר בס"ה, בענין האור הנגלה בבחי' חר נקודה, ולפעמים נגלה בבחי' נקודים, אשר הם הם מה שתמיד נזכר בחבורינו זה בשם עשרה נקודים של קודם האצילות, ולפעמים נגלה בבחי' עשר ספירות גמורות. והרי נתבאר לך החלוק שיש בין נקודה לספירה.

(ו) ונחזור עתה לבאר ענין אורות עולם העקודים בפטרות, דע, כי האור העליון החלק והבחי' שבו, הראוי להתלבש בעשר ספירות הנקראים עולם האצילות, הנה יש בו כח של האורות כלולים בו מתחילה, אמנם לפי שעדיין לא נעשו להם כלים, ולא נגבל האור בתוכם, לא היה ניכר בהם היותם עשרה אורות, עד אחר גמר העקודים האלו, כמו שיתבאר. וכאשר עלה ברצון המאציל, לעשות הכלי הנזכר הנקרא עקודים, המשיך בחי' האור של הכלי ההוא מן הפה דא"ק עד למטה, במקום (א) החוזה שבו כנ"ל, כי עד שם הוא גבול ותחום עולם העקודים, ואחר שנתפשט עד גבולו, חזר האור ההוא ועלה ונסתלק למעלה למקום שממנו יצא. וכבר נתבאר כי כל בחי' אורות עליונים, בהיותם מתפשטים למטה, ואחר כך חוזר להסתלק ולהעלות, הוא מניח שם רושם אחד, הנקרא חותם בהכרח גמור, ואחר אשר האור העליון עצמו עלה ונסתלק למקורו, ונשאר האור שלו הנקרא רשימו למטה הוא לבדו, ונתרחק האור העליון ממנו, הנה הוא מתגשם ומתעבה ונעשה כלי. ונמצא כי היות האור מתפשט וחוזר ומסתלק, זה גורם שיתהווה בחי' הכלי כנזכר. ויען האור העליון הזה שיצא מפה א"ק, חזר ונסתלק בבת אחת, מחובר, וברגע אחד, ולא נחלק לחלקים רבים, לכן כל האור הנקרא רשימו שנשאר למטה, נעשה בבת אחת בחי' כלי אחד בלבד, בלתי מתחלק

אבל לשאר תשעה חלקים התחתונים שבכל בחי' של עשרת הכתרים האלו, לא נעשה להם בחינת כלים, ונמצא שהם י' כתרים דאורות, ולהם עשרה כלים פרטיים להם לבדם, ושאר תשעה חלקי האורות שבכל נקודה ונקודה באו נכללים תוך הכתרים שלהם, שבכל נקודה ונקודה.

הטעם היה, לפי שלא היה עדיין כח לכלים התחתונים לסבול האור, אבל הכלים שהם מבחי' הכתרים, הם יותר עליונים, ויכולים לסבול האור שלהם, ולכן נקרא עולם זה עולם הנקודים, לפי שבעולם העקודים כל האורות היו כלולים באור הנקרא כתר שבכתר, והוא כי בכל ספירה וספירה כלולה מי' חלקים, והם נקראים נקודים, והכתר שבכתר היא נקודה אחת בלבד, ובה היו כלולים כל הי' ספירות רבחי' אורות, וגם הכלי שבהם אינו אלא כלי קטן, לבחינת נקודה ההיא הקטנה. אבל בעולם הנקודים, נתחלקו האורות הנכללים בנקודה אחת, הנקראים כתר שבכתר, ונעשו י' נקודות, הנקראים כתר שבכתר, וכתר שבכתמה וכו', וכל נקודה מאלו כוללת י' נקודות, וגם הכלים שבהם היו על ד"ז, שהם י' כלים קטנים לבחי' י' נקודות אורות קטנים, הנקראים כתרים, ולכן עולם זה נקרא נקודים, כי נתחלק אורותיו לי' נקודות, מה שאין כן בעקודים, שהם נקודה אחת לבר, כוללת כל האורות כולם.

ואח"כ נתפשט האור יותר, ונגלה, ונתחלק לי' ספירות גמורות, אשר כל ספירה מהם נחלקת לי' נקודות כנזכר לעיל, וגם נעשו להם כלים, כפי בחי' ממש, לכל המאה נקודות המתחלקות בעשר ספירות ההם, ואלו נקראים י' ספירות גמורות, וזה נקרא עולם הברודים, וזה נקרא בכל ספר הזוהר והתקונים, בשם עולם האצילות המפורסם, וזכור כלל זה, ובה

הגהה

(א) ש"א נלע"ד להגיה עד הטבור כן הוא מפורש בע"ח דף כ"ד שער מטי ולא מטי פ"א, והוא תשעה ספירות.

הנהגות ומראה מקומות

(ו) ע"ח שער מול"מ פ"א. תע"ס שיעור ה' מן אות ט"ו עד אות כ"ב.

אז גם הכלי הזה יהפוך פניו למטה ואחור למעלה, כנגד האור, ויהיה כלי היסוד עם האור העליון, בבחינת אהור באחור, אבל כלי המלכות, כיון שהאור העליון נתרחק ממנה כל שעור יסוד, כבר הכלי של המלכות, תוכל להפוך פניה נגד האור העליון, ואז יהיו כלי היסוד עם כלי המלכות פנים בפנים, כי כלי היסוד פניו למטה, וכלי המלכות פניה למעלה.

אח"כ נסתלק אור הנקרא הוד, ואז יהיה כלי ההוד עם האור אהור באחור, ואז כלי היסוד חוזר והופך פניו למעלה, כיון שנתרחק האור ממנו מדרגה אחת, כי לעולם הכלי חושק להפוך פניו נגד האור שלו, זולתי שאינו יכול לקבלו, וזה יהיה בהיותו קרוב אליו, אבל עתה שכבר נתרחק ממנו שעור ספירה אחת, כבר יוכל לקבלו מרחוק, ואז הופך פניו למעלה, ואז יהיו כלי ההוד עם כלי היסוד פנים בפנים, וכלי המלכות יהיו פנים שלה למעלה, כלפי אחור פני כלי היסוד, וזה נקרא פנים ואחור. ועד"ז הוא בהסתלקות של שאר האורות כלם, עד שנמצא כי בהסתלק האור מכלי הכתר, יהיה כלי הכתר עם האור אהור באחור, וכלי הכתר עם כלי החכמה פב"פ, ושאר ח' הכלים שתחתיהם, יהיו פני כל א' מהם, כנגד האחור של הכלי שלמעלה ממנו, וכל פני התחתונים יהיו כנגד אחור העליונים.

ודע, כי כל הכלים האלו לא נתעבו ונתהוו כלים, אלא אחר הסתלקות אור המלכות, אשר אז הופך פניו מן הכלי, לפי שאע"פ שאור העליון של כלי הכתר נסתלק מתוכו, ועלה אל המאציל, כיון שעלה במקומו אור החכמה, אין כלי הכתר מתעבה ונגשם, וכן על ד"ז בכל שאר האורות, ונמצא כי כיון שנתבאר למעלה בדרוש הקודם לזה, כי אור הכתר של העקודים מסתלק ראשון לכלם, ואור המלכות מסתלק אחרון מכלם, נמצא כי אין מתחיל להיות נעשה בחינת כלי, אלא מלמטה למעלה, וכלי המלכות קודם ליעשות תחלת כלם, לפי שכיון שאור המלכות מסתלק באחרונה, הנה בהיותם מסתלקת מתוך הכלי שלה עצמה, אין הכלי מתעבה כנו' לעיל, עד שיגמר הסתלקותה

לכלים רבים, כי עדיין האור העליון הזה כלל מחובר יחד, בלתי מתחלק אל י' אורות, ולא ניכר בו היותם עשרה אורות כנו"ל, ולכן גם הכלי שלו היה כלי אחד בלבד, אמנם הכלי הזה הוא בחינת כתר, והטעם הוא, כי אין קרוב אל המאציל יותר מן הכתר, ונמצא כי הכלי הראשון שהאציל המאציל, הוא נקרא כתר, כי הוא קרוב אליו יותר מן השאר, וזה הכלי נקרא עקודים, ושאר הכלים שיתאצלו אח"כ ע"י זה הכלי הנקרא כתר, יהיו נקראים חכמה ובינה וכו', אמנם גם הם יהיו בבחינת י' כתרים כנו"ל, וזה יקרא נקודים, ואחר כך כשיחזרו להתאצל כלים אחרים, ע"י אלו, אז יתהוו כלים לשאר חלקי ה' ספירות, שהם ט' חלקים תחתונים, שבכל ספירה וספירה כנו"ל, כללו של דבר, כי כלי שנאצל בתחלה על ידי המאציל, אינו נקרא אלא כתר בלבד.

ונבאר עתה אופן הסתלקותו של האור העליון של עולם העקודים, כשחוזר לעלות אל מקורו כנו"ל, הנה כאשר נעריך בחי' כלי זה המגביל כל האור העליון כנוכר הראוי אליו, הנה מוכרח הוא, שכאשר יסתלק האור מתוכו, לעלות אל מקורו כנוכר, יהיו בו חלקים הראויים להסתכל באור ההוא, בהתרחקו מהם, פנים אל פנים, וזה כפי שעור התרחקו מהם, והמשל בזה, כי כאשר האור נסתלק מן החלק העשירי התחתון שבכלי הזה, אשר אחר גלוי היותו כלי, יהיה נקרא חלק הזה בחינת מלכות שבו, וע"י הסתלקות האור נעשה כלי הנוכר, ואז כשנגמר הסתלקותו מתוך חלק העשירי הזה, אז נעשה כלי, ואז הופך פניו למטה, כי אין בו כח להסתכל באור שיצא ממנו פנים בפנים, כיון שנפרד ונתרחק ממנו, ואז נעשה בחינת כלי, ואח"כ הופך פניו למטה, ואינו מסתכל באור עליון שנסתלק ממנו, אלא דרך אחור של הכלי עצמו, ואז גם האור העליון עצמו בעת הסתלקותו, יקרא עתה בחינת אחור, ונמצא שהאור והכלי עומדים יחד זה בזה בבחינת אחור באחור.

ואח"כ נסתלק חלק א' מן האור ההוא, מתוך חלק חט' של כלי זה, אשר אח"כ יהיה נקרא יסוד, וכשנגמר להסתלק ממנו לגמרי,

האורות לירד ירידה שניה לתוך הכלים הנוכחיים כמו שנבאר בע"ה.

(ז) עוד נוסיף ביאור בענין עשיית אלו הכלים, הנה נתבאר בדרוש שקדם לזה, כי שלשה מיני אורות, שיצא מן האזן, ומן החוטם, ומן הפה דא"ק, הם בחי' נר"ן, והם מתלבשים זב"ו, כנזכר לעיל בדרוש שקדם. ואמנם אור היוצא מן העינים דא"ק, נקרא נשמה לנשמה, הנקראת חיה, ומקומה שם למעלה בעין, אבל היא מתפשטת למטה, כמו שנבאר, והוא, כי במקומה עומד בבחי' אור מקיף אליהם, וממנה מתפשטת למטה אור מועט דק מאד, הנקרא ראייה, ואינה הבל גמור, כמו ההבלים היוצאים מן האזן והחוטם והפה, שהם הבלים גמורים מוחשים ונרגשים. ולהיותו אור דק מאד חלש, לכן ממנו נעשה בחי' הכלים של העקודים היוצאים מן הפה, ולא נעשו אורות, לפי שהוא אור חלש כנזכר. אבל אור האזן והחוטם והפה, אלו לא היו בחינת הבל ממש ומורגש, אפילו בחינת כלים לא היו יכולים להעשות, להיותם אורות יותר תחתונים מאור העינים, ולכן יצאו בבחינת הבל ממשי ומורגש, ולכן נעשו בחי' אורות הנקראים נר"ן כנזכר.

ונחזור לענין ראיית העינים כנזכר, ונאכר, כי הנה עשיית הכלים היהי, ע"י הסתכלות ראייתה והבטתה באור העקודים הנקראים נפש כנזכר, וזהו סוד פסוק וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל וגו'. כי הנה הרוח והנשמה, שהם אורות האזן והחוטם, נקראים אור גמור. והנפש במלת את יתירה, במה שאמר הכתוב את האור, ואמר, כי בהיותו אלהים שהוא המאציל, רואה ומביט בנפש הנקרא את, או ויבדל וכו', שהם בחינת עשיית הכלים, אשר הם המבדילים ומגבילים, נותנים קצבה ושעור באורות, ומבדילים חלקיהם זה מזה כנודע. והנה בראיה זו, יש אור ישר ואור חזר, ובהסתכלות ראייה זו בבחינת אור ישר באור הנפש הנזכרת, היה יכולת מספיק לעשות הכלים של ג' ראשוניה.

לגמרי מכל הכלי שלה, ואז התשעה כלים עליונים עדיין יש בהם אור, אע"פ שאין לשום אחד מהם בחי' חלק האור המגיע לחלקו ממש כנזכר, ולכן אינם מתעבים ונגשמים. אבל כלי המלכות שנתרוקנה מן האור שלה לגמרי, וגם אין אור אחר למטה ממנה שיעלה בתוכה, לכן היא מתעבת ונעשה כלי. אבל אינה מתעבת לגמרי, עד שיתרחק האור ממנה לגמרי ג' מדרגות. ונמצא כי אחר הסתלקות האור ממנה לבדה לגמרי, אז נחשך הכלי הזה של המלכות ומתחיל להתעבות קצת, וכשנסתלק האור שלה גם מכלי היסוד לגמרי, אז כלי היסוד נחשך, ומתחיל להתעבות קצת, וכלי המלכות נחשך ונתעבה ביותר מבראשוניה, וכשנסתלק האור שלה לגמרי, גם מן כלי ההוד, אז כלי ההוד מתחיל להתעבות קצת, וכלי היסוד נתעבה יותר מבראשוניה, וכלי המלכות נגמר להתעבות, ונעשה כלי גמור, וכשנסתלק אור המלכות מכלי הנצח לגמרי, אז כלי הנצח מתחיל להתעבות, וכלי ההוד מתעבה יותר מבראשוניה, וכלי היסוד נגמר להתעבות, ונעשה כלי גמור. ועל ד"ו נמשך, עד שנמצא, כי כשנסתלק אור המלכות לגמרי מתוך כלי הכתר, התחיל כלי הכתר להתעבות, וכלי החכמה נתעבה מעט יותר וכו', ואז נגמר כלי החסד להתעבות, ונעשה כלי גמור. וטעם הדבר יובן עם הנזכר, כי כל פחות משלשה כלבוד דמי, ולכן אחר שנתרחק האור ג' מדרגות שלימות, אז נחשך הכלי לגמרי, ונגמרה עשייתו.

ונמצא, כי אחר הסתלקות אור המלכות, ונתעלת בשרשה, שהוא תוך פה דא"ק, אז נגמר מלאכת שבעה כלים התחתונים, שהם: מחסד עד המלכות, ונמצא כי גמר מלאכתם היה, ע"י הסתלקות האורות, ובעת הסתלקותם נעשו כלים שלהם. אבל ג' כלים עליונים: של כתר, חכמה, בינה, לא נגמרה מלאכתם, לפי שעדיין לא נתרחקו ג' מדרגות גמורות מן אור המלכות, שעלתה במאציל כנזכר לעיל. אמנם גמר מלאכתם היתה אח"כ, בעת שחזרו

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ה שער אח"פ פ"א וב'. ע"ה עם פמ"ס עני' ה'.

אבל השבעה הכלים תחתונים לא נגמרו, אלא עד שנמשך הסתכלות אור ישר למטה, עד כלי המלכות העשירית. ואח"כ חזרו שני האורות שהם אור ראיית העין ואור הנפש שיצא מן הפה, ושניהם חזרו להסתלק למעלה, מלמטה למעלה, ואז בעת הסתלקותם ממטה למעלה, נעשו שבעה הכלים התחתונים, בסוד אור חזור. אבל שלשה כלים הראשונים, נעשו באור ישר מלמעלה למטה, ע"י הסתכלות אור ישר דעינים באור הנפש כנזכר, הרי נתבאר למעלה, כי ז' כלים התחתונים נעשו ונגמרו ע"י הסתלקות האורות, אבל ג' כלים עליונים, לא נגמרו, עד אחר חזרת האורות פעם שניה לרדת למטה. ונבאר עתה זו החזרה השניה של האורות, איך היתה, דע, כי אין חזרתם עתה פעם שנית, כמו ירידתם בפעם ראשונה, כי אז ירדו כלם למקומם, כל ה' אורות, אבל בחזרת ירידה זו השנית, אלו ירדו כולם למקומם, היו כל הכלים אשר נעשו כבר ע"י הסתלקותם, חוזרים להתבטל כבראשונה, כי לא יוכלו לסבול האורות שלהם, כמו שאירע להם אז. ולכך הוצרך, שהאור העליון שבכלם, שהוא הכתר, שהוא גדול ושקול ככל הט' אורות יחד כלם, שישאר למעלה, תמיד דבוק בשרשו המאציל אותו, והוא תוך הפה של א"ק, ולא חזרו לצאת משם, ולירד להתפשט למטה, רק ט' אורות התחתונים בלבד, ונתפשטו באופן זה: אור החכמה נכנס בכלי של הכתר, ואור של הבינה נכנס בכלי של החכמה וכו', עד שנמצא כי אור המלכות נכנס בכלי היסוד, והנה עתה יש שני שנים מאשר היה בראשונה, כי עתה אור הגדול יותר מכל הט' ביחד שהוא הכתר, נשאר למעלה בשרשו, ועוד, כי הנה כלי הכתר, אע"פ שאין בו כח לסבול האור הגדול שלו עצמו, הנה יוכל לסבול אור החכמה שהוא קטן מאד מן הכתר, ועל ד"ז בכל שאר הספירה, ולשתי סבות הנוז' יש יכולת וכח עתה באלו הכלים לסבול האור שלהם, ולא יחזרו להתבטל

כבראשונה. ואע"פ שאנו עתידים לבאר לקמן, כי כל ט' אורות התחתונים, נכנסים יחד תוך כלי הכתר, ואח"כ נשאר בתוכו אור החכמה לבדו, ואח"כ יורדים ח' אורות אחרים, ונכנסים לתוך הכלי של הבינה, וכן על ד"ז בכלם, הנה אין דבר זה מעלה ולא מוריד, כי כלל גדול בדינו, כי העליון גדול מכל מה שלמטה ממנו, א"כ גם כשיכנסו ט' אורות יחד בכלי הכתר, כל השמנה תחתונים אינם נערכים למאומה, בערך אור החכמה שהיא עליונה מכלם, והוא האצילה אותם. וכבר נתבאר, כי אור החכמה יוכל לסבול הכלי של הכתר, להיותו בחי' יותר עליונה, א"כ מכ"ש הוא שיסבול גם את שאר הח' אורות שתחתיו, ועל ד"ז הוא בשאר הכלים, כי כיון שאין אור המיוחד לכלי ההוא נכנס בו, אלא אור קטן זולתו, לכן יוכלו לסבול האורות, ולא יתבטלו כבראשונה, ונבאר עתה, איך בעת חזרת ירידת האורות שנית, נגמר מלאכת שלשה הכלים העליונים, ובתחלה צריך שתדע, כי לא חזרו חזרה תמידית, אמנם חזרו על דרך מטי ולא מטי, הנזכר בספר הוזהר סוף פרשת פקודי דף רס"ט ע"א.

דרוש בענין מטי ולא מטי ח

ולכן נבאר פה ענין זה, הנקרא בספר הוזהר מטי ולא מטי במקומות רבים, ושומרהו לכ"מ שתצטרך אליו. הנה בבא אור העליון ליכנס תוך הכלי, אין כח בכלי לסבול, וכדי שלא ישתבר הכלי, התחכם האור ההוא, והמציא המצאה גדולה, והוא, כי הנה בראשונה נכנס לתוכו, ותכף חזר ומסתלק מתוכו, ובכל רגע ורגע שנכנס לתוכו, נותן כח בכלי ומתחזק לאט לאט, על דרך מדרגות, ותכף ייצא ממנו, כדי שלא ישתבר, וכך הוא עושה פעמים רבות, כי נכנס האור תוך הכלי, ויוצא, ונכנס ויוצא, עד שנגמר הכלי ונתחזק, ואז נכנס

הנהגות ומראה מקומות

ח) ע"ח שער מול"מ פ"ב ג', תע"ס שיעור ח' מן אות ז' עד אות ט"ו, ומן אות ל' עד אות ל"ח.

מכים ומבטשים זה בזה, ויוצאים ע"י הכאותיהם ובטישותיהם נצוצות של אור, ומאלו הנצוצות נעשים הכלים, כמו שהודעתך למעלה. גם הדעתך שם, כי להיות אור של הכתר גדול מאור של החכמה, אבל בבחינה אחרת, כיון שאור הכתר אשר פה, אינו רק בחי' רשימו מועט לבד, ואור החכמה עם היותו גרוע מאור הכתר, הנה הוא אור שלם בשלימותו, ולכן מצד שתי בחי' אלו, זה מכה בזה, ומוציא ממנו נצוצות, ואז נעשים שני כלים, אחד אל הרשימו, ואחד אל אור החכמה. באופן, שהם הכאות כפולות, ועושות שני כלים, אחד לדשימו, ואחד לחכמה.

ואז נעשה אור הרשימו, בחינת זכר, הנקרא כתר, ואור החכמה, נעשה נקבה אליו, ומתלבש אור הרשימו תוך אור החכמה, כעין זכר ונקבה, בסוד נקבה תסובב גבר, כל אחד בכלי שלו, ושניהם ביחד, נקראים כלי אחד בלבד של כתר, כלול מזוין, כי אין ספירה פחותה מזוין. ונמצא, כי כלי הכתר, נתעבה והוגשם, ונגמר עתה, לשתי סבות: האחת היא, כי אור העיקרי שלו, שלא היה בו כח לסבול, כבר נשאר למעלה עם מאצילו. השני הוא, כי אפילו אור הרשימו שנשאר בו, נתלבש עתה באור החכמה כנוי, ונתמעט אורו, ויש יכולת בכלי לסבול עתה, מה שאין כן בעת הסתלקות האורות, כי אז אור הרשימו היה מתלבש בכלי שלו, בהתדבקות גמור, ולא היה הכלי יכול להתעבות ולהתגשם, לרבוני האור שהוא שבתוכו.

ועל ד"ז נכנס אח"כ אור הבינה בכלי החכמה, וגם יש בהם שתי בחינות הפוכות על דרך הגוי' לעיל, ולכן מכים זה בזה הכאות כפולות, אור בינה, ואור רשימו דחכמה, ויוצאות שני מיני ניצוצות, ומהם נעשים שני כלים, אחד לרשימו של החכמה, ואחד לאור הבינה. ואח"כ נתלבשו הרשימו של החכמה תוך האור של הבינה, כעין זרין, ושניהם בכלי אחד של החכמה.

וכן כשנכנס אור החסד בבינה, אין בכלי דבינה רשימו גדול, כמו שהיה בשנים

לתוכו, ונשאר שם בקבע. ושעור זמן חזרת הסתלקותו מתוך הכלי, אינו אלא רגע אחד, וזהו סוד כי רגע באפו וכו', כי הסתלקות האור מכונה בלשון אף, ואין המשך אף הנה אלא רגע אחד בלבד, כדי שלא יחרב העולם, אמנם זמן חזרת כניסתו אל תוך הכלי, אין לו שעור זמן קצוב, אלא הוא תלוי כפי מעשה התחתונים, אם עולים מעשיהם למעלה לרצון, יתמיד האור ההוא להחיות העולמות כלם כל צרכם, ואם לאו חוזר ומסתלק. וזהו אמרו חיים ברצונו, כי החיים הנמשכים ממנו אל כל העולמות בזמן כניסת האור, אין לו זמן קצוב, אבל הדבר תלוי ברצונו יתברך, אם יעלו מעשה התחתונים עדיו לרצון אם לאו.

ואמנם האורות האלו של עולם העקודים, להיות כי בהם נגלה התחלת מלאכת הכלים כנזכר לעיל, כי אלו היו הכלים הראשונים שנאצלו לעולם, לכן אין עדיין כח בהם להתעכב האורות בתוכם בהתמדה, ולעולם אלו האורות של העקודים, נכנסים ויוצאים, נכנסים ויוצאים תמיד בלי הפסק, ומתנועעים ממקומם, כדמיון שלהבת הנד, אשר לא ישקוט מהיותו מתנועע תמיד, כנזכר בס"ה בפרשת פנחס, בפסוק אל דמי לך וכו', בדף רי"ט ע"א. מה שאין כן באורות עולם הנקודים, אשר הכלים שלהם אחר התקון, היו כלים גמורים, ויש כח בהם לעמוד ולסבול האורות שלהם בתוכם תמיד, ולכן אחר שנכנסו האורות בתוכם אחר התיקון, אינם צריכים להיות בבחינת מטי' לא מטי', אלא תמיד הם מושרשים וקבועים בתוכם. ולמטה נבאר ענין התמדת בחי' זו הנקראת מטי' ולא מטי', באורות העקודים, אף אחר חזרתם שנית וע"ש.

ונבאר תחלה, ענין ירידתם ועשייתם ג' כלים הראשונים כנזכר, כבר נתבאר למעלה, כי אור הכתר נשאר מושרש עם השרש שלו הנקרא מאציל שלו, וירד אור החכמה, ובו כלולים ח' אורות התחתונים, ונכנסו יחד אל תוך כלי הכתר, וענין זה נקרא מטי' כנזכר. ואז אור החכמה, מצא שם את הרשימו של אור הכתר הנשאר תמיד בכלי כנזכר, הם

נקרא אות י"ד, והנקבה נקראת אות ה', והם כתר וחכמה, זרין, כנו' לעיל. וכן על ד"ה. הזרין שבכלי החכמה, שהם חר"ב, הם ב' אותיות י"ה ג"כ. גם הזרין רכלי בינה, שהם אור החדש ואור הרשימו, הם שני אותיות י"ה ג"כ. וכבר נתבאר, כי עוד יש בחי' ג' בכלי הבינה, והוא הנק' בן, שהוא נק' אור החסד, והוא בחי' מין נוקבין שבבינה, ושים עיניך ולבך אל דרוש הזה, ובו יתבאר מה שנתבאר אצלנו בדרושי אר"א, ענין מאמר ספר יצירה, הבן בחכמה וחכם בבינה וכו'. ואין שניהם כלולים זה בזה. והבן זה מאד.

עוד נחזור לבאר בחי' הזרין הנז', והוא. כי כל בחי' מאלו הג' ספירות ראשונות, נקראת אות י"ד במלואה, כי הנה כלי הכתר נקרא ד'. והזרין דאורות שבו, נקראים ב' אותיות י"ה, הרי שלשתם י"ד. וכן ג' אותיות י"ד בחכמה, הם זרין דאורות, הכללי. אבל בכלי הבינה, יש בו ג' י"ד, ושלשתם בחי' אורות, והם הזרין והבן שבהם כנו', אבל הכלי לא נרמו בו באותיות י"ד שבו.

והנה שבעה ספירות תחתונות. לא היה בהם בחי' זרין, כמו שהיה בשלשה ראשונות. לפי שאלו הן כלם זכרים כנודע. וגם כי כבר נעשו כלים גמורים בעת הסתלקות האורות כנו' לעיל, ואמנם כך היה עניינם, כי אור הגבורה נכנס בכלי החסד, כי גם הוא זכר כמוהו, ואור התפארת נכנס בכלי הגבורה, ואור נצח בכלי התפארת, ואור הוד בכלי הנצח, ואור יסוד בכלי ההוד, ואור המלכות בכלי היסוד. והנה יש עתה דוחק אחר, והוא, כי אור המלכות נקבה, ואיך יכנס בכלי של היסוד שהוא הזכר, ועוד, כי הנה עתה כלי המלכות נשאר ריקם בלי אור, ולכן הוצרך שהזרין רכלי הבינה, ידווגו גם הם, והולידו אור החדש, ונקרא אות ה', דוגמת הבינה, הנקראת ה' עילאה כנודע, וזו הה' נחלקה בצורה לשני אותיות ד"ו כנודע, ואות ו' ירד בכלי היסוד, ונעשה בחי' זכר אל אור המלכות שנכנס שם, שהיא נקבה. והו' סוד מה שאמרו בס"ה על פסוק צדיק כתמר יפרח, מה תמר סליק דכד ונוקבא כחדא וכו', והבן זה ואות ד' ירדה אל כלי

הראשונים דכתר וחכמה, וזה יובן עם הנז' לעיל, כי אור הבינה נתרחק ממנה ג' מדרגות, או קרוב להם, כי אם היה ג' מדרגות גמורות היתה נעשת תכף כלי גמוד בעת הסתלקות אורות, כדוגמת ו' הכלים התחתונים, אבל לא היו, אלא קרוב לג' מדרגות, ולכן אור הרשימו שלו קטן מאד, ועתה בהכנס שם אור החסד, והוא בן של הבינה כנודע, וא"כ א"א שהבן שלה יהיה בעלה, ואם נאמר להפך, שיהיה אור הקטן הרשימו של הבינה זכר, ואור החסד נקבה, גם זה א"א, ולכן הוצרך שהזרין שבכלי החכמה, יהפכו פניהם כלפי מטה, ומזדווגים יחד, ונולד מביניהם אור אחר חדש, ומודיירים אותו למטה, ונותנים אותו בכלי הבינה, ע"י היות פניהם הפוכות למטה, וכמו שיתבאר למטה ואז האור החדש הזה, מכה באור הקטן הרשימו דבינה, ושניהם מכים זה בזה, ועושים ב' כלים, אחד לזו, ואחד לזה, ואח"כ מתלבש אור החדש, תוך זה הרשימו, ונעשים כעין זרין, ושניהם תוך כלי אחד דבינה בלבד, ואור זה החדש נקרא י"ד, וכמו שנבאר עתה. ואמנם אור החסד שנכנס בכלי הבינה, כיון שהוא בן שלה כנו', לכן הוא נשאר בתוכה תמיד לעולם, בבחי' מין נוקבין שבה, וחכור הקרמה זו היטב.

וא"ת, והרי כיון שהאור החדש, הוא תולדה חדשה, ואור הרשימו הוא קרמון, איך יתהפך ויהיה נקבה אליו. אבל הטעם מבואר עם הנז', כי אור הרשימו הוא ממועט מאד, וגם כי אור הרשימו, הוא נותן בה בעת הסתלקות האורות, אשר או לא היתה כונתו להאיר, אבל אור אשר בכלי החכמה, הנעשה נקבה אל הרשימו שבה כנו', באה שם בעת התפשטות האורות, אשר אז כונתם להאיר, ולסבה זו, אפשר להיות שהבן היוצא מבין הזרין של חכמה, יהיה זכר דאור רשימו שבבינה. עוד טעם ג', והוא, כי זה האור החדש, הנקרא י"ד הנולד מתולדת זרין דחכמה, אינו נמשך מעצמותם, אמנם הם ע"י זוגם המשיכוהו מלמעלה מן הכתר, ולכן גדול כחו יותר מאור הרשימו של בינה.

ונבאר עתה, ענין כללות זרין הנזכרים, דע, כי הזרין אשר בכלי הכתר, הם: הזכר

דרוש ב' בענין מטי ולא מטי ט

ונבאר עתה ענין מטי ולא מטי הנוצר לעיל, שאירע בחזרת האורות פעם ב' דרך כללות, ואח"כ נחזר לבארו דרך פרטות, כבר נתבאר, כי אור הכתר נשאר במאציל, והתחיל לצאת אור החכמה, ויצאו עמו כל שאר האורות אשר תחתיו כלולים בו, ונכנסו בכלי הכתר, וזה נקרא מטי בכתר. אח"כ חזר אור החכמה לברו להסתלק ממנו, ולהכנס במאציל, וזה נקרא לא מטי בכתר. אבל שאר האורות הכלולים בו, נשארו תוך הכלי, ולא נסתלקו, כי כלי הכתר יכול לסבלם. ובעוד המשך זמן הסתלקות הזה, נקרא לא מטי בכתר, אור החכמה בכלי הכתר, היה כלי הכתר ממשיך אל כלי החכמה פנים בפנים את הטי' (עיין ע"ח ש"ז פ"ב) אורות התחתונים, ואז נקרא מטי בחכמה. ואחר שקבל כלי החכמה הטי' אורות, הפך פניו כלפי מטה, כנגד כלי הבינה שתחתיו, להאיר בו, אבל עדיין אינו נותן בה האורות התחתונים, וטעם הפיכת הפנים כנו', הוא למה שביארנו לעיל, כי הזרין אשר בכלי החכמה, מזדווגים יחד, ומולידים אור חדש, הנקרא יריד, ונותנים אותו בכלי הבינה, ולכן הופכים עתה פניהם למטה, לתת אור החדש הזה בכלי הבינה, אכן שאר האורות נשארים עדיין למעלה בכלי הבינה. (אמר שמואל, נלע"ד טעות סופר הוא, וצריך לומר בכלי החכמה).

אח"כ חזר אור החכמה להיות מטי בכתר, ואז אור הבינה לברו אשר ירד בכלי החכמה כנו', חוזר לעלות בכלי הכתר, וזה נק' לא מטי בחכמה, כי חשקה ותאותה להדבק עם אור החכמה אשר בכלי הכתר, לקבל הארה ממנה, וזה נעשה ע"י שחזרת כלי החכמה להפוך פניה למעלה, ואז עלה אור הבינה שבכלי החכמה אל הכתר, אבל אור הבינה הראוי לכלי הבינה לא עלה, כי בינה נקראת אם הבנים, ואינה נפרדת מבניה, שהם שאר האורות התחתונים. וצריך שתדע כלל אחר, והוא, כי באורות יצדק

המלכות, והרי נשלמו כל הי' ספירות דעילם העקודים.

ובזה יובן, מה שאמרו בס"ה והתקונים בהרבה מקומות, כי המלכות נקראת אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום, והוא לבי' סבות: האחד הוא, כי האור העקרי שבה נסתלק ממנה, ונשאר בכלי היסוד, ולזה אמר דלית לה מגרמה. ולא עוד, שאפילו בחי' אור רשימו, לא הניח בה, כמו שהניחו שאר האורות בכלים שלהם בעת הסתלקותם כנו' לעיל, ולא נשאר בה אור כלל מעצמה, רק אור אחד חדש, שהוא אות ד' הנז', שנמשך מזווג דכר ונוקבא שבבינה, והבן היטב, טעם היות נקראת המלכות אות ד', ונקראת דלה ועניה, ויובן עם הנז' לעיל.

גם בזה יובן, ענין התהפכות העוה"ז דעקודים, איך ע"י השארות אור דכתר תוך המאציל נכנסו האורות שלא במקומם, והכלים הזכרים נעשו כלים לאורות הנקבה, וכלים הנקבה לאור הזכר, ועם הנז' נתבאר היטב, כי כבר נשאר בכל כלי וכלי, בחי' רשימו של האור שלו עצמו, כי הרי רשימו דכתר, נשאר בחי' הזכר שבכלי הכתר, אלא שהוצרך למלאת חסרונו, שיכנס אור החכמה להיות נקבה אליו. וכן על ד"ז בכלי החכמה, הרשימו שבי נשאר בו בבחי' זכר, ונכנס בו אור הבינה, ונעשת נקבה אליו, למלאת חסרונו. ועל ד"ז בכלי הבינה, שהיא הנקבה, נשאר רשימו שבה לבחי' נקבה כמוה ממש, ונכנס בה אור חדש זכר למלא חסרונה. וכן בכלי היסוד, יש בו בחינת זכר ג"כ, אלא שנתמלא חסרונו.

גם בזה תבין מה שביארנו לעיל, וגם יתבאר לקמן, כי בעת חזרת האורות פעם ב', נכנסו ט' אורות בכלי החכמה, ואם הכתר נשאר עם המאציל, אינם רק שמונה אורות לבר בכלי החכמה, אבל בזה יובן עם מה שביארנו, כי עם אור זה החדש הנקרא ד' שנכנס בכלי המלכות, בו נשלם מספר עשר ספירות דעקודים.

הגהות ומראה מקומות

ט) ע"ח שער מולי"מ פ"ב, תע"ס מן אות ל"ה עד אות נ"ב.

שער ההקדמות

בהם לשון התפשטות והסתלקות, ולא יצדק בהם פנים ואחור, אבל בכלים, יצדק בהם לשון פנים ואחור.

והנה אחר שכלי החכמה הפכה פניה למעלה, ונסתלק האור ממנה, אז חוזרת להפוך פניה למטה, ונותנת שאר האורות בכלי של הבינה, ואז הוי מטי בבינה, כי א"א לשום נתינת אורות זה לזה, אם לא בהיותם פנים בפנים, ואמנם כלי הבינה אינה הופכת פניה כלפי מטה לכלי החסד להאיר בו בלבד על דרך הגז' לעיל, לפי שאין כח בכלי החסד, לקבל האור פנים בפנים, לפי שיש כאן אורות ז' התחתונים, ועוד אור עצמה של הבינה שהוא גדול מכלם יחד, ולכן נשארת כלי הבינה אחור באחור עם כלי החסד. אבל כלי הבינה, יש בה יכולת להיות פנים בפנים עם כלי החכמה כנו' לקבל האור שלה, לפי שחכמה ובינה שוים הם כנודע, ואם הוא מפני שיש ג"כ שם ז' אורות תחתונים, אין זה נקרא תוספת אור, כי כלם בטלות ואינם נחשבות אצל אור הבינה מאומה, כי היא גדולה מכלם יחד, ונודע כי א"א כחדא שריין, מה שאין כן הבינה עם ז' תחתונות, שהם בנים שלה, וטפילים אליה.

אח"כ חוזר להיות לא מטי בכתר, ומטי בחכמה, ואז גם אור הבינה מחמת חשקה בבנה הגדול הנקרא אור החסד העומד בכלי שלה, מתפשטת ויורדת בכלי שלה, וזהו סוד פסוק כי חפץ חסד הוא, ואין הוא אלא בינה, כד"א ועבד הלוי הוא, ואז הוי מטי גם בבינה, ואז כבר החסד ינק ממנה, ובפרט כי הוא קרוב אליה, ולכן גם הוא יורד לכלי שלה, והוי מטי גם בחסד, והוי לא מטי בגבורה, כי הופכת פניה למעלה, ועולה אור שלה לכלי החסד, ואז כלי הגבורה חוזרת והופכת פניה למטה פבי"פ עם כלי הת"ת, ונותנת בו ז' אורות תחתונים, והוי מטי בת"ת, ואח"כ הופך כלי הת"ת פניו למטה עם כלי הנצח, להאיר בו הארה בלבד.

אח"כ חוזר להיות מטי בכתר, ולא מטי בחרי"ב, כי שניהם עולים בכתר לקבל הארה, וגם לא מטי בחסד, כי עולה בכלי הבינה, מחמת חשקו, מפני ההרחק הגדול אשר יש עתה בינו, לבין אורות חרי"ב שעלו, והוי מטי בגבורה, ולא מטי בת"ת, כי אור הת"ת חושק לעלות בכל הגבורה וזה על ידי שהפך פניו כליל הת"ת למעלה, ואח"כ חוזר כלי התפארת, להפוך פניו כלפי כלי הנצח, ונותן בו ארבע אורות תחתונים, והוי מטי בנצח, והיפך כלי

בהם לשון התפשטות והסתלקות, ולא יצדק בהם פנים ואחור, אבל בכלים, יצדק בהם לשון פנים ואחור.

והנה אחר שכלי החכמה הפכה פניה למעלה, ונסתלק האור ממנה, אז חוזרת להפוך פניה למטה, ונותנת שאר האורות בכלי של הבינה, ואז הוי מטי בבינה, כי א"א לשום נתינת אורות זה לזה, אם לא בהיותם פנים בפנים, ואמנם כלי הבינה אינה הופכת פניה כלפי מטה לכלי החסד להאיר בו בלבד על דרך הגז' לעיל, לפי שאין כח בכלי החסד, לקבל האור פנים בפנים, לפי שיש כאן אורות ז' התחתונים, ועוד אור עצמה של הבינה שהוא גדול מכלם יחד, ולכן נשארת כלי הבינה אחור באחור עם כלי החסד. אבל כלי הבינה, יש בה יכולת להיות פנים בפנים עם כלי החכמה כנו' לקבל האור שלה, לפי שחכמה ובינה שוים הם כנודע, ואם הוא מפני שיש ג"כ שם ז' אורות תחתונים, אין זה נקרא תוספת אור, כי כלם בטלות ואינם נחשבות אצל אור הבינה מאומה, כי היא גדולה מכלם יחד, ונודע כי א"א כחדא שריין, מה שאין כן הבינה עם ז' תחתונות, שהם בנים שלה, וטפילים אליה.

אח"כ חוזר להיות לא מטי בכתר, והוי מטי בחכמה, כי האור של כלי החכמה שעלה בכלי הכתר כנזכר לעיל, חוזר עתה להתפשט בכלי החכמה שהוא מקומו, ואז כבר ז' הבנים שיש בכלי הבינה הגדילה, ואינם צריכים לאמם להגדילם, ואז כלי הבינה שעדיין פניה כלפי מעלה, הגה האור שלה עולה בכלי החכמה, כי חושקת ומתאוה להתחבר עמה, ואז נקרא לא מטי בבינה.

ואח"כ הופכת פניה כלפי מטה אל כלי החסד פנים בפנים עמו, ונותן בו ז' אורות תחתונים, ואז נקרא מטי בחסד, ואח"כ הופך כלי החסד את פניו כלפי מטה עם כלי הגבורה, וסאיר בו הארה בלבד, ואע"פ שנתבאר למעלה, כי כלי הבינה לא הפך פניה למטה בכלי החסד להאיר בו, הטעם הוא, כי בינה נקראת אם הבנים, ויש לה תוספת ויתרון עצום עליהם, ואין בהם כח לסובלה, אבל השש קצוות עצמם, כל אחד מהם יכול לסבול הארת חבירו פנים

ומטי ביסוד, ולא מטי במלכות. ואח"כ חוזר בתחלה, וכן הוא תמיד חוזר הלילה לעולם ועד. והדברים מבוארים. ולקמן יתבאר ההפרש שיש, בין מה שהיה בפעם הראשונה בהתפשטות הראשון, למה שהיה משם והלאה תמיד.

כלל הדברים הוא, בכל האורות הנזכרים, כי לעולם חשקו ותאותו של התחתון, הוא לעלות אל האור העליון, כאשר עומד האור העליון במקומו. המשל בזה: כאשר הוא מטי ביסוד, והאור ירד במקומו, אז הוא לא מטי במלכות, כי האור שבו מסתלק אל היסוד, לקבל ממנו הארה. וזה ענין נוהג בכלם, חוץ מן אור החסד עם הבינה, שהוא להפך, כי כשמטי האור בבינה, אין כח בחסד לקבל משם, כי יש הפרש גדול ביניהם, כיתרון ערך אם עם הבנים, והוא גם מטי בחסד, וכאשר לא מטי האור בבינה, כבר יש כח בחסד לעלות בבינה, ועולה שם, לפי שיש מרחק גדול רחוק שתי מדרגות גמורות, כי אור בינה עלה עד הכתר כנוצר לעיל, ולזה צריך גם הוא לעלות עד כלי הבינה, ואז הוא ג"כ לא מטי בחסד. ואין זמן שיהיו נמצאים יחד אור בינה ואור חסד בכלי הבינה, זולתי באותו רגע קטן, אשר אור בינה מטי ונכנס בבינה, ואז עדיין אור החסד שם, ונמצא עמו יחד ברגע ההוא, ותכף יורד אור החסד למטה למקומו, כי אין בו כח לקבל האור הגדול כנוצר. ועם מה שהקדמנו בכלל זה, יתבאר לך היטב ההקדמה הנודעת, כי י' ספירות יש בהם ב' מדרגות, והם: ג' ראשונות, שהם חשובות כאחת, ושבעה תחתונות, מדרגה אחרת.

עוד יש חלוק אחר בין הג' ראשונות עצמם, בענין מטי ולא מטי, והוא, כי מן הראוי היה, שכשהוא מטי בכתר, יהיה לא מטי בחכמה, ומטי בבינה, כמו שהוא בסדר ז' תחתונות, וכן כשהוא לא מטי בכתר, יהיה מטי בחכמה, ולא מטי בבינה. אבל אין הענין כך, והטעם הוא לסבה הנז', כי הג' ראשונות חשובות כאחת, ולכן כשהוא מטי בכתר, אז הוא לא מטי בח"ב, כי שתיהם עולות שם יחד בכתר, וכשלא מטי בכתר, אז מטי בחכמה, והיה ראוי

הנצח פניו כלפי מטה, להאר הארה בלבד לכלי ההוד.

אח"כ חוזר להיות לא מטי בכתר, והוא מטי בחכמה, וגם מטי בבינה, לסבה כי חפץ חסד הוא. ואח"כ גם הוא מטי בחסד, כי כבר קבל הארתו כנוצר לעיל, ולא מטי בגבורה, כי עולה ליינק מן החסד. ומטי בת"ת, ולא מטי בנצח, כי הופך פניו, ועולה אורו בת"ת. ואח"כ חוזר כלי הנצח, והופך פניו י"ם כלי ההוד, ונותן בו ג' האורות. ואח"כ כלי ההוד הופך פניו למטה בכלי היסוד, להאיר בו הארה בלבד.

אח"כ חוזר להיות מטי בכתר, וזא מטי בחו"ב ובחסד, ומטי בגבורה, ולא מטי בת"ת, ומטי בנצח, ולא מטי בהוד, שאז הופך פניו למעלה, לעלות אורו. ואח"כ חוזר והופך פניו למטה, ונותן ב' האורות בכלי היסוד, ואז הוא מטי ביסוד. ואח"כ הופך כלי היסוד פניו למטה, להאיר הארה בלבד בכלי המלכת.

אח"כ חוזר להיות לא מטי בכתר, ומטי בחו"ב ובחסד, ולא מטי בגבורה, ומטי בת"ת, ולא מטי בנצח, ומטי בהוד, ולא מטי ביסוד, כי הופך עתה פניו למעלה, ועולה אורו בכלי ההוד, לקבל הארה. ואח"כ הופך כלי היסוד פניו למטה, ונותן במלכות אור שלה, שהוא אותה אות ד', שנעשית מזווג זו"ן שבכלי הבינה כנוצר לעיל, והוא מטי במלכות. והרי נשלם עתה, התפשטות כל ה' ספירות דאורות דעולם העקודים. וכ"ז ע"י בחינת התפשטות והסתלקות, הנקרא מטי ולא מטי כנוצר לעיל. וזה הוא בחי' התפשטות הראשון. של חזרת האורות דפעם שנית, אשר בזמן אצילותם הראשון.

וכבר נתבאר לעיל, כי גם תמיד אח"כ לעולם, חוזרים אורות עולם העקודים, להיותם תמיד בבחי' מטי ולא מטי. והענין הוא, כי אחד התפשטותם הראשון של חזרת האורות בעת אצילותם, שאז היה לא מטי בכתר ומטי במלכות כנוצר, ואז נשלמו להתפשט כל האורות בעולם העקודים, הנה אח"כ חוזר להיות מטי בכתר, ולא מטי בחו"ב ובחסד, ומטי בגבורה, ולא מטי בת"ת, ומטי בנצח, ולא מטי בהוד,

העליונים, עולים שניהם למעלה, תחת הכתר, שעלה תחת המלכות של השרשים, ושם מקבלים הארתם ממנו, ואחר שקבלו כל צרכם, אז הכתר של הענפים העומד שם תמיד, הנה הוא הופך עתה פניו מהם כלפי מעלה אל השרשים, ואחוריו כנגד הזכר והנקבה הנו'.

והטעם בזה, שהם צדיכים לעלות למעלה הוא, לפי שאלו הכלים של העקודים, הם הכלים הראשונים שנאצלו כנוזל, ולמעלה מהם לא נאצלו כלים, כי האור רב שם, ואין הכלים יכולים להתקיים שם, ולכן אם האור העליון היה נמשך למטה, עד מקומם בהיותם תוך הכלים שלהם, היו הכלים מתבטלים, ולכן הוצרך שהאורות לבדם של הזו"ן שבכלי הכתר, יעלו למעלה, כדמיון הנשמה של האדם התחתון, העולה בכל לילה ומסתלקת מתוך הגוף, היא לבדה, ומקבלת שפע הארתה מלמעלה ומתחדשת, וכשגומרת לקבל די צרכה, יורדת בעוה"ז, בסוד חדשים לבקדים, ושואבת חיים אל הגוף השפל אשר בעוה"ז, ולולי היה על דרך זה, לא היה כח בגוף לסבול האור העליון הנמשך אליו מלמעלה, ואחר אשר עלו וינקו כל צדכם, שעור מה שיוכלו הכלים שלהם לסבול ולא יתבטלו, אז הכתר של העקודים העומד תמיד תחת מלכות השרשים כנוזל, הופך פניו כלפי השרשים, ואחוריו למטה, ואז הזכר והנקבה של הכתר שלמטה בעקודים, כיון שאין להם מה לינק, ועוד כי חשקם לירד להמשיך חיות והארה בכלים שלהם, שהם בערך הגוף אל הנשמה, ולכן הם יורדים במקומם בכלי שלהם, להאיר בתחתונים.

גם יש טעם אחר, והוא ע"ד מ"ש הכתוב הצדיק אבד וגו', אשר ביאורו הוא, שכאשר דכו"ן תתאין, שהם זו"ן, אינם באחדות וכוונג, אז גם אר"א מונעים מלהאיר בהם, לסיבת עון ב"א התחתונים, שאינם יכולים לקבל אז הארה עליונה, אבל אין מניעה זו ברצון אר"א חלילה וחס, רק מחמת חסרון המקבלים, וכן הוא בענין זה, כי כיון שהכתר של עקודים הנשאר תמיד

שישאר אור בינה בחכמה, ויהיה לא מטי בבינה כנוכר לעיל, אבל הטעם הוא כנוזל, כי חפץ חסד הוא, ודוצה לירד אצלו להאיר בו, ולכן הוי ג"כ מטי בבינה.

ונחזור לבאר דרך פרטות, ענין מטי ולא מטי הנוזל, דע, כי להיות שאלו הי"ס, הנקראים עולם העקודים, הם אורות וענפים שיצאו מן הפה דאדם קדמון כנוזל, והנה נודע, שבאותה הפה עצמה תהיה בתוכה בחי' י"ס שבה, ובספירה הי' שבה, הנקראת מלכות שבה, יש שם י' שרשים, של אלו הי"ס שיצאו לחוץ, הנקראים עולם העקודים, והם ג"כ נקראים י"ס, מכתר ועד מלכות, והם שרשים לאלו הי"ס דעקודים שיצאו לחוץ, כי כן הוא בכל העולמות כולם, וכמו שיתבאר בסוף כל זה הדרוש של עולם העקודים, וע"ש היטב, ונמצא כי מ"ש דעיל שכשנסתלקו האורות אל המאציל, שנשאר אוד הכתר תמיד דבוק עם המאציל, ולא חזר לירד, הענין הוא, כי עמד שם למטה מספירת אשר האצילה אלו הי"ס הנקרא עקודים, והיא המלכות אשר ביי"ס הנקרא שרשים של העקודים, אשר כל העשר ההם, הם בספירת המלכות, אשר מכלל הי"ס של הפה עצמו דאדם קדמון, ונמצא כי הי' שרשים הנוזל, בחי' המלכות שבהם, היא נקראת מאציל אליהם.

והנה כל הי' שרשים הנוזל, פניהם כלפי מטה, להאיר בעולם העקודים, ע"י אותו הכתר של העקודים, שנשאר שם תמיד תחת המלכות של השרשים כנוזל, וכן הכתר העליון של השרשים, גם הוא חושק להשפיע בכתר של העקודים שעלה שם, כי לעולם חשק השרשים להאיר בענפים, כי הם בניהם, ומאירים בהם די ספוקם, כדי שגם הענפים שהם בניהם, יודווגו גם הם, ויולידו תולדות, ובהיות חשק הענפים גם הם לקבל הארה, וליינק מן השרשים, אז הזכר והנקבה שבכלי הכתר של הענפים

הגהות ומראה מקומות

(י) ע"ה שער מול"מ פ"ג וד', תע"ס שיעור ה' בתחילתו עד אות י'.

נכנסים נפרדים כל אחד תוך כלי שלו כבתחלה. אבל שניהם נכנסים יחד בכלי של הזכר לבדו, כי כבר הם שוים, ומזדווגים יחד שם, בהיותם תוך כלי ההוא של הזכר, מאז והלאה לעולם. אך אמנם פשוט הוא, כי בפעם ראשונה בהיות ב' המלכיות כל אחד בכלי שלו, היו שניהם שוות בהארותם, כי אע"פ שבכל המקומות, הזכר גדול מן הנקבה, עם כל זה, הזכר הזה הוא מאור רשימו בלבד, ובפרט שהיה מבחי' זמן הסתלקות האורות, שאז יש אור מועט, אבל הנקבה מן אור חכמה העיקרי, ובפרט שהיה מזמן התפשטותה להאיר למטה, שאז אורו גדול, ומלבד זה יש ג"כ טעם אחר, כי הזכר של הכתר נשאר שרשו ועיקרו תמיד למעלה, תחת מלכות השרשים כנז"ל, ולכן כל חשקו ותאוותו לעלות שם תמיד, ועיקר ריבוי אורו עלה שם, והנשאר למטה הוא אור מועט. משא"כ בנקבה של הכתר, אשר כל בחינתה ירד למטה, וכאשר נעריך כל בחי' אלו נמצא, כי אלו הזכר והנקבה שניהם שוים במעלה יחד.

אבל כאשר חזרו האורות להתפשט ולרדת, הנה הזכר יורד בכל האור שלו, וגם כי עתה קבל אור גדול נוסף, מן הכתר הנשאר למעלה תמיד, שהוא שרשו של זה הזכר, ולכן כשיורדים שניהם, אז הוא גדול מאד מן הנקבה, ולכן אין הנקבה יכולה לקבל ממנו בעת זווגה יחד, אלא מבחי' שש קצוות שלו בלבד, אע"פ ששניהם הם עתה בכלי אחד לבדו של הזכר, ונמצא כי שניהם נכנסים בכלי הזכר בלבד, ושם מזדווגים יחד, בבחי' ו' קצוות שבו בלבד עמה, ואז מולידים בן ובת, זו"ן כיוצא בהם, ואז אות י' יו"ד הפשוטה, נתמלאת במלוי יו"ד, כי אות י' הפשוטה, היא כלי של הזכר, ובי' אותיות ו'ד, הם בן ובת שהולידו כנזכר, ולפי שהזכר לא נזדווג עמה רק בבחי' ו"ק שבו לבד כנזכר, לכן גם הבן הנולד מהזווג ההוא, צורתו ו' לבד, ולא צורת י'. אבל הבת, נמשכת מן האם הנקבה, שהיתה שלימה בי"ס שלה, ולכן גם בת זו יצאה שלימה בי"ס שלה, ומה שנקרא ד' ולא י', הוא לפי שאור ו"ק של בת זו, נכללים ונבלעים ומתבטלים באור הגדול של ד' ראשונות שבה, ולכן נקראת ד', בבחי' ד'

תחת מלכות השרשים, הופך פניו מלהאיר בזו"ן של הכתר שעלו עתה, אז גם כתר של השרשים מסלק השגחתו והשפעתו מן הכתר הנזכר, ואינו משפיע בו שפע רב, לתת אל התחתונים, זולתי חיות מועט די חיותו לבד, ולא להשפיע לזולתו, ואז כיון שהזו"ן הנז', אינם מוציאים מה ליינק, ועוד כי חשקם לירד כנזכר, לכן הם יורדים בכלי שלהם למטה, וזה נקרא מטי בכתר, אבל קודם זה היה לא מטי בכתר.

ולכן נבאר תחלה, כאשר לא מטי בכתר איך עניינו, כי הנה נתבאר לעיל, שחזרת אורות העקודים פעם שנית, היה ע"ד מטי ולא מטי, וזה היה בתחלת אצילותם, ושם ביארנו, כי גם מאז ואילך, נשאר הדבר הנה תמיד, היות אורות העקודים, בבחי' מטי ולא מטי, אלא שהיה חילוק ושנוי אחד בזמן התפשטותם בעת אצילותם, למה שהיה אח"כ תמיד נוהג עדי"ו, ונתחיל לבאר השינוי הזה מה עניינו, ואיך היתה בחי' לא מטי, שהוא עליית דכר ונקבא של כלי הכתר העקודים למעלה, בפעם ראשונה של זמן אצילותם, בעת חזרת התפשטות האורות שנית, ואיך הוא מאז והלאה תמיד.

הנה בפעם ראשונה כשנאצלו, א"א לומר שנסתלקו לגמרי, דא"כ היתה מיתה גמורה אל הכלים ההם, אמנם היה הדבר, כדמיון השינה, שמשתלקת נשמת האדם, ונשאר בגופו קיסטא דחיות, כנזכר בספר הוהר פרשת לך לך דפ"ג ע"א, והענין הוא, כי בחי' שני המלכיות של הזו"ן שבכלי הכתר, הם נק' קיסטא דחיותא, הנשאר בתוך כלי הכתר, והט' ספירות עליונות של הזכר, והט' עליונות שבנקבה, עולים כלם למעלה, לינק מן השרשים כנז"ל, ואז נקרא לא מטי בכתר, אמנם כבר נתבאר לעיל, כי הזכר הוא הרשימו הנשאר מאור היושר בעת הסתלקותו, וזה עומד בכלי אחד לעצמו, הנקרא אות יו"ד, וכשחזר ההתפשטות, וירד אור החכמה בכלי הכתר, נעשה נקבה אל הזכר הנזכר, והוא עומד בכלי שלו לעצמו, הנקרא אות ה' כנז"ל, ושניהם יחד נקרא שם י"ה.

אמנם כאשר עתה עלו שניהם הזכר והנקבה הנז', לינק מן השרשים, וקבלו הארתם ביחד, ואח"כ חזרים לירד למטה בתוך הכתר, אינם

ההיא כנוזל, ותתמלא ביודיין כזה הי, ואז שם י"ה שבכתר, נעשה מלא יודי הי.

דרוש ד' בענין מטי ולא מטי (כ)

ואחרי שבארנו עלית האורות שבכתר למעלה בשרשים שלהם, וזה נקרא לא מטי דכתר, וגם עלו אורות דחוי"ב בכלי הכתר, הנקי לא מטי דחוי"ב. נבאר עתה, אופן יניקתם וקבלת הארתם ושפעם של אורות הכתר מלמעלה מן השרשים איך הוא, הנה בעלות זוי"ן שבכתר למעלה, הנה אין שם מקום לעמוד ולכנס בו, לפי שהאור הראשון של הכתר אשר נשאר שם תמיד למעלה תחת מלכות השרשים, הנה הוא גדול מהם לאין קץ, ולכן צריך שהמלכות של השרשים תעלה למעלה עם היסוד של השרשים אשר הוא למעלה ממנה, ואז יוכלו שניהם יחד זה ע"ז, היסוד והמלכות, ואז הכתר של העקודים מוצא מקום מלכות השרשים פנוי וריקם, ועולה שם. ואח"כ שני האורות זוי"ן דכתר דעקודים, עולים למקום שהיה שם הכתר של העקודים הראשון העיקרי, ושם נכללים שניהם יחד.

ולהבין זה, צריך שנקדים לך הקדמה אחת, לבאר כל לשון ובחי' כללות, הנזכר בספר הזהר ובתקונים בהרבה מקומות, ובאמרם לית ספירה דלא אתכלילת מחבירתה, ובאמרם שמאלא אתכלילת בימינא, וימינא בשמאלא, וכיוצא בלשונות אלו.

דע, כי ג' בחי' יש בענין הכללות הזה: האחד הוא, כאשר ב' אורות יהיו כל אחד תוך כלי שלו בפני עצמו, ואח"כ יכנסו ויתכללו יחד שניהם תוך כלי אחד בלבד, וזהו נקרא הכללות. הב' הוא, כאשר ב' האורות יהיו זוי"ג, כי אז יהיה כללותם באופן אחר, והוא, כי הארת הזכר נכלל תוך כלי הנקבה, והארת הנקבה גם היא נכללת בתוך כלי הזכר, כי עתה יהיו ד' אורות תוך ב' כלים, וזהו סוד ענין, הנהו ד' רוחין דאתכלילו כחדא ואתקריאו

ראשונות שבה, משא"כ בכך, ונקרא ד' בבחי' זה היתרון שיש לה על הבן, ונמצא כי ד' בחי' אלו, שהם: זוי"ן דכתר, עם בן ובת שלהם, נקראים אות יודי במלואה כנוכר, ואח"כ נשארים כלם בכלי של הזכר, ובחי' המלכות של הנקבה, נשארת בכלי השני, הנקרא ה' פשוטה של שם י"ה כנוזל. וכאשר יעלו אורות התחתונים של ב' הכלים של חוי"ב שתחתיהם, שהם ד' אורות זוי"ן, ונכללו בזו הה"א הפשוטה, שבה מלכות דנוקבא של כלי הכתר, אז היא מתמלאת, ונעשה ה' במלוי יודיין. ונמצא, כי מה שהיה תחלה שם י"ה פשוט בכלי הכתר, נתמלא, ונעשו יודי הי.

והנה ענין עליית ד' אורות אלו, אשר עליהם נעשית הי' במלוי, הענין הוא, כי בהיות מטי בכתר, שהוא אחר שירדו הזוי"ן בכלי הכתר כנוזל, אז הוא לא מטי בחוי"ב, והנה ה' אורות יש בב' הכלים האלו, והם דכוי"ג בכלי החכמה, ודכוי"ג ובן, הוא בכלי הבינה כנוזל, והרי הם ה' אורות, ולפעמים בהיות מעשה התחתונים גורמים שיסתלקו כל הה' אורות למעלה בכלי הכתר, אז יש לפעמים שכלם נכללים בכלי הזכר לבדו, שהוא אות יודי, ויש פעמים שמקצתם נכללים בכלי הזכר, ומקצתם בכלי הנקבה, שהיא אות ה'. אמנם כאשר מעשה התחתונים אינם גורמים שיסתלקו כל הה' אורות הנזכר, רק ד' אורות לבדם, שהם הזוי"ן שבכלי החכמה, והזוי"ן שבכלי הבינה, אבל אור החסד הנקרא בן, שהוא בחי' מין נוקבין נשאר בכלי הבינה, או כל ד' אורות ההם נכללים בכלי הנקבה שבכתר לבד, ואז הכלי הזה מתמלא במלוי יודיין, ונעשית הי' מליאה. וטעם הדבר, לפי שג' האורות התחתונים, מתבטלים הארתם, בהארת הזכר שבכלי החכמה, וכולם אצלו הם בערך שרגא בטיהרא מאי אהניא, ולכן כלם נכללים בו, ונקרא על שמו י' כנוזל, כי הזכר של החכמה נקראת י', ועד"ז תעשה כלי הנקבה של הכתר, אשר בה עומדת המלכות של הנוקבא

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ה שער מול"מ פ"ד. תע"ס שיעור ה' מן אות ר' עד אות ט"ו.

אחד, כי זו מלכות, וזו כתר, ולכן מוכרח לירד עם הו"ג הנזכרים.

ואם תקשה, א"כ גם בתחלה למה הוצרך לעלות ממקומו, וישאר גם אז למטה במקומו עם הו"ג שעלו שם. וטעם הדבר, כי בתחלה היו הם חסירי אור, ולא היו יכולים לשבת עמו יחדיו. אבל עתה שכבר הם קבלו הארה, ממקום שהוא עצמו מקבל, והוא מן כתר השרשים, ושלתם מקבלים ממקום ההוא, לכן כבר עתה יש כח בהם לעמוד עמו שם תחת מלכות השרשים.

והנה טעם היות צדיכות ירידת חכמת השרשים למטה במקום הבינה כנוכר, היא לפי שבהיותה במקומה למעלה, קרובה עם כתר השרשים, אורה מתבטל באור שלו, ואינה יכולה להאיר למטה בחי' הארתה אל הנוקבא דכתר דעקודים שהיא חכמה כמה כנוכר. ועוד, כי הנקבה דכתר דעקודים, צריכה עתה שתקבל היא בתחלה קודם אל בעלה שהוא הזכר שבכתר. לפי שזה האור הוא נוקביי, ולכן הוצרכה חכמת השרשים להשפיל עצמה, ולדרת מדרגה אחת, כדי שתהיה קרובה אל הנקבה התחתונה, מדרגה אחת יותר, על שעור המדרגות שיש בין כתר השרשים, אל זכר כתר דעקודים, וע"י כך תקבל הנקבה קודם הזכר. ועוד, כי בעוד שהענפים מוכנים ומעודדים לקבל אור ושפע מן השרשים, אין השרשים נמנעים מלהשפיע בהם, כ"ו שעלו הו"ג למעלה, ויצאו חוץ מן הכלים שלהם, וא"כ לא תוכל חכמת השרשים להשפיע למטה, כיון שהכתר משפיע למטה, והנה מוכרח הוא שהנקבה תקבל שפע מן החכמה, ולכן ירדה חכמת השרשים מדרגה אחת למטה ממקומה, ונשאר מקומה פנוי וריקם, ובעוד היות נמשך שפע הכתר למטה, ויורד שם במקומה הפנוי והריקם וממלא חסרונה, יש לה זמן להשפיע למטה אל הנקבה, והחכמה עצמה אינה מפסדת הארה הנמשך לה מן הכתר בהתרחקה ממקומה, כי הרי השפע נמשך במקומה, וממלא החלל ההוא, ומשם נמשך אליה כל צרכה.

והנה כאשר ירדה חכמה השרשים במקום בינה של השרשים כנוכר, היא משפעת אורה, ויורד למטה, והנקבה התחתונה מקבלתו תחלה, לפי ששתיהם מסוג אחד, והם בחי' חכמות זר

אהבה, כנוכר בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב וע"ש. השלישי הוא, כאשר שני האורות זה זכר וזה נקבה, יתפשטו ויסתלקו מן הכלים שלהם, ויעלו למעלה, ויוכללו שני האורות האלו יחד, בהיותם בלתי כלים, והוא על דרך הנוכר, שעלו ז"ג שבכלי הכתר למעלה, ונכללו שם יחד שניהם, וזכור היטב הקדמה זו, להבין תמיד ענין כללות הנוכר בכ"מ מה עניינו.

והנה בעליית ז"ג מתוך כלי הכתר, ועלו למעלה במקום שהיה שם בראשונה אור הכתר אשר תחת מלכות השרשים כנוכר, הנה בתחלה יונק הזכר מן הכתר העליון, הנקרא כתר השרשים, דרך אמצעות אור הכתר, אשר תחת מלכות השרשים, וזה הזכר נקרא דשימו דאור דכתר כנודע, יונק אור גדול מאד מכתר השרשים, וע"י כך מתעלה מעלתו על נוקביה, שהוא בחי' אור עיקרי הראשון של חכמה כנודע, ועתה נוקביה טפילה אליו וגרועה ממנו, לפי שעתה הוא היונק ומקבל שפע, ולא היא, ולכן היא עתה נכללת בו כללות אחד, ומקבלת גם היא שפע מכתר עליון של השרשים, ע"י הכתר שתחת מלכות השרשים, המשפיע והממשיך שפע הנוכר אל הזכר הנוכר, וזו הנקבה מקבלתו ע"י בעלה שהוא הזכר הנוכר, לפי שהזכר הוא בחינת רשימו של הכתר, והם כלם מחצב אחד. אבל הנקבה, היא בחי' חכמה, ואין לה שייכות עם הכתר, ולכן אינה מקבלת אור הכתר, אלא ע"י הזכר. ואחר אשר קבלו הו"ג שפע מן הכתר, הנה צריכה הנקבה לקבל שפע ממחצבה ומקורה העליון דוגמתה, והוא מן חכמת השרשים, ואז החכמה של השרשים יורדת למטה במקום הבינה של השרשים, וכל שאר הספירות שתחתיה, גם הם צריכות לרדת ממקומם, עד שנמצא יסוד השרשים, שירד במקום מלכות השרשים, ושם נכללים יסוד במלכות, הפך מבתחלה שעלתה המלכות ונכללת ביסוד, ואז גם הכתר שתחת השרשים, אשר עלה אז במקום מלכות השרשים, מיכרח הוא לירד למטה במקומו הראשון, וירד שם עם הו"ג דכתר שעלו שם כנוכר, והטעם הוא, כי אין לו כח לעמוד עם המלכות השרשים יחד במקומה, כי היא גדולה עליו לאין קץ, אם להיות שהיא שרש והוא ענף, ואם שאינו מסוג

ההוי"ה, הכולל כל ה' ספירות דעקודים, מבחי' ספירת החכמה שבו ולמטה. אבל הכתר של עקודים, נקרא שם י"ה, וכנודע שבכל עולם ועולם, יש הוי"ה אחת כוללת כל עולם ההוא, מן החכמה שבו ולמטה, וזה עניינם: כי יש ב' בחי' ההתפשטות, והם הראשונה והשנייה, הם שני אותיות י"ו של הוי"ה. וב' בחי' הסתלקות הראשונה והשנייה, הם ב' אותיות ה"ה של ההוי"ה. וזהו סוד פסוק, כי בי"ה ה' צוד עולמים, רוצה לומר, כי המאציל העליון צייר אלו העולמות של העקודים, ב' שמות אלו, שהם י"ה יהי"ה. והם: י"ה בכתר. יהו"ה בט' ספירות התחתונות, מן חכמה עד מלכות, כנודע כי שם ההוי"ה הכוללת כל עולם ועולם, היא מתחלקת על ד"ז: י' בחכמה, ה' בכינה, ו' בשש קצוות, ה' אחרונה במלכות.

גם זהו סוד פסוק, סולו לרוכב בערבות ביה שמו, וכבר ידעת קושית ספר הזהר, דהוה ליה למימר י"ה, שמו אבל עניינו הוא, סולו לשם ההוי"ה, הרכב בערבות, אשר כל שמו הזה הנזכר, הוא נכלל בשם י"ה, שהוא בכתר, וזהו אמרו בי"ה שמו, והענין הוא, כי אם תמלא שם י"ה הנז' במלוי אלפין כזה, יר"ד היא, הוא בגימטריא יהי"ה, הרי, איך כל ההוי"ה הפשוטה שהיא שמו של הרוכב בערבות, כלולה בשם י"ה במלוי אלפי"ן. וטעם הדבר, הוא במה שנודע, כי כל ט' ספירות תחתונות, שמחכמה ולמטה, הנקראים ד' אותיות ההוי"ה כנוכר, הנה כלם נאצלו ע"י הכתר העליון שעליהם, והוא כולל לכלם, והוא הנקרא י"ה, וכולל בו כל שם ההוי"ה שבהם. ואמנם סבת היות י"ה לבד בכתר, ושם ההוי"ה שלם בשאר ט' ספירות, הטעם הוא עם הנז' לעיל, כי הנה בכלי הכתר לא היה בו חסרון ומניעת אורו ממנו, אלא ב' פעמים, שהם ב' בחי' של הסתלקות האור מן הכלים, וכנגד ב' פעמים של ב' חסרונות אלו, נרמזו ב' אותיות י"ה (עיין ש' רפ"ח רפ"ד) בכלי הכתר, ונקרא כך כנוכר לעיל. אבל בט' ספירות התחתונות, אפילו בעת ב' התפשטות, היה חסרון אור בכלים שלהם.

כיוצא בזה, ובעודה מקבלת אור זה, נכללים בה הזכר שבה, וגם הכתר העיקרי דעקודים, אשר תחת מלכות השרשים כנודע, ומקבלים גם הם על ידה משפע ההוא, והיא העיקרית, בסוד אשת חיל עטרת בעלה, והם טפילים אליה. והבן הקדמה זו וזוכרה, כי תצטרך אליה לכמה מקומות ואחר אשר כבר קבלו חלקם הז' של כתר דעקודים, מן הכתר והחכמה של השרשים די כפוקם, אז כתר השרשים אוסף הארתו אליו למעלה, וחכמת השרשים עולה במקומה שלה עצמה הראשון, והכתר אשר תחת מלכות השרשים, הופך פניו למעלה ואחוריו למטה, ואז הז' דכתר דעקודים יורדים למקומם, ונכנסים תוך הכלים שלהם, ושניהם לבדם יחד תוך כלי הזכר לבדו כנוכר. והנה עתה אור השרשים לא מטי בעולם העקודים, וז' דכתר דעקודים, מטי בכתר העקודים. יצא לנו מכ"ז, כי אור הכתר העיקרי נשאר תחת מלכות השרשים, ואור החכמה הוא העיקרי בכלי כתר העקודים, כי אור הזכר הוא רשימו לבד כנוכר לעיל. וזהו סוד כלם בחכמה עשית, כי בחכמה זו נאצלו כל העולמות אשר למטה ממנה.

דרוש ה' בענין מטי ולא מטי ל)

והנה נתבאר למעלה, כי לא נשלם התפשטות אורות, די' ספירות דעולם העקודים תוך הכלים שלהם, וגם הכלים עצמם לא נגמרה מלאכתם להשתלם, עד היות ד' בחי' באורות הנזכרים, והם: התפשטות ראשון של האורות בפעם אחת עד למטה, ואח"כ הסתלקות ראשון של האורות למעלה בפעם אחת, ואז התחיל מלאכת שבעת הכלים התחתונים כנוכר לעיל. ואח"כ התפשטות שני של האורות למטה, והיה מצורך ומחובר עמו בחי' הסתלקות, והוא מה שביארנו לעיל, ענין מטי ולא מטי, מתפשט ומסתלק, ענין מטי ולא מטי, ועי"ז נגמר מלאכת הכלים כלם. (עיין ע"ח ש"ז ספ"ג).

והנה ד' בחי' אלו, הם סוד ארבע אותיות

הנהגות ומראה מקומות

(ל) ע"ח שער מול"מ פ"א. תע"ס שיעור ה' מן אות ט"ו עד אות ל'.

כניסתם, בזמנים חלוקים, ניכר בהם התחלקות ל"י. כי חלק האור שהיה נכנס תוך הכלי בפעם ראשונה, בבחי' מטי ולא מטי, נקרא אור כתר. והנכנס בפעם שנית, נקרא אור חכמה וכו', אבל הכלי שכלו נעשה בבת אחת בעת ההסתלקות כנזכר, אינו נקרא רק כלי אחד, ואע"פ שלמעלה קראנו אותם י' כלים, אינם י' מחולקים, אמנם הם כדמיון כלי אחד ארוך, והחלק העליון שבו אשר בו נתלבש אור הכתר, אנו קוראים אותו כלי הכתר. והחלק השני שבו נקרא כלי החכמה. באופן שכלם הם כלי אחד, כולל עשר חלקים, ובהם י' אורות מחולקים, ולהיות שכלם אינם אלא כלי אחד, לכן אינו נקרא אלא בשם כלי טל הכתר, כי הוא הבחי' הראשונה שנאצל ויצא קודם כלם, ולכן נקרא על שמו כלי הכתר.

(מ) ודע הקדמה אחת, כי בספירת המלכות של הי"ס, שבבחינת הפה של אדם קדמון, יש בה נשרשים י"ס אחרות, הנקראים י' שרשים של הי"ס של עולם העקודים. וכן ער"ז בספירת המלכות של הי"ס דעקודים, יש בה י' שרשים, של הי"ס דעולם הנקודים. ועד"ז הוא בכל העולמות כלם, בכללות העולמות, וכן בכל פרטיהם, ובכל פרטיות י"ס, שיש בכל בחינה ובחינה, יש במלכות שבאותם הי"ס י' שרשים של הי"ס, אשר בבחינה שלמטה ממנה, והדברים מובנים. והרי נשלם הדרוש ששמעתי פעם אחרת ממורי ז"ל, כנז"ל בתחלת דרוש זה.

א"ש ויטאל המסדר, אע"פ שעדיין נמצאים עמי דרושים אחרים בענין אדם קדמון ובעולם העקודים, כאשר אביא אותם לפניך בע"ה, הנה להיות שהדרושים האלו של עולם הנקודים ועולם האצילות הם מקושרים יחד עם הדרושים הקודמים, כאשר עינך תחזנה משרים, לכן אכתבם פה אחר הדרושים הנזכרים, אח"כ אחזור גם כן לכתוב כל שאר הדרושים הנזכרים כל אחד במקומו בע"ה. והנה נבאר עתה עולם הנקודים בעה"ת.

והוא, כי הנה בהתפשט האור תוך כלי הכתר, שהוא כלי הראשון המקבל האור, ואז בעוד שהוא מקבל אורו ומתפשט בו, היו שאר הכלים הטי' תחתונים חסידי האור. ואע"פ שאין דומה חסרון הנמשך להם בעת ההתפשטות, לחסרון הנמשך להם בעת ההסתלקות, עם כל זה כבר היה קצת חסרון בבחינת ההתפשטות גם כן, ולכן ד' בחינות זמני חסרון שלהם, נקראו בשם ד' אותיות ההוי"ה. והענין הוא, כי הנה אור הא"ס להיותו בלי קצבה, אין נופל עליו, לא שם, ולא אות כלל חלילה וחס כנודע, והעשר כפירות להיות בהם קצבה, נקראים בשם זבאותיות של מספר וחשבון קצוב, הרי כי האותיות יורו על קצבת האורות וחסרונם, שאינם בבחי' אור הא"ס, ולכן על שם ארבע חסדונות שבהם, נקראים בשם ד' אותיות ההוי"ה.

והנה אחר שנתבאר, כי אורות הי' ספירות דעקודים, לא נשלם התפשטותם תוך הכלים שלהם, אלא ע"י ד' בחי': של התפשטות והסתלקות, והתפשטות והסתלקות, ובוזה תבין מה שביארנו לעיל בתחלת זה הדרוש של העקודים, כי כל הי' כלים דעולם העקודים, אינם רק כלי אחד בלבד של כתר שבהם, וכל הי' אורות כלולים בתוכו. והטעם הוא, לפי שקודם שנגמד הכלי הזה, אע"פ שהאורות היו י', לא היה ניכר אם הם י', כי אינם מתחלקים ל"י, אלא ע"י הכלים המגבילים אותם, ונותנים בהם קצבה, ע"כ גבול אור הכתר, וע"כ גבול אור החכמה וכו', אבל קודם שנגמר הכלי, לא היה ניכר בהם רק היותם אור אחד בלבד. וכאשר נסתלקו האורות פעם ראשונה, נסתלקו כלם בבת אחת, וא' ע"י הסתלקותם, נעשה הכלי בפעם אחת, ובבת אחת, כלי אחד לבד. אבל כאשר נתפשטו האורות בעת התפשטות השני, אז היו מחוברים התפשטות והסתלקות יחד, שהיא בחינת מטי ולא מטי הנזכר לעיל, ואז לא נכנסו האורות יחד בבת אחת, רק זה נכנס וזה יוצא, כנז"ל באורך, ולכן האורות עצמם, שנתחלקו בזמן

הגהות ומראה מקומות

(מ) ע"ה שער עקודים פרק ה'.

דרוש א בעולם הנקודים (ג)

נאצלו ויצאו מבחינת עולם העקודים הנוזל, ובצאתם משם, יצאו ונחלקו ליי נקודות, ובהיותם יוצאים משם תכף היו מתים, והכלים של הו' תחתונות ירדו למטה אל עולם הבריאה, הנקרא כך עתה אחר התיקון. והו' אורות שלהם נשארו למעלה במקומם מגולים מבלתי כלים. ולסוד זה רמזו בספר הזהר פרשת פקודי דף רנ"ד, ובאדרת נשא, באמרם כהני זיקין דאכתש אומנא בפרזלא ודעכין לאלתר וכו'. אבל ג' הנקודות הראשונות, נשארו למעלה הם עם הכלים שלהם שלא מתו כמו הו' תחתונות.

ודע, כי אלו הו' כלים התחתונים שמתו, וידדו בעולם הבריאה, ירד עמהם בחינת כח חיות המחיה אותם בהיותם שם, וכח חיות זה הוא כרמיון החיות הנקרא דורמיטא אשר באדם, אבל לא יתד מזה, ונמצא כי לא מתו לגמרי, ונבאר עתה עולם האצילות הנעשה מבחינת עולם הנקודים הנוזל, אחר שנתקן, וזה ענין תקינו. הנה נתבאר, כי הג' כלים ראשונים עם האורות שלהם לא מתו, והנה מאלו ג' הכלים של ג' נקודות הראשונים הנוזל, נעשה מהם חד רישא צילאה, ובתוכה ג' מוחין, והאי רישא אקדי באדרת האוינו רישא דלא אתיידע כלל, והיא הנקרא אצלינו בשם רישא דעתיק יומין, כי מג' הנקודות הראשונות של י' נקודות הנק' עולם הנקודים הנוזל, מהם נעשת רישא דעתיק יומין דעולם האצילות, ונקרא רישא דלא אתיידע. והג' אורות שבתוך ג' הנקודות הראשונות הנוזל, הם מתפשטים ומוציאים עוד עד מספר י' אורות, והם י"ס דעתיק יומין.

ומן הו' נקודות התחתונים נעשו ה' פרצופים אחרים שבעולם האצילות, והם הנק': א"א, ואו"א, וו"א, ונוקבא. והענין הוא, כי בג' נקודות הראשונות לא היה בהם רק בחינת עתיק יומין לבדו, אבל בו' תחתונות, יש בהם בחינת א"א, ובחינת אבא, ובחינת אימא, ובחינת ז"א, ובחינת נוקביה, הכל מעורב ונכלל יחד בכל נקודה ונקודה מן הו' נקודות הנוזל.

כבר נתבאר לעיל בתחלת הדרוש הזה, כי לא התחיל בחי' מציאות כלים, רק מעולם העקודים ואילך, ולכן בעולם העקודים, אשר שם התחלת מציאותם, היו י' אורות תוך כלי אחד בלבד, הנקרא כלי דכתר, ובו כלולים כל ה' אורות, ולהורות על התקשרותם, נק' עקודים. ואח"כ נאצל עולם הנקודים, ושם נעשו י' כלים ל' אורות, וכלם הם בבחי' כתרים שבי"ס, באופן שהם י' אורות דכתדים של הי"ס, ולהם י' כלים פרטים, ושאר ט' חלקי אורות שבכל ספירה וספירה באו נכללים תוך אודות הכתרים שלהם, שבכל ספירה וספירה, ולכן נקרא י' נקודות, ולא נקראים י"ס גמורות. ועיין היטב בתחלת דרוש זה, כי שם הארכנו ענין זה, והנה י' נקודות אלו, נאצלו ועמדו זו ע"ג זו, ואור שיעור קומת התפשטותם הוא, מה שהוא נקרא עתה עולם האצילות, כי עד המקום אשר הגיע התפשטות י' נקודות אלו, הוא עתה נקרא עולם האצילות, ומשם ולמטה הוא עולם הבריאה יצירה עשיה.

(ס) ודע, כי י' נקודות אלו, יצאו בבחינת עצמות אורות וכלים, ובחי' הכלים שלהם הם, ענין השכ"ה נצוצין הנודעים, וכנוכר תמיד בס' הזהר, הנודעים שהם השרשים של הדין, אמנם אין אלו השכ"ה נצוצים נעשים כלים, אלא על הו' נקודות תחתונות, כי הם ז"פ אדם, שהם בגימטריא שט"ו כנודע, אבל הכלים של ג' נקודות הראשונות, אינם מכלל ש"ך נצוצין אלו, ולהיות כי אורות אלו ה' נקודות היה אור עצום ורב מאד, וגם כי נוסף עליהם אור העליון המאיר בהם, ולא היה בהם כח לקבלו, לכן מתו אז אותם הכלים, ר"ל כי ירדו למטה במקום הנקרא עתה עולם הבריאה, וירידתם היא מיתתם, ולא היה זה אלא בו' הכלים תחתונים, אבל ג' כלים העליונים, היה יכולת בהם לקבל האורות שלהם ולא מתו, ונמצא כי הו' כלים התחתונים, כאשר

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער המלכים פ"א וב'. מבו"ש ש"ג ח"א פ"ה. ע"ח עם פמ"ס ענף י'.

(ג) לעיל דרוש ב' בעולם העקודים. ע"ח שער

מול"מ פ"א.

דעת"י למטה כנזכר, היתה נכנסת תוך נקודה אחת מאלו הן נקודות התחנות, תוך פנימיותה, ונשארת מלוכשת בתוכה. ועל ד"ז היה בכל הן התחנות, עד שנמצא כי הן נקודות התחנות דעת"י, שנתוספו בסוד תוספת כנזכר, נתפשטו ונתלבשו תוך הן אורות התחנות הנזכרים לעיל, ונמצאו ז' אורות אלו בחי' לבושים אל הן התחנות דעת"י, והוא נעלם בתוכם. והרי נתבאר בחי' י' אורות, די' ספירות דע"י, איך נתפשטו למטה עד סיום עולם האצילות, וז' התחנות שבהם נתלבשו תוך ז' אורות התחנות הראשונים, וג' הראשונים דעתיק נשארו בסוד רישא דעתיק מגולה, בלי התלבשות תוך אורות אחרים.

ועתה, נבאר איך נעשו הכלים של י' ספירות דעת"י, דע, כי ג' הכלים הראשונים שהיו בתחלה טלא מתו, מהם לבדם נעשה רישא דעת"י. אבל הן כלים התחנות שלו, נעשו מבחי' הכלים של עת"י, שהיתה מעורבת בו' הכלים הראשונים שמתו, וירדו לעולם הבריאה, ועתה נתבררו מתוכם, ועלו למעלה בעולם האצילות, והג' כלים ראשונים, שרשם ועיקרם נעשו ג' כלים הנקראים רישא דעת"י, ובתוכם ג' אורות כתר חו"ב דע"י, ומהארה שלהם נתפשטה למטה, ונתחברה למטה עם הבחי' שנתבררה מתוך הכלים שמתו כנזכר, ומהתחברותם, נעשו ז' כלים אל ז' אורות התחנות דעת"י.

והטעם למה עתה נתקיימו ז' הכלים האלו, ולא נשברו כבתחלה, הוא לפי שבתחלה היו כלים אל כל הן אורות, אבל עתה אינם כלים רק אל ג' אורות בלבד הראשונים, שנתפשטו ונעשו עתה י' אורות של עת"י, ולכן יש בהם כח לסובלם. ולכן צריך שנודיעך, ענין מה נאמרנו לך למעלה, כי הג' אורות הראשונות, נתפשטו ונעשו י' אורות של עת"י, וכן בכ"מ שזכיר בו ענין בחי' התפשטות, יהיה בידך הקדמה זו, כי אין הכוונה לומר, שנתוסף בהם עוד אור חדש עליון נמשך מן הא"ס, דא"כ חזר הדבר לענין ראשון, ויתרבה האורות, וימותו הכלים כבדאשונה, אבל הענין לומר, כי הג' אורות ראשונים, הם עצמם לבדם נתחלקו, ונעשו

ודע, כי בו' נקודות התחנות האלו, יש בהם ג"כ מעורב בחינת עתיק יומין, כי בהכרח היא, שבכל דבר תחתון, בהכרח יש בו נכלל כח העליון המתפשט בו, ולכן בחי' עת"י מעורב בהם בכלם, ומתפשט בכלם ובתוכם. אבל כח התחנות אינו מוכרח להמצא ולהיות נכלל בעליון. והענין, כי האור התחתון בהיותו נכלל בעליון, מתבטל ואינו עולה בשם, מה שאין כן בהיות העליון נכלל בתחתון, ולכן אין בג' נקודות הראשונות רק בחי' עת"י לברו כנזכר. והרי כ"ז הוא בבחי' האורות, וכן הוא בבחי' הכלים, כי בשבעה הכלים התחנות, יש בהם בחי' כלים, דעתיק, ואריך, ואו"א, וז"א ונוקביה, הכל מעורב יחד בהם.

ונתחיל לבאר ענין ג' הראשונות ותקונם, הנה נתבאר למעלה, כי הג' ראשונות לא מתו, ונשארו למעלה, אבל השבעה תחתונות מתו, והכלים שלהם ירדו בעולם הבריאה, והאורות שלהם עמדו למעלה במקומם, מבחתי התלבשות תוך הכלים שלהם, תחת ג' הראשונות. והנה כאשר בא זמן התקון, התחיל מלמעלה למטה, והג' נקודות הראשונות התחילו ליתקן, ובהיותם מתפשטים למטה, כדי ליצעות י' ספירות דעתיק יומין, נמצא כי הג' נקודות הראשונות עצמם, כבר הם במקומם הראוי להם, וכשהגדילו ונתפשטו למטה, ונתוספו בהם ז' תחתונות כנו', אז היו אלו הן התחנות דעת"י יורדות למטה, ומחפשטות במקום מצב ומעמד ז' אורות הנקודות התחנות העומדות מבלי לבוש כנו', ודוחים אותם ממקומם. ונכנסים במקומם. והרי נתבאר לך, איך שעוד התפשטות קומת פראוף דעת"י, הוא מראש עולם האצילות, ועד סופו, ובסיום קומתו נסתיים עולם האצילות.

אבל צריך שתדע, כי אורות השבעה נקודות התחנות הראשונות הנדחות ממקומם כנזכר, אל תחשוב שנדחו גם הם חלילה וחס למטה בעולם הבריאה כמו הכלים שלהם, לפי שהירידה הוא ענין המיתה כנזכר לעיל, ואין מיתה אלא בכלים, ולא באורות חלילה וחס, אבל כאשר היו נדחים היו נדחים אל הצדדים, דו"ל כי כאשר היתה מתפשטת נקודה אחת מן הן התחנות

באופן אחר: כי אור הראשון הנקרא כתר, הוא לבדו נשאר למעלה, גו ההיא רישא דעתיק, ושם נתחלקה לג', והוא: כתר חו"ב שברישא דעתיק. והאור הב' הנקרא חכמה, ירד למטה, ונתחלק לג' חלקים, ונעשו חג"ת דעתיק, שהם ג' אמצעיות שבו. והאור הג' הנקרא בינה, ירד למטה, ונתחלק לג' חלקים, ונעשו נצח הוד יסוד דעתיק, והם ג' אחרונות שבו.

והטעם למה אין אנו מסופקים גם בבחי' הכלים, אם גם בהם היה אופן השני הנזכר לעיל, והוא שהכלי הראשון לבדו, ממנו נעשה רישא דעתיק, כי נתחלקה לג' חלקים, והכלי השני נתחלק לג' אמצעיות, והכלי הג' נתחלק לג' תחתונות. והתשובה היא, כי א"א להיות כלל זה, לפי שכבר נתבאר אצלינו, כי כל בחי' השערות שנאצלו בכל המקום שהם, בין ברישא דא"א, או דו"א ונוקביה, כלם נאצלו לצורך תיקון של הכלים שמתו, כי לא היו יכולים לקבל האורות הגדולים, ובהיות נמשך להם האורות במעברים צרים דרך נקבי צנורות השערות, כבר יכולים לקבל האור ולא ימותו. ועוד, כי גם השערות עצמם כלם, בכ"מ שהם, אינם אלא בבחי' הכלים שמתו, ומהם נעשה השערות, בסוד הן עשו אחי איש שער, גם נתבאר אצלינו, כי רישא דאריך הוא בחו"ג דעתיק, והנה נתבאר באדרא, כי גם ברישא דא"א יש שערות, וא"כ א"א שהכלים דחג"ת דעתיק, נעשו מן הכלי הב' העליון הנקרא חכמה שירד כאן, ונתחלק לג' כלים אמצעיים, כי הרי ג' הכלים הראשונים לא מתו כנזכר לעיל, וא"כ איך יצאו כנגדם מבחוץ שערות ברישא דא"א, וא"כ מוכרח הוא שכל ג' הכלים הראשונים שלא מתו, מהם נעשה רישא דעתיק. וכל הו' כלים התחתונים דעתיק, נעשו מן בירורי המלכים, שהם הו' כלים שמתו, ונתבררו, כנזכר לעיל, ולכן יצאו שערות בדאש א"א, עם היותם בחו"ג דעתיק.

הכלל העולה, כי הי' נקודות הראשונות, כאשר יצאו ונאצלו בבחי' אורות וכלים, הנה שלשה נקודות הראשונות, הם בבחי' עתיק לבדו. ומן הו' נקודות תחתונות, נעשו ה' פרצופין, הנקראים: אריך, ואו"א, וז"א, ונוקביה. וגם

ג' של שלש שלש, ונשלמו לסך י' אורות. ובהמשך התחלקותם נתפשטו למטה עד סיום עולם האצילות, וע"י כן היה עתה כח ויכולת בז' הכלים שלהם לסובלם בתוכם. והרי נשלם תקון י' ספירות דעתיק.

אבל עתה צריך לבאר ענין הפרש אחד שיש בעתיק בבחי' האורות שבו, ובבחי' הכלים שבו, והוא, כי הכלים כבר נתבאר ענינם, איך עיקרם ושרשם של ג' הכלים הראשונים שלא מתו, מהם נעשה רישא דיליה. ומן הארה שלהם שנמשטו למטה, ונתחברה עם ו' בחי' שהיו לעתיק, תוך ו' הכלים הראשונים שמתו וירדו לעולם הבריאה, ונתבררו עתה ועלו ונתחברו למעלה עם הארת ג' הכלים הראשונים. ומכ"ז נעשו ו' הכלים התחתונים של עתיק. אבל בג' אורות הראשונים, שביארנו כי נתחלקו ליד אורות דעתיק, יש בזה מבוכה גדולה וספק גדול, איך היה ענין התחלקותם. וזהו סוד מה שאמרו בהחלת אדרת האוינו דר"ם ע"א, דהאי רישא אכרי רישא דלא אתיידע מה דאית בהיא רישא וכו', פירוש: כי בחי' הרישא עצמה, שהוא הכלי, כבר נודע ענינה, להיותה מגולת. אבל האורות שבתוכה, להיותם אורות נעלמים מאד בפנימיותה, לא היה מי שהשיג ידיעתם, איך נתחלקו, וכמה חלקים מהם נשאר למעלה בתוך ההיא רישא, וכמה חלקים ירדו למטה בז' תחתונות דעתיק.

ושני ספיקות יש בזה, אם נאמר שכל הג' אורות ההם נשאר למעלה גו ההיא רישא, ונעשו כתר חו"ב דעתיק, ואח"כ נתפשטו בז' תחתונות, באופן זה: כי מן נקודת אור הכתר, נתפשט כל קו האמצעי דעתיק, והם: תפארת, ויסוד דעתיק, ומן נקודת החכמה, נתפשט קו ימיני, והם: חסד, ונצח. ומן נקודת הבינה, נתפשט קו שמאלי, והם: גבורה, והוד, ובחי' זו, היא ממש על דרך מה שביארנו בענין הכלים, כי שרש ג' הכלים נשאר למעלה בראש, ומהארתם נתפשטה למטה בז' תחתונות, וכן הענין ממש באורות, כי שרש שלשתם נשאר למעלה בהוא רישא, ומהם נתפשטו ג' קוים עד למטה, בז' התחתונות. או אם נאמר, כי אין מציאות האורות כמציאות הכלים. אמנם מציאות האורות, היה

באלו הן נקודות תחתונות, יש בהם בחי' עת"י, בין באורות ובין בכלים. וכאשר מתו אלו הן תחתונות, נשברו הכלים שלהם, וירדו כלם למטה בעולם הבריאה, וירידתם היא מיתה שלהם. וגם בחי' הכלים דעת"י המעורב בתוכם, גם היא ירדה עמהם למטה בעולם הבריאה. והאורות של ז' נקודות תחתונות האלו, נשאר לבדם בלי כלים למעלה בעולם האצילות, ובהם יעורב בחי' האורות דעת"י המעורב בתוכם כנו. וכשנתקן עת"י, או ג' הכלים הראשונים שלא מתו, מהם נעשה רישא דעת"י בלבד. ומבחינת הארתם, נתחברה עם בחי' הכלים דעת"י, שידדה לעולם הבריאה, ועתה הובררה ועלתה, ומהם נעשו ז' הכלים התחתונים דעת"י. ובדבר הזה אין לנו ספק כלל. אבל בענין האורות, יש לנו ספק, והוא כי גם באורות נודע לנו בבירור, שמן זג' אורות ראשונים לבדם, נעשו כל י' ספירות אורות פנימיות דעת"י. ומן האורות של עתיק, המעורב בו' האורות התחתונים שנשברו עליהם כנזכר, מהם נעשה אור המקיף אל עולם האצילות כמו שיתבאר. והספק הוא, בג' אורות הראשונים לבדם, אם נאמר כי שלשתם נשאר ברישא, והתפשטותם נעשו ז' אורות התחתונים דעת"י. או אם נאמר, כי אור הראשון נחלק לג' ראשונות, ואור הב' נחלק לג' אמצעיות, ואור הג' נחלק לשלש תחתונות דעת"י.

ועתה נבאר ענין אור המקיף הנזכר לעיל, איך נעשה מבחי' אור עת"י, המעורב בו' אורות התחתונים שנשברו עליהם כנזכר. וצריך שתדע, שיש שנוי והפרש אחר בענין אור המקיף של עת"י לבדו, ובין אור המקיף שבכל שאר ה' פרצופים, אריך ואבא וכו' כנזכר לעיל. דע, כי לעולם אוה"מ הוא גדול מן אוה"פ, אבל בעת"י לברי, אוה"פ שבו, גדול מאוה"מ שבו. כי הנה אוה"פ שבו, נעשה מן ג' אורות עליונים לבדם. שנתפשטו לי' אורות פנימים שבו כנזכר לעיל, אבל אוה"מ שבו, נעשה מן ז' אורות תחתונים שבו כנזכר.

ועתה נבאר ענין אוה"מ הזה, ובו יתבאר

בקיצור אופן התלבשות כל פרצופי עולם האצילות זב"ז, איך הוא. הנה נתבאר, כי עת"י נתפשט שעור קומתו, עד סיום עולם האצילות, ושעור קומתו ממש, הוא הנקרא עולם האצילות. והנה עת"י, הוא כולל י' ספירות, בבחי' כלים, ובבחי' אורות פנימיים בלבד. ואח"כ בא פרצוף של א"א, כולל כלים ואורות פנימיים בלבד, והלביש את ז' תחתונות של עת"י עד סופם, אבל ג' ראשונות דעתיק, נשאר מגולים, כי רישא דא"א מלביש מן חסד וגבורה דעת"י. ואח"כ אר"א, מלבישים על א"א, מו' תחתונות שבו ולמטה. ואח"כ ז"א ונוקביה, מלבישים לאו"א, עד שנמצא, כי עת"י מתלבש בבחי' כלים ואור פנימי שלו, תוך כל המלבושים הנז' כלם, והוא פנימי לכלם, ונוקבא דז"א, חצונה לכלם, וכז' בבחי' אור פנימי. אבל בבחי' אורות מקיפים, הוא להפך, כי אור מקיף דנוקבא דיושר, היא יותר פנימית, מכל שאר אורות המקיפים. ואר"מ דעתיק, הוא יותר חיצון שבכלם. והענין, כי אור המקיף דנוקבא דז"א, הוא חופף ומקיף על נוקבא דזעיר אנפין עצמה, ועליו עומד ומקיף אור המקיף דז"א, ועליו עומד ומקיף אור המקיף דאו"א, ועליו עומד ומקיף, אור המקיף דא"א, ועליו עומד ומקיף, אור המקיף דעת"י. באופן, כי בכלם לא יש מי שיתחברו יחד אור הפנימי עם אור המקיף, אלא בנוקבא דז"א בלבד. ונמצא, כי בבחי' אור פנימי, דנוקבא דז"א חצונה מכלם, ועת"י פנימי מכלם. ובבחינת אור מקיף, דעת"י מקיף וחיצון לכלם, והנוקבא דז"א פנימי מכלם. וטעם הדבר הוא, כדי שבהיות הענין כך, נמצא כי עת"י מאיר לכל שאר פרצופי האצילות, בתכלית ההארה, כי אור פנימי שלו שהוא פנימי לכלם, בוקע ויוצא לחוץ, ומאיד לכלם. ואור המקיף שלו, מאיד ג"כ על גבי כלם, ונמצאו כל הפרצופים אחרים, נתונים באמצעו של הפנימי והמקיף שלו, וכלם מקבלים הארה נפלאה ממנו. ועל דז' ג"כ יהיה א"א, מאיר בשאר הפרצופים, הנתונים באמצע אור הפנימי ואור המקיף שלו, ומזה תקיש לכלם.

ועתה נבאר ענין אור המקיף הנזכר לעיל, איך נעשה מבחי' אור עת"י, המעורב בו' אורות התחתונים שנשברו עליהם כנזכר. וצריך שתדע, שיש שנוי והפרש אחר בענין אור המקיף של עת"י לבדו, ובין אור המקיף שבכל שאר ה' פרצופים, אריך ואבא וכו' כנזכר לעיל. דע, כי לעולם אוה"מ הוא גדול מן אוה"פ, אבל בעת"י לברי, אוה"פ שבו, גדול מאוה"מ שבו. כי הנה אוה"פ שבו, נעשה מן ג' אורות עליונים לבדם. שנתפשטו לי' אורות פנימים שבו כנזכר לעיל, אבל אוה"מ שבו, נעשה מן ז' אורות תחתונים שבו כנזכר.

ועתה נבאר ענין אוה"מ הזה, ובו יתבאר

ועתה נבאר ענין אוה"מ הזה, ובו יתבאר

ס) דרוש ב' בעולם הנקודים. בתקון א"א

ונבאר תיקון א"א. כבר נתבאר למעלה, כי באותם השבעה כלים התחתונים שמתו, היה בהם מעורב, בחי' עתיק וא"א ואר"א וכו', בכל כלי שבהם. וכן בענין שבעה אורותיהם שנשארו למעלה בעולם האצילות, היה מעורב בהם בכל אור ואור מהם כל הבחי' הנז'. וכבר נתבאר, איך כבר נתבררו כל בחי' עתי' שהיו מעורבות בהם, ונתקן כל פרצוף שלו. והנה עתה אח"כ, חזרו ונתבררו בחי' א"א, אשר בתוך ז' הכלים האלו, ועלו למעלה באצילות, ובתוכם נתלבשו בחינת האורות של א"א, אשר בשבעה האורות שנשארו למעלה, ומהם נעשה פרצוף א"א. ולהיות כי עתה נתקן עתי' בבחי' פרצוף, והאור נמשך דרך צנורות ומעברים צרים, היה יכולת באלו הכלים דא"א לקבל אורותיהם. ולכן עתה עלו גם הם למעלה, ונתקנו, והיה יכולת בהם לקבל האור, מה שאין כן בראשונה. ונמצא, כי מאלו ז' בחי' שיש לא"א ב' הנקודות התחתונות שנשברו, בין בבחי' אורות בין בבחי' כלים, מהם נתבררו ונתחברו, ונעשה פרצוף א"א, כלול מ' ספירות גמורות, עם שאינם רק ז' כחות כנזכר.

וזה אופן התחלקות האורות, ומהם יובן בחי' הכלים ג"כ. הנה ז' הבחי' הנז', הם חג"ת נהי"מ כנודע, והנה כל בחי' מהם, מתחלקת לג' חלוקות, רוצה לומר חלקים ושלישים, כמבואר אצלינו, בסוד חסד חסדים, ג' פירקין דזרוע ימין. גבורה גבורות, ג' פירקין דזרוע שמאל. כנזכר בספר הזהר פרשת ויחי. והנה ב' בחי' עליונות, שהם חו"ג, יש בהם ששה שלישים, ונתחלקו לג' חלקים, שני חלקים עליונים דחסד, נעשה הכתר דאריך. וב' שלישים

האמצעיים, שהם שלישי תחתון דחסד, ושלישי העליון דגבורה. נעשת חכמת אריך. וב' שלישים תחתונים דגבורה, נעשה בינה דאריך. אח"כ מבחי' התפארת, מב' שלישים עליונים שבו, נעשה תפארת דאריך. ומב' שלישים עליונים דנצח, נעשה חסד דאריך. ומשלישי התחתון דתפארת, ומשלישי התחתון דנצח, נתחברו, ונעשה נצח דאריך. וזהו סוד שמצינו שהנצח יונק מן התפארת. אח"כ מב' שלישים עליונים דהוד, נעשה גבורה דאריך. ומשני שלישים עליונים דיסוד, נעשה יסוד דאריך. ומשלישי התחתון דהוד, ומשלישי תחתון דיסוד, נתחברו, ונעשה הוד דאריך. וזהו סוד שמצינו, כי היסוד נמשך מן ההוד, ונטיל לשמאלא. (א) אח"כ מבחי' השביעית, הנקראת מלכות, ממנה נעשת מלכות דאריך, והיא בחי' העטרה, שבראש יסוד שבו. ולפי שאח"כ מבחי' המלכות נעשה פרצוף אחד שלם, הנקרא מלכות, לכן צריך שכל בחי' השביעית תכלול בה כולה לגמרי. מה שא"כ בשאר הבחינות, שמב' שלישים שבכל בחי' ובחי', נעשה ספירה אחת שלימה כנזכר.

אבל דע, כי בב' הפרצופים הנז', שהם עתי' וא"א, לא יש בהם בחי' פרצוף נוקבא בפני עצמה, אמנם המלכיות שבהם, הם בחי' עטרת היסוד שלהם כנזכר. והטעם הוא, לפי שבתחלה נאצל פרצוף עתיק לברו, והוא אחד, ולכן אין בו נוקבא. ואח"כ עתי' האציל פרצוף אחד הנקרא א"א, והיה גם הוא א' כמוהו, לכן אין לו נוקבא. ועתה אשר כבר נאצלו ב' פרצופים, והם עתיק ואריך, אז משם ואילך נאצלו ב' ביחד זו"נ, והם אבא זכר מצד עתיק, ואימא נקבה מצד אריך. וגם הם הוציאו ב' אחרים כהם, והם ז"א זכר מצד אבא, ונוקביה

הגהה

(א) א"ש קשה לי טובא במה שאמר כי היסוד נמשך וכו'. אית ליה תלת פירקין, ואנן קיימא לו, שאין לו רק ב' פירקין. ושמא חשיב

הנהרות ומראה מקומות

ס) שער המלכים פ"ג וד'. מבו"ש שער ג' ח"א פ"ה. תע"ס שיעור ח' בתחלתו.

יעלה בדעתנו לומר, שהכלי של הלב או הריאה, הם יותר מעולים וזכים, מן האור והנשמה שבכלים האיברים חיצוניים הסובבים עליהם, אבל נאמר, כי בלי ספק הכלי של הלב, זך יותר מאד מן הכלי של הגוף החופה עליו, וכן אור נשמת הלב, גדול וזך מאד, מאור נשמת הגוף החופה עליו, ולכן ניתן הלב בתוך הגוף, וכן הדבר בעת"י ובא"א, כי הם כדמיון ב' הכלים, שהם זה לפנים מזה, ובתוך כל כלי מהם, מתפשט האור והרוחניות שראוי לו. גם יהיה זה דומה, לאשה עוברת, כי העובר שבתוכה, יש בו גוף ונשמה, ונתון תוך האשה, שיש בה גוף ונשמה, ולא יעלה בשום שכל לומר כי גוף העובר הוא יותר רוחני מנשמת האשה, להיותו נתון בתוכה ויותר פנימי מתוכה, והדברים פשוטים.

ונחזור לענין, כי הנה ג' ראשונות דעתיק, שהם רישא דיליה דלא אתיידע כנוכר לעיל, אלו נשאר למעלה מגולות לגמרי, אבל הז' תחתונות דעתיק, שהם גופא דיליה, הם לבדם מתלבשים תוך א"א, ויכול לקבל אורותיהם, אבל לא מג' הראשונות. וזה אופן התלבשותם. חסד דעתיק, בכתר דאריך. וגבורה בחכמה. ות"ת בבינה. כי להיות כתר ח"ב דאריך בחי' רישא, צריך כל אחד מהם, להלביש ספירה אחת שלמה של עתיק, ואינו מספיק להם מדות חסרות. אבל גופא דאריך, עם היותו כלול מו' ספירות, הספיק להם נהי"מ דעתיק להתלבש בהם. וזה סדרם, ע"ד התחלקות הנזכר לעיל דא"א, והוא, כי כל ספירה וספירה מאותם שנים נר"ה דעתיק, נחלקת לג' חלקים, שהם ג' שלישים, והם ג' פירקין שבכל ירך מהם. כי שני שלישים שהם שני פירקין עילאין דנצח דעתיק, הם מתלבשים, פרק העליון בחסד דאריך, ופרק הב' בנצח דאריך. ופרק עליון דהוד דעתיק, בגבורה דאריך. ופרק הב' בהוד דאריך. היסוד דעתיק, אין בו רק ב' פירקין, (ב) והם יסוד ועטרה שבראשו, והם מתלבשים: יסוד דעתיק, בתפארת דאריך. ועטרה דעתיק,

מצד אימא. והרי נתבאר שני אחר שיש בין שני פרצופי עתיק ואריך, לשאר פרצופין. ונבאר שני אחד שיש בין פרצוף א"א, לשאר הפרצופין כלם, והוא, כי כל פרצוף ופרצוף יש לו ראש וגוף, והראש כולל ג' כוחין בתוכו, כעין סגול, והם חכמה בימין, בינה בשמאל, דעת באמצע. תחות תרוויהו. והגוף כולל ז' תחתונות. אבל פרצוף א"א אינו כן, כי הראש שבו אין בתוכו רק חכמה לבד, אבל בינה שבו, לא היה בה כח לעמוד למעלה בצד שמאל החכמה, ולקבל אור עת"י הבא אליה בקרוב גדול מגולה בלי לבוש, ולכן ירדה למטה בגרון דא"א, ושם מושבה תדיר, כי כבר שם יכולה לקבל אור העתיק המגולה, כיון שהיא יותר רחוקה כלפי מטה. והרעת שבו, ירד יותר למטה, ונתפשט בה' ספירות מחסד עד הוד שבו, ואין בו בחי' דעת בפ"ע מקובץ בחלקיו כמו שיש בשאר הפרצופין. ונמצא, כי כח"ב דא"א, אינם כעין סגולתא כבשאר הפרצופין וכו', אלא עומדות שלשתם זו למטה מזו, וזו על גבי זו. אבל שש קצותיה, הם בדרך קיום, חסד ונצח בקו ימין, גבורה והוד בקו שמאל, תפארת ויסוד ומלכות בקו אמצעי. והרעת שבו מתפשט מחסד עד הוד שבו כנוכר.

ונבאר עתה, אופן התלבשות עתיק יומין תוך א"א. דע, כי כל בחי' עת"י, שהם אורות וכלים שבו, של ז' התחתונות שבו, הם מתלבשים תוך הי' אורות יצ"ל א"א. ואל תתמה מזה, איך האורות הפנימיים של אריך, שהם תוך הכלים שלהם, יהיו נעשים לבושים, אל הכלים המלבישים את האורות דעתיק. כי הנה זה דומה, אל האדם התחתון הגופני, אשר יש בו איברים פנימיים וחיצוניים, ובכלם, יש בחי' אור נשמה פנימית, המחיה אותם. והנה אבר הלב או הריאה, וכיצא מאיברים הפנימיים, יש בו אור וכלי, והנה הם נתונים ומלוכשים תוך הגוף של אדם, שהוא איברים חיצוניים, כלולים מאורות וכלים, ולא מפני זה

הגהה

(ב) אמר שמואל, הרי מפורש, כי היסוד דעתיק, אין בו רק שני פירקין.

וזה תשלומו. הנה כבר נתבאר למעלה איך נאצל עולם העקודים, שהם אורות היוצאים מתוך הפה של א"ק ולחוץ. ועתה נבאר, איך נאצל עולם הנקודים, שהם אורות היוצאים מן בחי' העינים של א"ק מהם ולחוץ. ועיין בדרוש שקדם לזה, ושם נתבאר, כי בספירת המלכות של י' ספירות דעולם העקודים, יש בה י' שרשים, של הי' ספירות דעולם הנקודים, כי על ר"ז הוא בכל עולם ועולם ועי"ש. הנה נתבאר לעיל, כי ד' בחי' יש בכ"מ, והם הרי"ה דמילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ובכל בחי' מהם, יש טעמים נקודות תגין אותיות. והמוחין דא"ק, הם בחי' הרי"ה דע"ב. ומן מקום האזנים ולמטה עד סיום כל א"ק, הוא בחי' הוי"ה דס"ג בלבד. אבל אין זה אלא בתחלה, בזמן שנאצל המלכים, הנקראים עולם הנקודים. אבל אח"כ תקונם, והוא הנקרא עולם הברודים, ונקרא עולם האצילות, אז נתהוו בחי' שני הוי"ה דמ"ה וב"ן, ממקום הטבור של זה הא"ק ולמטה עד סיום רגליו. וכ"ז אינו אלא בבחי' האורות היוצאים מתוך א"ק, דרך נקבי אזניו וחוטמו, ופיו וזכר כנוכר לעיל, אבל באורותיו הפנימים, אין לנו עסק בהם כלל.

וכתב עוד במקום אחר אבא מארי ז"ל, וז"ל, גלענ"ד, כי אור ראש א"ק, הוא ע"ב, חכמה דס"ג. ואור של און חטם פה, בינה דס"ג, בנפש רוח נשמה. וישראל סבא ותבונה, ירדו עד הרגלים, ואח"כ עלו ועמדו מחצי הטבור ולמעלה, והעלו מ"ן נוקבין לאו"א, והולידו אור חדש, ז"א ונוקביה, וירדו מהטבור ולמטה, הם מ"ה וב"ן שבס"ג בפנים, וכנגד זה מבחוץ, אור שעלה, ויצא מן העינים, הן לישראל סבא ותבונה. ואור היוצא מאור החדש, דרך נקבי העור, הוא לז"א ונוקביה שבחוץ. והרי נתבאר, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שבהוי"ה ס"ג הכוללת.

או אפשר, כי האור שעלה למעלה מן הטבור, הוא מ"ה וב"ן דס"ג. ואור החדש, הוא מ"ה וב"ן הכוללים בכל פרטיהם. וזה יותר נכון, כי נשלמו ד' הוי"ה, הכוללות כל

ביסוד דאריך. ומלכות דעתיק, נתלבשה במלכות דאריך, לפי שצריך להוציא ממנה אח"כ פרצוף שלם של נוקבא, לכן לקחה מדה שלימה, על דרך מה שנתבאר לעיל בענין מלכות דאריך, שנעשה ממדה אחת שלימה.

ונשאר עתה ב' פירקין, והם פרק תחתון דנצח דעתיק, ופרק תחתון דהוד דעתיק, ואלו נזחברו יחד במלכות דעתיק, ושם נתלבשה, ונעשה מהם ב' דדים אל בחי' המלכות דא"א בשתי צדדיה, והם כעין דמיון שני דדי הבהמה, שהם למטה ולא למעלה, כמו דדי האשה, ותועלת דדים אלו הוא, שהם היו מניקים או שפע, אל הוי' כלים, שהם ז' מלכי אדום שמתו כנו"ל, וירדו לעולם הבריאה. ובהיותם שם, הם יונקים משני דדים אלו החיות הצריך להם בהכרח ולא יותר, דק בצמצום, להחיות עצמם בלבד. וזהו סוד פסוק, גמולי מחלב עתיקי משדים, הם שני שדים הנזכרים, הנעשים מתרין פרקין תתאין דנצח והוד דעתי' כנוכר. וזהו סוד המלך, הנקרא הוד בן בודד, שתמצא בו שני פעמים דד דד, שהם שני דדים הנו', ואח"כ נשתנה שמו, ונעשה הוד ברי"ש בסופו, שהוא בחי' יסוד, וכמו שיתבאר במקומו בע"ה. וכבר הודעתך למעלה, כי באלו הכלים שמתו וירדו בעולם הבריאה, ירד ג"כ עמהם כח חיות להחיותם, בערך זמן הדורמיטא והשינה אשר באדם, אבל לא מתו לגמרי כנו"ל. ועוד יתבאר זה בדרושים אחרים בעז"ה. אמר הכותב, פקח עיניך, איך מה שהעלים למעלה בענין מלכות של אריך, שאינה רק בחי' העטרה, הוצרך לגלותה עתה בענין עתי', שהזכיר בה בחי' עטרה המתלבשת ביסוד דאריך. ועוד בחי' מלכות, המתלבשת במלכות דאריך, המניקה לשבעה מלכי אדום שירדו בבריאה, וצ"ע

דרוש ג' בעולם הנקודים (ע)

ונשוב אל הדרוש הראשון שהתחלנו לכתוב בראשונה, אע"פ ששמעתיו ממורי ז"ל באחרונה,

הגהות ומראה מקומות

(ע) תע"ס שיעור ר' בתחלתו. ומן אות ל' עד הסוף.

בסוד פסוק וגבותם מלאות עינים. והענין הוא. כי כל אורות העינים, הם בחי' נקודים כנו'. והנה, כשנתחיל לספור ולמנות מן הוי"ת ע"ב אשר בא"ק, נמצא, כי הוי"ה דע"ב היא באות י' של ההוי"ה. וכל בחי' אודות הוי"ה דס"ג, באות ה' ראשונה. וכל הוי"ת מ"ה, באות ו'. וכל הוי"ת ב"ן, באות ה' אחרונה. גם אם נצייר ד' אותיות ההוי"ה, בשם ס"ג לבדו, נמצא, כי הטעמים דס"ג, הם אות י'. והנקודות דס"ג, הם אות ה' ראשונה. ותגינן, הם אות ו'. והאותיות, אות ה' אחרונה. הרי איך נקודות דס"ג, היוצאים מן העין, הם בחי' אות ה' ראשונה כנו'. ואם נספור ונמנה כל ג' חלוקות הטעמים, כל חלוקה בפני עצמה, בג' אותיות ראשונות של ההוי"ה, נמצא, כי העינים, הם אות ה' אחרונה של ההוי"ה. הרי נתבאר, כי העינים יש בהם בחי' ה' ראשונה, וה' אחרונה. וזהו כוד פסוק, אני ישנה, שנדרש בספר התקונין, כאלו נאמר אני שנית, והוא, כי החכמה היא שנית, והיא אחרונה. כי כבר נתבאר לעיל, כי הטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והתגינן בבינה, והאותיות בז' תחתונות. ונמצא, כי העינים הם בחי' חכמה, שהם הנקודות. ולטבה זו, נקראו חכמי הדור, עיני העדה, כמו שאמר הכתוב, והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה, וכן ונעלם דבר מעיני הקהל. ולהיות כי באלו הנקודים, היה ענין מיתת ז' המלכים הנז' באדרא כמו שנבאר לקמן, לכן כתיב והארץ היתה תהו וכו', כי כבר ביארנו, כי העינים הם בחי' ה' אחרונה, הנקראת ארץ, והארץ הזאת היתה תהו ובהו וחשך, הוא ענין בטול המלכים היוצאים ממנה הנקראים נקודים כנו'. ואח"כ נזכר תחייתם ותקונם, בפסוק יהי אור ויהי אור.

גם זה סוד פסוק פקח עיניך וראה שוממותינו וכו', כי באורות העינים אירע בהם ענין הבטול והשממות והמיתת. וכדי לבאר פסוק זה, נקדים ביאור הענין אלו הנקודים ונאמר, כי הנה נודע שהנקודות מספרם ט', כנו' בספר התקונין, בתקון ע'. והם קמ"ץ, פת"ח, ציר"י, סגו"ל, שב"א, חול"ם, חירי"ק, קבר"ץ, שור"ק ברא"ו. והם

א' מהם, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והאור שיצא מהעינים, הוא מ"ה וב"ן דס"ג שבחוקן. ואור היוצא דרך נקבי העור מהטבור ולמטה ומשאר הנקבים, הוא להוי"ת מ"ה וב"ן הכוללות. וכל מ"ה וב"ן הכוללים נקראים בחי' נקודים, יען כלם טפלים אל נקודות דס"ג, ועמהם יצאי נכללים בהם בתחלת יציאתם. ונמצא, כי עולם האצילות, אינו רק מ"ה וב"ן, שם הדרד ומהיטבאל, ובחי' ס"ג מתלבשת בתוכם ע"כ וכבר נתבאר לעיל, כי בהוי"ה דס"ג יש בהם טעמים ונקודות וכו', והנה הטעמים נתחלקי בג' חלוקות, והם: באורות היוצאים מן האזן, ומן החוטם, ומן הפה כנו"ל. ואמנם הנקודות, הם בחי' האורות היוצאים מן העינים. והענין, כי הבל היוצא מן האזן, הוא מועט, ואינו נרגש אלא עד שישים האדם אצבעו על נקב אזנו, ואז ירגיש איך הבל אשר בתוכו, ואינו יכול לצאת כבתחלה, הנה הוא מתהלך תוך האזן, ועושה ערבוביא ותנועה בתוך האזן, והנה הבל הזה בצאתו חוץ מנקב האזנים דאדם קדמון, נעשה ממנו בחינת י"ס. ואח"כ מן הבל היוצא מנקבי החוטם, שהוא יותר נרגש, יצאו י"ס אחרת. ואח"כ מההבל היוצא מן הפה, שהוא יותר חזק ונרגש מכלם, נעשו י"ס הנקראים עולם העקורים. וטעם הרבר הוא, כי כל מה שהאוד מתרחק מלמעלה, ומתפשט למטה, נרגש ומתגלה יותר אל התחתונים. וג' בחי' אלו, הם ג' חלוקות שיש בטעמים דהוי"ה דס"ג.

ואחד כך יצאו מנקבי העינים דא"ק, עוד י"ס אחרות, ונקראים עולם הנקודים, ואין בחינתם ענין הבל היוצא, כמו ג' בחי' האחרים כי אור של הנקודות קטן מן אור הטעמים, אבל אעפ"כ יש קצת כח הסתכלות בעינים, וכמו שאנו רואים בחוש הראות, בענין בת היענה, שתחמם ביציה, בראיית עיניה והסתכלותה בהם, ויצאו מהם האפרוחים, וזה יורה היות כח מורגש ממשי בענין הסתכלות שבעינים, ומכח הנה יצאו י"ס הנז', הנקראים עולם הנקודים. וזהו סוד שמצינו בספר התקונים תקון ע', ענין שם ההוי"ה, המצטיירת בציור נקודים עגולים כדמיון עינים, בכל אות ואות.

שער ההקדמות

ובזה נבא עתה, אל ביאור הפסוק הנז' לעיל, פקח עינך וראה וכו', כי בהאציל את אורות העין, שהם עולם הנקודים, או היה בפתחו דעינין, ובהסתכלות ראייה, וזהו פקח עינך וראה, והנה נתבאר, כי כל בחי' אלו, הם בהוי"ה דס"ג, ונודע כי הוי"ה דס"ג, היא בספירת בינה, הנקראת גבורות, דמינה דינין מתערין, ולכן בטול ומיתת המלכים אלו, היה באורות הוי"ה דס"ג הכוללת, ולא עוד, אלא שהיה אף גם בפרטות ס"ג שבס"ג כנו' לעיל, כי גם הוי"ה זו דס"ג, נתחלקת לטעמים נקודות תגין אותיות, שהם בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ונמצא, כי הנקודות דס"ג, הם ס"ג שבס"ג, והם עיקריות הוי"ה דס"ג, ולכן אירע בהם בטול ומיתת המלכים.

וזהו סוד פסוק, (עיין בשער הפסוקים בפ' זה) הכל ס"ג יחדיו נאלחו, כי בבחי' הוי"ה דס"ג, אירע ענין מיתה ובטול המלכים, וגם לשון ס"ג עצמו, מורה ע"ז, מלשון נסוגו אחור, שהוא מיתת המלכים, והסתלקות אודותיהם מכליהם, והנה גם שם עי"ן, מורה על הוי"ה דס"ג, על דרך מה שביארנו באון ובחטם ובפה, והענין, כי בחי' ס"ג באון וחוטם ופה, היא הוי"ה דמלוי ס"ג, אבל בחי' ס"ג שבעין, היא ענין ג' שמות אהי"ה, שהם בגימ' ס"ג ג"כ, ואינה בחי' הוי"ה דס"ג עצמה, וזו היא בחי' ס"ג אשר בעין, והנה כל שם אהי"ה מאלו הג', לוקח כל בחי' הכ"ב אותיות, הנרמזים בב' נקודות קמ"ץ ופת"ח כנו' לעיל, כדי לעשות מהם כלים, ע"י הסתכלות העין בהם, ונמצא, כי בהצטרף כ"ב אותיות, עם כל שם אחד של אהי"ה, יהיו ג' פעמים אהי"ה, וג' פעמים כ"ב אתוון, ס"ה בגימטריא עי"ן, (נלע"ד עם הכולל) והרי נתבאר, איך יש בחי' ס"ג בעין, וזהו ענין הפסוק הנז'ל, פקח עינך וכו', כי ג' פעמים הוי"ה דס"ג, אשר באון וחוטם ופה, הם בגימטריא פק"ח עם הכולל, ואחריהם באו בחי' האורות מן העינים, וזהו עינך, וגם במלת עינך נרמזו ג' שמות אהי"ה הנז', כי כל שם מהם במלוי יודי"ן, והוא בגימטריא עינך עם הכולל, והענין הוא, כי שם אהי"ה דיודי"ן בגימטריא קס"א, ועינך

מתחלקים בבחי' ט' ספירות מכתר עד יסוד כנו' שם, וכמו שביארנו בטעמים, שנתחלקו לג' חלוקות עליונות ואמצעיות, ותחתונות. כן הנקודות, מתחלקות לג' חלוקות אלו: כי החול"ם הוא עליון על האות, והשור"ק אמצעי, וכל ז' נקודות אחרות, הם תחתונים למטה מן האות, וכמו שנבאר ענין זה למטה, והנה כל ז' נקודות אחרונות, כלם הם בצירוד יודי"ן, חוץ מב' נקודות ראשונות, שהם קמ"ץ ופת"ח, שיש בהם צירוד ב' ווי"ן, ואם נספור כל היודי"ן אשר יש בו' נקודות התחתונות, יהיו י"ג יודי"ן, ועולים בגימטריא ק"ל, כמנין עי"ן, להורות מקום מוצאם, כי מן העין יצאו כנו', ומספר הקמ"ץ והפת"ח, הם יו"ד ובי' ווי"ן, שמספרם כ"ב, והוא רמז אל כ"ב אותיות, אשר מהם נעשו הכלים של אלו הנקודות כלם.

ואם תשאל, איך נרמזו הכלים הגרועים, שהם ענין האותיות, בשתי הנקודות היותר עליונות מכלם, והתשובה היא, כי מאלו הבי' נקודות עליונות, שהם כתר וחכמה של הנקודים נעשו הכלים אל כל הנקודות, והם המציאו והולידו כלים לכל הנקודות אשר למטה מהם, עוד טעם שני, והוא במה שיתבאר למטה, כי הוי' נקודים תחתונים, הם הוי' מלכים שמתו, ונשברו הכלים שלהם, כי שבירתם זו היא מיתתם, ונשאר אורותיהם שהם ז' הנקודות בעצמם מגולים בלתי כלים, אבל ב' הנקודות ראשונות לא מתו, ונשאר מתלבשים תוך הכלים שלהם, ולכן נרמזו נקודותיהם, בבחי' מספר כ"ב אותיות, שהם בחי' הכלים.

והנה הקמ"ץ הוא בכתר, והכתר הוא טעמים כנודע, והפתח בחכמה, והחכמה היא נקודות כנודע, ולכן נקראים ב' נקודות אלו, באלו השמות קמ"ץ ופת"ח, להורות אל מה שאמרנו לעיל, והוא, כי בעוד שלא נאצלו רק הטעמים של הוי"ה דס"ג, המתחלקות באון וחוטם ופה, היו האורות ההם, קמוצים וסתומים וכאשר נאצלו הנקודות, שהם בחי' חכמה, הנקראת עין, ונקראת נקודת פת"ח, או היו האורות בפתחו דעינין, ולכן נקראת פת"ח.

וכן התפארת ונהי' דזה א"ק, מאירים לע"י, ולכל עולם האצילות, כמו שיתבאר. עוד מזה יתבאר לך, כי בכ"ז הוצאות אורות להאצילים, צריך ענין הצמצום, כנו' בדרושים הקודמים, וג"כ יתבאר למטה במקומו, איך גם א"א צמצם אורות נה"י שלו, כדי להאציל את ז"א ונוקביה, ודי למבין.

והנה אחר אשר א"ק צמצם אורותיו אשר מטבורו ולמטה, והעלם למעלה כנו', אז עשה חד פרסא ופרוכת וקרום, מפסיק בפנימיות גופו, במקום טבורו לרחב הגוף באמצעו, להפסיק בין חציו העליון לחציו התחתון, וע"י כן, נשאר כל האור ההוא שעלה למעלה על גבי הפרסא, וזהו סוד מה שאמרו בס"ה בפרשת בראשית דף ל"ב ע"ב, על פסוק ויאמר אלהים יהי רקיע וגו', אר"י, אית קרומא במציעו מעוי דב"נ, דאיהו פסיק מתתא לעיל וכו'. ורזא דא' והבדילה הפרוכת לכם וגו'. גם בריש אדרת נשא דף קכ"ח ע"א תנא עתיקא דעתיקין, טמירא דטמידין, עד דלא זמין תקונוי דמלכא וכו', ופרים קמיה חד פרסא, והגליף ושיער מלכין וכו'. גם זהו מה שאמרו בספר הזהר ובספר התקונים דאית חד פרסא בין א"ס, אל ספירת הכתר. והענין הוא, כי כמה גלגלתיך אית דלית לון חושבנא, כנו' באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, וכל כתר שבכל בחי' מהם, יהיה נפסק ע"י חד פרסא. עד"מ, הנה כתר דז"א, יהיה הפרסא של אימא מפסקת אליו, וכן על ד"ז הכתר של כל עולם האצילות, יהיה נפסק ע"י זו הפרסא של א"ק.

והנה כאשר האור הנז', עלה כלו בחצי התפארת העליון דא"ק על גבי הפרסא, נתרבה האור אשר שם מאד יותר מבתחלה, ונעשה האור הזה שעלה, בחי' מיין נוקבין אל בחי' הטעמים של ס"ג, שהם אורות האזן והחוטם, והפה, אותם אשר הם שרשיים ופנימיים בתוכם, ולא אל האורות היוצאים משם ולחוץ, אלא לאודותיהם הפנימיים שבתוכם עצמם, ואז ע"י

עם הכולל בגימטריא קס"א, נמצא, כי ס"ג הראשון נרמז במלת פקח כמו שביארנו. וס"ג השני, נרמז במלת עיניך, אשר היה בו מיתת המלכים ושמותם, וזהו וראה שממותינו כנו"ל.

דרוש ד' בעולם הנקודים (פ)

ונבאר עתה ענין יציאות אורות אלו הנקראים נקודים, מן העינים, ואח"כ נבאר בפרטות עצמם. הנה נתבאר לעיל, כי אורות עולם העקודים, שיצאו מן הפה דא"ק, נתפשטו משם, ונמשכו עד מקום הטבור של א"ק חוצה לו. גם נתבאר, כי עיקר האורות יוצאים דרך האזן והחוטם והפה, אבל ודאי כי דרך נקבי העור, יוצא להם אור מתוך א"ק, ומאיר להם תמיד, דרך דפנות גופו לחוץ, והנה כשעלה ברצון המאציל להאציל עולם הנקודים, וכונתו היתה לעשות להם בחי' כלים, כדי שיהיה כח בעולמות התחתונים, לקבל אור העליון, כמבואר בדרושים הקודמים, וראה המאציל א"ס, כי עדיין אין כח ויכולת בתחתונים לקבל האורות האלו, היוצאים דרך נקבי העינים, אשר הם מתפשטים ממקום הטבור של א"ק ועד רגליו כמו שיתבאר, ולכן קודם שהאציל האורות האלו, היה עוד צמצום ב' אחר בא"ק, על דרך הצמצום הנז' בא"ס, והוא, שכל האור שהיה מתפשט בתוך פנימיותו של א"ק הזה, ממקום טבורו ולמטה, העלהו למעלה ממקום הטבור, בחצי גופו העליון, ונשאר מקום הנז' מן הטבור ולמטה בלי אורות.

והמשכיל יבין, וידמה מלתא למלתא, איך ככל העולמות הנאצלים תמיד, המאירים בעולם שלמטה מהם, הם בחי' חצי תחתון דתפארת ונה"י, כי הרי מצינו, איך חצי תפארת ונה"י דז"א, מאירים בנוקביה, ונה"י דא"א ואו"א, מאירים לז"א, ונה"י דע"י, לא"א.

הגהות ומראה מקומות

(פ) ע"ח שער סנת"א פ"א. ושער דרושי הנקודות פ"ב. מבו"ש ש"ב ח"א פ"ב, ופ"ד. תע"ט שיעור ו' מן אות ט' עד אות כ'.

נעשה מב' בחי' אורות הנז', מאורות הנקודות. אשר מקומם היה מן הטבור דא"ק ולמטה בפנימיותו. ומאור הפנימי, שירד מן הטבור ולמטה, אחר שעלה אור הנקודות הנז' הפנימי למעלה מן הטבור, ואז אור הנקודות יצא דרך העינים, ונתפשט מן הטבור ולמטה מבחוץ. ואור החדש הפנימי, מוציא הארתו דרך נקבי העור. מהטבור ולמטה בחוץ, ולא דרך העינים. וב' אורות אלו, שבחוץ, מן הטבור ולמטה, הוא הנקרא עולם הנקודים, אבל האור שיצא מן העינים הוא לבדו עולם הנקודים, ואור החדש מאיר בהם, ונכלל בהם, להקרא נקודים כמותם.

ואמנם היו כאן ב' פעולות, אחת היא הצמצום הנזכר, והיא עליית האור הנז' לעיל מן הטבור ולמעלה. והב', היא נתינת אותה הפרסה במקום ההוא. וכבר נתבאר לעיל, כי כבת הצמצום היה, כדי שיוכלו התחתונים לקבל האור. האמנם פעולת הצמצום היתה, לצורך עולם האצילות, הוא הנעשה אח"כ מעולם הנקודים כשנתקנו, כמו שיתבאר, ועל ידי הצמצום שהוא עליית אור הנקודות בפנים למעלה מן הטבור, הספיק להיות יכולת בעולם האצילות לקבל האור, להיותו עומד מן הטבור ולמטה. וכבר האור שלהם הפנימי עלה למעלה כנז', אבל עדיין לא הספיק זה, לכשיהיה כח גם בעולם הבריאה שלמטה מן האצילות, לקבל אור עליון, ולכן הוצרכה פעולת הפרסא, כי ע"י הפרסא נתמעט האור שעלה מעוט ב', וע"י כך היה יכולת בעולם הבריאה לקבל האור העליון, כאשר יהיה נברא אח"כ בעתו ובזמנו. ובה תבין מה שנתבאר אצלינו, איך הונח פרסא ומסך מבריל, בין עולם האצילות, אל עולם הבריאה, באופן כי הצמצום והפרסא, היו לצורך האצילות, ולצורך הבריאה. עוד היה בחי' אור ג' בעולם הנקודים, והוא כי בהיות אור ראשון של הסתכלות העין יורד ונמשך למטה, דרך אורות העקודים, היה פוגע בהם, ומסתכל בהם, ולוקח משם גם בחי' אור, מאורות האזן והחוטם והפה, ועושה ממנו בחי' כלים, אל עולם הנקודים שמאור ראשון, כמו שנבאר.

מין אלו שעלו אל הטעמים דס"ג, או נזדווג בחי' ס"ג עם בחי' ע"ב שהיא בגלגלתא דא"ק כנז"ל, ומכח זווג ההוא, נמשך אור חדש מהם, וירד למטה ובקע הפרסה הנז', וירד למטה ממקום הטבור, עד סיום הרגלים, תמורת האור הראשון שהיה שם תחלה, אשר הוא היה בחי' נקודות דס"ג, ועלה ע"ג ההיא פרסה, ועוד לא ירד, כי שם נשאר תמיד, בחצי הגוף העליון. והאור החדש, הוא אשר ירד עתה למטה מן הפרסה. והרי נתבאר, מה שנתחדש בבחי' האורות הפנימיים שבתוך א"ק, והבן זה היטב.

ונבאר עתה, בחי' האורות המתפשטים מהם, ויוצאים לחוץ, ע"ד שנתבאר בשאר אורות העליונים של הטעמים, והנה האור הראשון אשר עלה מלמטה ע"ג ההיא פרסה, שם נשאר שרשו תמיד בפנים, ומשם נתפשטה הארתו ויצאה לחוץ, וגם היא מתנא לעילא, ויצא דרך נקבי העינים של א"ק, ומשם נשתלשל וירד, ונתפשט עד סיום רגלי א"ק בחוץ. והנה בחי' האור הזה, בהיותו נמשך עד מקום הטבור, הנה הוא נכלל ומובלע תוך אורות העקודים היוצאים מן הפה, המתפשטים עד מקום הטבור כנז"ל, ולכן איננו עולה בשם, אבל בהיותו נמשך משם מן הטבור ולמטה, אז שם נקרא עולם הנקודים, המתפשט ממקום הטבור עד סיום הרגלים. גם אותו האור החדש, שבקע וירד דרך הפרסה למטה עד סיום הרגלים תוך פנימיות א"ק, גם הוא מוציא הארתו לחוץ, ובקע הכלים ההם, ויוצא לחוץ, וגם הוא מאיר בנקודים הנז' אשר מבחוץ. ונמצא, כי גם זה האור החדש, הוא יורד בתחלה תוך פנימיות א"ק, ובקע ההיא פרסא, ויורד למטה עד סיום רגליו, ואח"כ בוקע הכלים ההם, שהוא בחי' גופו, מן הטבור ועד סיום הרגלים, ויוצא הארתו לחוץ, ומאיר בעולם הנקודים.

וזהו סוד מה שאמרו בספר התקונין, דשוי חד פרסה בין כתר לעילת העילות כנז"ל, והענין הוא, כי כל המאציל למי שלמטה ממנו, נקרא בבחי' עילת העילות, והכתר של הנקודים הוא נאצל מזה המאציל, ויש ביניהם ההיא פרסא כנז"ל. והרי נתבאר, איך עולם הנקודים,

דרוש ה' בעולם הנקודים (ז)

ונבאר עתה בחי' אלו האורות הנו', שמהם נעשו עולם הנקודים, ונתחיל בענין אור זה הג' הנו' לעיל, הנמשך מהסתכלות אור הראשון היוצא מן העין בעקודים. דע כי להיות שנתבאר למעלה, כי אורות האזן, נמשכים ומתפשטים עד סיום שבולת הזקן. ואורות החוטם, עד החזה. ואורות הפה, עד הטבור. והנה שם במקום שבולת הזקן, נמצאים יחד ג' בחי' הנו', והם: אורות האזן, והחוטם, והפה. וכאשר אור הראשון של העין, יורד גם הוא עתה דרך שם, הנה מוכרח הוא שמתערב עם ג' אורות הנו', ואז לוקח מהם בחי' אור, להאיר למטה בנקודים כנוכר לעיל. והנה הנקודים הם י' כנודע, ומן האור שלקח אור הסתכלות העין בהתפשטו כנוכר, ממה שלקח מן המקום, שיש מן מקום העין עד שבולת הזקן, אשר יש בו ג' בחי' דאזן וחוטם ופה, הנה ממנו ניתן אל ג' ראשונות שבעולם הנקודים. ומן האור שלקח מהסתכלות הנו', מאורות הנו', ממקום שבולת הזקן עד הטבור, אשר אין בהם רק ב' בחי', והם חוטם ופה לבד, הנה ממנו ניתן אל ז' תחתונות שבעולם הנקודים, ונמצא כי היה יתרון אל ג' נקודות הראשונות, כי הם לקחו הארה מג' אורות און חוטם פה, הנמצאים יחד למעלה, עד מקום שבולת הזקן אבל הו' נקודות תחתונות, שלא לקחו רק ההארה אשר משבולת הזקן ולמטה, נמצא שחסר מהם בחי' אור און, ואין להם רק ב' אורות, שהם חוטם ופה. ולכן, אלו נקודות הראשונות, לא נשברו הכלים שלהם, כמי שיתבאר לקמן. אבל הכלים של הו' תחתונות, שחסר מהם הארת האזן, נשברו; להיותם גרועים מן הג' ראשונות כנוכר, כי הכלים שלהם יש בהם הארה גדולה וחזק גדול, ויכולים לקבל האור שלהם. (ק) לפי שלא נעשו

אלו הכלים אלא מהסתכלות העין, אשר הוא עושה את הכלים האלו כנוכר.

עוד יש חלוק בג' נקודות הראשונות בעצמם, והוא, כי אלו הג' אורות שהם מחוברים יחד עד שבולת הזקן, הם נחלקים באופן הזה: כי נקודת הכתר, לוקח מאור האזן עצמה, ומכ"ש שנכללים עמה גם אור החוטם והפה. ונקודת חכמה לוקחת מאור חוטם, ונקודת בינה לוקחת מאור הפה. ולכן גם בהם עצמם היה בהם שנוי בעת שבירת הכלים, והוא, כי הכתר אשר יש לו ממשות האזן עליונה, נתקיים כלו, ולא נשבר. האמנם להיות שאינו לוקח אור האזן אלא ברחוק מקום בהיותו למטה בשבולת הזקן, כי מה שלמעלה מזה, מתפשט לב' צדי הפנים דרך האזנים, ואמנם אור העין מתפשט ביושר, ואינו פוגע באור האזן, עד שיגיע אל מקום שבולת הזקן, המכוון ביושר כנגד אור העינים, ולכן כיון שאינו פוגע בו, אלא בריחוק מקום, יש בו קצת חסרון, ונשבר גם הוא שבירה מועטת, כמו שיתבאר למטה. אבל אר"א, אינם לוקחים אלא מאור החוטם והפה לבד כנוכר, אבל מאור האזן אינם לוקחים אלא הארה בעלמא, ונמצא שיש בהם ב' חסרונות: האחד הוא, שאינם לוקחים האזן האור ממש, רק הארה בעלמא. והב' הוא, כי אפילו הארה זו, אינם לוקחים אותה אלא בריחוק מקום, ואינם כמו הכתר בעצמו. שאעפ"י שלוקחו ברחוק מקום, לוקח ממשות האור עצמו, ולכן היה בו שבירה, אלא שהיא מועטת כנוכר, אבל אר"א שאינם לוקחים אור האזן אלא ברחוק מקום, ולא עוד אלא שאינו רק הארה בעלמא, לכן היתה בהם שבירה יותר גדולה, והיא שבחי' האחור של הכלים שלהם, נשברו ונפלו. וז' תחתונים שהם בחי' זר"ג, שלא לקחו הארת האזן, אפילו הארה בעלמא, אפילו בריחוק מקום, ולכן נשברו הכלים שלהם לגמרי אחר ופנים.

הרי הם ג' מדרגות, ולכן תמצא בפסוק

הגהות ומראה מקומות

(ק) בע"ח כתוב אמנם הו' מלכים תתאין מתו לפי שכליהם נעשו מהסתכלות עין בחוטם פה לבד.

(ז) ע"ח שער דרושי הנקודות פ"ב. מבו"ש שער ב' ח"א פ"ד. תע"ס מן אות י"ט עד אות כ"ד.

מתחלק על ד"ו, והוא, כי מה שלוקח ממני עד שיגיע אל מקום שבולת הזקן מצד ימין, הוא אור מקיף, ומה שהוא משבולת הזקן ולמטה מצד ימין, הוא אור פנימי. ועל ד"ו בצד שמאל, בחי' כלים בחיצוניותם ופנימיותם. ועתה ר' נבאר אור האחר החדש, איך

גם ממנו נמשך הארה אל הנקודים כנו"ל. הנה הי' נקודים הנו', שהם אור העינים, נהפשוטו מן הטבור ולמטה בחוץ כנו"ל, והיה כרמיון התפשטות פרצוף ז"א דאצילות, בהלבישו על גבי פרצוף דא"א מטבורו ולמטה ועי"ש. אבל יש בזה הפרש אחר, כי הו"א מלביש את א"א מטבורו ולמטה עד סיום רגליו, בהשוואה מכל סביבותיו. אבל אלו הנקודים, אינם מתפשטים רק דרך פנים דא"ק, וזו עיקר התפשטות הארתם, אבל גם מתפשטת קצת הארה מועטת מבחי' נקודים אלו, מן האורות והכלים שלהם, ומלבישים אותו סביבותו ג"כ. על דרך שנתבאר באורות און וחוטם ופה, אבל עיקר ההארה אינה אלא דרך פנים, וכבר נתבאר סדר התפשטותם של ז"א בא"א, שהוא, כי הכתר מלביש חצי תחתון דתפארת שבו, מטבורו ולמטה עד סיום הגוף, וחבי"ד מלבישים ג' פידקין ראשונים דנה"י של אריך, וחג"ת לג' אמצעיים, ונה"י לג' פידקין תתאין. וכן הענין עצמו אל הנקודים המלבישים את א"ק מטבורו ולמטה.

ונחזור לענין אור החדש שבפנימיות א"ק מטבורו ולמטה, כי הנה הוא בוקע דפנות הכלים והגוף של א"ק, ויוצא לחוץ דרך גומה השערות, ומאיר אל י' נקודים הנזכרים שנתפשטו שם. ואמנם ב' אורות גדולים בגלוי, יוצאים מן האור החדש הנזכר לחוץ, והוא אור יוצא מן נקב הטבור ולחוץ, ואור היוצא מנקב פי היסוד ולחוץ, וגם יצא דרך האחר כנו"ל, ועי"ש איך ג' הכלים ואורות אלו יוצאים בשוה. ונלע"ד פירושו, שאינם מתעגלים כאורות נקבי השערות, אמנם יוצאים ביושר. והיה ראוי שיהיו כאן ג' אורות של הכלים

והארץ היתה תהו ובהו, שהוא מדבר בענין שבירת הכלים של עולם הנקודים כנודע, צרמו בו ב' פעמים תהו, אחד מפורש, באמרו והארץ היתה תהו. והב' הוא למפרע, בראשי תיבות "הארץ" היתה "תהו", ראשי תיבות תהו, ומלת תהו המפורש בכתוב והוא ביושר. הוא כנגד ז' המלכים דו"ן, שנתבטלו אפילו הפנים שלהם, שהם כנגד היושר. ותהו הנרמו בראשי תיבות למפרע, הוא כנגד האחוריים של כלים דא"א שנשברו, כי כל בחי' אחורם הם למפרע, ולא ביושר.

ונחזור עתה לבאר, ענין אור זה הג', הנמשך מפאת הסתכלות אור העינים היורד למטה, והוא אור הראשון הנקרא נקודים, המתפשט דרך אורות האון והחוטם ופה, ובכה הסתכלותו בהם, שואב מהם אור אחד לצורך הנקודים עצמם, הנעשים מזה האור הראשון. הנה ג' אורות און וחוטם ופה, הם אשר מהם שואב אור העין בהסתכלותו בהם, ומה שלוקח מכל צד ימין, הם אורות. ומכל צד שמאל, הם כלים. ונודע, כי יש באורות ב' בחי', והם: אור פנימי, ואור מקיף. וכן בכלים ב' בחי', זהם: פנימיות וחיצוניות הכלי, כנו"ל בדרושים הקודמים, והנה מה ששואב אור העין בהסתכלותו באורות האון מה שהוא ביושר. רוצה לומר כנגד הסתכלות העין ממש, והוא במקום שבולת הזקן מצד ימין, הוא אור מקיף. ומה שהוא אל הצדדים מצד ימין, הוא אור פנימי, גרוע מאוד המקיף. ועל ד"ו מה שהוא כנגד יושר הסתכלות העין בשבולת הזקן בצד שמאל, הוא חיצוניות הכלי. ומה שהוא אל הצדדים מצד שמאל, הוא פנימיות הכלי, שהיא בחי' גרועה יותר מן חיצוניותו, כנודע וכנו"ל. ומה שלוקח מן החוטם, מתחלק באופן אחר, וזהו, כי מה שלוקח ממנו קודם שיגיע עד מקום הפה מצד ימין, הוא אור מקיף. ומה שהוא מן הפה ולמטה מצד ימין, הוא אור פנימי. ועל ד"ו בצד שמאל, לבחי' חיצוניות ופנימיות הכלי. ומה שלוקח מן הפה, גם הוא

הנהרות ומראה מקומות

(ר) ע"ח שער דרושי הנקודות פ"ג. מבו"ש ש"ב ח"א פ"ה.

שגם הם נשברו, הסבה היה, לפי שאע"פ שהוא קבל אור האזן, אמנם היה בריחוק מקום כנו"ל.

ונחזור לבאר, ענין ב' ההבלים שיצאו מן הטבור והיסוד, להאיר בכתר ובאר"א. הנה נתבאר לעיל, כי כמו שהטעמים נחלקים לג' חלוקות, גם הנקודות כן, עליון ואמצעי ותחתון, והנה הנקודה עליונה, היא החול"ם כנודע, והיא בחי' ההבל היוצא מן הטבור, המאיר אל כתר הנקודים, העומד שם כנזכר, ונודע כי הכתר איהו חול"ם על תפארת. ת) והנקודה האמצעית, היא השורק בוא"ו, שעומדת באמצע האות, והיא בחי' ההבל היוצא מפי היסוד, כנודע כי נקודת שורק בוא"ו, היא ביסוד, כנזכר בספר התקונים תקון ע', ונמצא כי נקודת השורק, שהוא באמצע האות, היא ביסוד, כי הוא עומד באמצע בין נר"ה, והבל היוצא ממנו נקרא שור"ק. והנה זה ההבל של היסוד, נחלק לב', כי אות יו"ד של נקודת השורק היא לאבא, כי גם הוא בחי' י' ראשונה של ההוי"ה כנודע, ואות ו' של נקודת השור"ק, היא לאימא, וכוונתה היא, לשתוציא אח"כ אימא את ז"א, כלול מו' קצוות, וזו היא בחינת ו' זו שלוקחת אימא. וההבל היוצא מצפרני הרגלים, נקודות שתחת האותיות, הם ניתנו, אל ז' נקודות תחתונות, ואל ב' אחור דאר"א, ואל בחי' נה"י דכתר, המלבש בסיד מוחין תוך אר"א כנזכר.

ויש בזה מקום שאלה, והוא, כי בכ"מ נעשה הדעת של התחתון, מן היסוד של העליון, כמו שמצינו שהיסוד דאר"א, נעשה דעת בוא"ו, וא"כ גם פה הוא כן, כי היסוד של א"ק, הוא דעת של עולם הנקודים, והנה הדעת הוא למטה מאר"א, וא"כ איך הבל היוצא מן היסוד דא"ק ניתן לאר"א. ולא עוד, אלא שאין הבל זה יוצא אלא מסוף היסוד. אבל הענין הוא, במה שנעזר אותך על כלל אחד, והוא כי הנר"ה כל אחד יש בו תלת פירקין, ולעולם היסוד שבאמצעם, הוא

יוצאים, כנגד אותם הג' עליונות, שקבלו מן אח"פ למעלה כנזכר. אבל לפי שאור האזן נחסר מן אר"א כנו"ל, לכן ג"כ נחסר הבל אחד, כנגד אור האזן שנחסר, ולא יצאו כאן רק ב' הבלים, מהטבור ויסוד, כנגד אור החוטם והפה, אשר מהם לקחו אר"א למעלה. וגם עתה מקבלים הם מאלו הב' הבלים.

ואמנם ז' נקודים תחתונים, שלא לקחו אור החו"פ, אלא למטה ממקום שבולת הוקף, שהוא ממקום גופו דא"ק, לכן גם עתה מזה האור החדש, לא יצא להם הארה בבחי' הבלים מורגשים, ע"ד הבל הטבור ויסוד, אבל נרמזו בסוד ויפוזו זרועי ידיו, שהם ענין י' טיפין, שיצאו מיוסף הצדיק כנודע, ויצאו מי' צפרני רגליו, והם עצמם בחי' המלכים שמתו, כנודע כי בטול המלכים היה, לפי שלא נתקן חבור אדם זר"נ כחדא, וזה עצמו הוא, ענין י' טיפי הזרע שיצאו מיוסף בלי נקבה, וזהו סוד מה שאמרו רז"ל במסכת שבועות (ש) היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו נטמאתי, ינעוץ צפרני רגליו בקרקע וכו'. והטעם הוא, כדי שיתפשט הזרע דרך שם, ויצא דרך הצרפנים. ואעפ"י שההבלים היוצאים מצפרני הרגלים הם י', ואלו הנקודים אינם אלא ז' מלכים בלבד כנודע, הענין הוא, במה שביארנו לעיל, כי ז' מלכים נשברו עליהם פנים ואחור, עוד יש שני אחוריים דאר"א, הרי הם ט' בחי', עוד יש בחי' עשירית, והיא, כי גם נקודת הכתר יש לה ענין הנה"י שלו, שמתפשטים תוך אר"א ליעשות להם מוחין, ע"ד נה"י דאר"א הנעשים מוחין לז"א, וגם אלו הנה"י דכתר נשברו, בשבירת האחוריים דאר"א, הרי הם י' בחי', והם י' הבלים, שיצאו מי' צפרני הרגלים כנו". והנה חסרון אחד האזן העליון, שנחסר מן הנקודים הנו", זה גרם אל היות י' הבלים יוצאים למטה דרך הצפרנים, וממנו נמשך גרמה אחרת, והיא ענין בטול ומיתה שאירעה בהם, והכל נמשך מחסרון אור האזן כנזכר, ונלע"ה, כי גם הבחי' העשירית, שהם נה"י של הכתר,

הגהות ומראה מקומות

(ש) דף י"ח. (ת) מבו"ש ש"ב ח"א פ"ה.

הראוי לה, וח' אחרונות כלולות בה. ואח"כ יצא בינה, והז' כלולות בה, ואז היתה נקראת אם הבנים. ואח"כ יצא החסד, ובו כלולים כולם, וכן כולם ער"ו, עד שיצא המלכות באחרונה.

עוד היה שנוי אחר, כי בעולם העקודים, יצאו בתחלה האורות, ואחר כך נתהוו ונעשו הכלים שלהם כנוכר שם, אבל כאן בעולם הנקודים, יצאו תחלה בחי' י' הכלים שלהם. זה למטה מזה, כל א' בפ"ע. וכבר נתבאר למעלה, אופן עשייתם, איך נעשו ע"י הסתכלות אור העין בג' אורות דאח"פ. ואח"כ יצאי האורות ע"ד הנו"ל, כי בתחלה יצא אור הכתר, וכל הט' אורות כלולים בו, ונכנסו תוך הכלי של הכתר. ואח"כ נכנס אור החכמה בכלי שלו, ובו היו כלולים הח' אורות. וכן ער"ו, עד אור המלכות.

ודע, כי כאשר התחילו ונכנסו כלם תוך הכלי של הכתר, היה כח בכלי ההוא לסבול כלם ולא נשבר, וכן כשיצאו משם ט' האורות התחתונים ונכנסו בכלי החכמה, היה כח בכלי ההוא לסבול כלם, ולא נשברו. וכן כשיצאי משם ח' האורות, ונכנסו תוך כלי הבינה, היה כח בכלי לסבול כלם ולא נשבר. וטעם הרבר הוא, לפי שאורות התחתונים בהיותם תוך אבא, כלולים בו, במוח שבו בכח ולא בפועל כנודע, וכן בהיותם אח"כ בתוך מעוי דאימא בסוד עבור, הם בטילים אצלם, כדמיון הבנים בהיותם עדיין בכח במוח אביהם, או במעי אמותם, שאינם נערכים בפ"ע, ובטילים הם לנגדם, ולכן לא נשברו הכלים של ג' ראשונות. ודע, כי בהיות הז' בנים בתוך הכלי של אימא, היו שם בבחי' מ"ן, מעוררים זווג עליון דא"ו"א, והנה כאשר יצאו משם ז' הנקודות תחתונות, הנקראים בנים כנוכר, ועליהם נאמר, אומללה יולדת השבעה, וכל הכלים שלהם נשברו, והם היו מלכים אשר מלכו בארץ אדום, הנזכרים בריש אדרת נשא.

יותר גבוה מן התרין פירקין עילאין דנר"ה, זכפי זה מוכרח הוא, שהדעת הנעשה מן היסוד כנוכר, יהיה גבוה למעלה מא"ו"א, וכן הוא הענין כאן, ולכן ההבל היוצא מסוף א"ק, מקבלים אותו א"ו"א, אשר הם למטה מן הדעת. אבל שם בנ"א, הדעת שלו למטה מחכמה ובינה שבו, לפי שכאשר אימא מתפשטת להכניס נה"י שבה בראשו, לעשות בו תלת מוחין חב"ד, אינה זקופה מעומר, אמנם ארכינת עצמה, ויתבאר רביעה על בנין, בסוד והאם רובצת על האפרוחים, ואז רישי ירכין נגבהים למעלה מן היסוד, וע"י כן דעת דז"א הוי לתתא מחכמה ובינה שבו, והבן כלל זה היטב.

ודע, כי עיקר חי' נקודים, הם אותם האורות ראשונים עליונים, היוצאים מן העינים דא"ק ולחוץ, הם מתפשטים למטה מכנגד הטבור, עד סיום הרגלים. ומן האור החדש שבפנימיות א"ק מטבורו ולמטה, יוצא אליהם אור, ומאיר בהם. אבל עיקרם של הנקודים, אינם אלא האורות הנו"ל. ונראה לי, כי מן אורות העין, נעשו העגולים של הנקודים. ומן אור החדש, דרך טבור ויסוד וצפרני רגלים, יוצא יושר הנקודים כנו"ל, זולת יושר שמן המצח. והעגולים והיושר שניהם נשברו, ע"כ.

דרוש ו' בעולם הנקודים באופן (יציאתם א')

ועתה נבאר, אופן יציאתם של אלו חי' נקודות. דע, כי יציאתם היתה, הפך מיציאתם של עולם העקודים, כי שם יצאו ממטה למעלה. כי מלכות שבהם היתה יוצאת בראשונה, והכתר שבהם יצא באחרונה. אבל כאן בעולם הנקודים, היה להפך, כי נקודת הכתר יצא תחלה, ואחריו החכמה וכי', והמלכות אחרונה לכלם. והנה כשיצא תחלה נקודת הכתר, היו כל הט' אחרונות כלולות בו. ואח"כ יצא החכמה במקום

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ד. מבוש"ש ח"א פ"ו.

דרוש שבעה מלכים ב)

ולהאיר בכלי של המלכות, לפי שהיא לית לה מגרמה כלום, ובחי' האור הזה, נקרא שאול המלך, ולכן זכה למלוכה, עם שאינו מזרע דוד, לפי שכוונתו היתה, להאיר ולהחיות אז אל המלכות, ולהיות כי בכל שאר הכלים לא נשאר בהם רק רפ"ח ניצוצין, ובכלי היסוד נשאר בו עוד נוסף אור הנזכר, להאיר אל המלכות, לכן נאמר עליו שהיה נחבא אל הכלים, כי להיותו שם בזמן מיתתו ושבירת הכלים, היה ראוי שיסתלק משם, ולכן עמידתו והשארתו שם, הוא כאיש הנחבא תוך כלי ההוא, שלא יתגלה עניינו, ויסירוהו גם הוא משם.

(ה) והנה בכל אלו המלכים, לא נזכר בהם שמות אביהם, זולתי בדי' מלכים בלבד, והם: בלע בן בעור, ויובב בן זרח, הודד בן בוד, ובעל חנן בן עכבור, והטעם הוא, במה שאנו עתידים לבאר לקמן, איך בעת שבירת הכלים של ז' מלכים האלו, שהם ז' הבנים, היתה ג"כ בחינת שבירת אחוריים דכלים דא"א, ונודע, כי א"א מתחלקין לדי' פרצופין, והם: חו"ב, וישסו"ת, ולכן לא הוזכרו רק ז' אבות בלבד, ולהיות כי הכלים של הבנים מתו לגמרי, וירדו אל הבריאה, אבל כלים דאחור דא"א נתבטלו בלבד, אבל לא מתו, כי נשארו בעולם האצילות, אלא שהיו למטה ממקום מדרגתם כמ"ש, ולכן לא נזכר די' אבות, רק בזמן המלוכה, כמו שנזכר וימלוך בלע בן בעור, וכן בשאר, אבל בזמן המיתה לא הוזכרה, כמו שאמר וימת בלע, ולא נזכר שם אביו, וכן בשאר, ולא נזכרו אלא בזמן המלוכה, להורות כי היה לאביהם שייכות עם בניהם, ולכן נתבטלו, אבל לא מתו כנזכר, ולמטה בענין

זה מספרם: דעת, א', חסד, ב', גבורה, ג', תפארת, ד', נצח והוד, הם תרי פלגי גוסא, ונחשבים לא', והם ה', יסוד, ו', מלכות, ז', והנה בלע בן בעור, הוא הראשון כנגד הדעת, ונודע מה שאמרו חז"ל, בלע הוא בלעם, וכבר הודעתוך בשער הפסוקים, בענין בלעם, מה שאמרו רבותינו ז"ל (ג) ולא קם נביא עוד בישראל וגו', בישראל לא קם, אבל באה"ע קם, ומנו בלעם, כי כמו שמשו רבינו ע"ה, הוא בבחינת הדעת העליון דו"א, מצד אבא, כן בלעם היה הרע שבמשה, והיה כנגדו בדעת שבקליפה, ולכן נאמר בו, ויודע דעת עליון, יובב בן זרח, הוא החסד, ולכן נקרא בן זרח, כי החסד נקרא אור, כנודע, וחושם הוא הגבורה, שהם סוד חמש גבורות, ולכן חשם אותיות חמש, והנה ר"ת חשם מארץ התימני, ר"ת חמ"ה, וס"ת מי"ץ, וזהו סוד פסוק כי מיץ חלב יוציא חמאה. (א) והם בחי' הגבורות, שהם ענין הדם המתהפך לחלב וחמאה בדדי האשה להניק את הוולד, בהיותו מוצץ אותם. (ד) ושאל מרחובות הנהר, הוא היסוד, וטעם היותו נקרא שאול הוא, כי מבחי' זו היה שאול המלך, שעליו נאמר והנה הוא נחבא אל הכלים, והסוד הוא במה שיתבאר לקמן, כי כאשר נשברו הכלים של אלו המלכים, נסתלק מהם כל האורות, ועמדו בעולם האצילות, והכלים ירדו בעולם הבריאה, ולא נשאר בתוכם, זולתי רפ"ח ניצוצין דאורות, להחיותם חיות מצומצם, עד שיתוקנו, ואמנם בכלי היסוד, נשאר בו עוד בחי' אור אחד, זולת בחינת רפ"ח ניצוצין, כדי להחיות משם,

הגהה

(א) א"ש, נלע"ד, שאין קפידה באות א' המיותרת מחמאה לחמ"ה.

הגהות ומראה מקומות

- (א) ב"ח כתוב והוד בן בוד תפארת ושמלה.
- (ב) ע"ח שער דרושי הנקודות פ"ד זח'.
- (ג) במדבר רבה פ"ד כ"י. זהר בראשית ר' שמות כ"א: בלק קצ"ג.
- (ד) ב"ח כתוב והוד בן בוד תפארת ושמלה.
- (ה) ובעל חנן בן עכבור נ"ח.
- (ו) במדבר רבה פ"ד כ"י. זהר בראשית ר' שמות כ"א: בלק קצ"ג.

כאשר נכנסו יחד כדם בתוך הא' מהם, נשבר הכלי ההוא, כי לא יוכל לסובלם, ולכן נשבר עתה הכלי של הדעת, ויירד למטה בעולם הכריאה, והאור נשאר באצילות.

אח"כ יצאו ר' האורות בכלי של חסד, וגם הכלי הזה לא יכול לסובלם, ונשבר גם הוא.

אח"כ ירדו ה' אורות בכלי הגבורה, וגם ירד עמם בחי' הרשימו של החסד, וענייננו הוא במה שנתבאר אצלינו, כי כל אחד מן הה' ספירות אשר מחסד ועד הוד, נותן רשימו א' בספירת היסוד, ולכן נקרא היסוד כל, בגין דכליל לכלהו ה' ספיראן מחסד עד הוד, ונמצא כי ברדת האורות הנוכרים, יורד גם כן בחי' רשימו חד מכל ספירה מהם, לתת אל היסוד, ונשבר גם כלי הגבורה.

אח"כ ירדו הד' אורות וב' רשמים, א' מספירת החסד, וא' מספירת הגבורה, לתת. אח"כ ביסוד, ונכנסו בכלי התפארת, וגם הוא נשבר. וכן עד"ז הדבר הזה נוהג הולך, עד שנמצא כי אח"כ ירדו שני האורות וד' רשמים בכלי היסוד, לפי שרושם הנ"ה נקרא א', לסיבה הנז' דהו תרי פלגי גופא, ולא יכול לסבלם, ונשבר גם הוא.

ואח"כ ירד אור המלכות לבדה בכלי, ועם כ"ז לא יכלה לסבלו, ונשבר גם הוא. והטעם הוא במה שהודעתיק לעיל בדרוש העקדים, כי כאשר שם חזרו אורותיהם להכנס בכלים שלהם, נשאר אור הכתר בשרש העליון, ולא חזר, ונמצא כי באו האורות שלא במקומם, אור חכמה בכלי הכתר וכו', עד אור מלכות בכלי היסוד, ונשאר כלי של המלכות ריקם, ונתבאר שם, כי זהו טעם, היות לעולם המלכות נקראת דלה ועניה, אספקלריא דלית לה מגרמא כלום, לפי שהאור שבא אח"כ לתוכה, אינו האור שלה עצמה הראשון, אבל הוא אור א'

שבירת אחור דכלים דאו"א, יתבאר לך, למה הזכרת תאבות היה באלו הד' מלכים בפרטות, כי בעת היותם מולכים, אירע בטול אחורי תאבות.

אמנם קשה בענין חושם שהוא הגבורה, כי הנה יתבאר לקמן, כי הוא המעורר אחור דאימא, והוא הגורם בטולם, וא"כ היה ראוי שבו יזכר שם אביו. אבל הענין הוא, לפי שאין ענין קריאתו בשם בן על שם אמו, אלא על שם אביו, ולפי שחשם הוא גבורה נוקבא, לא נזכר בה בן פלוני.

(ו) וענין הדרד בן בדר, טעמו הוא, כי הנה התפארת, אשר בו בחי' החזה, שבו מקום ב' הדיים, ולכן נרמזה ב' פעמים דד, א' בו, וא' בשם אביו, וזהו הדרד בן בדר, גם בדר ר"ל: ב' דר, פירוש שני דדים, וביאור הענין הוא, כי הנה נודע, שלפעמים כל ד' פרצופין שיש באו"א מתחברים לב', כי חכמה עם ישראל סבא נעשה פרצוף א', ובינה עם תבונה פרצוף א', ובהיותם עד"ז, נמצא בשליש העליון של התפארת דו"א, הנקרא הדרד בן בדר, שם עומדים מתלבשים ב' הדיים של הבינה, ולכן נקרא התפארת בשם הזה, להורות, כי בזמן שמלך ומת המלך הזה, או צמקו דדי האשה, שהם אימא עילאה מלהניק, כדרך האשה שבמות בנה דדיה צומקים.

ונחזור בענין צאת ז' המלכים הנז', דע, כי בתחלה יצאו כלם כלולים באור הדעת, הנקרא בלע, ונכנסו כלם בכלי שלו, ובהיותם למעלה באבא, או באימא, היו בטלים כנגדם, כי הם כדמיון הבנים, הבטלים באורות או"א, ולכן היה כח בכלים דאו"א להחזיקם ולסבלם, אבל עתה אשר אלו המלכים הם בחי' ר"ק דו"א, אשר כל א' מהם גדול בערך חבירו, ואין זה טפל לזה, ולכן אין כלי של כל א' מהם, יכול לסבול רק אור עצמו בלבד, ולכן

הגהות ומראה מקומות

אביו, כי לא ביטל אחורי אביו, רק אחורי אמו כי חשם רומז לחמש, לחמש גבורות דהנוקבא, לכן לא נאמר בן פלוני.

(ו) ובע"ח כתוב ו"ל כי אין הבן נקרא אלא על שם אביו, וכיון שהוא לא ביטל רק אחורים דאמא, אין להזכיר השם פלוני בן פלונית אמו, רק פלוני בן פלוני אביו, ולכן לא הזכיר שם

אדם, גורם לעבוד את האדמה. אשר א' מעבודתיה. הוא סלוק קוצים מן הכרם. וכמ"ש. ויעזקה ויסקלהו וכו'. וקודם שנברא אדם, לא היה עבודת האדמה נעשית. והקוצים הם הקלי'. היו יכולים להתאחו בכרם. ולינק משם, ולכן היו אז בבחי' אב"א.

והנה בהיותם זרין או אב"א, לא היה להם ב' אחורים, זולתי אחר א' וכותל א' המפסיק בין שניהם, חציו לזה וחציו לזה, בסוד כותל שבאמצע שני השותפין, הנו' בריש מסכת בתרא. ואחר אשר החזירם אדם פב"פ, אז נעשו להם ב' כותלים, והם ב' אחורים שלמים, אחר שלם לז"א, ואחר שלם לנוק', ואז יוכלו לעמוד פב"פ, ואחורים בגלוי, בלי פחד שיתאחו החיצונים שם. והנה סיבת היות נעשה להם עתה ב' אחורים שלמים, היה באופן זה, כי ע"י מצות ומע"ט של אדם התחתון, גרם זוג עליון באר"א, וחזרו לתת להם לזרין בחי' מוחין אחרים, שהם בחי' החסדים וגבורות של דעת דז"א, אשר הם עיקר סוד הטיפה דיהיב אר"א בזווגם כנו'. והטעם הוא, כי תרין מוחין דז"א הנקראים חו"ב, אין אורותיהם מתגלים בז"א, כי הם מלובשים תוך נצח והוד דאבא, ואין יוצא מהם רק הארה מועטה, בכח הכאת האורות החסדים המגולים, שמכים בהם, ומוצאים קצת הארה מהם לחוץ כנודע. משא"כ בחסדים וגבורות המתלבשים בתוך יסוד דאימא, המסתיים בחזה דז"א, ומשם מתגלים בגלוי גמור, ויוצאים לחוץ תוך ז"א, ומאירים בו. ולכן העיקר הם החסדים וגבורות כנו'. ונמצא כי בהתפשט החסדים והגבורות למטה בגופא דז"א, אז החסדים נתנים אל ז"א, ובהם נשלם ונגמר בנין אחר שלו בשלימות. והגבורות ניתנים אל הנוקבא כנודע, וע"י נשלם אחר שלה, ויש לו אחר שלם, ולה אחר שלם, ואז יכולים לחזור אפין באפין, כיון שאחוריהם שלימים, ואין עתה יכולת בחצונים להתאחו שם, משא"כ בתחלה, שהיה לזה חצי אחר, ולזה

חדש, מכח זווג אר"א כנו"ל, וזהו אומרו דל"ל מגרמה כלום, פ"י שאינו אור שלה, רק אור נמשך אליה ממקום אחר, ולהיות כי הענין הזה אירע במלכות העקודים, ונודע כי הנקודים, כל הכלים שלהם, נעשו ע"י הסתכלות אור העין באורות העקודים כנו"ל באורך, ולכן כיון שבעקודים עצמם היה הכלי של המלכות חסר מן האור שלה עצמה, ג"ז הכלי של מלכות דנקודים היה חסר, ולא יכול לסבול ולקבל האור שלה עצמה, ולכן נשבר.

דרוש בבטול האחורים של אר"א ז

ואחר שביארנו ענין שבירת הכלים של ז' התחתונות של הנקודים, נבאר עתה ג"כ, ענין בטול האחורים של אר"א דנקודים, עם שאיננו שבירה גמורה ומיתה כמו שהיה בז' התחתונים כנו"ל. וענין בחי' הפנים של הכלים שלהם, כבר נתבאר לעיל סדר אצילותם, ולהבין ענין זה, צריכים אנו להודיעך בתחלה, הקדמה א', בביאור ענין מציאות פב"פ ואב"א מה עניינו. דע, כי הנה הקליפות והחיצונים, מקום ישיבתם ואחיזתם הוא באחר הנקבה, ושם הם מתדבקים עיקר התדבקותם, אמנם גם באחר הזכר, יש להם קצת אחיזה, כמ"ש במקומו. והנה קודם שנברא אדה"ר, היו ז"א ונוקבא, מתדבקים אב"א, כדי שלא יהיה מקום אל החיצונים להתאחו באחר שלהם, כי מן הפנים אין כח בחיצונים לינק משם כלל, ובהיות האחורים דבוקים יחד, אין שם מקום כניסה אל הקלי', ליכנס שם, ולהתאחו בהם לינק מן הקדושה. וכאשר נברא אדה"ר מבחי' זוג אב"א עשה מצות והתפלל תפלות וקצץ וכתת את החיצונים ע"י מעשיה, שלא יתדבקו באותם האחורים ואז החזרו ז"א ונוק' פב"פ, כי כבר לא היה כח בחיצונים להתאחו באחורים שלהם, אף אם יהיו בגלוי. וזהו סוד פסוק, ואדם אין לעבד את האדמה, כי ע"י מצות מעשיות של

הגהות ומראה מקומות

ז' ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ו. מבו"ש ש"ב ח"א פ"ו. וש"ב ח"ב פ"ד. תע"ס שיעור ז' מן אות כ"ו עד אות ל"ט.

כלים לאר"א, בבחי' האחורים כנוזל, ואלו הם שירדו ונפלו למטה, עם שארית החסדים, היורדים לצייד את הכלים של הולד, שהם כללות הו' מלכים שמתו, הנכללים בזו"ן.

והנה כל אלו הם בחי' כ"ב אותיות התורה, והו' אותיות הם כלים אל זו"ן, שהם ז' מלכים. והט"ו אותיות, הם כלים אל אר"א כנוזל, כי אחור אר"א, הם יותר גדולים מכל זו"ן, וסימן מספר האותיות כלים דאר"א, הם ט"ו, כמספר י"ה, ונדע כי אר"א, הם ב' אותיות ראשונות י"ה של ההוי"ה. והאותיות של זו"ן, הם שעטנז' ג"ץ. ושאר ט"ו אותיות של האלפא ביתא, הם באר"א. וששה אותיות מהם, והם בר"ק חי"ה, הנזכר בספר הזוהר של כ"י, הם אחורים דאר"א. ושאר האותיות, הם פנים לאר"א.

ובזה תבין טוב טעם, למה מתייגים תגין על אלו י"ג אותיות, יותר מן הט' אחרות, ולמה הו' מהם שהם שעטנז' ג"ץ, מתייגים עליהם ג' תגין, על כל אות ואות מהם, והשש אחרות, שהם בר"ק חי"ה, אין מתייגין עליהם דק תג א' על כל אות מהם, והענין הוא, כי להיות שעטנז' ג"ץ, הם בחי' ז' מלכים דזו"ן, אשר מסיגיהם נעשו והובררו הקלי', הנקראים שט"ן ע"ו, לכן נקרא שעטנז', שהוא חבור שט"ן ע"ו, כנזכר בזוהר, להורות, כי מתוקף הדין העז והחזק, יצא השטן שהם הקליפות, גם נקרא גץ, לרמוז אל מה שאמר בספר הזוהר פרשת פקודי, כי אלו המלכים הם סוד ש"ך ניצוצין, דאודריקו, כהאי אומנא דאכתש בפרזלא, ואפיק זיקין וכו'. וכמו שאמר רבותינו ז"ל, גץ היוצא מתחת הפטיש, וזהו שעטנז' גץ.

וכבר נתבאר למעלה, כי אלו הו' מלכים, לקחו הארוותיהם, מחמת הסתכלות אור עיני א"ק, באורות העקודים, בבחי' התפשטותם למטה, במקום הגוף של א"ק, ולכן נשברו, כי חסרו מהם הארת ג"ר שבו, שהם אח"כ במקומם למעלה, ולכן נשברו פנים ואחור ולכן נתייגו ג' תגין בכל אות מהם, להורות חסרון

חצי, והיו יכולים להתאחו בהם, ולכן עתה יכולים לחזור פב"פ, כי אין פחד מן החצונים, כנוז' אצלינו, בביאור כונת ברכת אבות של העמידה דימי החול, והבן זה מאוד.

והנה נמצא, כי תועלת כניסת החסדים והגבורות בז"א, היתה לב' סיבות שהם אחת, כי הם המגדילים והמשלימים האחורים דזו"ן, ועוד שע"כ חזרים פב"פ, ונמצא כי כפי הקדמה הנוז', כי בבחי' אחת, תהיה זו ההארה שבאה עתה מן אלו החסדים וגבורות ושבאו עתה מחדש, יתירה ומעולה וגדולה על ההארה הראשונה, שכבר היתה אל זו"ן, לפי שאותה הראשונה האצילים בבחינת אב"א בלבד, וזו ההארה החדשה החזרים פב"פ, ולכן זו הארה החדשה תהיה נקראת בחינת פנים בפנים, אבל בבחי' אחרת, תהיה הארה זו החדשה, גרועה מן ההארה הראשונה, לפי שהארה הראשונה עשתה והאצילה כל פרצופיהם, וזו ההארה החדשה, לא עשתה דק בחי' הגדלת חצי האחור שלהם כנוז', ומה שחזרו פב"פ אתיא ממילא, ולכן זו ההארה החדשה, תהיה נקראת בחינתו אחור באחור, כי תועלתה היה הגדלת חצי האחור לבר כנוכד.

והנה בענין הקדמה זו, יתבאר לך, ותבין ותשכיל את אשר יתבאר מכאן ולהלאה, בענין נפילת אחור דכלים דאר"א, והענין הוא, דע, כי בחי' אלו החסדים וגבורות המגדילים אחורים דזו"ן, ומחזירים אותם פב"פ, הוא ענין בחי' האחורים של אר"א שנפלו כנוזל, ולכן אל תתמה, אם פעם אחד נקרא לבחינה זו פנים, ופעם נקרא אחור, והוא, על אלו החסדים והגבורות, עם הבחי' שהגדילו באחוריהם, הכל נפל למטה, והוא בחי' החסדים והגבורות, שלוקחים אר"א מן א"א, כדי שיחזרו פב"פ, כנדע כי גם באר"א, היתה בהם בחי' עמידתם אחור באחור, כמו שיתבאר, ונדע כי הטפה המגדלת ומציירת את הולד, היא בחי' החסדים וגבורות כנוזל, ואלו הם ענין האותיות, שמהם נוצר הולד, וגם כי האותיות הם לעולם בחי' הכלים כנדע, ואלו נעשים

והעדר ג' מיני אורות הנזכרים, (ח) שהם האותיות, ונשאר האור למעלה מהגופים שהם האותיות, ולא בתוכם. כמו שיתבאר עוד למטה, סוד התגין. אבל אותיות בר"ק ח"ה, שהם כלים דאחורים דא"א, אשר נתבאר לעיל כי א"א לקחו ב' אורות חוטם ופה, ולא חסר מהם אלא אור האזן בלבד, ולכן לא ירד מהם רק בחי' האחורים, וכנגד אותו האור האחר של האזן שחסר מהם, אנו מתייגים תג א' לבדו, על כל אות מהם, כי הוא לבדו גסתלק ממנו, עומד תלוי למעלה מן האות שהוא כלי. וכבר ביארנו, כי מה שירד מן אר"א, נקרא בשתי שמות, והם אחור, או פנים כנו"ל, והוא, כי להיותו חסר אור האזן, שהוא היותר עליון שיש בכל ג' האורות, לכן החסרון הנמשך להם ע"י הסתלקותו, הוא הוא גדול מאד, שהוא הבחי' הגורמת להם להחזירם סב"ם.

והנה אלו המוחין שהם החסדים הנזכרים, הם נמשכים אל אר"א, עם הכלים של נה"י דא"א, כדוגמת מוחין דז"א, הנמשכים מלובשים תוך נה"י דאר"א. והנה גם נה"י אלו דא"א, ירדו למטה עם האחורים דאר"א. ובבחי' היותם באים מא"א, נמצא כי גם ענין זה יקרא חסרון לנקודה עליונה, הנקראת כתר, וכבר ביארנו, כי גם זה נקרא בחי' חסרון בכתר, וזה גרם לו, יען כי איננו לוקח אור האזן רק בסופו, ולא בראשו כנו"ל. אבל בערך שכבר אלו הנה"י נתפשטו בסוד כלים דמוחין תוך אר"א, נקרא חסרון הזה על שם אר"א, ולא על שם הכתר.

והנה למעלה בעולם העקודים, ביארנו ענין ד' בחי' שבהם, והם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, וביאורים פה בעולם הנקודים, הוא באופן זה, כי הנקודות הם האורות שיצאו בראשונה. והאותיות הם הכלים, וכאשר נשברו הכלים, ונסתלקו מהם האורות, אז נתהוו בחי'

התגין, שהוא ענין היות האורות עומדים בצורת התגין על האותיות שהם הכלים. ואח"כ באו הטעמים, שהם בחי' ההו"ה דמ"ה דאלפ"ן, שיצא מן אורות המצח, כמו שיתבאר. וזהו סוד היות הספר תורה כתוב באותיות ובתגין, ולא בטעמים ונקודות. והענין הוא, במה שהודעתך כי הספר תורה הוא יסוד דאבא, גם נודע כי במחשבה אתבריר כלא, כנזכר בפרשת פקודי, ולכן נרמז ענין זה בספר תורה. ולכן אנו צריכים לקרות בו, כדי להמשיך בו בחי' הטעמים והנקודות, אשר נמשכים בו, ע"י קריאתנו בעל פה, ובוה נתקן הספר תורה, ולכן תמצא כי הטעמים יש בהם הוראה, בהוצאת הבל הפה, כי יש ניגון פרטי, לכל טעם וטעם, ביציאתו מהפה ולחוף. וכן גם הנקודות, ניכר בהם הוראת יציאת ההבל לחוף, כפי הברת אותם נקודה, א"א או וכיוצא. אבל התגין, אין בהם הוראת הברת ויציאת הבל הפה ולחוף, ואינם ניכרים, אלא בציור כתיבתם. וסבה לכל זה הוא, כי הטעמים והנקודות, הם מורים ענין היות האורות תוך הכלים, ולכן הם נרגשים וניכרים בענין תנועתם, איך יוצאים מהפה ולחוף, וע"י קריאתנו אותם בנגונים, ניכר היות האורות מאירים בכלים שלהם, אבל התגין הוא הוראת זמן היות האורות מוחין לכלים, ואינם מאירים בתוכם, ואינם עושים תנועה כלל, כגוף בלי נשמה, והנשמה חופפת עליהם ברחוק, בציור התגין על גבי האותיות ולא בתוכם. עוד יש חלוק אחר, כי הטעמים והנקודות, יש בהם בחי', היותם עומדים בתוך האותיות ממש, כגון הטעמים הנקראים דג"ש פס"ק מק"ף, וכן נקודת השורק. וגם יש בהם בחי', היותם תחת האותיות, כגון נקודת החיריק והסגול והשב"א וכיוצא, והטעמים הנקראים דרגא תביר שופר הולך וכיוצא, אבל בתגין אין בהם כלל בחי' זו, כי כלם הם עומדים למעלה מן האותיות, אבל אעפ"כ, כבר ביארנו שהם עומדים אצלם על גביהם, להאיר בהם, עם שאינם ממש בתוכם. (ט)

והנה אלו המוחין שהם החסדים הנזכרים, הם נמשכים אל אר"א, עם הכלים של נה"י דא"א, כדוגמת מוחין דז"א, הנמשכים מלובשים תוך נה"י דאר"א. והנה גם נה"י אלו דא"א, ירדו למטה עם האחורים דאר"א. ובבחי' היותם באים מא"א, נמצא כי גם ענין זה יקרא חסרון לנקודה עליונה, הנקראת כתר, וכבר ביארנו, כי גם זה נקרא בחי' חסרון אור האזן רק בסופו, ולא בראשו כנו"ל. אבל בערך שכבר אלו הנה"י נתפשטו בסוד כלים דמוחין תוך אר"א, נקרא חסרון הזה על שם אר"א, ולא על שם הכתר.

והנה למעלה בעולם העקודים, ביארנו ענין ד' בחי' שבהם, והם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, וביאורים פה בעולם הנקודים, הוא באופן זה, כי הנקודות הם האורות שיצאו בראשונה. והאותיות הם הכלים, וכאשר נשברו הכלים, ונסתלקו מהם האורות, אז נתהוו בחי'

והנה למעלה בעולם העקודים, ביארנו ענין ד' בחי' שבהם, והם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, וביאורים פה בעולם הנקודים, הוא באופן זה, כי הנקודות הם האורות שיצאו בראשונה. והאותיות הם הכלים, וכאשר נשברו הכלים, ונסתלקו מהם האורות, אז נתהוו בחי'

הגהות ומראה מקומות

(ה) מברש ש"ב ח"ב פ"ו. (ט) ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ו בסוף שם הוא סיום הדרוש.

דרוש בסדר ירידת ז' מלכים ונפילתם

וירידת אחורים דא"א,

ואיך נעשה הכל ביחד (י)

ונבאר עתה, סדר ירידת ז' המלכים ונפילתם. וירידת אחורים דא"א, ואיך נעשה הכל ביחד, ולהבין זה צריך שיתבאר לך, מה שאנו עתידים לבאר לך, ענין אר"א, לקמן בדרוש הזה. והוא, כי הנה אבא כולל י ספירות, ואימא גם היא כוללת י ספירות, וכן ז"א כולל י"ס. והנה כמו שז"א הנקרא ישראל, נחלק לשני בחי, שהם: לאה, ורחל, כמו שיתבאר במקומו, כי לאה מגיעים רגליה עד סיום שלישי עליון דתפארת דז"א, והוא עד החזה שבו, וראש רחל מתחיל משם ולמטה, עד סיום רגלי ז"א, הנה כמו כן הדבר באר"א, כי כל אחד מהם נחלק לב' בחי, ונמצא כי ב' חצאים העליונים, הא' של אבא, והא' של אימא, הם הנקראים אר"א, ונקראים חו"ב, ושני חצאים התחתונים, הא' של אבא, והא' של אימא, נקראים חכמה ותבונה, ונקראים ישראל סבא ותבונה. וכשנעריך אותם: בבחי' פרצוף א' לברו כולל כל השנים, נמצא היות ישראל סבא, ראשו בחזה של התפארת דכללות פרצוף אבא, וראש התבונה בחזה של התפארת דכללות פרצוף אימא. ובכן נחזור למקומו, לבאר סדר נפילתם:

הנה נתבאר למעלה, כי בתחלה יצאו כל הכלים, ואח"כ יצאו כל האורות כלולים בכלי הכתר. ואחר כך ירדו ט' האורות, בכלי החכמה. ואח"כ ירדו ח' אורות, בכלי הבינה. ונמצא, כי עתה היו ה' אורות התחתונים, הנקראים ז' מלכים, בתוך מעוי דאימא, כדמיון העובר בבטן המליאה. וקודם שנבאר עתה ענין יציאתם לחוץ ממעי אימא, צריכים אנו לבאר לך, מה שנתבאר למעלה, כי קודם בריאת אדה"ר, היו ז"א ונוקביה, אחר באחור, וכשנבאר אדם, גם

ע"י מעשיו שהחזירו אפין באפין. ואין זו הבחי' נעשת, אלא ע"י מעשה התחתונים כנודע. ודע, כי האמת הוא, שלעולם א"א לחדש למעלה שום זווג, אפילו בבחי' אחר באחור, אלא ע"י מצות ומעשים טובים, שיש באדם התחתון השפל בעוה"ו. אבל בתחלת זמן האצילות, שעדיין לא נברא אדם התחתון, היה הדבר מוכרח להיות זווג עליון בנ"א ונוקביה, שלא ע"י אדם התחתון, אבל לא היה רק בבחי' אחר באחור כנז', כי אי אפשר לברא אדם תחתון, עד שיקדים אליו זווג ז"א ונוקביה, ומכחו נברא אדם התחתון, ואחר שנברא אדם, החזירים פב"פ ע"י מעשיו, ומאז והלאה, אין שום זווג ז"א ונוקביה נעשה, אפילו בבחי' אחר באחור, אלא ע"י מצות מעשיות אדה"ר. וכמו שנתבאר ענין זה, בענין ברכת אבות, בתפלת י"ח דימי החול. ודע, כי אין זה אלא בזווג ז"א ונוקביה, אבל בזווג אר"א, לא הוצרכו אל מעשה אדם התחתון, כי מאליהם הוחזרו אפילו בבחי' פב"פ. והנה ענין זה שאמרנו בענין ז"א ונוקביה, רמוזהו בס"ה בהרבה מקומות, באומרם, כד סליק בדעותיה למברי עלמא וכי', וביאורו הוא, כי כשנברא העולם, אשר עדיין לא נברא אדה"ר התחתון, ולא היה עדיין התעוררות התחתונים, הנה זווג עליון דז"א ונוקביה לברא העולמות, בסוד אחר באחור, נעשה אז מאליו, שלא ע"י התעוררות התחתונים, כי לא וזיה אפשר להיות באופן אחר, והיה הזווג שהוא מוכרח בחסד עליון, ורצון אלהי, שעלה במחשבה ורעותא דייליה להיות כך. ואמנם עיקר הבנת אומר סליק ברעותא, הוא לרמוז, כי תמורת מה שעושים עתה נשמות הצדיקים, לעלות למעלה בסוד מין נוקבין, לגרום זווג ז"א ונוקביה, נעשה אז קודם בריאת אדם התחתון, באופן אחר, והוא, שהיו אורות התחתונים סלקין ועולים מתתא בסוד מין נוקבין, וגרמו זווג ז"א ונוקביה. וזהו אומרם כד סליק ברעותא, שהוא ענין סליקות והעלאת מ"ן למעלה

הנהות ומראה מקומות

(י) ע"ה שער שבירת הכלים פ"א וב'. מב"ש ש"ב ח"ב פ"ד ופ"ו וז'. ע"ה עם פמ"ס ענף אות מ"ט.

מלכים כנז"ל. ונודע, כי עיקר העלאת מ"ן, הם הבנים אשר יצאו כבר לעולם, והם המעלים מ"ן לאמם העליונה, ולכן עיקר העלאת מ"ן עתה, היה ע"י הרעת, שהוא המלך הראשון שיצא עתה כנז, וכבר נתבאר למעלה, שלא הוצרך עליית מ"ן באו"א, כי זוגם היה נקרא בסוד סליק ברעותא בלבד כנז"ל, ונמצא כי מה שאמרנו שאלו הו' מלכים היו להם בבחי' מ"ן, אין הכונה לומד כי הם המשיכו החסדים וגבורות באו"א, כי כבר נמשכו בהם בתחלה שלא על ידם, כי הרי כבר מתחלה הוחזרו או"א פב"פ, ואח"כ נתן אבא באמא אלו הו' מלכים, וא"כ א"א שהם היו מ"ן שלהם, אבל הכונה היא, כי אחד אשר ניתנו באימא, היו הם מקיימים ומעמידים אותה הבחי' של עמידת או"א פב"פ, ע"י היותם הם עתה מעלים מ"ן, והיו ממשיכים עוד תמיד חסדים וגבורות אחרים כבתחלה באו"א.

ונחזור לדברינו, כי אחד שיצא המלך הראשון, הוא הרעת, ונכנס בכלי שלו, העלה מ"ן למעלה, והמשיך חסדים וגבורות באו"א, לפי שהרעת הוא כללות חסדים וגבורות כנודע. ועוד, לפי שהיו עתה כל הו' מלכים כלולים בו כנז, ולכן היה יכולת בו להמשיך חסדים וגבורות באו"א, ולפי ששאר המלכים הנכללים בו, לא היו הם מעלים גם הם מ"ן כמהו, לכן כ) אין יכול הרעת להמשיך מוחין שלימים באו"א, כי א"א להיות זה אלא ע"י ז"א ונוקביה ביחד, ולכן מה שהמשיך הרעת לבדו, הוא שנמשכו בחי' חסדים וגבורות ברישא דאו"א, עד מקום דעת דילהון, שהוא דוגמתו של הרעת הוזה, ולא נתפשטו עוד למטה, וכאשר נשבר הרעת הוזה, אז גם ירד הרעת של או"א ממקומו העליון, וירד למטה בגופא דאו"א, ועדיין או"א הם פב"פ, כי אינם חוזרים אחור באחור, עד שיגמור ירידת החסד וגבורה שלהם, כי הנה הם דבוקים פב"פ, וצריך שיתפרד דבוק הוזה לגמרי, ואז יחזור אחור באחור, אבל כ"ז שנשאר בהם קצת רביקות, הם עומדים פב"פ,

מאליהן, שלא ע"י התחתונים, וע"י כן נעשה זווג העליון הנו' לברוא העולם, והספיק בזה לסבת רעותא דיליה, שחפץ ברבד לצורך העולם כי הדבר מוכרח, כיון שאדם אין לעבוד את האדמה.

ונחזור לענין ראשון, כי או"א היו בתחלה פב"פ, כי נמשכו להם מוחין מן הכתר הנקרא א"א כנז"ל. והנה הבחי' הגורמת להם העמדה וקיום להתקיים עמידתם פב"פ, היתה מציאות הו' מלכים הנז, שהיו בתחלה במעי אימא, ושם היו לה בבחי' מ"ן שלה, כי זה הכלל הוא, שלעולם הבנים הם בחי' מ"ן של אימא, ובעוד שאלו הו' מלכים היו במעוי דאימא, העלו שם מ"ן, וגדמו זווג לאו"א, כי נמשכו להם המוחין הנז, והוחזרו פב"פ כנז, ואז נזדווגו יחד, כדי להוליד ולהוציא אלו השבעה מלכים לחוץ. והנה כאשר יצאו אלו המלכים, אם לא נשברו ונשארו קיימים, היו מעמידים בחי' העמדת או"א פב"פ, והיו מועילים ומשמישים להיותם בחי' מ"ן שיש באימא, אעפ"י שנולדו ויצאו לחוץ. אבל כיון שאלו המלכים נשברו ונפלו, ולכן גם או"א נפלו מהם בחי' האחורים שלהם, אשר היא גודמת להם היותם עומדים פב"פ כנז"ל, ואז חזרו אחור באחור, לפי שאין להם עתה מי שיעודד בהם בחי' מ"ן, כדי לקיים עמידתם פב"פ. והנה ודאי הוא שלא נגמר לרדת אחורי או"א, עד שנגמרה שבירת כל שבעה מלכים, ובכל שבידת מלך אחד, היה גורם קצת ירידת אחורים דאו"א, וכמו שנבאר עתה בע"ה.

הנה כאשר נעדיך מציאות בחי' ז' מלכים אלו, בדי' פרצופין הנקראים: חר"ב, וישדאל סבא, ותבונה כנז"ל. נמצא כי כאשר היתה השבירה בשליש נקודת התפארת, שהוא המלך הרביעי, אז נגמרה ירידת אחורים דח"ב העליונים, וכשנגמרה שבירת כל ז' מלכים, אז נגמרה ירידת אחורים דישדאל סבא ותבונה. והנה המלך הראשון שבכלם, אשר יצא ראשונה, הוא הרעת, ובו היו כלולים כל הו'

הנקרא תפארת. ואז ירד ונפל בחי' התפשטות החמש גבורות שבגופא דאימא, ונפלו האחוריים שלה למטה. ואז גם אימא חזרה אחור, והיתה עם אבא אחור באחור.

אח"כ מלך מלך הרביעי, שהוא התפארת, ובהגיע האור עד שליש העליון של הכלי הזה, שהוא מקום החוה, המשיך התפשטות בחי' כללות חמשה חסדים, ביסוד דאבא, וכללות חי' גבורות, ביסוד דאימא, כי לכן היסוד נקרא כל, לפי שיש בו כללות כל חי' חסדים, או החמשה גבורות. ונודע מה שנתבאר אצלינו, בענין ציור הזה, כי הדעת כולל רישא דאבא ורישא דאימא, וחסד כולל גופא דאבא, וגבורה כולל גופא דאימא. ושליש עליון דתפארת, הוא כולל יסוד אבא, ויסוד דאימא.

והנה כשהגיע עוד האור להתפשט, בשני שלישים תחתונים דתפארת, אז המשיך חסדים וגבורות בתרין רישין דישראל סבא ותבונה, כי שם הם ראשם שוים יחד, וכשמת המלך הזה, ירד כלי שלו לעולם הבריאה, וירדו אורות ג' המלכים, בכלי החמישי, הנקרא נצח, ואז נפלו וירדו כללות חי' חסדים דיסוד דאבא עלאה, וכללות חי' גבורות דיסוד דאימא עלילאה, ואז נגמרה נפילת כל אחוריים דא"א עלילאין לגמרי. וגם ירדו ונפלו בחי' החסדים וגבורות מדישייהו דישראל סבא ותבונה, וגם הם נחסר מהם בחי' הסתכלות עיני ישראל סבא בתבונה. ע"ד הנו"ל בא"א, אבל עדיין הם עומדים פב"פ.

אח"כ מלך מלך החמישי, והוא הנצח, והמשיך התפשטות חמש חסדים בגופא דישראל סבא, וכשמת, ירדו אורות המלכים הנשארים בכלי ההוד, וכלי הנצח ירד לעולם הבריאה, ונפלו האחוריים של ישראל סבא, וחזרו להיותם ישראל סבא ותבונה, אחור בפנים, כי פני התבונה, כנגד אחורי ישראל סבא.

אח"כ מלך ההוד, וגם הוא בחי' מלך הה', כנודע כי נצח והוד תרוייהו תרי פלגי גופא הוה, ולמלך אחר יחשבו, אע"פ שזה מלך אחר זה, והנה הוא המשיך התפשטות חמש גבורות, בגופא דתבונה, וכשמת, ירד הכלי שלו לעולם הבריאה, וירדו אורות ב' המלכים בכלי של

ולקמן יתבאר היטב בע"ה, ענין בחינת דבוק הגמור של א"א בהיותם פב"פ מה עניינו, ואיך עניינו, ואמנם בהכרח הוא, כי כיון שהחסדים וגבורות דא"א ירדו מרישא דילהון אל גופא דילהון, ודאי שהחסר הארתם, אע"פ שלא חזרו עדיין אחור באחור כנו', וענין החסרון, הנה הוא נקרא, בחי' חסרון הסתכלות עיני אבא באימא, וזה בזה וזה בזה, והנה כלי הדעת עצמו, הנקרא מלך הראשון, עתה כשנשבר, ירד למטה אל עולם הבריאה, כמו שיתבאר בע"ה. ואותם הששה אורות שהיו עמו, נכנסו בכלי המלך הב', הנקרא חסד.

והנה כאשר מלך מלך הב', הנקרא חסד, גרם להמשיך התפשטות חמש חסדים בגופא דאבא, וכשנשבר גם הוא, ירד כלי שלו בעולם הבריאה, וה' אורות אחרים נכנסו בכלי המלך הג', כמו שיתבאר. ואז נפלו וירדו האחוריים של אבא הנעשים ע"י התפשטות חי' חסדים בגופא דיליה כנו', ואז החזיר אחוריו כנגד פני אימא, ובחי' זו נקרא אחור בפנים, כי אחור אבא, הם כנגד פני אימא, וא"ת, והרי עדיין לא נגמר פרצוף אבא, עד תיקון שליש הראשון של התפארת, הנקרא מלך הרביעי כנו', ואיך נפרד תיכף עתה מאימא וחזר לאחור, אבל הטעם הוא, במה שנתבאר אצלינו, בענין דרוש מחין ד"א, הנעשים לו ע"י התפשטות אימא, מחצי תפארת שבה ולמטה תוך ז"א, וע"ש היטב, וכפי התחלקות סדר ההוא, הוא ג"כ כאן, ונמצא כי אותו השליש העליון דתפארת, הוא בחי' יסוד דאבא, ונודע כי בבחי' היסוד, אין בו מציאות פנים ואחור, כי כלו הוא בחי' פנים, ואין בו אחורים. והטעם הוא, כי כל היסוד של הזכר, נכנס ביסוד הנקבה, והכל נקרא בחי' פנים, מה שאין כן בשאר איברי הגוף, שיש בהם בחי' פנים, הנדבקים ומתחברים עם פני הנקבה, ויש בהם בחי' אחוריים, שאינם נדבקים עמה, ולכן נגמר ירידת אחוריים דאבא, טרם היות גרעון וחסרון ביסוד שלו.

אח"כ מלך המלך הג', הנקרא גבורה, והמשיך התפשטות חי' גבורות דאימא עלילאה, וכשנשבר, ירד הכלי שלו לעולם הבריאה, וד' אורות המלכים האחרים, נכנסו בכלי הר',

כללות ז"א ונוקביה, סך כלם י"א בחי' ומאלו הי"א נתבררה, ויצאו הסיגים שהם הקליפות. וזהו סוד אחד עשר סמני הקטרת, שהם בחי' י"א אורות, שנשארו מאלו הי"א בחי' הנז', כי לא יכלו להתברר, ונשארו למטה בתוך הסיגים שהם הקליפות, כמבואר אצלינו בענין ביאור פטום הקטרת, בסדר תפלת שחרית.

הנה נתבאר, כי לא נגמד נפילת ירידת אחודים דאבא, אלא במיתת המלך הב', הנקרא חסד, ואחוד אימא, נפלו במיתת מלך הג', והיא הגבורה. באופן, כי כשמת מלך הג', או נגמד ירידת אחודי אר"א עילאין. והענין הוא, כי אע"פ שאחודי אבא נפלו במיתת המלך הב', אין אלו נקראים עדיין אחודים גמורים, לפי שעדיין אז היתה אימא פנים באחוד שלו, והיתה מאידה באחודיו. ונמצא, כי אחודים דאבא לא ירדו בעצם כל בחינותיו, אבל כאשר ירדו גם אחודים דאימא, או נפלו ב' האחודים לגמרי, שלו ושלה, וחזרו להיותם אחוד באחוד, וכמו שיתבאר באורך בע"ה, בדרוש של פרצוף יעקב ולאה מהיכן יצאו עי"ש.

ונמצא, כי ירידת אחודי אר"א, אינה נקראת ירידה גמורה, עד שמת המלך הג', הנקרא גבורה, אמנם מיתת הז' מלכים, נקראת מיתה גמורה תכף בדגע, לפי שכשמת החסד, הדי נשברו כל בחינותיו לגמרי, ונקרא מת ממש. נמצא, כי מיתת המלכים, מעת שמת המלך הראשון, התחילה להקרא בהם מיתה ממש. אבל בטול אחודי אר"א, אינו נקרא בטול, עד מיתת המלך הב', (ל)

ובזה תבין סוד שם בן מ"ב, הנקרא אבגית"ץ וכו', כי נודע כי שם בן מ"ב הזה, הוא בעולם היצירה כנו' בתקונין מכתובת יד, ונודע כי היצירה, הוא בחי' ז"א, אשר הוא סוד ז' המלכים שמתו כנו'. וא"כ ענין מיתת ז' המלכים, הוא מוכרח שתהיה נדמות בשם בן מ"ב הנז', והסתכל וראה, כי ההוי"ה דע"ב דיודי"ן הוא במוחין, והוא הנקרא בחי'

היסוד, וגם ירדו ונפלו אחורים של התבונה, וגם היא נזורה אחוד, והיתה עם ישראל סבא אחוד באחוד.

אח"כ מלך מלך הששי, הנקרא יסוד, והמשיך כללות חמשה חסדים, וכללות חמשה גבורות, ביסוד דישראל סבא, וביסוד דתבונה. וכשמת, ירד כלי שלו לעולם הבריאה. וירד אור המלך הז', בכלי המלכות, וגם נפל כללות חמש חסדים דיסוד דישראל סבא, וכללות הה' גבורות דיסוד דתבונה.

אח"כ מלך מלך הז', והיא המלכות, ונכנסה היא לבדה בכלי שלה, וגדם להמשיך עוד כללות חמש חסדים, במלכות דישראל סבא, וכללות חמש גבורות, במלכות דתבונה. כנודע כי גם בבחי' המלכות יש כללות החסדים או הגבורות, ע"ד שיש ביסוד. וכשמת, ירד הכלי שלה אל עולם הבריאה. גם נפלו בחי' כללות חמשה חסדים דמלכות דישראל סבא, וכללות חמש גבורות דמלכות דתבונה. והדי עתה נגמד נפילת כל האחודים של אר"א וישראל סבא ותבונה לגמרי, ונגמד מיתת המלכים.

וא"ת, למה לא נכנס בחשבון ג"כ, ענין כללות חמש החסדים שבמלכות אבא, וכללות חמש גבורות שבמלכות אימא, ע"ד שנתבאר במלכות דישראל סבא ותבונה. והתשובה היא, במה שנודע, כי בשליש העליון שבתפארת, הנקרא מלך הרביעי, שם הוא מתלבש בחי' עטרת יסוד דאר"א, ושם נכללת עם היסוד, ולכן אינה עולה בחשבון. אבל מלכות זו של התבונה, נגלת יותר, לפי שהיא ממש בחי' מלכות, אבל מלכות אימא, היא בחי' גופא, נקרא חזה דתפארת, ואינה מלכות ממש. וכן ע"ד זה בענין הפרש המלכות דאבא, למלכות דישראל סבא ותבונה.

והרי נתבאר ענין יציאת ז' המלכים, וסדר מלכותם ומיתתם. וענין מה שנפל מאר"א, ואיך הם ד' פרצופים. ונמצא, כי כללות מה שידה, היא ד' אחודים, של ד' פרצופי אר"א וישראל סבא ותבונה, וז' המלכים, שהם

טעמים, הוא כנגד אצילות. ואחריו הוא הוי"ה דס"ג, הטעמים שבה הם כנגד עולם הבריאה, הנקודות שבה הם כנגד עולם היצירה, והם הם ענין בחי' ז' מלכים שמתו, והם בחי' היצירה, והם בחי' ז"א ונוקביה. והנה סגולת בחי' שם בן מ"ב הוה, הוא להעלות כל הניצוצות של קדושה, שנשארו מבחי' ז"א ונוקביה, בעולם היצירה והעשיה. אשר הם מתבררים ועולים, ע"י שם בן מ"ב הוה, למעלה במקומם, כמבואר אצילנו בסדר תפלת שחרית וחול, בענין אנא בכח וכו', כי כל בחי' שם בן מ"ב, הם ענין העלאה של הקדושה למעלה.

ונמצא, פי מוכרח הוא, שמיתת המלכים תהיה נרמזת בשם מ"ב הנז'. וכפי סדר מיתתם, כך תהיה סדר ברודם והעלתם ע"י השם הוה, ולכן מיתתם נרמז בשם הראשון שבו, ובטול אחרים דא"א, נרמז בשם הב', כמו שיתבאר. והענין הוא, במה שנסתכל באדרא רבא דפרשת נשא, כי שם נראה שהו' מלכים לברם, הם שמתו, ובמאמרים אחרים בספר הזוהר נראה, כי אף באר"א יש שם בחי' בידוד נצוצות קדושה, ויש שם בחי' פגם, ולא עוד, אלא שאפילו בכתר, שהוא א"א, נמצא שיש פגם חס ושלום, וביאודו של דבר הוא: כי מכל י' הנקודות נפלו בחי', ובכלם היה בטול, אלא שאין בטולם שוה, כי ז"א ונוקביה שהם ז' מלכים, אידע בהם פגם גדול, כי נפלו כלם הן בחי' אחוד באחוד שלהם, הן בחי' פב"פ שלהם, ולכן נוכר בטול זה, בלשון מיתה ממש. אבל מאר"א, לא ירדו רק בחי' אחודים שלהם בלבד, ולכן נקראים בלשון בטול בלבד, ולא בשם מיתה ממש. אבל מן א"א שהוא הכתר, לא נפל ממנו רק אותה הבחי' התחתונה, של אחורי נה"י שלו בלבד, המתלבשים בסדר מוחין תוך אר"א כנו"ל, ולכן אפילו בשם בטול אינו נקרא, רק בשם פגם בעלמא.

והנה שם הראשון, הנקרא אבגית"ץ, הוא כנגד החסר כנודע, ולפי שבחסר התחיל מיתת המלכים כנו"ל, לכן בשם הזה נרמז מיתתם. וזהו ענין אבגית"ץ, שהם אותיות אבג"י ת"ץ, פירושו: כי אבג"י הם בגימטריא י"ו, והם בחי' ז' מלכים, כי המלך הו' שהיא המלכות, נרמז באות יר"ד של אבג"י, להיותה נקודה קטנה כנודע. ושלושה אותיות אב"ג, הם בגי' ששה, שהם ו' המלכים, הנכללים בז"א. וזהו סוד רה"ר, שדחבו ששה עשר אמה, וכמו שיתבאר לקמן, כי אלו הו' מלכים, הם סוד רשות הרבים, בהיותם בתחלה קודם התקון, ואחר שנתקנו נקראו רה"י. והנה שבעה מלכים אלו, הנרמזים במלת אבג"י, הם שנשברו ונותצו ומתו, וזה ענין אותיות ת"ץ. ויען שמן החסד התחילה מיתת המלכים, לכן נרמזה מיתתם בשם הוה הראשון, הנרמז בחסד. ויש שפירשו, כי מלת אבג"א, הוא פ"י שט"ן, כנו" בתלמוד בבלי (מ) שהוא אבגא דבי רב. ונמצא, כי אבגית"ץ, ביאודו ממש כביאוד שעטנ"ו, שביארנו לעיל, שהם אותיות שט"ן ע"ז.

ואמנם שם קר"ע שט"ן, הוא כנגד המלך השני, הנקרא גבורה, כי אז נשבר אחורי אר"א כנו"ל, ולכן נרמזו בטולם בזה השם הב', וזה ביאודו: קר"ע, דו"ל, כי פה לא היתה נתיצה ומיתה גמורה, כמו ב' המלכים, רק קריעה בעלמא, ולא נתיצה ומיתה גמורה כמו ב' המלכים, רק קריעה בעלמא, ולא נתיצה עוד יש סבה אחרת, והיא, כי שם מיתה

הנהרות ומראה מקומות

(מ) קדושין כ"ט: וסוף ספר רויאל המלאך.

והגבורה ושליש עליון דתפארת, כי שבירת אלו הכלים העליונים, היא שבירה יותר גדולה, משבירת הכלים התחתונים. ולכך אח"כ כאשר נתקנו, וחיו אלו השבעה מלכים, נתהפך הדבר, כי האורות התחתונים שמן החזה דו"א ולמטה, באו מגולים, בלתי התלבשותם בכלי דאחורים דאימא כנודע, לפי שהיה יכולת בכלים שלהם לקבל אורותיהם שלא ע"י מסך כלי אימא, לפי שלא היתה שבירתם גדולה. אבל האורות העליונים שמן רישא דו"א עד החזה שלו, באו מכוסים תוך היסוד דאימא כנודע, לפי שבתחלה שבירת הכלים שלהם, היתה גדולה מאד כנז'. ואעפ"י שגם למטה בנו"ה, אורותיהם מכוסים ג"כ, אין זה כסוי גמור, כי החסדים המגולים מכים בהם כנודע.

ונמצא, כי במות המלכים עד בחי' שלישי עליון דתפארת דו"א, אז כבר נגמר ירדת ונפילת אחורי או"א. אבל נפילת אחורי ישראל סבא ותבונה, לא נגמרה עד מות המלך הז', שהיא הנוק' דו"א. ולכן האחורים של או"א, לוקח אותם ז"א. והאחורים של יש"ס ותבונה, לוקחם המלכות נוק' דו"א, ומתלבש האור שלה בהם, כדוגמת מה שנתבאר במוחין דו"א. ובוזה תבין מה שנתבאר אצלנו במ"א, כי כאשר זו"ג שוים יחד בקומתם פב"פ, אז נה"י דאו"א, הם נעשים מוחין אל ז"א. והנה"י דיש"ס ותבונה, נעשים מוחין לנוקבא. ואז הם שוים יחד בקומתם. גם זהו סוד א', שנתבאר אצלנו במ"א, כי יש שתי בחי', כל אחת נקרא יעקב, והם: יעקב א' בז"א, ויוצא מבחי' אבא. ויעקב שני בנוקביה, ויוצא מן בחי' ישראל סבא. והנה האחור של אבא, הם בצד חסד דו"א. והאחור של אימא, הם בצד גבורה דו"א. וענין זו ההקדמה תצטרך לך למה שנתבאר לך לקמן, ושם יתבאר ענין זה. והנה במקום הזה הוא שירדו ונפלו אחורי או"א. כנז"ל שירדו ונפלו אחורי או"א בעולם האצילות כאשר נשברו, ולא ירדו בעולם הבריאה, ואף על פי שהכלים דו"א נשברו כנז"ל, עכ"ז האחוריים של או"א כנז', נשארו שם, והלבישו את אורות ז"א, קו חסד שבו, באחור אבא. וקו גבורה שבו, באחור אימא. וכמ"ש בע"ה.

זהריסת בנין, אלא שנקרע הכלי, ונשארו במקומו באצילות, כי לא מת. וע"י קריעה זו, נמשכו משם ויצאו סוד הקליפות, הנקראים שט"ן, הנאחזות שם. ונודע, כי או"א בחינת פב"פ, הם הוי"ה דע"ב דיודי"ן, ואהי"ה דיודי"ן. ושניהם עולים בגימטריא רג"ל, כמנין זכור, כי הזכירה באה מצד פנים. ובחינתם אחר באחור הם האחורים של ב' שמות הנזכרים, ברבעם: יוד, יוד ה"י וכו', אל"ף, אל"ף ה"י וכו', שהם בגימטריא קס"ד ותקמ"ד, ושניהם עולים בגימטריא תשכ"ח, כי השכחה באה מצד האחור, ולכן שם זה קר"ע שט"ן, הוא בגימטריא תשכה, לרמוז כי בו נפלו האחוריים דאו"א, העולים תשכ"ח כנז'.

ונחזור לענין ראשון, כי לא נגמור נפילת אבא בבחי' אחוריו לגמרי למטה, עד שמת שלישי העליון של התפארת, והנה כאשר היו יוצאים אלו המלכים, ליכנס תוך הכלים שלהם, היו אורותיהם מגולים בהארה גדולה, אבל אחר שמת שלישי עליון דתפארת, אשר אז נפלו שם האחורים של או"א, ולכן כאשר היו שאר אורות המלכים יוצאים ליכנס בכלים שלהם למלך, היו יוצאים מתלבשים באחורים הנזכרים כנז"ל, שלא ירדו בעולם הבריאה, רק נשארו בעולם האצילות. ולעולם אלו האורות, יוצאים מתלבשים באלו האחורים של או"א, ובחי' זו קיימת כך תמיד לעולם ועד, עד שיכלו כל הנצוצות של קרושת המלכים להתברר לגמרי, עד לע"ל כנודע. וזהו סוד ענין הצטרכות העלאת מ"ן, שתמיד מעלים וז"ג אל או"א, והוא מבחי' אלו האחורים של או"א, שירדו ונפלו למטה במקום זו"ג, ונתלבשו בתוכם בסוד מוחין כנודע, והבין הקדמה זו מאד מאד.

ונחזור לענין, כי אלו האורות של המלכים, שמן החזה ולמטה דו"א, באים מכוסים ומלובשים כנז', וכבר ידעת, כי התעלמות האור וכיסויו, הוא בחינת התקון שלו, כי ע"כ יש כח בכלי שלו לקבלו, בבואו בתוכו מתלבש ולא נגלה, וא"כ נמצא שלא תהיה שוה שבירת הכלים של נה"י מלכות, ושני שלישים תחתונים דת"ת, שוים אל שבירת הכלים של הדעת והחסד

דרוש איך ירדו הכלים של שבעה המלכים אל עולם הבריאה נ.

ונבאר עתה סדר יציאתם וירידתם למטה. הנה בתחלה יצא הדעת, וכשנשבר ירד הכלי שלו לעולם הבריאה, ואף גם שעדיין לא נברא עולם הבריאה. הכוונה היא, במקום שעתיד להיות נקרא אח"כ עולם הבריאה. ונפל הכלי הזה, אל מקום שיהיה נקרא אח"כ, דעת של הבריאה, להיותם מתייחסים יחד. אבל האור של הדעת, נשאר באצילות אלא שירד למטה, במקום המלכות של אצילות.

א"ת והרי כפי זה נמצא, שגם באורות של הו"מ, יש בטול, כדמיון שנתבטלו כלים דאחוריים דאר"א, שירדו באצילות עצמו. והתשובה היא, כי האור הזה של הדעת, לא ירד כאן מחמת חסרון שבו, אלא כדי להאיר מכאן אל הכלי שלו, שירד למטה בדעת של הבריאה, כדי שלא ימנת הכלי ההיא לגמרי, ולא יוכל להיות עוד אח"כ בעת תיקון ותחית המלכים, כמו שיתבאר, ונשאר עומד עליו מרוחק, כדמיון התגין אשר על האותיות כנז"ל.

אח"כ יצא החסד, ונשבר וירד האור שלו. ביסוד דאצילות, והכלי שלו ירד בבינה דבריאה. אח"כ יצא הגבורה, ונשבר וירד אור שלו בנר"ה דאצילות, והכלי בחכמה דבריאה. לפי שנו"ה הם תרין פלגי גופא, ונקראו בחי' אחת. אח"כ יצא הת"ת, ונשבר, וירד אור שלו בתפארת דאצילות, המתייחס אליו, והוא מקומר עצמו, והכלי ירד בכתר דבריאה.

והנה נמצא עתה, כי בכל הארות, אין אור א' מהם מרוחק מן הכלי שלו, יותר מן ג' ספירות, כ"א יתרחק יותר, א"א להאיר בו כנוכר, גם נמצא הפרש א' בין אור התפארת לשאר האורות, כי שאר האורות ירדו למטה ממקומם, אבל אור התפארת, נשאר במקומו ממש, בלי ירידה כלל, ואין ספק, כי שאר האורות שירדו למטה ממקומם, אין ספק שנחלש כחם וגבורתם והארתם, ואין להם כח לעלות למעלה. אבל אור התפארת

ועתה נבאר, איך ירדו הכלים של הו"מ מלכים, אל עולם הבריאה. כבר נתבאר לעיל, איך יש הפרש בין אר"א לזו"נ, שהכלים דאר"א האחוריים שלהם נתבטלו, והכלים דפנים ואחור דאלו הו"מ מלכים, מתו ממש. גם נתבאר אצלינו, מאיזו סבה נמשך להם הדבר הזה, והוא, לפי שאלו הו"מ מלכים לא קבלו אורות און חר"פ בהיותם למעלה, אלא בהתפשטם למטה בגופא דאר"ק, ולסבה זו ג"כ, היה הפרש אחר, והוא, כי ג' הנקודות הראשונות, יצאו יותר מתוקנים מן השבעה תחתונות, והוא, כי כשיצאו הג' ראשונות, נתפשטו בסדר ג' קוים: ימין, ושמאל, ואמצע. אשר ענין התפשטות הסדר הזה, הוא הנקרא תקון אמיתי, כנודע אצלינו, בסדר עולם האצילות, אבל הו"מ, יצאו בלי תיקון, כי לא נתפשטו בסדר ג' קוים, רק נתפשטו זה למעלה מזה, וזה למעלה מזה, אשר לסבה זו נקראים רה"ר. וציוורו כזה:

כתר

חכמה בינה

דעת

חסד

גבורה

ת"ת

נצח

הוד

יסוד

מלכות

ואלו נתקשרו יחד ויצאו בסדר ג' קוים, היו נקרא רשות היחיד, אבל להיותם זו למטה מזו, שלא בדרך התקשרות ג' קוים, לכן נקראו רשות הרבים, כמו שנתבאר זה אצלינו בדרוש אחר.

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ה שער שביתת הכלים פ"ג דר"י. מבר"ש ש"ב ח"ב פ"ד. ע"ה עם פמ"ס בענפים כ"ד וכ"ה תע"ס מן אות ג"ה עד אות ע'.

רחוק בין האור אל הכלי, יותר מג' ספירות דאצילות, אבל בבריאה היכא דלא אפשר, דחקינן ולא דייקינן כ"כ, כי הנה הי' ספירות דבריאה, אינה אפילו בערך ספירה אחת דאצילות, וא"כ הרי היא כאילו עומד הכלי ההוא בראש הבריאה, וא"ת, והרי אפילו הכי הרי יש הרחק בין הכלי אל אור שלו ז' ספירות דאצילות, והתשובה היא, כי אעפ"י שהוא רחוק מן האור שלו עצמו, הנה הוא קרוב מאד אל שאר האורות העומדים ומתפשטים עד סיום האצילות, ומהם תוכל לקבל הארה, ואין אנו חוששים לקוראו הפסד גדול וגמור, אלא בהיות הכלי רחוק מכל מיני אור, שיעור ג' ספירות ריקניות בלי אור כלל, והנה מזה שנתבאר עתה, תוכל להקיש ולבאר בשאר האורות והכלים של שאר המלכים, כמו שיתבאר, כי לעולם אנו משתדלים, שלא יהיה שער יותר מן ג' ספירות דאצילות ריקניות משם אור, בין האור אל הכלי, כמו שתסתכל ותראה בשאר כלים שיתבאר למטה בע"ה.

ונחזור אל ענייננו, כי בעלות אור הדעת למעלה במקומו, אז נגדל הכלי של הכתר, ונתפשט יותר למטה, עד סיום מקום כל הת"ת דאצילות, ואז חצי תחתון דאור דת"ת, שהוצרך בתחלה להתעלות, חזר עתה לרדת במקומו האמיתי, כהלכתו וכמשפטו, וזה לשני סבות: אם לסבת רבוי אור הדעת, שנמצא עתה למעלה, והוא גרם אל הגדלה הזו, ואם לסבת היות הדעת בחי' נשמה אל ה' קצוות כנדע, וחזא כלל כלם, וכיון שעלה, נתן כח בכלי הנזכר, והגדילו, כדי להיטיב עם אור הת"ת, שיוכל להתפשט בכל שער מקומו כמשפטו כנזכר. אח"כ מלכו הנריה, והנה כדי לבא במקומם הראוי להם, ולמלוך בכלי שלהם, והנה אין מקום פנוי ודיקם, כי הרי נתבאר שאור הגבורה כשנשבר, ירד שם במקומם, ולכן הוצרכה עתה הבינה להתפשט גם היא הכלי שלה, דרך הקו שלה, שהוא בשמאל, שהוא קו הגבורה, ונתפשט עד מקום הראוי להיות שם ספירת הגבורה אחר התקון, ואז בראות אור הגבורה, שנתחדש בחי' כלים במקומו, נתעלה גם הוא במקומו, ואז הכלי שלה שהיה בחכמה דבריאה,

שנשאר במקומו חזק בכל כחו, אפשר כי בראותו את עצמו משולל ומופשט ערום מן הכלי שלו, כדי שלא ישאר ערום, ירצה להסתלק ולעלות למעלה אל הבינה למקום שיצא משם, ואם כה יעשה יתבטל הכלי ההוא שלו לגמרי, בהתרחקו ממנו הרבה כנזכר, ולכן המאציל העליון המשיך את הכלי של כתר העומד בקו אמצעי, והגדילו, ונתפשט וירד ונמשך דרך קו האמצעי, עד למטה במקום שעומד בו אור הת"ת, כנז"ל כי ג' ראשונות עומדות בסדר ג' קוים, ועי"כ נמשך למטה, כתר

חכמה בינה

עד אמצעיות מחצית אור הת"ת לבד, שהוא במקום הטבור, ואז חצי האור הת"ת התחתון, נתעלה למעלה תוך הכלי של הכתר הנזכר, ועי"כ לא יצטרך לעלות אל הבינה כנזכר. ואז בראות אור הדעת, שירד בתחלה למטה במלכות דאצילות, כי נעשה כלי חדש עתה במקומו בקו אמצעי באצילות, אז גם הוא נתעלה למעלה במקומו, תחת הכתר, ולמעלה מן הת"ת, וכאשר נתעלה, ירד הכלי שלו למטה, עד מלכות של בריאה, משא"כ בכלי הת"ת, שנשאר במקומו, בכתר דבריאה, לפי שהאור שלו נשאר במקומו באצילות כנו', ולא נתעלה.

ואעפ"י שביארנו לעיל, כי יתרחק האור מן הכלי שלו, יותר מג' ספירות, איננו מקבל שום הארה כלל, והרי עתה מצינו, שנתרחק אור הדעת מן הכלי שלו, מדרגות רבות מאד, התשובה לזה, כי היכא דאפשר אפשר, וכאשר אור הדעת אינו חסר, והכלי הנהה, היו עומדים קרובים, כי לא היה כלי במקומו לעלות, ולכן נתעכב שם, להאיר אל הכלי, אבל עתה, יותר הוא חסץ בהנאת עצמו, מליהנות את הכלי שלו, וכיון שיש כלי במקומו, רצה לעלות שם, לקבל אור מן הכתר, ובפרט בהתקרבות גדול, ולכן איננו חסץ לחסר א"ע, וליהנות את הכלי שלו, גם בענין בחי' הכלי שלו צריך לתרץ, כי האמת הוא, שאעפ"י שעתה נתרחק אורו מעליו רחוק גדול, אין לו כ"כ חסרון והפסד בזה, לפי שמה שאנו צריכים הוא, שלא יהיה

ז"א מזדווג עם לאה, בתפלת מנחה דימי החול, והנה מקום התפשטות לאה, היא בחצי עליון דו"א, ומסתיימת עד התחלת ראש יעקב, העומד מן חצי תחתון דתפארת דו"א למטה, וצריך לבאר, איך יזדווג מחצית עליון דו"א עם לאה, ועם שכבר נתבאר זה במקומו, נבארה פה עתה בקצור, והוא, כי היסוד דו"א, עולה למעלה בשליש העליון דתפארת בזעיר, ובהיותו שם, מזדווג עם לאה, והנה מעלה זו יש אל היסוד, יותר משאר הספירות, כי הוא לבדו יכול לעלות למעלה, עד מוח הדעת, כשרוצה, וזהו סוד מה שאנו אומרים ביוצר דשבת, ז' פעמים תיבת הכל, כמבואר שם, הכל יודוך והכל ישבחוך וכו', כי אם לא היה בו יכולת לעלות עד הדעת, שהוא נשמת השש קצות, וגם הוא מקום הה' חסדים, שהם סוד טפת הזרע, לא היה בו כח, להמשיך ולהוריד הטפה משם ולמטה בעת הזווג, ואמנם כוונת דברינו, הוא בבחי' האור, שהוא פנימיות היסוד, כמו שנתבאר אצלינו במקום אחר, כי מן שלישי העליון של היסוד, נעשה תפארת דו"א, כשנגדל ז"א, ובבחי' היסוד הזה שנעשה ת"ת של ז"א כנזכר, יש לו יכולת להזדווג עם לאה כנזכר.

ונחזור לענייננו, כי לסבה זו היה יכולת באור היסוד לעלות עד הדעת, כי כן דרכו תמיד לעלות עד שם, ובפרט כי רצה לעלות עד שם, כדי לקשר שם כל אשש קצות ביחד, להיותו תחתון מכלם, ואז ממשיך להם הארה משם, ונבאר ג"כ טעם עליית המלכות, והוא, כי גם המלכות נקראת עטרת בעלה, ויכולה לעלות למעלה מן הת"ת, ובפרט עתה, כאשר ירד בתחלה אור הדעת עד מקום המלכות כנו"ל, הניח שם רשימו שלו, והמלכות לקחה הרשימו הזה, ובכחו עלתה עד הדעת, וכן גם המלכות להיותה תחתונה מכלם, מקשרת בעלייתה כל השש קצוות יחד, וע"י תקון זה וקשר הזה, נתוסף תקון אחר למעלה, והוא, כי הנה הרשימו הזה שהשאיר הדעת במלכות, הנה הוא בחי' המלכות שברעת, מצד בחי' הגבורות שברעת, ולכן עתה כשעלתה המלכות עם הרשימו הזה, שהוא מבחי' הגבורות, אל

בהתרחקו מהאור שלו, ירד עד יסוד דבריאה, ואח"כ יצאו נר"ה, ומלכו, ונכנסו בכלים שלהם במקומם, ונשתברו, ואז עלו שניהם יחד למעלה, במקום אור הגבורה, כי כבר יש שם כלי כנוכר, ועמדו שם ג' האורות יחד, כי להיות נר"ה תרי פלגי גופא, עולים יחד, ולקמן יתבאר, למה לא נתפשט הכלי של בינה, עד מקום ההוד ג"כ, ואמנם הכלים שלהם, ירדו בנצח והוד דבריאה.

אח"כ יצא היסוד, ולפי שאור החסד ירד במקומו כנו"ל, לכן גם החכמה הוצרכה להתפשט הכלי שלה דרך קו הימין, עד מקום הראוי להיות אחר התיקון, מקום ספירת החסד, כי הנה עתה כל ז' המלכים, הם זה למטה מזה מזה כנו"ל, ואז עלה אור החסד במקומו, והכלי של החסד ירד עד התפארת דבריאה, ואז מלך היסוד בכלי שלו במקומו, ואח"כ נשבר, והכלי שלו ירד בגבורה דבריאה, והאור שלו עלה דרך קו אמצעי, עד מקום דעת עליון, שעלה גם הוא, ועמדו שם יחד.

אח"כ מלך המלכות בכלי שלה במקומה, ואח"כ נשברה, והאור שלה גם הוא עלה דרך קו אמצעי, עד מקום הדעת, והכלי שלה ירד בחסד דבריאה, ונמצא, כי כלי התפארת עומד בכתר דבריאה, וכלי המלכות בחסד דבריאה, ונמצא כי אין מקום פנוי וריקם בבריאה בין כלי לכלי, רק ג' ספירות בלבד, ובאצילות אין מקום פנוי, רק ב' מדרגות, והם היסוד והמלכות.

ועתה צריך ליתן טעם, למה האורות של היסוד והמלכות, נתעלו למעלה מן אור הת"ת, ועלו עד מקום הדעת כנזכר, והנה היסוד נקרא משכיל לאיתן האזרחי, כנזכר בפרשת משפטים, במאמר הסבא דף ק"י וז"ל, משכיל לאיתן, בזמנא דההוא גבר קם בתיאובתא, כל שייפין חדאן, ומתחבראן לגביה, ואיהו סליק עד מוחא עילאה וכו', ובפרשת פקודי דף רנ"ח ע"א, וז"ל, יוסף הצדיק עמדא דעלמא, איהו נטיל ברשותיה, היכלא טמיר וגניו, וברשותיה קיימא היכלא שביעאת, ואע"ג דקאמרן דהיכלא דלבנת הספיר ברשותיה קיימא וכו', והענין יובן במה שנתבאר אצלינו, כי

והנה הטעם למה הכתר גם הוא לא נתפשט כי אם עד הת"ת ולא יותר, הנה היינו צריכים להרחיב בביאור טעם זה, אבל הענין בקצור הוא, כי הנה כל מקום שיעור ההתפשטות הוזה, הוא כנגד רגלי א"ק, מן טבור שלר ועד רגליו. והנה אחר שיהיה זמן התקון האמתי של אלו המלכים, שאז יהיה נקרא עולם האצילות כנודע, הנה כל עולם האצילות, יהיה עומד במקום הוזה הנזכר, ומשם ולמטה יהיו עולמות: בריאה, יצירה, עשיה. והנה כאשר נעריך אלו ה"י נקודים, בבחי' פרצוף אחד, עם היותו כולל פרצופים רבים, שהם: עתיק, ואריך, ואר"א, וז"א, ונוקביה, כנודע. הנה עם כ"ז, כלם הם פרצוף א', כמבואר אצלנו במקומות רבים, כי כלם מתלבשים זה בזה, עד שנמצא הכל פרצוף אחד בלבד, ונמצא, כי פרצוף א"א שהוא בחי' נקודת הכתר, הוא הכולל כל עולם האצילות, ונעשה פרצוף אחד, כולל כל האצילות מלמעלה למטה, ונמצא, כי בהיות עתה הכתר מתפשט עד הת"ת, הוא עצמו המקום, אשר אח"כ בעת התקון, יהיה שם מקום הת"ת של א"א עצמו כנודע. והנה אז יתלבשו אר"א בב' זרועותיו, זה בימין וזה בשמאל, ויתפשטו עד מקום הטבור שלו, כי משם ולמטה מתלבש בז"א כנודע. ולכן א"א שיתפשט עתה הכתר, יותר ממקום שיתפשט אח"כ אר"א אחרי זמן התקון, כי איך יהיה הוא יותר שפל ונמוך מהם, כי הרי אחר התקון אין התפשטות אר"א למטה ממקום זה, שהוא עד הטבור הת"ת דאריך, ולכן א"א שיתפשט עתה הכתר, רק עד מקום טבור הת"ת שבו בלבד. (ב)

דרוש הרפ"ח נצוצין ג.

והנה צריכים אנו לבאר עתה, כי אלו הו' מלכים שירדו בעולם הבריאה, ירדתם

הרעת למעלה, שהיא בחי' עיטרא רחוד דרכורא, על ידי התקשרות הוזה, נתפשט הרעת, והאיר בשש הקצוות. והרשימו הנזכר גם הוא האיר בקו שמאל, והשאיר שם את אור ההוד שעלה שם כנז"ל, והרעת עצמו האיר בקו ימין, והפריד את אור הנצח שהיה עם ההוד בקו שמאל עם אור הגבורה כנז"ל, והמשיכו אל הימין, ונתחבר הנצח עם החסד, וע"י זה נעשה קצת תקון באלו המלכים.

וצריכים אנו להודיע, מה שכתבנו איך הח"ב נתפשטו דרך הקוים ימין ושמאל למטה עד חסד וגבורה, והנה התפשטות הוזה היה, ע"י אותם האחורים של אר"א עילאין, שירדו ונפלו למטה, זה במקום חסד, וזה במקום גבורה כנז"ל. ואלו האחורים הם שנתפשטו דרך קוים, והלבישו בתוכם את אורות החסד והנצח בקו ימין, והנז"ה בבקו שמאל. (א) ונלע"ד חיים הכותב, כי גם מה שנתפשט כתר דרך קו אמצעי, היה ע"י נה"י שלו, שגם הם נפלו, והוא כרמיון התפשטות אר"א כנלע"ד.

והנה צריך לתת טעם, למה נתפשטו, וטעם למה לא נתפשטו יותר עד מקום גר"ה. והטעם הוא, לפי שטרם שנתפשט הכתר למטה כנזכר, נמצא שהיו אר"א דבוקים זה בזה, וקרובים זה בזה, ומאירים זה בזה, עם היותם עומדים שניהם אחור באחור, אבל כשנתפשט הכתר ביניהם, הפסיק בין שניהם, ואז בהכרח שנחלש הארת אר"א, ולכן לא היה בהם כח להתפשט עד גר"ה כנזכר. ואמנם אף על פי שבבחי' היות כתר מפסיק ביניהם, נמשך ביניהם חסרון הארה כנזכר, עם כ"ז, בבחי' אחרת הנה הם עתה מקבלים הארה מן הכתר המתפשט ביניהם, ולכן להיות בהם ב' בחי' אלו הפניות, לכן היה בהם בחי' כח התפשטות למטה דרך קוים כנזכר, אך לא התפשטות שלם.

הגהות ומראה מקומות

(א) הרי מפורש כי מקודם היתה התפשטות

קו החכמה לפני קו הבינה, כי מקודם ירדו אחורי אבא בנפילת מלך החסד ואח"כ ירדו אחורי אמא בנפילת מלך הגבורה. עיין תע"ס סוף שיעור ז'.

(ב) ע"ח שער שבירת הכלים פ"ד השלום

דרוש זה.

(ג) ע"ח שער רפ"ח נצוצין פ"א. מכו"ש

ש"ב ח"ב פ"ט. ע"ח עם פמ"ס ענף ל"א.

ואורותיהם שהם נפשותיהם, עלו למעלה בעולם האצילות, כי שם שרשם, וכמו שנתבאר היטב למעלה. וכמו כן, נשארו קצת נצוצי אור ורחניות וחיות מוכרח, לקיים ולהעמיד הכלים ההם שבעולם הבריאה, עד זמן התחיה שלהם, שהוא כאשר נתקנו ונעשו מהם עולם האצילות, כמו שיתבאר. כי אעפ"י שהאורות נסתלקו, עם כ"ז הניחו שם קצת ניצוצות, כדי להעמידם ע"ז תקונם ותחייתם. ובוה יתבאר לך, כי מה שהיה הוא שיהיה, ואין כל חרש תחת השמש, וכל מה שאירע למטה בעוה"ז, אירע למעלה בתחלה. וכמו שביארתי ענין מיתת המלכים ותחייתם, ובספר הוזהר העלימו הסוד הזה בפרשת תרומה דף קמ"ה ע"א, ועי"ש באומרו ועם כל דא בכלא מנע נהורא האי חו"א תקיפא.

ודע, כי מספר נצוצי האור שנשארו למטה, תוך הכלים שבעולם הבריאה, הוא רפ"ח נצוצין, וזהו סוד ורוח אלהים מרחפת על פני המים, כי אותיות מרחפת: מ"ת רפ"ח. פירוש, כי הרפ"ח נצוצי רוח אלהים, הם מרחפים על הכלים המתים, ואמנם בלי ספק כי המעולה שבאורות עלה למעלה באצילות, והנצוצות היותר גרועים הם שירדו עם הכלים. ולכן צריך שנודיע בתחלה סדר מדרגות האורות ומעלתם זה למעלה מזה, ואח"כ יתבאר מה הם בחי רפ"ח נצוצין שירדו. הנה נתבאר אצלינו, כי כל אורות עולם האצילות, הם בחי הו"ו"ת, ונודע כי ד' בחי יש בהו"ו"ת: או הו"ו"ה דע"ב דיודין, או הו"ו"ה דס"ג. או הו"ו"ה דמ"ה דאלפין, או הו"ו"ה דב"ן דהה"ן, ונבאר עתה ענין ההו"ו"ה דע"ב, וממנה תקיש ותלמוד אל שאר ההו"ו"ת, ודאי ופשוט הוא, כי השרש של האור, וכל העיקר שבו, הם ד' אותיות ההו"ו"ה, בהיותם פשוטים בלי מלוי, וזה הוא עצמות ועיקריות האור. ואמנם זה הוא בבחי היותם אותיות ממש בצורתם.

הגהות ומראה מקומות

(ד) פור"א ספ"ג, ובתוספות ב"מ דף ע' ע"ב ו' כתוב מי שחיה בריבית בעוה"ז לא יחיה בעולם הבא. (ה) ברכות י"ח ע"ב. (ו) עיין זה שמות אות רעיו.

זו היא מיתתם, לפי שכל היוצא כן עולמו, הולך ויורד אל עולם זולתו, נקרא בחי מיתה. ואמנם אלו הו' מלכים, כבר נתבאר שהם הו' ספירות אחרונות של עולם האצילות שנשברו ומתו. ואמנם הכלים שלהם בלבד, הם אשר נשברו וירדו למטה בעולם הבריאה, ואירע להם כמאורע האדם התחתון בעוה"ז, השפל הזה, כי הנה הוא מורכב מגוף ונפש, ובעת מיתתו גופו שב אל העפר, אל הארץ כשהיה, ונפשו ורוחו עולים ושבים אל האלהים אשר נתנם. אמנם מוכרח הוא, שנשאר תוך הגוף ההוא הבלא דגרמי, השורה על העצמות בקבר, בסוד ועצמותיך יחליץ, כנזכר בפרשת שלח לך דף קס"ט עי"ש. גם נתבאר אצלינו בשער המצות, בפרשת פנחס, בדרוש מצות הירושה ועי"ש, איך תועלת זה ההבלא דגרמי הוא, לסבת שיהיה קצת חיות קיים בעצמות ההם, נמשך בהם עד זמן תחית המתים. וזהו סוד אותם העבירות של האדם, שעליהם נענש שלא לקום בזמן התחיה, כמו שאמר הכתוב כספו בנשך נתן חייו לא יחיה, והטעם הוא, כי אותם העבירות גורמות שאותו החיות והרוחניות המועט הנשאר בעצמות כנזכר, שיסתלק משם, ויתייבש לחלוותם, ולא יחיו בתחית המתים. הפך מפסוק ועצמותיך יחליץ והיית כגן רזה והבן זה.

וזהו סוד פסוק העצמות היבשות הנו' בנבואת יחזקאל, ואמרו רבותינו ז"ל, (ד) שהראה לו בהם עצמות איש אחד יבישות בתכלית האחרון, ולא קם בתחיה ההיא, לסבת כי בנשך נתן וכו'. גם בכח אלו הנצוצות של חיות ואור שנשארו תוך העצמות בהם יודעים המתים ומספרים זכ"ז כנזכר בדברי רז"ל בגמרא (ה) ובספר הוזהר (ו) ועל ד"ז אירע בו' מלכים הנו', כי היו כלולים מאורות וכלים נפש וגוף, ובעת מיתתם ירדו הכלים והגוף שלהם אל העפר, שהוא עולם הבריאה כנודע.

ונחזור לענין ראשון, כי העולה מכל זה הוא, כי ההוי"ה דע"ב שהיא בחי' החכמה, והוי"ה דס"ג שהיא בחי' הבינה, הם מלבישים את חריג דא"א, עם היותם בחי' חריב, ונמצא עתה, כי הוי"ה דע"ב היא בחסד, ולכן חסד בגימטריא ע"ב, וההוי"ה דס"ג, היא בגבורה, והוי"ה דמ"ה, אעפ"י שכוללת שש קצות כנו", עכ"ז אינה אלא בנה"י לבד, וההוי"ה דב"ן היא במלכות, ונמצא, כי כל הדי' היות' הנזכרים, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, נכללים בז' תחתונות בלבד, ואחר שהצענו הצעות הנזכרים, נבאר עתה מספר הניצוצות שירדו מכל מדרגה ומדרגה, הנה מן הוי"ה דע"ב שהוא בחסד, עלו ששה מדרגותיה הראשונות בעולם האצילות, והם בחי' ד' אותיות הפשוטות דפנים, ובחי' י' אותיות פשוטות דאחוריים, ובחי' מספר ד' אותיות דפנים, ובחי' מספר ה"י אותיות דאחוריים, ובחי' עשר אותיות המלוי דפנים, ובחי' כ"ו אותיות המלוי דאחור, הרי הם י' מדרגות הראשונות, ושאר כל המדרגות שלמטה מהששה הנזכרים, שהוא מהתחלת מדרגה השביעית, שהיא מספר י' אותיות המלוי דפנים ולמטה, הנה כלם ירדו למטה בעולם הבריאה, ובודאי הוא, שכל מה שהוא למטה מאיזו מדרגה, הכל נכלל בה, ואינו נחשב בפ"ע, כי טפל הוא אליה, וא"כ כיון שירדו מדרגה הזו, מכ"ש שירדו כל המדרגות שלמטה ממנה, עד התחתונה שבכלה, ולכן אין אנו צריכים למנות, כמה חשבון כל הניצוצות שבכל המדרגות שנפלו, ואין אנו מכניסים במספר, אלא מספר הניצוצות של המדרגה הזו, וכל השאר טפלים ונכללים בהם והנה מספר הניצוצות דמדרגה הזו, אשר נפלה בעולם הבריאה, הוא ע"ב ניצוצין, שהוא מספר י' אותיות המלוי של ההוי"ה דע"ב דיודי"ן, ומן הוי"ה דס"ג, שהיא יותר גרועה מהוי"ה דע"ב, ירדו ממנה שתי מדרגות יותר עליונות ממה שנפלה מהוי"ה דע"ב, והוא, כי הדי' מדרגות הראשונות לבר שבה, הם עלו אל האצילות, ומן המדרגה ה' שבה ואילך, הכל נפל בעולם הבריאה, והנה המדרגה החמישית דהוי"ה דס"ג, היא י' אותיות המלוי דס"ג

של מ"ה, לכלים של מ"ה, וניצוצות של ב"ן, לכלים של ב"ן, אלא הענין הוא, שהניצוצות היותר גרועים שבכל הוי"ה והוי"ה, ירדו למטה להחיות הכלים של ההוי"ה היא, והחלקים המעולים שבהוי"ה היא, נשארו למעלה בעולם האצילות, גם דע, כי פשוט הוא, שלא ירדו כ"כ ניצוצות מן הוי"ה דע"ב, כמו מהוי"ה דס"ג, וכיוצא בזה, כי אם שמהוי"ה דע"ב שהיא עליונה מכלם, ירדו ניצוצות מועטים מכל השאר, ומהוי"ה דס"ג, ירדו ניצוצות יתירות על הוי"ה דע"ב, וכן ניצוצי דמ"ה יתרים על ניצוצי דס"ג, וניצוצי דב"ן, יתירים מניצוצי מ"ה, כי כפי גריעות מדרגת ההוי"ה, כך ירדו ממנה ניצוצות יתירים, על מספר הניצוצות של ההוי"ה שלמעלה ממנה.

וכדי שנבאר עניינם, צריך שנקדים לזה הקדמה אחת, והיא זו, דע, כי בעת שיצאו י' הנקודים, הנקראים עולם הנקודים, כמבואר בדרוש שקדם, ואז הניחו שרש ורושם בעולם האצילות, וכאשר אח"כ הגיע זמן תקון ה' נקודות הנזכרים, הנה מנקודת הכתר, נעשה אח"כ פרצוף א' נתקן, ונקרא א"א, ומשני נקודות חריב, נתקן ב' פרצופין דא"א, ושש הנקודות הנקראים חג"ת נה"י, נעשו פרצוף אחד לבד, הנקרא ז"א, ומן הנקודה העשירית, נעשה פרצוף נוקבא דז"א.

וכבר נתבאר אצלינו, כי כל אלו הפרצופין, הם מתלבשים זה בזה, כנו"ל בדרושים שקדמו, ואמנם כאשר נתקנו אלו הפרצופין, ונתלבשו זה בזה, לא הושמו במקומם הראשון ממש, בעת שנאצלו ה' נקודות, אמנם עמדו באופן אחר, והוא, כי הנה פרצוף א"א, נתפשט במקום נקודת הכתר, עד סיום סוף עולם האצילות כלו, וכ"ז הוא שיעור קומתו, והנה אר"א היו ראויים להיות במקום חריב דא"א, אבל לא כך היה, אלא ירדו והלבישו את חריג דא"א, כמו שנתבאר בדרוש שקדם, גם ז"א שהיה ראוי להלביש כל י' קצות דא"א, הנה איננו מלביש רק לג' אחרונות, שהם נה"י דא"א, אבל נוקבא דז"א, זו עמדה ממש במקומה, והלבישה את מלכות דא"א.

שנקרא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהוא מספר המדרגה השביעית שבכל הוי"ה מהם, כי הם משונים במלואיהם, ולכן אין מספרם שוים. וגם לכן אין אנו מזכירים במספר הרפ"ח ניצוצין, אלא אלו הד' מספרים של המלויים שיש באלו ההוי"ת כמו שנתבאר, זולתי בהוי"ה הרביעי דב"ן, שלא הכנסנו במספר הרפ"ח ניצוצין, אלא המדרגה הד' שבה הנזכרת, ולמטה יתבאר טעם לזה.

גם צריך שתדע, כי במקום שאנו מונים בחינת הפנים, אין בחינת האחוריים נמנת במספר כלל, לפי שאם הפנים נופלים, כ"ש האחוריים הטפלים להם. ולכן בג' ההוי"ת הראשונות שמנינו בחי' הפנים, לא זכרנו בהם האחוריים כלל, זולתי בהוי"ה הד' דב"ן, שלא מנינו הפנים אלא האחוריים לברם, וכמו שגם לזה נבאר טעמו לקמן בע"ה. גם צריך שתדע, כי כל מקום שיש שני מספרים שוין, אין אנו מונים שניהם, המשל בזה, כי הנה נתבאר, כי הי' אותיות דמלוי ס"ג, והי' דמ"ה ירדו בבריאה, ולכן כיון שמנינו בחי' העשר דס"ג, אין אנו מונים הי' דמ"ה. וכמו שביארנו, כי גם המדרגה השביעית, שהיא מספר י' אותיות המלוי שבכל הוי"ה, לא היינו מונים כלם, אלא לפי שהם חלוקות במלוייהם, זה ע"ב, וזה ס"ג, וזה מ"ה, וזה ב"ן. וטעם לזה הוא מובן, כשנקדים הקדמה אחרת, והיא, כי הנה כאשר המדרגות שוות במציאותם, שתיהם נשארות במדרגה העליונה שבהם. פי', כי הנה המדרגה החמישית דס"ג דמ"ה, שהם בחי' י' אותיות המלוי שלהם, שתיהם נפלו בבריאה. ואמנם עשר אותיות המלוי דמ"ה, לא ירדו בבריאה במקום הראוי להם עם שאר ניצוצי מ"ה, אלא נשארו מחוברים למעלה בי' אותיות מלוי דס"ג, להיות שוים במספרם י'. וזהו הטעם שי' אותיות דמלוי ס"ג הכנסנו במספר הרפ"ח ניצוצין, אבל ירדו אותיות מלוי דמ"ה, לא הכנסנו במספר הרפ"ח ניצוצין, כמי שתראה למעלה. והענין הוא במה שנודע, כי

דפנים, בבחי' אותיות עצמם, הם עשר ניצוצין. וכשתחבר עמהם המדרגה הז', שהוא מספר י' אותיות דהוי"ה דס"ג הנזכר, והם ס"ג ניצוצין אחרים, יעלו הכל ע"ג ניצוצין. ומן התפארת, שהוא הוי"ה דמ"ה, שהיא יתר גרועה מהוי"ה דס"ג, ירדו עוד שני מדרגות יותר עליונות, הוא, כי שני מדרגות הראשונות שבה לבר, הם שעלו לעולם האצילות, ומהתחלת מדרגת ג' שבה, עד סוף כל המדרגות, הכל נפל בעולם הבריאה. והנה כשנקח המדרגה השלישית, שהיא מספר ד' אותיות הפשוטות, שהם כ"ז, וכשנקח המדרגה הז', שהיא מספר עשר אותיות המלוי דפנים, שהם מ"ה, נחבר כ"ז עם מ"ה, הרי ע"א ניצוצין. ומן הוי"ה דב"ן הגרועה מכלם, לא עלתה באצילות רק המדרגה הראשונה שבה בלבר, וכל שאר המדרגות ממדרגה שנית ולמטה, כלם נפלו בעולם הבריאה. והנה כשנקח המדרגה הד' שבה, שהיא מספר עשר אותיות דאחורים שבה, הם בגימטריא ע"ב. והרי נתבאר מספר דפ"ח ניצוצין, שירדו מן ד' הוי"ת הנו', והם: ע"ב, ע"ג, ע"א, ע"ב.

(ח) ועתה אנו צריכים לתת טעם, אל קצת שינוים, שנמצאו במספרים האלו, כי בהוי"ה דע"ב אין אנו לוקחין ממנה רק חשבון א' של המדרגה הז', ובס"ג אנו לוקחין שני מדרגות, והיא הה' והז'. ובמ"ה ב' מדרגות, הג' והז'. ובב"ן מדרגה א' לברך, והיא הד'. ועוד, כי משלשה מדרגות הראשונות לקחנו בחי' פנים, ומן הוי"ה הרביעית, לקחנו בחי' מספר האחורים. וכמה שינוים אחרים שיתבארו בכלל הביאור. והענין הוא, במה שנתבאר, כי הצד השווה שבד' הוי"ת הנו' הוא, שמן המדרגה הז' ואילך שבכל הוי"ה מהארבעה, הכל נפל. והנה כל המדרגות שתחת המדרגה הז' הנו', אינם נכנסות כלל במספר הרפ"ח ניצוצין, כי כלם בטילות בה, ולכן אין אנו מזכירים באלו הרפ"ח ניצוצין, רק בחי' זו המדרגה הז' שבכל הוי"ה מהד' הוי"ת. שזהו הטעם

הנחות ומראה מקומות

(ח) ע"ה שער רפ"ח ניצוצין פ"ג. ובע"ה עם פמ"ס ענף ל"ג.

זו, שאין אנו מונים כלל מנין הפנים, אנו מונין האחורים, שהוא מספר הי' אותיות פשוטות דאחורים שלה, שהם בגימטריא ע"ב כנזכר. ונשאר לנו עתה לתת סבה, למה בהוי"ה זו אין אנו מונים בחי' הפנים, כי הרי כמה מדרגות של פנים נפלו ממנה.

ונתחיל לתת טעם ממדרגה למדרגה, הנה המדרגה הג', שהיא מספר ד' אותיות הפשוטות דפנים, שהם בגימטריא כ"ו, לא מנינו אותה לסבה הנז"ל, כי כשיש ב' מספרים שוים, אז מספר התחתון מתחבר עם העליון, ונשאר למעלה עמו, וכיון שכבר בהוי"ה דמ"ה נמנית מדרגה ג' הוה, במספר רפ"ח ניצוצין, הנה גם מדרגה הג' הוה דהוי"ה הרביעית דב"ן, נשאר שם למעלה עמה, ולא ירדה במקומה, ולכן אינה נמנת בפני עצמה, גם המדרגה הו', והיא מספר ט' אותיות המלוי שלה, שהם בגימטריא ב"ן, לא מנינו אותם, עם שאין שום מדרגה אחרת דומה אליה, אבל הטעם הוא, במה שהודעתך בענין הוי"ה זו של ב"ן אשר במלכות, כי הנה היא בחי' ב' הירית ממש, ונקראת מערת המכפלה, כי כל ג' אותיותיה כפולות, ואף גם הראשונה כפולה היא במספרה, כי כך עולים ב' אותיות מלוי אות ראשונה שהם ר"ד, כמו האות עצמה שהיא י, ואמנם ב' ההירית האלו, האחת היא בחי' ז"א, והב' היא בחי' נוקבא דז"א עצמה, וכאשר תחברם יחד זו"ן, ומאיר בה, אז ז"א, נותן הארת ההוי"ה שלו לנוקביה, ואז נמצאים ב' הירית בנוקביה, ונעשים בה בסוד חבור הוי"ה אחת מליאה בההי"ן, שהיא ב' הירית ג"כ כנז"ל, ולהיות כי אין ענין זה נעשה בה אלא מז"א אין למנותו בבחי' בפ"ע בנוקביה, ולכן אין אנו מונים מספר ההוי"ה זו שהיא ב"ן כנזכר.

וא"ת, בשלמא הראשונה ניחא, אבל הבי' שהיא בחי' נוקביה עצמה, למה אינה נמנית, אבל הענין הוא, כי גם הוי"ה זו נשארת דבוקה למעלה, עם ההוי"ה הראשונה, ולכן גם היא אינה נמנית, גם המדרגה הה', והיא בחי' ט' אותיות המלוי שבה לא נמנת, לטעם הנזכר.

ההוי"ה דע"ב היא ירדה ונפלה בבריאה טרם שאר ההירית, כי הנאצלת והמולכת בתחלה, היא הנשברת והנופלת בתחלה, ונודע כי ע"ב נאצלה תחלה, ולכן נפלה תחלה, וכן עד"ו בס"ג מ"ה ב"ן, ונמצא, כי כשירדו הי' אותיות מלוי דמ"ה, כבר מצאו שם בבריאה, את הי' אותיות דמלוי ס"ג, ובפגעים בהם, נתחברו עמהם, ונתעכבו שם, ולא ירדו עוד למטה במקומם, להיותם שוים במספרם כנזכר, אבל המדרגה הו' שבהם, אשר חלוקים במספרם, כי זה ס"ג, וזה מ"ה, ואינם שוים, לכן לא נכללו יחד במספר אחד, ולכן כשירד בחי' מספר מ"ה, ירדה עד מקומה עצמה, ולא נתעכבה עם הסיג העומדת למעלה ממנה בבריאה עצמה, ולכן הסיג והמ"ה נכנסו בפרטות כל אחד, במספר הרפ"ח ניצוצין, והנה גם מספר מדרגה הג' שבמ"ה, שהיא מספר כ"ו, נכנסה במספר הרפ"ח ניצוצין, לפי שזמן הע"ב והסיג לא ירדה שום מדרגה ג' פנו, והרי נתבאר טעם השינוי, שיש בג' הירית: ע"ב, ס"ג, מ"ה.

ועתה צריך לתת טעם, אל השינויים שיש בהוי"ה דב"ן, והנה נתבאר, כי להיות הוי"ה דב"ן במלכות שהיא תחתונה וגרועה מכלם, שבירתה גדולה מכלם, כי לא עלה ממנה באצילות, רק המדרגה הראשונה שבה לבד, וכל שאר מדרגותיה עד א"ס, כלם ירדו בבריאה, ובוזה תבין סוד, למה המלכות לא נשארה, רק בחי' נקודה אחת בלבד, כי הרי לא נשאר ממנה, רק מדרגתה הראשונה לבד, שהם בחי' ארבע אותיותיה הפשוטות, וצריך עתה לידע, השנוי שיש ממנה, אל ג' האחרות, כי תנה נתבאר למעלה, כי כאשר נמנים בחי' הפנים בכלל הרפ"ח ניצוצין, אין בחי' האחוריים נכנסת בחשבון כלל, והנה בהוי"ה זו דב"ן, מצאנו ראינו להפך, כי לא די שאנו מונים בחי' האחורים שבה כנז"ל, אלא ששום בחי' פנים שבה, לא נחשבו כלל במספר הרפ"ח ניצוצין, והתשובה היא, כי סבת מנין האחורים הוא, בשביל שאין אנו מונים הפנים, כי הרי בג' הירית הראשונות, שמנינו בהם מנין הפנים, לא זכרנו מנין דאחורים כלל, אבל בהוי"ה

עוד יש טעם אחר, והוא בבחי' הה' חסדים של אימא, המתפשטים בתוך ז"א, כי הם ג' בחי': האחת היא, שרשם למעלה בדעת של ז"א, ושם יש שרש ה' חסדים, השנית היא, כי הארתה מתפשטת מחסד שבו עד הוד שבו, שהם ה' חסדים אחרים. הג' היא, כי הארתם של אלו הה' חסדים הב', מתקבצת ביסוד דז"א הנקרא כל כנודע, הרי הם ט"ו חסדים, כמנין י"ה.

ובזה נחזור אל הביאור, ותחלה נודיע מספר הניצוצות שירדו מן נה"י, כבר נתבאר כי הם ג' שמות של י"ה, ואינם הו"ית גמורות, כמו שהיו למעלה בחגתו"מ. עוד יש שנוי אחר, כי אלו ג' פעמים י"ה, שלשתם הם במילוי אלפי"ן, ע"ד הו"יה דמ"ה שבת"ת, והטעם הוא, לפי שאלו הנה"י הם נה"י דז"א, שהוא בחי' מלוי אלפי"ן כנודע, ואמנם כל אותו הסדר של המדרגות שביארנו למעלה בהו"ית הגמורות, ג"כ הם באלו השמות של י"ה, והנה כדוגמת מה שירדו ניצוצות מן הו"יה של מ"ה שבת"ת, כן ירדו ניצוצות מג' שמות י"ה האלו שבנה"י, כי ב' מדרגות ראשונות שבכל שם י"ה, הם לבדם עלו באצילות, וכל השאר אשר ממדרגה ג' ולמטה, הכל ירדו. והנה המדרגה הג' שבהם, היא מספר ב' אותיות הפשוטות של י"ה, שהם בגימטריא ט"ו, וכשנחבר ג' המדרגות השלישיות אשר בג' י"ה הנז' שבנה"י, יעלו בגימטריא מ"ה, ואלו הם סך ניצוצות שירדו מן הנה"י אל הבריאה, וכלם ממדרגה הג' שבכל אחת מהם, ומכ"ש שירדו כל שאר המדרגות שבהם שמשם ואילך.

ועתה נבאר טעם, למה אין מ"ה ניצוצין אלו, של הנה"י, נכנסים גם הם במספר רפ"ח ניצוצין, וכפי זה, היה ראוי שנמנה, שהם שלי"ג ניצוצין, ולא רפ"ח, אבל הענין הוא, כי הנה בענין האחורים שלהם, אין צורך לתת טעם, כנז"ל כי אין האחורים נמנים, במקום שיש בחי' פנים, ואמנם סיבת שאין אנו מונים אפילו בחי' הפנים שלהם, מבואר ג"כ עם

כי עיקר אותיות ההו"יה זו דבין במלוי הוא מן ז"א, ולכן אינה נמנית בנוקביה. והרי נתבארו מספר כל הרפ"ח ניצוצין, איך הם ד' פעמים ע"ב, וג' פעמים ע"ב הראשונים שבג' הו"ית ע"ב ס"ג מ"ה, הם מבחי' פנים, והע"ב הד' שבהו"יה דבין, הוא מבחי' אחורים, ואמנם שרש ד' פעמים ע"ב הנזכר, הם בחג"ת ומלכות כנז"ל.

וצריך ט' לבאר עתה, כי הרי מכל ז' המלכים ירדו ניצוצין, וא"כ הניצוצין שירדו מן נה"י, כמה הם, גם למה לא נמנו עם הרפ"ח ניצוצין, ובתחלה נבאר מה שירדו מהם, הנה נודע כי נ"ה הם תרי פלגי גופא, דאין לכל אחד מהם הו"יה גמורה בפ"ע, אמנם שניהם נכללים בהו"יה אחת, ונמצא כי האור של הנצה, הוא חצי הו"יה, ואור ההוד הוא חצי האחר של ההו"יה, והנה כאשר נחלק ההו"יה לשני חצאים, אין עולה בשם, אלא חצי הראשון ב' אותיות י"ה, שהם שם גמור מו' שמות שאינם נמחקים כנודע, מה שאין כן בב' אותיות אחרונות, שהם ר"ה, שאינם שם בפ"ע, ולכן הנ"ה הם ב' שמות של י"ה, גם היסוד הוא שם י"ה, לפי שאינו בחי' בפ"ע, אבל הוא בחי' כוללת כל אורות העליונים, כי לכן נקרא כל, ולכן גם הוא איננו הו"יה גמורה, רק ב' אותיות י"ה כנו, עוד טעם אחר, למה היסוד נקרא י"ה, והענין הוא במה שנודע, כי בתוך ז"א מתלבשים צ' יסודות: יסוד דאבא, ויסוד דאימא, ובתוך כל יסוד מהם, יש ה' חסדים, וה' גבורות, והה' חסדים דיסוד דאימא, מתפשטים תוך ז"א, מן חסד שבו עד ההוד שבו, והה' גבורות דאימא, הם היורדות ומתפשטות ביסוד דז"א, וכן הה' חסדים והה' גבורות דיסוד דאבא, אשר אלו לא יצאו מתוך נרתקם כלל, כנודע כי פי היסוד דאבא מסתיים בפי היסוד דז"א, ונמצא כי יש בתוך יסוד דז"א, גבורות וה' חסדים, כמנין י"ה, ולכן היסוד דזעיר נקרא י"ה.

חגהות ומראה מקומות

ט) ע"ה שער רפ"ח ניצוצין פ"ד, מבו"ש ש"ב ח"ב פ"א, ע"ה עם פמ"ס ענף ל"ד.

אלו הניצוצות דנה"י שהם מ"ה וכ"ו, שהם ב' המדרגות שלהם הג' והז', ויתחברו עם הניצוצות שבת"ת המדרגה הג' והז' שלהם. שהם בגימטריא מ"ה וכ"ו, וע"י כן לא יעלה המדרגה הז' של התפארת למעלה עם שרשה. שהיא המדרגה הה' שבה, שעלתה אל הוי"ה דס"ג כנוצר. וא"כ כיון שכל התכלית אינו רק לסבה זו, אין אנו חוששים שיהיו שוים ממש במציאותם לגמרי, ובכל שהוא של יחס של דמיון של מספר שוה שיש ביניהם, מספיק לשיעורו שם, ויתחברו עמהם, כי אלו היו ממש שוים לגמרי בכל מציאותם, אפילו שלא ע"י סבה הנז"ל, היו עולים, אבל עתה שיש סבה הנזכרת, עולים אע"פ שאינם שוים לגמרי במציאותם.

וא"ת ולמה בהוי"ה רע"ב דידוין, אין אנו חוששים ומתייראים שמא המדרגה הז' שבה, שהיא מספר י' אותיות המלוי שבה, שהוא ע"ב, שמא יעלה אל האצילות עם שרשו, שהם מדרגה ה', שהם י' אותיות המלוי עצמם, והיה ראוי מפני חשש זה, שהמדרגה החמישית דס"ג, שהם י' אותיות המלוי עצמם, יעלו למעלה, ויתחברו עם המדרגה הז' של ע"ב, כדי להעמידה שם שלא יעלו. והתשובה היא, כי תנה בהוי"ה דע"ב, לא ירדה המדרגה ה' שבה אל הבריאה מעולם, כי נשארה באצילות, ולכן אי אפשר שתעלה המדרגה הז' שבה למעלה באצילות, כי כיון שירדה בעולם הבריאה, אין בה כח לעלות מעולמה לעולם אחר יותר עליון, ובפרט כי לא ברצונה ירדה אל הבריאה, אלא בע"כ שלא היה בה כח לישראל באצילות, ולכן ירדה, ואיך תוכל עתה לעלות כלל. אבל המדרגה הז' דמ"ה, היתה יכולה לעלות ולהתחבר עם שרשה שהיא המדרגה הה' שלה, שנתחברה עם מדרגה הה' דס"ג כנוצר, לפי שאין עלייתה אלא מספירה אל ספירה אחרת, אבל הכל הוא בעולם הבריאה עצמו, ולכן עלו ניצוצות נה"י עמה, כדי לעכבה במקומה, עם הכלי שלה, ולא תעלה לכלי דס"ג.

וצריך לתת טעם, כי כיון שנתבאר שהניצוצות של נה"י לא נתחברו עם הוי"ה דמ"ה שבת"ת, אלא כדי שלא תעלה המדרגה

הנז"ל, כי כל הניצוצות המתחברות עם המדרגה שלמעלה מהם, אינם נמנים, כי נכללים במספר אותה המדרגה העליונה, שכבר נמנת. והנה אלו הניצוצין דנה"י ברדתם בבריאה, נתחברו עם הניצוצות שירדו מהוי"ה דמ"ה שבת"ת, ועמדו עמהם שם בבריאה למעלה, ולא ירדו אל מקום הראוי להם, ולכן אינם נמנים בפ"ע. ואמנם צריך אני לבאר מה שאמרנו לעיל, כי אינם מתחברים אלא בהיות מספרם שוים, וא"כ למה נתחברו אלו של נה"י עם אותם של הת"ת. והענין הוא, כי הנה כבר נתבאר, כי המדרגה השלישית שבהם, ממנה התחילו לירד ניצוצותיה, והנה הם ג' פעמים י"ה שמספרם מ"ה, והרי הם שוים עם מספר ההוי"ה דמ"ה שבת"ת, ולכן נתחברו עמה. ואע"פ שאין בחינתם שוה, כי שם הוא מספר י' אותיות של המלוי, וכאן הוא מספר ב' אותיות הפשוטות, עם כ"ז אין הכוונה רק למצוא מציאות בעלמא, שיהיו שוים במספרם, עם שאינם שוים במציאותם, ואין בזה חשש, כמו שיתבאר עתה בבחי' אחרת, זה עניינם: הנה המדרגה הז' שלהם, הוא מספר האותיות המלוי שלהם, שהוא יר"ד היא דאלפי"ן כנוצר, והנה הוא בגימטריא כ"ו, והנה הוא שוה ג"כ, עם מספר ארבע אותיות פשוטות דמ"ה, שהוא כ"ו, אשר כבר הם נכנסו במנין הרפ"ח ניצוצין, ולכן נתחברו אלו הכ"ו עם אותם כ"ו, ולכן אינם נמנים אלו הכ"ו בפ"ע.

והנה גם במדרגה זו יש שאלה הנז', כי ב' מספרים שהם כ"ו כ"ו אינם שוים במציאותם, כי אלו ממספר אותיות המלוי, ואלו ממספר אותיות הפשוט. אמנם התירוץ בזה הוא, כי הנה נתבאר שהמדרגה הה' דמ"ה שבתפארת, שהיא י' אותיות המלוי דאלפי"ן, עלו ונתחברו עם י' אותיות דמלוי ס"ג, להיותם שוים במציאותם. והנה יש חשש, אולי גם המדרגה הז' שלהם, שהוא מספרם שהם מ"ה, יעלו גם הם למעלה, כי המספר נגרר אחר האותיות בעצמם שהם שרשיהם, ואם יעלו גם הם, נמצא הכלי של הת"ת גרוץ וחסר מאד מניצוצות אור, ולא יוכל להתקן ולחיות אח"כ בזמן החית המלכים ותקונם כנו"ל, ולכן צריך שיעלו

נתקנו בסדר ציור ג' קוים: ימין, ושמאל, ואמצע, כנז"ל כי זהו עיקר התקון, כמו שיתבאר לקמן בע"ה, מה שאין כן בו' תחתונות. ואחר שנשברו, היה קצת תקון באורות ז' המלכים התחתונים, והוא כי נכנסו דרך קוים של כח"ב כנז"ל. גם הכתר עצמו, נתקן מעט, תחלה במה שנתפשט עד מקום הטבור שלו בלבד כנז"ל, ואח"כ נתפשט עד סיומו, כמו שיתבאר לקמן.

ואחר שעלה ברצון המאציל לתקנם, העלה גם הכלים בעולם האצילות בבחי' קוים, כמו שיתבאר. וענין זה היה, בעת העיבור הראשון דו"ן, וקודם לכן מעט זמן, ואח"כ כשהיו בבחי' קוים, באו האורות שלהם ונכנסו בתוך הכלים שלהם, וזה היה ע"י העיבור הראשון. אבל לא היו רק בבחי' ג' קוים, בסוד תלת כלילן בתלת בלבד. אח"כ נתפשטו בסוד שש קצוות, שהוא זמן הניקיה, ואח"כ נשלמו בסוד פרצוף דגדלות גמור, הנקרא עיבור שני דמוחין. ואז נשלמו כל הי' כלים. עוד היה הפרש אחר, כי קודם שום זמן עיבור, לא היה רק בחי' אור וכלי מצומצם, ואח"כ הגדיל הכלי ונתרחב, בבחי' צורת פרצוף, וע"י כן מתמעט האור, ונתקן תקון גדול ע"י הגדלת הכלי, וכמו שיתבאר לקמן, כל אלו הבחינות היטב, בעזרת האל.

דרוש כאשר עלה ברצון המאציל העליון להחיות אלו המלכים (כ)

והנה כאשר עלה ברצון המאציל העליון, להחיות אלו המלכים, שמתו ונשברו ונפלה ככל הנז"ל, ולתקנם עתה, עשה שיעלו מין ממטה למעלה, ועי"כ יתחדש למעלה זווג עליון, וע"י האור הנמשך מזה הזווג, יתקנו אלו המלכים. והנה כבר נתבאר לעיל, כי אורות ז' מלכים, נתלבשו תוך התפשטות ג' ראשונות כח"ב, שנתפשטו דרך ג' קוים ימין ושמאל

הז' שבת"ת למעלה עם שרשה, שעלתה בהוי"ה דס"ג, שהיא המדרגה הה' שלה, שהם י' אותיות דמ"ה, וא"כ היה צריך שימצאו בחי' י' אותיות דבחי' מלוי באלו הנה"י, כדי שיהיו במקום אותם הי' אותיות דמלוי מ"ה שעלו. אבל הענין הוא, כי הנה בב' שמות של י"ה שבנה"י, כבר יש בהם י' אותיות של מלוי, שהם חמש וחמש, וכבר אלו הם תמורת אותם י' אותיות דמלוי דמ"ה שעלו אל הס"ג. ואע"פ שהנה"י הם ג' שמות י"ה, ונמצא שבמלוייהם הם ט"ו אותיות, אין בזה חשש, רק אלו היו אותיות פחותות מ"י, אבל אם יהיו יתירות מ"י אין בזה חשש, כי בכלל מאתים מנה. והרי נתבאר, כי כל הניצוצות של נה"י, עלו ונתחברו עם הניצוצות של הת"ת, ולכן אין נכנס במספר רק הניצוצות של ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם רפ"ח ניצוצין, אשר הם מוזכרים בהרבה מקומות בחבורינו זה.

(י) אמר הכותב, הבט נא וראה, כי הכלים של נה"י, נשארו בלי ניצוצותיהם בתוך עצמם כנז", ולכן כל הדינים והשבירה היתירה היתה באלו הג' האחרונות, כמבואר אצלינו, כי ג' כלים אלו, לא נתבררו ולא נתקנו לגמרי, אף בעת התקון, וכל שליטת החיצונים ואחיזתם הוא בהם, ודי בזה.

הסתכל עתה וראה, איך תקון אלו המלכים, עד שנעשה מהם בחי' עולם האצילות, לא נעשה ולא נתקן בפעם אחת, רק מדרגה אחר מדרגה ותקון אחר תקון, כי הנה בתחלה לא נברא ולא היה כלל בחי' כלי בעולם, ונדוע כי עיקר התקון הוא הויית הכלים, להגביל ולהלביש את האורות, ואח"כ כשנאצל עולם העקדים, התחיל להתהוות בחי' כלי, רק שלא היה רק כלי אחר, כולל לכל הי"ס שבו, כנז"ל במקומו. ואח"כ כשנאצלו אלו הנקדים, הנקראים מלכים, קודם שנשברו, נתהוו להם י' כלים ליי"ס שבהם, והרי זה תקון אחר. עוד היה בהם תקון אחר, כי שלשה עליונות שבהם,

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ה שער התקון פ"א. ושער ז"א פ"א תע"ס שיעור ח' בתחלתו. ע"ה עם פמ"ס ענף מ"א

(י) ע"ה שער שבירת הכלים פ"ד. מבר"ש ש"ב

ואמצע כנוזיל, כי הכתר נתפשט עד סיום מקום הת"ת, ואר"א נתפשטו עד סיום מקום חר"ג.

והנה עתה חזרו כח"ב לאסוף ההתפשטות הזו אליהם, ועלו למעלה כאשר היו בראשונה, שלשה נקודות כח"ב בלבד, בלי שום התפשטות הנוז, ואז העלו ג"כ עמחם את ז' אורות המלכים, ונמצאו עתה עומדות כל הז' אורות במקום שלשה ראשונות עמחם.

והנה מה שאני אומר שעומדים במקום ג' ראשונות, הכונה היא שעלו בבינה, שהיא הנקראת אם הבנים, כי מה שהיו אח"כ בג' קוים, ניתנו עתה בבינה, שנתעברה מהם בסוד העיבור. וכאשר עלו ז' אורות הנוז בבינה, עלו גם הכלים שלהם שנפלו בעולם הבריאה, ועלו בעולם האצילות, אבל לא נתחברו תכף עם האורות שלהם, כמו שנבאר. וכמו ששבעה האורות כשעלו בבינה, היו עומדים בבחי' תלת כלילן בתלת, ונקודות המלכות היתה שביעית ורביעית להם, בסוד אושיט פסיעה לבר, כנודע אצלינו, והיו שם בסוד העיבור. והנה כן היו הכלים, בבחי' תלת כלילן בתלת, וכלי המלכות עמחם, כיצד הנה הכלים של חסד ונצח, עלו דרך קו ימין באצילות, ושניהם עמדו בספירת נצח דאצילות, ועלו הכלים של גבורה והוד מן הבריאה, ועמדו שניהם בספירת ההוד דאצילות, ועלו כלי הדעת והת"ת מן הבריאה, ועמדו במקום היסוד דאצילות, ועלו היסוד והמלכות מן הבריאה, ועמדו ב' בכלי המלכות דאצילות, והרי שגם הכלים היו בבחי' תלת כלילן בתלת, והמלכות עמחם, ולא היה מרחק בין האורות אל הכלים, רק ג' ספירות בלבד, שהם מקום חג"ת, כי בבינה שם עומדים האורות.

והנה מה שאני אומר שעומדים במקום ג' ראשונות, הכונה היא שעלו בבינה, שהיא הנקראת אם הבנים, כי מה שהיו אח"כ בג' קוים, ניתנו עתה בבינה, שנתעברה מהם בסוד העיבור. וכאשר עלו ז' אורות הנוז בבינה, עלו גם הכלים שלהם שנפלו בעולם הבריאה, ועלו בעולם האצילות, אבל לא נתחברו תכף עם האורות שלהם, כמו שנבאר. וכמו ששבעה האורות כשעלו בבינה, היו עומדים בבחי' תלת כלילן בתלת, ונקודות המלכות היתה שביעית ורביעית להם, בסוד אושיט פסיעה לבר, כנודע אצלינו, והיו שם בסוד העיבור. והנה כן היו הכלים, בבחי' תלת כלילן בתלת, וכלי המלכות עמחם, כיצד הנה הכלים של חסד ונצח, עלו דרך קו ימין באצילות, ושניהם עמדו בספירת נצח דאצילות, ועלו הכלים של גבורה והוד מן הבריאה, ועמדו שניהם בספירת ההוד דאצילות, ועלו כלי הדעת והת"ת מן הבריאה, ועמדו במקום היסוד דאצילות, ועלו היסוד והמלכות מן הבריאה, ועמדו ב' בכלי המלכות דאצילות, והרי שגם הכלים היו בבחי' תלת כלילן בתלת, והמלכות עמחם, ולא היה מרחק בין האורות אל הכלים, רק ג' ספירות בלבד, שהם מקום חג"ת, כי בבינה שם עומדים האורות.

ואמנם לא עלו כלם ביחד, רק אחר ארבעים יום, אז גמרו כלם לעלות. כיצד: בעשרה ימים הראשונים, עלו חונ"צ, ובי' ימים אחרים, עלו דעת ות"ת, ובי' ימים אחרים, עלו גבורה והוד, ובי' ימים אחרים, עלו יסוד ומלכות.

ואמנם לא עלו כלם ביחד, רק אחר ארבעים יום, אז גמרו כלם לעלות. כיצד: בעשרה ימים הראשונים, עלו חונ"צ, ובי' ימים אחרים, עלו דעת ות"ת, ובי' ימים אחרים, עלו גבורה והוד, ובי' ימים אחרים, עלו יסוד ומלכות.

והנה אז ע"י זווג זה, בתחלה נתקן ע"י, ואז נתקן א"א, ואח"כ היה הזווג בא"א, ותקן את אר"א, ואחר כך היה זווג באר"א, ותקנו לזר"ן, ואח"כ היה זווג זר"ן, לתקן שאר העולמות שלמטה מן האצילות, ולכך הוצרך להשתוות עיבור הנזכר י"ב חדש, כנזכר במאמר קו המדה שנמצא בכ"י מספר הוזהר, והטעם הוא לתקן את כל העולמות האצילות, שהם י"ב בחי', והם: ע"י ונוקבה שנים, א"א ונוק' שנים, אר"א שנים, ישס"ת שנים, זר"ן שנים, יעקב ולאח שנים, ל) הרי שנים עשר בחי', שהם שנים עשר פרצופין גמורים, ולכן נשתנה זמן העיבור י"ב חדש, אבל לא שמעתי ממורי ז"ל, אם המשך כל הי"ב חדש, הוצרך גם לע"י, ומכ"ש לאחרים שתחתיו, או אם נאמר, כי כל פרצוף מהם נגמר תקונו בחדש אחר, והמשל בזה כי ע"י נגמר בחדש הראשון, ונוק' נתקן בחדש השני, וא"א בחדש השלישי, וכן כיוצא בכלם, והדבר הזה אצלי בספק.

ונחזור מ) לעניינינו, כי ע"י עליית אל אורות בבחי' מ"ן כנזכר, נזדווג בחי' ע"ב, שהם במוחין דא"ק הנוזיל, עם בחינת הטעמים שבס"ג דא"ק, שהם אח"כ שלו, כנודע אל הטעמים לא היה בהם שום שבירה, ולכן אלו ג' בחי' הטעמים הנזכרים של ס"ג נתחברו יחד, ונזדווגו עם בחי' ע"ב של זה דא"ק, ואין כונתינו על אורות והכלים היוצאים מהם לחוץ, רק עליהם בעצמם בבחי' פנימיותם

הנהגות ומראה מקומות

ל) ע"ת שער א"א ס"ב, ושער אר"א ס"ה.
מ) ע"ח שער התקון ס"ב ג' ד', מבו"ש ש"ב
ח"ג פ"א, ע"ח עם פמ"ס בענפים מ"ב מ"ג מ"ד.
תע"ס שיעור ח' מן אות י"ג עד אות י"ז.

חדש, ומה שהיו בתחלה נקראים נקודות דס"ג. נקרא עתה כללי הוי"ה דב"ן דמלוי ההי"ן. והנה ע"י התחברותם עם אור מ"ה החדש, נתקנו ונעשו הוי"ה דב"ן, ונעשו נקבות אליו מתוקנות כנזכר, ולפי שנעשו כלם בחי נקבות אל הוי"ה דמ"ה, לכן נקראים מלכים מלשון מלכות, כי המלכות נוקבא דמ"ה, והבן זה. עוד טעם אחר, למה נקודות דס"ג, גרועים מהוי"ה דמ"ה החדש, אשר לכן נעשו אליו נוקבין. כי הנה אין זה אלא עתה, לפי שעדיין לא נבדרו המלכים אלו לגמרי כנודע, עד ביאת המשיח, ולכן לע"ל אשר יתבררו לגמרי, אז יחזור שם ס"ג לקדמותו, ואז יתבטל הוי"ה דמ"ה, וישלוט שם ס"ג בעולם, וזהו סוד מה שאמדו רבותינו ז"ל, (ג) שהעולם עתיד לחזור לתהו ובהו וכו', כי אז לא יהיה רק בחי ע"ב וס"ג בלבד.

ונלע"ד חיים הכותב, כי זהו סוד מה שנתבאר אצלנו במקום אחר, כי לעתיד תהיה הנקבה עטרת בעלה, ושרש קין שהם הגבורות מהי"ה דס"ג, ישלטו על החסדים, שהם משם מ"ה.

ונמצא, כי כאשר עלו אורות ס"ג למעלה, העלו מ"ן, ונדרווגו עם אודות ע"ב, ואז נולד ויצא אור מ"ה החדש, ונתחבר עם ז' אורות המלכים הנזכרים, וברך מהם מה: שיבול אז לברר, וחברו עמו, וענין זה הוא נקרא תקון עולם האצילות, והנה בהכרח שלברר ולעשות תקון הנזכר, צריך להיות ע"י עיבור, כמו שיתבאר, וכבר נתבאר, כי מהטעמים של מ"ה, נעשה דכורא דע"י, ומן הטעמים דנקודות דס"ג, הנקראים מלכים, נעשה נוקבא דע"י, ומנקודות דמ"ה, נעשה דכורא דא"א, ומנקודות דס"ג, נעשה צד נוקבא דא"א, וכן עדין בכל האצילות.

וכל מציאות התקון הנזכר, היה עומד מכנגד טבורו של א"ק ולמטה, עד סיום רגליה, כמו שהיה בתחלה מקום מצב הנקודות דס"ג, הנקראים מלכים כנודע, אלא שיש הפרש אחר

ועצמותם, ועל ידי זווגם יחד, נולד ויצא משם אור חדש, והוא בחינת הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, וגם בזה המ"ה יש בו כל הבחי' הנו"ל, שהם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, וכמו שיתבאר במקומו בע"ה, והענין במה שהודעתין, כי כל עולם האצילות, מתחלק לכמה בחי, והם: ע"י, וא"א, ואר"א, וז"ן, והנה הטעמים של מ"ה, הוא ע"י, והנקודות של מ"ה, הם א"א, והתגין הם אר"א, והאותיות הם ז"ן.

וזה האור של מ"ה, נקרא דכורא, ואתו האור של עולם הנקודים, שנשברו הכלים שלו, הוא נקרא נוקבא, והטעם הוא, כי האור החדש הזה הנקרא מ"ה, נולד ויצא ע"י זווג כל ע"ב וטעמים דס"ג, ולהיות שנמשך מבחי ע"ב, א"כ יהיה גדול ומעולה מן הס"ג, שהם אלו הנקודות שבו, הנקראים מלכים שמתו ונשברו, ועוד טעם אחר, כי בשם מ"ה הזה לא היה בו מיתה ושכירה, כמו שהיה בס"ג בנקודות שבו, ובפרט כי מה שאנו קוראים נוקבא שלו, אינו לכללות הס"ג כלו, אלא לבחינת פרטיות הנקודות שבו בלבד, וכיון שבמ"ה יש בו כללות טעמים נקודות תגין אותיות, אינו קשה לומר שיהיה גדול מן הנקודות לברם של ס"ג, אמנם הטעמים של ס"ג, ודאי שהם יותר גדולים.

והנה כאשר יצא זה האור החדש הנקרא מ"ה, התחיל לברר מן הנקודות של ס"ג, ושתפו חברו עמו, ונתקנו הנקודות דס"ג, ואז נעשה המ"ה בחי דכורא, והס"ג נעשה נוקבא אליו, וכיון שנעשה אליו בחי נקבה, קנה לו שם חדש, ונקרא עתה הוי"ה דב"ן דהי"ן, כי כללות הטעמים ונקודות תגין ואותיות שבי בס"ג, יקראו יחד בחי ס"ג, אך עתה שהנקודות שבו לברם, הם נתחברו עם המ"ה, ונעשו נוק' אליו, אלא שבהכרח הוא שנתחלק לדי חלוקים, כי בחי וחלק מהם, נתחברו עם הטעמים של מ"ה, וחלק מהם נתחברו עם התגין של מ"ה, וחלק מהם עם האותיות דמ"ה, ולכן קנו עתה שם

בזה, כי בתחלה בבחי' המלכים, היה כתר הנקודות למעלה מכלם לבדה, ואח"כ נקודת חכמה לבדה וכו', כמו שנתבאר למעלה. אך עתה אחר התקון, נמשכה אותה הנקודה הראשונה הנקראת כתר ממקומה, ונתפשטה עד למטה, מעט למעלה מכנגד סיום דגלי א"ס. כמו שנתבאר למעלה במקומו, ושעור התפשטות הוזה, הוא שעור קומת עולם האצילות. ונקודה זו בהתפשטה כנזכר, נעשה נוקבא דע"י, וגם נתחבר עמה הטעמים של מ"ה, ונעשה ע"י דכורא, וגם הוא נתפשט עד למטה, כנזכר בנוקביה. ועד"ז עשו כל שאר הנקודות דס"ג, והאור דמ"ה, והלבישו זה לזה וזה לזה, עד סיום בחי' זרין דאצילות, כמו שיתבאר בע"ה. באופן שכל רגלי פרצופי עולם האצילות, דעתיק ודארץ ודזו"ן, כלם הם מסתיימים בהשואה אחת, ומגיעים עד למעלה מעט מן סיום רגלי א"ק, ושם מסתיים עולם האצילות. וע"י התלבשות זה, נעשו כלם זה נשמה לזה, וזל"ז. גם ע"כ נמצא, שהיה יכולת בכל הנבראים והעולמות, לקבל אורות עליונים, ע"י היותם מלובשים ומכוסים זה בזה. גם ע"כ נמצא, כי הכלים של האורות הנזכרים, גדלו ע"י התפשטותם עד למטה, כנזכר. ובהיותם כלים גדולים, יהיה בהם כח ויכולת לקבל ולהגביל בתוכם האורות ההם, ולא ישתברי כבראשונה. וכמו שיתבאר לקמן בעזרת האל.

דרוש באור החדש שיצא מן המצח (ס)

ובזה תבין מה שנזכר במקומות רבים בספר הזוהר, כד סליק ברעותא למברי עלמא וכו', והענין הוא, כי ע"י אור היוצא מן המצח, הנקרא מצח הרצון, רעותא עילאה, או נברא העולם. והנה אור זה שיצא מן המצח, נתפשט משם ולמטה, ועיקר מציאותו היה עומד מן הטבור דא"ק ולמטה. עד קרוב לסיום רגליו, כנזכר במקום מעמד ומושב התפשטות עולם הנקודים כנזכר. גם נתבאר, כי בתחלה נתקו עתיק יומין, ואח"כ א"א וכו'.

ודע, כי זה האור דמ"ה החדש, היוצא מן המצח, הוא סוד המלך הח' הנקרא הדר, שלא נזכר בו מיתה. כנזכר בפרשת וישלח, והוא היה המתקן והמקיים כל הז"מ שקדמו אליו אשר מתו, וכאשר יצא, תכף התחיל לברר בחי' מלכים הו' הנזכרים, לעשות מהם בחי' נוקבא אליו, שלכן נקרא אח"כ בשם אחר, והוא הוי"ה דבין דההי"ן כנו"ל. ולסבה זו נאמר וימלוך תחתיו הדר ושם אשתו מהיטבאל

ועתה נבאר, מאיזה מקום יצא אור החדש הזה, הנקרא מ"ה. כי כבר לעיל נתבאר, מקום מוצא האורות האחרים, שהם: מן האזן, והפה, והחוטם, ועינים של א"ק. אמנם אור החדש הזה, הנקרא מ"ה, יצא ממקום המצח של א"ק הנזכר. והנה נתבאר למעלה, כי באזן וחוטם ופה, יוצא מהם הבל גמור ממשיי, מה שאין כן באור העינים. והטעם הוא, לפי

הנהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער התקון פ"ג. מבר"ש ש"ב ח"ג פ"ב. תע"ס שיעור ח' מן אות י"ג עד אות י"ו ע"ח עם פמ"ס ענף מ"ג.

כנזכר, ואותיות י"ט הם בחי' הנוקבא, בהיותה כלולה בו, וטפילה לו, כי אז אין הנקבה נקרא, אלא בסוד י"ט, שהוא בחינת מספר אותיות המלוי של הוי"ה דמ"ה, כשתסיר שרשו שהוא כ"ו, ישאר י"ט. אשר זהו סוד אדם וחוה, כנודע כי אד"ם בגימטריא מ"ה, וחו"ה בגימטריא י"ט, יען הוא כולל כל הוי"ה דמ"ה דאלפין, ובהיות אשתו מחוברת לו, נקראת חו"ה, שהיא בגימטריא י"ט, כמנין מלוי ההוי"ה דמ"ה כנזכר.

והטעם שנרמזה באותיות המלוי היא, לפי שהמלוי בגימטריא אלהי"ם, שהוא מדת הדין, כי הנקבה כלה דינים. ובזה יתבאר לך טעם נכון, למה הנקבה כלה דינים, והוא, לפי ששרשה היא מן הז' מלכים שמתו. ואמנם כאשר נקבתו נתפרדה ממנו, ונתחלקה, ואז היו שניהם בסוד אשה ובעלה, או נשתנו שמותם, והוא נקרא הוי"ה דמ"ה דאלפין. והיא הוי"ה דב"ן דההי"ן כנודע, וחבור שניהם נקרא מהיטבאל: מ"ה הוא דכורא, הוי"ה דאלפין, ויטבאל היא הנוקבא, הוי"ה דב"ן דההי"ן, כי כן יטבאל, בגימטריא ב"ן דההי"ן דההי"ן.

ונלע"ד חיים הפותב, כי זהו סוד מה שאמרו באדרת האזינו, ובפרשת נשא, בת מטרד: בת מאימא, דמינה דינים מתערין, דטרדין לכלא. פירושו, כי אימא היא נקראת הוי"ה דס"ג, ומשם יצאה בת זו, שהיא כללות המלכים, שנעשת אח"כ הוי"ה דב"ן כנו"ל, באופן כי לא נשאר לאימא רק הטעמים דס"ג, ומן הנקודות ולמטה שבהוי"ה דס"ג, נקרא ברתא, הנקראת עתה, הוי"ה דב"ן, ולכך אני כווצאים, כי בר' אותיות ההוי"ה, הה"א לבדה היא כפולה, לפי שהה' הראשונה שבה שם ס"ג, ממנה יצאה הה' ב', שהיא שם ב"ן, באופן, כי שתיהם יחד אינם רק אות אחת, ונתחלקה לב', לכך עיקר אותיות ההוי"ה, אינם רק ג' אותיות יה"ו כנודע, כן נראה לע"ד, ונחזור לענין ראשון, כי זה המלך הח' הנקרא דדר, הוא המקיים כל ז"מ שמתו.

זכר, כמו שאמרו באדרת נשא דף קמ"ב ע"ב, ושם אשתו מהיטבאל, בכאן אתבסמו דא בדא, ואתקרי אשתו, מה דלא כתיב הכי בכלהו, מהיטבאל אתבסמותא דדא בדא, גם שם דף קל"ה ע"ב, ושם אשתו מהיטבאל וכו', מ"ט, משום דהני לא אתבטלו כשאר אחרנין, מ"ט, משום דהוה דכר ונוקבא וכו', ובגין כך השתא דאשתכחו דכר ונוקבא וכו', הענין הוא, כי עתה נתחברו דכר ונוקבא, שהם מ"ה וב"ן, ואתבסמו דא בדא, כי שם ב"ן אתבסם ע"י שם מ"ה, ולכן עתה נקרא אדם, לפי ששם אדם אינו נופל, אלא בהיותו כולל דכר ונוקבא, כמ"ש הכתוב זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם, וכן שם מ"ה הוא בגימטריא אד"ם.

וא"ת והרי אינו נקרא אדם, אלא בחבור מ"ה וב"ן, שהרי משם מ"ה לא נעשו אלא בחי' הדכורין, ומשם ב"ן נעשו הנוקבין, וא"כ איך שם מ"ה לבדו נקרא אדם. וי"ל, כי הענין הוא, כי כאשר שם מ"ה בירר ברורי שם ב"ן, חבדו וצרפו עמו ממש, כמו שיתבאר בע"ה. והיה אור שם ב"ן טפל אליו, ויונק זמקבל שפע ממנו, כרמיון הבן והבת, שהם בני אב אחד, שהבן יורש הכל, והכל נקרא על שמו, ומה שהוא רוצה נותן אל הבת אחותו, ונמצא כי כח הבת נכללת בבן, ולכן שם ב"ן נכלל עם מ"ה, שהוא הבן, הזכר המברר את ב"ן שהוא בת נוקבא, ומחברו אליו כנו"ל, ולכן איננו נחשב בחשבון, כי לא היה לו שום תקוה, אלא ע"י מ"ה, ולכן כאשר מ"ה מברר את הב"ן, לוקחם תחלה לעצמו, בבחי' תדין עיטרין, שהם חסדים וגבורות, ששניהם יורשם הזכר תחלה, שהוא הוי"ה דמ"ה, ואח"כ בעת הזווג, נותן הזכר לנקבה עיטרא דגבורה, שהיא הוי"ה דב"ן, ונחשב כאלו משלו נותנו לה, כי הכל היה שלו כנזכר, ונמצא כי ב' בחי' יש אל הנקבה, אחד בהיותה כלולה עמו, והב' אח"כ, כשהיא בפ"ע, כי אז נותן לה עיטרא דגבורה, וזהו סוד ושם אשתו מהיטבאל וגר', כי הנה בשם זה, יש בו אותיות מ"ה י"ט, ואותיות פ"ה הוא האור החדש, הנקרא הוי"ה דאלפין דמ"ה

דרוש ב' בתקון המלכים הנז' (ע)

ועתה נבאר אופן תקון המלכים הנז'. ונתחיל בעליון מכלם, והוא תקון פרצוף עתיק יומין. הנה בתחלת אדרת האזינו אמרו, דתלת רישין אינון: דא לעילא מן דא, דא לגו מן דא. ותלתיהון נקראים עתיקא קדישא. וביאור הענין הוא, כי כללות ספירת הכתר, של עולם הנקודים, נקראת בכללותה, עתיקא קדישא, ונחלקת לתלת רישין: ורישא עילאה שבהם, היא הנקראת עתיק יומין. ותרין רישין אחרנין תתאין, נקראים א"א. כי הרישא תניינא, היא נקראת כתר דא"א, ורישא תליתאה נקראת חכמה דא"א, מוחא סתימא שבו. באופן כי ספירה הראשונה שבעולם הנקודים, הנקראת כתר, כללות עתיק יומין וא"א, וב' פרצופים אלו, נקראים ספירת כתר דאצילות, ונמצא, כי רישא עילאה דבאלין תלת רישין, היא הנקראת ע"י, ועל האי רישא איתמר באדרא זוטא, דלא אתיידע מה דאית בהאי רישא.

ובדאי שצריך להבין ולדעת, למה אמר דלא אתיידע מה דאית בהאי רישא, והיה ראוי שיאמר, מה דהוי ההיא רישא, כי מלשון הוזה נראה, כי כבר נודע ענין הרישא בעצמה, אבל מה שיש בתוך האי רישא, הוא דלא אתיידע. וביאור הדבר, כך הוא, כי כבר נתבאר לעיל, שמשני בחי, שהם: הוי"ה דמ"ה, והוי"ה דב"ן, נתקן כל האצילות כלו, וצריכים אנו להודיע, כמה חלקים של מ"ה יש בע"י, שממנו נעשה הדכורא שבו. וכמה חלקים מהוי"ה דס"ג, אשר נקרא עתה הוי"ה דב"ן, יש בע"י, שממנו נעשת הנוקבא שבו. וכן על ד"ז בשאר הפרצופין שבעולם האצילות. ונודע מה שביארנו לעיל, כי בהוי"ה דמ"ה, יש ד' חלקים, והם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, וגם בבחי' הנקודות שבהוי"ה דס"ג, שנקרא עתה הוי"ה דב"ן, יש בה: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, והנה הוי"ה זו של מ"ה, נחלקת ל"ס. וכן הוי"ה זו דב"ן,

נחלקת ל"ס. ומתחברים יב"י בסוד דכורין ונוקבין.

והנה ע"י, לוקח כתר של מ"ה, והם הטעמים של מ"ה, ומזה נעשה הדכורא דע"י. וא"א, הדכורא שבו, נעשה מן חכמה דמ"ה, שהם הנקודות של מ"ה. וא"א, לוקחים בינה דמ"ה, שהם התגין דמ"ה. וזרין, לוקחים ז' תחתונות דמ"ה, שהם אותיות דמ"ה. ובזה יתבאר לך, איך צדקו דברי סה"ת, שאמרו שם, כי הטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והתגין בבנינה, והאותיות בזרין. והנה סדר החלוק הוזה, הוא בבחי' הוי"ה דמ"ה הנז', ב"ס שבו, אבל כאשר לוקחים (עיי' ספר מבו"ש שער ב' ח"ב פ"ג) אותם, ע"י וא"א וא"א וזרין, אינם נחלקות בסדר הוזה. אמנם עתיק ואריך, שניהם הם נקראים כתר דאצילות, והם לוקחים טעמים ונקודות דמ"ה כנו'. ואו"א דאצילות, שניהם נקראים חר"ב דאצילות, אבל אינם לוקחים. רק התגין לבדם של מ"ה, וזכור אל תשכח.

ואל תטעה בדברינו אלה, שאמרנו שהע"י לוקח מהוי"ה דמ"ה, או מהוי"ה דס"ג, וכך בשאר הפרצופין, אין כונתינו כי אלו הפרצופין האלו, הם בחי' בפ"ע, זולת המ"ה דס"ג, כי כבר נתבאר, כי כל עצמותם ומציאותם של כל אלו הפרצופין, אינו נעשה זולתי משני בחי' מ"ה וס"ג הנז', ולא עוד.

ונחזור לענין, כי גם הוי"ה דס"ג הנקרא ב"ן, נתחלקה בפרצופין אלו של האצילות, לבחינת נוקבין שבהם כנו"ל, וזה סדר חלוקם: הנה נתבאר כי י' נקודות דס"ג הם, והם כתר חר"ב וכו', והנה הכתר כולל עתיק ואריך, וחכמה הוא אבא, ובינה היא אימא כנו' וכו', וזה ביאורו של דבר, הנה ע"י לקח מזה הכתר של ס"ג, חציו שהם ה' ראשונות שבו, כי גם כתר זה כלול מ"ס, והנה ה' ראשונות שהם עד סוף הגבורה שבו, לקחם עתיק, ומן התחת שבו ולמטה, שהם ה' אחרונות שבכתר הוזה, נעשה א"א. גם לקח ע"י מן החכמה דס"ג ג'

חנהות ומראח מקומות

(ע) ע"ח שער טנת"א פ"א. שער שבירת הכלים
פ"ו. שער התקן פ"ב. שער עתיק פ"א. שער
פ"ג. ע"ח עם פמ"ס ענף ג"ב.
א"א פ"ד. שער אנ"ך פ"ה. מבו"ש ש"ב ח"ב

ראשונות שבה, וז' תחתונות דחכמה דס"ג, נשארן לבחי' אבא, וזה שאמרו באדרא זוטא, אבא אחיד ותליא בחסד, פירוש: כי אבא מתחיל, מן החסד שבחכמה דס"ג ולמטה, כי ג' ראשונות דחכמה דס"ג, לקחם ע"י. גם לקח ע"י ד' ראשונות של בינה דס"ג, ושש תחתונות דבינה דס"ג, שמתחילים מגבורה שבו ולמטה, לקחם אימא, וזהו שאמרו באדרא זוטא אימא אחיד ותליא בגבורה.

הכלל העולה, כי דכורא דע"י נעשה מן כל הכתר כלו דמ"ה, ונוק' דע"י נעשת מן חצי עליון דכתר דב"ן, שהם חמשה ראשונות דכתר, ומן ג' ראשונות דחכמה דב"ן, ומן ד' ראשונות דבינה דב"ן, ומן ג' חלוקות אלו של הוי"ה דב"ן, נעשה נוקבא דע"י. גם לוקח ע"י ז' כתרים שיש בו' תחתונות דהוי"ה דב"ן, וגם הם נצטרפו בנוקבא דעתיק.

הכלל העולה, כי ע"י, דכורא שבו נעשה, מן כל הכתר כלו דמ"ה, ונקראים טעמים דמ"ה, ונוק' שבו, לוקחת חמשה ראשונות דכתר דב"ן, וג' ראשונות דחכמה דב"ן, וד' ראשונות דבינה דב"ן, ושבעה כתרים, שבו' תחתונות דב"ן, וכל אלו נקראים טעמים דב"ן, וא"א, דכורא שבו, לוקח חכמה דמ"ה, והם נקודות דמ"ה, ונוקבא שבו, לקחה חמשה אחרונות דכתר דב"ן, והם נקודות דב"ן, ואר"א, לוקחים בינה דמ"ה, שהם תגין דמ"ה, ומהוי"ה דב"ן, לוקח אבא ז' תחתונות דחכמה דב"ן, ואימא לוקחת שש תחתונות דבינה דב"ן, וז"ן, לוקחים אותיות דמ"ה, והם ז' תחתונות דמ"ה, גם לוקחות ז' תחתונות של ב"ן, זולת הוי' כתרים שבאלו הוי' תחתונות דב"ן, שאלו לקחם ע"י כנוז.

נמצא, כי עיקר העולם הנקרא בשם עולם האצילות, הנחלקות י' ספירותיו בה' פרצופין כנדע, אינו אלא בבחי' עולם הנקודים, דהוי"ה דס"ג, שעתה נקראת הוי"ה דב"ן, אשר מכתר שבו נעשו תרין נוקבין דע"י ואריך, והם הנקראים כתר סתם דאצילות, ומחכמה שבו נעשה אבא, הנקרא חכמה דאצילות, ומבינה שבו נעשת אימא, הנקראת בינה דאצילות, ומן חג"ת נה"י שבו, נעשה ז"א דאצילות, וממלכות שבו נוקבא דז"א דאצילות, וכל בחי' י' ספירות אלו דהוי"ה דב"ן, הם הנקראים עיקר עולם האצילות, אחר שנתקנו הנקודים. אבל הוי"ה דמ"ה החדשה, מתחלקות י' ספירות, בי' ספירות דעולם האצילות שלא במקומם כנוז, כי עתיק דכורא, הוא כתר דמ"ה לבדו, ואריך דכורא, הוא חכמה דמ"ה לבדו, ואר"א לוקחים בין שניהם בינה דמ"ה, נוסף על מה שלקחו חר"ב דב"ן, וז"א לוקח חג"ת נה"י דמ"ה, נוסף על חג"ת נה"י דב"ן, ונוק' דז"א לוקחת מלכות דמ"ה, נוסף על מלכות דב"ן, כנלע"ד.

אמר הכותב חיים, הנה כתבתי הנלע"ד, כי ה' פרצופין שיש בעולם האצילות, כל הזכרים נעשו מן הוי"ה דמ"ה, וכל הנקבות מהוי"ה דב"ן, ואמנם ממקום אחר נראה באופן אחר, כי עתיק ואריך שאין להם נקבות, נחלקות בפ"ע, לכן הדכורין הם ממ"ה, והנוק' הם מב"ן, לפי שהזרין הם פרצוף א'. אך משם ואילך, כל פרצוף מהם, מוכרח הוא שיהיה נכלל ממ"ה ומב"ן, כיצד: הנה עתיק היה, מכתר דמ"ה, ונוק', מה' ראשונות דכתר דב"ן, ואריך, מחכמה דמ"ה, ונוק', מה' אחרונות דכתר דב"ן, ואבא, ה' ראשונות דבינה דמ"ה, וז' תחתונות דחכמה דב"ן, ואימא, ה' תחתונות דבינה דמ"ה, ושש אחרונות דבינה דב"ן, וז"א, חג"ת נה"י דמ"ה, וחג"ת נה"י דב"ן, ונוק', מלכות דמ"ה, ומלכות דב"ן, נמצא, כי ר' פרצופים הם, וכ"א מהם נכלל ממ"ה וב"ן, וזה הפירוש נראה יותר אמת מהאחר, וכן נראה ממ"א בפירוש, כי עתיק ואריך נעשו, מכתר דב"ן, ואבא, מחכמה דב"ן, ואימא, מבינה דב"ן, וז"א, מחג"ת נה"י דב"ן, ונוק', ממלכות דב"ן, הרי כי גם בזכרים אבא וז"א, היו מן ב"ן ג"כ, וכן כתבנו, כי ע"י פגם התחתונים, מסתלקים ג' ראשונות שבו, וט' ראשונות שבנוק', מבחי' ב"ן, וכן נתפרסם בכל הדרושים, ענין עבור ויניקה ומוחין שיש לשניהם בכל יום, ואם בז"א לא היה בו רק מ"ה בלבד, איך מתמעט בכל יום, והרי אין הפגם אלא בב"ן, שהוא בחי' המלכים שמתו, גם במקום אחר כתבנו, כי שש קצות חג"ת נה"י דב"ן, הם ז"א בתחלה במיתת המלכים, ומלכות דב"ן היא נוק' ובעת התיקון, יצא הדר, שהוא חג"ת נה"י של הוי"ה

ז' תחתונות דב"ן, הם הנקראים עיקר עולם האצילות, אחר שנתקנו הנקודים. אבל הוי"ה דמ"ה החדשה, מתחלקות י' ספירות, בי' ספירות דעולם האצילות שלא במקומם כנוז, כי עתיק דכורא, הוא כתר דמ"ה לבדו, ואריך דכורא, הוא חכמה דמ"ה לבדו, ואר"א לוקחים בין שניהם בינה דמ"ה, נוסף על מה שלקחו חר"ב דב"ן, וז"א לוקח חג"ת נה"י דמ"ה, נוסף על חג"ת נה"י דב"ן, ונוק' דז"א לוקחת מלכות דמ"ה, נוסף על מלכות דב"ן, כנלע"ד.

הכלל העולה, כי דכורא דע"י נעשה מן כל הכתר כלו דמ"ה, ונוק' דע"י נעשת מן חצי עליון דכתר דב"ן, שהם חמשה ראשונות דכתר, ומן ג' ראשונות דחכמה דב"ן, ומן ד' ראשונות דבינה דב"ן, ומן ג' חלוקות אלו של הוי"ה דב"ן, נעשה נוקבא דע"י. גם לוקח ע"י ז' כתרים שיש בו' תחתונות דהוי"ה דב"ן, וגם הם נצטרפו בנוקבא דעתיק.

הכלל העולה, כי ע"י, דכורא שבו נעשה, מן כל הכתר כלו דמ"ה, ונקראים טעמים דמ"ה, ונוק' שבו, לוקחת חמשה ראשונות דכתר דב"ן, וג' ראשונות דחכמה דב"ן, וד' ראשונות דבינה דב"ן, ושבעה כתרים, שבו' תחתונות דב"ן, וכל אלו נקראים טעמים דב"ן, וא"א, דכורא שבו, לוקח חכמה דמ"ה, והם נקודות דמ"ה, ונוקבא שבו, לקחה חמשה אחרונות דכתר דב"ן, והם נקודות דב"ן, ואר"א, לוקחים בינה דמ"ה, שהם תגין דמ"ה, ומהוי"ה דב"ן, לוקח אבא ז' תחתונות דחכמה דב"ן, ואימא לוקחת שש תחתונות דבינה דב"ן, וז"ן, לוקחים אותיות דמ"ה, והם ז' תחתונות דמ"ה, גם לוקחות ז' תחתונות של ב"ן, זולת הוי' כתרים שבאלו הוי' תחתונות דב"ן, שאלו לקחם ע"י כנוז.

נמצא, כי עיקר העולם הנקרא בשם עולם האצילות, הנחלקות י' ספירותיו בה' פרצופין כנדע, אינו אלא בבחי' עולם הנקודים, דהוי"ה דס"ג, שעתה נקראת הוי"ה דב"ן, אשר מכתר שבו נעשו תרין נוקבין דע"י ואריך, והם הנקראים כתר סתם דאצילות, ומחכמה שבו נעשה אבא, הנקרא חכמה דאצילות, ומבינה שבו נעשת אימא, הנקראת בינה דאצילות, ומן חג"ת נה"י שבו, נעשה ז"א דאצילות, וממלכות שבו נוקבא דז"א דאצילות, וכל בחי' י' ספירות אלו דהוי"ה דב"ן, הם הנקראים עיקר עולם האצילות, אחר שנתקנו הנקודים. אבל הוי"ה דמ"ה החדשה, מתחלקות י' ספירות, בי' ספירות דעולם האצילות שלא במקומם כנוז, כי עתיק דכורא, הוא כתר דמ"ה לבדו, ואריך דכורא, הוא חכמה דמ"ה לבדו, ואר"א לוקחים בין שניהם בינה דמ"ה, נוסף על מה שלקחו חר"ב דב"ן, וז"א לוקח חג"ת נה"י דמ"ה, נוסף על חג"ת נה"י דב"ן, ונוק' דז"א לוקחת מלכות דמ"ה, נוסף על מלכות דב"ן, כנלע"ד.

פרצופין גמורים נפרדים, אמנם הזכר ונקבה שבו, הם נכללים בפרצוף א' לברו. כי בחי הזכר, שהיא הוי"ה דמ"ה שבו, היא עומדת בצד הימין של אריך. והוי"ה דב"ן שבו, שהיא בחינת הנקבה שבו, עומדת בצד שמאלו.

ובזה יתבאר לך, מה שנזכיר להלאה, בענין אר"א, איך הם מלבישים לא"א, זה בצד ימינה, וזה בצד שמאלו. כי כל צד ימין דאריך, הוא נקרא דכורא. וכל צד שמאלו, נקרא נוקבא. אבל בבחי' היות הכל פרצוף א' בלבד, לכן אמרו בספר הזוהר (פ) כי על הכתר נאמר, ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, דאיהו יחיד בלי תניינא עמיה, ולית ליה נוקי.

וע"י שהוא מבחי' ה' ראשונות של הכתר, שלא היה בהם בטול כלל, לכן דרין שבו, שהם בחינת מ"ה וב"ן, הם מחוברים יחד לגמרי, ולזה נתכוונו באדרא, באמרם, ובגין כך לית בהאי עתיקא ימינא ושמאלא כלל וכו'. פי': כי המ"ה והב"ן שבו, הם מתחברים יחד, בין בצד ימינו בין בצד שמאלו. ובכן נמצא, שאין שם ימין ושמאל נופל בו, כמו שנופל באריך, שצד ימינו היא דכורא, וצד שמאלו נוקבא. האמנם ענין דרין, מ"ה וב"ן שבע"י, הם מתחלקים בבחינת אחר ופנים, כי בחי' מ"ה היא בצד פנים שלו, בימינו ובשמאלו. ובחי' ב"ן שבו, היא באחור שלו, בימינו ושמאלו. ובהיותו עדין, הוא חבור גמור, שהמ"ה והב"ן שלו, נמצאים בין בימינו בין בשמאלו. גם בזה נמצא מעלה יתירה בע"י מכל שאר הפרצופים, כי נדע שאין בחי' למעלה, שאין בה פנים ואחור, ושם מ"ה יש בו פנים ואחור, ושם ב"ן יש בו פנים ואחור, והנה בע"י, עומדים שני אחורים דמ"ה וב"ן יחד, מחוברים זב"ה, ודבוקים זב"ה, ומצד זה יש בחי' הפנים של מ"ה, ומצד השני יש בחי' הפנים של ב"ן, ונמצא כי אין נגלה בעתיק בחי' אחור כלל, כי משתי צדדיו הם פנים, אלא שהפנים של ב"ן, אנו קודים אותם בחי' אחוריים דעתיק, בערך הפנים של מ"ה, שהם הנקראים פנים

דמ"ה החדשה, ונתחברה עם חג"ת נה"י דב"ן, ונתקנו יחד בז"א. ויצאה אשתו מהיטבאל, מלכות דמ"ה, ונתחברה עם מלכות דב"ן, ונתקנו, והיו מלכות נוק' דז"א.

ועתה אנו צריכים לבאר, ענין בחי' הנוק' הוה, שנעשת בכל אלו הפרצופין מבחי' הוי"ה דב"ן, שהם המלכים שמתו, מה ענינה. הנה הודעתך, איך הם עתיק ונוקבא, אריך ונוקבא. ואר"א, ז"א ונוק'. והנה יש חלוק ביניהם, ואין זה דומה לזה. והנה בחי' הנקבה היא דינים, כנודע כי היא מברור המלכים כנו"ל. ועוד, כי בהיות בחי' דכרין אינו הוראת אחדות גמורה כמו אלו היה דכורא א' לברו. והנה מצאנו בספר הזוהר באדרת נשא והאזינו, כי אין בחי' זרין אלא מאר"א ולמטה, אבל למעלה בע"י ובאר"א, לא נמצא כן בחי' זרין. ולכן עתה נבאר מה אופן מציאותם של הנקבות הללו, אשר בכל עולם האצילות. ונתחיל ממטה למעלה הנה בחי' זרין, שהם מבחי' ה' מלכים שמתו, ושם היתה מציאות מיתה ממש כנו"ל, לכן בחי' זרין שהם זכר ונקבה שבהם, היו שני פרצופים נפרדים, ונחלקים זה מזה לגמרי, ואינם מחוברים, אלא בהיותם אחור באחור, כי אז אחוריים מתרבקים, וצריך נסירה להפרידם.

אבל בחי' אר"א, אשר לא היתה בהם מיתה ממש, רק בטול בלבד כנו"ל, לכן בחי' זכר ונקבה שבהם היו ב' פרצופים נפרדים זמין, כדמיון שזכרנו בזרין. אמנם חבור זרין, היתה, בזמן היותם אחור באחור בלבד כנו"ל, אבל אר"א, הם מתחברים יחד תמיד, לא יתפרדו כלל, הם שבים, ואין ביניהם רק כותל א' מפסקת ביניהם. ובהו תבין סבת היות אר"א בזווגא תדיר.

ובחי' א"א שלא היה בו אפילו בטול בעלמא, אמנם להיות א"א מבחי' ה' אחרונות של י' נקודות הכתר כנו"ל, וכבר נתבאר למעלה שבנה"י של הכתר, אירע קצת בטול, בבחי' היותם נכנסים בסוד מחין ברישא דאר"א, לכן אין בו בחי' זכר ונקבה בשתי

הגהות ומראה מקומות

(פ) בראשית א' אות קס"ח. ועיין בסלם שם מאמר אני אני הוא.

בעולם, שלא יהיה כלול משתי בחי' והם: אר"מ ואר"פ. ונמצא כי בהוי"ה דמ"ה, או דב"ן, מוכרח הוא שיהיה בכל אחד מהם, אר"מ ואר"פ. והנה ב" ספירות דהוי"ה דב"ן, ודאי הוא ופשוט אצלינו, שיש בהם א"מ ואר"פ, ונשאר אצלינו בספק, ב" ספירות דמ"ה החדש, אם כשנאצל יצא כלול באר"מ ובאר"פ, או אם יצא באר"פ בלבד, ולא יצא עמו בחינת אר"מ שבו. וספק זה תלוי, בענין ספק אחר שיש לנו בהוי"ה דב"ן, והוא, כי אפשר לומר, שכשחזר ועלה הוי"ה דב"ן למעלה, בעת תקון המלכים, כנז"ל בדרושים שקדמו, אפשר לומר, שאר"מ שלו שהוא יותר גדול הערך מאוה"פ כנודע, ולכן נשאר למעלה דבק בשרשו ובמחצבו, שהוא בחי' י' שרשים של עולם הנקודים שעומדים מתקשרים למעלה, בספירת המלכות דעולם העקודים, כנז"ל בדרושים שקדמו. ומה שנתחבר עם הוי"ה דמ"ה בעולם האצילות, בעת תקון המלכים, לא ירד להתחבר עמו, אלא בחי' אוה"פ דב"ן, כי הוא הצריך להתחבר עמו, ולהתקן ע"י. אבל אוה"מ דב"ן, לא הוצרך להתחבר עם מ"ה להתקן ע"י, כי אור גדול הוא, ונשאר קשור בשורשו כנז"ל. או אפשר שנאמר, כי שניהם אר"מ ואר"פ דב"ן, הוצרכו ליתקן ע"י שם מ"ה, ושניהם נתחברו יחד עמו. והרי הם ב' חלוקות, ובכל חלוקה מהם, יש ספקות רבות. והנה בחלוקה הראשונה, יש שני ספיקות. ובחלוקה השנית, יש ג' ספיקות, ונציע ביאורם.

הנה כפי החלוקה הראשונה, היא שנאמר, שלא נתחבר עם מ"ה רק אור הפנימי דב"ן בלבד, נמשך לנו עתה ספק באור מ"ה, אם יש בו אור מקיף ואור פנימי, או לאו. לפי שאפשר שנאמר, שכיון שלא בא רק אור פנימי דב"ן בלבד, ונעשה אור מקיף אל אור מ"ה, לפי שלעולם אור ב"ן, גדול הוא מאד מאור מ"ה בבחי' אחת כנז"ל, ואור מקיף גדול מן הפנימי כנודע, ולכן הפנימי דב"ן, נעשה מקיף אל מ"ה, ואין צורך אל מ"ה שיהיה לו

דעתיק, ולכן אין בעתיק בחי' אחור ופנים כלל, אלא כלו בחי' פנים לבד כנו' אבל בא"א, אשר מ"ה הוא בימינו, וב"ן משמאלו, נמצא כי הפנים דמ"ה, והפנים דב"ן, הם נקראים פנים דאר"ן, בימינו ובשמאלו. האחור דמ"ה וב"ן, הם האחור דאר"ן בימינו ובשמאלו, ונמצא כי יש בא"א בחי' אחור ופנים ממש. וכן בשאר הפרצופים כלם, יש בהם פנים ואחור מה שאין כן בעתיק.

דרוש ג' בביאור עתיק יומין ובענין הספקות שבו (ז)

ונבאר עתה בחי' ע"י, הנה נתבאר לעיל, כי הוא נעשה מספירת הכתר כלו דמ"ה, והוא דכורא שבו. והנוק' שבו הוא מן ה' ראשונות דכתר דב"ן, ומן ג' ראשונות דחכמה דב"ן, ומן ד' ראשונות דבינה דב"ן, ומן ז' כתרים שיש בו' תחונות דב"ן. גם ביארנו למעלה, כי ע"י הוא הנקרא רישא עילאה דלא אתיידע, והיא העליונה שבאותם התלת רישין, שנזכרו בתחלת אדרת האזינו. ונבאר עתה מה שייעדנו למעלה, לבאר מלת רישא דלא אתיידע מה דאית בההיא רישא, ולא קאמר דלא אתיידע מה הוי האי רישא. והענין הוא, כי הנה זאת הרישא עילאה נק' ע"י, נכללת מן מ"ה וב"ן דד"ן, והנה הרישא עצמה שהיא ע"י דכורא, כבר אתיידע ענינה היטב, כי הנה היא נעשת מן ספירות הכתר כלו של מ"ה, ואין בו עירוב אחר. אבל מה שנתערב בע"י מן ההוי"ה דב"ן, שהיא נוק' שבו, זה לא אתיידע מה דאית בההיא רישא, כי כל הספק שלא נודע, הוא בחלק הוי"ה דב"ן. כמה בחי' ממנו נתערבו בע"י. אבל במ"ה עצמו הנקרא רישא עילאה, כבר נודע ענינה היטב. וזאע"פ שכבר נתבאר החלקים של ב"ן שנתערבו בעתיק כמה הם, עם כ"ז יש ספקות רבות בעניינם, כמו שנבאר בע"ה, וזה החלם.

הנה נודע אצלינו, שאין שום בחי' אור

הנהרות ומראה מקומות

(ז) ע"ח שער עתיק פ"ג ד' וה'. מבו"ש שער ג' היא פ"ד. ע"ח עם פמ"ס בענפים נ"ד נ"ה נ"ו

אור מקיף אחר מעצמו, ונמצא כי שם ב"ן געשה מקיף, ושם מ"ה נעשה פנימי, והם ב' אורות בלבד. ועל ד"ו נמשך ג"כ ספק בבחי' הכלים, והוא, כי כבר נתבאר, שהע"י לוקח לעצמו ג' ראשונות מחכמה דב"ן, והנה מוכרח הוא, שכפי האורות שלוקח מהם, כן יהיה מספר הכלים שלוקח מהם, והוא, כי הנה ע"י כלול מ"ס, וממה שלוקח מכתר דב"ן, אינו מספיק לכולו, ולחור"ב שבו הוא צריך ליקח כלים לצורך הגדלתו, כנודע כי עיקר התיקון, הוא היות הכלי נגדל, ונעשה פרצוף שלם, כי אז יוכל לקבל האור שבתוכו. והנה הספק הגני' שיש בענין הכלים שלוקח מאר"א הוא, אם לוקח בחי' אחור שלהם, או הפנים שלהם, או שתיהם, אחור וגם פנים. וכפי הספק הגני' שאין בו רק אור אחד מקיף דב"ן, ואור א' פנימי דמ"ה, אינו צריך כלי כ"כ גדול, ויספיק לו כשיקח האחד של הכלים דאר"א. ואמנם האורות של אר"א, לא לקחם ע"י, ואף על פי שכתבנו למעלה, כי נתברר לנו, שלקח ג' ראשונות דאבא, וד' ראשונות דאימא, אינו מוכרח שיהיו בראשו דע"י, ואפשר שיהיו בגופו.

ולהבין הדברים, צריך שנקדים הקדמה אחת, והיא זו, דע, כי ע"י הוא הכתר של מ"ה, יש בו י"ס כנודע. ואלו הי"ס של הכתר הגני', מתפשטים בכל פרצוף ע"י, וכאשר מברר משם ב"ן, החלק הצריך לו כנז"ל, הנה הוא מברר חלק א', ומחברו עם בחי' הכתר דכתר דמ"ה. ואח"כ מברר חלק ב', ומחברו עם חכמה דכתר דמ"ה. ועל ד"ו מברר והולך, עד שמברר חלק א' ממלכות דב"ן, ומחברו עם מלכות דכתר דמ"ה. והרי נשלם פרצופו דע"י. והנה זה הוא כללות הענין, ומה שאנו מסופקים הוא, כמה חלקים הוא מברר, לחבר עם בחי' ג' ראשונות שבו, הנקראים ראשו. וכמה חלקים מברר, לחבר עם בחי' גופו. והנה מן אותם ה' ראשונות שלוקח מן כתר דב"ן כנז"ל, ודאי שאלו הם מתחברים בכתר דכתר דמ"ה, וב' בחי' אלו לבדם הם כתר דע"י, ואין עוד שם בירור אחר. אבל הספק שיש כאן היא, בענין האורות, אם יש ב' אורות, או ג' אורות, או איר אחד

בלבד. פירוש, אם נאמר כי אין כאן רק אור אחד לבד דב"ן, והוא אור פנימי שלו, ונעשה בחי' אר"מ, אל אור פנימי דמ"ה, שגם אין כאן רק אור פנימי דמ"ה, והרי יש כאן אור אחד מקיף, ואור אחד פנימי. או, אם יש אור אחד פנימי דמ"ה, ואור אחד מקיף דמ"ה ג"כ, ואור אחד ג"כ מקיף דב"ן. והרי הם ב' מקיפים, ואחד פנימי. או, אם נאמר שיש ב' מקיפים, אחד דמ"ה וא' דב"ן. וב' פנימיים, אחד דמ"ה, ואחד דב"ן. וכמו שיתבאר בע"ה. גם בחור"ב דע"י, יש לנו להתעסק ולהתבונן, כי הנה נודע לנו שיש בהם חור"ב דכתר דמ"ה. והספק היא, אם לוקח מן הכלים דחור"ב דב"ן, פירוש, כי נודע לנו שהוא לוקח ג' ראשונות דחכמה דב"ן, וד' ראשונות דבינה דב"ן. והנה ודאי הוא, שחור"ב דחכמה דב"ן, וחור"ב דחסד דבינה דב"ן, הנה הם נשארו למטה בגופא דעתיק, ואינם עולים למעלה בראש ע"י. אבל הספק הוא, בשני הכתרים שלהם, והם כתר דחכמה דב"ן, וכתר דבינה דב"ן, כי ב' הכתרים האלו, אפשר להסתפק ולומר, כי שניהם עלו והיו בחור"ב דע"י, ברישא דיליה. או אם נאמר, שגם הם נהיו למטה בגופא דעתיק. וספק הזה נוסף, בין בבחי' האורות, בין בבחי' הכלים. אבל נודע שפשוט הוא, שלוקח ג' ראשונות דחכמה דב"ן, וד' ראשונות דבינה דב"ן, כלם, אלא שנתנים בגופא דיליה. ואין ספק אלא בכתרים שלהם, אם עולים בחור"ב דעתיק, אם לאו כנזכר.

והענין הוא, כי אעפ"י שהם כתרים, אינם רק כתרים אל אר"א, ולכן א"א שנסתפק שעולים בכתר עצמו דעתיק, כי הנה כל כללות פרצוף עתיק, נקרא כתר בערך אר"א, וא"כ אין להסתפק, אלא או אם נאמר שעולים עד חור"ב דעתיק, או אם נאמר שאף גם לזה אינם יכולים לעלות. אבל נהיו למטה, ב' תחתונות, שהם גופא דעתיק, ואמנם שנים האחרות, שהם חור"ב דאבא דב"ן, וג' האחרות, שהם: חכמה, ובינה, וחסד דבינה דב"ן, אלו פשוט הוא, שאינם עולים בראשו, ונשארים בגופא דיליה. גם ב' תחתונות, הנקראים ז"מ, יש בהם ספק, והוא, כי להיות שכל הז"מ הם בחי' גופא,

ראשונות דכתר דב"ן, וכלים דב' כתרים דח"ב דב"ן.

ספק הב' כפי הבחי' הראשונה הנז', הוא אם נאמר שיש כאן אור אחד פנימי דמ"ה, ויש לו ב' אורות מקיפים, והם: מקיף אחד דמ"ה, ומקיף אחד דב"ן, והוא אור פנימי דב"ן, אלא שנעשה מקיף לפנימי דמ"ה. ואמנם הוא מוכרח, שיהיה ערך אורות הפנימיים בערך המקיפים, ולכן כפי זה צריך שנאמר, שעלו גם האורות של אחור ב' הכתרים דח"ב דב"ן, ונתחברו עם ח"ב דמ"ה ברישא דעתיק. וסימן הספק הזה הוא, בג"ד, פירוש: ב' אורות מקיפים, מקיף דמ"ה, ופנימי דב"ן, שנעשה מקיף גם הוא. ג' פנימיים, והם פנימי דמ"ה, וב' פנימיים דאחור דח"ב דב"ן כנוז'. וד' כלים, והם: כלי דב"ן דכתר, וכלים דאחור דב' כתרים דח"ב דב"ן, וכלי של מ"ה. הרי ד' כלים, כי עתה שיש מקיף ופנימי דמ"ה, כבר יש כלי דמ"ה ג"כ, כמו שיש כלי דב"ן.

בחינה ב', יש בה ג' ספיקות, היא זו, אם נאמר שיש אור מקיף ואור פנימי דב"ן, והנה ספק הראשון הוא, אם יש ב' מקיפים, אחד דמ"ה ואחד דב"ן, וב' אורות פנימיים, אחד דמ"ה ואחד דב"ן. וכפי זה, אין אנו עתה צריכים אל אורות דח"ב דב"ן כלל, כי כבר יש בפנים אורות רבים, ואדרבא אנו צריכים עתה כלים רבים, לפי שאין כח בכלי דמ"ה, לקבל בתוכו אור פנימי דב"ן. ובשלמא אם היה כל אור ואור נתון תוך הכלי שלו ניחא, אבל עתה הכלי של מ"ה מקבל אור ב"ן ואור מ"ה, וכן כלי דב"ן מקבל אור ב"ן ואור מ"ה, והנה אין יכולת בכלי של מ"ה, לקבל אור דב"ן כנוכר, שהוא אור גדול כנוזל, ולכן הוצרך שיתגדל הכלי הזה, ע"י הכלים דב' כתרים דח"ב דב"ן, וכל בחינותיהם דפנים ואחור יעלו כאן ברישא דעתיק, להגדיל הכלי של עתיק כנוז', אבל האורות שלהם, אין צורך בהם

איכ' אין להסתפק, אם עלו שום חלק מהם בעתיק כלל, אמנם בו' הכתרים שלהם, יש להסתפק, אם עלו בע"י, או לא עלו כלל. ואף כאן גם באלו הכתרים פשוט לנו שא"א שעלו ברישא דעתיק לסכה הנז'. אבל מה שיש להסתפק הוא, אם עלו בגופא דיליה, ויתחברו עם ח"ב דאבא דב"ן, ועם חכמה ובינה וחסד דבינה דב"ן, ועם ז' תחתונות דכתר דמ"ה, ומכ"ז יהיה נעשה גופא דעתיק, או אם נאמר, שאלו הו' כתרים, אינם עולים כלל אפילו בגופא דעתיק. וספקות אלו הנז', הם נופלים, בין בענין האורות, בין בענין הכלים כמו שיתבאר בע"ה.

וזה פרטם: בחי' ראשונה והיא, כי לא בא רק פנימיות כתר דב"ן, והי' ראשונה שבו, בבחי' אור פנימי בלבד, נעשה אור מקיף. והכתר דכתר דמ"ה, נעשה אור פנימי. והנה כפי הבחי' הזו, ודאי הוא, שמספיקים אורות אלו לכל הראש של עתיק, לפי שכבר יש בראשו כתר ח"ב דמ"ה, והנה באור מקיף שלו, אין בו רק אור פנימי דכתר דב"ן לבדו, ואיכ' א"א שיהיה אור פנימי גדול על אור המקיף. ולכן נמצא כי האורות של ב' הכתרים דח"ב דב"ן, לא עלו ברישא דעתיק. אבל האחור לבדם של הכלים שלהם, הם עלו בח"ב דכתר דמ"ה, לפי שבח"ב דמ"ה אין בהם כלים, לסכה שנתבארה בדרושים הנזל, שכ"ז שאין אור"מ המכה באור פנימי, אינו מתהווה בחי' הכלי, וכיון שאין מקיף מבחי' מ"ה, אע"פ שאור פנימי דב"ן נעשה אל הפנימי דמ"ה בחי' מקיף, איננו יכול להתהוות מביניהם כלי, כיון ששניהם בחי' אור פנימי כפי האמת, (א) ולכן הוכרחו לעלות אחור הכלים דשני הכתרים דח"ב דב"ן, להעשות כלים לח"ב דכתר דמ"ה. אבל האורות של הכלים הנז', אין צורך בהם לעלות כנוזל, וסימן אל הספק הזה, הוא אא"ג, פירוש: אחד מקיף, אחד פנימי, ג' כלים, שהיא כלי דהי'

הגהה

זו הקושיא הנז', נמצא שאין אפשרות להיות כפי זה כלי מ"ה כלל, אלא כל הכלים הם מב"ן. כנלע"ד.

(א) ואני חיים הכותב מסופק בזה, כי עד עתה הייתי חושב, שהכלים של מ"ה היו מתחברים עם אלו האחור דכלים דב"ן, אבל עתה מכח

שיעלו בראשו, כי כבר יש אורות רבים, ולכן ישארו למטה בגופא דעתיק. וסימן ספק זה הוא בב"ו: ב' אורות מקיפים. וב' אורות פנימיים. ור' כלים, שהם: כלי דב"ן דכתר, וכלי כתר דמ"ה, וב' פנים, וב' אחוריים דכלים דכתרים דח"ב דב"ן.

ספק הב' הוא, אולי לא הוצרך לעלות למעלה בראשו דעתיק, רק הפנים דכלים דכתרים דח"ב דב"ן, אבל האחור שלהם נשארו למטה בגופו, וכפי זה יש כאן ד' כלים. ונמצא סימן ספק זה בד"ה, והם: ב' מקיפים, וד' פנימיים, וד' כלים. לפי שכשעלו הפנים דכלים דב' כתרים דח"ב דב"ן, ג"כ עלו עמהם האורות שלהם דבחי' פנים. וא"ה, למה בספק שקודם זה, שסימנו בב"ו, אמרנו שעלו הפנים והאחור של הכלים דב' הכתרים דח"ב דב"ן, ואז לא עלו שום אורות עמהם כלל, ועתה בספק הנה שעלו הפנים של הכלים הנו', אמרנו שגם אורות הפנים שלהם עלו. והתשובה היא, לפי שבספק הנו' שסימנו בב"ו, עלו הכלים דבחי' פו"א, והי' צריך שיעלו כל אורותיהם דפו"א, והיו אורות רבים, ולא היה כח ויכולת בזה הראש לסבול כ"כ אורות, אבל עתה שלא עלו רק הפנים של הכלים, נמצא שאין צורך שיעלו רק האורות שלהם דבחי' פנים בלבד, ואינם כ"כ אורות כבתחלה. וכן על ד"ז צריכים אנו לתרץ בזה הספק הג' שנבאר עתה, שאין עולים רק האחור של הכלים, כי אז ג"כ עולים אורות האחורים הנזכרים, ויש יכולת בראש הנזכר לסבלם.

ספק השלישי הוא, אולי לא עלו למעלה, רק האחור של הכלים דב' הכתרים, של ח"ב דב"ן, עם האורות שלהם לבר. וגם סימן הספק הזה, הוא בד"ה, ע"ד הנו"ל בספק השני שקדם לזה. והנה עתה בספק הזה, שהוא שעלו אחור דשני כתרים דח"ב דב"ן, למעלה בראשו דעתיק, א"א לומר, שבחי' הפנים שלהם דכלים דאורות, נשארו למטה בגופא דעתיק, ע"ד שהיינו אומרים בכל הספיקות הנזכרים, אבל עתה בספק הזה אנו צריכים לומר, שלא עלו כלל בבחי' עתיק, ונשארו באו"א עצמם. לפי

שלא יתכן לומר, שהאחור עלו למעלה בראשו דעתיק, והפנים נשארו למטה בגופו, כי הפנים מעלתם גדולה משל האחור. ואמנם למעלה נתבאר, כי בבחי' אחת נאמר, שהפנים מעולים מן האחור, לפי שהוא בחי' האור המחזירם ומחברם להיותם פב"פ. ויש בחי' אחרת לומר שהאחור מעולים מן הפנים, והוא, לפי שאור האחור הוא המגדיל כל הפרצוף, אבל אור הפנים אינו עושה, רק חיותם חוזרים פב"פ, ולכן כיון ששני בחי' אלו אמיתיות, א"כ נכריע ביניהם ונאמר, כי האמת הוא, שבהיות שני האורות האלו נמצאים יחד, ודאי שהאור הפנים מעולה וגדול על אור האחור, לפי שהנה תחלת בא אור האחור, והגדיל ועשה הפרצוף, ועתה נתוסף עליו גם אוה"פ, ומחזירם פב"פ, ועתה הוא גדול מאור האחור. ולכן בספק השני שאמרנו, שהוא שעלו הפנים למעלה, והאחור למטה בגופא, הוא לפי שב' האורות נמצאים יחד בו, ולכן הוצרך האור של הפנים לעלות למעלה, ושל האחור שעתה הוא גרוע ממנו, ירד למטה. אבל בספק הג', שהוא שעלו האחור למעלה, הנה אם נאמר שהפנים ישארו למטה, א"כ נמצא כי שני האורות האלו נמצאים יחד, וא"כ א"א שהפנים שעתה הם יותר מעולים להיותם נמצאים יחד כנו', ירדו למטה, והאחוריים יעלו למעלה, ולכן צריך שנאמר, שאוה"פ נשארו באו"א, וכיון שעתה אין שני האורות נמצאים יחד, הנה אור האחור מעולה מאד על אור הפנים, כי בהיות אור הפנים לברו נפרד מן אור האחור, הוא קטן מאד מאור האחור, וכיון שכך אין קפידא במה שיעלה אור האחור בעתיק, ואור הפנים באו"א, כי בהיותם נפרדים, נמצא אור האחור מעולה וגדול על אור הפנים.

הרי הם ב' בחי', ובהם ה' ספיקות, וסימנם: אא"ג. בג"ד. בב"ו. בד"ה. בר"ד וכלם הם מבחי' רישא דע"י. והנה בערך ספיקות אלו ברישא דעתיק, הם ג"כ בגופא דעתיק, ואלו נתלים באלו, ונמשכים מהם. כי כפי מה שנאמר שעלה בראשו דעתיק, משם יובן כי הנשאר ממנו, ולא עלה מן בחי' שני הכתרים דח"ב דב"ן, הם נשארים לבחינת גופא דעתיק. ולכן

שיאירו דרך קוים. ומה שלא חברו וקבצו אותם יחד במקומם עמהם, היה, לפי שכונתם להאיר למעלה בכלים שלהם. אבל בזה הספק של בג"ד, שאורות חו"ב דב"ן עלו למעלה, הנה אין עתה בהם יכולת לקבץ את ז' הכתרים, ולהניח ג' ראשונות מהם בחסד, וד' בנצח, אבל על כל זה להיות הם מאירים מלמעלה למטה עד מקומם, לכן גם נותנים כח באלו הז' כתרים, שיאירו זב"ז דרך קוים, כמו שהם עושים.

בח' השנית, יש בה ג' ספיקות, והנה כפי ספק הא', שסימנו בב"ו, או האורות דחו"ב הם למטה בז' תחתונות, באופן זה, אור חכמה עומד בחסד, ומאיר בג' אמצעיות חג"ת. ואור בינה בנצח, ומאיר בג' תחתונות נה"י, ועתה כפי זה, אין האורות האלו צריכים להאיר אל הכלים שלהם מלמטה למעלה, לפי שכבר יש למעלה ב' אורות גדולים פנימיים, וכיון שהדבר כן, נמצא כי עתה יש באורות האלו כח ויכולת, יאסוף ולקבץ יחד עמהם את הז' כתרים של הז' תחתונות, באופן זה, ג' כתרי חג"ת, עם החכמה אשר עומדת בחסד, וד' כתרי נה"י, עם הבינה אשר בנצח. וגם הם מאירים הארתם, ע"ד אורות חו"ב, כי הג' שבחסד מאירים בג' אמצעיות. והד' שבנצח, מאירים בד' אחרונות.

וכפי הספק הב' שסימנו בד"ה, או אורות הפנים דחו"ב עלו ברישא דעתיק, ואורות דאחור הם למטה בגופא, אור חכמה בחסד, ואור בינה בנצח, ואז נמצא כי אוה"פ דחו"ב, שעלו ברישא דעתיק, הנה הם מתפשטים דרך קוים עד למטה בגופא, באופן זה, כי חכמה מתפשטת דרך קו ימין, ומאיר דרך הקו ההוא, ואיננו שעומדת למעלה, וממקומה מאירה למטה הארה בעלמא, אמנם היא עצמה ממש, מתפשטת דרך הקו תהוא, וכן ע"ז מתפשטת הבינה, דרך קו השמאלי למטה. וכן אור הכתר דמ"ה וב"ן, מתפשטים דרך קו האמצעי עד למטה. וכפי זה יפלו עתה ג' הספקות, בז' הכתרים, או אם נאמר, שכל א' מהז' עומד במקומו, בסדר חג"ת נה"י. או אם עומדים ג' מהם הראשונים בחסד, וד' בנצח. וזה לסבת היות אור האחוריים דחו"ב, עומדים בסדר הזה. או אם נאמר, שכיון שנמשך מלמעלה אור פנים דחו"ב דרך קוים כנוכר, א"כ אין

אין צורך לבאר ענין הנשאר בגופא דעתיק, והספיקות הנופלים בו ג"כ.

אבל צריכים אנו לבאר, בענין ז' הכתרים של שבעה תחתונות דב"ן, הנקראים ז' המלכים, שאמרנו שג"כ לוקחם ע"י, לצורך גופא דיליה. נבאר עתה הספיקות הנופלות בזה, וגם הם נמשכים כפי ה' הספקות הנוכרים לעיל.

ונתחיל בספק הראשון, של בחי' הראשונה, וסימנו: אא"ג, כי אז הוא שנשארו אורות האחוריים, (נראה לי המעתיק שתיבת אחוריים כיותרת) דחו"ב דב"ן בגופא דעתיק, בז' תחתונות שבו, ואז אור חכמה נשאר בחסד דעתיק, ומשם מאיר אל ג' אמצעיות, הנקראים חג"ת דעתיק. ואור בינה הוא בנצח דעתיק, ומשם מאיר אל ג' תחתונות, הנקראים נה"י דעתיק, אמנם ודאי שג"כ בהיותם עומדים בכאן למטה, הנה ממקומם זה, הם ממשיכים אור ממטה למעלה, ברישא דעתיק, להאיר בכלים שלהם, העומדים שם כנו"ל. ואז הז' כתרים של הז' מלכים, הם העומדים בז' תחתונות דעתיק, ומתפשטים כסדרם מחסד שבו, עד מלכות שבו. והטעם הוא, לפי שאורות או"א הם מאירים למעלה בכלים שלהם כנוכר, ולכן אם גם ז' כתרים אלו יתחלקו, ויהיו עמהם שלשה ראשונות שבהם, עם חכמה דב"ן בחסד דעתיק, וד' אחרונות שבהם עם בינה דב"ן, בנצח דעתיק. היו גם הם משלחים הארתם למעלה, והיה אורם חסר פה למטה, ולכן לא נתחלקו בסדר חו"ב, אבל נתחלקו בסדר הנוכר, ז' בז', גם דע כי פשוט הוא, שאלו הז' כתרים, צריכים שיאירו כל א' וא' לחבירו, בבחי' סדר הקוים, כי החסד מאיר בנצח, והגבורה בהוד, והתפארת בקו אמצעי.

וכפי הספק השני, שסימנו בג"ד, הנה נמצא כי עלו אורות חו"ב למעלה בראשו, והם עצמם נשארים שם למעלה. אבל על כל זה, הנה הם מאירים ממקומם, דרך קוים מלמעלה למטה, ושבעה הכתרים, הם ג"כ עומדים למטה בז' תחתונות דעתיק, ע"ד הנוכר בסדר חג"ת נה"י, וגם הם מאירים כל א' בחבירו דרך קוים ע"ד הנוכר. והטעם הוא, כי בסימן אא"ג, שהאורות היו למטה, היו נותנים כח לז' הכתרים,

דמ"ה. ואם עולים שניהם האורות (ק) הפנימים והאחורים דחוי"ב דב"ן, או הפנים הם מתחברים עם חוי"ב דכתר דמ"ה. והאחורים האלו הם נעשים אחור אל אורות מ"ה הפנימי כנזכר. אמנם אין זה אלא באורות חוי"ב דב"ן, אבל בכתר דב"ן העולה למעלה, פשוט הוא, כי לעולם הם מתחברים יחד עם כתר דכתר דמ"ה, ואין שם שום חלוק ביניהם.

אמר חיים הכותב, נשאר לי לבאר ספק א', ולא קבלתי ממורי ז"ל, והוא, בענין ה' ראשונות דכתר דב"ן, שכתבנו למעלה שלקחם ע"י, וה' אחרונות שבו, לקחם א"א. ובאותם ה' ראשונות שלקח ע"י, יש לי ספק, אם נאמר שחמשתם נתערבו ונתחברו עם כתר דכתר דמ"ה בלבד. או אם נאמר, שכיון שאלו הה' הם בחי' פרצוף א', א"כ נוכל לומר שהגדילו כפלים, ונעשה מהם פרצוף א' כלול מ' ספירות, ואז נתחברו יוד כפירות אלו, עם י' ספירות שיש בכתר דכתר דמ"ה.

והנה לסבת היות כל אלו הספיקות בע"י, לכן קדאוהו בשם רישא דלא אתיידע, כנז' בריש אדרת האויגו, לפי שלא נודע לנו מה אורות יש בו, וכמה לקח. וספק זה עצמו, היה אל ישעיה הנביא ע"ה, ולכן אמר והשביע בצחצחות גפשך וכו'. וביארו בספר הזוהר בפרשת ויחי, דף רכ"א ע"ב, כי צח חד, צחות תדי וכו'. וביאור הענין הוא, כי גם אל ישעיה היה הדבר הזה בלתי נודע אצלו, והיה מסופק בענין הצחצחות האלו, אשר מקומם הוא בע"י, והיה מסופק אם הוא לוקח צח א', או שני צחות. והוא כמה שנתבאר לעיל, כי שני בחי' יש בע"י, והם מ"ה וב"ן, ושניהם בגימטריא צ"ח עם הכולל. והיה מסופק, אם אין בראשו דע"י רק כתר דב"ן, עם כתר דכתר דמ"ה ולא יותר, ויהיה זה צח א'. או אם נאמר, כי גם עולים בראשו, בחי' אורות חוי"ב דב"ן כנז"ל, ומתחברים עם חוי"ב דכתר דמ"ה, והרי זה צח שני, ונמצאו בראשו ב' צחות. ולכן נקט לישנא דספיקא, והוא צח צחות, צח וצחות כנז'.

אלו הו' כתרים צריכים להתחבר ולעמוד עם אורות האחור דחוי"ב, ולכן כל א' עומד במקומו שלו, בסדר חג"ת נה"י מלכות גם יש ספק אם הם מאירים דרך קוים, כמו שגם אורות פנים חוי"ב, הם מתפשטים ומאירים דרך קוים כנזכר. או אם נאמר, שהם מאירים זה עג"ז, והדבר בספק.

וכפי ספק חג"ז, אשר סימנו ג"כ בד"ד, אשר או אודות אחור דחוי"ב למעלה ברישא, והם מאירים ממקומם עד למטה הארה בעלמא, אבל לא בדרך קוים, אלא שממקומו העליון, מאיר חכמה בג' אמצעיות, ואימא בג' אחרונות. ועתה יש שני הפסדות, הא' הוא, שאין האורות עומדים למטה, וגם שאפילו מה שמאירים מלמעלה, אינו בדרך קוים, שהיא הארה הנכונה. ובזה נמצאו שני הפסדות אל הו' כתרים תחתונים, וכפי זה גרם, כי הו' כתרים נפרדים, ועומדים כל א' במקומו, בסדר חג"ת נה"י מלכות. ולא עוד, אלא שכאשר הם מאירים זב"ז, אינם מאירים דרך קוים, אלא זה לזה, כיצד החסד לגבורה, והגבורה לת"ת וכו'.

והרי נתבארו כל הספקות, שקבלתי ממורי ז"ל, אמנם יש עוד ספיקות רבות לאין קץ, ולא קבלתי ממורי זלה"ה בעו"ה, גם דע, כי כפי אלו הספיקות שנופלים בעתיק, יש ספיקות אחרים בשאר האצילות, נמשכים ותלויים כפי הספיקות הנז' אשר בעתיק, וא' מהם הוא, אם אר"א לקחו אוה"פ של ג' ראשונות דחוי"ב, או לאו, כנז"ל. ועד"ז ספיקות רבים. גם צריך שתדע כלל א' בענין הספיקות הנז', והוא בענין אורות חוי"ב העולים ברישא דעתיק כנז"ל, כי הנה הם מתחברים עם חוי"ב דכתר דמ"ה כנודע וכנז"ל. אמנם החלוק שיש כפי הספיקות הנז', הוא, כי אם עולים אוה"פ שלהם או ודאי כי הם מתחברים עם חוי"ב דכתר דמ"ה כנודע, אבל אם אין עולים רק אורות האחור שלהם, אז אינם מתחברים עמהם. אמנם חוי"ב דכתר דמ"ה, נעשים בחי' אור פנימי. ואורות האחור הנז' דחוי"ב דב"ן, נעשים בחי' אור אחור אל אוד הפנימי הנזכר

הצחות ומראה מקומות

(ק) צ"ל הפנים.

שינקו מהם א"א ואו"א וז"ן דעולם דאצילות, בהיותם עומדים למטה בעולם הבריאה, קודם שהגיע זמן תקון שלהם, כמו שיתבאר בע"ה, בהתחלת דרוש ז"א, עיי"ש. ואלו ב' הדדים, הם סוד ב' דדי בהמה, שמקומם למטה ברגליה, כדי שאלו הפרצופים הנזכרים, שהם אריך ואו"א, יהיו יונקים בתחלה, מבחי' דדי הבהמה, ואחר שנתקנים, עולים בעולם האצילות, ויונקים מסוד ש) דדי האשה, שהם למעלה בחוזה, ולא במקום הרגלים. וכבר נתבאר למעלה, איך ביסוד דעתיק יומין, יש בתוכו ה' חסדים וה' גבורות, מ"מ"ה וב"ן שבו, והנה ביארנו כאן, כי הוא מתלבש תוך הת"ת דא"א, ומסתיים במקום החוזה שבו, ושם בחוזה יוצאים החסדים וגבורות מפי יסוד דעתיק, ומתגלים תוך א"א. והחסדים עומדים בצד קו ימין של אריך, והגבורות בקו שמאלו. ובענין תקון או"א, יתבאר זה הענין היטב, וזה עניינו.

דרוש בתקון אבא ואימא ת)

ועתה אחר שנתקן א"א, נתקנו או"א. וכבר נתבאר למעלה, כי או"א לוקחים ספירת בינה דמ"ה, שהיא בחי' התגין דמ"ה, ואבא לוקח ו' תחתונות דחכמה דב"ן, שהוא מחסד שבחכמה דב"ן ולמטה, כי ג' ראשונות כתר חו"ב, לקחם ע"י. ואימא לוקחת ו' תחתונות דבינה דב"ן, שהוא מגבורה שבבינה דב"ן ולמטה, כי ד' ראשונות שבה, לקחם ע"י. ואמנם או"א מלבישים גם הם את א"א, אבא צד ימינו, ואימא לצד שמאלו, עד מקום הטבור דאריך, באופן זה: כי ב' הכתרים דאו"א, מלבישים את הגרון דאריך, זה מימין וזה משמאל. וגי' ראשונות דאריך, נשארן מגולים, ושאר קומת פרצופי או"א, הליבשו לא"א, אבא לזרוע ימין דאריך, וצד ימין דת"ת דאריך, עד הטבור. ואימא לזרוע שמאל, וצד שמאל דת"ת דאריך, עד הטבור.

ודע, כי ביסוד דע"י, יש בו ה' חסדים וה' גבורות, ואעפ"י שע"י כלול מ"מ"ה וב"ן, הנקראים ד"ן כנו"ל, וכפי זה היה מהראוי שיהיו ביסוד שבו, ה' חסדים וה' גבורות מ"מ"ה שהוא דכר, וה' חסדים וה' גבורות מב"ן שהוא נוקבא, כמו שהם כן באו"א וז"ן. והתשובה היא, לפי שבחי' דכ"ן שבעתיק אינם נפרדים, אבל הם מחוברים יחד כנו"ל, ולכן אין ביסוד שבו רק ה' חסדים וה' גבורות בלבד.

דרוש בתקון אריך אפין ר)

ועתה נבאר תקון א"א, הנתקן אחר תקון ע"י, ע"ד הנו"ל. וכבר נתבאר, כי הוא מחכמה דמ"ה, ומן ה"ס תחתונות שבכתר דב"ן. והנה הוא מלביש את ע"י באופן זה: כי הנה ג' ראשונות דע"י, מרוב הארתם אינם יכולות להתלבש, וגם מפאת א"א עצמו, כי איננו יכול לקבל הארתם, בהיותם מלובשים בתוכו. ולכן נשארן ג' ראשונות דע"י מגולים, ועמדו בבחי' או"מ אל א"א, ונמצאו י"ס דא"א מלבישים את חג"ת דע"י, כח"ב דאריך אנפין מלבישים את חסד גבורה תפארת דע"י, כסדר זו על גבי זו. וז' תחתונות דאריך, מלבישים את נה"י דעתיק, כי הנה החסד דאריך, מלביש לפרק א' העליון דנצח דעתיק, ונצח דאריך, מלביש לפרק אמצעי דהוד דעתיק, והוד דאריך, מלביש לפרק עליון דהוד דעתיק, ויסוד דעתיק, מתלבש בתפארת דאריך אנפין ומסתיים במקום החוזה דתפארת דאריך, ונשארן פרק התחתון דנצח דעתיק, ופרק התחתון דהוד דעתיק מגולים, בלי התלבשות, למטה מרגלי א"א. וכבר נתבאר, כי במקום סיום רגלי קו יושר של אריך, שם הוא סיום עולם האצילות, ונמצא ששני פרקים תתאין דנ"ה דעתיק, עומדים למטה, בעולם הבריאה, להתאיר שם, ונעשים שם בבחי' ב' דדים, כדי

הנהרות ומראה מקומות

- ר) ע"ה שער המלכים פ"ד. שער א"א פ"א.
- מברש ש"ג ח"ב פ"ב. ע"ה עם פמ"ס ענף נ"ו.
- ש) ע"ה שער ז"א פ"א. תע"ס שיעור ח' אות
- מ"ב באור פנימי ד"ה וראוי.
- א"א פ"א ב' ג'. מברש ש"ג ח"ג פ"ב. ע"ה עם
- פמ"ס בענפים ע"ד ע"ה ע"ו.
- ת) ע"ה שער

ונלעדי, כי אבא הוא כללות חריב, ואמנם מן ה' עליונות דבינה דמ"ה, נעשת החכמה. ומן ז' תחתונות דחכמה דב"ן, נעשת הבינה. וכן מן ה' תחתונות דבינה דמ"ה, נעשה ישראל סבא. ומן ז' תחתונות דבינה דב"ן, נעשת התבונה. וזהו סוד הבן בחכמה וחכם בבינה. וכן ז"א, נעשה מן ז' תחתונות דמ"ה. ונוקביה, מן שבעה תחתונות דב"ן. באופן, כי כל הזכרים: עתיק, ואריך, ואבא, וישראל סבא, וזעיר, נעשו מן הוי"ה דמ"ה. ונוקביהם, נעשו מהוי"ה דב"ן. כנו"ל בדרוש ב' בתקון המלכים, ושם נתבאר הדבר על אמיתותו.

ובזה יתבאר לך מאמר באדרת האינו דר"צ ע"ב, דא"א כחודא נפקין וכחודא שריין וכו'. גם בזה יתבאר לך, מה שאמרו בס"ה ז"ל, אבא אחיד ותליא בחסד, ואימא אחיד ותליא בגבורה וכו'. כי אבא לוקח מחסד ולמטה מחכמה דב"ן, ואימא מגבורה ולמטה דבינה דב"ן. והנה כבר הודעתך, כי א"א כל אחד ואחד, מתחלק לב' פרצופים, כי אבא מתחלק לשנים, והם: אבא, וישראל סבא. ואימא מתחלקת לשנים, והם: אימא, ותבונה.

ולכן אנו צריכים עתה לבאר עניינם, ומי גרם להם התחלקות הוזה, ואיך הם מתחלקים. הנה הגורם לשאבא ואימא יעלו עד למעלה, בח"ג ת"ת דאריך להלבישו כנו', היה היסוד דע"י, המתלבש שם בתוך ת"ת דאריך כנו', כי אותם האורות של החסדים והגבורות שביסוד דע"י, העומדים תוך הת"ת דא"א כנו', הם הממשיכים ומלקטים את הכלים והאורות של א"א, ומושבים במקום ההוא, ונעשים שם ד' פרצופים גמורים כנו'. והוא, על דרך שיתבאר אצלינו בענין ז"א, איך סבת היות ב' היסודות של א"א בת"ת דז"א, גרם שיצאו שם מחוץ למקום ההוא אותם הפרצופים, הנקראים יעקב ולאה ורחל.

ונבאר הענין היטב, הנה היסוד דע"י, להיותו דכורא ואינו נוקבא כנו"ל, הנה הוא צר מאד, ואינו רחב כיסוד הנקבה, ולכן אינו מכיל בתוכו את החסדים וגבורות, ולכן נכנסות הגבורות בתוכו, לפי שהגבורות הם מוח הד' התחתון שבכל הד' מוחין, ולכן להיותם

תחתונות, יורדות תחלה אל היסוד, ונכנסות בו. וכאשר יורדים החסדים אחריהם, ליכנס תוך היסוד, הם דוחים את הגבורות למטה, ואז יוצאות הגבורות, דרך פי היסוד ולחוץ, ולרוב תשוקת ותאות הגבורות להתחבר עם החסדים, לא ירדו למטה מן היסוד הנו' של עתיק, אבל חזרו ועלו מחוץ, מאחורי היסוד, ממטה למעלה, ומקיפות אותו שם בחוץ. והחסדים עומדים בפנים מן היסוד דעתיק, ובכך נמצא היותם מחוברים יחד החסדים וגבורות. והנה נתבאר, כי היסוד דעתיק מסתיים בחוזה דא"א, ונמצא כי החסדים וגבורות דיסוד דעתיק, כלם עומדים מלובשים תוך א"א, מן החוזה שבו ולמעלה. אלא שהחסדים הו"ך היסוד דעתיק והגבורות מאחור היסוד דעתיק, והם תוך הת"ת דאריך, מהחוזה שבו ולמעלה.

וא"ת, למה אמרנו בענין ז"א, שיוצאות הגבורות בתחלה מתוך יסוד אימא, וברגע יורדות ונופלות לתוך היסוד דז"א וכאן בא"א אמרנו, שהגבורות עולות וסובבות את אחור היסוד דע"י, והתשובה היא, כי זו"ן הם פרצופים נפרדים זמ"ו, והזכר נתקן ע"י החסדים, והנקבה ע"י הגבורות, ולכך הוכרח שירדו הגבורות למטה ביסוד דז"א, אשר שם עומד מקום הדעת דנוקבא מכון ממש מאחוריו כנודע, ויוצאים מן היסוד ונכנסים בדעת שבה, כדי שיתפשטו בכל קומת הנקבה כנודע. אבל כאן בא"א, דכורא ונוקבא שבו, כחודא שריין בפרצוף אחד, ולכן גם החסדים וגבורות שבו, מתחברות יחד, ועולים הגבורות מחוץ לאחור היסוד, וסובבות את החסדים שבתוך היסוד דעתיק.

ועוד סבה אחרת, כי החסדים הם מן מ"ה שבע"י, והגבורות מן ב"ן דע"י, והנה שם הם המ"ה והב"ן מחוברים בקשר אמיץ כנו"ל, והנה כאשר גם החסדים יוצאים לחוץ מפי היסוד דעתיק, להתפשט בגופא דא"א להגדילו, הנה הם מוצאים את הגבורות שהם עומדות ומקיפות סביב היסוד דעתיק כנו', באופן זה, ב' גבורות וחצי מצד ימין, וב' גבורות וחצי מצד שמאל, והנה הגבורות לתשוקתם להתחבר עם החסדים, הם ממשיכים את החסדים, ומעלים אותם למעלה עמהם, ואז החסדים עולים דרך צד ימין, לפי

שמאל, שכלם בגלוי, מחוץ אל יסוד דעתיק, בין השנים וחצי העליונים, ובין שנים וחצי התחתונים.

ובזה יתבאר לך טעם, למה בינה נקראת אשת חיל עטרת בעלה, והוא לסבת היות הגבורות מאירות אליה מגולות, אבל החסדים המאירים באבא, הם הסתומים. וזה גם כן כווננו, במה שאמרנו בספר הזוהר, ועם כל דא אבא טמיר וגניו יתיר, והבן זה, גם תדייק באומרנו אבא, ולא אמר ישראל סבא טמיר וגניו יתיר.

וא"ת, אחר שאמרנו כי הגבורות כלם הם מגולות, הרי אין בהם ב' בחי', ואיך נתחלקו לב' פרצופין, בינה ותבונה. וי"ל, כי אין הדבר הזה, רק בה' חסדים וה' גבורות הראשונים, שבאו בא"א בעת זמן התקון של אר"א, וגם באו להגדיל את א"א עצמו, כי אז היה זמן תקונו והגדלתו. אבל מאז ואילך, אחרי שנתקנו אריך ואר"א, ע"י אותם החסדים וגבורות ראשונים, הנה כל החסדים והגבורות, הבאים אח"כ מחדש מאז והלאה, כאשר מזדווג עתיק בנוקביה, ומוריד חסדים וגבורות חדשים, לצורך אר"א, או לצורך זר"ן. אז אין אותם החסדים וגבורות, עושות כמעשה הראשונות, לעלות למעלה באחור היסוד כנו"ל. אמנם הם יורדים למטה במדוצה למקומם. ואמנם אותם החסדים והגבורות הראשונות שבכלם כנו", הנה הם תמיד מקבלות הארה מאלו החדשים הבאים בכל עת. ונדוע כי זווג אר"א לא פסיק לעלמין, ובפרט מה שהוא לצורך חיות ומזון העולמות כנדוע, ותמיד נמשכים ובאים חסדים וגבורות חדשים, ואז החסדים וגבורות הראשונות, העומדות למעלה במקום הסתום, מקבלים הארה מאלו החדשות, דרך מסך היסוד דעתיק בסתום גמור. והחסדים וגבורות תחתונות הראשונות המגולות, מקבלות הארה בגלוי גמור, וע"י כן נמצא שיש שני והפרש בין תחתונות לעליונות, לעשות שני פרצופים באבא, ושנים באימא.

נמצא, כי אר"א מלבישים לא"א, מן הגרון שלו, עד החזה שבו, שהוא בסוף שליש עליון של ת"ת דאריך, כי שם מסתיים היסוד דע"י, המלוכב בתוכו. ואבא מלביש בצד ימין. ואימא

ששם הוא מקום בחי' מ"ה בא"א כנו"ל. ואז הגבורות צריכות לילך אל השמאל, כי שם מקום בחי' ב"ן דאריך, כנוכר. והנה אין מקום שם מהחזה ולמעלה בצד השמאל, להכיל כל הה' גבורות, אלא לחציים. ואז הב' גבורות וחצי, שהיו תחלה עומדות בצד ימין, מאחור היסוד, שהם היותר מעולות וגדולות, הולכות אל צד השמאל מהחזה ולמעלה. והב' גבורות וחצי, שהיו בתחלה שם למעלה, יורדות באותו קו עצמו השמאלי, למטה מהחזה. באופן, שנמצאו כל הה' גבורות בקו שמאל דאריך, מתפשטות מעילא לתתא, ב' גבורות וחצי למעלה, במקום שהיסוד סתום. וב' גבורות וחצי למטה, במקום שנגלה. ועל ד"ז מתפשטים ה' חסדים, ב' וחצי למעלה בקו ימין, במקום היסוד הסתום. וב' וחצי למטה בקו הימין, במקום יסוד הנגלה. ונמצא שהם ב' בחי', שהם ד', והם בחי' החסדים ובחי' הגבורות. וכל אחד משניהם, יש בה ב' בחי': בחי' סתום, ובחי' נגלה. ואלו הד' בחי', גרמו שיהיו אר"א ב' פרצופים, שהם ד', כי במקום שעומדים שם ב' חסדים וחצי למעלה בקו ימין, במקום הסתום, שם כנגדם עומד אבא עילאה, מלביש מבחוץ לקו ימין לא"א. וכנגד מקום ב' חסדים וחצי התחתונים, במקום הנגלה, שם כנגדם עומד ישראל סבא, ומלביש מבחוץ בקו ימין לא"א. וכן בקו שמאל, בינה אימא עילאה מלבשת לא"א, במקום ב' גבורות וחצי העליונות, שבמקום הסתום, ותבונה תתאה, מלבשת למטה, במקום ב' גבורות וחצי התחתונות, שבמקום הנגלה. נמצא, כי גלוי וסתום החסדים, גרם התחלקות חכמה, לב' פרצופים. וגלוי וסתום הגבורות, גרם התחלקות בינה, לב' פרצופים.

אח"כ שמעתי ממורי ז"ל, כי מה שביארנו למעלה, שגם החסדים יוצאים לחוץ מפי יסוד דעתיק, אין הכונה לומר, שכלם יצאו לחוץ, אמנם השני חסדים וחצי העליונים, נשארו למעלה מכוסים, ונתונים בתוך היסוד דעתיק, ולא יצאו לחוץ. ושני חסדים וחצי האחרים, יצאו מפי היסוד ולחוץ דרך מטה בקו ימין, במקום הגלוי, ע"ד מה שנתבאר, בענין החסדים המתפשטים בגופא דז"א, שמקצתם סתומים, ומקצתם מגולים. משא"כ בגבורות העומדות בקו

הנקראים תוכחת, להיותם מגולות, מאהבה שהם החסדים הנקראים אהבה, להיותם מסותרות. ולכן גרם מעלה אל הבינה על החכמה, ונקראת אשת חיל עטרת בעלה, כנוצר בספר הזוהר, דבעלמא דאתי, צדיקים יושבים, ועטרתיהם בראשיהם. והענין הוא, כי עלמא דאתי הוא בסוד הבינה, ולכן בזמן ממשלתה, יהיו העטרות שהם בחי' הגבורות, שהם הנקבות, הנקראים עטרת בעלה, עומדות למעלה מראש הצדיקים, שהם החסדים הזכרים.

גם בזה יתבאר לך, מה שאמרנו בס"ה, א) בינה נקראת גבורות, בסוד מי ימלל גבורות ה'. גם אמרו בס"ה, ב) כי מן בינה דינים מתערים מינה. והטעם הוא, לפי שהבינה כלה, היא מסבת הגבורות הנז' בלבד. מה שאין כן ברחל ולא נוקבי דז"א, שיש בהם ג"כ בחינת חסדים, כמבואר במקומו. וזהו סוד פסוק, אני בינה לי גבורה. ולא אמר אני גבורה, לרמוז, כי אני בינה, לקחתי לי לחלקי, הגבורה שבז"א כנוצר. והנה כפי הנזכר, היה מן הראוי, שישראל סבא ותבונה, יהיו מעולים מן חז"ב, לפי שאלו יונקים ממקום הגלוי, ואז"א ממקום הסתום. אבל הענין הוא, כי אם כאשר יצאו הגבורות מן היסוד, היו תכף ומיד מתפשטות למטה במקום הגלוי, ודאי היו מאירים שם מאד במקום הגלוי ההוא, והיו גדולים מאד. אמנם כל הגבורות אפילו התחתונות, תכף בצאתם עלו למעלה כנגד הסתום כנז"ל, אשר שם הוא כנגדו בחוץ במקום בינה עילאה, ושם נתנו והאירו בה עיקר הארתם, ונצטרף אח"כ עם האור של העליונות, והיו גדולים בהיותם למעלה, יותר מאותם שלמטה. ועוד טעם אחר, כי מחצית הגבורות, או החסדים העליונים, נשארו בשלימות אל אז"א עילאין. אבל מחצית תחתון של החסדים וגבורות, מתחלקת הארתם לכמה מקומות, אם לישראל סבא ותבונה, אם לצורך התפשטות גופא וירכין ויסוד דז"א גופיה, אם להאיר גם אל ז"א ונוקביה, המלבישים את אז"א מן הטבור ולמטה, באופן שלא קבלו ישראל סבא ותבונה, ממצחית

בצד שמאל. ואח"כ ישראל סבא ותבונה, מלבישים לאז"א, מהחזה שבו, עד הטבור שבו, שהוא יותר למטה מעט, משעור חצי ת"ת דאריך, זה מימין וזה משמאל. וד' פרצופים אלו, מלבישים את אז"א מכל צדדיו, וסובבים אותו אחר ופנים ימין ושמאל. ונמצאו אז"א, בשני צדדי אז"א, זה מימין וזה משמאל, והם עומדים פכ"פ. וכן על ד"ז בישראל סבא ותבונה, וכמו שנבאר לקמן.

וכבר נתבאר בענין לאה ורחל, העומדות שתיהם באחור ז"א, ורגלי לאה בבחי' העקבים שלה, בוקעים ונכנסים תוך חלל פנימיות ראשה של רחל, העומדת למטה ממנה. ועל ד"ז הוא פה, כי העקבים של בינה, בוקעים ונכנסים תוך ראש התבונה שלמטה ממנה. מה שאין כן בב' פרצופים של אבא וישראל סבא, אעפ"י שגם הם עומדים זה למעלה מזה, וטעם חלוק זה, הוא מובן במה שביארנו לעיל, כי הגבורות יצאו מפי היסוד ולחוץ בגלוי. קודם שיצאו החסדים, וקדם זמן אל הגבורות להיותם בגלוי, קודם החסדים. ואז היה הגלוי שזה, ככל ה' גבורות יחד. ולכן כאשר נתחלקו לשנים: בינה ותבונה, נשאר בהם קשר אמיץ וחזק דביקות ההוא, להיותם מתחברים, ע"י היות העקבים דאימא, תוך ראש התבונה. וזהו סוד מה שאמרו חכמים ז"ל, בגמרא במסכת ערובין פ"ב ד"ח ע"א, לא נצרכה אלא למקום חתך וכו', והוא מקום הפסק וחתך שבין הבינה לתבונה, אשר נחתכו שם ה' גבורות לחצאין, חצים למעלה, וחצים למטה. ואותו האור שהיה במקום החתך, נכנס בבחינת עקב, תוך ראש התבונה, ונשאר אותו האור נקרא מחלק הבינה, ונטלתו הבינה לזולקה, עודף על התבונה.

גם יתבאר לך טעם, היות הבינה מעולית על החכמה, בסוד אשת חיל עטרת בעלה כנז"ל. כי להיות שהגבורות יצאו בתחלה, ונתגלו קודם החסדים, ובהיותם מגולות, קבלו הארה יתירה על החסדים, בסוד פסוק טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. פירוש: טובים הגבורות,

הנהגות ומראה מקומות

(א) בשלה אות תכ"ט. (ב) אחרי אות קס"א.

התחתון של החסדים וגבורות, אלא חלק מעט, ולכן היו גרועים במעלתם פחות מאו"א. וכבר נתבאר למעלה, קצת חלוקים שיש מענין או"א, אל ענין ז"א, גם נתבאר טעם שינוי, למה בו"א מתפשטים בו בכלו החסדים לבדם, ובנוקבא מתפשטות הגבורות לבדם, והוא, כי ז"א ונוקביה, הם פרצופים נפרדים זה מזה, והזכר לוקח החסדים, ונוקביה הגבורות. אבל בא"א, שבחי' דכורא ונוקבא שבו, הם בפרצוף אחד מימין ומשמאל, ולכן החסדים וגבורות שבו, שניהם מתחברים יחד, אלא שהחסדים נתפשטו בצד ימין, ושם מקום הדכורא. והגבורות בצד שמאל, ששם מקום הנוקבא.

עוד יש חלוקים אחרים, והוא, כי הנה כאן בא"א, אין בתוכו רק יסוד אחד דעתיק, ועם כ"ז, יצאו לחוץ ד' פרצופים: או"א, וישראל סבא ותבונה. ובו"א יש בתוכו ב' יסודות: אחד דאבא, ואחד דאימא, ולא יצאו ממנו לחוץ, רק ד' פרצופים לבד, כמבואר שם. והם הנקראים: רחל, ולאה, ויעקב, ודוד המדבר. והענין הוא, כי גם כאן בא"א יש דכר ונוקבא, שהם מ"ה וב"ן, אלא שהם כלולים ביחד בפרצוף אחד כנזכר. ואמנם היות כאן בא"א, מחוברים יחד דכורא ונוקבא שבו, גרם שאפילו הנקבות שהם בינה ותבונה, שיצאו בצד פנים של או"א, ואינם באחוריו כדמיון לאה ורחל באחור ז"א.

ודע, כי באמצע גופו דאו"א, יש מסך אחד, הנקרא חד פרסא, המבדיל לרחבו אל גופא. והפרסא הזו, מבדלת בין סיום רגלי או"א, הנכללים מד' פרצופים הנז"ל, ובין התחלת זר"ן. ועל ד"ז הוא בכל הפרצופין, כי בכל פרצוף יש חד פרסא, מבדלת באמצע גופו לרחבו. והנה הפרסא הזו, אינה ממש שטוחה ביושר ברוחב הגוף, והנה קצתה אשר נדבקת בדופני הגוף בצד פנים, היא המתחלת ממש בסיום מקום החוזה, וכשנשטחת ומתפשטת לצד אחורי הגוף, היא נמוכה, כנגד מקום הטבור. וזו היא הנקדאת יותרת הכבר, קרומא דמפסיק במציעו מעוי דב"ג, כנזכר בפרשת בראשית, בפסוק יהי רקיע בתוך המים (ג) והענין הוא, כי הנה או"א עומדים זה בימין או"א, וזה בשמאלו. ופניהם פונים זה לזה, פנים בפנים, אבא באימא. והנה בהיותם דבוקים פב"פ, הנה מקום הבטן והכרס של שניהם, מתחברים יחד זב"ג, כי הוא רחב וכולט, ומקום זה הוא בצד פניו של או"א, ושם הוא מקום הקרום המפסיק באמצע או"א כנזכר. המתחיל מסיום החוזה, ושם הוא סיום הכרס של או"א. ואמנם כשמתפשט הקרום יותר לצדדים, שם מקום ירכין דאו"א, שאינם דבוקים אלו באלו, ואלו הם ארוכים, ומתפשטים יותר למטה ממקום הכרס שלהם, ולכן נשפל הקרום שם כלפי מטה, ויורד עד מקום הטבור דאריך באחור, כי עד שם סיום קומת רגלי או"א וישראל סבא ותבונה כנז"ל, ואין כה עוד בקולמוס לפרט הדבר יותר.

דרוש בתקון זעיר אפין ונוקביה ז

ונבאר תקון ז"א ונוקביה, כבר נתבאר למעלה בדרוש תקון ע"י, כמה חלקים נטלו זר"ן

התחתון של החסדים וגבורות, אלא חלק מעט, ולכן היו גרועים במעלתם פחות מאו"א. וכבר נתבאר למעלה, קצת חלוקים שיש מענין או"א, אל ענין ז"א, גם נתבאר טעם שינוי, למה בו"א מתפשטים בו בכלו החסדים לבדם, ובנוקבא מתפשטות הגבורות לבדם, והוא, כי ז"א ונוקביה, הם פרצופים נפרדים זה מזה, והזכר לוקח החסדים, ונוקביה הגבורות. אבל בא"א, שבחי' דכורא ונוקבא שבו, הם בפרצוף אחד מימין ומשמאל, ולכן החסדים וגבורות שבו, שניהם מתחברים יחד, אלא שהחסדים נתפשטו בצד ימין, ושם מקום הדכורא. והגבורות בצד שמאל, ששם מקום הנוקבא.

עוד יש חלוק אחר, והוא, כי בו"א יצאו ב' הנקבות, לאה ורחל, אחת למעלה כנגד היסוד הסתום, ואחת למטה במקום הגלוי, ע"ד שהיה כאן בענין בינה ותבונה. אבל שם בו"א, יצאו יעקב ודוד המדבר, שניהם למטה במקום הגלוי, זה לפנים מזה, ולא היו שניהם זה למעלה מזה. והטעם הוא, לפי שבו"א יש ב' מחיצות, לפי שיעקב ודוד המדבר יוצאים מן יסוד דאבא, ויש להם ב' א) מכסים, והם: יסוד דאבא, ויסוד דאימא, ולכן לא יכלו לבקוע הארתם, ולצאת לחוץ למעלה, במקום היסוד, ויצאו למטה, אחר שנפסק יסוד דאימא, ואין שם רק ב) מכסה אחד,

הנהרות ומראה מקומות

(א) צ"ל מסכים (ע"ה שער או"א פ"ג). (ב) צ"ל מסך (ע"ה שם). (ג) ברא' א' אות שס"ט.

(ד) ע"ה שער או"א פ"א.

גם הם למטה בעולם הבריאה, תחת אותם תרין פירקין תתאין דרגלי ע"י, וינקו מהם, וע"י זה הגדילו יותר, ועלו עלייה אחת, והלבישו לאותם תרין פירקין תתאין דעתיק. ואח"כ נסעו משם, ועלו אל מקומם למעלה בעולם האצילות, והלבישו את א"א, מן הגרון עד הטבור כנז"ל, ונשלם תקונם. וסבת היות ב' עליות באו"א הוא, לפי שבתחלה צריכים לעלות מדרגות ב' פירקין דעתיק, ואח"כ עלים במדרגה אחת, והיא א"א, ולכן צריך ב' זמנים בשני עליות אלו. אבל א"א, לא היה לו לעלות אלא מדרגה אחת, וכלה בע"י, ולכן עלה הכל בפ"א.

ואח"כ הגיע זמן לידת זו"ן, כי הם היו בסוד עיבור תוך אימא, כמו שיתבאר. ואח"כ בא זמן לידתם, ואז ירדו למטה בעולם הבריאה, תחת אותם תרין פירקין תתאין דרגלי ע"י, וינקו מהם, וע"י כן הגדילו, ועלו עלייה אחת, והלבישו אותם תרין פירקין דע"י, ואח"כ הגדילו יותר, ועלו אל מקומם באצילות, והלבישו את א"א מטבורו ולמטה כנזכר. אח"כ הגדילו יותר, ועלו עוד אל נה"י דתבונה, של בחי' הקטנות, עלייה לבד, אך לא הלבישום ממש, ואז ינקו מן ג' אמצעיות דתבונה, ממקום החזה, ודע, כי זו היניקה, היא עיקר היניקה, אשר אנו קוראים ומכנים בכל חבורינו זה בשם יניקה, כמו שנתבאר במקומות רבים, כי יש אל זעיר אנפין ג' זמנים: זמן עיבור. זמן יניקה. זמן גדלות מוחין, וכל שאר בחי' היניקה, שהיה לו מיום לידתו, עד אשר הגדיל, נכללות בכלל זה היניקה, וחכור כלל זה.

אח"כ הגדילו יותר, ואז הוא נקרא זמן הגדלות והמוחין, שנתבארו תמיד בחבורינו זה, והיא שעתה נכנסים ומתלכשים נה"י דתבונה הנזכר תוך ראשו של ז"א ממש, בסוד מוחין שבו, ואינו כבזמן היניקה כנזכר, כי אז עלה שם מבחוץ להם, כדרך האם, שמעלה ומגביה את התינוק בין יריכותיה, ויונק מבין שדיה שבחזה שלה, אבל עתה, הם נכנסים ממש תוך

משם מ"ה ומשם ב"ן, וע"י"ש. והנה גם הם מלבישים את א"א, כי הנה ההתלכשות ד' סרצופים הנכללים בשם או"א, היה מן הגרון דאריך, עד הטבור שלו. והנה ז"א מלביש את אריך מטבורו ולמטה מכל הצדדים, באופן זה: כי כתר דזעיר, מלביש את סיום הת"ת דאריך, ממקום הטבור שלו ולמטה, עד סיום הת"ת. וחח"ן דז"א, מלבישים לג' פרקין דנצח דאריך. ובג"ה דזעיר, מלבישים לג' פירקין דהוד דאריך. וקו האמצעי דזעיר, מלביש את היסוד דא"א. ואח"כ נוקבא דז"א, גם היא יוצאת ממקום החזה דז"א ולמטה כנודע, והיא בז"א, ע"ד ז"א בא"א ממש. אלא שז"א מתחיל מן הטבור דאריך ולמטה, ונוקביה דזעיר, מתחיל מן החזה דזעיר ולמטה, וכלל העולה נמצא, כי סיום שעור קומת א"א, הוא ממש סיום שעור קומת עולם האצילות. כי הנה רגלי ז"א, ורגלי נוקביה, ורגלי א"א, כלם מסתיימים במקום אחד שוה ממש כאחת, ועד שם הוא סיום עולם האצילות, ומשם ולמטה מתחיל עולם הבריאה. וכבר נתבאר למעלה בדרוש א"א, כי ב' פירקין תחתונים דנ"ה דע"י, המתלבש תוך א"א, הנה הם מתפשטים, ונמשכים ונכנסים בתוך גבול ראש עולם הבריאה, ונעשים בבחי' ב' דדים של הבהמה, להניק את כל הפרצופים דאצילות, בהיותם למטה בעולם הבריאה, קודם שנתקנו.

ה) ונבאר פה ענין יניקתם, אימתי היתה. ונתחיל מא"א, כי הנה כי כל עולם האצילות, נתקן ע"י עבור של שנים עשר חדש כנז"ל, ולא נודע לי היכן היה מקום עבור הזה, והמשכיל יוכל להבין מדעתו היכן היה, והנה אחר שנגמר זמן עבורו של א"א, ונולד ויצא לחוץ, ירד למטה בעולם הבריאה, תחת אותם תרין פירקין תתאין דרגלי ע"י, ונעשו אליו כשתי דדים, והיה יונק משם, וע"י יניקה זו הגדיל יותר, ואז עלה למעלה בעולם האצילות, והלביש את ז' תחתונות דע"י, כמו שנתבאר למעלה, סדר התלכשותו, ובזה נשלם תקון א"א. ואח"כ הגיע זמן לידת או"א, ונולדו, וירדו

הנהרות ומראה מקומות

ה) ע"ה שער ז"א פ"א. מבר"ש שער ה' ח"ב פ"ב ושער ג' ח"ג פ"א. תע"ס שיעור ח' אות י"ז.

שער ההקדמות

קכט

לעלות, ולאסוף גם הם קצתם על גבי קצתם כנזכר. ופשוט הוא, כי גם ז'וין הם קצרי הקומה, והיו יכולים לעמוד שם, כמו שהם, ז' מלכים זה למעלה מזה, ועם כל זה, גם הם נכללו בסוד הלח כלילן בתלת, כנזכר, לצורך עצמם, כי בזה תלוי תקונם, שיחברו יחד, ויעשו רשות היחיד, כלולים יחד זה בזה, ולא נפרדים בסוד רשה"ר, כמו שיתבאר בדרושים אחרים לקמן בע"ה. ונמצא, כי ז'וין הם עומדים באמצע, בין נה"י דאריך, ובין פנימיות ותוך א"א, כי הנה הם מלבישים על גבי נה"י דא"א, אבל א"א מלבישים על גבי ז'וין.

ואל תתמה, איך נהפך העולם, להיות א"א חיצוניים, ומלבישים את ז'וין הגרועים מהם, לפי שמוכרח הדבר לצורך תקון ז'וין, שא"א להם ליתקן, אלא ע"י שיכנסו בסוד העיבור תוך פנימיות א"א, כדרך כל הנבראים, שהבנים עומדים בסוד עיבור בתוך אמותם, ופנימיים להם, ואין זה חשש.

ועוד סבה אחרת, כי כפי האמת, אין עיבור זה דו"ן, נקרא חציצה והפסק בין אריך לאו"א, לפי שז"א הוא קצר הקומה מאד מאד יותר מכלם, ובפרט עתה שעדיין אינו נשלם ב"י ספירות, ואין בו רק ו' קצות, ולא עוד, אלא שאפילו אלו הו' קצות, הם כלולים, תלת כלילן בתלת, ונמצא כי מקום הפרטי, שבו עומד ז"א, הוא תוך חצי התחתון דת"ת דאימא, ששם מקום בית הרחם וההריון כנודע, אבל בכל שאר קומתם, אין חציצה והפסק בין א"א לא"א כלל. והנה אחר שנעשה כל הכללות הנה, נמצא שיש אורות כפולים תוך א"א, ואף אם יהיה חצץ והפסק בין א"א לא"א במקום ההוא, אין בח"י חצץ ז'וין נקרא חצץ כלל, ואינו מעלה ומוריד. ונמצא עתה, כי נצח וחסד, וחצי תפארת הימיני, וחצי ימיני דיסוד, וחצי ימיני דעטרת היסוד דז"א, הם מצד ימין, באבא, וגבורה והוד, וחצי השמאלי דת"ת, וחצי שמאלי דיסוד דז"א, והצי השמאלי דמלכות הנקרא עטרה, הם בצד

פנימיות חלל ראשו דז"א, בסוד מוחין, כמו שיתבאר במקומו, ונשלם בח"י תקונו.

ונחזור ו' עתה לבארם דרך פרט, הנה בראשונה בהגיע זמן העיבור של ז'וין, היה כך: הנה אחר שנגמר תקון א"א, נשארו ז"מ בלי תקון, גם א"א עצמו, היה ערום מבלי לבוש, כטברו ולמטה, והנה אי אפשר שיתקנו ז"מ האלו, שהם בח"י ז'וין, אלא עד שיעלו ויכנסו בסוד עיבור תוך א"א, וזה סדר העיבור הזה: בתחלה אסף א"א את רגליו למעלה באופן זה, כי נה"י שבו המגולים בלי לבוש, נתעלו למעלה במקום ג' אמצעיות חג"ת של א"א, המלובשים תוך א"א כנו"ל, ואז גם ע"י אסף רגליו למעלה באופן זה, כי ב' פירקין אמצעיים דנצח והוד כלו, נתעלו למעלה, והלבישו על גבי ב' פרקין הראשונים דנו"ה שלו, אבל היסוד דע"י, לא הוצרך לעלות, כי הנה הוא מסתיים במקום החזה דא"א כנו"ל, ואם כן עלו החסד והגבורה וחצי עליון דת"ת דא"א, והלבישו על גבי תרין פרקין אמצעיים דנו"ה, ועל גבי היסוד דע"י. אח"כ הנו"ה דאריך, הלבישו על גבי חו"ג דאריך עצמו, וחצי תחתון דת"ת דאריך, הלביש על גבי חצי העליון של זה הת"ת עצמו דאריך. אח"כ היסוד דאריך, הלביש על גבי חצי התחתון דת"ת דאריך עצמו. אח"כ העטרה של היסוד דאריך, הנקראת מלכות דא"א, הלבישה על גבי היסוד דאריך עצמו. אח"כ עלו החסד והגבורה והת"ת דז"א, והלבישו על גבי הנצח וההוד ועטרת היסוד דא"א, אח"כ עלו נה"י דז"א, והלבישו על גבי חג"ת דז"א עצמו. אח"כ עלתה נוקבא דז"א, שהיא המלכות שבו המלכים, ועלתה בסוד עטרה, והלבישה על גבי היסוד דז"א, ואח"כ הארבע פרצופים הנכללים בא"א כנו"ל, הם הלבישו על גבי ז'וין, וכל הבחינות הנזכרים, כי הנה אורך קומת כל הדי' פרצופים הנזכרים, הם כשעור קומת חג"ת דא"א, ולא הוצרכו לאסוף גם הם רגליהם על דרך הנזכר, לפי שהם קצרי הקומה. אבל עתיק ואריך גבוהי הקומה, הוצרכו

הגהות ומראה מקומות

ו' ע"ת שער ז"א פ"ב. ושער העיבורים פ"ב. מבו"ש שער ה' ח"א פ"ו. תע"ס שיעור י' מן אות פ"ד כל התמשך.

שגם הם ירדו למטה עם הכלים, ונשארז תמיד עמם, כדי להחיותם חיות מצומצם ומזון הכרחי. כל ימי היותם נשברים ועומדים בעולם הבריאה, וכמו שנתבאר עניינם, בסיום כל הדרוש הזה הארוך ועיין שם.

והנה אלו הרפ"ח נצוצין, הם בסוד האדם הנפטר מן העולם הזה, אשר נשאר חלק נודע מנפשו, תוך עצמותיו בקבר, כדי שע"י זה יתקיים קיום מעט מצומצם, ויוכל לחיות ולקום בתחית המתים, ועד"ז נשארים אלו הרפ"ח ניצוצין בתוך הכלים, להחיותם, לכשיוכלו לחזור וליתקן אח"כ, בזמן האצילות, אשר אנו עסוקים עתה בו באופן תקונו.

והנה, כל ג' בחי' אלו, נכנסו בסוד העיבור במעוי דאימא, הנעשת עתה כלה פרצוף אחד בלבד כנוכר, וצריך שיהיה באימא ג' מקומות, לכשיכנסו בהם ג' בחי' הנזכרים, בסוד העיבור. המקום הראשון הוא, בחי' היסוד, שהיה אל אימא עילאה, הנקראת בינה, בזמן היותה נחלקת לב' פרצופין, הנקראים בינה ותבונה. השני, הוא בחינת היסוד, שהיה אל התבונה, בהיות אימא נחלקת לב' פרצופים כנוכר. השלישי, הוא במקום שיש באמצע, בין סיום רגלי הבינה, לראש התבונה, בהיותם נחלקות לשני פרצופים כנוכר, והמקום הזה, נקרא מקום החתך כנו"ל. והנה אעפ"י שעתה נתחברו שני הפרצופים, ונעשו פרצוף א' כנוכר, עם כל זה כבר נתבאר אצלינו, כי כל אור עליון, אף בזמן הסתלקותו ממקומו, לעולם נשאר בו חד רשימו דיליה תמן, ולכן אעפ"י שהמקום שהיה בתחלה, נקרא יסוד בינה עילאה, הוא עתה נקרא מקום החזה של אימא, בהיותה כוללת ונעשת פרצוף א' לבד, וכן כיוצא בזה לשאר המקומות. ונמצא, כי במקום הרשימו שהיה נקרא תחלה יסוד הבינה, שם נכנסו עתה בחי' האורות של ז"א. ובמקום הרשימו האמצעי, הנקרא מקום החתך, נכנסו עתה הניצוצות הרפ"ח כנוכר. ובמקום הרשימו התחתון, שהיה נקרא יסוד התבונה, שם נכנסו

שמאל, עומדים באימא, אבל אח"כ אבא נתן חצים הימנים באימא, ואז כלם יחד, נמצאים במעוי דאימא, בסוד עבור, כמו שיתבאר. ונדבר עתה, בענין פרצופי או"א עצמם, מה שנוי היה בהם עתה, ע"י עבור הזה, כי הנה כל האורות התחתונים, עלו ונכללו למעלה, והלבישו לעליונים כנוכר. גם תרין פירקין אמצעיים דנו"ה דע"י, עלו והלבישו לתרין פירקין העליונים. ונמצא שיש שם אודות רבים מאד, ונתוסף האור מאד, ועי"כ אין יכולת ביסוד דע"י לסבול האור הגדול, ונבקע ונסדק לארכו, מלמעלה למטה, ויוצא האור לחוץ. ועתה האור יוצא בהשוואה אחת, הכל בגלוי, שוה, ואינו כבתחלה, שהיו בו ב' בחי': אור סתום, ואור נגלה, אשר זה גרם, שפרצוף אבא יתחלק לב', והם: אבא, וי"ס. ופרצוף אימא תתחלק לב', והם: אימא, ותבונה. אבל עתה, שהאור הוא שוה, חוזר הכל להתחבר, ואין שם רק פרצוף א' לבדו של אבא. ופרצוף א' דאימא בלבד. מלמעלה, מן הגרון דאי"א, עד טבורו, זה מימנו, וזה משמאלו. ודע כלל זה, כי בכל פעם ופעם, שאו"א מזדווגים, כדי להמשיך מוחין בורין כנודע, הנה אז הם מתחברים, ונעשים מן הדי' פרצופין שלהם, שני פרצופים בלבד כנוכר, ואינו שם אלא רק חו"ב בלבד. וזכור כלל זה לכל המקומות, כי תצטרך אליו.

דרוש ב' ז) בענין עיבור זעיר אפין ונוקביה, לתוך אימא עילאה, בהיותם בחינת פרצוף אחד בלבד.

ונבאר ענין עיבור זה דז"א ונוקביה בתוך אימא עילאה, בהיותה בחינת פרצוף א' לבד כנוכר. דע, כי ג' בחי' וחלקים יש בז"א: א', הוא בחי' הכלים של המלכים דז"א, כי נשברו ירדו בעולם הבריאה. שנית, הוא בחי' האורות שלהם, שעלו ונסתלקו למעלה בעולם האצילות. שלישית, הוא בחי' רפ"ח ניצוצין של אורות,

הנחות ומראה מקומות

(ז) ע"ה שער אנ"ך פ"א וב'. מבו"ש שער ח' ה"א פ"ט וי'. תע"ט שיעור י"א בתחלתו. וכו' מן אות י"א ואילך.

היותם נפרדים זמ"ו, והיו זה עג"ז שלא בסדר ג' קוים, כאשר הוא עתה אחרי שנתקנו, ולכן אז היו נקראים בסוד רה"ר. וכפי זה נמצא, כי עיקר התקון הוא, לחברם ולקשרם יחד, שיתקשרו בסדר ג' קוים, ימין ושמאל ואמצע, ויחזרו להיות בסוד רה"י. וזהו עיקר התקון שלהם. ונמצא, כי כאשר עלו אלו הז' מלכים, להתעבר תוך או"א ולהתקן שם, עמדו מחציתם תוך אבא, ומחציתם תוך אימא כנוכר. וביום הראשון משלשה ימי הקליטה, נתחברו יחד אלו החצאים שהיו תוך אבא, והיו לאחדים זב"ז, כי בכלל חסד בנצח, והיסוד בת"ת, והמלכות ביסוד, ונעשו בבחי' קוים, ונתאחדו ונתקשרו זב"ז. וביום השני של ימי הקליטה, נתקשרו ונתאחדו החצאים השמאליים אשר בתוך אימא. ע"ד הנזכר במחצית שבתוך אבא. וביום השלישי, נתחברו יחד כלם, ב' החצאים, כי אבא נתן לאימא גם המחצית הימני, ואז נמצא כל זו"ן עומד תוך אימא, ביום הג' של הקליטה. ודע, כי כל ההתקשרות והחבור הזה, נעשה על ידי זווג שנודווגו יחד או"א, ואז יהיב אבא טיפת הזרע באימא, ואימא גם היא נתנה טיפה הנוקביית כנודע, וע"י כן נתקשרו כל הז' מלכים יחד, באופן כי מלבד היות כבר בחי' ז' הכלים של המלכים בעולם, עם כ"ז הוצרך הזווג, להזריע שני טפות זרע אחרות, זכורין ונוקבין, כדי שעל ידיהם יתקשרו ויתחברו ז' הכלים על דרך הנז"ל. והנה כ"ז הוא בבחי' הכלים, וכבר נתבאר, כי המשך תקון הכלים, הוא בשנים עשר חדש, נמצא כי הם ז' הכלים בשנים עשר חדשים, הם לערך א' וחמשים יום ומחצה לכל כלי וכלי. והנה זמן התקון של האורות, הוא בז' חדשים, והנה הם ז' אורות, ונמצא כי בכל חדש וחדש נתקן אור אחד.

ונדבר בענין בחי' הניצוצות כי צריך להרחיב בביאורם. הנה זמן המשך תקונם הוא ט"ח, כל חדש משלשים יום, והם מאתיים וע' יום, ומספר הניצוצות, הם רפ"ח ניצוצין כנודע אצלנו, ונודע

הכלים של ז"א. וכבר נתבאר לעיל, כי כל ג' מקומות אלו, הם עתה בחי' חצי תחתון דת"ת דאימא, בהיותה בבחי' פרצוף א' לבד,

ופשוט הוא, כי אין ג' בחי' אלו, נתקנים בשעור זמן אחד, כי האורות שהם יותר זכים, נגמר זמן תקונם, בהמשך זמן ז' חדשים של עבור. והניצוצות גרועים מהם, ושוהה תקונם עד זמן ט' חדשים של העבור. והכלים הגרועים מכלם, צריכים זמן של י"ב חדש. ולכן תמצא, שיש בכל העבורים שבעולם הזה השפל, ג' מיני עבורים: הא', הוא מז' חדשים. והשני, מט' חדשים. והג', מי"ב חדש. כנוכר בתלמוד (ח) בהתוא עובדא דאשתהי י"ב חדש, ואכשר דבא תוספאה. וביאורו של דבר הוא, כי אמת שאין האורות נגמרים ליתקן, עד סיום ז' חדשים, אבל תכף משעה ראשונה, מתחילים להתקן, ובחדש הראשון נתקן חלק מהם, ואז הם מתערבים למטה, ונכנסים לתוך הכלים, שמה שאינו נתקן, אינו נכנס לתוך הכלים, עד שיתוקן. ועד"ז כל חדש וחדש, לתקן חלק מהם, עד גמר ז' חדשים, שאז נגמר תקון כל האורות כלם. ועד"ז הוא בבחי' הניצוצות, הנתקנים בהמשך זמן ט' חדשים. והכלים בזמן י"ב חדש. ונמצא כי בג' ימים הראשונים הנקראים ימי קליטת הזרע כנודע, כבר התחיל להתקן קצת חלק, מן האורות, ומן הניצוצות, ומן הכלים.

ונתחיל לבאר ענין ימי הקליטה, ומה עניינה. הנה נתבאר למעלה, איך האורות והניצוצות והכלים, כל בחינה מהם, נכללת בסוד תלת כלילן בתלת, ואז הליבשו את נה"י דא"א, ועליהם חופים ומכסים או"א, באופן שנמצא מחצית כל בחי' מתג' הנז', תוך אבא. ומחציתם השמאלי, תוך אימא. ושם נתבאר, כי זה היה בתחלה, אבל אח"כ, אפילו אותם שבאבא, נתנים באימא. והנה זמן נתינת כלם באימא, הוא בג' ימי הקליטה, כמו שיתבאר. והענין הוא, במה שנתבאר אצלנו, כי עיקר סיבת כל הנזק והשבירה שהיה לז' המלכים האלו, היה לסבת

אחרות, ו' שניה, שהיא בחי' חיות קו שמאל. ועדיין בב' ימים אלו, לא נתקן קו האמצעי, לפי שעדיין הוא נחלק לחצאין, חציו הימני בתוך אבא, וחציו השמאלי בתוך אימא. ולכן ביום הג', אשר כלם ניתנים לאימא, ושם מתחברים כלם, או קו האמצעי נשלם, ונתאחד והיה אחד, ואז נכנסים ז' הניצוצות האחרים, שהיא סוד ו' ג', חיות קו האמצעי.

ונבאר עתה טעם, למה נכנס ניצוץ אחד יתר על מספר החי', כי כפי הנראה היה מספיק בחי' הניצוצין, כיון שכבר יש בהם חיות כנוז, ואמנם לבאר ענין זה, היה צריך ביאור ארוך, אלא שהיינו צריכים לבאר בתחלה, ענין סבת היותם מספר רפ"ח ניצוצין, וכבר נתבאר עניינם למעלה, ועיי"ש, ובו יובן טעם אל השאלה הנזכר. אבל נבאר עתה הענין בקצרה, הנה נתבאר למעלה, כי ברפ"ח ניצוצין אלו, יש בחי' ד' היות, של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ונדע כי ההוי"ה דב"ן דהחי"ן, הם ניצוצי הנוקבא. וג' היות, ע"ב ס"ג מ"ה, הם ניצוצי הזכר, ונמצא, כי אלו הניצוצין, הם בחי' אלו ההיות, הנכנסים בו"א להחיותו. ואמנם אין בחי' ההיות עצמם נכנסים בתחלה, אבל בחי' המליים שלהם, הם הנכנסים תחלה, ואח"כ נכנסים ההיות עצמם. והנה ג' מליים ההיות הרכורא, הם: מ"ו, ל"ז, י"ט. והיות קטן במדרגה מכלם, הוא י"ט, שהוא מלוי מ"ה ההוי"ה הג', ומלוי זה הוא הנכנס בראשונה, בג' ימי הקליטה, כי בפחות משעור מספר מלוי זה, אין בו חיות שלם אל הזכר, ולכן הוכרחו ליכנס כל הי"ט ניצוצין, בג' ימי הקליטה כנוזר.

גם יש טעם אחר, והוא כי ג' היות אלו, הניתנים בו"א, הם בתחלה בחי' חיות עצמו, והוא מלוי מ"ה, ואח"כ לוקח חיות מן אימא, והוא מלוי דס"ג. ואח"כ לוקח חיות יותר גדול מאבא, והוא מלוי דע"ב. ולכן מוכרח הוא שבתחלה יכנס בו חיות עצמו, שהוא מלוי מ"ה, שהוא י"ט, בג' ימי הקליטה, ואח"כ יקח דס"ג, ואח"כ דע"ב, בסדר מעלת המדרגות. ודע, כי

מה שאמרו רבותינו ז"ל ט) על פסוק ויתן ה' לה הריון, כי מספר ימי העבור, הם ר"ע ימים, וביום רע"א, אז גולד הולד, כמנין הריון, שהוא בגימטריא ר"ע. עוד אמרו רז"ל, י) שאין האשה יולדת אלא לרע"א ימים, או לרע"ב, או לרע"ג. והענין הוא, כי ר"ע ימים, הם מספר ימי ט' חדשים שלימים, שמוכרח הולד להתעכב גמר בשולו על תשלומם, וגם ימים היתירים, הם ג' ימי הקליטה, אשר הדבר בספק, אם נקלט הזרע ביום ראשון, או הב', או הג'. והנה אם תסיר חי', מן רפ"ח, ישארו ר"ע. והענין הוא, כי החי' ניצוצין, הם נתקנים ונגמרים בשלש ימי הקליטה, והר"ע ניצוצין, נתקנים בר"ע ימי העיבור, ניצוץ אחד בכל יום.

וצריך לתת טעם, אל מספר הנוזר, כי הנה בג' ימי הקליטה, מוכרח הוא שיהיה קצת חיות, נכנס בגוף הטפה הראשונה, שממנה נוצר הולד, כמו שאמרו בגמרא, כ) בעובדא דאנטונינוס, שאמר לו רבי, שאי אפשר להשהות הבשר ג' ימים בלא מלה, וסימנך, זרע יעברנו משעה שנודע וכו', כי אלולי כך, היתה הטיפה נסרחת ונפסדת. ולכן אלו החי' ניצוצין, נכנסים תוך הכלים, בג' ימי הקליטה, ונשלם תקונם בג' ימים אלו, ולהורות ע"ז: היה מספרם חי' ניצוצין, להורות כי כבר עתה יש קצת חיות בכלים אלו. ודע, כי האמת הוא שמספר י"ט ניצוצין הם הנכנסים עתה, ואין לתמוה על הניצוץ האחד היתר על מספר חי', כמו שיתבאר.

והנה ביום הראשון, נכנסים ו' ניצוצות. וביום השני, ו' ניצוצות. וביום השלישי, נכנסים ז' ניצוצות. והענין הוא, כי ביום הראשון מתקשרים אותם הכלים, של מחצית הימני שבתוך אבא כנוז"ל, ואז נכנסים לתוכם, וא"ו ניצוצות, להחיותם ולקשרם. והטעם הוא, כי ו', הוא סוד ו' שצוירו ציור קו אחד, והוא כנגד החיות, הנכנס בכלים של קו ימין. וביום הב', שמתקשרים הכלים של מחצית השמאלי שבתוך אימא, ואז נמשכים ונכנסים בתוכם ו' ניצוצות

הגהות ומראת מקומות

ט) נדה ל"ה: י) שם. כ) סנהדרין צ"א:

ואם תחבר כל הניצוצות הנכנסים בפיו ימים, הם ק"ב, וזהו סוד קב חרובין, הנזכר תמיד בדברי רז"ל, במדרשים ובס"ה ובתקונין. והענין הוא, כי בהיות ג' מלויים חסירים מן הכלים דו"א, היה או נקרא קב חרובין, בסוד המלכים שנחרבו ומתו ונתבטלו, וכשזה הק"ב נכנס בו, או נבנה ונשלם, ואז חייב בחלה, בסוד (מ) אדה"ר חלתו של עולם. וזהו שאמרו במשנה (נ) בית שמאי אומרים מקב לחלה, גם זהו סוד שרמזו חז"ל (ס) רוצה אשה בקב ותפלות, מט' קבין ופרישות. וכבר נתבאר אצלנו במקום אחר, (ע) איך ב' בחי' הק"ב הם: האחד הוא ק"ב טוב, וב' נקרא קב של חרובין, ועיין שם. ושאר ניצוצות נכנסים ניצוץ א' בכל יום, עד תשלום ר"ע ימי ההריון כנו"ל. והנה גמרנו לבאר ענין הכלים והניצוצות והאורות.

עוד חסר לנו לבאר ענין אחר, והוא כי נודע כי גם אל העובר בהיותו בבטן אמו בסוד העיבור, יש לו בחי' מוחין, אלא שהם בחי' שמות של אלהים, כמבואר אצלנו במקומות רבים, וצריך לבאר מדרגות זמן תקונם.

דרוש ג' בענין המוחין של זעיר (פ).

והנה ד' מוחין הם, ונקראים חו"ב חסדים: וגבורות כנודע, וכשנחלק י"ב חדשי העיבור של בחי' תקון הכלים כנו"ל, הנה הם ד' רביעים, שהם ג' חדשים לכל מוח, ונמצא, כי בכל ג' חדשים, נגמר בו כלי אחד מתוקן, ליכנס בתוכו מוח אחד. ודע, כי המוח ההוא, הוא שם אלהים כנזכר, והוא בגימטריא פ"ו, שהוא ממש בחי' ג' חדשים, שבהם פ"ו ימים כנו"ל, כי בהם נגמר כלי אחד אל מוח אחד הנקרא אלהים. ועל ד"ז בכל ג' חדשים, עד תשלום י"ב חדש, שאו נגמרו ד' כלים לד' המוחין, וכ"ז הוא בבחי' הכלים כנזכר.

בחי' ג' קוים, שהם סוד ג' פעמים ו' ניצוצות, שנכנסו בג' ימי הקליטה, הם הם סוד ג' אלפי"ן, שיש בהוי"ה דמ"ה, והנה עוד יש סימן אחר, אשר נתנו חכמים ז"ל, והם מ' יום של יצירת הולד. והענין הוא, כי אחר שנכנסו בו"א י"ט ניצוצי מלוי מ"ה, בג' ימי הקליטה, הנה נכנסים אחר"כ ניצוצי מלוי ס"ג, שהם ל"ז, כל"ז ימים אחרים. הרי כי ביום מ', נכנס גם מלוי ס"ג שהוא מאימא. וזהו סוד טעם, למה אין צורת הולד ניכר, עד מ' יום. לפי שכל ציור הולד, הוא מאימא, כי לכן נקודת הציירי, היא באימא, בסוד ויצר ה' אלהים, כנזכר בספר התקונים תקון ע'. ונמצא, כי י"ט ניצוצין דמלוי דמ"ה, הם בחי' הולד עצמו, הנקרא ז"א. ול"ז ניצוצות מלוי ס"ג, הם בחי' טיפת זרע אימא, אשר על ידה מצטייר הולד.

והנה אם תחבר י"ט עם ל"ז, יהיו נ"ו ניצוצות, כמספר א"ל יהו"ה, וכבר ביארנו לך, כי ז"א נקרא א"ל יהו"ה, וכן נקרא עולם היצירה, והענין הוא, כי עתה נשלם להקרא בשם א"ל יהו"ה, ואפשר כי לכן שם זה הוא בעולם היצירה, לפי כי כאשר יש לו נ"ו ניצוצות, כמנין א"ל יהו"ה, אז נגמר יצירתו, וזהו לשון יצירה, הנקרא עולם היצירה. עוד יש זמן אחר שנתנו חכמים ז"ל, והם ג' חדשים הראשונים, שאז ניכר העובר, כמו שאמרו בגמרא, (ל) האשה לא תחלוץ ולא תתייבם, עד ג' חדשים שיוכר עוברת. ופירוש הענין הוא, כי אחר שנכנסו ב' מלויים י"ט ול"ז, במ' יום הראשונים, עתה נכנסים מ"ו ניצוצות דמלוי ע"ב, במ"ו ימים אחרים, והרי כי בפ"ו ימים נכנסו ג' מלוי ע"ב ס"ג מ"ה, ואז כבר ניכר העובר, לפי שגם טיפת הזכר שהיא ע"ב, נגמרה להצטייד ג"כ, וזה הוא היכר העובר לגמרי, ומה שאמדו בגמרא ג' חדשים הראשונים וכו', אינם בדקדוק, ובפרט אם תמנה אותם ג' חדשים חסירים, שהם פ"ו ימים כנזכר.

הנהגות ומראה מקומות

- (א) יבמות מ"א.
- (ב) עירובין י"ח.
- (ג) עדיות משנה ב'.
- (ד) כתובות ס"ב: סוטה כ'. ועיין שער מאמרי רז"ל בדדוש פסיעותיו של אברהם אבינו.
- (ה) ע"ח שער אנ"ך פ"ג.
- (ו) ע"ח שער המוחין פ"א. מבר"ש שער ה' ח"א פ"ט ופי"ג.

בשם של אלהים, הוא על בחי' הניצוצות. והענין הוא, כי מבחי' הכלים, נעשו אל העובר, תלת חללי גלגלתא, שהם עצמות הראש, שבהם ג' חללים ריקנים. ומבחי' הניצוצות, נעשו בו ג' קרומות, אשר מכסים על תלת מוחין כנודע. ולאלו הג' קרומות, הוא שאנו קורים ג' שמות של אלהים, לפי שהם בחי' הניצוצות, ונודע הוא כי הניצוצין הם דינים, כי לסיבה זו ירדו הרפ"ח ניצוצין למטה עם הכלים בעולם הבריאה כשנשברו. ומבחינת האורות נעשו בו שלשה המוחין עצמם, והם הנקראים ג' הוי"ת ממש, וזכור זה היטב. וכ"ז הוא במוחין דבזמן העיבור, ובזמן היניקה, אשר שני זמנים אלו, נקראים ימי הקטנות. ואמנם בחי' המוחין שבזמן הגדלות, הם הוי"ת אחרות עליונות, נמשכות מן האורות יותר עליונים, של המוחין דא"א עצמם, ומאשר הם ממשיכים מלמעלה מהם א"א וע"י כנודע.

עוד צריך שתדע, שנוי והפרש אחד, שיש בין המוחין דקטנות, אל המוחין דגדלות, ותא, כי המוחין דקטנות, הם המוחין החומרים וגופניים, דומים אל בשר גוף האדם, אלא שהוא חומר זך מן הבשר, כנראה בחוש העין. אבל המוחין דגדלות, הם רוחניות המוחין, ונשמה שלהם, כמבאר אצלינו בדרוש המוחין ועיין שם.

עוד שמעתי ממורי ז"ל, כי הניצוצות הם בחי' נפש, אל האיברים חיצוניים. ואורות הם בחינת נפש, אל האיברים הפנימיים. כמו הלב והריאה וכיוצא באלו. ואיני יודע איך נקשר ומתיישב דרוש זה, עם דרוש הנו"ל, שאמרנו שהניצוצות נעשו קרומות, והאורות נעשו מוחין. ואפשר לי לישב קצת ולומר, כי הניצוצות שהם הקרומות, ממשיכים חיות אל האיברים חיצוניים, שגם הם בחי' קרומות אל האיברים הפנימיים. והאורות שהם המוחין עצמם, ממשיכים חיות אל האיברים הפנימיים, שגם הם בחי' מוחין, בערך האיברים החיצוניים.

ונודע, כי ד' המוחין הם בדרך פרט, כי בכללם אינם דק ג', והם חב"ד, הכולל חסדים וגבורות. וכפי זה, אינם דק ג' שמות אלהים, ובחי' זו היא בסוד בחי' הניצוצות, אשר זמן עיבורם הם ט' חדשים. ובכל ג' חדשים, נגמר מוח אחד של אלהים, מן ג' מוחין הנזכר. ונמצא, כי גם בבחי' הניצוצות ג"כ, היה זמן היכר העובר בג' חדשים הראשונים, כי כבר יש בו או מוח אחד שלם מבחי' הניצוצות. ונמצא, כי בט' חדשים הראשונים, נגמרים ג' שמות אלהים, שהם חב"ד של התינוק, בסוד עיבור מבחי' ניצוצות.

ואמנם בחי' האורות, נתקנו בג' חדשים הראשונים ג"ס, והם חת"י. והטעם הוא, לפי שהת"ת והיסוד, הם קו האמצעי, והוא רחמים. וזוהר הוא ג"כ מקו ימין, ולכן אלו נתקנים בתחלה מכלם. אבל הנצח, אע"פ שהוא קו ימין, כבר ידעת, כי הוא נקרא רגל ימין, ובפרט כי הנצח קשור בהוד, וכמו שנתבאר אצלינו, כי על הנצח וההוד אמרו רז"ל (ז) בהדי הוצא לקי כרבא, בדרוש החלב של היניקה, שאינו נתקן עד שיהיה דם, וחוזר ומתהפך לחלב, והם בחינת נה"י, שאינם נגמרים להתברר עד זמן היניקה, וע"ש.

(ק) אמר חיים הכותב, זה מצאתי כתוב בקונטרסי, ונלע"ד, כי ענין אורות אלו, אינם נכנסים בבחי' מוחין, רק באורות ז"א עצמו, ושייך ענין זה למעלה, קודם דרוש זה המוחין, ואני הכותב, נסתפקתי, אם שמעתי ממורי ז"ל, כי המוח הזה שנתקן עתה בראשונה, הוא מוח הראשון הנקרא חכמה, או אם הוא מוח התחתון, הנקרא דעת. ובפרט כי הלא הוא חסדים וגבורות, והם המגדילים את הולד כנודע. ואמנם בענין המוחין, כבר נתבאר אצלינו בכמה מקומות, כי המוחין של זמן העיבור וזמן היניקה, הם מוחין של אלהים. והאמת הוא, כי מוכרח היא, שאפילו בזמנים אלו של העיבור והקטנות, יש במוחין בחי' הוי"ת. ומה שאנו מזכירים אותם

הגהות ומראה מקומות

(ז) ב"ק צ"ב. (ק) ע"ה שער פ"ח פ"ג. מבו"ש שער ה' ח"א פ"ג.

חדשים ראשונים, התשמיש קשה לאשה ולולד. והטעם הוא, לפי שאז התשמיש הזווג הוא למטה ביסוד התבונה, וכיון שכבר היתה שם בחי' הזווג והביאה ראשונה, אין צורך עוד זווג במדור ההוא, ולכן קשה הזווג לאשה, מבחי' היסוד שבה כנוצר וגם קשה לולד, שהם בחי' הכלים אשר במדור התחתון ההוא, כי כבר הספיק להם הזווג הראשון וג' חדשים האמצעיים, התשמיש יפה לולד, שהם הניצוצות אשר במדור ההוא, ולכן יפה להם, וצריכים לו. אבל קשה לאשה, כי אין מקום יסוד מעולם. וג' האחרונים, יפה לולד, שהם האורות העומדים שם, שצריכים אל הזווג ההוא. גם יפה לאשה, לפי ששם הוא מקום יסוד וביאה, ואין לה צער. ואל תטעה בדברינו לומר, כי האמצעיים הולד הוא הניצוצות, ובאחרונים הולד הוא האורות. כי הנה זה הוא עיקר העומדים שם, אבל אין ד"ג כי בחי' הכלים, גם הם העולים בג' אמצעיים אל המדור האמצעי. ובג' אחרונים, עולים הכלים והניצוצות במדור הראשון. ואחר כך בעת הלידה, הולד הכולל כלים ניצוצות ואורות, מתגלגל ויורד למטה במדור התחתון, ושם נולד.

דרוש ד' ב) בענין לידת זו"ן ויציאיתם מבטן אימא עילאה.

ונבאר עתה, ענין לידת זו"ן, ויציאיתם מבטן, אימא עילאה. וזוהו יתבאר סוד פסוק ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים וגו', ואמרו רבותינו ז"ל ג) כי ירכי האשה מצטננות בעת הלידה, ונעשות קשות כאבנים, ולכן נקראים בשם אבנים וכו'. וסוד הדבר יובן במה שביארנו בשער התפלות, בענין קריאת

ד) גם שמעתי ממורי ז"ל, בענין אלו הז' מלכים, שהם כללות זו"ן, המצטיירים תוך מעוי דאימא בסוד העיבור, כנו"ל. והנה כל אלו הם בחי' דינים, והם סוד ש"ך ניצוצין, הנד' בסיה במקומות רבים. והענין, כי הז"מ הם שבעה פעמים אד"ם, לפי שכל אלו הבחי' הם בז"א שבו הוי"ה דמ"ה דאלפ"ן, שהיא בגימטריא אד"ם. והנה ז' פעמים אד"ם, הם בגימטריא שט"ו ואח"כ טפת זרע של אימא. הם חמש גבורות כנודע, ועל ידיהם מצטיירים ונתקנים השט"ו ניצוצין האלו. כי טיפת זרע דאבא, הם חמש חסדים. ונמצא, כי שט"ו זה, הם ש"ך ניצוצין דגבורות, ודינים גמורים. ונדע, כי גם במלכות לבדה, יש בה כללות כל הז"מ, דלית ספירה דלא אתכלילת בה בחי' המלכות. ונמצא שיש ש"ך ניצוצין אחרים, בנוקבא. והנה כל ש"ך מאלו, הם כפולים, בסוד הדינים והגבורות שהם כפולות. ונמצא שהם שני פעמים תמ"ר, א' בוכר. וא' בנוקבא. וזהו סוד שהז"א נק' שמש. שה' בחי' הדינים האלו, שהם ב"פ ש"ך, כמנין שמש"ש. גם הנקבה נקראת תמ"ר, כנגד ב"פ ש"ך שבה ג"כ. וכל אלו הבחי', הם נכנסים במעוי דאימא, ושם מצטיירים ונתקנים, כנו"ל. ונחזור עתה לענין הנו"ל, כי כאשר ב' פרצופי הבינה והתבונה נכללות בפרצוף אחד, אז נמצאו בפרצוף הזה, ג' מקומות: מקום יסוד הבינה. ומקום יסוד התבונה. ומקום החתך שביניהם. אשר בג' מקומות אלו, נתעברו ג' בחי' זה"מ, הנקראים אורות וניצוצות וכלים. וזהו סוד מה שאמרו ז"ל, ת) כי העובר בג' חדשים ראשונים, דר במדור תחתון. וג' חדשים אמצעיים, במדור אמצעי. וג' חדשים אחרונים, דר במדור עליון. והם בחי' ג' מקומות הנז'. גם זהו סוד מה שאמרו רבותינו ז"ל א) ג'

הגהות ומראה מקומות

ב) ע"ה שער המוחין פ"ג. שער לידת המוחין פ"א. שער מוחין דצלם פ"א. שער דרושי הצלם פ"ג. שער מאמרי רז"ל שבת דף פ"ה. שער תכונות דרושי יוכ"פ. ספר הלכותיים חקת. מבר"ש ש"ה ח"ב פ"ב. תע"ס שיעור י"ב בתחלתו.

ג) סוטה י"א:

ר) ע"ה שער רפ"ה נצוצין פ"ה. מבר"ש שער ד' ח"ב פ"ג.
ש) לעיל דרוש ב'. ע"ה שער המוחין פ"ב מבר"ש שער ה' ח"א פ"י. תע"ס שיעור י"ב בתחלתו.

ה) נדה ל"א. א) שם.

מתלבשים תחלה תוך הכלים של נה"י דאימא, ואח"כ מתלבשים הנה"י דאימא תוך ז"א, עם המוחין אשר בתוכם, ואם היו האורות של נה"י דאימא במקומם, לא היה מציאות שיתלבשו המוחין דו"א בתוכם, ולכן עלו אורותיהם תחלה למעלה, ונתרוקנו הכלים דנה"י דאימא, ואז כיון שנוולדים המוחין ויוצאים לחוץ מפי הרחם דאימא, ע"י דחיות האורות דנה"י דאימא אותם כנוכר, אז אח"כ מתלבשים אלו המוחין דו"א.

חוץ הכלים דנה"י דאימא שנתרוקנו כנוכר, עוד יש תועלת שלישי בעלות האורות דנה"י דאימא למעלה, כי הנה הם עולים עד חצי העליון דת"ת דאימא תחת החוזה, ונמצאו עומדים בחצי התחתון דת"ת דאימא, אשר שם מקום עמידת ז"א בעת עיבורו, ומשם דוחקים בו"א, ודוחים אותו לחוץ בסוד הלידה כנוכר, ואז ברגע ההוא עצמו, נתוסף אור גדול בחוזה דאימא, ובולטים ההארות ההם שם לחוץ, כמין שני דדים של האשה, ונבקעים, והחלב זב לחוץ, לצורך יניקת הולד. ובוה תבין ענין הדדים של חלב שיש באשה, משא"כ באיש. גם תבין, איך אין החלב זב ויוצא מהם, אלא תכף אחר הלידה, ולא קודם לכן. גם בוה תבין מה שאמר רבותינו ז"ל, (ה) כי החלב מעיקרה דם היה, אלא שהדם אשר למטה ברחם, עלה למעלה בשני הדדים ונהפך לחלב, ויובן זה עם האמור, כי ע"י חזרת האורות הנז' ועלייתם ממטה למעלה, נעשה חלב.

גם בוה תבין מה שאמר רז"ל, (ו) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכו', והענין הוא, כי ז"א הוא הנקרא תורה כנודע, והקיום שלו אינו, אלא בכח המוחין שבו כנודע, וא"א להמצא בו הקיום הזה, אלא ע"י אימא עילאה, הנקראת מ"י, אשר היא ממיתה עצמה על כך כנוכר, כי כל האודות והחיות אשר בחצי תחתון דת"ת שבה ושכנה"י שבה, מסתלקים ועולים מתוכם למעלה, והכלים ההם נשארים מתיים, כגוף בלא נשמה, וכל זה לצורך תועלת ז"א כנו"ל, וזה אמרו במי שממית

שמע של שחרית, ענין אופן הלידה דו"א איך נעשית, ואיך נרמזת בסוד ו' תיבות, שיש בפסוק, שמע ישראל וכו' עיין שם, ושם נתבאר, בסוד מה שאמרו רבותינו ד' אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה, וסוד הדבר הוא, כי הנה ז"א הוא הולד הנתון במעי אימא אותם ט' חדשי העיבור, ואחר הט' חדשים, יולדת אימא אותם המוחין דו"א, ויוצאים לחוץ ממנה, ולכן כפי מה שנבאר פה בענין העיבור ההוא, במוחין דו"א, מזה יתבאר לך ענין עיבור דו"א עצמו, כי הכל הוא בהשואה ובאופן אחר, כי בכל בחי' מהם הוא שנכנס הנה"י דאימא תוך ז"א, בין בזמן העיבור, בין בזמן היניקה, בין בזמן הגדלות, כמבואר אצלינו במקומות רבים, ולהבין ענין הלידה הנוכר, צריך שנקדים לך, מה ענין הלידה בעצמה, ומי הוא הגורם אל מעשה הלידה הזו, והנה עתה בבטן אימא עילאה, יש אורות רבים כמו שנבאר, ופי דחמה סתום וצר עד מאד, באופן שאין הולד יכול לצאת משם, כי בבא עת הלידה, מתעלים כל האורות וכל הרוחניות אשר תוך נה"י דאימא, ועולים למעלה בתוך הת"ת שלה, הנקרא גוף, והוא במקום שהו"א נתון שם בסוד העיבור, ואז מתחברים במקום ההוא כמה אורות, והם: אור הת"ת דאימא, ואור מחצית תחתון של גופה עצמה כלה, ואורות של ז"א, אשר עומד שם, והם אורות רבים מאד, ואין כלי הבטן דאימא יכול לסבול כל כך אורות, ולכן להיות כי אורות דאימא הם העיקרים, ובעלי המקום ההוא, ולכן הם דוחקים באורות ז"א אשר שם, כי הם גרים שם, ואינם בעלי המקום ההוא, ודוחים ומוציאים אותם לחוץ, דרך פי היסוד שלה, ובוקעים אותו, ויוצאים לחוץ בפתחת רחמה, ע"י הבקיעה ההיא.

נמצא, כי העלאת האורות הנז' למעלה ממקומם, הוא לשני סיבות תועלת: הא', לצורך הלידה, כדי לדחות את ז"א לחוץ כנוכר, והב', הוא לצורך המוחין דו"א, והוא במה שנתבאר אצלינו, כי טרם שיתלבשו המוחין בו"א, הם

הנהגות ומראה מקומות

(ד) ברכות ס"ג: שבת ס"ג: (ה) בכורות ו': (ו) ברכות ס"ג: שבת ס"ג:

ומתחלק לג' בחי', שהם ד': האחת התחתונה שבהם, היא בחי' הנקראת מוחין עצמם דז"א, והם חב"ד שבו, ובבחי' זו יוכלל כל מה שלמטה מהם, עד סיום תשלום פרצוף של ז"א. הבחי' הב' שלמעלה ממנה, הוא הנקרא כתר דז"א. הבחי' הג' שלמעלה מב', היא הבחי' הנקראת אורות מקיפים של ז"א. והבחינה הזאת נחלק לב', והם נקראים ב' אותיות ל"מ מן צלם. והנה יש כנגדם שלש בחי' אחרות למעלה בחלק התבונה. האחד, היא הנה"י שבה הראשונים שהיו בה בעת לידתה. והב', היא הנה"י שלה שנעשו לה מחדש אחר הלידה כנוצר. הג', היא ממקום מחצית הת"ת שבה ולמעלה, עד הכתר שבה. וג' בחי' אלו, הם ממש מכוונות כנגד ג' הבחי' הראשונות באופן זה: הבחינה הראשונה שבתבונה, והראשונה שבוז"א, הנה נתבאר כי בעת לידתה נסתלקו האורות של נה"י דתבונה ועלו למעלה, ונשאר הנה"י האלו כלים דיקים לגמרי כלל, ואז נכנסו המוחין דז"א הכוללים כל ט' ספירות דזעיר אנפין, מחכמה שבו ולמטה, ונתלבשו תוך הנה"י דאימא בתחלה, כי כל ספירה מאלו הג' דאימא יש בה תלת פירקין כנודע, ונמצא כי ג' ספירות ימניות דמוחין דזעיר, והם חח"ג, נתלבשו תוך ג' פירקין כלי הנצח דאימא. וג"ס שמאליות דמוחין דזעיר, והם בג"ה, נתלבשו תוך ג' פירקין כלי ההוד דאימא. וג"ס קו אמצעי דמוחין דז"א, נתלבשו בתוך היסוד דאימא. כמבואר באורך בדרושי הצלם דז"א. ואח"כ כל זה נתלבש תוך ט"ס דז"א עצמו, מחכמה שבו ולמטה. ונמצא כי אעפ"י שהכלים והגוף של אלו המוחין, הם מגוף התבונה, והרוחניות שבתוכם הם מוחין דז"א, עם כ"ז הכל נעשה בחי' אחת, לפי שלהיות הכלים דנה"י דאימא ריקים לגמרי, בלי שום אורות דתבונה, כאשר נכנסים אורות חדשים בתוכם והם המוחין דז"א, הוסר מהם טבעם הראשון להיותם נה"י דתבונה, וחוזרים להיות מן טבע ז"א ממש, וחוזרים להעשות גופא וכלים

עצמו עליה, מי דייקא. גם בזה תבין פסוק וראיתן על האבנים, כנוצר והענין הוא, כי בחוש העין אנו רואים, שירכי האשה בעת לידתה מצטננים ומתקררים כמו האבנים ממש. והסבה, כי נר ה' נשמת אדם, ובהתפשטה בתוך הגוף מחמתו. ובהסתלקה מתוכו, מצטנן ומתקרר, ולכן בהסתלק החיות והרוחניות מתוך ירכי האשה, בהקשותה בלדתה, אז מתקררים כמו האבנים, ולכן נקראים נה"י של האשה אבנים. גם נקראים כן לסבה שנית, והוא במה שנתבאר, כי חג"ת נקראים אבות, ונה"י נקראים בנים, וזהו מלת אבנים, מלשון בנים.

דרוש ה' בענין הצלם (ז)

ואחר שנולדו אלו המוחין דז"א ויצאו לחוץ, אז הם מתלבשים הכלים דנה"י דאימא שנתרוקנו מאורותיהם, והמוחין הנוכרים מתלבשים בתוכם, ואח"כ נכנסים תוך ז"א, ומתפשטים בתוכו, כמבואר אצלינו בדרושי ז"א, בדרוש הצלם, ובדרוש ד' שנכנסו לפרדס. (שער מאמר רז"ל במסכת חגיגה) ושם נתבאר, כי כשהנצח ה"י האלו, נעשו כלים אל המוחין דזעיר, והאורות שלהם עצמם נסתלקו ועלו למעלה כנוצר, לכן אותם האורות מאצילים ועושים נה"י אחרים חדשים ממש, לבחינת כלים אליהם, כדי שלא תשאר אימא חסירת נה"י שבה.

והואיל ואתא לידן, נבאר פה כמה דברים, למה אין הכתר במספר ה"י ספירות, כנראה בפירוש מספר יצירה, כי חשבון ה"י מתחיל מן החכמה, הנקראת ראשית. גם נודיעך מציאות ספירת הכתר מה עניינה ומציאותה. וכן מציאות המוחין של זעיר מה מציאותה. גם נודיעך סוד מה שאמרו רז"ל, ח) אי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד.

הנה צריך לדעת, כי ז"א יש לו בחי' צלם אחד, אשר עליו נאמר, אך בצלם יתהלך איש.

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ח שער מוחין דצלם פ"א ב' ג', ושער דרושי הצלם פ"ג ד'. תע"ס שיעור י"א מן אות ק"י ואילך. ח) חולין ס:

ובנה"י החדשים שלה כנוכר, הנה מתלבשים בתוכם האורות עצמם של התבונה שנסתלקו בתחלה, ועלו מתוך הכלים דנה"י הראשונים, כי כיון שמכת אלו האורות נגדלו אלו הכלים דנה"י החדשים כנוכר, אי"כ מוכרח הוא שיהיו עומדים במקומם בתוכם.

עוד ט"א, כי בשלמה בתחלה, הוצרכו להסתלק האורות מתוך הכלים, לגי' התועליות הנזכר, לצורך הלידה כנו"ל, אבל עתה שאין עוד צורך בהסתלקותם, לכן נשארים האורות במקומם עתה, באלו הכלים דנה"י חדשים.

ועוד ט"א, כי א"א שהתבונה תשאר חסירה, ומוכרח הוא שתשתלם ותעשה לה נה"י אחרים לצורך עצמה, והנה כבר נעשו לה כנוכר, ואי"כ מה תועלת יש, שיחזור האורות להסתלק מתוך אלו החדשים, לכשתצטרך לעשות עוד נה"י אחרים חדשים ללא צורך פעם ג'. באופן כי האורות עצמם דתבונה שנסתלקו, הם עצמם המתלבשים תוך מחצית התחתון דכלי התפארת וג' כלים דנה"י החדשים דתבונה, ועתה הם יותר מעולים מבראשונה, לפי שבתחלה לא היו רק הנה"י הראשונים דתבונה, ונעשו מוחין אל ז"א, ועתה הם הנה"י החדשים, וגם מחצית התחתון דת"ת שבתבונה, וכל זה נעשה בתחלה כתר אל ז"א, ונדע כי הבחי' התחתונה והקטנה שבספירה העליונה, גדולה מכל מה שלמטה ממנה, ונמצא כי זה מחצית התחתון דתפארת דתבונה, הוא גדול ומעולה מאד, יותר מכל הנה"י יחד, ובוה יתבאר לך איך יש תוספת ומעלה יתירה בכתר דזעיר אנפין, יותר ממעלת המוחין שבו.

עוד יש תוספת גדול לאין קץ, והוא, כי המוחין דז"א, היו האורות שלו עצמו, והכלים היו מן הנצח הוד יסוד דתבונה הראשונים. אבל הכתר שבו, הכלים והאורות הכל הוא מן התבונה עצמה ממש כנוכר, ואין ספק כי ענין זה הוא הבלד עצום שאין לו קצבה.

ובוה יתבאר לך, איך הכתר דז"א, עליון ומעולה וגדול יותר מכל כללות פרוצוף ז"א כלו לגמרי. ובוה יתבאר לך, מה שנתבאר אצלינו, בשער התפלות, בענין ד' כריעות וד' זקיפות, שצריך לעשות בתפלת י"ח דשחרית

דז"א עצמו ממש, ונקראים עצם מעצמיו ובשר מברו.

ובוה יתבאר לך היטב, איך ז"א נגדל הגדלה ממשיית, בעת שהמוחין נכנסים בו, כמבואר אצלינו כי בראשונה אינו, רק בחי' ו' קצוות תחתונות, ואח"כ נגדל, ויש בו ט"ס שלימות, ע"י ג"ס נה"י דתבונה הנכנסות בתוכו עם המוחין, ודבר זה נראה דבר זר לכאורה, כי איך יחוברו ג"ס דאימא עם ו"ס דז"א, ויהיה הכל פרוצוף אחד בן ט"ס דז"א, והענין מובן עם האמור, כי בהיותם ריקנים מאורותיהם, חוזרים להיות ממש בשרו של ז"א וגופו, ועל שמו נקראים, וע"י כן נמצאת שהיא הגדלה ממשיית של ז"א, ואינו נקרא עוד מכלל גוף התבונה, והרי נתבאר הבחי' הראשונה, הכוללת ג' מוחין דז"א, ובהם נכלל כל שיעור קומת ז"א, מחכמה שבו ולמטה, והכל בבחי' מוחין כנוכר. גם כוללת בחי' נה"י הראשונים דתבונה כנו"ל. ונמצא היות בחי' זו מורכבת משני הפכים, כי הכלים הם נה"י דאימא, והאורות הם מוחין דז"א.

הבחינה השנית שבתבונה, והב' שבז"א, הוא ענין הכתר דז"א, איך נעשה מן הנה"י החדשים דתבונה, הנעשים ממחצית התחתון דת"ת דתבונה, כמו שנתבאר בדרוש הצלם, כי הכתר דז"א, הוא עצמו מחצית התחתון דת"ת דתבונה, ונבאר עתה, איך הנה"י החדשים, נעשו אל התבונה, ממחצית תחתון דת"ת שבה כנוכר, הנה נתבאר למעלה, כי בעת הלידה, עלו אורות נה"י דתבונה, ועמדו במחצית התחתון דת"ת שבה, אשר שם היה מקום מעמד המוחין דז"א בסוד העיבור, ובהיותם שם, דחו את המוחין דז"א, והוציאו לחוץ, ונלדו בסוד הלידה, ובהיותם אורות נה"י שם, הוציאו והגדילו בחי' נה"י אחרים חדשים ממש מבחי' הכלים, כי אותו הכלי של מחצית תחתון דת"ת דתבונה, הגדיל ע"י אורות הנה"י שעלו שם, ונעשו ממנו כלים חדשים של נה"י דתבונה, וזה המחצית תחתון דת"ת דתבונה, אשר הגדיל ונעשו ממנו ג"כ נה"י אחרים חדשים אל התבונה, הנה זה עצמו ממש, משמש ונעשה בחי' כתר אל ז"א, והנה בוה המחצית התחתון דת"ת דתבונה,

אורות. א' אמנם הנהי' החדשים נחלקים לקוים, וא"א שיהיו כתר אליו. ומחצית הת"ת הזה, הוא רחב, ויש חלל רחב בתוכו. ואמנם הראש של ז"א בן התבונה, קטן מאד, ובפרט בערך הת"ת דתבונה, ולכן כשהתבונה יודדת למטה, ומשפלת עצמה על ראש ז"א, נכנס ראשו, שבו כלולים ג' מוחותיו, תוך החלל של התפארת דתבונה, ונמצאו מלובשים ומוקפים ומוכתרים בו, והת"ת הנזכר, קצתו התחתון יורד, ומכסה ומכתיר וסובב כל המוחין דז"א מצדדי, והוא מבחי' הגלגלתא כנודע, וקצתו העליון עומד ע"ג המוחין למעלה מהם, ובוה תבין למה נקרא כתר. ואין הרבד כפי מה שחושבין קצת החכמים, כי הגלגלתא הוא כתר, והמוחין הם חב"ד, דא"כ נמצא שהכתר יהי' חיצוני, ולבושי המוחין וחב"ד יהיו פנימים של המוחין עצמם, ונמצא היות הכתר תכלית הגריעות בערך חב"ד חלילה וחס, ודבר זה אסור להאמין בו. אבל הענין יובן עם הנו"ל, כי הכתר גבוה במאד מאד על המוחין לאין ערך ואין קץ. ויש בו ב' בחי', והם: הפנימים שהם האורות, הנקרא ד' מוחין כמש, והם שרשים אל המוחין עצמם חב"ד דז"א. גם יש בהם חיצוניות, והם הכלים שלהם, ואלו המוחין שבפנימיות הכתר, הם גבוהים וגדולים לאין קץ ולאין ערך, על המוחין הנקראים חב"ד, והנה החיצוניות של הכתר, הוא הנקרא בשם גלגלתא, אשר קצה התחתון שלה, היא נעשה גלגלתא וכתורת, להכתיר ולהקיף על המוחין התחתונים, הנקראים חב"ד דז"א, כנדאה בחוש העין, ובחי' זו לבדה, היא הנגלית לחוש העין באדם התחתון, יען היא מתפשטת למטה בסוד גלגלתא, אבל קצתו העליון שיש בכתר הזה, אשר בו המוחין העליונים כנוכר, הם עומדים למעלה, בסוד אר"מ על ראשו, ואינו ניכר בחוש העין כלל באדם התחתון שבעולם הזה, וכן עד"ז הוא בז"א, כי מחצית תחתון דת"ת דתבונה, עם האור שלה שבתוכו, הם הנקראים כתר דז"א, וקצהו התחתון, נעשה גלגלתא המקיף את המוחין, הנקראים חב"ד שלו עצמו, והיא הנקראת קצה חיצוניות הכתר הזה, אבל קצהו העליון, הוא למעלה מן המוחין האלו, ובתוכו מתלבש הפנימיות שבכתר, שהם

דחול, ושם ביארנו כי כל שדש ורושם הדי' מוחין דז"א, ארבעתם הם בכתר שלו, ושם מושרשים, ומשם יצאו ונאצלו הארבע מוחין שלו, הנכללים בחב"ד שבו. ועוד יתבאר זה עתה למטה בע"ה.

גם בזה יתבאר לך טעם, למה אין הכתר נמנה בכלל הי"ס שבו כנו"ל, וכסברת ה"ד יצחק סגי נהור, בנו של הרשב"ד ז"ל, כנוכד בספרי המקובלים. והטעם הוא, לפי שהמוחין דז"א, האורות והרוחניות הם של ז"א עצמו, ואעפ"י שהלבוש הכלים שלהם, הם מנהי' דתבונה, הנה הם נגרדים אחר האורות שהם העיקר וכנו"ל, והם נקראים גופא דז"א עצמו. ולכן הי"ס דז"א מתחילים מחכמה שבו ולמטה, והם חב"ד חג"ת נהי"ם, אבל הכתר דז"א, אין לו אחיזה וסייג כלל עם ז"א, לפי שהאודות והלבושים, הכל הם מעצמות התבונה, ואין לו חלק בהם כלל, ואינם אצלו אלא דרך השאלה. וזהו פ"י כתר, מלשון כותרת ועטרה, שהיא כעין כותרת המקפת ויושבת על ראש האדם, והיא בחי' מזולת גוף האדם עצמו, ולכן אין הכתר נכנס במספר הי"ס שבו כנוכר.

אמנם עדין צריכין אנו לתקן, דא"כ שאין לו שום אחיזה עם ז"א, למה נקרא על שמו, כתר דז"א, והתשובה היא, כי אין הכרד הזה מסבב ומקיף את ראשו, אלא א"כ התבונה נשפלת למטה, ויושבת על ראשו, ונדבקת ומתחברת בו ממש, ובחי' זו נקראת כתר דז"א, וכמו שיתבאר. ועד"ו הוא ממש בכל הכתרים: של א"א, ושל אבא, ושל אימא וכו'. וענין שוה הוא בכלם, כי כל בחי' כתר, אינו מחלק הפרצוף עצמו, אלא מבחי' זולתו, המכתיר עליו והבן זה, ואין להאריך, ולכן נבאר ענין התבונה, איך משפלת עצמה, להעשות כתר של ז"א. ובוה יתבאר לך מאמדי התקונין והוהר, דאימא איהי כתר ועטרה על בדא, והבן זה.

והנה נתבאר, איך נתגדלו בתבונה עוד גה"י חדשים אחרים, כי הגדיל המחצית התחתון דת"ת שבה, והוציאם. ואמנם זה המחצית התחתון דת"ת שבתבונה, הוא לבדו נעשה כתר אל ז"א לפי שהכתר היא ספירה אחת בלתי נחלקת דרך קוים, וגם מחצית הת"ת, בלתי נחלק, אלא הכל

שער ההקדמות

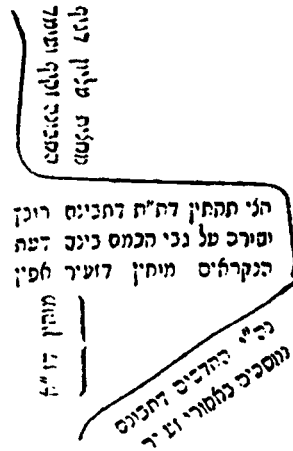
ז"א עד למטה כמו שיתבאר. ונמצא כפי זה, כי חצי התחתון דת"ת דתבונה, איננו מחובר עם הנה"י הראשונים דתבונה, שנעשו לבושים אל חב"ד דז"א, אמנם הוא מחובר עם הנה"י החדשים, המתפשטים באחור רישא דזעיר אנפין כנוכר.

ובזה יתבאר לך דרוש אחר, שביארנו בענין גדלות ז"א, בהמשך י"ג שנים ויום אחד, ושם נתבאר, איך יש זמן נודע, לצורך ירידת הכתר והתפשטותו ברישא דז"א. וכפי הנז"ל שמחצית הת"ת דתבונה, הוא השורה על גבי המוחין דז"א, אי"כ אין כאן צורך לשעור זמן, כי תכף אחר שנכנסו הנה"י הראשונים דתבונה בסוד מוחין, ממילא נשאר חצי הת"ת שורה עליהם בבחי' כתר. אבל עם מה שביארנו עתה, כי הת"ת מחובר עם הנה"י החדשים, ודאי כי צריך שעור זמן, לכשיתפשטו הנה"י החדשים באחור ז"א, ואח"כ ישרה הת"ת על גבי ראשו דז"א, ויהיה שם בסוד כתר אליו.

גם בזה יתבאר לך דרוש אחר, שביארנו לך במקומות רבים, כי לפעמים קו אמצעי דז"א הכולל: כתר, ודעת, ות"ת, ויסוד שבו, נמשך ויורד למטה. וב' הקוים: הימני והשמאלי, שהם: קו החכמה, והחסד, והנצח. וקו הבינה, וגבורה, והוד. נשארים עומדים במקומם, ואינם נמשכים ויורדים למטה ממקומם. ולכאורה הדבר הזה קשה להבין, כי מאחר ששלשת הקוים הם גוף אחד של ז"א מחובר משלשתם, איך יתכן שהקו האמצעי, יעקר ממקומו, ויושפל למטה, וב' הקוים האחרים, ישארו במקומם. אבל יובן עם הנז"ל, כי הכתר דז"א איננו מחובר עם המוחין דז"א, ואינו מכלל גופו, אלא בחי' ת"ת דאימא, המכתיר עליו כנוכר, ולכן עולה הכתר ויורד כפי רצונו וצרכו, לפעמים עולה, ולפעמים יורד. ואמנם ביאור עליה וירידה זו היא, כי הנה נתבאר, שאלו הנה"י החדשים מתפשטים לצד אחור ז"א, והטעם שאינם עולים ומתפשטים דרך פניו, הוא, כי חפץ ורצון התבונה, להסתכל ולהביט פב"פ עם בנה ז"א להאיר בו, ולכן פניה כנגד אחור של ז"א, כי בהיות חצי גופה העליון למעלה, גבוה מראשו של ז"א, כשתכפוף פניה כלפי מטה, תוכל להסתכל בפניו, כדמיון

המוחין עליונים של הכתר עצמו, בסוד או"מ עליו, שהכל הוא מחלק הת"ת דתבונה, ואין לז"א כלל חלק בהם כנוכר, ועכ"ז נקרא כתר שלו, יען יורד ושורה על ראשו, ומכתיר אותו כנדל.

ועתה צריכים אנו לבאר, דא"כ שהמחצית התחתון דת"ת דתבונה, שורה על גבי המוחין הנקראים חב"ד דז"א, אי"כ הנה"י החדשים שנתחדשו בתבונה, היכן הם עומדים, כי כפי הנראה, צריך שיהיו עומדים ומפטיקים בין הכתר דז"א, הנעשה מת"ת התבונה, לבין ג' מוחין חב"ד שלו, הנעשים מנה"י הראשונים של התבונה, אבל זה יובן במה שביארנו לעיל, כי התבונה משפלת עצמה, וכופפת קומתה, להעשות כתר בראשו של ז"א, והנה היא נכפפת, ונעשת ממש כציור אות למד כזה:

והיא נדמת כאדם הכופף קומתו, וסומך ונשען בטבורו על עמוד אחד, או על נער קטן, העומד לפניו, ורגליו זקופים ונמשכים לצד אחורי העומד ההוא, וראשו וחצי גופו עליון זקופים גם כן, מעומד על ראש העמוד ההוא. ועל ד"ז הוא בכאן, כי מחצית גוף התבונה, מטבור ולמעלה, זקוף ועומד כדרכה, וחצי תחתון דת"ת שבה, כפוף ושורה על גבי ראשו של ז"א, להעשות כתר אליו כנוכר. והנה"י החדשים שבה, שהם הרגלים דתבונה, הם נמשכים דרך אחורי

דז"א, המגיע במקום טבורו כמבואר לעיל, והוא בדרך החוורא דאחורי דז"א, הנמשך עד רישא דנוקבא רחל כנוכר. ואמנם כדי לכסות החוורא הוזה הנקרא כתר, הנמשך עד כנגד החזה, לכן נמשך חר קוצא דשערי (עיין ע"ה שער מוחין דצלם פ"ד ושכ"ה פ"ה) מרישא דז"א דרך אחור, ומגיע עד כנגד מקום החזה, עד ראש רחל נוקבא כנודע. והטעם הוא, כדי לכסות ולהעלים אור עליון ההוא.

עוד יש לו טעם אחר כי אלו היה נמשך ההוא קוצא דשערי דרך פניו דז"א, היה מכסה על פניו, ויעלים חלילה וחס השגחתו בתחתונים, ולכן נמשך דרך אחור. גם דע, כי בהיות הכתר והחוורא הנוכר, מתפשטים דרך אחור ז"א עד חציו כנוכר, נמצא כי האחור דז"א, שהם דינים תקיפין כנודע, הם מכוסים בהאי חוורא, ואין הדינים יכולים לשלוט ולהתאחו בהם כלל. והנה משם ולמטה כבר עומדת שם רחל עמו אחר באחור דבוקים, וגם שם אין יכולת ושליטה אל הדינים להתאחו שם באחור, כמבואר אצלנו למעלה, וגם במקומות רבים, כי לסבה זו יצאו ז"א רחל ונוקבא, מחוברים אחר באחור דבוק גמור, כדי שלא יתאחו שם הדינים, טרם גמר תקון ז"א, כי אחר כך יהיו פנים בפנים, ואין יכולת אל הדינים להתאחו באחוריהם.

עוד צריך להודיע, ענין פרצוף לאה, העומדת שם באחור ז"א, פניה כלפי אחור, כי הנה תכף אחר שנכנסו הנה"י הראשונים דתבונה, עם המוחין של ז"א אשר בתוכם, ואח"כ נכנסו ונתלבשו תוך ז"א כנודע, והנה אח"כ יצאה פרצוף לאה באחור ז"א בחצי העליון, ומסתיימת עד מקום התחלת ראש רחל, שהוא מקום שכנגד החזה דז"א, ולא נעשת ממלכות דתבונה, שנכנסה גם היא תוך ז"א, כמבואר אצלנו. ואחר שנעשת פרצוף לאה, ירד הכתר דז"א עם המוחין שלו כנז"ל, ונתפשט דרך אחור עד כנגד החזה כנוכר, ואז נמצאת גם לאה מתכסת תחתיו ממש. והו סוד מה שאמרו בספר הזוהר בפרשה ויצא דף קנ"ד, כי לאה נקראת עלמא דאתכסיא, ובהיות הכתר הזה, שהם הנה"י החדשים דתבונה, מתפשטים דרך שם כנוכר, הנה הם מכסים אחור לאה כלה, ועי"כ מתמתקים כל הדינים הקשים

אדם ענק, אשר נסמך בטבורו על ראש הננס מאחור, וכופף פניו למטה, ומסתכל בפני הננס. מה שאין כן, אלו יתהפך ויעמוד בפני הננס, כי כשיסמך בטבורו על ראש הננס, יהיו פניו מסתכלים באחור הננס, והוא על דרך שנתבאר, כי התבונה נכנסת בצידו אות למ"ד על גבי ראשו של ז"א.

ונחזור אל הענין, כי בהיות הנה"י שבה החדשים, שהם הידכים מתפשטים באחור ז"א, הנה הם מכסים כל אחור והעורף שלו עד למטה עד כנגד החזה דז"א. והטעם הוא, כי כפי שעור התפשטות הנה"י הראשונים דתבונה תוך ז"א בסוד מוחין פנימים, כן הוא שעור התפשטות הנה"י החדשים מאחור בסוד מקיפים. והענין הוא, כי היסוד הראשון שנכנס תוך ז"א מסתיים במקום החזה כנודע, ואלו הנה"י ג"כ מתפשטים מצד האחור, עד המקום שהוא שכנגד החזה בלבד. ואע"פ שהנר"ה דתבונה הראשונים, נתפשטו עד סיום רגלי ז"א כנודע, והנה אלו הנה"י החדשים, שוים בארכם אל הנה"י הראשונים, אין זו קשיא, לפי שהנה"י הראשונים, נתפשטו ביושר תוך ז"א, ולכן נתפשטו עד סיום רגליו, אבל אלו הנה"י החדשים, הם מתעמקים מעל הכתר דז"א, ונמשכים לצד אחור בדרך עקמימות, ולכן מתקצר ארכם, ואינם יכולים להתפשט רק עד כנגד החזה באחור, ולא יותר, והוא מקום סיום היסוד הראשון דתבונה שבתוך ז"א ממש כנוכר, ומקום זה ממש, עד מקום שמתחיל הכתר של רחל, נוקבא דז"א, העומדת באחור כנודע.

ודע, כי כל אותו הלבנינות הנקרא חוורא כלשון האירא, היורד באחור העורף דז"א, וכל לבנינות רוחב הכתפים והגוף של ז"א, עד מקום כנגד החזה באחור, כ"ו הוא בחי' התפשטות הנה"י דתבונה החדשים, שנעשים בחינת כתר ואו"מ אל ז"א, ועל דז"א, יתבאר לך ענין החוורא דרישא, שתמצא באדרא ובכ"מ, תדרשנה כפי עניינו של הנקף והמקיף מה הם.

גם בזה תבין, מה שאמרו באדרא דנשא דף קכ"ח על א"א, זז"ל, ומהאי גלגלתא, נפיק חד עיבר חוור, דנחית לגלגלתא דז"א וכו'. ופשוט הוא, שהוא נמשך מצד האחור דא"א, עד רישא

הלבושים והכלים שלהם, הם הכלים עצמם רתבונה, שהם ד"ס ראשונות, וב' האמצעיות וחצי שבה, והאורות שבתוכם הם כפולים, כי הנה יש בתוכם האורות עצמם שלהם, שהם אורות התבונה עצמה, ועוד יש משותפים עמהם, האורות של המקיפים דז"א עצמו ממש שלו, ובזה יתבאר טעם, למה אין הכתר דז"א בכלל המקיפים, והטעם הוא, ראשונה לפי שאע"פ שהוא בחינת אר"מ ומכתיב ומסבב, עם כ"ו, כיון שהוא יורד ודבק ממש, ושורה על ראשו, אינו נקרא מקיף. אבל ב' המקיפים הנזכר, הנה הם רחוקים למעלה, ומשם מאירים למטה בז"א, בבחי' אר"מ, ועוד, כי הכתר דז"א, האור והלבוש הכל הוא משל התבונה, ואין לז"א חלק בהם כלל כנזכר. אבל ב' המקיפים האלו, הנה יש בהם ג"כ אורות דז"א עצמו שלו כנזכר, אלא שהם מחוברים עם אורות התבונה, ומלובשים תוך הכלים שלהם, ולכן נקראים מקיפים דז"א. ואמנם אלו היו אלו המקיפים אורות ולבושים רתבונה בלבד, ואין לז"א חלק בהם, לא היו נחשבים כלל עם הז"א, אפילו בבחי' הכתר, לפי שהכתר רבוק עמו כנזכר, ואלו רחוקים ממנו מאד, אבל לחיות בהם אורות ז"א עצמו, לכן נקראים בשם מקיפים שלו.

כלל העולה, כי המוחין דז"א הם אורות ומוחין דז"א עצמו בלבד, ולבושיהם הם הכלים דנה"י הראשונים רתבונה עצמה בלבד. והכתר דז"א, האורות והלבושים הם חצי תחתון דת"ת, ונה"י החדשים רתבונה עצמה בלבד, ואין לז"א חלק ושותפות, לא באור, ולא בלבוש. וב' המקיפים דז"א, הלבושים ו"ס עליונות וחצי העליון דת"ת רתבונה עצמה לבריה, אבל האורות, הם משותפים, כי יש תוך הלבושים והכלים הנזכר, אורות רתבונה עצמה, ואורות דז"א עצמו.

אמר שמואל ויטאל המעתיק, עד הנה נשלמו כל הדרושים הנז', על הסדר שסדרתי אותם, ועתה אחזור להעתיק עוד דרושים שנמצאו ג"כ בא"ק ואילך בפעם אחרת במקצת שינויים שבהם, ולכן לא עירבתי אותם יחד, כאשר עיניך תחזינה מישרים בעה"ת.

אשר בלאה כנודע, שהיא נקראת דינא קשיא, ואמנם סיום אלו הנה"י החדשים רתבונה, מגיעים עד ראש רחל, ומסופם וסיומם נעשה כתר של רחל.

ובזה תבין טעם, למה לא נזכר באדרת נשא ואדרת האוינו בחי' לאה, והטעם הוא, לפי שהיא נכסת כנזכר, ועוד, כי הלא היא מסתיימת בכתר של רחל, ונכללת תוך הכתר שלה, הנעשה מסיום הנה"י החדשים, א"כ כל פרצוף לאה נכללת בכתר של רחל, וכאלו כל לאה אינה אלא בחי' כתר של רחל.

גם בזה תבין, סוד ב' מלכים המשתמשים בכתר אחד, והענין הוא, כי הנה הת"ת רתבונה, הנדיל, ונעשה ממנה נה"י חדשים, ותת"ת הווא נעשה כתר אל ז"א ממש כנזכר, וסיומו שהם הנה"י החדשים, שנעשו מן הת"ת כנזכר עצמו, הנה עתה נעשו ג"כ בחי' כתר אל רחל, ונמצאו זרין רחל, ב' מלכים משתמשים בכתר א', שהוא הת"ת דאימא, והרי כי אימא נקראת כתר דז"א, וכתר דנוקביה, והבן זה, ותמצאנו בספר התקונין וחזוהר.

תבחי' הג' העליונה שבשלשתם, הלא הם המקיפים דז"א, והם שני אותיות לם מן צל"ם, אשר הם בחי' חצי גופה העליון רתבונה עד ראשה, וכבר נתבאר אצלינו במקום אחר, כי המקיף העליון, הנקרא מ' דצלם, הוא בד' ראשונות של התבונה, והמקיף התחתון דז"א, הנקרא ל' דצלם, הוא בג' אמצעיות רתבונה, עד הטבור, וחצי התחתון דת"ת, הוא הכתר דז"א כנו"ל, ואע"פ שגם הוא אר"מ, אינו נכנס בכלל אורות המקיפים האחרים עליונים, כמו שיתבאר, וג' אחרונות רתבונה, המתפשטים בט"ס של ז"א, מחכמה שבו ולמטה כנו"ל, הנה הם בחי' צ' דצלם, כי צ' הם ט' עשרות, ונמצאו ג' אותיות דצלם, כסדרם ממטה למעלה.

והנה הל', אינה ג"ס גמורות, אלא שנים וחצי, והם: חסד, וגבורה רתבונה, וחצי עליון דת"ת שבה, כי חציו התחתון הוא כתר דז"א כנזכר, ואמנם אלו המקיפים, יש בהם בחינה אחרת משונית משני בחי' האחרות, והוא, כי

דרוש א' בענין אדם קדמון (ח)

כלים, שהם י' כלים להבל האזן, הנקרא נשמה. ועשר כלים להבל החוטם, הנקרא רוח. ועשר כלים להבל הפה, הנקרא נפש. וזהו סוד מרחוק ה' נראה לי, כי הראיה הנמשכת מן החכמה, הנקרא מרחוק, ואמנם אם מג' האחרים, שהם און חוטם ופה, היה יוצא מהם הסתכלות בלבד כמו מן העין, לא היה בהם כח לעשות כלים. וכיז' הוא בחי' דינים וגבורות, בין בחי' התפשטות הבל, בין בהסתכלות. ולכן תדאג, כי ראיה בגימטריא גבורה, גם דבור עם ד' אותיותיו, עולה בגימטר' גבורה. והנה הסתכלות הזה, הוא נמשך במקום התחברות ג' ההבלים האחרים יחד, שהוא הפה, אשר הוא בחי' נפש, והוא מכה שם אורו, בהסתכלותו שם. וזה סוד וירא אלהים את האור, והענין הוא, כי הבל האזן והחוטם, שהם נשמה ורוח, נקראים אור ממש. אבל הבל הפה, שהוא בחי' נפש, טפל אליהם, ונקרא את האור, ואיננו אור עצמו. והנה המאציל העליון, נסתכל בנפש, הנקרא את האור. וזה אומרו, וירא אלהים את האור, ועיי' כן ויבדל אלהים וכו', שהוא עשיית שרשי הכלים, כי הכלי הוא הנותן הבדל וגבול וקצבה אל האורות כנודע.

והנה ההסתכלות הנה בהיותו מתפשט ויורד, עשה ראשים לכל בחי' ובחי' מן העשר, והוא כי כל בחינה ובחינה מהסתכלות הנה, היתה פוגעת בבחי' ההבל, כיצד: בחי' כתר של ההסתכלות, היתה פוגעת בכתר ההבל, וחכמה בחכמה, וכן על ד' בשאר, ועיי' כן נעשו ראשים דכלים, כי מן החיצוניות נעשו איברים חיצוניים, ומן הפנימיים איברים פנימיים. האמנם לא נגמר ענין זה, עד אשר ההסתכלות הנוכח הכה במקום התחברות ההבלים, שהוא התפשטות ההבלים, שהיא בחי' החיצוניות שלהם, והנה בכח הכאת אור ההבלים באור ההסתכלות, וגם אור ההסתכלות חוד בדרך אור חור, ועיי' כן נעשו הכלים לכל בחינה ובחינה מהם, לשאר הגוף, מן החצון, איברים חיצוניים. ומן הפנימי פנימיים.

אמר חיים הכותב, הנני כותב דרוש קצר בענין א"ק, והוא בענין שרשי האצילות של עצמות וכלים, שנתהוו מן העין והאזן והחוטם והפה, בסוד ראיה שמיצה ריח דבור. ובתחלה אכתוב דרוש לאחר לולתי משם מורי זלה"ה, דע, כי כאשר האורות נתפשטו מן מקום האזן והחוטם, עד הגיעם במקום הפה, אשר שם מתחברים כל ההבלים והאורות ההם, והנה אז במקום שהם מתחברים, יש לכלם בחי' נפש, לפי שאין הבל האזן יכול להתחבר עם הבל הפה, אלא בהתרחקו מאד ממקום מוצאו, ועיי' כן אז אינו אלא בבחי' נפש. וכן על ד' בהבל החוטם, אלא שיש בו מעט הפרש, והוא כי איננו צריך לו כ"כ הרחק מקום ממקום מוצאו, להתחבר עם הבל הפה, כמו שיצטרך אל הבל האזן, ולסיבה זו הוצרך שיתפשט גם הבל העין, והסתכלותו, ואז עיי' הכאת הסתכלותו בתבלים אחרים, נעשה מהם בחי' הכלים.

ודע, כי בהסתכלות הנה יש בו חצון ופנימי, כי הנה יש בבחי' הכלי, איברים פנימיים וחיצוניים. וגם בהסתכלות העין, יש בו חיצון ופנימי, כללות כל הי"ס. ולפי שזה אור היוצא מן העין, אינו הבל ממש, כמו מן האזן והחוטם והפה, ואין בו זולתי הסתכלות דק מאד, לכן אין בו כח דק לעשות כלים בלבד, ואמנם ההסתכלות הנה, הוא יותר גדול במעלה משאר ג' ההבלים האחרים. והענין הוא, כי העין והאזן והחוטם והפה, שמהם ראיה שמיצה ריח דבור, הם הם בחי' ד' אותיות הוי"ה כסדרם, והם הם בחי': נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח, ונפש. והם הם בחי': חריב, ות"ת, ומלכות. ונמצא כי הסתכלות העין, היא הראיה, הנמשכת מן חכמה, שהיא י' של הוי"ה, ונקראת נשמה לנשמה. והוא, כי החכמה עליונה, היא מאידה דרך העינים, ויען שאורו גדול, לא נמשך ממנו דק הסתכלות בלבד, כדי שיהיה כח למטה לקבלו. ובההסתכלות ההוא, היה בו כח לעשות לי'

הגהות זמראה מקומות

(ח) ע"ה שער אח"כ פ"א ע"ה עם פמ"ס ענף ה'. תע"ס ח"ג טרק י"א.

האחד, הוא התפשטות של הרוחניות. והשני, הוא הכלים והאיברים, אשר העצמות והרוחניות מתפשט בהם. ואמנם צריך, שגם למעלה יהיה שרש לשני הבחי' האלו, ולכן נתחיל לדבר מראשית סדר המדרגות, מראש ועד סוף.

והנני מתחיל ואומר, כי הנה נודע, שהאין סוף אין בו שום צד ציור כלל חלילה וחס, וכאשר עלה במחשבתו לברא העולם, ע"י סדר האצילות, התחיל להמשיך ממנו התפשטות אורות הרבה, לכשיהיו בחי' שרשים ומקורות אל האצילות שיתאצל אח"כ. ונרבר בדרך משל ודמיון אל הדבר הזה, כבר ידעת, כי ד' יסודות יש לכל הדברים, והם: ראייה, שמיעה, ריח, דבור. והם ענין ד' אותיות ההוי"ה, והם: בחי' נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח, ונפש.

ונתחיל לברא, ממדרגות הנשמה, ואחד כך נחזור אל הקודם אליה. הנה איברי האזניים, ודאי שיש בתוכם רוח דק, והמופת לזה, כי כאשר יסתום האדם את אזנו באצבעו היטב, ירגיש כאלו קול הברה גדולה בתוכו, וזה מחמת הרוח הנצרך בתוכו, שמבקש לצאת ואינו יכול. ואחריו במדרגה, הוא אבר החוטם, כי ממנו יוצא רוח מורגש ממה שיוצא מן האזן. ואחריו במדרגה, הוא אבר הפה, כי ממנו יוצא הבל ורוח חזק יותר מכלם, כי כפי ערך האבר, כן יהיה דקותו. כי הנה האזניים הם בחי' הבינה, שהיא יותר דקה, ולכן הרוח היוצא מהם דק מאד. וכן אבר החוטם, דק מאבר הפה כנזכר. והנה דרך משל נוכל לומר, כי הרוח היוצא מן האזן, הוא נקרא נשמה. ומן החוטם, נקרא רוח. ומן הפה, נקרא נפש.

והנה ב' אזניים, הם כנגד בינה ותבונה. והבל היוצא מאזן ימנית, היא נשמת הבינה. ומאזן שמאלי, היא נשמת התבונה. וב' נקבי החוטם, הם כנגד יעקב וישראל. ומהימין יוצא רוח לישראל, ומהשמאל יעקב. אמנם נקב הפה איננו אלא אחד, לפי שהוא כנגד הנוקבא דד"א. ואעפ"י שהם שתיים: לאה ורחל, כבר נתבאר, כי עיקרה של לאה, יצאה מן נה"י דתבונה,

ואמנם הי"ס שבהסתכלות, כל הדבק יותר לשרשו, הוא היותר עליון, כי הכתר הוא יותר קרוב וסמוך אל העין מן השאר, וכן השאר על ד"ו, ואמנם בחי' המלכות יצאה בראשונה, וכשהאור מכה וחוזר, אז כל בחי' הכלים היתה שוה, שאם היסוד היה מתפשט לפניו יותר מן המלכות, היה שוה אל המלכות, אף על פי שהוא יסוד, שהרי נתפשט יותר, לפי שהיסוד מרוב אורו יותר מן המלכות, היה בו כח להתפשט יותר, ואין לו מעלה על המלכות, אלא מפני שהתפשטות הוה היה בבחי' אור חוזר, שהוא חוזר ומתקרב אל מקורו, אמנם בבחי' הכלים עצמם הם שוים. וכשחוזר האור ומלביש את ההבל, נמצא כי כאשר הוא סמוך אל הפה, הנה אז שם הוא גדול אור הפה מאוד האזן, לפי שהבל הפה בהיותו כאן, הוא בבחי' הראש, אבל הבל האזן בהיותו כאן, עדיין הוא בחי' שאר הגוף, עד שיעלה כנגד מקום האזן, ושם יהיה בחי' ראש. ועי"ש במה שביארתי אני בדרוש הזה, ענין היות שני נקבי האזן, וב' נקבי החוטם, וב' בחי' הפה, שהם קול ודבור, שהם גרון ופה, והם בחי' שרשי לאה ורחל. ואע"פ שהקול לעולם הוא בת"ת, הענין הוא, כי מכאן נמשך אור מקיף, מן הקול אל הת"ת, ומן הדבור אל המלכות. ומה שנמצא כי לפעמים עולה ישראל עד החכמה, אע"פ שבכאן השרש הוא ישראל ת"ת בחוטם, והחכמה בעינים, עם כ"ו, עלייתו היא כדמיון האי דארח ריחא, שהריח עולה עד המוח שהוא חכמה. ע"כ הגיע דרוש זה ולא יותר.

דרוש ב' בענין אדם קדמון ט.

כבר ידעת, כי אין לנו רשות לעסוק קודם האצילות י"ס, ולא לדמות שום צורה ודמיון כלל חלילה וחס. אבל מן הי"ס ולמטה, אפשר לדבר בדרך משל ודמיון, ולכן אף אם נדבר באיזה קצת מציאות, ציור, למעלה מן הי"ס, אינו אלא על צד ההכרח, כדי לשכך את האזן. דע, כי בייס דעולם האצילות, יש ב' בחי':

הנחות ומראח מקומות

(ט) ע"ה שער אח"פ פ"א ב' ג'. תע"ס ח"ג פ"ג ע"ה עם פמ"ס ענף ה'.

בחי' ד', ואמנם כל מציאות היחידה הזאת, הוא איר אחד לברו מקני, ולכן נקראת יחידה, לפי שהיא יחידה במציאותה, ואין דוגמתה למטה בבחי' הפנימיות. ואמנם בחי' ההקפה הנזכר, אינו שמתפשט עד למטה להקיף, אלא שהיא עומדת למעלה, ומשם ממקומה נעשת ונקראת א"מ למטה. והוה הטעם שלא נזכר בדברינו, אלה רק מסוד הנשמה ולמטה בלבד.

והבט נא וראה, כי היותר עליון מן המתפשטים, הוא בחי' הבל האזן, כי הוא מתפשט למטה בבחי' נשמה, וזה סוד השגור בפי רז"ל, לשכך את האזן, וכונת דבריהם היא, כי אין אנו יכולים לדבר, אפילו בדרך משל, אלא עד אבר האזן, אבל למעלה ממנה, אין רשות לדבר, אפילו בדרך משל, כי אפילו באזן, אין כח רק לשכך אותה בלבד, לא להבין בשלימות, והוה סבת מאמרים ז"ל לשכך את האזן, ולא אמרו לשכך את העין וכיוצא בזה.

ודע, כי ג' הבלים אלו, היוצאים מן האזן החוטם הפה, כלם מתפשטים ונמשכים עד כנגד הפה מבחוץ, ושם נמצאים מתחברים שלשתם, כי הנה הבל האזן מתפשט ונמשך מלמעלה למטה, כנגד שתי צדדי הזקן, ויורד עד כנגד הפה, וכן הבל החוטם מתפשט ונמשך, ודרך ההוא ארחא דתחות חוטמא על פומא, כנזכר באדרת נשא, והוא התקון השלישי די"ג תקוני דיקנא, הנקרא ועובר על פשע, ויורד למטה, וכן הבל הפה, נמשך דרך ההוא ארחא אחרא דתחות פומא, והוא התקון החמישי הנקרא לא החזיק לעד אפו, ויורד למטה, ושם למטה כנגד מקום הפה, מתחברים ג' ההבלים האלו, בסוד נר"ן.

ודע, כי טבע ההבלים היוצאים מן החוטם ומן הפה, הוא שיוצאים בחוזק בקלוח ישר נמשך למטה, ואחר שנמשך למטה בקלוח, אז חוזר ומתפשט אל הצדדים, כנראה במוחש, ופשוט הוא, כי אע"פ שהכל הוא הבל אחד, עם כ"ז הפרש יש בין ראשית ההבל, במקום התחלת קלוחו בחוזק, בהיותו נמשך ביושר כנגד הפה או החוטם, לבין סיום ההבל במקום שמתפשט אל הצדדים כנזכר, והטעם הוא, כי ההבל שהוא כנגד הפה ממש, הנה הוא רבק בשרשו ומקורו,

המתלבשים בסוד מוחין ברישא דז"א כנודע, ולכן אינם נחשבות רק לבחי' אחת. אמנם בבחי' לאה ורחל, הם ב' נקבות, לכן גם הבל הפה בחלק לשנים, עם שמקורם א' הוא לבר כנזכר. והענין הוא, כי בעוד היות הבל הפה בגרון, אז הוא בחי' קול, וכצאתו מן הפה ולחוק, אז הוא בחי' דבור של חתוך אותיות. והנה קול הוא כנגד לאה, ודבור כנגד רחל, אע"פ שנתבאר בס"ת, כי כל קול הוא בחי' שתוא ז"א, עם כ"ז שרש הקול והדבור, שניהם הם במלכות, אלא שהקול נעשה נשמה אל (ועיין שער אח"ף פ"א נ"א שם) ז"א, והדבור נעשה נשמה אל נוקבא דז"א, ושניהם הקול והדבור, הם יוצאים מבחי' הפה הזה, שהוא סוד מלכות כנודע.

ונחזור לענין הנשמה לנשמה הנקרא ראי' כנז"ל, כי הנה בחי' אבר העינים, הוא בחכמה, הנקראת נשמה לנשמה. ודע, כי הנשמה והרוח הננפש, הם מתלבשים תוך פנימיות הכלים, הנקרא גוף האדם. אבל הנשמה לנשמה, אין הגוף יכול לסבול ולהלבישו, אמנם היא נשארת בסוד אר"מ בחוץ לאדם, וכשהיא מקפת את הנשמה הפנימית, שמדורה בראש האדם, אז היא בחי' מקיף אל הנשמה, וכשהיא מקפת גם את הגוף של האדם, ששם מדור הרוח, אז היא בחי' א"מ אל הרוח, וכן כשהיא מקפת גם בחי' הנפש, אז היא בחי' א"מ אל הנפש. והענין הוא, כי כמו שיש ג' בחי', הנקראים: נשמה, ורוח, ונפש. כן בנשמה לנשמה הנקראת חיה, צריך שיהיו בה ג' הבחי' הנז' כלם בסוד א"מ.

עוד יש המדרגה העליונה, שבחמשת מדרגת הנפש, והיא הנקראת יחידה, ואמנם בחי' גלגלתא שהוא הכתר, משם הוא בחי' המדרגה העליונה, הנקראת יחידה, והטעם שנקראת יחידה, הוא, לפי שהיא א"מ אל כל העולמות בבחי' נשמה לבודה, ולא בהתחלקותה אל ג' בחי', שהם: מקיף הנשמה, ומקיף הרוח, ומקיף הנפש, כמו שנתבאר בענין הנשמה לנשמה הנקראת חיה, כי הנה לא יש בפנימיות רק ג' בחי', והם: גפש, רוח, נשמה, וכנגדם יש ג' בחי' דוגמתם, בנשמה לנשמה הנקראת חיה כנזכר, אמנם דוגמת היחידה, אין אחרת כמותה בבחי' הפנימיות

עצמו שלהם נשארה במקומה בבחי' אוד מקיף הנקראים נשמה לנשמה. אמנם יש בה מציאות אחד נמשך ממנו, והיא סוד הראיה וההסתכלות בלבד, ואינו הבל ממש נמשך למטה, ולכן מבחי' הראיה הזאת, נעשו הכלים הנקראים גוף, אבל בחי' ההבל עצמו של העין, הוא פנימי מאד, ואי אפשר שימשך ויתפשט למטה, ולפי שהראית הזאת נמשכה מן העינים, שהם יותר עליונים מן האזן והחוטם והפה, לכן בראיה הזאת לבדה, היה כח לברא ולעשות הכלים, ולא הוצרך גם ההבל עצמו שלהם. מה שאין כן באזן וחוטם ופה, שהם יותר תחתונים, כי הוצרך שהבל עצמו ממש שלהם יתפשט, כדי לעשות ולהאציל הבחי' הנזכר, ולא נעשה מהם שום מציאות, אלא בכח ההבל עצמו. האמנם לפי שבחי' העין, לא היתה הבל ממש, רק ראייה בלבד, לכן לא נעשו ממנה רק בחי' הכלים בלבד. מה שאין כן באזן וחוטם ופה, שאפילו בחי' כלים לא היה יכולים לעשות מבלי הבל עצמו ממשי, אלא שלהיותו הבל ממש, לכן היו נר"ן וכו' כנוכר.

וצריך להבין, מה ענין הראיה וההסתכלות הוה של עינים, דע, כי ראיית העינים המשיכה ממנה הסתכלות בנר"ן הנז', ומחמת הסתכלות בהם, נתהוו הכלים, וזהו סוד וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל וכו', כי הרוח והנשמה נקראו אור, והנפש נקרא את, כנודע כי הנפש היא מלכות, ונקראת את. ונמצא, כי בהסתכלות ראייתו יתברך באת האור, שהיא הנפש הנקראת את, והרוח והנשמה הנקראים אור, או יצאו הכלים, שהם המברילים, ועושים הבדלה וגבול ומדה באורות כנודע, וזהו ויבדל וכו'.

ודע, כי בהסתכלות הוה, יש שני בחי', והם: אוד ישר מלמעלה למטה, ואור חוזר ממש למעלה, כי בתחלה נמשכת הראיה מלמעלה, עד סוף בחי' הי' התחתונה של הנפש. ואחד כך כאשר חוזר האור ממש למעלה, אז היו הכלים המברילים, נעשים ומתהווים, והיו נעשים ומלבישים את הנפש בכל חלקיה ממש למעלה. ועי"ל בדרוש שקדם, כי שם נתבאר היטב ענין הסתכלות הוה, ואיך נעשו הכלים מתתא לעילא, ועי"ש היטב. ודע, כי זה האור הישר, היה בו כח לעשות כלים לבחי' הראש, אבל עם כ"ז

ותמיד השפע עליון נמשך אליו, וזה שאמרו בס"ה, דאין סוף מטי ולא מטי ביה, ותמיד נדבק ונאחו עם הא"ס, ע"י אותו הקלוח של ההבל, היוצא בכח בחוק מבפנים, ומכה בו תמיד. וזה הקצה העליון של ההבל, יקרא פנימי. ושאר ההבל המתפשט, יקרא חיצון. כי ההבל היותר קרוב אל מקום מוצאו, כמו הפה והחוטם, הנה הוא פנימי. ובהיות ההבל מתרחק יותר, או יקרא חיצון.

ונמצא כי ההבל היוצא מאחד מג' מקומות הנזכר, שהם אזן וחוטם ופה, הנה זה ההבל, הוא עצמות וממשות האור שיוצא ומתפשט לחוץ, ואף גם קצתו המתפשט אל הצדדים הנקראים חיצון כנוכר, גם הוא מן האור עצמו המתפשט, אמנם ודאי שיש הפרש בינו, לבין ראש ההבל הנקרא פנימי כנוכר, עם שהכל הוא אחד. ודע, כי מן הראש ההבל הנקרא פנימי כנוכר, היוצא מן האזן, ממנו נעשה בחי' ראש אל הנשמה, והיותו יותר קרוב ועליון ודבק עם מוצא מקור ההבל, אבל המתפשט הנקרא חיצון כנוכר, הנה הוא נעשה בחי' גוף הנשמה. כי כמו שבבחי' הכלים הנקראים גוף האדם, יש ב' בחי', והם ראש וגוף. כן יש ברוחניות עצמו, הנקרא נשמה, יש בה בחי' ראש עליון, ובחי' גוף שתחת מדרגת הראש. ובחי' ראש הנשמה, מתלבשת בנפש האדם. ובחי' גוף הנשמה, מתלבשת בגוף האדם. ועל דרך זה בהבל החוטם, נעשו ממנו ב' בחי', (נראה שחסר כאן, וכצ"ל, כי מן ראש עליון של ההבל, נעשה רוח אל ראש האדם. ומקצה ההבל חיצון, נעשה רוח בגוף האדם. ועל ד"ז בהבל הפה, נעשה ממנו ב' בחי') כי מן ראש עליון של ההבל הנקרא פנימי, נעשה נפש אל ראש האדם. ומקצה ההבל הנקרא חיצון כנוכר, נעשה נפש אל גוף האדם.

והנה אחד שנתבאר, איך נאצלו נר"ן, מן האזן והחוטם והפה, נבאר עתה בחי' הכלים, שהם הגוף שלהם. הנה נתבאר, כי מבחינת הראיה עצמה, נעשת הנשמה לנשמה. אבל דע, כי אין בחי' הראיה בחי' ההבל ממש, הנמשך מן העין, כדרך האזן והחוטם והפה, שהנשמה והרוח והנפש, הם הכלים ממש, המתפשטים מהם למטה. אבל העינים אינם כן, כי ההבל

עד שיעור סיום רגליו, משא"כ בלאה ורחל, כי הנה לאה וז"א אינם שוים בקומתם, אמנם לאה קצרה מאד, ושעור התפשטות קומתה, הוא עד מקום החזה של ז"א בלבד, ושם מסיימים רגליה, ואינה כמו בינה העליונה ששעור קומתה מתפשטת בכל אורך קומת אבא עד סיום רגליו. ובסוף סיום רגלי לאה, מתחיל ראש רחל, ממקום החזה של ז"א, ומתפשטת עד סיום רגלי ז"א. ונמצא, כי בערך רחל עם ז"א, היא התבונה עם הבינה.

והנה ז"א, יש בו הוי"ה אחת, כוללת כל שעור קומתו. והנה ב' אותיותיה י"ה, הוא בראשו, בחו"ב שבו. ואות וא"ו, היא בגופו של הת"ת שבו, הרי כי ז"א כולל שלשה אותיות י"ה, ומסיום קצה אות וא"ו של י"ה, שהוא בסיום הת"ת שלו, שם יוצאת רחל, שהיא ה' אחרונה של ההוי"ה כנז"ל, ועומדת בנה"י דז"א. שהם סוד קצה הוא"ו הנז'. ועד"ו למעלה, יש הוי"ה אחת בבינה בכללותה במילוי ס"ג כנז"ל. וג' אותיותיה הראשונות י"ה, הם כללות הבינה בסוד חו"ב תפארת שבה. ואות ה' האחרונה, היא בחי' התבונה, שעומדת בסיום אות ו' של הבינה, כנגד הנה"י שבה. באופן, שהתבונה היא בחי' ה' אחרונה של הבינה כדרך שרחל היא ה' אחרונה של ז"א. ונמצא כי הוי"ה אחת דס"ג, כוללת את הבינה ואת התבונה, כי ה' אותיות י"ד ה"א וא"ו, הם בבינה, והי' האחרונה בתבונה.

גם צריך שתדע כלל אחד, הוא, אעפ"י שבענין האיכות, אין התבונה רק רביעית אל הבינה אמנם בענין הכמות, כ"כ היא גדולה התבונה, כמו מחצית הבינה, לפי ששעור מקום מן החזה דבינה ולמטה, הוא כשיעור מקום שמן החזה ולמעלה. נמצא, כי בבחי' אורך הכמות של הקומה, נמצאת התבונה מחצית קומת הבינה. ובבחי' האיכות, שהם האורות אין בתבונה רק רביעית הבינה, כי אין בה רק ה' הרביעית, שבארבע אותיות ההוי"ה הנז'.

לא היה ניכר עניינו, עד שיפגע ההסתכלות הזה באור הנפש של הפה כנזכר, ועל ידי כן ניכר בחי' הכלים של הראש. אבל בחי' הכלים של הגוף, שהם ז' תחתונות, לא היה יכולת באור היושר של ההסתכלות הנזכר לעשותם הוא לבדו, אלא עד שיסתכל ויפגע ההסתכלות באור הנפש (בע"ה איתא הנפש של הנפש של הפה, עיין שם שער אח"פ פ"ג) של הפה, וע"י שניהם היה האור חוזר ממטה למעלה, ועושה כלים ומלביש את הו' תחתונות הנקראים גוף.

דרוש ג' בענין האזן י

ונחזור לבאר ענין הבל האזן הנקרא נשמה כנז"ל. הנה נתבאר, כי הנשמה נמשכת מן האזן, הנקראת בינה. והנה שמיצה בגימטריא תכ"ה, הנרמז בראשית תיבות "כל הנשמה תהלל י"ה. כי הנשמה נמשכת מן השמיצה, שהיא בגי' תכ"ה כנזכר. והנה אז"ן בגימטריא ג"ה, והענין מתבאר במה שכתבנו לעיל, כי יש בינה ויש תבונה, והבינה היא שם אהי"ה במלוי יודי"ן, והתבונה היא הוי"ה דמלוי ס"ג. אמנם גבוה מעל גבוה, יש שם הוי"ה דס"ג, הכולל בינה ותבונה אחרונה למטה (עיין ע"ה שער אח"פ פ"ג מבו"ש דקע"ד) מאהי"ה דיודי"ן הנז' הנק' בינה, והם בינה אחרת דיודי"ן, ותבונה דהוי"ה דס"ג אחרת. ונבאר ענין זו ההוי"ה דס"ג העליונה, אשר היא למטה מאהי"ה דיודי"ן העליון כנזכר, ועם כ"ז כוללת בינה ותבונה אחרת, הנקראים אהי"ה דיודי"ן, והוי"ה אחרת דס"ג תחתון.

דע, כי כמו שיש לאה ורחל למטה, כך יש בינה ותבונה למעלה. אבל יש הפרש בהם, והוא, כי למעלה או"א כחדא נפקין, וא"כ מוכרח הוא, שחכמה ובינה העליונים, יהיו שוים בקומתם מלמעלה למטה. ואמנם התבונה, היא יוצאת ממקום החזה של הבינה, ומתפשטת עד שיעור סיום רגלי הבינה, ע"ד שנתבאר ברחל, כי גם היא יוצאה מן החזה דז"א, ומתפשטת

הנהרות ומראה מקומות

י ע"ה שער אח"פ פ"ג ד' ה'. ע"ה עם פמ"ס ענף ט"ז.

עד החזה של הת"ת דז"א, שהוא שיעור שלישי העליון של הת"ת. וכבר אמדנו, כי כל ספירה היא י', נמצא כי השליש שלוקחת מת"ת דז"א, הוא ג', ועם הס' הנו', יעלה הכל ס"ג בגימטריא. והרי נתבאר, איך זו הה' אחרונה של התבונה, אשר נתפשטה ונתלבשה תוך ז"א, היא בחי' הויר"ת ס"ג ג"כ.

ובזה יהיה בידך כלל א', כי בבחי' הרוחניות העליון, בכל מקום שהוא, אעפ"י שתמצא חלק ממנו עולה או יורד ממקומו, נשארת שלימות בחינתו במקומו בלי חסרון, ומה שהוא למעלה הוא שלם בבחינתו, ומה שיורד למטה גם הוא שלם בבחינתו. ולכן תמצא בענין התבונה הזו, איך אפילו בה' אחרונה שירדה ממנה ונתלבשה תוך ז"א, גם שם דיתה שלימה בבחי' הויר"ת דס"ג, כמו שנתבאר. ובה יתבאר לך, סיבת היות ז"א הויר"ת דמ"ה דאלפין, ויש בה ג' אלפין, להורות כי כל א' הוא אהי"ה, כנו' בספר התקונים תקון ע'. והנה ג' אלפין, הם ג' שמות אהי"ה, שסודם בתבונה, והם עולים בגימטריא ס"ג, להורות אל הנזכר, כי בבחי' זו של התבונה, שנתלבש בסוד מלוי, תוך הויר"ת של ז"א, יש בה הכללות ס"ג שלם.

גם צריך שתדע, כי זו הה' שירדה מן התבונה, ונתלבשה תוך ז"א כנו', הנה ציורה ד"ו. והענין הוא, כי הנה התבונה נתפשטה הוך ו' ספירות דאשונות ושליש ת"ת של ז"א, שהוא מן הכתר שבו, עד החזה שבו, וזהו סוד ו' שבציור ד"ו הנו', כנגד הו' ספירות שבז"א. ונדוע כי בסיום רגל אות הו"א, יש נקודה קטנה עקומה קצת, הנו' בפרשת בלק בספר הוהר בדף כ"ד ע"ב, בשם פסיעה לבר, בפסוק אשורנו ולא עתה, כמבואר אצלנו שם. ואותה הפסיעה, היא כנגד שלישי עליון דת"ת דז"א, הרי כי אות ו' שבציור ד"ו, רומזת לבחי' התפשטות התבונה בז"א, בו' ספירות ושליש שבו, ונעשת בסוד ס"ג כנדוע וכנו'. ואמנם אות ד' שבציור ד"ו, רומזת אל בחינת לאה, הנקראת ד', קשר תפלין של ראש, העומדת באחור ז"א, כנגד ו' ספירות ושליש הנזכרים, שהוא החזה. ומשם ולמטה, עומדת רחל כנדוע,

גם צריך שתדע כלל שלישי, כי כמו שנתבאר אצלנו, שאעפ"י שרחל שעור קומתה מן החזה דז"א ולמטה כנוכר, ולפעמים נגדלת ועולה להיות שה קומתה עם כל שיעור פרצוף ז"א, ואז הם שוים בקומתם גם הם. והנה עדין הוא בתבונה, כי לפעמים התבונה נגדלת, ועולה ומתארכת בשה באורך כל הבינה עצמה, ואז מתלבשת הבינה בתבונה והם שוות בקומתם, והרי נתבאר כי שלשה מציאות יש אל התבונה: כי לפעמים שה ממש אל הבינה בכל ארכה, או מחצה, או רביע.

ועתה נבאר בחינת התפשטות התבונה הזו, ששרשה מן האון ולמטה, בחוטם שהוא ז"א כנוכר לעיל. הנה נתבאר, כי כל קומת התבונה אינה רק בחי' ה"י אחרונה דהויר"ת דס"ג הכולל, וזנה ה"י שעורה ג' ההי"ן, שהם בגימטריא ט"ו, כמספר ה"י במלואה, באופן ששעור קומת התבונה הם ג' ההי"ן, ה' אחת, בכתר ח"ב שלה. וה' ב', בחג"ת שלה. וה' שלישית, בנהי"י שלהם.

ואמנם נודע, כי אין התבונה כולה מתלבשת תוך ז"א, רק הנהי"י שבה, שהם ה' שלישית שבה, ונשארו ב' ההי"ן ראשונות שבה, בלי התלבשות, ומתחברות עם הויר"ת דס"ג השלימה, הכוללת בינה ותבונה כנו'. ונמצא כי אות י' שיש במלוי ה"י אחרונה דס"ג, נתחלקת לב' ההי"ן, והה' ראשונה מהם נשארה בבחי' מלוי למעלה, לאות ה' אחרונה דס"ג הכולל, כזה: יר"ד ה"י וא"ו ה"ה. והה' הב', נתלבשה בז"א. ואמנם זו הה' שנתלבשה תוך ז"א, שהיא בחי' החוטם כנו', נתחלקת לג' קוים כזה: ה', שהם סוד נ"ה יסוד שלה, שנתלבשו בז"א. גם זהו סוד של אות ה', אשר עומדת בנוק' דפרדשקא, ר"ל נקב החוטם, כנו' בספרא דצינועותא, ובאדרת האזינו, כי היא הה' שירדה מן התבונה שבאזן, אל הז"א שבחוטם.

ואמנם ענין זו הה' שירדה אל החוטם עניינה הוא, כי היא מתפשטת ומתלבשת בו' קצוות של ז"א, שהם כתר חב"ד חו"ג. וציור זה, היא דו כזה: ה', שהיא בגי' י', ואם נחשוב ו' פעמים ו', יהיו עולים בגימטריא ס'. ונדוע עוד, כי היסוד של התבונה, מתפשט

הרי כי אות ה' האחרונה שבכל פרצוף התבונה, היא המתלבשת בז"א, וצורה ד"ו, ורמות ענין התפשטותה תוך ז"א עד החזה שבו, ואיך ממנה יצאה בחי' לאה, שבאחור המקום ההוא ממש כנדע.

ונחזור לבאר עתה, מה שנשאר מן התבונה למעלה, שלא נתלכשה תוך ז"א. הנה נתבאר, כי התבונה הכוללת, היא הוי"ה כללות דס"ג, וכשתסיר וכשתחלק אות י' העשירית שבה של מלוי הוי"ה אחרונה, לבי, יהיו ב' ההי"ן, וההי' הב' היא נתלכשה לבדה, ונשארה התבונה למעלה בבחי' הוי"ה אחת, במלוי כזה: כמנין י"ד הוי"ה וא"ו הוי"ה, והנה היא עולה בגימטריא ג"ח, או"ן. והנה כל זה הוא בבחי' התבונה הנקראת או"ן כנו"ל, וכמו שיתבאר עוד. והענין הוא, במה שביארנו בעליית התפילות דשחרית דחול, ובמקומות אחרים, כי בכל הדברים העליונים יש בחי' פנימיות, ובחי' חיצונית, והנה זו הוי"ה שירדה מן התבונה הפרטית, ונתלכשה בז"א, היא מן החזה ולמטה של התבונה הזו כנו"ל, וכאשר ירדה זו הוי"ה למטה להתלבש בז"א, אז ירדה חצי קומת התבונה שמן ראשה עד החזה שלה, למטה, במקום שהיתה שם בתחלה, אותה הוי"ה שירדה ממנה, ונתלכשה בז"א, כי אין המקום פנוי, וזכור מה שאמרנו למעלה, כי מחצית קומת התבונה בכמות ולא באיכות, הוא במקום החזה שלה. ונחזור לענין, כי כיון שירד מחצית עליון של התבונה, במקום שהיה שם בתחילה מתציתה התחתונה, אז גם מחצית התחתון של הבינה, ירדה למקום מחצית עליון של התבונה, ואז גם מחצית עליון של הבינה ירדה למקום מחצית עצמה התחתונה, ונדע כי התחלת ראש התבונה היתה בתחלה, במחצית התחתונה של בינה, ונמצא כי כל כללות הוי"ה דס"ג העליונה, הכוללת בינה ותבונה, ירד למטה, במקום ששם היה מקום התבונה כנו", ונמצא כי הבינה והתבונה, שניהם יקראו עתה תבונה כוללת, ובה צריך שימצא כל הוי"ה דס"ג שלימה, היא בחי' הוי"ה י"ד הוי"ה וא"ו הוי"ה, שהיא בגימטריא או"ן כנוכר, ועם הוי"ה ב' של מלוי

הוי"ה אחרונה שבה, שירדה ונתלכשה בחוטם שהוא הוי"ה כנו"ל, הרי ס"ג שלם. ועתה נבאר, איך מה שאמרנו שנשאר למעלה, הם בחי' ג"ח כמספר. דע, כי זה שאמרנו, שאותה הוי"ה ירדה ונתלכשה בחוטם, אינו כל עצמותיה, רק בחי' של החיצונית שלה בלבד, אשר נעשית פנימיות תוך ז"א, שהוא החוטם, ופנימיות הוי"ה נקרא חיצונית בערכה, כמבואר אצלנו בסדר עליית תפלת שחרית דימי החול עיין שם, ופנימיותה נשארה למעלה, והיא אות הוי"ה אחרת, הנה עוד יש למעלה ב' ההי"ן אחרונות שבהוי"ה, העולה ג"ח כזה: יו"ד הוי"ה וא"ו הוי"ה כנוכר, וגם בהם יש חיצונית ופנימיות, והנה פנימיות ההוי"ה אחרונה שיש בכלם שאמרנו שנשארה למעלה, נעשת חיצונית אל החיצונית של שני ההי"ן האלו, ומלבשת אותם, ולכן צריך שזו הוי"ה הנקראת פנימיות, שתגדיל ותכפל לבי ההי"ן, כדי שתוכל להלביש את חיצונית שני ההי"ן הנו", וחיצונית שני ההי"ן הנו", נעשות בחי' פנימיות להם, והרי הם עתה למעלה ד' ההי"ן, ב' מלבישות לבי, כנדע כי כיון שהבחי' התחתונה דהוי"ה דס"ג ירדה חיצוניתה ונתלכשה בז"א, מוכרח הוא שכל המדרגות העליונות, כלם ישתנו מבחינתם הראשונה, וירדו אחריה, דוגמתה, ומה שהיה בתחלה למעלה חיצונית, אל שלמעלה ממנה, נעשית עתה פנימית אל שלמטה ממנה, שהיתה תחילה בחי' פנימיות, ועתה נקרא חיצונית בערך העליונה.

ונחזור אל הענין, כי הרי יש לנו שני ההי"ן חיצוניות, וב' ההי"ן פנימיות, עוד נשארו שני ההי"ן של פנימיות, והנה הם נעשית חיצוניות, אל חיצונית אותיות וא"ו אשר למעלה מהם, כמו שביארנו, כי הכל הולך אחר התחלה, וכיון שבתחלה ירדה אותה החיצונה של אותה ההי"ה בז"א, צריכות כל המדרגות הקודמות אליה, לרדת אחריה, ולעשות התלכשות אחר מחדש. והנה חיצונית אותיות וא"ו, נעשות פנימיות הב' ההי"ן הנזכר, לכן צריך שיגדלו שני ההי"ן האלו, שמספרם הוא עשרה, לכשיהיו במספר י"ג כמנין וא"ו, כדי להלבישם. והנה הם י"ג וי"ג הרי כ"ו, ועוד כ' הראשונות של ההי"ן הם מ"ו, והנה עתה פנימיות אותיות וא"ו נשארו

וא"ת, למה גם הוא שלמעלה מן השני ההי"ן, לא נתן כח בהם להוסיף רק ג' חלקים בלבד, וכיון שהם עליונים מן השני ההי"ן, (לא) היה להם להוסיף ה' חלקים, כמו שהוסיפו הם בה' תתאה, והתשובה מבוארת, כי אלו היה צורך להם להוסיף עד ה' חלקים, ודאי שהיה בהם יכולת להוסיף, אלא שכיון שלא הוצרך להוסיף רק אותם הג' בלבד, כדי שיושלמו לבחינת י"ג כמנין וא"ו, לכן לא נתנו כח תוספת בשתי ההי"ן שיוסיפו רק ג' חלקים בלבד.

ונחזור לענין, כי הנה אלו הח' חלקים של תוספת העליונים, הם בחינת שתי אותיות א"ו מן או"ן, והענין הוא, כי הנה ב' חלקים העליונים, המתלבשים בתוך י' חלקי הוא"ו, הנה הם שנים כנגד שנים, והתוספת הם שמונה, והנה כאשר תמשיך אור אלו השנים באלו הח', הנה החלק העליון נמשך עד הו', והחלק השני נמשך עד הח', כי להיותו למטה מהראשון, לכן יכול להתפשט חלק א' יתר, על מה שמתפשט הראשון, ונמצא, כי הו' חלקים הראשונים של התוספת, הם מקבלים אור הב' חלקי עליונים יחד, אבל החלק הח', אינו מקבל אור רק מן החלק השני לבדו, שנתפשט עד מקומו כנוכר, ונמצא, כי אלו הח' חלקים של תוספת, חלוקים בקבלת אורם לב' חלוקות, וזהו סוד א"ו מן או"ן, אלא שהם ממטה למעלה, כי הא' פחותה מן הו', וכן על ד"ו, הו' פחותה מן הן' של או"ן בבחינה אחרת, כמו שנבאר; כי הן' הם עקריים, שהם סוד כ"ה כ"ה אתון דיחודא דשמע ישראל.

ובתחלה נחזור אל ענין הנזכר, כי הנה נתבאר הטעם, איך כל אלו הנ"ח חלקים, הם מכלל התבונה, ולכן צריך שיהיה בה בחינת הוי"ה דס"ג שלימה, שהיא הנ"ח הנזכר, ועם הה"א אחרונה שירדה בחוטמא, הרי ס"ג אמנם ג' חלקים עליונים דפנימיות אות וא"ו, שנעשו חיצוניות אל פנימיות ב' חלקים של יו"ד דמלוי ה' כנו"ל, אינם מכלל התבונה, לפי שהנה הם מן הוא"ו, שאינם מכלל התבונה, ולא עוד, אלא שהלבישו את פנימיות שני החלקים של יו"ד דמלוי ההי"ן ראשונה של הבינה עצמה, לכן אינם מצטרפים עם הס"ג שבתבונה, אבל בבחינת

מגולות, ואעפ"י שמאותיות וא"ו ולמעלה הוא בחינת בינה כנו"ל, עכ"ו, כיון שחיצוניות וא"ו ירד להתלבש תוך שני ההי"ן שהם מבחי' התבונה, ולסבה זו נשארו פנימיות אותיות וא"ו מגולים, לכן עדיין כ"ו נקרא מבחי' התבונה, ואז נעשים פנימיות אותיות וא"ו, חיצוניות אל שני חלקי אותיות י', אשר במלוי הי"ן ראשונה, שהיא מבחי' בינה, באופן זה: כי הג' חלקים העליונים של י"ג חלקי וא"ו, נעשים חיצוניות אל פנימיות שני חלקי היר"ד הנזכר, כי כ"כ הוא שיעור ג' תחתונים, כמו ב' עליונים, ושאר י' חלקי הוא"ו התחתונים, נעשים חיצוניות, אל חיצוניות שני חלקים מן היר"ד הנזכר. הרי הם עתה י"ב חלקים, ועם המ"ו הראשונים הרי הם ג"ח, וכלם הם מכלל התבונה, לסבה הנזכרת, כי כל ירידת חיצוניות וא"ו, היה לצורך ההי"ן של התבונה, לכן גם פנימיות וא"ו, שנעשה חיצוניות אל שני חלקי יו"ד של מלוי הי"ן ראשונה של בינה, גם הם נקראים מכלל התבונה, והרי, איך כללות כ"ו הוא ג"ח כמנין או"ן, ועם ה' תתאה שירדה בחוטמא, הרי ס"ג, וכלם בתבונה לבדה.

וצריך ליתן טעם, למה פנימיות י' חלקי הוא"ו, כלם יחד נעשו חיצוניות אל חיצוניות ב' חלקים לבד של י' מלוי הי"ן כנוכר, והענין הוא, כי הנה הראוי היה, שלא יתלבשו רק בשני חלקים לבד כמותם, ונמצא שהגדילו עוד ח' חלקים אחרים, והטעם הוא, לפי שיש לנו הקדמה, כי כל דבר עליון מחבירו, הוא גדול בכל אשר למטה ממנו, ואם נמנה כמה תוספת הוסיפו האותיות שלמטה ממנו, יהיו ח' חלקים תוספת, ולכן גם היא הוסיפה ח' חלקים, בסך כל מה שכלם יחד הוסיפו כנוכר, ואלו הם הח' חלקים של תוספת, שהוסיפו האותיות שלמטה כמנה, כי הנה פנימיות ה' תתאה, נגדלה בשיעור שני ההי"ן כנוכר, הרי שנתוספה ה' חלקים של תוספת על הראוי לה, ופנימיות ב' ההי"ן שלמעלה ממנה, נגדלו, ונעשו י"ג חלקים, להלביש את חיצוניות וא"ו, הרי ג' חלקים אחרים של תוספת, ועם הה' הראשונים, הרי ח' חלקים של תוספת, וכנגדם הוסיפה מלוי אות י' של הי"ן ראשונה, ח' חלקים תוספת כנוכר.

ואחרת, גם הם בכלל התבונה, והוא, כי כיון שכל חיצוניות וא"ו זו נתלבשו בשתי ההי"ן שהם מכלל התבונה לבדה, לכן גם הג' חלקים עליונים של פנימיות וא"ו זו, הם בכלל התבונה בבחינה אחרת, והוא באופן זה, כי אלו הג' חלקים הנ"ל של פנימיות הוא"ו, אשר נעשו חיצוניות, אל פנימיות שני חלקים של יר"ד דמלוי ה"י ראשונה, הגנה הם יחד ה' חלקים, ונעשים בחינת אות ה' אחרת, כדוגמת ה' תתאה רתבונה, שנתלבשה בחוטמא הנקרא ז"א, ואמנם ה' זו אינה לא מכלל הבינה, ולא מכלל התבונה, אמנם נשארה בחי' אמצעית ביניהם, ונעשית אר"מ אל כל התבונה, שהם הנ"ח חלקים, עם הה' שנתלבשה בחוטמא, שמספרם יחד הוא ס"ג, ונמצא עתה, שהם ה' למעלה בסוד אר"מ אל התבונה, ונ"ח באמצע בסוד התבונה, וה' לתתא דאתלבשת בחוטמא, ועתה, אם תחבר הנ"ח אמצעיים עם ה' תתאה יהיו ס"ג, ואם תחבר הנ"ח עם הה' עילאה שנעשת אר"מ, יהיה ג"כ ס"ג, וזהו סוד פסוק אלה תולדות נח נח וגו', ואמרו רז"ל במדרש רבה א' ובספר הזהר, כי נאמר ב' פעמים נח נח, לדמוז כי הוא נייחא דעילאין ונייחא דתתאין, וכונתם ידמות, אל מה שביארנו, כי בהתחבר נ"ח האמצעיים בה' עילאה, יהיה ס"ג, וכן בה' תתאה, יהיה ס"ג, הרי הם שני ס"ג, והכל יחד בעצמו הוא שרש ס"ג כגודע, הרי הם שלשה מיני ס"ג, ולהלאה נבאר עניינם.

ונחזור למה שיערנו לעיל, לבאר כאן איך ג' אותיות אר"מ, סדרם ממטה למעלה, וכבר ביארנו ענין ב' אותיות א"ו, ונבאר עתה ענין אות נ' של און, איך היא עיקרית לכלם, הגנה עיקר אלו הנ"ח, אינם רק כ"ה בלבד, לפי שהה"א תתאה ירדה למטה בחוטמא, ומה שנשארו אל התבונה, הם ב' ההי"ן, ואות וא"ו, וב' חלקים שידרו מאות י' של מלוי ה"י עליונה שבבינה, הרי הם כ"ה חלקים, ואלו הם עיקר הכל, ואלו הם סוד כ"ה אתוון דיהודא שבפסוק שמע ישראל.

זהו ענין הליג שנשארו בבינה, כי הגה הם ב' אותיות יר"ד ה"י במלואיהם, שהם ל"ה, וכשתסיר ב' חלקי הי"ו"ד אחרונה של מלוי ההי"ן, שידרו למטה תוך פנימיות ג' חלקים עליונים של אותיות וא"ו, ונעשו ה' עילאה למעלה מן הנ"ח כנוכר, הגנה ישארו למעלה בבינה ל"ג חלקים כנוכר.

גם דע, כי כמו שנתבאר, שיש הוי"ה דס"ג אחת, הכוללת את בינה ותבונה, וגם יש הוי"ה דס"ג אחרת פרטיית בתבונה לבדה, לפי שבת נתפשט כל מציאות בינה אח"כ כנוכר, והנה כמו כן צריך שגם בתבונה, יהיו בה כל המאה ברכאן הנז"ל, שאמרו שיש בבינה, והוא באופן זה, כי הגנה נתבאר איך בתבונה יש נ"ח חלקים כמנין אר"מ, ועוד יש ה' תתאה המתפשטת

הנחות ומראה מקומות

(ג) זהר ואתחנן אות ס"א, ועיין בסלם ש"ט מאמר יחוד עליון ויחוד תחתון, ובוהר שמות אות ר"ז.

(א) שמות רבה פ"ב ר', זהר סוף פרשת בראשית אות תל"ה, ועיין בחלופי גרסאות שם, ופרשת נח אות י"ג, (ב) עיין ברכות טו.

די, על ידי יסוד התבונה, שגם הוא נפסק שם. ולא נתפשט יותר.

ונחזור למעלה, לבאר מה ענין אותם הליג חלקים שהם בבינה למעלה כנוכר. הנה נתבאר אצלינו, כי לפעמים אות א' נחלק הקו אמצעי שבה לשנים לארכו, כזה א, ואז הם י"ו למעלה י"ו למטה, הדי ל"ב, שהם כנגד ל"ב שינים שבפה, ועם כללותם הם ל"ג. ונודע, כי אות א' היא בבינה, (כמשרו"ל ה) אלף בינת בינה, וא"כ בינה היא אלף, והיא בגימטריא ל"ג כנו". גם אלף במלואה: אלף למ"ד פ"ה, והם בגי' (א) דס"ו, תחלקם לג' חלקים, יהיו ג' פעמים פ"ט פ"ט פ"ט, והם סוד הוי"ה דס"ג, עם מספר ארבע אותיותיה הפשוטות שהם כ"ו, יהיו פ"ט. והדי איך באות אלף במלואה, שהוא בגימטריא דס"ו, נכללים בה ג' הוי"ות של ס"ג, וג' הוי"ות בפשוטים.

ואמנם כנגד אלו ג"פ ס"ג, יש ג"פ ס"ג למטה בתבונה, שהם ה' עילאה ונ"ה, הרי ס"ג. וה' תתאה ונ"ח הרי ס"ג. והכל יחד בעצמו הוא ס"ג, הרי ג' פעמים ס"ג שיש בתבונה כנו"ל. ונודע, כי ג' הוי"ות הם ג' אלפין, בהיותם בצירוף כזה יו"י א, והוא בגימטריא כ"ו, כמנין ד' אותיות ההוי"ה בפשוטם. והדי כי באלף העליונה במלואה שהם בגימטריא דס"ו, יש בה ג' הוי"ות דס"ג וג' אלפין, וכבר נתבאר, כי כל אלף היא בגימטריא ל"ג כנוכר, נמצא, כי הג' אלפין האלו, הם ג"פ ל"ג, שהם בגי' ק' עם הכולל, ואלו הק' הם למעלה בבינה, כדמיון הק' שביארנו לעיל שיש בתבונה, והנה אם תחבר ק' זה עם הרס"ו הנזכר, יהיו שס"ו, והם סוד שס"ה יום ורביעי, שהם מספר ימי שנות החמה כנודע. וכבר הודעתוך, כי אלף

בחוטמא שהוא ז"א, היא נעשית בחי' מ"ב כמו שנבאר, והנה תחבר מ"ב ונ"ה, הרי ק' בתבונה לבדה.

זה אופן המ"ב האלו, הנה ביארנו במקומות רבים, כי אות ה' מתחלפת בג' ציורים: האחד הוא בצירוף ג' קוים, שהם ג' ווי"ן כזה ה. ה', הוא בצירוף ד"ו, כזה ה. הג', הוא בצירוף ד"י, כזה ה. ואמנם בהיותה בצירוף ד"י, הנה הם ג' קוים נה"י, ובכל אחד מהשלשה יש ד"י, הרי ג' פעמים ד"י, הם מ"ב. גם זהו סוד המ"ב הנזכר, הוא בחי' מ"ב אתון שיש בהוי"ה דס"ג, והם: ד' אותיות ההוי"ה בפשוטה, והעשר אותיות מלווייה, וכ"ח אותיות מלוי מלויה, הרי מ"ב. והנה בזה ה' תתאה שנתלכשה בחוטם, יש בה לבדה כל ההוי"ה דס"ג ג"כ. ונמצא, כי אלו המ"ב אשר בה, עם הנ"ח אשר בתבונה, הרי ק'.

גם סוד אחד יש בענין ה' זו תתאה, שנתלכשה בחוטם, הנעשה ציור ד"י. והוא, כי במקום זה נרמז, כמאמר רז"ל (ד) למה נקרא שמו שר"י, שאמר לעולמו די, והענין הוא, כי היסוד של בינה, הוא הנקרא שדי כנודע, והנה היסוד של ה' תתאה שנתלכשה בחוטם שהוא ד"א, נתפשט עד מקום החזה שבז"א בלבד. ואז אמר ד"י, ולא נתפשט יותר, ולכן הוא ציור ד"י. עוד יש טעם אחר, למה ה' זו היא בצירוף ד"י, והוא, במה שנודע, כי פרצוף לאה יצאה באחור ז"א, כנגד הנצח הוד יסוד של התבונה, המתפשטת תוך ז"א, ואין לאה מתפשטת, רק עד כנגד החזה של ז"א באחורים, וגם על לאה זו רמזו, באמרו שאמר לעולמו די, ולא נתפשטה יותר, כי גם היא נקראת עולם כנודע, ולה נאמר

הגה

תהיה באלף. (ו) ואז יהיה החשבון שלם כמנין רס"ו, ובכולל יהיה רס"ו, ואז יתחלק לג' חלקים פ"ט, כנלע"ד.

(א) אמר שמואל המעתיק, נלע"ד טעות קולמוס, כ"א תמלא הפ"ה בה"א, יהיה החשבון ר"ע, ולא רס"ו. לכן נלע"ד להגיה, שמלוי הפ"א

הגהות ומראת מקומות

(ו) כן הוא מפורש בע"ח שער אה"פ דף ס' ד"ה ונחזור.

(ד) חגיגה י"ב. זהר פנחס רנ"א:
(ח) שבת ק"ד.

שאין בה רק אותיות בן י"ה, אבל בת לא נרמזה בה. והענין הוא, כי בכינה לבדה אין בה בחי' שם אדני' הנקרא מלכות ובת רק יש בה חשבון הוי"ה שהוא בחי' ב"ן. אבל כאשר תחבר עם התבונה, אז יהיה בהם בחי' הוי"ה ואדנות, שהם בן ובת, והוא במה שביארנו לעיל. כי ה"ג חלקים שבכינה, כשיתחברו עם הניח' חלקים שבתבונה, יעלו בגימטריא צ"א, כמנין הוי"ה ואדני', שהם בן ובת.

גם תבין מן הדרוש הנזכר, ענין ש"ע נהורין שיש בפנים העליונים, הנקראים תרין תפוחין, והוא, כי הנה נתבאר למעלה, כי באון העליונה יש בה ג' בחי' דס"ג, שהם אלו: האחת, ה' עילאה עם נ"ח, הרי ס"ג. הב', ה' תתאה עם נ"ח, הרי ס"ג. הג', כללותם יחד הוא ס"ג אחד. הרי ג' פעמים ס"ג באון ימין, ועל דרך זה ג' פעמים ס"ג באון שמאל, הרי ו' פעמים ס"ג. והם בגימטריא שע"ה, שהם ש"ע נהורין, הנמשכים אל הפנים תרין תפוחין קרישין, והשמונה האחרים, הם שמונה אותיות שיש בשני הוי"ות, שיש ברישא חוורא, והם למעלה בשני צדדי הראש ימין ושמאל, הנמשכים אל הפנים הנזכר. גם תבין ענין הוי"ה דמ"ה דמלוי אלפיין איך היא בחוטם, כי שם הוא בחי' ז"א. גם תבין, כי חוטם בגימטריא ס"ג, לרמוז אל ה' תתאה דתבונה שהיא האון, שירדה ונתלבשה בחוטם, ונעשה בחי' ס"ג כנז"ל. ותבין ג"כ ענין און שהוא בגימטריא נ"ח, ונמשך עם ה' זו שירדה בחוטם ונעשת ס"ג כמנין חוטם.

הקדמה קטנה

דע, (ח) כי מן הברורין של אי"א ואי"א וז"א, מהם נעשו ג' בחי' אל ז"א, בסוד עיבור ויניקה ומוחין דגדלות. כי בתחלה לוקח הברורין תחתונים, ואח"כ יותר גבוהים, ואח"כ יותר גבוהים, וצריך עיון. עוד דע, (ט) כי מג'

היא בינה על דרך הנזכר, גם הודעתך איך בינה היא און. גם הודעתך בזה ביאור מה שאמרו בספר הבהיר, כי האון היא כצורת אל"ף, והוא מוכן עם הנזכר.

גם הודעתך, איך מן ה"ג שבכינה, נמשכות ג' אלפין, שהם ג' פעמים ל"ג, ועולים בגימטריא ק' עם הכולל. ואמנם ק' אלו, הם בחינתם שם אדני' עליון אשר כאן למעלה, והם סוד מאת אדנים, אשר הודעתך במקום אחר עניינם, שנרמזים בשם אדני' אשר הוא בגימטריא ס"ה, ועם מספר ל"ד אותיות שיש במלוי מלוי, הרי הם צ"ט, כמנין ג' פעמים ל"ג ל"ג הנו', ועם כללותם הם ק'.

גם ידעת פירוש הפסוק ה' שמעה וכו', כי השמיעה היא באון שהיא הבינה, ולכן ראשי תיבות "שמעה" סלחה "הקשיבה, הם שס"ה כמנין הנזכר, שהם ימות תחמה, ששרשם בבינה, ולכן מתחילים מבחי' השמיעה. והם סוד הרס"ו עם הק' העולים שס"ו כנז"ל.

גם הודעתך, איך שם אדני' יש במקום הזה. ודע, כי לסבה הנזכר, עיקר אמירת פסוק זה של אדני' שמעה וגו', הוא ביום הכפורים, אשר רומז אל בינה עילאה כנודע. (ו)

גם בזה תבין מה שכתבנו בדרוש יום הכפורים, בענין ה' עיגויים שבו, שכלם בחינת קולות, שבהם נזונים ז"א ונוקביה ביום כפורים, ואינם נזונים מסוד אכילה ושתייה. ותבין איך כל בחי' הבינה הם קולות הנשמעים לאון.

גם בזה תבין, כי התבונה היא אות ה' אחרונה של הבינה. וזהו סוד מה שאמרו בספר התיקונים, מלכות נפש תבונה. והענין הוא, כי התבונה היא בחי' המלכות הנקראת נפש של הבינה.

גם בזה תבין מה שאמרו באדרת האוניו (ז) כי תבונה איהי בן ובת, מה שאין כן בבינה.

הגחות ומראה מקומות

- (ו) תקוני זהר אות צ"ד ובדפרי דף ל"ה ע"א.
 (ז) בארד"ו אות ס"ג ובדפרי דף ר"צ ע"ב.
 (ח) ע"ח שער התקן פ"ח. ובשער כללות אבי"ע פ"ב. ועיין בסוף ספר בית שער לכתובות.
 (ט) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ו ח' ושער הנסידה פרק ו'.

ראשונות דאימא, נעשים המוחין לזעיר אנפין. עוד דע, י' כי הפרצופים הם בסוד נשמה ודוח ונפש זה לזה. כ' ואדם קדמון הוא נפש וכו'. עד כאן הגיעה הקדמה זאת.

שהיתה להם כנוכר, ולא היה עומד, שהוא ענין מיתת המלכים ושבירת הכלים כנוכר, עד ששתף עמו מדת רחמים, שהוא זמן התקון, אשר אז נמשך ביניהם אהבה ואחדות, ונתייחדו השש קצוות, ונעשו פרצוף א' הנקרא ז"א כמו שיתבאר.

גם דע, כי אז גם הבינה לא היתה יכולה לקבל אור החכמה, אלא בהוטה פנים דחכמה כנגד אחר הבינה. ולכן כאשר הבינה הולידה את ז' תחתונות, הנקראים ז' מלכים קדמאין דאדום, לא הולידם אחד לאחד זא"ו, אלא ביחד כלם, ו' משמותם על האבן האחת, שהם השש קצוות, עם השביעית שהיא מלכות, הנקראת אבן. ולא היו בדרך ג' ראשונות, שכל אחת מהם יצאה לעצמה נפרדת. ולכן אלו השש קצוות, לא יכלו לקבל האור שלהם, ואז כלי החסד נשבר ונתבטל תחלה. ואח"כ הגבורה. וכן כלם, עד המלכות, ונשברה גם היא.

וע"כ הוצרך התקון, כי אחר שיתקנו ויעשו בבחי' פרצוף, אז יוכלו לקבל האור שלהם. לפי שעל ידי הפרצוף, מתמעט המשכת האור, דרך צנורות וכלים רבים, ומעברים רבים. והתחיל א"א להתקן בבחי' פרצוף, ואז מספירת הכתר נעשה פרצוף א"א, כלול מתלת רישין, כמבואר אצלינו. ועוד יש בו י"ג תיקוני דיקנא. ואח"כ מן החכמה, נעשה פרצוף אבא, ובו שמנה תקוני דיקנא בלבד. וזהו "זקן אהרן", ראשי תיבות ז"א, שהם בגימטריא ח' תקוני דיקנא דאבא, הנקרא כהן גדול אהרן. ואח"כ מן הבינה, נתקן סרצוף אימא, והיא אין לה זקן, להיותה אשה נקבה. והנה עתה אחר שנתקנו אריא, חזרו להיות פב"פ.

אח"כ הגיע זמן התקון של ז"א, וזה עניינו: כי הנה אחר שנתקנו א"א ואריא, אז א"א אסף אליו הנהי"י שלו, והעלם למעלה בג' אמצעיות שבו, ונתלבשו הנהי"י שלו בתוך החג"ת שלו.

הקדמה אחת

בטרם שנאצל עולם האצילות

דע, ל' כי טרם שנאצל עולם האצילות, נאצלו הי' ספירות, בבחי' עשר נקודות בלבד, כלולות מבחי' עצמות וכלים, כהדין קמצא דלבושית מיניה. ואז היה קצת חילוק בין הג' ראשונות, לז' תחתונות, והוא, כי הג' ראשונות היו יכולות לקבל האור והעצמות שלהם, אבל השבעה תחתונות, לא היו יכולות לקבל האור שלהם, לפי שהאור היורד מלמעלה, היה שיעור מספיק לצורך פרצוף אחד שלם, ואמנם עתה שהיו נקודות קטנות בלבד, ולא היו בבחינת פרצוף שלם, לא היה בהם יכולת לקבל האור רב ההוא, ולכן נשברו הכלים ההם כנודע. ואמנם עם כ"ו, בכל העשר נקודות היה בהם חסרון, כמו שנבאר בדרך קצרה, והענין הוא, כי הנה אז קודם התקון, לא היתה אהבה בין הי"ס, אלא בחי' יראה בלבד, והיה לכל ספירה וספירה שני מיני בחי' יראה, כיצד: הנה החכמה היתה לה יראה למעלות אל הכתר שהיא עליונה ממנה. גם יראה שנית, מלימד למטה אל הבינה, שהיא תחתונה ממדרגתה. ועל ד"ז בכל הי"ס. גם היה בהם חסרון אחר, והוא כי לא היה ביניהם אחרות ויחוד, אמנם כלם היו נפרדים זו מזו, ואפילו השש קצוות היו נפרדות זו מזו, עם היותם בחי' אחת הנקראת ז"א כנודע, ואחר זמן התיקון, חזרו ונתייחדו, גם נמשכה אהבה ביניהם, כמו שיתבאר.

ואל זה רמזו רז"ל (מ) באומרם, כי בתחלה נברא העולם במדת הדין, שהיא בחי' היראה

הנחות ומראה מקומות

ה' בנפשו. ל' ע"ח שער המלכים פ"ה. שער שבירת הכלים פ"ה. שער תקוידים פ"ו. מ) בראשית רבה ספ"ב.

י) לקמן בדרך הדעת. ע"ח שער אנ"ך פ"ט. ובספר נהר של בדרוש הדעת. ותלמוד ע"ס שיעור ח' בהסתלות פנימית בסופו.

כ) ע"ח שער עקודים פ"ג בסוד פסוק נשבע

אחרי עלותם שם. וטעם הדבר היה, ממה שנתבאר, כי הנה גרמת כל הקלקול ושבירת הכלים של ז"א, שהם ה' קצוות, היות לסבת שתנהי' של ז"א הם דינין תקיפין, והיו רוצים להתגבר על חגית, שהם רחמים, והיו רוצים לעלות עד מקום האמצעיים, כדי להלבישם, ולכלול אותם בתוכם. ובהיות חגית שהם רחמים, מתלבשים תוך נהי' שהם דינים, יתבטלו הרחמים, ויתגברו הדינים. וזו היתה סבת בטול המלכים.

ואני הכותב חיים ויטאל, שמעתי טעם אחר, כי להיות הנהי' יותר מגולות, לכן היו מתגברות על האמצעיות, וכמבואר זה שכתבתי על הפסוק, ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו', ועיין שם. והנה לסבה זו הנזכר, אסף א"א הנהי' שלו למעלה, ואדרבה הכניסן תוך חגית שלו, ונתלבו בתוכם, ועי"כ נתגברו הרחמים על הדין, ונתמתקו הדינים. ואז נתקן ז"א, והיה שם בבחי' עיבוד ראשון, והיה שם בסוד תלת כלילן בתלת, ואח"כ יצאו ממותקים נהי' דא"א לחוץ, ונתפשטו במקומם. ואז גם ז"א נולד, ויצא משם בבחי' ו"ק מתפשטים וגם ממותקים.

והרי נתבאר לך היטב, מי גרם לז"א להיותו בימי העיבוד תלת כלילן בתלת. שהיה בדמיון א"א. ואח"כ כדמיון התפשטות ו"ק דאריך, נתפשטו גם ו"ק שלו, ויצא לחוץ, ונולד ממותק ומתוקן, וזכור היטב זה.

ואמנם בזמן הגדלות של ז"א, אז נזדווגו א"א, ואז אבא המשיך מן המוחין שלו טפה א', וברדת טפה זו במקום ו' קצותיו, נתערבה עם ה' חסדים, המתפשטים מחסד שבו עד הוד שבו, ולקחה משם עמה בחי' חסדים. וכשירדה טפה זו עד היסוד דאבא, לקחה משם בחי' כללות ה' חסדים אשר שם, ונתחברו ונכללו ה' חסדים שלקחה, ונעשו א'. וכן עשו ברדתם במלכות דאבא. ואז נתנה טפה זו באימא, ואז גם אימא המשיכה טפה ממוחין שבה, וברדתה מחסד עד הוד שבה, לקחה מן ה' גבורות המתפשטות שם בה. וכן לקחה מכללותם ביסוד ומלכות דאימא. ואח"כ נולדו אלו הטפות ויצאו לחוץ,

ואח"כ נתלבו תוך הנהי' דאבא והנהי' דאימא. ואח"כ חזרו ונכללו ונתלבו הנהי' דאבא, תוך הנהי' דאימא, ואז היסוד דאבא נתלבו תוך היסוד דאימא. ועי"כ נתחברו ונתערבו החסדים וגבורות יחד. וזה סוד, למה היסוד נקרא מערב. והטעם הוא, כי שם נתערבו יחד החסדים וגבורות. ואח"כ, כל בחי' אלו נתלבו תוך רישא דז"א, ונעשו לו שם בבחי' מוחין, ואז נגמרו גדולתו כנודע.

ואמנם נמצא, כי א"א אסף אליו כל הניצוצות שלו, שהיו מעורבים באותם ו' מלכים שמתו, וחזרו ונתקנו. ועל ד"ו א"א, וז"א ונקי' דאצילות, עשו כך. ומה שלא נברר להיות בעולם האצילות, הוברר אח"כ, ונתקן בעולם הבריאה, בה' פרצופין, מדרגה אחר מדרגה, ע"ד הנזכר באצילות. ואח"כ עדין הוברר חלקי היצירה. ואח"כ חלקי העשיה. והנשאר מכל זה, אשר לא יכול להתברר וליתקן, ירדו בסוף העשיה, בעמקי הקליפות, ונשאר קצת ניצוצות קרושה מעורבות בקליפות בהכרח. וזהו סוד ענין עשרה הדרגי מלכות שנהרגו, כדי שבזכותם יכלו להתברר לגמרי, כמבואר אצלינו.

ואחר (ג) שנתבאר כל זה, צריכים אנו לבאר לך, ענין התפשטות פרצוף א"א, בכל האצילות כלו, ואיך נעשה נשמה לכלו, ואיך היה ספירה שבו, נעשה מהם בחי' ו' פרצופים שלימים. כבר נתבאר בדרושים שקדמו, כי ג' ראשונות דא"א דאצילות, נשארים בסוד רישא מגולה, בלי התלבושות תוך זולתו. ואמנם הבינה דאריך, שהיא בחי' הגרון שלו, ממנו נעשו ב' כתרים של א"א. והחסד דאריך, מתלבש בשאר קומת פרצוף אבא. והגבורה דאריך, מתלבשת בשאר קומת פרצוף אימא. וזהו סוד אני בינה לי גבורה, כי אימא יש לה הגבורה דאריך. והנה החסד זה של אריך, מתחלק ומתלבש בשני פרצופים זה למטה מזה, והם: אבא עילאה, וישראל סבא. גם הגבורה דאריך, מתלבשת בשני פרצופים, הנקראים אימא עילאה, ותבונה. הדי הם ד' פרצופים. אח"כ ת"ת דאריך, מאיר בז"א ובנוקי'.

הוא הנקודה הזאת בתחלת אצילותה כלולה מעשר, ולא היו ניכרים בה בפרטות. ואמנם נקודה זו נאצלה בשני בחינותיהם, שהם: הכלי שבה, עם החיות והעצמות והאור אשר בתוכה, כהדין קמצא דלבושיה מיניה. ועוד היה בה אוה"מ מחוץ אל הכלי, באופן שהיו בה בחי' כללות י' אורות פנימים, וי' אורות מקיפים. וכבר הודעתיד, כי אוה"מ הוא גדול מן אור הפנימי, לפי שאור הפנימי מוגבל ומצומצם בתוך הכלי, מה שאין כן באוה"מ. וזהו סוד פסוק, ודברתי אתך שם מבין ב' הכרובים, כי היה מצמצם שכינתו שם.

והנה זו הנקודה, היא למעלה מן הכתר של הי"ס, כי הי"ס שואבים השפע והחיות שלהם מזה הנקודה, כמו שיתבאר. והענין הוא, כי מן הנקודה הזאת נתפשטו עוד י' נקודות, מן כתר עד מלכות, על ד"ז, כי מן היותר זך ומובחר שבנקודה הנו', נעשה ממנה בחי' נקודה הנקראת כתר, ונתפשטו עד למטה, ושאר הטי' נקודות כלולות בתוכה. ומהיותה עליונה ומובחר מהנשאר בנקודה הנוזל, נתפשט למטה מן נקודת הכתר, ונעשת חכמה, והשמנה כלולה בתוכה. ואח"כ בינה, והו' כלולים בה. (ע) ואח"כ השש נקודות יחד. ואח"כ המלכות. והרי נשלמו י' נקודות. וזו הבחינה נקרא עולם התהו, ועולם הנקודים. כמו שיתבאר.

והנה באלו הי' נקודות, שהם בחי' כלים, היה האור העליון נכנס בתוכם באופן זה: כי הנה אור הא"ס היה מקיף אל הכתר, ומן האור היוצא מן הכתר, היה נחלק לשתיים, וממנו נעשה או"מ ואור פנימי אל החכמה. והמקיף שעל הכתר, היה מקיף עליון, על גבי מקיף של החכמה. וכן בכל שאר הי' נקודות. והענין הוא, כי האור שהיה יכול כלי הכתר לקבלו, היה נשאר בתוכו. בסוד אור פנימי. ושאר האור, היה נשאר מבחוץ. מקיף על הכתר. וכן על ד"ז באור היוצא מן הכתר אל החכמה, ומחכמה לבינה, ומבינה אל השש קצוות ביחד, ומהשש קצוות אל המלכות.

הגהות ומראה מקומות

(ע) כ"ה בשער הכללים ויש כאן בדפוסים הישנים ט"ס וחסר מן ואח"כ בינה עד ואח"כ השש.

ועם היות כי ז"א כלול גם הוא מן יעקב כנודע, עכ"ז שניהם נקראים פרצוף א'. וכן גם בנוי' כלולה משני פרצופים, הנקראים לאה ורחל כנודע. עכ"ז שניהם נקראים פרצוף א'. והרי איך בחסד שני פרצופים. ובגבורה ב' פרצופים. ות"ת ב' פרצופים. הרי ו' פרצופים. אח"כ אלו ב' פרצופים שבת"ת כנוזר, הם מתחלקים לר' פרצופים: כי נצח דאריך מתלבש בז"א, הנקרא ישראל. והוד דאריך מתלבש בלאה. ויסוד דאריך מתלבש ביעקב. ומלכות דאריך מתלבשת ברחל. תרי ד' פרצופים אלו, עם ר' הראשונים, הרי הם י' פרצופים, נעשים מן ז' תחתונות דא"א. ודע, כי המלכות של א"א לא היתה ניכרת בו, כמבואר אצלינו, בבואר ריש אדרת האזינו, כי ט' ספירות היו בא"א, מן כתר שבו עד היסוד שבו. לפי שהרישא עילאה היא בחי' ע"י, ונשאר אריך בבחי' ט' ספירות בלבד. אמנם מן אור התפשטות נה"י של ע"י בתוך א"א, כמבואר אצלינו, משם נעשת בחי' מלכות של א"א, ונשלמו בו עשר ספירות. ובוזה תבין, איך לעולם בחי' המלכות גדולה ועליונה מן הזכר, וזהו סוד פסוק אשת חיל עטרת בעלה.

(ס) דרוש גדול

כשעלה ברצון המאציל לברא העולם.

ובו יתבאר סוד ז' הקפות. וסוד המיין נוקבין. וסוד הי' הרוגי מלכות. וסוד תקון המלכים. וסוד המסך שבין עולם לעולם.

כשעלה ברצון המאציל העליון לברוא העולם, אשר סבת בריאתו היתה, להטיב עם הנבראים, שרצה לברא, לכשיכירו את גדולתו יתברך, וע"י מעשיהם יזכו להיות מרכבה לו למעלה, להתדבק בו יתברך. ואמנם אז התחיל המאציל נקודה אחת כלולה מעשר, והעשר לא היו נראים וניכרים בה. דרך משל: האדם אשר הוא מורכב מד' יסודות, ואין שום יסוד מהם ניכר באדם כל יסוד מהם בפני עצמו. וכן כאן

(ס) ע"ח שער הכללים פרק א'. שער המקיפין

פרק א'.

סוד השבעה הקפות

כסך. כן הוא באור תאיס, כי מבריא ואילך
 א"א לסבלו, אלא ע"י מסך. ובאצילות עצמו
 לא יצטרך מסך, אמנם יספיקו ב' ההמצאות
 האחרות, כמו שנבאר, וזה הוא: כי כאשר אור
 האי"ס נכנס בכתר, אין הכתר יכול לסבול, אלא
 ע"י ריחוק מקום. ומכתר לחכמה, אין בו ריחוק.
 רק בחי' חלון, אלא שהוא חלון יותר צר וקטן
 מן הראשון, להמעיט האור יותר. גם מן בינה
 לשש קצוות, אין בו ריחוק, רק בחי' חלון,
 אלא שהוא חלון צר, וקטן יותר מן השני. אמנם
 בשש קצוות עצמם, להיותם כלם שוים, כי כלם
 הם בחינה אחת, לכן החלונות שבין זה לזה הם
 שוות. ואח"כ מן היסוד אל המלכות, בא האור
 דרך חלון קטן וצר יותר מכל החלונות הנזכר,
 דוגמת נקב קטן, ואינו בחי' חלון גמור. מה
 שאין כן בשש הקצוות, שאין שינוי בין זה לזה
 כלל בשעור רחב או צרות חלונותיהם. אבל
 השנוי אשר בהם, הוא תלוי ברחוק או בקרוב
 בלבד.

סוד העשר נקודות הנזכר.

ונחזור לענין ה"י נקודות הנז"ל, דע, כי
 כאשר נתפשטו אלו העשר נקודות, הנה הכתר
 שבהם היה בו יכולת לסבול האור בתוכו. אמנם
 א"י, היה שנוי ביניהם, והוא, כי נקודת החכמה,
 היתה פב"פ, בהיותה מקבלת האור, והיתה יכולה
 לקבלו. אבל הבינה לא היתה יכולה לקבל האור
 שלה מן החכמה, אלא בהיותה עמה אחר באחור.
 והו סוד פסוק, וחכם באחור ישבתנה. פירוש:
 כי החכמה היא מאיר את הבינה, ומשביחה,
 בהיותה עמו אחר באחור. והו סוד מה שאמרנו
 בס"ה, בהקדמת פרשת בראשית ד"ב ע"ב, בציור

הגהה

(א) אמר שמואל המעתיק, נלע"ד כי טעות קולמוס יש כאן, כי הרי אינם אלא ו' ולא ז'.

הגהות ומראה מקומות

(פ) עיין ע"ח שער הכללים ז"ל אך מצאתי להר"מ מינץ באופן אחר כ"ו האחד מקיף שלה, ב' מקיף דיסוד, ג' מקיף בינה, אח"כ פנימי ומקיף

ובזה תבין סוד ז' הקפות, שתמצא בכמה מקומות. כי עניינם הוא, שהם כלם בסוד המלכות, שיש בה כללות ז' הקפות: האחת הוא, כי מן ג' ראשונות שבכתר, יוצא אר"מ אל ה' התחתונות שבכתר עצמו. השנית הוא, כי מן ז' תחתונות שבכתר, יוצא אר"מ אל ג' ראשונות שבחכמה. הג' הוא, כי מן ג' ראשונות, אל ז' התחתונות. הרביעית הוא, מן ז' התחתונות החכמה, אל ג' ראשונות הבינה. ה' הוא, מן שלשה ראשונות הבינה, אל ז' תחתונות. הו' היא, מן תחתונות דבינה, אל השש קצוות. הו' הוא, מן השש קצוות, אל המלכות. הרי ז' מקיפים, וכלם נכללים במלכות. ולכן ז' ההקפות רומזות במלכות.

ושמעתי מהר"ם מינץ בשם מורי ז"ל, באופן אחר, כי ז' מקיפים הם אל המלכות ממטה למעלה. האחד, מקיף שלה. הב', מקיף היסוד. אח"כ מקיף ופנימי דחכמה. ומקיף ופנימי של הכתר. הרי ז' מקיפים (א) ע"כ.

סוד המסך שבין עולם לעולם.

דע, כי בעולם האצילות עצמו, אין בו מסך כלל. אבל בבריאה, ומן הבריאה ולמטה, אין האור בא שם, אלא ע"י מסך גמור, כי האור עובר דרך המסך, ומאיר למטה. ואמנם באצילות עצמו, עם היות שאין בו מסך, אמנם יובדלו כדרגות חלקיו באופן אחר, והוא, כי הנה כתיב כי שמש ומגן ה' צבאות, וכמו שאין יכולת לסבול אור השמש, אם לא כאשר יתמעט ויכנס, או דרך חלון צר, או ע"י ריחוק מקום, או ע"י

דחכמה. ופנימי ומקיף של כתר. הרי ז' מקיפין. ומתרץ הכל (ה"ו).

לגמרי כמו הראשונות, אלא נעשת פרוץ בומן התקון, כמו שיתבאר. וטעם הדבר, לפי שלא קבלה כל האור, רק החלק שקבל היסוד לתתו לה, וגם ע"י צנור.

סוד המיין נוקבין.

ונבאר עתה סוד המיין נוקבין, הנזכר אצלינו תמיד, מה עניינם, ובו יתבאר ענין שבירת הכלים האלו, דע, כי ענין שבירת אלו הכלים הוא, שהאורות חזרו להסתלק מן הכלים, ונתעלו למעלה למקומם, אבל עדיין קצת ניצוצי אור נשארו בתוכם בכלים, ונפלו אלו הכלים למטה, בהיותם נשברים. וכשהגיע זמן התקון שלהם, גברר האוכל מתוך הפסולת ועלה למעלה, ועם כ"ז עדיין נשארו קצת ניצוצי קדושה בהם. ומאלו המאגין תבירין, היה שרש הקליפות. הנקראים סטרא אתרא. והנה ע"י תפלות התחתונים, והמצות שהם מקיימים בעוה"ז, גורמים להתברר אותם הניצוצות שלא הובררו בזמן התקון הנזכר, שהוא בזמן האצילות. עוד יש אופן שני, והוא בעת פטירת הצדיקים התחתונים מן העוה"ז, כי אז עולים נשמותיהם, ועוברות דרך עולם העשיה, ונוטלות ומבררות עמהם קצת ניצוצות הקדושה, אשר בתוך קליפת עולם העשיה, ומעלות אותם עמהם. וכן בעברם דרך עולם היצירה, ובעולם הבריאה, מבררות קצת ניצוצות אשר בתוך הקליפות שבכל עולם מהם, ועולות עד עולם האצילות, ומחזירים האורות ההם למקומם. ואלו האורות שמלקטים ומבררים ומעלים, הם בחי' מיין נוקבין, הנזכר בכל מקום שעולות ממטה למעלה.

סוד העשרה הרוגי מלכות (ז).

וזהו ג"כ סוד העשרה הרוגי מלכות, שזה היה אחר התרבן, אשר העונות גברו מאד מאד, ולכן גברו אז הקליפות, ולא היה כח ללקט

אות צ', שהם סוד א"א, שהם י' ונ', הפוכים אחר באחור. ואמנם כאשר הולידה הבינה את שש קצוות, בתחלה הולידה את הדעת, והוא הנרמו בשם בלע בן בעור, ואח"כ נתבטל ונשבר הכלי, כי לא יכול לקבל האור שלו. ואח"כ יצא החסד, וגם הוא לא יכול לקבל האור, ונשבר. וכן על ד"ז יצאו כל הז' תחתונות, שהם סוד אלה המלכים שנאמר בהם, וימלוך וימות. כי בתחלה מלכו, וכשלא היה בהם יכולת לסבול את האור, ומתו.

ואע"פ שהחסד מת בתחלה, לא מפני זה נמנע האור היורד מספירה לספירה לירד, כי אחר שמת החסד, היה האור מתפשט בגבורה, וכן מזו לזו, עד סוף הז' תחתונות, לראות איזה מהם תוכל לסבול, כי אדרבא, כל מה שהוא רחוק מהא"ס, יוכל לסבול האור, כי הרחוק גורם לסבול כח האור, כנודע, ולכן היה יורד האור, אולי ימצא כלי שיכול לסבול, ואמנם גם הכלים האחרונים נשברו כראשונים, לסבה אחרת, והיא, כי כל מה שהכלי הוא תחתון, הוא קטן בכמותו יותר מן העליון, ולכן לא היה גם בכלים התחתונים יכולת לסבול האור, ולכן נשברו גם הם.

והנה כשהגיע האור אל כלי היסוד, נכנסו בו ב' אורות: האחד הוא האור המיוחס לו, והשני הוא האור המתייחס אל המלכות, והאור שלו להיותו יותר גדול, לא יכול לסבול, ונתבטל כשאר המלכים. אבל החלק של המלכות, להיותו מועט מערכו, יכול לסבול, ונשאר בו ולא נתבטל: וזהו סוד פסוק כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה וגו'. גם זהו סוד, שהיסוד נקרא חי, והבן זה.

וכאשר אח"כ היסוד נתן למלכות חלק האור שלה, אלו היה נותנו לה דרך צנור וחלון צר, כשאר הספירה מזו לזו, לא היה כלי המלכות נשבר, והיה בה כח לסבול. אבל עתה שכלי היסוד נשבר, והאור שיצא ממנו אל המלכות, היה בגלוי רב, לכן גם היא נשברה, אבל לא

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ח שער הכללים פרק א' ושער שבירת הכלים פ"ה. ושער מ"ן ומ"ד פ"א. ז"ח סוף מדרש איכה. וזה פקודי אות תרע"א ובדפו"י דף רנ"ד:

עולה למעלה, הוא מעלה עמו אותם האורות של או"א שנפלו במקומו, הנקראים נובלות כנוכר, והוא מעלה אותם לאו"א, קצת קצת, בכל פעם שהוא עולה. וסוד הדבר הוא, כי נשמות דצדיקים, הם מעלים מ"ן לצורך זווג ז"א ונוקביה, בשתי אופנים: הא' הוא, ע"י נפילת אפים בכל תפלה, שהם מוסרים נפשם למיתה או כנודע, ועי"כ בזמן העלאת נפשם למעלה, הם מעלים ניצוצי הקדושה שבתוך הקליפות, שבכל עולם מג' עולמות ביי"ע, אל רחל נוקבא דו"א. האופן הב' הוא, בשעת פטירתם, כי אז כשעולות נשמתם למעלה, גם הם מעלים ניצוצי קדושה שבתוך הקליפות, בסוד מ"ן, אל נוקבא דו"א, ועי"כ מזדווגים ז"א ונוקבא, ומתקנים את הניצוצות ההם. וכדוגמא זו ג"כ, הוא בז"א ונוקביה, כי כאשר הם עולים אל או"א, בעת יחוד שמע ישראל כנודע, אז מעלים עמהם הנובלות של או"א, ומעלים אותם אל אימא, בסוד מ"ן אליה, ועי"כ גורמים זווג או"א, ומתקנים הניצוצות ההם שעלו, קצת קצת בכל פעם. וכך הדבר נמשך, עד שיכלו כל הניצוצות להתברר ולהתקן עד ימות המשיח, כנודע אצלינו. והרי נתבאר ענין המלכים של ארץ אדום מה ענינם, אשר כל זה רמזו רז"ל במדרש (ש) באמרם, כי קודם לכן, היה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, והבן זה.

דרוש ב' בתקון המלכים (ת).

ונבאר עתה, איך היתה תיקון המלכים האלה. הנה כאשר המאציל העליון ראה, כי לסבת היות האור גדול, לא יכלו לסבול, ועי"כ נשברו, לכך עלה ברצונו לתקן כל העולמות, באופן שיהיה בהם כח לסבול האור, ויתקיימו, ויחיו ולא ימותו. ואמנם התקון הוא, על ידי התפשטות האור, אשר אז יתרחקו הכלים מאת מאציליהם, ואז יהיה בהם יכולת לקבל האור

ניצוצות קדושה מן הקליפות, והיה העולם מתמוטט, ולכן אותם הצדיקים שמסרו עצמם על קדושת השם, וגופם אל הקליפות ליהרג ע"י, ואז נשמותיהם יכלו לברר וללקט ניצוצות הקדושה שבתוך הקליפות, והעולם בסוד מ"ן, וזהו סוד מה שאמרו רז"ל (ק) על רבי עקיבא, כך עלה במחשבה, שנהרג.

ודע, כי כמו שנתבאר, שהו' תחתונות, שהם ז' מלכים, הם אשר מלכו, ואח"כ מתו, ואח"כ חזרו ונתקנו, ומהם מעלים מ"ן. כך היה גם כן בכלים של חו"ב, אלא שלא היתה שבירתם כשבירת הו' תחתונות. והענין הוא, כי כבר נתבאר, שגם הבינה לא יכלה לקבל האור מן חכמה, אלא בסוד אחר באחר, ולכן אותה בחי' הכלי הראוי לקבל האור פב"פ נתבטל, והכלי של הבינה נתמעט קצתו והוקטן, ואותו החלק שנתבטל, ירד גם הוא למטה ונפל, וכן החכמה עצמה, כיון שהבינה לא היתה יכולה לקבל האור שלה, גם החכמה לא קבלה חלק הראוי להנתן לה אם היה פב"פ עם בינה, ובחי' זו גם היא ירדה ונפלה למטה, וזהו סוד פסוק, הצדיק אבד, כי כאשר הצדיק שהוא היסוד, משפיע במלכות, נותנים לו חלקו וחלקה גם כן, לתתו לה, וכאשר איננו משפיע במלכות, אין נותנים לו רק חלקו לבד, וענין זה איננו פוגם אליו בעצמו, כי החסרון והפגם הזה, הוא מחמת המלכות, שאינה יכולה לקבל, כן היה בחכמה עם בינה, באופן שגם מן חכמה ירד בחי' אור, שהיה ראוי הוא לקבלו, יותר ממה שקבל, וכן מן הבינה, ירד חלק האור הנוכר, ובי' בחי' אלו ירדו למטה, ונפלו אל מקום שהיו שם ו' הנקודות, אשר נעשה מהם אח"כ בחי' ז"א אחר התיקון כנודע, ואל אלו הבחי' רמזו רז"ל, (ר) במה שאמרו, נובלות חכמה של מעלה תורה, כי האור שנפל ונבל מן חכמה, ממנו נעשה בחי' ז"א, הנקרא תורה כנודע.

הענין הוא, כי אחר התקון, כאשר ז"א

גהות ומראה מקומות

(ק) מנחות כ"ט: (ר) מדרש רבה בראשית י"ז ז', (ש) ב"ר פ"ט ב', זהר ב"א אות ר"ד ועיין במסורת הזוהר אות ד', ובסולם מאמר ברא עלמין ומחריבן, (ת) ע"ה שער הכללים פ"ב, שער המלכים פ"ה, שער התקון פ"ג.

בחינה זו או, נמצא כי עתה אחר התקון, יש כח במעשה התחוננים, להחזיר להעלות את המלכות למעלה, במקום שהיתה או בתחלה קודם התקון.

ונבאר עתה סדר תקון חמשה פרצופים הנז"ל, הנה להרחיק האור שיבא בדחוק, כי זהו עיקר סבת התקון כנז"ל, הוצרך המאציל לעשות נקודת הכתד פרצוף א' שלם, ומלבד זה, תקן בא"א התפשטות יותר מתפשט, והוא כי עשה בו תלת רישין עילאין, הנזכרים בתחלת אדרת האזינו, הא', נקרא רישא דלא אתידע, והב' נקרא אין, והג' נקרא מ"ס, והנה תלת רישין אלו, הם בחי' כחיב שבא"א, וכללות תלת רישין אלו נקראים עתיקא סתם, איש צ"ע במ"ש לעיל ד' שנראה שחולק ע"ז. (א)

עוד יש בא"א ז' תחוננות שבו, מחסד עד מלכות שבו, וכללות ז' תחוננות אלו, נקראים ע"י, בסוד ז' ימי בראשית, ואלו הי' הם בחי' פנימיות של א"א, שהוא הנשמה שבו, והנה כשנתפשט א"א בבחי' פרצוף, נתפשט תחלה בבחי' ז' תקונין בגלגלתא דיליה, וסימנם ג"ט קר"ע פ"ח שהם: גלגלתא, טלא דבדולחא, קרומא דאורא, רעוא דרעוין, עמר נקי, פקחא דלא נאים, אשגחוטא דתתא, ונזכרו בריש ספרא דצניעותא דף קע"ז ע"ב ובאדרת נשא.

עוד יש התפשטות י"ג תיקוני דיקנא, כאשר נתבארו במקומם, וכל אלו הז' והי"ג, הם בבחי' רישא דא"א, ודע, כי אלו הז' תקונים דגולגלתא כנז"ל, כאשר נתפשטו עתה בסוד התקון, נתפשטו עד שעור המקום אשר היו בתחלה הנקודות, הנקראים מאנין תבירין, שהם הז' תחוננות הנז"ל, ואחר שנבאר תקון שאר

הבא, יותר ממועט ומרוחק, ולכן מן נקודות הכתד, נעשה בה התפשטות גדול של פרצוף א' שלם, ומה שהיתה נקודה זו בתחלה, כלולה מ"י ספירות בכח, הוציאם עתה בפועל גלוי, ונקרא פרצוף א"א, ומנקודת חכמה נעשה פרצוף ב' שלם מ"י ספירות שבו, ונקרא אבא, ומנקודת בינה, פרצוף ג' שלם, ונקרא אימא, ומן הר' נקודות הנשכדים, נעשה פרצוף א', ונקרא ז"א, זמן נקודה העשירית, נעשה פרצוף שלם, הנקרא נוקבא דז"א, ואלו הה' פרצופים נרמזים בשם ההוי"ה: כי קוצו של יו"ד, הוא פרצוף א"א, והיו"ד עצמה, אבא, וה' ראשונה, אימא, והוא"ו, ז"א, וה' תתאה, נוקבא דז"א.

ואית, והרי הכל גלוי לפני המאציל, והיה לו מתחלה להאצילם בבחי' פרצופים, ולא בבחי' נקודות, והתשובה היא, כי כוונת המאציל העליון היתה, להיות הבחירה נתונה ביד התחוננים, להיטב או להרע, להיות להם שכר טוב, או עונש, בעמלם, והנה שדש הטוב, בא מן האור הגדול, אשר בתוך המאנין העליונים, ושדש הרע הקליפות, באים מן המאנין תבירין כנז"ל, ואם מתחלה נאצלו בבחי' פרצופין מתוקנים, הכל היה טוב לבדו בלי דע כלום, ולא היתה, לא בחירה, ולא שכד ועונש, אבל עתה שנבדאו טו"ר בעולם, יש שכר טוב לצדיקים, אשר ע"י מעשיהם הטובים מעלים נצוצי הקדושה הטובה, מתוך הרע והקליפה כנז"ל, ויש עונש אל הרשע, אשר ע"י מעשיו, מפיל ומודיד נצוצי האור אל הקליפה, ובכך הקליפה עצמה, היא הרצועה להכות את הדשע ההוא, בסוד ותמוגגנו ביד עונינו, ועוד טעם ב', והוא, כי עתה בהיותם בבחי' נקודה קטנה קודם התקון, נמצאת נקודת המלכות עומדת, במקום שהוא עומד רישא דא"א אחר התקון, בבחי' פרצוף מתפשט וכיון שקדם

הגהה

(א) אמר שמואל המעתיק, כך מצאתי כתוב מכתבת יד אבא מארי ז"ל, ואולי הלשון הזה הוא, מ"ש באדרת האזינו, בדף דפ"ח א', וז"ל, תלת רישין אתגלפו, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, רישא חדא חכמתא סתימאה, דאתכסיא ולא מתפתחאן, וחכמה דא סתימאה

הגרונ דאריך, עד החזה דאריך, שם הוא שיעור קומת פרצוף אבא לגמרי. וכנגדו בזרוע שמאל, גבורה דאבא, (א) עם חלק הגוף בצד שמאל, עד מקום החזה דאריך, עד שם הוא שיעור קומת פרצוף אימא לגמרי.

וזה ענינו, דע, כי הפרק העליון של הזרוע ימני דאריך, שהוא הפרק אשר בו היד והאצבעות, שם נעשו ג' ראשונות, שהם: חכמה, בינה, דעת דאבא. ואע"פ שהיד לכאורה היא פרק התחתון שבזרוע, האמת הוא, שאינה אלא פרק עליון, לפי שהיד נגבהת למעלה, במקום הראש, כאשר מגביהים אותה. כי זהו סוד נשיאות כפים של הכהנים, כמו שאמר הכתוב, וישא אהרן את ידיו וגו'. ומפרק האמצעי, נעשו חג"ת, ג' אמצעיות דאבא. ופרק התחתון, שהוא המחובר אל הגוף, ונקרא מרפק, נעשו נה"י, ג' תחתונות דאבא. וכן על ד"ז, נעשה כל פרצוף אימא, מג' פרקין זרוע שמאל של א"א. ואמנם מן הגרון של א"א, נעשו ב' הכתרים, א' לאבא, וא' לאימא. זה מימין, וזה משמאל. וזהו סוד, קנה חכמה קנה בינה, כי מן הגרון של אריך, שהוא כעין ציור קנה זוקף, ממנה נעשה הכתרים לחו"ב. ונמצא כי מן הגרון דאריך עד חצי הת"ת שבו, היו נשמה ופנימיות של ב' פרצופי א"א, והוא מתלבש בתוכם, כנשמה בתוך הגוף. ואמנם מן חצי הת"ת דאריך עד סוף היסוד דאריך, שם נתלבש תוך ז"א, ונעשה אריך נשמה בתוך ז"א. אמנם העטרה של אריך, נתלכשה בנוקבא דז"א, ונעשת נשמה ופנימיות שלה, ונמצא כפי זה, שא"א הוא מתפשט ומתלבש בתוך כל עולם האצילות כלו, והוא נשמה בכלו, ואור הא"ס הוא מתפשט ומתלבש בתוך א"א. ועל הא"ס נאמר, ואתה מחיה את כלם, כי הוא מחיה לכל העולמות.

הפרצופים, נחזור לבאר ענין שיעור התפשטות פרצוף א"א.

(א) סוד תקון ב' הפרצופים של א"א

הנה אחר שנתקן פרצוף אריך אנפין, נתקנו שני הפרצופים של א"א. אמנם אלו השנים, אינם ככחי' ב' הפרצופים של ז"א ונוקביה, כי יש שינוי ביניהם, ונרמו באדרא זוטא בדר"צ ע"א, כי א"א כחדא נפקין, וכחדא שריין, ולא מתפרשאן. וז"ל האדרא, אבל האי אימא לא אפטיק רעותא דתרווייהו לעלמין, כחדא נפקין וכחדא שריין, לא אפטיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא וכו', והביאור הוא, כי ז"א, יצאה נוקביה מאחורוי מבין תרין חדוי ודרועי, מה שאין כך א"א, כי כחדא נפקי, ושניהם שוים בקומתם, וכנגד זה אמר, כחדא נפקין, עוד, בז"א ונוקביה, הם לומנין אחר באחר, אבל א"א, תמיד הם פב"פ, וכנגד זה אמר, כחדא שריין. עוד, ז"א ונוקביה, אין זווגם תדיר, כפי מעשה התחתונים. אבל א"א, זווגם תדיר, וכנגד זה אמר, לא מתפרשן. וזה נרמו בס"ה בפרשת ויקרא ד"ד ע"א, על פסוק אכלו רעים, דא א"א וכו', שתו ושכרו דודים, דא ז"א ונוקביה וכו'. ולקמן נבאר, כי ב' מיני זווגין יש בא"א, האחד תדירי, והב' פסיק לזמנין.

ונבאר עתה, מקום התפשטות פרצופי א"א, ואחזיתם בא"א, ואח"כ נבאר התפשטות פרצוף ז"א ונוקביה, ואחזיתם בא"א, ובאחרונה, נחזור לבאר התחלקות פרצוף א"א, לכמה פרצופים. וכן התחלקות פרצופי ז"א ונוקביה לכמה פרצופין, דע, כי הזרוע ימין דא"א, הנקרא חסד, אשר יש בו ג' פרקין, וחלק הגוף בצד ימין, מן

הגהה

(א) אמר שמואל, נלע"ד בבירור, שנפל טעות קולמוס בלשון הנה, בהעקת יד מורי אבי ז"ל, ולכן לא שלחתי בו יד, ונלע"ד להגיהו כך, ואי איתמר הכי איתמר, וכנגדו בזרוע שמאלי

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ת שער א"א פ"ז. ע"ת עם פמ"ס ענף ס"ו. ועיין תע"ס שיעור ח'.

הנכללים תוך הגי'ת, ואז גם האורות שנסתלקו בעת שבירת הכלים דו"ן, שהם ז' הנקודות התחתונות, והם הנק' מאנין תבירין, הנה האורות שלהם שנסתלקו מאז, בעת שבירת הכלים, עלו עתה גם הם בחגי'ת דאריך, ונמצאו עומדים שם גם הם תלת גו תלת, ע"ד הנזכר בא"א, והם בדגי'ת ונה"י דאריך, ובתוך או"א ג"כ, ואז נתקנו האורות ההם, ונעשו ב' פרצופים, הנקראים זר"ן, והיתה אימא מעוברת בהם, עד שילדה אותם, כמו שיתבאר. אבל צריך שתדע, כי עדיין נשארו קצת ניצוצי אורות למטה, תוך המאנין תבירין, להיותם שם בחי' חיות אל הקליפות, וכמו שנבאר לקמן, מהו הבחי' אשר הוברדו ונתקנו בזו"ן. ונבאר ד) בתחלה, ענין ג' מציאות ז"א דרך כלל, ואח"כ נחזור לבארם דרך פרט. דע, כי ג' זמנים היו אל ז"א ונוקבא: הא', הוא זמן עיבוד ראשון. הב', הוא זמן היניקה. הג', זמן ההגדלה של המוחין. וזה נקרא עיבוד ב'. ואמנם העיבוד בעצמו, יש לו ג' זמנים: הא', הוא עיבוד של ז' חדשים. הב', הוא עיבוד של ט' חדשים. הג', הוא עיבוד של י"ב חדש. וזה ביאורם: הנה העיבוד של ז' חדשים, היה לצורך א"א בעצמו, כי הנה"י וחצי התחתון דת"ת דא"א, הוצרכו להתלבש כנו"ל, ולכן עלו ונכללו בחסד וגבורה וחצי ת"ת העליון דא"א, והוצרך לזה ז"ח: החדש הא', הוא כנגד כללות חצי התחתון התפארת, בחציו עצמו העליון, ולהיות שניהם מבחי' ומדרגה א', לא הוצרך ליכלל בכל הג' עליונות, כיון שחציו הוא מכלל העליונות, ולכן הספיק לכללות זה, חדש א'. ואמנם לנצח, הוצרכו ג"ח, לפי שהוא מדריגה בפ"ע, ואינו דומה לשום א' מהג' עליונות כי כלו מן התחתונים, ולכן הוצרך ליכלל בכל הג' עליונות, הרי הם חדש א' לת"ת, וג' חדשים לנצח, וג' חדשים להוד, הרי ז' חדשים דעיבוד, לצורך כללות הנה"י בחגי'ת דאריך, לצורך עצמו וכללותו, וזהו סוד

בהיותו מתלבש בתוכם. ואמנם אעפ"י שאמרנו שאריך מתלבש תוך זר"ן, עוד יש התלבשות אחר, כי גם או"א מתלבשים תוך זר"ן, וכמו שיתבאר לקמן, והבי, והרי זה דרך כלל.

דרוש ג' בענין תקון זעיר ונוקביה

(ונבאר ב) עתה, ענין תקון זר"ן דרך פרטות, הנה נתבאר, כי אחר שנתקנו ב' פרצופי או"א, נמצאו מלבישים את א"א, מהגרון שבו, עד חצי הת"ת שבו, ונמצאו אז, כי חצי הת"ת והנה"י והעטרה של יסוד דא"א, מגולים בלי התלבשות בזולתו, יען כי עדיין לא נתקנו זר"ן כדי יילבישוהו כנזכר, וזהו סוד מה שאמרו דו"ל ג) כי המים התחתונים נקראו מים בוכים, והענין הוא, כי ג' ספ"י נה"י דאריך, נשארו מגולים אחר פרצוף או"א, והיו אוד שלהם בגלוי, ויותר מאיד מן הג' אמצעיות חגי'ת, להיותם מלובשים כנזכר, והם הנקראים מים העליונים. ואמנם הם בוכים, לפי שנתקנו העליונים, ונתלבשו באו"א. אבל הג' תחתונות נה"י דאריך, נשארו מגולים, כי הכלים הראשונים נשברו, ונתבטלו מליכנס האוד בתוכם, והיו רוצים להתלבש גם הם כמו העליונים, וע"כ היו בוכים. וזהו סוד "ברוך יכבוד יהו"ה" ממקומו, ראשי תיבות בכים, חסד ואין, והנה רצה המאציל לתקן עתה גם את הנה"י דאריך, וזה יתוקן ע"י תקון פרצוף זר"ן, ע"ד פרצופי או"א, המלבישים לחגי'ת דאריך, ולזה הוצרך המאציל העליון, שהנה"י דאריך יעלו למעלה, ויוכללו למעלה בתוך חגי'ת שלו, באופן זה: כי הנצח, נכלל בתוך החסד, וההוד בגבורה, והיסוד וחצי התחתון של הת"ת המגולה, בחצי העליון של הת"ת המכוסה, והרי איך היו נכללים תלת גו תלת, והנה או"א המלבישים את חגי'ת דאריך, עתה הם גם הם מלבישים גם את נה"י דאריך,

הנהרות ומראה מקומות

(ג) ת"ז ת"ה אות י"ח, ובדפו"י דף י"ט:
 (ד) ע"ח שער הכללים פרק ג', שער הולדת או"א חו"ן פ"ג, שער העיבורים פ"ב.

(ב) ע"ח שער הכללים פ"ב, שער ז"א פ"ב, מבר"ש ש"ה ח"א פ"ו, הע"ס שיעור י' מן אות פ"ד כל ההמשך.

ואמנם דרך כלל, נבאר פי' מלת עיבור, אשר הוא באימא כנו"ל, הנה עיבור הם אותיות ע"ב די"ו, ע"ב מימינם, ודי"ו משמאלם. והוא הוי"ה דיודי"ן דע"ב, שהוא חסד אבא, הוא כימין, ודי"ו משמאלם, גבורה אימא, והיא אהי"ה דיודי"ן קס"א, והוי"ה דההי"ן ב"ן, הרי די"ג, גם אלהי"ם תחלקהו לג' חלוקות: א"ל מימין הבינה, ה' באמצע, י"ם בשמאל, והנה ג' חלוקות אלו, עם די"ג, הרי די"ו, ונודע, כי ג' שמות הנז', אהי"ה והוי"ה דההי"ן, ואלהים, שלשתם הם באימא, וכבר ידעת כי אריא בחורו דאריך, וזהו ע"ב די"ו, שהוא עיבור.

ונבאר ז' דרך פרט, ענין עיבור הראשון של ז"א, הנה כאשר עלו ג' תחתונות נה"י דאריך, ונכללו בחג"ת שבו, והנה ארי"א מלבישים לחג"ת דאריך כנודע, ואז עלו בחי' זו"ן להתקן שם, כמו שנבאר, וזה היה סבת תקונם, כי הנה אז היסוד דאריך בהיותו נכלל תוך חצי העליון דת"ת דאריך כנו', הוציא אור והבל מפי היסוד, ואותו ההבל נחלק לב', חציו הימני נעשה מוחין לאבא, וחציו השמאלי, נעשה מוחין לאימא, ואחר שניתנו להם מוחין אלו, מתעוררים שניהם יהודווג יחד, כנודע כי אין זווג, אלא לסבת המוחין, ואמנם עדיין הזווג הזה לא היה בו העלאה מיין נוקבין, כי אין מי שיעלה אותם עדיין, כנו"ל מהות המיין נוקבין בתחלת הדרוש הזה, אמנם היה בתורת חסד ונדבה, כמו שאמר הכתוב, אמרתי עולם חסד יבנה, וזה ג"כ סוד, מה שאמדו בס"ה במקומות רבים, ברמזם כד כליק בדעותא למבדי עלמא וכו'.

ואמנם הזווג הזה היה עליון, כי הנה טרם שיזדווגו, יש ג"כ בהם בחי' נשיקין כנודע, ואמנם עוד יש קודם הזווג, בחי' פיוס ודיבור, שמפייס ואחי"כ בועל, כמאמר דז"ל, אמנם הנשיקין שייכי בארי"א, והדבור הוא באבא בלבד, וזהו ביאורו: כי הנה בתחלה נושק אבא לאימא, ואחי"כ נושקת אימא לאבא, והנה ע"י הנשיקה: שמנשק אבא לאימא, מושך אבא בחי' הבל מפי-

מה שאמדו דז"ל ה) כי משה נולד לו' חדשים, לפי שמשה הוא בת"ת הוה דאריך, שנכלל חציו בחציו, והוצרך לו שבעה חדשים כנו', ואמנם יעקב, אינו אלא מן היסוד של אריך, אשר גם הוא עלה ונכלל בחצי עליון שבת"ת כנו"ל, ונמצא שלא הספיק לו ליעקב, עיבור ז"ח כמו למשה, וזהו סוד מ"ש בסה"ז בפרשת בראשית, משה מלגאו יעקב מלכד, כי משה מן הת"ת לגו, ויעקב מן היסוד שהוא מלכד, והרי איך לצורך כללות א"א מיניה וביה, הספיק לו ז' חדשים לעיבור.

אבל לצורך ז"א, הוצרך עיבור של ט' חדשים, כי הנה נתוספו למענו, ב' חדשים אחרים עד"ו: כי הנה עיבור הוה של ז"א, היה בתוך אימא כנו"ל, והנה הוא היה בתחלה בחי' ו' נקודות, ובמעו אימא נכללו בסוד תלת גו תלת, ע"ד שהיה בתוך א"א, אמנם תלת גו תלת לז"א, הוא באופן אחר, והוא, כי כל א' מן הג' תחתונות שבו, הנקראים נה"י, נכללו מכל הג' עליונות, הנקראים חג"ת, כי הנצח נכלל מכל חג"ת, וכן ההוד נכלל מכל החג"ת, ו) וכל היסוד נכלל מכל החג"ת, והרי הם תשעה חדשים של עיבור, ולצורך נוק' דז"א, הוצרך עיבור של י"ב חדש, והענין הוא, כי הנה אחר ט"ח שהוצרכו לצורך ז"א כנו', נתוספו עוד שלשה חדשים אחרים, לצורך נוק', שגם היא הוצרכה ליכלל בג' העליונות חג"ת דז"א, ע"ד שנכללו כל אחד מהנה"י בכל א' מן החג"ת, והרי הם י"ב חדש, וזהו סוד פסוק ואחר ילדה בת, פי': כי אחר לידת הי"ב שבטיים, שהם כללות הו' קצוות ז"א כפולים, ואחי"כ נשתתה הנקבה הנקראת בת, ג' חדשים אחרים, ואחי"כ נולדה, הרי איך הכל היה עיבור א', הנקרא עיבור ראשון, אלא שלתועלת צורך אריך בעצמו, הספיקו לו ז' חדשים הראשונים, וז"א הוצרך לעמוד שם, עוד ב' חדשים, והם ט' לעצמו, ונוק' נשתתה שם עוד ג' חדשים אחרים, והרי הם י"ב לעצמה, והכל היה עיבור א', והבן זה.

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ח שער הכללים פ"ב. שער העיבורים:

פ"ב. שער מ"ן ומ"ד פ"ט.

ה) ר"ה י"א. יבמות מ"ב. נדה ל"ח:

(ו) צ"ל וכן.

שהוא אבא, נתייסדה הנקבה, הנקראת ארץ. והרי נתבארו ענין השש קצוות של ז"א, וגם נוק', מהיכן שרשה והוייתה.

ואחר שנתבאר שדש והויית זו"ן ע"י א"א, נבאר עתה (ח) איך הוברר ונתקן זו"ן. דע, כי כל נקודה ונקודה, מאותם הז' נקודות, הנקראים מאנין תבירין, היתה כלולה מי"ס. והנה כאשר נתקנו פרצופי א"א ואו"א כנו"ל, הובררו הבחי' היותר זכות וצחות שבאורות, ג' בחי' ראשונות, שהם כח"ב שבכל נקודה מהז' נקודות שבורות, ומהם נעשו הפרצופים של א"א ואו"א, אריך מז' הכתרים שבז' הנקודות. ואבא מז' החכמות. ואימא מן הבינות. ואמנם עוד נשאר בחי' אודות מהג' ראשונות הנז', שבכל נקודה מהז' נקודות, שלא יכלו להתברר, כי היו יותר גסות ועבות מן האורות, שהובררו מהם לאריך ואו"א. ועתה כאשר הגיע זמן עיבוד ראשון דז"א, ונכללו נה"י בחג"ת דאריך, ונדווגו או"א כנו", הנה אז עלו ג"כ האורות של ז' המאנין תבירין למעלה בגו אימא כנו"ל להתקן שם, והנה מן האורות היותר עבים אשר בג' ראשונות שבי"ס, שבכל נקודה מהז' נקודות, נתבררו עתה לצורך ז"א, אע"פ שאינם ראויים לבחי' אריך ואו"א, ראויים הם לז"א, ואז הוברר מהם אוכל מתוך פסולת. ומכל הג' ראשונות, שבכל נקודה מהז' נקודות כנו", מהם נעשת דישא דז"א, כלולה בג' מוחין כח"ב שבו, בהיותו בסוד עיבוד במעי אימא. ואע"פ שנתבאר אצלינו, כי אז בזמן עיבוד ראשון, היה ז"א בבחי' תלת כלילן בתלת, עם כ"ז נודע, כי העובר בהיותו במעי אמו, יש לו בחי' ראש. אח"כ עוד נתבררו ד' בחי' אחרות, של אודות חג"ת נצה, שבכל נקודה מהז' נקודות השבורות, והוברר מהם אודות היותר זכים וצחים שיכלו להתברר, ע"ד שזכרנו בג' הראשונות כח"ב, ומאלו נעשה גופא דז"א. והנה נשאר עתה ג' בחי' התחתונות, של הוד יסוד נלכות, שבכל נקודה מהז' נקודות השבורות, שאלו לא הובררו כלל עתה בזמן העיבוד, להיותם תחתונות, והקליפות נאחזות בהם מאד,

אימא. וכשמנשקת אימא לאבא, מושכת מפיו הבל ג"כ, כנרגש זה בחוש הראות. ונמצא כי יש לאבא ב' נשיקין וב' הבלים, לפי שבכל נשיקה יש בה כללות אבא עם אימא, ונמצאת כל נשיקה כפולה לב', בבחי' מה שנותן לחבירו, ובבחי' מה שמקבל מחבירו, וכן כל הבל נחלק לב', ועל ד"ז יש לאימא, ב' נשיקין וב' הבלים אחרים, האמנם בחי' פיוס ודיבור, אינו נמצא כי אם באיש, שהוא מחוייב לפייס ואח"כ לבעול, מה שאין כך באשה, כי אדרבה, קים לו, התובעת בפה יוצאה בלא כתובה. והרי נמצאו כאן ב' נשיקין, וב' הבלים, ודיבור אחד, הרי ה'. והם סוד ה' מוצאות הפה.

והנה בזה תבין, שמצאנו בדברי ס"ה, שיש בחי' נשמה כפולה, והם הנקראים: נשמה, ונשמה לנשמה. וכן מצאנו אומרים, אתדבקתא זרוחא ברוחא. ואמנם לא מצאנו שיהיה בחי' נפש לנפש. והענין יובן עם האמור, כי כנגד הנשיקין שהם כפולים, מצדם נמשכים ב' נשמות הנז', כי הנשמות מן הנשיקין הם באות. וכן ב' הרוחין, נמשכים ובאים, מב' ההבלים, שהם כפולים כנו". אמנם הנפש באה מן הדיבור, כנודע כי נפש ודיבור הכל במלכות, ולכן כיון שבדיבור אינו אלא אחד הנמשך מן אבא כנו"ל, כך הנפש היא אחת ואינה כפולה.

ונחזור לענין ראשון, כי הנה כמו כן מב' הנשיקין שהיו כפולות כנו"ל, מהם נעשה חו"ג דז"א, חסד מנשיקת אבא. גבורה מנשיקת אימא. ומבחי' כללות כפל הנשיקין, שנכללו אבא באימא ואימא באבא כנו"ל, מהם נעשה הת"ת דז"א, כי כן הת"ת, הוא כללות החו"ג, והוא מכריע ביניהם כנו"ע. ומב' ההבלים, נעשו נצה והוד דז"א, נצה מהבל דאבא. והוד מהבל דאימא. ומבחי' כללות ההבלים הכפולים, מהבל דאבא באימא, ודאימא באבא, נעשה היסוד דז"א, כי כן היסוד הוא כללות הנצה והוד, והוא מכריע ביניהם. ומבחי' הדיבור היחידי, שהוא מאבא, נעשת ונתהווה נוקבא דז"א. וזהו סוד פסוק, ה' בחכמה יסד ארץ, כי ע"י רבור הנמשך מן חכמה,

הנהרות ומראה מקומות

(ח) ע"ה שער הכללים פ"ג. שער המוחין פ"ח.

בהוכו, כי לא הוברר ממנו כלל האוכל מתוך פסולת, וע"כ לא יצא עם דם הלידה שהוא סיגים גמירים, אמנם נשאר בתוך האשה בלי בירור, ואח"כ בהמשך זמן היניקה, מתברר לאט לאט, ע"ד שנתבררו שאר הבחי', בהמשך זמן העיבור, ואז בזמן היניקה, מתבררים ג' בחי' הנז' מעט מעט, וכל האוכל מה שמתברר, מתהפך ונעשה הלב טוב, ויונק אותו הולד שהוא ז"א, וע"י כך הולך וגדל, ונשלם בשש קצוות שבו.

ונבאר שעור זמן היניקה, שהוא כ"ד חדשים, כי הנה ההוד כלול מהז' עליונות, ועמו הרי הם ח'. וכן היסוד כלול מהז' עליונות, ועמו שמנה. וכן המלכות כלולה מכל הז', ועמה ח'. סך שלשתם, הם כ"ד חדשים. ונמצא כי ע"י יניקת ז"א מאלו הג' תחתונות, שהם: הוד, יסוד, מלכות נהפשו התלת שהיו כלולות בתלת שבו, ונגלו כל הז', ונגדל עתה, והיה בן שש קצוות גמורות. ואם תשאל, והרי מתחלה היו ג' כלילך בתלת, ואיך אמרנו שג' הספירות האלו, נשאר בבחי' חלב בתוך אימא. והתשובה היא, כי כונתינו היתה לומר שלא הוברר עד זמן היניקה, כי אז הדינים שבהם נתמתקו, והיו בחי' חלב להניק אותו, וע"י יניקתו מהם, נתגדלו הרגלים, וג' אחרונות שבו, כי בתחלה היו רגליו וג' אחרונות שבו, חסידי הבירור, ולא נגמר גדולם, ולסבה זו היו כלולים בשלשה עליונות חג"ת. כי אלו התחתונות לא ניכר בחינתם, להיותם חסרים, וכאשר ינק מאותם בחי' הדינים אשר היו בהם, שהובררו אח"כ בזמן היניקה, ע"י היניקה או נשלם גדול רגליו, והבן זה היטב, כי אין כונתינו לומר, שכל הג"ס הנז', נשאר בתוך אימא, רק בחי' הדינים המעורבים בהם, שהם בחי' דם, אלו נשאר בתוכו. ואח"כ נתמתקו ונהפכו לחלב לבן, וינק ממנו, ויהיה דומה אל הולד הנולד, שאע"פ שיש לו רגלים, אין בו כח להלך בהם, ולעמוד על רגליו, מחמת חולשם. שלא נגמר גדולם, וכאשר יונק, מתחזקים רגליו, מחמת גדולתם עתה. ע"י יניקת החלב, והולך

ולכן לא יכלו להתברר עתה כלל, ולא יתבררו עד זמן היניקה, כמו שיתבאר.

דרוש ד' בזמן הלידה והיניקה (ט)

ונבאר עתה זמן הלידה, והיניקה. הנה בהגיע זמן הלידה, כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', הפירוש יובן עם הנז"ל, כי הנה ז"א שהוא הזכר, נשתאה במעי אמו בסוד העיבור, שעור שנתברר ז' בחי' הנז"ל, אשר הם כח"ב חג"ת נצח, שבכל נקודה מז' נקודות השבורות, אשר אלו הז' לבדם הם הובררו לגמרי, אוכל מתוך פסולת, ונשארו הסיגים שהיו מעורבים בהם, שהם ז' קליפות כנגדם, ואלו הז' סיגים והקליפות נשארו בבחי' דם נדות טמא, ויצאו ממקור האשה בזמן הלידה, כי הם סיגים בלי קדושה, ולכן כנגדם וטמאה ז' ימים, כנגד ז' הקליפות שיצאו ממנה.

ואם נקבה תלד, שהוא אחר שנשתתה נוקבא דז"א, ג' חדשים אחרים, לתשלום י"ב חדשי העיבור כנז"ל, בסוד ואחר ילדה בת. ואמנם הנקבה נעשת מבירור ז' בחי' המלכות, שיש בו' הנקודות השבורות, ומהפסולת שלהם, יצאו עוד ז' קליפות נקבות אחרות כנגדם, והנה הנקבה נולדת אחר הזכר כנז', ונמצא שנתחברו עתה ז' קליפות אחרות, שהם הראשונות של הזכר, ועוד נתוספו ז' קליפות הנקבה, לכן וטמאה שבועים כנדה.

אח"ז הלידה מתחיל זמן היניקה, ונודע כי האשה בהיותה מינקת, הדם שבה עולה מן המקור אל השדים, ומתהפך ונעשה חלב, וממנו הולד יונק ונגדל, וצריך שנבאר ג' בחי' הנז', שהם: הדם, והחלב והשדים. הנה איתם ג' בחי' אחרונות, שהם: הוד, יסוד, מלכות, שבכל נקודה מהז' נקודות, שלא יכלו להתברר כלל בזמן העיבור, מרוב הסיגים הנאחזים בהם כנז', לכן כולם הם דינין קשין בבחי' דם, אמנם איננו דם נדה טמא לגמרי, כי עדיין הקדושה מעורבת

הגהות ומראה מקומות

(ט) ע"ח שער הכללים פ"ג. שער רפ"ח נצוצין פ"ו. מבוש"ש ש"ה ח"ב פ"ג. תע"ס שיעור י"ב פ"ג. אית ל"ד עד אות ל"ח. ומן אות נ"ט ואילך.

וריו ויהויה הנזכר, הם בגימטריא שד"י, שהם השדים שלה.

גם יש להם כינוי אחר, ונקראים דדים, והוא נבחי' שם אלהיים שבאימא, שמתחלק בסדר הזה כה: א"ל בימינא, י"ם בשמאלא, ה' באמצעיתא. ואם תחבר שם א"ל עם ד"ד ימני, יהי' אלדד. ותחבר מ"י עם ד"ד שמאלי, ויהיה מידד. והם סוד, אלדד ומידד מתנבאים במחנה, כמבואר אצלנינו.

ואמנם אות ה' הנשארת משם אלהיים כנו', שהיא באמצעיתא, הוא החלב המתקבץ בב' הדדים, הנדמוזים בא"ל ומ"י כנו', שהם בימין ובשמאל, ולכן אות ה' היא באמצע א"ל ומ"י שבשם אלהיים, לרמוז כי הוא בחי' החלב, המתקבץ בשני הדדים ימין ושמאל, והיא באמצע. וכפי זה, צדיכים אנו לכאד איך באות ה' הזאת יש בה שני בחי' חלב, כנגד שני מיני חלב, הנמשכים מן האמצע, אל שני הדדים שבימין ושמאל. וזה עניינם: החלב האחד הוא כה, שודע שאות ה' מצטיירת בשני ציורין, או ד"ו, או ד"י, הם בגימטריא כ"ד, גם בבחי' המלויים י"לה לבדם, שהוא ביודי"ן או באלפי"ן או נההי"ן, יהיו בגימטריא י"ו, בזה האופן: מן יודי"ן, י' ומן מלוי אלפי"ן, א'. ומן מלוי נההי"ן, ה'. הם בגימטריא י"ו, ונמצא כי הציורים והמלויים שלה, בגימטריא כ"ד וי"ו, שהם חל"ב, וכ"ז הוא בבחי' הציור והמלוי שלה כנו', בלתי מנין הה' בעצמה. החלב השני באופן זה, כי הנה ג' המלויים הנו', שהם: ה"י, ה"א, ה"ה, הם בגי' א"ל, ועם ה' אותיותיהם, הרי ל"ה, ועם ג' בחי' אותיות המלוי לבדם, שהם יה"א, הרי הכל בגימטריא חל"ב. הרי נתבאר ב' מיני חל"ב, הנמשכים מזו הה"א, העומדת באמצע בין ב' הדדין של אימא, ונמשכין ב' מיני חלב, א' לדד ימין, וא' לדד שמאל.

ודע, כי בהיות אימא מינקת את הבנים, אז נקראת א"ל שד"י, על שם השדים, שבהם מניקה את בניה. וכשמסתלקת מעל הבנים למעלה, אחר גמר זמן יניקתם, אז נקראת אל עליון גומל

ניעט מעט ומתחזק, עד גמר זמן היניקה, ואז נשלם חזוק רגליו, והולך כחפצו, כנראה בחוש הראות. והבן זה, כי היותם מתפשטים והולכים ויורדים מן הג' חגי'ת, שהיו בתחלה כלולות בהם, זהו בחי' הגדלתם, כי מתפשטים מלמעלה, ויורדים במקומם, עד אשר יגמרו כל התפשטותם ואז נגמר גדולם.

ואם תשאל, והרי אמרנו כי ההוד לבדו, שהוא רגל שמאל, לא הוברר, אבל הנצח שהוא רגל ימין, כבר הוברר בהיותו במעי אמו. והרי אנו רואים בעינינו, כי הולך חלוש בב' הרגלים בהשוואה אחת. והענין הוא, במה שאמדו רז"ל (י) בהדי הוצא לקי כרבא, רמזו בזה, כי הנו"ה תרי פלגי גופא אינון, כנודע כי אחים הם ולא יתסדרו, וכיון שההוד לא הוברר, מחמת הסיגים שבו, גם מה שהוברר מן הנצח איננו מתגלה, עד שגם ההוד יתברר ע"י היניקה, ולכן הוא חלש בשתי רגליו אף גם הימני אעפ"י שהוברר תחלה, כי איננו מתגלה עדיין, כנזכר.

וענין החלב, כבר אמרנו ממה נעשה, האמנם ע"י אימא היא שמתמתק, ולכן סוד החלב, רומז אל שם אהי"ה שבאימא כנודע, והוא, כי אהי"ה במלוי ההי"ן, בהיותו: פשוט, ומלוי, ומלוי המלוי, הם חל"ב אותיות, עם המלה עצמה, ועם אהי"ה. וכבר הודעתך, כי בחי' זה השם של אהי"ה דההי"ן היא באימא, בדעת בת"ת ויסוד יצבה, שהוא קו אמצעי, ונמצא כי הנה הוא באמצע הדדין שבהם החלב, גם באופן אחר, כי הנה האחורים של אהי"ה פשוט, הוא בגימטריא ד"ם, ואם תסיר ממנו ארבע אותיות עצמם של אהי"ה, ישארו בגימטריא חל"ב, שהוא המלוי לבד, וירמוז אל מה שביארנו לעיל, כי החלב תחלתו דם, ונהפך לחלב.

וענין הדדים, שהם שדי אימא, מקום החלב, סודם הוא, בסוד ויעבור ה' על פניו וכי', שביארנו במקומו, כי ויעבור אותיות: ע"ב רי"ו. שהוא: ע"ב חסד מימין אימא, רי"ו גבורה משמאלא. יהויה באמצעיתא, וג' אלו הם באימא, בחגי'ת שלה, כי היא המניקה לועיר, והנה ע"ב

חסדים וכו', כנו' בברכת אבות. והנה גומל מלשון ויגדל הילד ויגמל, רוצה לומר גמר זמן יניקה. ופליין, מורה על היותה מתעלת למעלה. גם עליון בגימטריא אחודים דהוי"ה דס"ג, שהם קס"ו. וא"ל, מודה על בחי' הפנים דהוי"ה דס"ג הנז', שהיא באימא כנודע; והנה בהוי"ה ההיא יש בה ג' יודי"ן ואל"ף, שהם שם ייא"י, העולה בגימטריא א"ל. כנו' ברעיא מהימנא בפדשת פינחס. והרי נתבאר אל עליון גומל וכו'.

דרוש ה' בזמן העיבור הב' דמוחין כ)

ונבאר זמן השלישי של ז"א, הנקרא עיבור שני דמוחין, גם נקרא זמן הגדלות של ז"א. ובו יתבאר מאמר, מה הוא ענין, אך בצלם יתהלך איש, שהם בחי' המוחין של ז"א רבזמן הגדלות. ובו יתבאר מאמר הזוהר בכמה מקומות, ובאורא זוטא, דא"א ירתי תרין עיטדין לבניהו. ובו יתבאר גם מאמר הזוהר בפרשת אחרי מות ברך ס"ה ע"ב, וז"ל, בתר דינקא להו, אתעברת מיניהו, כי לכאורה הוא לשון זד ומתמיה, כי איך יאמר, שאחר היניקה של הבנים, חזרה להכניסם בתוכה בבחי' עיבור, ונודע כי היניקה אחר העיבור ולא קודם. אמנם זה יובן, במה שביארנו לעיל, כי אחר העיבור הראשון, היה זמן היניקה. ואח"כ חזרו בסוד עיבור שני, בסוד הגדלות, כמו שיתבאר.

ובראשונה, נבאר חילוק זמן ז"א בג' זמנים אלו, עם שכבר קדם ביאודם. דע, כי בהיותו בעיבור ראשון במעי אמו, היה ז"א בבחי' תלת כלילן בתלת, ולכן או היה נרמז בסוד אות ו' זעירא, שבתוך ה' דאשונה של ההוי"ה שהיא באימא כנודע, ולכן היא בלא דאש, ו' זעירא, להודות ענין היותו או תלת כלילן בתלת, ואינה י' גדולה, וכשנולד ויצא לחוץ, אז נרמז באות ו' שאחורי הה"א דאשונה, כי זו היא אות בפני עצמה, וגם כי היא ו' רבתי עם דאש. וראש זגא"ו הו' דומות, לכתר חכמה בינה, דישא

ונבאר ענין המשכת אלו המוחין, מהיכן שרשם, הנה נתבאר, כי דיקנא דא"א יש ב' מזלות: העליון, תקונא תמינאה, הנק' נוצר חסד. והתחתון, הוא תקון י"ג, הנק' ונקה. ואמנם, אבא יונק שפעו ממזל עליון. ואימא ממזל תחתון. ובתחלה בטש מזל עליון במזל תחתון והוא בחי' זווג נעלם מאד, ומשם יוצאים ה' חסדים ממזל העליון. וה' גבורות ממזל תחתון. והחסדים ניתנים לאבא. והגבורות לאימא. ומכח זה מזדווגים אריא גם הם, ואז אבא מוציא טיפה מן המוחין שבו, ונקדאת טיפה זו חכמה. ואימא מוציאה מן המוחין שבה טיפה, הנקראת בינה.

הגהות ומראה מקומות

כ) שער הכללים פ"ד וה'. שער המלכים פ"ו. שער הנסירה פ"ג ופ"ו. תע"ס שיעור י"ד מן אות א' כל החמשך.

האחת, בחי' הג' מוחין עצמם, הנקראים חב"ד. ואח"כ נתלבשו בג' נה"י דאימא. ואח"כ נתלבשו תוך ג' ראשונות, ברישא דז"א. הרי הם ט' בחי', ומכאן צמחו לו ט' תקוני דיקנא, תכף בסיומ רישא דז"א, קודם התפשטם בשאר הגוף.

והנה ד' מוחין אלו, שחזרו לעשות ג' בלבד כנז"ל, הם הנקראים בא"ו ורבא, שהם חב"ד שבו. עוד תמצא שם, שקראום חו"ב, ותרין עיטרין דאחסינו או"א לברייהו. ונבאר הענין כך הוא, דע, כי תרין עטרין דאחסינו או"א לז"א, הם החסדים והגבורות, שנתלבשו ביסוד אימא, ואח"כ נכנסו ברישא דז"א, במוח הג', הנק' דעת דז"א. וכונת הענין הוא כך, כי הנה היסוד דאבא נקרא חסד, על שם שהוא בימינא. והיסוד דאימא נק' גבורה, על שם שהוא בשמאלא. ולכן מה שיצא מן ב' היסודות האלו, נקראים חסדים וגבורות, על שם המקום שמשם יוצאים.

ודע, כי ביסוד דאבא יש בו בחינת העטרה כנודע, וזהו סוד מצות מילה, ומצות פריעה, שהם: היסוד, והעטרה שבו. גם זה עצמו יש ביסוד דאימא, ששם יש בה נקודה אחת, הנקראת נקודת ציון, כנו' בסוף אדרא זוטא. ובוה תבין, מה שתמצא כתוב בספרינו זה הרבה פעמים, מלכות דאבא ומלכות דאימא, כי הם בחי' עטרת היסוד דאבא או דאימא. גם דע, כי היסוד והמלכות שבנקבה, הם סוד החרד והפרודודור שבאשה הנזכר בתלמוד. ובוה נתבאר, מה שזכרנו בשם האדרא, בענין תרין עיטרין דאחסינו או"א לזרין כדי שיזדווגו יחד, כי הם העטרות הנזכרים אשר משם יוצאים החסדים וגבורות הנז', ואלו:

החסדים וגבורות, נקראים תרין עטרין הנזכר. וזהו סוד פסוק, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. ואם תשאל, מאחר שהם תרין עיטרין, חסדים וגבורות, היה לו לומר קדא בעטרות לשון רבים. ויש לתרץ, התשובה היא במה שכתבנו לעיל, כי בתחלה הם ד' מוחין, בסוד מ' של צלם, כי שם החסדים וגבורות בלי לבוש, ושם נחלקים לתרין עיטרין. ואח"כ כשנתלבשו תוך היסוד של אימא, (בסוד א) צ' של צלם, נעשו חד עטרה כלולה

וגם אבא נותן באימא, הה' חסדים שקבל ממול העליון. וגם אימא נותנת הה' גבורות שקבלה מהמול התחתון. וכל אלו הד' בחי' מתערבות במעי אימא, ועומדות שם בסוד עיבור. ואל בחי' זו, היא שרמזו בספר הזוהר כנז"ל, דבתר דינקא להו. אתעברת מינייהו, ר"ל מן המוחין שלהם, ולא מהם עצמם.

ואח"כ הגיע זמן לידת המוחין האלו, ויולדת אותם אימא עילאה, וביוצאם לחוץ, נעשים ארבעה מוחין. שהם: חכמה וחסד, מצד אבא. ובינה וגבורה מצד אימא. ואחר שנולדו, הנה אימא עילאה מלבשת את ארבע מוחין אלו בתוך נה"י שלה, באופן זה: חכמה בנצח, בינה בהוד, חסדים וגבורות ביסוד. ואח"כ מרכנת ומשפלת עצמה למטה, כדי שהנה"י שלה עם הד' מוחין שבתוכם, יהיו בתוך ז"א בבחי' מוחין, לפי שאין כח בז"א לקבל האורות הגדולים האלו, שהם המוחין שלו, אם לא אחר שיתלבשו בנה"י דאימא וע"י יש בו כח לקבלם, ולא יחזור להשבר כבתחלה, בזמן ז' המלכים כנודע.

והנה כשנכנסים ומתלבשים בתוכו, הוא באופן זה, כי הנצח דאימא, עם מוח החכמה אשר בתוכו, נכנס תוך חכמה דז"א. וההוד דאימא, במוח הבינה, נכנס תוך בינה דז"א. והיסוד דאימא במוחין דחסדים וגבורות, נכנס תוך הדעת דז"א. ואמנם אחר שנכנסו בג' ראשונות דז"א, אינם נשארים שם בלבד, אבל הם מתפשטים בכל ג' קוים שבו: ימין, ושמאל, ואמצע בג' ראשונות, ובג' אמצעות, ובג' תחתונות שבו, שהם ט' ספירות שבו.

והרי עתה, נקראו אלו המוחין, צלם של ז"א. והנה ג' אותיות הם, על שם ג' בחינותיו, ממטה למעלה. כי הנה בתחלה כשנולדו אלו המוחין, היו ד' מוחין כנז"ל, וכל מוח כלול מ"י, הרי מ' דצלם. בחי' ב', אחר התלבשם בג' תחתונות נה"י דאימא כנז"ל, הרי אות ל' דצלם. בחי' ג', אחר שנתפשטו תוך ט' ספירות דז"א, הרי צ' דצלם.

גם פי' ב', בענין צ' דצלם, והוא, כי עתה ע"י המוחין האלו, נגדל זקן ז"א, בט' תקונין, כנו' בא"ר, והרי זו צ' דצלם. וסבת היות בזה הזקן ט' תקונין, הוא כנגד ג' בחי' הנזכרים:

משניהם ומוח אחד הוא, ולכן כתיב בעטרה לשון יחיד.

דרוש ו' בכניסת המוחין ובהגדלת ז"א.

ונבאר עתה (ל) איך ע"י כניסת מוחין דצלם הנו' הגדיל ז"א. הנה נתבאר כי בזמן היניקה, היה ז"א בן ר"ק בלבד, והיו איבריו קטנים ודקים כקרני חגבים, וע"י אלו המוחין המתלבשים תוך הנה"י דאימא, ויורדים ונכנסים תוך ז"א, הוא נגדל, כמו שיתבאר, וכניסה זו היא סוד צ' של צלם. דע, כי כל קצה מאלו ה"ר"ק דז"א, יש בו תלת פירקין, וכמו כן הנה"י של אימא, כל אחד משלשתם, יש בו תלת פירקין, והנה תרין פירקין עילאין של החסד דז"א, עולים למעלה ברישא שלו, ומתחבר עם פרק עליון של הנצח דאימא, ומשלשתם נעשה החכמה שבו, מתלת פירקין, וכן ב' פירקין עליונים דגבורה דז"א, עולים בראש מצד שמאל, ומתחברים עם פרק העליון דהוד דאימא, ומשלשתם נעשת הבינה שבו, מתלת פירקין, וב' פירקין עילאין דת"ת דז"א, עלו ונתחברו עם פרק העליון דיסוד דאימא, ונעשה דעת דז"א, מג' פירקין.

אח"כ עלה פרק העליון דנצח דז"א, ונתחבר עם פרק תחתון דחסד שבו, ועם פרק אמצעי דנצח דאימא, ונעשה חסד דז"א, מג' פירקין, ועלה פרק עליון דהוד דז"א, ונתחבר עם פרק תחתון דגבורה שבו, ועם פרק אמצעי דהוד, ונעשה גבורה דז"א, מתלת פירקין, ועלה פרק עליון דיסוד דז"א, ונתחבר עם פרק תחתון דת"ת שבו, ועם פרק תחתון דיסוד דאימא, ונעשה ת"ת דז"א, מתלת פירקין, והענין, כי יסוד של אימא, להיותה נקבה, הוא קצר, ואינו ארוך כיסוד הזכר, אשר בו תלת פירקין, אמנם יסוד הנקבה אין בו רק פרק א', והנה חצי העליון של הפרק הזה נתחבר בדעת דז"א, וחציו התחתון נתחבר למטה בת"ת דז"א.

עם ב' פירקין תחתונים דנצח דז"א, ונעשה נצח דז"א, מג' פירקין, וכן ירד פרק תחתון דהוד דאימא, ונתחבר עם ב' פירקין תחתונים דהוד דז"א, ונעשה הוד דז"א מג' פירקין, אמנם היסוד דז"א, נשארו בו תרין פירקין תתאין שלו בלבד, כי לא היה עוד פרק אחר ביסוד דאימא, להתחבר עמהם, לסבה הנו' והיה השינוי הזה ביסוד דז"א, מכל השאר, כי כל שאר הספירות שבו, הם מב' פירקין דידהו, שנתחברו עם פרק א' דאימא, משא"כ ביסוד, שאין בו רק ב' פירקין שלו בלבד, ולא נתחברה בו בחי' אימא כלל, וזהו סוד, ויהי יוסף ייפה "תואר ייפה "מראה, ר"ת יתו"ם, כי יוסף שהוא היסוד דז"א, נשאר יתום מן אמו, שלא נתחברה בו כלל כשאר הספירות, ואמנם מחצי תחתון דת"ת דאימא, נעשה הכתר של ז"א, כי מן הנה"י שלה נעשו כל ג' מוחין והגוף של ז"א, שהם מחכמה עד יסוד שבו.

ואחר שביארנו הגדלתו דרך כללות, צריך שנבאר סדר הגדלתו: כי הנה בתחילה, ירד פרק התחתון דנצח דאימא, בחכמה דז"א, שהוא בחי' ב' פירקין עילאין דחסד שבו כנו', ואח"כ נזושר נכנס הפרק האמצעי דנצח דאימא, שם בחכמה דז"א, יורד הפרק תחתון, בחסד דז"א, ונשאר האמצעי בחכמה, ואח"כ חוזר ויורד התחתון בנצח דז"א, והאמצעי בחסד, והעליון בחכמה, ונמצאים עתה, ג' פירקי הנצח דאימא, במקומם האמיתית, ועתה נשלם תקון והגדלת קי' ימין דז"א, וכן עד"ו היה, כניסת ג' פירקי ההוד דאימא, בקו שמאל דז"א, וכן עד"ו היה, כניסת ב' פירקי היסוד דאימא, בקו אמצעי של ז"א, והנה נתבאר, חלוק ושנוי אחד שהיה ביסוד דז"א, והיה משונה משאר הי' ספירות דז"א.

עוד יש שנוי וחלוק אחר, בין ג' אמצעיות הנקראים חג"ת, לשאר הספירות, והוא, כי החסד דז"א, נכלל מהתחברות ג' פירקין משונים ונפרדים, שהם: פרק אמצעי דנצח דאימא ופרק תחתון דחסד דז"א, ופרק עליון דנצח דז"א, ומג' הנפרדים האלו, נעשה ספירת החסד, ועד"ו

הגהות ומראה מקומות

(ל) ע"ה שער הכללים פ"ד, שער מוחין דצלם פ"א ו' ז', שער הנסירה פ"ד, ספר שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ז', תע"ס שיעור י"א אות קכ"ח ואות קל"ו, ושיעור י"ב מן אות ק"צ עד אות ר'.

בגבורה. ועד"ו בת"ת. משא"כ בכל הספירות כנו"ל.

ועם האמור, יובן מה שאמרו בספר הזוהר בפרשת ויחי דף רמ"א ע"ב, וז"ל, תו תדיסר: תלת קשרין דדרועא ימינא, חסד חסדים. תלת קשרין דדרועא שמאלא, גבורה גבורות. תלת קשרין בירכא ימינא, נצה נצחים. תלת קשרין בירכא שמאלא, הוד והודות. הא תדיסר, וגופא קיימא עליהו וכו', עכ"ל. ויובן עם הנו"ל, כי הנה פרק עליון דנצה דאימא, להיותו העליון שבו, והוא בימין, לכן נקרא חסד. והנה הוא נתחבר עם תרין פירקין דחסד דז"א, הנקראים חסדים, ומשלשה אלו נעשה חכמה דז"א. וכן על ד"ו, פרק עליון דהוד דאימא, שהוא שמאלי, להיותו עליון נקרא גבורה, ונתחבר עם ב' פרקי גבורות דז"א, ונעשת בינה דז"א. והו חסד חסדים, גבורה גבורות. וע"ז זה יתבאר אומרו, דנצה נצחים, הוד והודות. שהם פירקין תתאין דנצה והוד דאימא, המתחברים עם הנצחים והודות דז"א להשלימם. מה שא"כ בג' אמצעיים חג"ת, שאינם ע"ד זה, כי הם מתלת פירקין נפרדים לגמרי, ואמנם להיותם פירקין תתאין, קראם נצה נצחים והוד יהודות, ולא קראם חסדים וגבורות ע"ד העליונים, לסבה הנו', כי הם תתאין, ואינם נקראים בשם העליונים. ונמצא עתה, סדר התפשטות המוחין הנוכרים היה כך, כי תחלה נתקן חכמה דז"א, ע"י פרק העליון דנצה דאימא. ואח"כ נתקן בינה דז"א, ע"ד הנו'. ואח"כ הדעת ואח"כ החסד. ואח"כ הגבורה. ואח"כ הת"ת ואח"כ הנצה. ואח"כ ההוד. ואח"כ היסוד.

ונבאר (ו) פסוק מי מדד בשעלו מים. שהוא נדרש על ההתפשטות הנו', והוא, כי הנה נמצא, כי ז"א בכל ספירה וספירה שבו, לקח שליש ספירה מן אימא, ועל ידה הגדיל כנו', וזה היה בכל הי"ס שבו, וזה אומרו וכל בשליש עפר הארץ, כי זרין נקראו עפר, בסוד הכל היה מן העפר, ודרשו רז"ל (ג) אפילו גלגל חמה. ושנים אלו, נמדדו בשלישים. וזה אומרו, וכל בשליש.

ואגב ארחין, נבאר שארית הפסוק. ובתחלה נבאר החילוק הידוע, שיש בין מדה לזרת, והוא, כי מדה הוא הכלי, שבו מודדין הלה, שיש בו בית קבול, לקבל את השמן, או היין, הנמדד בו. אבל הזרת, בו מודדין דבר הנמתח באורך, ואין בו בית קבול. ונמצא, כי המדה אחר שמדדו בה פעם אחת, שופכים ומערין השמן שבתוכו, וחוזרים למלאת המדה הב', למדוד שאר המשקין. מה שא"כ בזרת, שאין בו בית קבול, ואין צורך לזרוק ממנו שום דבר. וזה ביאור הכתוב: מ"י, ע"היא אימא עילאה, שיש בה ג' שערי בינה, כמנין מ"י. הנה הוא מדד בשעלו את המים, הם ב' בחי': מיין עילאין, ותתאין. שהם זרין, והפריש והבדילם זה מזה, בסוד ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע וכו'. והבדלה זו נעשת ע"י מדידת המדה, שאחר שימלאה פעם אחת מיין עילאין שנית ומילא המידה ההיא מן מיין תתאין, ליתן לצורך ז"א, ורק מה שבתוכה ונתנו לז"א, וחזר לנוק'. ולפי שצריך להבדיל בין ז"א לנוק' כנו', לכן הזכיר לשון מדה שהיא הצריכה להתמלאות ולהתחסר ולהתמלאות פעם אחרת כנוכר. אמנם הזרת, אינו רק לצורך ז"א לבדו, הנקרא שמים, וזה אומרו, ושמים בזרת תכו, כי אימא תכו ויחקן פרצוף ז"א לבדו בזרת, שהוא בחי' כלי שאינו צריך למלאותו ולהריקו ולמלאות כמו המדה הנו', יען כי כל תשמישו הוא לצורך ז"א לבדו כנו'. וענין התכון הזה הוא, שנתן קצבה ותחום וגבול בז"א ע"י הזרת, ומדד בו, ואמר עד כאן יהיה גבול החכמה שבו, וע"כ יהיה גבול הבינה שבו, וכן בכל הי"ס שבו. ואמנם אחר שתקן בזרת את ז"א הנק' שמים, תיכן אח"כ את הנקבה, הקרויה עפר ארץ כנודע. ואמנם מקום שעור קומתה, הוא מן החוזה שבו, עד למטה, כנוכר באדרא דבה, כי נוקבי' נפקת מאחורי חדוין, ונודע כי מקום החוזה, הוא סוף שליש העליון של הת"ת דז"א, וזה אומרו וכל בשליש עפר ארץ, כי מדת מקום יציאת הנקבה היתה בשליש הת"ת דז"א.

סוד המזוזה (שער המצות פרשת ואתחנן)

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער הכללים פ"ד. (ג) ב"ר פ"ב י"א. קה"ר פ"ו. זחר וישלח ק"ע. צו ל"ד: נשא קכ"ד.

דרוש גדול בענין עץ הדעת טוב ורע (צ)

ואגב יתבאר ענין אחד באחור מה עניינו. וסוד המזוזה.

וכבר הודעתך, כי התחלת קומת פרצוף רחל נוק' דז"א, הוא באחורי החזה דז"א, אשר עד שם הוא סיום היסוד דאימא שבתוך ז"א. והנה מן החסד המגולה בת"ת דז"א, כי שם התחילו החסדים להתגלות, ומשליש הא' אשר שם, ממנו נעשה הכתר של נוק'. ומב' חסדים המגולים שבנצח והוד, נעשו חו"ב שלה. ומן הה' גבורות המזקבצות ביסוד דז"א, נעשה הדעת שלה. ואחר התקבץ הה' גבורות, בדעת שבה, אז יורדות ומתפשטות בגופא, מחסד שבה, עד הוד שבה, כרמיון-ה' חסדים, המתפשטות בגופא דז"א.

והנה עץ הדעת טו"ר, הוא בורין, ואמנם בז"א, הוא ממקום סיום היסוד דאימא, שהוא מן החזה ולמטה, כי משם ולמטה מתגלים החסדים בגילוי גדול, ולכן אפשר אל החיצונים לינק ולהתאחו בחסדים ההם המגולים, ולכן נ"סם ולמטה בז"א, נקרא רע של עץ הדעת, כי החסדים הם בחי' הדעת דז"א כנודע. ואמנם בחי' החסדים שבז"א מן החזה ולמעלה, אשר הם מכוסים ביסוד דאימא, נקראים טוב, כי אין הקליפות הרעות יונקים מהם. וסבת יניקת הקליפות משם הוא, לפי שהחסדים שהם האורות שבז"א, הם שם מתגלים בגלוי, ומשם כיון שנפתחו, הם גולטים ויוצאים אל האחור שבו, וכיון שיוצאים אל האחור, יש כח אל החיצונים לינק משם. מטא"כ בהיותם מכוסים תוך היסוד דאימא, שאינם יכולים לעבור ולצאת אל האחור. ואמנם אף במקום הגלוי, אינם יכולים לינק מצד פנים דז"א כלל, אלא מצד האחור, מן אורות של החסדים הבולטים, ויוצאים לצד האחור. וזכור זה היטב, כי אין אל החיצונים אחיזה, אלא באורות החסדים אשר נהפכים

ואגב אורחין, נבאר סוד המזוזה. כי המזוזה היא נוקבא דז"א, הנקראת אדני, בגימטריא מזוזה. וצריך שיקבענה בשליש העליון של הפתח. לרמוז כי היא הנקבה שיצאה בסוף שלישי עליון דת"ת דז"א. וזהו סוד פסוק והיה שדי בצריך, שהוא שם שד"י הנכתב באחור המזוזה, וכחו להגן מן המזיקין, שהם צרים ואויבים של האדם. וכך הענין עצמו היה, סבת יציאת הנקבה הנקראת מזוזה כנו' באחור ז"א, כדי שלא יתאחו הקליפות באחורים שלהם, כמבואר אצלנו זה הטעם בענין בריאת אדם וחוה, בסוד אחור באחור. ובוה תבין, למה סגולת שם שד"י הוא להגן ולהבריח את הקליפות. גם עם הנז"ל יתבאר, סוד מה שאמרו רז"ל, (ס) במזוזה עד שלישי, בעי דבי זירא שלישי מלגו או מלבר וכו', והענין הוא, כי כל הגדלת ז"א, הוא בבחי' שלישי בכל ספירה שבו כנו', ובוה שאמרנו יתבאר לך, אם השלישי שאמרו רז"ל הוא מלבר, או מלגאו, והבן זה.

א"ש ויטאל המעתיק, שמעתי חדוש נאה, בפסוק והיה שדי בצריך, וירצה, כי בסוף איתיות מלת ציר, יוצא שדי, בוה האופן: מצד"י תקח יוד, מיו"ד תקח דל"ת. מרי"ש תקח שייך, הרי שד"י נרמו בסופי אותיות ציר, והיינו דקאמר קרא והיה שד"י בצריך, רוצה לומר בציר הבי"ת, במקום המזוזה. ורז"ל נתנו דמו לכתוב שד"י במזוזה, באחורי מלת והי"ה, והיינו דקאמר קרא והיה שד"י בצריך וגו'.

אמר שמואל המעתיק, בראותי כי הרב הגדול זל"ה, רצה לבאר סוד המזוזה בסוף הדרוש הנז', אמדתי אני אל לבי, לסמוך אל הנז', דרוש אחד של ענין עץ הדעת טו"ר מה שניינו אעפ"י שאין מקומו כאן, להיות כי נרמו ג"כ בסוף הדרוש הזה, סוד המזוזה פעם אחרת, ואח"כ אחור למקומי הראשון.

הגהות ומראה מקומות

דרוש להר"מ נארא. ספר בית שער לכונות מן אות ג"ג כל ההמשך.

(ס) ב"ק ט'

(צ) שער הפסוקים פרשת בראשית בענין חטא אדה"ר. כפי לקוטי תורה סוף פרשת בראשית

יוצאים אל האחור, ולא כמאירים אל הפנים. וכ"ז אינו, אלא במקום גלוי של החסדים, שהוא מן החזה ולמטה.

וצריך שנקדים לך הקדמה אחת, והיא, כי נודע, כי גם את זה לעומת זה עשה אלהים, וכמו שיש ז"ן דקדושה, כך יש ז"ן דקלי'. והזכר יונק מן הזכר, והנקבה מן הנקבה. לפי שהזכר של הקלי', הוא יותר דק וזך ועליון מן הנקבה טלו, ולכן הוא יונק מז"א עצמו דקדושה, מן האחור שבו כנו'. ונוק' דקליפה, יונקת מן האחור של נוק' דקדושה, ואמנם לא יעלה בדעתך, שחס ושלום הקלי' של עולם האצילות, שולטים ועולים עד המקומות הנז', אך כונתינו לומר, שהשפע שלהם, נמשך להם, מן המקומות הנז', עד למטה, במקום של הקלי' עצמם.

עוד צריך שתדע, כי אין המקומות הנז' שוים, כי הנה הז"א של הקלי', יונק מן מקום הרע של ז"א כנו', מן החזה שבו ולמטה. אך הנקבה של הקלי', יונקת מן הרע של הקדושה, של הנוק', ממקום הטבור שלה ולמטה, שהוא שלישי האחרון של הת"ת שבה. וטעם זה הוא, במה שנבאר לך תחלה, ענין מקום הטוב ומקום הרע של הז"א. ונתחיל בז"א, דע, כי אחיות הקליפה בז"א, היא שני שלישי הת"ת התחתונים, שהוא מקום המגולה כנו"ל, אך לא בכלו, רק במה שהוא כנגד הראש של הנקבה, כי הנה אחורי הראש אינם עטוחים אלא עגולים, ואינם מתדבקים לגמרי באחורי הת"ת דז"א, להיותם עגולים, ובאותם ב' צדדי הראש מימין ומשמאל, שהם נפרדים ואינם נדבקים היטב בת"ת דז"א, ונשארים בחי' ההם שבת"ת מגולים, בלתי מכוסין בראש הנקבה ושם אחיות הקלי'. גם נודע, כי שארית גופא דנוק', אין כלו מתדבק באחור גופא דז"א, רק הגוף שלה בלבד, אמנם זרועותיה וידיה ושוקיה ורגליה, אינם מכוונות עם הזרועות והשוקים שלו, להיות שיעור קומתו וקומתה בלתי שוים, וכיון שאינם מכוונות, א"א להם להתדבק, ולכן הם נשארים בלתי חבור ודבוק כלל עם אחור ז"א. וזהו סוד מה שביארו בספר הזוהר ובספר התיקונין, על פסוק וכפיהם פרודות. מלמעלה וגו', הנאמר ביחזקאל, ואמרו שם, דדכר ונוק'

אינון מתפרשאן בדרועין ובידין ובשוקין וברגלין דא מן דא. והנה באחורי ז"א, באותן המקומות שכנגד התפשטות זרועות ושוקין של הנקבה, שאינם מתדבקות עמו, שם ג"כ נאחזים החצונים וכל אלו הבחי' הם נקראים עץ הדעת רע בז"א, על שם שהקלי' הנקראת רע נאחזת שם.

ונבאר עתה, מלת טו"ר שבז"א, מה ענינם. הנה נתבאר כי הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, היא בז"א, העולה בגימטריא אד"ם. ואם תכה יר"ד פעמים ה"א, יעלה בגימטריא ק"ך. אח"כ תכה ג"כ ה"א פעמים וא"ו, יעלה בגימטריא ע"ח. אח"כ תכה כן וא"ו פעמים ה"א אחרונה, יעלו בגימטריא ע"ח. סך הכל, בגימטריא רע"ו, אותיות ורע, וזהו ועץ הדעת טוב ורע. והענין הוא, במה שהודעתך, כי כל בחי' הכאת האורות זה בזה, הוא בבחי' האחורים, כי האורות מכים זה בזה, וע"י הכאתם ופגישתם זה בזה, מתנוצצים ויוצאים מהם ניצוצות אל צד האחורים, ושם נעשים כמנין ורע, להירות אחיות הקליפות בהם. ומלת טוב, הוא כך, כבר הודעתך, כי המלוי לבדו של הוי"ה דאלפי"ן דמ"ה, בגימטריא י"ט, כמנין חוה, שהיא נוקבא דאדם, שיצאה ממלוי הוי"ה דמ"ה. גם שני אותיות האחרונות, שהם וא"ו ה"א, עולים בגימטריא י"ט. והטעם הוא, לרמוז על חוה נוקביה, ששעור קומתה הוא מן הת"ת דז"א ולמטה, אשר שם בחי' ב' אותיות הנזכר, כי שתיים הראשונות, הם בראשו דז"א. והנה אם תסיר שני אלפי"ן, שבמלוי שני אותיות האחרונות הנזכרים, אשר כנגדם עומדת רחל, שהיא חו"ה, באחורים, וכאשר אין שני אלפי"ן אלו, שהם סוד שני אודות, אינם יוצאים לצד ז"א אחורים, אז נשאר בגימטריא טו"ב, כיון שאינם יוצאים לצד האחור, ואין הקליפות יונקים מהם. והרי נתבאר מלת עץ הדעת טוב ורע בז"א עצמו, וגם בשם ההוי"ה אשר בו.

ונבאר עתה, בחי' טוב ורע שבנוקבא דז"א דקדושה, אשר ממנה יונקת נוקבא דקליפה כנו"ל הנה הה' גבורות, המתפשטות בחסד שבה עד הוד שבה, הם עץ הדעת טוב ורע אשר בנוק', כדוגמת החמש חסדים שבזכר, שהם עץ הדעת שבו כנו"ל, כי הדעת של הזכר, עיקרם חסדים, ושל הנקבה גבורות. והנה כמו שהחסדים של

החסדים, הם ג' היות, שבהם י"ב אותיות. ואמנם הגבורות המתמקות בבחי' אור ישר, או אור חוזר, הם ה' כנז"ל. והנה י"ב וה' הם בגימטריא ט"ב.

ואם תשאל, מפני מה הגבורות נרמזו בדרך כלל, והחסדים נרמזו בדרך פרט, בבחי' האותיות שבכל הוי"ה שבהם. והתשובה היא, לפי שיעקר הטוב הוא מן החסדים הנקראים טוב כנודע, והם הממתקים את הגבורות ולכן נרמזו דרך פרט, כי הם הממתקים והמטיבים את הגבורות. אמנם הגבורות, שהם מקבלות מתוק והטבת החסדים די לנו כשנמנה אותם דרך כלל.

הכלל העולה הוא, כי בחי' החסדים והגבורות שבנקבה, שהם מבחי' שבנקבה, שהם מבחי' המוחין דגדלות, שהם בחי' שמות של הוי"ה כנודע, כל אלו נקראים טוב, ואין אחיזה בהם אל הקליפות. ואמנם יש בחי' ג' מוחין דז"א דקטנות, שבבוא המוחין דגדלות בראש ז"א ירדו הם ירידה אחר ירידה, עד שירדו ביסוד שבו כנודע. והנה אלו המוחין, הם ג' שמות של אלהים, ואין מי שימתקם, כמו שנתמתקו הגבורות של הגדלות כנזכר, ולכן הם דינים קשים, ולכן יונקים החיצונים מהם, ונקראים רע. והוא באופן זה: כי הנה ג' אלהים, הם בגימטריא רנ"ח, ובכל אחד מהשלשה יש בו בפשוטו ובמלואו ח"י אותיות, שהם ה' וי"ג כנודע, ואם תצרף רנ"ח עם ח"י, יעלו בגימטריא רע"ו, שהם אותיות ור"ע.

סוד אחר באחור (פ)

ונחזור לבאר ענין אחר באחור. (א) הנה נתבאר, מקום אחיות הקליפות בזו"ן, והכל

הזכר, היו קצתם מכוסים תוך היסוד דאימא, ושם נקרא טוב, וקצתם מגולים, ונקראים רע. כן הדבר בגבורות הנקבה, כי הנה תחלה היו מקובצות תוך היסוד של הזכר, ובאחורים של היסוד דז"א, שם הוא ממש קו אמצעי, דעת ת"ת ויסוד דנוקבא כנודע, והנה בהתנוצץ האורות ההם מן היסוד דזכורא אל הנוקבא, יש בו שני בחי' גם כן, כי הנה נתבאר, שהיסוד דז"א מסתיים עד כנגד מקום הטבור של הנקבה, העומדת עמו אחור באחור, לפי שהיסוד הזכר הוא יותר ארוך ומתפשט מן היסוד של אימא כנודע, ולכן הגבורות שבנקבה המתפשטות עד הטבור שבה, הם עוברים דרך מסך כלי היסוד דז"א, ומאירים בה, ונקראים אורות סתומים, ומקום זה הוא נקרא טוב, ומשם ולמטה שהוא שלישי תחתון דת"ת שבה, וגם הנצח והוד שבה, הם אורות מגולים, ונקראים רע.

ונבאר עתה ג"כ מלת טוב ורע שבנקבה, כדרך שנתבאר בזכר, הנה נודע, כי ג' הגבורות המתפשטות בחג"ת של הנקבה, כבר באו ממותקות, מכאשר היו בתחילה עומדות תוך היסוד דז"א, ע"י ג' החסדים המגולים, דת"ת נצח והוד דז"א, וב' גבורות תחתונות דנצח והוד דנוק', לא נתמתקו ביסוד דז"א, דרך ירידת אור ישר של החסדים, אכן עם כ"ו, אח"כ ע"י חזרת עליית ב' החסדים באיר חוזר ממטה למעלה, בהיותם בתוך היסוד דז"א, קבלו אלו ב' הגבורות קצת מיתוק ולא לגמרי, ונמצא כי בהתנוצץ הגבורות בגופא דנוקבא ג"כ, אותו הכח של המתוק של החסדים, שמתקו את הגבורות כנז', נתערבו יחד, ונתפשטו בנקבה, ונמצא עתה, היות גבורות וקצת אור החסדים, מעורבים בגופא דנוק'. והנה המתוק של ג'

הגהה

(א) א"ש, סוד אחר באחור, נתבאר ג"כ לקמן בשער זה, וגם בש"ב שער מאמרי רש"י, בפרשת פקודי.

הגהות ומראה מקומות

(פ) ע"ח שער עקודים פ"ב, שער דרושי הנקודות פ"ו, שער תקון הנוקבא פ"א, שער מ"ן ומ"ד פ"א, שער יעקב ולאה פ"ב שער סדר אבי"ע פ"ה, ע"ח עם פמ"ס ענף י"ט, תע"ס שיעור ז' מן אות כ"ג כל ההמשך.

זב"ן ביסוד שבה, ואם חס ושלום יש פגם במעשה התחתונים, גורמים שגם הקליפות הנקראים אלהים אחרים, נאחזים בק"ך צירופים הנז', שהם שרשם, ונכללים עמהם. ואע"פ שאלו הקליפות, אינם נכנסים גם הם ביסוד הנקבה, עם כ"ז ממקומם יונקים דרך האלהים הקדושים שרשם, בהיותם נכללים בהם. וזה אימרו, ערו ערו עד היסוד בה, כי כביכול עד שם מגיע פגם התחתונים. גם זהו סוד ושפחה כי תרש גבירתה, אשר לסיבה הנזכרת כביכול, הוא, כאלו היסוד עליון דרכורא, מזדווג עם השפחה, שהיא קליפה בבחי' הנז', גם זהו סוד פסוק, אלהים באו גוים בנחלתיך וכו', כי האלהיים אחרים, נאחזים באלהים קדושים ונכללים בהם, וע"י כך נכנסים בהיכל הקדש העליון, ולכן הזכיר שם אלהים ולא שם הוי"ה, וזכור זה כי כ"מ שזכיר אחיות הקליפות בקדושה, איננו אלא על דרך הנזכר בלבד, לא שחס ושלום נכנסים לתוך הקדש, ואמנם כאשר התחתונים מעשיהם טובים, וגורמים התערורות זווג עליון של זו"ן, או חוזרים זו"ן פנים בפנים, ז"אין או פחד מהקליפות, אפילו אם האחרים ישארו מגולים, כיון שמעשה התחתונים נאים.

ועדיין צריך שנבאר, איך הם נדבקים ממש אחר באחור בכותל אחד לשניהם. והענין הוא, כי האחרים הם דינים, ויוצאים ממנו ונעתקים בה, וע"י כך נמצאים דבוקים יחד, כדמיון הענף הנשאר דבוק באילן אשר ממנו נמשך ויצא. ואמנם כפי זה כאשר חזרו להיותם פנים בפנים, היה ראוי שיחזרו להדבק גם אז יחד, מחמת החסדים הנמשכים ממנו, וניתנים בה, אבל הענין הוא, כי כיון שזו"ן אין קומתם שוה, אינם יכולים להתדבק יחד בהיותם פנים בפנים, כי אין איבריהם מכוונים זה עם זה. והרי נתבאר טעם, למה נבראו דבוקים אחר באחור, לכשיצטרך אח"כ ענין הנסירה להפרידם, וגם למה היו אחר באחור, ולא פנים בפנים.

(ז) ועוד מצאתי כתוב בקונטרסי, דרוש אחר

באחור שלהם. והנה קודם שנברא אדם, לא היה מי שיעבוד את האדמה העליונה, והיה אפשר שהקליפות ינקו משם, להיותם האחרים מגולים, גאותם המקומות הנקראים רע בזו"ן, כנזכר לעיל. ולתועלת תקון גדול, בראם המאציל אחר באחור מדובקים יחד, וע"כ נתכסו האחרים של שניהם, ואין החיצונים יונקים משם. ואם בבחי' פנים, כבר נתבאר, שאין שם אחיזה כלל אל החיצונים, אף אם הם מגולים. וכבר נתבאר למעלה, כי אין החיצונים נאחזים ממש במקומות ההם, ועם כ"ז, נבאר קצת ענין אחיות הקליפות במקומות הנז' מה עניינם, דע, כל בחי' האחרים שהם שמות של אלהיים שהם דינים. ואמנם הם כוד ק"ך צירופים של שם אלהיים, שהם דינים, אשר התחלתם מן ז"א דאצילות, עד סוף העשיה, כמבואר אצלינו, ושם אחר סיום אלו הק"ך צירופים, שם עומרים הקליפות, הנקראים אלהיים אחרים, ונמשכים משם בסוד כל העשיה, ותם נקראים אלהים אחרים, בערך אלו הק"כ צירופים דאלקים שבקדושה, שהם נקרא אלהים חיים. וגם להיותם באחור, כי אחרים: לשון אחר.

והנה קודם בריאת אדם, היו זו"ן דבוקים אחר באחור, ולא היו שם נאחזים הקליפות, וכאשר נברא אדם, אם עושים התחתונים מצות ומע"ט, עובדים האדמה העליונה, ומסירים הקוצים הם הקליפות, מן הכרם העליון. אבל אם יחסאו התחתונים, או אותם הקליפות הנקראים אלהים אחרים, נכללים בשרשם, שהם הק"כ צירופים אלהיים שבקדושה כנזכר, העומדים באחרים, ויונקים מן הקדושה, ע"י היותם נכללים בשרשם הנזכר, ולא שחס ושלום הם עצמם נכנסים לתוך הקדש. וזהו סוד פסוק ערו ערו עד היסוד בה, כי הנה אלו הק"ך צירופי אלהים, שרשם מן החמש גבורות, שהם המין שביסוד הנקבה, ותם סוד ה' אותיות אלהיים. וכאשר הנקבה העליונה, רוצה להעלות מ"ן לגבי דכורא, או כל האלהים הקדושים נכללים יחד

הנהגות ומראה מקומות

(ז) שער מאמרי רשב"י פרשת פקודי ובפירושי על אדרא רבא. שער הכונת דרושי הפסח דרוש

מפתח היסוד דאימא, המסתיים שם, וחוזרים אל האחור דת"ת דז"א, ושם נוקבין ופותחים ויוצאים לחוץ, ויכולים הקליפות ליינק משם. וע"כ נצטוינו במצות המזוזה, שהיא נוקבא דז"א העומדת שם בפתח ההוא, שהם האחור דת"ת דז"א, ששם האורות נפתחים ויוצאים כנזכר, ובהיות הנקבה שם אחור באחור, היא סותמת הפתח ההוא, ואין הקליפות נאחות שם, וזהו סוד המזוזה הניתנת בפתח, להבריה המזיקים, הם הקליפות, הנק' מות, בסוד מזוזה: זו מות, וניתנה בשליש העליון של התפארת, במקום המכוסה זנקרא טוב כנו"ל, וזהו סוד פסוק והיה שדי בצריך, פי' כי שם שדי הנכתב באחורי המזוזה, הוא עומד שם להגן מפני הצרים והאויבים שהם הקליפות שלא ינקו.

(ר) דרוש ז' בענין החסדים והגבורות
הנז' איך הם מתפשטים

ונבאר עתה, ענין החסדים והגבורות הנז' לעיל, איך הם מתפשטים. כבד ידעת, כי הם ה' חסדים, וה' גבורות, ואמנם הה' חסדים מתפשטים, בה' כפירות, שהם חג"ת נצח הוד דז"א, וה' הגבורות יורדות ביסוד שבו, ושם נתונים לפקדון, לצורך בנין פרצוף נוקבא, כמו שיתבאר לקמן, וזהו סוד פסוק, והיה האוכל לפקדון לארץ וענין החסדים נתבאר, באומר וברעת חדרים ימלאו, כי מהחסדים שבדעת, ימלאו הה' חדרים שבז"א, והם: חג"ת נצח הוד כנו"ל, וזה חלוקם: הנה הג' חסדים נתפשטו בחג"ת דז"א, אלא שהחסד שבת"ת, השליש העליון שבו, מכוסה תוך יסוד אימא כנודע, וב' שלישי התחתונים מגולים, אבל ב' החסדים שבשני הזדועות חסד וגבורה, כלם מכוסים לגמרי, ואמנם ב' החסדים התחתונים שבתוך נצח והוד, מגולים לגמרי.

והרי נתבאר ג' שינויים שיש בחסדים האלה,

קטן, בענין זיוג אחור באחור, וזה לשונו: ענין זיוג אחור הכתוב אצלנו במקומות רבים, ובודאי כי אין ענינו מתיישב על הדעת מה עניינו, והנה בדרושים הראשונים ביארתי עניינו, ועי"ש, והענין בקצור, כבר נודע, כי בעת הזווג, כמו שהאדם מזריע טיפת מיין דכורין, כן הנקבה מזרעת מ"ן, ומעלה אותם לגבי מיין דכורין, והנה אלו המ"ן הם עולים ע"י נשמות התחתונים, ולכן כ"ז שישראל עושים מעש"ט, הראויים שבסבתם יחזרו ז"ן פנים בפנים ויזדווגו, ואז יש מ"ן ברחל נוקבא דז"א, ועל ידם היא מעלה אותם, אבל כשאין מעשים טובים חכיות בתחתונים, אין כח ברחל נוקבא דז"א להעלות מ"ן, ולכן היא צריכה אז להעלות היא וז"א למעלה עד אר"א, היא לוקחת מ"ן דאימא בהלואה, ואז מזדווגים שניהם בהיותם שם למעלה, באופן, כי זווג זה כמעט אינו מיוחס על שם, אלא על שם אר"א כי עד מקומם עלה, ועי" מ"ן שלהם נזדווגו, ואמנם אם היו דוצים להזדווג למטה במקומם, לא היו יכולים, כי לחסרון זכיות התחתונים, לא היו יכולים לחזור פנים בפנים, כי א"א להזדווג אלא פנים בפנים, וכיון שאין יכולת בהם לחזור פנים בפנים בהיותם למטה, אינם מזדווגים שם, ונמצא כי אע"פ שהאמת הוא, שאין שום זווג אלא בהיותם פנים בפנים, עם כ"ז, כאשר א"א להם לעמוד במקומם אלא אחור באחור, ולכן עולים למעלה, כי שם יוכלו לחזור פנים בפנים, ויוכלו להזדווג, הנה הזווג ההוא נקרא זווגא של אחור באחור, אמד שמואל המעתיק, עד כאן מצאתי בדרוש ענין זיוג אחור באחור, וכתבתיו כאן, סמוך אל הנזכר, אע"פ שהוא באופן אחר, ובכן אחזור אל הדרוש הראשון, בטעם (ק) מצות המזוזה, ובזה נבא לטעם המזוזה.

הנה המזוזה, נתנת בשליש עליון של הפתח, ואמנם הפתח הזה, הם האחוריים של הת"ת דז"א, אשר אורות החסדים שבתוכו, מתנוצצים ויוצאים

הגהות ומראח מקומות

פ"ו. ושער הידה פ"ב. תע"ט שיעור ט מן אות ג"ט ואילך.

(ק) שער המצות פרשת ואתחנן.

(ר) ע"ה שער דרושי הצלם פ"ב מ"ק ומ"ב כלל ב' וכלל י"ד. ופ"ג ור'. שער תקון הנוקבא

בין חסד גבורה, לת"ת, ובין נצח והוד. כי הב' העליונים מכוסים לגמרי. והב' התחתונים, מגולים לגמרי. והאמצעי, שלישי מכוסה, וב' שלישי התחתונים מגולים. וכבר נתבאר הטעם למעלה, לפי שהמלבוש של החסדים, הוא היסוד דאימא, והוא קצר מאד, ואינו מגיע רק עד החזה דת"ת דז"א, ואפילו עד שם לא היה מגיע, לולי שעתה היא רובצת על האפרוחים, ויורדת ומשפלת עצמה למטה. נמצא כפי זה, כי ב' חסדים ושליש הם מכוסים, ושני חסדים וב' שלישים, הם מגולים.

ואמנם אור החסדים המגולים, הוא כפלים מאיר, מן החסדים הסתומים. וכל שלישי מן המגולים, מספיק כשני שלישים מכוסים. ולכן ב' שלישים תחתונים של החסד שבת"ת דז"א המגולים, הספיקו להכפיל אורם, כי שלישי הא' הספיק לשני שלישי הת"ת, ושלישי הא' הספיק להאיר באחור, ולתקן שם כתר רישא דנוקבא מאחוריו, כנז"ל בשם אד"ר, וכן מב' החסדים המגולים שבנצח והוד, הספיקו חצים לצורך נצח והוד דז"א. והצבים, לתקן תרין מוחין חכמה ובינה דנוקבא.

אח"כ ירדו הה' חסדים והה' גבורות ביסוד דז"א, ושם נתקבצו כלם, ומכח ההארה הגדולה המקובצת שם, חזרו החסדים לעלות ממטה למעלה, מהוד עד חסד דז"א, בסוד או"מ חוזר. כי בתחלה ברדתם אור ישר, ירדו מלובשים בתוך יסוד דאימא, בסוד אור פנימי. ועתה יצאו מוחין ליסוד דאימא, ממטה למעלה בסוד או"מ. ואמנם עתה אחר שגם ב' החסדים ושלישי, שהיו מכוסים בסוד אור פנימי, נתגלו בסוד או"מ, וכבר נתבאר, כי אור המגולה, מספיק כפלים כמכוסה, נמצא כי עתה גם ב' החסדים ושליש המכוסים שנתגלו, נתוסף אורם כפלים, ולכן עתה חצי אורם מספיק למקומם עצמם, שהוא בשתי הזרועות ובשליש עליון דתפארת. וחצי אורם העודף, עולה למעלה בראש ז"א, באופן זה: כי הנה שלישי הא' דחסד, עלה בחכמה. ושלישי אחד שבגבורה, עלה בבינה. וחצי השלישי של החסד הנשאר, עם חצי השלישי הנשאר מן הגבורה, עלו שניהם בדעת. ושם נתחברו.

נשאר חצי שלישי הנכפל בת"ת, וזה עלה אל הכתר דז"א, כמו שיתבאר, והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי מב' השלישים המגולים שבת"ת דז"א, שלישי הא' הספיק לעצמו, והשלישי הא' היה לכתר נוקבא, ואמנם צריך שתדע, כי לא כך הוא, אמנם השלישי הא' הספיק לעצמו בת"ת, והשלישי האחר, חציו היה לכתר נוקבא, וחציו לכתר ז"א עצמו, ואדרבא לא נחלק בשיווי, כי יותר מן החצי היה לכתר דז"א, ופחות מן החצי היה לכתר נוקבא. והנה עוד נשאר חצי השלישי העליון הסתום שבת"ת, שעתה נכפל לאורו בסוד או"מ אור חוזר, וזה ג"כ עלה לכתר דז"א כנוכר, ובכן היה שלישי א' שלם לכתר שלו, כמו שיש לכל א' מג' ראשונות שבו, שהם המוחין, שבכל א' יש שלישי א' שלם כנו". והרי נתבארו ענין החסדים איך נתחלקו בז"א. ועדיין צריך לדעת סבה, למה הספיק שלישי א' בלבד של חסד, בכל מדה מן כחב"ד של ז"א, ולשאר הספירה שלו, הוצרכו שלישי וחצי לכל ספירה מהם כנו"ל. והענין הוא, כי כל החסדים וגבורות, היו תחלה בדעת דז"א, ואף על פי שאח"כ ירדו ונתפשטו למטה, עדיין שרשם נשאר למעלה תמיד בדעת דז"א, יהשרש הנשאר שם, היא הארה גדולה ועצומה, ולכן מכח אותה הארה, הספיק להאיר בכל רישא דז"א, ולא הוצרך רק שלישי א' מהחסדים התחתונים, להאיר בהם בכל א' מהם, משא"כ בשאר ספירת הגוף דז"א, ולכן הוצרך בהם שלישי וחצי לכל ספירה מהם, כי רחוקים המה מן ההארה שבדעת כנוכר, כי אינם שבייניה, כמו שהם כח"ב שכינים אל הדעת, להיותו מקומו ברישא. ואמנם צריכות חזרת אור חוזר בבחי' או"מ כנוכר היה, לפי כי בתחלה בירידת החסדים מלמעלה למטה, היו החסדים מכוסים בנה"י דאימא, והיה ז"א מקבל אור או"מ, ע"י מסך נה"י שלהם, והיה דומה כדמיון עולם הבריאה, שמקבל הארתו מן האצילות, על ידי מסך. ועתה אשר החסדים נתגלו מן החזה דז"א ולמטה לצורך עצמם, לכן ג"כ היה לתועלת ז"א, כי עתה חוזרים לעלות בסוד או"מ, נגלה אור חוזר, ומקבל ז"א הארתם מן או"מ פנים בפנים בגלוי גמור, שלא ע"י מסך כלל, כדמיון

למה ירדו החסדים מן הכתר, היה מפני שמן הכתר היתה הטיפה.

והנה ענין ו' שנים ושליש, ששהו החסדים בדרך ירידה, יובן כמו שאמרו רז"ל (ב) שיעקב אבינו לא נתברך, עד שהיה בן ס"ג שנה, כי כ"ג הוא סוד ו"ס, ושליש, כל אחת כלולה מעשר, הם ס"ג. ואחריהם נגלו החסדים, ונבקע היסוד דאימא, ואז נתברך יעקב באורות ההם. ולכן יעקב ויבקע, אותיות שוות, כי ע"י הבקיעה נתברך כנו'. גם ענין ס"ג שנית הנו'. הוא סוד מה שנתבאר אצלינו, כי הוי"ה דמלוי ס"ג היא באימא, והענין הוא, כי אימא מתפשטת כ"ג שנים עד החזה דו"א, כי משם ואילך הם נגלים.

עוד באופן אחר, ענין מספר י"ג שנים יום אחד, זמן היניקה שתי שנים, כניסת ב' פירקין דנצח, וב' פירקין תתאין דהוד דאימא, בראש ז"א, ד' שנים, הרי הם ו' שנים, ואז הגיע ז"א לעזנת הפעוטות, שהוא ו' שנים. ועוד תוספת יום אחד, שהוא התחלת כניסת עטרת היסוד דאימא בדעת ז"א, וכיון שכבר התחיל בו קצת הארת הדעת, לכן מקחו מקח במטלטלין לבר, שהם על שם ה"י קצות, המתטלטלין מדין לרחמים, ומרחמים לדין, כפי מעשה התחתונים בעוה"ז. ואח"כ נכנסים ג' שלישים העליונים דנה"י דאימא בז"א, והרי נשלמו בו ט' שנים ויום א'. ולכן ביאתו ביאה, כמו שאמרו רז"ל (ג) לפי שכבר כל בחי' הדעת שבו נגמר ונשלם והביאה בסוד הדעת, כמו שאמד הכתוב, וידע אדם עוד את חוה אשתו, וכיוצא בזה, אמנם עדיין אינן ביאתו גמורה, לכשתקבל הנקבה הריון ועיבור ממנו, עד שיושלם ליי"ג שנים ויום א', ואלו הם ד' שנים האחרים, בסוד חזרת החסדים למעלה באור חוזר, עליית שלישי חסד בחכמה, ושליש בבונה, וב' חצאי שלישי בדעת, ושליש העליון המכוסה של הת"ת, שעלה בכתר, הרי י"ג שנים. והיום הא' הוא, או אותו

עולם האצילות, שמקבל האור שלא ע"י מסך כלל כנודע, וזהו סוד יוצד אור ובודא חשך, כי יוצר: אור גלוי, ובורא חשך: להיותו דרך מסך. והרי נתבאר הגדלת ז"א ע"י ו' קצוות שהיו בו, וע"י נה"י וחצי ת"ת התחתון דאימא. גם נתבאר התפשטות והתחלקות אור החסדים וגבורות בו כנזכר.

דרוש ח'

במספר השנים שבהם נגדל ז"א

(ש) ועתה נבאר מספר השנים, שבהם נגדל ז"א, כי כבר ידעת, כי עד תשלום י"ג שנים ויום אחד נקרא קטן, אלא שיש בהמשך אלו השנים כמה מדרגות, שהזכרו בדברי רז"ל, כמו שיתבאר. והנה מלבד ב' שנים הראשונים של זמן היניקה, יש הדרגה אחרת, והיא מה שאמרו רז"ל (ת) כי הפעוטות ממכרם ממכר ומקחם מקח במטלטלין בלבד, בהיותו בן ו' שנים ויום אחד, ובהיותו בן ט' שנים ויום אחד, ביאתו ביאה, ובהיותו בן י"ג שנה ויום אחד, הוא גדול, וזה ביאור המדרגות הנזכרים: הנה כשנכנסים המוחין הנו', המלוכשים בת"ת ונה"י דאימא, בתוך ז"א, יורדים ונכנסים בתחלה, בו' ספירות ראשונות שבו, הנקראים, כחב"ד חסד וגבורה, הרי אלו הם ו' שנים, ושליש עליון המכוסה דת"ת, הוא ארבע חדשים, שלישי שנה, הרי ו' שנים וד' חדשים, בבחי' המכוסים. עוד ו' שנים וד' חדשים אחרים, בסוד אור חוזר של החסדים מקיפים, בו' ספירות ושליש הנזכר עצמם, הרי י"ג א' חדשים פחות שלישי בירידתם ובחזרתם. והשליש הנשאר, הוא מהשליש המכוסה בסוד או"מ החוזר. והיום האחד היותר מהיי"ג שנים, הוא מה שבין חצי ת"ת דאימא, לגלגלת ז"א. הרי י"ג שנים ויום אחד, והנה הטעם אל הנזכר, שירדו אלו הפרקים קודם ברי"ט ז"א מבפנים, הוא, כדי להגדיל ז"א. והטעם

הנחות ומראה מקומות

- (א) צ"ל שנים.
 (ב) מגילה י"ז.
 (ג) סנהדרין ס"ט. ע"ח. שער דרושי הצלם פ"ג.

- (ש) ספר הלקוטים פרשת תולדות בפסוק ויברך יצחק את יעקב.
 (ת) גיטין נ"ט.

בעוקץ אות ו' עצמה של ההוי"ה, הנדמזה בז"א בזמן היניקה ונרמזה היא אז עמו בעוקץ הוא"ו זו, ונקראת שם פסיעה ו' לבר, ע"ד הנו"ל.

אח"כ בזמן העיבור הב, הנקרא גדלות דז"א במוחין נגדלה אז גם נוק', והיתה בפרצוף גמור שלם כמותו, והיתה בבחי' אות ה' אחרונה של ההוי"ה.

שבין חצי ת"ת דאימא, עד גלגלת ז"א, ומה שצריך לירד ממקומו עד שם, הוא יום א', או הוא אותו המועט שעלה בכתר דז"א, יותר ממחצית השליש המגולה דת"ת דז"א, כנו"ל כי הזכר לקח יותר מחציו, והנקבה פחות מחציו, והרי נשלמו י"ג שנים ויום א', והרי הוא גדול כאיש גמור לכל דבריו.

דרוש ט' בתקון נוקבא דז"א

ד) ונבאר עתה תקון נוק' דז"א, הנקראת רחל, כבר הודעתין, כי א"א הוא נשמה לכל האצילות, ומתפשט ומתלבש בכל פרצופי עולם האצילות, והנה אר"א הם מלבישים אותו מן הגרון עד חצי ת"ת שבו, וזו"ן הם מלבישים אותו משם ולמטה, ולכן נבאר עתה בחי' הנקבה וזמניה.

הנה בזמן עיבוד ראשון דז"א, היה הז"א בסוד ג' כלילן בג', ואז היה בבחי' אות ו' שבתוך ה' עילאה של ההוי"ה כנו"ל. ואמנם נוק' קודם זמן העיבוד הזה, היתה בבחי' נקודה א' כלולה מי', ועתה נגדלת והיתה כשעור מדת היסוד של ז"א, הנק' ישראל, וכבר ידעת, כי היסוד דז"א שעור הוא דביעית מדת הת"ת שבו, כי לכך נק' רובע ישראל כמו שאמר הכתוב, ומספר את רובע ישראל, ואמנם כמו כן המלכות, שיעודה דביעית היסוד, ועתה כשגדל ז"א בזמן עיבוד ראשון, נגדל היסוד שבו, כמדת הת"ת שבו, כמדתו הראשונה, וגם המלכות נגדלה, והיתה כמדה הראשונה של היסוד דז"א, שהיה דביעית הת"ת הראשון, והנה היתה אז נוק', בבחי' אותה נקודה קטנה, שבסוף עוקץ אותה הו' שבתוך הה"א, הנרמז בז"א, והיא עומדת עמו בסוף עוקץ, בבחי' אותה הנקראת פסיעה ה' לבר, כנו"דע אצלינו.

אח"כ בזמן היניקה, נגדלה הנקבה, והיתה כשעור מדת הת"ת דז"א ממש, ואז היתה רמוזה,

הנהרות ומראה מקומות

תלמוד עשר ספירות שיעור ט' מן אות נ"ט ואילך.
(ה) צ"ל לבר, (ו) צ"ל לבר.

ד) ע"ה שער הכללים פ"ו. שער תיקון הנוקבא
פ"ד ושער הירח פ"א. מברש שער ו' ח"א פ"א.

ז) סוד מצות המעשר

ובזה יתבאר לך, סוד מצות המעשר, כי הגה נוק' דז"א תחלתה היתה נקודה קטנה, שהיא העשירית שלה, אחר שנגדלה בבחי' פרצוף, וזהו שיעור השרש שלה. ואח"כ נתוספו בה ט' ספירות שבה מחדש, ממה שקבלה מז"א כנו', כי יצאה אחורי ת"ת דז"א, בבחי' נקודה כלולה מעשר, ואח"כ נתפשטה נקודה זו בכל י' ספירות שבה, ועיי מה שקבלה מז"א, והיתה פרצוף שלם מי' ספירות גמורות. ונמצא כי כל נקודה, עיקרה אינה רק נקודה אחת, שהיא המעשר של פרצופה של אח"כ, והיא סוד מצות המעשר.

דבוקים אחר. באחור בתחלה. והוא, לפי שהאחור הם דינים וגבורות, ויש בהם מקום אחיזה אל החיצונים, ולכך נדרכו האחורים, כדי שלא יתאחו החיצונים בהם. וזהו סוד פסוק השיב אחור ימינו מפני אויב. ואם תקשה, א"כ היה מן הראוי שנוקבא תהיה שיעור קומתה בכל קומת ז"א, כדי שלא יתאחו החיצונים באחורי ז"א מחציו ולמעלה. ויש לתרץ, התשובה היא, כי אין אחיזת החיצונים, אלא מחציו ולמטה, כי שם החסדים מתגלים ויונקים משם, וכבר שם יש בחי' נוקבא המכסה עליו, וזהו טעם למה שם התחלת רישא דנוקבא.

סוד השבועות והנדרים וליל יוה"כ י)

סוד דינין דדכורא, תקיפין ברישא, ונייחין בסופא. והנוקבא להפך.

ח) גם בזה תבין מה שאמרו בספר הוהר, בפרשת תצוה דף קפ"ז ע"א, כי דינין דדכורא, תקיפין ברישא ונייחין בסופא. והנוק' להפך. והטעם הוא, כי המוחין של הנקבה הנקראים רישא רידה, נעשים מן החסדים המגולים שלקחה מנצח והי' דז"א, ולכן דינים דרישא דנוקבא נייחין, כי הם מתמתקים ע"י החסדים. משא"כ בסופא, כי שם הוא התפשטות הה' גבורות. ודכורא להפך, כי דינים דרישא תקיפין, לפי שאין שם התפשטות חסדים, רק מחסד שבו ולמטה כנוזל, ולכן אינן נייחין בסופא.

(שער הגלגולים בסופו) ובה יתבאר לך ענין השבועות והנדרים, כי חומר בזה, מה שאין בזה, והענין הוא, כי השבועה היא כנשבע במלך עצמו, שהיא המלכות, הנקראת נוק' דז"א. אבל הנדרים, כנודע בחיי המלך, שהיא אימא עילאה, הנקראת חיי המלך, בסוד תפלה של ראש, הנקראת חיים, כנודע. ולכן ג"כ הנדרים חלים על דבר מצוה, לפי שהנדר הוא באימא, והיא גבוה מן המצוה. משא"כ בשבועה, ואמנם עונש השבועה, גדול מעונש הנדר, עם היותו יותר עליון. והטעם הוא, לפי שלמעלה במקום האימא, אין שליטה ואחיזה אל החיצונים כל כך. משא"כ למטה בנוק' דז"א, כי שם כתיב, סביב רשעים יתהלכו, והעובר על השבועה, נותן אל החיצונים כח נמרץ להתאחו בה, ולכן ענשה מרובה מן הנדר.

טעם למה היו דבוקים אחור באחור ז"ן ט)

גם זהו סוד כ) מה שנהגו הקדמונים, ונזכר בספר הוהר, בר"מ פרשת פינחס, בענין התרת

ועתה צריך שנבאר טעם, למה ז"ן היו

הגהות ומראה מקומות

שער מ"ן ומ"ד פ"א. שער מאמרי רשב"י פרשת פקודי. שער הכוונות דדושי הפסח דדוש ד'. י) עיין נדרים י"ג: שבועות כ"ה. שער רוח הקודש תקון ר'. ע"ח שער הכללים פ"ז. וזה משפטים אות ת"ב. כ) שער הכוונות דדושי יוה"כ דדוש א' וד' ע"ח שער הכללים פ"ז.

ז) ע"ח שער הכללים פ"ז וספר שער המצות פרשת קרח. ח) וזה תצוה אות קמ"א. שער מאמרי רשב"י תצוה. שער הכוונות דדושי ר"ה. ע"ח שער הכללים פ"ז. תע"ס שיעור ט"ו בתשובות תשובה רכ"י. ט) ע"ח שער הכללים פ"ז שער עקודים פ"ב. שער מיעוט הירח פ"ד. שער יעקב ורחל פ"ב.

כפולים, שהם: נה"י דאבא, בתוך נה"י דאימא, ושניהם תוך ז"א. ואמנם שיעור התפשטות היסוד דאימא תוך ז"א, הוא עד סיום שליש הראשון שבת"ת שבו. ישיעור התפשטות היסוד דאבא בתוכו, הוא עד סוף כל היסוד דז"א, ונמצא כי כל קו ימין, וכל קו שמאל דז"א, נעשו מנצח והוד של אימא, ומנצח והוד דאבא. אמנם קו האמצעי, עד סיום שליש העליון דת"ת, נעשה מיסוד דאבא ומיסוד דאימא, אך משם והלאה, שהם ב' שלישים התחתונים דת"ת, וכל היסוד דז"א, לא נעשו רק מיסוד דאבא בלבד.

והנה הה' חסדים שבדעת, נתפשטו עד ההוד שבו. והה' גבורות שבדעת ירדו עד ההוד שבו, ואח"כ נכללו חמישתם תוך היסוד שבו, ומשם יצאו אל דעת דנוק' דז"א, ושם נעשו כל הפרצוף, בבחי' כל הכלים שלה. ונודע כי המוח הנקרא בינה של נוק', נעשה בה מן ההוד של ז"א, אשר שם היה, סיום התפשטות החסדים בז"א. ומשם יצאו הגבורות אל הנקבה, ולכן אמרו רז"ל (ס) על פסוק ויבן ה' אלהי"ם את הצלע, מלמד שנתן בינה יתירה באשה מבאיש. והענין הוא במה שתדע, כי ג' שינויים וחלוקים יש, בין הדעת של ז"א, אל הדעת דנוק': הא' הוא, כי הדעת שלו, יש בו ה' חסדים, וה' גבורות וכל א' מהם, הוא הויה"א. נמצאו י' הויות הם, בנימטריא קלק"ל. אבל הדעת שלה, אין בו רק ה' גבורות בלבד, שהם חמשה הויות, בגי'

גדרים בליל יוה"כ, ואומר כל נדדי, לפי שביה"כ. אנו עולים עד אימא עילאה כנודע, ויש לנו אז יכולת להתיר הנדרים, אשר שם מקומם.

(א) דרוש בהיות זו"ן בעיבור תוך אימא (מ)

בהיות זו"ן בעיבור תוך אימא, היה ג' כלילן בג', בסוד ו' שבתוך היא עילאה שבהויה. ושם היתה נוק' כסוד פסיעה לבד, בסוף רגל הוא"ו ההיא. ומכאן נתפשטו לז', כי הוא ו', והיא שביעית לו, אחר באחור, ואימא נתנה לו הנד"י שלה, והם ל': בחי' חב"ד שבו, כי כן ראשי תיבות בינה: בינה, יסוד, נצח, הוד, וזה בסוד עיבור, הנעשה באדם אחרי לידתו. והמ"ב זרעין כפולין, בפרשת בראשית, הנק' מ"ב זווגין, הם תוך בטן אימא, בסוד העיבור הנז'. והרי נה"י שבו הם חג"ת, ונוק' שם, כמה שחזר עתה להיות ת"ת. והנה עתה הוא חסר נה"י, ואז תבונה"ה שהיא אותיות ב"ן וב"ת: ו"ה. היא מתפשטת לעשות בו נה"י, החסרים שבו. וגם היא נעשת בחי' חב"ד בנוק'. ואז ז"א נותן ג"כ לנוק', ו"ק שלו עצמו, ואז היא נשלמת ל"י ספירות, ולכן היא נקראת אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום, לפי שהכל ניתנו לה מזולתה, כי הו"ק היו לה מן ז"א, וג' המוחין מאימא.

דרוש קטן ב' על הנז"ל (ג)

כבר הודעתך, כי המוחין של ז"א הם

הגהה

מלכות דאבא, ומלכות דאימא, שניהם נתלבשו במלכות של אימא. ואחר כך נצח דאימא, נעשית חכמה דז"א. וההוד דאימא, בינה דז"א, ומלכות דאימא, דעת דז"א. וזהו סוד שי"ן של תפילין, שלשה ראשים, הם נה"י דאימא. והשי"ן של ד' ראשים, כנגד המוחין שבתוכם, שהם: יסוד ומלכות דאבא, ויסוד ומלכות דאימא.

(א) א"ש המעתיק, הנה מצאתי ב' דרושים קטנים בענין הנז', וראיתי להעתיק פה יען כי כאן הוא מקומם: ענין המוחין דז"א, (עי' פי' לזה בע"ח שער הצלם שכ"ו ספ"ב בהגהה השמש) איך נתלבשו בנה"י דאמא, כך הוא, כי היסוד דאבא נתלבש בנצח דאימא, והיסוד דאימא נתלבש בהוד שלה עצמה, וב' המלכיות שהם:

הנהגות ומראה מקומות

(ג) ע"ח שער הצלם פ"ג.
(ס) נדה מ"ה: מדרש דבה בראשית י"ח א'.

(ל) ע"ח שער הצלם פ"ב.
(מ) ע"ח שער העבודים פ"ד מ"ק כלל ב'.

מהם בנימטריא דים, ואלו הם חמשה דמים הנזכרים.

דרוש קטן על הגדלת נוקבא דז"א ט

ענין הגדלת נוק' דז"א בייב שנים ויום א' כנודע כי זה שיעור גדלות הבת. הנה קו ימין שבה, שהם ג' ספירות, נעשו בג' שנים. וג' ספירות קו שמאל שבה, בג' שנים. וקו אמצעי בג' שנים, הרי ט' שנים. וענין ג' שנים ויום א', שאז ביאתה ב'אה. הג' הם: כתר, דעת, תפארת, קו אמצעי שבה. ויום א' הוא כנגד היסוד, תשלום קו אמצעי. אח"כ מאירים ג' אמצעיות, בב' הקוים ימין ושמאל, הם ג' שנים אחרים, והרי נשלמו י"ב שנים ויום א'.

דרוש י' בצלם של ז"א מצד אבא

ועתה (ז) נבאר בחינה אחרת שיש אל ז"א, והיא כי כמו שנתבאר למעלה שיש לז"א, והיא בחי' צלם, שהם המוחין שלו מבחי' אימא, וב' אותיות ל"ם הם על ראשו, ואות צ' נכנסת בתוכו, כן עוד יש צלם שני מבחי' אבא על ראשו דז"א, כדמיון הצלם דאימא. והענין הוא, כי יש חו"ב, ותרין עיטרין: חסדים, וגבורות, הנקראים דעת. ומתלבשים תוך נה"י דאבא, ונעשה מהם צלם, כדמיון צלם אימא ממש. ואח"כ חוזרים ומתלבשים הנה"י דאבא תוך נה"י דאימא הנז"ל, באופן זה: כי חכמה דמצד אבא, מתלבשת בנצח דאבא. וחכמה דמצד אימא, בהוד דאבא. ועל ב' חכמות אלו כתיב, חכמות בחוץ תרונה. ובינה דאבא, בנצח דאימא. ובינה דאימא, בהוד דאימא. ועליהם כתיב, כי לא עם בינות הוא. וה' חסדים דאבא וה' חסדים דאימא, ביסוד דאבא. ואלו החסדים דאימא, נקראים שם גבורות דצלם דאבא. וה' גבורות דאבא, וה' גבורות דאימא, ואלו הגבורות דאבא, נקראים שם חסדים דצלם דאימא. והרי

ק"ל, וזהו סוד מה שאמרו רז"ל (ע) נשים דעת קלה. והנה הטעם, למה הדעת שלו כלול מחסדים וגבורות, שהם תרין עיטרין דידיה ודידה, משא"כ בדעת שלה. הטעם הוא, כי הבן יורש את אביו, ולא הבת, ולכן הוא לוקח הכל בתחלה. ואם תקשה, אי"כ, לא היה ראוי להיות בה דעת כלל, כפי הטעם הנז'. ויש לתרץ, התשובה היא, כי אחר אשר נשאת לו, ולקחה לו לאשה, אז ניתן לה עיטרא דגבורה, כי הבעל מחוייב לזון את אשתו, וצריך שתדע, כי הגבורות עם היותם יוצאים אל הנקבה כנו', עכ"ז השרש שלהם, נשאר תמיד לעולם, תוך היסוד של ז"א. החלוק הב' הוא, כי הדעת שלו, נעשה מן המוח שלו, הנקרא דעת, בהיותו מלוכש תוך היסוד דאימא, וב' בחי' אלו, נכנסים תוך הדעת שלו ממש, ומקבל הארתה, בהיותם מתלבשים ממש בתוכו. אבל הדעת של הנקבה אינו כך, אמנם הארה בלבד, הנמשכת מן היסוד דז"א, העומד כנגד הדעת שבה, אחור באחור, ועצמות האור, נשאר תוך היסוד דז"א, וההארה הנמשכת ממנו, ובולטת ויוצאת לחוץ, דרך מסך כלי היסוד ההוא, היא סוד הדעת שלה. החלוק הג' הוא, כי הדעת שלו, הנעשה מן היסוד של אימא, שהוא רחב, יש בו אור גדול. אבל הדעת שלה, נעשה מן היסוד דז"א, שהוא זכר, והוא צר מאד, ואורו מועט והטעם הוא, כי הנקבה בראה הקבי"ה צרה מלמעלה ורחבה מלמטה, כדי לקבל הולד בתוכה, ולכן היסוד של אימא, הוא רחב למטה. משא"כ ביסוד של הזכר, ואמנם התפשטות שארית גוף הנקבה וזרעותיה ברוחב, היה באופן זה, כי הנה האור של היסוד דז"א, עב מלמעלה, ולכן ראש הנקבה היה צר. ואח"כ האור של יסוד כה, ומשם התפשטות גופה אח"כ, בהתרחבות יותר, ומשם הדינים והדמים, ומן הה' גבורות נמשכו ה' דמים טמאים שבאשה, שהם חמשה שמות אהי"ה, שהם לבושים אל הה' הווי"ת, הנקראים ה' גבורות כנו'. ואלו הה' אהי"ה, הם בבחינת אחורים פשוטים, שכל א'

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ה שער הארת המוחין פ"א. שער הפסוקים.

פרשת שמות.

(ע) שבת ל"ג. קדושין ט':

(ט) ע"ה שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ז'.

ונודע, כי ההוי"ה דמ"ה דמלוי אלפי"ן, היא בז"א, ואמנם אות האל"ף שבמלוי אות וא"ו של ההוי"ה הנז', מקומה הוא, שם בשליש האמצעי דת"ת דז"א, תחת מקום החזה שבו, אשר שם נשלם יסוד דאימא, ושם מתגלת א' זו, והיא סוד שם אהי"ה, אשר בבחי' אחוריו הפשוטים עולה ד"ם, בסוד שופך דם האדם באדם, שהיא הוי"ה דמ"ה כנו', שעולה בגימטריא אד"ם, כמבואר אצלינו.

וכבר הודעתך, כי שם אהי"ה שבקו אמצעי דאימא, הוא במלוי ההי"ן, שהוא בגימטריא עם הכולל נק"ב, והאור ההוא יוצא לחוץ תוך בטן ז"א ממש, ונגלה מפי היסוד דאימא ולחוץ, עוד פירוש ב', כי הנה זה האהי"ה דההי"ן, שהוא בגימטריא נקב עם הכולל כנו', הוא חוזר עוד ונוקב באחור ז"א, ויוצא לרחל, שהיא אות ה' תתאה של ההוי"ה כנודע, ומתחבר אור השם הנה שעולה נקב, עם ה' דרחל, ואז נקראת נקבה.

האמנם יש חלוק אחד בין יעקב לרחל, והיא כי רחל היוצאת מהארת יסוד דאימא כנו', ועומדת באחור ז"א, אין ביניהם רק כותל אחד משמש לשניהם, לז"א ולרחל נוקביה, והוא הטעם שהוצרכו להנסר, ולהחזירם פנים בפנים, אמנם בין יעקב לז"א, יש ב' כתלים, כותל אחד לכל אחד משניהם, ולכן אין צריך לנסור אותם. ואמנם טעם אל הנזכר הוא, לפי שהאור היוצא מיסוד דאבא כלו ליעקב, ולכן יצא בפרצוף גמור, ובכותל בפני עצמו, בלתי מחובר עם ז"א. אבל האור היוצא מיסוד דאימא, אינו מאיר כלל ליעקב, רק לזו"ן, כי ז"א לוקח ההי' חסדים, ונוקביה ההי' גבורות, ושניהם מיסוד דאימא, ולכן נהיו שניהם מחוברים בכותל אחד בלבד, אחור באחור, ולכן הוצרך אחי"כ להנסר.

ובזה יתבאר לך מה שאמר הכתוב ואתם הדבקים בהי' אלהיכם וזים כלכם היום, וזה נאמר על הנכנסים לא"י. גם תבין מה ענין דוד דעה, שיצאו ממצרים, ולמה נקראו דוד דעה, ולמה היה משה הרועה שלהם, ולמה נתנה התורה להם, ולמה ישבו במדבר מ' שנה, ולא

אלו ב' היסודות, עם מה שבתוכם נקראים ב' דעות, ועליהם כתיב, כי אל דעות ה', והרי נמצא, כי נתלבשו הנהי' דאבא, תוך נהי' דאימא, ואחי"כ חוזרים ונכנסים כמו שהם, ומתלבשין תוך ז"א, ויש לו ב' צלמים: אחד דאבא, ואחד דאימא.

ונודע, כי היסוד דאבא להיותו דכורא, הוא יותר ארוך מיסוד אימא נוק'. ונמצא כי בהתלבשם זב"ז, ושניהם מתלבשים תוך ז"א, כיון שיסוד דאימא אינו רק שעור שלישי אחד, נמצא שנשתרבב ויצא היסוד דאבא, דרך פי היסוד דאימא ולחוץ תוך ז"א, שני שלישים יותר והם מגולים מכלי היסוד דאימא, ושיעור התפשטות הוא עד פי ק) היסוד דז"א עצמו ממש, ונמצא כי האור ההבל היוצא מפי היסוד דז"א ולחוץ, כלול מבי' הבלים. הבל היוצא מפי היסוד דז"א, והבל היוצא מפי היסוד דאבא, והוא כוד פסוק הבל הבלים אמר קהלת, כי הוא הבל אחד היוצא מפי יסוד דז"א, וכולל שני הבלים.

והנה מן האור הגדול של החסדים שבתוך יסוד אבא, המתלבש תוך ת"ת דז"א בגלוי בלי מסך יסוד דאימא הנזכר, בוקע האור ההיא, ויצא האור חוץ דופני הבטן של ז"א מצד פניו, והאור היוצא שם לחוץ, ממנו נעשה פרצוף אחד, הנעשה יעקב, להיותו נעשה מהאור היוצא ע"י בקיעה כנו', בסוד אז יבקע כשחר אורך, אותיות יעקב, וזהו סוד פסוק, ויהי אך יצא יצא יעקב וכו', כי ב' בקיעות ויצאות יש ליעקב: האחד הוא, האור שבתוך היסוד דאבא, הבוקע היסוד עצמו של אבא, ויוצא לחוץ בתוך חלל הבטן של ז"א. הב' הוא, שהווד האור הנזכר, ובוקע פעם אחרת, בדופן בטן ז"א, ויוצא לחוץ מצד פניו דז"א, ושם עומד יעקב, אחוריו כלפי פניו דז"א, מן החזה שבו ולמטה.

וכבר נתבאר, כי על דרך זה, יוצאת רחל נוקבא דז"א, מצד אחוריו, ועומדת עמו אחור באחור, מן החזה שבו ולמטה, כי שם מסתיים יסוד אימא שבתוך ז"א, ומשם יוצא האור שלו מגולה לאחור ז"א, וניתן לרחל.

הגהות ומראה מקומות

(ק) בע"ח הגירסא עד סוף היסוד שער הכללים פרק ג'.

ונקראת רחל. וזהו אומרו הציץ בשכינה, בסוד מציץ מן החרכים. כי רצה להציץ ניצוצי האור היוצא ליעקב, ולהמשיכו לשכינה. והרי נתבאר ענין משה.

ונבאר ענין דור דעה מה עניינם. דע, כי הנה נתבאר, כי יעקב הוא מהאור דיסוד אבא. הבוקע לחוץ בצד פניו של ז"א. והנה כדמיון מה שנתבאר לקמן, שיש בחי' לאה שיוצאת באחור הדעת של ז"א, כן באחור הדעת דיעקב, יוצאת נקבה אחרת, הנקראת גיכ לאה אשת יעקב. והם גיכ בחי' דור דעה, להיותם יוצאים מן הדעת של יעקב. ולכן היה משה רועה של דור דעה, כי הוא שורש לכלם כנוצר. כי הוא מלגאו, ויעקב ודור דעה מלבר. ולכן נתנה להם התורה, כי התורה מיסוד של אבא, הנבקע ויוצא לחוץ הוא, ולפי שהם מן המקום ההוא, ומהביקעה היא נמצאו, לכן נתנה להם התורה.

גם לכן ישבו מ' שנה במדבר, כנגד ד' יודיין העולים מ', שהם בהוי"ה דע"ב דיודיין שבאבא כנודע. גם לכן מצא משש בהם אנשי חיל, כי חיל בגימטריא מ"ה, שהם ב' שלישי התפארת המגולים מהחזה ולמטה, כי החסד אשר שם, הוא בגימטריא הוי"ה דע"ב דיודיין, ושני שלישי ע"ב הם חיל. אבל נבונים, שהם מיסוד דבינה, לא אשכח, כי יסוד דאימא, אינו מאיר ביעקב ובדוד דעה, רק בזו"ן לבד.

גם לכן מתו במדבר, ולא נכנסו לארץ, לפי שא"י היא רחל, נוקבא דז"א, הנמשכת מיסוד אימא, לכן נאמר ואתם הרבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. פירוש: כי בניהם הדוד הנכנמים לארץ, הם מבחי' זו"ן, הנקראים ה' אלהיכם. רוצה לומר, אלוה שלכם, כי משם אורג יוצאים. והנה הם רבוקים יחד אחור באחור בכותל אחד לשניהם כנוזל, ולכן אתם הרבקים גיכ שם, חיים כלכם, ונכנסים לארץ, שהיא נוקבא דז"א, להיותכם רבקים בה': שהוא זו"ן. אבל דור המדבר ומשה, היו מבחי' יסוד דאבא.

נכנסו לארץ. ולמה משה לא מצא בהם נבונים, כמו שאמרו ז"ל, (ו) ויבחר משה אנשי חיל וגו', ואלו נבונים לא אשכח. אבל הענין הוא, דע, כי האור של יסוד דאבא, היוצא מחוץ לז"א, נקרא יעקב. אבל האור היוצא מיסוד דאבא, בתוך חלל בטן ז"א, הוא יותר מעולה, ונקרא משה. וזהו סוד מה שאמרו בס"ה בפרשת בראשית (ש) יעקב מלבר, משה מלגאו.

הנה ה' בחי' יש למשה: בחי' אחת, בדעת עצמו דז"א, אשר שם מתלבש היסוד דאבא. בחינה שנית, בשליש עליון המכוסה שבתפארת דז"א, כי שם המקום מתרחב, בין ב' הזרועות, מה שאין כן למעלה בדעת. ובחי' היסוד דאבא המתפשט במקום הזה, ע"ז אמר ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים, כי שם מקום נסתר ומכוסה. בחינה ג', כשהיסוד דאבא מתפשט בשליש אמצעי דח"ת, אחר צאתו וגילוי מתוך יסוד דאימא, ושם היתה נבואת משה רבינו ע"ה, וזהו סוד מה שאמרו בזוהר, כי נבואת משה מן הזכר, ושאר הנביאים מן הנקבה, והענין הוא, כי משה היה מתנבא מיסוד אבא שבתוך ז"א, ושאר הנביאים, מיסוד דאימא, בהיותה תוך ז"א. בחי' ד', כשהיסוד דאבא מתפשט תוך יסוד דז"א, וזה נקרא שת בן אדם הראשון, שהוא מכלל הגלגולים של משה כנודע. ולכן נקרא שת, שהוא יסוד, כמו כי השתות יהרסון. והו סוד וחשופי שת, כי כשכורתים הערלה מעל היסוד, נגלה היסוד, ונחשף אורו שהיה מכוסה. בחי' ה', היא ההבל היוצא מפי היסוד דאבא, דרך פי היסוד של ז"א ולחוץ כנוזל, כי שניהם מתלבשים זב"ו, וזה נקרא הבל בן אדה"ר. וכמו שידעת סוד משה, שהוא ראשי תיבות: משה שת, הבל, כי שלשתם בשרש אחד כנוצר, וזוה תבין מה שאמרו רז"ל (ת) כי הבל הציץ בשכינה, ומת בחטא זה. וביאורו, כי הבל בקש לעקור את האור היוצא מהיסוד דאבא אל יעקב, ולהמשיכו אל אחור ז"א, לנוקבא הנקראת שכינה.

הנהרות ומראה מקומות

ע"א. ע"ה שער הכללים פ"א. ספר התקונים
אות מ"ט וברפ"י דף כ"ט.
(ת) תקוני זהר תס"ט דף ק"ב.

(ו) זהר שמות ע"ב: ד"א. עידובין ק"
(ש) בראשית א' אות קנ"ד וברפ"י דף כ"ב

וסותמת אותם בתוכה. ולכן תמצא, כי אות ו', ראש שלה נטויה כלפי הדלית, לרמוז, כי אבא משפיע האורות באימא. וכאשר אין בינה מתייחדת עם אבא, להיותה רובצת על הבנים. אז נקראת אות מ', ופירוש מ', רוצה לומר: משפיע, פירוש, שמשפעת האור אל הבנים. וזהו כוד ב' אותיות ס"מ של אפרסמון, הנזכר בס"ה ריש פרשת תרומה, על ענין הבינה.

והנה ב' אותיות ו"ד הנזכר, בהיותם באבא, שאז הם בסוד יו"ד של ההוי"ה, אז אות ו' קודמת לאות ד', וכשהם בבינה, שהם סוד ה' ראשונה של ההוי"ה, אז קודמת אות ד' לאות ו' כנודע, כי ציור אות ה', הוא ד"ה, כזה: ה'. עוד יש חלוק אחד, והוא כי בהיות ו' זו באות יו"ד, אז יש לה ראש. והוא נטוי כלפי אות ד'.

ובהיותה באות ה', אין לה ראש כלל, והרמז לזה הוא, כי בהיותה בסוד אות יו"ד, אז היא מתייחדת עם אבא, ומזדווגת בו, ולכן משפיע בה אבא, בסוד ראש אות ו', הנטוי לנגדה. ובהיותה בסוד אות ה', אין לה זווג עם אבא, ואז אין ראש לאותה ו', לפי שהאורות נשארים למעלה באבא, ואינו משפיע אותם לאימא. והנה אותה הראש של ו' נשארה למעלה, בכחי צורת ו', העומדת באחור אות ה', כמו שנתבאר אצלינו במאמר (ב) ספר הזוהר בפרשת ויקרא, בענין צורת כתיבת שם ההוי"ה, בסוד וחכם בבינה, שהוא צורת נקודה אחת, שיש דבוק באחור אות ה', כזה: ה'. והנה זו הוא"ו של הה"א, שהיא בלתי ראש, היא מתפשטת בז"א עד היסוד בו, ומשפעת בו. וכבר הודעתך, כי כח"ב של נוקבא דז"א, יצאו כנגד ג' פירקין עילאין דנה"י דז"א. גם ביארנו, כי אות ו' זו של הה"א, מתפשטת תוך ז"א עד היסוד בו, נמצא כפי זה, שאין אימא עילאה מתפשטת ומשפעת, רק עד חב"ד דנוקבא דז"א בלבד, ולא יותר למטה. ודע, כי כאשר אימא מתייחדת עם אבא, נקראת נקבה, כדמיון הנקבה המקבלת מן הזכר. וכשרובצת על הבנים, ומשפעת בהם,

אשר מאורו יוצא יעקב ודוד דעה, שאינם דבקים בז"א בכותל אחד לשנים כנז"ל. כיון שמששה שהוא השורש הפנימי שלהם מלגאו נסתלק, גם הם נסתלקו, ולא נכנסו לארץ. עוד שמעתי מזולתי בשם מורי ז"ל באופן אחר, בענין דור דעה, והוא, כי האור היוצא לחוץ נקרא יעקב כנז"ל, והרושם של ההארה ההיא, הנשארת באותו החלל הפנוי שיש בין גוף ז"א ובין גוף יעקב, הוא הנקרא דור דעה.

(א) דרוש י"א

יבאר עוד בענין אבא ואימא, וענין בינה ותבונה, ויעקב ולאה ורחל, וזולתם.

ועתה נבאר ענין או"א, וענין בינה ותבונה. ואח"כ נחזור לבאר פרטים אחרים בז"א, שהם: יעקב, ולאה, ורחל, וזולתם. דע, כי אימא יש לה ג' בחי': האחת היא, כשיש לה יחוד עם אבא, ואז נקראת בינה. השנית הוא, כשעומדת לבדה, ואין לה יחוד עם אבא ואז נקראת תבונה. השלישית הוא, כשיורדת ומתפשטת בתוך ז"א, חו ג"כ נקראת תבונה. ואמנם כשז"א עולה למעלה, עליו נאמר ואיש תבונות ידלנה. פירוש: ואיש, שהוא ז"א, ידדה ויעלה את התבונה עמו למעלה. כי כשהוא עולה, גם היא עולה. ואחר אשר עלה ז"א למעלה, והעלה את בינה עמו, מתייחדת הבינה עם אבא, ואז הב' תבונות נקראים בינות, לפי שעלו במדרגה עליונה הנקראת בינה, וע"ז נאמר כי לא עם בינות הוא.

והנה נודע, כי אבא הוא אות יו"ד של ההוי"ה, ואם תמלאנה, יש בה ג' אותיות, שהם: יו"ד, ובתחלה תכה י' עם ו', שהם י' פעמים ו', ויעלו בגימטריא ס'. אח"כ תכה י' פעמים ד', יהיו בגימטריא מ'. והענין הוא, כי בהיות בינה מתייחדת עם אבא, אז נקראת אות ס', להורות: כי היא סתוכה, כי מקבלת כל האורות,

הנהרות ומראה מקומות

פ"ד. תע"ס שיעור י' מן אות כ"ט עד אות ל"ו.
(ב) אות קצ"א ובדפו"י דף י"א:

(א) ע"ה שער הכללים פ"א. שער או"א פ"ו.
שער הזווגים פ"ד. ע"ה עם פמ"ס ענף ע"ט וענף

או ירצה, באופן, כי כמו שהבינה מתחלקת לב' והם: אות ס', ואות מ' כנו"ל, כמו כן בתבונה, יש בה ב' אותיות ס"מ, כי ששה עליונותיה הם ס'. וד' תחתונותיה הם מ' וג"כ נקראת ב' אותיות ו"ד, ע"ד שביארנו בבינה, כי ו', הם ו' עליונות, וד', הם ד' תחתונות, והנה התבונה נקראת מ', לפי שד' תחתונותיה, שהם ת"ת נה"י שבה, הם לברם נכנסות בז"א, ונמצא, כי פרצוף התבונה בכל בחינותיה, שהם אותיות ס' ומ', ואותיות ו"ד כנוכר, כל זה לא נעשה, אלא מד' תחתונות דבינה, שהם ת"ת נה"י שבה בלבד, הנקראים מ', וכנגד מ' זו של הבינה, גם התבונה נקראת מ'. יען כי מאות מ' של הבינה נלקחת, והנה מה שנכנס מן התבונה בז"א, אינו רק חציה, שהם תנה"י שבה, הנקראים מ' שבה, כי כל פרצוף זו התבונה, אינה רק מ' אחת בלבד של הבינה העליונה, ונמצא כי חצי אותה מ' של בינה, הוא שנכנס בז"א, וזהו סוד מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים, כי הלוחות הם נצח והוד דז"א, ומ' וס' שבלוחות, הוא ככללות כל י' ספירות דז"א, שהם ס' למעלה בו' ראשונות שבו, מ' למטה, בד' אחרונות שבו, וכל כללות מ"ס אלו שבוז"א, לא נתהוו, רק מחצי אות מ' של הבינה העליונה, שהוא מחצית התבונה, שכל עצמה אינה רק מ' של בינה עליונה, ובחצי מ' היא, מתקיימים כל בחי' מ' וס' שבלוחות, שהוא ז"א, א"כ נס גדול הוא זה.

או ירצה, באופן ג', והוא זה, הנה נת"ל, כי מן בחי' הפה של אימא, יוצא הבל א', שהוא בחי' אר"מ לכל פרצוף ז"א ואין זה אלא בהיותה רבוצה על הבנים, כי אז נמשך לו מפיה אר"מ, להחיותו ולקיימו, וכשאימא מסתלק מעליו, גם אותו האוה"מ מסתלק למעלה מעליו, וכפי זה

או נקראת זכר, כי חזרה אימא בחי' זכר המשפיע, וכמו שיתבאר לקמן בסוד עונש חטא משכב זכור. ג)

ביאור מאמר רז"ל (ד) מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים.

וזהו סוד מה שאמרו רז"ל, מ"ם וסמ"ך שבלוחות, בנס היו עומדים. (ה) ביאור הענין היא, כי יש ב' בחי' אל הבינה כנו"ל, האחת היא אות ס', שהוא בהיותה ביחוד עם אבא, שהוא כנגד ו' ספירות שבה, הראשונות, שהם כחב"ד ח"ג, ובהיותה בלי זווג עם אבא, אז נקראת מ"ם סתומה, בבחי' ד' ספירות שבה, התחתונות, שהם ת"ת נה"י, ו) ששם לא הגיע התפשטות יסוד אימא כנוכר, כי היסוד שבה נשלם עד החזה, גם צריך שתדע, כי אלו ו' ספירות העליונות שבוז"א, הוא פרצוף א', וד' ספירות תחתונות שבו, הוא פרצוף ב' בפ"ע, הרי שהז"א נחלק לב' פרצופים, וכן ער"ו בינה, נחלקת לב' פרצופים, כי אות ס', הוא פרצוף א', של ו' ספירות העליונות, ואות מ', פרצוף של ד' ספירותיה התחתונות.

והנה הפרצוף הא' של ז"א, שהם ו' ספירות עליונות שבו, נקראים בינה, פירוש: ב"ן י"ה, ופרצוף הב', שהם ד' ספירות תחתונות שבו, נקראים תבונה, פירוש: בן ובת, וזהו סוד, והלוחות מעשה אלהים המה, ובנס היו עומדים, כי הלוחות הם נה"י של אות מ', שהיא פרצוף תחתון, שנעשת פרצוף א', שלם מ' ספירות, וכן אות ו' למעלה, שהם ו' ספירות הראשונות, שהוא פרצוף העליון, שנעשה פרצוף גמור א' שלם, בן י' ספירות, בודאי כי דרך נס הוא זה.

הנהות ומראה מקומות

- (א) בשער הכללים פ"א כתוב שנכנסת בז"א, וז"א ג"כ באלו הב' בחי' נקרא, והם ו"ד כנו"ל והם ו' מדות עליונות שבו שהם כחב"ד ח"ג שנכנסין נה"י דאימא עד שליש תפארת שלו עד החזה, וד' הם תנה"י שאין בהם יסוד בינה גם צריך וכו' עיי"ש, בד"ה ונחזור.
- (ג) שער רוח הקודש תקון כ"ג, דף כ"ו.
- (ד) שבת ק"ד.
- (ה) ע"ח שער הכללים פ"א שער אר"א פ"ו. שער הפסוקים פרשת תשא בפסוק ויתן על פניו מסוה, ע"ח עם פמ"ס ענף ע"ט.

באחת. וזהו סוד כי אל דעות ה', שהם ב' דעות. וזהו סוד ויהיו תואמים מלמטה וכו', כי למטה מהחזה דז"א, יש בחי' יעקב תחתון, ויחידיו יהיו תמים אל ראשו. הוא בחי' יעקב העליון, שהוא שוה בשוה בראש ז"א.

והנה כל קומת ז"א מתחלה ועד סוף, נקרא ישראל. ומקום שיצתה רחל, יצא ג"כ יעקב דרך פני ז"א, וזה יעקב מזדווג עם רחל, וישראל מזדווג עם לאה. וזהו סוד מה שאמרו בס"ה בפרשת ויצא בס"ת, על פסוק וישכב עמה בלילה הוא, שלא הזכיר יעקב, והכוונה היא על ישראל כנוכר, וכן עיין בסוף פרשת חיי שרה, וכמו שיתבאר לקמן בענין לאה. ובה תבין ענין מה שאמרו בס"ה, בפ' בראשית, כי משה מלגאו יעקב מלבר. וכבר נתבאר למעלה, ולטעם הנזכר שם, לכן היה שינוי ביניהם, כי יעקב שהוא מלבר, לא זכה אלא אל התבונה, שהיא בחי' מ' הרבוצה על הבנים. אבל משה שהיה מלגאו, זכה אל בינה העליונה בחי' ס'.

סוד בחינה העליונה שבנוקבא דז"א.
הנקרא לאה. ובו יתבאר ענין מצות התפילין.

(ונבאר ח) בחי' העליונה שבנוקבא דז"א, הנקראת לאה, כבר נתבאר, כי מחצי התחתון דת"ת התבונה עד סופה, הכל נכנס ומתפשט תוך ז"א, ונודע כי היתד תחתון נכנס בתחלה, ונמצא כי המלכות של התבונה, היא שנכנסה בתוך ז"א, ומקום התפשטותה היא בתוך הדעת של ז"א. ואמנם מכח אור הגדול של זו המלכות של התבונה, נוקב אורה באחור הדעת דז"א במקום העורף, ושם נעשת בחי' לאה הנזכר, ושעור התפשטות קומת לאה, הוא עד אחור התזה דז"א, כי שם התחלת ראש רחל העומדת תחתיה, וזהו סוד ט) אין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא, כי עד שתכלה פדצוף לאה הנקרא

לא היה קיום וחיות והעמדה לז"א ולנוקבא, אלא ע"ד נס.

ולכן נבאר, מה ענין נס הזה המעמידם אז, הנה הוי"ה דמ"ה דאלפין, הוא המחיה ומקיים לז"א, בעת שאימא נסתלקה מעליו למעלה להזדווג עם אבא. ושם אדנ"י הוא המחיה ומקיים לנוקבא דז"א. והנה ב' שמות הנו', שהם מ"ה וס"ה, הם בגימטריא נס. וזה אומרו, מ' וס' שבלוחות, בנס היו עומדים, כי מ' וס' הם ב' בחי' שיש בז"א כנוכר, וב' בחי' אלו אינם מתקיימים ועומדות, אלא ע"י נס, שהם ב' שמות הנו'.

ונחזור לעניינינו, כי הנה כשאבא מזדווג עם אימא, אז ב' בחי' אימא, שהם הבינה ותבונה נכללת יחד, ונעשה פרצוף אחד. וטעם הדבר, יתבאר לקמן בענין לאה ורחל, שהם על דרך זה ממש, וע"ש.

הכלל העולה ז) מכל הנז"ל, כי כמו שיתבאר לקמן, שבנוקבא דז"א יש ב' בחי': הנק' לאה, ורחל. וזו נקרא ד' רבת. וזו ד' זעירא. כמו כן יש באימא ב' בחי' אלו: הנקרא ד' רבתי. וד' זעירא. והעליונה נקראת בינה. והתחתונה נקראת תבונה. וכל פרצוף מאלו הד' בחי' הנו', הוא פרצוף גמור של י"ס, וכמו כן בז"א, שהוא זכר, יש בו ב' בחי' אלו, כי הנה כמו ששעור קומתו של ז"א, הוא מהחזה דאימא ולמטה, כן שעור קומת רחל נוקביה, היא מהחזה של ז"א ולמטה. וא"כ כמו שיש בחי' יעקב למטה מן החזה דז"א, כנגד קומת רחל. כך למעלה במקומו, נשאר הפרצוף עצמו, והוא יעקב אחר. והענין הוא, כי כמו שיש בחי' דעת למעלה בזווג או"א העליונים, הנקרא אבא ובינה. כך בזווג הבחי' התחתונה שבהם, הנקרא אבא ותבונה, יש ג"כ דעת אחר לזיוגם. וכמו כן למטה בנוקבא דז"א, יש ב' בחינות אלו עצמם, וכן כמו שב' בחי' העליונות בינה ותבונה, נכללות באחת בעת הזווג כנז"ל, כך ב' בחי' של נוקבא דז"א, נכללות

הגהות ומראה מקומות

הכללים טרק י"ב. שער לאה ורחל טרק ג'.
ט) ברכות מ"ח: שבת ל'. ימא ליה: מ"ק כ"ח.

ז) ע"ה שער הכללים טרק י"א.
ח) שער המצות פרשת שופטים. ע"ה שער

כי בחי' ל' זו, היא סוד אר"מ דוחני על ראש ז"א, ודומה לעוף הפורח ועובר באויר, ועליו נאמר אך בצלם יתהלך איש. וכמו שדרשו בספר הוזהר בפרשת ויחי ובפרשת אמור, כי בעבור של האדם התחתון, יש צלם א' דוחני, והנה עתה שכבר נתלבשו המוחין בנה"י דתבונה, כבר יש שם מלכות של תבונה, משאי"כ למעלה במ' דצלם, ולכן יוצאת ממנה בחי' לאה יותר עליונה מאותה שלמטה, בבחי' צ' של צלם, שהוא אחד הכנס המוחין תוך ז"א ממש, ונעשים כאן בחי' תפילין ממש, ע"ד אותם שנעשים בצ' דצלם שהוא בוי"א.

ולכן נבאר עניינם למטה בבחי' הג', וממנה יתבאר זו הב'.

דע, כי אחד שנכנסו המוחין דנה"י דאימא תוך ז"א, אשר זו היא הצ' דצלם, והנה שם יש ג"כ בחינת מלכות של התבונה, וכבר ידעת, איך יש בא"א ג' בחי' שעדות בראשו, והם נק': שעדות, וקוצין, ונימין, והנה הנימין שלו ארוכין, ונמשכים עד ראש ז"א, אשר מקומה הוא בחצי התחתון דת"ת דאריך כנו"ל. ואלו הנימין הם צנורות חלולים, ובתוכם עוברים אורות אריך אל ראש ז"א, ומכים אלו הנימין באחור דישא דז"א במקום העורף, ועוברים האורות תוך דישא דז"א, ומוציאים ד' בחי' אורות, מן הד' מוחין דז"א לחוץ במצחו. והם סוד התפילין של ראש, שהם ד' בתים, ומכח ההכאה ההיא, חוזר האור שנית, תוך הראש במלכות תבונה אשר שם, ועוד יוצא לאחורי הראש, ושם מוציא בחינת הקשר של תפילין, ואמנם זה הקשר, הוא בחי' לאה, הנעשת מכח המלכות של התבונה, ולכן יש שינוי בין קשר לתפלה, כי התפלה בעצמה הם ד' בתים של עור, ובתוכם ד' פרשיות, שהם הארת המוחין עצמם, הכולטים במצח ז"א כנודע, אבל זה הקשר, אינו אלא בחי' עור בלבד, לפי

מלכות עילאה, או שם ממש מתחיל פרוץ רחל, הנקראת מלכות תחתונה.

גם זהו סוד עקב ענוה (י' ידאת ה', ואמרו דז"ל, מה שעשתה ענוה עקב לסוליתא, עשתה ידאה עטרה לראשה. והביאור הוא, כי ענוה היא לאה, ויראת ה' היא למטה ברחל, ולפי שמה זכה ללאה זו הנקראת ענוה, לפי שעלה עד חמשים שערי בינה, ולכן נקרא על שמה, והאיש משה עניו מאד, ויראת ה' רחל, וזוהרתי היא לגבי משה, כמו שאמרו דז"ל כ) והבן זה, ונמצא כי במקום שנשלמו הרגלים והעקבים של לאה הנקראת ענוה, שם תחלת כתר ועטרת ראש רחל הנקראת ידאה, ולכן נאמר ברחל אשת חיל ידאת ה', פירושו: כי רחל אשת חיל, נקראת ידאה, היוצאת מז"א הנקרא הוי"ה, וזהו ידאת ה', ואמנם סדר התפשטות קומתה הוא, כי מזרוע ימין חסד דז"א, שבו שלשה פרקים, נעשה כל קו ימין של לאה, שהם: חכמה, וחסד, ונצח שבה, ומג' פרקי גבורה דז"א, נעשו כל קו שמאל, בגי' דלאה, ומקו אמצעי דז"א, עד החזה שבו, נעשה קו אמצעי כלו של לאה.

סוד מצות התפילין

ונבאר (ל) ענין מצות התפילין, ובו יתבאר ענין לאה היטב, כבר ידעת, כי אמרו דז"ל על וראית את אחורי (מ) מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, והענין כבר נתבאר לעיל, כי המוחין דז"א כשילדת אותם אימא, הם ד' מוחין, והם סוד מ' של צלם, ואלו הם בחי' הראשונה, הבחי' הב' היא, כאשר מתלבשים הר' מוחין הנזכר תוך נה"י דתבונה, ואז נעשית ג' מוחין בלבד, ואז הם סוד ל' דצלם, ואל בחי' זו קראוהו דז"ל, (ג) מגדל הפורח באויר, כמו שירעת כי על אות ל' נאמר זה, והענין הוא,

הגהות ומראה מקומות

רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף נ"ד, ספר עולת תמיד דף ל"ג ול"ו, ספר בית שער לכוננות מן אות קל"ה ואילך.
(מ) ברכות ז'.
(ג) סנהדרין ק"ו: בפירש"י שם.

(י) מד"ר שה"ש פ"א.
(כ) ברכות ל"ז: ועיין בספר בית שער לכוננות מן אות קס"ח ואילך.
(ל) ע"ה שער הכללים פ"ב שער לאה ורחל פ"ב שער המצות פרשות שופטים, שער מאמרי

דבחי' ל' דצלם, שהיו תחלה בימי החול למעלה מראש ז"א, בבחי' תפילין שהם או"מ, ועתה בשבת נכנסו אלו המוחין של ל' דצלם בתוך ראשו, ונעשו לו מוחין חדשים אלו בבחי' אור פנימי ממש, ולכן אין תפילין בשבת, כי התפילין דחול נעשו עתה פנימיים בשבת.

סוד מ"ש ז"ל כי הקב"ה מניח תפילין בכל יום (פ)

הענין הוא במה שאמרנו לעיל, כי באו"א יש ב' מיני זווגים: הא' מהם, זווג תדירי לא פסיק לעלמין, והוא להמשיך חיות וקיום לז"א ונוקבא, כדי שהם ישפיעו חיות בכל העולמות. ואמנם הזווג הב' פסיק לזמנין, והוא תלוי במעשה התחתונים, ע"י הקריאת שמע, והתפילה, והתפילין שאנו מקיימים בכל יום, אנו גודמים שידווג או"א, כדי שינחילו מוחין ועיטרין ממש, שהם ד' מוחין: חו"ב, ותרין עיטרין חסדים וגבורות בניהם לזו"ן (צ) ועל אלו המוחין והעיטרין הנעשים על ידינו בכל יום, עליהם רמזו דו"ל ואמרו, שהקב"ה מניח תפילין בכל יום, ובשער התפילה, נשלים ביאור ענין התפילין. וענין לאה ורחל וע"ש. וכבר הודעתין, כי כמו שהבינה והתבונה נכללות יחד שתייהם, כאשר יש זווג לאבא באימא. כך לאה ורחל נכללות יחד שתייהם, כשיש זווג לז"א בנוקבא בשלימות, והנה טעם לכללות הזוה, אעפ"י שכל בחי' מהם היא פרצוף בפ"ע, והוא, לפי שבינה ורחל הם ב' ספירות עצמיות מכלל הי' ספירות דאצילות, אמנם תבונה ולאה, אינם רק ההארות הנמשכות מן הבינה, ולכן הם יכולות להכלל עם בינה ורחל, שהם ספירה עצמיות, מן העשר ספירות דאצילות.

הגהות ומראה מקומות

דף ס"ה. פ"ח דרושי שבת דרוש י"ט. עו"ת דף ל"ה. ע"ח שער הכללים פרק י"ב.
(ב) ברכות ר'. ע"ח שער הכללים פרק י"ב שער או"א פ"ז. שער אנ"ך פרק ח'.
(ג) צ"ל לבניהם זרין.

שאינן לה הארה כ"כ מן המוחין עצמם דז"א, רק מהמלכות של התבונה בלבד.

ועכ"ז יש בקשר הזה צורת ד' כנודע, והוא כנגד הארת ד' בתים של התפילין, ועושים בלאה ד' מוחין שבה, שהם חב"ד כנודע. ואלו הד' מוחין שבה, הם סוד ד' אלפי"ן, שבד' שמות אהי"ה, שנתבאר אצלינו בכוננת קריאת שמע, בפסוק בשכמל"ו, ועיין שם, והנה לבחי' קשר הזה שהוא בלאה, אמרו רז"ל שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין והבן זה.

ואמנם ענין שני השיני"ן (ס) שבתפילין עצמם, ירמזו למה שאמרנו, כי ב' בחי' היו למוחין אלו, בהיות מקיפים על ראש ז"א, והם: ד' מוחין, מ' דצלם, ואח"כ נעשו שלשה, ל' דצלם, וכנגדם ש' של ד' ראשים: ||||, ושי"ן של ג' ראשים: ש. ואמנם אז נעשו או"מ ללאה, ואור פנימי לז"א כשנכנסים בסוד צ' דצלם, ונחזור למעלה, כי כן עדי"ז נעשים תפילין בבחי' ל' דצלם, אשר עדיין לא נכנסו המוחין בז"א, כי בל' זו בטש קוצא דשערי דאריך, ויוצאים כאן תפילין בכה, ולא בפועל בזה הצלם, והם זכים ודקים ורוחניים יותר משלמטה באות צ', ואז חוזר האור ג"כ לאחור ונעשת לאה עליונה קשר של תפילין אלו, ממלכות התבונה אשר שם, ונעשת עתה לאה בסוד אור פנימי, ותפילין של ז"א בסוד או"מ, הפך מלמטה בצ' דצלם.

סוד שבת שאין בו תפילין (שער המצות פרשת ויחי).

(ע) ובזה תבין סוד שבת שאין בו תפילין. והענין הוא, כי בחול, התפילין הם מבחי' צ' דצלם, כי זו הצ', היא שנכנסה אז בז"א, אמנם בשבת, באו פנים חדשות, שהם אלו המוחין

(ס) זהו פנחס רמ"ז. תקוני זהר בהקדמה ט'.
ע"ח שער המלכים פ"ו. שער הכוונות דרושי התפילין דרוש י"ב. עולת תמיד דרושי התפילין דרוש ד'.
(ע) זהו חדש שיד השירים אות ר"ו, ובדפרי

סוד כמה פרצופין אחרים, מצפורה (ק)
ותמנע (א)

כולם שכ"ה דינים, ועם הכולל הרי כוש בגי'.
והוא סוד אשה כשית, שלקח מן המלכות דדינים
דקטנות מצד אבא, ולהיותה מצד הדינים, לא
רצה משה ליקח אותה, כי הוא מן היסוד דמוחין
דגדלות דאבא, גם יעקב שהוא מן היסוד דמוחין
דגדלות מצד אבא, דחה את תמנע שהיא מל'
דקטנות מצד אימא, לפי שכל הדינים והגבורות
של מוחין דקטנות היו בה, והם ב' פעמים
מנצפ"ך, שהם ה' גבורות כפולות כנודע, והם
בגי' תמנע.

גם יוסף דחה את אדונתו אשת פוטיפרע,
כי היא האחוריים של תמנע הנזכר, והם דינים
קשים מאד, והנה פוטיפרע בגימטריא תנ"ה,
שהם בחי' כל האחוריים, של ד' הויות: ע"ב,
ס"ג, מ"ה, ב"ן (בלע"ד חיים, שטעה השומע,
ואינם אלא האחודיים של ג' שמות אהי"ה:
דמילוי יודי"ן, ואלפי"ן, וההי"ן, והמילואים
בלבד שלהם, הם בגימטריא תנ"ה, (צ"ע, כי
המילואים הם משנ"ה, וכללותם הם תנ"ה וצ"ע)
ועוד כי אלו האחורים של אהי"ה, הם דינים
כנודע) ואמנם לקח את אסנת בתו, שהיא האחוד
של לאה, פירוש: התפשטותה למטה, נקראת
אסנת, ואינה כל כך דינים כאשת פוטיפרע.

דרוש קטן בגי' ת) זמנים עיבור של ז"א

ענין ג' זמנים של העיבור, שהיו אל ז"א:
של י"ב חודש, ושל ט' חדשים, ושל ז"ח, וכבר
נתבאר למעלה עניינם, ובארנו כי יש עיבור
ויניקה ומוחין בבחי' הפנימיות, וכנגדם בבחי'
החיצוניות, וע"ש, ושמעתי מזולתי, דברים
כחולפים, ומשם מורי זללה"ה, ולא אמנע
מלכותבם, הנה מציאות זמן העיבור של ט"ח,
הוא לצורך לתת מוחין לז"א, כדי שיוכל להוליד

והנה נתבאר, כי יש בז"א צלם דאימא,
וצלם דאבא, ואמנם כמו שנתבאר, שמן המלכות
של התבונה, נעשת בז"א בחי' פרצוף לאה, כן
ממלכות של אבא, נעשת פרצוף אחר, והיא
הנקראת צפורה אשת משה, כי משה הוא יסוד
דאבא כנז"ל, והנה כ"ז שנתבאר למעלה, הוא
בשני צלמים שבז"א, מבחי' מוחין דגדלות,
וצריך שתדע, כי ג"כ יש בו שני צלמים אחרים
דאז"א, מבחי' מוחין דקטנות, וממלכות דאבא
דקטנות, יוצאת הכושית אשת משה, כנז' בספר
דברי הימים (ד) דמשה שהלך ומלך על כוש
מ' שנה, ונשא אשת מלך הכושי, נעץ חרב בינו
לבינה, ולא נגע בה, וממלכות דקטנות דאימא,
יוצאה תמנע פלגש אליפז בן עשו, שארז"ל (ש)
שחלתה פני יעקב שישאנה, ולא רצה.

וטעם הדבר שלא רצו לקחתם הוא, לפי
שכבר נודע, כי ג' מוחין דקטנות הם מצד
אבא, והם שלשה שמות של אלהים, וכן הם ג'
דקטנות מצד אימא, וגם הם שמות של אלהים,
ועליהם נאמר ויבאו בני האלהים להתיצב, לפי
שיש בכל א' מהם ב"ן אותיות: בפשוטו,
ובמילואו, ומילוי מילוי, וג' אלהים אלו,
כשבאים מוחין דגדלות דהוי"ה, אלו יורדים
בגרון, ולכן גרון בגימטריא ג"פ אלהים, גם
הם בגימטריא נחר, וז"ס נחר גרוני, כי נמשך
מאלו הדינים היורדים שם, וז"ס וילך חרנה:
הרן ה', וענין ה' זו נוספת במה שהודעתך, כי
ש"ך דינים הם, והם סיד ל"ב נתיבות חכמה,
כל א' כולל מעשר, הם ש"ך, ונוסף עליהם ה'
אלפי"ן, של ה' שמות אדני"י, לפי שמן אות הה"א
נמשכו ובאו כל הדינים האלו, והוא שרשם, והרי

הגהה

(א) הדרוש הזה נתבאר בשער ה', שער המצות, בפרשת שופטים באורך ועיין שם.

הגהות ומראה מקומות

- (ק) ע"ח שער הכללים פי"ג ספר הלקוטים
בהעלותך בפסוק על אודות אשה הכושית.
(ר) והוא בספר הישר לקוטי תורה שופטים.
(ש) סנהדרין דף צ"ט.
(ת) ע"ח שער העבורים פ"ב ג' וד' כלל ד'
מבו"ש ש"ה ח"א פ"ד וה'.

אח"כ בא זמן היניקה, כי נולד ז"א ויצא לחוץ במקומו, והיה כולל שש קצוות מתפשטים ונגלים, ועם כ"ז יש לו י' ספירות, אלא שהמוחין של הקטן אינם מסוד חב"ד, רק מסוד חג"ת. כי מחג"ת שבו נעשו לו ג' ראשונות וג' אמצעיות, ומן נה"י נעשו לו ג' אחרונות. ואז ז"א הוא בסוד ו' גדולה של ההוי"ה, ויש בה ראש, להורות: על היות גם נוקבא כלולה בו, ואח"כ ו' זו מתפשטת בדקות עד סיומה של ו' זו, וטעם לזה, כי האשה עולה עמו ואינה יורדת, והבן זה.

אח"כ נגדל, והיא אחר היות לו ט' שנים ויום א', כי אז יש לו ג' ראשונות מבחי' הב"ד, ולא מחג"ת כבזמן היניקה, ואלו באים לו מן בינה, ואז יש בו כח להוליד. אמנם עדיין אינו חייב במצות, עד אשר יהיה בן י"ג שנה ויום א', כי אז ינתן בו חו"ב וחסדים וגבורות, שהם ד' מקיפים, והם מתלבשים באימא, ואח"כ בז"א, כנודע, ואז מחוייב בכל המצות, וגם הוא מניח תפילין, כמבואר ענינו אצלינו.

ונבאר עתה ב) ענין העיבור הב', שהוא לעשות לו מוחין, כי הנה עתה נעשה ראש אל הוא"ה, וראש זו הוא חו"ב ותרין עטרין, הנקראים חסדים וגבורות, ומתלבשים בנה"י דאימא, ונעשים ג' מוחין בלבד, ואח"כ אלו הג' נכנסים בז"א, באותם החג"ת שלו בזמן היניקה, שהיה בחי' שש קצוות כנוז, ואז תודדים חג"ת להיות בו חב"ד. ובהם נכנסים הד' מוחין הנוז, המלובשים בנה"י דאימא. וכזה תבין מה שאמרו בס"ה, בפרשת אחרי מות דף ס"ה, כי חד רישא דז"א אקרי אלהים, וביאורו הוא: כי הגבורה דז"א הנקראת אלהים, חורה להיות בבחי' מוח בינה דז"א כנוכר, והנה מן הנה"י דז"א, נעשו עתה חג"ת, נמצא עתה חסרים מז"א בחי' נה"י, וצריך שיבואו לו מחדש, וענין זה נרמז בס"ה, בפרשת בראשית, ג) כי הנטיעות כקרני תגבים היו, ושתלם הקב"ה. והענין הוא.

כנודע, ולכן הוצרך שיתקשרו ו"ק דא"א במוחין שלו עצמו, שהם ג"ר חב"ד דא"א עצמו, שהם המוחין ממש, ועיי"כ נעשו מוחין לז"א, בבחי' עיבור ט"ה, כנגד ט"ה הנוז, אמנם המוחין האלו של עיבור ט' חדשים, הם לז"א לכשיוליד בחי' עולמות, ולכן נקראים מוחין של חצונות. אבל העיבור של ז"ת, היה לצורך מוחין פנימים דז"א, לכשיוליד בחי' נשמות, והיותם ז"ת הוא, כי הוצרך שגם הט"ס דא"א הנוז, יתקשרו במה שלמעלה מהם, והם ז' דוגלגלתא דיליה הנודעים, ונזכר בספרא דצניעותא, ונתבאר למעלה, ואלו הו' דוגלגלתא, הד' מהם הם בחי' אורות מקיפים אליה, והג', הם ג' מוחין שלו, ואלו נתלבשו למטה בתוך המוחין דז"א, כדי לתת בו כח שיוכל להוליד פנימיות הנשמה שבכל העולמות, ובוה יתבאר לך היטב, מה ענין הפנימיות והחצונות. והנה בהצטרף ט' עם י"ב, הם בגימטריא אהי"ה, שהוא סוד העיבור, כנזכר בספר הזוהר בפרשת ויקרא, דאקרי אהי"ה, כלומר דאנא זמין לאולדא. (א"ש לא נתבארו הי"ב מה הם).

דרוש ב'.

בענין עיבור ויניקה ומוחין דז"א

ענין שלשה זמנים א) שהיו לז"א, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין. דע, כי בתחלה בעיבור ראשון, היה ז"א בבחי' תלת כלילן בתלת, כי לא היו מתגלים בו רק חג"ת שבו בלבד, ואז היה בסוד ו' קטנה שבתוך ה' דאשונה של הוי"ה, שהיא בינה, ואז נוקבא דז"א, היתה נכללת בסיום ו' זו, בסוד אושיט פסיעה לבר כנודע, ועיבוד הזה נרמז בשם אהי"ה של התפילין, שהוא כמנין כ"א אזכרות שבהם, כנזכר בד"ס התיקונין, והענין הוא, כי אז בעיבוד הראשון, לא היו נגלים בו דק חג"ת, וכל א' משלשתם כלול מכל השבעה שהם זו"ן, הרי הם כ"א, כמנין אהי"ה. וכבר נתבאר, כי שם זה מורה על זמן העיבור, כמו שאמרו בס"ה בפרשת ויקרא, כלומר דאנא זמין לאולדא וכו'.

הנהרות ומראה מקומות

א) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויחי

ב) ע"ח שער הנסירה מ"ק פ"א.

ג) זהר בראשית א' אות תל"א ובדפ"י דף ל"ה:

ופרשת בלק.

גופא, כי לא נעשו מהם, רק מן אימא עילאה כנוכר, ודע כי בזה היסוד הנעשה מחדש כנוכר, יש בו כללות שש קצוות, ו' זעירא, והטעם הוא, לפי שהאיר בו הת"ת של ז"א, הכולל הוא לבדו שש קצוות כנודע, ובוה תבין מה שאמרו בס"ה, ענפא חדא כליל משית, והענין הוא, כי זה הוא כינוי אל היסוד, על שהוא כולל ו' קצוות כנודע, ודע, כי מכח שש קצוות אלו הכלולים ביסוד, נעשת המלכות, מאחוריו, בכל שיעור קומתם, ואמנם אחרי אלו הנה"י חדשים דז"א, נעשית קומת הנקבה, וגם זהו הטעם שקראוה בס"ה, אספקלריא דלא נהרא מגרמה, פירוש: כי היא היתה בתחלה שיעור נקודה אחת בלבד נעלמת בז"א, ואחר כך מהו"א ומבחינותיו נתקן שיעור קומתה.

טעם למה הכתר של ז"א הוא בשליש אחרון של התפארת דתבונה (ו)

כבר נתבאר בו למעלה ג' טעמים, גם דע, כי שם הוא מקום הרחם שלה, שהוא אות ה' של אימא, ושם הוא מקום כניסת אות יו"ד של אבא, שהוא בחי' יסוד שלו, תוך יסוד שלה, ומכח הארת שני היסודות ההם, אשר במקום שמלמטה מן הטבור של אימא, יצא שם כתר של ז"א, מכח האורות ההם.

עוד דרוש שני על הנזכר (ה) בפסוק דורי נסע ונגלה

צריך שניתן טעם, למה ז"א לא התחיל ראשו להיות למעלה בת"ת של התבונה, כמו שהוא בראש הנקבה עם הת"ת של ז"א, וכבר נתבאר זה בחיבורינו, ועיין שם, והנה יש לזה שלשה טעמים: (ע"ח פ"ג משער לידת המוחין) הא', הוא לתועלת של התבונה, כ"א ח"ו היתה יורדת היא יותר למטה, שהוא תחת ז"א, היו הקליפות נאחזות אפילו בכתר שבה, השני הוא

כי אותם הנה"י של אימא, אשר הלבישו אל הארבע מוחין, ואח"כ נכנסו בז"א בג' ראשונות שבו כנוכר, והנה אח"כ ירדו עוד משם אותם הנה"י דאימא, עד מקום הנה"י דז"א, אשר נעשו עתה חג"ת כנוכר, ובהיותם שם, האירו והוציאו עוד נה"י חדשים לז"א, באופן זה: כי הנה בג' ראשונות דז"א, יש בכל א' מהם ג' בחי', כיצד: הנה בקו ימין, נכנס המוח הנקרא חכמה, המלוּבש בנצח דאימא, ושניהם נתלבשו תוך החסד הראשון, שבשש קצוות ז"א דבזמן היניקה כנוכר לעיל, ואז משלשה בחי' הנו', נעשה מוח הימין, הנקרא חכמה דז"א, וכעד"ו היה בג' ראשונות דז"א.

והנה זה המוח הפנימי הנקרא חכמה, האיר בחסד דז"א שעלה לראש כנוכר, והחסד האיר אל הנצח דאימא, ועל ידי כן ירד הנצח של אימא, בנצח של ז"א, אשר חזר להיות חסד שבו כנוכר, ומכח ההארה שקבל זה הנצח דאימא כנוכר, הנה הוא מאיר עתה, ומוציא נצח חדש בז"א, ועד"ו בקו שמאל, לעשות הוד בז"א, וכן עד"ו בקו אמצעי, ונעשה היסוד, ונמצא כי באלו הנה"י חדשים, יש בהם תשעה בחי', שהוא ג' בחי' בכל א' משלשתם, כי הנה בנצח, ירד שם הארת מוח החכמה, והארת חסד דז"א, אשר חזר להיותו חכמה כנוכר לעיל, והארת נצח דאימא, וכן עד"ו ג' בחי' (שער הכללים פ"ג ע"ח) בהוד, וג' בחי' ביסוד.

ובזה שנתבאר, תבין מה שאמרו בספר התיקונין, תקון כ', דף מ"ג ע"א, וז"ל, ומבינה נביאים וכו', והענין הוא, כי הנצח וההוד שבז"א, הנקרא נביאים כנודע, נעשו מחדש מן אימא כנוכר, גם בזה תבין מה שאמרו בספר התיקונין, ובס"ה בפרשת בראשית, כי ירכין אינון לבר מגופא, והענין הוא, כי גופו של ז"א משרשו, לא היה רק מן שש קצוות בלבד, ומהם נעשו אח"כ בחי' ג' ראשונות וג' אמצעיות כנוכר, ואמנם ג' האחרונות הנקראים ירכין, הם לבר מגופא, רוצה לומר מזולת שש קצוות ז"א הנק'

הגהות ומראת מקומות

(ד) ע"ח שער כ"א פ"ג ושער כ"ה פרק ה'. (ה) ע"ח שער כ"א פ"א ופ"ג ספר הלקוטים ישעיה סימן ל"ח.

משופעים כאהל רועי, שקצותיו הם משופעים לכאן וכן החסדים האלו משופעים ונוטים לשני הצדדים, בקו ימין ובקו שמאל, ולא ביושר בקו האמצעי, ונטייה זו גרם הפרש תרי חומשי, שהם חמשה חסדים, שהם אות נ' של נסע. ואמנם אלו החמשה חסדים מתחלקים לשני בחי', שהם: ס"ע, של נס"ע. והוא, כי החסדים הסתומים נרמזים באות ס', כי אות ס' מורה על סתום, ועוד, כי החסדים המכוסים הם ב' חסדים ושליש, שהם ב' הוי"ת ושליש הוי"ה, שהם בגימטריא ס'. ואות ע' מורה, על גילוי עינא פקיא, ועוד, כי הם ג' הוי"ת פחות שלישי, שהם בגימטריא ע'. וזה אומר, דורי נסע ונגלה.

והענין הוא, כי כאשר נכנסו נה"י דתבונה תוך ז"א, הנה המוחין הם שבתוכם, נסעו וחנו ג' חניות: כי בתחלה חנו בג' ראשונות דז"א, ושם הניחו רושם שלהם. ובשניה חנו בג' אמצעיות, וגם שם הניחו רושם. ובשלישית חנו במקומם האמיתי, שהוא בג' אחרונות דז"א, ונמצא, כי בכל המקומות אשר התהלכו שם, הניחו שרשם ורשומם. והנה מפני זה, יש חשק ותאוה אל האורות שנשארו למעלה בבחי' רושם כנוצר, (ח) ולירר למטה עד נה"י דז"א, ולכן המאציל העליון, הניח שם באמצע מסך ופרסא חדא, כדי שלא יוכלו האורות לירד למטה, ומסך הנזכר הוא הנרמז בפסוק זה, ונקרא אהל רועי. ואמנם האורות התחתונים שלמטה מן המסך, להיותם אורות מגולים, נגדלים, ומתחזק אורם, ויכולים לעלות ולבקוע המסך, ולעלות למעלה, למקום האורות מכוסים, ומגדילים אותם גם כן. וזה אומר, דורי נסע ונגלה, שהוא ג' בחי' החסדים, נרמזים באותיות נס"ע, ובהם ג' חדרים וחניות כנוצר, וזה אומר, דורי נסע ונגלה, ואמנם למטה הם נגלים, וזהו אומר, ונגלה, ואחר היותם נגלים, אז בוקעים המסך הנעשה כאהל רועי וכנוצר, ועולים למעלה על המסך, להגדיל החסדים העליונים המכוסים עוד יש טעם שני, למה חשק האורות

לתועלת ז"א, והוא, במה שאמרו ז"ל (ו) כל אמתא בריבועא, הוא אמתא ותרי חומשי כאלכסונוא. וביאור דברייהם יובן, כמה שאמר הכתוב דורי נסע ונגלה מני כאהל רעי וכו'. וגם זה יובן במה שאמרו רז"ל (ז) על פסוק, אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. פירושו: כי שני שלישים התחתונים של הת"ת, וכן הנה"י של התבונה הנקראים מ"י, נשאר חיותם למעלה, והכלים שלהם נשארים ריקנים בלי אור, כמתים בלתי חיות שלהם, ויורדים למטה בתוך ז"א, להתלבש בתוכם המוחין של ז"א כנודע, ונמצא כי מ"י ממית את עצמה, על התורה שהוא ז"א. ועתה צריך להגדיל בתבונה, ולהשלים בה אלו הכלים שלה, שנחסרו ממנה, וניתנו לז"א, ולכן הוצרך שישאר מן התבונה למעלה, אלו הבחינות שלא יכנסו תוך ז"א, והם בינה וחג"ת שבה, כדי שמהם יוגדלו בה הב' שלישי תפארת ונה"י, החסרים בה, כי כל א' מהנז', נגדלת ונעשה כפלים ממה שהיתה, ודע, כי חומש הבינה של התבונה, נשארת בחבור עם החכמה של התבונה, יאינה נפרדת ממנה, לפי שכל הבינה עצמה נקרא ה', ולכן החומש שלה נשארת עם החכמה של התבונה כנוצר, וכל שאר הבחי' משם ולמטה, הגדילו והכפילו, מכח האור של הכלים שנשארו למעלה, ולא ירד למטה עם הכלים בתוך ז"א. ודע, כי מאלו הכלים שירדו, נעשו אורות מקיפים לז"א, כי מה שבתבונה נקראים בחי' כלים, נעשים למטה בז"א בחי' אורות מקיפים. והרי נתבאר, למה לא עלה ראש ז"א יותר למעלה. הטעם השלישי הוא, כי הנה אור הנצח וההוד דתבונה נעשה כמין אהל משופע, מתפשט לצדדין מכאן ומכאן. וכבר אמרנו, כי כל אמתא כאלכסון, מוסיף ב' חומשי על רבועא, כי הנה יש הפרש כאשר האור יורד ביושר, מכאשר יורד משופע נוטה לצדדין, וההפרש הוא תרי חומשי כנוצר, והענין הוא, כי חמשה חסדים נרמזים באות נ' של נסע, שבפסוק דורי נסע ונגלה וכו', כי להיות אור החסדים האלו,

הנהות ומראה מקומות

(ו) סוכה ח'. (ז) ברכות ס"ג: שבת פ"ג: (ח) צ"ל לירר.

הכ"ד הא', יתוסף בה ב"פ כ"ד כ"ד אחרים, וזה אמרו ושמתי כדכ"ד, ויושלמו לע"ב, ואז כתיב והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'. ועיין בחיבורינו במקום אחר, ששם נתבאר כ"ז היטב, ובש"ג שער מאמרי רז"ל במאמר זה במלת שחוק, ביתר שאת.

דרוש בענין רמ"ח איברים דז"א

ענין הטיפה, שאבא מזריעה ונותן באימא, היא אות י', ונורע כי הי"ד יש בה ג' קוצין, ובהיותם בבטן אימא, אז ג' קוצין ההם, מתחלקים לג' יודין, והם סוד בחי' תלת כלילן בתלת כנודע, והם סוד חג"ת האמצעיות. ולפי שהם בחי' יודין לכן נעשים ג' היות דיודיין, שהם ג"פ ע"ב, שהם רי"ו, ואלו הם סוד ע"ב גשרים של מימי החסד, הנזכר בתפלת ר' נחוניא בן הקנה ע"ה. ואות ד' של אות ה', היא מקפת עליהם, והנה בהתחבר רי"ו הנזכר, עם ל"ב נתיבות, יהיו סוד דמ"ח איברים, שמהם נעשה ד"א.

ונבאר (ל) עוד, ענין רמ"ח איברים דז"א, דע, כי בהיות ז"א בעיבור א', בבחי' ג' כלילן בג', לא היו אז אליו, רק ב' מוחין בלבד, שהם חו"ב מצד אבא, ובתוכם ב' מוחין חו"ב אחדים מצד אימא, ומוח הג' הנקרא דעת, היה חסר ממנו אז. ואלו הרי' מוחין הנזכר, הם ד' שמות אלהים, וכולם בבחי' ב"ן. פי': כי שם אלהים בפשוטו ובמילוי ובמילוי מילוי, יש בו ב"ן אותיות, וזהו סוד ויבאו בני אלהים וכו', וד"פ ב"ן הנזכר משמות אלהים, עולים בגי' קדקדא, אשד אליו רמוז רז"ל באמרם על הקדקד, מקום שמוחו של תינוק רופס. גם הם סוד צחוק עשה לי אלהים כי ב' מוחין שהם ב' אלהים, הם בגי' קע"ב, ועם י"ג אותיות שיש במלוי כל אחד מהם, יעלו בגימטריא קצ"ח, באופן זה, קע"ב וכ"ז, הרי קצ"ח, ועם י' אותיות של שם אלהים

עליונים לירד למטה, והוא, כי הגבורות היו למעלה עמהם בדעת, ועתה שהגבורות ירדו ביסוד דז"א, חשק החסדים לרדת, להתחבר עם הגבורות כבתחלה. ולכן גם לסבה זו הושם המסך הנזכר, כדי שלא ירדו האורות למטה כנזכר. ועיין גם כן בשער הפסוקים, ביאור פסוק זה בישעיה ס"י ח"ל.

סוד מצות הסוכה (ט)

וזהו סוד מצות הסוכה, כי הסכך שבה הוא סוד המסך הנזכר, ולכן צריך שלא יהיה כ"כ מעובה, וצריך שיתראו מתוכה הכוכבים והמזלות והם בחי' האורות העליונות, שבהכרח מאירים ועובדים ניצוצותיהם למטה בהכרח. האמנם כתר הנקבה, היא לוקחת שיעור שני שלישים תחתונים דתפארת דז"א.

סוד לבנה במלואה (י)

ונבאר ענין מ"ש רז"ל, (כ) כי בימי שהע"ה, היתה לבנה במלואה. והענין הוא, כי הנה החסד שבתפארת, היא הוי"ה א' דיודיין דע"ב, וכל שלישי ממנו הוא כ"ד, והנה בזמן שבהמ"ק היה קיים, היתה לוקחת זה הכ"ד של אור החסד, והוא כ"ד אותיות בשכמל"ו, והנה בי"ת עם השבונה שהוא שנים, יהיו בגימטריא תי"ד, והם בגימטריא ב"פ אור אור, ואם תסיד שרשם שהם ב' אלפין, ישאר בי"ת. ואחר חורבן הבית נחרבו אלו ב' אורות שהם בגימטריא בי"ת כנזכר, וגם הכ"ד הזה חזר להיות דך, עני, בסוד אל ישוב דך נכלם. ולע"ל נאמר, והיה אור הלבנה וכו', ונאמר ושמתי כדכד שמשותיך, הם ב' אורות הנו', הנק' שמשותיך. והנה הם ב"פ כ"ד כ"ד הנזכר, והכונה היא, כי אז תקבל היא בכתר שלה, ב' שלישי האור המגולים, וגם שלישי זאור הסתום, שהוא כ"ד שלישי, באופן שמלבד

הנהגות ומראה מקומות

(כ) זהו יתרו פ"ה. תרומה קמ"ה. תוריע פ"א.
ז"ח יתרו ל"ז ע"ה. מדרש רבה שמות ס"ו כ"ו.
(ל) ע"ח שער כ"ב פ"ב ושכ"ג פ"ה כלל ג'.

(ט) שער הכוונות דרושי סוכות.
(י) ע"ח שער כ"א פ"ב. ועיין בהקדמת התקונים
מן אות שט"ו עד אות שכ"א.

מיני רמ"ח, וזהו סוד רחם רחמתיים לראש גבר, הוא ז"א, אשר לו ג' מיני דמ"ח כנוכר. וזה פרטם: הרמ"ח של העיבוד הם כך, כי האחוריים הפשוטים של שם אלהים, הם ד'. ועם ט"ז אותיות שבהם, ועם הכולל, הדי דמ"ח, ובכח זה נאמר מרכבות פרעה וחילו ירה בים, יד"ה עם הכולל בגימטריא דמ"ח. תוסיף עליהם ל"ב נתיבות, יעלה בגימטריא דמ"ח, כי בסוד העיבוד הם כולם בחי' אלהים. הרמ"ח של זמן היניקה הם כך, הוי"ה דס"ג ועם י' אותיותיה, הדי ע"ג, והוי"ה דאלפין דמ"ה, עם הפשוט שלה, שהוא בגימטריא כ"ו, ואחוריים הפשוטים דהוי"ה דב"ן דההי"ן, שהם בגימטריא ע"ב, הדי ע"ג ומ"ה וכ"ו וע"ב, הם בגימטריא רי"ו. ועם ל"ב אלהים, שהם ל"ב נתיבות, יהיו דמ"ח. הרמ"ח של זמן הגדלות הם כך, ד' הוי"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הם רל"ב, ועם י"ז אותיות שבהם בהיותם פשוטים, הרי דמ"ח.

ענין ארבע הוי"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ס

הנה הוי"ה דע"ב דיוד"ן, היא באבא, ולפי ששם היא הטיפה של אבא דכורא, אשר יש בה כללות כל הדי, שהם: אבא, ואימא, וזו"ן, לכן יש בהוי"ה זו ד' יודין. ואחר שהטיפה הנד' נתנת באימא בסוד עיבוד, אז אור אבא נעלם, ואין כח באימא דק ממנה ולמטה, ולכן יש באימא הוי"ה דס"ג, שאין בה דק ג' יודי"ן בלבד, כנגד כללות בינה וזו"ן, אח"כ בזו"ן נעלמו ב' יודי"ן של אורא, ולא נשארו רק ב' יודי"ן, שהם: בחי' ז"א, ובחי' נוקביה, ולכן חלקום ביניהם, כי היו"ד נטלה ז"א בהוי"ה דמ"ה שבו, שאין בה רק יוד"א, והיו"ד האחרת, לקחה נוקביה, בהוי"ה דב"ן, שאין בו רק יוד"א בלבד.

סוד הוי"ה של מ"ה, (ע) כבוד הודעתין,

בפשוטו, יעלו בגימטריא יצחק. וזהו סוד פסוק, צחוק עשה לי אלהים, כל השומע יצחק לי.

סוד שם יצחק, ושרשי קין והבל, (וענין ש"ך מ)

וזהו סוד שרשי קין והבל. כי הנה קין בגי' הוא ה"פ ל"ב אלהים, אשר בכל אחד מהם ה' אותיות, הם בגימטריא קין, גם ה"ל הוא ה"פ ל"ב אלהים הנזכר. אלא שיש הפרש ביניהם, כי הבל נרמזו בו בכללות, ובקין, נרמזו בו בפרטות. והנה קין והבל, שניהם בגימטריא צח"ק מן יצחק. והנה י"פ ל"ב אשר בשניהם, הם בגימטריא ש"ך נצוצין, אשר שרשם מן ה"ל"ב אלהים, וזהו סוד פסוק בהלו נד"ו עליי דאשי, ראשי תיבות נעד, שהוא בגימטריא ש"ך הנז' וזהו סוד פסוק, ותפתח ותדאחו את הילד והנה נעד בוכה, כי בתיה בת פרעה חשבה, כי משה אז היה בסוד הדינים כלם, שהם הש"ך כמנין נע"ד. אמנם ביוכבד אמו מה כתיב, ותרא אותו כי טוב הוא, ולא מצד הדינים.

והרי נתבאר, כי בעיבוד הא', יש לז"א אדבעה מוחין בלבד, והם: ב' מאבא, וב' מאמא. ומהם שרש כל ה"ל"ב אלהים, אח"כ בזמן היניקה, יש לו ו' מוחין: ג' חב"ד מצד אבא, וג' חב"ד מצד אימא. וגם הם ו' שמות של אלהים. והנה נמצא, כי המוחין של עיבוד הא', ושל היניקה דז"א, הם י' שמות של אלהים, והם בגי' תלת"ל. וזהו סוד קווצותיו תלתלים, כי ה' אלהים בגי' תלת"ל, ועם נ' אותיות, שיש ב' אלהים, יהיו תלתלים. ומשם נמשכים השערות והקוצים שבראש ז"א, וזהו קווצותיו תלתלים.

ועתה נבאר ענין הרמ"ח איברים, (ג) הנה רמ"ח איברים יש לז"א מצד זמן העיבוד, ורמ"ח בזמן היניקה, ורמ"ח בזמן הגדלות. הדי הם ג'

הגהות ומראה מקומות

(מ) ע"ח שער הכללים פ"ג שער מוחין דצלם

(ס) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"ב.

(ע) שער הכוונות דרושי פסח פ"א. שער המצות

פרשת נח. שער הפסוקים פרשת ויגש. מבו"ש ש"ה

ח"ב פ"ה. ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"ה.

פ"ה כלל ב'.

(ג) ע"ח שער הצלם סוף פ"ב ופ"ג שער הנסירה

פ"ד ושער מ"ן ומ"ד פ"י. עולת תמיד דף נ"ו.

שער הכוונות דרושי ק"ש פ"ה דרושי הלילה פ"ט.

דרוש בענין צלם ודמות הנזכר בפסוק (ק)

ענין צלם ודמות הנזכר בפסוק נעשה אדם בצלמנו כדמותינו. דע, כי צלם כולל ז'ין. אבל רמות, הוא הנקבה לבדה. וכן אדם, הוא כללות ז'ין. ואיש הוא הזכר לבדו. ודע, כי הו"א עיקרו הוא מן אימא, כי משם הם המוחין שלו, ובאלו המוחין היה מספיק לז"א. אמנם לצורך נוקבא. ולצורך התחתונים, הוצרך שיבאו המוחין מאו"א, וזהו סוד, נעשה אדם בצלמנו כדמותינו. פ"י: להיות הסיבה לצורך עשיית אדם שהוא ז"א ונוקבא ביחד, אז צריך שישתתפו שניהם. או"א בעשיתו. וזה אומר, נעשה בלשון רבים. כי או"א שניהם הפועלים בעשיה זו. וזהו ג"כ אומר, בצלמנו: ד"ל בצלם של אבא, ובצלם של אימא. אמנם בעשיית מוחין לז"א לבדו. נאמר בצלם אלהים עשה אותה, הזכיר צלם א' לבד. גם הזכיר עושה א', כמו שאמר הכתוב עשה, ולא עשו, גם הזכיר שם אלהים, שהיא אימא לבדה. גם הזכיר אותה, שהוא ז"א לבדו. וזהו סוד ה' איש מלחמה וכו', כלומר, כי הו"א לבדו הנקרא איש כנוצר, ומה שלו לעצמו הוא בחי' שם ההוי"ה, אמנם לצורך היותו נלחם עם מצרים, היה מגבורה שם אלהים. וכמו שהודעתך, כי ג' שרי מצרים: שר הטבחים, ושר המשקים, ושר האופים, הם בחי' ג' שמות אלהים שבגרון ז"א, ופרעה מלכם, הוא העורף, אשר משם יניקת ואחיזת השרים ההם, וזהו סוד אך בצלם יתהלך איש, כי ז"א לבדו הנקרא איש כנוצר, הנה הוא מתהלך בצלם א' שבא לו מן אימא הנק' אהיה, שהוא בגימטריא א"ך, וזה האהי"ה הוא במילוי יודי"ן, שהוא בגימטריא בצלם עם הכולל של השם, וזו אך בצלם יתהלך איש, וזהו סוד איש האלהים.

הנחות ופראזה מקומות

(ב) ע"ח שער אנ"ך פ"י. שער הכוונות דרושי עמידה במלת מלך עוזר.
 (ק) ע"ח שער הצלם פ"ג. ספר הלוקטים בראשית דף ד' ע"ב.

כי הויה רמ"ה רמלוי אלפין היא בוי"א, וזה ענינה: כי אות יר"ה, היא בראש ז"א. ואות ה', בגרון. ואות אלף של המלוי של זו הה"א, היא סוד אהי"ה בבחי' אחוריים פשוטים, שהוא בגימטריא ד"ם, העומד שם ונותן דם חיות אל הז"א, ואות וא"ו היא בר' קצותיו. אבל אות אלף של מילוי זו הוא"ו, הוא עד מקום החזה, אשר עד שם מגיע התפשטות יסוד דאימא, והוא ג"כ סוד שם אהי"ה העומד שם. ואות ה' אחרונה, היא רחל נוקבא דז"א, היוצאת באחורי החזה שלו.

סוד שיעור קומת רחל, (פ) כבר הודעתך, כי שיעור קומת רחל, בהיותה אחר באחור עם ז"א, הוא מחציו ולמטה. אבל כאשר חזרת עמו פב"פ, היא שוה, וגדולה בכל שיעור קומת ז"א, מראשו ועד רגליו. ואמנם הטעם הוא, כי על ידי התחברותה עם לאה שלמעלה ממנה, מתארך שיעור קומת רחל, ועולה עד הכתר דז"א, והיותה עמו פב"פ.

החלוקים והשניים שבין או"א לזו"ן (צ)

החלוקים והשניים שבין או"א לזו"ן, הם ה': הא' הוא, כי או"א עומדים תמיד פב"פ. אבל זו"ן, פעמים עומדים פב"פ, ולפעמים אב"א. השני, כי או"א שוים בקומתם. וזו"ן אינם שוים, כי היא מתחלת, מתחזה שבו ולמטה. הג' הוא, כי זווג או"א תדיר, וזווג זו"ן הוא לפרקים. הד' הוא, כי זווג או"א הוא לצורך העליונים, שהם הספירה עצמם דאצילות. וזווג זו"ן, הוא לצורך התחתונים. הה' הוא, כי או"א שניהם הם רחמים, ואע"ג דאימא דינים מתערין מינה, אבל היא בעצמה היא רחמים. אבל זו"ן, הוא רחמים. והיא דיך.

דרוש נפלא בתחלת האצילות (ו)

הנכלל מחסדים וגבורות, כי מזה הוא המשכת טיפות הולדת הולדות, שהם הנשמות של בני אדם כנודע, בסוד וידע אדם את חוה אשתו. ובאו המוחין הנז' שהם נשמות ז"א, מלובשים תוך רוחא דשבק אבא באימא, שהיא הוי"ה א' דמלוי ההי"ן, הנכללת מב' הוי"ת פשוטות דחור"ג כנוכר, ואז מעטרא דחסדים נגדל גופא דז"א. ומהגבורות שירדו ביסוד שבו, יצא הארתם לכה, דרך דופני היסוד, ונבנה גופא דנוקבא, ונעשה גם יסוד ומלכות שבה, הנקרא כלי ההריון, בבחי' גוף, עם קבוץ כללות הארת הגבורות שם. אח"כ נזדווגו בביאה ראשונה, והוי"ת החסדים נשארה בז"א תמיד, חיות לצורך עצמו. והוי"ת הגבורות, נתנה היא עצמה בסוד זווג דרך פי היסוד שלו, אל תוך היסוד שבה, וגם ההוי"ה הזו כלולה מחור"ג שבה, כנודע כי כל בחי' כלולה מי, וי' מי, וזו נשארה תמיד שם, בסוד נפש וחיות שלה, ונקרא רוחא דשבק בה בעלה בביאה קדמאה, להיותה נמשכת מן הז"א, הנקרא דות, ואמנם שתיהם הם, מבחי' רוחא דשבק אבא באימא כנוכר, ואפשר, כי הגבורות עצמם, הם בחי' האורות של הגבורות, שהגדילו גוף נוקבא, כי הם נשמתם ממש, ולבושם שהוא רוחא דשבק אבא באימא, נתנו הז"א בנוקבא בביאה א', כנלע"ד.

אח"כ חזרו שניהם ז"ן להזדווג, ונמשכו להם על ידי זווג העליינים כנוכר, מוחין וחור"ג חדשים, לצורך הולדת נשמות ב"א, ואז החסדים ניתנו בז"א, והגבורות נתנו בנקבה, בלי זווג כנודע. ואח"כ מזדווגים זווג ממש, והז"א ממשיך החסדים החדשים, ומתלבשים בחסדים הראשון של צורך עצמו כנוכר, ונותנם ביסוד שבה, וגם היא מעלה הגבורות החדשות שביסוד שבה, מתלבשות בגבורות ראשונות שהם רוחא דשבק בה ז"א, ומשני בחי' אלו, נבראות הנשמות התחתונים, הזכרים מן החסדים הכלולים בגבורות שבנוקבא כנוכר, שלכך נקראת הוי"ה דב"ן כפולה. והנקבות מן הגבורות עצמם

הנה בתחלת האצילות, דע, כי ז"א הוא זכר, ונבנה בניינו מן החסדים. ונוקבא מן הגבורות. והנה בתחלת האצילות, נזדווגו ז"א, ושדי בה רוחא בגווה מביאה א', והוא רוחא הוי"ה דב"ן במילוי ההי"ן. והאי רוחא כלולה מתרין עיטרין: חור"ג, והם ב' הוי"ת פשוטות כלולות כא', שהם בגימטריא כ"ו וכ"ו, שהיא הוי"ה אחת דמילוי ההי"ן, העולה ב"ן. כדי שתוכל אימא להוליד דזכרים ונקבות, ז"ן, אח"כ נזדווגו שניהם והולידו זר"ן, ולקח ז"א חסדים חדשים, ונוקבא גבורות חדשות, ונעשו בהם בחי' הדעת שלהם, אמנם באו מלובשים, תוך ההוא רוחא דשבק אבא באימא, הכלול מחור"ג ישנות כנוכר, וכמו שיתבאר ענין זה אח"כ.

ותחילה נקדים הקדמה א', והיא, כי אין שום זווג בעולם, אפילו דו"ן, עד שתחלה יזדווגו כל שאר המדרגות העליונות, עד א"ס, ומקבלים ממנו מדרגה אחר מדרגה, עד הגיע הידוש מוחין לאר"א, ויזדווג, ויוציאו גם הם מוחין חדשים לז"ן, ויזדווגו, ויולידו נשמות. כי המוחין שיש בהם תמיד, יספיקו לעצמם להחיות ולקיים עצמם בלבד, אך לא להוליד נשמות, ואלו הנשמות הם נשמות חדשים ממש. אמנם לצורך תיקון נשמות ישנות, שנתבררו מתוך הקליפות, שנפלו שם בחטא אדה"ר וקין זהבל חולתם, אין צריך לז"ן ולכשיקבלו מוחין חדשים ע"ד הנזכר, אמנם הנשמות הישנות עולות שם, ושם נתקנות, ונעשות מיין נוקבין, כנודע בתפלת החול שאחר זמן החרבן.

ועתה נבאר, אשר יעדנו, דע, כי בנקבה יש כמה מיני בחי' להוליד: כלי, ורוחא דביה, המעלה מיין נוקבין, והמיין נוקבין עצמם. הנה מזווג שני ליל אר"א, נוצרו ז"א ונוקביה, ונותן בהם המוחין, שהם הנשמה הצריכה להם עצמם, ומכללם הוא המוח הג', הנקרא דעת שלהם,

הנהרות ומראה מקומות

מבר"ש ש"ב ח"ב פ"ט. שער מאמרי רשב"י נשא. תע"ס שיעור ט' בתחלתו.

(ו) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב כלל ד'. שער מ"ן ומ"ד פ"ח ה' ו"ב. ספר הלקוטים פרשת וירא.

משם, בחי' עולם העקורים, ועולם הנקודים, ועולם הברודים, ואח"כ נשתלשלו עוד ד' עולמות אבי"ע הנודעים. והנה מהתחלת ההשתלשלות הזו, על הסדר הנזכר, מאז התחיל להיות בחי' עולמות וברואים, עד שנמשך הדבר אל המציאות אשר אנו בו עתה, ולכן אין לשאול, למה לא נברא העוה"ז יותר תחלה, מבזמן שבו נברא לפי שכפי סדר ההשתלשלות, היו כל עולם ועולם נברא זא"ו כסדר, ולא היה אפשר לעשות כנוי ולהקדים או לאחר, ודי בזו ההערה, כי אין לנו רשות להעמיק בתשובת שאלה הנזכרת. והשם יתברך ימחול בעדנו.

דרוש בענין שמות הספירות שבארבע עולמות. ובו יתבאר סדר ארבעה עולמות. (ח)

הנה עולם האצילות, הוא י"ס, וזה פרטם: ספירה ראשונה, כתר, והיא הנקראת א"א. ספירה שנית ושלישית, חו"ב, הנקראים או"א. שית ספירות אחרות, והם חג"ת נה"י, הם הנקראים ז"א, ומתחלקות אלו הו' ליי"ס גמורות, כמו שיתבאר. והספירה העשירית מלכות הנקראת נוקבא דו"א, וגם היא נחלקת ליי"ס פרטיות, ואלו הי"ס הנו', האירו והוציאו י' ניצוצי אור, דרך המסך אשר תחת עולם האצילות, ושם נעשו י"ס, הנקרא עולם הבריאה, והם בחי' חותם, של אלו הי"ס דאצילות, כנו' בהקדמת ספר התקונין, ברך ג' ע"ב, ובדף ד' ע"א. וגם י"ס אלו של עולם הבריאה, הם מתחלקות אל הפרצופים הנו', שהם: א"א, וא"א, וד"א, ונוקביה, הם כדוגמת הפרצופין שבעולם האצילות כנזכר, אלא שאלו הם חותם המתפשט מעולם האצילות כנזכר, ונחתם בבריאה, ואח"כ מכח אלו הי"ס דבריאה, האירך דרך המסך שתחתיו, והוציאו י' ניצוצות אחרות, והם י"ס הנקראות עולם היצירה, והם בחינת חותם אחד, המתפשט מיי"ס דבריאה, ונחתם

שבהו"ה דב"ן, ונמצא, כי אלו החו"ג החדשים, הם הם הנשמות, והם הנקרא מ"ן ומ"ד עצמם. ודע, כי הלבושים הנו', כיון שנעשים מבחי' חו"ג ראשונים של חיות ועצמות זר"ן עצמם, הנה הם באים, כדי לעזור ולסייע את נשמות התחתונים בניהם, שהם החו"ג עצמם חדשות, בסוד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו'.

ובזה תבין, ענין בנין אתם לה' אלהיכם, וגם סוד הצדיקים הנקראים איש האלהים ממש, וצדיק מושל ביראת אלהים ודי למבין.

ודע, כי להיות המלבושים מכח זר"ן עצמם, יש בהם בההוא רוחא קדמאה דפעם א' כשנאצלו בזווג א' בלבד, שבה ושבו, יכולת, לתת לבושים רבים לכל נשמות ב"א הבאים בכמה מקומות, וזווגים לאין קץ, שהם להוליד נשמות, גם דע, כי בחו"ג החדשות, שהם לצורך נשמות בזווג א' לבד, מתחלקים מהם נשמות לאין קץ, ואל תחשוב, כי מכל זווג נוצרת נשמה א' לבד, גם דע, כי כפי מדרגות ובחי' הנשמה, נעשית אליה לבוש המתיחס לה ממש, ואל תטעה ח"ו לחשוב, כי הלבושים הנו', הם טפילים אל הנשמות, כי הלבושים מן אבינו ואמנו יתברך שמים, והנשמות הם נבראים מהם.

שאלה אחת קטנה בתחלת האצילות (ש)

יש שואלים, למה נבראו העולמות בזמן שנבראו עתה, מהתחלת אלו שתא אלפי שני דהוי עלמא בזמנינו, ולמה לא נבראו קודם לכן, או לאחר זמן זה, והנה שאלה זו, היא ממש השאלה, שההירו עליה במשנה, במסכת חגיגה, שלא לשאול מה לפנים מה לאחור, ולכן אין ראוי להתעסק בתשובת שאלה זו, אבל נדבר ענין א' בה, דרך קצור גדול, והמשכיל יבין, והוא, במה שהודעתך בדרושים שקדמו לזה, איך בתחלה לא היה כ"א האין סוף אור פשוט לגמרי, ואח"כ התחיל לשלש ממנו בחי' א"ק, כמבואר בדרושים שקדמו, ואח"כ נשתלשלו

הגהות ומראא מקומות

(ח) ע"ח שער השמות מן פ"א עד פ"ו, וצ"ח בתע"ס שיעור ט"ז מן אות קנ"ד עד אות קצ"ו.

(ש) ע"ח שער א' ענף א', ספר הלקוטים בראשית דף ג', לעיל דף ה' בהגהות ומ"מ אות ג'.

ובכל ספירה מי"ס שבה, יש בה ג' בחי' והם: פנימי, ואמצעי, וחצון. כי הם כעין י"ס, בתוך עשר אחרות, ואותם ה' בתוך י' אחרות. באופן שיש בנוקבא דז"א, ג' לבושים, הנק' כלים, וכל לבוש מהג' אלו, יש בו י"ס. נמצא שהם שלשים ספירות.

ודע, כי ג' לבושים האלו, הנה הם בג' עולמות ב"ע. פירושו: כי כאשר נטרדה השכינה וירדה למטה בג' עולמות הנו', הנה הי"ס שבלבוש הפנימי שלה, נתלבשו בתוך י"ס דנוקבא דז"א, אשר בבריאה, ונעשו בהי' נשמה, לאותם הי"ס דנוקבא דז"א דבריאה. והלבוש אמצעי, הכולל י"ס אחרות, נתלבש בתוך י"ס דנוקבא דז"א דיצירה, ונעשו בחי' נשמה להם. והלבוש החיצון דאחורים, הכולל י"ס אחרות, נתלבש בתוך י"ס דנוקבא דז"א דעשיה, ונעשו בחי' נשמה אליהם. והרי נתבאר, ענין הכלים שלה, הנקראים גוף דנוקבא דז"א דאצילות.

ואמנם ענין תקון העצמות והאודות אשר בתוכם, הנה עניינם הוא, במה שאמרו בספר התקונין תקון ע', בדרך קב"ח ע"א. בענין אותם ה' הוי"ו'ת, שכל הוי"ו'ה היא בנקודה שלה, בסדר: קמץ, פתח, צירי, עד ההוי"ו'ה התשיעית, שנקודה בשורק וא"ו. וט' אלו, הם כלם בז"א כנוכר לקמן. וזה הוי"ו'ה העשירית לבדה, היא בנוקבא דז"א, ואין בה נקוד כלל. והנה זו הוי"ו'ה, שהיא בלתי נקוד, נעשת בחי' אור, אל ג' הכלים והלבושים הנו', שהם ל', באופן זה: הנה אות ה' אחרונה, נקראת נפש של נוקבא דז"א, ומתלבשת בתוך הכלים והלבוש החצון מכלם, הנקרא אחורים, הנכלל מי"ס. ואות ו' נקרא רוח שלה, ומתלבשת בתוך י"ס אמצעיות, שבלבוש אמצעי שלה, ואות ה' דאשונה, נקראת נשמה שלה, ומתלבשת בתוך י"ס פנימיות שבלבוש הפנימי שלה.

כמו שנודע, כי הנשמה משכנה במוח, הרוח משכנו בלב, והנפש משכנו בכבד. כן ג' אותיות הו"ה, הם נר"ג אל נוקבא דז"א, והם מתלבשים תוך גוף שלה, המתחלק לג' לבושים זכ"ז כנו', וכל בחי' מהם, מתלבש תוך לבוש אחד, על דרך הנזכר.

ואמנם אות י' של ההוי"ו'ה שבה, היא בחי'

ביצירה, וגם הם מתחלקות בסדר הפרצופין הנו' ממש. אח"כ מכח אלו הי"ס דיצירה, נחתמו י"ס דעשיה, והם חותם אל הי"ס דיצירה, וגם הם מתחלקות בסדר הפרצופין הנזכרים. והנה כל אלו הארבעים ספירות שזכרנו, בארבע עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כלם הם אלהיות, וכלם אחדות אחד גמורה, מראשית י"ס דאצילות עד סוף י"ס של העשיה.

אבל צריך שתדע, השנוי שיש בין הי"ס של עולם זה, לעולם זה. דע, כי בעולם הבריאה, אותם הי"ס אשר שם, הנה הם נגלים ומאירים, להיות כי עולם הבריאה, עליון מהיצירה והעשיה, ולכן גם הג' ראשונות של י"ס דבריאה כאירים, אלא שעל ידי כן, אין אור ו' תחתונות דבריאה נכרת הארתם, דסיהרא בטיהרא מאי אהניא. וזהו סוד מה שאמרו בספר התקונין, במקומות הרבה, דלת ספירן עילאין מקננן בבריאה. ואין הכונה לומר, שהם לבדם מאירות, אלא שלהיות הם מאירות, אין הארת הו' תחתונות נכרת, ודע, כי אלו הג' ראשונות, שאמרו שמאירות, מקננות בבריאה, אינו מדבר רק על הג' ראשונות, של הי"ס דנוקבא דז"א שבבריאה. והענין הוא, כי כל ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשיה, כלם הם חלקי חיליות המלכות דאצילות. ואע"פ שאמרו שם, כי ג' ראשונות מקננן בכרסיא, אינו על ג' ראשונות (ע"ח שער השמות פ"א) דאצילות, אלא על ג' ראשונות דמלכות עצמה של בריאה.

אבל ביצירה, שהיא יותר למטה מהבריאה, אין הג' ראשונות של הנוקבא דז"א דיצירה מתגלים, רק אור הו"ק שבה בלבד, הם מתגלים. וגם אור העשירית שבה, עם היותה מאירה, אין אורה נכרת, מפני אור השש קצוות שלה, שהם מאירים מאד. וזהו שאמרו שם בספר התקונין, דשית ספירן מקננין במטטרין.

ובעשיה התחתונה מכלם. אין אור ה'ט' ראשונות שבלבוש דז"א דעשיה מאירים כלל, רק העשירית שבה בלבד. וזהו שאמרו שם בספר התקונין, דאימא תתאה מקננא באופן. והרי נתבאר, כל ד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה.

ודע, כי נוקבא דז"א דאצילות, יש לה י"ס,

נשמה, של נוקבא דז"א, דבריאה ויצירה ועשיה.
 והנה על ד"ו ממש, הוא בז"א עצמו דאצילות,
 אשר ג' לבושים, מתלבשים בסוד נשמה, אל
 ז"א דבריאה יצירה עשיה. וכן על ד"ו באו"א,
 ובא"א דאצילות, אשר לבושיהם מתלבשים
 בסוד נשמה, באו"א, ובא"א, דבריאה יצירה
 עשיה.

ונבאר עתה, בחי' שמות, כל אלו השלשים
 ספירות, שיש בג' הלבושים והכלים, של הנוקבא
 דז"א דאצילות, ונוכרים ממעלה למטה.

הכתר שבה, נחלק לג' לבושים: האחור
 שהוא החיצון, הוא: י', י"ה, יה"ו, יהו"ה.
 והאמצעי, הוא: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו,
 יו"ד ה"א וא"ו ה"א. והפנימי, הוא: יו"ד ה"א
 וא"ו ה"א.

החכמה, האחור הוא: י', י"ה, יה"ו, יהו"ה.
 והאמצעי הוא: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א ו"ו,
 יו"ד ה"א ו"ו יה"ה. והפנימי הוא: יו"ד ה"א
 ו"ו יה"ה.

הבינה, האחור הוא: א', א"ה, אה"י, אהי"ה.
 והאמצעי הוא: אהי"ה. והפנימי הוא: אל"ף ה"ה
 יו"ד ה"ה.

הדעת, האחור הוא: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א
 וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. והאמצעי הוא: יו"ד,
 יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה ו"ו, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה.
 והפנימי הוא: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה.

ההסד, האחור הוא: א"ל, והאמצעי הוא:
 אל"ף, אל"ף למ"ד. והפנימי הוא: אל"ף למ"ד.
 הגבורה, האחור הוא: אכר"ט"ם. והאמצעי
 הוא: אלהי"ם. והפנימי הוא: יהו"ה בניקוד
 אלהי"ם.

התפארת, האחור הוא: השתפ"א. האמצעי:
 צבאו"ת. הפנימי הוא: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד
 מ"ם.

הנצח, האחור הוא: ב"ם. והאמצעי הוא:
 א', א"ל. והפנימי הוא: א"ל.

ההוד, האחור הוא: במוכ"ן. והאמצעי הוא:
 א', א"ל, א"ל"ה, אלהי"ם. והפנימי הוא:
 אלהי"ם.

היסוד, האחור הוא: ש', ש"ד, שד"י.
 והאמצעי הוא: שד"י. והפנימי הוא: ש"ן,
 דל"ת, יו"ד.

חיה, הנקרא נשמה לנשמה שלה, והיא בתוך
 כולם ופנימית מכולם.

ודע, כי כל אות מאלו ד' אותיות הו"ו"ה
 שבה, גם היא מתחלקת לי' בחי'. ואלו הדי'
 אותיות, הם סוד אותם הארבע אותיות של
 ההו"ו"ה, שנתבאר בס"ה דיש פרשת ואתה תצוה,
 בסוד אותם הסמכין שיש לכל אות ואות, ועי"ש
 היטב, ואותה ההו"ו"ה שביארו שם, היא ענין
 זאת ההו"ו"ה עצמה, אשר בנוקבא דז"א דאצילות
 בלי ניקוד. ואלו הדי' סמכין שיש בכל אות
 מאלו הדי', הם מתלבשים תוך הלבוש שלו,
 הכולל י"ס כנוכר, אשר גם הוא מתלבש, בכל
 עולם מג' עולמות: בריאה, יצירה, עשיה.
 אמנם דע, כי אע"פ שאמרנו, ג' אותיות הו"ה
 הנזכר הם נד"ג, הנה אין זה אלא בבחי' נוקבא
 דז"א עצמה דאצילות. אבל בבחי' ג' עולמות
 בריאה יצירה עשיה, כבד נתבאר כי אותם הג'
 לבושים שלה, הכוללים שלשים ספירות, הם
 המתלבשים תוך ג' עולמות הנד', ונעשה בחי'
 נשמה להם, והנשמה הזו, היא לברכה בחינת
 אלהות, כי אינו נקרא אלהות, רק בחי' עולם
 האצילות בלבד, בין האורות ובין הכלים, אבל
 מבחי' הרוח של הג' עולמות ואילך, אינם בסוד
 בחינת אלהות, כי משם ואילך נקרא עלמא
 דפרודא, בסוד ומשם יפרד. באופן, כי חלקי
 הנשמה אשר בבריאה יצירה עשיה, הנעשים
 מבחי' הלבושים של האצילות כנוכר, הנה הם
 בחי' אלהות. אבל חלקי הרוחין והנפשין
 והמלבושים שהם הכלים והגוף, אשר בבריאה
 יצירה עשיה, הנה כלם הם בחי' עולם הפירוד,
 ואינם בחי' אלהות עצמו.

ואמנם ענין הרוחין, אשר בנוקבא בעולם
 הבריאה, הם הרוחין אשר נתבאר בס"ה בפרשת
 פקודי, באותם הדי' היכלות שנתבארו שם, כי
 דע, כי אותם ההיכלות, הם הם הכלי דנוקבא
 דעולם הבריאה, ובכל אחד ואחד יש בו חד
 רוחא כנוכר שם, וכן יש בכל אחד ואחד בחי'
 גפש הנזכר שם, בלשון חד חיותא, דנפיק מגו
 ההוא רוחא. וכן בחי' הכלים שהם הלבושים
 שלהם, ועל ד"ו ביצירה ובעשיה, ודע, כי כ"ז
 שאמרנו עד עתה, הוא בנוקבא דז"א דאצילות,
 אשר לבושיה מתחלקים, ומתלבשים בסוד

שער ההקדמות

להם. כי בבחי' הפנימיים, כל החשוב ומעולה מחברו, הוא לפנים מחברו. אבל בבחי' המקיפים, כל החשוב ומעולה מחברו, הוא מקיף לחברו, כנלע"ד בודאי.

גם צריך שתדע, כי כמו שבשלישים ספירות שבג' הלבושים הפנימיים, היו בתוכם בחי' האודות שלהם, הנק' נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח, ונפש. שהם בחי' ד' אותיות ההוי"ה, המתלבשות בתוכם בלי נקוד. כן בל' ספירות שבג' המקיפים הנו', שהם ג"כ לבושים, יש בתוכם בחי' נשמה לנשמה, ונד"ך, והם ד' אותיות שם אהי"ה בלתי נקוד, כמו שנבאר. וזה ענינם בקיצור: המקיף ליי"ס החיצוניות דאחורים דנוקבא דז"א דאצילות, והם י' מקיפים, ואלו הם מחוץ לכתר שבה: א' א', א', אל"ף אל"ף, א"א ה"ה, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה, א' א' ה"ה י' י', אל"ף אל"ף ה"א ה"ה יר"ד יר"ד, א"א ה"ה י"י ה"ה, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה יר"ד יר"ד ה"ה ה"א.

מחוץ לחכמה: ב) אל"ף אל"ף, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה יר"ד יר"ד, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה יר"ד יר"ד ה"א ה"ה, אל"ף אל"ף ה"א ה"ה י"י, א"א ה"ה י"י ה"ה, מחוץ לדעת: ד) י', י"א, י"א ה", יאה"ד, יאהד"ו, יאהדו"ג, יאהדו"ה, יאהדו"ה י", מחוץ לחסד: ה) א' אל"ף, א"ה, אל"ף ה"א, אה"י, אל"ף ה"א יר"ד, אהי"ה, אל"ף ה"א יר"ד ה"ה, מחוץ לגבורה: ו) א', אלף, אה, אלף הה, אהי, אלף הה יוד, אהיה, אלף הה יוד הא, מחוץ לתפארת: ז) אל"ף, אל"ף ה"א, אל"ף, אל"ף ה"ה, אל"ף ה"ה, אל"ף ה"א יר"ד, אל"ף ה"ה

המלכות שבה, האחור הוא: א', א"ד, אד"ג, אדנ"י. והאמצעי הוא: אדנ"י. והפנימי הוא: אל"ף דל"ת גו"ן יר"ד.

והנה הנשמה שלהם הוא: שם יהו"ה, בלתי נקוד. אות י' נשמה לנשמה, לפנים מכלם, אות ה' נשמה, ליי"ס פנימיות. אות ו' רוח, ליי"ס אמצעיות. אות ה' אחרונה נפש, ליי"ס של אחורים.

ודע, כי לג' מלבושים אלו, שכל לבוש מהם כלול מי"ס כנוכד, הנה יש להם ג"כ בחי' או"מ אליהם, ונמצא כי ליי"ס של לבוש האחור, יש כנגדו י' מקיפים, וכן ליי"ס של לבוש האמצעי, יש להם י' מקיפים, וכן ליי"ס של לבוש הפנימי, יש להם י' מקיפים, ונמצא כי לג' בחי' שבכתר שבה, יש לה ג' מקיפים, וכן בכל ספירה וספירה שבה, ונמצא שהם שלשים לבושים פנימיים, ושלישים מקיפים, ודע, כי כל אלו ג' מקיפים, הם מקיפים מחוץ כל שלשה הלבושים פנימיים הנזכרים, שיש בכל ספירה וספירה.

אמר הכותב חיים, נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל בודאי, כי סדר ג' בחי' אלו המקיפים, הם להפך מן סדר ג' הלבושים, כי השלשה לבושים פנימיים, הנה היותר חשוב ומעולה הנקרא פנימי, הוא לפנים מכלם, והיותר גרוע הנקרא אחור, הוא חיצון בחוץ מכלם. אבל במקיפים הוא להפך, כי היותר גרוע מכלם, שהוא המקיף ללבוש האחורים, הוא היותר פנימי שבג' המקיפים, ועומד ומקיף על לבוש האחור. והמקיף הבינוני, יושב ומקיף עליו, והיותר חשוב, שהוא המקיף של י"ס דלבוש הפנימי, הוא עומד ומקיף ע"ג ב' המקיפים האלו, מהוץ

הנהגות ומראות מקומות

- א) ב' אהי"ה פשוטים ברבוע ואהי"ה דקמ"ג וקנ"א משולבים, והם מקיפי נ"ה (ע"ח).
- ב) קמ"ג וקנ"א ברבוע משולבים, מקיפי נ"ה (ע"ח).
- ג) ב' אהי"ה פשוטים ברבוע משולבים (ע"ח).
- ד) הוי"ה אדנ"י משולבים ברבוע (ע"ח).
- ה) אהי"ה ברבוע וקמ"ג ברבוע חוץ מה' אחרונה בה' (ע"ח).
- ו) אהי"ה ברבוע וקנ"א ברבוע חוץ מה' אחרונה באל"ף (ע"ח).
- ז) כקיפי נ"ה משולבים (ע"ח).

הדעת, האחור: יו"ד היה ויו היה, האמצעי
 יו"ד היי ואיו היי. הפנימי: יו"ד היי ויו
 היי.

החסד, האחור: אליף למ"ד. האמצעי:
 אלו"ה. הפנימי: א', אלל, אליו, אלו"ה.

הגבורה, האחור: יהוה בנקוד אלהים.
 האמצעי: אליף, אליף למ"ד, אליף למ"ד היי
 אליף למ"ד היי יו"ד, אליף למ"ד היי יו"ד מ"ם.
 הפנימי: י"ה.

התפארת, האחור: יהו"ה. האמצעי: י',
 י"ה, יהי, יהו"ה. הפנימי: יו"ד היא ואיו היא.

הנצח וההוד, דע, כי שני ספירות אלו,
 הנצח והוד, הם נכללים בחד גופא, בבחי'
 חצונית והאחור שלהם, וכן באמצעות שלהם.
 אבל בבחי' הפנימיות שלהם, הם נחלקים לתרין
 גופין. ולכן האחור או האמצע שלהם, אינו רק
 שם אחד לשניהם. והפנימי שלהם, הם ב' שמות
 ואלו הם: האחור: צבאו"ת. האמצעי: צ', צ"ב,
 צב"א, צבאו, צבאו"ת. הפנימי: יהו"ה בנצח,
 ואדני בהוד.

היסוד, האחור: שיין דל"ת יו"ד. האמצעי:
 שיין, שיין דל"ת, שיין דל"ת יו"ד. הפנימי:
 יאהדונה"י.

הנשמה שלהם היא זה בכתר יהו"ה בקמץ.
 אות י נקודה בקמץ, נשמה לנשמה, הנקראת
 חיה, לפנים מן הכל. אות ה' קמוצה, נשמה,
 לפנימי, אות ו' קמוצה, דוח, בתוך האמצעי. אות
 ה' אחרונה קמוצה, נפש, בתוך האחור החצון.

בחכמה יהו"ה בפתח, מתחלקות ד' אותיותיה
 ע"ד הנז. בכינה, יהו"ה בצירי, על דרך הנז.
 בדעת, יהוה חול"ם צירי קמץ צירי, על דרך
 הנזכר. בחסד יהו"ה בסגול, על דרך הנזכר.
 בגבורה יהו"ה שב"א, ע"ד הנז. בתפארת יהוה
 בחולם, על דרך הנזכר. בנצח והוד, יש בהם
 שני הווי"ת. האחת שבנצח, מנקודת בחירי"ק.

יו"ד, ח) אליף היה יו"ד, אליף היא יו"ד היה,
 אליף היה יו"ד היא.

מחוץ לנצח: ט) אליף, אליף היא. אליף
 היא יו"ד, אליף היא יו"ד היה.

מחוץ להוד: י) אליף, אליף היה, אליף
 היה יו"ד, אליף היה יו"ד היא.

מחוץ ליסוד: כ) אליף היא יו"ד היה.
 מחוץ למלכות: ל) אליף היה יו"ד היא.

המקיף לעשר אמצעות שבה, הוא י' שמות
 של אהי"ה פשוטים, ובלתי נקוד. אהי"ה אחד,
 בכל ספירה וספירה. מאלו הי"ס אמצעות שבה,
 המקיף לכל כללות י"ס שבה, רוצה לומר,
 אל הי"ס הפנימיות, הוא ריבוע הווי"ה ואהיה
 משולבים יחד, כזה: י', י"א, יא"ה, יאה"ה,
 יאה"ו, יאהו"י, יאהווי"ה, יאהווי"ה"ה.

האור הנקרא נר"נ, של שלשה חלקי לבושי
 המקיפים הנזכר, שהם י' י' י' כנזכר, הוא שם
 אחד בלבד, של אהי"ה פשוט, ובלתי נקוד, באופן
 זה: אות א', נשמה לנשמה, הנקרא חיה, והיא
 מבחור לכלם. ואות ה' בעשרה המקיפים
 החיצונים מכלם, בחי' נשמה, ואות ו' רוח, בחי'
 המקיפים באמצע. ואות ה' אחרונה נפש, בחי'
 המקיפים, הפנימיים מכלם.

ז"א דאצילות, הנה בחי' השלשים ספירות,
 שיש בשלשה הלבושים, הנקראים כלים שלו,
 הם אלו: הכתר שבו נחלק לג' לבושים וכלים.
 החצון שהיא האחור, הוא: יו"ד, יו"ד היי,
 יו"ד היי ויו"י, יו"ד היי ויו"י היא. האמצעי:
 יו"ד היי ויו"י היא. הפנימי: אליף היי יו"ד
 היי.

החכמה, האחור: יו"ד היא ואיו היא.
 האמצעי: י', י"ה, יהו"ה. הפנימי: יו"ד
 היי ואיו היא.

הכינה, האחור הוא: אהי"ה. האמצעי: אליף
 היא יו"ד היא. הפנימי: אליף, אליף היא,
 אליף היא יו"ד, אלף הא יוד היא.

הנהרות ומראה מקומות

- ט) רבוע קמ"ג וה' אחרונה בה' (ע"ח).
- י) רבוע קכ"א וה' אחרונה בא' (ע"ח).
- כ) קמ"ו.
- ל) ג"א אליף היה יו"ד היה קנ"א (דפו"י).

- ח) בע"ח הנוסח כשהם משולבים כזה: אליף
 אליף, אליף אליף היא היה, אליף אליף היא
 היה יוד יוד. אליף אליף, היא היה יוד יוד,
 היה היא.

יהוה. והשנית שבהוד, מנוקדת בקבוץ יהוה. הם מתחלקות על דרך הנזכר.

אלא שצריך לפרש קצת מעניינם, והוא כי הגה הויד בחיריק והויד בקבוץ, הם נשמה לנשמה דנצח והוד, לפנים מן הכל. ואות ה' ראשונה בחיריק, נשמה להויה, שהוא הפנימי דנצח. ואות ה' ראשונה בקבוץ, נשמה לאדני, שהוא הפנימי דהוד. ואות ו' בחיריק, ואות ו' בקבוץ, הם רוח לנצח והוד, באמצעי שלהם, שהוא שם אחד בלבד, של דיבוע צבאות כנוצר לעיל, והם מתלבשות יחד שתיהם באות אלף, בצירוף ו' שבה, אשר בצרוף צב"א, שהיא האות הששית מן השם הנזכר, והיא אות אלף הראשונה שבשם הזה המדובע, וזה סדר התלבשם בו: כי נודע שצירוף אות אלף, הם שני יודיים, ואות ו' באמצעם, וזו הוא נחלקת לשתי וויין ברחבה כזה א, ולכן יש קצת אלפין בתורה, שדומות אל זו האלף הנזכרת פה, ולכן צריך לכתבה באופן הנזכר, שיעשה לוא"ו שבאמצע שני היודיים, שני ראשים, אחת נוטה ראשה כלפי מעלה, והשנית נוטה כלפי מטה, א לרמוז אל אות ו' האמצעיות שבה, שכוללת שני וויין בה. והנה בשתי וויין אלו, מתלבשות שני היודיים הנקודות אחת בחיריק, ואחת בקבוץ, שהם בחי' רוח כנוצר. והנה ו' שבחיריק, מתלבשת בוא"ו שנוטה לצד מעלה. והו' שבקבוץ, מתלבשת בוא"ו הנוטה לצד מטה. ונמצא כי זה השם המדובע שהוא לבוש אמצעי, הכולל נצח והוד, יש בו ט"ו אותיות. ואמנם חמשה אותיותיו הראשונות, שהם: צ' צ"ב צב"א הם בנצח. ותשעה אותיותיו האחרונות, שהם: צבא"ו צבא"ת, הם בהוד. ואות א' הששית

הנחלקת לשנים, כי יו"ד עילאה וחצי הוא"ו הנוטה לצד מעלה, כזה: א, היא בנצח, ויוד תתאה וחצי הוא"ו הנוטה לצד מטה, כזה: א, הוא בהוד. ואות ה' אחרונה בחיריק, היא נפש הנצח, ומתלבשת באות צ' ראשונה שבשם צבא"ת, הנקרא לבוש האחוד. ואות ה' אחרונה בקבוץ היא נפש ההוד, ומתלבשת באות ת', שהיא אחרונה שבשם צבא"ת הנזכר.

היסוד, יו הו וו הו בשורק וא"ו, על דרך הנזכר לעיל, כי יו, הוא נשמה לנשמה, לפנים מן הכל. ואות הו ראשונה, היא נשמה לפנים. ואות וו, רוח, לאמצעי. ואות הו אחרונה, נפש, באחור, שהוא החצון. והדי נתבאר תשעה ספירות של ז"א, ובהם כ"ז לבושים כנוצר, והנוקבא משלמת לז"א לחשבון עשרה, כנודע כי המלכות היא העשירית של הזכר. ואלו הכ"ז לבושים דז"א, הם מתחלקים גם הם בג' בחי' ז"א, שיש בבריאה יצירה עשיה, והם אלו בבחי' נשמה, על דרך הנז"ל בשלשים לבושים של נוקבא דזעיר אפין ממש.

המקיף לעשר ספירות חיצונות של ז"א, והם עשר מקיפים, ואלו הם: מחוץ לכתר שבו, הוא כסדר שלש שטות אלו ממש.
 (מ) אלף הי, אלף יוד, הי הה אלף אלף הי יוד הה אלף אלף הי הה יוד אלף הה אלף. אלף הי אלף יוד הי הא אלף אלף הי יוד יוד הא אלף אלף הי הא יוד אלף הא אלף.
 מחוץ לחכמה: (נ) אלף אלף אלף אלף אלף. אלף אלף אלף אלף. הי הי הי הי הי הי. אלף אלף אלף אלף. הי הי הה הא. יוד יוד יוד יוד. אלף אלף אלף אלף. הי הי הי הי הי הי. יוד יוד יוד יוד. יוד הי הי הי הי הי הי.

הנהגות ומראה מקומות

(מ) כגון כתוב שיטה א' מקיפי חסד וגבורה משולבים: חסד מראשו לסופו, וגבורה מסופה לראשה. וסופו של חסד בראשה של גבורה, והם מקיף חסד רבוע קס"א, וה' אחרונה בה"ה. ומקיף גבורה רבוע קנ"א וה' אחרונה ביו"ד. ושיטה ב' מקיפי נצח והוד משולבים: מקיף נצח מראשו לסופו רבוע קס"א וה' אחרונה באלף, ומקיף הוד מסופו לראשו רבוע קמ"ג וה' אחרונה ביו"ד. וסופו

של נצח בראשו של הוד. ובע"ה שער השמות פ"ג כתוב שיטה א': שילוב מקיפי חסד במקיף נצח, וסופו של חסד בראשו של נצח. ושיטה ב': מקיפי גבורה בשילוב מקיפי הוד, וסופה של גבורה בראשו של הוד עיי"ש.
 (נ) הוא שילוב ד' שמות: קס"א קס"א קנ"א קמ"ג ברבוע, חוץ להחיצון האחרונות. והם: מקיפי חסד נצח גבורה הוד, משולבים כסדר.

הנקרא נשמה לנשמה, ונשמת, ורוח, ונפש, של שלשה חלקי המקיפים הנו, שהם עשרה עשרה עשרה כנו, הוא שם אהיה בקמץ בכתר, באופן זה: אות י' קמוצה, נשמה לנשמה, הנקרא חיה, והיא מבחוץ לכלם. אות ה' קמוצה, נשמה, ב"י מקיפים החצונים. אות ו' קמוצה, רוח, ב"י מקיפים האמצעים. אות ה' אחרונה קמוצה, נפש, ב"י מקיפים הפנימיים. בחכמה, אהייה בפתח, מתחלק על דרך הנזכר, בבינה, אהייה בצירי. ע"ד הנזכר לעיל. בחסד, אהייה בסגול, ע"ד הנזכר. בגבורה, אהייה בשב"א, ע"ד הנזכר. בתפארת, אהייה בחולם, בנצח, אהייה בחידק. בהוד, אהייה בקבוץ. ביסוד, אהייה בשורק וא"ו על דרך הנזכר.

אור המקיף לכל כללות ז"א ונוקבא, לשניהם יחד, מחוץ כל המקיפים שלהם כלם, הנזכר לעיל, הוא זה: (ג) אלה, אלה למד, אלה למד פא. אלה למד פא, הא. אלה למד פא, הא אלה. אלה למד פא, הא אלה, יוד. אלה למד פא, הא אלה, יוד ואו. אלה למד פא, הא אלה, יוד ואו דלת. אלה למד פא, הא אלה, יוד ואו דלת, הא. אלה למד פא, הא אלה, יוד ואו דלת, הא אלה.

נוקבא דזעיד אפין דבריאה, ל' כלים הם אלו: י' החיצונים, הם י' צירופים השניים, שיש בק"ך צירופי אלהים כנודע. י' אמצעים, הם י' צירופים שבשם אונ"י, מן הי"ב צירופים האחרונים שבו, חוץ מהב' הראשונים של הי"ב אלו האחרונים שאינם בכלל זה. (א) י' הפנימיים הם י' צירופי שם (ב) אהר"ה, חוץ מן השנים הראשונים, אשר ביי"ב צרופי שם זה. וכל ג"פ

מחוץ לבינה: (ס) אלה אלה אלה אלה, אלה אלה אלה אלה. הה הא הי הי. אלה אלה אלה אלה. הה הא הי הי. יוד יוד יוד יוד. אלה אלה אלה אלה. הה הא הי הי. יוד יוד יוד יוד. הי הי הה הא.

מחוץ לדעת: (ע) אלה אלה. אלה אלה. הי הה. אלה אלה. הי הה. יוד יוד. אלה אלה. הי הה. אלה אלה. הי הה. הי.

מחוץ לחסד: (פ) אלה, אלה הי, אלה הי יוד, אלה הי יוד הה.

מחוץ לגבורה: (צ) אלה, אלה הה, אלה הה יוד, אלה הה יוד הי.

מחוץ לתפארת: (ק) אלה אלה, אלה אלה, הי הא, אלה אלה, הי הא, יוד יוד, אלה אלה, הי הא, יוד יוד, הא הי.

מחוץ לנצח: (ר) אלה, אלה הי, אלה הי יוד, אלה הי יוד הא.

מחוץ להוד: (ש) אלה, אלה הא, אלה הא יוד, אלה הא יוד הי.

מחוץ ליסוד: (ת) אלה אלה, הי הא, יוד יוד, הה הה. ומצאתי גרסא אחר בקונטריסי עצמו, כזה: אלה אלה, הי הא, יוד יוד, הא הה.

המקיף לעשר ספירות אמצעיות שבו: בכתר, אהיה בקמץ. בחכמה, אהיה בפתח. בבינה, אהיה בצירי. בחסד, אהיה בסגול. בגבורה, אהיה בשבא. בתפארת, אהיה בחולם. בנצח, אהיה בחיריק. בהוד, אהיה בקבוץ. ביסוד, אהיה בשור"ק ואו כזה: אוהויהו.

המקיף ל" ספירות פנימיות שבו: אלה למד פא, הא אלה, יוד ואו דלת, הא אלה, האור,

הגהות ומראה מקומות

- (ר) רבוע קס"א וה' אחרונה באל"ף.
- (ש) רבוע קמ"ג וה' אחרונה ביו"ד.
- (ת) שילוב קס"א וקמ"ג אלא שה' אחרונה בה' בכל שם. ועיין בע"ח שער השמות פרק ז'.
- (ג) היינו רבוע אהייה כל אות ואות.
- (א) והם: ניא"ד, נאי"ד, נדי"א, ניד"א, יאד"ג, ידא"ג, ינא"ד, יאנ"ד, ידנ"א, ינדי"א (ע"ח).
- (ב) ג"א אהייה וכן להלן בכלם במקום שם אהייה כתוב אהייה (ע"ח).

- (ס) כאן ג"כ ד' השמות הנ"ל משולבים אלא שקדמו קנ"א לקמ"ג וקמ"ג לקס"א. ברבוע והי"ן אהרונות כנ"ל לכל שם, המקיפים הם של גבורה חוד חסד ונצח, משולבים כסדר.
- (ע) שילוב קס"א וקנ"א ברבוע והם: מקיפי חסד וגבורה משולבים כסדר.
- (פ) רבוע קס"א וה' אחרונה בה"ה.
- (צ) רבוע קנ"א וה' אחרונה ביו"ד.
- (ק) שילוב רבוע קס"א וקמ"ג והם: מקיפי נצח הוד.

שער ההקדמות

י' הנו' הם כסדרם ממעלה למטה, ומתחלקים ג"כ בייס הנוקבא כסדרם, מכתר שבה עד מלכות שבה, ועיין לקמן, כי ההיכלות של בראשית, הם דכורין, ושל פרשת פקודי, הם נוקבין. הנשמה לייס שבה הנזכר, הם אלו י' לבושים הפנימיים, שבנוקבא דז"א דאצילות, כנזכר לעיל. והרוחין והנפשין, הם הרוחין והחיות שנכתבו בשבעה היכלי הבריאה, כנזכר בספר הזוהר בפרשת פקודי, כנזכר לעיל, ובפרשת בראשית, כי אותם השבעה היכלות, הם היכלי הנוקבא דז"א דבריאה.

המקיף לייס החיצונים שבה, צירוף ושילוב שם אהי"ה ואדניי כזה: א', א"א, א"ה, אה"ד, אאה"ר, אאה"י, אאה"נ, אאה"דינה, אאה"דינה"י. המקיף לייס אמצעיות שבה, הם י' צירופי שם אדניי עצמם, הנזכר בייס אמצעיות שבה, אלא שבכאן בסוד המקיף, הם במילואיהם. המקיף לייס פנימית שבה, הם י' צירופי שם (ב) אהי"ה עצמם, שבי' ספירות פנימיות שבה (ג) בהפוך, אלא שכאן הם במלואיהם באלפין. נשמת ג' חלקי המקיף שלה, הוא שם (ד) אהי"ה במילוי יודי"ן, בכל א' מג' חלקי בחי', כפי ההפוך (ה) והצירוף הנז"ל בכל א' וא', והם י' צירופי (ו) אהי"ה. ז"א דבריאה, ל' הכלים הם אלו: י' החיצונים, הם י' צירופים הראשונים, שיש

בק"ך צירופים של שם אלהיים (ז) כנודע. י' האמצעים, הם: י' צירופי אדניי, מן הי"ב צירופים הראשונים שבו, (ח) חוץ מב' הצירופים הראשונים שבאלו הי"ב ראשונים, שאינם בכלל זה. י' הפנימים, הם: י' צירופי יהו"ה, חוץ מן הב' צירופים הראשונים שבי"ב צירופי שם זה. (ט) וכל ג' פעמים י' י' הנו', הם כסדרם ממעלה למטה, כנזכר בענין הנוקבא דז"א דבריאה.

הנשמה לייס שבו הנזכר, הם י' לבושים הפנימים של ז"א דאצילות, כנזכר לעיל. (י) והרוחין והנפשין לא קבלתי ממורי וזה"ה. המקיף לייס החיצוניות שבו, הם: י' צירופי שם אהי"ה, (כ) חוץ מהשני צירופי מצרוף הא' ומצרוף האחרון, אשר בייב צרופי כם זה, אשר אלו השנים אינם בכלל זה, והם כסדרם ממעלה למטה.

המקיף לייס אמצעיות שבו, הם: י' צרופי אהי"ה הנז"ל עצמם, אלא שבכאן הם במילוי זההי"ן. המקיף לעשר ספירות פנימיות שבו, הם: עשרה צרופי אהי"ה הנזכרים עצמם, אלא שבכאן הם במילוי אלפי"ן. נשמת שלשה חלקי המקיפים שלו, הוא שם אהי"ה במילוי יודי"ן, בכל אחד משלשה

הגהות ומראה מקומות

דבריאה, הכוללים י"ס שבו, שהם: יסוד היכל לבנת הספיר וכו'. עד היכל העליון דק"ק שהם ג"ר, ובכל היכל מהם נזכר שם הרוחין אשר שם, והנפשין שהם נקרא חיות, וכנזכר שם בהיכל לבנת הספיר, שהרוחין סטוטרי"א אדירי"ה סנוני"ה, והחיה שהיא נפש הוא נקרא בז"ק, וכיוצא בזה בכל היכל והיכל תמצא שם, והם דז"א דבריאה, אבל הרוחין והנפשין שבו היכלות דנוקבא דז"א דבריאה, לא הוזכרו שם, וגם אנכי לא ידעתי, וכל אלה בחינת של רוחין ונפשין ולבושים, נקרא עולם הפירוד, זולת בחינת נשמה שלהם. (כ) איה"ה, אהה"י, האיה"ה, היא"ת, האה"י, יאה"ה, יאה"ה יה"א, ההי"א, ההא"י.

(ב) נ"א אהי"ה (ע"ח). (ג) בע"ח כתוב חוץ מב' הראשונים ולא כתוב בהפוך. (ד) נ"א אהי"ה (ע"ח). (ה) בע"ח ל"ג כפי ההפוך. (ו) בע"ח לא כתוב אהי"ה. (ז) אלהיים, אליה"ם, אלמה"י, אלהמ"י, אלימ"ה, אלמ"יה אהלי"ם, אהיל"ם, אהמל"י, אהלמ"י. (ח) הם: איד"ן, אד"נ, אני"ד, אני"ד, דאני"י, דנא"י, דיא"נ, דאי"נ, דני"א, דינ"א. (ט) הם: יהה"ו, הי"ה, הוי"ה, היה"ו, והי"ה, ויה"ה, והה"י, הה"י, ההי"ו, ההי"י. (י) בע"ח פרק ה' כתוב, הם אותן הרוחין הנזכר בהיכלות פרשת פקודי, שהם ז' היכלות דז"א

שער ההקדמות

במקום, הוא בזה הדעת דו"א העולה מקריפ בגי' כנו', גם נשמת הדעת, שהוא: ההוי"ת בניקוד חולים צידיי קמ"ץ צירי".

סוד רמזים בשמות הנז' וסוד שם המפורש האמיתי.

(ב) גם נשמת הדעת, שהוא ההוי"ה בנקוד חולים צידיי קמ"ץ צירי, דע, כי זהו סוד הנקרא שם המפורש בכל מקום דרך סתם בדברי דו"ל, כי סוד שם המפורש, הוא בוו ההוי"ה, שהיא נשמת הדעת דו"א, חכוד סוד זה.

חסד שבו הלבוש האמצעי שבו הנקרא אלוי"ה, הוא שעליו אמר הכתוב, מנשמת אלוי"ה יאבדו, והוא מה שאמדו בספר הזוהר בפרשת משפטים דף צ"ו ע"ב וז"ל, וחתים לה בחד גושפנקא דלבוש יקר דיליה, ומאן איהו, שמא קדישא דאקדי אלוי"ה וכו'. הדי כי שם זה, הוא לבושו של ז"א, והבן זה, גם דע, כי זה השם נחלק לשנים, והוא: א"ל, ויה, כנזכר בסיה בפרשת לך לך דף צ"ד ע"א, וז"ל, תו תנינן, אלוי"ה הכי הוא: א"ל, נהירו דחכמתא, ו', דכר, ה', נוקבא וכו'. ונדע, כי נהירו דחכמתא הוא החסד, והבן זה, ודע, כי חצי האחרון שם הנזכר של אלוי"ה, שהם שני אותיות ויה, עליו דמוז דו"ל, כי הוא המתחבר והמתקשר עם אותיות זכר"י, ועולים בגימטריא דמ"ח מצות עשה, כנודע שהם בחסד.

אמד שמואל, הדי נתבארה הקושיא הירדועת למקובלים, כיצד אומר בספר הזוהר, (ג) שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ויה רמ"ח, וגם במקומות האחרים נתבאר טעם לזה.

גבורה שבו הלבוש הפנימי שבו הנקרא י"ה, הוא אשר עליו דמוז דו"ל ואמרו, שהוא המתחבר עם אותיות שמ"י, ועולים בגימטריא

אאל"ל, אאל"יו, אאלל"ויה, אאללוה"ה, אאללוהה"י, אאללוההי"ם.

המקיף ליי"ס אמצעיות, הוא שם י"ה במלוי ההי"ן, כזה: יו"ד ה"ה ה"ה. המקיף ליי"ס פנימיות, הוא תשעה אותיות שם אליי במלואו, כזה: אלף למיד יו"ד, אות אחת בכל ספירה כסדרם. נשמת ג' חלקי המקיפין, הוא שם י"ה במלוי, כזה: יו"ד ה"י ו"ו. (ת)

נוקבא דו"א דעשיה, ל' הכלים הם אלו: י' החיצונים, הם: עשרה צדופים האחרונים מכל ק"כ צדופי אלהים כנודע, והם חלק הי"ב. י' האמצעים הם: י' אותיות אלו: ה"ה ו"ו יו"ד יי"ד, שהם הם הוי"י במלואו בההי"ן. י' הפנימיים, י' צדופים של א) הוי"י הנזכר, חוץ מבי צדופים הראשונים, שבי"ב צדופי שם זה, הנשמה שלהם, הם: י' לבושים החיצוניים שבנוקבא דו"א דאצילות כנו"ל.

המקיף ליי"ס חיצוניות שלה, הוא שלוב אלי ואלה ברבוע, כזה: א', א"א, אאל"ל, אאל"ל, אאלל"יו, אאלליר"ה.

המקיף ליי"ס אמצעיות, הם תשעה אותיות יו"ד וי"ו וי"ו, שהוא שם יו"ו במלואו ביודי"ן. המקיף ליי"ס פנימיות, הוא עשר אותיות שבמלוי שם הוי"י ביודי"ן, כזה: הי ויו יוד יוד. נשמת ג', חלקי המקיפים, הוא שם י"ה במלוי, כזה: יו"ד ה"א ו"ו. תם.

ועתה אבאר לך, קצת רמזים באלו השמות הנז"ל, ואתחיל בוי"א דאצילות, בפנימי שבו, דעת שבו, כל שלשה לבושו הם עולים בגי' קפ"ו, והוא שם פז"ק, שבשם הששי דשם בן מ"ב דאנא בכח וכו' כנודע. גם הוא בגימטריא מקרי"ם, עם הכולל של התיבה עצמה. גם הוא רבועו של ההוי"ה הנקראת מספר, בהכאה כזה: י"פ ה' ה' ו"פ ה', ה"פ ה', הדי קפ"ו, עם ההוי"ה עצמה. גם זהו סוד משי"ה ויפגע

הגהות ומראה מקומות

(ג) ספר מאמרי רשב"י דף א' ע"ב ועיין בסלג מאמר חפלה לעני בזה"ל בראשית א' אות קצ"ו.

(ח) בע"ח כתוב הם יו"ד ה"א ו"ו.

(א) נ"א הוי"ה (ע"ח).

(ב) ע"ח שער השמות פ"ו וז'.

ואחדות מצות לא תעשה, כנודע שהם בגבורה. (א) גם השם הזה, הוא סוד שלהבת י"ה, והוא יוצא מן הבינה אל הגבורה. גם על השם הזה שבכאן, הוא שאמרו בספר הזוהר בפרשת בראשית, חז"ל, אמר ר' אבא, כך הווי קדמאי אמרי, כד הווי מטאן להאי אתר, מדחשן שפוון דחכימין, ולא אמרי מידי, בגין דלא יתענשוון וכו', כנזכר שם בדף ל"ב ע"ב. והלבוש החצון שבו, הנקרא הוי"ה בניקוד אלהיים, הנה הוא מתלבש תוך הלבוש הפנימי דגבורה דנוקבא דז"א, הנקראת ג"כ בשם הזה עצמו כנז"ל. ובבחי' זו הוא שהנוקבא נקשרת ואוחזת בגבורה דז"א, כנזכר בס"ה בכמה מקומות.

תפארת שבו, תמצא כי כל ג' הלבושים שבו, הם בחי' שמות ההוי"ה. וזהו הטעם, שאין שום ספירה אחרת נקראת בשם ההוי"ה בעצם, כמו ספירת התפארת כנודע. ובפרט בס"ה בפרשת ויקרא דף י"א ע"א וע"ב. גם הלבוש הפנימי שלו, הוא בגימטריא אד"ם, ובבחי' זו נקרא התפארת אדם כנודע. והנה כן הוא בחכמה. והוא בסוד מ"ה שמו ומה שם בנו כי תדע.

הנצח וההוד שבו, כבר נודע כי תרזיהו הם תרי פלגי גופא. ולכן בשתי לבושיהם: החצון, והאמצעי, שניהם מתחברים בכל אחד מהם כנז"ל. וטעם הדבר הוא, כי נודע הוא, איך התחלת דישא דנוקבא דז"א, יצאה מאחורי מקום החוזה שבו. כנזכר בסוף אדרא רבא, כי סומת נוקבא קצרה מקומת הזכר, ונמצא שעור קימתה מן החוזה שבו, עד סיום רגליו ממש, ונמצאו כל י"ס שלה נכללים בשעור שני שלישי ת"ת, ובנצח ובהוד ויסוד, והווי הטעם שיש בנצח הוד כמה בחי', שהם: תרין כולין, תרין בייעין, תרין שוקין, תרין ירכין, תרין רגלין, לפי שבהם נכללים כל בחי' י"ס הנוקבא. והנה מקום השוקין של הזכר, כנגדם הוא מקום הת"ת דנוקבא, הנקרא גופא דילה. ומבחי' תרין ירכין דיליה ולמטה, משם מתחיל, מקום תרין שוקין וידכין ורגלין דנוקבא, נמצא כי במקום שהזכר מתחלק, ונפרד לשני שוקים, שם מטום חבור

גם דע, כי אותם שני הוויין, הנחלקים בקו אמצעי של אות א של שם צבאריה, שבלבוש האמצעי שלהם כנז"ל, כזה א, הם הנקראים ווי העמודים, והבן זה, גם זהו סוד, במה שאומרים בס"ה, סוד היאורין הנזכר בפרשת וארא דכ"ז ע"ב, בענין אותם היאורים דהווי תצ"ט ופלגא כהאי סטרא, ותצ"ט ופלגא מהאי סטרא וכו', ואלו התרין פלגין, הם בחי' שני הוויין הנזכר, המתחברים כאחד. וכבר נתבאר שם אצלינו בזה המאמר, איך מספר תצ"ט דמו אל שם צבאות הוה.

היסוד שבו, מלבוש החצון שבו, הוא שד"י במלואו. ואם תסיר הפשוט, ישאר מלוין בגי' ת"ק, שהוא מספר שנות מהלך ועובי כל דקיע ורקיע, כי בשם זה אמר לעולמו די כנודע. גם דע, כי מצד שם הזה, לכן נקרא היסוד כל, שהוא בגימטריא חמשים, וכל אחד בלול מעשר, הם ת"ק. גם דע, כי זה הלבוש החצון שביסוד שבו, הוא נקרא ממש בשם הלבוש הפנימי שביסוד דנוקבא, והנה בעת הזווג, מתחברים ומתייחדים שניהם יחד זב"ז מצד אחדותם. גם שם הלבוש הפנימי שבו, הוא שלוב הוי"ה ואדני, ואל שם זה רמזו רז"ל בספר התקונין ד"ל ע"ב, חז"ל, בצדיק תרוייהו חד יאהוונגיהי וכו'.

המקיף לכתר דז"א, הוא שני שמות כנז"ל,

הגהה

(א) (אמר שמואל, הרי נתבאר עוד טעם, למה שאמרו חז"ל, שמי עם י"ה שס"ה וכו').

יש ג"כ חמשים צרופים האחרונים, מתחלקים ע"ד הנזכר, באריך, ובאבא, ואימא, ובז"ן, אשר שם, הרי הם ק"ך צירופים, מתחלקים ב"יב פרצופין הנזכר, שמתחילין מן ז"א דבריאה עד סיום העשיה. ובוזו תבין מה שביארנו לעיל, כי י' צירופים הראשונים וי' השניים, הם בז"ן דבריאה. והשניים והשביעיים, הם בז"ן דיצירה. והי' הי"א והי' הי"ב, הם בז"ן דעשיה, ושאר הצירופין הם כסדרם בשאר הפרצופין של היצירה והעשיה כנז"ל.

גם בזה תבין מה שאמרו באדרת נשא ד' קמ"א ע"ב, כי הז"א נקרא אלהים, והוא בג' עולמות ב"ע כנז"ל, ואלו הם סוד פסוק, והיו ימיו ק"כ שנה, הנזכר בפרשת תרומה, בספרא דציניעותא, ברך קע"ח סוף ע"ב. ודע, כי שם אלהים יש בקדושה, וכנגדו יש שם אלהים, המתפשט בקליפה, הנקרא אלהים אחרים, כנזכר בסבא דמשפטים ברך צ"ו ע"א, וז"ל, ושםא חד מכל שאר שמהן דיליה, איהו דאתפשט ואתפלג לכמה ארחין ושבילין, ואקרי אלהים וכו'. והענין הוא, כי ק"ך צירופים האלו, כלם הם בחינת הקדושה, והם מתחילים מו"א דבריאה, ומסתיימים בסוף העשיה, ומשם ואילך, הכל הוא אלהים אחרים בסוד הקליפה.

ובענין י"ס הפנימיות וי"ס אמצעיות דז"ן דבריאה, דע, כי הנה נתבאר אצלינו, כי כסא הכבוד שבעולם הבריאה, עניינו הוא, ג' אורות שנתנוצצו, ונתחתמו, מן כח"ב, ואלו הג' אורות, הם מתלבשים ומתעלמין בהוד ג"ר כח"ב דא"א דבריאה, ובג"ד דאבא, ובג"ר דאימא. אבל בז"ן שבבריאה, אין כל הג' אורות מתעלמים בהם, זולתי ב' אורות התחתונים שבהם, שהם מבחי' הכמה וכינה בלבד, ואלו ב' האורות מתגלים גם בז"ן דבריאה, ומתעלמים בג"ר דז"א, וג"ר דנוקבא.

ובזה, נבוא אל המכון שלנו, דע, כי ב' הצירופים הראשונים שבשם הוי"ה, הם בחי' ב' אורות ח"יב הנקרא כסא כנזכר, ומתעלמים בחי'ב דז"א דבריאה כנזכר, ושאר י' צירופי

של אהי"ה, כנזכר ברעיא מהימנא בווהר ה' דק"ח ע"ב, וכן בספר התקונין מא' מכ"י, וכן בחכמה שבה, הם: שלוב ב' שמות אהיה אלו, אלא שהם ממולאים במלוי. ודע, כי אל שם ב"ן מ"ב זה, הנעשה מב' שמות אהי"ה האלו, הוא שרמו הכתוב בפרשת שמות, כמ"ש הכתוב, ויאמר אהיה אשר אהיה, וחזר ואמר ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהי"ה שלחני וכו'. והענין הוא, לרמוז כי בחי' ב' שמות אלו של אהיה, הם בא"מ של ספירת הבינה שבנוקבא דז"א, הנקרא כה כנודע.

אורות המקיפין של ז"א ונוקבא, מספרם כ"א, ואלו הם י"פ אהיה, ב"ס נוקבא דז"א, בסוד נשמה לנשמה ונד"ן שבהם, כנזכר לעיל. וט"פ אהי"ה בט"ס ז"א ע"ד הנזכר, ואור א' כולל ומקיף לכל י"ס נוקבא, ע"ד הנזכר, הרי כלם כ"א מקיפים, עם אור א' כולל ומקיף לכל ט"ס דז"א, והוא היותר מעולה שבג' המקיפים שבו כנזכר לעיל, הדי כלם כ"א מקיפים, וכלם בחי' אהי"ה, הרי הם אהי"ה פעמים אהי"ה, הנקרא מספר המרובע כנודע, והנה הוא עולה בגימטריא אמ"ת, והוא סוד חותם אמת, כי ז"א ונוקבא נקראים אמת כנודע. והנה אותיות חות"ם, הם אותיות חומ"ת, והענין הוא, כי אמת הנז', שהם שמות אהי"ה, הם נעשים חומ"ת אוד מקיף לז"א ונוקבא, והבן זה, וכבר נתבאר לעיל, כי עוד יש אור מקיף א', אשר הוא מקיף וסובב לז"א ונוק', לשניהם יחד, אמנם אין זה נכנס במספר הכ"א מקיפים הנזכר.

ענין בריאה יצירה עשיה, כבר נתבאר למעלה, כי י' כלים החיצונים דז"א ונוקבא, שבג' עולמות בריאה יצירה עשיה, שכולם הם בחי' צרופי שם אלהים, והענין הוא, כי ק"כ צירופים, יש בשם אלהים, והנה מקומם הוא, מן הז"א ונוקבא דבריאה, עד סוף כל העשיה, באופן זה: כ' הצירופים הראשונים שבו, הם בכ' כלים חצונים, דז"א ונוקבא דבריאה, ובעולם היצירה, יש י' צירופין אחרים בא"א, וי' באבא, וי' באימא, וי' בז"א, וי' בנוקבא, ובעולם העשיה,

הגהות ומראה מקומות

(ה) פרשת בור.

הוא, כי הלוּבש ציצית דמטטרין, הוא בסוד עבד להקב"ה, הנרמז בו"פ ד"י, ולכן זוכה שימשו לו עבדים כמספר אלף וח' מאות הנרמז בשש פעמים ש' של שד"י כנוכר.

נשמת ג' חלקי המקיפים דו"א דעשיה, דע, כי שם יו"ד ה"י י"ו ה"י, עולה בגימטריא רל"ו, שהוא שעור קומתו של יוצרנו, כנוכר בספר פרקי היכלות, שהוא רל"ו אלפים רבבות פרסאות, והוא כמספר ור"ב כ"ח, זהו מש"ה גדול אדונינו רוב כח.

אמר חיים ויטאל הכותב, זה מצאתי כתוב בקונטרסי כאשר שמעתי ממורי זלה"ה, ועתה הוקשה עלי באורו, כי שם הנזכר אינו עולה בגימטריא רל"ו רק ס"ב, וחשבתי בלבי אולי זה פירושו, כי התייה הנזכר ברבועה בסוד האחוריים שלה פשוטים ומלואים ע"ד הנזכר, הם בגימטריא ע"ב קס"ד, שהם בגימטריא רל"ו כנוכר.

המקיף ל"ס חצוניות דנוקבא דיצירה, הוא שלוב ב' שמות אדניי אלה"ם. דע, כי שניהם עולים בגימטריא קנ"א, וכן אה"ה במילוי ההי"ן הוא בגימטריא קנ"א, וכן אה"ה במספר המרובע שלו, כזה: א"פ א', הפ"ה, יפ"ה, הפ"ה, בגי' קנ"א ג"כ.

פרטיים אחרים שיש בדרוש הנזכר, הנה נתבאר למעלה, כי בכל ספירה וספירה מ"ס דא"א, או מ"ס דאבא, או מ"ס דאימא, או מ"ס דז"א, או מ"ס דנוקבא, יש בכל ספירה מהם, ג' בחי' של כלים, והם: חצון, ואמצעי, ופנימי. גם נתבאר, כי בכל ספירה וספירה מהם, הכוללת ג' כלים הנזכר, יש בה אורות: בחי' חיה ונר"ן, חוץ מ"ס של: הנוקבא דז"א, שאין לה רק בחי' חיה א' כוללת בכולם, ונשמה א' כוללת בכולם, ורוח א' כוללת בכולם, ונפש א' כוללת בכלם. גם נתבאר, כי בכל ספירה וספירה מכל הי"ם, שיש בכל הה' רצופין הנז"ל, יש לה עוד בחי' אחרת, אוד וכלי מקיף עליה, וכמו שבבחי' הספירה הפנימית, יש בה ג' כלים כנו", כן בבחי' אור וכלי המקיף שעליה, יש בה ג'

ההוי"ה, הם בחי' י"ס פנימיות דיליה. וכן ע"ז, ב' צירופים הראשונים, מן י"ב צירופים הראשונים שבשם אדני, הם בחי' ב' אורות חו"ב, הנקרא כסא, ומתעלמים בחו"ב שבו. ושאר ה"י צרופים, הם בחי' י"ס אמצעיות שלו. וכן כיצא בזה, בנוקבא דיליה שבבריאה, כי ב' צירופי הראשונים שבשם אה"ה, הם בחי' ב' אורות חו"ב, הנקרא כסא, ומתעלמים בתוך חו"ב שבה, ושאר י' הצירופים, הם בחי' י"ס פנימיות שלה. וכן ב' צרופים הראשונים, מן הי"ב צרופים האחרונים שבשם אדני, הם בחי' ב' אורות חו"ב, הנקרא כסא, ומתעלמים בתוך חו"ב שבה, ושאר י' הצירופים הם בחי' י"ס אמצעיות שלה.

ובענין המקיף של ז"א דבריאה, דע, כי ב' צרופים, הראשון והאחרון, שבי"ב צרופי אה"ה, הנה הם בחי' הנשמה של המקיפים דזו"ג שבאצילות כנו"ל, והנה אם תתחיל למנות מן החיה שבפנים, עד הנפש שבחוץ, יהיה אה"ה כסדרו, ואם תתחיל למנות מן הנפש שבחוץ עד החיה שבפנים, בבחי' אורות המקיפים, יהיה שם היה"א למפרע, ואלו הם בחי' צרוף הראשון והאחרון שבשם אה"ה ב"יב צרופין, ונשארו י' צרופין האמצעים שבשם אה"ה, ואלו הם בחי' י' מקיפים דז"א שבבריאה כנו"ל.

ובענין י' לבושים הפנימיים דז"א שביצירה, שאמרנו שהם ו' צרופים, דע, כי ו' צרופים אלו, הם עולים בגימטריא קכ"ו, ומקורם הוא שם אדני ברבוע, כזה: א', א"ד, אד"ג, אדני. כי גם הוא עולה בגימטריא קכ"ו, ועשר לבושו האמצעים, שהם ו' צרופי שד"י, דע, כי הש' בו"פ, עולה בגימטריא אלף ות"ת, וב' אותיות ד"י בו"ף, הם בגימטריא פ"ד, כמנין חנוך, שהוא מטטרין, העולה בגימטריא שד"י כנודע. והכונה היא, כי אלו הי"ס האמצעיות שבז"א דיצירה, הם הנקרא ציצית דמטטרין, כנוכר בפרשת פנחס ברעיא מהימנא, בדרך רכ"ו ורכ"ו, וזהו כוד מה שארז"ל, (ו) כל הזהיר במצות ציצית, משמשים לו לע"ל, אלף ות"ת עבדים, והטעם

אורות, וכלים מקיפים. באופן שהוא מקיף א', לכל כלי וכלי, מן הג' כלים, והם ג' מקיפים. ומלבד אלו הג' מקיפים שיש לג' כלים של הספירה, עוד יש אור אחד מקיף על ג' המקיפים ההם שבספירה ההיא. וכן עדין בכל ספירה וספירה יש אור מקיף, על הג' אורות האחרים המקיפים. ומלבד זה, יש עוד אור א' מקיף לכל הי"ס דו"א, ולכל הי"ס דנוקבא לשניהם ביחד, ומקיף ע"כ המקיפים כלם אשר להם.

גם דע, כי כל אלו האורות המקיפים אשר לזו"ן, כלם הם אור של אימא, הנקרא בינה, אשר היא מקפת את בניה, בסוד ופרוש עלינו סוכת שלום. אבל דע, כי אין זה אלא עתה, אמנם אח"כ לעיל, או יבא ה' חדשה בארץ, כי נקבה תסובב גבר. פי': כי האורות המקיפים את ד"א, הנקרא גבר, יהיו מבחי' אור נוקבא עצמה, לפי שאו תתעלה נוקבא דו"א למעלה ממנו, כמבואר אצלנו, בסוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וזו הנקבה התחתונה, תסובב ותקיף אותו לעיל, ולסבה זו כל אלו המקיפים הזו"ן, הם שמות של אהי"ה כנודע, כי שם זה הוא באימא.

דרוש בה' פרצופין שהם שלמים ח

גם דע, כי בכל מקום, או"מ הוא גדול מאוד יותר מן אור הניקף, והוא נשמה אליו. גם דע, כי עדין ג"כ כל אור המקיף, על אור המקיף חבירו, והוא חצוץ ממנו, הנה הוא מעולה וגדול על חבירו, והוא נשמה אליו. כי אעפ"י שגם הוא בחי' אור המקיף, הנה הוא ניקף משעליו, וטשל אליו, ונעשת בבחי' פנימי אצלו.

גם דע לכל אותן ה' הוירית המנוקדות בקמ"ץ ופת"ח וכו', שהם בחי' חיה ונר"ן לז"א. וכן לאותה ההויריה, שהיא חיה ונר"ן דנוקבא דו"א. הנה לכל אות ואות מהם, יש אור א' מקיף אליה. גם דע, כי כל בחי' אורות המקיפים את ד"א, יש לאותם השמות הנקודות. אבל בשמות

דע, כי אין שום ספירה מן הי"ס, שהם: כח"ב חג"ת נה"י מלכות. שתהיה בבחי' פרצוף שלם, וזלתי ה' מהם, והם: כח"ב, ת"ת, ומלכות. כי כל א' משאר הספירות, אמת הוא שהיא כלולה מ', והמשל בזה: זרוע האדם, אשר עם היותו נכלל מכל איברי הגוף, ובו כח כלם, ויש בו וורידים ועורקים מכל האיברים, כנודע לבעלי חכמת הרפואה, עכ"ז אינם ניכרים בו בגלוי, אמנם הם נסתרים בו, אבל הגובר והניכר בו, הוא בחי' החסד, וכיוצא בזה בשאר הי"ס. אבל בה"ס הנזכר, שהם: כח"ב, ח"ת, ומלכות, יש בכל א' וא' מהם, בחי' פרצוף שלם, כלול מרמ"ח איברים, ושס"ה גידים.

ונבאר עתה, בחי' המוח הג' שיש בכל פרצוף מאלו הה' הנזכר, הלא הוא המוח הנקרא דעת כנודע, ולהיות כי ספירת הכתר, כל בחינתו תליין ביה, ולא הוי"ן ממש, כנזכר באדרא זוטא ובספרא דצניעותא, ולכן אין אנו עתה בביאורו, רק נבאר בחי' הדעת אשר בד' פרצופין האחרים, דבהון הוו ממש תיקוניהם, והם גרמזים בד' אותיות ההויריה כנודע, ונקראים או"א וזו"ן.

דע, כי קודם שנאצל אדם העליון, שהוא

הגהות וזמרה מקומות

(ח) ע"ח שער השמות פ"א ופ"ו, מברש ש"ב ח"ב פ"א.

(ז) מדרש רבה אמור פ"ל ספר הלכותיים אמור על הכתוב ולקחתם לכם ביום הראשון. ובסוף ספר מברש דף ש"ח.

קס"א, והדעת החצון של אבא, הוא החצון של ז"א שבשבת, והוא הוי"ה דס"ג. והפנימי של אבא, הוא הפנימי של ז"א שבשבת, והוא הוי"ה דע"ב דיודי"ן. וזהו סוד, מה שמו ומה שם בנו כי תדע, כי האב והבן שמותם שוים, כי כח הבן מכח האב הוא. וכבר נתבאר בדרוש שקדם לזה, כי בכל ספירה וספירה, יש ג' לבושים, הנקרא גוף וכלים, ועוד יש בתוכם בחי' האור הרוחני, אשר מתלבש בתוכם בסוד נר"ן, ונשמח לנשמה, והם ד' אותיות ההוי"ה, שבתוך כל ספירה וספירה, ואותם שבז"א, הם ט' הויות, בט' ספירותיו, והם מתחלפות כפי נקודיהם, הוי"ה בקמ"ץ בכתר, ובפתח בחכמה וכו' כנודע, ובדרוש שקדם נתבאר כ"ז, וע"ש. ונמצא כי אלו הבחי' שביארנו פה בענין הדעת, אינו אלא בבחי' הלבושים הנק' כלים.

גם צריך שתדע, בענין הדעת הפנימי של נוקבא דז"א בחול, שהוא הוי"ה רב"ן דההי"ן כנו"ל, הנה יש בו בחי' נקוד, אלא שכפי היום, כך משתנה נקודו ד"ל: כי ביום הא' של ז' ימי השבוע, יונק באופן א' ואז תהיה נקודו כפי יניקתו. והנה נקודו ביום הא' שבימי השבוע, הוא כזה: יוד תה וי הה. והטעם הוא, לפי שביום זה, החכמה שבה הנקרא יוד, יונק מצד הת"ת, הנקרא חולם. והבינה שבה הנקרא ה"ה, יונק מצד החסד, הנקרא סגול. והת"ת שבה הנקרא וי"ן, יונק מצד הכתר, הנקרא קמץ. והמלכות שבה, יונק מצד החסד, הנקרא סגול. ושמור כלל זה, לכל בחי' הנקודים, שבכל השמות שבעולם, וענין השנויים שבהם, מה עניינם, כי כפי מקום יניקתם, אז כך משתנה נקודם, וזכור אל תשכח.

ביום הב', היו"ד כחול"ם, הה"ה בשב"א, היו"ב בציר"י, הה"ה בשב"א.

ביום הג', היו"ד כלה בחול"ם. ה"ה ראשונה בחול"ם, והשניה בסגול. ה"ה ראשונה בחולם, והשניה בסגול. והענין הוא, כי בה' ימי השבוע, אין נקוד באותיות הכפולות, רק בד' אותיות הפשוטות בלבד. אבל ביום הג' וה"ה שהם כנגד הת"ת והיסוד כנודע, יש נקוד גם באותיות

ר"ן שבעולם האצילות, נודווגו או"א, בסוד אהור באהור, ולכן יצאו מהם, אותם הו' מלכים שמלכו, ומתו ונתבטלו, כנו"ל בדרושים שקדמו, וסיבת מיתתם היתה, להיהם נאצלים, בסוד הדינים קשים, בבחי' זווג או"א אהור באהור, ואין רצונו עתה לבאר מה בחינתם של אז, קודם שנברא העולם, אשר היו אהור באהור כנוכר, ומה ענין אהודים אלו. אמנם נדבר, במה שהיה אהור בריאת העולם, כי אז משם ואילך, תמיד הם או"א פב"פ. אבל זו"ן, לפעמים עומדים פב"פ, ולפעמים אהור באהור.

והנה בימי החול, בחי' הדעת של נוקבא דז"א, הלבוש החיצון שהוא בחי' אהור באהור, הוא הוי"ה פשוטה ברבועה, העולה ע"ב, כזה: י, י"ה, י"ה, י"ה, אשר במלואה, עולה בגי' ק"ל, כנודע. והדעת הפנימי שבה בימי החול, שהוא בחי' פב"פ דחול, היא הוי"ה דההי"ן, העולה ב"ן, כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. אמנם בשבת, החיצון של ימי החול, יורד למטה להאיר בתחתונים, כמו שיתבאר בע"ה, והדעת הפנימי שבחול, נעשה בו עתה בשבת דעת חצון, ומתגלה בה דעת אחר יותר פנימי, והיא הוי"ה דס"ג, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. והרי נתבאר, שלשה בחי' לבושי הדעת, שיש אל נוקבא דז"א.

והנה הדעת של ז"א בימי החול, הנה החצון, הוא: הוי"ה דההי"ן, העולה ב"ן כנו". והפנימי, הוא: הוי"ה דס"ג, ובשבת, החצון שבחול יורד למטה להאיר בתחתונים כנוכר, והדעת הפנימי שבחול, נעשה בו עתה בשבת, דעת חצון. וכתגלה בו דעת אחר, יותר פנימי, והיא הוי"ה דיודי"ן, העולה ע"ב, כזה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י. והרי נתבאר, ג' בחי' לבושי הדעת של ז"א. האמנם אר"א כבר ביארנו, שאחד בריאת העולם, אין בהם אהור באהור, ולעולם הם פב"פ. ולכן אין בשום א' משניהם, דק ב' בחי' דעת לבד, א' חצון, וא' פנימי, בין בחול, בין בשבת, לפי ששם לעולם הוא שבת ולא חול כנודע.

והנה הדעת החצון של אימא, הוא: שם אהי"ה במלוי אלפי"ן, העולה בגימטריא קמ"ג, כזה: אליף ה"א יו"ד ה"א. והפנימי, הוא: אהי"ה במלוי יודי"ן, כזה: אליף ה"י יו"ד ה"י, בגי'

דרוש ב' בחמשה פרצופין שלימים (י)

דע, כי הי"ס של עולם האצילות, הנה הם חמשה פרצופים שלימים: האחד הוא א"א, והוא הנקרא ספירת הכתר, ויש בו י"ס. וכן אר"א, הם ב' פרצופים שלימים, ובכל אחד מהם יש בו י"ס. וכן זו"ן, הם ב' פרצופים שלימים, כל אחד כלול מ"ס. האמנם צריך שתדע, כי ז"א כשנאצל, היה בחי' ו' אחת, והוא שש קצוות, מן חסד ועד יסוד, ולא היה לו ראש, שהם ג' ראשונות, וזו היא ענין ו' שבתוך היא ראשונה הנקרא אימא, ואין ראש לאותה הואו כנודע. ואחר שנוולד ויצא לחוץ, בסוד ו' של ההוי"ה, או נעשה לו ראש. והוה סוד פסוק, מנחל כדרך ישתה ע"כ ירים ראש. כי מנחל דאימא ישתה ז"א, בהיותו בדדך, שהוא אחר יציאתו מתוך אימא, ואז ירים ראש. דוצה לומר: כי הח"ג ת"ת הראשונים שלו, נעשים לו חב"ד, והנה"י שלו הראשונים, נעשים לו עתה חג"ת. וזה נעשה לו, ע"י המשכת שפע, תרין עטרין דמעטרין ליה או"א. והוה סוד פסוק, בעטרה שעטרה לו אמו, שהוא רישא דיליה שהודמה עתה.

והנה נמצאו עתה, בחי' נה"י שחסידים ממנו, ולכן הוצרכה אימא להאריך רגליה למטה, וגם היסוד שלה, כי גם היא נקראת עלמא דדכודא, ועל ידי כן נעשו לו נה"י. והוה מה שאמרו בספר התקונין, ומבינה נביאים, גם זהו סוד פסוק, כונן שמים בתבונה. ופסוק ובתבונה יתכונן, ולפי שאלו הנה"י דז"א, הם מבחי' אימא כנוכד, לכן אינם לא אל הו"א ולא אל נוקבא ביחוד, אמנם מועילים לשניהם, כי נעשים בחי' דגלים לז"א, שהם נה"י שבו, ובחי' מוחין אל נוקבא.

ובזה הנו"ל, יתבאר לך חלוק והפרש, שיש בין שמות או"א, אל שמות חו"ב, הנוכר בס"ה. כי או"א, הוא מציאות אחד, וחו"ב הם למטה, שהם תרין מוחין דז"א. ולמעלה ג"כ נתבאר הדרוש הזה, ומצאת שם כי תדרשנו, ופעם אחרת

הכפולות, דוצה לומר: במלוי שבהם, וכל תשעה אותיות הוי"ה דמלוי ב"ן, ננקדים.

ביום הרביעי, היו"ד בחולם. הה' ראשונה בחידיק, והשניה אין בה נקוד כנוכד. וו' ראשונה בפת"ח, והשניה אין בה ניקוד כנוכד. הה' ראשונה בחידיק, והשניה אין בה ניקוד כנוכד. ביום החמישי, היו"ד בחולם. הה' בקבוץ. הרו בשבא. הה' בקבוץ.

ביום הששי, היו"ד בחולם. הה' ראשונה בשורק וא"ו, והשניה בשבא. הו' ראשונה בשורק וא"ו, והשניה בשב"א. הה' ראשונה בשורק וא"ו, והשניה בשב"א.

ביום השביעי, בניקוד צבאות, כוה: היו"ד בשבא. הה' בקמץ. הו' בחולם, ה' אחרונה אין לה ניקוד, כוה: יו"ד הו' הו' הו'.

גם ט' דע, כי בתחלת בריאת העולם, כאשר עדיין לא נתחברו זו"ן, וחזרו להיותם פנים אל פנים, לא נתגלה עדיין בחי' אות יו"ד, בשום מלוי השמות. לפי שלעולם כל בחי' אות יו"ד, היא סוד המוח, וכאשר אין זווג, אין צורך אל המוח, ולכן לא היה מתגלה אות היו"ד, בשום אות של מלוי השמות, ולא נמצאת רק יו"ד א' של ההוי"ה בלבד, והוה סוד של ענין ההוי"ה של מלוי ההי"ן העולה ב"ן, אשר היא מורה על בחי' היותם אחור באחור, ואין בה דק אות יו"ד א' של ההוי"ה לבד כנוכד.

גם דע, כי כאשר לא חזרו זו"ן להיותם פנים בפנים, אשר עדיין לא נאצלה בחי' ספירת היסוד, הנה ג"כ עדיין או לא היה נגלה מציאות הדעת העליון, המכדיע בין אבא לאימא. והוה הטעם, למה אין הדעת נמנה בכלל הי"ס. גם בזה תבין, ענין גלוי אותיות אב"ר מן אברהם, הנוכד בהקדמת ס"ה בפרשת בראשית דף ג' ע"ב.

(א"ש, רציתי לסמוך לדרוש, וכבר נתבאר זה אצלינו, וע"ש הנוכד דרוש אחר של ה' פרצופין שלימים, אעפ"י שלא היה כאן מקומו).

תנחות ומראה מקומות

(ט) ע"ח שער הנסירה פ"ח. (י) ע"ח שער כ"ח פ"ד כלל ה'.

אחורים דהוי"ה דההי"ן, הם בגימטריא קד"ם. גם אהי"ה דאלפי"ן עם הכולל, בגימטריא קד"ם.

אחורים פשוטים דהוי"ה, בגימטריא ע"ב. והמלואים בההי"ן, בגימטריא קד"ם. ושתייהם יחד, בגימטריא רי"ו. גם שם א"ל בפשוטו ובמלאו, ועם שני הכוללים בגימטריא רי"ו. (א"ש, צריך עיון, כי בלא כ"י כוללים עולים רי"ו).

גם הוי"ה דיודי"ן ע"ב. והוי"ה דס"ג עם אותיותיה ע"ג. והוי"ה דאלפי"ן שהיא מ"ה, עם מספר ד' אותיותיה הפשוטות, שהם כ"ו, הרי ע"ב וע"ג וע"א הם רי"ו. רי"ו הנזכר, דג' הוי"ות הנזכר, עם ל"ב נתיבות, הם בגימטריא רמ"ח. גם ארבע הוי"ות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עולים בגימטריא רל"ב, ועם י"ו אותיותיהם הפשוטות, של ארבע הוי"ה הנזכרים הם, בגימטריא רמ"ח. גם הוי"ה דיודי"ן בגימטריא ע"ב, ואהי"ה דיודי"ן בגימטריא קס"א, ושניהם בגימטריא רג"ל, ור' אותיות וו"ה עולים רמ"ח.

(א"ש, נלע"ד טעות קולמוס, ואולי מונה עשר אותיות של ההוי"ה, וד' אותיות הפשוטות של אהי"ה עם הכולל, הרי ט"ו, עם רגל, הרי רמ"ח, ואין בידי להכריע. גם מצאתי חשבון אחר, ולא הבנתי אותו, והוא אומר, גם קמ"ג וצ"ד וה', בגימטריא רמ"ח. ונלע"ד, שצריך להגיה כך, קמ"ג אהי"ה דאלפי"ן, ופ"ו אלהי"ם פשוט, וי"ט מלוי הוי"ה דמ"ה, הרי רמ"ח).

(א"ש, ומה שנלע"ד יותר אמתי, הוא שצריך להגיה כך, ועם ד' אותיות הוי"ה בפשוטם שהם ד', ובמלואם שהם י', ובכולל, הם ט"ו, ועם רגל הרי רמ"ח).

גם ההוי"ה דיודי"ן בבחי' פנים היא בגי' ע"ב, ובבחי' האחורים, היא בגימטריא מקד"ם, או קפ"ד.

גם שם אל במלוי אלף למ"ד, הוא בגי' קפ"ד עם הכולל, והוא הקף.

גם פני"ם, הוא בגימטריא ק"פ, ועם ד' אותיותיו עולה קפ"ד, והוא אחורים דהוי"ה דיודי"ן שהיא ע"ב כאמור, ועם הכולל הרי קפ"ה. ובשני פנים שהם שני קפ"ה, הם ש"ע נהורין, דבתרי"ן תפוחין, עם ב' הכוללים.

שמעתי ממורי ז"ל, כי אחד שגולד ז"א, נתהו ונעשו בחי' מוחין אל ז"א, ואז עלו חג"ת דז"א הראשונים, ונעשו בחי' כלים אל המוחין ההם, ונתעלו להיות במדרגת חב"ד, והנהי' נתעלו בכוד ח"ג ת"ת, ואז מרוב הארת המוחין ההם, נתנוצצו ונאצלו נהי' אל ז"א.

(א"ש, רציתי לסמוך לדרושים הנז', דרושים של ערכי הכינויין, להיותם קרובים אל הדרושים הנז', בענין שמות והוי"ות, כאשר עיניך תחזנה מישרים).

פרק בערכי הכינויין בשם ב"ן

דע, כי יש כמה בחי' בב"ן. ב' בחי' בשם הוי"ה: האחת, היא ההוי"ה במלוי ההי"ן, שהיא בגימטריא ב"ן. השני, חבור ב' הוי"ות פשוטות, הם בגימטריא ב"ן. ובחי' אחת בשם אדנ"י, כי בפשוטו ובמלאו ובמלוי מלוי, יש נ"א אותיות, ועם הכללות הם ב"ן, וזהו סוד, ועתה יגדל נא כח ה'. ושתי בחי' ב"ן בשם אלהים: האחת היא ב"ן אותיות, שיש בשם אלהים דמלוי יודי"ן, בפשוטו ובמלוי ובמלוי מלוי. הב' הוא, ב"ן אותיות שיש כיוצא בהם בשם אלהי"ם דמלוי אלפי"ן. ולפי ששני בנים אלו הם באלהים, שהוא ביודי"ן ובאלפי"ן, מה שאין כן בשל מלוי ההי"ן, לכן נאמר ויבואו בני האלהים, כי הם שני בנים לבר, שיש בשם אלהי"ם.

אני, הוא שם ההוי"ה דההי"ן, בגימטריא ב"ן, ועם ט' אותיותיה בגימטריא אנ"י.

הר אלהים, הוא בשתי בחי': האחד בבחי' הפנים שבו, כזה: כי אלהים במלוי אלפי"ן, בגימטריא אר"ץ, ואם תסיר ממנו חשבון הה' אותיות הפשוטות, שהם בגימטריא פ"ו, ישאר ה"ר. הבחי' הב', בבחי' האחורים שבו, כי בהיותם פשוטים הם בגימטריא ר', בזה האופן: א', אל, אליה, אלהי, אלהי"ם. ועם ה' אותיות השרש של אלהים, הרי ה"ר.

(אמר שמואל, כך מצאתי הכינויים האלו מבולבליים, ולהיות כי ילאה הקורא בהם, ולא ימצא את מי שירצה, אמרתי לכתוב אותם על סדר הא"ב. ואעפ"י שכבר ביארתי ב' שמות של שם ב"ן ושל הר אלהים, אין קפידא בכך).

של מלוי אלהים בזה האופן: אלף למד הי יוד
מם, ב' פעמים הם כ"ו, והנה ת' וכ"ו, עולים
תכ"ו.

אחד, כל אות משלשתם עולה במספר קטן
אחד, בזה האופן: אלף י"ב, והכולל הרי י"ג.
חית הרי י"ג, או ח"ת עם הכולל, הרי י"ג.
דל"ת י"ב, והכולל, הרי י"ג. ונלע"ד שאין זה
ממורי זללה"ה.

אחורים דאיה"ה דאלפ"ן, עם ד' אותיות
הפשוט, ועם הכולל, בגימטריא תקי"ג, במספר
החר"ש, וזהו סוד, החרש ואאלפך חכמה. ירצה,
כי היותו במלוי אלפ"ן, ונרמזו במלת ואאלפך,
עולה החר"ש בגי' והנה נודע, כי איה"ה דאלפ"ן
הוא בבינה, הנקרא הוי"ה דס"ג, אלא שעם עשד
אותיותיה, הם בגימטריא ע"ג, שהוא בגימטריא
חכמ"ה, העולה ע"ג, ולכן אמר הכתוב, החר"ש
ואאלפ"ך חכמה. ועם האמור, נוכל ליישב פסוק
אחד, שמצאתי מכתבת אבא מארי זלה"ה, בשער
הפסוקים באיוב, ואין לו הבנה וזה לשונו, ואאלפך
בינה, כל אלפ"ך היא בבינה, והיא סוד א' של
ז"ל, וזה לשונו, זה מצאתי כתוב, ולא הבינותי,
אהי"ה, שהיא בבינה, ובסוד אלף בית, אלף
בינה, וזהו סוד ואאלפך בינה. וכתב מורי אבי
כי הכתוב אומר ואאלפך חכמה. א"ש, אולי עם
האמור אתי שפיר, כי האמת הוא שכתוב ואאלפך
חכמה, האמנם בהיות כי ההוי"ה דס"ג עם י'
אותיותיה עולה ע"ג כמנין חכמה, כתב הרב
הגדול זלה"ה, ואאלפך בינה, וגם כי איה"ה
דאלפ"ן היא בבינה, כנלע"ד.

אדני בגימטריא ס"ה, וכן שם י"ה בשני
מלואים דיודי"ן וההי"ן, בזה האופן: יו"ד ה"י,
יו"ד ה"ה, עולים בגימטריא ס"ה, כמספר אדני"י,
תוסוף עליהם י"ה פשוט ג', הרי פ', ועם ז'
אותיות י"ה אדני"י, הרי הכל בגימטריא פ"ו,
כמספר אלהים. גם שם י"ה במלוי אלפ"ן כזה
יו"ד ה"א, עולה בגי', כ"ו, כמספר שם ההוי"ה
העולה כ"ו, הרי כי בשם י"ה, נדמוז ג' שמות:
יהו"ה, אלהים, אדני"י. גם ג' מלויי שם י"ה
ביודי"ן, יו"ד ה"י, ובאלפ"ן, ובההי"ן, עולים

אחורים פשוטים דהוי"ה דאלפ"ן ע"ב,
זמלואם ק"ל, ואחודים וע"ב פשוטים דהוי"ה
דההי"ן ע"ב, ומלואם קד"ם, ע"ב ק"ל וע"ב קד"ם,
הם בגימטריא תי"ח, וסימן תחי נפשי. או חית
הארץ, וע"ב ק"ל לבדו בגימטריא ד"ב, ועם
י' אותיות המלוי, הוא רי"ב, או דב"י.

אהיה דההי"ן, פשוטו ד' אותיות, ובמלוי
י' אותיות, ובמלוי מילוי כ"ה אותיות, והכולל,
הכל בגימטריא חל"ב. (א"ש, גם אהיה ברבעו
עולה ד"ם, וזהו סוד מה שאמר הכתוב, כל חלב
וכל דם לא תאכלו).

אלהים דיודי"ן, ש', ואדני"י ס"ה, בגימטריא
יחד שס"ה. גם מצפ"ן ש', ואדני"י ס"ה, בגי'
יחד שס"ה.

אדני אלהים, בגימטריא קנ"א. גם אהי"ה
דההי"ן, קנ"א. גם אהיה כזה: א' פעמים א',
ה' פעמים ה', י' פעמים י', ה' פעמים ה', בגי'
קנ"א.

אל יש בו כמה בחי': מן ג' יודי"ן ואלפ"ך
שיש בשם ס"ג בהוי"ה ההיא, נעשה שם א"ל.
גם מן ג' יודי"ן ואלפ"ך, שיש באהי"ה דיודי"ן
נעשה שם א"ל. גם מספר ההוי"ה כ"ו, וד'
אותיותיה, והכולל, הם א"ל. א"ל במלואו בזה
האופן: אלפ"ך למ"ד, עולה קפ"ה. אדני"י עולה
ס"ה, ושניהם יחד, בגימטריא נ"ר. ועם י'
אותיותיו הנז', עולה ס"ר. וזהו וידא ה' כי סר
לראות. גם י' הוי"ת פשוטות, הם בגי' ס"ר.
גם ג' היחודים שהם: הוי"ה ואהי"ה, הוי"ה
אלהים, הוי"ה אדני"י בגימטריא נ"ר. (כ) א"ש,
ושני היחודים לבדם, והם: הוי"ה אלהים, הוי"ה
אדני"י, בגימטריא בא"ר.

אלהים ד' פעמים עם הכולל, בגי' מש"ה.
א"ש, עוד מצאתי כתוב כך, ולא הבנתי אותו,
וז"ל, אלים משה, שני פעמים אלהים פשוט במ"מ
ת', וי"ג וי"ג מלוי, הם תכ"ו. ואולי החשבון
הוא כך, אלי"ם משה, בגימטריא תכ"ו. גם אלהים
פשוט, במספר מרובע ב' פעמים עולה ת', בזה
האופן: א', א"ל, אלי"ה, אלה"י, אלהים, א',
א"ל, אלי"ה, אלה"י, אלהים. וי"ג וי"ג אותיות

הגהות ומראה מקומות

(כ) שער הכוונות ענין המסח ד"א. וענין הנוכה ד"א.

הכל נ"א אותיות, וזהו סוד, ועתה יגדל נא כת ה', וי' של יגדל דבתי, כי כשתוסיף י' בתי"ו, יגדל שם ה', ויהיה נ"א אותיות וזהו יגדל נא.

אלהים פשוט ה' אותיות, ומלא י"ג אותיות, ומלוי המלוי כזה: אל"ף למ"ד פ"א, למ"ד מ"ם דל"ת, ה"א אל"ף, יו"ד וא"ו דל"ת, מ"ם מ"ם, הם ד"ל אותיות, והנה ה', וי"ג, ול"ד, הכל יחד בגימטריא ב"ן, וזהו סוד ויראו בני האלהים, ואם נסיר א' מן וא"ו שבו, ישארו ל"ג אותיות, ואם ההה"ן שבו תמלא בהה"ן ולא באלפי"ן, יהיו ל"ב אותיות במלוי מלוי.

אהיה פשוט, הוא בגימטריא א"ך, ואם תמנה אותו כזה: א"פ א', ה"פ ה' וכו', בגימטריא קנ"א, כמנין מקוה, וזהו סוד א"ך מעין ובור מקוה מים.

אלהים פשוט, בגימטריא פ"ו, ומלוי בגי" פ"ו, ולכן כל מלוי הוא דין, ולכן כ"ח אותיות שיש במלוי המלוי של הוי"ה, הם דין, ולכן י"פ כ"ח, הם בגימטריא פ"ר, שהם חמשה גבורות מנצפ"ד.

אלהים פשוט, האחורים שלו ר', ועם ט"ו אותיותיו, בגימטריא אחור, ואחור ב"פ ת"ל, והם אחורי ז"א ונוקבא, גם הצנ"ע לכת בגי" אחור, גם א"ת, הוא ב' אחורים דאלהים עם הכולל, וסודו ת"א הרצים, גם הוי"ה פשוטה כ"ו, ועם ע"ב ק"ל שלה, הם רכ"ח, ועם ב' אלה"י העולים עק"ב, ועם הכולל, הכל יחד בגי" א"ת.

אלהים דיודי"ן ש', ואחוריים דאלהים פשוטים ר', ואלהים פשוט פ"ו, וה' אותיות אלהים, סך הכל תקצ"א, וסודו עתיק"י משד"י עם הכולל.

אהיה יהוה אהיה, בגימטריא חיים, ובינ"ה עם הכולל חיים.

אדני במלואו, תרע"א, ומלוי לבדו, בגי" רות, והוא סוד כללות כל הדינים, שהם שכ"ה דינים, ופ"ר כמספר מנצפ"ד, ס"ה רות עם הכולל.

אהיה דהה"ן עם הכולל, קנ"ב, כמספר בנימ"ן, אהיה פשוט י"ס, בגימטריא רד"ו, כמנין גלות מצרים, וי' הוי"ת פשוטות בגימטריא ס"ר,

בגימטריא צ"א, כמספר אמן (א"ש), וכמספר הוי"ה ואדני"י).

אלהים במלוי יודי"ן, הוא ש', בזה האופן: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, ואם תסיר ממנו אלהים פשוט שהוא פ"ו, נשאר המלוי לבדו בגי" רוח, וסודו ורוח אלהים מרחפת.

אהיה בהה"ן עולה קנ"א, והוי"ה בהה"ן עולה ב"ן, ושניהם יחד בגימטריא בא"ר, או אב"ר.

אלהים דיודי"ן עולה ש', והוי"ה דיודי"ן עולה ע"ב, ושניהם יחד בגימטריא שב"ע, אחורים הפשוטים של ההוי"ה עולים ע"ב, ואחורים הפשוטים של שם אלהים, עולים ר', ושניהם יחד, הם בגימטריא רע"ב וער"ב.

אהיה במלוי יודי"ן עולה קס"א, אהי"ה במלוי אלפי"ן עולה קמ"ג, הרי ש"ד, עוד הוי"ה במלוי ההי"ן עולה ב"ן הרי שנו"ו, עוד הוי"ה פשוטה כ"ו, עוד אהיה פשוט כ"א, סך הכל בגי" ת"ג, וזהו סוד התגיין, אהי"ה דיודי"ן, אהי"ה דאלפי"ן, אהי"ה פשוט, הוי"ה דהה"ן, הוי"ה פשוטה, סך הכל ת"ג.

אל ג' פעמים בגימטריא מג"ן, ועם ששה אותיותיהם והכולל הרי ק'. וסוד ג' פעמים א"ל הנוכרי, הם: א"ל שד"י, א"ל הוי"ה, א"ל אדני"י, גם עשר שמות אלהים, יש בהם חמשים אותיות, ואלהים פשוט ומלוי ומלוי המלוי, יש בהם נ' אותיות אחרות, הרי הם גם כן ק'.

אהיה דיודי"ן קס"א, ודהה"ן קנ"א, ודאלפי"ן קמ"ג, וששתם תנ"ה, וד' הוי"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וארבעתם בגימטריא רל"ב, והכל יחד בגי" תרפ"ו.

אהיה בגימטריא כ"א, ועם ד' אותיותיו הם בגימטריא כ"ה, והש"ה כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם, גם מילוי המילוי של ההוי"ה דהה"ן הם כ"ה אותיות.

אדני אלהים בגימטריא קנ"א, ושרשם הוא אהי"ה דהה"ן, שגם הוא בגי" קנ"א.

אדני במילוי מילוי כזה: אל"ף למ"ד פ"א, דל"ת למ"ד ת"ו, נו"ן וא"ו נו"ן, יו"ד וא"ו דל"ת, יש בו ד"ל אותיות, ואם אות תי"ו תתמלא ביו"ד, יהיו ל"ה אותיות, ואם תוסיף ד' אותיות הפשוט, וי"ב אותיות של המלוי, יהיו

אדני והוי"ה משולבים, כזה: יאהדונה"י, י"פ, בגימטריא תתקיא עם הכולל, וכנגדם חי שת בן אדה"ד, כי סודו ביסוד, הכולל י' שמות הנזכר.

אדני פשוט ס"ה, ול"ה אותיות מלוי מלוי, הרי ק'. גם הוי"ה דס"ג ומלואה ל"ו, בגי' ק'. אהיה דיודי"ן קס"א, תסיר אהי"ה עצמו, ישאר המלוי ק"ם. וכן ההוי"ה דע"ב דיודי"ן ע"ב, תסיר הכ"ו עצמו, של ההוי"ה פשוטה, ישאר מ"ו, נמצאו ב' המלואים הנז', כמספר מקום. גם באופן אחר: המ"ו כנזכר, וק"ם, הוא י' הויר"ת, בפשוטם ובמלואם, יש בהם י"ד אותיות, י"פ י"ד, הוא ק"ם, ומ"ו הרי מקו"ם. אמר שמואל, גם ההוי"ה עולה בגימטריא מקום, באופן הזה: י"פ י', ה"פ ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה', סך הכל כמספר מקום, ל) אהיה דההי"ן, יש בו כ"ו אותיות, תסיר ממנו ד' אותיות הפשוט, ישארו בו כ"ג, והם סוד סנהדרי קטנה, שהם כ"ג.

אלף (מ) יש בה ב' ציורים, והם צורת יו"ד, כזה: א וצורת יו"י, כזה: א ושניהם בגימטריא מ"ו, כמספר הוי"ה דמ"ה דאלפין עם הכולל, לרמוז כי היא סוד מילוי אלפין, ולכן שרשה הוא משני ציורי אות האלף כנזכר. אלהים, אותיותיו הם: י"ה מלא, י"ה הם המוחין דקטנות דז"א. ומלא הם הוי"ה דמ"ה דאלפין, עם מספר כ"ו של ד' אותיותיו הפשוטות.

אות הבית

ג) באר שבע, דע, כי ו' בחי' יש, וכל א' נקרא באר: הא', הוא חבור ד' שמות, שהם: הוי"ה, אלהים, הוי"ה, אדני"י. וארבעתם בגימטרי' בא"ר, ואלו הד' שמות, הם סוד ד' אותיות הוי"ה,

וסודו, וירא ה' כי ס"ד לראות. ושניהם יחד בגי' ע"ה, ועם ד' אותיות שם הוי"ה, הרי דעת. א"ש, גלע"ד דעת של הזכר ז"א, גם ע"ב ק"ל, ע"ב קד"ם, וב"ן, וד' אותיותיו, הם דעת של הנקבה דז"א.

אהיה דיודי"ן ודאלפין ודההי"ן המלויים, א"ש, ועם שלשה כוללים שלהם בלבד, בגימטריא שצ"ב. גם ארבעה הויר"ת של ג' אהי"ה הנזכר, הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, בגימטריא דל"ב, וכולם ביחד שצ"ה, כמנין משנה. והו' עולים תרכ"ד, וסודו דרכ"ת בים סוסיך, סוד משנה תורה, כ) אדני בגימטריא ס"ה, הוי"ה דאלפין בגי' מ"ה, והם זו"נ, ושניהם יחד, בגימטריא ק"י, וכנגדם חי יוסף הצדיק ק"י שנים, בעבוד כי הוא רומז ליסוד הנק' כל האחוה בשמים ובארץ. אדני י"פ, הוא בגימטריא תר"ן, וסודו ותדן לשון אלם, ועם הכולל, בגימטריא נארת ברית עברך, שהיא בחי' היסוד שבה, הכולל ה' חסדים ה"ג, וכולם בבחי' שמות אדנות, וזהו נארת ברית עברך, גם ששה הויר"ת בגי' יוס"ף. אלהים במלואו ג"פ, עם ג"פ א"ל, עולה אלף, (אמר שמואל, כך מצאתי, ואולי הענין הוא כך, כי אלהים דיודי"ן בגימטריא ש', וג"פ ש' עולה תת"ק, וג"פ א"ל בגימטריא צ"ג, וששה אותיות א"ל א"ל, א"ל, והכולל, ס"ה אלף כנלע"ד).

אלהים דיודי"ן ש', ואחורים פשוטים ר', זה' אותיותיו הכל בגימטריא שר"ה. אלהים פשוט, ה' אותיות, ומלא י"ג אותיות, ומלוי מלוי ל"ד אותיות ס"ה בגימטריא ד"ל, וסודו כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, ר"ת אלהים, וסך אותיות יחד"ל. אמת, הם ו' הויר"ת דס"ג, וגם ששה הויר"ת דס"ג, בגימטריא חשמ"ל.

הנהות ומראה מקומות

מ"ה ב"ן בגימטריא רל"ב ושצ"ב עולים תרכ"ד וסודו דרכת בים סוסיך סוד משנה תורה. ל) ע"ח שער הולדת אר"א וזו"ן סופ"א. מ) שער הכוזבות ענין הפסח דרוש ו'. וענין הברכות דרוש א', מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ו. נ) ספר הלקוטים וירא בפסוק וישב אברתם

כ) נראה שהלשון מסורס כאן וכך צריך להיות: אהי"ה דיודי"ן ודאלפין ודההי"ן המלויים בלי הפשוט בגימטריא שצ"ב. א"ש ועם שלשה כוללים שלהם בלבד כלם ביחד שצ"ה כמנין משנה. גם ארבעה הויר"ת של ג' אהי"ה הנזכר הם ע"ב ס"ג

אות הדלת

דרך, הוא בג' בחי' : הא', הוא ב"פ הוי"ה אלהיים, שהם ב"פ יב"ק, והם בגימטריא דרך. הב', הוא חבור הוי"ה ואהי"ה ואדנ"י, שהוא יב"ק, וחבור הוי"ה ואלהים שהם יב"ק, וב"פ יב"ק, הם דרך. השלישי, הוא חבור הוי"ה דס"ג, עם אהי"ה דיודי"ן העולה קס"א, ושניהם בגי' דרך.

אות היוד

יק"ו לאור ואין, אחרים פשוטים של הוי"ה, בגימטריא ע"ב, ושל אהי"ה, בגימטריא מ"ד, ושניהם בגימטריא יק"ו.

אות הכף

כל השמות של ההוי"ה ואהי"ה, נכללים בנוקבא. כי הנה ד' הוי"ות הם : ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והם בגימטריא רל"ב, כמנין זכור. וג' אהי"ה הם : ביודי"ן, ובאלפי"ן, ובהי"ן. והם בגימטריא תנ"ה. והנה רל"ב ותנ"ה, בגימטריא תרפ"ו, והנה הנקבה נקראת אדנ"י, אשר במילואו בגימטריא תרע"א, ועם י"ב אותיות המלוי, ועם ארבעה אותיות (ס) הפשוט, סך הכל תרפ"ו. כנוי המלך שהוא בבינה, כי המלך במספר קטן בגימטריא י"ד, וכן בינה במספר קטן ע"ה, בגימטריא י"ד. גם בינה במספר קטן הוא י"ג, וט"ל במספר קטן הוא י"ג, והכונה לרמוז, כי בינה שהיא אימא, שהיא הנקראת המלך כנוצר, היא מורידה לז"א טל העליון דלא פטיק, כנודע

אשר בעולם הבריאה. לפי שבריאה היא כנגד בינה, אלא שחלוף אהי"ה שבבינה, נותן תמורתו בבריאה, שם אלהים, כנודע כי הוא בגימטריא הכס"א, שהיא הבריאה. וזה הברא, הוא בלאה. (א)

הבאר הב', והוא ברחל, והוא חבור הוי"ה דההי"ן ב"ן, עם אהי"ה דההי"ן קנ"א. הג' הוא, אחרים של ההוי"ה דאלפי"ן בפשוטם ובמלואם, שהם ע"ב ק"ל, עם הכולל. הו', הוא אהי"ה דיודי"ן, שהוא קס"א, ותחבר עמו א"ם אותיות, שיש בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלוי וכולל. הו', הוא חבור ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, וחבר הוי"ה אלהיים.

אמר שמואל, צריך עיון, כי צרוף ה' שמות הנזכר, עולים בגימטריא דר"ך, ואם נרצה להגי"ה ולהסיר שם אהי"ה אחד מהם, הינו הבאר הראשון. ועוד צריך עיון, כי יש שינוי בין הבארות האלו, איזה היא בלאה, ואיזה ברחל, ובכונות 'בידך' אפקיד רוחי, ר"ת בא"ר, הולק עם מה שאמרנו כאן, וצריך עיון. גם שני הבארות האחרים, לתשלוף הטבע בארות, לא נמצאו אצלי.

בכל מקום צד"ק, אחריו הוא ק"ל, ברוב הפעמים, והטעם הוא, כי האחרים של ההוי"ה דיודי"ן, הם בגימטריא קפ"ד, ועם י' אותיותיה ביושר, הם צד"ק, והנה הטעם אל הנז"ל, כי כשנסיר ק"ל מן צד"ק, ישאר ס"ד, שהוא בגי' דין. וענין ס"ד, הוא ב"פ ל"ב, וחלב הוא כ"ח אותיות מלוי המלוי וד' אותיות פשוטות של הוי"ה. ואמנם ג"פ ל"ב, בגימטריא צ"ו, והוא שם א"ל אדנ"י שבעולם העשיה כנודע.

הגהה

בענין קרושה רבא, וז"ל, עוד תכוין ליקח המלוי של זה השם של אהי"ה דיודי"ן, העולה ק"מ, ותחברנו להוי"ה דס"ג, ויעלו בגימטריא בא"ר, והוא אותיות דב"א.

א"ש, צריך עיון, כי בשער הכונת, בכוננת בידך אפקיד רוחי, כתב הפך זה. עוד נתבאר שם באר אחר, והוא אותיות אטה"ד ושם בוכ"ו, ושם אהי"ה בההי"ן, הוא באר דלאה עם הכולל. א"ש, עוד מצאתי בשער ששי, שער הכונת,

הגהות ומראת מקומות

חייא ור' יוסי הו' אזלי באורחא ובד"ש דף ט"ו ע"ב. (ס) שער הכונות ענין פורים דרוש א'.

בבאר שבע, שער הכונות דרוש הקדיש, שער מאמרי רש"י בראשית בביאור המאמר של ר'

דאריך, יש שני שמות א"ל, והנה א"ל במלוי אל"ף למ"ד, הוא בגימטריא קפ"ה, נמצא כי ב' א"ל במילואיהם, אשר בשני הפנים דאריך, הם בגימטריא ש"ע נהורין, עוד יש בחי' שנית של ש"ע, והיא באחורים של שתי הוי"ות דצ"ב דמלוי יודי"ן, שכל א' מהם בגימטריא קפ"ה עם הכולל, ושתייהם בגימטריא ש"ע. וב' בחי' ש"ע ש"ע, נרמזו בפסוק ושעשע יונק על חור פתן וכו', כמו שיתבאר, וכבר ידעת, כי א"ל א"ל, מתחיל (א) מצפ"ק, והוא על דרך זה, מ"ם צד"י בגימטריא קפ"ד, וב' פעמים קפ"ד, עם ב' הכוללים, הרי ש"ע. והנה ב' פעמים ש"ע ש"ע, הם תש"ם. ולכן ר"ת "מפני שיבה תקום למפרע, הוא תש"ם אורזת, שבשתי הפנים של אריך, הנקרא עתיקא, ונקרא פני שיבה, והדרת פני זקן, כנגד אנפין דז"א. ויראת מאלהיך, כנגד נוקבא דז"א, שהיא הנקראת יראה כנודע.

והנה כמו שיש בא"א שתיים ש"ע ש"ע, כן יש גם באימא עילאה המקבלת אותם, וזה ענינם: כי הנה נתבאר בפרשה יוצא יעקב מבאר שבע, כי אימא מתלבשת תוך ז"א עד החזה שבו, כי שם סיום היסוד דאימא, והנה הם שש ספירות, ושליש, והם: כהב"ד חו"ג ושליש א' דת"ת, כל א' כלולה מ"י, יעלו ס"ג, כי כבר ידעת, כי הוי"ה דס"ג היא באימא. גם ידעת, כי יש באימא ד' שמות אהי"ה, שנים הראשונים במלוי יודי"ן, והג' במלוי אלפי"ן, והד' במלוי ההי"ן. גם יש באימא ג' הוי"ות דמלוי ס"ג, והנה הם ז' שמות, ועל שמם, נקראת אימא באר שבע, ומשם יוצא יעקב בפני ז"א, מן החזה ולמטה כנודע. ומכל הוי"ה מאלו הג' דס"ג, יוצא שם א', הנקרא יא"י שבתוך המלוי הזה כנודע, והנה הוא בגי' א"ל, וכבר נתבאר, כי ב' פעמים א"ל, הם בגימטריא ש"ע. וכן הש"ע הב' מן

שאין הטל נעצר לעולם ומן ז"א נמשך לנוקבא. והנה זרין שניהם נק' חבור הוי"ה ואדנ"י, שהם בגימטריא מלך. נלע"ד שמואל, עם הכולל. נלע"ד חיים, כי אין זה ממורי זלה"ה, כי כבר הודעתך שהיה מבזה ומואס במי שמונה מספר קטן, והדברים בעצמם מוכיחים ג"כ.

כבר הודעתך, כי גם זה לעומת זה עשה האלהים, ולכן נבאר לך קצת כינוים שהם בקדושה, וכנגדם הם בקליפה. הנה ש"ע נהורין, יש בפנים העליונים. כנזכר באורא רבא, וזה ענינם, הנה הפאה של הראש דא"א, היא המלכות שבו, כי הכתר הוא פרצוף, וכן חכמה שבחכמה שבו. ואין לנו כח בחכמה, רק מלמטה למעלה עצמו באריך, ומלכות היא האריך, והיא אלהים, וכן פאה בגימטריא אלהיים. ויש ג' שמות א"ל: השנים, בשתי הפאות, והא', במצח. והם שורש לג' עולמות ביע"ע (ע) שהם: א"ל שד"י, א"ל יהו"ה, א"ל אדנ"י. והי"ס הנשארים, לא קבלתים. ומג' א"ל אלו, מאירים לה' שמות א"ל שיש בפנים, הנקרא תרין תפוחין. וכמו שג' הוי"ות הם י"ב אותיות, ועם הכולל הם י"ג, שהוא הנק' מזלא דאריך, ומהם מאירים לט' תיקוני דיקנא דז"א, כך אלו הו"ה א"ל שבפנים דאריך, יורדים הארה ביסוד דז"א הנקרא יוסף, שהוא בגימטריא ה' שמות א"ל, (נלע"ד שמואל עם הכולל) גם הוא בגימטריא ג' שמות הוי"ה דבין במלוי ההי"ן, גם הוא בגימטריא קנאה, (פ) בסוד אין אדם מקנא לאשתו אא"כ נכנס בו רוח טהרה, ואז כשמאירים אלו הו"ה א"ל ביוסף, נעשה אבר"ם, בסוד אבר"ם כמו שיתבאר, והו"ה התעוררת אל הווג, ואמנם אברהם הוא בגימטר' שמנה שמות א"ל הנו', שהם שלשה דבשתי הפאות והמצח, וה' דבתרי תפוחין.

ונחזור לענין ראשון, (ז) כי הנה בשתי פנים

הגהה

(א) א"ש, כך מצאתי כתוב מלת מתחיל, ואין לה הבנה, ולא רציתי לשלוח יד בה, ואולי צ"ל מתחלה כנל"ד.

הנהרות ומראה מקומות

- (ז) ע"ה שער א"א פי"ג וי"ד. ספר הלוקטים
- (ח) במדבר רבה פ"ט י"ב. ועיין סוטה ג'.
- (ט) ישעיה סימן י' בפסוק ושעשע יונק על חור פתן.

את עמו ישראל בשלום, אותיות מלבוש. ק) והסוד הוא, כי אחד שבתפלת י"ח המשכנו כל התארות אל הקדושה, ואנו מתפחדים שמא יתאחוזו בהם הקליפות, ולכן אנו או ממשיכים אותו החשמל הנקרא מלבוש, הנדמו באותיות בשלום, כדי שלא יתאחוזו בהם הקליפות, באורות אשר המשכו אל הקדושה, ע"י תפלת י"ח. גם זהו סוד ופרוס עלינו סוכת שלום, ד) שאנו מזכירים בתפלת ערבית, בין בשבת בין בחול, והוא דמו אל פריסת המלבוש והחשמל דאר"מ, שהוא כעין סוכה, ונקרא סוכת שלום. ועם כ"ז אין החשמל דשבת דומה לחשמל דבימי החול.

א"ש הואיל ואתא לידן ענין ההשמל, אכתוב ג"כ דרוש אחד קטן בענין החשמל, ז"ל, ענין החשמל כבר הודעתך, כי צלם של ז"א, נחלק לג' חלקות: כי אות צ', היא הבחי' שנכנסת בפנימיות תוך ז"א. ושתי אותיות ל"ם, הם ב' בחי' אורות מקיפים אליו על ראשו. והנה הם נחלקים לז' מקיפים, כי כן ל"ם הם ז', ואלו עצמם הם ב' אותיות מ"ל מן חשמ"ל. והענין, כי מל הוא לשון דבור, ש) כתרדגמו ממלל, וכמ"ש ז"ל ת) פעמים חשות, פעמים ממללות, והביאור הוא: כי כשמקבל ז"א אלו הו' מקיפ"ת, שהם ל"ם דצלם, אז נעשה מל, וממלל ומדבר, ומוציא הבל אר"מ מתוך פיו. וזהו סוד ז' הבלים, הנוכדים בקהלת, שהם ז' מקיפים הנוכדים, שיוצאים בסוד הבל. וזהו סוד משי"ה הבל הבלים הכל הבל, ירצה כי כל חיות ז"א, תלוי באותו ההבל של פה דז"א, הנמשך מז' מקיפים הנו'. וזהו סוד פסוק על כל מוצא פי ה' יהיה האדם, כי הנה

הפנים בחלוף מצפ"ץ כנוכד, הרי ש"ע ש"ע באימא, וזהו ג"כ ושעשע יונק על חוד פתן. כי ושעש"ע הם ב' ש"ע ש"ע הנוכדים, גם יונק היא אימא, שהיא אהי"ה במלוי יודי"ן, בני' ינ"ק עם הכולל. (א) על חוד פתן, הם הקליפות. והענין הוא, כי כמו שיש ש"ע נהודין בקדושה, כך יש גם בקליפה, והם נהפכים שם, ונקרא ע"ש, בסוד כבגד יאכלם ע"ש, כמבואר אצלינו בסוד חבוט הקבר.

גם כנגד שני ש"ע ש"ע שהם בנימטריא תש"ם כנוכד לעיל בענין הקדושה, כן ישנם בקליפות, אשר עליהם דמו הכתוב, והארמה לא תש"ם, מצד אותם הקליפות. והנה אם תוסיף מספר ה' אותיות אל"ף למ"ד על חשבוננו, שהוא ש"ע כנוכד, יעלה הכל בגימטריא שצ"ה נהודין, והם סוד חשמ"ל של הקדושה, וחשמ"ל בגימט' מלבוש, והוא אותיות בשלום. (ב) והענין הוא, כי אלו השצ"ה נהודין, הם נעשים מלבוש ואור מקיף א' אל הקדושה, כדי שלא יתאחוזו בה הקליפות.

ופי' חשמ"ל הוא, כי בזמן שמאירים אלו השצ"ה נהודין, אז הוא ח"ש, וכשחס ושלום יש בהם שליטה אל החיצונים או הוא מ"ל. ודע, כי בכל עולם מן ד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, יש מלבוש ואור מקיף א' הנקרא חשמל של העולם ההוא. אמנם אינם שוים, דק כל א' הוא כפי מדרגתו, כי חשמ"ל דאצילות, זך מכלם, ושל עשיה צב וגס יותר מכולם, לפי ששם הוא עיקר אחיות הקליפה כנודע. ולכן אחר סיום תפלת י"ח, אנו חותמין בא"י המברך

ה ג ה

(ב) א"ש, צריך עיון, כי חשמ"ל ומלבוש יתדים במספר ג' על השצ"ה נהודין, ואולי אותיות אה"ע מתחלפות הה' בחי"ת, כנלע"ד.

(א) נלע"ד חיים, כי השומע טעה, וכך צ"ל, כי הנה הש"ע הנוכד, הם מבחינת א"ל, היוצא מן שם יא"י, שבמלוי שם ס"ג, והם האחורים דס"ג בנימטריא קס"ו, כמנין יונק, כנלע"ד.

הגהות ומראה מקומות

ספר הלקוטים יחזקאל סימן י"א.

ק) פע"ח דרושי עמידה פרק כ"ו.

ת) זהר יתרו פ"א: פנחס רכ"ח. ת"ז תקון י

ר) שער הכוונות ופע"ח דרושי שבת.

כ"ה: חגיגה י"ג:

ש) ע"ח שער פ"ח פ"ו. ושער הצלם פ"ב.

וזהו סוד הנותן שלג כצמר, כי כמו שנתבאר, כי בהסירך שרש הדי' אלפינ מן מדת, ישאר תם. כך בהסירך שרש ג' אלפינ אלו ממלת שלג, ישאר בגימטריא צמ"ר. וזהו הנותן שלג כצמר, ולכן הצמר גרועה בלבנוניתה מן השלג. בסוד מראות נגעים, בהרת: עזה כשלג. שאת כצמר לבן, שהם הקליפות, שכנגדם בקדושה, כמו שנבאר.

גם זהו סוד אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכו', כצמר יהיו וכו', כי ע"י אימא עילאה, שהיא יום הכיפורים, והיא שלג וצמר כנזכר, מתלבנים עונות ישראל. ואל זה נרמו בספר הזוהר, בפרשת בראשית, בפסוק והוא הכה את הארי ביום השלג, דאתדן בבי דינא עילאה, והיא אימא, הנקראת שלג, ה' עילאה, דמינה דינין מתערין. אבל נוקבא דז"א, היא בי דינא תתאה, ה"א תתאה.

גם שלג, אותיות שגל. וזהו סוד, נצבה שגל לימינך בכתם אופיר, שהוא בשעת הזווג העליון שאז הוא שעת רצון. וכנגדו בקלי' כתוב גבי כורש בספר עזרא, והשגל יושבת אצלו, וכבר ידעת, כי תרגומו וכלבתא, כי הנקבה דקליפה נקראת כלב, כי זהו סוד בלאדן בן בלאדן, שהיו פניו דומות לכלב, כי זהו שרשם. וזהו הכלב שהיה רבוץ על גבי המזבח, כשלא היו הגונים מעשה התחוננים, ובלאדן שמו, כנזכר בספר הזוהר פרשת צו. וזהו סוד פסוק והוצב גולתה הועלתה, בנחום סימן ב', ותרגום הוצב הוא כלבתא, והיא המלכות הטמאה, וכנגדה בקדושה, היא הנקראת הוי"ה דב"ן דההי"ן, שהיא בגי' כלב, כי זו ב"ן, וזו כלב. גם הקדושה נק' אילת השחר, אילה קדושה. ובטומאה כלבתא מסאבא. כל האחוריים, בגימטריא: צור"י כ"ד. הם ג' בחי': הא' היא ציור אות ה', בשני ציורים: ד"ו, או ד"י, הרי כ"ד. השני של המלוי, וזהו סוד ותמלא כדה, השלישי באדני, וסודו ותע"ר כדה אל השוקת.

כל ציור אות ה"א, שהם: ד"ו, ד"י, וד"ו.

הגהות ומראה מקומות

הכונות ק"ש ד"ו. תע"ס שיעור י"ד אות קנ"ד. (ב) צ"ל התם. ועיין בוהר שלא את קכ"ו בסלם כל המאמר תם — תמים.

כל חיות ז"א הנקרא אדם, שהוא בגימטריא הוי"ה דמ"ה, הוא נמשך מחמת שבעת המקיפים הנו', אשר נותנים לז"א, ומכחם יש לו הבל דיבור מוצא פיו כנזכר, וזהו כי על כל מוצא פי ה' וגו'.

כינויים אחרים יש, והם אלו: דע, כי מן הג' ס"ג וד' אהי"ה הנזכר, הם סוד התפלין שבז"א, (א) ומהם נמשכת הארה, וכולטת לחוץ באחורי רישא דז"א, ונעשית קשר של תפילין של ראש, והיא הנקרא לאה אשת יעקב כנודע, ונעשת מן הדי' אלפי"ן. של ד' שמות אהי"ה הנזכרים, ולכן קשר זה הוא צורת ד', כנגד ד' אלפי"ן הנו'. והנה ארבעה פעמים אלף, הם בגי' מד"ת, והוא כינוי אל' לאה, הנקראת כך, על שם ארבע אלפי"ן שמאירים בה. ואליה רמו דוד, באומרו ומד"ת ימי מה היא.

גם המוחין עצמם של לאה, הם ארבעה אהיה הנזכרים, שניב דיודי"ן, וא' דאלפי"ן, וא' דההי"ן, והנה יעקב לא השיג בכל מדת הנזכרת, רק ב' אותיות ת"ם, כי בשרש הארבע אלפי"ן עצמם לא השיג. וזהו סוד פסוק ויעקב איש ת"ם. גם הנה ארבע אלפי"ן בגימטריא מד"ת, ואם תסיר הדי' עצמה, שהיא שרש הארבע אלפי"ן פשוטות, שהם של לאה, נשאר ת"ם. וזהו ויעקב איש תם. ודע כי אימא נקראת מ"י כנודע, ונוקבא דז"א נקרא י"ם, תשים (ב) התי"ו יהיו תמים, וזהו סוד תמים תהיה עם ה' אלהיך.

וכנגד תם זה שבקדושה, יש בקליפה אותיות מ"ת, כנודע כי המות הוא בקליפות, והענין הוא, כי ד' אלפי"ן הנו', משם חיות הקליפות, וכשיוסרו ד' אלפי"ן אלו מן הקליפות, ישארו מ"ת מן מד"ת, אשר בה נתאחזו הקליפות. והנה אם ב' אהי"ה הראשונים דיודי"ן, תמנה אותם בבחי' א', להיותם שוים, נמצא שהם ג' אהי"ה בלבד. עוד פעם שני, כי נודע שהמוחין של ז"א בתחלה, היו ארבע מוחין, ובהתלבשם תוך נה"י דאימא, נעשו ג' מוחין חב"ד, והנה איתם ג' אלפי"ן אשר בהם, הם יוצאים ומאירים בלאה, ונקראת שלי"ג.

(א) ע"ח שער הארת המוחין פ"א ושער לאה רחל פ"א. שער הפסוקים פרשת ויצא. ספר הלקוטים תהלים סימן ל"ט וסימן קמ"ז. שער

או יהיו ל"ו אותיות, כמנין לא"ה, כנודע כי ההוי"ה דב"ן היא בלאה. ובהיותה חסירה מן האלפ"ין הנו', יהיה ד"ל, שהוא דל ועני וחסר. וסימנך מדוע אתה ככה ד"ל ב"ן המלך, כי המלכות יש בה ד"ל אותיות, והיא הוי"ה דב"ן. וזהו ד"ל ב"ן המלך.

שם ההוי"ה, נכללו בה שני שמות: הוי"ה, ואלהים, באופן זה: כי הנה הוי"ה בגימטריא כ"ו, ואמנם אותיות כ"ו הפשוטות, הם כנגד שם ההוי"ה. ובמלואיהם שהם כ"פ ו"ו, הם בגימטריא הוי"ה אלהים. והמלוי לברו שהם פ"ו, הם בגימטריא אלהים. גם ג' הוי"ות פשוטות, בגימטריא מזל"א. גם ג' הוי"ות דע"ב ס"ג מ"ה, האחורים שלהם, הם ע"ח אותיות, כמנין מזלא.

אות הנון

נוצר: שי"ן, חסד: שי"ן דל"ת. לאלפ"ים: שי"ן דל"ת יו"ד.

אות העין

ע"ו, ויתן ע"ז למלכו. הם שני בחי': האחד היא שם אדני, בגימטריא ס"ה, ועם י"ב אותיותיו במלואו, הרי ע"ז. השני הוא ההוי"ה דס"ג ועשר אותיותיה הרי ע"ג, ועם ארבע אותיות הפשוטות, הרי ע"ז.

עין: כבר נתבאר במספר הע', ג' בחי', בע' של שמע ישראל, ג' ועיין שם. עוד יש בה בחי' אחרות: הא' הוא כנגד שלשה חסדים פחות שלישי, שהם אורות מגולים כנודע. והנה הם שלשה הוי"ות פחות שלישי, יעלו בגימטריא ע'. גם מלת חס"ד עצמו, שהוא בגימטריא ע"ב, כשנחלקו לשלישים.

אות הפא

פ"ז הוא הוי"ה דאלפ"ין, מ"ה עם מ"ב אותיותיו, בפשוט, ובמלוי, ובמלוי המלוי, הרי

הם בגימטריא מ"ב. גם מספר כ"ו של ההוי"ה, ועם ארבע אותיותיה, ועם י' אותיות המלוי שלה הם מ"א. (נלע"ד שמואל עם הכולל).

כונן: הוא הוי"ה דיודי"ן ע"ב, והוי"ה ד"ן כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"א בגימטריא ד"ן. ושתייהם בגימטריא קכ"ו. וסודם כונן שמים בתבונה. כ"ח אותיות שיש במלוי דמלוי הוי"ה דע"ב. וכ"ח אותיות שיש במלוי דמלוי הוי"ה דס"ג, וכ"ח אותיות שיש במלוי דמלוי הוי"ה דמ"ה. הם בגימטריא פ"ד.

כרת: בגימטריא רשע"ים. קס"א קנ"א, שי"ב. והוא איש עם הכולל, בגי' איש תהפוכות. ס"ג ומ"ה הוא חק.

אות מם

מ"ה וס"ג, בגימטריא ח"ק, מעבר יב"ק, יש בו ד' בחי': הא' הוא, חבור הוי"ה ואלהים. השני הוא, חבור הוי"ה וההי"ו, השלישי הוא, אחור של יה"ו ביודי"ן. הרביעי הוא, הוי"ה ביודי"ן, האחורים המליאים בגימטריא קפ"ד, וכשתסיר ממנה האחוריים הפשוטים, ישאר יב"ק.

מן ג' הוי"ות של ע"ב מ"ה ב"ן, יוצאים ג' שמות אלהים, כיצד: הוי"ה דיודי"ן בגי' ע"ב, ועם יו"ד אותיותיה בפשוט ובמלוי, הרי פ"ו, כמנין אלהים, הוי"ה דמ"ה דאלפ"ין, עם מ"ב אותיותיה, בפשוט ובמלוי ובמלוי המלוי, יעלו פ"ו, כמנין אלהים עם הכולל. הוי"ה דב"ן דההי"ן, עם ל"ד אותיותיה, בפשוט, ובמלוי, ובמלוי המלוי, כזה: יהו"ה. יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. יו"ד ו"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, ו"ו ו"ו, ה"ה ה"ה. שהם ד"ל אותיות עם הכולל, ב"ן וד"ל, בגי' פ"ו, ודע, כי שני מלויים יש בהוי"ה דב"ן (ב) הנזכרת, האחד היא על דרך הנזכר, והם ד"ל אותיות עם הכולל, השני הוא, כאשר נמלא כל הווי"ן של ההוי"ה הנזכרת באלפ"ין, כזה: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה. כי

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ח שער הנסירה פ"ב. שער הכונות דרושי ק"ש דרוש ו'. פע"ח שער ק"ש דיצור.

(ב) פע"ח שער הזמירות פ"ב. ספר הלקוטים

שמואל סימן י"ג.

אחרות נגלות הם ח"י ווי"ן, בעבור כי הטי"ן ווי"ן לבדם הם צ', ועם ב' אותיות י"ד הם ק"ד, ומה שלא הזכיר הוא"ו שבין הי"ד דל"ת, הטעם הוא, כי הוא"ו כבר נכנסה בין הטי"ן ווי"ן הנז', כנלע"ד).

אות הריש

רנו ליעקב שמחה, הנה ההוי"ה במלוי ידי"ן, בגימטריא ע"ב. והאחודים שלה במלוי ידי"ן, ג"כ הוא בגימטריא קפ"ד, ושניהם יחד, הם בגימטריא רנ"ו. עוד ירצה באופן ב': שלשה חבורים ויחדים, של הוי"ה אהי"ת, ושל הוי"ה אלהים, ושל הוי"ה אדני, בגי' ג"ד. ועם ששה כוללים של ששה השמות, הרי הכל יחד רנ"ו.

אות השי"ן

שם הוי"ה דאלפי"ן, תעלה בגי' מאתי"ש בזה האופן: תכה י"ד פעמים ה"א, יעלו ק"כ ותכה וא"ו פעמים ה"א, יעלו ע"ת. הרי קצ"ת. ועם שני הכוללים שהם כללות י"ה, וכללות ר"ה, יעלו יחד הכל מאתי"ש. עוד ירצה באופן אחר, כי ההוי"ה הנזכרת בהכאות הנז', יעלו בגימטריא קצ"ח כנזכר, ועם י' אותיותיה הרי בגימטריא יצח"ק.

שמים ב"ט, בגימטריא עשי"ת, והם השמים הנמשכים מן א"ל ימין, ומן א"ל שמאל.

אות התיו

תולע, ז. דע, כי כמו שיש תולעת ישראל בקדושה, כן יש בקליפות, כי הוא תולע המדקיב ומכלה הכל, כמו שנבאר בענין פרשת התמיד, בפסוק עול"ת תמיד. והענין הוא, כמו שבכל

פ"ו, וכנלע"ד שמואל, האמנם לא מצאתי כתוב אלא ק"ו, ומוכרח לומר שהוא טעות קולמוס.

אות הצדי

ד) צבאות, ב' שמות הם: יהו"ה צבאות, ואלהיים צבאות. ונודע, כי הנצח וההוד נקראים צבאות, אלא שבנצח ההוד של ז"א נק' יהו"ה צבאות, והנהי"י של נוקבא, נק' אלהים צבאות. והו סוד פסוק, יהו"ה אלהים נתן לי לשון למודים. כי לשון בגימטריא אלהים בפשוטו פ"ו, ואלהיים במלוי יודי"ן ש', הרי לשון ולמודים: הם נצח והוד כנודע. הדי כי לשון למודים, הוא אלהים צבאות, והנה נתבאר, כי אלהים צבאות, הם נצח והוד של הנקבה, לכן נרמזה הנקבה בתיבת לשון, שהוא בגי' שכינה עם הכולל, ודע, כי אלהים צבאות, שניהם שוים בגימטריא, והוא, כי אלהיים במלוי ההי"ן בבחי' האחודים, הוא בגימטריא אלף. וכן נצח והוד, כל א' נקרא צבאות, כמבואר אצלינו בפרשת וארא, בענין אותם אלף יאורין חסד חד, והנה שניהם בגימטריא אלף, עם ב' כוללים של שניהם.

אות הקוף

ק"ד, הוי"ה דההי"ן, ה) אם תציר כל ה' מהם, ציוד שלשה ווי"ן כזה: ה) הם ו) ט"ו ווי"ן, ועם שלשה ווי"ן אחרות נגלות, הם י"ח ווי"ן, בגימטריא צ'. ועם שני אותיות י"ד שבאות יו"ד הרי ק"ד. והנה גם ההוי"ה דההי"ן כפולה, הם בגימטריא ק"ד (א"ש, כ) מצאתי כתוב, ומוכרח הוא לומר, שטעות קולמוס נפל, במה שאמר ועם שני אותיות וכו'. בעבור כי הי"ח ווי"ן לבדם מספרם ק"ח, ובי"ד עולים קכ"ב, אלא צריך למחוק מה שאמרו ועם שלשה ווי"ן

הגהות ומראה מקומות

- ד) ע"ח שער השמות פ"ו. שער רוח הקודש יחוד ק"ש שעל המטת.
- ה) שער הכוונות ענין כונת ק"ש דרוש ח'.
- ו) צ"ל י"ב, ועם ג' וי"ן אחרות נגלות הם ט"ו.
- ויתורין קושייתו של הרש"ו בתגו"ה א"ש.
- ז) שער הכוונות דרושי תפלת השחר דרוש
- ג' ד"ה גם ב"ט. שער טאמרי רשב"י תרומה, שער הגלגלים הקדמה כ"ג, דף כ"ה ע"א.

דיקנא דא"א, עם רי"ו התחתון שבה, שהם אחורים פשוטים של ההוי"ה, שהם ע"ב, ואחורים מליאים בההי"ן, שהם קד"ם, ושניהם הם רי"ו. והנה שני פעמים רי"ו, הם תב"ל. וכבר נתבאר זה אצלי, בכונת קריאת שמע של השכיבה על המטה עניינם, ואז נקראת תבל.

ענין רמ"ח (ח) איברים שבאדם, הם ד' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהם בגימטריא רל"ב, ועם י"ו אותיותיהם הפשוטות, הם סוד רמ"ח איברים שהיו בכח בצלם תוך אימא. שם יאהרונה"י, נרמז באות א', להורות: כי הקב"ה ושכינת עזו, הנקראים בחבור השם הנזכר, הנה הם אחד, והענין הוא, כי יר"ד ראשונה ואחרונה שבשם הנזכר, הוא סוד אות ו' שבאמצע אות א'. ט) אליף למ"ד בגימטריא הק"ף, שני א"ל במלואם, בגימטריא ש"ע נהורין.

דרוש בעולם האצילות, בסדר ה' פרצופים שבו.

ונתחיל בדרושי עולם האצילות בפרטות. בסדר ה' פרצופים שבו. כבר נתבאר לעיל (י) בדרושי א"ק, ענין עולם האצילות, כי בתחלה יצא בסוד י' נקודות, והיה אז נקרא עולם הנקודים, ואח"כ נתקן ונקרא בשם עולם האצילות, וזה ענינו: דע, כי בתחלה כשיצאו אלו הי"ס, לא היה עדיין בהם תקון, אמנם יצאו אז בבחי' היותם י' נקודות בלבד, והיה בהם בחי' עצמות וכלים, ר"ל: אור, וכלי. ולהיותם בלי תקון, לכן בחי' הכלים שבהם, לא יכלו לסבול האור העליון, ונתבטלו ומתו, ואלו הם סוד המלכים שמתו, כמ"ש באדרת נשא, בפסוק ואלה המלכים אשר מלכו בארץ

בקר מתעורר החסד, שהוא שם אבגית"ץ, שהוא בחדס כנודע, והוא בגימטריא תול"ע. כך בכל בקר, מתעורר החסד שבקליפה, הנקרא ג"כ תולע, בסוד וחסד לאמים חטאת. ולכן היו ישראל מקריבים עולת תמיד, לבטל אותו התולע הנזכר.

גם דע, כי התולע, הם סוד י"א סמני הקטרת שהם י"א קליפות, שהם סוד עשתי עשרה יריעות, והם סוד י"א ארורים שבפרשת כי תבא. והנה כל א' מהם נקרא אדם, והנה י"א פעמים אדם, הם בגימטריא תצ"ה, ועם י"א כוללים שבהם, הם בגימטריא תולע. וזהו סוד, לעו"ת אדם בריבו, כי מאלו י"א אדם הנזכר, שהם בגימטריא לעו"ת, נמשך עות הדין בתחתונים, ולפי שהם בקליפה, לכן אדני לא ראה, שהוא הקדושה.

גם זהו סוד ואמר אי אלהימו, ונפסיק התיבה לשנים: אלה"י, מ"ו. והנה אלה"י, בגי' מ"ו, וכל אחד מהם עולה בגימטריא אד"ם עם הכולל, שהוא מ"ו, והנה הם בגימטריא י"א, כמנין א"י, שהוא י"א פעמים אלה"י, או מ"ו, והשתא אתי שפיר, אי אלהימו.

גם זהו סוד תביאמו ותטעמו, שהיה מן הראוי לומר תביאם ותטעם, אבל ענינו הוא תביא ותטע, לאותם י"א פעמים מ"ו, ותזככם בסוד י"א סמני הקטרת, ותביאם בהר נחלתך, אל הקדושה, כמו שידעת שהם הבירורים של המלכים שמתו, ויש בהם ניצוצות קדושה. גם תבין, איך במלת תביאמו, נרמז: תביא, י"א, מ"ו, שהם י"א אד"ם הנזכר, אל הקדושה. והנה זה התולע, הוא בגימטריא שר"ר, וזהו סוד שור שחור בימי ניסן, שהוא דינא קשיא. תבל, דע, כי כינוי זה הוא בנוק', כאשר מתחברים בה רי"ו העליון שבמזל קדישא

הגהות ומראה מקומות

האמצעיות שבשם הנזכר, הוא סוד אות ו' שבאמצע אות א' ונראה שיש כאן חסר מחמת טעות הדפוס. ועיין ברע"מ פנחס אות ר"א ובדרושי דף רכ"ג: (י) לקמן בדרוש הבא. ע"ח שער המלכים פ"ה ו' ז'. ע"ח עם פמ"ס ענף י"א י"ב. מבר"ש ש"ב ח"ב פ"א ב' ג' ד'. ושי"ה ח"א פ"א.

(ח) לעיל דרוש קין והבל. ע"ח שער הצלם סף פ"ב ופ"ג. שער הנסירה פ"ד ושער מ"ן ומ"ד פרק י'.

(ט) עיין לקמן לפני דרושי ז"א, וז"ל, והענין הוא כי יר"ד ראשונה ואחרונה שבשם הנזכר, הם תרין יודין עלאה ותתאה שבציר א', וי' אותיות

שאלו הן נקודות, בבחי' עצמות ואורות, יהיו הם מלבישים ומכסים אל נה"י דא"א, ונתעלו הנה"י ההם, בחג"ת שלהם בתוכם, כמבואר בדרושים הקודמים, ואז ו' נקודות ההם, היו שם בסוד עיבור, בסוד תלת כלילן בתלת כנודע, ועי"כ נעשו כלים בבחי' פרצוף שלם, אל האור והעצמות שלהם, ואז גם כל ניצוצות הקדושה, שהיו באותם המלכים הכלים הראשונים שלהם שמתו, עתה נתעלו למעלה, ונתחברו שם יחד, ומכל זה נעשה בחינת פרצוף אחד שלם, הנקרא ז"א.

וכעד"ז היה הענין, בנקודה ה', שנעשה אליה פרצוף אחד שלם, הנקרא נוקבא דז"א. ונמצא, כי כל מציאות אלו העיבורים הנזכרים אצלינו, כלם היו לצורך התקון, שהוא היות בהם פרצוף שלם, כי בהיותם בתחלה בסוד נקודה לבד, נתקלקלו, מה שאין כן בבחינת האורות והעצמות שבתוכם, כי לא נתקלקלו כלל חס ושלום, ולכן לא נתחדש בהם דבר ע"י העיבור אמנם מה שנתחדש בהם והיה, כי בתחלה (א) לא היו נכללים בנקודה אחת ולא היו יכולים להראות פעולתם ולהוציא כחם, לחסרון תקוני הכלים. ואחר כך על ידי העיבור, אשר כל הכלים נתקנו, ונעשו פרצוף שלם, ואז הוציאו כחם, והראו פעולתם לחוץ, כי נתחלק אור הנקודה ההיא, לעשרה חלקים, והראו כח הראיה בעינים, והשמיעה באזנים, וכיוצא בזה.

ואח"כ נחזור לבאר יותר, ענין הקלקול והתקון של הכלים. ובתחלה נציע שאלה אחת, להבין הענין הנזכר, והיא, כי מאחר שכל ה' הנקודות הנז' של קדם התקון, חזרו להיותם אח"כ בסוד תיקון, חמשה פרצופים שלימים בלבד, והם הנקראים: א"א, ואו"א, וזו"ן. א"כ היה ראוי, שגם שרשם מתחלה, קודם התקון, לא יהיה רק ה' נקודות לבד, וא"כ מה נשתנה ז"א, מכל השאר, שכל פרצוף נעשה מנקודה אחת לבד, והוא נעשה משש נקודות. ולמה כל נקודה מן ה' האחרות, לא נתחלקה לששה נקודות, על דרך שנתחלקה נקודות ז"א, לז' נקודות, ועוד, למה נקודת ז"א נתחלקה למספר חגהות ומ"מ: א) מלת לא נראה מיותרת.

אדום וכז', וכבר ביארנו הטעם, למה יצאו מתחלתם בלתי תיקון, ואמרנו, כי כונת המאציל העליון היתה, לברא בעה"ז מציאות הקליפות החזקות, שהם צריכות בעה"ז, לשלם פורענותן של רשעים, העוברים על דבריו ית', ואלולי כן לא היה שכר ועונש בעה"ז כלל, ולכן יצאו הי"ס הנז' בראשונה בלי תיקון, ועי"כ מתו הכלים ההם, ואחר מיתתם, יצאו ונבראו הקליפות מהזוהמא ומהסיגים שבהם, ואחרי שיצאו והובררו מהם הקליפות, אז כל בחי' הקדושה והטהרה שהיתה בכלים ההם, נתעלת למעלה, וחזרה להתקן ע"י התיקון, ונשארה נקיה מן הסיגים הנז'.

והנה ענין התקון היה באופן זה: כי מן הנקודה הא', שהיתה נקראת קודם התיקון בשם ספירת הכתר, הנה עתה נתחלקה ג' חלקים, והם ענין ג' רישין, הנזכר בריש אדרת האזינו, אשר הם: בחי' עתיק יומין, רישא עילאה, ובחי' א"א, תרין רישין תתאין, בסוד כתר וחכמה, כמבואר אצלינו, ואז נתלבשו זה בתוך זה, עתיק בתוך א"א, ואח"כ מן הנקודה הב' והג', שהיו נקראים חו"ב, נעשו עתה ב' פרצופים או"א, המלבישים ע"ג חג"ת דא"א, ואח"כ משש הנקודות הנקרא חג"ת נה"י, נעשו עתה פרצוף אחד, הנקרא פרצוף דז"א, ומנקודה ה', הנקרא מלכות, נעשה עתה פרצוף אחד, הנקרא נוקבא דז"א, וב' פרצופים אלו, שהם זו"ן, מלבישים ע"ג נה"י דא"א, ואמנם היות ענין זה נק' בחי' תקון, הוא, לסבה זה, כי כאשר נתעלו ב' הנקודות הב' והג', הנקרא חו"ב, עלו למעלה, והלבישו לחג"ת דא"א, כנודע, וע"י אותו הכסוי וההלבשה, שהלבישו, נעשה להם בחי' כלים בפרצוף שלם, מלבד בחי' כלים שלהם והמלכים שלהם הראשונים שמתו וירדו למטה, אשר נתעלו עתה כל ניצוצות הקדושה שבהם, ואז נעשו חר"ב שתי הנקודות הנז', נעשו שני פרצופים שלימים, הנקרא או"א.

גם ו' נקודות התחתונות, שהם: מחסד עד יסוד, העצמות שלהם שהוא האור שבתוכם, נשארו ערומים מבלי לבוש, כי הכלים שלהם, המלכים שלהם, מתו, וכדי להלבישם, הוצרך

שבנקודה השלישית. לפי שיצאו כל יי ויי מחוברות יחד, בבחי' נקודה אחת. אבל אלו ו' חלקי הנקודה הרביעית, יצאו נפרדות זו מזו, ולכך נקרא בשם ו' נקודות, אבל אינם רק ו' חלקי נקודה לבר.

ונקודה החמישית היה בה חסרון יותר גדול, והוא, כי ממנה נעשת אח"כ פרצוף נוקבא דו"א, והיתה גם היא ראויה להיות בה עשרה חלקים, ואמנם לא היה בה רק חלק אחד לבר, שבכל יי חלקיה, ולזה החלק העשירי שבה, אנו קוראים נקודה אחת, עם היות שאיננה רק חלק עשירי שבנקודה ההיא. והרי כי הנקודה דנוקבא דו"א, יצא בחסרון גדול יותר מחסרון שיש בנקודת ז"א.

הכלל העולה, כי הי' נקודות שיצאו בתחלה, אינם רק ה' נקודות לבר, אשר מהם נעשו אח"כ ה' פרצופים. והנה הנקודה הראשונה והשנית השלישית, יצאו כל אחת ואחת מהם, כלולה מ' חלקים, הראוים להיות בה. ועוד שהיו נקשרים ומחוברים יחד, וכל הי' נקראו בשם נקודה אחת לבר, לסבה הנז'. ונקודה ד', לא יצא כלולים בה, רק ו' חלקיה לבר, ועוד שיצאו נפרדים זמ"ו, ולסבה זו נקראו ו' נקודות עם שאינם רק ו' חלקי הנקודה. ונקודה החמישית, לא יצא ממנה כ"א החלק העשירי לבר, ולחלק זה אנו קוראים בשם נקודה אחת חמישית. והנה ה' חלקים שיצאו מן הנקודה דו"א, הם השש קצוות שלו, הנקראים חג"ת נה"י שלו, ושלושה ראשונות שלו, שהם הנקראים כחב"ד שלו, שהם המוחין שלו, לא יצאו. אבל החלק העשירי שיצא מן הנקודה דנוקבא דו"א, היא הכתר שבה, וט' תחתונות שבה לא יצאו.

ועתה צריך לבאר טעם, למה נשתנו נקודות זר"ן, שיצאו חסירות ושלושה נקודות הראשונות יצאו שלימות. וגם לבאר השנוי שבין ז"א לנוקבא, כי מזה יצאו ו' חלקיה, ומזה חלק עשירי לבר. ולא עוד, אלא שבנקודת הז"א יצאו החלקים התחתונים, וחסרו העליונים. ובנקודת נוקבא, יצא החלק העליון שבכלם, וכל ט' התחתונות חסרו.

והתשובה היא זו, דע, כי כל העולמות

שש נקודות, ולא למספר אחר, והיה ראוי שתחלק למספר השלם, שהוא עשר נקודות, כנודע כי לית נקודה, ולית פרצוף, דלא אתכליל מ"ס. גם צריך לדעת, למה מצינו בס"ה ג' בחי' של עיבור ויניקה ומוחין בענין ז"א לברו, ולא הזכר, לא בנוקבא, ולא באו"א. ואם תאמר שלא היה בהם, צריך לדעת טעם הרב.

והתשובה היא, דע, כי האמת הוא, שאע"פ שאנו אומרים, שבתחלה יצאו ו' נקודות, אינם רק ה' נקודות לבר, אבל הענין הוא, כי אלו ה' נקודות לא היו שוות בהשוואה אחת, כי נקודה הראשונה, היתה גדולה ככל שאר ו' הנקודות. וכן נקודת אבא, ונקודת אימא, היו גדולים על כל הו' שלמטה מהם. והנה ג' הנקודות הראשונות, כל אחד משלשתם, היתה שלימה בכל חלקיה, פירוש: כי כל אחת מהם היתה מבחי' יי חלקים, כנז"ל, דלית נקודה דלא אתכלילת מ', ולכן כל א' משלשתם, נעשה אח"כ פרצוף שלם, והם: א"א, ואו"א. אמנם הנקודה הד', שממנה נעשה אח"כ פרצוף ז"א, לא היה בה בתחלה בחי' יי חלקים שבה, רק בחי' ו' חלקים שבה לבר, והד' חלקים האחרים לא היו או בה, נמצא שלא די שכל אותם ה' נקודות, אינם ו' נקודות לבר שלימות, על דרך ג' נקודות הראשונות, אלא שאפילו כלם יחד, אינם שיעור נקודה אחת שלימה, רק ו' חלקי נקודה אחת, שממנה נעשית ז"א. והרי בזה חסרון גדול שהיה בז"א, כי ג' הנקודות, שמהם נעשו א"א ואו"א, יצאו כל אחד משלשתם שלימה, כלולה מ' חלקיה, ונקודה הרביעית, שממנה נעשה ז"א, יצאה חסירה ארבעה חלקים, ולא יצאה רק בסוד ששת חלקים שבה בלבר.

ועוד היה בו חסרון אחד גדול מחמת החסרון הראשון, כי כיון שיצא חסר כנזכר, לכן גם אלו ו' חלקים שיצאו, לא היו מחוברים ונקשרים יחד בבחי' כללות נקודה אחת, רק יצאו נפרדים זה מזה, ומחולקים לו' חלקים נפרדים זה מזה, והו' הטעם, שלכל יי חלקים שבנקודה הראשונה, אנו קוראים אותם בשם נקודה אחת, וכן ל' שבנקודה השנית, ולי'

מתבטל בתוכם, והיה העולם חרב ומתבטל ושומם, אבל הפגם המגיע עד ז"א, שהוא יותר עליון מן נוק', אינו פוגם כ"כ, לסבת מעלתו, כי אין הקליפות הם נאחזים בו כ"כ, כמו בנוק', ואין הפגם מצוי לעלות עדיו כ"כ, כמו בנוק', ולכן היה בהפך, כי בעת הפגם העולה עד מקום ז"א, אז ג' ראשונות שבו, שהם תכלית העלוי, מסתלקות למעלה, כי אינו מן הראוי שיהיה בהם ח"ו פגם, כי ח"ו אם יגיע שם, יחרב העולם, ואמנם שש קצוות שלו נשארים שם, כי אע"פ שיגיע בהם הפגם, אינו כ"כ חזק, כמו בהגיע בתחתונות דנוק', כי הם היו מתבטלים ח"ו, אבל אלו אינם מתבטלים, ובפרט כי אין מצוי כ"כ, להיות פגם התחתונים מגיע עד ז"א עצמו כנז'.

ובזה יתבאר היטב טעם, למה בתחלת האצילות, יצאו שני נקודות זר"ן חסירות, (ב) וחסרונו גדול מן חסרונו, ונתחיל בנקודת נוק' דז"א, ונאמר, כי לא יצא ממנה בתחלה דק' הכתר שבה, לפי שכל דבר שיצא בתחלה, נשרש ונעשה שרש קבוע, ואינו זז ממקומו, ומה שהיה הוא שיהיה, אבל מה שבא אח"כ בסוד תוספת, אינו עיקרי, ויכול לצאת ולבא, ולהסתלק ולחזור כפי מעשה התחתונים, ולכן אלו יצאה נקודת נוק' דז"א כלולה בכל עשר חלקיה, היו בה תמיר, ובהגיע שם פגם מעשה התחתונים, לא היה אפשר להם שיסתלקו למעלה, והיו נשארים תוך הקליפה והפגם של התחתונים, והיו מתבטלים ח"ו בתוכם, ויחרב העולם, אבל עתה שלא יצא בתחלה רק הכתר שבה, הוא לברו הושרש בה, וכאשר אח"כ בעת התיקון באים לה כל הט' חלקים אחרים באים בסוד תוספת, ואינם מושרשים בה, וכאשר יחסאו התחתונים ויגיע הפגם בנוק' דז"א, אז אלו הט' חלקים שבאו לה בסוד תוספת יכולים להסתלק למעלה, ולא יגיע הפגם בהם. גם בזה יובן טעם, למה לא הוצרך עיבוד ויניקה ומוחין בנוק' כמו בז"א, לפי שכאשר באים אלו הט' חלקים שלה בעת התקון, באים בסוד תוספת, ולכן כלם באים כאחת, ונתקנת ברגע אחד, ואינה צריכה כל אותם הזמנים שהוצרכו לז"א, כמו שנבאר.

כלם, אינם מתנהגים, רק ע"י ז"א ונוק', לפי שהם נקראים בניים לאר"א, ואנחנו נקראים בניים לזר"ן, בסוד בניים אתם לה' אלהיכם. ועוד, כי הכתוב אומר, אמרתי עולם חסד יבנה, כי העולם כלו, נבנה ע"י הז' התחתונות, הנקראים ז' ימי בראשית, אשר התחלתם מן החסד, והם כללות זר"ן, כבודע. והו סוד, שאין פגם מעשה התחתונים מגיע ופוגם בג' נקודות הראשונות, שהם: א"א, ואר"א. דק מגיע ח"ו בזר"ן לבה, ולכן בתחלת האצילות, יצאו ג' הנקודות העליונות שלימות בכל חלקיהם, אבל שני הנקודות התחתונות שהם זר"ן, יצאו חסירות, וכמו שיתבאר.

ואמנם גם בשניהם יש שנוי, כי הפגם המגיע ממעשה התחתונים בנוק' דז"א, הוא פוגם מאד, להיותה יותר תחתונה וקרובה אלינו, בסוד ובן כסיל תוגת אמו, בסוד ובפשעכם שלחה אמכם. אבל הפגם המגיע עד ז"א, איננו יכול לפגום כ"כ, ולכן נקודת ז"א יצאה יותר שלימה מנקודת נוק', והוא, כי הנה הפגם שעושים התחתונים המגיע עד נוק' דז"א, יש פגם שיכול לסלק ממנה חלק העשירי התחתון שבה, ויש פגם שיכול להחסיר גם את חלק הט' שבה, עד שנמצא שיש פגם, שיכול לסלק ולהחסיר ממנה כל ט' חלקיה התחתונים, ולא ישאר בה רק חלק אחד העליון, והוא הכתר שבה בלבד, אשר זהו סוד שעליה נאמר, לכי ומעטי את עצמך, כי נתמעטה בבחי' ט' חלקיה התחתונים שנסתלקו ממנה ועלו למעלה, כדי שלא יאחזו בהם הקליפות בהיותה יודדת למטה ביניהם, וזה החלק העליון שהוא הכתר שבה, נשאר, וירד למטה בין הקליפות, בסוד דגליה יורדות מות, כי כיון שהוא חלק היותר עליון שבה, אין כח בקליפות להתאחזו בו יותר מדאי, וזהו הטעם שנסתלקו ממנה החלקים התחתונים ונשאר העליון שבה שהוא הכתר, מה שאין כן, אלו היה ע"ד ז"א, שמסתלקים העליונים ונשארים התחתונים, כי אלו היו ט' חלקיה העלונים מסתלקים, וחלק העשירי שהוא מלכות שבה ישאר וירד בתוך הקליפות, היו נאחזים בו יותר מדאי, וכביכול היה נחלש כחו, והיה

ביאור משנת מסכת אבות פ"ה, בעשרה מאמרות נברא העולם (כ)

וזהו סוד משנת בי' מאמרות נברא העולם, זמה ת"ל, והלא במאמר א' יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים, שמאבדים את העולם, שנברא בי' מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים, שמקיימים את העולם, שנברא בי' מאמרות.

והענין יובן במה שביארנו לעיל, כי ענין חסרון תקון הי' נקודות בתחילה, היתה, לברר את הקליפות, כדי שיהיה שכר ועונש בעולם, אם טוב ואם רע, ולכן אלו הבי' נקודות של זר"ן, הוצרכו שלא לבא בתחלתם שלימות, כל אחת ואחת כלולה בכל י' חלקיה מחוברות יחד, בסוד נקודה אחת לבדה, הנקראת מאמר אחד, אמנם כל אחד משתיים יצאה נחלקת בי' חלקים, הנקראים עשר מאמרות, נפרדים זה מזה, בלי חבור והתקשרות, שלא כדרך ג' הנקודות העליונות, של א"א ואו"א, ולהיותם נפרדים זה מזה, לכן לא יצאו ביחד כל הי'

חלקים, שבכל נקודה משתיים, אמנם יצאו קצת חלקיה, וקצתם נשארן לסבת פרוםם כנו'. וזהו אומרו, בי' מאמרות נברא העולם, ר"ל בי' מאמרות נפרדים, נברא העולם, שהם ז' תחתונות. כמו שאמר הכתוב, אמרתי עולם חסד יבנה, מחסד ולמטה. והלא במאמר אחד יכול להבראות, וכל עשר חלקי נקודת ז"א, או נקודת גוק', יהיו כלולים יחד בסוד נקודה אחת, ויצאו כל הי' חלקים מחוברים בבחי' מאמר אחד. וביאר טעמו של דבר ואמר, להפרע מן הרשעים זכר, פירוש: כי כיון שכוונתו היתה, להיות שכר ועונש בעולם, והפגם שלהם מגיע עד זר"ן לבד כנו' לכן יצאה נקודה הז"א, ונקודת גוק' נפרדת בחלקיה, בהיותם נקראים י' מאמרות ולא מאמר א', לפי שבהיותם נפרדים בתחלה, יבאו אח"כ בסוד תוספת כנו', אין פגם התחתונים שוה לפגם תמיד בכל הי' מאמרות ביחד, אבל יהיה כפי ערך החטא ופגם

התחתונים. כי לפעמים לא יצטרך להסתלק, רק חלק התחתון לבד, ולפעמים יצטרך להסתלק בי' חלקים, עד שנמצא שאם החטא יהיה תכלית הגדול, יסתלקו כל ט' חלקי נקודת הנוק', וישאר הכתר שלה לבד כנו'. משא"כ אם קודם התקון, באו קשורות יחד כלם, ונשרשות בה, שבכל חטא הקל שבקלים, היו כל הי' מסתלקים, או כלם נשארים, ונמצא שלא היה משפט אמת וישר, כפי ערך החוטא, אלא והיה החוטא כשוגג כמזיד וכו'.

וכן בענין הצדיקים, לא שכר אמיתי, כי יש צדיק גורם קיום חלק אחד, ויש גורם כל הט' חלקים, וצריך לתת שכר טוב לצדיקים, כפי שיעור מעשיהם ביושר. וזהו להפרע מן הרשעים, כי כפי מעשה כל אחד מהם, עתה שנברא בי' מאמרות חלוקים, וליתן שכר טוב לצדיקים ע"ד הנו', עתה שנברא בי' מאמרות נפרדים, מה שאין כן, אם היו כולם מאמר אחד, והרי זה טעם אחד, למה שנוגע אל בחי' הצדיקים או הרשעים.

עוד יש טעם שני, למה שנוגע אל המאמרות עצמם, כי אלו היו תחלה כלם מאמר אחד, היה הפגם מגיע בהם, ולא היו יכולים להסתלק, וח"ו יפול בהם פגם הקליפות, אבל עתה שבאו בסוד תוספת, כאשר יחטאו התחתונים יסתלקו המאמרים זנו', ולא יפגמו ח"ו, וכמו שאמרו, אם חטאת מה תפעל לו ואין שם רק עונש אלא לרשעים, או שכר טוב לצדיקים, אבל בי' מאמרות עצמם, אין פגם נוגע בהם כלל ח"ו. וגם זה הטעם השני, נרמז באומרו, אלא כדי להפרע מן הרשעים, כי אין בזה אלא פריצון לרשעים, וגמול שכר טוב לצדיקים, אבל לא במאמרות עצמם.

והנה ענין הנוק' נתבאר היטב, אבל ענין ז"א צריך לבאר יותר, והוא, כי הנה נתבאר, כי בעת הפגם מסתלקים ג' עליונות שבו, ונשארים ו' קצוותיו, ולכן לא יצאו בראשונה רק ו' חלקי נקודתו, והושרשו בו בקביעות לא

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ה שער המלכים פ"ו ע"ה עם פמ"ס ענף י"ב מבו"ש ש"ב ח"ב ס"ב. ועיין בספר עולת תמיד דרוש יבום וחליצה דע"ז ע"א.

נפרדים זה מזה, כדי שבעת הפגם, לא יופגמו כלם יחד, אבל יגיע הפגם בחלק אחד פרטי, המתדמה כפי ערך חטא התחתונים, ושאר החלקים לא יקבלו פגם, אע"פ שנשארים במקומם ואינם מסתלקים, לפי שבאו ונשרשו מתחלה שם כנוצר. והרי נתבאר סיבה, למה (א) לא יצאו ששת חלקי נקודת ז"א בלבד, ולמה יצאו נפרדים זה מזה.

ביאור ענין רשות היחיד ורשות הרבים וכן טעם איסור מלאכת בורר בשבת:

והנה בזה תבין, (מ) ענין רה"י ורה"ה, שאסור להוציא בשבת מרשות לרשות. וכן טעם איסור מלאכת בורר בשבת. והענין הוא, כי להיות שאלו ה' מלכים דו"א, שהם י' חלקי נקודתו, יצאו בתחלה נפרדים בלי חבור זה בזה, והיו אז נק' רה"ר, להיותם נפרדים ולא מתייחדים, ולכן תמצא כי כל מקום שיש פירוד, ואין אהבה, יש שם מיתה. ולכן מתו אלו המלכים, להיות פירוד ביניהם, וכמש"ה חלק לבם עתה יאשמו. ובהפך כתיב, חבור עצבים אפרים הנח לו. ולכן נבאר ענין הפירוד והחיבור הזה, מה הוא מציאותו, ומה היה קודם התיקון, ואחר התיקון.

דע, כי הנקודה של אריך, או של אבא, או של אימא, כאשר יצאה, היתה כלולה בשלימות. בכל י' חלקים כנוז"ל. וגם כי היו מחוברים יחד. פי': כי היו מיוסדות בדרך ג' קוים: קו ימין ושמאל, ואמצע, וזה הוא קשר האמיתי. אבל ששת חלקי נקודת ז"א, לא יצאו בדרך קוים, רק היו זו על גבי זו, ולא נתחברו יחד בדרך קוים, ולכן היה הפירוד ביניהם. ונודע, כי אם תקח את כלם א' לא', ואם תחבר ג' קניי יחד, לא יוכלו להשבר. והנה זה היה קודם התיקון. אבל אחר התקון, חזרו להתחבר זה

ינתק, ואח"כ בעת התקון נתוספו בו בסוד תוספת לבד, אותם ג' ראשונות, כדי שיוכלו להסתלק למעלה, בעת פגם התחתונים, ולא יופגמו בין הקליפות ח"ו.

ובזה יובן טעם, היות צורך אל הז"א להיות בו: עיבור, ויניקה, ומוחין, בעת התיקון שלו, לפי שאותם ר' קצוות שהיו בו תחלה, מושרשים בשרש גמור, הוצרכו להתקן בתחלה ע"י עיביר ויניקה כמו שיתבאר, ואח"כ באים לו ג' הראשונות, הנקראים מוחין, בסוד תוספת בפעם אחת. כי כמו ששלשתם יחדו חסרו ממנו, כך בבואם באים יחד. מה שאין כן בנוק' דו"א. שכל ט' חלקיה באים בסוד תוספת, לפי שכלם יחד חסרו ממנה, ולכן אין צורך בה לעיבור ויניקה ומוחין ע"ד ז"א.

ובזה תבין ענין, מה שאמר חז"ל (ל) כל ג' כלבוד דמי, גם אמרו, ג' ראשונות חשובות כאחד, כי הלא שלשתם מסתלקות יחד בעת הפגם, ושלשתם באים יחד בעת התקון והתוספת לפי שאם נאמר שאם הפגם קטן ויגיע עד השלישי שבהם, ויסתלק הוא, וישארו השנים האחרים, אין לך קלקול גדול מזה, להיות ח"ו פירוד בין הג' עליונות בעצמם, כי היא פגם גדול מאד. נמצא שאי אפשר לומר שהשלשה עליונות שבו יבואו תחלה קודם התיקון, ויושרשו בו. כי לא יוכלו אח"כ, בעת פגם התחתונים להסתלק, ועי"כ יחרב העולם. גם אי אפשר לומר שיבואו שלשתם קודם התיקון ויושרשו בו, אמנם יבואו שלשתם נפרדים זה מזה, ע"ד שהיה בשש הקצוות כנוז"ל, ונאמר שע"י כן לא יגיע הפגם בכל שלשתם, רק באחד מהם, כי אין לך פגם וקלקול גדול מזה, להיות ח"ו פירוד בשלשה עליונות החשובות כאחת. אבל שש קצוות שלו התחתונים, באו תחלה קודם התקון, והשרשו בו, לפי שאין הפגם מצוי כ"כ לעלות עד ז"א, כמו בנוק' כנוז, ועם כ"ז כדי למעט ההיזק והפגם, באו

הגהות ומראה מקומות

- (ל) שבת צ"ז. ושם נאמר כל פחות מג'. ועיין במב"ש ש"ב ח"ב פ"ב הגהת מהר"י צמה זצ"ל.
- (מ) ע"ה שער המלכים פ"ה ו' ושער מיעוט הירח פ"ד. שער הכוונות דרוש תוספות שבת שער המצות פרשת בשלה ופרשת בהר. ספר הלקוטים פרשת בהר. (א) מלת לא מיותרת.

חלקי הנקודה דז"א, בבחי' ג' קוים כנו', ואז נתקיימו.

ובזה תבין טעם צריכות עיבור דז"א בתוך אימא, כי בהיותם יחד שם מחוברים, נתאספו ונתחברו יחד כל הרק, ובפרט כי כיון שנתחברו יחד שם, נתוסף בהם הארת אימא, והוסיפה בהם כח, ואז נתחברו ונתקשרו קשר אמיץ דרך קוים, והענין הוא, כי חסד נכלל בנצח, וגבורה נכלל בהוד, ותפארת ביסוד, ונעשו ג' כלילין בתלת, כנו' אצלנו במקומות רבים, והבן היטב ענין ג' כלילין בג', כי הג' תחתונות נכלל בג' העליונות בלבד, וזה היה בג' ימי הקליטה ואח"כ מאז ואילך, נתוסף בהם תקון, והוא, כי כל א' מן הר', נכללה מכל הר', וזה נעשה בהמשך זמן ט' חדשי העיבור הנק' עיבור ראשון דז"א, כמבואר אצלנו בכוונת התפילין, בענין כ"א אזכרות אשר בהם, שהוא חבור שבעה תחתונות זו בזו, בסוד ג' קוים, והם כ"א אזכרות, ועיין שם, ואז נקרא רה"י, כי נתאחדו יחד גמור, וזהו סוד מ"ש בספר התיקונים, כי רה"י גבהו י', ורחבו ד', שהוא ענין שם הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, שיש בו ד' אותיות הפשוטות, וי' אותיות במלואו, ונדע כי הוי"ה זו דמ"ה היא בז"א, להורות כי כל אלו המלכים דז"א נתקנו ונתחברו, ונעשו הוי"ה אחת מחוברת מכלם, ונקרא רשות היחיד.

ונבאר עתה, ענין איסור הבורר בשבת, דע, כי אף על פי שנתבאר למעלה, כי הסיגים שבמלכים אלו דז"א ונוק', נתבררו ונעשו מהם הקליפות בעת מיתת המלכים, ואמנם הקדושה שבהם, גם היא נתבררה, ועלתה למעלה להתקן בסוד העיבור, באימא עילאה דע, כי לא נתבררה אז כל הקדושה לגמרי, ונשאר קצת נצוצות קדושה, בתוך הסיגים ההם והקליפות הנק' רה"ר, והנה ביום השבת, אז הקליפה נבדלת מן הקדושה כנודע, ולכן מי שיוציא שפע מרה"י, שהיא הקדושה הנבררת למעלה, אל אותם הניצוצות שנשאר תוך הסיגים

והקליפות הנק' רה"ר, חוזר לערב קדש בחול, ולהתאחו הקליפה בקדש, וכן להפך, המכניס מרה"ר, מאותם נצוצות הקדושה שנשאר שם כנו', ומעלה אותם לרה"י כנו', גם הוא גורם לערב קדש בחול, והטעם הוא, כי בימי החול דוקא, יורדת נוקבא דז"א, הנקראת הוי"ה דב"ן דההי"ן, למטה בגלות בקליפות, ומבררת מתוכם לאותם ניצוצות קדושה שנשאר שם, ומעלה אותם למעלה אל הקדושה, אבל בשבת, אינה יורדת למטה בין הקליפות, לברר אותם נצוצות הישנות, אמנם נבדלת מן הקליפות, ועולה למעלה, ומזדווגת עם ז"א, ויוצאות נשמות חדשות מן הזוג ההוא, ולכן המכניס מרה"ר לרה"י, גורם שהנוק' דז"א תרד אל הקלי' הנק' רה"ר, ותברר משם הנצוצות הישנות הנז', ותעלם לרה"י העליון, והנה הוא מערב קדש בחול, ומוריד הנוק' בתוך הקלי', ונמצא כי איסור המכניס מרה"ר לרה"י ואיסור הבורר בשבת, הכל ענין א' הוא, אלא שזה עניינו, לברור למטה אוכל הקדושה מתוך פסולת הקליפות, וזה עניינו, להעלות האוכל ההוא אשר ברשות הרבים, ולהכניסו ברה"י.

ביאור יותר בפרטות, ענין אלו

העשר נקודים, איך היו קודם התיקון.

ואיך היו אחר התיקון:

ונחזור (ג) לבאר בפרטות, ענין אלו הי' נקודים, איך היו קודם התקון, ואיך היו אחר התקון, דע, כי אעפ"י שאמרנו כי ג' נקודות הראשונות יצאו שלימות כל א' בי' חלקיה, וגם יצאו מחוברות ומקושרות, וכל הקלקול היה בז' תחתונות, עכ"ז, צריך שתדע, כי גם הנקודה הב' והשלישית, אשר נעשו אח"כ בחי' אריא, גם בהם היה קצת קלקול, וחסרון אור עליון, עם שהם מכלל ג' נקודות הראשונות החשובות, אמנם השנוי שיש בקלקולם, לקלקול ז'

הנהגות ומראה מקומות

ושער ה' ח"א פ"א, תע"ס שיעור ז' אות כ"ג.

(ג) ע"ח שער המלכים פ"ו וע"ח עם פמ"ס

ענף כ"ט, מבר"ש ש"ב ח"א פ"ו וש"ב ח"ב פ"א.

תחתונות, שהם בחי' זרין, הוא זה, כי הנה ז' התחתונות ירדו למטה בעולם הבריאה, במקום הקלי, למטה מעולם האצילות, ויצאו מעולם שלהם, ולכן נזכר בהם מיתה ממש, בסוד המלכים שמתו, לסבת בטולם, בהיותם בתוך הקלי. אבל המלכים שירדו משני נקודות א"א, לא ירדו למטה מעולם האצילות, אמנם ירדו ממקומם העליון, למטה, במקום נוק' דו"א, בעולם האצילות עצמו, ולכן ירידה זו אינה מיתה, רק בטול בעלמא, ואינו כ"כ פגם, כמו פגם זרין, רק הוא ענין ירידה מגדולתם ומעלתם על דרך מ"ש חז"ל (ס) על פסוק וימת מלך מצרים, שהורידוהו מגדולתו.

וצריך לבאר, ענין אלו הי' נקודות, מה עניינם קודם התקון, דע, כי אלו הי' נקודות, שהיו תחלת כל האצילות, קודם שהיה שום תקון בהם, הנה היו אז כדמיון פרצוף א', אך לא היו בצירור גמור ממש. פי': כי הנקודה הראשונה, נחשבת ונערכת לבחי' כתר, והב' והשלישית, לבחי' חר"ב, וי' האחרות, לבחי' הגוף. אבל לא היו בצירור ממש, כמו שהוא עתה, אבל עכ"ז, כל נקודה מהם, היתה כלולה מי'. פי': כי נקודה הראשונה, היה נכלל בה כללות כל הי' ספירות דא"א, אלא שהיתה נקודה קטנה, וגם כי לא היתה בצירור פרצוף, כמו שהוא עתה אחר התיקון. ועד"ז שאר הנקודות, וכבר נתבאר כי אלו הי' נקודות, יצאו כלם בבחי' עצמות, אור וכלים.

ואמנם כל הי' נקודות יחד, כאשר נעריכם זו עם זו ביחד הנה הנקודה הראשונה, היתה בסוד תלת רישין, שהם: בחי' עתיק יומין, הנק' רישא עילאה, ובחי' א"א, שהוא כללות תרין רישין תתאין, הנק': כתר, וחכמה של זו הנקודה הראשונה, ושאר ח' חלקי נקודה זו, הם מגרין דא"א, עד סופו, ואפילו הבינה שבהם, אינה נק' רישא, כי ירדה בתוך גרון דאריך, ואלו הי' חלקים, של זו הנקודה הראשונה, הנכללת באריך, הם הט' ספירות השרשיות, הנז' אצלינו,

וטרים שנבאר הפגם שאירע בה, צריך שנודיע הקדמה א', דע, כי ר' בחי' יש בעולם האצילות, באופן מצב העמדת הזכר הנקבה אשר שם, בין בהיותם בבחי' נקודות קודם התקון, בין בהיותם בבחי' פרצוף גמור אחר התיקון. וזה סדרם ממש: היותר גרועה הוא, היות שניהם אחור באחור.

למעלה מזה, הוא אחור בפנים. פי': שהזכר יהפוך אחוריי, כנגד פני הנקבה, כי עתה הנקבה תוכל לקבל האור מן אחורי הזכר, דרך פנים שלה, אבל מן פני הזכר, אין כח בה עדיין לקבל האור.

למעלה מזה, הוא פנים באחור, פי': שהזכר יהפוך פניו כנגד אחורי הנקבה, ויאיר בה, וזו מעלה יתירה, כי האור של הפנים עצמם של הזכר, מאיר בנקבה, אלא שעדיין אין בה כ"כ כח, לקבלו דרך פנים, ולכן הופכת אחוריה, ומקבלת דרך שם האור בפנים עצמם, ועל ידי כן מתעבה שם האור קצת, וכאשר יעבור האור דרך האחור, ויגע עד צד פנים שלה, כבר יכולה לקבלו, כיון שנתעבה קצת. וזהו סוד, וחכם באחור ישבחנה. כי החכמה שהוא הזכר, כאשר פניו מביטים באחורי הנקבה, ומאירים בה, ישבחנה, ויאיר בה הארה נוספת, יותר מאלו יהיו להפך, שהוא אחור בפנים כנז"ל, שהיא המדרגה הב'.

למעלה מכלם, היא המדרגה הד', והיא היות הזכר הנקבה פנים בפנים, זה כנגד זה, כי אז מקבלת היא אור פני הזכר, שהוא אור

נפלא. ולא עוד, אלא שאין צורך שיתעבה באחור שלה בתחלה, רק יכולה היא לקבלו כמו שהוא זך, דרך פנים שלה.

ולהלן יתבאר בע"ה, כי מאלו האחורים דאבא, נעשה אחר כך בזמן התיקון, בחינת יעקב. ומאלו האחורים דאימא, נעשת אח"כ בזמן התקון, בחי' לאה. ולכן נרמז שמה פה, במלת ה"ל"א שרי, כי ה"ל"א בהפך אתוון, היא לאה. וגם נקרא שרי, במה שהודעתיה, כי היא בחי' שרי אשת אברם, שהיא בחי' לאה, כי שרי היא לאה, ושרה היא רחל. וכבר נתבאר כי סבת שבירת הכלים, שהם המלכים ומיתתם היתה, לחסרון התיקון בהם, כי אז האור הוא יורד בלי מסך, והנה הוא אור גדול מאד, ואין בהם יכולת לסבלו, ומתבטלים ונשברים. וכאשר נעשה בהם התקון כנודע, אז האור העליון יורד דרך מסכים הרבה, ומתמעט כחו ע"כ, ויש יכולת בכלים לסבלו.

ואחר שנתבאר הקדמה זו, נבא אל הביאור הנזכר לעיל, דע, כי בזו"ן, היה בהם כל הדי' בחי' הנו', על סדר הנו'. אבל באו"א, לא היה בהם רק ג' בחי' לבד, והם: הראשונה, והג', והד'. אבל בחי' הו', לא נצרכה בהם. וכל זה הוא, בהיותם בבחי' נקודה קודם התקון, כמו שיתבאר. וזוה נבא אל הביאור, דע כי כשנאצלו י נקודות הנו"ל, טרם בא זמן תקונם, שאז נק' עולם האצילות, הנה בין או"א, ובין זו"ן, כלם היו בסוד אחור באחור, שהיא המדרגה הגרועה מכלם, כי לא היה כח, לא באימא לעמוד עם אבא ולא בנוק' דו"א לעמוד עם ז"א, אלא בבחי' אחור באחור.

ואמנם סבת היות או"א אחור באחור קודם התקון הוא, לפי שהנה קודם שהתחיל עתיק יומין להתקן, מכל שכן שלא היה שום תקון בשאר האצילות כלו, וכיון שלא היו אז מסכים ומחיצות רבות, היה האור העליון יורד בהם בכח גדול. ולכן היו אבא ואימא עומדים אחור באחור, כי כאשר אור פני א"א, ירד וימשך למטה ביושר, דרך החוזה של א"א עצמה, הנה שם מקום מעמד או"א כנודע, ואלו היו אז בבחי' פב"פ, הנה הכלים דבחי' פנים הם זכים וברים ודקים במאד מאד, יותר מן הכלים דאחור, וכאשר ימשך אור העליון בהם, יכנס בתוכם בחווק ובכח רב, ולא יוכלו לקבלו, וחי' ימותו וישתברו, כמו שמתו המלכים דזו"ן כנזכר, ויפלו למקום הקליפות ח"ו, ויהיה פגם גדול באו"א העליונים ח"ו, ולכן היו בבחי' אחור באחור, שהם כלים עבים וגסים יותר, ואז כשנמשך האור העליון עד מקום החוזה דא"א, אז נכנס בין שתי אחורים דאו"א אשר שם, ולהיותם כלים עבים אין האור נבלע ונכנס בהם בכח, רק מועט, ועל ידי כך יכולים לקבלו. וזהו הטעם, שהיו אז או"א בבחינת אחור באחור.

והנה בהיותם או"א בבחי' אחור באחור, ולא היו יכולים לקבל אור העליון בהיותם אחור באחור, ואז אותם האחור שלהם, מבחי' הכלים שלהם, הם הנקרא מלכים דאו"א, שלא יכלו לסבול ולקיים לקבל האור העליון, נתבטלו, וירדו מגדולתם למטה, י כלים דאחור דאבא, מבחי' י ספירות, וי כלים דאחור דאימא, מבחי' י ספירות שלה. וירדו במקום הנקודה התחתונה העשירית, אשר אח"כ בזמן התקון, נעשת פרצוף דנוקבא דז"א דאצילות, הנקרא רחל. והיה אחור דאבא, נתיישבו כנגד צד פנים של אותה הנקודה הי', והעשר אחור דאימא, נתיישבו ועמדו בצד אחור שלה. והנקודה ההיא באמצע, פניה כלפי אחוריים דאבא, ואחוריה, כלפי אחורים דאימא.

מה שאין כן באותם המלכים, שירדו מן זו"ן, שהיתה בהם מיתה ממש, כי ירדו למטה מעולם האצילות, אל מקום הקליפות, הנקראים מות, ולכן נזכר בהם מיתה. אבל אלו דאו"א, לא מתו כנזכר, אבל ירדו מגדולתם, כי בהיותם במקומם, היו מלכים, וברדתם למטה, נקראו שרים. וז"ס פסוק, הלא שרי יחדיו מלכים, כי אלו האחורים דאימא, שירדו למטה, ונעשו

**ביאור תקון עתיק יומין.
ותקון אריך אנפין**

רישא דעתיק ביחד בפעם א' ואח"כ נתקנו ג' אמצעיות חג"ת שבו. ואח"כ נתקנו ג' אחרונות נה"י שבו. מה שאין כן בתקון פרצוף א"א. הנעשה מבחי' תרין רישין תתאין כנוכר.

וכשבא זמן תקון עולם האצילות, (ס) התחיל התקון מלמעלה למטה, כנוכר בריש אדרת נשא. אי רישא דעמא לא אתתקן, עמא לא יכלי לאתתקנא. ואז התחיל להתקן פרצוף עתיק יומין, ונתרבו בו הכלים והמסכים כנו"ל. וזהו סוד ענין התקון, כדי שיעבור האור בהמעטה, ויוכלו לסבלו. וכבר נתבאר למעלה, כי הנקודה הראשונה מן הי' נקודות הראשונות היתה, כלולה מן תלת רישין עילאין, והנה הרישא עילאה שבשלשתם נתקנה, ונעשית פרצוף עתיק יומין. וזהו הנק' בריש אדרת האזינו, רישא עילאה דלא אתיידע.

והענין הוא, כי צריך שתדע, כי יש שינוי א' בין א"א, לשאר כל פרצופי האצילות, כי בשאר הפרצופים, הנה ג' ראשונות הנק' כח"ב שבכל פרצוף מהם, עומדים שלשתם יחד למעלה בראש הפרצוף ההוא, מה שאין כן באריך, כי בחי' חכמה שבו, נעשת בחי' מוחא עילאה סתימאה דא"א, אבל הבינה שבו, לא היה בה כח לעמוד למעלה ברישא דיליה, אמנם ירדה למטה בגרון דא"א, ושם מקומה.

וצריך אתה לידע, כי הנה שלשה ראשונות דעתיק יומין, הם מגולות. אבל שבעה תחתונות שבו, הם מתלבשות למטה, תוך פרצוף א"א, כמבואר אצלנו. והנה אלו השבעה תחתונות שבו, הם מתלבשות למטה, כיון שנתלבשו באריך, ואריך גם הוא נתלבש תוך אר"א וזו"ן, נמצא שיש קצת השגה וידיעה בהם. ולשבעה התחתונות האלו, אנו קורים עתיק יומין. פי': כי השבעה תחתונות, נק' שבעת ימים. ואלו להיותם ימים יותר עליונים, הם ימים עתיקין. וזהו עתיק יומין, רוצה לומר: עתיק, מבחי' שבעה ימים שלו, אבל ג' ראשונות שבו, שהם רישא דיליה, שלא נתלבשו למטה כלל, לא יש בהם שום אחיזה והשגה וידיעה כלל, ולכן הם נק' רישא דלא אתיידע כלל. נמצא, כי ג"י שבו נק' רישא דלא אתיידע, וזו' תחתונות שבו, נק' עתיק יומין, וזכור הקדמה זו.

וטעם הדבר הוא, כי אור עתיק יומין, חזק וגדול במאד מאד, והנה הוא מתלבש תוך א"א, בבחי' הז' תחתונות לבד כנו"ל, וכיון שא"א מקבל ממש אור עתיק יומין, ולכן בחי' הבינה של אריך, שהיא התחתונה שבשלשה ראשונות שבו, לא יכלה לקבל האור הגדול ההוא דעתיק יומין, הבא אליה בגלוי גמוד, וכדי שתוכל לקבל, הוצרכה לרדת ממקום עליון הראוי לה, שהוא ברישא, וירדה למטה במקום הגרון שבו, כי שם ע"י ההרחקה, תוכל לקבלו. אבל בחי' בינה דאבא, עומדת למעלה בראשו דאבא, במקומה הראוי לה, כי כבר אור עתיק יומין נתלבש תוך א"א, ונתמעט כחא, ואינו נמשך בבינה דאבא, רק ע"י מחיצות ומסכים, ויכולה לסובלו. ועד"ז מכל שכן בבינה דאימא, ובינה דז"א, ובינה דנוק', כי נתרבו הלבושים, קודם שיגיע אור עתיק יומין אליהם, ולכן יש בהם כח לקבל אורו, אף בהיותם למעלה בראש של כל פרצוף מהם, ויושבת הבינה אצל החכמה שבפרצוף ההוא, כחודא שריין.

גם צריך שתדע, כי יש הפרש בין תקון ע"י לתקון א"א. הנעשה מתרין רישין תתאין שבנקודה הראשונה כנו"ל, והוא, כי רישא עילאה משלשתם, הנק' עתיק יומין, כאשר נתקנה נתקנו ג' ראשונות כח"ב דיליה, הנק'

(א"ש, רציתי לכתוב כאן מאמר קטן בעתיק יומין, אעפ"י שלא היה מקומו כאן, ואחריו דרוש הש"ע נהורין דאריך אנפין).

הנחות ומראה מקומות

(ס) ע"ה שער המלכים פ"ה. ע"ה עם פמ"ט ענף ל"א.

דרוש כי נהי דעי מתלבשים
תוך חגית דא-א:

דרוש הש-ע נהורין, שיש בתרין אנפין
דא-א:

הנה הודעת, ע) כי נהי דעתיק יומין, מתלבשים תוך חגית דאריך. והנה משני הידים של א"א, נעשו חריב לאו"א. ומשני הכתפות העליונים, שהם הפרקים הסמוכים בגוף, נעשו תרין עטרין דדעת, אשר הורישו לברא קדישא: ז"א. ואלו הדי' מוחין, שהם: חריב דאו"א, וב' עטרין הנז"ל, הם בחי' אור המקיף אל ז"א. ואח"כ נאצלו ונתנוצצו מן אלו הדי' הנז', שלשה ניצוצות, השנים הם מחריב דאו"א, והא' הוא חבור תרין עטרין הנזכר, שנתחברו יחד, ואלו השלשה ניצוצות, מצד אור המקיף, נתלבשו תוך נצח הוד יסוד אימא, ונעשו שלשה מוחין דאור פנימי דז"א. ונמצא כי ג' מוחין דז"א הפנימיים, הם נהי דאימא, ובתוך הנהי, מתלבשים ג' ניצוצות, שנתנוצצו מן די' מוחין דאור מקיף הנזכר, ונשאר איתם די' מוחין הראשונים בבחי' ארימ אליהם. והנה לפי שהמוחין הפנימיים אינם רק ג', שהם חב"ד, לכן לא נתנוצצו מן הדי' מוחין דאו"א, אלא ג' ניצוצות לבד, והניצוץ הג' שבהם, הוא מן התרין עיטרין, כדי שיכנס תוך היסוד דאימא, ויהיה בחי' דעת דז"א. והנה בזה ירד מדרגה אחת, שהיו די', ונעשו ג'. ואח"כ בנוקבא דז"א, ירד עוד מדרגה שנית, כי מן הג', נעשו שנים לבד, והוא, כי הנריה לברם של ז"א, נעשו חריב שלה, בסוד ארי"פ, אבל לא היסוד. ואותם הג' מוחין הפנימיים דז"א, שהם נהי דאימא כנזכר, הם ארימ למוחין דנוקבא, ומאלו הג' הנזכרים, נתנוצצו שני ניצוצות לבד, הא' היא כללות נריה, שבהם תרין מוחין דארי"א. והשני, הוא חד עיטרא דגבורה שבדעת דז"א בלבד, והרי כי בתחלה היו המקיפים ארבעה, ואח"כ שלשה, ואח"כ שנים.

ענין הש-ע נהורין, פ) שיש בתרין אנפין דאריך, כנזכר באדרת נשא, בכמה אופנים: האחד הוא, כי נודע שהפנים של אריך, הנקראים תרין תפוחין דיליה, הם מן התקון השביעי, מן י"ג תיקוני דיקנא, כמו שנתבאר אצלינו. והנה הוא בספירת החסד, לפי שהי"ג מדות מתחילים מן המלכות, ממטה למעלה. ונודע כי שם א"ל הוא בחסד, בסוד חסד אל כל היום. ונמצא, כי בתרין אנפין דאריך, יש שני שמות א"ל א"ל, ואם יהיו במלואם אלף למ"ד, יהיו בגי' ש-ע נהורין.

האופן הב' הוא: כי תרין תפוחין דאריך, שהם התיקון הז', כבר נודע שנרמזו בתיבת ואמת, והנה אמת בגימטריא הם ז' הורית דס"ג, כמבואר אצלינו. וזה סדר התחלקותם: ס"ג א' בחוטם, שבין תרין תפוחין. וג' ס"ג בתפוח ימין. וג' ס"ג בתפוח שמאל. והנה ר"פ ס"ג שבשני הפנים, הם בגימטריא ש-ע"ה, שהוא בגימטריא חשמ"ל, שהם בחי' ש-ע נהורין. ועוד ח' אותיות שיש בב' הורית, היורדות מן רישא חוורא אל הפנים, סך הכל ש-ע"ה. אבל כשתמנה כל הדי' ס"ג, שיש בתרין תפוחין וחוטם, יהיו כלם בגימטריא אמת, שהוא התקון הז' כנזכר.

האופן הג' הוא: מה שנתבאר אצלינו במצות שלוח הקן, בפסוק כי יקרא קן צפור לפניך וכו'. וע"ש, איך הם ט"פ מ"א מ"א, מבחי' בינה. כי הט' של חכמה, הם טמירין, והם בחי' ט"פ אהייה מצד הבינה, ובכל א' מ"א אותיות, בסוד: הפשוט המלוי, ומילוי המלוי, ואלו נגלים בתרין תפוחין דאריך, והם בגימטריא ש-ע. נלע"ד עם הכולל. האופן הדי' הוא: שהם י' מלויים דהוריה

הנהרות ומראה מקומות

פ"ד. ושער הזווגים פ"ג. ע"ח עם סמ"ס ענף
ע"ג. שער המצות פרשת תצא.

ע) ע"ח שער הנסידה פ"ו ד.

פ) לעיל דרוש ג' בענין האון. ע"ח שער א"א

פתן. וגם נתבאר ענין החשמל באר היטב גם כן, ונתחדשו שם כמה מיני ש"ע אחרים, ומצאת שם, כי תדרשם).

ביאור סדר התקון של אבא ואימא

ועתה נחזור לבאר סדר התקון של אר"א. (צ) הנה כאשר נתקן בתחלה רישא דע"י, הכוללת כל שלשה ראשונות שבו, בפעם אחת, בבחינת תקון פרצוף גמור, יכיון שהחכמה והבינה שבו נתקנו ביחד, לכן גם אר"א, שהם בחי' חו"ב כנודע, גם הם נוסף בהם קצת תקון, וחזרו להיות בבחי' פנים באחור, שהיא הבחינה הג' מד' בחי' הנזכרים לעיל, בהיותם בסוד נקודות בלבד, ולא בבחינת פרצוף, כמו שיתבאר לקמן. ולא הוצרך להיות בהם בתחלה, הבחינה הב' הנקראת אחור בפנים, אמנם בפעם אחת, נתקנו בשני הבחינות: הב' והג', ותקף נתקנו בבחינת פנים באחור, כי אבא הפך פניו באחורי אימא, והאיר בה. אבל עדיין לא יכלה אימא להפוך גם היא פניה נגד פניו לקבל האור, והוא היה בבחי' פנים, והיא נשארה עדיין בבחינת אחור. כי כיון שנתקן ראשו דע"י, ונתמעט האור על ידי רבוי המסכים שנתחדשו בפרצוף ראשו בעת התקון כנזכר לעיל, יכול אבא לקבל האור בבחינת פנים. אבל לא אימא הגרועה מאבא, ולכן נשארה בבחינת אחור. אבל עם כל זה, תוספת תקון הוא באימא, כי כבר יכולה לקבל ההארה מבחינת הפנים של אבא, אף על פי שמקבלו דרך אחוריה. והטעם הוא, לפי שאבא הוא דכורא, והוא רחמים. אבל אימא שהיא נקבה, היא דינים, ואע"פ שעתה על ידי תיקון רישא דעתיק, נתמעט האור קצת, עכ"פ אינה יכולה לקבלו, אלא דרך אחוריה, ודי לה שנתעלית לקבל האור מבחי' פני אבא. והענין הוא, כי עתה אבא הפך פניו, והחזירם כנגד החוה דאר"א, אשר שם נמשך ויורד אור פני א"א כנז"ל, ואז מקבלו אבא מצד פנים

דס"ג, שכל א' הוא ל"ו כנודע. והנה י"פ ל"ו, הם ש"ע נהורין. ודע, כי אלו הש"ע נהורין דאר"א, הם מתפשטין ונמשכין עד היכל הששי של ז' היכלות דבריאה, הנקרא עצם השמים, הנזכר בפרשת פקודי, שהוא בחי' הוד כנודע, והוא היכל הב' ממטה למעלה כנודע, ושם יש חד רוחא, ושמו אורפניא"ל, כנזכר שם, ונקרא כן: ע"ש שאותם ש"ע נהורין דאר"י, מגיעים אליו, ולכן אותיותיו הם אורפניא"ל. והענין יובן, עם מה שביארנו לעיל, כי הש"ע נהורין, הם מצד שם א"ל שבב' אנפין, ולכן נקרא אורפניא"ל. ואמנם שם זה בגימטריא שע"ת, לפי שהש"ע נהורין הנו', הם נמשכים לתרין תפוחין דאר"י מן ב' הויר"ת שיש ברישא חוורא, מצד הפנים שלו. כי יש לו עוד הויר"ה שלישית, אלא שהיא מצד אחורי רישא חוורא, כנודע. ובאלו הב' הויר"ת, יש ח' אותיות, ועם הש"ע אורות הנמשכים מהם, הרי שע"ת, וכולם לוקח האי רוחא הנזכר.

ודע, כי גם האי רוחא, הוא בגימטריא חשמ"ל, וכבר הודעתך בביאור מאמר ספר הזוהר, בפרשת ויקהל ענין חשמ"ל, כי הנה הקליפה רוצה ליקח אלו השע"ח נהורין, אבל אין יכולת בה ליקח את כולם, רק הש"ע נהורין בלבד. כי הח' העליונים, הנמשכים מאותם תרין הויר"ת דרישא חוורא, אשר מהם יצאו כל הש"ע, אין כח בקליפה לקחתם, ואז נקראת אותה הקליפה ע"ש, הפוך אתון ש"ע, שהוא התולעת, האוכל ומרקיב הבגדים, כש"ה וכבגד יאכל ע"ש, וגם ז"ס פסוק, עושה ע"ש כסיל וכימה. ונמצא, שכמו שיש ש"ע נהורין באנפין דאר"י, כן יש כנגדם בקליפה, ונקרא ע"ש.

(אמר שמואל, הדרוש הזה נכתב למעלה, בפרק ערכי הכנפים, באות הכ"ף, דף רי"ט ענין הש"ע הנזכר, בפסוק ושעשע יונק על חור

הנהרות ומראה מקומות

(ז) ע"ח שער המלכים פ"ח. ע"ח עם פמ"ט ענף ל"א. מכו"ש ש"ב ח"א פ"ו וש"ב ח"ב פ"א. וש"ה ח"א פ"א.

לקבלו כנו"ל. ולהלן בע"ה בענין יעקב ולאח, נבאר ענין יתרונות אלו, מה גרעו ומה הוסיפו למטה ביעקב ולאח, שהם בחי' האחוריים דא"א שירדו למקום הנקודה הי' למטה כנו"ל.

ביאור תיקון חג"ת דעתיק יומין

אח"כ נתקנו חג"ת דעתיק יומין. ונדוע כי תרין רישין תתאין של הנקודה הא', מהם נעשה א"א, בבחי' תרין רישין דביה, שהם: כתר, וחכמה שבו: גלגלתא, ומוחא. כי בינה שבו כבר נתבאר לעיל, שלא היתה בראש, אלא למטה במקום הגרון שלו. והנה תרין רישין אלו כתר וחכמה דא"א, הם מלבישים את חו"ג דעתיק יומין. ולכן כאשר נתקנו חו"ג דעתיק יומין, נתקנו או תרין רישין דא"א, שהם כתר וחכמה שבו, בבחי' פרצוף גמור. אבל הבינה שלו, לא נתקנה עתה עמהם כנו"ל. ואז נתוסף תקון גם באו"א, כי חזרו להיות יחד פב"פ. כי מקומם הוא בחו"ג דא"א, זה מלביש החסד, וזה מלביש הגבורה. ואז פני או"א כנגד החזה דא"א, ומקבלים אור עליון היורד מפני א"א עד שם, והרי עתה או"א שוים. ונמצא, כי היו ג' הבחי' באו"א, שהם: אחור באחור, ואח"כ פנים באחור, ואח"כ פב"פ. אבל הבחי' של אחור בפנים, לא הוצרכה בהם כנו"ל. ואמנם דע, כי עדיין כל אלו הבחי' הוא, בהיות או"א בבחי' נקודות בלי תקון, הנק' פרצוף שלם כלל, ובהיותם בבחי' נקודות, היה נתוסף בהם קצת תיקון והארה בג' הבחי' הנז"ל.

ביאור תיקון נה"י דעתיק יומין

אח"כ נתקנו נה"י דעתיק יומין, ואז נתקנו אחריהם חג"ת דא"א כנדוע כי נה"י דעתיק, מלובשים תוך חג"ת דא"א. וחג"ת דאריך, מלובשים תוך כתר חו"ב, ג' ראשונות דא"א. ולכן אחרי שנתקנו חג"ת דא"א, נתקנו גם כחור"ב דא"א, בבחי' פרצוף גמור, תדין רישין דלהתן.

שלו. אבל אימא, נשאר אחוריה כנגד החזה דא"א לסבה הנז', והרי הם פנים באחור.

והנה עתה, בהיותם בבחי' הג', שהיא פנים באחור, נמצא כי יש יותר תיקון באבא מבאימא בבחי' אחת, אבל בחי' אחרת, יש תיקון באימא יותר מבאבא. והענין הוא, כי הנה כאשר אבא מאיר באימא, פשוט הוא שהוא נותן בה הארת י"ס. והנה בין בהיות אבא עם אימא פנים באחור, בין אם יהיה עמה פב"פ, הנה ההארה הנמשכת מאבא לאימא, אין בה שינוי כלל, כי לעולם היא באה מבחי' פנים דאבא, ותמיד ממשיך בה הארה מן הי"ס הנכללות באבא כנו". אמנם בבחי' אימא עצמה, יש בה שינוי, כ"א תהיה פב"פ עמו, אז עיקר ההארה של הי"ס דאבא מצד הפנים שלו, יאירו בפנים שלה. וההארה היותר גרועה, תמשך ותלך לצד אחוריה להאיר בהם. וכמעט שאפילו חלק א' מק' חלקי ההארה הנז', לא יאיר באחוריה. באופן, כי כל התועלת וההארה, היא בפנים שלה. אמנם אם תהיה פנים דאבא באחור שלה, אז הוא להפך, כי עיקר ההארה מאירה באחורים שלה, והטפל הולך ומאיר בצד הפנים שלה. ואף על פי שהאחורים הם יותר עבים וגסים מן הפנים, עכ"ז אותה ההארה שעוברת בתוכם, הן רב הן מועט, עיקרה נשארת באחורים, המועט שבה הולכת לצד פניה. ונמצאים עתה האחור שלה, בריח גדול, כי עתה הם מתמתקים הדינים אשר בהם, ומאירים יותר מאד, מן כאשר היתה פב"פ כנו". ונמצא בזה, כי אחוריים דאימא, מתמתקים ומאירים יותר, מן האחורים דאבא, לפי שהאחוריים שלה, מאירים מאור פנים דאבא. אבל אחורים דאבא, אינם מקבלים הארה ומתוק, אלא מן הטפילה שעברה מן הפנים שלו, לצד אחוריו, כנו"ל כי הוא אינו מקבל הארת פני א"א, רק בפנים שלו, ולא באחוריו. אבל בבחי' אחרת, יש יהרון לאבא על אימא, והוא בבחי' הפנים שלהם, כי אבא נתקן יותר, והיה בו כח לקבל דרך פניו האור העליון, ולכן חזר פניו לצד החזה דא"א כנזכר. אבל אימא לא יכלה לקבל האור אל דרך אחוריה, להיותם יותר עבים וגסים, כדי שיתמעט האור ותוכל

ביאור סדר התקון של ז"ן

וכבר נתבאר לעיל, כי ז' הנקודות התחתונות, הם סוד ז"א ונוק' עצמם, והם סוד אותם המלכים של אדום, שנזכר בהם מיתה ממש, שירדו בעולם הבריאה אל מקום הקליפות הנק' מות. מה שאין כן, במלכים דג' נקודות העליונות, שהם האחורים דא"א כי לא מתו, אבל ירדו מגדולתם כנז"ל. והנה כרי שיתקנו ז"ן, צריך להעלותם מעולם הבריאה אשר שם נפלו, אל מקומם האמיתי העליון, שהוא בעולם האצילות, שמשם נפלו. אמנם קודם שיוכלו לעמוד שם במקומם שבאצילות, צריך שיעברו עליו ג' זמנים, הנז' אצלינו בהרבה מקומות, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין. כי בתחלה עלו אלו הו' מלכים שהם ז"ן, בבחי' הכלים שלהם, שנפלו למטה במקום המיתה, ועלו למעלה באימא עילאה, אשר בעולם האצילות, והיו שם בבחי' עיבור תוך בטן אימא, ששור חדשי העיבור, ואז ז"ן נתקנו קצת, והוא, כי ז"א היה בחי' תלת כלילן בתלת, ולא ר' נקודות נפרדות, כנז"ל באורך בתחלת הדרוש הזה, בענין איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים ועי"ש היטב, ותבין פירוש הדברים האלו על אמיתותם. ונוק' היתה עדיין, בחי' נקודה אחד לבד.

ואח"כ נולדו ויצאו לחוץ, והיו יונקים מן אימא עילאה, וזה נק' זמן היניקה. ואז ז"א היה נתקן בבחי' פרצוף ממש קצוות. ונוק' היתה בחי' מדה וספירה אחת גמורה.

ואח"כ הגדילו ז"ן גדלות גמורה, ואז נגמר תקונם האמיתי, כי נעשים כל א' משניהם פרצוף שלם מ"ס. ודע, כי ז"ן אלו, אשר הם בחי' ז' הנקודות הנז"ל, הם נקראים ישראל ורחל.

ק) ועתה נבאר תיקון ז"ן. הנה א"א שהם למעלה מלבישים חג"ת דא"א. התחיל תקונם תכף, מכאשר נתקנה רישא דעתיק יומין בבחי' פרצוף, ואז חזרו פנים באחור. וכיון שח"ב דעתיק יומין נתקנו יחד, לכן ר' הוצרכו א"א, להיות בהם בתחלה הבחי' הב' של אחור בפנים כנז"ל. אבל ז"א שהם יותר תחתונים, מלבישים נה"י דא"א, ולכן לא התחיל תקונם, עד שנתקנה רישא דא"א, והיו בתחלה אחור באחור, וכאשר נתקנה רישא דא"א, כבר נת"ל, כי החכמה דאריך נתקנה לבדה בתחלה, וישבה בראשו בסוד מוחא, ואח"כ נתקנה הבינה שלו, וירדה למטה במקום הגרון שלו, ולכן לא חזרו ז"ן תכף בבחינה השלישית, שהיא פנים באחור. אמנם כאשר נתקנה חכמה דא"א, אז חזרו ז"ן בבחי' הב', שהיא אחור בפנים. פירוש. אחורי ז"א, כנגד פני נוק'. וכ"ז לא בבחי' פרצוף ממש, הנק' תקון, אלא בהיותם עדיין בבחי' נקודות אלא שנוסף בהם קצת הארה, ע"ד הנז"ל בא"א.

וכשנתקנה הבינה דא"א, במקום הגרון כנז', אז נוסף בהם הארה, וחזרו בבחי' פנים באחור. פירוש: פני ז"א, כנגד אחורי נוק'. וכאשר נתקנו חג"ת דאריך, שאז נתקנו גם רישין א"א, בפרצוף גמור, אז נוסף בהם הארה, וחזרו להיות ז"ן בבחי' הדי', שהיא פב"פ. ופני כלם נוטים נגד היסוד דא"א, ע"ד הנז"ל בא"א. והרי נשלמו די' הבחי' בז"ן, וכ"ז בהיותם בבחי' נקודות בלבד. והנה כיון שנתקנו א"א בבחי' פרצוף, שהוא התקון האמיתי, אז בא זמן תקון ז"ן, (א) בבחי' פרצוף ג"כ.

הגהה

נתקנו כח"ב דז"ן, בבחי' פרצוף גמור. וכשנתקנו נה"י דא"א, נתקנו חג"ת דז"ן. ואחר כך נתקנו גם הנצה הוד יסוד שבהם. כנלע"ד.

(א) ונלע"ד חיים, שאין הכונה עד שנתקנו כל י"ס שבהם. אמנם היה כפי סדר המדרגה שיש בהם, הנז"ל בתקון א"א, נמשך כפי ערך התקון של א"א. ונמצא כי כשנתקן חג"ת דא"א,

הנחות ומראה מקומות

ק) ע"ח שער ז"א פ"א. ושער המלכים פ"ח. מכו"ש ש"ג ח"א פ"ד. ר) צ"ל לא הוצרכו.

דאימא. וזהו חסדים הנק' דעת דמצד אבא. עם הה' גבורות הנק' דעת דמצד אימא. שהם ב' עטרין, נמשכים מתרין כתפין דא"א, כלם נתלבשו יחד, בתוך כלי היסוד דאמא. להיות נודע מ"ש באדרת האזינו דאבא גניו וטמיר יתיר מאימא, לכן גם בכאן, אחר שנתלבשו ב' בחי' המוחין על דרך הנזכר, תוך נה"י דאבא ונה"י דאימא, חזרו ונתלבשו הכלים עצמם של נה"י דאבא, תוך הכלים של נה"י דאימא.

ונמצא כי החו"ב דו"א דמצד אבא, יש לו לכל אחד מהם, ב' לבושים וכיסויים, שהם כלים של נצח דאבא, ונצח דאימא, אל מוח החכמה. וכלי ההוד אבא, וכלי ההוד אימא אל מוח הבינה. אבל מוח החכמה והבינה מצד אימא, וכן עיטרא דחסד ועיטרא דגבורה דאימא נקר' דעת, שיש ביסוד דאימא, כל אלו, אין לכל א' מהם, רק כלי ולבוש א' בלבד. לפי שג' כלים דנה"י דאבא, מלובשים תוך כלים דנה"י דאימא, ואלו המוחין הנז', הם מפסיקים ביניהם ונתונים בין כלים דנה"י דאבא, לכלים דנה"י דאימא, ואין עליהם רק הכלים דנה"י דאימא בלבד.

וצריך שתדע, כי גם מהדעה דאבא נמשך בחי' מוח דעת דו"א, והוא נכלל מן ה' חסדים וה' גבורות, כי החסדים נמשכו ממוח החכמה דאבא, והגבורות ממוח הבינה דאבא. ודעת זה נתלבש תוך היסוד אבא. והנה נמצא, כי מוח חכמה דמצד אבא, ומוח חכמה דמצד אימא, מכוונים יחד מצד ימין בנצחים. ומוח בינה דאבא, ומוח בינה דאימא, מכוונים יחד מצד שמאל, בהודות. ומוח הדעת דמצד אבא, שבתוך כלי היסוד דאבא, עומד בקו אמצעי, מכריע שני הכרעות: הא' בין חו"ב דמצד אבא בפנים. והב', בין חכמה ובינה דמצד אימא שבחוץ. אעפ"י שיש הפסק כלי יסוד דאבא, מפסיק בינו לבין חכמה ובינה דמצד אימא כנו"ל, וכיון שכן, נמצא שיש במוח הדעת הזה לבדו דמצד מוח דעת אבא, כללות ד' מוחין. וב' המוחין

ואמנם עוד יש בחי' אחרות, הנקראים יעקב ולאח, והם בחי' אחרים דא"א, שירדו למטה במקום רחל נוק' דו"א כנו"ל. וזכור ענין זה, אל הטעה בענין שמותיהם. ולכן, ישראל גדול מן יעקב. ורחל ג"כ נקראת עקרת הבית, אשר היא עיקרה של בית, כי היא מכלל הי' נקודות הנז"ל. מה שא"כ בלאח, שהיא אחרים בלבד, של הנקודה הג'. וכמו שיתבאר עניינם היטב להלן בע"ה.

וצריכים אנו עתה להתחיל, בענין התקון האמיתי של זו"ן, הנקראים ישראל ורחל. והוא בחי' גדלותם, בזמן ביאת המוחין שלהם, כי הנה נתבאר לעיל, כי ג' בחי' אלו, שהם: עיבור ויניקה ומוחין, לא צדקו אלא בז"א הנקרא ישראל.

דרוש בענין המוחין של ז"א הנקי ישראל. (ו)

ענין המוחין של ז"א הנקי ישראל. הנה להביא המוחין האלו בז"א הוצרך שיזדווגו עוד פעם אחרת א"א, מלבד הזווג שנזדווגו לצורך עיבור ראשון דז"א. ובעת הזווג הב' הזה, המשיך אבא מן ג' המוחין שלו, שהם חב"ד שבו, והוציא ספת זרע אחת מ"ד, כלול מכל ג' מוחין אחרים כיוצא בהם, לז"א הנקראים ג"כ חב"ד. והנה ספת הדעת נק' בחי' ה' חסדים בלבד. ואח"כ אימא עילאה, גם היא הוציאה ספת זרע ממין שלה, מכח ג' מוחין שבה, וגם היא כלולה מג' מוחין חב"ד. והנה ספת זה הדעת, נקראת ה' גבורות לבד, שהם בחי' הדעת משלה כנודע.

ואח"כ הולידה' התבונה, את אלו המוחין כלם, ויצאו דרך פי היסוד שלה לחוץ, ואז מוח הנקרא חכמה מצד אבא, נתלבש בכלי הנצח דאבא. והמוח הנקרא בינה מצד אבא, נתלבש תוך כלי ההוד דאבא. והמוח הנקרא חכמה מצד אימא, נתלבש תוך כלי הנצח דאימא. והמוח הנקי בינה מצד אמא, נתלבש תוך כלי ההוד

הנהגות ומראה מקומות

(ו) ע"ה שער הכללים פ"י. ושער פרצופי זו"ן פרק א'.

זרוע על גופו, יגיעו צפרני ידיו בראשי הירך הימני, ולכן מסיום צפרני זרוע ימין, יוצא פרק השלישי דכלי הנצח, ונכנס ומתלבש תוך הירך הימנים דז"א, עד סיום צפרני דגליו, וכן הענין, בג' פרקים של כלי ההוד השמאלי, אמנם אל תחשוב כי כלי הנצח וההוד נכנסים תוך הגוף עצמו דז"א, כי הגוף איננו רק קו האמצעי, והרי נתבאר, ענין התלבשות כלים דנצח והוד אר"א, עם המוחין שבתוכם, תוך ב' קוים ימין ושמאל דז"א.

ונבאר עתה בחי' התלבשות כלי היסוד דאר"א, עם מוח של הדעת שבתוכם, תוך קו האמצעי של ז"א, שהוא בחי' גופא דלילה, ותחלה נבאר כלי היסוד דאימא, הנה הנצח וההוד, כ"א נחלק לג' פרקים, אבל היסוד דאימא אין בו רק פרק א' לבד, והוא מקום הרחם, בית קבול טפת זרע הזכר, ומקומו למעלה, באמצע, בין פרק העליון דנצח, לפרק העליון דהוד, ובחי' היסוד הזה, מתלבש בדעת דז"א, והנה עוד יש בחי' אחרת בו, והוא אותו הבשר התפוח, הנק' בדברי רז"ל שפולי מעיים באשה, הוא הנק' עטרה שביסוד שבה, ועטרה זו, מתלבשת תוך שלישי עליון של גופא דז"א, הנק' ת"ת שבו, עד מקום החזה שבו בלבד, ומשם ולמטה בשאר הת"ת דז"א, וביסוד שבו, אין עוד התפשטות יסוד דאימא בתוכו.

ואז מפי היסוד דאימא, שמסתיים התפשטותו במקום החזה, יוצא משם אור המוח של הדעת דז"א ולחוץ, וכיון שאין להם כלי צר, שיגבילם ויקבצם בתוכו, מתחלק ומתפשט בגופא דז"א, ובהתרחבות, ובגלוי בלי לבוש כלי היסוד דאימא, ואז הה' חסדים זה' גבורות, שהיו תוך היסוד דאימא, מתגלים מן החזה דז"א ולמטה, ושם מתחלקים הה' חסדים, בחג"ת נ"ה דז"א, כמבואר אצלנו בדרושים אחרים, והה' גבורות, יורדות כלולות יחד ביסוד דז"א, ושם עומדות, והו סוד מה שאמרו רז"ל בספר התיקונים, כי יצחק הם אותיות ק"ץ ח"י, פי': כי אברהם, הוא בחי' החסדים, ויצחק בחי' הגבורות, והנה

שיש בו שלוקח מצד חו"ב דאבא, נק' חר"ב, וב' המוחין שלוקח מחו"ב שמצד אימא, נקראים חסד וגבורה, אעפ"י שנמשכים מן חכמה בינה דמצד אימא, עם כל זה, נק' ח"ג, בערך ב' המוחין שלוקח מצד אבא.

ביאור כניסת המוחין הנז' תחלה מלובשים תוך נה"י דאר"א, ואח"כ כיצד נכנסין תוך ז"א:

ועתה נבאר כניסת אלו המוחין הנז' (ש) מלובשים תוך נה"י דאר"א, ואיך בהיותם כז', נכנסים תוך ז"א, ומתלבשים בתוכו, ונבאר בכניסת מוחין דנה"י דאימא, ומהם יובן כניסת מוחין דנה"י דאבא, הנה נודע, כי הנצח הנק' ירך ימין, יש בו ג' פרקים, וכן ההוד, יש בו ג' פרקים, ונמצא כי מוח החכמה דמצד אימא, המתלבש תוך ג' פרקים דכלי הנצח דאימא, הנה גם הוא יתחלק לג' שלישים, וג' פרקים אלו דכלי הנצח דאימא עם ג' שלישי מוח החכמה דמצד אימא שבתוכם, נכנסים תוך ז"א, ומתפשטים ומתלבשים תוך ג' ספירות חח"ן דז"א, וכעד"ו ג"כ דכלי ההוד דאימא, עם ג"ש מוח הבינה אשר בתוכם, נכנסים ומתפשטים ומתלבשים תוך ג"ס בגי"ה של ז"א, שבקו שמאל שבו, ועד"ו ג"כ, מתפשטים ב' מוחין חו"ב דמצד אבא, שבתוך כלים דנצח והוד דאבא, המתלבשים תוך כלים דנצח והוד דאימא, זה בג' ספירות קו ימין דז"א, וזה בג' ספירות קו שמאל דז"א, ונמצא, שיש מוח חכמה דאבא, ומוח חכמה דמצד אימא, מלובשים בקו ימני דז"א, ועד"ו מוח בינה דמצד אימא, (נ"ל שמואל דמצד אבא) מוח בינה דמצד אימא, מלובשים בכל קו שמאל דז"א.

והנה פרק הראשון דכלי הנצח, מלובש תוך חכמה דז"א, והפרק הב', הוא מתלבש בזרוע ימין דז"א, הנק' חסד, ונמשך עד סיומו, שהוא עד מקום צפרני ידיו, והנה כאשר יפשוט האדם

בכל קו אמצעי דו"א שהם ג' בחי' : דעת, ת"ת, ויסוד. ונמצא, כי היסוד עצמו דאבא, אינו רק תרין פירקין, אבל מתחלק לג' שלישים, בהתפשטות תוך קו אמצעי דו"א כנוצר, ובוה לא יקשה בעיניך, אשר נתבאר אצלינו במקום אחר, כי גם היסוד דאבא נחלק לג' פרקים, ע"ד הנצח וההוד דאבא, והנה פרק היסוד, הוא יותר ארוך מאד, מפרק העטרה שבו, ולכן פרק היסוד מתפשט בב' בחי' : כי ראשיתו העליון, אשר מקומו מחובר כאמצע, בין פרק עליון דנצח דאבא, לפרק עליון ההוד דאבא, הנה בחי' זו, מתפשט ומתלבש בקו אמצעי דו"א, בדעת שבו, ופוד הולך ומתפשט יותר, עד החזה דו"א, במקום שמסתיים עטרת היסוד דאימא, כי עד שם מגיע התפשטות בשר התפוח של היסוד, ושאר בחי' היסוד דאבא, הנפרד מנצח והוד דאבא, ואינו דבוק ומתאחו בהם, הוא מתלבש ומתפשט מן החזה ולמטה, עד סיום ת"ת גופא דיליה, וזהו טעם התחברות תרין דרועין דו"א בשליש עליון של הגוף, עם היותם קוים בפ"ע, והסיבה היא, כי כמו שדאשית העליון של יסוד דאבא, מחובר ודבק בו ממש, עם תרין פירקין עילאין דנצח והוד דאבא, ומשם ולמטה מתפרדים ונעשים ג' קוים נפרדים, כן הענין בתרין דרועין וגופא דו"א, המלבישים את נצח הוד יסוד דאבא, כי בדאשיתם הם מחוברים יחד, הזרועות עם הגוף, עד מקום החזה, ומשם ואילך מתפרדים לג' קוים, דיגמת נה"י דאבא המתלבישים בתוכם, ע"ז ממש כנוצר.

ועטרת היסוד דאבא, מתפשטת תוך היסוד דו"א, ואין תימא, אב עטרת יסוד דאבא, גדול בשעורו ככל תרין פירקין דיסוד דו"א, כי אבא אריכא, וז"א זעירא, ונמצא, כי נה"י דאבא הם שוים בארכם, בכל קומת ז"א, בכל ג' קוים אלו עד סיומם, ואפילו היסוד שלו, מסתיים בשעור היסוד דו"א, שוה בשוה, משא"כ בנה"י דאימא, כי היסוד שבה, נשלם במקום החזה דו"א ואינו מתפשט עד סיום היסוד דו"א, ונמצא כי אין חלוק בין הנה"י דאבא לנה"י דאימא, אלא בבחי' היסוד שבהם לבד כנוצר, ולכן גם בדעת שבתוכם, היה שנוי, כי הדעת שביסוד דאבא הוא מכוסה, וגניז וטמיר תמיד, בכל קו

אלו הגבורות יורדות בסיום וקץ ז"א, שהוא ביסוד שבו, הנק' ח"י כנודע.

ובזה תבין טעם אחר, למה קו האמצעי שהוא הגוף, הוא עב מאד ורחב גדול, וב' קוים ימין ושמאל, שהם ב' הזרועות, הם דקים וצרים מאד, ועוד למה יש שנוי בב' הקוים ימין ושמאל בהם בעצמם, כי תרין פירקין אמצעים שלהם, שהם ב' הזרועות, הם יותר דקים וצרים, מן תרין פירקין תחתונים שהם היריכים שהם יותר עבים יגסים, אבל הטעם הוא, לפי שב' המוחין הנק' חו"ב דו"א, באים מלובשים תוך הכלים דנצח והוד דאימא או דאבא, מראשם ועד סופם מכוסים ונעלמים, ואין האור שלהם מתגלה, ואינו יכול להגדיל ולהחזיק הכלים דקו ימין ושמאל דו"א, אשר סובבים ומלבישים עליו, ולכן הזרועות והשוקים הם צרים ודקים מאד, אבל הגוף שהוא קו אמצעי, אשר האור שלו שהוא מבחי' מוח הרעה האמצעי, מתגלה מן החזה ולמטה, והוא מגדיל ומרחיב גופא דו"א בהתרחבות גדול, ולא עוד אלא שאפילו שלישי העליון, שהוא עד מקום החזה, הנה עטרת היסוד זאימא אשר בתוכו כנוזל, הוא כלי רחב, ואינו צר כמו עטרת היסוד של הזכר, ואפילו שם, עומד אור הדעת בהתרחבות גדול, ולכן אותה העטרה, נקרא רחובות הנהר, כי נהר : דא בינה, ועטרה זו שלה, נקראת רחובות הנהר, כי משם מתרחב ויוצא אור הדעת שיש בתוכו בהתרחבות, וכשירוד מהחזה ולמטה, נתוסף עוד גלוי גמור באור ההוא, ומרחיב ומגדיל את גופא דו"א כנוזל, ואמנם להיות שהזרועות משתרשים ויוצאים מן הגוף בשלישו העליון למעלה מן החזה, אשר עדיין לא נתגלה שם אור הדעת, לכן הם יותר דקים וצרים מן היריכים, המשתרשים ויוצאים מן הגוף בסיומו, אשר שם ה' חסדים של הדעת בגלוי גדול, ומשם מאירים קצת אל היריכים, שבשני הקוים ימין ושמאל, ונתרחבו והגדילו ונתעבו יותר מן הזרועות.

ונבאר עתה, התפשטות כלי היסוד דאבא, עם המוח דדעת שבתוכו, איך מתפשט בקו אמצעי דו"א, הנה היסוד של הזכר, הוא יותר ארוך משל הנקבה, והנה יש בו תרין פירקין, הם : היסוד, והעטרה שבו, והם מתפשטים

אור המוחין להאיר מחוץ לז"א, ולהוציא שם בחינת פרצוף אחר, כי עם בחינת לבושי ז"א עצמו, יהיו שלשה לבושים, ואין יכולת באור לעבור דרך שלשה לבושים, ולעשות שם פרצוף אחר. אבל כשמתפשטים מן החזה ולמטה, אז מוח הדעת דאבא, אין לו רק לבוש אחד, והוא היסוד דאבא, כי היסוד דאימא, כבר נגמר במקום החזה, ולכן יש בו כח להוציא אורו מחוץ לז"א בצד הפנים שלו, ולעשות שם פרצוף יעקב, אשר שעור קומתו הוא, מן החזה דז"א, עד סיום רגליו מחוץ לו.

האמנם המוחין דמצד אימא, אין להם רק לבוש אחד, והוא הנה"י דאימא, ולכן יש בהם יכולת להוציא אורה מחוץ לז"א, ולעשות פרצוף, אף גם למעלה ממקום החזה דז"א, אבל להיות כי היה בהם שני, ונחלק לשני בחינות, כי עד מקום החזה הם באים מלובשים תוך לבוש אחר, שהוא נה"י דאימא, ומן החזה ולמטה מתגלה אור הדעת דמצד אימא לגמרי, בלי שום לבוש כלל, ולכן האור היוצא מהם, עושה שני פרצופים מחוץ לז"א, מצד אחר שלו, פרצוף לאה למעלה, מראשו דז"א ועד החזה, ופרצוף רחל, מן החזה עד סיום רגליו, ולהיות כי לעולם הזכר בחינת פנים, והנקבה בחינת אחר בסוד אחר וקדם צרתני לכן לאה ורחל הנקבות יצאו באחורי הז"א ויעקב הזכר, יצא מצד פני ז"א.

ועדיין צריך לתת טעם, למה לאה למעלה, ורחל למטה. ולמטה בע"ה נבאר ענין זה, בענין פרצוף לאה, ועיין שם, איך טרם תקון רחל, היתה לאה למטה במקומה, ואחר שעלתה רחל במקומה, הוצרכה לאה לעלות למעלה, וצריך לבאר אופן עמידתם, איך עומדים. הנה לאה עומדת פניה כנגד אחורי ז"א, עד החזה שלו, ורחל היא אחר באחור עם ז"א, מן החזה, עד סיום רגליו. ויעקב עומד בצד פני ז"א, ואחורי יעקב, כנגד פני ז"א, מן החזה, עד סיום רגליו. ולמטה יתבאר סבה לכל זה, כל אחד במקומו. והנה בזה תבין טעם, למה נקרא ז"א שתי

האמצעי, ואינו מתגלה כלל אורו. אבל הדעת שביסוד דאימא, מתגלה אורו בגלוי גמור מן החזה ולמטה דז"א, בתוך גופא דיליה.

דרוש כולל, יבאר בו כל הפרצופים, הנאחזים ונשרשים ויוצאים מפרצוף ז"א, והם: פרצוף יעקב, ופרצוף לאה, ופרצוף רחל, נוקבא דז"א.

ועתה נבאר דרך קצרה, (ת כמה בחי' של פרצופים, הנאחזים ונשרשים ויוצאים מפרצוף ז"א, והם: בחינת נוקבא דז"א, הנקראת רחל, אשת ישראל ז"א, ופרצוף יעקב, ופרצוף לאה, והו סוד פסוק, ישראל אשר בך אתפאר, כי ז"א עצמו הנקרא ישראל, יש בו כמה הסתעפות הארות, כי הנה כל המוחין, בין מצד אבא, בין מצד אימא, כלם מלובשים בו, ומקבל הארה מכלם, וכן פרצוף רחל ולאה ויעקב נאחזים בו, וכן כמה פרצופים אחרים שנתבארזו אצלינו, הנקראים דור המדבר, ומטה האלהים, וכאר, ומן, וענני כבוד וכו', כמבואר שם, וזה אמר, אשר בך אתפאר, כי הוא מלשון פארות וענפים, על שהוא נאחז בסבך, בכל אלו הענפים והפרצופים הנאחזים בו.

ונמצא, כי שני בחינות מוחין הנוכרים לעיל, שהם אותם המלובשים בנצח הוד יסוד דאבא, ואותם המלובשים בנה"י דאימא, כלם הם לצורך ז"א עצמו, הנקרא ישראל, ואמנם אחר כך, יוצא הארה מהם גם לצורך שאר הפרצופים הנז' הנאחזים בו, כמו שנבאר. והנה שני הנקבות שהם לאה ורחל, יוצאות ונעשות מן הארת המוחין דנה"י דאימא, שהיא נקבה גם כן, אבל הזכר שהוא יעקב, יוצא מהארת המוחין דנה"י דאבא, שהוא זכר כמוהו.

והנה המוחין דמצד אבא, בהיותם מתפשטים עד מקום החזה דז"א, היו מתלבשים תוך שני לבושים, והם: בלבוש נצח הוד יסוד דאבא אשר תוך לבוש נה"י דאימא, ולכן לא יכול

הגהות ומראה מקומות

(ת) ע"ח שער פרצופי ז"ן פ"ה.

בהם ד' שלישים של אור. ואז מחצית האור
הכפיק לצורך ת"ת דז"א עצמו, מן החזה ולכטה.
ומחציתו האיר כרחל, בכתר שבה, העומד ממש
באחורי המקום הזה, כנודע.

ובענין הכתר של יעקב, יתבאר טעם, למה
הנשים פטורות מתפילין. והנה שליש התחתון
ממוח חכמה דז"א מצד אימא, המתלבש בפרק
השלישי התחתון דנצח דאימא, המתלבשים
תוך שלשה פרקים שלימים דנצח דז"א. אלו הג'
פרקים, מתלבשים בקו ימני דרחל נוק' דז"א.
בחכמה וחסד ונצח שלה. וכן המוח והאור של
החסד הרביעי, שנתפשט בנצח דז"א, גם הוא
להיותו בגלוי, הגדיל כפלים ע"ד הנוזל, וחציו
הספיק להאיר בנצח דז"א. וחציו האיר בכל קו
ימין דרחל, בחכמה וחסד ונצח שלה.

וכן על דרך זה, שליש תחתון מאור מוח
בינה דז"א מצד אימא, המתלבש בפרק השלישי
התחתון דהוד דאימא, המתלבשים תוך ג'
פרקים שלימים דהוד דז"א, הם מתלבשים
בבג"ה, קו שמאל דרחל. וכן המוח והחסד
החמישי, שנתפשט בהוד דז"א, גם היא להיותו
אור מגולה, הגדיל כפלים, וחציו הספיק להאיר
בהוד דז"א. וחציו בכל קו שמאל דרחל.

והנה בקו אמצעי של רחל, נתלבשו החמש
גבורות שהיו ביסוד דז"א, באופן זה: כי הנה
הדעת דרחל, מכון באחורי היסוד דז"א, ומשם
נמשכו ונתנו בדעת שלה יחד, כל החמש גבורות.
ואם תשאל, למה החמש חסדים בצאתם למקום
הגלוי בחזה דז"א, נתפרדו תכף, ונתחלקו בחג"ת
נ"ה דז"א, והחמש גבורות הם מתקבצים יחד
ברעת דרחל, כי בשלמא בז"א, לא היה להם
מקום להתפשט, ולכן הוכרחו להתקבץ כלם
ביסוד שלו כנוזל, אבל כשנמשכו ברעת דרחל,
למה נתקבצו שם יחד כלם בדעת, ולא נתפשטו
בחג"ת נ"ה שלה, והתשובה היא, כי כאשר
החמש גבורות נתקבצו ביסוד דז"א, והנה שם
ג"כ מתלבשת עטרת היסוד דאבא כנוזל, ושם
עטרה הזאת היא מגולית, ואינה בתוך לבוש
היסוד דאימא, כשאר הנה"י דאבא, המתלבשים

שמות, והם: ישראל, וישורון. כמ"ש הכתוב,
וישורון בחרתי בו, אבל הענין הוא, כי ז"א
איננו רק פרצוף אחד בלבד, אמנם מן ראשו
ועד החזה שלו, נקרא ישראל, והטעם הוא,
כמ"ש בספר התקונים כי ישראל, ר"ל: שירי,
א"ל, שירי משמאלא, א"ל מימינא, כי לאה
הנקראת שירי, בסוד הגבורות, היא שמאלא,
באחור שלו, והוא נקרא א"ל, בסוד החסדים,
מימינא, ובחינתו מן החזה ולמטה, נקרא ישורון,
לפי ששם עשוי כשורה, כמו שאמרו ז"ל, דאין
שורה פחות משלשה בני אדם, והם: יעקב
כצד פנים דז"א, הנקרא ישורון, במקום הזה
תחת החזה, ורחל מצד אחור, וישורון באמצעם.
הרי הם שלשה, עשויים כשורה.

ביאור פרצוף רחל:

ונתחיל לבאר פרצוף רחל, (א) הנקראת נוק'
דז"א באמיתות, להייתה בחינת הנקודה
העשירית, מן העשר נקודות הראשונות, שיצאו
לודם התקון, ויש בה בחי' פנים ואחור, מה
שאין כן ביעקב ולאה, שאינם רק בחינת
האחורים שנפלו, משתי הנקודות: השנית,
והשלישית, כנזכר לעיל.

הנה נתבאר לעיל, כי רחל אינה יוצאת,
אלא מבחינת המוחין וכלי דנה"י דאימא בלבד,
ובמקום גילויים, להיותה היא עיקר נוק' דז"א
כנזכר, וזה המקום הוא, תחת החזה דז"א, בצד
אחורי ז"א בחוץ, כנו' בסוף אדרת נשא, וזה
אופן תקונה: הנה נתבאר כי הה' החסדים
שביסוד דאימא, נתחלקו בחג"ת נ"ה דז"א, וה"ג,
נתקבצו כלם ביסוד שבו, גם נתבאר כי החסר
הג' שבה' חסדים, שנתפשט בת"ת דז"א, שלישו
העליון מכוסה, בכלי עטרת היסוד דאימא עד
החזה דז"א, וב' שלישי התחתונים, הם אור
מגולה, מן החזה, עד סיום הגוף, הנק' ת"ת.
והנה ב' שלישים התחתונים הנו', שבחסד
המתפשט בת"ת דז"א בגלוי גמור, נגדל אורו,
ונכפל כפלים, מאלו היו מכוסים, וכאלו היה

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה שער דדושי הצלם פ"ו, שער תקון הנוקבא פ"א ופ"ו, מבו"ש ש"ו ח"א פ"ד.

התחילו לעמוד זו"ן אחר באחור בתחלת זמן תקונם, בהיותם בבחי' פרצופים שלימים, כי אלו היו פב"פ, היה הקליפות נאחזים באחורים. שלו ושלה, ואלו היו פניה כנגד אחוריו, כדרך לאה וז"א, היו נאחזים באחורים שלה במאד מאד, ולכן היו אחור באחור בתחלתם כנו', ולמטה בענין פרצוף לאה, יתבאר יותר ענין זה. וע"ש.

ביאור פרצוף יעקב ולאה :

ונבאר ענין יעקב ולאה. (ג) ובתחלה אבאר בקצרה, ענין פרצוף יעקב, ואחר כך אבאר מציאותם ועניינם ושרשם. הנה נתבאר למעלה, כי כל המוחין, בין אותם דמצד אבא, בין אותם דמצד אימא, הוצרכו לז"א עצמו, הנק' ישראל, אלא שמהארה שלהם, יצאו גם כן אלו הג' פרצופין, והם: רחל ולאה הנקבות, מן המוחין והכלים דנה"י דאימא, נקבה, ויעקב, מן המוחין והכלים דנה"י דאבא, דכורא, בלבד, והנה כדמיון רחל, הנעשת באחורי ז"א, מן החזה ולמטה מן המוחין והנה"י דאימא, כך הוא בחי' יעקב, הנעשה מצד פני ז"א, מן החזה ולמטה, מן המוחין והכלים דנה"י דאבא, ולכן אין צורך להתאריך בו, ונדבר בקצרה, דע, כי שעור הכתר דיעקב, היא שני שלישים תחתונים דת"ת דז"א, שהוא מן החזה עד סיום הגוף, והנה נתבאר למעלה, כי עד החזה היה הדעת דמצד אבא, מכוסה תוך שני כסויים, שהם: כלי היסוד דאבא, המלוכש תוך כלי היסוד דאימא, ועתה שכבר נגמר היסוד דאימא, אין לו רק כסוי אחד, שהוא היסוד דאבא ויכול אורו להאיר, ולעשות הכתר דיעקב מחוץ לז"א, גם נתבאר, כי הדעת ההוא שבתוך היסוד דאבא, יש בו ד' בחי', והם: חו"ב, וחסדים וגבורות כנו"ל, איך הוא מכריע שתי הכרעות, וד' בחי' אלו יוצאים מחוץ לז"א, במקום הזה שהוא החזה, ונעשים שם, בחי' ד' מקיפים

בנה"י דאימא, ולכן אור שלה גדול, והנה היא רחמים להיותה מבחי' אבא, ולכן היא מאירה באלו החמש גבורות שביסוד דז"א, שהם גבורות חזקות וקשות, ומתמתקות ע"י הארה זו, וזו מתחברות יחד חבור אמיתי, כנודע כי החסד גורם חבור, ולכן בהתמשכם אח"כ בדעת של רחל, נשאר מתחברות יחד שם, ואח"כ נתפשטו ע"ד אלו החמש גבורות למטה, ושם נתחלקו בה' ספירות, שהם: חג"ת נ"ה דרחל, ע"ד שנתחלקו החמש חסדים, בחג"ת נ"ה דז"א, ואח"כ כאשר מזדווגת רחל נוקבא דז"א עמו, אז בעת הזווג, נתקבצות כל החמש גבורות יחד ביסוד שלה, בבחי' מיין נוקבין כנודע.

ועתה צריך (ב) לתת טעם, למה רחל עומדת אחור באחור עם ז"א בעלה, ואינה עומדת פנים באחור עמו, כמו שעומדת לאה, כמו שנתבאר לעיל, והענין הוא, במה שנתבאר אצלינו, כי אין הקליפות נאחזות בבחינת הפנים, אפילו בנוק', רק באחורים שלהם בלבד, לפי שכל האחורים הם בחי' שם אלהים, שהם דינים, ושם הוא מקום אחיותם, ולכן כשנתקן פרצוף זו"ן בעת התקון, בזמן האצילות בבריאת עולם, התחילו בתחלה להיות אחור באחור מתדבקים בתכלית הקשר, כדי שהקליפות לא יהיה מקום להם להתאחו שם, ולקבל שפע משם, כי איש נאחיו ידובקו, ורוח הטומאה לא יעבור ביניהם, ואח"כ נתבסמו האחורים שלהם, ונתמתקה גבורתם הקשה, ע"י הנסירה, כמבואר אצלינו, ואז ננסרו, ונתפרדו, וחזרו פב"פ, כי כיון שנתמתקו דינים הקשים שבאחורים, אין כח עתה בחצונים להתאחו, אפילו באחורים, וכן ע"ד זה, בכ"ז שישראל אינם עושים רצונו של מקום, והקליפות מתגברות, חוזרים זו"ן לעמוד אחור באחור, כדי שלא יתאחו שם הקליפות, עד שחזר החסד להמתיק הגבורות שבאחורים, וננסרים, וחוזרים פב"פ כמבואר בהרבה מקומות כמבואר אצלינו, ולכן בתחלת בריאת העולם,

הגהות ומראה מקומות

רשב"י זיע"א בפירושו על האדר"ז. ספר עולת תמיד דף מ'. פע"ח דרוש תתפלין פ"ח. ועיין תע"ס שיעור ט"ז בלוח התשובות תשובה רפ"ט.

(ב) ע"ה שער מיעוט הירח פ"ר. שער החשמל פ"ק ב'.
(ג) ע"ה שער יעקב ולאה פ"ג. ושער מאמרי

ליעקב, והם בחי' התפילין שלו. ע"ד שנתבאר אצלינו, כי יש לז"א בחי' תפילין של ראש ובוה יובן טעם, למה נשים פטורות מן התפילין, והוא, לפי שז"א וגם יעקב הזה, שהם זכרים, יש להם בחי' אלו ה' מקיפים בכתר שלהם כנו'. מה שאין כן ברחל נוק' דז"א. גם משני מוחין חו"ב דמצד אבא, המלובשים בכלי נז"ה של אבא, יוצא אור החו"ב הנזכר לחוץ ליעקב, ומהם נעשה הכלי של הכתר שלו. ובתוך הכלי הזה, נכנס אור הדעת הנזכר, ונעשה בתוכו בחי' ד' מוחין מקיפים, הנקראים כתר דיעקב.

ואל תתמה, איך האור היוצא מחו"ב, יעשה כלי. והאור היוצא מן הדעת, יהיה מוחין. והסיבה היא, כי החו"ב מלובשים תוך ג' כיסויים. והם: תוך נז"ה דאבא, שבתוך נז"ה דאימא, שבתוך הו"ג של ז"א. והאור שלהם, בוקע ג' לבושים וכלים אלו, ויוצא לחוץ מבין פרקי הוריעות דז"א, הנק' קובדו"ס בלעז, במקום המרפק, אשר שם מקום הנחת התפילין של יד, ומשם חוזרים ליכנס ולהתלבש בפנים, תוך הגוף דז"א, הנק' ת"ת שלו, ואח"כ חוזרים שנית לצאת לרוץ מן החוזה שלו, והולך אל יעקב, וע"י כן, מתמעט האור הזה מאד מאד, ואין בו יכולת רק לעשות בחי' כלי, של הכתר דיעקב. אבל הדעת, אין לו רק שני לבושים, והם: היסוד דאבא, והגוף דז"א, כי שם בחוזה שבו, כבר נשלם היסוד דאימא כנו"ל, ותכף יוצא משם לחוץ אל יעקב, ואינו יוצא וחוזר ונכנס באור החו"ב כנו', ולכן אורו רב מאד, כי לא נתמעט, וגם כי הוא יותר בגלוי, ולכן הוא בחי' מוחין ממש, אל הכלי הנעשה מאור החו"ב כנוכר.

והרי נתבאר בחי' הכתר דיעקב, בבחי' כלי ומוחין שבתוכו, וטעם הדבר, היות אור החו"ב חוזר ליכנס תוך גופא דז"א הוא, לפי שאין הכתר דיעקב נעשה, אלא מן הגוף עצמו, הנק' ת"ת דז"א.

ומן שליש התחתון דמוח חכמה דמצד אבא, המתלבש תוך פרק השלישי דנצח דאבא, המתלבש תוך פרק שלישי דנצח דאימא, המתלבשים תוך שלשה פרקים דנצח דז"א, יוצא האור ההוא לחוץ, בקו ימין דיעקב, ומתחלק

בג"ס שבו, שהם חחין וכעד"ז בקו שמאל דיעקב ומתחלק בג"ס שבו, שהם בג"ה, ואמנם בחי' קו אמצעי של יעקב, נעשה מאור היוצא מן עטרת היסוד דאבא, המלובשת בכל שעור היסוד דז"א כנו"ל, ומתחלקת: בדעת, ות"ת, ויסוד דיעקב. אבל ראש הקו הזה האמצעי, הנק' כתר דיעקב, נעשה מן היסוד עצמו דאבא, המתלבש בת"ת דז"א כנו"ל, וממחו הדעת דמצד אבא, הגנוז בתוכו, שיש בו ד' בחי' כנוכר.

ועם כ"ז צריך שתדע, כי אעפ"י שביארנו כן, וגם ביארנו, שמן שליש התחתון, מוח חכמה ובינה דמצד אבא, נעשו מוח חכמה ובינה דיעקב, ומן אור העטרה דיסוד דאבא, נעשה דעת דיעקב, ד"כ כי גם מד' בחי' הנז' שבדעת ז"א דמצד אבא, הגנוז ביסוד דאבא, אשר הם שני הכרעות, הנקראים: חו"ב, וחסדים וגבורות כנו"ל, הנה גם מחכמה ובינה אלו, הנקרא הכרעה אחת שבדעת הזה, נתלבשו למטה, בחכמה ובינה דיעקב, ונתחברו יחד, עם האור דמוח חכמה ובינה עצמם דמצד אבא, אשר במוח החכמה ובינה דיעקב כנו'. והחסד והגבורה הנקראים הכרעה תחתונה שבדעת דאבא הנז', נתלבשו בדעת דיעקב. והרי נתבאר בחי' הארת אבא עצמו, בכל ד"ס: כדת"י, שבקו אמצעי דיעקב.

ואמנם בחי' ז"א עצמו, הוא באופן זה: כי האורות הבאים ליעקב, בכתר ודעת שבו, מבחי' אבא, הם מלובשים בפרק הראשון העליון דיסוד אבא, המחובר ודבוק ממש, בפרק העליון דנצח ופרק העליון דהוד דז"א כנו"ל, וזה הפרק העליון דיסוד דז"א מתלבש מן הכתר דיעקב, עד החוזה דיעקב, ופרק ב' התחתון דיסוד דז"א, מתלבש ביעקב, מן החוזה שבו, עד סיום הת"ת, שהוא הגוף דיעקב ועטרת היסוד דז"א, מתלבשת בכל היסוד דיעקב.

גם דע, כי כמו שנתבאר בז"א, ענין התפשטות החמש חסדים בגופו, והה' גבורות ביסוד שלו, כך הוא ביעקב, כי בחי' החסד שנכנס בדעת שבו כנו', גם ממנו יוצא אור, ומתחלק לה' חסדים, ומתפשטים בחמשה ספירות שבו, שהם: חג"ת, ניה, של יעקב, והגבורה שבדעת דיעקב, שגם הוא כלולה מחמש גבורות,

ד"ז גם פני אריא, מכוונות כנגד פני א"א. כנו"ל כי בהיות אריא פב"פ, נמצאו שניהם עומדים ביושר ממש כנגד פני א"א. והנה גם יעקב צריך לקבל הארה מן הפנים של ז"א, ואם היו פני יעקב כנגד פני לאה, לא היה מקבל הארה מן הפנים דו"א, לפי שראש יעקב כתחיל מן חצי התחתון דת"ת דו"א ולמטה כנו"ל, ונמצאו פני ז"א גבוהים מאד, למעלה בפני יעקב, ואינו מאיר בו. אבל עתה אשר אחורים דיעקב כנגד פני לאה, וכנגד פני ז"א, שהוא גבוה ממנו, כופף ראשו למטה, ואז מסתכלים פניו בפני יעקב, ומאיר בו, כציוור

הזה: לו. ואלו היו פני יעקב נוטים כנגד פני ז"א ובפני לאה, הנה כאשר יכפוף ז"א ראשו למטה להאיר ביעקב, היה מאיר באחוריו בציוור כזה: לו. ולכן החזיר יעקב אחורים כנגד פני לאה וז"א, כדי שכאשר יכפוף ז"א פניו, יוכל להאיר בפני יעקב ממש, כמו שהוא למעלה באבא, שהוא שרשו של יעקב כנוכר, אשר הוא מקבל הארת פני א"א ממש פב"פ.

האמנם לאה, עומדת, ופניה מסתכלים באחורי יעקב, לפי שלמעלה באימא, כיון שאבא הפך פניו כלפי אימא בתחלת תקונו, והוא, כשהתחיל דישא דעתיק יימין להתקן כנו"ל, ולכן לא היה עדיין כח באימא, להסתכל פב"פ דאבא, ולכן החזירה אחוריה לצד פני אבא כנו"ל. אבל עתה ביעקב אשר אחוריו כלפי לאה כנו", יש כח בפני לאה לקבל הארה מאחורי יעקב, ולא הוצרכה להפוך פניה גם היא, ונשארו פניה כלפי אחורי יעקב כנו".

והנה כאשר ז"א נתקן ונתגדל כנו"ל, נתארכו רגליו למטה בסוד ישודון כנו"ל, ואז נמצאים רגליו מפסיקים בין לאה ויעקב, וכאשר הגיע זמן תקון רחל נוקבא דו"א, עלתה מן הבריאה אל מקומם שבאצילות, והנה אין שם מקום, רק לג' בחי' בלבד, ולא לד', והנה עתה הם ד': זו"ן, יעקב, ולאה, ולכן עלתה לאה למעלה באחוריו, בחצי קומת ז"א העליונה, ורחל עלתה למקום שהיתה בו לאה, והוא בחצי

גם הם יוצאות ויורדות ביסוד של יעקב. ודע, כי ע"ד שביארנו בענין רחל נוק' דו"א, שבעת הזווג עם בעלה, מתקבצים כל החמש גבורות, המתפשטים בחג"ת נ"ה שבה, ומתחברים ביסוד שלה למ"ן. כן הוא ביעקב, שבעת הזווג שלו עם רחל הנז', מתקבצים כל החמשה חסדים, שנתפשטו בחג"ת נ"ה שבו, ומתחברים ביסוד סבו, לצורך טפת מיין וזכרין.

עוד ביאור מציאות יעקב ולאה ושרשם פעם שנית:

ונחזור לבאר, כללות ענין מציאות יעקב (ד) ולאה ושרשם. הנה נתבאר למעלה בדרוש הזה, כי המלכים דו"ן מתו ממש, וירדו בעולם הבריאה, במקום הקליפות. אבל המלכים דאו"א, לא מתו ממש, רק ירדו מגדולתם למטה, במקום רחל, נוק' דו"א, באצילות עצמו. גם נתבאר, כי השני אחוריים של שני הנקודות: השנית, והשלישית, הנקראים אריא, שהיו אז קודם התקון, בבחי' אחור באחור, אותם שני האחורים ירדו למטה כנו", ומהם נעשו אח"כ בחי' יעקב ולאה: יעקב, מאחורים דאבא, ולאה, מאחורים דאימא.

והנה כאשר ירדו אלו ב' האחורים למטה, עד מקום רחל נוק' דו"א, בעולם האצילות עצמו, היה באופן זה: כי יעקב שהוא אחורים דאבא, ירד ועמד כנגד פנים ורחל, ולאה שהיא אחורים דאימא, ירדה ועמדה כנגד האחורים של רחל, ונשארה רחל באמצע שניהם, וכאשר נפלו אח"כ זו"ן למטה בעולם הבריאה כנו"ל, נשארו מקום רחל, חלל ופנוי ודיקם, בין יעקב ולאה, בעולם האצילות. ואז היו פני לאה מביטים באחורי יעקב.

והטעם הוא, לפי שהנה ז"א, פניו מכוונות כמש, אל הצד אשר פונות פני א"א, כנודע כי ז"א ראשו מתחלת מת"ת דא"א, ופניו דו"א, הם שם נוטות אל מקום נטיית פני א"א, ועל

הגהות ומראה מקומות

(ד) ע"ח שער יעקב ולאה פ"ב.

ביאור טעם השנויים שבין: יעקב ולאה, ורחל.

ונבאר טעם השנויים, שיש בין יעקב, ולאה, ורחל. ה) הנה נתבאר לעיל, כי כשהתחיל רישא דעתיק יומין להתקן, אז התחיל קצת תקון באו"א כי חזרו מבחי' אחור באחור, ועמדו בבחי' אחור דאימא, כנגד פנים דאבא, ושם נתבאר כי באופן זה, יש יותר תקון באבא מבאימא בבחי' אחת. ולאימא מבאבא בבחי' אחרת. והנה גם לכן ביעקב ולאה, היו בהם ב' בחי' אחרות כיוצא בהם, והוא, כי הנה בבחי' א' היה תיקון לאימא יותר, והוא, כי כיון שפני אבא היו מאירים כלפי אחורי אימא, קבלו אחורי אימא הארה גדולה מאד, ונתמתקו מאד. משא"כ באחורי אבא, שלא קבלו הארה, ולא נתמתקו, כי לא קבלו הארת שום פנים. ולכן גם לאה, שהיא אחורים דאימא, היתה לה מעלה יתירה בעת התיקון שלה, לפי שכיון שהיתה מתוק באחורים דאימא למעלה, יותר מבאחוריים דאבא, לכן מזאת ההארה העליונה, שהאירה באחורי אימא, נמשך קצת הארה ממנה למטה, אל אחוריים דאימא, שירדה למטה, שהיא לאה, ועיי"כ היה כח בלאה להיותה גבוהה מן יעקב, שהוא אחוריים דאבא כנזכר, כי לאה עלתה בחצי עליון דקומת ז"א מאחוריו, ויעקב למטה בחצי התחתון דקומת ז"א מלפניו. וזהו טעם למה שביארנו לעיל, כי כשעלתה רחל למקומה, ולא היה שם מקום אליה, עלתה לאה למעלה, ואז עמדה רחל במקום שהיתה בו לאה. והנה צריך לתת טעם, למה עלתה לאה ולא יעקב בעלה, אבל הטעם מובן עם הנו'.

ועוד טעם אחר, והוא, כי עיקר יניקת לאה, הוא מן בחי' המלכות דאמא, אשר נתלבשה בתוך ראשו של ז"א כנו"ל, ולכן הוצרכה לאה, לעלות למעלה עד אחור ראש ז"א, לקבל הארתה כשם. אבל יניקת יעקב, הוא מן היסוד דאבא במקום גילוי, שהוא מן החזה דז"א ולמטה כנודע, ולכן עומד שם למטה, ואמנם רחל נוק' דז"א, עמדה גם היא למטה, לפי כי שם מקומה

קומה ז"א התחתונה באחוריו, ויעקב נשאר במקומו, בחצי קומת ז"א התחתונה מצד פניו. ונמצאים עתה ג' בחי' בלבד יושבות יחד, בחצי קומת ז"א התחתונה, והם רגלי ז"א באמצע, הנק' ישורון, ורחל מאחוריו, ויעקב מלפניו.

והנה עתה התחיל תקון יעקב ולאה, לכמה סבות: האחד הוא, לפי שכאשר נתקן ז"א, ונכנסו בו המוחין דאו"א כנו"ל, הנה כשהתחילו המוחין ההם לירד, וליכנס בראשו של ז"א, ששם הוא עיקר מקום המוחין, ושם הוא עיקר מציאות גודל האורות ההם, לכן בהגיעם שם, האירו לצד אחור ראשו דז"א, ושם נעשת פרצוף לאה כלה באחת, וכאשר נתמשטו עוד המוחין הנו' יותר, למטה מן החזה דז"א, אשר שם סיום היסוד דאימא, ושם נגלו המוחין באור מגולה בלי מסך כנודע, הנה אז נגלו יחד ב' הבחי', שהם: נהיי דאבא, ומשם נעשו פרצוף יעקב, מצד פני ז"א, מן מקום החזה ולמטה. גם נתגלו החסדים שבנהיי דאימא, ומשם נעשת פרצוף רחל באחורי ז"א, ממקום החזה ולמטה כנזכר.

ועוד טעם אחר, כי הנה אע"פ שיעקב ולאה הם אחורים דאו"א, שהם יותר עליונים מן ז"א, עם כ"ז אינם, רק בחי' אחורים גמורים החיצוני' שבאו"א. אבל ז"א, יש בהם בחי' פנים גמורים, והם יותר מעולים כאלו האחורים החיצונים דאו"א, ולכן בתחלה צריך שיתוקנו ז"א, ע"י הגדלות כנודע. ואח"כ יתוקנו יעקב ולאה, שאינם רק אחורים לבד, ואין להם תקון, עד שיתוקנו בתחלה ז"א כנו', האמנם, כיון שסוף סוף הם אחורים דאו"א, לכן היתה בהם מעלה אחת, והיא מה שביארנו לעיל, כי המלכים של ז"א ירדו אל הבריאה, שהיא מקום הקליפות, ולכן נזכר בהם מיתה ממש. אבל המלכים דאו"א, שהם יעקב ולאה, לא ירדו רק באצילות עצמו, במקום רחל נוק' דז"א, ולכן לא נזכר בהם מיתה, רק בטול בלבד. ולכן ג"כ בעת תקון שלה, גם אלו המלכים דאו"א, יעלו ויתוקנו עמהם, ונעשים בחי' יעקב ולאה כנזכר.

הנהרות ומראה מקומות

ה) ע"ח שער יעקב ולאה פ"ב וד'. ועיין בשער הכוונות דרושי הטסח דרוש ד'.

האמיתי, תחת תחזה דו"א, כמבואר אצלנו בכמה מקומות. והרי נתבאר טעם, למה לאה למעלה, ויעקב ורחל למטה, לפי שבבחי' א', יש יתרון לאחור דאימא, על של אבא, ואמנם בבחי' אחרת ראינו, שיש יתרון אל אבא על אמא, והוא, כי אמא לא היה בה כח לקבל האור העליון, ולכן נשארה בבחי' אחור, כשנתקן רישא דעתיק יומין, כמו שהיתה בתחלה. אבל אבא, היה בו כח יותר לקבל האור העליון, ולכן חזר אז בבחי' פנים, והיו פניו כלפי אחור דאימא כנוכר, ולכן גם עתה כשנתקנו יעקב ולאה, שהם מן האחוריים דא"א, היה יתרון ליעקב, שהוא מאחור דאבא, על לאה, שהיא אחור דאימא, והוא, כי הנה ביעקב נתקנו כל י' האחוריים שבי"ס דאבא, והיה יעקב פרצוף שלם, מכל י' אחוריים דאבא, לטעם הנוכר, כי אבא נתקן תחלה, לפי שהיה בו כח לקבל האור, וחזר בפנים תחלה, ועדיין אימא היתה בבחי' אחור, ועוד כי אבא הוא דכורא, ואחוריו מעולים מאחור דנוק', אבל לאה שהיא אחור דאימא, שהיא נקבה, ואינה חשובה כמו הדכורא, וגם כי נתאחר זמן תקונה, כי לא יכלה לחזור פבי"פ תכף כשחזר אבא, ולכן לא קבלו כל האחורים שלה תיקון רק אחור של ספירה ה' שבה, שהיא אחור דמלכות שבה בלבד, וממנה לבדה נעשת פרצוף לאה, ולא מכל ה' אחורים דאימא, אמנם כל ה' אחורים אחרים, של ט' ספירות עליונות דאימא, נשארו למטה, במקום שירדו תחלה, ולא יכלו להתברר, בעת תיקון יעקב ולאה, ודע כי כל התקונים והמצות והתפלות, שאנו עושים מן בריאת העולם, עד ביאת משיחנו, הכל הוא, לתקן ולברר, אלו התשעה אחורים דאימא, ולא יושלם ברורם ותקונם, עד ביאת משיחנו במהרה בימנו אמן.

והנה זהו ענין עליית לאה הנו"ל להתקן, כי הנה כאשר לאה זו, שהיתה אחור דמלכות בלבד דאימא, עולה למעלה להתקן, הנה היא עולה עד כנגד הדעת דו"א מאחוריו, ואז בחי' פנימיות דמלכות דאימא, העומדת שם, מלוכשת תוך הדעת דו"א, היא מושכת את לאה, שהיא האחור שלה מבחוץ דו"א, כי יש לה חשק גדול להדבק עמה, כי היא אחור שלה, ומאירה בה, ומתקנת

אותה, ועושה אותה בחי' פרצוף א', באופן זה: כי הנה לאה אינה רק אחור דמלכות דאימא כנו', שהיא ספירה א' בלבד, וכשעולה באחורי דעת דו"א, אז פנימיות המלכות דאימא, שבתוך הדעת דו"א, נותנת בה כח הארה פנימיות, ג' ספירות אחרות, שהם נה"י דאימא, שבתוך ראש ז"א, אעפ"י שהאחורים של ג' ספירות אלו לא עלו כנוכר, ואז נעשת לאה פרצוף א', מד' ספירות שהם: נה"י, מלכות, וזהו שיעור פרצופה.

והנה יש ללאה, קצת דמיון עם רחל, כי גם רחל אינה עומדת, אלא בשעור מקום ד' ספירות תחתונות דו"א בלבד כנודע, אלא שרחל היא בת י' ספירות שלימות, והיא פרצוף גמור שלם. אבל לאה, אינה רק ד' ספירות אלו בלבד, ובפרט כי כפי האמת, אין בה רק אחור דספירה א' בלבד, אלא שהאירו בה עוד הארת פנימיות נה"י דאימא, עיי"כ נעשת פרצוף, מד' ספירות כנוכר.

והנה כשנעשת פרצוף זה, אז נק' גם היא, היא עילאה שבשם, כמבואר אצלנו, וזהו סוד פסוק אשירה לה' כי גאה גאה, פי': כי הנה גאה נתגאת, ועלתה במקום גבוה, באחור רישא דו"א כנוכר, וזהו פלוט: כי גאה הראשון, עוד נרמו תקון פרצופה, במלת גאה הב', והוא, כי אות ג' שבגאה, רמו אל הארת ג' ספירות דנה"י דאימא, שנתחברו בספירה א', שהיא פנימיות מלכות דאימא, הרמוזה באות א' שיש בגאה, שהיא שרש של לאה החצונה, ואחרי שנתחברו ד' ספירות אלו, הרמוזות באותיות ג"א, אז הארתם יצאה לחוץ בלאה החצונה, ונעשת פרצוף מן ד' ספירות הנק' היא ראשונה שבשם כנוכר, והיא אות ה' שבגאה, כי כבר ידעת, כי פרצוף הנקבה היא צורת ה', שהם ג' קוים: ימין, ושמאל, ואמצע, כנודע.

והנה, כדמיון שביארנו במלת גאה, היא רמוז במלת לאה, כי הנה אית לי שיש בלאה, הם ג' ספירות נה"י דאימא, אות א' דלאה היא ספירת המלכות הפנימית דאימא, שהיא עיקר ושרש של לאה החצונה, וד' הארות האלו פנימיות, מתחברות בחוץ בלאה, ונעשת צורת ה' של לאה כנוכר, ואמנם כללות הכל נק' לאה.

שער ההקדמות

ואמנם טעם היות רחל עומדת אחור באחור עם ז"א, ולאה פנים באחור עם ז"א כנוז"ל, הטעם הוא כנוז"ל, בענין תקון רחל, כי הנה רחל היא ספירה הי', מי' ספירות שבכללות עולם האצילות, והיא פרצוף שלם, מבחי' פנימית וחצונית, הנק' פנים ואחור, והיא נוק' דז"א דאצילות, פרצוף שלם ככל שאר ה' פרצופים שבעולם האצילות. משא"כ בלאה, שאינה רק אחודים בלבד, של הספירה השלישית דאצילות, הנק' אימא, ונמצא שאינה ספירה שלימה, כספירת רחל כנוכר, ולכן אם פני רחל פונים לאחורי ז"א, כדוגמת לאה, היה פגם גדול בעולם לפי שהנה רחל היא נוק', והיא דינא קשיא, אשר לכן הקל"י נאחזות בה יותר מן הזכר, שהוא רחמים. כי זהו סוד שנאמר בה, רגליה יורדות מות, ולא די שהיא נוק', אלא שהיא הספירה הי', היותר תחתונה שבכל י' ספירות דאצילות, ולכן הקל"י נאחזות בה יותר מדאי, ואם היתה פנים באחור היו אחורים שלה מגולים, והיו הקל"י נאחזים בה יותר מדאי, כי כל אחיזתם באחורים כנוז"ל, ובפרט באחורים האלו דנוק' התחתונה כנוכר, ולכן היתה אחור באחור, אבל לאה, שאינה מכלל הי' ספירות דאצילות, דק אחורים דאימא, איזו אנו חוששים כ"כ, אם יתאחזו בה הקל"י, כמו שאנו חוששים ברחל, ולכן עומדת פניה באחור ז"א, ואחורים מגולות, איזו אנו מקפידים לאחיות הקלי שם.

ולא עוד, אלא שעוד יש טעם אחר, כי לאה להיותה עומדת למעלה, בג' ראשונות דז"א, איזו החצונים נאחזים בה שם, כמו שהיו נאחזים ברחל, העומדת למטה בו' תחתונות דז"א.

עוד טעם אחר, כי לאה היא אחורים דאימא וכבר ידעת, כי אין הקל"י נאחזים בג' עליונות, שהם: א"א, ואו"א, ואדרבה אימא דוחה את הקל"י, בסוד כנשד יעיד קנו על גוליו ירחף וגו', ולכן אין הקל"י נאחזים בלאה, אף בהיות אחודים מגולים, משא"כ ברחל, שהיה בה אחיות גדולה כנוכר.

גם בזה תבין, מה שנתבאר אצלינו במקום אחר, כי לאה נק' מד"ת, בסוד ומדת ימי מה היא, והענין הוא, כי מד"ת הוא בגימטריא ד' פעמים אל"ף, והם ד' אלפין, שבד' שמות אהי"ה: ב' ביודי"ן, וא' דאלפין, וא' דההי"ן, אשר באימא כנודע, בד' ספירות תחתונות שבה, נה"י מלכות, ואמנם עיקרם הם בז"א, ומהם יוצאת הארה אל לאה שבחוק, ויש בה הארת ד' כוחין כנודע.

ותלמיד א' של מורי ז"ל, שמו הר"י הכהן ז"ל, א"ל, כי נראה לו ששמע ממורי ז"ל, כי ב' בחי' דאחור נפלו מן אימא: בחי' א', הם י' אחורים די' ספירות דאימא, שנפלו בהיותם עם אבא אחור באחור, ואלו האחורים כלם, לא עלו כלל, ולא יעלו עד אחר ביאת המשיח, ועוד בחי' ב', והיא, י' אחורים אחרים, דעשר ספירות דאימא, שנפלו אח"כ, בהיותה עם אבא פנים באחור כי אז היה קלוקל פעם אחרת באחורי אימא, לפי שנשארה בבחי' אחור אעפ"י שאבא חזר בפנים, והאחורים העשירי, שהוא המלכות כאלו האחורים הב', הוא שעלה בבריאת העולם ונעשת ממנו לאה אשת יעקב כנוז"ל, וט' אחורים העליונות, שבאלו האחורים הב', הם שאנו מבררים ומתקנים תמיד, מבריאת העולם, עד ביאת משיחנו, האמנם מן אבא, לא ירדו דק בחי' י' אחורים הראשונים שנפלו בהיותו חסר התקון, שהיה אחור באחור עם אימא, אבל אח"כ הוא חזר בבחי' פנים לבדו, ונתקן, כנוז"ל, ולכן לא ירדו עוד ממנו אחורים שניים, אבל מאימא, ירדו עוד אחורים שניים כנוכר, לפי שנשארה בבחי' אחור בפנים דאבא.

ועתה נבאר שאר השינוים, הנה יעקב ורחל נשארו למטה, מחצי ת"ת דז"א, כמבואר טעמו לעיל, ואמנם יעקב עמד בפני ז"א, לפי שהוא זכר, אבל רחל, לפי שהיא נקבה, עמדה אחורי ז"א, וגם טעם אחר, לפי שלא היה עדיין בה כח, לעמוד עתה פב"פ עם ז"א, כמו שנבאר עתה, ואמנם טעם היות אחורי דיעקב, כנגד פני ז"א, כבר נתבאר לעיל טעמו של דבר, והוא: כדי שיכפוף ז"א ראשו, ויאירו פניו בפני יעקב, ועוד טעם אחר, כי כן היתה עמידתו בראשונה, כרם תקון זו"ן.

מזעיר, הנה נתבאר למעלה, כי ב' בחי' היו במלכים. הא', היא מיתה ממש. הב', היא נפילה שנפלו למטה, ולא מתו. והענין הוא, כי כל היוצא מעולם שאינו שלו, (א"ש, מלת שאינו הראשונה, נ"ל שטעות קולמוס הוא) והולך לעולם שאינו שלו, זה נקרא אליו מיתה ממש. אבל ההולך ממקום למקום בעולם עצמו, נקרא נפילה ולא מיתה. והנה הו' מלכים שמתו ממש, הם ז' תחתונות הנקרא זו"ן, כי ירדו מן האצילות אל עולם הבריאה. ובסבת ירידה זו, נקרא מיתה ממש, כי הכלים שבהם, הם הגוף שלהם, נפלו שם בבריאה. ובתוכם ירדו קצת נצוצות אור, הנקרא הבלא דגרמי, הנשאר תמיד עם עצמות בתוך הקבר, ונשמתם שהם האורות שלהם, עלו בעולם האצילות, ולכן נזכר בהם מיתה ממש. אבל ג' מלכים הראשונים, שהם: א"א, ואו"א, לא ירדו בעולם הבריאה; אמנם ירדו באצילות ממש ממקום למקום, כי ירדו במקום שהיו שם בתחלה זו"ן, שהם ז' המלכים שמתו, וקודם שנפלו בבריאה, ואחר שירדו הם, נפלו אלו הג' ראשונות שם, ולכן בחי' זו נקרא נפילה, ולא מיתה. וז"ל מ"ש חז"ל (ו) ג' נובלות הם, נובלות חכמה של מעלה תורה וכו'.

(א"ש, הנה ביאור המאמר הוזה נתבאר גם בשער שלישי, שער מאמרי רו"ל באופן אחר, קרוב אל הנזכר ומצאת שם כי תדרשנו. ועוד הוא נתבאר בשער החמישי: שער המצות ע"ש).

ביאור מארו"ל נובלות חכמה של מעלה תורה:

וזהו סוד (ז) מ"ש חז"ל ג' נובלות הם, נובלות חכמה של מעלה תורה וכו'. גם נזכר בדברי (ח) רו"ל, בלשון נובלות התמדה. והענין הוא, כי

דז"א, והיא ספירה שלימה, פנים ואחור שבי' ספירות דאצילות, והזיקה מרובה, מכאשר יתאחוזו בלאה, שאינה רק אחור דספירה א' הג'.

ואם תשאל, והרי אם לא יזיק יועיל, וכיון שכן שהוצרך להיות דחל עם ז"א אחור באחור שלא יתאחוזו הקלי', א"כ ג"כ לאה תעמוד אחור באחור בו"א, שלא יתאחוזו בה הקלי', אעפ"י שאין היזק שלה גדול כהיזק רחל. והתשובה בזה היא, כי נודע שהקלי' צורך גבוה היא, כמ"ש חז"ל (ד) על פסוק והנה טוב מאד, זה מלאך המות. והמאציל העליון ראה, כי הדבר מוכרח, להניח מקום אחיזה אל הקלי', שיינקו משם חיותם להתקיים. אלא שאם אחיותם היתה באחור דרחל, היו יונקים שפע גדול מאד משם, לפי שיש בה בחי' פנים ואחור, והיתה הקלי' גוברת בעולם. ולכן נתן מקום אחיותם באחור לאה, כי אינם יכולים ליינק משם רק דבר מועט, די חיותם המספיק להם בלבד. לפי שאין בה בחי' פנים, ושפעה והארתה מועטת, ועי"כ יתקיים רצונו ית' בב' הבחי': אם בעמידת הקלי' וקיומם. אם שלא יתאחוזו וינקו יותר כדאי.

א"ש, להיות כי כבר נתעסקנו בדרושי לאה ורחל, וראיתי לסמוך אל הדרושים הגו' דרושי לאה, אעפ"י שאין כאן מקומם, להיות כי יש דרושים אחרים, קודמים לדרושים הללו כאשר עיניך תחזינה מישרים, עם כל זה סמכתי לאה אל לאה.

דרוש פרצוף לאה:

הנה בכמה מקומות (ה) וגם בדרושי ז"א, נתבאר אצלינו, ענין לאה ועקב, שהם האחורים החצונים של או"א, שירדו למטה בעת מיתת המלכים, ועיין שם. ונחזור לבאר עתה קצת

הגהות ומראה מקומות

- (ז) ע"ה שער הארת המוחין פ"ה. שער המצות תרומה דף כ'. ספר הלקוטים תרומה. שער מאמרי רו"ל במדרש פרשת לך לך.
- (ח) דמאי פ"א משנה א'.
- (ד) וזה יתרו דף ס"ה: ב"ר פ"ט ה'.
- (ה) ע"ה שער יעקב ולאה פ"א שער שבירת הכלים פ"ב.
- (ו) מדר' בראשית י"ז ו'. ע"ה שער הכללים דף ג' ד"ה ח"ס.

מה שנפל מן הג' ראשונות למטה, אינם בחי' הפנים ח"ו, רק בחי' האחורים שלהם בלבד, אותם האחורים שהם היותר חיצונים שבהם, שהם דינים קשים ומרים. וזהו ענין נובלות התמרה. ואמנם אומרים נובלות חכמה של מעלה תורה, הוא, מה שנודע אצלינו, כי יעקב הוא הנקרא תורה, הנעשה מן האחורים שנפלו מן אבא, הנקרא חכמה. אמנם לאה נעשת מן האחורים של אימא.

ונתחיל עתה לבאר ענין לאה, הנה זה הפרצוף הנקרא לאה, שביארנו שנעשה מן האחורים החיצונים דבינה, אינה מכל האחורים שלה, אלא מן האחורים של המלכות של הבינה. משא"כ יעקב, שנעשה מכל ה' אחורים דאבא, לפי שאבא הוא רחמים, ולכן יכול להתברר יותר. אבל בינה דמינה דינים מתערים, לכן האחורים שלהם היותר חיצונים שהם דינים, לא יכלו להתברר מהם, רק האחורים של המלכות שלה לבריה, ומבחי' זו נעשת לאה. והנה ענין תקון שלה, נעשה באופן זה: כאשר המוחין דז"א נכנסו לתוכו, בהיותם מלובשים תוך הנה"י דאימא הנה בחי' המלכות שבה, היא יותר תחתונה מן הנה"י, ועומדת למטה מהם, בסיוע הדעת דז"א. והנה לאה עומדת בבחי' נקודה א' בלבד בחוץ ז"א, מכוונת כנגד זו המלכות הפנימית של בינה, כי זו הפנימית מושכת את לאה, שהיא האחורים שלה, ומעמיד אותה כנגדה, בהיותה בחוץ, ואז מאירה בה מבפנים מן אותה ההארה של המוחין מבפנים, וע"י אותה ההארה נגדלת לאה, שהיא נקודה א', ונעשת פרצוף גמור, ונגדלת מכנגד הדעת ולמטה, לפי שמשם אחיזתה כנוכח, ומתפשטת עד מקום החזה דז"א.

וצריך שנבאר, איך נגדלה פרצופה, (ט) ע"ד שביארנו בפרצוף רחל, שתחלתה מכנגד החזה, ומסתיימת בסיוע רגלי ז"א. וביאר שם, איך מן ט' פרקין שיש בנה"י דז"א, נעשה פרצופה, בצירוף ג' קוים של נה"י, וכל קו מג' פרקין.

ועד"ו הוא בלאה, כי נעשה מן ג' קוים דחג"ת, ובהם ט' פרקין, כנגד ט' ספירות שבה. אבל עדיין צריך לבאר, כי בנה"י דז"א ניחא, לפי שיש בהם ט' פרקין. אבל בחג"ת דז"א, צריך לבאר לפי שאנו רואים בחוש הראות, שכאשר האדם יפשוט זרועותיו כלפי מטה באורך, יגיעו אצילי הזרועות, שהם סוף פרקין ראשונים של הזרועות, יגיעו במקום רישי ירכין, אמנם ב' פרקין תחתונים שבכל זרוע, הם מתפשטים ומשכים כנגד נה"י שבו, אשר שם הוא מקום רחל, ונמצא כי כיון שלאה היא מסתיימת במקום החזה, א"כ אין לה שיעור רק תרין פרקין עילאין של הזרועות בלבד, ומהיכן יוכל להעשות ט' ספירות.

אבל ביאר ענין זה יובן, במה שביאר למעלה, בענין ז"א, איך נמשכים הארותיו בג' קוים שלו, כי בשלמה ג' ספירות קו אמצעי, מחוברות יחד, אבל ספירת הנצח שבקו ימין, נפרדת מן החסד, וכן ההוד, נפרד מן הגבורה, כנודע כי הזרוע, אין סופו מחובר עם ראשי הירך, וא"כ איך ימשוך אור החסד בנצח, ואור הגבורה בהוד, ושם נתבאר, כי הענין הוא, כי במקום החבור של הפרקים, יכול האור לבקוע ולצאת בחוץ, וכן מסוף האצבעות של הידים והרגלים מבין הצפרנים, ועיין שם.

גם נתבאר שם, כי בכוונה גדולה עשה המאציל העליון, שהזרועות יהיו נפרדים מן הירכים, כדי, שכשירצה להמשיך האורות אל לאה, יגביה הזרועות, ויאירו בה. וזה פ"י הדברים ההם: הנה נודע, כי האור של הז"א שהוא זכר, הוא בסוד אור ישר, שהוא נמשך ויורד מלמעלה למטה. אך האור דנוק', הוא חוזר מתתא לעילא, ולכן היא דינין, והנה אור הנמשך בז"א הוא אור ישר, יורד ממוח החכמה שבו, אל החסד שהוא זרוע ימין, ומשם אל הנצח. ועד"ו הוא בשאר הפרטים, כי האור נמשך בתחלה אל הפרק העליון של הזרוע, המחובר עם הכתף, וממנו אל הפרק ה', וממנו אל הפרק הג', התחתון, שהיא היד.

הנהרות ומראה מקומות

(ט) ע"ח שער לאה ורחל ט"ח. שער הכוונותדרוש חזרת העמידה פ"ח.

למעלה בב' צרדי מוח הדעת מימינו ומשמאלו. ואז האור היוצא מסופי אצבעות מבין הצפרנים בגלוי גמור, בסוד אור חוזר למעלה מן הדעת מב' צרדיו, ששם מקום חר"ב דז"א, שהם גבוהים מן הדעת כנודע, ומן האורות ההם נעשים חר"ב דלאה. ועדיין חסר בחי' היסוד שבה, וזה נעשה ע"י י"ג מדות של ויעבור, שנבקע היסוד דאימא כנו"ל, ועיין שם. והרי נתבאר היטב, איך נגמר פרצוף לאה ב' ספירות שבה ומקומה מראש ז"א באחוריו, עד כנגד החזה בלבד, ששם סיום פרק העליון של הזרועות דז"א הנק' אציל. ומשם ולמטה מקום רחל. ט)

(י) ביאור פסוק עור בעד עור וגו':

(א"ש, הנה בשער ד' שער הפסוקים נתבאר פסוק זה ביתר שאת. ועוד נתבאר במקום הזה, כפי הדרוש הנז"ל) הנה הודעתך, כי לאה נק' עור, בפסוק עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו. והנה היא בחי' קשר תפילין של ראש, שהיא כצורת ד', ואיננה רק עור בלבד. משא"כ ברחל, שהיא תפילין של יד ממש, ויש בה ד' פרשיות של כתיבה. והענין הוא, כי אורות המוחין דז"א, היוצאים אל לאה, אינם רק הארה מועטת בעלמא, העוברת דרך העור של ז"א מאחור, כי אינה יכול ליקח מן המוחין עצמם, אלא מן הלבושים שלהם, שהם נה"י דתבונה כנודע, ומשם לוקחת הארה מועטת מן המוחין. ולכן קשר של תפילין של ראש, אינו אלא עור בלבד כנזכר. והטעם הוא, לפי שאורות המוחין מלובשים וסתומים תוך הנה"י, ואין הולך אל לאה רק הארה מבחי' עור בלבד. גם לזה צורת הקשר הנז' הוא צורת ד', להורות כי היא דלה ועניה באור מועט. וגם להורות, כי זו ההארה המועטת נמשך אליה מן ד' המוחין הנז'. גם תעיין שם, במה שביארנו בפסוק עור בעד עור, בסוד אותם האורות

ואמנם כאשר עלה ברצונו ית', להאציל ולתקן פרצוף לאה, שבאחורי הרעת דז"א, אז חזר והעלה האור, והחזירו למעלה. ואז האור שהי' נמשך בפרק העליון של הזרוע ימני, באור ישר עד סופו, שהוא מקום הנק' אציל, וחזר ועלה למעלה, עד שהגיע בראש הפרק העליון, במקום חבורו אל הכתף, ושם בקע ויצא האור בגלוי, דרך צד ימין של הגרון דז"א מבחוץ, ועלה ער תחלת ראשית הגרון, ושם נעשה החסד דלאה שהיא זרוע ימין שבה. כנודע כי היא עומדת באחור, ופניה כלפי אחור, ונמצא שהימין שלה ושליו הם בצד א'. והאור שהיה יורד בפרק הב', מן האציל עד כף היד, חזר ועלה עד ראש פרק זה, שהוא מקום האציל, ושם בקע ויצא בגלוי לחוץ, ועלה ונמשך בכל אורך פרק הראשון מבחוץ, עד מקום הכתף, ונעשה נצח דלאה, שהוא שוק הימין. נמצא, כי האור היוצא מפרק עליון, אינו מתפשט מכנגדו מבחוץ אלא למעלה, ממנו בצד ימני של הגרון. והסבה לזה הוא, היות האור יוצא ממטה למעלה. והאור היוצא מפרק ב', עומד כנגד פרק עליון מבחוץ, והוא נצח דלאה. והרי איך סוף נצח דלאה, הוא ממש בשוה, בסוף פרק עליון דזרוע ימין דז"א, ששם הוא מקום החזה, ולא נכנס לאה בגבול רחל כלל. ועד"ז היה בקו שמאל ובקו אמצעי.

והרי יש בלאה, ז' תחתונות שבה, וגם מוח הדעת יש בה, לפי שלאה היא מכוונת ממש באחור דעת דז"א, והדעת שלה מכוון באחור הדעת שלו. ועדיין חסירה ממנה חו"ב, תרין מוחין דילה, והנה בברכת אבות דתפלת שחרית דחול, ביארנו ענין ז' תחתונות דלאה, וגם ספירת הדעת שבה, אבל חו"ב שבה, ביארנום בענין נשיאות כפיים של ברכת כהנים. והענין בקצור הוא, כי הנה בברכת כהנים, נכנסים המקיפים דמוחין דז"א בתוכו כנודע, ואז מרבוני האורות הגדולות שבה, אז נגבהים ידי ז"א

הגהות ומראה מקומות

- ט) ע"י זחר ויקחל אות רס"ט בסלם מאמר הצפרנים.
 י) ע"ה שער לאה ורחל פ"ב. שער הפסוקים איוב סימן ב'. ספר הלכותים סימן י"ט. שער
- רוח הקודש דף ה' בענין הכרת הפרצוף. לעיל דרוש תפילין. ועיין בספר בית שער לכוננות מן אות קל"ה ואילך.

היוצאים ע"י הכאות זו בזה, שהם בגימטריא עור. ושם נתבאר, איך ג' הכאות ג' אותיות ראשונות יהיו הם בנ"א. ואח"כ יוצאים אותם האורות אל לאה, שהיא ה"א תתאה, וזו היא הכאה של וא"ו פעמים ה"א. והרי איך לאה, היא בחי' אורות ההכאות הנזכרים, שהם בגי' עור. וגם היא יוצאת מדרך עור ז"א, ולכך לאה נק' עור בכל התורה, כמבואר אצלינו. (א"ש, הנה ההכאות הנז"ל, העולים בגי' עור, לא נתבארו בפסוק בשער דביעי שעד הפסוקים, כי אם בשער שביעי, שנק' שעד רוח הקדש, שם נתבאר הפסוק הזה, מקושר עם פסוק ואחר עורי נקפו זאת, בענין הכרת הפרצוף. ומצאת שם כי תדרשנו. א"ש, הנה נא הואתי לחזור ולעשות מהרודא שלישי, באלו הדרושים מתחלת האצילות ועד סופו, כאשר עיניך תחזינה משדים בע"ה).

דרוש בענין הכתר:

דרושים בביאור ההוי"ה של ד' אותיות:

הנה ביארנו, שבחכמה יש הוי"ה דיודיין, ע"ב. ובבינה, הוי"ה דס"ג. (מ) ובז"א, הוי"ה דמ"ה, ובנוק', הוי"ה דב"ן. וצריך שתדע, כי אלו ההוי"ת הם כל הוי"ה, בז' תחתונות של הפרצוף ההוא. אבל בגי' ראשונות, הוא בבחי' אחרת.

ונבאר ענין אבא, ומשם תקיש ותלמוד לכלם. הנה הכתר של אבא, הוא שם הוי"ה פשוטה ברי' אותיות לבד. ובחכמה של אבא, היא מילוי הוי"ה במלוי יודיין. שהיא י' אותיות ובבינה של אבא, היא מלוי המלוי של ההוי"ה דיודיין, שהיא כ"ח אותיות. ואם תחבר כל האותיות שבגי', יהיו מ"ב אותיות כנודע. ובוה תבין, איך שם בן מ"ב, לעולם הוא בבחי' הראש, שהוא בגי' ראשונות כנזכר בספר

ענין הכתר: (כ) דע, כי גי' פעמים אור, הם בגימטריא כתר עם הכולל. והנה אור יוצא מן אור, כנודע. ואו"י הוא אותיות: די"ו א'. והנה די"ו הם גי' ע"ב, שהם גי' הוי"ת דמלוי יודין. נמצא כי הכתר, הוא דומה אל ט' היות דיודיין. ועם הכולל יהיו י' הוי"ת דיודיין, הכוללות בכתר. טעם למה אין אנו מכניסים בכל ספרינו זה (ל) וכן במקומות רבים מס"ה התקונים, את הכתר בכלל י' ספירות, ובמקומו אנו מכניסים את הדעת בכלל הי' ספירות. וכבר נתבאר ענין זה אצלינו בדרושים שקדמו, ועכ"ז נחזור לתת טעם לזה. הנה נודע, כי הת"ת דאימא, היא עצמה נעשת כתר אל ז"א, בבחי' הכלי. וכן מן החיות הפנימיות של הת"ת דאימא, נמשך חיות אל כתר דז"א, והנה ענין עשית הכתר הזה, לא נעשה ע"י זוג אור"א,

הגהות ומראה מקומות

- (כ) ע"ח שער מוחין דצלם מ"ב סוף פרק ב'.
 (ל) ע"ח שער מוחין דצלם, פ"ה כלל ב'.
 (מ) ע"ח שער אור"א פ"ה ו' ז' וי'. ע"ח עם פמ"ס ענף ל"ה. מבו"ש ש"ד ח"ב פ"ט.

כ"ח הוזה, מתלבש תוך הכ"ח הנז' של המלכות, והם כ"ח אותיות של מלוי המלוי דהוי"ה דיודי"ן הרוכב על הכסא הנז'. באופן, כי הכ"ח הוזה מתלבש תוך הכ"ח הראשון, ואתו הכח מתלבש בד' רגלי הכסא כנז'.

ואל תתמה, איך הכ"ח אותיות דמלוי המלוי דיודי"ן, הוא גדול ומעולה יותר מן הכ"ח הראשון, שהוא מבחי' המלוי עצמו, ונודע כי המלוי גדול במעלה יותר מן מלוי המלוי, אבל המלוי עצמו בבחי' חשבונו שהוא ע"ב, הוא גרוע מן מלוי המלוי, בהיותו בבחי' מספר כ"ח אותיות לפי שכל חשבון הוא במלכות כנזכר, ועיין בדרוש הרפ"ח נצוצין, כי שם נתבאר מדרגת השמות, ומדרם כפי מנין האותיות עצמם, או כפי החשבון שלהם.

גם דע, (נ) כי ד' אותיות הוי"ה, מתחלקות בד' עולמות אבי"ע. כיצד: אות י' באצילות, והיא בבחי' הוי"ה דיודי"ן, העולה ע"ב, הנק' חכמה בסוד כלם בחכמה עשית, הנאמר על אצילות, כמבואר במקומו, ואות ה' בבריאה, בבחי' ההוי"ה העולה ס"ג, בסוד אימא מקננא בכרסייא, ואות ו' ביצירה, בבחי' הוי"ה דאלפי"ן העולה מ"ה, בסוד שית ספיראן מקננן ביצירה, ואות ה' בעשיה, בבחי' הוי"ה דההי"ן, העולה ב"ן, בסוד מלכות מקננא באופן.

דרוש ב' בד' אותיות ההוי"ה, בה' דרכים:

הדרך הא', ובו יתבאר ענין או"א. (ט) גם יתבאר מ"ש בספר יצירה, הבן בחכמה וחכם בבינה וכו'. וכבר הודעתוך, כי פרצוף אבא נחלק לב': הא', מראשו עד החזה שבו, הנק' חכמה, והב', מן החזה ולמטה, וזה נק' ישראל סבא. וכנגדו בפרצוף אימא, גם הוא נחלק לב' פרצופין, ע"ד הנז' ממש, והעליון שעד החזה, נק' בינה, והחתון נק' תבונה, וכבר ידעת.

התקונים בתיקון ע'. גם תבין, איך ההוי"ה במלואה שהם י' אותיות, לעולם הם בחכמה. גם תבין, איך הכ"ח אותיות דמלוי המלוי של ההוי"ה, הם בבינה, ולכן היא נקראת כ"ח ה'. כנזכר בספר התקונים תקון כ"ח.

ואח"כ בכל הז' תחתונות דאבא, יש הוי"ה א' במלוי יודי"ן, שהם י' אותיות, הכוללות כל הז' אחרונות שבו, ואמנם דרך כללות, אנו אומרים, כי אבא, הוא הוי"ה דע"ב דיודי"ן, אמנם הפרט, הוא ע"ד הנז'ל, וזוה תקיש, אל הוי"ה דס"ג שבאימא, ואל הוי"ה דמ"ה, דז"א, ואל הוי"ה דב"ן, דנוק' דז"א.

אמנם פעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה ענין א', וצריך להסתכל, אם חולק על הנז' או לאו, וזה עניינו: ענין מה שנמצא בס"ה, כי אריא הם כסא אל מה שלמעלה מהם, וקרוב לזה נאמר בס"ה, בר"מ בפרשת קדושים דף פ"ב, והענין הוא, דע, כי הכסא יש בו ד' רגלים כנודע, והם מה שנתבאר אצלנו, כי בחי' הפנים של אריא, הם: הוי"ה דע"ב דיודי"ן באבא, ואהי"ה דיודי"ן, באימא, ושניהם בגי' רג"ל, ובבחי' האחורים שלהם שהם: קפ"ד, ותקמ"ד, שהם בגימטריא תשכ"ה, הם ג' פעמים רג"ל, ועוד כ"ט אחרים הרי הם ד' רגלים של הכסא הוזה, שהם אריא, ואמנם מספר הכ"ח היתירים על ד' פעמים רג"ל כנזכר, הם ראשיים לכלם, והנה הם בחי': יר"ד, ה', וג' חלקים ראשונים, מן היר"ד של מלוי ה"י ראשונה, של ההוי"ה דע"ב דיודי"ן, שהיא בחי' הפנים, כי כל אלו הם מספר כ"ח הראשונים והראשיים, שבכל מספר רג"ל ותשכ"ח כנז"ל, והנה אלו הכ"ח הנז', להיות ראשיים לכל שאר החשבון, הם מעולים יותר, והם מתלבשים תוך הד' רגלים הנז', ואמנם אלו הכ"ח עם הד' רגלים, הכל הוא בחי' המלכות של אריא, לפי שהם בחי' חשבון, וכל חשבון הוא במלכות, אמנם עוד יש כ"ח א', מעולה מן הכ"ח הראשון, ולכן

הגהות ומראה מקומות

- (ג) ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ב. ע"ח עם פמ"ס
- ענף ד' תע"ס ח"ג פ"א ב'.
- (ט) ע"ח שער או"א פ"ו ופ"ח שער הזווגים
- פ"ד שער אנ"ך פ"ח. פע"ח דרושי תפילין פרק ט"ז. עז"ת דף ג'. עץ חיים עם פנים מסבירות ענף ע"ט.

ואח"כ אמר, וחכם בבינה, לדמוז אל חברו שניהם, שבאות ה' דאשונה של ההוי"ה, הרומזת אל בינה כנודע, ושם ג"כ יש בחי' חכמה מחוברת עמה, והוא בחינת ישסר"ת כנזכר, הנרמזים באות ה'. והוא ע"ד שנתבאר בביאור מאמר פרשת ויקרא כנז"ל, בענין סדר כתיבת שם ההוי"ה, ושם נתבאר, כי ציור כתיבת זו הה"א דאשונה של ההוי"ה, היא כזה: ה' כי העוקף שבאחורי הה"א כנודע, הוא ציור אות י' אחת, הרומזת לישי"ס, שהוא ג"כ מבחי' אבא ונקרא יו"ד, ושאר ציור הה"א, היא התבונה שעמו. והרי נתבאר ב' אותיות י"ה איך נרמזים באר"א, וכוללים ד' פרצופין הנז'.

וצריך לבאר, עוד סבה אל הנז"ל, (ע) והוא כי נודע שזווג אר"א אינו כזווג זר"ן, שלפעמים נפסק, אבל זווג אר"א תדירי, דלא פסיק לעלמין, כי כחדא נפקין וכחדא שריין. ולהורות על זה החבור הנמרץ, נתחברה הבינה באות יו"ד של החכמה, ונתחבר החכמה באות ה' של הבינה, כי חבור זה, אין גדול ממנו, ומכח החבור הזה, נעשו שני בחי', שהם: אבא עם אימא, וישי"ס עם התבונה כנזכר.

ועדיין צריך להרחיב הביאור בזה, כי צריך ליתן טעם, למה באות היו"ד, נטפלה הנקבה אל הזכר, ובאות ה', נטפל הזכר אל הנקבה. אבל להבין זה, צריך שתדע הקדמה אחת, שכבר נתבאר במקום אחר, והוא, כי מ"ש בס"ה בהרבה מקומות, ובאדרת האזינו, כי זווג אר"א לא פסיק לעלמין, דכחדא נפקין וכחדא שריין, היינו בחובב עילאין, אבל בישסר"ת תתאין, יש זמן שאין זווגם תדיר, והוא בזמן היניקה דז"א, שאז התבונה הנק' אם הבנים, דובצת על האפרוחים, ונכנסים נה"י שבה תוך ז"א כנודע, ואז אין זווג ביניהם, ובזה יתיישבו שני המאמדים החולקים: כי הנה דז"ל אמרו (פ) בפסוק ולא אבא בעיר, כי נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה, שהיא בינה, עד

כי ב' אותיות הראשונות, של ההוי"ה הכוללת כל עולם האצילות, הם י"ה, הם בחי' אר"א. ולכן צריך שנבאר, איך הד' בחי' הנז', רמוזות בשתי אותיות י"ה, ודבר זה יובן, במה שביארנו בביאור מאמר ס"ה, בפרשת ויקרא, ובפרשת אחרי מות, בענין סדר כתיבת שם ההוי"ה, וע"ש. וזה סוד הענין, כי הנה באות יו"ד, נרמז חבור חר"ב עילאין, ובאות ה"א, נרמזו ישראל סבא ותבונה תתאין. וזה עניינם: הנה אות יו"ד במלואה, יש בה ג' אותיות יו"ד, אות י' דומז לחכמה, והיא דמו ג"כ אל הי"ס, שבכללות פרצופו, וב' אותיות יו"ד, שהם בחי' המלוי, שהוא בכל מקום בחי' הנקבה כנודע, לכן היא דמו לבינה העליונה, אם במספרם ו"ד, הם י', כנגד י"ס שבכללות פרצופה, ואם בצירורם, כי נעשים ד' על ר', והיא צורת ה', ונודע, כי בינה נק' ה"א עילאה, כזה: ה'. ואמנם טעם אל הנז', למה הנקבה היא בחי' מלוי, הוא במה שהודעתיק, בסוד אדם וחוה שהם זר"ן, כי הנקבה טפילה אל הזכר, לפי שהז"א נטל תרין עיטדין דדעת, הנק' חו"ג, ואח"כ הוא נתן עיטרא דגבורות אל נוקביה, אחר שהיתה בתוך גופו, והיתה ממלאה חלל גופו, ולכן הנקבה היא המלוי שבתוך הזכר, וזהו סוד, אדם שהוא ז"א, הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, וחוה היא אותיות המלוי לבדם, אחד שתסיר מהם ד' אותיות הפשוטות, וישארו י"ט, בגימטריא חוה, עוד טעם ב', כי מלוי בגימטריא אלהי"ם, שהוא דין, והנקבה כלה דינים ולכן לוקחת המלוי, ונמצא, כי כן הוא למעלה, שחכמה עילאה נק' יו"ד, והבינה עילאה, לוקחת המלוי, שהם ב' אותיות ו"ד, ונעשת צורת ה' כנזכר, ולזה נתכוון בעל ספר יצירה, באמרו, הבן בחכמה, כי אעפ"י שאותיות יו"ד היא בחכמה עילאה, תחבר עמה בחי' בינה עילאה, בסוד המלוי שבה כנזכר, נמצא כי החכמה, יש בה בחי' בינה עילאה כלולה בה.

הגהות ומראה מקומות

ממרא. ספר לקוטי תורה וירא שער המצות תצא בסוד מצות שלוח הקן.

(ע) תע"ס שיעור ח' מן אות נ"ט עד אות ע"א.

(פ) תענית דף ה': ע"ח שער הזווגים פ"א. ספר

אלקוטים וירא על פסוק וירא אליו ה' באלוני

הוא היניקה. והג' הוא כניסת המוחין דגדלות. וג' זמנים אלו, צריך שיהיו נרמזים בשם הוי"ה. ונבאר עתה ענין העיבור, כי הנה היה תחלה ו' נקודות, זו למעלה מזו, נפרדות זו מזו. וכאשר נכנס בסוד העיבור בבטן המליאה, נכללו הג' תוך הג', והיו תלת כלילן גו תלת. ונמצאו, שמה שהיו תחלה ו' ארוכה, נעשו עתה ו' קצרה שבתוך ציור הה', שהיא אימא, כי עתה היה בסוד ג' נקודות, זו למעלה מזו, שהיא צורת ו' קטנה, והג' אחרות כלולות בתוכם, ולכן ו' זו היא בלתי ראש כשאר הווי"ו, וגם שהיא קצרה, להורות: כי לא היו בו שלש ראשונות שהם המוחין, שהם ראש אות ו'. ולא עוד, אלא שאפילו השש קצוות שהיו בו, שהוא ו' ארוכה, בלי ראש, נעשת עתה ו' קצרה, ובלי ראש, כי הם תלת כלילן בתלת, ולכן רגל הה"א, שהיא זו הוא"ו הקצרה, היא תל"ה, ואינה דבוקה בגג הה"א, כמו אות הח"ת, לרמז כי איננה מגוף אימא, אבל הוא בחינת ז"א, שהוא גוף אחד, אלא שהוא בתוכה בסוד עיבור. ואח"כ יצא ז"א לחוץ ונולד, ואז נרמו באות ו' של ההוי"ה. אמנם היו ב' זמנים אל ו' זו, כי בתחלה נעשת ו' ארוכה, לפי שנתפשטו שש קצוותיו, ממה שהיה תחלה ו' קצרה, בבחינת תלת כלילן בתלת, ועתה חזרו להתפשט ונעשו ששה קצוותיו. אך עדיין לא נוסף בהם ג' ראשונות, שהם ראש הוא"ו. וזהו הזמן השני, הנקרא יניקה.

ואח"כ בא הזמן הג', שנתוספו בו שלשה מוחין, ונשלם ביי"ס שבו, ואז נעשה ראש אל זו הוא"ו.

ועתה נבאר גם בחי' נוקבא דז"א, כי הנה בזמן העיבור, היתה היא גם כן שם, בסוד פסיעה לבר, קטנה, כמין עוקץ בסוף אות ו' קצרה שבתוך ה"א ראשונה. וכשנולדה עם ז"א, אז גם היא נעשת פרוצין גמור כמדהו, של י"ס שבה, ואז נקראת ה"א אחרונה של ההוי"ה. האמנם כמו שנתבאר בה"א הראשונה, שנחלקת לשתי אותיות ד"ו, ועיקר אימא היא אות ד'.

שיכנס בירושלים של מטה, שהיא נוקבא דז"א. והרי כי כל זמן הגלות נפסק זווג אר"א. ובס"ה אמרו דווגיהו תדיר ולא פסיק לעלמין, בסוד ונהר יוצא מעדן, לשון הוה. אבל יובן עם הנו', כי אר"א עילאין, לא פסיק זווגיהו. וישסר"ת, פסיק זווגיהו לזמנין. ובזה נתתרצה השאלה הנזכרת, כי באות יו"ד, שנרמזו בה אר"א עילאין דלא פסיק זווגיהו, נטפלה הנקבה אל הזכר. להורות: כי אימא נתחברה עם אבא, חבור עצום, שהוא זווג תדירי, באות יו"ד שלו, ולא באות הה"א, הרומזת אליה. כי הנה שם, היא נפרדת ממנו. ולפי שהבינה עילאה טמירא יתיר, לכן לא נרמזה בבחי' ציור ממש באות יו"ד, רק בבחי' המלוי, שאינו נכתב ומצויר, אלא עומד בכח ובהעלם. משא"כ ביי"ס, שנרמזו בציור גמור, כמו שיתבאר. אבל ישסו"ת, נרמזו באות ה', ונטפל הזכר אל הנקבה, לפי שאין זווגם תדיר. ועוד, לפי שהנה בעת שהתבונה מתלבשת תוך ז"א בסוד מוחין אליו כנודע, הנה גם יי"ס מתלבש תוך התבונה, ושניהם מתלבשים תוך ז"א כנודע, ונמצא כי אז יי"ס, נכלל עם התבונה, ומתלבש בה, ונטפל אליה, ולכן נרמז בעוקץ הה"א של התבונה, שהוא צורת יו"ד כנזכר. ואמנם שני אותיות האחרונות: ו"ה שבהוי"ה הכוללת, הם זו"ן.

הדרך הב': ובו יתוסף קצת ביאור, בדרך הא'. צ) ואמנם זה הדרך השני, הוא בענין עיבור ז"א, תוך אימא עילאה. כבר נתבאר לעיל בדרך הראשון, כי שני אותיות י"ה, הם באר"א. דע, כי אות ה' שהיא באימא, הוא ציור שני אותיות: ד"ו כנו"ל. אמנם אות ד', היא הבינה עצמה. ואות ו' שבתוכה, היא בחינת ז"א, שהיה בסוד העיבור בתוך אימא, הוא, כי נודע, שז"א כשנאצל, היה בבחי' ששה נקודות לבר, נפרדות זו מזו, ולא היו בציור קוים ימין ושמאל ואמצע, אלא היו ששה נקודות זו על גבי זו, כי לכך מתו, כנודע באלה המלכים, וכדי לתקנו, שהוא ענין החבור והקבוץ כנודע, הוצרכו לו שלשה בחי': הראשונה הוא העיבור, השנייה,

הנחות ומראה מקומות

צ) מבו"ש ש"ד ח"ב פ"ו. ש"ה ח"א פרק י"ו.

שאין לה מקום רק בר' תחתונות שלו, שהם תנהי"י, או נהי"מ. ולכן שרשם הנרשם באבא, הם בבחי' זו כנוז'. ואח"כ כשנאצלה אימא, וניתנו בה אלו הבנים, בסוד עיבור בתוכה, אז עצמותה של אימא נעשת. מן אותם ההארות שהם זרין שניתנו בה, ויען שאימא היא נקבה, לכן נתחלפו כח ההארות ההם, בסוד ד"ו, כי הר' של הנקבה עומדת למעלה, בסוד ד' ראשונות שבה. ואות ר' של ז"א, עומדת למטה, בבחי' ו"ק שלה, ושניהם צורת א' של אימא, לפי שהיא בחי' עצמותה ממש של אימא. ונדוע, כי אימא נקראת עולם הבא, בסוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, והוא בחי' ז"א, כי הוא הנקרא צדיק, היושב בעולם הבא שהיא אימא, ועטרה שהיא נוקבא, עומדת על ראשו, שהיא אות ד' של הנוק', העשויה כמין עטרה וכתר, מקיף על ראש ז"א, שהוא אות ר', ושניהם צורת ה' כנוכר. והרי איך, מה שהיה בתחלה תוך הזכר, שהוא אבא ר' על ד', נתהפך כחומר חותם, כשנתחתם באימא, ונעשו ד"ו, שהוא בת בתחלה. אמנם כאשר אימא הזריעה וילדה אותם ויצאו לחוץ, נתהפכו, ונולדו ר' תחלה, ואח"כ ה' נוקבא, שהם אותיות ו"ה שבהוי"ה. והרי איך האשה גורמת להוליד זכר בתחלה.

הדרך הר' הוא: (ש) כי אות י' של ההוי"ה, הם ה' חסדים, וה' גבורות העומדות ברעת של ז"א. ואות ה' ראשונה, הם בחי' הה' חסדים, המתפשטים מחסד עד חוד שבו"א. ואות ר', היא היסוד של ז"א, שבו חוזרים ליכנס כללות הה' חסדים הנז', ונכללים שם יחד, יגם מתקבצות בו החמש גבורות שלא נתפשטי בגופא. בסוד והיה האוכל לפקדון, מדבר ביוסף, שהוא היסוד, לסבת הנקבה הנקראת ארץ, ליתנם בה אח"כ. ואלו החמש גבורות שנתקבצו תוך היסוד, הם אות ה' אחרונה של ההוי"ה. הדרך הה' הוא: (ת) כי אות י' הם: חמש

וכן הענין בה"א זו תתאה, כי נוק' דו"א אינה רק צורת ד', אלא שכאשר נזדווג בה ז"א, שרי בגווה ההוא רוחא כנודע, שהוא רושם שלו שהנניח בה, והוא בחי' אות הוא"ו שבתוך הה"א, ונעשת ה"א שלימה, ע"ד שנתבאר בה' ראשונה דאימא

הדרך הג' (ק) ובו יתבארו ב' הדרכים הראשונים, והוא בסוד מ"ש רז"ל (ר) איש מזדיע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת, יולדת זכר. והענין הוא, במה שביארנו, כי אבא, הוא יר"ד של ההוי"ה, ואימא, היא ה' ראשונה של ההוי"ה. והנה אות יר"ד במלואה כזה יר"ד, יש בה ג' אותיות, והנה בס"ה ובתקונים ובשתי האדרות אמרו, כי י' אבא, ו' ברא, ד' ברתא, הנקראת גנתא, וביאורו הוא: כי עיקר אבא הוא אות יר"ד הפשוטה שרומזת על י"ס שבו, ואמנם יש בו כח זרין: ברא, וברתא, וכשמזריע ספת זרע מ"ד בנוק', אותה הטפה כלולה מזכר ונקבה, שהם זרין, שהם בחי' ב' אותיות ר"ד, שבמלוי היר"ד, ו' ז"א, ד' נוקביה, והנה כשהזריע אבא אותה הטפה, כלולה מזכר ונקבה, ונתנה ברחם אימא, נתהפכו מן ר"ד, אל ד"ו, נוקבא על רכודא. ולזה ציור ה' ראשונה, שהיא באימא היא ד"ו, ד' על ר'. והרי נתבאר, איך כשהאיש הוא מזריע תחלה, יולדת נקבה, ואח"כ דכודא. אמנם כאשר אח"כ הזריעה אימא, ילדה הזכר, ואח"כ הנקבה, ר' על ה', שהם בחי' ב' אותיות אחרונות: ר"ה של ההוי"ה.

והנה ביאור דברים אלו הוא, כמש"ה, כלם בחכמה עשית, והנה החכמה שהוא אבא, קדם לכל, שהוא י' פשוטה של ההוי"ה, ואז נרשמי ונצטיירו בו בניה, שהם זרין, בבחי' ר' על ד', שהם ב' אותיות מלוי היר"ד כנוכר, והטעם הוא, לפי שכן ז"א נמשך, ממש ספירות הראשונות של אבא, וכח נוקבא דז"א: נמשך, מן ד' אחרונות שלו, כנודע, כי בהיות נוקבא דז"א רבוקה עמו אחר באחור, היה נקרא ד', לפי

הנחות ומראת מקומות

(ש) ע"ה שער הכללים פ"ו שער דרושי הצלם. פ"ב כלל א'. שער הכוזנות דרושי תפילין פרק ו'. (ת) עיין תע"ס שיעור י"א מן אות ק"י ואילך.

(ק) ע"ה שער המלכים מ"ק פ"ו. ספר הלקוטים תוריע. (ר) ברכות ס'. נדה כ"ה:

הנקראת כתר, ועיי"כ נתבסס האור, לפי שעובר ונמשך דרך מסכים וכלים, ויכלו לקבל האור. ועוד, לפי שעתה ניכרו בו כל הי"ס, משא"כ בתחלה כנזכר.

ונמצא, כי בתחלה נאצלו בסוד עשר נקודות, כ"א כלולה מעשר, והקשר והתבור שהיה או ביניהם, אינו רק שהיו אז מקבלות האור הזה זו מזו, כפי סדר מדרגתם, ואמנם אלו הנקודות היו בסוד העצמות הפנימי, והיו כל הכחות כלולים בעצמות, ולא היו ניכרים כל כח בפני עצמו, רק כדמיון הנשמה, הכלולה מן כח הראיה והשמיעה וכו', ואינם ניכרות בה כל א' מהם לעצמה, ואח"כ ע"י התלבשה תוך הגוף, מראה כוחותיה, העשר כחות הכלולים בה תחלה, ועתה ניכרים כל כח לבדו: הראיה, בעין. והשמיעה, באזן. וכיוצא. וכך היה בהם, כי אח"כ ע"י התקון שנתקנו, כי התקון הוא, שנעשה להם כלי א' מגביל בתוכו העצמות והרוחניות, והיה הכלי הזה מחובר, מבחי' כי בו כלי אחד לראיה, וכלי אחד לשמיעה וכו'.

ואמנם התקון הזה, התחיל תחלה בכתר, והיא הנקודה הראשונה, ונתקנה ונעשה ממנה בחי' אריך. אח"כ נתקנו שני נקודות: השנית, והשלישית, ונעשו או"א, שני פרצופים גמורים, בכלים. ו' נקודות התחונות, נדחו כולם למטה במקום נקודות המלכות. ואז היו השש נקודות בחי' הת"ת, והשביעית בחי' המלכות. וכדי לתקנם הם, הוצרך להם בתחלה שיעלו בסוד העיבור, כדי שיתייחדו ויתכללו השלשה בשלשה ומכל הר' שהיו נפרדים בתחלה, יעשה עתה מכלם פרצוף אחד, ועדיין עתה הם בסוד עצמות ורוחניות. ואח"כ בסוד הלידה, נעשו הששה אחדות אחת, ונעשה להם כלי. ואחר כך ע"י המוחין, נגמר הפרצוף ונשלם.

ביאור, בעיבור, ולידה, ומוחין, הנז"ל:

ונחזור לבאר, בחי' העיבור והלידה והמוחין

חסדים, וה' גבורות כנזכר. אות ה', הם: חמש חסדים, המתפשטים בז"א כנוז. אות ה' אחרונה, הם: ה' גבורות, הנשארות להתמתק למעלה בדעת. אות ו' באחרונה, הוא היסוד דז"א, כי שם יורדים אח"כ כלם החו"ג, ושם מתמתקים. וזה הדרך החמישי, הוא בבחי' ההוי"ה בצירוף יה"ו, שהוא יוצא מראשי תיבות פסוק: יתהלל המתהלל השכל וידוע.

עוד דע, כי אדה"ר הוא אבא, והוא שם ההוי"ה דיהדין, שהיא בגימטריא ע"ב. ואמנם מלוי זו ההוי"ה, הוא בגימטריא מ"ו, ומן זה תמלוי, נעשה אדם התחתון שהוא ז"א, שהוא הוי"ה דמ"ה דאלפין, שהוא מ"ו עם הכולל. ואח"כ ממלוי זו ההוי"ה דמ"ה שבז"א, העולה בגימטריא י"ט, יצתה נוקביה, הנק' חוה, שהיא בגימטריא י"ט. והנה כמו שממלוי אבא נעשה ז"א כנזכר, כך מן אחרים הפשוטים של אהי"ה דאימא, העולה מ"ד, ממנו נעשה הז"א הנקרי' אדם, הוי"ה דמ"ה כנזכר. כי הדם הוא חיות הז"א, הנקרא אדם.

דרוש בתחלת האצילות:

דע, כי בתחלת אצילות הי"ס, (א) היו העשר העצמות הפשוט, והיתה כ"א מהם כלולה מעשר, אבל לא היו ניכרות בהם. והג' הראשונות להיותם רחמים, היה בהם כח לקבל אור האין סוף. אבל השש נקודות אחרונות, לפי שהם דינים, לא היו יכולים לקבל אור האין סוף בהגיעו אליהם, להיותו הוא רחמים, והם דינים וזיון שלא היו יכולים לקבלו, נשארו בלתי חיות המחיה אותם, ומתו ונתבטלו. ואלו הם סוד אותם המלכים שמלכו בארץ אדום, ונתבטלו ומתו. ואלו המלכים הם למטה ממלכות דאצילות ולא נשאר בהם אלא מלך השמיני, הנקרא הדר. לפי שהיו זכר ונקבה, הם: ת"ת ומלכות. ולכן הוצרכו אל התקון, והוא שנעשו בחינת כלים. בתחלה אל הנקודה הראשונה,

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה מ"ק שער המלכים ס"ו ושער אי"א ס"ג ושער מ"ן ומ"ד ס"א. שער מאמרי רשב"י זצ"ל פקודי. מבר"ש ש"ב ח"ג ס"ו. תע"ס שיעור ו' אות מ'.

נשמה שלהם, עלתה למעלה בבטן אימא עילאה. להיות שם בחינת מיין נוקבין שבה.

והענין הוא, כי בתחלה נודווגו אריא פעם ראשונה, ונותן בה ההוא רוחא, ואתגניו בגוזה. וזה הרוח נעשה בחינת כלי, ובתוכו הם המין שלה. ואלולי ההוא רוחא דיהיב בגוזה, לא היה יכולת אל הנקבה שהיא דינים, לקבל מ"ד של הזכר שהם חסדים, ולכן הוצרך למיהב ההוא דוחא מדיליה בגוזה. ואל סוד זה דמוז רז"ל (ה) באמרם, אין האשה כורתת ברית, אלא למי שעשאה כלי, ואח"כ מאז ואילך, כשחוזרים להזדווג יחד נותן הזכר טיפת מ"ד בנקבה, בגוזה הוא כלי הנק' רוחא דגניו בגוזה ואז מצטייר שם צורת הולד, ומשתהה שם חדשי העיבור, ונולד ויצא לחוץ, ואז בהולדו, כבר כלו המין, ונשאר ההוא כלי בלי מין, ולכן אותם הבנים שכבר נולדו, להיותם מתחלה מתהוים בתוך הכלי ההוא, חוזרים ומעלים נשמתם שם, בתוך הכלי ההוא, ונעשים שם בחינת מין, ועי"כ יש לאימא יכולת, לקבל מ"ד מאבא. ונמצא, כי כאשר העלו זרין את נשמתם למעלה בסוד מין, נודווג אבא באימא, ויהיב לה מ"ד, ואז נעשו להם בחי' מוחין.

והנה מוחין אלו, הם נקראים: אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עיטרין. והנה הם ד' מוחין. והענין הוא, כי הפרקים הראשונים דחריג דאריך, הם מוחין לאריא, והפרקים השניים, הם תרין עיטרין, לזרין. ועוד חוזרים אריא לתת לזרין מוחין, מבחינת אותם הפרקים הראשונים, שמהם נעשו המוחין שלהם כנזכר. ובחינה זו, נקראת אחסנתא דאבוי ואימיה, וח"ס מ"ש באדרא דפרשת משפטים, (ו) רישא דמלכא אתתקן בחריג, והבן זה, וקאי אחריג דא"א כנזכר.

ואח"כ אלו הד' מוחין, נכללו תוך נה"י דאימא, באופן זה: כי תרין מוחין, הנקראים אחסנתא דאבוי ואימיה, הם ג"כ נק': אוידא

הנזכרים. (ב) הנה בתחלה, נתייחדו אריא וטפת אבא היתה, בחי' אות י' אחת, ונלקחה מן שני אותיות ר"ד, שבמלוי אות יר"ד שבאבא, כי גם ר"ד הם בגימטריא י'. ובאבא הזכר גובר, ולכן אות י' גבר וקדם אל אות ד', וזהו ר"ד. אבל טפת אימא, נקבה, ולכן נוק' גבר בה על הזכר, והיו סוד ד"ו, ד' על ו', ונלקחו מאות ה' ראשונה שבאימא שבצורתה ד"ו, כזה: ה'. (זשארז"ל ג) אדם וחוה ד"ו פריצופים נבראו. והוא, בחינתם מצד אימא כנזכר.

ואמנם הטיפה הנז', היתה בסוד אמ"ר, ר"ת: אור, מים, רקיע, כנזכר בס"ה בפרשת תרומה (ד) כי בהיותם עדיין במחא האב, נקראת אור, ובהגיעה במעי אימא, נעשת מים. ואח"כ שם ג"כ נעשה רקיע, שהוא התפשטותה בבחי' תלת כלילן בתלת, הנקראים ר' זעירא שבתוך אות ה', ואז נקראת רקיע, וזהו סוד יום ליום יביע אמר וכו', ירצה כי ר"ק הנקראים ז"א הם נקדאים ימים, ונמשכו אליהם סוד אמ"ר הנזכר, שהוא ראשי תיבות: אור, מים, רקיע. אמנם לילה ללילה, הם ר"ק, נוקבא דז"א הנק' לילות, יחיה דעת, ונעשה מהם בחינת הנקבה של אדם, הנקדאת חוה. כנזכר שם בפרשת תרומה, כי יחיה, מלשון: חריה. וברדוש זמני נוקבא דז"א, ביארנו זה, בענין ראשי תיבות חריה, הנרמז בהם זמני גדלותה ותקונה.

אח"כ בלידה, נתפשטו ונעשו ר"ק כאחד, מלובשים בכלי, והיו בסוד ר' קטנה. ואח"כ עיי' היניקה, הגדילו בשש שנים אלו הר"ק של נשמתו ועצמותו, כל מה שיכולים להגדיל. וזהו סוד הפעוטות, מבן שש שנים, מקחם מקח. ואח"כ הוצרך עיבור אחד, להשלים המוחין, וזה העיבור, היה בסוד השינה, כי כמו שאנו בכל לילה, מעלים נשמותינו בסוד השינה למעלה, בסוד המלכות, להיות מיין נוקבין שבה. כן היה הענין בזרין, שהפנימית שלהם, הנקרא

הגהות וזכרונות מקומות

ובדפרי דף קס"ז: ועיין בתע"ס ח"ב אות א' באר"פ
אות ד'. (ה) סנהדרין כ"ב:
(ו) אות תק"כ, ובדפרי דף קכ"ב:

(ב) ע"ה שער המלכים מ"ק פ"ו.
(ג) ב"ר פ"ה א'.
(ד) אות תשמ"ו בסלם מאמר אור מים רקיע

אחיו החי, המליבם את אשתו, שהוא קרובו, קודם שיבא בה גם רוח האח הזה החי שהוא היבם, מקדים נשמת האח המת, ומתחבר עם רוחו שהיה בתוך אשתו. וזה נעשה בשלשה הכנות: האחת היא רוח האח המת, שהשאיר באשתו. הב', ע"י היבם הזה, וביאתו. הג', ע"י כוונת היבם, שמתכוין ביאתו ביבמתו. להביא שם נשמתו של אחיו המת. וזש"ה, אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף. וירצה: אם היבם הזה, ישים לבו וכוונתו אליו, רוצה לומר: אל אחיו המת. יגרום עי"כ, כי רוחו של המת, שהיה בגו אתתיה, וגם נשמתו של המת, שהלכה לה לאותו עולם שתיהם יאסוף יחד, וישתתפו, ויהיו תוך האשה היבמה הזאת, ותתעבר, ותלד אותם, ויחזור המת בגלגול בעוה"ז, ויתקן.

א"ש: רציתי לכתוב כאן, סוד היבום והחליצה, האמנם אמרתי אני אל לבי, כי יותר טוב לכתבם בשער המצות במקומם, בפרשת כי תצא, בפסוק כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו', ומצאת שם כי תדרשנו.

דרוש א' קטן במוחין דז"א:

א"ש, רציתי לסמוך הררוש הקטן הזה, אל האמוד, להיות הענין מקושר, כאשר ענין תחזינה מישרים. אע"פ שאני מפסיק בענין, כבר ביארנו, כי מן נה"י דאימא, נעשו המוחין דז"א, בהיותם מתפשטים בתוכו בבחינת קיום. והנה הנצח וההוד דאימא, תרין ירכין סתימין אינון, ואודם סתום בתוכם, ולכן מהם נעשו המוחין דז"א, שהם חכמה ובינה שבו, וגם תרין דרועין, ותדין ירכין רבייה, שכל אלו הם סתומים ג"כ. אבל מן היסוד של אימא, שנתפשט בקי אמצעי דז"א, ואין בו סתום, רק בפרק העליון שבו, והוא אשד נתפשט עד החזה דז"א אבל משם ולמטה שפי היסוד דאימא מגולה, ואורו יוצא ונגלה, לכן שם נעשה גוף ז"א, הנקי ת"ת

דכ"א, ואשא רכ"א, נכללו, זה בנצח, וזה בהוד דאימא. ותרין מוחין האחרים, הנקראים תרין עיטרין וג"כ הם נק': אוריא ואשא סתם, אלו נכללו תוך היסוד דאימא יחד, ונעשה בחי' דעת, המכריע בין תרין מוחין אחרים, הנקראים חר"ב דז"א. ולהיותו מבחינת חר"ג כנוכר, לכן נעשה בחי' מכריע ביניהם. ונמצא, כי הרי, נעשו ג' מוחין בו.

ואלו הם סוד, ארבע פרשיות של תפילין. כי הנה הם בחינת ד' פרשיות בבחינתם, קודם הכנסם תוך נה"י דאימא, שהיו ארבע אודות מקיפים אליו, והנה בחינתם אחר התלבשם בנה"י, קודם שיכנסו תוך רישא דז"א, היא שיין דתפילין, של ג' ראשין. ואך בחי' הראשונה שהיו ד' אורות, היתה כנגדה שיין של תפילין, של ארבע ראשים. והבחינה השנית שהיא אחר הכנסם תוך רישא דז"א, אין לה רמו בענין התפילין, לפי שהתפילין היא בחי' אור המקיף מבחוץ, ולא מבפנים.

ונחזור לענין ראשון, כי כמו שהארם מעלה בכל לילה נשמתו בסוד מ"ן, אחד היותו בן י"ג שנה ויום א'. כן ז"א מעלה נשמתו בסוד מ"ן, אלא שיש בו הפרש, והוא, כי בעוד היותו בן תשע שנים, שעדיין לא באו לו המוחין, הוא מעלה נשמתו, כדי לקבל המוחין. וז"ס מ"ש בגמרא (ז) שבו ט' שנים, ביאתו ביאה. והוא, כי בר' שנים הראשונים, נגדלו בו ר"ק כל צדכם. אח"כ צריך לקבל שני בחינות המוחין, שהם: בחינת היותם ג' לבר, ובחינת היותם ד' כנו"ל. והרי הם שבעה, ועם ד' הראשונים, הרי י"ג שנים. והענין הוא, כי בג' שנים, שהם: הז', והח', והט', אז נעשת לו ההכנה לקבל המוחין, ובד' שנים אחרות נכנסים בו המוחין, והרי נשלם לייג שנה.

סוד היבום: (ח) וכמו שביארנו תחלה, כי בביאה ראשונה עושה אותה כלי, ומניח בה חד רחוא, וממנו יובן סוד מצות היבום. והוא, כי הנה אחיו שמת, הניח באשתו חד רחוא, ובביאת

הנהרות ומראה מקומות

פרשת תצא. שער הגלגולים הקדמה ג' דף ד.

(ז) סנהדרין ס"ט.

(ח) ע"ה שער המלכים סוף פ"ו. שער הפסוקים ספר עולת תמיד סדר יבום וחליצה.

פנימית הוא: שהוא חפץ ורוצה לעלות ממקומו, למעלה אל שרשו, אבל נמנע מלעלות, לפי שיש לו יראה. ויראה חיצונית היא, כי מתיירא מלרדת כל בחי' ובחי' שבו למטה ממדרגתו.

והנה יראה, בגימטריא גבורה. והענין הוא, כי ב' בחי' אלו נעשות, ע"י שם בן מ"ב, שהוא בחי' גבורה כנודע. והנה הוא המעכב אותו שלא יעלה לשרשו. והטעם הוא, כי בתחלה קודם שנתקן עולם האצילות, כמבואר אצלינו, כל בחי' ובחי' ממנו, לא היתה רק בסדר גלגלת הראש, והפנים בלבד, ותיקונו היתה שיתפשט בכל בחי' ובחי' גם ענין הגוף שבה, וזהו ענין התיקון. ואמנם אחר התקון, כל בחי' מהם רוצה לעלות למעלה, אל שרשה העליון, ואז שם בן מ"ב שבה, הוא מעכב אותה מלעלות, לפי שאם תעלה, לא תוכל לקבל האור, ותבטל, כבתחלה בזמן מיתת המלכים.

ואמנם שתי אופני שם מ"ב, יש בכל בחי' מהם: הא' הוא, ענין שם ההוי"ה, אשר יש בפשוטה ובמלואה במילוי מלואה, מ"ב אותיות. ואלו המ"ב נחלקים בכל י"ס פרטיות שבבחי' ההיא. כיצד: הנה ד' אותיות ההויה בפשוטה, הם בכתר של הבחי'. והיא, ועשר אותיות מלויה, הם בחור"ב שבה. וכ"ח אותיות מלוי מלויה, הם ב' תחתונות שבה. (כ) ועד"ז בכל י"ס שבכל בחינה ובחי' מהם. והמ"ב הב' הוא באופן אחר, כי איננו מתחלק, רק ב' תחתונות שבכל בחינה ובחי', ולא בכל ה' שבכל בחי' ובחי' כמו הראשון. וזה אופן התחלקו: כי הנה הוא מ"ב אותיות, ומתחלק ב' תחתונות. שהם ר' ו' אותיות בכל ספירה מהם, וזה המ"ב השני, נרמז בפסוק: שרפים עומדים ממעל ל' שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף.

שבו רחב מאד, וחלל גדול בו, וכל זה מסכת אור הרב הנגלה ויוצא מפי היסוד דאימא כנוז', ולכן נשתנה הת"ת דז"א, להיותו רחב יותר מכל שאר אבריו.

דרוש קטן קרוב אל הנזכר:

(ט) כבר ביארנו, כי הז' תחתונות שבפרצוף העליון, הם לבדם מתלבשות בפרצוף התחתון ממנו, כי ג"ר אינם מתלבשות כלל. וזה הענין נודג בכל הפרצופים. ונמצא, החסד דעתיק יומין, הוא המתלבש בכתר דא"א. והגבורה דעתיק, מתלבשת תוך חכמה דאריך. ולכן שערות דרישא, שהם בחי' כתר וחסד, הם שעיעין יתיר. אבל שערות דדיקנא, אינן קשישין ותיקפין יתיר, שהם מבחי' חכמה וגבורה כנזכר. ועד"ז גם אימא עילאה, אינה מתלבשת תוך ז"א, רק בחי' ז' תחתונות שבה, ע"ד הנז' באריך ועתיק. ונמצא כפי זה, כי שלש אחרונות דז"א, אין בתוכם התלבשות אימא. ואז מהם נעשה בחי' המוחין דנוקביה דז"א, כי אילו גם בתוכם נתפשטה אימא, לא היה כח בנוקביה דז"א, לסבול כח הארתם בתוכם, בבחינת מחיין.

דרוש ב' באצילות, ובו יתבאר כמה בחי' של מ"ב. וביאור פסוק שרפים עומדים ממעל לו:

(י) שם אצילות נקרא כך: מלשון ואצלתי מן הרוח, שפירושו כמדליק מנר לנר. גם הוא מלשון, וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם. והענין הוא, כי יש ב' בחי' בעולם האצילות, ונקראים: יראה פנימית, ויראה חיצונית. יראה

הנהרות ומראה מקומות

(י) ספר פעי"ה סוף דרוש תקון הצות.
 (כ) ע"ח שער ארא פ"ה. ע"ח עם פמ"ט ענף ל"ה.

(ט) ע"ח שער הולדת ארא וז"ן פ"ד. ע"ח עם פמ"ט ענף צ'. שער מאמרי רשב"י זע"א על תאדרא זוטא.

יעברנהו. גם ז"ס פסוק, קול דודי דופק, ר"ת בגימטריא חק, כי הנה הוא דופק למטה, שלא ירדו. ולכן הם שני פעמים חק, לעכב ב' האורות המקיף והפנימי, שלא ירדו למטה ממקומם, ולא יעברו חק המוגבל להם, כנזכר. ובשתים יעופף, הם שתי אותיות האהרות שבכל שם מהם, כי על ידי אלו ב' האותיות, תעופף כל ספירה מהם למעלה. והענין הוא, כי הגם שהשם הנו', מעכב אותה מלעלות אל שרשה ממע, אמנם עם כל זה, מעלה אותה, ומעופפת עד מקום אשר היתה שם בתחלה, סוד נקודה לבד, בבחי' ראש ופנים בלבד כנו', ומעלה אותה עד מקום הפנים בלבד שבנקודה ההיא. ולא עד מקום הגלגלת, ואז היא דומה, כלהבת הזאת, המתלהבת ועולה למעלה אל שרשה, ולא לגמרי.

והנה ב' אותיות אלו, הם סוד ב' שמות: הא', הוא שם אלהים, וזהו לצורך האור הפנימי. והב' הוא, שם אהי"ה ביודי"ן, וזה לצורך האור המקיף. ושניהם נרמזו במלת יעופף: יעו, בגימטריא אלהים, פ"ף, בגימטריא אהי"ה ביודי"ן. (נ"ל שמואל עם הכולל) וכבר ידעת, כי כל בחי' אלהים הוא ראש לעולם (מ) וכמו שהודעתך, כי ש' של ראש, הוא אלהים במלוי יודי"ן. ור' של ראש, הוא אחורים פשוטים של אלהים. וא' של ראש, הוא כללות השם. גם ידעת כי אחורים מליאים דאלהים דההי"ן, הם בגימטריא אלה. וזהו ענין אות א' של ראש, כי במלואה נעשת אלה.

דרושי או"א:

(ג) הנה אריא נזודווג יחד, וטפת אבא חכמה, ונעשית חסד. וטפת אימא, נעשת גבורה. והב' נעשו אחת, וכשנתנה טפת אבא באימא, בהיות

הגהות ומראה מקומות

דצלם, ושער הצלם, שער פרטי ע"מ, שער תקון הנוקבא פ"ו, ושער הירח פ"ב, ושער הכללים פ"ד. הידוד מצוה עד שליש הוא במסכת ב"ק ט': הנסיעות כקרני תגבים הוא בזהר בראשית א' אות תל"א, ובדפרי דף ל"ה:

ונבאר עניינו, (ל) אמר בשתים יכסה פניו הענין הוא: כי הנה אלו המ"ב אותיות, נחלקות לז' שמות, כל שם בן ר' אותיות, בספירה אחת. מהו' ספירות תחתונות. והנה ב' אותיות שבכל שם מהם, בהם יכסה פניו הספירה ההיא, כדי להתעכב מלעלות למעלה ממקומה אל שרשה, במקום ששם היתה, בסוד גלגלת ופנים בלבד, בהיותו בבחי' נקודה, ולא בבחי' ספירה גמורה כנזכר. והוצרך לזה היותם שתי אותיות, כי האות הא' מעכבת האור הפנימי, ואות הב' מעכבת את האור המקיף, שלא יעלו למעלה כנזכר.

והנה פניו דקאמר, בגימטריא קמ"ו, שהם ב' הויר"ת דס"ג, עם י' אותיות שבכל א' מהם, הם ע"ג ע"ג, סך שניהם קמ"ו. וב' הויר"ת אלו, הם בתרין תפוחים, הנק' פנים, ימין ושמאל. והם כמנין פניו, כי ב' שמות אלו, הם סוד הפנים העליונים, כמבואר אצלינו, בסוד י"ג מדות, במלת ואמת. ושם נתבאר כי הוא בתרין תפוחין קדישין, אשר הם ז' הויר"ת דס"ג, כי כל פנים הם מבחי' ס"ג, ימין ושמאל.

והנה מלוי ההויר"ה דאלפ"ן דמ"ה, עולה י"ט כנודע, ואותו המלוי דמ"ה, עולה עם כל ההויר"ה א' משתים הנו', שהם ע"ג ע"ג כנזכר, אל הפנים. ואם תחבר י"ט וע"ג, יהיו צ"ב, והם בראשי תיבות בשתים יכסה פניו, בגימטריא צ"ב. והנה ב' אותיות שהם ב' שמות הנו', אלו מכסים הפנים, כדי שלא תעלה הספירה ההיא, ב' אורחיה הפנימי והמקיף למעלה.

ובשתים יכסה רגליו, הם ב' אותיות אחרות שבכל שם מהם, אשר בהם יתעכבו שני אורות המקיף והפנימי, מלידך למטה ממקומם כנז"ל. והנה ובשתים יכסה רגליו, ראשי תיבות ר"ו, והנה הוא ב' פעמים חק ח"ק. והוא סוד פסוק, אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא

- (ל) ע"ה שער דרושי הצלם פ"ב כלל ט"ו.
- שער פ"ה דרוש י"ג. שער כסא הכבוד פ"ו.
- ספר הלקוטים ישעיה סימן ר.
- (מ) מבו"ש ש"ב ח"ב פ"ב. ש"ה ח"ב פ"ו.
- (ג) לדרוש זה שייך מ"ש בע"ה שער מוחין

שיסוד הוא למעלה מהירכים, נמצא שהחלק א' משתלשל ונכנס בנצח שבה, ונעשו חכמה. ושלח נכנס בהוד שבה, ונעשה בינה, והשתים שהם חו"ג, נעשו דעת. והרי יש ג' מוחין חב"ד לז"א, ולהיותם מלובשים כנוז, הוצרכו להגדילה, ולכן עלו ב' שלישי החסד, ועלו בחכמה שבו. וז"ל בכח הנצח הגדיל שלישי ונעשה חכמה. וכן כצד הגבורה. אח"כ עלה שלישי א' מנצח, ונתחבר עם השלישי של החסד הנשאר במקומו, וגם בא להם החסד הראשון מה' חסדים שבדעת והגדילים שלישי. ונעשה חסד שלם. אח"כ ירד החסד מן הה' חסדים, ונכנס בשני שלישי הנצח, הנשארים במקומם, והגדילים שלישי, ונעשה נצח שלם. ועד"ז היה בקו שמאל. ולפי שאמרז רז"ל במצוה יוסיף האדם עד שלישי במצוה, לכן לא היתה שום הגדלה, יותר משלישי.

אח"כ נגדל קו אמצעי, באופן זה: כי הנה להיות שכלם היו כקרני חגבים, הנה החסד הא' מן הה' חסדים, הראוי אל הת"ת, בבואו שם, לא היה מכוסה כמו החסדים של נצח והוד אמנם שלישותו לבד, היה מכוסה תוך יסוד אימא, כי הוא קצר, וב' שלישי היו מגולים. והנה מב' שלישים המגולים, הא', הגדיל את הת"ת והיסוד שבו. והב', בלט לאחור, ושם עשה כתר לנוק' דז"א. והשלישי המכוסה, הוצרך לכתר שלו, וכתר שלה נעשו בבת אחת, ומן ג' שלישי הנצח דז"א, נעשו חכמה וחסד ונצח בנוק'. ומג' שלישי ההוד שבו, נעשו בינה וגבורה והוד שבה. ומן ג' שלישי היסוד שבו, השלישי הא' עלה לדעת שבה, והוריד לה שם ה' גבורות הנצרכות אליה להגדלתה. ותחלה היו פז"א, בסוד פקדון, ועליהם נאמר והיה האוכל לפקדון לארץ. ומהשלישי הב', נעשתה ת"ת שבח ומשלישי השלישי, נעשו היסוד והמלכות שבה.

דרוש ב' על הנז"ל

אמר הכותב, גם מצאתי (ס) להר"י הפהן

ז"ל, ולא נמנעתי מלכותבו כאן. הנה מזווג דארי"א, נמשכו ב' טפוח: טפה א', ממוחזן דאבא, והיא בחי' חכמה לז"א. וטפה א', ממוחזן דאימא, והיא מוח בינה לז"א. ודעת עליון, שהוא הכולל ומיוחד יחד חו"ב. והנה אלו נתלבשו כך: חכמה, בנצח דאבא. ונצח דאבא, בתוך נצח דאימא, בסוד אבא טמיר וגניו גו אימא, כנוצר באדרא, כי אבא הוא בדמיון נשמה אל אימא. ובינה נתלבשה בהוד דאבא, והוד דאבא, בתוך הוד דאימא, ודעת נתלבש ביסוד דאבא, ויסוד דאבא ביסוד דאימא. האמנם יסוד דאבא, מתפשט יותר, ויוצא לחוץ מן יסוד אימא. ואלו כלם, נעשו מוחין לז"א, הנק' ישראל. וביסוד דאימא גנוזים תרין עיטרין, שהם חו"ג דארי"ך, והם פקדון בלבד אצלה. ואלו לא נתלבשו כלל ביסוד דאבא, רק ביסוד דאימא, הוא בחי' דעת ב' לז"א, בסוד, כי אל דעות ה', תרין דעות. ואלו מתפשטים עד החזה דז"א, ומשם מתחיל רישא דנוק' דז"א.

ואמנם המציאות שלה, ושאר בו תמיד, כענין שנאמר שימני כחותם על לבך, וגם משם מכנגד החזה דז"א, מתחיל כתר של יעקב דכורא ונמצא, שבחי' יעקב דכורא, שוה לבחי' יעקב נוקבא, הנק' רחל. וז"ס, יונתי תמתי, תאומתי, שוה אלי. גם ז"ס, ויהיו תואמים מלמטה, רוצה לומר: מכנגד החזה דז"א ולמטה. ויחדיו יהיו תמים אל ראשו, הוא כאשר לאה מתפשטת עם רחל, ובחי' ז"א שוה אליה, ובבחי' זו מתפשטים המוחין הנז', כי יעקב דכורא לוקח נה"י דאבא בלבד, כי היסוד דאבא שהוא ארוך, מגיע עדין, ויעקב נוקבא, לוקחת נה"י דאימא, והיסוד דאימא הוא קצר, וע"כ אין בו דעת, אמנם התרין עיטרין הנז"ל, שהיו בה בסוד פקדון, הנה הם מתגלים, והחמש גבורות, נתפשטו בהג"ת נצח הוד של ז"א, ונצח והוד שלו הם מוחין אליה. ונמצא, שיש לה ב' חסדים מן התרין עיטרין. וה"ש רז"ל (ע) מלמד שנתנה באשה, בינה יתירה יותר מן האיש. ר"ל: יותר מבחי' יעקב דכורא.

הנחות ומראה מקומות

(ע) נדה מ"ה: ע"ח שער כ"ו פ"ג. שער מאמרי רז"ל מסכת נדה.

(ס) ע"ח שער הצלם פ"ב שער פרצופי זרין ישרק א'.

ולתקן ולהחיות נשמות ישנות. שכבר נבראו, ולחדש להם מוחין. וכיז תוא בזמן שבית המקדש היה קיים, אמנם אחר החרבן, אין שום זווג, לא לאבא עם אימא, ולא לז"א עם נוק', לברוא נשמות חדשות. ח"ס מ"ש רז"ל (ק) ולא אבא בעיר, נשבע הקב"ה, שלא יכנס בירושלים של מעלה, עד שיכנס בירושלים של מטה. שהוא הזווג העליון של אבא באימא, וזווג התחתון של ז"א בנוק'. באופן, שאחר החרבן אין שום זווג פנימי, לא שוה בשוה, ולא בהרכנת הראש. בין באר"א, בין בור"ן, ואין זווג לנשמות חדשות, רק להחיות את הישנות חיות המוכרח להם, הנקרא מוון, וגם לחדש להם בחינת מוחין

דרוש ד' על הנזיל :

דע, כי כבר נתבאר אצלינו, איך מהיסוד של (א) א"א אבא. שהוא סיום כלו, משם יוצא הארה והבל מפי היסוד, ומתחלק והיה לשני ראשים אר"א. והנה ראשי אר"א, מגיעים למעלה בדיקנא דאר"א, כנו' באדרא זוטא, דבמזלא אתכלילן, ולכן האור הפנימי שלהם, איננו צריך לחזור לעלות ממטה למעלה, דרך שערות הראש, ע"ד שביארנו בשערות הראש דאריך שהם אור החזור. אמנם מגמת פניהם, וכל חפצם ותאותם, להגדיל את זר"ן בניהם, ולתת בהם בחי' מוחין בסוד, ושמים לא זכו בעיניו, כי אר"א, לעולם מרוב חשקם אל בניהם הנקרא ז"א, ונקרא שמים נראה בעיניהם, כאלו לא זכו בעיניו. ושלעולם

וכשנגע סמאל בכף ירך יעקב, (ט) לא היה בבחי' ז"א הנקרא ישראל, כי הרי עליו כתיב, וירא כי לא יוכל לו. אמנם נגע בכף ירך יעקב דכורא, בפרק העליון הנצח שבו, שהוא כנגד פרק התחתון הנצח דז"א, וגם נגע בהוד דיעקב נוקבא, הנק' רחל. כי הנה שניהם עומדים אחר באחור, ונמצאו מכוונים נצח שלו בהוד שלה. זכוה יובן מאמר ספר הזוהר בפרשת בראשית, בענין כף ירך יעקב.

דרוש ג' על הנזיל

דע, (צ) כי ב' מיני זווגים יש אל אר"א שבאצילות, הא', נק' זווג פנימי, הב', נק' זווג חיצון, שהם סוד הכלים, או העצמות, ובכל זווג מאלו הב', יש בו שני אופנים : או בהיותם אר"א פב"מ, שוים בקומתם, או בהיותם בסוד הרכנת הראש, כמבואר בדרוש שקדם לזה. והנה שני אופנים אלו, הם בבחי' זווג הפנימי, שהוא העצמות, וכן בבחי' החצון, שהוא הכלים, ונמצאו זווגי אר"א דאצילות, שתיים שהן ד', וכנגדם שני זווגים שהם ארבע כיוצא באלו, בור"ן דאצילות.

וצריך שתדע, כי בכל מקום שהוא זווג הפנימי, הוא להוליד נשמות בני אדם. וזווג החיצון, בכל מקום שהוא, הוא להוליד נשמות המלאכים, ואמנם מלבד ד' מיני זווגים הנז', יש עוד בחי' אחרות בענין הזווגים, אם הוא לברוא נשמות חדשות ממש, ואם הוא לחדש

הגה

(א) א"ש : נ"ל שטעות קולמוס נפל, באומרו של א"א אבא וכו' ואי אתמר הכי אתמר, של אריך באבא.

הנהרות ומראה מקומות

(ז) ע"ה שער הזווגים פ"א. שער המצות פרשת תצא. מבר"ש שער ד' ח"ב פ"ז. ע"ה עם פמ"ס ענף פ'. תע"ס שיעור ט"ז אות קצ"ג. (ק) תענית ה' : ע"ה שער הכללים פ"ג. שער אר"א פ"ז. מאמרי רשב"י זיע"א על האדרא. תע"ס שיעור ח' אות ס"ב אר"ם ד"ה חווג דיסרת.

(ט) עיין זהר בראשית א' אות קמ"ה כתוב נצח ירכא שמאלא ובאות רמ"ט כתוב תוד שוקא שמאלא דיעקב ושם בסלם מאמר ג' נהורין מבאר את זה. ועיין בשער הפסוקים פרשת וישלח ופרשת וידא, ושמואל א' סימן א'. ע"ה שער הירח פ"ה. ושער מאמרי רשב"י זיע"א בראשית במאמר ד' שלעזר פתח שאו מרום עיניכם.

צריך להשפיע בו, ולכן תמיד מתקנים אותו, ומנחילים לו עטרות ומוחין. וגם זהו סוד, בורא השמים ונוטיהם, ולכן האור שהיה צריך שיחזור לעלות בהם למעלה, ויצא דרך שערות ראשיהם הוא יורד למטה, לעשות מוחין לזו"ן. (עיין בע"ח סוף פ"ד משער י"ד בשמ"ש, ועיין רב"ש דף י"ז ע"ג שאלה ו').

ובזה תבין טעם, למה א"א, וז"א, ונוק', יש להם שערות, ולא כן אר"א, כי הם חלקים מבלי שערות, והטעם הוא, כי השערות הם בחי' אוה"מ אל הפרצוף ההוא, וכיון שאר"א אתכלילן במזלא, שהיא בדיקנא דשערי דא"א, והם נכללים ומקפים בתוכם, כבר יש להם אר"מ, ולכן האור ההוא יורד לתת מוחין לז"א ולנוק', ונשארים הם חלקים מבלי שער, מה שאין כן בשאר, שהוצרכו לשערות, להיותם להם לבחי' אורות מקיפים. והו סוד, ואחד עורי נקפו זאת, פירוש: כי השערות הצומחות מאחורי עורי כלפי חוץ, הם משמשים לבחי' מקיפים, והו אומר, נקפו זאת.

ואחר שהקדמנו, ענין אלו השערות, הנמצאים בג' פרצופים הנו', נבאר אנב ארחי, החלוק שביניהם, הנה סימנם, (ד) ויטע אש"ל בבאר שבע, ראשי תיבות: "אדום. "שחור. "לבן. מלמטה למעלה, שכן האשל צמח מתתא לעילא, והם: שערות נוק' דז"א אדומות, בסוד היותה נקראת פרה אדומה. ושל ז"א שחורות, בסוד קוצותיו תלתלים שחורות כעודב. ושל א"א, הם לבנות כתלג חיוור, והו סוד, ויטע אש"ל בבאר שבע, כי אברהם שהוא מרת החסד והם המים המצמיחים את השערות.

וביאור הענין הוא: כי בראש ז"א, יש שם שרש הקליפות, הנאחזים בשערות ראשו, ולכן הם שחורים. אבל בשערות ראש נוק' הם שרש הדינים, ולא קליפות ממש. ולכן הם אדומות, ואינם לא שחורות, ולא לבנות, ושערות אדיך, הם רחמים, ולכן הם לבנים. וצריך עיון, כי

הסכרא נראית הפך מזה, כי שרש הקליפות תהיי בנוק', ולא בזכר, אבל הענין הוא, כי המאציל העליון יתברך, ראה והנה אם הדינים היו נשרשים ברישא דז"א, היו דינים קשים עד מאד, לפי שכבר הודעתוך מה שאמרו בספר הזוהר פרשת תצוה, כי דינין דדכודא תקיפין ברישא, ונייחין בסופא. לפי שהמוחין שלו הם מן נה"י של התבונה נוק', ואם שרש הדינים היו שם, היו הדינים מתגברים מאד. וכן אם שרש הקליפות היו ברישא דנוק', אשר כל הקליפות טובבים אותה, בסוד כשושנה בין החוחים, היו נאחזים בה הקליפות תמיד, והיה נחרב העולם. ולכך נהפך הרבר, כי שרש הקליפות יהיו נאחזים ויונקים מראש הוכר, אשר שם בא להם האור מרחוק, לפי שמקום הקליפות הוא למטה בנוק' כנזכר, וע"י כן אין לקליפות אחיזה יתירה, בהיותם יונקים ממקום רחוק. מה שאין כן, אלו היו יונקים מראש הנוק' בקרוב. וכן בענין שרש הדינים, אלו היו יונקים ונשרשים בראש ז"א, אשר דיניו תקיפין בדישא, היו הדינים מתגברים. מה שאין כן עתה, בהיותם יונקים מראש הנוק', אשר דיניה ניחין ברישא, כי המוחין שלה נעשים מנה"י של ז"א שהוא דכורא, ודיניה שם הם ממותקים ואינם קשים.

גם דע, כי בא"א וז"א, יש בו שערות בראשו ובזקנו, מה שאין כן באבא, שאין בו שער, לא בראש ולא בזקן. הוא במה שהודעתוך כי אר"א מלבישים את א"א, בשתי זרועותיו, זה מימין וזה משמאל, ודיקנא של א"א מתפשטת על גבי אבא ואמא עד סופם, שהוא עד טבורא דאדיך, ונמצאים אבא ואמא מתלבשים תוך דיקנא דאדיך. והנה אבא אתכליל במזל השמיני דדיקנא כנודע, ולכן איננו צריך להיות בו זקן. גם שערות הראש, הם בחי' אור חוור ממטה למעלה תוך הגוף, ויצא מעל גבי ראשו, כדי להעשות שם אר"מ. ואמנם אבא אתכליל במזלא

הנהרות זמראה מקומות

ספר הלכותים וירא בססוק ויטע אשל. מברש שי"ז
ה"ב פ"ס.

(ד) שער א"א פ"ה כלל ד. שער אמרי רש"י
ויעא אדרי"ו. שער רוח הקודש בתיקון כזנת
השם. שער המצות פרשת קדושים ופרשת נשא.

עושהו, כי התבונות אינם רחמים פשוטים, כמו בינה עליונה, אמנם דע, כי העיבור הראשון של ז"א, שהיה בבטן אימא, בבחי' תלת כלילין בתלת, הנה מקום עמידתו או, היה בתבונה הראשונה, שהיא אות ה' ראשונה שבהוי"ה, כמו שיתבאר, והיא הנקראת מ"ם סתומה. והענין הוא, כי הלא כל שלשה בחי' הנוז"ל, שיש באימא עילאה, כלם הם פרצוף אחד, הנקרא אימא. אלא שלפעמים נחלקת לשלשה בחי' הנוכרים, ובשעת העיבור הנוז"ל, כלם נכללו יחד בפרצוף אחד. ונמצא כי בהיותם כלם בפרצוף אחד, נמצאת עומדת התבונה הראשונה, מן החוזה דאימא ולמטה, ששם הוא מקום הבטן, שבו מקום עמידת העובר בסוד העיבור, ולא מן החוזה ולמעלה, ששם מקום בינה עליונה, וכמו שיתבאר לקמן בעזרת הי"ת.

(ת) ופעם אחרת שמעתי ממורי זלליה, כי הנה כמו שנתבאר אצלינו, שיש למטה נוק' דז"א, ונחלקת לשתי בחי' הנקראים: לאה, ורחל. כן על ד"ז הוא, באימא נוק' דאבא, שהיא נחלקת לב' בחי': בינה, ותבונה. וגם אבא נחלק לשתי בחי': האחד חכמה, והשני ישראל כבא, והנה הבינה מזווגת עם חכמה, ועליהם נאמר, ונהר יוצא מעדן, דלא אתפרש זווגייתו לעלמין, כחדא נפקין וכחדא שריין. והתבונה מזווגת עם ישראל סבא, וזווגם אינו תדירי, דלזמנין אתפרשאן.

והנה זה סדר התחלקות פרצוף אימא לשתי הבחי' הנוז"ל: כי מראשה עד החוזה, הוא בחי' בינה. ומן החוזה ולמטה, היא תבונה, כמבואר אצלנו גבי לאה ורחל. והנה זו התבונה, גם היא נחלקת לשתי חצאין, עם היותה כלולה כלה מפרצוף אחד לבר, והוא, כי עד החוזה שבה, אינה מתלבשת. אבל מן החוזה שבת ולמטה, מתלבשת תוך ז"א. והנה שני חצאים אלו של זו התבונה, עליהם נאמר ואיש תבונות

והוא אר"מ אליו. גם דע, כי השערות של הראש צומחים באדם תכף כשנולד, אבל שער הזקן אינו גדל, עד שהוא בן עשרים שנה. והטעם הוא, לפי שברישא דא"א יש בו שבעה תיקוני רישא, ואח"כ יש לו י"ג תיקוני דיקנא, ס"ה עשרים, כי אז יהיה באדם חתימת זקן.

דרוש ה' ארוך על הנוז"ל:

(ש) דע, כי הנה למעלה בביאור ארבע אותיות ההוי"ה. נתבאר קצת ענין אר"א, ועי"ש, ושם נתבאר ענין מה שאמרו בספר יצירה: הבן בחכמה, וחכם בבינה וכו'. ונחזור עתה לבאר עניינו, ובתחלה נקדים הקדמה אחת והיא זו, הנה ג' בחי' יש באימא עילאה: האחת נקראת בינה, ונקראת אות ס', והב' נקראת תבונה, ונקראת אות מ"ם סתומה. והשלישית נקראת גם היא תבונה, ונקראת אות ד', והנה הנהי"י של זו השלישית הנקראת תבונה, גם כן הם המתלבשים בתוך ז"א בסוד מוחין כנודע. ולפעמים עולה ז"א, עם זאת השלישית המתלבשת בו למעלה, עד בחי' שנית, הנקראת גם היא תבונה, שהיא שניה אל הבינה. ועליה נאמר, אני ישנה: אני שניה כנזכר בספר התקונין. ואז זו השלישית נכללת עם השניה, ושניהם נקראים תבונות, והז"א שעלה שם, נקרא איש תבונות, והוה סוד, ואיש תבונות ידלנה. כי הו"א הנכלל עם התבונות הנוז"ל, דולה ושותה ויונק ממימי אותה השניה, הנקראת מ"ם סתומה. ולפעמים גם זו השניה בהיותה נכללת מן השלישית, ומן ז"א כנודע, עולה עד הראשונה הנקראת בינה. ואז שתי התבונות עם הבינה, כלם נקראים בינות. והז"א נקרא עם בינות. וכיז שז"א לא עלה עד בינה עילאה, נאמר עליו כי לא עם בינות הוא וכו', לפי ששתי התבונות יש בהם קצת דיין, ולכן יש צדיין קצת אחיזה אל הקליפות, ולכן לא ירחמהו

הנהרות ומראה מקומות

(ש) ע"ה שער אר"א פ"ז ה', ושער הזווגים פ"ד ה'. מבו"ש שער ד' ח"ג. פ"ח ש"ה פט"ז. ע"ה עם פמ"ס ענף ע"ט ג', שער דרושי הצלם ע"ה עם פמ"ס ענף פ"ד. תע"ס שיעור י' מן אות פ"א וי'.

יְלַנְגָה, כִּי הֵם שְׁתֵּי תְבוּנוֹת, בְּעֶרְךָ הַיּוֹתָה נַחֲלֶקֶת לְשֵׁתֵי חֲצָאִים אֱלוֹ כְּנוֹכְר, אֲבָל אֵינָם רַק פְּרֻצוֹן אֶחָד בְּלִבָּד.

וְדַע, כִּי לַפְעָמִים הַבֵּינָה יוֹרֶדֶת לַמָּטָה, וְנִכְלַלָת עִם הַתְּבוּנָה בַּפְּרֻצוֹן אֶחָד, וְלַפְעָמִים, כִּי הַתְּבוּנָה זֹיָא הַעוֹלָה לַמַּעֲלָה, וְנִכְלַלָת עִם הַבֵּינָה, וְהִנֵּה כְּאִשֶּׁר נִזְדוּגוּ אֲוִיָא, לַתַּת בְּחֵי הַמּוֹחִין לְזִיָא כְּנוֹדַע, אִז נִכְלָלוּ יַחַד בֵּינָה וְתְבוּנָה, אֲלָא שְׂאוּ יֶרְדָה בֵּינָה לַמָּטָה, וְנִכְלָלָה עִם הַתְּבוּנָה, וּבִהְיוֹתָם יַחַד שֵׁם לַמָּטָה, הִיָּה הַזּוּג הַזֶּה, וְנִיתְנוּ הַמּוֹחִין הֵהֵם בַּתְּבוּנָה, וְשֵׁם עַמְדוֹ בְּבַחֵי עֵיבּוֹר שְׁנֵי, שְׂחֹא לְצוֹרֵךְ הַמּוֹחִין דְּזִיָא כְּנוֹדַע, וְהַתְּבוּנָה יִלְדָה הַחֲצִיָאָה אֶת הַמּוֹחִין לַחֹךְ, לַתַּתָּם בְּזִיָא, וְאַחַר שִׁילְדָתָם לַחֹךְ, חֲזָרוּ הַמּוֹחִין לְהַתְּלַבֵּשׁ תוֹךְ נְהִיָּי שֶׁל הַתְּבוּנָה, וְאַחֲרַיִךְ נִכְנָסוּ תוֹךְ זִיָא, כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר בְּמִקּוּמוֹ, עֵיכֵּ מַה שֶּׁשְּׁמַעְתִּי בַּפֶּעַם אַחֲרָת.

א) וְאַחֲזוֹר לְדַרוֹשׁ הַרְאִשׁוֹן, הִנֵּה אִמְרוּ בַּסֵּפֶר יְצִירָה, הֵבֵן בַּחֲכָמָה, וְחֲכָם בְּבִינָה, פִּירוּשׁ: כִּי הִנֵּה נִתְבָּאֵר לְעֵיל אֲצִילָנוּ, שְׂאוִיָא כָּל אֶחָד מֵהֵם מִתְחַלֵּק לְשֵׁתֵי בְּחֵי, כִּי אֲבָא נַחֲלֶק: לַחֲכָמָה, וְלִישְׂרָאֵל סָבָא, וְאִימָא נַחֲלֶקֶת: לְבִינָה, וְתְבוּנָה. הִנֵּה אֲבָא, נִרְמָזוּ בְּאוֹת י' שֶׁל הַחֲוִיָּיָה, וְאִימָא, בְּאוֹת ה' רִאשׁוֹנָה, וְצִדִּיק שְׁבַשְׁתִּי אוֹתִיוֹת אֱלוֹ שְׁהֵם יִיָּה, יְהִיוּ נִרְמָזִים ד' בְּחֵי הַנּוֹכְרוֹת בְּאוֹפֵן זֶה: כִּי בְּאוֹת י', יְהִיוּ רְמוּזִים זְוֹג חֲכָמָה עִם בִּינָה, וּבְאוֹת ה', יִרְמָזוּ יִשְׂרָאֵל סָבָא וְתְבוּנָה.

וְהַעֲנִין הוּא, כִּי הִנֵּה אוֹת י' בְּמִלּוּאָה, יֵשׁ ג' אוֹתִיוֹת שְׁהֵם: יוֹד, וְאוֹת י' הַפְּשוּטָה, שֶׁהִיא הַשְּׂדֵשׁ, שֶׁהִיא חֲכָמָה, וְשְׁנֵי אוֹתִיוֹת הַמְּלוּיִ שְׁהֵם יוֹד, שְׁהֵם צִיּוֹר ה', הִיא הַבֵּינָה, וְהִי אֵיךְ אוֹת י' שֶׁהִיא חֲכָמָה, נִתְעַלְמָה שֵׁם הַבֵּינָה בְּרַמְזוֹ, בְּסוּד הַמְּלוּי בְּלִבָּד, וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר, הֵבֵן בַּחֲכָמָה וְחֲכָם בְּבִינָה, כִּי עֵיקַר אוֹת יוֹד, הַמְּפּוֹרֶשֶׁת, הִיא חֲכָמָה, וְהַבֵּינָה נִתְעַלְמָה בּוֹ בְּרַמְזוֹ, אֲבָל בְּאוֹת ה' הַרְאִשׁוֹנָה, הִיא לְהַפְךָ, כִּי אוֹת ה' רּוֹמֶזֶת בַּתְּבוּנָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל סָבָא נִעְלָם בַּהּ בְּרַמְזוֹ, בְּבַחֵי הַעוֹקֵץ שְׂאֲחֹרֵי אוֹת הַהִיא, כֹּזֶה: יָהּ שְׂצוֹרְתוֹ י' דְּבוֹקָה עִם הַהִיא, וְזֶהוּ חֲכָם בְּבִינָה.

וְצִדִּיק לַתַּת סָבָא לְזוֹה, כִּי הִנֵּה הַחֲכָמָה הִיא יוֹתֵר נִעְלָמָת מִן יִשְׂרָאֵל סָבָא, וְכֵן הַבֵּינָה יוֹתֵר נִעְלָמָת מִן הַתְּבוּנָה, וְהִנֵּה מְצִינוּ חִילּוֹק בֵּין אֲבָא לְאִמָּא, כִּי הַחֲכָמָה הַרְאִשׁוֹנָה נִגְלַת בְּאוֹת י' הַפְּשוּטָה, וְיִשְׂרָאֵל סָבָא נִרְמָזוּ בְּהַעֲלָם, בְּעוֹקֵץ שְׂאֲחֹרֵי הַהִיא, וּבְאִימָא הִיָּה לְהִיפֵךְ, כִּי הַבֵּינָה נִעְלָמָת בְּמִלּוּי יוֹד, וְהַתְּבוּנָה נִגְלַת בְּאוֹת ה' הַפְּשוּטָה, וְהַטַּעַם לְזוֹה הוּא בְּקִצּוֹר גְּדוּל, בְּמַה שֶּׁהוֹדַעְתִּיךָ, כִּי הַכְּתָר דְּאוִיָא הוּא מְלַבֵּשׁ בְּמִקּוּם הַגְּרוֹן שֶׁל אִיא, אֲשֶׁר הַגְּרוֹן הַהוּא, הוּא בְּחֵי בִינָה דְּאִיא, גַּם הוֹדַעְתִּיךָ דְּרוֹשׁ נַחְמֵד, עַל פְּסוּק יוֹמָם יִצְחָה ה' חֲסֵדוֹ, כִּי שְׁנֵי בְּחֵי הֵם בַּחֲסֵד: הַאֶחָד הוּא לַמַּעֲלָה תַּחַת הַבֵּינָה, וְהַחֲסֵד הַזֶּה הוּא מִתְּפַשֵּׁט בְּכָל הַסְּפִירוֹת שֶׁלַּמָּטָה מִמֶּנּוּ, וְזֶה נִקְרָא יוֹמָם, שְׁעִלּוֹ אִמְרוּ בַּסֵּפֶר הַזֶּה שְׁנִקְרָא יוֹמָא דְכֻלְהוֹ, וְהַשְּׁנִי הוּא בְּחֵי חֲסֵד הַנִּשְׂאָר בְּמִקּוּמוֹ, וְאֵינוּ מִתְּפַשֵּׁט כְּמוֹ הַאֲחֵר, וְהִנֵּה תַּחַת סִיּוּם הַגְּרוֹן דְּאִרִּיךְ, בְּמִקּוּם רִאשֵׁי הַכְּתָפִים דְּאִיא, קוֹדֵם שִׁירָאָה הַתְּפַשְׁטוֹתוֹ חֵלּוֹק שְׁנֵי הוֹרוּעוֹת, שֵׁם הוּא מִקּוּם הַחֲסֵד הַעֲלִיּוֹן הַנִּקְרָא יוֹמָם, וְכִאֲשֶׁר הַאֲוִר הַנִּמְשָׁךְ מִן הַגְּרוֹן, שֶׁהִיא בִּינָה דְּאִיא, יוֹרֵד, הִנֵּה הוּא מִתְּלַבֵּשׁ בְּזוֹה הַחֲסֵד הַעֲלִיּוֹן, כִּי אוֹר הַגְּרוֹן שֶׁהוּא בִּינָה, גְּדוּל מִן הַחֲסֵד, וְלִכֵּן מִתְעַלֵּם וּמִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, וְאַחַר שֶׁנִּתְעַלֵּם בּוֹ, אִז אֲבָא נִתְהוּוּה וְנִאֲצַל מִבְּחֵי הַחֲסֵד הַעֲלִיּוֹן הַהוּא, כִּי חֲסֵד בְּכִיָּם הוּא זָכָר, וְאִימָא נִאֲצַלָה מִן בְּחֵי הַגְּרוֹן, שֶׁהוּא בִּינָה כְּמוֹתָהּ, אֲלָא שֶׁהִיא דְּאִיא, וּבְבַחֵי זוֹ, נִמְצָאָת אִימָא מְעוֹלָה יוֹתֵר מִן אֲבָא, וְלִכֵּן הִיתָה אִימָא נִעְלָמָת, וּמִתְלַבֵּשׁת בְּתוֹךְ אֲבָא, כִּי הִיא גְּבוּהָה מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ סוּד הֵבֵן בַּחֲכָמָה, שֶׁהִיא אוֹת י' שֶׁל הַחֲוִיָּיָה, כִּי שֵׁם הַחֲכָמָה נִגְלַת, בְּבַחֵי י' פְּשוּטָה, וְאִימָא נִעְלָמָת בְּתוֹכּוֹ, בְּבַחֵי יוֹד, מְלוּי אוֹת יוֹד, אֲבָל אֲחֵיכֶם שְׂכַבְר הַתְּחִילוֹ שְׁנֵי זְרוּעוֹת, שֵׁהֵם: חֲסֵד, וְגְבוּרָה דְּאִיא, לְהַתְּפַשֵּׁט, וְהַחֲסֵד הַזֶּה הוּא הַחֲסֵד הַשְּׁנֵי הַתְּחַתּוֹן, וְאִמְנָם הוּא יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מִן הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא זְרוּעַ הַשְּׂמַאלִי, וְאִז נִתְלַבֵּשׁ הַחֲסֵד הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן, תוֹךְ הַגְּבוּרָה, וְאִז בְּמִקּוּם הַהוּא עוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל סָבָא וְתְבוּנָה.

הַנְּהוּת וּמִרְאָה מִקּוּמוֹת

א) צִיָּח שְׂעֵר הַחוֹזִיגִים פִּיֵּד ה', שְׂעֵר אֲנִיךְ פִּיָּח, מְבַרֵּשׁ שִׁד חֵיב פִּיָּו, עִיָּח עִם פִּמִּיָּס עֲנָף פִּיָּד, תַּעֲיִס שִׁיעוֹר י' מִן אוֹת י'.

ה' של ההוי"ה. ע"ד מה שביארנו בענין המוחין דז"א, שתחלה מתלבשים באחורים דנה"י התבונה, ואח"כ מתלבשים בו.

והרי כי אות ו', היא הי"ס דבינה לבדה, ואות ד', הם האחורים של ד' תחתונות שבה, שבתוכם המוחין של התבונה, ועדיין לא נתלכשו בתוך התבונה, ולכן קדמה ו' אל ד'.

ואמנם התבונה, היא צורת כל ה' ראשונה של הוי"ה, שצורה ד"ו, וכל שני האותיות הם בחי' התבונה, כי ד' הם ד' מוחין שלה, אותם שנמשכו אליה מן הבינה, שהיו בתחלה בבחי' ד' של מלוי יו"ד כנו"ל, ועתה נמשכו בתבונה עצמה, כמו שהודעתך בענין המוחין דז"א, כי כל דבר שבקדושה, הרושם שלה נשאר בכ"מ ומדרגה שעמדה בהם. ולכן ב' אותיות דל"ת אלו, קיימות שתיים, ושאר ו' קצוות התבונה, הם אות ו' שבצירוף אות ה', ולכן אין לזו הוא"ו ראש, לפי שאינה רק בחי' שש קצוותיה, כי המוחין נרמזו באות ד' שעל גבי ו' כנוכר, ולכן קדמה ד', שהם המוחין, אל ו', שהם שש קצוות. אבל נשאר להבין, כי מאחר ששתי אותיות ד"ו הם בה, והם כסדרם, א"כ למה נתחלקו לשתי אותיות, ונתפרדו ד' המוחין, מן שש הקצוות, כנודע שאין רגל הה"א, נוגעת בגנה, ואינו כמו בחכמה, שכל ו' ספירותיה נתחברו באות אחת, שהיא ו' פשוטה. או כמו הבינה, שכל י"ס שלה נתחברו באות אחת, שהיא ו' עם ראש שבה כנוכר.

והתשובה לזה הוא, דע, כי הבינה העליונה דעולם יש בה מוחין, אבל זאת התבונה, לפעמים ו"א בעוד שש קצוות בלבד, ולפעמים נתוספים בה ד' מוחין, כדוגמת ז"א, שאין לו רק ששה קצוות, וכאשר יש לו מוחין, אינו אלא כאשר יתלכשו בתוכו, ד' תחתונות נהי"מ של התבונה, וכן נוק' דז"א ע"ד זה, היא לוקחת מוחין שלה, ע"י נהי"מ דז"א. כן הענין בתבונה הזאת, שאין לה מוחין, רק עד שתעלה עד בינה עליונה, ואז אותה הדי' של מלוי יו"ד, נמשכת בה בבחי' מוחין אליה, שהם מנהי"מ של הבינה, מן

ונאצלו מן החסד והגבורה דא"א, ולכן באלו היה להפך, כי התבונה נגלת, וישראל סבא מעולה ממנה, ומתעלם בה, וזהו סוד, וחכם בבינה, כי באות ה' ראשונה של ההוי"ה, שם התבונה נגלת באות ה', וישראל סבא נעלם בתוכה, בבחי' העוקץ שאחורי הה"א, שצורתו ו' כנו"ל.

ובזה תבין מה שאמרו באדרת האוינו, לבתר אשתכחו דחכמה אבא, ובינה אימא. פירוש: כי למעלה בחכמה ובינה העליונים, שבמקום הגרון דא"א, היו נעלמים בינה בתוך חכמה, ולא היו ניכרים. אבל לבתר, רוצה לומר: במקום ה"ג דא"א, שם נגלה בחינתה ונודע מדרגתה, כי זה אבא, וזו אימא. וזה היה בישראל סבא והתבונה, כנוכר.

(ב) ונחזור עתה לדבר בדרך פרט, ענין בינה ותבונה, הנה נתבאר, כי שני אותיות ו"ד, שיש במלוי אות ו', הם צורת ה', והיא בינה עילאה, ודע, כי דלת זו, יש לה ג"כ עוקץ מאחריה, כמין ו', ונמצא, כי צורת ו' ושני ווי"ן, כזה: ד'. והם בגימטריא כ"ב, כי הם סוד כ"ב אותיות, שנתן חכמה בבינה.

ועתה נבאר, ענין בינה ותבונה היטב, ולכן צריך שנבאר, למה בבינה שנרמזה בשתי אותיות ו"ד של מלוי היו"ד, קדמה אות ו' לאות ד', ובתבונה שנרמזה באות ה' ראשונה של ההוי"ה, שצורה ד"ו, למה קדמה ד' על ו', כי תחלה היה ו"ד, ועתה ד"ו, גם נדייק, כי אות ו' שבמלוי יו"ד, יש לה ראש, ואות ו' שבתוך ה', אין לה ראש.

אבל הענין הוא, כי הבינה אינה נרמזת, רק באות ו' לבדה של מלוי יו"ד, ולכן יש לה ראש, להורות כי בינה זו שלמה, במוחין ההם עילה, שהם ראש אות ו'. וגופא של וא"ו, הם שש קצוותיה, ונמצאת שלימה, בעשר ספירותיה, אבל אות ד' שבמלוי אות יו"ד, הם בחי' ד' מוחין הנקראים: חב"ד, ודעת כלול מתרין עטרין, אשר יצאו מן הבינה הזאת, ונתלכשו באחורים של נהי"מ שלה, ואח"כ הולכים ומתלבשים בסוד מוחין, בתבונה, הנרמזת באות

הנחות ומראה מקומות

(ב) ע"ה שער אר"א פ"ו. ע"ה עם פמ"ס ענף ע"ט. מברש ש"ד ח"ב פ"ה.

האחורים שלה כנוכר. האמנם דע, כי אין ד' מוחין אלו, מתלבשים בסוד אור פנימי, בתוך גלגלת שבה, אמנם עומדים בסוד א"מ, על שש קצוות שלה, וזהו הטעם, שזו הד' אינה מחוברת עם אות ו', אמנם רחוקה ממנה, ולכן תראה, כי דל"ת זו נעשת כעין א"מ על גבי הוא"ו, על ראשו ובצדדיו, ואינה נוגעת בו.

וזהו סוד פסוק, כי ימצא חלל באדמה. כי התבונה נקראת אדמה: אדם, ה'. וגם שיש בה אדמימות דינים, כמו שיתבאר. ולכן אין בה מוחין קבועים, ולכן נמצא בה מקום חלל, ואויר פנוי בינה לבין המוחין שלה, כנוכר כי רגל הה"א מרוחקת מן הגג, ויש חלל ביניהם.

ויש בזה מקום שאלה, כי באדרת האזינו אמרו, כי תבונה הם אותיות: ב"ן ב"ת, ו"ה, שהם ז"א ונוק', צורת ד"ו של אות ה'. אבל הענין הוא, כי הכן והבת האלו, הם עצמותה של התבונה: כי הב"ן היא אות ו', שהם שש קצוותיה והבת, היא אות ד', שהם ד' מוחותיה. אלא לפי שז"א ונוק' נולדו ממנה ונקראים בן ובת שלה, כי הו"א נמשך מן שש קצוותיה, ונוק' מן ד' מוחותיה. לכן נקראו שני אותיות ד"ו אלו, ב"ן ובת, על שם ז"א ונוק' שיצאו ממנה. אבל לעולם כי ד"ו אלו, הם עצמותה וגופה ממש כנוכר.

סוד למה הבינה נקראת סמ"ך, והתבונה מ"ם סתומה כנו"ל:

ג) ונבאר עתה, למה הבינה נקראת סמ"ך, והתבונה מ"ם סתומה כנו"ל. והענין יובן ע"ד שביארנו בז"א, כי הנה הוא נקרא אות ו' של ההוי"ה, ואמנם עד החזה שבו, נקרא בחי' ז"א לבדו, ומן החזה ולמטה, מתחיל קומת נוק' רחל, ושם הוא סוד ד'. אבל לאה, שהיא למעלה מן החזה, נקראת ו', לפי שיש לה מקום ששה ראשונות דז"א, שהם כחבי"ד ח"ג, אבל רחל,

שאין בה רק מקום ד' תחתונות דז"א, שהם ת"ת נה"י, לכן נקראת ד'. והנה כן הדבר עצמו כאן, כי הנה אבא נקרא יו"ד, שהם י"ס שבו. שהם בגי' ו"ד. ולכן בינה העליונה שמקומה כנגד שש ראשונות שלו עד החזה, ונודע כי כל ספירה מהם כלולה מעשר, לפי שהם מבחינת אבא הנקרא י', ולכן היא נקראת סמך, שהם ששים. והתבונה שהיא למטה בארבעה תחתונות שבו, נקראת מ"ם סתומה. וגם ענין המ"ם, היא מרובעת, כי היא יתבא רביעא על בנין, ז"א ונוק', והיא יותר נגלת, ולכן נקראת עוה"ב, כי הוא בא ונגלה למטה בז"א. אבל הבינה העליונה נשארת למעלה ואינה באה, ולכן נקראת לעת"ל, אבל לא עתה. כמבואר אצלינו במשנת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ועי"ש. ונודע כי הנקבה נקראת עולם, בסוד מן העולם ועד העולם.

סוד פסוק סומך ה' לכל הנופלים ו'

וזהו סוד פסוק, סומך ה' לכל הנופלים, כי הנה זו התבונה, אינה אלא אחורים של הבינה, כמו שיתבאר. ולכן יש בה קצת אחיזה אל הקליפות, ולכן כאשר זו התבונה, תתפשט ותרד למטה ממקומה, גם ז"א אשר תחתיה, יצטרך לרדת ממקומו, וגם נוק' תרד למטה ממקומה, ואז ג' אלו נקראים נופלים. וכאשר התבונה תעלה למעלה, ותעמוד בבחי' אחורים של בינה עליונה, אז גם ז"א ונוק' יעלו עמה כסדר המדרגות, ואז אין הקליפות נאחזות, לפי שנתעלה התבונה, שהיא אחורים, ועמדה באחורי הבינה הנקראת סמך, ושם אין יכולת לקליפות, ועי' הבינה הנקראת סמ"ך, סומך ה' לכל הנופלים הג' הנזכר.

ונבאר עתה, איך התבונה, היא אחורים של בינה, וכן ישראל סבא, הוא אחורים של חכמה

הגהות ומראה מקומות

ע"ה עם פמ"ס ענף פ"ו, תע"ס שיעור י' מן אות מ"ד. שער מאמרי רשב"י זיע"א בראשית כשעלה אות סמ"ך. ועיין בסלם בראשית שפ. שער מאמרי רז"ל מסכת שבת.

ג) ע"ה שער הזוהרים סוף פ"ה. ושער ציור עולמות סוף פ"ג. שער מאמרי רז"ל סנהדרין דף צ"ע"א.
ד) ע"ה שער ארי"א פ"ג. ושער הזוהרים פ"ו.

שם ל' צירופים של אלהים. נמצא ד' פעמים ל' הם ק"ך. וזהו סוד פסוק, ארך היריעה האחת ל' באמה ורחב ד' באמה. נמצא שהם ד' פעמים ל' הם ק"ך צירופים הנזכר, ואם תחבר ד' עם ל' יהיו דל.

וזהו סוד פסוק, ואם דל הוא ואין ידו משגת פירוש: כי כאשר אלו הק"ך צירופים, שהם ד' פעמים ל' כמנין ד"ל, נמשכים למטה בתבונה, הנקראת אם הבנים, כמכואר אצלינו, לפי שהיא המתפשטת תוך ז"א, בסוד מוחין בתוכו, אז היא דלה ואין ידה משגת. אל תקרי ואם דל הוא בחירי"ק, אלא ואם דל בציר"י תחת האלף.

והנה נתבאר, כי הפנים של בינה הם אהי"ה ונודע כי אהי"ה מתחלף בשם בוכ"ו, שהוא בגי' ד"ל. להורות: כי מזה השם, נמשכו האחורים הנז', שהם ק"ך צרופי אלהי"ם, שהם ד' פעמים ל'. ואח"כ זה השם העולה דל, מתפשט עד התבונה כמו שנתבאר.

(א"ש, עוד מצאתי טעם אחר, ו) למה הבינה נקרא א"ם, הוא לפי ששם אהי"ה הוא בבינה כנודע, והנה אם תמלא שם אהי"ה ביודי"ן, או באלפי"ן, יהיו בו מספר מ"א אותיות, כמנין אס: בפשוט, ובמלוי, ובמלוי המלוי. ולכן נקראת הבינה אם הבנים, אימא עילאה).

עוד דע (ז) כי בפרצוף הנקרא בינה עילאה, יש בה בחי' שם אהי"ה דיודי"ן, בשלש ראשונות שבה, והוי"ה דס"ג בשבעה תחתונות שבה, וכן ער"ז הוא, בפרצוף השני הנקרא תבונה.

ועתה נחזור לדרושינו, ונבאר איך מהם נעשה התבונה. הנה האמת הוא, כי האחורים של ד' ראשונות של בינה, מהם נעשו ד' ראשונות של התבונה, בבחי' פנימיות. ומן האחורים של ו' קצוות דבינה, נעשו ו' קצוות עצמם פנימיים של התבונה. האמנם כאשר אלו הק"ך צירופים של אלהים, שהם האחורים של בינה נתפשטו למטה, ומהם נעשים התבונה, אינם ניכרים

עליונה. הנה נתבאר למעלה, כי לפעמים, התבונה עולה, ונכללת למעלה, עם הבינה, ואז אין לקליפות אחיזה בה, וסוד הענין הוא, כי לעולם כל מי שהוא למטה מחבירו, כאשר יעלה למעלה ויכלל בו, נעשה שם בחי' אחורי חבירו. וכן הענין בתבונה הזאת, כי בעלותה למעלה, תהיה בבחי' אחורי בינה עליונה. וסוד הענין הוא זה, כי הנה מן האחורים של הבינה נעשת התבונה. ונודע, כי כל בחי' אחורים, הוא שם אלהי"ם, וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר, (ה) כי בינה אע"ג דאיהי רחמי, מסטרהא נפקי דינים. פירוש: כי היא בעצמה רחמי, אבל מסטרהא, שהם האחורים שלה, אשר בצדדיה לצד האחורים, משם נפקי דינים, שהיא התבונה שיצאה משם, ויש בה התעוררות הדינים. ולכן דע, כי בכ"מ שתמצא בס"ה שם אלהים בבינה, אינו אלא בזה התבונה, והיא הנקראת בכ"מ אלהי"ם. כי מבחי' האחורים הנקראים אלהים נעשת. וגם זה הטעם, שיש אחיזה אל הקליפות בה, להיותה בחי' אחורים שהם דינים, אבל אין זה, אלא ברדתה למטה ממקומה כנזכר. אבל כשתעלה למעלה, ותהיה בבחי' אחורים אל בינה עליונה, אז אין לקליפות אחיזה בה,

ונבאר ענין אלו הב' בחי', שהם: פנים ואחורים של בינה עליונה, כבר נתבאר אצלינו, כי חכמה, הוא הוי"ה דע"ב דמלוי יודי"ן. וכן בינה העליונה, היא אהי"ה במלוי יודי"ן. וזו היא בחי' הפנים שלהם, אבל בחי' האחורים של הבינה העליונה, הם ק"ך צירופים. (עי' בע"ח ספ"י משער אר"א) שיש בשם אלהים כנודע. והם בגימטריא סמ"ך, שהיא בחי' בינה, כנז"ל הנקראת סמ"ך, אמנם, אעפ"י שבכל הי"ם שבבינה, יש בהם י' אחורים של אלהי"ם כנז', עם כ"ו, בחי' ק"ך צירופים דשם אלהים אלו, אינם ניכרים ונגלים בה, אלא מן מקום החזה שלה ולמטה, באחורי הד' תחתונות שבה, שהם ת"ת נה"י שבה, ובכל בחי' מארבעתם, יש

הנהרות ומראה מקומות

(ה) פרשת אחרי אות קס"א. ע"ח שער אר"א
 פרק ב'. (ו) ע"ח שער אר"א פ"ח. ספר
 (ז) ע"ח שער אחי"פ פ"ג. ע"ח עם פמ"ס
 ענף ה'. מבר"ש ש"ד ח"ב.
 חלקושים משלי סימן ב'.

בפנימיות שלה, אלא באחורים שלה, ושם הם מתגלים, כמו שנבאר, אבל פנימיותם, היא בחי' אחורים של אהייה דמלוי יודיין של הבינה כנוזל, ואלו האחורים הם בגימטריא קדמית. וכשנתפשטו למטה אלן האחורים, מהם נעשת התבונה, בבחי' פנימיות. ועד"ז גם האחורים של היייה דיודיין שבחכמה, שהם בגימטריא מקדם, נתפשטו למטה, ומהם נעשה ישראל סבא, בבחי' פנים ממש. והנה ישראל סבא ותבונה מזדווגים שניהם למטה, בבחי' שני שמות אלו, שהיו למעלה בבחי' אחורים של חכמה ובינה העליונים, וכאן נעשים בחי' פנים, בישראל סבא ותבונה.

ולכן תראה כי שני אחורים אלו, הזכר בגימטריא מקדים, והנוק' בגימטריא קדמית, שהם סוד פסוק, ושכן מקדים לגן עדן וגו'. ונסוד קדמית עדן וכו'. לרמז, כי מה שהיו למעלה בבחי' אחור, נעשו למטה בחי' קדם, שפירושו פנים, כמו שאמר הכתוב, אחור וקדם צרתני. גם תסתכל, כי אחורי הזכר העולה בגימטריא מקדם, הוא גיכ בגימטריא פקיד, לרמז: כי עיי שם זה, ישראל סבא מזדווג למטה עם התבונה, ופוקד אותה בסוד הזווג.

וכבר נתבאר, כי אעפ"י שאמרנו, שהאחורים של הבינה, הם אחורים דאהייה במלוי יודיין, העולים קדמית, וזה כשמתפשטים למטה בבחי' פנימיות התבונה. אבל הם עצמם האחורים של הבינה, הם הקיץ צרופים של אלהים, שהם בגימטריא סמ"ך כנוכר.

ואחר שנתבאר בחי' פנימיות של התבונה, נבאר ענין האחורים שלה, הנעשים מן קיץ צרופים של אלהים, שנתפשטו בה מן הבינה, מבחי' אחורים שלה כנוזל. ואמנם נתבאר לעיל, כי אלו האחורים של בינה, לא נתגלו בה, רק בארבע תחתונות שבה. ולכן נתחלקו לדי' פעמים שלשים. אמנם כאן בתבונה, מתגלים יותר מלמעלה, והוא מספירת הגבורה שבה, לפי שגם הגבורה, יש בה שם אלהיים, אבל

בחסד שבה, לא התחילו להתגלות, להיותו חסד. באופן: שכאן מתחלקים לחמשה חלקים, כנגד חמשה ספירות, שהם גתנה"י, והנה הם, חמשה פעמים כ"ד כ"ד צירופים, והענין הוא, כי כ"ד צירופים מהם הראשונים, מתחילים באות אל"ף, וכ"ד השניים, מתחילים באות ל', וכ"ד השלישים, באות ה', וכ"ד הרביעיים, מתחילים באות י', וכ"ד ה', מתחילים באות מ', ונמצא, כי בספירת הגבורה, הם כ"ד צירופים, המתחילים באות א', ועד"ז בשאר הדי' מדרגות. והנה כפי הנוזל נמצא, כי כל בחי' מאלו הדי', נקרא שם א' של אלהים, לפי שכל הכ"ד צירופים הם מדרגה א', ונחשבים לשם א' של אלהים, ובה' המדרגות יהיו ה' שמות אלהים.

עוד טעם ב', כי אלו הכ"ד צירופים שבמדרגה האחת עם הכולל שלהם, הם כ"ה, והנה גם שם אלהים, הוא ה' אותיות, וכל אות כלולה מכל הדי', הרי הם כ"ה גיכ, והרי איך כל בחי' כ"ד צירופים, נקרא שם א' של אלהים, ונמצא כי הדי' מדרגות, הם ה' שמות אלהים, שהם בגימטריא ת"ל, ואם תוסיף עליהם שם בוכ"ו הנוזל, שהוא שרש כל הדינים, והאלהים הנזכר, יהיה הכל בגימטריא תבונה עם הכולל, והרי איך כל בחי' כ"ה, נרמזים בתבונה, כל הקיץ צירופים של אלהים, עם שרשם, שהוא בוכ"ו, שהוא בגימטריא ד"ל, שפירושו ד"פ ל', שהם קיץ צירופים הנמשכים ממנו כנוכר.

והנה משה רבינו ע"ה, היה כולל כל אלו הקיץ צירופים של אלהיים, בסוד בשגם הוא בשר, והיו ימיו מאה ועשרים. פי': כי משה, שהוא בגימטריא בשג"ם, כנוכר בספר התקונים, היו ימיו כמספר קיץ שנה, שהם הצירופים הנזכר, שהיו מתחלקים בו ע"ד הנוזל בבינה עליונה, שנתחלקו לדי' מדרגות לבד, כל מדרגה מן ל' צירופים, שהם קיץ, ע"ד שביארנו בשם בוכ"ו הנוזל. והנה הם ד' שמות אלהים שהם בגימטריא משי"ד, ועם הכולל הוא משה.

של מחצית עליון של התבונה. נגדלים ומתארכים, עד שמלבישים גם את עצמות ורחניות הנהי' שבה למטה. ונמצא שהכלים העליונים צריכים ליגדל כפלים ממה שהיו, כדי שיספיקו להלביש את הרחניות, של מחצית התחתון של התבונה.

ונבאר סדר הגדלתם בכפלים, הנה נתבאר למעלה, כי לפעמים אין ז"א לוקח מן הת"ת דתבונה, רק שליש תחתון, לצורך הכתר שבו. והנה אן, צריך שיכפלו, כשיעור מה שנכנס בתוך ז"א, והוא, כי הנה נכנס בו"א, שליש מדת הת"ת, וד' מדות אחרות, שהם: ת"ת, נהי' מלכות שבתבונה, וכשיעור הזה, צריך שיוכפלו למעלה, כיצד: הנה ב' שלישים תחתונים של הבינה שבה, וג' מדות אחרות, שהם: דעת, חו"ג, וב' שלישים עליונים של הת"ת שבה, הרי הם ד' מדות ושליש, ואלו גדילים ונכפלים כפלים ממה שהיו, ונעשים ח' מדות ושני שלישים, חצים לצורך עצמם, וחצים לצורך ד' מדות ושליש, החסרים ממנה, שנכנסו בתוך ז"א. ונמצא כי לצורך הנזכר, צריך שלא יקח ז"א לצורך הכתר שלו, רק שליש תחתון של הת"ת דתבונה. אבל אם היה לוקח ב' השלישים, נמצא שנכנסו תוך ז"א ד' מדות וב' שלישים, והיו צריכין למעלה ליכפל ד' מדות וב' שלישים אחרים. ונמצא כי כל ספירת הבינה דתבונה, היתה צריכה גם היא להכפל, ולהתחלק חציה לעצמה, וחציה להשלים החסרון שנכנס בו"א. והנה דבר זה הוא חסרון ונוק גדול, לפי שיש לנו הקדמה א', והיא, כי כמו שאר"א האמתיים, שהם ב' ספירות חו"ב, שבי"ס הכוללות כל עולם האצילות, זוגיהו תדיר ולא פסיק לעלמין, ושניהם שוים בקומתם, וכחדא נפקי וכחדא שריין, כנודע כי היות שניהם שוים בקומתם, לכך זוגיהו תדיר ולא פסיק, משא"כ בורין, להיות שנוק' אינה שוה אליו, ויש פעמים שיש לה חסרון, ואז אינה יכולה להזדווג עמו, ולכן זוגיהו לזמנין, ולא הוי תדיר, וכמו שהענין

דרוש ו' על הנז"ל, יבאר בו כי התבונה נכנסת בתוך ז"א, בסוד המוחין שלו:

(ח) הנה נת"ל, כי התבונה נכנסת תוך ז"א בסוד המוחין שלו, ובארנו, כי כשנכנסים בו המוחין דאימא בלבד, אז אין התבונה נכנסת בתוכו, אלא מן השליש התחתון של תפארת שבה בלבד, עם הנהי' שלה, ואז שיעור הכתר של ז"א, הוא שליש אחרון של ת"ת דאימא בלבד, וכשנכנסים בו גם מוחין דאבא, יהיה שיעור הכתר של ז"א, ב' שלישים התחתונים של הת"ת דאימא, גם נתבאר, כי זהו סוד, (ט) אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה, כי הנהי' של התבונה הנקראת מ"י, מסתלק הפנימיות והרחניות שבתוכם למעלה, והכלים לבד של הנהי', הם הנכנסים תוך ז"א, כי בתוך הכלים האלו, מתלבשים המוחין דז"א, שהם הרחניות שלו, ואח"כ נכנסים הכל תוך ז"א, וזהו סוד מ"י, הממית עצמו עליה, שהוא על סבת התורה, שהוא ז"א, ונמצא כי הכלים של נהי' דאימא, נעשים ממש גוף דז"א ועצמותו, אבל הרחניות שבתוכם, שהיא רחניות התבונה, נשארה למעלה מז"א.

ופשוט הוא, כי בהיום התבונה תיד ז"א אינה יכולה להזדווג עם ישראל סבא, והנה זוגיהו לא פסיק לעלמין כנודע, ולכן נשאר הרחניות שבנהי' שלה למעלה, כדי שע"י כן יהיה כח בתבונה, לחזור להמציא כלים חדשים אחרים לנהי' שלה, באופן שתשאר התבונה למעלה מז"א, שלימה בפרצוף שלה, בכל י' ספירותיה, ועי"כ תוכל להזדווג עם ישראל סבא, ולא יפסק זוגיהו תדיר למעלה מחוץ לז"א, ופשוט הוא, שאין כח ויכולת ברחניות של נהי' דתבונה שנסתלקו למעלה, להתאציל כלים אחרים חדשים ממש, זולתי אותם שנבראו להם בעת אצילותם, אבל הענין הוא, כדוגמת הגדלת איברי גוף הקטן, כי הלבושים והכלים העליונים,

הגהות ומראה מקומות

(ח) ע"ח שער המוחין פ"א ופ"ג, ושער דרושי הצלם פ"ג ד' חו', תע"ס שיעור י"ב מתחילתו.
(ט) ברכות ס"ג: שבת פ"ג:

כאחת. י) הכלל העולה, כי לטעמים האלו, הוצרך שהכתר של ז"א לא יהיה רק מבחי' שליש התחתון בלבד של הת"ת דאימא, כנז"ל.

דרוש קטן בהארת היסוד המגולה

דאבא, הנקרא מרדכי:

כ) כבר הודעתוך בשער התפלות, בענין ימי הפורים, ענין מרדכי, כי כמו שבהיות נה"י דאו"א עם המוחין, מלובשים תוך ז"א, יוצאת הארת היסוד המגולה דאבא, שמן החזה דז"א ולמטה, יוצאת לחוץ דרך פני ז"א, ושם נעשה פרצוף א', הנק' יעקב, כך בזמן הנסירה של נוק' דז"א, שאז מסתלקים נה"י דאימא מתוך ז"א, שהיא סוד תרדמה, ונכנסים תוך רחל, ויוצא ג"כ ממנה פרצוף הנק' יעקב, והוא הנק' בשם מרדכי. ואמנם כשנכנסים תוך לאה, אין יוצא ממנה פרצוף יעקב, והטעם הוא, לפי שכבר נתבאר למעלה כי רחל היא הספירה ה"י שבי"ס עולם האצילות, ויש בה בחי' פו"א בפרצוף גמור, כשאר כל הפרצופים. כי לכן נקראת רחל, עקרת הבית, עיקרה של בית, והיא נוק' דז"א האמיתית, ולכן אינה צריכה כ"כ אורות כדי ליעשות פרצוף שלה, ולכן האור הנותר, יוצא ונעשה יעקב, אבל לאה אינה אלא אחוריים חצונים דמלכות שבתבונה, וצריכה היא כל האורות ההם, לתקן פרצוף שלה בצמצום, ואין שם אור יתר לצאת ולעשות פרצוף יעקב.

דרוש קטן בנה"י דישי"ס,

ובנה"י של התבונה:

ל) דע, כי כאשר הנה"י דישראל סבא ותבונה, עם המוחין שבתוכם, הם מתלבשים שניהם תוך ז"א לבדו, ואח"כ מן הפרקים בתראין שלהם, המתלבשים תוך נה"י דז"א,

הזה הוא באו"א הנוז', כך הוא בכל חר"ב שבועלם האצילות, בכל פרטיות שיש בהם. ונמצא כי גם חר"ב שבי"ס אימא עצמה, הם שוות במציאותם ובקומתם, והיו זווגיהו תדיר, והנה אם כל הבינה של אימא, היתה צריכה להגדיל ולהכפל כפלים, כדי להשלים חסרון מה שנכנס בו"א, הוכרח שבינה תחסר כחה מכח חכמה דאימא, לפי שחכמה דאימא שלא נכפלה, וכל כחה נשאר בה, יש בה כח ותוספת מעלה מן הבינה, אשר חצי כחה ניתן לה להשלים חסרון התחתון. כי אעפ"י שאמרנו שהגדילם כפלים, ודאי שנתמעט אור שלה מבראשונה, ע"י תוספת הגדול שהוצרכה ליגדל, וא"כ תהיה גרועה מן החכמה, ותפסק זווגיהו, ולכן הוצרך שלא תשתנה כלה. אמנם ישאר שליש העליון שבה, שלם בכחו, שלא ישתנה מדרגתו, וכיון שבאותו השליש תהיה שוה אל החכמה, יספיק לכשיהיה זווגיהו תדיר. והטעם הוא, כנודע שהבינה נקראת ה' עלאה, שציורה ג' קוים: ימין, ושמאל, ואמצע. ונמצא, כי בהיות השליש העליון שבה קיים בשלימותו, הרי ג' הקוים קיימים בשלימותם, בבחי' חב"ד שבה, שהם ג' קוים. וכיון שהג' קוים ניכרים בראשיתם, ששם הוא עיקרם, אין צורך שיוכרו הג' קוים בב' השלישים התחתונים, שהם ו"ק תחתונות שבה, שאינם חשובים בערך ג' ראשונות.

ועוד כי מלבד זה, הנה אפילו אלו השלישים התחתונים, אינם משתנים מכמות שהיו, אלא לצורך ולהכרח כדי להשלים החסרון של נה"י דאימא, גם טעם שני קרוב אל הנז"ל, והוא, כי ג' ראשונות חשובות כאחת, ולכן אם כל הבינה תשתנה ממציאאותה, נמצאת שאינה חשובה במעלתה, אל הב' הראשונות. אבל כשישאר על הפחות העליון שבה, שהוא היותר מעולה כנוכר, קיים בכחו ובשלימותו, הרי בבחי' זו תהיה שוה אל הב' הראשונות, והיו שלשתם חשובות

הגהות ומראה מקומות

ל) ע"ח שער שבירת הכלים פ"ב, תע"ט שיעור ז' מן אות מ"ט ושיעור ס"ו דף א' רצ"ו אר"פ ד"ה וזה אומרו תכלית.

י) ע"ח שער המלכים פ"ו, ספר עו"ת דף ה'.

כ) שער הכוונות דרוש פורים, פע"ח פורים.

ותע"ס סוף שיעור ט"ו.

דרוש יקר הערך בענין הדעת נ

אמר חיים ריטאל, (עיין בספר נהר שלום קט"ו כל דרוש זה) הנני מחבר דרוש יקר הערך בענין הדעת, וזו הדרוש, אין שום ידיעה שרשית בעניני הי"ס. ואכתוב מה שנלע"ד בו, מכל אשר עיינתי בספר הזה.

דע, כי אעפ"י שהזכר תמיד היותם י"ס, אינם רק הי"ס, וכל ספירה הוא פרצוף א', וכולל י' מדות, והם: א"א, וא"א, וז"ן. וזה פרטם: כי ספירת הכתר, כוללת י' מדות, ונק' א"א. וספירת חכמה, כוללת י' מדות, ונק' אבא. וספירת בינה, כוללת י' מדות, ונק' אימא. וספירת הדעת וחסדים, כוללת י' מדות, ונק' ז"א. אך כשנאצל, לא היו בו רק י' מדות: חג"ת, נה"י שבדעת. והם הם החג"ת נה"י, הנק' אצלינו מכלל הי"ס, אבל אינם רק מדות, ולא ספירות, כמו הג' ספירות ראשונות. וספירת הדעת דגבורות, כוללת י' מדות, ונק' נוק' דז"א. אך כשנאצלה, לא היו בה רק מדה א' לבד היה, והיא מלכות שבדעת הנז', והיא היא המלכות, הנק' אצלינו מכלל הי"ס, אבל אינה רק מדה א' ולא ספירה.

ואלו הה' פרצופים, נרמזו בשם ההוי"ה, בקוצו של יו"ד, ובד' אותיותיה. ולפי שהכתר אינו מכלל הי"ס, והושם ספירת הדעת במקומו, לכן נרמזו בקוץ היר"ד, ולא באות ממש. ונמצא, כי עיקר הפרצופים, הם ד': א"א, וז"ן. והם ד' אותיות ההוי"ה. והם נכללות בג"ס בלבד. שהם: חב"ד, ודעת כלול מתרין עיטרין. וזה הוא סוד פסוק, ה' בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, בדעתו תהומות נבקעו. ונמצא, כי כל העולמות אינם רק ג' בחי': חב"ד. והסבה היא, כי שרש הכל הוא: החסד, והר"ן, והרחמים. ולפי שהרחמים מכריע ביניהם, צריך שימצאו בו ב' בחינותיהם, והם: חו"ג, תרין דעות. ואלו עצמם, הם ג' בחי': כהן, לוי, ישראל. והם

יוצא ההארה שלהם לחוץ, להאיר בנוק' דז"א להתדללה, ולתקן מוחין דילה ג"כ, הנה או מוכרח הוא, שלא יהיו שוים בקומתם, רק היא בנה"י, או בחג"ת שבו. אבל כאשר הנה"י דחכמה, והנה"י דבינה עילאה, נכנסים בסוד מוחין בז"א, והנה"י דיש"ס והנה"י דתבונה נכנסים בסוד מוחין בנוק' דז"א, או יהיו ז"א ונוק' שוים בקומתם. ואמנם להיות מוכרח שהזכר גובר על הנקבה, אעפ"י שהם שוים בקומתם, לכן לקח הזכר, נה"י דח"ב עילאין. ולקחה נוק', נה"י דיש"ס ותבונה תתאין.

דרוש קטן בא"א וז"ן:

(מ) כבר הודעתך, כי א"א כחדא נפקין וכחדא שריין, ולכן לא פסיק זווגייהו לעלמין. משא"כ בזווג זר"ן. וצריך שתדע, כי לפעמים גם זר"ן שריין כחדא. וזה יובן במה שהודעתך ג"כ, כי יש באו"א ב' מיני זיווגים: הא', אתקרי זווגא דלא שלים. והב', אתקרי זווגא שלים. וסבה לזה הוא, במה שהודעתך ג"כ, כי א"א טמירין גו דיקנא עילאה דא"א, החופפת ומכסה עליהם. ויש בדיקנא ההיא ב' מזלות, שהם: התיקון הח', והי"ג. והמזל הח' משפיע באבא. והמזל הי"ג, משפיע באימא. והנה כאשר השפע ימשך מן מזל הי"ג התחתון לברו בא"א, ומזדווגים על ידו, נק' הזווג ההוא זווגא דלא שלים. ואז גם זר"ן לא שריין כחדא כעין א"א. אבל כאשר מזל הח' מאיד באבא, והי"ג באימא, וע"י שניהם הם מזדווגים, אז נק' זווגא שלים, ואז זר"ן שריין כחדא, כדוגמת א"א.

אמר שמואל הנה נא הואלתי לדבר ולכתוב אחר הדרושים האלו דרוש א' נכון בענין הדעת שמצאתיו בבית גנוי אבא מארי ז"ל הרב המחבר והעתקתי אותו כפי אשר מצאתי אותו וזה החלי בעזר בוראי.

הנהרות ומראה מקומות

(נ) תע"ס שיעור ח'

ד"ה וזווג דישטו"ת.

בהסתכלות פנימית בסופו.

(מ) ע"ה שער הכללים פי"ג. שער א"א פי"ח

כלל ג'. שער הולדת א"א וז"ן פי"ו. ע"ה עם

פמ"ס ענף צ"ב. תע"ס שיעור ח' אות ס"ב א"פ

המוח גבוה מכלם, וכולל עשר מדות, מתלבשים תוך בחי' הלב, ע"י תגידים המתפשטים ממנו, ומתפשט בכל הגוף.

ועד"ו ממש, נחלק העצמות, בג': נר"ן, מתלבשים זב"ו, ומתפשטים בכל הגוף. לכן הכבד משכן הנפש, והלב משכן הרוח, והמוח משכן הנשמה, והנה בהיות ז"א בזמן העיבור ג' כלילן בג', אין לו דק נפש, ובזמן היניקה שנתפשטו ר"ק, יש לו גם רוח, ובזמן הגדלות, יש לו גם נשמה, כי גדלו בו ג' ראשונות שבה, ונשלם לי' מדות.

ונבאר (פ) עתה, ענין הגדלות הנק' מוחין, והטעם הוא, כי המוחין הם כלים של הנשמה, וכמו שהנשמה נחלקת בנר"ן שבה, כן המוחין נחלקים בג', והם: חב"ד שבו, ונודע כי כל מוח מאלו, כלול מ"י מדות, ומתלבשים זב"ו בכל גוף ז"א, כיצד: מוח חכמה, תוך מוח בינה, ומוח בינה בתוך הדעת, וא"כ, אעפ"י שהדעת הוא ז"א, שבג' חלקי הנשמה, הנה כלול מ"י, אלא שהוא כדמיון הז"א, שיש לו תחלה ר"ק, ואח"כ ג' ראשונות, כן מוח הדעת, יש לו ר"ק ונק' דעת תחתון, כי הוא נשמה לר"ק ז"א, דעת עליון, והוא ג' ראשונות שבו, שהם חב"ד שבדעת, אלו עומדים למעלה, תחת ב' מוחין חר"ב דז"א, וכאשר נגדל הז"א, ויש לו ג' ראשונות, ונמצא סמוך דאשו תחת אר"א ממש, לוקח דעת העליון העומד שם ג"כ.

עוד דע, כי כמו שז"א הוא בן א', שנולד מזווג אר"א, כן הוא הדעת, נולד ע"י זווג חר"ב, ב' מוחין דז"א, וכמו שנולדה נוק' דז"א עמו, כן עיטרא דגבורה שבדעת, נולדה עם החסדים שבדעת, מזווג חר"ב, וב' העיטרין נולדים תאומים, כדמיון זר"ן, ואח"כ ננסרים ומתפרשן, ואז דעת החסד, נשאר בז"א, דעת הגבורה ניתנו לנוק' הארותיו בתחלה שלא ע"י זווג, לבנין פרצופה, ואח"כ בעת הזווג, ניתן לה הגבורות עצמם, ועכ"ז נשארים בו שרשיהם,

נר"ן, והנה כל פרצוף מאלו הר', כלול מ"י מדות, אשר כל ה"י, אינם רק ספירה אחת כנוז, גם נודע, כי כל פרצוף היותר זך, מתלבש תוך התחתון.

(ס) ונתחיל מן הראשון, הנה ספירת הכתר, היא נשמת האצילות, ונחלק לשלשה מוחין: חכמה, בינה, דעת. שהם: נשמה, ורוח, ונפש, שלשה חלקי הנשמה, כיצד: עתיק ונוקביה, חכמה ובינה, והם: נשמה, ורוח, ואריך ונוקבי, הם ז"א ונוק' שבכתר, ונקראים דעת, ונפש, ושלשתם: שלשה חלקי הנשמה.

אחר כך ספירת חכמה ובינה, הם רוח דאצילות, ונחלקים לשלשה מוחין: חב"ד, שהם: נר"ן, שלשה חלקי הרוח, כיצד: אר"א, חר"ב, והם: נשמה, ורוח, והדעת שהוא זר"ן שבהם, הם ישראל סבא ותבונה, ונקראים נפש, ושלשתם: ג' חלקי הרוח.

אח"כ ספירת הדעת, היא נפש דאצילות, ונחלק לג' מוחין: חב"ד, שהם: נר"ן, ג' חלקי הנפש, כיצד: זר"ן, חר"ב, והם נשמה ורוח, והדעת של הדעת, שהוא זר"ן שבהם, הם יעקב ולאה, ונק' נפש, ושלשתם ג' חלקי הנפש.

וכל הבחי' הנז', כלולים מ"י, ומתלבשים זב"ו, ונמצא כפי זה, כי הדעת בכל מקום, הוא ז"א שבבחי' ההיא, וא"כ, כמו שז"א היה בו בתחלה קטנות, שהם ר"ק, ואח"כ נתוספו בו ג' ראשונות, כן ב' הבחי' יש בדעת: דעת עליון, כח"ב שבו דבוק תחת אר"א, דעת תחתון, שהם ר"ק, הם למטה בז"א בקטנותו.

(ע) ונבאר עתה כ"ז, בפרטות פרצוף אחד שהוא ז"א, וממנו תקיש בכללות כל הפרצופין יחד, דע, כי ז"א הוא פרצוף א', כולל עצמות וכלים, והכלים שבו, הם נכללים בג', כי הכבד למטה, וכולל י' מדות, שהם כל האיברים, ומתלבש ע"י הוורידים שבו, בכל הגוף, והלב גבוה ממנו, וכולל י' מדות, ומתלבש תוך בחי' הכבד, ע"י הדפקים שבו, ומתפשט בכל הגוף.

הנהגות ומראה מקומות

(פ) ע"ה שער הפרצופים פ"א, שער מאמרי רשב"י זיע"א בראשית במאמר ר' חייא ור' יוסי הו' אזלי באורחא.

(ס) ע"ה שער אנ"ך פ"ט, תע"ס שיעור ה' מן אות ס"ג, (ע) ע"ה שער המוחין פ"ה, תע"ס שיעור י' מן אות קנ"ד.

רחל, או הזוג ההוא ע"י יסוד תחתון דו"א, אשר בו מתלבש נשמתו, שהוא יסוד הדעת התחתון.

ועד"ז למעלה באר"א, כי כשמדווג אבא עם אימא, הוא ע"י היסוד העליון שבו, אשר בסוף דעת דאבא עצמו, הנק' דעת עליון, ובהודווגם יחד בבחי' ר"ק, הנקראים ישראל סבא ותבונה, אז הוא ע"י היסוד התחתון, שהוא יסוד הדעת תחתון, ולהיות אר"א בחי' מוחין של כללות האצילות, לכן אין נזכר היות זוגם ע"י היסוד שבהם, אלא שם דעת, אפילו בזוג ר"ק, שהם ישראל סבא ותבונה. משא"כ בו"א, שזווג העליון, הוא ע"י הדעת שבו, והתחתון, ע"י יסוד ממש שבו כנזכר.

ונמצא, כי כשאנו אומרים שמדווגים אר"א ע"י הדעת, הוא ע"י הדעת שבו, שבפרצוף אבא עצמו, ולא ע"י הדעת אשר תחת אר"א, שהוא בחי' ג"ר דגולות דו"א כנו"ל, כי זה נק' בן שלהם, ואינו יסוד שבהם עצמם בפרצופם, ואמנם עולה הוא תוך דעת עצמו דאבא, להיותו שם בחי' מיין דכורין כנדוע, אבל הזוג עצמו לעולם, אינו אלא היסוד והדעת, (נ"א או הדעת) הנכנסים בנקודת ציון יסוד הנקבה, וע"כ הוא החבור והזוג.

וכן בהדווג ב' מוחין חריב דו"א וע"ז, הוא ע"י הדעת, או היסוד שבמוח החכמה, לא ע"י הדעת שהוא המוח הג', כי זה הוא בן שלהם, ולא יסוד או דעת מכלל פרצופיהם, ומבשרנו נחזה אלוה, כי אין זוג איש עם אשתו, ע"י הבנים שלהם, כ"א ע"י היסוד של עצמם.

והנה גם בענין המוחין דו"א, יש חילוק א', וצריך לברור, והוא, כי נודע שיש לז"א ב' בחי' מוחין, ג' מצד אבא, וכלם נק' מוח א', חכמה דו"א, וג' אחרים מצד אימא, וכלם נק' מוח א' בינה דו"א, והנה אלו החכמה עם הבינה בהזדווגם יחד, הוא ע"י המוח הג' דאבא, הנק' דעת דמוחין מצד אבא, כי הדעת הזוה, הוא מן כללות י' מדות, שבג' מוחין אלו.

ואמנם כשמדווגים ב' בחי' חריב פרטיות, ששניהם מצד מוח חכמה הכוללים, אינו אלא ע"י הדעת הפרטי, שבחכמה הפרטיות, שבג'

כדי שלא יהיה גם הוא דעתו קלה, והנה, כיון שהדעת התחתון, הוא בחי' ז"א שבדעת, נמצא כי הדעת עליון, שהוא חב"ד שבדעת, שהם אר"א של דעת תחתון, יתלבשו בתוכו, ונמצא כי בור"ק ז"א, מתלבש דעת תחתון, ולפנים ממנו יתלבשו ר"ק הדעת העליון, והיו נשמה אליו, כדרך אר"א, אשר מתלבשים ר"ק שלהם בלבד, תוך ז"א.

כלל העולה, כי בחי' הדעת של זמן הגדלות דו"א, הוא בחי' חלק הנפש של הנשמה, ונק' בחי' ז"א של הנשמה, ונחלק לב' בחי': חב"ד שבו, נקראים דעת עליון, והם אר"א, ודעת שבדעת, ו' תחתונות שבו, נק' דעת תחתון, שהוא ז"א שבדעת, ובהיות ז"א גדול, מתלבש דעת תחתון בור"ק, ור"ק שבדעת העליון מתפשטים תוך דעת התחתון, וג' ראשונות שבדעת העליון, נשארין מגולים למעלה בראש ז"א, ור"ק תרין מוחין חריב דו"א, מתלבשים בתוכם.

ועד"ז יהיה בבחי' ג' מוחין דיניקה, וג' מוחין של עיבור, בהיות הז"א קטן, כי הדעת שבהם, הוא חלק הנפש של הרוח, או חלק הנפש של הנפש, ומזה תקיש, לבחי' הדעת של כללות עולם האצילות כלו ביחד, באופן: כי לעולם הדעת הוא בחי' ז"א, ברא דאר"א בכ"מ שהוא, וכנזכר איך ג' מוחין חב"ד, הם גר"ן.

והנה, כמו שנתבאר כי מוח הג' הנק' דעת, כלול מ' מדות, ויש בו ב' בחי' דעת, כן כל מוח מהב' אחרים, הנק' חכמה, או בינה, כלול מ', ויש בו דעת כלול מב' בחי'. ונמצא, כי כשמדווגת איזו מדה מ' מדות, שיש בפרטות איזה פרצוף, עם חברתה, כגון מוח חכמה דו"א, עם מוח בינה שבו, מדווג ע"י בחי' הדעת שבו עצמו, ר"ל: ע"י היסוד שבסוף הדעת התחתון, שבמוח החכמה, אלא שלהיותם בחי' מוחין, אין אנו מוכירין שם יסוד, שהוא בחי' ר"ק תחתונות.

וכשמדווג הז"א עם לאה, שהם פרצופין נבדלים ונפרדים, אז מדווגים בחי' ג' המוחין שלו, ע"י הדעת שהוא המוח הג' כלו, וגם בזה יהיה פירושו, ע"י היסוד שבדעת העליון שבמוח הג' הנק' דעת, אך אינו נקרא בשם יסוד, להיותו בחי' מוחין דו"א, וכשמדווג ז"א עם

(צ) דרוש בחי' הדעת אשר לארא' וז"א. בביאור גמור נכון. הנה ג' מוחין יש לאבא. למעלה בראשו, בג' חללי גלגלתא, הם: חו"ב, ולמטה משניהם, הוא הדעת המכריע ביניהם, וזה נק' דעת עליון דאבא. ואלו נעשו באופן זה: כי החכמה נעשית, מפרק היד הימנית דאריך, המתלבש בו. והבינה, מפרק הזרוע הימני דאריך, המתלבש בו. והדעת, מן הרביע הימני העליון דת"ת דא"א, המתלבש בו. עוד יש בו דעת ב', תחתון, כלול מה' חסדים, מתפשטים למטה בריק שבו, והוא נעשה מפרק הזרוע המחובר לכתף ימין דאריך, המתלבש בו. ועד"ז באימא: כי החכמה שבה, נעשית מפרק היד השמאלית דאריך, המתלבשת בה. והבינה, מפרק הזרוע השמאלי דאריך, המתלבשת בה. והדעת, מן הרביע שמאלי העליון דת"ת דאריך, המתלבש בה וזה נק' דעת עליון דאימא. עוד יש בה דעת ב', כלול מה"ג, מתפשטים למטה בריק, והוא נעשה מפרק הזרוע המחובר לכתף שמאל דא"א, המתלבש בה.

ואמנם בז"א, הוא באופן אחר: כי בג' חללי גלגלתייה, יש ג' מוחין הנז', והנה בו הם כפולים, כי יש בו ג' מוחין, נמשכים מג' מוחי אבא הנז'ל, והמוח הגי' שבהם, הנק' דעת, נק' דעת עליון שבו, המכריע בין חו"ב. ועוד יש בו דעת ב' תחתון, הנעשה מן פרק הסמוך לכתף ימני דאריך, שנתפשט בריק דאבא. ומן הראוי היה, כי גם בז"א, יהיה הדעת זה התחתון, מתפשט בריק, כיון שנמשך מן ב' קצוות דגופא דאריך, וכן מו"ק דאבא. אמנם כשאין פגם בתחתונים, עולה גם בראשו דז"א. וכשיש פגם בתחתונים, יורד בין תרין כתפין דגופא דז"א.

ועד"ז ממש, יש לו ג' מוחין עליונים מצד אימא בראשו, והדעת הוה, נק' דעת עליון מצד אימא. ועוד יש בו דעת תחתון, נעשה מפרק הסמוך לכתף השמאלי דאריך, שנתפשט בריק של אימא. וגז' הדעת התחתון דמצד אימא,

מוחין דאבא. ולא ע"י מוח הג' ממוחין דאבא. הנק' דעת בפ"ע, בן שלהם כנוז"ל.

והנה הם דעת א' מצד אבא, מוח הג' שבג' מוחין ההם, הוא כולל ה' חסדים וה' גבורות, ודעת ב' מוח שבג' המוחין שמצד אימא, וגם הוא כולל חסדים וגבורות. וכל דעת מאלו נחלק לב' בחי': דעת עליון, דעת תחתון כנוז"ל. וכפי זה צריך להודיע ענין א', כי ברוב המקומות שתמצא בספר הזוהר ובספרינו זה, ענין ג' מוחין דז"א, אין הכונה אלא על כללות כלם. ר"ל: כי כשמוכיר חכמה דז"א, ר"ל, כללות ג' מוחותיו דמצד אבא, כי כלם נק' חכמה סתם דז"א, והיא נשמה לנשמה שבו. וכמוכיר בינה דז"א, ר"ל: כללות ג' מוחותיו שמצד אימא, והם נשמה שבו. וכפי זה יצא לנו טוב טעם למה אין אנו מונים את הדעת, לספירה בפני עצמה מכלל הי"ס דז"א, והוא, כי כפי האמת אין בו רק ב' מוחין, מוח חכמה דמצד אבא, הנכלל מג' מוחין פרטיים חב"ד שבו. ומוח בינה דמצד אימא, הנחלק לג' מוחין פרטיים חב"ד שבה. ואמנם בחי' מוח ג' דעת, כלול מג' מוחין אחרים פרטיים, אין בו. כי אין למעלה בחי' פרצוף דעת, זולת ב' פרצופים של ארי"א כי הדעת שבז"א. אינו רק מבחי' הבי' דעות, שיש בב' המוחין שבו מצד ארי"א, ולא מפרצוף ג', זולת ב' פרצופי ארי"א. באופן כי חו"ב דמצד אבא, נק' חכמה שבו. חו"ב שבו דמצד אימא, נק' בינה שבו. דעת דמצד אבא, ודעת דמצד אימא, הם דעת שבי. אך כפי האמת, חב"ד דאבא, נק' חכמה שבו. וחב"ד דאימא, נק' בינה שבו. אך מוח ג' בפ"ע, לכשיהיה נק' בחי' דעת, זולת ו' מוחין הנז', אין בו. וא"כ צריך לבאר, כי כמו שבפרטיות הפרצוף, יש דעת בפ"ע, למה לא יש בכללות י"ס עולם האצילות, בחי' דעת בפ"ע, והענין הוא, כי פרצוף ז"א כלו הוא נק' דעת וכמו שנתבאר אצלנו, כי כל האצילות נק' חב"ד, שהם נשמה ר"ן.

הגהות ומראה מקומות

(צ) ע"ח שער ט"ז פ"ד ו' שער מ"ן ומ"ד האדר"ן. ע"ח עם פמ"ס ענף פ"ד וענף פ"ה. שער מאמרי רשב"י זיע"א בפירושו על תע"ס שיעור י' מן אות כ"ט עד אות ס"ד.

מלוי ס"ג, דבתרין תפוחין דאריך, אל סה דאימא, ומשם לז"א. והמוח הג' שבו, הוא הדעת הנז', הכלול מתרין עיטרין חר"ג; ועוד יש ביניהם דעת, וכללות ג' בחי' אלו, שהם: חר"ג, ודעת, נקראים מוח הג', הנקרא דעת סתם בכ"מ. וזהו הנקרא ג"כ דעת תחתון דז"א. באופן שהם חר"ב דעת עליון, אבל אינם נקראים דק בחי' תרין מוחין חר"ב לבד כנז"ל. ועוד חסדים וגבורות ודעת, ושלשתם נקראים מוח אחד לבד. הנקרא דעת. וזה המוח הג', בכללות שלשה. חלקיו נקראים דעת תחתון, בערך דעת עליון, שאינו נזכר כאן. וגם כי אינו מתפשט כלל בגופא דז"א, כמו דעת תחתון.

(ק) ונבאר דרך פרט ענין זה המוח השלישי. כי הנה החסדים וגבורות שבו, לעולם הם למעלה, תמיד מקובצים בראש, במוח חלל השלישי שבגלגלתו, ולפעמים יורד בין תרין כתפין, והדעת שבו הוא לבדו הניח שם שרשו, שהוא ג' ראשונות ראש שבו, ואמנם גופו, שהם ו' קצותיו, והמלכות שבו, נתפשטו בשבעה תחתונות דז"א. וכיון שהוא מכריע, יש בו חר"ג ג"כ, ונמצא, כי ענין זה נהג בחר"ג שבו, כי שרשם נשאר בדעת, ושבעה תחתונות שבהם, נתפשטו בשבעה תחתונות דז"א. ועל דז"ז הוא בצלם דאימא ג"כ, בכל הפרטים שאמרנו בצלם דאבא.

ודע, כי ענין ההתפשטות הנזכר, איננו צורך היטב, רק בדעת דצלם דאימא, כי דעת דצלם דאבא, החסדים וגבורות שביסוד דאבא, אינם מתפשטות בז"א כלל, אלא ביעקב, כנודע. ודע, כי תרין מוחין חר"ב דז"א, נמשכו מתרין מוחין, מחו"ב דאבא. אבל מוח הג', הנקרא דעת כלול מתרין עיטרין, לא נמשך מדעת דאבא, אלא נמשך מן החסדים וגבורות, המתפשטים בר"ק דגופא דאבא, ולכן יש בו התפשטות חסדים וגבורות בגופא דז"א. ולא עוד, אלא שכל זה המוח הג', הוא עצמו כלו, יורד עד תרין כתפין דז"א כנז"ל, להיות כי מקום כיוצא בזה, היה מקומם באבא, אך אין זה.

לפעמים עומד בראש. ולפעמים יורד בין תרין כתפין דז"א, ע"ד הנז"ל בדעת תחתון שמצד אבא.

ודע כי כמו שהמוחין שבראש הם תרין מוחין חר"ב, והדעת עליון מכריע ביניהם למטה מהם, כן הוא בדעת התחתון דז"א, כי יש בו ב' מוחין, שהם תרין כתפין דאריך, ונק' תרין עיטרין חר"ג, ועוד למטה מהם יש בחי' דעת, המכריע בין תרין עיטרין הנז'. וההפך הוא, כי הג' מוחין הראשונים נק' חב"ד, אך ג' אלו התחתונים, כלם נק' בחי' דעת א' לבד, עם היות שהם במקומם נק' חג"ת. והענין יותר מבואר הוא, כי הדעת עליון, בין מצד אבא, או מצד אימא, המכריע בין תרין מוחין, הנק' חר"ב דז"א, נעלם מאוד, בסוד ונהר יוצא מעדן, ותדיר הוא גנוז, בסוד הזווג דלא מתפרשאן, נתיב לא ידעו עיט, ולכן אינו עולה בשם, והוא גנוז למטה מתרין מוחין, ונכלל בהם, ואינו נחשב בבחי' מוח הג' הנק' דעת, כי המוח הג' שבראש, הוא בחי' זה הדעת התחתון, הכלול מג' בחי': חר"ג, ודעת מכריע להם למטה, ושלשתם נק' בשם דעת א', שהוא מוח הג' שבגלגלתא. והם ב' דעות: א' מצד אבא, וא' מצד אימא כנז"ל. וכמו שנתבאר, כי מקומו שם, זולתי בהיות פגם בתחתונים, כענין שביארנו בחטא אדה"ר בעץ הדעת.

ונבאר עניינו יותר בפרטות, דע, כי מפרק היד הימנית דאריך, נעשה חכמה דאבא. ומפרק היד השמאלית, נעשה חכמה דאימא. ומזרוע הימני דאריך, נעשה בינה דאבא. ומזרוע שמאלי דאריך, נעשה בינה דאימא. ומרביע עליון הימני דת"ת דאריך, נעשה דעת דאבא. ומרביע עליון השמאלי דאריך, נעשה דעת דאימא. והדעות האלו יתבארן בכלל הדעות שבז"א.

וזה ענינו, ז"א יש בו צלם דנה"י דאבא, ובהם חב"ד, ודעת כלול מתרין עיטרין חר"ג, ונמשכו מפרק המרפס דאריך, שהיה גנוז באבא. ואמנם תחת חר"ב, יש דעת עליון נעלם, ואינו נקרא מוח בפני עצמו. וזה נמשך, משבעה

הנהות ומראה מקומות

(ק) ע"ה שער מוחין דצלם פרק ב' ג'.

נשמתא אל הכלי הנקרא ת"ת, שהוא התפארת הראשון דו"א, שעלה להיות כלי אל הדעת כנוכר.

עוד דע, כי הצלם הנזכר, הכולל י"ס של נשמת ז"א, אינו רק ז' תחתונות לבד של הנשמה, אלא שנחלק ליי"ס, כענין הז"א עצמו, שאינו רק ו' קצוות, ונגדל ליי"ס. וזה לפי שצלם הנזכר, הוא מן התבונה, שהיא ו' קצוות הבינה. אמנם כאשר נכללים בינה ותבונה בפרצוף אחד, אז יהיה הצלם הנזכר, נשמה שלימה ביי"ס גמורות אל ז"א. ועל ד"ו, בצלם דאבא.

עוד דע, כי עדיין אין בו"א, לא בחיה, ולא בנשמה, רק ט"ס גמורות. אך כשעולה להיות צלם שבו גם מא"א, אז יקנה גם יחידה, ואז יושלם ביי"ס גמורות. וע"ז נאמר, (ר) ה' הוא האלהים, שהם: אריך, וז"א, כנודע. ואז ז"א יגדל כל צרכו, ויהיה אריך.

כלול של דבר, כי או"א, הם חכמה יבינה דכללות עולם האצילות. וז"א כלול משני בחי, והם: דעת, ות"ת, הכולל ו' קצוות כל אחד משניהם, אלא שדעת הוא נשמת הז"א, המניח שרשו ביסוד דאו"א, ונקרא דעת שלהם. ועוד דעת שני, יורד בסוד נשמת ז"א למטה, הנק' ו' קצוות דכללות עולם האצילות. ועל ד"ו הוא, בג' מוחין דז"א עצמו. ואמנם אעפ"י שז"א אינו רק ו' קצוות, בערך עולם האצילות, אבל בבחי' עצמו, כולל י"ס שבו. ולא עוד, אלא כי גם כל מוח משלשתם שבו, כולל י"ס, כענין ג' מוחין דכללות האצילות, הנקראים או"א ודעת הנז"ל.

ונבאר מוח הדעת, הנחלק ליי"ס. הנה יש בו ד' מוחין, והם: חכ"ב, וחסדים, וגבורות. והנה חכ"ב שלו, נמשכו ממוח אבא עצמו, הנקרא דעת שבו, ונקראים שניהם, דעת עליון דז"א. ולכן נעשה מכריע עליון, בין תרין מוחין עילאין, הנקראים חו"ב דז"א. והדעת של הדעת שלו, נקרא דעת תחתון שבו, ונמשך מתרין כתפין דאריך, הגנוזים בדעת תחתון

אלא בעת איזה פגם בתחתונים. אך דעת עליון הנעלם, נמשך ממוח דעת דאבא עצמו. וכן ער"ו הוא, בענין שני דעות: עליון, ותחתון, שבצלם דאימא.

וסוד ענין הנז"ל, הוא זה, דע, כי בחי' המוחין דגדלות הנז"ל, הם בחי' צלם דאימא, הנקרא נשמה לז"א. ובחי' צלם דאבא, הגנוז תוך צלם דאימא, ונקרא חיה דז"א. וכל צלם מאלו, הוא פרצוף גמור דיי"ס.

ונבאר צלם דאימא, וממנו יתבאר צלם דאבא. הנה ג' ראשונות שבצלם הנזכר, הם ג' מוחין ממש של הנשמה, ונקראים חב"ד עליון, אמנם אינם נקראים רק בחי' תרין מוחין כנז"ל, לפי שהדעת אינו אלא מכריע שלהם, ואינו ספירה בפני עצמה כנודע. ונודע, כי הכלים דז"א, אינם רק ו' ספירות: חג"ת נה"י, אלא שבזמן ההגדלה, נתחלק כל ספירה מהם, לג' פירקין, וע"י כן היו ט' כלים. ונמצא, כי תלת פירקין עליונים, וג' אמצעיים חג"ת הראשונים דז"א, גדלו שלישי, ונעשו ג' כלים שלימים, לג' מוחין חב"ד הנזכר, ואלו נקראים ראש ומוחין של הנשמה. אח"כ ג' פירקין תתאין, דחג"ת הראשונים נעשו ג' כלים, לתרין עיטרין ודעת תחתון, ואלו נקראים חג"ת של הנשמה, שהם גוף שלה. אלא שהן כלי מוח אחד השלישי, כלול מחסדים וגבורות, ודעת תחתון הנקרא ת"ת. ומן ג' פירקין עילאין דנה"י, נעשו כלים לנה"י של המוחין, אלא שהם בחי' חג"ת אל ז"א. ומתרין פירקין אמצעיים ותתאין, שבכל אחד מנה"י, נעשו נה"י דז"א, ושם נתפשטו ג"כ נה"י של המוחין. נמצא כי מוח הג', הכולל תרין עיטרין ודעת תחתון, אינם אלא חג"ת של המוחין, אלא שלפי שחג"ת הראשונים דז"א, נתעלו בבחי' כלים אל חב"ד של המוחין, לכן גם חג"ת של המוחין, נקראים בשם דעת, הכולל ג' מוחין, תרין עיטרין ודעת תחתון, אבל אינם רק חג"ת של המוחין. וזהו טעם, שהדעת הנה נקרא חסדים וגבורות ודעת תחתון, שהוא

ראשון, נתבארו שני הדרכים בדרוש הציצית, כי בתחלה הם כך כנו' בדרך א, אבל כשבאו להתלבש תוך ז"א, היו באופן אחר, כי חכמה דמצד אבא, נתלבש בנצח דאבא, ובינה דאבא, בנצח דאימא, ושתייהם נתלבשו זה בת"ז, תוך חכמה דז"א מצד קו ימין, כי כלו חכמות, וח"ב דאימא, נתלבשו בשני ההודות דא"א, בקו שמאלי דז"א, כי כלם בחי' בינה, וחסד וחסד דא"א, ביסוד דאבא, בימין ושמאל, וגבורות וגבורות דא"א, ביסוד דאימא, בימין ושמאל, וכן נתבאר במקום אחר היטב, ענין דעת עליון ותחתון שיש בכל פרצוף, ואיך דעת התחתון דפרצוף העליון, נעשה דעת עליון שבפרצוף שלמטה ממנו.

(ת) כל פרצופי אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כלולים מ"ה וב"ן, שהם חסדים וגבורות וכל בחי' משתייהם, יש בה יחידה חיה נר"ן, שבכל פרצוף, ותחלה יצאו ז' המלכים, והם זו"ן, ז' קצוות שבכל פרצוף, בבחינת נפש, הנקראת ז' מלכיות שבו' הקצוות, מבחי' ב"ן, ונשברו, ואח"כ באו ז' קצוות של מ"ה, מבחי' נפש, והמשיכו עמהם נפש דב"ן, ונתקנו, ואח"כ על ד"ן, באו רוח ונפש וחיה ויחידה דמ"ה, והמשיכו את רנח"י דב"ן, שלא נאצלו עדיין, ובאו כלם כלולים בסוד תוספת בזו"ן, שהם ז' הקצוות שבכל כלל, ובכל פרט, וכ"ז תבין ממצות ירושת המתים, בפרשת פינחס, וכן ע"ד זה, י"ס דעיגולים, הם גבורות, ויצאו תחלה בבחי' נפש לבד שבהם, בסוד נקבה תסובב גבר, ואח"כ יצא היושר שהוא חסדים, בחמשה מיני נפש ורוח שבו, ואז נשלמו העגולים בנפש ורוח וכ" שבהם.

והיותר פשוט הוא אצלי בענין הדעת בקצרה: ד' פרצופין כוללים כל עולם, מאצילות בי"ע, והם זכר ונקבה, מה שאין כן בפרצוף החמישי דאריך, וכל פרצוף מארבעתם, כלול מ"ס, ונחלק לדי' פרצופים, הא כיצד: חכמה הנקרא אבא דעולם האצילות, יש בו י"ס, והחכמה או הבינה שבו פרצוף מ"ס, ונחלק

דאבא, המתלבש בו' קצוותיו, והנה זה הדעת תחתון דז"א, נקרא חסדים וגבורות, ויש לשניהם מכריע אחד, ושלשתם, נקראים מוח דעת דז"א בפרטות, יען כי הוא דעת שבדעת, מה שאין כן בחו"ב של הדעת, כי נשרש למעלה, למכריע עליון בתרין מחזין חו"ב דז"א, ואינם נכללים במוח הדעת.

ואמנם כי המכריע הפרטי, שבין חסדים וגבורות דדעת תחתון כנוכר, הוא בפרטות נקרא דעת תחתון, להיותו דעת שבדעת כנוכר, כי ג' חלקי זה הדעת, הם: דעת, וחסדים, וגבורות, ואמנם בחלק בו' שער ראשון נתבאר שם, כי הם חג"ת, וזה הת"ת הוא דעת התחתון, המכריע בין חו"ג, הנקראים תרין עיטרין, והנה זה הדעת תחתון, נשאר שרשו, שהם ג' ראשונות שבו (ש) ולמעלה במוח השלישי הנקרא דעת כנוכר, ומתפשטים ו' קצוותיו התחתונים, בו' קצוות ז"א הנקראים גופא דז"א, ונעשים נשמה שלהם, וכ"ז נתבאר במקומות רבים.

ודע, כי כל אלו הפרטים, הם במוח הדעת של ז"א מצד אבא, וכל הפרטים הנז', הם ממש ע"ד הנזכר, גם במוח הדעת של ז"א מצד אימא, וכן על ד"ן הוא, בדעת של כללות עולם האצילות, שנחלק לשני דעות: האחד דעת דאריך, וזה נקרא דעת עליון, והוא למעלה מא"א, והשני דעת שלמטה מא"א, ונקרא דעת תחתון, והוא שרש נשמת ז"א שהניח שם כנוכר, השני הוא בדעת פרטי דז"א, כי יש בו שני דעות, והם: דעת מצד אבא, ודעת מצד אימא, השלישי בכל דעת מהשנים הנז', כי בדעת דמצד אבא יש בו עליון ותחתון, וכן בדעת מצד אימא, יש בו דעת עליון ודעת תחתון.

ואחבר בענין זה ג"כ, אופן התלבשות ג' המחזין בנה"י דא"א, כי ברוב המקומות ביארנו כי חב"ד דמצד אבא, נתלבשו בנה"י דאבא, וחב"ד דאימא, בנה"י דאימא, ובמקומות אחרים נתבאר באופן אחר, ואמנם בחלק שני שער

הגהות ומראה מקומות

(ש) צ"ל למעלה. (ת) מבו"ש ש"ה ח"א פ"א.

יעקב תחתון, הוא גופא בגופא ממש, ביסוד תחתון שבו.

עוד יש זווג אחר, של יעקב דודר המדבר, והם אורות יוצאים מחוץ אל יעקב, הנקרא גופא דו"א הכולל. וכמו כן יש לאה, היוצאת לחוץ מיעקב עליון, והיא זולת רחל הגדולה כגודל ז"א, ורחל הקטנה מחוזה דו"א ולמטה. ולפעמים, אוזיפת מינהא לאה לרחל העליונה, או להפך, וכן הענין בקטנה. (ח)

ולכן תמצא בז"א דאצילות, שיש בו תרין מוחין, חר"ב שבו, מחו"ב דאבא דאצילות, מג' ראשונות שבהם. ועוד יש בו דעת עליון, נמשך מו' קצוות חר"ב דאבא. ועוד יש בז"א מוח ג', הנמשך מתרין כתפין, חו"ג דאריך, וחו"ג דאבא. ולכן נתלבש בתרין כתפין דחו"ג דו"א. ודעת תחתון, הנק' ת"ת דו"א, מכריע ביניהם. ואמנם ג' אלו הנכללים בשם דעת תחתון, הם חג"ת הראשונים דו"א, שנעשו עתה ג' מוחין חב"ד אחרים, לז' תחתונות דו"א, בין תרין כתפין שבו. ות"ת הנקרא דעת התחתון, מתפשט בנה"י ראשונים ונה"י חדשים שבו כנו"ל, כי ז' קצוות דו"א, הם פרוצין גמור של י"ס דיעקב, וכ"ז מצלם דו"א, מצד אבא. וכנגדו מצלם דאמא ממש.

(א) ענין הדעת של ז"א. דע, כי יש בו תרין עטרין: ה' חסדים, וה"ג. שהם י' הוי"ות, מצד מוחין דאבא. ועוד יש י' שמות אהי"ה, שהם ה' חסדים, וה"ג, מצד אימא. והנה י' הוי"ות בגימטריא ס"ר, וי' אהי"ה בגימטריא ר"י. ושניהם יחד בגימטריא ע"ת של דעת. ולפי שהם נחלקים לז' חלקים: ה' חסדים, וה"ג, וה' חסדים, וה"ג. לכן נרמזו בדל"ת, חזר היא אות ד' של דעת.

עוד דע, כי הדעת של ז"א, הוא כלול מב' דעות: א' מצד אבא, וא' מצד אימא. והם מלובשים כ"א, בתוך היסוד שלו. דע, כי החו"ג שבתוך היסוד דאבא, הם בוקעים היסוד דאימא, מכנגד העורף של ראשו של ז"א, ויוצא דרך שם ללאה, העומדת באחורי ראש ז"א. והנה

לשתיים. באופן כי חר"ב שבו, הם זכר ונקבה, ארי"א שבו, בסוד ג"ר, שבכל אחד מהם. והדעת שבו, נחלק לשני דעות, שהם: ז' תחתונות גופא דחכמה, דעת א' ימני, וז' תחתונות גופא דבינה, דעת ב', שמאלי. וע"י שני היסודות שבשני הדעות, הם מזדווגים, כי שני דעות אלו הם זרין שבהם, וכללות שני דעות אלו, נקרא דעת עליון דאבא, המכריע בין חר"ב שבו.

אח"כ ז' תחתונות דאבא דאצילות הכוללים זו"ן שבו, הם דעת תחתון דאבא, נחלק לשני דעות ע"ד הנו"ל, זכר ונקבה, והנה תחלת שורשם הם ז', כמו שביארנו: דעת אתי בשית סטרין, ומה דאשתאר הוי ק"ל לנוקביה, ולפעמים נגדל ל"ס, על דרך הז"א דכללות עולם האצילות כנודע. ונמצא כי חג"ת שהיו בו בתחלה, עלו בבחי' ראש שהם חב"ד, ושלשתם נקראים מוח אחד, הנקרא דעת תחתון דאבא, מצד ימין חסדים. וכנגדו מצד שמאל גבורות לנוקבא. ונמצא כי הת"ת שבמוח זה, הוא דעת תחתון באמת, המכריע בין חסדים וגבורות, הנקראים תרין עטרין. והנה"י שבו נעשו חג"ת.

אח"כ נתוספו לו נה"י חדשים כנודע, ואז הת"ת שעלה, והיה דעת תחתון, הנחלק לז' קצוות שבו, כי הת"ת נקרא ר', יורד ומתפשט בנה"י הישנים ונה"י החדשים, שהם עתה חג"ת נה"י שבאבא, ונעשה נשמה להם. ועל ד"ז בכל פרוצין.

הכלל העולה, כי כל בחי' דעת, הם ז' קצוות, שבכל מדרגה ומדרגה. אלא שהשבעה קצוות דג' ראשונות שבאותה מדרגה, נקראים דעת עליון. והז' קצוות דכללות כל אותה המדרגה, נקראים דעת תחתון, בבחי' ג' ראשונות שבו, אלו כשנגדלים ל"ס. גם דעת עליון, ודעת תחתון, הם יעקב יעקב, עליון ותחתון. אכן ישראל הנק' ז"א, הוא כללות כל הפרוץ הנו'.

גם דע, כי זווג יעקב העליון, בג' ראשונות, הוא רוחא ברוחא, בסוד נשיקין שבפה. חווג

הגהות ומראה מקומות

(ח) ע"י בהקדמת ספר הוזהר אות ט"ז. (א) שער הכוונות ענין מנחת שבת במלת ואני תפילתי.

א' בוא"ו. ה' בה"ה אחרונה. וסימנו: יא"ה. והנה כשתחבר שם זה העולה נ"ח. עם שם ק"ל. יעלו בגימטריא פק"ח עיניך. ונעשים ב' שמות: שם הוי"ה דמ"ה דאלפ"ן, ואהי"ה דמילוי אלפ"ן. העולה קמ"ג, ושניהם בגימט' פק"ח. כי אלו הם העין, ובת עין, וזהו פקח עיניך וראה וכו'. והנה יש שם ק"ל, במלוי אהי"ה דההי"ן שבאמא, והוא מתלבש בז"א, בהוי"ה הנו', העולה נ"ח כנו'. והרי נתבאר העינים של ז"א.

ואמנם העינים של הנקבה שלה, הם כך: כי העין ימני שלה, הוא אחורים דהוי"ה דמ"ה, שהם בגימטריא עי"ן. ועין שמאלי שלה, הוא אחורים פשוטים ומליאים דהוי"ה דב"ן, העולים ע"ב קד"ם, כנדע. והטעם, כי מ"ה ראוי להיות בימין, וב"ן בשמאל. והנה ע"ב קד"ם של ההי"ן, הוא יותר על ע"ב ק"ל דאלפ"ן, י"ד אותיות, שבהוי"ה פשוטה ומליאה. וזהו ענין י"ד, שנהפכה לר"י, שהיד הונו מחפה על הדין, שלא יתפשט יותר מגבולו, ואמרת לו די.

ואמנם ביאור בת עין, הענין הוא: כי הנה מצינו כתוב, ועיני לאה רכות. אבל ברחל לא הזכיר עינים שלה, רק אמר ורחל היתה יפת תאר וכו'. לפי שהעין הוא בגימטריא ק"ל, שהם מספר ה' הוי"ת, של ה' גבורות שניתנו לה בלבד. אבל ק"ל של החסדים, לא ניתנו לה כנדע. והנה עין שמאלי שלה, הוא ב' שמות של אדנ"י, שהם בגימטריא עין. והבת עין של זה העין השמאלי שלה, הוא כך: כי ה"פ י"ה אדנ"י, הם בגימטריא ב"ת, עם ב' כוללים של ב' שמות י"ה אדנ"י. אבל העין הימני שלה, הוא בחי הוי"ת, והם ה' הוי"ת של ה"ג, שהם בגימטריא עין כנו'. והבת עין הימני הוא: כי כאשר אלו הו"ה היות, שהם בגימטריא עי"ן, תמלאם במלוי ס"ג, ותוסיף בכל הוי"ה הוי"ה מהם, ב' אותיות אחרונות של הוי"ת, שהם ר"ה, להשלימם לחשבון ס"ה, כמנין אדנ"י, יהיו ה"פ אדנ"י, ואז תחבר עמהם שם י"ה, ע"ד

מוכרח הוא, שבעוברים מתוך היסוד דאימא, שהם מניחים שם השרש שלהם. כנדע, כי כל דבר שבקדושה, מניח הרושם שלו, בכ"מ שעמד פ"א. ולכן אלו האורות, הם מניחים שרשם בכ"מ שיוצאים. וכמו שביארנו, בי"ח נשים שהמלך יכול לישא אותם. והנה אלו האורות הנו', שיוצאים מיסוד דאבא, דרך יסוד דאימא, הם סוד בלעם. כמבואר במקומו.

דרוש גדול בענין עה"ד ט"ר. ואגב יתבאר ענין אחב"א מה עניינו, וסוד המזוזה. כבר כתבתיו למעלה דף ל"ה ע"ד (ב) ע"ש.

דרוש כ"ה בעינים של ז"ן ג) ועיין בשער היחודים, במה ששמעתי מזולתי, ביחוד פסוק, חזית איש מהיר במלאכתו וגו'. וביחוד שם אלהים, שראשיתו חסר, ומשם תבין דרוש שנכתב כאן. דע, כי עי"ן בגימטריא ק"ל. וכל בחי' שם ק"ל, הוא בעינים. ונדע, כי הוא ג' בחי', שהם: ע"ב, ק"ל, נ"ח. וזה ענינם: הנה מן הע"ב, נעשים העפעפים, שהם בחי' העבים, הסוגרים על העינים למנוע הראות. וזהו סוד, עבים סתר לו ולא יראה. גם זהו סוד, בע"ב הענן, שהוא ע"ב של העפעפים. ומן הק"ל, נעשים העינים בעצמם. כי עי"ן, בגימטריא ק"ל. ומן הנ"ח, נעשה בת עין, שבתוך העין. והענין הוא, כי שורש הק"ל, הוא ע"ב כנדע. ולכן אם תסיר שרשו, שהוא ע"ב, ישאר המלוי לבר, שהם נ"ח. נמצא כי בת עין, נק' נ"ח. וזהו סוד, "ויאמר י"הוה" מסיני "בא. ר"ת בגי' נ"ח. ומלת ויאמר בעצמה, היא אותיות ומאיר. וזה הוא סוד, ומאיר לאישון בת עין. כי בת עין הנק' נ"ח, היא המאירה את העין. גם זהו סוד, ונח מצא חן בעיני ה', כי ח"ן, הוא צירוף נ"ח, והוא בחי' בת עין, שבתוך עיני ה', שהוא ז"א.

ודע, כי זה המלוי העולה בגימטריא נ"ח, והוא בת עין, הנה ממנו נעשה הוי"ה א', שהיא סוד הבת עין, והיא זאת: יר"ד הי"י וא"ו ה"ה. שהיא בגימטריא נ"ח. וסודו: י' בה"י ראשונה.

הנהרות ומראה מקומות

ג) שער רוח הקודש דנ"ח ע"ב יחוד י"א. שער הכוונות דרוש קידוש. ופע"ח דרוש קידוש.

ב) דפרי. לעיל דף ק"ע. שער המצות פרשת שופטים. עי' שער המצות סוף פרשת ואתחנן.

עם היות כי שניהם האורות נמשכים מן הא"ס. ונודע, כי עולם האצילות נחלק לה' פרוצופים, והם: אריך, ואו"א, וזו"ן. והם נחלקים בבחי' אורותיהם, הפנימיים והמקיפים, עם שכולם הם מהאין סוף.

וזה ענינם, הנה נתבאר אצלינו, כי ט"ס דא"א, הם נשמה לכל האצילות. כי הם מתפשטים, ומתלבשים תוך האצילות, בבחי' או"פ להם. ובחי' ט"ס אלו, הם סוד אור הפנימי, של כל עולם האצילות. ואמנם פשוט הוא, כי אין האור של נה"י שבו, גדול כאור חג"ת שבו, ולא אור חג"ת שבו, גדול כאור כח"ב שבו. ולכן בבחי' זה, היה הבדל והפרש, בענין מדרגות עולם האצילות, להיות בו מדרגות מעולות זו מזו, ולא היה כלו שוה במדרגה א', וכמו שנבאר בע"ה.

והענין הוא, הנה נתבאר אצלינו, כי רישא דעתיק, שהם ג' ראשונות שבו, לא נתלבשו כלל למטה, ונשארו מגולים. ויש לרישא הזאת, בחי' או"מ ואו"פ, והנה אור המקיף שבו, איננו מושג ומתפשט למטה מאותם הג' עליונות. אבל אור הפנימי שבתוכם, הוא יוצא אח"כ מתוכם למטה מהם, ושם נעשים בחי' או"מ, אל ז' התחתונות שבו.

וביאור ענין זה, איך האור המקיף נעשה מאוד הפנימי העליון. והענין הוא, כי הנה סבת היותו למעלה או"פ, היה, לפי שג' ראשונות שבו, היה בהם כח לקבלו בתוכם, ולהגבילו. אבל אלו הו', שהם תחתונות, אין בהם כח לקבלו בתוכם, ואז נשאר חוץ להם בבחי' או"מ, בלתי מוגבל. ואמנם האור הפנימי של אלו הו' תחתונות, הוא אור נמשך, מסיוס אור הפנימי דג' ראשונות, ונמשך ומתפשט משם ולמטה בקו ישר, דרך פנימיותו, אבל איננו הוא עצמו, כי הוא עצמו האוה"פ דג' ראשונות, נעשה או"מ אל הו' תחתונות כנו'.

ואח"כ אוה"פ של הו' תחתונות דעתיק יומין, נעשה או"מ אל ג' ראשונות דא"א, הנק'

הנו' בעין שמאל, ויהיו ה"פ י"ה אדנ"י, שהם בגימטריא ב"ת, עם שני הכוללים, כנו' בעין שמאל.

ד) דרוש כולל, איך יש ב' בחי' אורות בכל העולמות, והם: אור פנימי, ואור מקיף.

דע, כי הא"ס מתפשט בכל עולם האצילות, עד נוק' דו"א דאצילות. אבל פשוט הוא, כי הבחי' המתפשטת באריך אפין, תהיה מעלתה יותר גדולה, מהמתפשטת באו"א. וכן עד"ז בשאר פרוצופי האצילות, כי לא כל המדרגות שוות. וכל זה הוא בבחי' אור האין סוף, המתפשט בתוך האצילות, בבחי' או"פ, להחיות אותו. וכמו כן מתפשט בבחי' או"מ לכל האצילות, להיותו גם כן בבחי' או"מ, ואמנם אור המקיף, גדול הוא מן האור הפנימי. לפי שהפנימי יש לו שיעור, ומדה מצומצמת בתוכו. אבל המקיף, איננו מצומצם בתוכו.

וזה סדר ההתפשטות ב' האורות הנו', בעולם האצילות: הנה הא"ס ממשיך הארתו בא"א, בבחי' פנימיות, ובבחי' מקיף אליו. ומן האור הפנימי של א"א, נעשה או"מ אל או"א, כי אעפ"י שהמקיף גדול מן הפנימי, עכ"ז הפנימי דאריך, גדול הוא מן הפנימי דא"א, ולכן הפנימי דאריך, מקיף לאו"א. והפנימי דא"א, נעשה מקיף לז"א. והפנימי דז"א, מקיף על נוקבי'.

דרוש ב' על הנזיל.

דע, כי כל עולם האצילות כלו, יש בתוכו כח אור הא"ס, בבחי' פנימי, ומקיף מבחוץ. ונודע, כי הפנימי מוגבל ומצומצם, בתוך הספירה. ולכן מעלת אוה"מ, הוא יותר גדול מאוד מאור הפנימי, לפי שאיננו מוגבל במדה

הנהרות ומראה מקומות

ד) ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ב. ושער המקיפין פ"ג ד'. ספר הלקוטים תצא. ע"ח עם פ"ט ענף מ"ז ומ"ט. תע"ס שיעור ג' פרק ח' ט'. ובספר בית שער לכחנות מן אות ד'.

ולמטה, גם נעשה אר"מ אל נוק' דו"א, העומדת שם כנוז'.

ואמנם אוה"פ של זרין, הוא בחי' נה"י דא"א, המתלבשים בתוכם כנוז'. ונמצא כי אר"פ הוה, נחלק לשנים, באופן זה: כי חציו העליון, הוא אר"פ לז"א לבדו, עד חציו, שהוא עד טבורא דיליה. וחציו התחתון, הוא אר"פ לחצי התחתון דו"א, וגם לכל קומת פרצוף נוק' דו"א, אשר עומדת שם בשעור חציו התחתון דו"א כנוכר.

הרי נתבאר, איך בכל מדרגות האצילות, יש חילוק מג"ר שבכל מדרגה, לז' תחתונות שבאותה מדרגה, ודע, כי בחי' ג"ר שבכל מדרגה ומדרגה, אור של כלם שוה. וכן בחי' ז' תחתונות, שבכל מדרגה ומדרגה, אור כלם שוה. אבל החלוק שיש בהם, הוא, בענין הרחוק, כי פשוט הוא, שהאור הנמשך בספירה השניה, בא אליה יותר בהרחקה, ממה שבא אל הראשונה, וכן בכל הי"ס, כל א' וא' מרחקת יותר מחבירתה, אבל בענין מעלת האור בעצמו כל אור ג' עליונות, שוה בהשוואה א'. וכן כל אור ז' תחתונות שוה בהשוואה א'. משא"כ, בענין אור ג"ר, ואור ז' תחתונות, כי זה גדול מזה, ואין אורם שוה כנוז'ל.

גם דע, כי ענין אור המקיף הנוז'ל, איננו נוגע ודבק ממש, בשום פרצוף מה' פרצופים הנוז'ל. אמנם סובב ומקיף חוופף עליו ברחוק מדעט, ואיננו מוגבל ומצומצם, אבל הוא בהרחבה גדולה, מתפשט ומקיף עליו, משא"כ באור הפנימי, שהוא ממש להפך זה, כי הוא דבוק ממש בתוך פנימיותו, והוא מוגבל ומצומצם בתוכו ברחוק ובמקום צר.

דרוש ג' בענין אור פנימי ואור מקיף כנוז'ל:

(ה) ענין אר"פ ואר"מ שבכל עולם האצילות, מבואר יותר בפרטות. הנה בראשונה, נמשך

רישא דיליה. ואוה"פ של ג' ראשונות דאריך, נעשים אח"כ אר"מ, אל ז' תחתונות שבו, כנוז' בעתיק יומין. ואמנם אוה"פ הנוז' דא"א, הוא נמשך מסיום האר"פ דו' תחתונות דעתיק, ואינו הוא עצמו. וכן אר"פ דו' תחתונות דא"א, נמשך מסיום אר"פ דג' ראשונות שבו, ואינו הוא עצמו, כנוז' בעתיק יומין. וכן כיוצא בזה, עד סיום עולם האצילות, הוא עד"ו ממש.

ונודע, כי חג"ת דא"א, מתלבשים תוך אר"א, ונה"י דא"א, מתלבשים תוך ז"א, ונמצא, כי אוה"פ דג"ר דא"א, אשר הוא עצמו נעשה אר"מ אל ז' תחתונות שבו כנוכר, מוכרח הוא, שגם הוא נעשה אר"מ אל אר"א, המלבישים את חג"ת שבו. ואמנם עכ"ז, אין כח באר"א לקבל אר"מ הוה, כי גדול ועליון הוא, ולכן מוכרח להשים מחיצה ביניהם אליו, והוא מה שנתבאר אצלנו, כי שערות הדיקנא דא"א, חופף ומכסה ומלביש על אר"א מצד פנים שלהם, ושערות רישא דאריך, תליין מן אחרווי, גם הם מכסים וחופפים על אר"א, ומלבישים עליהם מצד אחרים שלהם. ונמצאים מכוסים באלו השערות, מכל צדדיהם פרי"א, ועיי"כ יש בהם יכולת לקבל אוה"מ הנוז', דרך מלבושים אלו.

ואמנם אוה"פ דאר"א, הוא חג"ת דא"א, המתלבש בתוכם. ואר"מ דו' תחתונות דאר"א, הוא אוה"פ של ג"ר שבהם. ואור הפנימי דו' תחתונות דאר"א, נעשה אר"מ לזרין, באופן זה: כי הג"ס חציו העליונות שבו, אלו, הם אר"מ אל ז"א, מראשו ועד חציו, מקום טבורא דלבא דו"א, וג"ס חציו היותר תחתונות שבו, דאר"א הם אר"מ אל שארית ז"א, מטבורא דלבא דליה, עד סיום רגליו. ונודע כי נוק' דו"א, מתחיל שיעור קומתה מטבורא דלבא דו"א, ונמשכת עד סיום רגליו. ונמצא, כי גם אר"פ דג"ס חציו התחתונות דאר"א, שנעשו אר"מ לז"א מן טבור

הגהות ומראה מקומות

ש"ב ח"ג פ"ה, שער המצות פרשת שופטים. שער חלקוטים פרשת תצא.

(ה) ע"ה שער הכללים פ"א, דרושי אבי"ע סוף פ"ג, שער המקיפין פ"א ב', ע"ה עם פמ"ס ענף מ"ט, שער מאמרי רשב"י על האדר"ו, מבר"ש

ואם תשאל, כיון שגם חלק אחד מאור הפנימי הזה, אין כח בכלי הכתר לסבלו, ועתיד לצאת בסוד אר"מ, למה נכנס מתחלה בסוד אר"פ, ויותר נכון הוא שישאר מבחוץ בבחי' מקיף, כדרך שנשאר גם האור המקיף הא', הנק' אור ישר כנוכר. והתשובה היא, כי כונת המאציל העליון היתה, שיהיו ב' אורות מקיפים: א' לכל עולם האצילות כלו ביחד, וזה יהיה בסוד אור ישר. ואר"מ ב', אל ספירת הכתר לבדו, בבחי' אור חוזר. וכן עד"ז בשאר הספירות, כמו שיתבאר. לכן הוכרח הדבר להיות כן, שבתחלה יכנס זה האור המקיף הב', גם הוא בפנימיות הכתר בסוד אר"פ, לפי שאם היה נשאר מתחלתו גם הוא בסוד מקיף כמו הראשון היה אורו רב ועצום, והיה גם הוא מתפשט ויורד אור ישר, מקיף ממעלה למטה, עד סוף עולם האצילות, כמו המקיף הראשון כנוכר. אבל עתה שנכנס בפנימיותו של הכתר ממעלה למטה, ונשאר התפשטותו עומד כך, ועוד חוזר ועלה ונתפשט ממטה למעלה בסוד אור חוזר ג"כ, והרי יש לו ב' בחי' המתפשטות, הנה עיי"כ נחלש ונתמעט כחו ואורו, וכאשר חוזר ויורד להיות אר"מ ממעלה למטה, אחר צאתו מפיות השערות של הראש, אין בו עוד יכולת להתפשט עד סיום האצילות כלו, רק עד שיעור כל ספירת הכתר לבדו, ולא יותר.

והוא כדמיון מה שבא במופת, כי המים היוצאים ממקור א' בארץ, אם יהיו נגרים ויורדים במורד גדול, יש בהם כח לעלות אח"כ שנית ממטה למעלה, כשיעור גובה מקום המקור, שבו יצאו מתחלה ממש בשוה, אך לא יותר מזה. וכן היה הענין הזה, כי האור הזה כאשר נכנס בפנימיות הכתר, שם הוא מקורו בראש הכתר. וכאשר ירד עד סוף הכתר בפנימיותו, חוזר ועלה ממטה למעלה, אין כח בו לעלות יותר מן המקור, שהוא בראשית הכתר, ושם נשאר בסוד אר"מ אל הכתר ממעלה למטה עד סופו בלבד. משא"כ אלו לא נכנס תוך פנימיות הכתר, שאז מקורו היה האין סוף עצמו, והיה יכול לעלות ולידבק במקורו הא', שהוא הא"ס, והיה נגדל ומתרבה כחו, ועיי"כ היה בו יכולת

ויצא אור גדול מן הא"ס, להאיר בעולם האצילות, ונתפשט בו. ונחלק לב': כי חלק א', נכנס בבחי' אר"פ, באצילות, וחלק אחד שבו, אשר לא יכול עולם האצילות, לקבלו בתוכו, ולהגבילו בתוכו, נשאר מבחוץ אליו, בבחי' אר"מ, עד שנתבאר אצלינו בדרושי א"ק לכל קדומים. והאור המקיף הזה, הנה הוא מקיף אל כל עולם האצילות כלו. כי הנה גם ספירת הכתר דאצילות, הכוללת בחי' עתיק יומין וא"א, מתפשט בכל האצילות כלו, כמבואר אצלינו בדרושי א"ק.

גם דע, כי האוה"מ הזה, הוא בסוד אור ישר, מתפשט מלמעלה למטה. משא"כ באר"מ של בחי' אחרת שהוא בסוד אור חוזר, ממטה למעלה, כמו שיתבאר עתה בע"ה. והענין הוא זה, כי האור הא' שהיה בתחלתו אר"מ, הנה הוא תמיד בסוד אור ישר ממעלה למטה. אמנם עוד נוסף בחי' אחרת, הנק' ג"כ אר"מ, אשר נעשה מבחי' אר"פ. ואוה"מ הזה, הוא בסוד אור חוזר ממטה למעלה. והוא, כי האור הנכנס בתוך האצילות בסוד אר"פ, חוזר ויוצא בסוד אר"מ ממטה למעלה, בכל פרצוף ופרצוף שבאצילות, ובכל מדרגה ומדרגה שבהם, כמו שיתבאר.

ונתחיל מספירת הכתר דאצילות, הכולל בחי' עתיק ואריך כנוכר. הנה האור הפנימי, שנכנס בתוך ספירת הכתר דאצילות, גם הוא אין יכולת וכח בכלי ספירת הכתר, לסבול כל האור ההוא הפנימי שנכנס לתוכו, אמנם אחר שנכנס לתוכו, נשאר חלק א' ממנו בתוך פנימיותו, בסוד אר"פ. וחלק א' ממנו אחר שירד ונתפשט ממעלה למטה מראשו ועד סוף בסוד אר"פ, חוזר ועולה בפנימיותו ג"כ ממטה למעלה עד ראשו, ובוקע ויוצא בסוד שערות הראש, שהם בחי' צנורות חלולים, שבתוכם נמשך ועולה האור הנז'ל, ויוצא דרך פיות צנורות קצוות השערות החלולים שבראש. ונמצא, כי שערות הראש, הם בחי' צנורות והמשכות אל האור הפנימי, העולה ממטה למעלה, ויוצא דרך פיות השערות. ובצאתו לחוץ או נעשה בחי' אר"מ חוזר ממטה למעלה אל הכתר הנזכר.

והענין הוא כי הנה מאור אחד, לוקחים שניהם בהשוואה אחת, ואין חלוק ביניהם. רק שזה לוקח מהימין, וזה מן השמאל. ובבחי' זו אמר, ועם כל דא אבא טמיר וגניו יותר. ועוד יתבאר באור אחד בענין זה, והוא, כי הנה נתבאר, כי אור הימין הפנימי, ניתן לאבא, ונחלק לשנים. חלק א' נעשה ממנו אור פנימי לאבא, וחלק ממנו נעשה אר"מ לאבא. וגם זה הוא בחי' אור ישר, כמו שיתבאר. ואר"מ השמאלי ניתן לאימא, וגם זה נחלק לשנים: חלק אחד נכנס בה, בסוד אר"מ, חלק ממנו נעשה אר"מ לאימא, ואמנם גם אוה"פ של אבא, יוצא דרך פי היסוד בו ולחוץ, נחלק לשנים חציו נעשה אר"מ לאימא, חציו לאר"מ לאימא. וגם בזה יובן, מה שביארנו לעיל, באדרת האזינו, כי בערך היות אר"מ לוקחים אוה"פ היוצא מיסוד דא"א, נמצאים היותם שוים ושקולים זה לזה. אבל להיות כי אימא לוקחת ג"כ אר"מ היוצא מיסוד דאבא, ומקבלת ממנו, נמצא דאבא טמיר וגניו יתיר.

ואי"ת, והרי אדרבא, נראה שיש לאימא אורות רבים משל אבא, כי אבא לוקח אור ימין דאריך בלבד, ואימא לוקחת כל אור שמאל דאריך, ועוד לוקחת קצת אור ימין דאריך שנכנס באבא, ויצא דרך פי היסוד דאבא כנו'. והענין יובן, עם מה שנתבאר אצלנו, כי לעולם נכלל השמאל בימין, ונמצא כי מה שאבא לוקח אור הימין דאריך, ממילא משמע, שגם לוקח בחי' אור השמאל הנכלל בימין, אלא שלהיותו טפל אליו, איננו עולה בשם, והכל נקרא אור הימין. מה שאין כן באימא, שאינה לוקחת רק אור השמאל לבדו, ומה שלוקחת מן אור הימני הוא התמצית והשארית היוצא מן יסוד דאבא, ואינו אור גדול, ולא עוד, אלא שכיון שאור זה נכנס בתוך אבא, מוכרח הוא שהוא מעורב עם אור אבא עצמו, ונמצא כי אין אור זה נקרא עתה אור הימין דא"א, אלא

להתפשט עד למטה בסיוע כל עולם האצילות כלו.

נמצאו עתה אר"מ א', וכ' אר"מ: המקיף אר"מ, הוא אור ישר תמיד, ממעלה למטה, וגם כי הוא כולל לכל עולם האצילות. המקיף הב', היה בו בחי' אור חוזר ממטה למעלה, זאח"כ מקיף ממעלה למטה, ועוד, כי איננו מקיף בכללות לכל עולם האצילות, רק אל הזכר דאצילות בלבד. חוזר ענין זה של ב' מקיפים אלו, כדי שלא תטעה במקומות אחרים, אם נזכיר שכל אר"מ היא בסוד אור חוזר, או אם נזכיר שהוא באור ישר.

אח"כ מאר"מ דכתר, נמשך אר"מ ומקיף לאר"מ, כמו שנבאר. והענין הוא, כי כבר נתבאר אצלנו בדרושי א"ק, כי היסוד דא"א, שהוא מבחי' כתר דאצילות, הוא כלול מה' חסדים והי"ג, שהם מבחי' אור מ"ה דאלפי"ן החדש, זמבחי' אור בין דההי"ן הראשון, הנק' עולם הנקודים. והחסדים בימין היסוד דאריך, והגבורות בשמאלו. כי כלם הם למעלה בגופא דא"א, אלא שכללותם נתפשט עוד גם עד היסוד בו, ונתקבצו שם. וכאשר אר"מ הוה החו"ג הנו', יוצאים דרך פי היסוד ולחוץ, מתחלקים, והחסדים שבימין, ניתנים אל אבא, העומד בימין א"א כנודע. והגבורות ניתנים אל אימא, העומדת בצד שמאלו. והגם שהח"ג נכללו יחד, ונתחברו ביסוד דאריך, עכ"ז, כיון ששרשם בתחלה בהיותם בתחלה בגופא דאריך, היו נפרדים, כי החסדים היו עומדים בחסד ונצח דאריך מצד ימין, והגבורות בגבורה והוד דאריך מצד שמאל, לכן בצאתם מן היסוד ולחוץ, חוזרים בקדמותם, להפריד איש מעל אחיו, אלו באבא מימין, ואלו באימא מן צד שמאל, ובוה תבין מה שאמר באדרת האזינו, דאר"מ תרווייהו כחדא שריין, וכחדא שקילין וכז', ועם כל דא אבא גניו וטמיר יתיר. (א)

הגהה

(א) אפשר לומר שנמצא זה בדף ר"ץ ע"ב מהזהרה, וזה לשונה, אבל האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין כחדא נפקין יתיר וכז' ע"כ.

(א) אפשר לומר שנמצא זה בדף ר"ץ ע"ב מהזהרה, וזה לשונה, אבל האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין כחדא נפקין

ראשונות של האצילות, לז' תחתונות. כי ג' הראשונות אינם צריכות זו לזו. פירוש: כי האה"מ בסוד אור חוזר שיש לכ"א משלשתם, אינו מקיף לכל שלשתם, אבל מקיף הכתר, מקיף אל הכתר לבדו. ומקיף החכמה, אל החכמה לבדה. ומקיף הבינה, אל הבינה לבדה. ואין זו צריכה לזו, והם נפרדות זו מזו. בבחי' או"מ החוזר הזה. מה שאין כן באה"מ, שהוא בסוד אור ישר ממעלה למטה, שאינו על דרך הנו', אבל הוא באופן אחר: כי המקיף העליון הישר שבכתר, הוא יורד ביושר, ומקיף כל האצילות כלו. מן הכתר, עד סיום נוקבא דז"א. והמקיף הישר שיש באבא, אעפ"י שאינו מקיף את הכתר, עם כ"ז הנה הוא יורד ביושר, ומקיף כל האצילות לאבא, וממנו ולמטה, עד סוף האצילות. והמקיף הישר של אימא, מקיף לאימא וכל מה שלמטה ממנה עד סוף כל האצילות.

אמנם בז' תחתונות של האצילות, שהם כללות זו"ן, אין הדבר על דרך הנו', כי אלו היה כן, היה ראוי שאה"פ היוצא מיסוד דאימא, יכנס בחסד לבדו, ויחלק לשנים, חציו לאר"מ אל החסד, וגם ימשך עד סוף כל האצילות, וחציו לאר"פ אל החסד, ואח"כ יצא מהיסוד שבחסד, וינתן אל ספירת הגבורה, ויחלק לשנים, חציו לאר"מ אל ספירת הגבורה, ולכל שלמטה ממנה, וחציו לאר"פ אל ספירת הגבורה, ואח"כ יצא מהיסוד של הגבורה, וינתן אל ספירת הת"ת וכו', עד דרך הנו"ל. ואמנם אין הדבר כן, רק אלו הן תחתונות, קשורות ומחוברות יחד, וכרוכות זו לזו, כמו שיתבאר, והוא, כי יוצא אור מפנימיות אמא, מן היסוד שלה, וניתן לכל הו"ס ביחד, הכוללות ז"א כנודע, ונחלק לשנים: חציו נעשה אור פנימי, מתפשט תוך כל הו" קצות, הנקראים ז"א ביחד. וחציו נעשה אור מקיף א', לכל הו" קצות הנקראים ז"א ביחד.

ואח"כ יוצא אר"פ מיסוד דז"א, וניתן לנוקב"י דז"א, ונחלק לשנים: חציו לאר"פ אליה, וחציו לאר"מ אליה, שהיא הספירה התחתונה, שבכל הו" תחתונות, ונקראת נוקבא דז"א.

אור דאבא, ונמצאת היא מקבלת מאבא עצמו, ובבחי' זו גרועה היא ממנו.

הרי נתבאר, כי לכתר דאצילות יש אור אחד פנימי, וב' אורות מקיפים. האחד הוא אור ישר, כולל כל האצילות כלו. והשני, הוא אור חוזר מקיף אליו לבדו בפרטות כנו"ל.

ולאבא יש לו אור אחד פנימי, וג' אורות מקיפים האחד הוא בחי' המקיף באור ישר של הכתר, הכולל לכל האצילות. והב', בחי' המקיף ישר ג"כ, שנעשה מבחי' אה"פ של הכתר כנוכח, והג', הוא בחי' אר"מ בסוד אור חוזר, בסוד אור היוצא דרך שערות ראש, ע"ד הנו' בא"א. וזה הג', איננו מקיף רק אליו לבדו, אבל הב', איננו מקיף אל הכתר, רק אליו לבדו בפרטות, וגם נמשך עד סוף האצילות.

ולאימא, יש שני אר"פ: האחד הוא, הנמשך אליה מאור פנימי דא"א. והב', הנמשך אליה מאר"פ דאבא. ויש לה ד' אורות מקיפים: הא', הוא המקיף הישר, של הכתר דאצילות, הכולל כל האצילות. הב', בחי' אר"מ ישר ג"כ, שנעשה מאה"פ של הכתר. והג', הוא אר"מ בסוד אור חוזר, היוצא דרך שערות הראש. והד', הוא אר"מ ישר ג"כ שנעשה לה מאה"פ של א' אר"א כנוכח. והנה ב' האורות המקיפים, שהם: הב', והד', כל אחד אינו מקיף אל הכתר, רק לאימא לבדה, ונמשך עוד למטה, עד סוף כל האצילות. אבל האור הג' החוזר, איננו מקיף לכתר, ולא לשאר האצילות, רק לאימא לבדה בפרטות.

ואח"כ מן הא"פ היוצא דרך פי היסוד דאימא, יוצא אור אל זו"ן, הכוללים ז' תחתונות דאצילות כנודע. והאור הזה נחלק לשנים. חלק א' נעשה אר"פ דו' תחתונות הנו' ביחד לכלם. וחלק אחד, נעשה אר"מ לכל הו' ביחד, ואח"כ מאה"פ שנכנס בפנימיותם, חוזר לעלות בסוד אור חוזר, ויוצא דרך השערות, ונעשה להם אור אחד מקיף דאור חוזר, ע"ד הנו' באריך ובאימא.

ועוד יתבאר ענין אר"פ ומקיף דזו"ן בדברינו עתה: והענין הוא, כי הנה הכלל העולה הוא, כי יש חלוק והבדל בין הג'

כי החכמה שהיא אות ב', יש לה מקיף לבדה, וחס' שתחתיה, נפרדות, ואינם נכללות בו. וכן ב' אותיות ג'ז, הם בבינה, כי הבינה שהיא אות ג', יש לה מקיף לבדה, וחס' שתחתיה, נפרדות ממנה. ואמנם נמצא, כי כל הו' תחתונות קשורות יחד באות ז', ואין החסד שבהם נפרד מן רס' התחתונות, להיות לו מקיף בפני עצמו, אבל המקיף של החסד, הוא מקיף אל כל הו' תחתונות, ומקשרם בקשר אחד, וכלם נכללים בזה המקיף של החסד, ואין להם מקיפים אחרים אלא הוא, וזהו סוד הגי' הניתן לכהן, כי מן אות הג' שהיא בינה, יוצא אר"מ א' אל כל ז' התחתונות ביחד, אשר זהו סוד אותיות ג'ז. ואוד זה, ניתן מעיקרא אל החסד הנקרא כהן, שהוא הראשון של הו' תחתונות, כדי שכל בחי' אור המקיף, היוצא מן הג' שהיא בינה, לצורך הו' תחתונות, שזהו כוונת ג'ז, יהיה כללותו ניתן בחסד, הנקרא כהן, ראשית כלם, ויהיו כל הו' נכללים בו.

א"ש: עוד יש לי דרוש אחד גדול, בסוד אלפא ביתא דאטב"ח, בנויה על בנין הנקבה רחל, ואכתבנו במקומו בע"ה לקמן.

א"ש: ראיתי לסמוך לדרושים הנזכרים, שני דרושים קטנים, שנשתמטו ולא כתבתם למעלה, והם קרובים אל הדרושים הנזכרים.

דרוש בענין ההוי"ה, שהיא חסד ורחמים:

ענין ההוי"ה, שהיא חסד ורחמים כנודע, הענין הוא, כי ההוי"ה בין בבחי' הפנימית, בין בבחי' האחורים, היא שוה. לפי שהנה ד' אותיותיה הפשוטות שהם הפנים שלה, הם בגי' כ"ו. גם האחורים שלה הפשוטים, (א"ה צ"ל המלאים, ועיין שער אר"א פ"ז) יש בהם כ"ו אותיות, וכן הפנים שלה במלוי יודי"ן, היא בגימטריא חסד. גם האחורים שלה הפשוטים, הם בגימטריא חסד. הרי שם ההוי"ה היא חסד, בשתי בחינותיה. פנים, ואחור. גם היא שוה במספר א' בפנים ובאחורים. וחס' אני ה' לא שנית. (א"ש וכנגדו בגבורה).

וטעם חלוק זה, שיש בין הגי' לז"ת, הוא במה שהודעתך, כי כל י"ס דאצילות, נעשות ה' פרצופים בלבד. כי ספירת הכתר, היא נעשת פרצוף שלם. הנקרא א"א. וספירת החכמה, נעשת פרצוף שלם, הנקרא אבא. וספירת הבינה נעשת פרצוף שלם, הנקרא אימא. ור"ס תחתונות, הנקראים חג"ת נה"י, כלם יחד אינם, רק פרצוף אחד לבדו, הנקרא ז"א. וספירה העשירית היא פרצוף א', הנקרא נוקי' דז"א. ולכן כל הרי"ס הנעשות פרצוף אחד, הם מתוברות יחד, ומקיף אחד לכלם. והרי ביארנו הענין הנז', בבחי' כללות עולם האצילות.

ודע, כי ממש על דרך זה, הוא בפרטיו. והענין הוא, כי גם ביי"ס עצמם הפרטיות, אשר בפרצוף א"א לבדו, הוא ג"כ על דרך הנז', כי תחלה האור נכנס בכתר דאריך עצמו, אר"פ ומקיף, ומן האה"פ שלו, יוצא אור חוזר דרך השערות, ומהיסוד שלו, יוצא אור אל ח"ב שלו, בסוד אר"פ ומקיף וכו'. והכל הוא ע"ד הנז"ל ממש, בכללות י"ס הכוללות עולם האצילות כנז"ל. וכן כמו שיש חלוק בין ג' ראשונות דאצילות לז"ת שבו כנז"ל, כן יש חילוק ההוא עצמו, בין ג' ראשונות דא"א, לז"ת שבו. וע"ד זה הוא ג"כ ביי"ס דאבא בפרטיהם. וביי"ס דאימא. וביי"ס דזו"ן. ואין להאריך, כי הרבד מובן, כי כל מה שהוא ביי"ס הכוללות כל האצילות, כן הוא ביי"ס הפרטיות שכל פרצוף ופרצוף.

וצריך ליתן טעם אל האמור בענין החלוק שיש בין גי' לז"ת, ובו יתבאר סוד מצות ראשית הגז הנתן אל הכהן, (א"ש, ג"כ במקומו בשער המצות בפרשת שופטים, נתבאר דרוש זה היטב וע"ש) ותחלה נבאר, סוד אלפ"א בית"א: דא"ט, ב"ח, ג"ז, ד"ה, וכו'. כי היא בנויה על דרוש אורות המקיפים של האצילות כנזכר. וזה סדרה: הנה הכתר דאצילות, הוא אל"ף דא"ט, ומורה על הכתר לבדו, כי יש לו אור אחד מקיף בפני עצמו, והט"ס שתחתיו, נפרדות ממנה, ואינם נכללות במקיף שלו, וזהו ענין א"ט: אות א' לבדה, ואות ט' לבדה. וכן עדי"ן הוא ב' אותיות ב"ה, כנגד החכמה

דרוש בענין השיר שהוא הגבורה:

תבא, ולא תוסיף, ושה ישית בגאון עוזך. וכיון שעי כן מתעכב האור מלידך, ואינו נמשך כפי כחו למטה, או החכמה משתוקקת לעלות, והאור רוצה לירד, ואלו הם קולות השיר, זה עולה, וזה יורד.

דרושים קטנים בגבורות:

עוד דע, דרושים קטנים בגבורות. ענין הגבורות, כבר ידעת, שהם בשתי הנקבות: ה"א עילאה. ה"א תתאה. ושם אה"יה, הוא בראשונה ושם אדנ"י, בתחתונה. ושתי שמות אלו, הם גבורות ומתחברות שניהם, ונעשות אלהים בגימטריא, שהוא סוד ה"ג, כנגד ה' אותיותיו. עוד דע, כי כל הדינים כאשר הם מתפשטים והולכים, הם רעים. וכאשר השרש שלהם מאיר בהם, הם מתבטלים.

דע, ענין אותיות מנצפ"ך, שהם כפולות. (ח) הם פתוחות וסתומות. דע, כי הפתוחות, הם ה' חסדים, ולכן הם פתוחות להשפיע. והסתומות, הם הגבורות, כי הם דינים, ונסתמו מלהשפיע. דע, כי בכל הוי"ה, של ע"ב, ס"ג, מ"ה, יש בהם בחי' מ"ב אותיות. (ט) שהם: בפשוט, ד' אותיות. ובמלוי, י' אותיות. ובמלוי המלוי, כ"ח אותיות. והנה ג' פעמים מ"ב שיש בג' ההויות האלו, הם בג' מוחין דו"א, כמו שידעת מה שאמרו בספר התקונין בתקון ע', כי שם מ"ב, איהו לעולם ברישא, ולא בגופא. ושמעתי מהר"י ארזין ז"ל, בשם מורי ז"ל, כי ג' מ"ב אלו, הם שרש אל אחורים פשוטים דשם אדנ"י, העולים גימטריא כך. (נ"ל שמואל קכ"ו) גם קכ"ה, עולה גימטריא ב"פ ס"ג, להמתיקה ולהכתירה, כנודע כי אחורים הנו, הם בכתר של הנקבה כנודע.

עוד בענין שם מ"ב, י) הנה בספר התקונין

(ו) ענין השיר, כבר ידעת, כי היא מסטרא דגבורה, שהם הלוי, בעלי השיר. וסודו נרמז בפסוק, בשוא גליו אתה תשבחם, הנז' בס"ה בפרשת לך לך. והענין הוא, כי כאשר הגלים התחתונים, מתעוררים לעלות למעלה, לטרף טרפם ומזונותם, אתה תשבחם, שהוא בוצינא דקרדינותא, שרש כל הדינים וכל הגבורות, והיא נותנת בהם קצבה, ואומרת להם עד פה תבא ולא תוסיף, כנודע כי כל המדות, הם בסוד בוצינא דקרדינותא. כי החסד בטבעו להתפשט, כמו המים. אבל הגבורה והדינים, נותנת קצבה, כפי הראוי לכל אחד ואחד. וכפי בחי' הגלים, היא מניחם לעלות, בסדר המדרגות. ויש עולים מדרגה, ויש שעולים שתיים, וכן יש שיורדים מדרגה אחת, ויש שיורדים שתיים וכו'. וזהו ענין פרקי השיר, שהיו מכוונים בהם הלוי, שהיו עולים ויורדים במדרגת הקול. ונמצא כי כל בחי' השיר ומדרגותיו, להעלות הקול או להורידו, הכל הוא ע"י בוצינא דקרדינותא, ולכן השיר היא בחי' הגבורה. ודע, כי כאשר אלו הגלים יתעלו למעלה למעלה, עד מקום שערות העליונים, בראש או בזקן, (ז) או יהיו אותם השערות בחי' הנימין של הכנור, ויהיה השיר ע"י הכנור ההוא, וענין זה ארוך אין כאן מקומו.

עוד דע כי השיר הוא בגבורה כאמור, ולכן הלוי משוררים והפסוק אמר, ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק. והנה שם בן מ"ב, יש בו ג' פעמים י"ד, והם ג' ידות, כמבואר אצלנו. והנה כאשר אור העליון נמשך אל ספירת הכתר עליון, או בוצינא דקרדינותא, שהוא דין, נותן מדה וקצבה, ואומר עד פה

הגהות ומראה מקומות

(ט) עיין שער רוח הקודש דף ס"ט ע"א ודף מ"ד ע"א יחוד ט"ו. ועיין בהקדמת ספר הזוהר במראות הסלם דף ה' מאמר השושנה.
(י) ע"ח שער כסא הכבוד פ"ז שער הכוונות ודרוש תפלת השחר ודרושי הלילה ודרוש ה'.

(ו) שער הפסוקים וספר הלקוטים תהלים סימן פ"ט לקוטי תנ"ך שם. שער הכוונות דף נ"ו ע"ד בפסוק ה' מלך גאות לבש.
(ז) צ"ל או כ"ה בלקוטי תורה ובספר הלקוטים.
(ח) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב ודרוש מנצפ"ך.
שער מאמרי רשב"י על האדר"ז.

א' ור אותיות האמצעיות שבשם הנו'. הוא סוד אות ר' שבאמצע אות א'.

א"ש: עתה אחזור לאסוף יחד כל הדרושים של ז"א בהתרחבות גדול, אחד לאחר, בסדר נאה ויאה, מלבד מה שכבר נכתבו למעלה.

דרושי ז"א, דרוש א' בג' זמנים שהיו אל ז"א:

(מ) בתחלה נקדים לבאר, ענין מה שאמרו בספר הזוהר ברף א' ע"א, בענין ההוא זרע, דאזרע במ"ב זווגין, וזוה יתבאר ענין יצירת ז"א, והזרעתו, ועיבורו תוך אימא עילאה. הנה נתבאר אצלינו, ג' זמנים שהיו אל ז"א, והם: עיבור ראשון, של בחי' ג' כלילן בג', וזמן היניקה, וזמן עיבור ב', לצורך המוחין של ז"א, ונבאר ענין עיבור ראשון, שהיה אז בבחי' ג' כלילן בג', דע, כי אבא ואימא הם מלבישים ע"ג חסד גבורה תפארת דא"א, והתחלת הלבשתם, היא מן הגרון דא"א. והנה"י של אריק, עדיין היו ערומים, מבלי לבוש עליהם, כנודע כי זר"ג הם המלבישים אותם, ועדיין לא נאצלו זר"ן. ולכן, עתה לצורך האצלתם, הוצרכו נה"י דא"א לעלות למעלה, ולהכלל עם חג"ת שבו. ונמצאו אר"א מלבישים עתה על הנה"י ועל החג"ת. ואח"כ נודווג א"א מיניה וביה, כי הוא א', ואין לו שני שהיא הנקבה כנודע. ואז נודווג מיניה וביה כמו שיתבאר, כדי להאציל משך הזרע, טיפת מין דוכרין, להוציא זר"ן.

ואמנם היו ב' זווגים בו: הא' עליון, בסוד הנשיקין, הב' תחתון, בבחי' זווג ממש, של היסוד שבו. ונמצא כי הזווג הזה, עיקרו מן א"א עצמו, אלא שהיה, ע"י היותו מתלבש החג"ת והנה"י שבו, תוך אר"א כנוכח, והענין הוא, כי נכללו החג"ת נה"י דאריק יחד אלו תוך אלו, ונק' ג' כלילן בג', ואז גם יש"ס עם

בכ"י, נמצא, כי ג' שמות יש של מ"ב: הא', היא בעולם האצילות, והוא מ"ב אותיות של ההו"י"ה, בפשוט, ובמלוי, ובמלוי המלוי. הב', בעולם הבריאה, והוא בב' בחי': האחד, הוא אה"י"ה אשר אה"י"ה, הם מ"ב, והב', אה"י"ה יה"י, הם מ"ב. והג', הוא בעולם היצירה, והוא: אבגית"ץ, קרע שט"ן וכז', עד תשלום הו' שמות. אבל בעולם העשיה, לא יש בו שם מ"ב. והענין הוא כי הנה ג' ידות הם: יד הגדולה, בחסד, יד החזקה, בגבורה, יד רמה, באמצעיתא, בח"ת, ושלשתם, הם בגימטריא מ"ב. ואמנם הדי' תחתונות, נה"י מלכות, נכללים בחג"ת, הרי כי שם מ"ב, שרשו הוא בחג"ת בלבד, אלא שגם ד' תחתונות נכללות בהם. ונמצא כי שם בן מ"ב, כולל את הו' תחתונות, אמנם בחינתו הוא, ג' ידים שבעולם היצירה, כי היא נקרא אדם דיצירה, שבהם אוחו את עולם העשיה, להעלותו למעלה בעולם היצירה, כמו שנתבאר אצלינו בתפלת שחרית דחול, בענין אנא בכח וכז', ואח"כ אדם דבריאה, ע"י ג' הידים שלו, אוחו בעולם היצירה ומעלהו אצלו. ואח"כ אדם דאצילות, אוחו בג' ידיו בעולם הבריאה, ומעלהו אצלו. ואמנם עולם העשיה, איננו צריך לג' הידים שהוא שם בן מ"ב, לפי שאין עולם אחר למטה ממנו כדי שיצטרך להעלותו.

עוד דע, (כ) כי כל בחי' הטעמים, הוא אור פשוט, ישר, זכר, אבל הנקודות, הוא אור חוזר, נקבה, והענין הוא, כי כשהאור ישר יורד זמכה למטה, מתנוצץ ומתפוצץ בסוד נקודות, וחוזר מלמטה למעלה.

עוד, שם יאהרונה"י, (ל) שם יאהרונה"י, נרמז באות א', להורות: כי הקב"ה דשכינת עתו, הנקראים בחבור השם הנו', הנה הם א'. והענין הוא: כי יר"ד ראשונה ואחרונה שבשם הנו', הם תרין יודי"ן עילאה ותתאה, שבציור

הגהות ומראה מקומות

- (מ) ע"ח שער אר"א פ"ח שער ז"א פ"ב. שער אנ"ך פ"ד. ע"ח עם פמ"ס ענף ע"ט ג'. תע"ס שיעור י' מן אות פ"ד.
- (כ) ע"ח שער עקודים פ"ח. מבו"ש ש"א ח"ב שרף ג'.
- (ל) זהר פנחס אות ר"א. לעיל בערכי הכנוי.

דאריך, יש בהם ד' הויר'ת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן.

הנה כאשר נדודו החיך הגרון דאריך פעם אחרת, להאציל את אר"א, מבחי' מקום הגרון והחג'ת דא"א, הנה או יצאה טיפת הזרע מן הויר'ה דע"ב דידי'ן, כנדע כי לעולם אין הטיפה נמשכת, אלא מהויר'ה דע"ב, ואח"כ נכנסה הטיפה ההיא, ונתלבשה תוך הויר'ה דס"ג, שהיא בינה, והיא בחי' הגרון לעולם, בכל בחי' י"ס שבכ"מ, ואז יצאו אר"א, והתחיל הכתר שלהם, ממקום הגרון של א"א, ולפי שבהויר'ה דס"ג יש בה ב' בחי': א', במלוי יודי'ן, וא', במלוי אלפי'ן, לכן יצאו אר"א שוים, כחדא נפקין וכחדא שריין, ושניהם נשרשים ונרמזים בהויר'ה דס"ג הנז', אבא במלוי יודי'ן, ואימא במלוי אלפי'ן.

אמנם עתה לצורך זר'ן, שאינם שוים, הוכרח הדבר שלא יהיו בבחי' זו, רק שזה יהיה גדול מזה, ולכן הויר'ה דס"ג, לא הועילה עתה, רק למעבר בעלמא בלבד, והעיקרים ששמשו כאן היו, הויר'ה דע"ב, כי משם נמשכת הטיפה לעולם כנו', ואח"כ מהויר'ה דמ"ה וב"ן, שהם שרש זר'ן כנדע, ולכן לא יצאו שניהם שוים, כמו שהיו אר"א שוים, לפי שאר"א, שניהם יצאו מהויר'ה דס"ג לבודה, וזר'ן, מן מ"ה וב"ן, שהמ"ה מעולה מן הב"ן כנדע.

ונבאר ענין טיפה זו מה עניינה, דע, כי טיפה זו, כלולה משלשה טיפין, שהם: יה"ו, שהם: חב"ד, והנה טיפה זו, היתה כלולה מן ג' יה"ו: א', דמלוי ע"ב, והב', דמלוי ס"ג, (ובע"ת, הגירסא דמלוי מ"ה, והג', דמילוי ב"ן, וכן מוכח לקמן, וק"ל) והג', דמלוי מ"ה, והנה ג"פ יה"ו, בגימטריא ס"ג, והרי, איך גם בזר'ן נרמזה הויר'ה דס"ג, אבל דע, כי היה"ו הראשון דמלוי ע"ב, הוא למעלה בגר', והוא בגימטריא נ"ו, והוא סוד: עולם א', מן אותם הג' עלמין, דבתקונא קדמא דברינקא דא"א הנזכר באודת נשא דף קל"ב ע"א, וז"ל, עלמא תניינא דנפיק

התבונה עלו למעלה, ונכללו עם אר"א עילאין, הנק' חר"ב, ונמצא, כי חר"ב הלבישו ע"ג חג'ת ונהי' דאריך, וישטר'ת הלבישו ע"ג חר"ב עליונים, ומקום העיבור של ז"א היה במעי התבונה, והטעם הוא, כי הנה כשהבינה התבונה נעשים פרצוף א' מחובר מב', נמצאת מקום הבינה, עד החזה של הפרצוף הזה, ומקום התבונה, מן החזה של זה הפרצוף ולמטה, ונדע, כי מקום ההריון והעיבור, שהוא ברחם האשה, היא למטה ממקום החזה, והנה שם הוא מקום התבונה, והרי איך מקום ההריון של ז"א הוא בתבונה, ולכן התבונה היא הנק' אם הבנים בכ"מ, ולא הבינה, וכנדע מה שאמרו באדרת האינונו (ג) כי בן ובת נרמזים באותיות תבונה, (עיין בע"ח שער י"ו פ"א).

ו) ונתחיל לבאר ענין הזווג הראשון שיש בא"א, שהוא הנק' נשיקין, המקרימים אל הזווג התחתון שע"י היסוד, והם בחי' זווג ממש עליון בתוך הפה דאריך, בבחי' החיך עם הגרון, כמו שיתבאר, וזהו סוד משארז"ל במשנה (ע) כ"ז שנמצא הרוק בפיה, לרמוז אל הטיפה העליונה שבזווג הפה.

הנה בתחלה, היה הזווג העליון הזה שבפה דאריך, להוריד טיפת זרע, כלולה מן מ"ב זווגים, כנזכר במאמר הזהה, דיש פרשת בראשית, ומשם תרד הטיפה ההיא עד היסוד דאריך, בזווג הב' התחתון, כמו שיתבאר, וזה עניינו: הנה כי החיך והגרון, נק' חר"ב, והענין הוא, כי החכמה סתימאה שבראש א"א, יש בה י"ס, נכללות במקום הראש לברו, והנה היסוד שבה, היא החיך, ומזווג עם המלכות שבה, שהיא הגרון, ואמנם הגרון הזה נקרא בינה, בערך שאר הגוף דאריך, כנדע כי הבינה דאריך, היא הגרון.

הנה נודע, כי כל בחי' י"ס, אפילו הפרטיות, יש בהם בחי' ד' הויר'ת, במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הכוללת כל הי"ס ההם, ונמצא כי באלו הי"ס פרטיות שבחכמה סתימאה

הנהרות ומראה מקומות

(ג) באדרא זוטא אות פ"ג ובדפו"י דף ר"צ: ע"ת שער הולדת אר"א וזר'ן פ"א, ע"ת

(ע) גדה ט"ז: ס"ד:

עם פמ"ס עגף פ"ז:

ופ"ו הפ"ה עולים בגי' ס"ו, שהוא בגי' מקום. וזה סוד, הנה מקום אתי: את. י. ונדוע, כי אותיות גיכ"ק הם בחיך, והם רזומים אל גי' יה"ו הנו', העולים חל"ק, כי גיכ"ק עם הדי' אותיות, ועם המלה, הם בגימטריא חק"ל. והרי נתבאר טיפת מיין דכורין, שיורד מן החיך אל הגרון, העולה מ"ב. וזהו הווג שבפה העליון. דא"א, להוציא ז"ן.

פ) ועתה נבאר טיפת מיין נוקבין העולה מן הגרון. ונדוע שאין טיפה יורדת מלמעלה, אא"כ ב' טיפות עולות כנגדה מלמטה (צ) שהם טיפות המיין נוקבין. הנה נתבאר, כי הגרון דא"א, ממנו נעשה כתר וראש דא"א. וכבר הודעתך, כי הגרון הוא בינה דא"א. והנה מוכרח הוא, שיהיו בו ב' בחי': א' לאבא. וא' לאימא והם ב' שמות של אהי"ה, להורות: כי היא בינה דא"א. וזהו סוד, אהי"ה אשר אהי"ה, כי כל מה שאמר הקב"ה למשה היה, שהודיעו ענין יצירת הולד שהוא ז"א, מתחלתו ועד סופו. וכמבואר בספר הוזהר בפרשת ויקרא.

והנה ענין אהי"ה אשר אהי"ה הוא, כי אהי"ה הא', הוא מסוד אבא. ואהי"ה הב', הוא בסוד אימא. ומלת אשר, שהוא אותיות ראש, שהיא באמצע ב' השמות, להורות: כי הגרון, נעשה ראש לב' אהי"ה הנו', שהם בחי' אריא, ולכן הושמה מלת אשר באמצע, שהיא אותיות רא"ש. וכבר ידעת, כי רא"ש לזכר, ואשר לנקבה, אך לפי שאריא שניהם מן הגרון שהוא בינה, לכן שניהם נקראים אשר, ושניהם נקראים אהי"ה.

והנה, לפי שיש בבחי' הגרון ב' בחי': אריא לכן הוא מוכרח שיעלו טיפיים, והוא, כי מן החיך ירד יה"ו א', שהוא טיפה א'. ולכן עולים ב' טיפות, שהם: ב' אהי"ה. ואהי"ה בגימטריא יה"ו, ונמצא שהם ב' טיפות יה"ו. והנה כמו שייס של החיך, ירדו גי' שמות של יה"ו, מלובשים ביה"ו אחרון. כן צריך, שיעלו כפלים מן הגרון, והם ר' אהי"ה, וכלולים בב' אהי"ה.

מהאי תיקונו, שליט ונפיק, ונחית וסליק, לשבעה וחמשיין אלף דרגין מארי דיבבא, ומתאחדן מיניה, לאכפייא בקדלא בחורא, עכ"ל. וזה העולם, הוא גי' אלפין. ובאדרת נשא במקומו, נתבאר טעם לחשבון הזה היטב, ומצאת שם כי תדרשנו. ויה"ו דמ"ה דאלפין, הוא גימטריא ט"ל. ואם תחברוהו עם יה"ו הראשון, שהוא גי' יהיה בגימטריא צ"ו. כמספר העולם הגי', שהוא צ"ו אלפין, כנוצר שם באדרא וז"ל, עלמא תליתאה דנפיק מהאי תקונו, סליק ונחית, וסליק לצ"ו אלפין מארי זיללא וכר. ובאדרת נשא במקומו, נתבאר בארוכה ענין זה.

ונחזור לדרושנו, והנה יה"ו הראשון, נעלם תוך יה"ו הב' דאלפין, שהוא בגי' אמצעיות. ואח"כ יורדים שניהם, ביה"ו האחרון דההי"ן דבין, שהוא בגימטריא מ"ב, ושם מתלבשים בו, ונעלמים בו, והנה הוא בגי' אחרונות, ואז יורדים בחיך, שהוא היסוד של החכמה סתימאה כנוצר, והוא נותנם בסוד זווג אל הגרון, שהיא מלכות העשירית, ולפי שבי' היח"ו, מתלבשים תוך יה"ו האחרון דההי"ן, שעולה מ"ב, לכן נק' הטיפה הזאת מ"ב זוגין כנוזל.

וזוה תבין למה נק' חיך, כי הנה חיך, הם אותיות כ"ח, הרומז בחכמה. וידעת כי הכיח, לעולם הוא בחי' מ"ב, כנדוע כי הכיח אותיות של מלוי המלוי, עם הייך של הפשוט של המלוי, הם מ"ב, והוא רמז אל היה"ו האחרון, העולה מ"ב כנוצר.

והנה, אם תחבר גי' יה"ו הנו', שהם: ז"ן, וט"ל, ומ"ב, יהיו בגימטריא קל"ח. וזהו סוד, חק"ל תפוחין קדישין. כי עתה שיורדים ב' יה"ו הנו', למטה בגי' אחרונות, עם יה"ו הגי'. נשלם סוד חק"ל תפוחין קדישין. גם זהו סוד, כי חלק ה' עמו.

ואם תחבר עמהם גי' יה"ו של ס"ג, העולה מ"ח, יהיו כלם בגי' שם ההוי"ה ברבוע, העולה מקום. כזה: י"פ י, בגימטריא קי. הפ"ה,

הנהות ומראה מקומות

פ) ע"ח שער הולדת אריא וז"ן פ"ב. ע"ח עם פמ"ס ענף פ"ח. תע"ס שיעור י' מן אות ק"א.
צ) עיין תענית כ"ה:

א' לאבא, וא' לאימא, ושניהם בגימטריא מ"ב. ובוזה תבין, איך נעשו בנקבה שהיא הגרון, ב' אהייה, מכח יהיו אחד של הזכר שהוא החיין, והוא, כי יהיו של הזכר שהוא בההיין, ועולה מ"ב, גרם שנתהווה בנקבה ב' אהייה, שהם מ"ב ג"כ והטעם הוא, לצורך אריא שיצאו משם, ולכן היו ב' אהייה כנזכר.

ואמנם, כמו שביהיו שבזכר, יש בו מ"ב, כן בשני אהייה שבנקבה, צריך שיהיה בהם ב' פעמים מ"ב מ"ב, כנז"ל שכל טיפה שיורדת מלמעלה, עולים טיפיים כנגדה מלמטה. וזה עניינם, כי הנה כל אהייה מאלו הב', יש בו מ"ב אותיות, שהם: פשוט, ומלוי, ומלוי המלוי והרי הם ב"פ מ"ב, בב' אהייה האלו, והרי נתבאר מ"ש בספר הזוהר ריש פרשת בראשית, כי ההוא זרע אודרע במ"ב זווגין, ר"ל: מ"ב זווגין, שהם ב' פעמים מ"ב, שבב' אהייה הנו', ודע, כי אלו ב' מ"ב אשר בגרון, הם סוד אהייע אשר בגרון, והם בגימטריא פ"ד, שהם ב' פעמים מ"ב, הנזכר בפרשת בראשית, שהם ב' טפי הנקבה, העולות ממטה למעלה, ונמצא כי כ"כ היא גדולה, טיפה אחת של יהיו דההיין, שהוא בגימטריא מ"ב, כב' טיפות הנקבה, שהם ב' אהייה, וב' בגי' מ"ב, גם באופן אחר, כי כמו שטיפת יהיו, כלולה מן גי' יהיו, שהם בגימטריא ס"ג, כן בטיפת הנקבה, הם ר' אהייה, שהם ב"פ ס"ג, לפי שטיפת הנקבה כפולה.

(ק) ובוזה תבין, טוב טעם, ענין יצירת הולד במעי אמו, כי הנה נתבאר, שג' אהייה הם באימא: אחד דיהיין, למעלה בג' ראשונות, ואחד דאלפיין, בג' אמצעיות, ואחד דההיין, בג' תחתונות. גם נתבאר, כי גי' פעמים הם של מ"ב: (א) האחד הוא מן יהיו דההיין שבזכר, אשר אח"כ נחלק לב' אהייה, שהם ג"כ בגי' מ"ב, וב' מ"ב האחרים, הם בנקבה, בב' האהייה

והנה מציאות אלו הרי אהייה, הם כמו שביארנו בג' שמות יהיו, כי ב' אהייה, הם למעלה, בג' עליונות דאבא, ובג' עליונות דאימא, ושניהם הם במלוי יודיין, ואח"כ, בג' אמצעיות דאבא, ובג' דאימא, הם ב' אהייה במלוי אלפיין, ואח"כ, בג' אחרונות דאבא, ובג' דאימא, הם ב' אהייה במלוי ההיין, הרי הם ר' אהייה.

והנה, כמו שיש למעלה בחיך, נכללים כלם ביהיו אחרון, כן נכללים הרי אהייה, בב' האהייה, ולכן לא נזכר בפסוק, רק ב' אהייה לבד, כמו שאמר הכתוב, אהייה אשר אהייה, אך דאי, כי ג"פ הם ב' שמות אהייה אשר אהייה, והם: ב' דיהיין, וב' דאלפיין, וב' דההיין, ועניינם הוא: כי בגי' נק' הכתר אשר, וח"ו"ב הם שני אהייה, ובג' האמצעים, התית נק' אשר, וח"ו"ג הם ב' אהייה, נבג' אחרונות, היסוד נק' אשר, והנצח וההוד ב' אהייה, כנודע, כי גם התית והיסוד נק' אשר, ואמנם כלם נכללים בב' אהייה העליונים של יודיין, והטעם הוא, לפי שהיהיו היו יורדים בסוד מין דכורין, ולכן כלם נכללים ביהיו האחרון, אבל האהייה, הם עולים בסוד מין גוקבין, ולכן כלם נכללים בב' אהייה העליונים, ואל תטעה ממה שאמרתי, שאלו הרי אהייה הם באריא, כי האמת הוא, שבגרון דאריך הם, אלא כונתי לומר, שכיון שמן הגרון הזה יצאו אריא, א"כ מוכרח הוא, שבו יהיו ב' בחי', בערך אריא.

והרי מבואר, כי אעפ"י שהם ר' אהייה, לא הזכיר הכתוב רק שנים העליונים, אהייה אשר אהייה, לפי שכלם נכללים בהם כנו', והנה, כמו שבחיך, יש בו בחי' מ"ב, שהוא יהיו האחרון דמלוי ההיין, שהוא בגימטריא מ"ב, לכן מכחו גם בגרון שהיא נוק' כנו', היו ב' אהייה הנו':

הגהה

(א) א"ש: הנה סוד המ"ב זווגין, נתבאר ג"כ בשער ב' שער מאמרי רשב"י במקומה בפרשת בראשית, ומצאת שם, כי תדרשנו.

הנחות ומראח מקומות

(ק) ע"ח שער הולדת אריא וזיין פ"ג. מבר"ש ש"ה ח"ב פ"ד.

ש"ד, שם קס"א וקמ"ג. כי מהם נתהו הדדים והשרים. לפי שאה"ה העליון דיהי"ן, יורד עד אה"ה דאלפי"ן, אשר בג' אמצעיות, במקום החזה, ושם מתחברים שניהם, ונעשים השדים והדדים. ואז אה"ה התחתון דההי"ן, העולה בגימטריא דם כנוכר, עולה למעלה במקום אה"ה דאלפי"ן, אשר שם מקום השדים, ושם הדם נהפך לחלב, להניק הולד אחר שנולד.

והנה, כיון שכל מציאות יציאת ז"א, היה מבחי' אה"ה אחד האחרון דמלוי ההי"ן, לכך נזכר אח"כ בפסוק, כה תאמר לבני ישראל, אה"ה שלחני אליכם. וזה האה"ה, הוא אותר דמלוי ההי"ן. וכבר ידעת, כי הפשוט והמלוי ומלוי המלוי של זה אה"ה דההי"ן, הם כ"ה אתון לבר, לכן התחיל במלת כ"ה, כמו שאמר הכתוב, כה תאמר וכו'. ואמנם ב' אה"ה האחרים: דיהי"ן ואלפי"ן, יש בכל א' מהם כ"ו אותיות. והנה הם רומזים, אל כ"ו אותיות. שבאלפ"א בית"א עם מנצפ"ך הכפולות. וזה לפי שהאותיות הם בבינה, כנוכר בספר התקונין.

אמר שמואל: כך מצאתי כתוב, ונלע"ד שטעות קולמוס, באומרו כי הפשוט והמלוי ומלוי המלוי הם כ"ה אתון, וצריך להגיה ולומר כי מלוי המלוי אל אה"ה דההי"ן הם כ"ה אתון לבר. (א) כנלע"ד. (ר)

דיחי"ן ודאלפי"ן, בפשוטם, ומלויים, ומלוי מלויים. כי באה"ה השלישי שהוא דההי"ן, אין בו מ"ב אתון.

והנה מן המ"ב הראשון של הזכר, נעשה החלב של ז"א, שהוא הלובן שבו. ומן מ"ב של אה"ה דאמא, האחד נעשה הדם של ז"א, כנודע כי אביו נותן בו הלובן, ואמו אודם. והנה דם וחלב, הם בגימטריא ב"פ מ"ב, ולכן חלב ודם עולים לגבוה. אמנם אה"ה השני, שבג' אמצעיות דאימא, שהוא בחזה, ששם דדי הנקבה ושם הוא המ"ב השני שבנקבה, ושם, אחר לידת הולד, חוזר הדם העליון להתהפך לחלב, המניק את הולד. ואם תחבר שלשתם יחד: דם, וחלב, וחלב, יהיו בגימטריא ג"פ מ"ב פחות שנים, והם מבחי' ב' שמות אה"ה, שאין בפשוטם ובמלואם ובמלוי מלואם רק מ"א מ"א אותיות, כמו שנתבאר אצלינו במקום אחר, שזהו הטעם שהבינה נקראת אמ, על שם א"ם אותיות, שיש בשם אה"ה.

והנה כפי האמת, הדם יורד למטה באה"ה דההי"ן שבג' תחתונות, ושם נעשה הדם. לפי ששם באחורים של ג' אחרונות, שם הוא בחי' אחורים פשוטים של אה"ה, שהם גימטריא דם. ולכן שם הוא בחי' הדם. ושני אה"ה הראשונים: דיהי"ן, ודאלפי"ן, הם בגימטריא

הגהה

ומלוי המלוי, ז"ך אותיות כזה: אל"ף למ"ד פ"א, ה"א אל"ף, י"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף. ס"ה יחד מ"א אותיות. ואם תשים י"ד יתירה בדל"ת, כנוכר באה"ה דיהי"ן, יהיו מ"ב אותיות.

אה"ה דההי"ן, הפשוט: ד' אותיות. המלוי י' אותיות. אל"ף ה"ה י"ד ה"ה. ומלוי המלוי, כזה: הם כ"ה אותיות. אל"ף למ"ד פ"א, ה"ה ה"ה, י"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה. ס"ה יחד ט"ל אותיות. ואם תשים י"ד יתירה בדל"ת, יהיו מ' אותיות.

(א) א"ש: להקל על הקורא בספר הזה, אכתוב אותם מפורשות לפניך. אה"ה דיהי"ן הפשוט, ארבעה אותיות. המלוי, עשרה אותיות. כזה: אל"ף ה"ה י"ד ה"ה. ומלוי המלוי, ז"ך אותיות. כזה: אל"ף למ"ד פ"א, ה"ה י"ד, י"ד וי"ו דל"ת, ה"ה י"ד. סך הכל יחד, מ"א אותיות, ולפעמים אנו משימים י"ד יתירה באות הדל"ת. כזה, ויהיו הכל יחד מ"ב אותיות. והרי נתבאר דברי הרב זלח"ה.

אה"ה דאלפי"ן, הפשוט: ארבעה אותיות. המלוי, י' אותיות, כזה: אל"ף ה"א י"ד ה"א.

הנהרות ומראה מקומות

(ר) עיין ע"ה שער הולדת א"רא וז"ן פ"ג. כתוב בפירוש שחושב רק המלוי דמלוי של אה"ה: דההי"ן.

והנה נתבאר, כי מן הג' נעשו ו', שכל א' מן הג', גדל כפלים ממה שהיה. וזה עניינם: כי הנה העטרה של היסוד, היא בחי' מלכות, ושיעורה הוא: שליש א' התחתון של היסוד, כנדע אצלינו. ונדע כי לאה ורחל שיעור קומתם בז"א הוא, כי לאה מקומה עד החזה, ורחל מתחלת מן החזה ולמטה. ועד"ו גם ז"א, מקומו מן החזה דתבונה ולמטה. ולכן כאן בא"א, אם אר"א היו מתחילים מדאש אריך, היו מתפשטים עד החזה בלבד ג"כ, אבל כיון שאין התחלתם אלא מן הגרון ולמטה, לכן מתפשטים עוד למטה עד הטיבור דאריך, ששם הוא סיום ב' שלישים עליונים של ת"ת דאריך. ונמצא, כי ז"א מתחיל מן הטיבור דאריך, שהוא שליש התחתון דת"ת דא"א. ולכן קו אמצעי דז"א, שהוא היסוד של ז"א, צריך שיקח מקום ג' שלישים, שהם מדה א', והם: שליש תחתון דת"ת דאריך, וב' שלישים עליונים דיסוד דאריך. ושליש התחתון דיסוד דאריך, שהיא העטרה שבו, נשארת אל המלכות של ז"א, שהיא ג"כ העטרה שביסוד שבו כנזכר.

והנה עתה, גדלו כפלים כנזכר, ונמצא כי העטרה דיסוד דז"א, הנקרא מלכות, שהיתה החלה שיעור שליש א', נכפלה וגדלה כפלים, והיתה שיעור ב' שלישים דמדה א'. והנה"י דז"א גדלו והוכפלו, והיו ו' מדות, שהם: חסד, נצח, תפארת, יסוד, גבורה, הוד, והרי נתבאר, איך תחלתם היו ג', ואח"כ נעשו ו' בחי', ג' כלילן בג'.

וא"ת, והרי איך הם ג' כלילן בג', שהם ו' לבד, והרי נתבאר, כי עם העטרה, היו כלם ז' מדות פחות שליש, אבל הענין הוא, כי גם אותו שליש תחתון של הת"ת, שלקח הז"א באריך, גם הוא נתחבר עם ב' שלישים העליונים של הת"ת עצמו, וגם הוא גדל, אך לפי שאינו בחי' מדה א' שלימה בפני עצמה, אינו עולה בשם, ולא הוזכר רק המדות שלימות, שהם ג' כלילן בג'.

והנה אלו הן מדות פחות שליש, שנתבאר

ונחזור לדרושינו, והנה אחר שקדם הזווג העליון של החיך והגרון דא"א, להוציא טיפת זר"ן כלולה מב' זווגין, שהם ב"פ מ"ב שבשם אהי"ה הנז"ל, הנה אלו נמשכו אח"כ עד היסוד דאריך, ושם אודרע ההוא ברית קדישא, מן מ"ב זווגין, הנמשכים בו מן זווג העליון של הנשיקין, כנזכר בספר הזוהר ריש פרשת בראשית, ואז נתנם הוא אל המלכות דא"א. בבחי' זווג תחתון. והמלכות הזאת, היא העטרה של היסוד עצמו. ואח"כ משם, יצאה טיפת זר"ן לחוץ, וניתנה במעי התבונה. כנז"ל בתחלת דרוש הזה.

והנה בפסוקים הנז', נזכר כאן אופן הולדת זר"ן, בפסוק אהי"ה אשד אהי"ה. ואחר הולדתו והזדעתו, אז נרמו גם אופן עיבורו, במעי התבונה ט' חדשי העיבור. כי אז עם היותו כי נעשו מכה זכר ונקבה כנזכר, הכל נקרא ע"ש הנקבה, להיותו במעיה. וז"ס שם אהי"ה הג' הכתוב אח"כ, כמ"ש הכתוב, כה תאמד לבני ישראל אהי"ה שלחני אליכם. ואחר שנולד ויצא ממעי אמו, אז ניכר מציאות ז"א עצמו הנק' הוי"ה. וזהו שאמר אח"כ, יהי"ה אלהי אבותיכם שלחני אליכם וכו'.

ונבאר עתה ענין העיבור של ז"א, כי הנה כמו שג' אחרונות נה"י של א"א, היו בבחי' ג' כלילן בג', כי נכללו הנה"י עם החג"ת, ולכן גם ז"א נתהווה בבחי' ג' כלילן בג'. ר"ל: כי הנה נדע, שהנצח הוד יסוד דאריך הם נשמה, בתוך כל ה"ט"ס דז"א המלבישות עליהם. כנדע, כי הנצח יש בו ג' פרקים, ומתלבש תוך ג"ס חח"ן, קו ימין דז"א. ועד"ו ההוד, תוך קו שמאלי. ועד"ו היסוד, תוך קו האמצעי. וכיון שהוא כן, היה ראוי שכל ה"ט דז"א, ימשכו עתה מנה"י דאריך. אמנם לפי שהנה"י דאריך, נכללו בג' אמצעיות חג"ת דאריך, והיו ו' בחי', ג' כלילן בג'. לכן גם ז"א, לא נאצל עתה, רק בבחי' רק בלבד. ואף הם היו, ג' נכללים בג', ע"ד הנו' בנה"י דאריך, שנכללו עם החג"ת.

נקודת העוקץ התחתון, שבסוף ו' שלימה הנז'.
זמן הג' הוא, כאשר נכנסו בו המוחין
דגדלות, ואז נשלם ב"ס גמורות, ונוק' נגדלה
ג"כ כמוהו, וחזרה להיות עמו פב"פ. הרי נתבאר
ג' זמני זר"ן.

עוד זמן רביעי היה אל נוקבא, והוא
כאשר חזרה להתמעט בסוד מעוט הירח כנודע,
ואז היתה באופן אחר משונה מכל הג' הנזכר.
והוא שחזרה להיות בסוד נקודה קטנה כמו
הזמן הב' אחר שילדה. אלא החלוק הוא, כי
אז לא נתחלקה לאיברים פרטיים. אבל עתה,
אעפ"י ששעור כמותה אינה, רק אותה הנקודה
הראשונה בלבד, אמנם עתה היא מתחלקת
באיברים פרטיים, בסוד י' ספירותיה. והטעם
הוא, לפי שעתה ג"כ היה שינוי במקומה, כי
עתה ירדה בעולם הבריאה. ולפי שהיא צריכה
להנהיג חייליה התחתונים שבבריאה, הוכרחה
להתחלק בבחי' י"ס שבה, והנה מקומה הוא
בר' היכלין עילאין, הכלולים בהיכל הו' העליון
דבריאה, הנקרא קדש הקדשים, כי בו כחב"ד
של הבריאה, וגם בו' היכלין תתאין דעולם
הבריאה, שבהם ו"ק: חג"ת נה"י דבריאה. כי
המלכות שבמלכות הנז', היא למטה בהיכל הו'
העליון שביצירה. כנודע.

דרוש ג', בביאור ב' זמנים הראשונים
של ז"א:

(א) ביאור ב' זמנים הראשונים של ז"א.
שהם: עיבוד הא', והיניקה. ונתחיל מזמן
העיבוד, כבר ידעת, כי זר"ן וגם כל שאר
העולמות כלם, הם מבחי' אותם הו' מלכים
שמתו ונתבטלו, לפי שהיו בהם קצת סיגים
מעורבים כנודע, וצריך לנקות ולברר את כל
הקדושה, ולהוציא ממנה הסיגים שנתערבו בה,
ונודע בענין זקוק וצרוף הזהב והכסף, כי אעפ"י

שגדל הז"א, בהיותו בסוד עיבוד במעי התבונה,
הוא סוד מה שאמרו חז"ל, (ש) כל היולדות
לשבעה, יולדת למקוטעין, שאינם ז' שלימים.
והענין הוא, כי זה העיבוד הראשון של ז"א,
היה של ז' חדשים מקוטעין, פחות שלישי. כנז'
שנעשה מן ז' מדות פחות שלישי מדה, כמו
שמצינו כמה צדיקים: משה, ושמואל, ופרץ,
זרח, וכיוצא בהם, שנולדו לו' חדשים למקוטעין.
והנה חשבון זה של ז"ח מקוטעים, הוא גם כן
בחי' עיבוד של ט' חדשים שלימים, באופן זה:
כי הנה הנצח וההוד, נכפלו והיו ד' מדות כנז'.
גם הת"ת אעפ"י שאין בו רק שלישי א', עכ"ז
להיותו שרשו שהוא הת"ת מדה בפ"ע, ואינו
בכלל השאר, לכן אעפ"י שאין בו רק שלישי א',
נחשב למדה שלימה, והנה הוכפלה, ונעשת ב'
מדות, גם היסוד, אעפ"י שב' שלישים עליונים
לברם הם אל הז"א, עכ"ז נחשבים למדה שלימה
לטעם שביארנו בתפארת. והנה היא הוכפלה,
ונעשת ב' מדות. הרי הכל ח' מדות, ועם העטרה
של המלכות, הרי תשעה חדשים שלימים.

דרוש ב' קטן, בג' זמנים שהיו אל זר"ן:

(ת) ג' זמנים היו אל זר"ן: הא' הוא בתחלת
אצילותו, שהיה בבחי' עיבוד תוך מעי א"מא.
כי אז הוא היה בחי' ו' זעירא בלי ראש, ובבחי'
ג' כלילן בג', ונוקבא לא היה אז בה, רק בחי'
המלכות שבה לבר, ומקומה היתה בסוד פסיעה
כבר, שהוא העוקץ הקטן התחתון, שבסוף ו'
זעירא הנזכר, וזמן הוזה הוא, בסוד ראובן
סמעון לוי, בז"א. ואח"כ הד' יהודה בסופם, היא
נוקבא. זמן הב' כשנולד, כי אז נתפשטו ו"ק
שבו, והיו בחי' ו' שלימה, ולא זעירא, ונוקביה
היתה בחי' נקודה קטנה, בלי שום התפשטות,
אלא שהי"ס שבה, היו כלולות שם, אבל לא
היתה מתחלקת באיברים פרטים, ומקומה היה

הגהות ומראה מקומות

פ"ה ו'. מברש ש"ד ח"א פ"ב, ש"ה ח"א פ"ז.
ח"ב פ"א ופ"ד. תע"ס שיעור י"ב מן אות כ"ב
ומן אות ל"ד ומן אות ג"ט.

(ש) ר"ה י"א. יבמות מ"ב. נדה ל"ח:
(ת) ע"ח שער פרטי ע"מ פ"ד שער כסא
אכבוד פ"ב.
(א) ע"ח שער הכללים פ"ג שער רפ"ה נצ"צין

בכלל חדשי העיבור. ונמצא שח' חדשים בלבד הם זמן העיבור.

וטעם הדבר הוא, כי הלא נודע, שאעפ"י שבארנו שהתחלת הז"א, אין בו רק ו"ק בלבד, פירושו הוא, שאין ניכרים וגלויים בו בתחלה רק ו"ק, והג"ר נעלמים בו. והם בו בבחי' העלם, אבל ודאי פשוט הוא, שיש בו י"ס שלימות, אפילו בתחלתו.

ואמנם ראה המאציל העליון, שבבחינת העיבור אין בו כח לברר, רק מן הכתר שבו עד סוף הנצח שבו, אבל הוד יסוד מלכות שבו, לרוב הסיגים והקליפות הנאחזים ומעורבים בהם, א"א להם להתברר ע"י העיבור, לפי שהם ג' תחתונות, והם קרובות וסמוכות מאד עם הקליפות. וגם במה שהודעתך, במה שאמר רז"ל ג) כי השקר אין לו רגלים, שפירושו הוא: שהקליפות הנקראות שקר, אין להם אחיזה ב' הרגלים, שהם: נצח, והוד. רק ברגל ההוד לברר, בסוד כל היום רוח, תמורת הוד. ולכן נחרב בהמ"ק באלף החמישי, הנרמז בהוד, והוא סוד רגל אות קר"ף של שקר, וא"כ נמצא כי אין לקליפות כ"כ אחיזה, אלא מן ההוד ולמטה, ולכן אין כח בעיבור, להשלים הבריור בהם, ולכן היו חדשי העיבור ח', כנגד: כחב"ד, וחג"ת, ונצח. כי בכל חדש מתבררת ספירה אחת, וכאשר נשלם להתברר ספירת הנצח, אז נילד ז"א, ויצא לחוץ.

ונלע"ר, כי כך שמעתי כמו שכתבתי, אלא שאני מסופק, לפי שאני זוכר שאמר לי מורי ז"ל, כי גם הנצח נתברר, אלא שאינו עולה לחשבון בירור חדשי העיבור, לפי שבהדי הוצא לקי כרבא, כמו שאמר ז"ל ד) והענין הוא, כי הנה הנצח וההוד, נקרא תרי פלגי גופא; וכיון שההוד לא נתברר, גם הנצח אף על פי שנתברר, אינו עולה לחשבון הבריור בזמן העיבור, ואיני זוכר איך מתיישב זע"ו.

ונחזור לענין, כי הנה בהיות הולד במעי אמו, בכל המשך חדשי העיבור, מתברר הטוב

שנודק ונצרף, ויצאו ממנה הסיגים, מוכרח הוא, שיתערבו קצת ניצוצות טובים, מעורבים תוך רבוי הסיגים ההם, וצריך לחזור שנית, לברר ולנקות ניצוצות המועטים הטובים, מתוך הסיגים המרובים.

והנה המברר הסיגים מתוך הקדושה, לצורך תקון זו"ן, הוא ע"י אר"א. אלא שבתחלה, אבא לבדו הוא המברר אותם. כנזכר בטה"ז, בפרשת פקודי, ב) דכלהו ש"ך ניצוצין, שהם סוד אותם המלכים, כלהו אתברירו במחשבה עילאה שהוא אבא, כי אבא הוא שמזדיע טיפת זרע מן המוח שלו, לצייר ממנה הולד. ולכן האב הוא המברר הסיגים ההם וזורקם, ונוטל את הטוב והקדוש במוחין שלו, ואז נמשך ונותן הטיפה ההיא, בפומא דיסוד דלילה, ומשם יורד ביסוד הרחם דאימא, והיא מתעברת מאותה הטיפה, ומשתהה שם כל אותם חדשי העיבור, ושם חוזר להתברר יותר בירור א', ויוצאים ממנו, ונפרדים קצת סיגים שעדיין היו מעורבים בו.

ובזה תבין היטיב, מהו כוונת בחי' העיבור במעי אימא. והענין הוא, לב' סיבות: הא' הוא, לפי שנודע שהקליפות אין להם אחיזה אלא בזו"ן, אבל באימא אין להם שום אחיזה כלל, ומכ"ש משם ולמעלה, ולכן בהיות זו"ן תוך מעיה אותו הזמן בעיבור, הנה הקליפות והסיגים נבררים ונפרדים מעט מעט, ויוצאים לחוץ עד תומם, בהמשך הזמן הנזכר. עוד סבה ב', נתלית בראשונה, והיא, כי בהיות זו"ן בתוך אימא, הנה הם מקבלים תוספת הארה עצומה עד מאד, ועי"כ האורות הגדולים ההם המחברים שם יחד, הם מתגברים מאד מאד, ומתחזקים ודוחים את הסיגים והקליפות המעורבים בהם.

ואחר שנתבאר תועלת בחי' העיבור מה ענינו, צריך שנבאר שיעור זמן המשך העיבור, והנה זמנו הוא ט' חדשים כנודע. אמנם אין צורך שיהיו ט' חדשים שלימים, רק ח' חדשים בלבד, ויום א' שנכנס בחדש הט' מספיק, ואפילו היום הזה היתר, אינו אלא מפני יום הקליטה, שאינו

הגזרות ומראה מקומות

זהר תקון כ"ה ובגמרא שבת ק"ד. כתוב שקרא לא קאי. ד) ב"ק צ"ב.

ב) אות תרע"ג ובדפדפי דף רנ"ד:

ג) ריש א"ב דר"ע וילקוט תורה רמז ג', תקוני

שלימים במציאותם, לפי שניצוצות הקדושה רבות משלהם, נשארו עדיין מעורבים עם הסיגים שלהן, ולכן אלו הסיגים שלהם, עם אותם ניצוצות קדושה שנשארו מעורבות בהם, היו בבחי' דם אחר, שלא יצא לחוץ בזמן הלידה. אמנם נשאר תוך אימא עילאה עדיין, כדי שיושלם להתברר אח"כ, כמו שיתבאר.

והענין הוא, במה שידעת, כי אחר הלידה חוזר הדם ועולה למקום החזה שבו מקום הדדים של האשה, ושם מתהפך לחלב המניק את הולד. והענין הוא, כי כמו שבהמשך חדשי העיבור, מתברר כל הטוב שבחי' ספירות הראשונות מעט מעט, ומתחבר עם הולד, וממנו מתגדל מעט מעט, כך בהמשך חדשי היניקה, כתברר שאר הטוב שיש באלו הסיגים של ג' ספירות תחתונות מעט מעט, ונעשה חלב, ויונק אותו התנוק, ומתגדל עוד מעט מעט. וזהו טעם, למה כל ב' שנים הראשונים, אין הולד אוכל, אלא יונק חלב משדי אמו. והטעם הוא, לפי שצריך שאמו תברר לו, גם אותם הסיגים של ג' אחרונות שבו, כמו שביררה לו שאר ספירות עליונות בסוד העיבור כנזכר.

ונבאר עתה טעם, למה זמן היניקה הם כ"ד חדשים כנודע. והענין הוא, כי הנה אין הולד יונק כל החלב בפעם א', אלא מעט מעט יונק, מידי יום ביומו, והולך ומתגדל. הנה החלב ההוא שיונק התינוק, הולך לאצטומכא, ואח"כ אל הכבד, ואחר כך אל הלב, ואז הלב שולח לכל האיברים, כנודע, ואמנם בתחלה שולחו אל הכתר שבו, כי המלך אוכל תחלה, ואח"כ השרים, ואח"כ המון העם. ולכן תחלה שולחו אל הכתר, ואח"כ אל המוחין, ואח"כ אל כל הגוף. והנה עיקר מזון החלב הזה, הוא להשלים הסרון הג' ספירות תחתונות, שלא נשלם בירורם כנזכר. ולכן החלב אחר שעלה אל הכתר, וחוזר ויורד בסדר המדרגות כנזכר, צריך שיעבור ח' ספירות, אשר מן הכתר עד סוף הנצח, שכבר נתבררו ונשלמו, ואח"כ יכנס בהוד, כדי להשלים חסדונו, הנשאר בסיגים שלו כנז"ל. ולכן צריכים זמן ח' חדשים, עד שיושלם בירור ספירת ההוד, ותתחלק ותעבור דרך ח' ספירות, עד שתגיע למקומה. ועל ד"ז, ח' חדשים אחרים, לברור

של הולד מעט מעט, והולך הולך ומתגדל מעט מעט, ממה שמתברר תמיד, עד שנשלם בירורו בחדשי העיבור, ואז נשלם גדולו, ואמנם הסיגים הנפרדים מן הטוב שבו, שהם סיגים גמורים שאין בהם הנאה ותועלת לגוף הולד, הוא נעשה דם טמא, ומתקבץ תוך רחם האשה עד זמן הלידה, ואז נפתח רחמה, ויוצא ממנה הולד, מבורר וזך. וגם יוצאים ממנה הסיגים שנפרדו כמנה, ונתהוו בסוד דם טמא של היולדת כנודע.

אבל צריך שתדע, כי אע"פ שביארנו, כי אלו הסיגים היוצאים בעת הלידה, הם דם טמא, אין הענין כך כפשוטו, אבל פירושו הוא: כי הוא נקרא דם טמא, בערך אותו הולד שנתהווה מן הטוב המבורר. אבל ודאי שלגבי מדרגה אחרת למטה ממנו, יהיה דם טוהר. המשל בזה: כ"א זה הדם היוצא, הוא ממקור אימא עילאה דאצילות, כאשר ילדה ז"ן, אף על פי שבערך ז"ן, הם סיגים ודם טמא, עכ"ז יש בהם ניצוצות קדושה שאינם ראויות לבחי' גוף ז"ן עצמם, ובערכם נקראים סיגים גמורים, ולכן הדם והסיגים ההם, יחזרו אח"כ בסוד העיבור, תוך נוקבא דז"א, ושם יחזרו להתברר, והטוב שבו יתהווה ממנו ולד שלה, והסיגים והדם שנשארים מן הברור הזה, נקרא סיגים בערך האצילות, ויורדים בבריאה, ושם חוזרים להתברר החלקים הראויים אל הבריאה, והשאר יורדים בבחי' דם ביצירה. ועד"ז יורדים ומתבררים, מדרגה אחר מדרגה, בכל הפרטי פרטים, עד שיורדים בנוק' דז"א דעשיה. ומה שיכול להתברר שם, הוא הטוב שבסיום הבירור, ומה שיוצא ממנה בבחי' דם הלידה, הם סיגים וקליפות גמורות, אשר לא יצלח לכל, והם הקליפות שתחת עולם העשיה, כנודע כי שם מקומם.

ונחזור לענין, כי הנה כל הדם והסיגים, שיוצאים ממקור אימא בעת לידת ז"א, הם ממה שהוברר מח' ספירותיו, מן הכתר עד הנצח שבו כנזכר, לפי שהם סיגים גמורים, אבל הסיגים שהובררו מג' ספירות אחרונות אלו, לא נבררו לגמרי, לפי שעדיין יש בהם תערובת ניצוצות קדושה. ולכן כשנולד ז"א, יצא לחוץ שלם בכל י"ס שבו, וגם היהוד ויסוד ומלכות, יצאו עמו מבוררים בלתי סיגים, אלא שעדיין אינם

הדם נמשך למטה, ויוצא ממקור הרחם, הנה להיותו דינים, כל מה שמתפשט למטה, מתגברים הדינים, ולכן הוא טמא. אבל כשהדינים מתעלים למעלה, נחלש כחם לרחמים. ולכן כשעולה הדם למעלה, בסוד הוי"ה דע"ב דיו"ד"ן, בסוד ד' יודי"ן שבו, נהפך לרחמים, ונעשה חלב לבן, שהוא בגימטריא מ', כמספר ד' יודי"ן הנו"ל.

ונחזור לעיל, שנלע"ד לקיים מ"ש לעיל, מענין הנצח, שעליו נאמר בהדי הוצא לקי כרבא. הענין הוא, כי דאי שהנצח הוברר, ועלה לחשבון חדשי העיבור כנו"ל. אבל עכ"ו, כיון ששניהם הנצח והוד, הוו תרי פלגי גופא, והנצח משותף ומערב עם ההוד, ולכן כיון שההוד לא הוברר, גם הנצח נפגם עמו, כי בהדי הוצא לקי כרבא. ועדיין צריכים תיקון, ולכן גם הוא נמנה בכלל הספירות הצריכות להתברר בימי היניקה. ונמצא כפי זה, כי הג' ספירות המתבררות בימי היניקה, הם: נצח, הוד, יסוד. כי המלכות היא נוק' דו"א, ואינה נכללת בחדשי יניקת ז"א, כי יש לה ימי יניקה שלה לעצמה כ"ד חדשים אחרים. וזוה יובן מ"ש לעיל, כי יש תינוק שהולך על רגליו אחר ח"י חדשים, לפי שנגמר בירור הרגלים, שהם הנצח וההוד, כנלע"ד לישיב הנו"ל.

דרוש ד',

בביאור ג' זמנים שהיו אל ז"א:

(ה) ביאור ג' זמנים שהיו אל ז"א: עיבור ראשון, ומוחין, ויניקה. הנה נתבאר לעיל, כי בעיבור הא', היה ז"א בבחי' תלה כליל בתלת. וכבר נתבאר, שאין הכונה שהיו ממש ג' תוך ג', אלא שהנה נצח הוד יסוד דא"א, הם מתלבשים תוך ז"א כנודע, וכמו שהנהי"י דא"א נכלל בחג"ת שלו עצמו, כן אלו הנהי"י דו"א היו ער"ו, ששמשו לוק באופן זה: כי הנצח הנה הוא מדה אחת לבורה, ושמש כאלו היא ב'

היסוד, וחי' חדשים אחרים, לברוד המלכות. הרי הם כ"ד חדשי היניקה.

וא"ת, בשלמא ספירת ההוד, די לה בח' חדשים, אבל ספירת היסוד צדיכה ט' חדשים, מפני שנוסף בה מעבר ספירת ההוד, וכן ספירת המלכות צריכה י' חדשים, לעבור גם מעבר דיסוד. והתשובה לזה הוא, כי הנה הח' ספירות עליונות, כבר היו מבוררים לגמרי כשנולד, קודם שיתחיל ליינק, אבל הג' ספירות התחתונות, שלשתם מתחברות להתברר ביחד בפ"א, ולא בזה אחר זה, כרי שיצטרך לחשוב זמן, שנתאחרה זו מחבירתה, אבל מ"ש הוא, שהצטרפות זמן בירור שלשתם, צריכה כ"ד חדשים.

וזוה תבין, איך התינוק כשנולד, אינו יכול לילך ע"ג רגליו כלל, ואח"כ ע"י מה שיונק בכל שעה, נוסף כח ברגליו לעמוד עליהם ולילך והענין הוא, כי הנה ז"א יש לו שש קצוות, וכשהיה בתוך העיבור, היה תלת כליל בתלת, כי הנצח הוד יסוד שהם הרגלים שלו, היו כלולים למעלה, בתוך חסד גבורה תפארת, ואחר שיצא ממעי אמו, מתחילים נצח הוד יסוד שלו להתגלות מעט מעט, כפי החלב שיונק, ומתפשטים מעט מעט, ואחר שנגמר הבירור שלהם לצאת מתוך הסיגים, ולהתחבר בגוף הולד בסוף כ"ד חדשים של היניקה, אז נגמר גילוי רגליו לגמרי, והולך על רגליו, ואמנם לפעמים הולד הולך על רגליו, אחר י"ח חדשים, והוא סברת מי שאמר, שזמן היניקה הם ח"י חדשים, והטעם הוא, לפי שכיון שנגמד תקון נו"ה שהם הרגלים, אע"פ שלא נתקן גם היסוד, יכול להלך על רגליו, כי ההליכה נתלית ברגלים.

ונבאר טעם, למה הדם מתהפך לחלב; בעלותו למעלה ברדי האשה, והטעם הוא, לפי שהדם נעשה מן אחרים דאיהה הפשוטים, שהם בגימטריא ד"ם. והוא בחי' דינים ולכן בהיות

הגהות ומראת מקומות

מב"ש שער ה' ח"א פט"ו. תע"ס שיעור י"ב מן אות ר"ז.

(ה) ע"ח שער הכללים פ"ו ז' שער דרושי הצלם פ"ג ופ"ו שער פרטי ע"מ פרק ב', שער מאמרי ריזל בפרקי אבות פ"ה במאמר בן ה' שנים למקרא.

הנצח והוד יסוד שלו, שהיו בתחילה שרש ועיקר הכל.

וסיבת גדלות זה הוא, לפי שמן הדדים של אמו, העומדת במקום החזה שלה, שהוא באמצע החג"ת, הוא יונק, ונתבאר אצלינו בסוד ועבור, שהוא אותיות: ע"ב, ד"ו. כי ג"פ ע"ב הם בחג"ת, ושלתם יחד הם ד"ו. וב' בחי' אלו, נרמז במלת ועבור: ע"ב, ר"ו. והנה הם מתחברים באמצע, ונעשים בחינת הדדים, ואז נתוסף שם בחינת ההוי"ה, וזהו ועבור ה' על פניו וגר', ואז נעשו שני הדדים, כי ועבור ה' הוא בגימטריא שד"י, שהוא בחינת השדים והרדים. ולכן בהיות התינוק יונק משם, נגדלים חג"ת שלו, ונשלמים להיות ר"ק שלימות. אבל עדיין המחזין שהם חב"ד שלו, לא היו מתוקנים, וזה נמשך עד סיום ב' שנים של היניקה.

אח"כ התחיל תקן הכלים (מברי"ש ש"ה ח"ב פ"ו) של המח משם ואילך, עד היות לתינוק שלשה עשר שנים ויום א'. ואחר כך נכנסו המחזין ממש, תוך אלו הכלים, שנתקנו בהמשך הזמן הזה, שהוא מאחד ב' שנים של היניקה, עד תשלום י"ג שנים ויום א'. וענין התיקון הזה הוא, בזה האופן שנבאר: הנה נודע, כי האדם בלילה כשהוא ישן, נפשו יוצאה ממנו, ומקבל הארה גדולה. אבל בהיותו עדיין קטן, שלא השלים י"ג שנים ויום א', אעפ"י שגם נפשו עולה למעלה ו) בכל לילה, אינו מקבל הארה גמורה, אמנם הוא מקבל הארה מן מחזין שלו העליונים, העתידיים לבא לו אחר י"ג שנים ויום א', ומהם מקבל עתה קצת הארה מועטת, שיעור שיוכל לתקן הכלים עצמם של המחזין, ולהגדיל ג"ר שבו, לפי שעדיין אין בו, אלא ר"ק שלימים.

והנה אחר תשלום שתי שנים של היניקה, בא לו הארה מג' מחזין עילאין ההם, ובאים לו הארת ג' המחזין ההם, מלובשים בתוך הכלי של נה"י דאימא, ונודע, כי עיטרא רחסדים היא תוך היסוד דאימא, וזה היסוד דאימא, שיעור התפשטות התלבשותו הוא, עד סיום

מדות קטנות, הנקדאים נצח וחסד, ונמצא שהיו ב' ספירות, אלא שאורך שניהם, אינו אלא אורך ספירה אחת בלבד, וכן היה בהוד, וכן היה ביסוד, וזהו אומרים תלת כלילן בתלת.

והנה ענין היסוד, איך שמש לשנים, הוא באופן אחר, והוא, כי הנה נודע, שרגלי אר"א הם מסתיימים בחצי תפארת דא"א, וז"א מתחיל משם ולמטה, ובזמן העיבור הנז', נכלל חצי התחתון ותפארת דאריך, בחציו העליון, וקבל הארה ממנו ואח"כ עלה גם היסוד דאריך, ונכלל בכל שני חצאי התפארת שלו, בהיותם נכללים יחד כנו', ומכחם יצאו ונתהוו התפארת והיסוד של ז"א, ונמצא כי יש תוספת אור בתפארת, מבשאר החלקים, לפי שכאשר נכלל חציו בחציו מיניה וביה, נוסף בו אור גדול, מכח מה שנכללו יחד, יותר מכשנכלל הנצח בחסד, וההוד בגבורה, ומלבד זה נוסף כח א', והוא, כי גם היסוד נכלל בת"ת, ולכן היה כח בהם, להתהוות הת"ת היסוד דז"א, מן היסוד דא"א, לפי שנכלל למעלה.

ומן חצי התחתון דת"ת דא"א, נתהוו ג' מחזין דז"א, שהם חב"ד שלו, ואעפ"י שאמרנו, שהיה בסוד עיבור, בבחי' תלת כלילן בתלת בלבד, הענין הוא, כי ודאי שיש אל התינוק בהיותו במעי אמו בחינת ראש ומחזין, כי מבשרינו נחזה אלוה, אלא שכיון שאין המחזין ההם ראויים לילד, אינם עולים בשם, אבל פשוט הוא, שיש לו ראש ומחזין.

אח"כ כאשר נולד, ע"י היניקה שהוא יונק משדי אמו, נגדל יותר בהמשך זמן חדשי היניקה, וזה ענין גדלות הזה, כי הנה בהיותו בסוד העיבור, עיקר מציאות ז"א לא היה, רק ג' ספירות תחתונות, שהם נה"י שבו, לפי שהויותו הוא מן הנה"י דא"א כנוכח, אלא שהיו בסוד ר' מדות קטנות כנו', והיו החג"ת שלו בכח ולא בפועל, לפי שעיקר ושרש ארכם לא היו, רק שיעור ג' מדות דנה"י לבדו, ר"ק שלו היו בבחינת ר' חצאים, ואח"כ ע"י היניקה נגדל, כי גם החג"ת שלו נעשו מדות שלימות, כמו

השליש העליון של תפארת דו"א, ששם הוא מקום החזה, ודע, כי כל הגדלת ז"א עתה אחר זמן היניקה, הוא ע"י זו העיטרא דחסד, שהוא מחצית הרעת דו"א. לפי שז"א נק' אילנא דחיי, ואין האילן גדל, אלא ע"י המים המתפשטים בו. והנה החסדים האלו, שהם חמשה חסדים, הם המגדילים אותו, כנודע כי עיטרא דחסד הוא לזכר, ועיטרא דגבורה היא לנקבה. ואמנם אין המים האלו שהם החסדים, יכולים להראות כחם כ"כ, כ"ז שהם מכוסים תוך היסוד דאימא, שהוא עד החזה, ומשם ואילך, נגלים, ומראים כחם והגדלתם. והנה שיעור המשך כסויים והתלבשותם, הוא ר' ספירות ושליש, שהם: כתר חב"ד, ח"ג, ושליש עליון דת"ת. והם שיעור ר' שנים ושליש. ואח"כ הרעת שלו מתחיל להאיר.

וזהו מה שארז"ל, הפעוטות מקחם מקח במטלטלין. והנה פעוטות נקרא, כשהם בן ר' שנים ויום א', כנגד ר' שנים ושליש שביארנו, ואז יש לו דעת מגולה במטלטלין, שהם ר"ק שבו, כנודע, כי הה' חסדים מתפשטים, מחסד עד הוד, ואח"כ נכללים ביסוד. ואלו הר"ק, נק' מטלטלין, כי אלו מתטלטלין ועושים כל ההקפף וכל הצרופה. אבל בקרקעות, שהיא בחי' המלכות אין לו עדיין דעת שם. וכבר ידעת, כי במסכת גיטין דף ג"ט ע"א, יש מי שסובר, שאין מקח הפעוטות קיים, עד שיהיה כבר ח'. כבר י', וטעמו הוא, לפי שמונה ב' של היניקה, ועוד ר' שנים ושליש יותר, הרי הם ח', או ט' שנים. והנה אחר שעברו ט' שנים הנו', ונתגלה הרעת, שהוא עיטרא דחסד, תכף נתגלו כל הה' חסדים ברגע א', באופן זה: כי הנה הב' חסדים נתפשטו בחורג דו"א, בהיותם עדיין מלובשים תוך יסוד דאימא. וג' החסדים האחרים, נתפשטו בנה"י דו"א בגלוי גמור חוץ משליש העליון של הת"ת, כי שם עדיין מקום עטרת היסוד דאימא. והנה החסדים הנו', הם בבחי' המים היורדים למטה בשרש האילן, ומשם חוזרים לעלות ממטה למעלה, עד ראש האילן, ומגדלים אותו בעת עלייתם למעלה. וכן עושים החסדים הנו' בז"א, הנק' אילנא דחיי. ואמנם בעת עלייתם למעלה, אין צריך כ"כ

זמן כמו שירדו למטה, שהיו ר' שנים ושליש, לפי שהב' חסדים נתפשטו כבר בחורג, ועליית אלו החסדים אינה אלא למעלה בראש, לתקן המוחין, ולהגדילים, שהם: כחב"ד, ר' שנים. ועם ט' שנים הראשונים הנו"ל, עד שנגלו החסדים, הרי הם י"ג שנים, ואח"כ הוא איש גמור, ואז נכנסים בו המוחין העקריים שלו, הראויים להוליד. אמנם אחר ט' שנים הראשונים, אשד נתפשטו החסדים דרך ירידה עד ההוד שבו, אעפ"י שעדיין לא חזרו לעלות, כבר ביאתו ביאה, כמו שארז"ל. אמנם עדיין אינו ראוי להוליד, עד י"ג שנה, שכבר עלו החסדים, והגדילו ונתקנו המוחין כנו', אם לא ע"ד מקרה. ונבאר ענין אלו החסדים, איך מגדילים אותו, נודע, כי האור המכוסה, אינו מאיר מחצית שיעור, מה שמאיר בהיותו מגולה. לכן החסדים הג' פחות שלישי, שנתפשטו מן החזה ולמטה, שהוא במקום הגלוי, הם מאירים כפלים, ממה שמאירים העליונים המכוסים. ונמצא כי החסדים העליונים אם היו נגלים, נתוסף הארתם כפלים, ממה שהם עתה. וע"י אלו החסדים התחתונים המגולים, נגדלים גם הם, ומתגלה כפל האור שבהם, באופן זה: כי הנה החסד שבת"ת, שלישי העליון מכוסה, ושני שלישים התחתונים נגלים.

ונדבר עתה בחסדים המגולים, כי הנה אלו ב' שלישים המגולים, נכפלה הארתם, ולכן השליש האמצעי נכפל, והאיר בשני שלישים תחתונים של הת"ת. ושליש התחתון, ממנו נתהווה ונעשה הכתר של נוק' דו"א. והחסד המגולה שבנצה, גם הוא נכפל, וחציו הספיק להאיר בכל הנצח דו"א. ומחציו נתהווה החכמה של נוק'. והחסד המגולה שבהוד, גם הוא חציו היה בהוד דו"א. וחציו לבינה שבנוקביה.

ועל ד"ז היה גם בשני חסדים ושליש העליונים המכוסים. כי בעליית הארת החסדים התחתונים למעלה, נתוספה הארתם ונכפלה כנו'. וזה עניינם: כי הנה החסד שבחסד נכפל, וחציו הספיק לעצמו, שהוא שלישי חציו. וחציו שהוא שלישי חציו אחרים, עלו למעלה, והשליש, עלה בחכמה דו"א. וחציו השלישי, בדעת שלו, בצד ימיני, בעיטרא דחסדים שבו. וכן החסד

עם הכתר דנוקביה, שהוא מלכות, שניהם ממקור אחד הצובים.

טעם למה אין הכתר נמנה בכלל הייס:

(ז) גם בזה תבין טעם, למה אין הכתר נמנה בכלל הייס, כי התחלתם הוא מן החכמה הנקראת ראשית, משם ולמטה, כנודע אצלנו. והטעם הוא, לפי שהכתר לא נתקן אלא אחרון מכל הספירות של ז"א, כאשר נתקן הכתר של הנקבה כנזכר. ולכן לעולם אנו מונים ט"ס, מן החכמה עד היסוד והם: חב"ד, חג"ת, נה"י. ואין אנו מונים, לא את הכתר דז"א ולא המלכות.

ואחר שביארנו התחלקות החסדים בכל קומת ז"א, נבאר מה שביארנו לעיל, כי עיי כן נגדל הו"א לי"ס שלימות, ונתקנו הכלים של המוחין. והענין הוא, כי הנה נתבאר, שחצי תחתון של הת"ת דא"א, ממנו נעשה חב"ד דז"א, בבי' זמני ראשונים שלו, שהם: זמן העיבור, שהיה בבחי' תלת כלילן בתלת. ובבחי' היניקה, שהיה לו ר' קצוות. ועתה אחר זמן היניקה, עד תשלום י"ג שנה, נגדל באופן זה: כי החב"ד הראשונים הנזכר נתעלו עתה, ונעשו כלי אחד לבד, הנקרא כתר. ובתוכו נכנס אותו שלישי אור החסד כנו'. ואח"כ הוי' קצוות שלו הראשונים: חג"ת, נה"י, גם הם הגדילו, עיי החסדים העולים כנו', באופן זה: כי הנצח והחסד שבקו ימין, יש בהם ר' פרקים, שהם ר' שלישים, הגדילו והיו ט' שלישים. כי הבי' שלישים עליונים של החסד, נעשה מהם כלי, הראוי לקבל בו מוח הנקרא חכמה. ושליש תחתון דחסד, עם שלישי עליון דנצח, נעשה מהם ספירת החסד. ובי' שלישים תחתונים דנצח, נעשה מהם ספירת הנצח. וכן על ד"ז היה בקו שמאלי, כי מן הגבורה וההוד, נעשה בינה. שהוא הכלי הראוי לקבל בתוכו מוח הנק' בינה. גם נעשה מהם הגבורה וההוד. וכן ע"ד זה בקו אמצעי, כי מן הת"ת והיסוד, נעשה כלי

שבגבורה נכפל, וחציו הספיק לעצמו, שהוא שלישי חצוי. ושליש האחר, עלה בבינה שבו. חצוי השליש, עלה ברעות, בעיטרא דגבורה שבו.

ונמצא, כי החב"ד יש בכל אחד מהם שלישי אור חסד. ובחג"ת ונר"ה, יש בכל אחד מהם שלישי חצוי של אור חסד. והטעם לזה הוא, לפי שהנה הדעת, אינו ספירה בפני עצמה כנודע, אמנם הוא בחי' היסוד, המכריע בין חר"ב, ומוזוג אותם. ונמצא, כי הדעת נחלק לחצאין, וחציו מצד החכמה, וחציו מצד הבינה. והרי הוא, כאלו יש בחכמה שלישי חצוי אור חסד. ובבינה שלישי חצוי ג"כ. כמו שיש בחג"ת נ"ה.

והנה שלישי החסד שבשליש העליון דת"ת, גם הוא נכפל, וחציו הספיק למקומו. וחציו עלה עד הכתר דז"א. ודע, כי גם השליש התחתון דחסד שבת"ת, שאמרנו למעלה ממנו נעשה הכתר של נוקבא דז"א, נחלק לשנים. וחציו נשאר בכתר הנקבה, וחציו עלה בכתר דז"א. והטעם הוא, לפי שלא יהיה כתר דז"א, גרוע מן החב"ד, שיש בכל אחד שלישי שלם כנזכר. וגם, כדי שלא יהיה גרוע כתר דז"א, מכתר דנוקביה, שיש בו שלישי שלם, ובכתר דז"א חצוי שלישי לבד. אבל עתה, יש בכתר שלו שלישי שלם, ובכתר שלה חצוי שלישי לבד.

ודע, כי שני חצאין של שלישי החסד הנו', שעלו בכתר, עלו ביחד, ולא בזה אחר זה. ובוזה תבין פסוק, והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה. כי הוא הענין, דכתר דז"א ונוקביה, שבתחלה היו שלישי אחד, ואח"כ נתחלק בין שניהם. ולהיותם שניהם מן שלישי אחד, נקרא יום אחד. וגם לפי שאינו ביחוד לא לז"א לבדו, ולא לנוקביה לבדה, לכן נאמר בו, לא יום ולא לילה, אמנם הוא בשתוף לשניהם יחד. גם זהו סוד, בי' מלכים המשתמשים בכתר אחד. גם בזה תבין מה שאמרו בספר יצירה, נערץ סופן בתחלתם. כי הכתר דז"א,

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ה שער מוחין דצלם פ"ו ו' ושער דרושי הצלם פ"ו. תע"ס מן אות ק"צ בשיעור י"ב.

הפשוטות שהם כ"ו, הרי מ"ה וכ"ו, כמנין אל"ם. וזהו סבה, למה בהיותו בבטן אמו, הוא אל"ם, ואין בו כח לדבר, ולהיות כי ג' המוחין ההם, היו אז ממצצית תחתון דת"ת דא"א, לכן מוח החכמה דז"א, לא נתחלק לל"ב נתיבות, וגם הבינה שבו, לא נתחלקה לחמשים שערים, וגם הדעת, לאלף אלפין אדרין ואכסדראין, כנ"ו באדרא נשא ואדרת האזינו. אמנם היו ג' המוחין ההם, בבחי' כללות לבד.

אח"כ כשנולד ויצא ממעי אמו, ינק משדי אמו, ובכח היניקה ההיא, נתגלה פרטות המוחין ההם, והחכמה, נתחלקה לל"ב נתיבות, והבינה, לחמשים שערים, והדעת, לאלף אלפין אדרין ואכסדראין, וניכר בהם פרטיהם, וזהו הטעם, שבזמן היניקה, נולדים הל"ב שיניים, והטוחנות בפיו של התינוק, שהם נמשכים מל"ב נתיבות חכמה, שנתגלו עתה ע"י היניקה.

וזהו סוד פסוק, ולבן שיניים מחלב, כי אותיות ל"ב, ושל ולבן, הוא ל"ב נתיבות חכמה, ונר"ן של ולבן, הם חמשים שערי בינה, ואות וא"ו של ולבן, הוא מוח הדעת, שהוא סוד ו' כנודע, והרי, כי ג' המוחין, נרמזו במלת ולבן, גם נרמזו בו הל"ב שיניים, שבאים מבחי' ל"ב נתיבות, וכ"ו נמשך, ע"י היניקה של חלב אמו, וזהו ולבן שיניים מחלב.

והנה אז נקראו אלו המוחין, שם אלהיים מלא, כי כן אותיות אלהיים, הם אותיות מליא"ה, גם הם אותיות: מלא"י"ה, כי המוחין הנקראים י"ה, נתמלאו במציאותם, והנה ל"ב אלהיים שבפרשת בראשית, כלם נרמזים במוח החכמה שבזמן היניקה, והבן זה.

גם אלהיים בגימטריא פ"ה עם הכולל, לרמז: כי בתחלה שהיו ז' מוחין מבחי' אל"ם שיש באלהיים, גם הולד היה אז אלם בלתי דבור, ועתה בזמן היניקה, נפתח הפה שלו לדבר, כי כבר המוחין שלו, הם מבחי' אלהיים שלם, וזהו סוד, מי שם פה לאדם, או מי

של המוח הנקרא דעת, וגם נעשה מהם הת"ת היסוד.

ונמצא, כי כל בחי' ב' שלישים, הגדילו שלישי, ונעשו ספירה אחת שלימה, של ג' שלישים, אבל עם כ"ו נודע, כי אין ביסוד רק תרין פירקין, שהם: יסוד, ועטרה, ונמצא כי כשנחלק לג' שלישים, ונותן שלישו העליון אל הת"ת, אינו פרק שלם נפרד בפני עצמו, באופן כי מן פרק אחד של היסוד, יש בו שתוף לת"ת וליסוד, וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר, כי גוף וברית חשבינן חד, וכ"ו נעשה, ח) עד תשלום י"ג שנה, ואח"כ (ע"י שכ"ה פ"ו ד"ה נל"ח) ירדו המוחין עליונים הנקראים חב"ד דז"א, ונכנסו בתוך ג' הכלים שלהם הנז', ובוה שלם מציאות ז"א.

דרוש ה' על הנז"ל:

(ט) עוד בדרוש הנז' כבר הודעתך, כי בעיבור ראשון, היה ז"א בבחי' תלת כלילן בתלת, וביניקה, נתפשטו ו' קצוותיו, ובעיבור שני, נתוספו לו המוחין, שהם ג' ראשונות שלו, אבל דע, כי אין ספק, שהעובר בהיותו בסוד העיבור, יש לו ראש, שהם ג' ראשונות שבו, ומכ"ש בזמן היניקה, וא"כ מה ענין הראש, שנתחדש לו בעיבור ב', אבל דע, כי הנה שיעור קומת ז"א, היא בחצי תחתון דת"ת, ובנה"י דא"א, והוא מלביש את הבחי' הזו, וזה ההתלבשות נעשה, ע"י זווג של אר"א, שהוציאו את ז"א, והוא עצמו, המלביש את א"א, מחצי ת"ת תחתון שבו ולמטה כנז'.

ואמנם מזה הממצית התחתון, של ת"ת דא"א, נעשה הראש, הכולל לג' ראשונות של ז"א, בהיותו בסוד העיבור בבטן אמו, ואז המוחין שלו היו, בסוד אותיות אל"ם, מן אלהים, והנה אל"ם בגימטריא ע"א, שהוא הוי"ה דמ"ה דאלפ"ן, ועם חשבון ד' אותיות ההוי"ה

הגהות ומראה מכומות

סוף פ"א, שער דרושי הצלם פ"א ופ"ו, שער הכחונות דרושי הלילה פ"ו, ודרושי ר"ה פ"ה, תע"ס שיעור י"ב מן אות ר"נ עד אות רס"ח.

ח) סוף ספר מבוא שערים מאמרים דר"ה.

ט) מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ו שער הפסוקים וישב

בענין שר המשקים ותאופים, ע"ח שער המוחין

זהו טעם, למה אבר הגרון מקום צר מאד, יותר צר מן הראש, ומכ"ש מן הגוף. אבל הטעם הוא, כי הוא ממוחין דקטנות, ולכן הוא קטן וצר ואינו רחב, ועוד, כי הנה הוא בחי' דינים קשים, ונודע כי הדין הוא אש, שמתקמט ואינו מתרחב.

הנה הראש של ז"א, כשירדו הג' מוחין דקטנות למטה בגרון, נשארו הכלים שלהם, שהם ג' חללים דגלגלתא, שנעשו התלבשות בחצי התחתון דת"ת דאריך, ונשארו כלים ריקנים בלתי מוחין בתוכם, ואז אלו החללים, נתהוו בבחי' הקרומות, שעל המוחין. והיו הליב שבילין דחכמה, וחמשים שערי בינה, ואדרין דדעת, ניכרים בהם, בבחי' היותם קרומות וצנורות.

ואח"כ נגדלו חג"ת של ז"א, כנו"ל בדרוש שקדם לזה, ומהם נעשה בחי' עצם הגלגלתא, החופה על אלו הקרומות הנזכר. ואח"כ נכנסו בתוך הקרומות ההם, המוחין העיקריים דגדלות, שהם ד' הויר"ת: דמלוי ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, בהיותם מלובשים תוך נה"י דאימא כנודע. ואז אלו המוחין דגדלות, נתפשטו בכל הגוף, כי מוח החכמה נתפשט בקו ימין: בחח"ג שבו. ומוח הבינה: בבג"ה. ומוח הדעת: בדעת, ות"ת, ויסוד שבו.

הנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, כי ג' בחי' יש במוחין אלו דגדלות דז"א, שהם ג' אותיות צלם, זהו פירושם האמיתי: כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הוצרך חכמה להכלל בישראל סבא, והוצרכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה, ושם למטה, היה הזווג של אור"א, והוציאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בבטן התבונה, ואח"כ ילדה התבונה את המוחין האלו, ויצאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוצץ, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי' גילוי, והנה עתה, נה"י התבונה, הם למעלה מראשו של ז"א, והרי זו בחי' ראשונה

ישום אל"ם, פירוש: כי אימא עילאה הנקרא מ"י, הנה ע"י היניקה שמניקה את ז"א הנקרא אד"ם, שהוא הויר"ה דמ"ה דאלפי"ן, שם לו פה לדבר, וכשהיה בזמן העיבור, אז מי שהוא אימא, ישום אלם לז"א, כי אז היו המוחין שלו אלם מאלהים כנו", שהוא הויר"ה דמ"ה עם כ"ו, כי מ"ה הוא: מ"ם ה"א, בגימטריא אלהיים (וכן אלם ט) ואלהים, הם מ"ה וכ"ו, ואמנם עתה, ג' המוחין שלו, הם ג' שמות של אלהיים.

ובבחי' זו, נקראים המוחין: רא"ש, כי אות ר', מורה: על אחורים פשוטים דאלהים, ואות ש', מורה: על אלהיים דמלוי יחי"ן, ואות א', מורה על הכללות של שם אלהים, וזהו סוד פסוק ויבא דוד עד הראש, אשר ישתחוה שם לאלהים, ואמרו רז"ל (י) בקש דוד לעבוד ע"ז, והענין הוא, במה שהדעתך, כי כל הקליפות נאחזים במוחין אלו דאלהיים דקטנות, שהם בחי' הראש כנו", כי הוא בגימטריא אלהים בכל בחינותיו, ורצה דוד להחריב העולם, ולהחזיר אלו האלהים למקומם בראש, כמו בזמן הקטנות והיניקה, וזהו סוד, (כ) אין אדם חוטא, אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות, כי נתמלאים המוחין, מרוח אחרת, של דין הקשה הנאחו באלהים.

אח"כ ככלות זמן היניקה, נגדל התינוק, והמוחין האלו נגדלים, עד תשלום י"ג שנה, וזה ענינו, כי הנה אלו המוחין שהיו לו בימי היניקה, היו מן התבונה, ועתה הם יורדים למטה בגרון, ושם נכללים, כמבואר אצלינו, בדרוש פרעה ומצרים, ושר המשקים ושר הטבחים ושר האופים ועי"ש. ולפי ששורש מוחין אלו, הם מן התבונה, לכן יורדים בגרון, כנודע כי הגרון היא בינה, ולכן גרו"ן בגימטריא ג"פ אלהיים, כי משלשת מוחין אלו דאלהיים, מהם נעשה בחי' גרון דז"א, ולפי שהגרון הזה נעשה מן אלו האלהיים, לכן הבינה נקראת אלהים, וגם לכן הבינה תקרא מוח, כנזכר בסה"ז במקומות רבים, לפי שהיא בחי' הגרון, הנעשית מאלו האלהים, שהם מוחין דקטנות, אבל עיקר מוח, אינו אלא מן החכמה, וזכור כלל זה.

חגהות ומראה מקומות

(ט) צ"ל מאלהיים. (י) סנהדרין ק"ו. (כ) סוטה ג'. וזה בראשית קכ"א. ועיין תוספתא שביעית פ"ב.

ההוא, וזו בחי' ראשונה. ומה מוחין יש לו, אחר שנולד, הנקרא זמן היניקה. ומה מוחין יש לו, אחר שנגדל, ונקרא איש. והרי הם ג' זמנים, הנקרא אצלינו: עיבור, ויניקה, ומוחין.

דע, כי כל בחי' מוחין דו"א, בכל ג' זמנים הנזכר, אינם אלא ע"י זווג אר"א. כי אבא מזריע טפת לובן, ואימא מזרעת טפת אודם. ובי' טפות אלו, מצטיירות תוך רחם אימא, בסוד המשך זמן העיבור, ומצטייר משתייהם פרצוף א' כלול מי"ס, והוא זך ודק ורוחני מאד יותר מן הז"א, ונקרא נשמה שלו. וכמו שבנשמה של אדם התחתון, אינו נכנסת בו, עד תשלום י"ג שנה, כן אלו המוחין של ז"א, שהם הנשמה שלו, אינם נגמרים לכנס בו, עד תשלום י"ג שנה.

ודע, כי יש עיבור ויניקה ומוחין, בבחי' הכלים, הנקרא גוף האדם. ויש בחי' עיבור ויניקה ומוחין דאורות ג"כ. ואמנם אין ספק, שאף בהיות העובר במעי אמו, בזמן העיבור, יש לו חיות ומוחין, ומכש"כ בזמן היניקה, ומכש"כ בזמן הגדלות.

דע, כי ג' בחי' המוחין האלו, שיש לז"א בג' זמנים הנז' הם מתלבשים תחלה, תוך הכלים של נה"י דאימא, הנקרא תבונה. ואח"כ נכנסים תוך גלגלתא דז"א. אבל צריך שתזכור מה שהודעתך, כי כל ספירה וספירה, יש לה ג' בחי', הנקראים כלים ולבושים, והם: חצון, ואמצעי, ופנימי. ובתוך ג' כלים האלו, יש ג' בחי' אורות, שהם רוחניות הכלים. והם: נפש, בחיצון, ורוח, באמצעי, ונשמה, בפנימי. וג' אורות אלו, הם בחי' א"פ. ועוד יש כנגדם אר"מ, והם ג"כ ג' בחי'.

ועיין כמה שביארנו בכונת קריאת שמע של שחרית, איך יש מוחין דעיבור: אר"פ, ואר"מ, בתוך לבושים שלהם דנה"י דאימא, הנקראים תבונה. וכן בזמן היניקה, יש לו מוחין אחרים: באו"פ, ומקיף, ולבושים אחרים

אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א"מ על ראש ז"א, ועדיין לא נתלבשו בנה"י דתבונה. הבחי' הב' הוא, שהנה"י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי' הראש, שהיה לו לז"א בזמן היניקה, כנז"ל, ואז המוחין הנז' דגדלות דז"א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה"י דתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי' השלישית הוא, אח"כ, כי נגדלים חג"ת דז"א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עצם הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלתא דז"א. ואלו הם הג' בחי', שנתבארו אצלינו במקום אחר, בסוד אותיות: צל"ם, וצ"ל, וצ". והם: בתחלה, המוחין מגולים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה"י דתבונה, והכוונה לומר, כי גם הנה"י דתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז"א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה ברישא דז"א. והג', כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי' זו אנו קוראים הכנסת המוחין ברישא דז"א ממש.

דרוש ו', בענין המוחין דז"א בקטנות ובגדלות:

ענין המוחין דז"א בקטנות ובגדלות, כבר הודעתך, כי האדם נוצר בצלם אלהים. ולכן מבשרינו נחזה אלוה, בענינים העליונים. הנה כמו שהאדם נוצר בתחלה, מטפת זרע האב, הנכנסת בבטן האשה, ושם מצטיירת ונעשת גוף א' בכל ציוריו, בהמשך זמן העיבור, כך הוא למעלה, וכבר ביארנו (ל) מה נעשה בו, בג' ימים הראשונים, של קליטת הזרע. ואח"כ, במ' יום של יצירת הולד. ואח"כ, בג' חדשים ראשונים, להיכר העובר. ועתה נבאר, מה שאירע אחר גמר יצירת העובר לגמרי, מה בחי' מוחין יש לו אז, בהיותו בסוד העיבור

הגהות ומראה מקומות

(ל) עיין לקמן דרוש ט', ע"ח שער המוחין פ"ה
ו' ז'. שער דרושי הצלם פ"ח. שער קליטת נוגה
פ"א. מברש ש"ה ח"א פ"ג. תע"ס שיעור י' מ'
אות קנ"ד. שיעור י"ב מן אות פ"א. ומן אות רי"ד

התלבשות המוחין תוך הנהיג, באיזה אופן הוא.

דרוש ז' על הנוזל, האומר כי גם העובר במעי אמו, יש לו ראש ומוחין וכי:

(מ) דע, כי הנה בעלינו ראינו, כי גם העובר במעי אמו, יש לו ראש ומוחין, כמו שנת"ל. אמנם ראינו, כי בהיותו בסוד העיבור, אינו מדבר, וכ"ש שאינו מבין. ואחר שנולד וינק משדי אמו, מתחיל לדבר, אבל הוא אטום בשכלו, ואין בו דעת שלימה. וסוד הענין הוא, כי כל בחי' הקטנות, הוא דין. וכל הגדלות הוא רחמים. ולכן תראה, כי עתיק יומין שהוא מופלג בשיבה, הוא תכלית הרחמים פשוטים ואבא הנקרא זקן, אינו כ"כ רחמים כמראהו וז"א שהוא קטן בערך אבא, יש בו דינים יתירים מאבא. וכנראה בחוש העין, כי הרחמיני תלויים בזקנה, והאכזריות, תלויה בבחירות והנה גם בז"א עצמו, יש בו מדרגות שונות כי בזמן קטנותו הוא יותר דין, ובחיותו בימ הניקה, מתמעטים הדינים שבו, ובימי הגדלות הוא יותר רחמים.

ובזה תבין מה שהדעתיק, כי בזמן העיבור הוא ג' כלילן בג'. וביניקה, הוא ו"ק: ובגדלות נשלם ב"ס, ע"י הג' מוחין הנכנסים בו. וגם הדעתיק, כי בזמן בהמ"ק קיים, היה זר"כ"א, בפרצוף שלם של י"ס גמורות, ולט הרחמים היו גוברים אז בעולם. ואחר שפחח הבית, שהוא זמן הגלות, אז הז"א הוא בבח ו"ק בלבד, ולכן הדינים הוחים בעולם. ובע שחרב, היה הז"א ג' כלילן בג', שהיו ז' הדינים קשים מאוד. ומזה תבין, איך הקטנו מורה על הדין. והגדלות, מורה על הרחמין וכיון שכן, נמצא כי המוחין דו"א בזמן העיבור ובזמן הניקה, אשר בב' זמנים אלו נקו קטן. הנה הם שמות של אלהי"ם, שהוא די והמוחין דגדלות, היו שמות של הו"ה.

דתבונה. וכן בזמן הגדלות, מוחין אחרים: באר"ם, ומקיף, ובלבושים אחרים דתבונה, ועי' שם. וזה ביאור הדברים: דע, כי המוחין דעיבור דו"א פנימיים ומקיפים, הם מן זוג דאר"א, בבחי' הלבושים החיצונים שלהם, עם האורות הנקרא נפש פנימי ומקיף שלהם, והיו שם בסוד העיבור בחיצוניות דאימא, ונצטייר שם פרצוף א', כלול מי"ס, הנקרא מוחין דעיבור. והמוחין דיניקה פנימיים ומקיפים, נעשו מזווג אר"א, בבחי' האמצעיות שלהם, ע"ד הנוזל. והמוחין דגדלות פנימיים ומקיפים, נעשו מזווג אר"א בבחי' פנימיותם ע"ד הנוזל.

והנה המוחין דעיבור, כיון שבאים מזווג החיצוניות דאר"א, לכן הלבושים שלהם, הם נה"י דאר"א החיצוניים. והמוחין דיניקה, הלבושים שלהם, הם הנה"י דאר"א האמצעיים. והמוחין דגדלות, הלבושים שלהם, הם נה"י הפנימיים דאר"א. והענין במה שביארנו, כי כל בחי' מג' בחי' המוחין כנוכר, הם בחי' טפת זרע דאבא באימא, ושם מצטיירים במעי אימא, ואח"כ נולדים לחוץ, ואח"כ מתלבשים בלבושים של נה"י דאר"א, ונכנסים אח"כ בז"א.

ולחיות כי כל בחינה מג' בחי' מוחין אלו, הם כלולים מטפת זרע לובן אבא, ומטפת זרע אודם הנקבה אימא. וכל טפה מאלו הב', כלולה מן ג' מוחין הנקראים חב"ד, לכן כל בחי' מג' הבחי' הנוז', כפולה, ויש בה ג' מוחין מצד אבא, וג' מצד אימא. וקודם שיכנסו תוך ז"א, הם מתלבשים תוך נה"י, כל א' כפי עניינו, כי ג' המוחין דמצד אבא, מתלבשים בכלים דנה"י דמצד אבא. והג' מוחין דמצד אימא, מתלבשים בכלים דנה"י דאימא. ואח"כ, מתלבשים הנה"י דאבא, עם ג' המוחין שבתוכם, תוך הנה"י דאימא, שעם המוחין שבתוכם. ואחר שנתלבשו כנוז', נכנסים הנה"י דאימא, אשר בתוכם הנה"י דאבא, תוך ז"א, ומתפשטים בכל ראשו וגופו כנודע.

והנה תחלה נבאר, הפרש המוחין דקטנות, לשל גדלות. ואח"כ נחזור לבאר, אופן

הגהות ומראה מקומות

(מ) ע"ת שער מוחין דקטנות פרק א'. מברש ש"ה ח"א פ"ב, ופ"ד, ופ"ו.

שם אלהים. והנה בדרוש שקדם נתבאר, כי המוחין של עיבור, הם בסוד אל"ם מן אלהי"ם, ולכן אין בו כח הריבור, וביניקה הם בסוד אלהים של"ם, ולכן נתוסף בו כח הדבור, אבל עדיין דעתו בלתי שלם, ובגדלות שהם מוחין אמיתיים בסוד הויר"ת, אז דעתו שלימה.

עוד יש הפרש אחר, והוא, כי בזמן העיבור, יש לו ב' מוחין לבד מצד אבא, והם חו"ב, אבל דעת אין בו. וגם יש לו ב' מוחין לבד חו"ב מצד אימא. והרי הם ד' שמות של אלהים. ובזמן היניקה, יש לו ג' מוחין חב"ד מצד אבא. וג' מוחין מצד אימא. והרי הם ר' שמות של אלהים. ובזמן הגדלות, יש לו ג' מוחין מצד אבא, וג' מצד אימא, אלא שהם ר' שמות של הויר"ת.

והנלע"ד, כי כמו שנתבאר אצלנו, כי המוחין גדולות הם ד', לפי שהדעת כולל ב' עיטרין, שהם חו"ג, ולכן הם ד' הויר"ת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, במוחין דאימא. וכנגדם ד' הויר"ת אחרות במוחין דאבא, והרי הם ח' הויר"ת. כמו כן במוחין דיניקה, הם ח' אלהים. כי כיון שיש לו מוח הדעת, ודאי שגם עתה הוא כלול מב' עיטרין. אך עכ"ז עדיין צריך אני למודעי, ולכן צריך שתעיין, במה שנתבאר אצלנו בשער רוח הקדש, בענין התנאים והאמוראים, אשר האמוראים הם מן הקטנות דאלהים, והתנאים מן הגדלות דהויר"ת. ושם ביארנו, כי בדעת דיניקה, אין בו רק שם א' של אלהים, לפי שאפילו עיטרא רחסד שבו, כיון שהוא אלהים, נקרא גבורה גם הוא, וא"כ אין שם רק גבורה לבדה, והדבר צריך עיון.

וצריך ליתן טעם, למה אין בעובר בזמן העיבור, מוח הנקרא דעת. והענין הוא, דע, כי היסוד של הנקבה, יש בו ג' כלים: הראשון והוא החצון, הוא העור. והב', הוא הבשר. והג' הפנימי, הוא בשר יותר פנימי, והוא לצד פנימיות הרחם. והנה שתיים הפנימיות, הם סוגרים הרחם, ושפתותיהם סוגרות ונושקות

וזה יובן, במה שהודעתך, כי האדם נוצר בב' בחי' של צלם: הא', הוא צלם אלהי"ם. והב', הוא צלם הויר"ת. והנה הצלם של אלהים, הוא בחי' המוחין דקטנות בעיבור ויניקה, לפי שאז המוחין ההם באים מזווג אר"א, בבחי' החצוניות והאמצעיות שלהם, כי כל זה נק' חצוניות, בערך הפנימיות הגמור, ולכן הם דינים, שהם שמות של אלהים. כי הקטן מתחיל ממטה למעלה, ובתחלה לוקח החצוניות, שהוא צלם אלהים. ואח"כ עולה למעלה, לשם ההויר"ת, ויש לו צלם הויר"ת, שהוא הפנימיות.

והוא כדוגמת מה שנתבאר בסה"ז, בענין ערלת האילן, וכן בערלת האדם. כי עולים ממטה למעלה, ובתחלה נכנסים בערלה, שהיא הקליפה החצונה. ואח"כ נכנס בקדושה, אלא שהיא קדושה קלה, שהוא בחי' הדין של ימי הקטנות. ואח"כ עולה בקדושה עצמה, ממדרגה למדרגה, עד שנגדל כל צרכו, בתכלית הקדושה הראויה אליו. ונמצא כי האמת הוא, שג' בחי' מוחין יש לו לז"א: בעיבור, ויניקה, וגדלות. אלא שכיון שבחי' המוחין, הם באים להשלים י"ס של ז"א, א"כ הם רחמים. ולכן המוחין דעיבור ויניקה, שהם מן החצוניות והאמצעיות של אר"א, שהם דינים, והם שמות אלהי"ם, אין אנחנו קוראים אותם בשם מוחין. אבל המוחין שמן פנימיות אר"א, שהם הויר"ת, והם רחמים, הם הנקרא אצלנו מוחין אמיתיים, וזכור זה. והרי נתבאר, ענין הצלם החיצון שבאדם בימי העיבור ובימי היניקה, ונקרא צלם אלהים, וענין צלם הפנימי שבאדם בימי הגדלות, ונקרא צלם הויר"ת.

דרוש ח' על הנזיל, מבאר הפרש שבין המוחין דעיבור, אל המוחין דיניקה. אעפ"י ששניהם שם אלהים:

(ג) ונבאר עתה, ההפרש של המוחין דעיבור, אל המוחין דיניקה, אעפ"י ששניהם

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ה שער מוחין דקטנות פ"א ב'. שער המצות פרשת לך לך. מב"ש ש"ה ח"א פ"ב ופס"ו.

ממוח הדעת שלה, כשידווג אבא עמה, וכיון שהיא אינה מעלה מיין נוקבין מבחי' הדעת שלה לפי שאין לה יסוד, גם אבא לא יוריד טפת מיין דוכרין מן הדעת שלו, כשמזדווג עמה להוליד המוחין דז"א מבחי' זמן העיבור, ולכן לא הוציאו אר"א רק ב' מוחין: חר"ב, דכר ונוקבא כפולים בלבד, אבל מוח דעת אין בו, לא מן אבא, ולא מן אימא, כנוז"ל.

ונבאר ענין הראש, שיש לו בזמן העיבור ההוא, והוא, כי הנה נתבאר, שיש לו ב' מוחין לבד: חר"ב, והם: ב' שמות אלהים, והנה, שם אלהים הימני שבחכמה, הוא בבחי' מלויי בידדין, שהוא בגימטריא ש' של ראש, והשמאלי שבבינה, הוא בבחי' אחרים פשוטים של אלהים, שהוא בגימטריא ר' מן ראש, ואות א' היתירה, הוא בחי' הכללות של שם אלהים, והרי נתבאר בחי' הראש, שבזמן העיבור.

והנה כיון שאין לעובר מוח הדעת, לכן אין לו כח לדבר, כי עדיין אין לו דעת כלל, ונמשל כבהמות שאינם מדברים, ואעפ"י שיש לו תרין מוחין חכמה ובינה, כבר ידעת, שהם סתומים, תוך הנצח וההוד, תרין ירכין סתומין, בלי פתח פתוח כלל, ואינם מתגלים, אלא ע"י הדעת שבתוך היסוד, שיש לו פתח פתוח, וכיון שאין דעת, אין חכמה ובינה מתגלים בו, נמשל כבהמה.

אבל בזמן היניקה, או יש לו ג' מוחין חב"ד מצד אבא, ומצד אימא, והם ר' שמות של אלהים, ולכן נתוסף בקטן מעלה יתירה, והיא, שכיון שיש בו מוח הדעת, לכן נוסף בו דעת, להבין ולדע הדברים המועילים לצרכו, לאכול ולשתות וכיוצא בזה, אלא שלהיות המוחין ההם מבחי' חזוניות, שהוא שם אלהים, לכן אין אלהים אלו נקראים מוחין אמתיים, כי אין בו דעת שלימה לכל הדברים, עד שיהיה לו מוחין של הויה, שהם בחי' פנימיות.

האמנם לא בתחלת יניקתו, נגמר בו מוח הדעת הנזכר, אבל כפי אריכות הימים שיונק וגדל, כך גדל בו בחי' הדעת ההוא, מדרגה אחר מדרגה, ולכן תמצא, כי בתחלת היניקת

זו בזו, אבל החזונה שהיא בחי' העור, הוא פתוח, ואין שפתותיהם נושקות זו לזו, ואמנם הטעם לזה הוא, לפי שידעת, כי כל אחיות הקליפות היא בנקבה, להיותה די', ובפרט ביסוד שלה, שהוא הפתח, שמשם יוצא ונולד כל השפע, וזהו סוד בא נחש על חדה, כי כל תשוקתם הוא, לקבל השפע היוצא מן היסוד של הנקבה, וכבר ידעת, כי הכלי היותר חצון, שם הוא תכלית הדינים, והגבורה הקשה, ולכן אם הכלי החצון של היסוד של הנקבה, היה כלי שלם, היה יכולת בקלי' להתאחו שם, ולקבל שפע רב מאד, ולכן לא נברא שלם, כדי שלא יהיה אחיזה אל הקליפות, אבל ב' הכלים הפנימיים, הם יותר רחמים, ואין לקליפות כ"כ אחיזה בהם, ולכן אין חשש אם יתאחו שם וינקו מהם, כי אין להם שם אחיזה רבה, ולכן הם כלים שלימים, כדי לקבל האור שבתוכם, ואין חשש שינקו מן האור ההוא.

משא"כ בזכר, שהיסוד שבו יש לו ג' כלים שלימים וסתומים, שאין לקליפות כ"כ אחיזה בזכר, כמו בנקבה, לפי שהוא חסדים, והם עור חצון שכורתים, הנקרא ערלת המילה, ועור האמצעי, שפורעים אותו, הנקרא פריעה, והבשר הפנימי, וכמו שנתבאר במצות המילה וע"ש, ובוזה ניתן טעם אל הנזכר, כי להיות שהכלים של נה"י דתבונה החזונים, בתוכם מתלבשים המוחין דז"א בבחי' עיבור, והנה מוח הדעת מתלבש תוך היסוד דתבונה, והנה הוא כלי פתוח שאין יכול לקבל בתוכו אור מוח הדעת, וזהו הטעם, שהקטן בזמן העיבור אין לו מוח הנקרא דעת כנוז"ל.

וא"ת, וא"כ היה לו להיות בו דעת מצד אבא שהוא זכר, והתשובה היא, כי נודע שאבא טמיר וגניז גו אימא, וכנוז"ל, שהנה"י דאבא מתלבשים תוך נה"י דאימא, וכיון שאימא אין לה יסוד בבחינה זו החזונה, איך יתלבש תוכו היסוד דאבא, וישאר מגולה מבלי מחיצת כלי היסוד דאימא, ולכן אפילו יסוד דאבא, לא נכנס תוך ז"א בזמן העיבור.

טעם ב', כי כיון שאין בחי' יסוד דאימא בחזוניתה, א"א לה להעלות טפת מיין נוקבין

חריב, נתבארז למעלה בבחי' זמן העיבור. אבל ביאור אות א' שהוא כנגד הדעת, הטעם הוא, לפי שכיון שבעיבור לא ניכר בו דעת כלל, לכן מה שנוסף עתה בו, הוא, שהתחיל להיות ניכר, אלא שעדיין לא ניכר בו, רק כללות א' לבד.

גם באופן אחר, כי בא להורות, על אלהי'ם שברעת, שהוא מלא באלפי'ן. ונרמז זה, באות א' של ראש. אח"כ בזמן הגדלות שהוא מאחר זמן היניקה, עד תשלום י"ג שנים, נכנסים המוחין של הויר'ת בוי"א, ומתפשטים בכל קומת ז"א כנודע. והנה, כמו שהמוחין דעיבור או של היניקה, נכנסים מעט מעט באורך ימי הזמן ההוא, כך המוחין דגדלות, נכנסים מעט מעט, בהמשך זמן הנזכר, מאחר היניקה, עד תשלום י"ג שנה. וכמ"ש אצלינו בענין הפעוטות שמקחם מקח, וממכרם ממכר במטלטלין וכי'.

דרוש ט' על הנז"ל, באופן התלבשות המוחין בתוך הנהי' של אימא בזמן הגדלות, ואח"כ נכנסין בוי"א:

(ס) ונבאר עתה, אופן התלבשות המוחין, בתוך הנהי' של אימא, בזמן הגדלות. ואח"כ נכנסים בוי"א, ומשם תקיש, למוחין דעיבור ויניקה. וכבר הקדמנו לעיל, כי המוחין דעיבור, נתלבשו בלבוש החיצון דנהי' דתבונה. והמוחין דיניקה, בלבוש האמצעי דנהי' דתבונה, והמוחין דגדלות, בלבוש הפנימי דנהי' דתבונה. באופן שכל הגי' בחי' המוחין הם בתבונה. ויש פעמים, ששלשתם בבינה, כנזכר בדרוש ליל פסח, ואין כאן מקום ביאורו.

ונדבר עתה בענין המוחין דגדלות, שהם מזווג הפנימיות דישסו"ת, דע, כי עיבור אלו המוחין דז"א דגדלות היה, כי נכללו אבא ויש"ס יחד, ונעשו פרצוף א'. וכן אימא הנקרא בינה עם התבונה נכללו יחד, והיו פרצוף א' שלם. ונזודווגו אבא עם אימא, בבחי' היסוד של כללות הפרצוף השלם הזה, כי בהיות

אינו מדבר כלל, ואח"כ מתחיל לדבר מעט מעט, וכמו שביארנו בדרוש שקדם לזה, וגם בביאור כונת הקדיש, כי בתחלה בעיבור, אין נכרים בו רק ג' אותיות אל"ם מאלהי"ם, ולכן הוא אלם, ואינו מדבר. ואח"כ ביניקה, נכנסים בו ב' אותיות י"ה מאלקי"ם, ואז מדבר.

זו"ס, נאלמתי דומיה, ר"ל: דר"ם י"ה. והענין הוא, כי בהתחלת האצילות דז"א, בבריאת העולם, היה ער"ן, שלא היו בתחלתו, רק ג' אותיות אל"ם בלבד. אבל אחר בריאת העולם, אע"פ שיש פעמים שז"א חוזר לקדמותו בסוד העיבור, ודאי ששם אלהים שלם יש בו, כי כבר נכנסו בזמן האצילות, אלא ששתי אותיות י"ה מן אלהי"ם, עומדים שם דוממים, ואינם מתגלים רק ג' אותיות אלם, נמצא כי מה שנאלמתי, אינו אלא לפי שנסתלקו אותיות י"ה לגמרי, בזמן בריאת העולם, אלא מפני שהיו דומי"ה: דר"ם י"ה.

הנה נתבאר, כי כל מה שיונק, הולך וגדל, ולכן בתחלה גדל מעט, שנכנסו בו אותיות י"ה מן אלהי"ם, ונשאר אלהי"ם פשוט שלם. ואח"כ הלך וגדל מעט עוד, כי נתמלאו המוחין דאלהים במלוי: החכמה ביודי'ן. ובינה בההי'ן. ודעת באלפי'ן. וסימנם: יה"א. כמבואר אצלינו בכונת איהש"ר מברך, ועיין שם. ואמנם ענין הראש שיש לקטן בזמן היניקה, שמעתי ושכחתי.

ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי גם ביניקה נקרא ראש, ע"ש מה שקדם לו בזמן העיבור. כי לעולם הראש נשאר במקומו, אלא שבזמן היניקה נוסף ונגדל ראשו ממה שהיה. וכן היה בזמן הגדלות נקרא ג"כ ראש, ע"ש זמן העיבור כנזכר.

גם נלע"ד ששמעתי באופן אחר, כי בזמן העיבור נקרא ראש, ע"ש ב' אלהים, ב' מוחין. אבל עתה ביניקה נקרא ראש, ע"ש ג' אלהים, שבג' המוחין. והם: ר', מוח בינה, ש', מוח חכמה, א', מוח דעת.

ואמנם ביאור ב' אותיות ר"ש, שהם

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער דרושי הצלם פ"א וד' וח'. מבר"ש ש"ה ח"א פ"ג. תע"ס שיעור י"א מן אות ק'.

א"א שתזדווג עם אבא, ולכן היא חוזרת למציאותה הראשון, ומתחלקת לב' חלקים, שהם: בינה, ותבונה, כבראשונה. באופן זה: כי הנה"י של אימא, מהם נעשה פרצוף התבונה כנודע. ומן החוזה דאימא ולמעלה, נעשה פרצוף עליון, הנקרא בינה.

ואז באותה הבינה העליונה, מתקיים קרא ונהר יוצא מעדן, דלא פסיק וזוגייהו לעלמין. כי בהעשותה פרצוף בפ"ע, ודאי שיש לה בחי' נה"י שבה למעלה מראש התבונה, מה שא"כ בהיות שתיהם פרצוף א', כי אז כל בחי' בינה היא ג"ר, וג' אמצעיות של אימא בלבד. אבל עתה, נעשו לה מינה ובה בחי' נה"י, כדי שתזדווג עם החכמה העליונה.

ומן הנה"י הראשונים שהיו לאימא, בזמן היות שתיהם פרצוף א', נעשה עתה כל פרצוף התבונה משלם. באופן זה: כי אלו הנה"י הראשונים של הכללות הנקרא אימא, יש בהם ג' פירקין בכ"א מהם כנודע, ועתה כשנעשה מהם פרצוף התבונה, נעשו ג' פירקין עילאין שבהם, בחי' כח"ב של התבונה. והג' פירקין אמצעיים, נעשו חג"ת של התבונה. וג' פירקין תתאין, נעשו נה"י דתבונה.

והנה כשנולד פרצוף של המוחין דו"א, יוצא מפי היסוד, של פרצוף הכולל, הנקרא אימא כנזכר. נמצא עומד באמצע, בין ב' פירקין עילאין של נצח והוד, של פרצוף הכולל, הנקרא אימא, אשר שם הוא בחי' מקום ג"ר דתבונה, אחר שחזרה להתחלק בפ"ע כנזכר. והנה בעמדם שם, הנה הם מגולים בלתי התלבשות, ולכן ניכר בהם, שהדעת מתחלק לתרין עיטרין: חו"ג. ולכן הם שם בבחי' ד' מוחין ממש. ואמנם אחר שנולד פרצוף זה של המוחין דו"א מן היסוד של פרצוף הכולל הנקרא אמא, ועומד בין ב' פירקין עילאין דנה"י דאימא, הנה נתחלקה התבונה בפ"ע, בפרצוף שלם כנזכר, ואז נמצא פרצוף זה הנזכר, של המוחין, עומד במקום ג"ר דפרצוף התבונה כנזכר. ואמנם נודע, כי כל

התבונה לבדה, פרצוף בפ"ע, נמצא שהיסוד שלה תחתון מאד למטה, לפי שכל שיעור קומתה הוא בנה"י דבינה. אבל בהתחברם בפרצוף א', אז יהיה מקום היסוד שלהם גבוה, למעלה מן המקום אשר שם בחי' היסוד של התבונה בהיותה לבדה, ושם ביסוד הנזכר של כללות הפרצוף השלם הזה. כי בהיות האלו.

וכאשר נולדו המוחין האלו, ויצאו דרך פי היסוד של כללות הפרצוף הנזכר ולחוץ, היו עדיין הבינה והתבונה מחוברות יחד, בפרצוף א' כנזכר, ונמצאו המוחין הנז', נעשים בציוור פרצוף א' שלם ביי"ס, כנזכר בררושים שקדמו, והיה מקומם, באמצע נצח הוד, תרין ירכין דאימא, במקום תרין פירקין עילאין של הירכים, ועדיין לא נכנסו תוך ז"א, לפי שז"א אין בו כח לקבלם, כמו שהם אורות מגולים, מאירים בתכלית, ולכן הוצרך שיתלבשו המוחין הנז' בתוך הנה"י דאימא, בבחי' הלבושים, שהם רקנים מן האורות שלהם. ואחר שיתלבשו בתוכם, יוכל ז"א לקבל הארתם, כיון שהם מלובשים ונתמעטה הארתם. ולכן אחר שנתלבשו תוך הנה"י דאימא, נכנסו תוך ז"א.

וענין הכנסת נה"י אלו תוך ז"א, נרמז בפסוק, והאם רובצת על האפרוחים. כי רגליה, שהם נה"י שבה, רובצין ויושבים למטה ברישא דו"א. וזהו סוד ע) אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה. כי ז"א הנקרא תורה, אין בו חיות, אלא ע"י אימא עילאה, הנקרא מ"י, שממיתה עצמה על ז"א. והוא, כי הנה"י שלה מסתלקים האורות הפנימים שבתוכם, ונשארים כלים ריקנים, ואח"כ נכנסים אלו המוחין, שהם אור פנימי דו"א בתוכם, ונכנסים תוך ז"א, ונמצאו הנה"י דאימא, גוף בלי נשמה.

והנה נודע, כי אר"א לא מתפרשאן לעלמין, וזוגייהו תדיר, ובהיות עתה מחוברות בינה ותבונה יחד בפרצוף א', הנקרא אימא, נמצא כי בהיות היסוד של אימא, תוך רישא דו"א,

הגהות ומראה מקומות

(ע) ברכות ס"ג:

כך נכנסים הנה"י עצמם תוך ז"א, ומתלבשים בט' ספירות שבו. והרי זו בחי' צ' דצלם. נמצא, כי סדר מעלתם ממעלה למטה, הוא: מלץ, וממטה למעלה, הוא: צל"ם. וזהו סוד, צל"ם יהו"ה. ועד"ז, הוא צלם אלהי"ם, בזמן היניקה. וכן צלם אלהים, בזמן העיבור. וכ"ז הוא במוחין דאימא. וכן עד"ז, הם במוחין דאבא.

ונחזור לענין, כי הנה הבחי' השלישית הגרועה מכלם, יש יכולת בז"א לקבלה בתוכו, בסוד א"פ שבו. ואף גם זה אינו, אלא אחר התלבשם בכלים דנה"י דתבונה כנוצר. אבל ב' הבחי' העליונות, לא היה כח בז"א לקבלם בתוכו בסוד אר"פ, לרוב הארתם הגדולה, אמנם נשארו למעלה על ראשו, בבחי' אר"מ על ראשו בלבד, ולא מצדדיו כדרך שאר האורות המקיפים האמיתיים. אבל בערך שנשאר על ראשו, נקרא גם הוא אר"מ, בסוד להיות צ"ל על ראשו, שהם ב' אותיות שבצלם, אעפ"י שאינם מכוונים כפי הענין. ונמצא, כי אות צ' דצלם, הוא אר"פ אחד. וב' אותיות ל"ם דצלם, הם ב' אר"מ, זה למעלה מזה.

עוד יש טעם אל הנז"ל, למה כשמתלבשים בחג"ת דתבונה, נקראים ל' דצלם. וכבר בארנו, לפי שנעשים שם, ג' מוחין בלבד. עוד יש טעם אחר, והוא, כי אז בהיותם שם, הם כדמות צורת אות ל', כי כשתגביה הזרוע האחד למעלה, ותשפיל השני למטה, ישאר הגוף באמצעם, בציוור אות ל', כמצוייר לפניך.

כזה:

זרוע

ת"ת

זרוע

גם באופן זה, והוא יותר אמיתי, כי כשתשפיל זרוע האחד לברו, ויהיה הגרון זקוף, אז יהיה ג"כ בציוור אות ל', כזה:

גרון

גוף

זרוע

קומת ז"א אינו, אלא שיעור קומת נה"י דזו התבונה לבר, ולכן הוצרך פרצוף זה של המוחין, לירד למטה, עד הנה"י של זו התבונה, ולהתלבש בתוכם, ולכנס תוך ז"א כנז"ל.

ולכן התחילו לירד תחלה, בג' אמצעיות דתבונה, ונתלבשו בתוכם, ואז מוח הרעת בעשה א' לברו, כלול מב' עיטרין, ונתלבשו תוך הת"ת דתבונה. אבל תרין מוחין הנקרא חו"ב, נתלבשו תוך חו"ג דתבונה. ונמצאו עתה בבחי' ג' מוחין לבר, להיותם מלובשים תוך חג"ת דתבונה, משא"כ בתחלה, שהיו בלי התלבשות, ולכן היו ד' מוחין.

ואח"כ ירדו ירידה אחרת, ונתלבשו בג' תחתונות נה"י דתבונה, ואחר שנתלבשו בתוך הנה"י דתבונה, נכנסו המוחין הנזכר עם הנה"י דתבונה המלבישים אותם, ונכנסו תוך ז"א, ונתפשטו בתוכו כנודע. ודע, כי ג' בחי' האלו, שהיו אל המוחין דז"א, הם קיימות ועומדות במקומם, ולא תטעה לחשוב, כי כשיורדים ממקומם למטה, נעתקים לגמרי ממקום למקום. כי זה כלל גדול בידך, בכ"מ שאנו אומרים, שקרושה העליונה יורדת ממדרגה למדרגה, אינה נעתקת לגמרי, אבל נשאר שרשה במקומה, ועוד מתגדלת ויורדת למטה, ועושה שם בחי' אחרת.

ונמצא כי כאשר נולד זה הפרצוף של המוחין דז"א, ועמד במקום ג"ר דתבונה, הניח שרשו תוך יסוד דאימא, ולהיותו כלול שם, אינו נזכר בבחי' בפ"ע של ז"א, אבל אחר שנולד ויצא משם, אז נקרא ע"ש ז"א. ונמצא כי בהיותו במקום ג"ר דתבונה, הרי זו בחי' אחת קיימת, ונקרא מ"ם סתומה, של אותיות צלם דז"א. כי שם הוא בחי' ד' מוחין כנז"ל, וכ"א כלול מעשר, הרי מ' דצלם. ואח"כ הניח שם שרשו ועיקרו, שהיא בחי' המעולה שבו, הראוי לעמוד במקום ההוא. והשאר יורד עוד למטה בג' אמצעיות דתבונה, ומתלבשים בתוכם, ונעשים ג' מוחין בלבד כנוצר. והרי זו בחי' ל' דצלם. ושם נשאר בחי' שנית, גרועה מן הראשונה, ומעולה מן השלישית. והבחי' הג' הגרועה שבכלם, היא היורדות למטה בנה"י דתבונה, ומתלבשים בתוכם. ואחר

אבל הם י"ס גמורות. ואין בו דעת. כי הנקבה דעתה קלה.

והיניקה יש בה י"ס גמורות, ונקרא רוח. ולפי שהרוח זוא כנגד ז"א, שנקרא ו', ולכן היניקה נקרא על שם ו' קצוות לבד. ויש בו דעת של קטנות. כי כן היא נקרא ז"א, בערך או"א, שנקראים גדולים. ולכן כשלוקח בחי' נשמה דאו"א, נקרא גדול.

והנה נתבאר, כי יש צלם דמוחין דאבא, וצלם דמוחין דאימא. ושניהם במוחין דגדלות. ועל דרך זה, הם במוחין דעיבור. וזמוחין דיניקה. ודע, כי הנה ב"פ צלם, שהם אחד דאבא, ואחד דאימא, הם בגימטריא ש"ך. לפי שהם בחי' הכלים והלבושים של נה"י דתבונה, אשר שם בחי' הש"ך ניצוצין של הדינים. אבל באורות עצמם שהם המוחין שבתוכם, אין בהם דינים כלל.

דרוש י'. בשעור זמן כניסת אלו המוחין דגדלות תוך ז"א:

(פ) ונבאר עתה, שעור זמן כניסת אלו המוחין דגדלות תוך ז"א, שהוא מאחר היניקה, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד. ואמנם כבר נתבאר שעור זה הזמן, בבחי' זמן ירידת החסדים תוך ז"א, ממעלה למטה, וחזרתם ממטה למעלה. וכ"ז נמשך, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד. והנה כמו שאנו מונים אותם בבחי' החסדים לבדם, כן אנו צריכים לבאר, מנין שלשה עשר שנים, בירידת המוחין כלם בכללותם.

והנלע"ד, כי השעם שמורי ז"ל, מנה מספר הי"ג שנים, בירידת החסדים לבדם, הוא, לפי שעיקר גידול ז"א, הוא ע"י החסדים, שהם המים המגדילים את האילן. והם הגורמים הגדלתו, בשעור י"ג שנים אלו. אבל ודאי, כי גם המוחין עצמם הם יורדים ונכנסים בסדר י"ג שנים.

הנהות ומראה מקומות

שער הכוונות דרושי ברכת כהנים דרוש ה' ובדרושי הפסח דרוש ב'. תע"ס שיעור י"א מן אות צ"ב.

ואמנם בענין אות מ' דצלם, ביארנו כי ה"שעם הוא, לפי ששם עומדים דמוחין מגולים בלי לבוש, וניכר שהם ד' מוחין. האמנם כפי מה ששמעתי ממורי ז"ל, כי צל"ם הוא בגי' אהי"ה דיודי"ן, קס"א, שהוא בתבונה, הנעשת צלם אל ז"א. וכפי מה שביארנו, נמצא, כי אות מ' דצלם, הם מוחין לבדם, בלי התלבשות הכלים של תבונה. וא"כ, איך המ"ם הוה נכנסת בחשבון בגימטריא של שם אהי"ה דיודי"ן, שהוא בתבונה. ועוד, כי אני זוכר ששמעתי ממורי ז"ל, כי אות מ' דצלם, הם כחב"ד דתבונה. ואות ל', הם חג"ת. ואות צ', נה"י דתבונה, וכנו"ל.

ולכן נלע"ד, שטעם היות הבחי' הראשונה נקראת מ' דצלם הוא, לפי שהד' מוחין ההם, שהם: חו"ב ותרין עיטרין דדעת, מתלבשים ממש, תוך ד' ראשונות: כתב"ד דתבונה. ולכן נקראים מ' דצלם. ואעפ"י שאמרנו, שהם נגלים, ואינם מלובשים. הענין הוא, כי כיון שהם מלובשים תוך מקום המוחין דתבונה, הרי זה נחשב כאלו אין להם לבוש, והם מגולים. מה שאין כן, בבחי' ל' וצ', שהם מתלבשים בגופא דתבונה, כנלע"ד, שהם ז' תחתונות של המוחין דז"א. ונמצא, כי הנהי"מ של המוחין, הם לבדם נכנסים בז"א, ושם מתחלקים לי"ס דז"א, כל פרק בספירה אחת. ונמצא, כי קומת י"ס של המוחין דז"א, הם שיעור קומת י"ס דתבונה. ושיעור קומה זו, נקרא צלם א', נחלק לג' חלוקות: מקיף עליון, מקיף תחתון, ואו"פ. וכל חלק משלשתם, מתחלק לי"ס, והם פרצוף אחד. ועל ד"ז הוא בצלם מוחין דמצד אבא, המתלבש בקומת י"ס דיש"ס. וזכור זה מאד, כי הוא שרש ידיעת צלם ז"א באמת.

גם תבין, כי העיבור שהוא נפש, הוא על דרך זה, בקומת י"ס הצוניות דתבונה. ולפי שהנפש היא מלכות, שמקומה בשלש תחתונות, נקרא העיבור תלת כלילן בתלת.

(פ) ע"ח שער דרושי הצלם סוף פ"ח. שער מאמרי רז"ל בביאור המשנה באבות בן חמש שנים למקרא.

שנים של זמן היניקה, יהיו ט' שנים ויום אחד. וזהו מה שאמרנו רז"ל (צ) כי בן ט' שנים ויום אחד, ביאתו ביאה. לפי שכבר נכנסו בו כל המוחין. ואמנם כל זמן שלא נכנסו בו תלת פירקין עילאין דנה"י דאימא, נמצא שעדיין היה בן ו' שנים ויום אחד, ולזה אמרו רז"ל (ק) הפעוטות מבן ו' שנים ויום אחד, מקחם מקח וממכרם ממכר במטלטלין. ואמנם, תשלום שעור זמן עד י"ג שנים ויום אחד, בשיעור כניסת המוחין הפנימיים דצלם דאימא, כבר נתבאר במקום אחר, ואין כאן ביאורו.

ולכן אלך לי לבאר, מה שנכנס אחר י"ג שנים, ועד עשרים. וכאן הוא הספק האמיתי, שכתבתי שיש לי במה ששמעתי ממורי ז"ל, ואכתוב שני דרכים. הנלע"ד ששמעתי בראשונה הוא, כי הנה עד הי"ג שנה, נכנסו המוחין פנימיים, הנקראים צ' דצלם דאימא. ומכאן ואילך עד שנת העשרים, צריך שיכנסו ג' בחי': האחד, היא המוחין מקיפים, שהם ל"ם דצלם דאימא. השני היא המוחין פנימיים, שהם צ' דצלם דאבא. השלישי היא, מוחין מקיפים, שהיא ל"ם דצלם דאבא. ואני מסתפק בזה, כי נלע"ד ששמעתי, שבתחלה נכנסים שני מקיפים ל"ם דצלם דאימא, בחמשה שנים: הי"ד, והט"ו, והי"ו, והי"ז, והי"ח ויום אחד. ולזה נאמר, בן שמנה עשר לחופה. ובשתי שנים: הי"ט, והעשרים, נכנסין מוחין פנימיים, צ' דצלם דאבא, ואז מוכר בקרקעות. ומתשלום עשרים שנה ואילך, נכנסים בו המקיפים, ל"ם דצלם דאבא.

ואמנם בזה, יש לי קושיות רבות, כי למה צריכים חמש שנים, בכניסת המקיפים דאימא. וכן איך בשתי שנים, נכנסים הפנימיים דאבא. וגם כי לא מצינו רמז ברז"ל, לכניסת המקיפין דאבא, מעשרים ואילך.

והנלע"ד, יותר בביורו, ויותר אמיתי, הוא זה: כי בשתי שנים: הי"ד, והט"ו, נכנסים בתחלה ב' מקיפים דאימא, כל אחד בשנה

גם נלע"ד, שזה יובן בדרוש אחד ששמעתי ממורי ז"ל, וזה הוא: כי אעפ"י שאנו אומרים, שאחר כניסת כל המוחין, מתפשטים החסדים בתוך ז"א, צריך שתדע, כי מן העת אשר היו המוחין האלו הפנימיים למעלה, בסוד מקיף על רישא דז"א, ועדיין לא נכנסו בתוכו, כבר בהיותם שם, נתחלקו החמשה חסדים, ונתפשטו שם למעלה במקומם, שהוא בשית פירקין אמצעיים ותתאין, של הכלים דנה"י דתבונה. וכאשר איזה פרק מהם, נכנס תוך ז"א, כבר החסד הראוי לו, נכנס עמו שם. ומה שאנו אומרים, שאחר שנכנסים המוחין, אז מתחלקים החסדים ומתפשטים כל אחד במקומו, הכוונה היא, כי כיון שעדיין לא נכנס מוח הדעת, שהוא שרש העליון של אלו החסדים המתפשטים, אין בהם כח ויכולת לפעול פעולותם, והרי הוא כאלו לא נכנסו. והעולה מזה הדרוש הוא, כי ירידת החסדים והתפשטותם בז"א, הוא ממש בזמן כניסת המוחין, והכל הוא בזמן אחד, כפי דברי הדרוש ההוא.

ונחזור לענין, בביאור י"ג שנים בכניסת המוחין עצמם. וכן נבאר, מה שיהיה מתשלום י"ג, עד שנת עשרים. ויש לי קצת ספק, איך שמעתי ביאור דברים אלו ממורי זלה"ה. והנלע"ד ששמעתי, הוא זה: כי הנה נתבאר, כי בתחלה עומד ז"א בסוד עיבור תוך אימא, ואח"כ נולד, ונמשך זמן יניקתו ב' שנים, ומשם ואילך, נכנסים בו המוחין דגדלות, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד.

וזה סדר כניסתם: הנה המוחין מלובשים תוך נה"י דתבונה, והנצח נחלק לג' פרקים. וההוד לג' פרקים. אבל היסוד, להיותו נקבה, ואינו ארוך כיסוד הזכר, אין בו רק תרין פירקין, שהם: היסוד, והעטרת שבו. ואמנם הכטרה אינה פרק בפני עצמה, כמו היסוד, כנודע. ונמצא, כי בין הנה"י, הם ז' פרקים, חוץ מן העטרה. ולכן ז' פרקים אלו, נכנסים בו' שנים. והעטרה, נכנסת ביום אחד. הרי הם ז' שנים, ויום אחד. וכשתחברם עם הבי'

דרוש י"א על הנזיל, מדבר מה נעשה מן המוחין דאלהים דקטנות, כאשר נכנסים המוחין דהוי"ת דגדלות:

אחת. וכמו שנתבאר בענין ליל שבת, כי המקיף של ה' דצלם, או של מ' דצלם, אינם נחשבים כל אחד מהם, רק לבחי' ספירה אחת בלבד. ואינם כמו הפנימיים, שהם צ' דצלם, שהוא פרצוף גמור בכל ז"א.

(ר) ונבאר עתה, מה נעשה מן המוחין דאלהים דקטנות, כאשר נכנסים המוחין דהוי"ת דגדלות, דע, כי כאשר יורדים ונכנסים המוחין דהוי"ת דגדלות בז"א, ומתפשטים בתוכו, אז יורדים המוחין דקטנות דאלהים למטה, עד היסוד שבו. אמנם אינם יורדים בפעם א', רק כפי סדר כניסת המוחין דגדלות בו, כך סדר ירידת המוחין דקטנות, מדרגה אחר מדרגה, עד שמגיעים אל היסוד, כמו שנבאר.

ויש לזה רמז בדברי רז"ל, כי כשנכנסו המוחין פנימיים דאימא, אז נאמר בן י"ג למצות, כי אז נקרא איש גמור כנודע. וגם כי כל בחי' מצוה, היא בנקבה כנודע. וכן ט"ו לתלמוד, כי כבר נכנסו בו גם המקיפים דאימא, ואח"כ נכנסים הפנימיים דאבא, שהם כללות ג' מוחין, בשלש שנים: הי"ו, והי"ז, והי"ח. ואז נאמר בן י"ח לחופה. מפני שעתה שיש לו פנימיים דאבא דוכרא, והרי הוא ראוי לגמרי לקחת אשה. אבל בן ט' שנים ויום אחד, שלא היה בו רק פנימיים דאימא נקבה, ביאתו ביאה באקראי בעלמא, אבל לא בקבע, להיות בעל אשה.

הנה נתבאר בכונת ברכת אבות, כי אין המוחין דגדלות, נכנסים בפעם א'. אמנם בתחלה נכנסים הו"ק שלהם מבחי' אימא בק"ש, ובתחלה נכנסים הנה"י שבהם, ואח"כ החג"ת שבהם. וכ"ז בעת ק"ש. ואח"כ בברכת אבות, נכנסים בתחלה ג"ר דמוחין דאימא, ואח"כ נכנסים ג' תחתונות דאבא, ואח"כ ג' אמצעיות דאבא, ואח"כ ג"ר דאבא. כי אין מוחין דאבא נכנסים כלל, עד שנגמרו המוחין דאימא כלם ליכנס. והנה כאשר עדיין לא נכנסו רק ו"ק דמוחין דאימא, אין בהם כח לדחות ולהוריד המוחין דקטנות למטה. והטעם הוא, לפי שו"ק אלו, אע"פ שהם המוחין, אינם מוחין ממש, רק הג"ר שלהם, אשר הם מוחין ממש בראש ז"א. אבל אלו הו"ק שלהם, אינם רק התפשטותם, הנמשך מהם, ולכן נקראים גם הם מוחין, לסיבה זו. ועוד לסיבה אחרת, במה שנודע, כי מבחי' המוחין המתפשטים בנה"י דז"א, נמשכים מהם ונעשים המוחין של רישא דנוקבא רחל, שמקומה שם כנודע, ולכן גם הם נקראים מוחין, מפני שמהם נמשכים מוחין ממש דנוקביה. אבל עכ"ז, הם אינם מוחין ממש לסבה הנזכרת. ועוד טעם אחר, לפי שאלו המוחין דאימא, אשר ממנה דינים מתערין כנודע, ובפרט שהם ו"ק התחתונות שבהם, שיש

ואעפ"י שהפנימיים דאימא הוצרך זמן רב, הטעם הוא, מפני שעדיין לא היו בז"א מוחין דגדלות כלל, ולא היה בו כח לקבלם, אלא בהמשך זמן רב. אבל אחר שנכנסו מוחין דאימא הפנימיים וגם המקיפים, ונגדל, יש בו כח ויכולת לקבלם, בשלש שנים לבד, שכנגד מספר ג' המוחין.

אח"כ נכנסים שני המקיפים ל"ם דצלם דאבא, בשתי שנים אחרים, והם: הי"ט העשרים, ועתה נאמר בו, בן עשרים לרדוף, כי כבר נשלם בכל חלקיו הצרכים לו. גם לכן בן עשרים ראוי לברכת כהנים, כמו שנתבאר אצלינו שם, והרחבנו ביאור בכל הדרוש הזה, ועי"ש. וגם לכן בן עשרים שנה, מוכר בקרקעות שהניחו לו אביו, כי אז שלם לגמרי. ונמצא כפי דרך זה, כי סדר כניסת המוחין בז"א, הוא כך: פנימיים דאימא, ואח"כ מקיפים דאימא, ואח"כ פנימיים דאבא, ואח"כ מקיפים דאבא.

הגהות ומראה מקומות

(ר) ע"ח שער מוחין דקטנות פ"ג. להלן דרוש י"ב. מברש ש"ה ח"א פ"ג וח"ב פ"ו. תע"ס שיעור י"ב מן אות ק"צ.

הנדחים למטה, מה שהוא יותר זך ומובחר שבהם, שהוא מה שהוא יותר רחמים, הוא נשאר למעלה בראש, עם המוחין דגדלות, והשאר יורדים בגרון. וכן עד"ז הוא, כשחוזרים לירד שנית מן הגרון ולמטה, הכל הוא עד"ז הנז"ל. אבל פשוט הוא, שאף אותה הבחינה הזכה הנשארת למעלה, איננה מתחברת עם המוחין דגדלות בהשוואה אהת. ולקמן נבאר מה נעשה מהם.

ונחזור לענין, כי הנה בהיות ג' אלהים דקטנות, שהם ג' מוחין שבו בראש ז"א, הנה כל שם משלשתם, יש לו ק"ך צרופים, כנודע מספר יצירה, כי כל חיבה בת חמש אותיות, בונה ק"ך בתים. ונמצא כי בג' שמות אלהיים, הם ג"פ ק"ך צירופים, שהם בגי' ש"ס, ואם תחבר עמהם שרשם, שהם ה' אותיות אלהיים, יהיו שס"ה, ואלו הם סוד שס"ה ימות החמה. גם אלו הם סוד שס"ה מיני סמני הקטרת, ואע"פ שבארנו שם באופן אחר, גם זהו הפירוש האמיתי.

אחר כך כשנכנסים ג"ר דאימא דגדלות בראשו של ז"א, אז הוך והמובחר שבמוחין דקטנות נשאר שם כנזכר, והשאר יורד למטה בגרון דז"א. ואמנם שני השלישים, של ש"ס הצרופים, נשארו למעלה בראש. והג' שבהם, שהם ק"ך צירופים, שבשם הא' בלבד, ירדו שם בגרון.

אח"כ ברדתם עד החזה, אין בהם מיעוט אחר, עד אחרי אשר נדחו עד היסוד, שהוא כשנכנסו גם הג"ד דגדלות מצד אבא, ואז נתמעטו חציים, כי חציים שהם ששים נשארו למעלה. והס' צירופים אחרים, ירדו למטה עד היסוד. והטעם הוא, לפי שכל הו"ק דז"א, הם בחי' אחת, הנקרא גופא דז"א, ואין בהם ב' מיעוטים, בב' הירידות שבהם, א' ברדתם לחג"ת, וא' ברדתם לנה"ל. אבל כשירדו עד היסוד, שהוא סיום כל הגוף, אז יש מעוט א', שנשארו בבחי' ס' צרופים בלבד.

וזהו סוד פסוק, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. כי נודע, איך הדעת של רחל נוקבא דז"א, הנקרא ישראל, מכוון ממש כנגד אחורי היסוד דז"א, ושם בדעת

בהם תערובת דין, ולכן אינם דוחין את המוחין דקטנות, שהם דינים.

אבל כאשר נכנסים ג"ר דמוחין דאימא, שהם מוחין ממש, ואין בהם תערובת דין, אז הם דוחין את המוחין דקטנות, ירידה אחת. וכשנכנסים אח"כ ג' תחתונות דמוחין דאבא, יורדים עוד מדרגה אחרת. והטעם הוא, לפי שאע"פ שהם תחתונות, עכ"ז הם מבחי' מוחין דאבא, שהוא רחמים גמורים בלי שום תערובת דין, ובפרט אחר שכבר נכנסו ג"ר דמוחין דאימא, ולכן יש בהם כח לדחות את המוחין דקטנות, מדרגה אחרת. ואחר כך כשנכנסים ג' האמצעיות דאבא, דוחים אותם למדרגה אחרת. וכשנכנסים הג"ר דאבא, נדחים לגמרי, עד היסוד כנזכר.

וזה סדר ירידתם: הנה כשנכנסים ג"ר דאימא דגדלות, ירדו ג"ר דמוחין דקטנות שהיו בראש, ונדחו למטה בגרון דז"א. וכשנכנסו ג' תחתונות דגדלות דאבא בראש ז"א, נדחו מן הגרון עד החזה דז"א, כי עד שם, הוא מקום סיום היסוד דאימא, כנודע. וגם שם, הוא מקום התחלת קומת הנקבה רחל. וכשנכנסו ג' אמצעיות דאבא בראש ז"א, וירדו ג' התחתונות בחג"ת של ז"א, אז נדחו המוחין דקטנות, בב' שלישים תחתונים דח"ת דז"א, שהוא מקום גלוי החסדים כנודע. וכשנכנסו ג"ר דאבא בראש ז"א, ונתפשטו שארית המוחין דאבא למטה בו"ק דז"א כנודע, אז נדחו המוחין דקטנות, בנה"י דז"א, ונתקבצו כלם ביסוד דז"א, ועומדים שם. ואח"כ כאשר מזדווגים ז"א ונוקביה, יורדים בנוקבא. כסדר הנז"ל, ע"י הווג ההוא.

ונחזור לבאר היטב, ענין ירידת המוחין דקטנות, בסדר המדרגות. ובתחלה צריך שנוכיר לך, מה שביארנו לעיל בדרוש הזה, בענין ג' אותיות צלם: כי כל דבר שבקדושה, היורד ממקום עליון למטה, אל תחשוב, שכל מציאותו נעתק מלמעלה, ויורד למטה, אמנם הבחי' היותר דקה וזכה שבו, נשאר למעלה, כי אינו יכול לרדת למטה, מרוב מעלתו, היותר גרוע יורד למטה, ועד"ז הולך ומתמעט, ויורד ממדרגה למדרגה. ולכן אלו המוחין דקטנות,

ואמנם הטעם למה כאן לא ירדו רק שלישים לבד, ולא חציים, כבשאר המדרגות הנו"ל, הטעם הוא, לפי שנשתנו וירדו מעולם האצילות, אל עולם אחר, הנקרא בריאה, ולכן לא ירדו שם, רק שלישיהם לבד, שהם ה' צרופים, כמנין ה' אותיות אלה"ם, שהם שרש של כל הק"ך צרופים.

ואחר שירדו עד ראש הבריאה, אין להם עוד ירידה אחרת, לפי שכיון ששרשם מעולם עליון האצילות, די להם שירדו בראש הבריאה, אבל לא יותר למטה כלל ועיקר. ועוד, כי אחר שנתמעט מיעוט הנזכר, שהם ה' צרופים, כחשבון השרש שלהם, שהם ה' אותיות אלה"ם כנזכר, אין להם עוד מיעוט אחר פחות מזה כלל.

ודע, כי כל הכנסת המוחין דגדלות, וירידת המוחין דקטנות, הכל תלוי במעשה התחתונים. ויש מי שכפי מעשיו, זוכה להורידם מדרגה הראשונה לבד, שהוא מן ראש ז"א, עד הגרון. ויש מי שע"י מעשיו, זוכה להורידם עד החזה. וכן עד"ז, עד סוף כל המדרגות הנו"ל.

וכבר ידעת, כי כל השכחה אשר באדם, נמשכת לו מן המוחין דאלהים דקטנות. ולכן, מי שע"י מעשיו יגרום, להוריד המוחין דקטנות, ע"י שיכניס מוחין דגדלות כנו"ל, ויסלק לגמרי המוחין דקטנות מכל מדרגות ז"א, ויותנו אל נוקביה, יהיה לו זכירה נפלאה בתורה, ויבין רזי הסודות של התורה, לפי שהזכירה היא בזכר, והשכחה בנקבה. אלא שהמוחין דקטנות בהיותם בזכר, מונעים הארת הזכר, ויש שכחה. ומי שע"י מעשיו יורידם גם מן הנוקבא, אל ראש הבריאה, שזו היא תכלית ירידתם כנו"ל, זה ודאי לא תהיה בו שכחה כלל ועיקר, ויגלו לו כל רזי התורה כתקנון, בלי שום דופי כלל. אבל מי ומי זוכה לזה, כי בדאי מעלתו גדולה עד אין קץ.

וצריך שנבאר מ"ש לעיל, כי אלו המוחין דקטנות יורדים למטה, עד היסוד דז"א. ובתחלה צריך שנודיעך, מה שכבר נתבאר אצלנו, והוא, כי המוחין של הקטנות של זמן היניקה, נתלבשו תחלה תוך הכלים החיצונים, של נה"י דתבונה, ואח"כ נכנס כ"ז תוך ז"א. והנה

להם הם הה"ג נקבות. ונמצא, כי ששים צרופים אלו, שביסוד דז"א, נקראים גבורים, כי הם בחי' אלה"ם, שהוא גבורה ודין, והם גבורות זכרים, מן הז"א הנקרא ישראל. וזהו אומרו, מגבורי ישראל. ובהיותם שם ביסוד דז"א, הנה הם מכוונים כנגד הדעת של הנקבה, הנקראת מטת שלמה, ומשם שומרים אותה, ומאירים בה.

והטעם למה בדרתם אל היסוד, ירדו חציים, ובדרתם אל הגרון, ירדו שלישיהם לבד כנו"ל, הענין הוא, לפי שהגרון הוא מקום צר מאד, ולא סבל רק שלישיהם.

אח"כ נדחים יותר, ויורדים ונכנסים בראש הנקבה דז"א רחל, וגם שם נתמעטו, ולה ירדו רק חציים, שהם ל' צרופים בלבד, והם בחי' ל' מעלות, שהמלכות נקנית בהם, כנזכר בדברי רז"ל.

ודע, כי בענין המיעוט, יש שינוי מן ז"א אל נוקבא, כי בנוקבא אין בה רק ב' מיעוטים: הא', הוא כשירדו מיסוד ז"א, לרישא דנוקבא, כי אז נתמעטו, מס' אל ל' כנזכר. והב', הוא, כשיררדים עד היסוד דנוקבא, כי אז נתמעטו חציים ג"כ, ונשאר ט"ו לבד, ביסוד שבה, כמו שנבאר. אמנם בפרטות סדר מדרגת הירידה, אפשר שהם ג"כ כמ"ש בז"א, שיררדים מן הגרון, ואח"כ לג' אמצעים, ואחר כך לג' תחתונות, עד היסוד בה. ואיני זוכר מה ששמעתי בזה ממורי ז"ל.

ונחזור אל ענין המיעוט שביסוד שבה, והוא כי הנה ט"ו צרופים לבד, יורדים עד היסוד בה, ושם מתחברים עם הה' גבורות דגדלות, אשר לה ביסוד שבה כנודע, והנה ט"ו הם גימטריא י"ה, והוא במה שהודעתך במ"א, כי היסוד נקרא י"ה.

ואח"כ יורדים משם, עד ראש עולם הבריאה, ונתמעטו ב' שלישים, ולא ירד רק שלישי א' לבד, שהם ה'. וזהו סוד בראשית ברא אלהים. כי אלהים הוא בעולם הבריאה. גם זהו סוד מ"ש בספר התיקונים, כי אלהים בגימטריא הכס"א. פי': כי עולם הבריאה, הנקרא כסא, הוא בחי' אלהים הזה, שירד שם.

בו"ק, שהם אורות בלי כלים, נשארים במקומם, יחד עם המוחין דגדלות, ואינם יורדים אל היסוד דו"א.

וזהו סוד מה שאמרו, (ש) בבר בריה דריב"ל, דאתנגיד ואתער, ואמר עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה, ותחתונים למעלה וכו'. ופירושה הגאונים, שראה לרב יהודה, למעלה משמאל רבו.

וסוד הענין, במה שהודעתין בשער רוח הקדש, כי כל האמוראים, הם מבחי' אלהים דקטנות. ולכן מי ששרשו במוחין שבראש דקטנות, והוא עלין, יורד למטה עד היסוד. ומי שהוא מהדעת המתפשט למטה בו"ק, עומד שם במקומו, למעלה מן העליונים שירדו ביסוד כנזכר.

ודע, כי אין ענין זה נמצא, רק במוחין דקטנות, לפי שהם דינים וגבורות, וצריך לכופפם שלא ישלטו, ולכן השרש שלהם, שהם המוחין בג"ר, צריך לאכפא לון, ולהורידם למטה, עד היסוד. אבל הדעת המתפשט למטה בו"ק, שאינו אלא ענפיו והתפשטותו, אין צורך להורידם למטה.

והנה כשירדים ג' אלהים, בג' מוחין שבראש ז"א ממש, בסוד הקטנות, עד היסוד דו"א כנזכר, מתחברים שם, עם כללות הה' גבורות דגדלות, שירדים עד היסוד כנודע, שהם מנצפ"ך, ועם ג' דינים אלו, שהם אלהים דקטנות, הרי הם ח' גבורות ונחלקות לב' בחי': ה', ג'. וזהו סוד ביום הגמל את יצחק, ודרשו רז"ל (ת) ה"ג מ"ל. רמזו אל הח' גבורות של ב' בחי' הנז', והם אותיות ה"ג, העומדות ביסוד הנק' מ"ל. ונודע כי יצחק הוא שרש הגבורות, וזהו אומר: את יצחק, שהוא שרש הגבורות.

ודע, כי כמו שנתבאר אצלנו, כי החסדים המגולים של הגדלות, יורדים ביסוד, וחוזרים לעלות ממטה למעלה, כדי להגדיל את ז"א. כן אלו האלהים דמוחין דקטנות, של התפשטות הו"ק, שבמקום המגולה, יורדים ביסוד, וחוזרים ועולים למעלה, עם החסדים דגדלות המגולים.

מוח החכמה שבתוך הנצח דאימא, אשר בו ג' פירקין, מתפשט בג' ספירות חח"ן. ומוח בינה שבתוך ההוד דאימא, מתפשט בג' ספירות קו שמאלי, שהם בגי' דו"א. אבל מוח הדעת, שהוא בתוך היסוד דאימא, הנה היסוד הוא אינו ארוך, ואינו מתפשט רק עד החזה דו"א. וגם כי פיו פתוח למטה, ואינו כנצח והוד שהם סתומים בסופם, ולכן מוח הדעת משונה מן החכמה והבינה, כי יש בו ב' בחי': כי עד מקום החזה דו"א, הוא מלובש וסתום תוך כלי היסוד דאימא. וסיום הדעת, המתגלה מן החזה ולמטה, בגלוי גמור. ושם מתפשט ה' חסדים שבו בו"ק ז"א, כנודע דהוה טעם הדבר, למה הדעת דאימא מתפשט בו"ק, ואינו יורד ביותר בקו אמצעי כראוי לו, כמו שירד הדעת דיסוד דאבא, לפי שהיסוד דאבא ארוך, והחסדים שבו, מתפשטים בו, ומוגבלים בכלי ההוא, ואינם נוטים לצדדים. אבל בחי' התחתונה דדעת דאימא, שהוא מגולה בלי הגבלת כלי יסוד דאימא, שהוא מן החזה ולמטה, הוא נוטה ומתפזר לצדדים, ומתחלק בו"ק ז"א.

ונמצא, כי כשירדים המוחין דקטנות, עד היסוד דו"א, גם הכלים שלהם, שהם נה"י דאימא, יורדים ונופלים עמהם ביחד בלי ספק, ולכן נמצא, כי ג' המוחין עליונים דקטנות, שהם ג"ר שלהם שבראש ז"א, וגם האמצעיות ואחרונות של חו"ב, שבתוך נצח והוד דאימא, כלם נופלים ויורדים ביסוד. כי כשירדים הכלים של נה"י דאימא, אינם יורדים חצאיהם, אלא שלימיהם. אבל בחי' הדעת התחתונה, המתפשטת בו"ק ז"א, שהם אורות בלי כלי, נשארים במקומם, מתפשטים בו"ק ז"א, ואינם יורדים אל היסוד. ונמצא, כי המוחין הנקרא חו"ב דקטנות, המתפשטים בכל אורך ב' הקוים, ימין ושמאל דו"א, עם הכלים שלהם, שהם נה"י דאימא, וגם מוח הדעת העומד למעלה בראש בלבד, אשר הוא מוגבל תוך הכלי דיסוד דאימא, כל אלו נופלים למטה ביסוד דו"א. אבל הה' חסדים של הדעת, המתפשטים

הגהות ומראה מקומות

(ש) פסחים נ'. ב"ב י': (ת) פרקי דר' אליעזר פרק כ"ט.

דרוש י"ב, על הנז"ל,

אומר מה מתחדש בז"א, כשירדו בן המוחין דהוי"ת, שהם גדלות:

(ב) ונבאר עתה, מה מתחדש בז"א, כשירדו בן המוחין דהוי"ת, שהם גדלות. ונדרחו המוחין דקטנות, שהם אלהים למטה, כנז"ל. הנה כשירדו ירידה ראשונה עד הגרון, כבר נת"ל, שהוך והמובחר שבהם נשאר למעלה בראש, עם המוחין דגדלות. ושלישיתם בלבר, ירד אל הגרון. והנה מה שנשאר למעלה בראש, כבר נתבאר אצלינו למעלה, בתחלת אלו הדרושים. וגם נת"ל בדרוש שקדם לזה, כי הג' מוחין דאלהים של הקטנות דזמן היניקה, נעשים בחי הקרומות, החופין אל המוחין דגדלות. ואמנם ממה שירד אל הגרון, נעשה ממנו בחי: הקנה, והושט, והוורידין, שהם: שר המשקים, ושר הטבחים, ושר האופים, כנזכר במקומו. ולכן, גרון בגימטריא ג"פ אלהים עם הכולל, שהם מוחין דקטנות, כנז"ל בדרוש שקדם לזה.

גם בענין הלשון, והשפתים, והפה, והשינים כבר נתבאר אצלינו, בסוף אדרת האזינו, בענין אחז"ע, גיכ"ק וכו'. כי ה' מוצאות אשר בפה, שהם: הגרון, והחיך וכו', הם בחי ה' גבורות מנצפ"ך. האמנם, כמו שביארנו בחי הגרון, איך נעשה מג' אלהים דמוחין דקטנות, גם נבאר עד"ו, בחי שאר הה' מוצאות, איך נעשים מן האלהים דקטנות הנז'.

וזה ענינם: הנה הלשון, אות ש' שבו, הוא אלהים במלוי יודי"ן, וג' אותיות לר"ן, הם בגימטריא אלהים פשוט. הרי כי הלשון, הוא אלהים פשוט ומלא ביודי"ן, והשפתים ג"כ, הם עד הנז', כי שפה הוא כמספר לשון, שהוא אלהים פשוט ומלא ביודי"ן עם הכולל. והפה,

זהו סוד הכתוב, שאמר, הנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו.

הענין הוא, כי הנה נתבאר אצלינו, בשער הגלגולים, כי כמו שיש בז"א גדלות וקטנות, כן כל נשמות התחתונים עד"ו. והנה יעקב נק' קטן, כמו שאמר הכתוב, יעקב בנה הקטן, לרמוז כי היה בו בחי קטנות ג"כ, מלבד הגדלות, ואז היה יעקב בבחי קטנות, וראה היסוד הנק' סולם, מוצב ארצה, כנז' בסה"ו. וראה את האלהים דקטנות, עולים ויורדים בו כנזכר.

גם זהו סוד, ראיתי אלהים עולים מן הארץ, הנז' בשמואל, בהעלותה אותה, אשה בעלת אוב. כי גם שמואל היה בו בחי קטנות בתחלה, בסוד ומעיל קטן תעשה לו אמו. וזהו מה שחעלתה בעלת אוב, כמבואר אצלינו. ולזה אמרה, ראיתי אלהים עולים, שהם האלהים העולים מן היסוד למעלה.

גם פירושו באופן אחר, כי ודאי שלא חרדה האשה בעלת אוב, על אלו האלהים שנתפשטו במקום המגולה, וירדו עד הינוד, איך חזרו לעלות, כי הנה מתמתקים הם ע"י החסדים דגדלות, העולים עמהם, ואין בזה שום היזק כלל. אמנם החרדה היתה באופן אחר, והוא, כי הלא נתבאר לעיל כי כשנכנסים מוחין דגדלות בראש ז"א, יורדים הג' מוחין עצמם שהם ג"ר דקטנות, למטה עד היסוד, ונכפיים שם. ולפעמים יורדים יותר ויותר למטה כנז"ל. וכאשר ח"ו יש רוגז וחרון אף בעולם, מפני עונות ב"א, גורמים שהמוחין (ת) דקטנות יסתלקו למעלה, ואז חוזרים המוחין (א) דגדלות לעלות בראש ז"א ככתחלה, ואז הדינים מתגברים, וחרון אף מתגבר בעולם, וע"ז תמהה וחרדה ואמרה, ראיתי אלהים עולים מן הארץ.

הגהות ומראה מקומות

פ"ג. שער דרושי הצלם פ"ב. שער מאמרי רשב"י זיע"א סוף האדר"ו. שער הפסוקים פרשת וישב בענין שר המשקים והאופים. שער הכונות דרוש נט"י. שער המצות פרשת עקב.

(ת) צ"ל דגדלות.
 (א) צ"ל דקטנות. עיין ע"ח שער מוחין דקטנות שם.
 (ב) ע"ח שער טנת"א פ"ג. שער מוחין דקטנות

הוא הכולל את כל הה' מוצאות, שהם ה' אותיות אלהים. והם הם ה"ג מנצפ"ך. ולפי שהפה כולל כולם, לכן הוא בגימטריא אלהים פשוט, שהוא כל הה' מוצאות, הנכללים בה' אותיות שבו. והנה השינים, נתבאר אצלינו, בביאור מצות ברכת המזון, כי ש"ן בגימטריא אחרים דהוי"ה דיודי"ן, העולה קפ"ד, ואחרים דהוי"ה דס"ג, העולה קס"ו, ושניהם בגימטריא ש"ן, וע"ש.

ונלע"ד, כי ה' גבורות מנצפ"ך, שהם סוד ה' אותיות אלהים כנו, הם הה"ג דקטנות. אבל הה"ג דמנצפ"ך דגדלות, הם הויר"ת, כנזכר אצלינו בענין הדעת, הכולל ה' חסדים וה"ג, והם י' הויר"ת, כמנין ס"ר, כנלע"ד, וזכור ענין זה היטב.

וכאשר ירדו עז, עד ג' אמצעות דו"א, נשאר הזך שבהם בגרון כנו"ל, והשארים ירד שם, ומהם נעשה ב' הידים דו"א. ואעפ"י שכבר היו לו ידים וגרון וכיוצא בתחלה, עכ"ז, כפי הזמנים משתנים הפעולות, וזכור ג"ז. ולכן עתה שירדו האלהים דקטנות, עד הזרועות דו"א, נעשו ידיו מבחי' אלהים, ואז ה' אצבעות היד, הם מן ה' אותיות אלהים. וי"ד פירקין שיש בה' אצבעות, כמנין י"ד כנודע, הם י"ג אותיות שיש בהם אלהים במילואו, ועם כללות השם, הם י"ד. והזרוע עצמו, הוא שם אלהים עצמו שהוא השורש אל האצבעות ופירקיהם. ולפי שהם ה"ג מנצפ"ך כפולות, לכן היו ה' אצבעות ימנית, עם פרקיהם, ועם שרשיהם, שהוא הזרוע הימני. וכנגדם כפולות, בזרוע השמאלית. וכבר נתבאר אצלינו מאמר באדרת נשא, כי בה' מקומות נתפשטו הגבורות. וא' מהם הוא בזרועות, וע"ש. ובוה תבין, ענין נטילת ידים, לפי שהם מן הדינים והגבורות דאלהיים, הקליפות נאחזות בהם תמיד, ולכן צריכים לנט"י תמיד כנודע.

ואמנם, אע"פ שלא שמעתי בענין אבר הלב, בבחי' אלהים דקטנות, עכ"ז נבאר עניינו,

אגב שאר האיברים שביארנו. והנה נודע, כי הלב מבין, כמו ג) שאז"ל. גם נמצא בספר התקונים, ובספר הזוהר, שהוא בינה. ובמקום אחר אמרו, שהוא ת"ת, ובמקום אחר אמרו, שהוא מלכות. ולכן עתה נבאר עניינו, הנה בהקדמת התקונים ובספר הזוהר, מצאנו ראינו, כי כל האיברים הראשיים והמעולים והחשובים, מתחלקים ביי"ס, אמנם הלב לא מצאנו לו רמז ביי"ס, כנודע כי הראש, הם ג"ס הראשונות. והזרועות עם הגוף, הם חג"ת. והרגלים ואת ברית קדש, הם נה"י ועטרה, היא מלכות. אבל הלב, שאדרבא כל חיות האדם בו תלוי, לא ידענו מקומו.

אבל הענין הוא זה, כבר ידעת ענין המוחין דז"א מצד אבא, ומצא אימא, איך אחד שנתלבשו תוך הנה"י דאו"א, הם מתפשטים תוך ז"א. והנה היסוד דאימא, מתפשט עד החזה דז"א בלבד, ולכן עד החזה, עומדים כל האורות עליונים, מלובשים תוך הכלים שלהם. ומן החזה ולמטה, מתגלים האורות, בלי מסך כלי היסוד דאימא. והנה, לפי שבתחלה, היו למעלה מלובשים ומצומצמים ודחוקים, לכן בצאתם מפי היסוד דאימא למרחב בגילוי, הם יורדים במרוצה, בכח חזק, ותכף בצאתם למרחב, מאירים שם אור חזק וגדול מאד, ושם נרשמים האורות של מוחין דאו"א ביחד, והוא אור חזק ועצום, קרוב מעט אל מדרגות האור שלהם העליון, אשר במוחין, וקבוץ האורות אלו, הם אבר הלב. ולכן עיקר חיות האדם, הוא המוח. והב' לו במעלה, הוא הלב כנודע. ולכן אינו אבר מורכב מן בשר וגידים ועצמות, כשאר רמ"ח איברים כנודע לפי שהלב הזה נעשה, מן קבוץ האור הרוחני שנתקבץ שם, דומה אל המוח, שגם הוא מבלי גידים ועצמות. ונלע"ד, כי בוה תבין שאר כל האיברים הפנימים, כגון: הריאה, והכבד, וזולתם שהם בבשר לבד, בלי גידים ועצמות, לפי שהם יותר זכים מן רמ"ח איברים.

הגהות ומראה מקומות

ג) ברכת ס"א. ת"ז י"ג. כ"ח. זהר משפטים קט"ז: ע"ח שער הפרצופים פרק ד'. שער הכוונות ופע"ח דדושי וירוי.

עם הת"ת, שהוא הגוף, והוא קו אמצעי, וממנו נמשך האור להם, ולא מן הקוים שלהם, א"כ הנר"ה, מכלל קו אמצעי הם נחשבים. ועוד, כי האור היוצא מן החסד או הגבורה, שהם ב' הזרועות, להיכן הוא הולך. וא"ת שנשאר שם, אי אפשר, כי הנה הם ספירות אמצעיות, ואינם תחתונות, כדי ששם יסתיים שפע והאור. אבל סוד הענין הוא, במה שנשאר לבאר בתחלה, ענין מה שמצאנו בדברי חז"ל, וגם בספר הזה, כי רוח רעה שורה על הידים, ולכן צריכים נטילה בכל עת, בומן הסעודה, וכשנכנס לבית הכסא, ובבקר כשקם ממתנו, וכמו שאמרו חז"ל (ה) כי הידים הם שניות לטומאה, גם מצאנו, כי הקליפות מתרדקות בצפרני הידים והרגלים. גם מצינו, כי עיקר אחיזת הקליפות, הוא בתרין יריכים, שהם הנר"ה.

ובכ"ז יש תימא, כי הנה נודע, שהקליפה אין לה מקום לינק האור והקדושה, אלא בסופה. ולכן יונקים מן היסוד, שהיא סיום קו אמצעי. וגם כי הוא פתוח, ומפיו, הם יונקים האור, היוצא מתוכו. אמנם מן הנצח וההוד, שהם יריכין סתימין, ואין בהם שום פתח, איך הם יונקים מהם, אעפ"י שהם סופי הקוים ימני ושמאלי.

והנה יניקתם מן הידים, שהם חסד וגבורה, היא תימא כפולה, לפי שהם באמצע הקו, וכבר נתבאר שאין לחיצונים יניקה, אלא בסיום סוף הקדושה, בסוד רגליה יורדות מות. ועוד, כי גם בהם לא יש פתח פתוח, וא"כ מהיכן יונקים מהם הקליפות. והנה כבר נתבאר למעלה בזה הדרוש עצמו, כי הזרועות והרגלים, נעשו מן האלהים דקטנות שירדו שם, ולכן הקליפות נאחזות בהם. אבל עדיין צריך לידע, איך יונקים מהם, בהיותם שתומים.

אבל הענין הוא, כי הנה בסופי אצבעות הידים והרגלים, יש שם בקיעות, אשר מתוך הבקיעות ההם, צומחות שרשי הצפרנים ויוצאות וגדילות. ונודע, כי הצפרנים בהם נשרשים

ועתה צריך שנבאר, טעם קריאת שם ל"ב, אל קבוץ האורות האלו. וסוד הענין הוא, כי כפי נספר האורות הנקבצים שם, שנמשכו ממוחין דא"א, שהם ל"ב אורות, לכן נק' לב. והענין הוא, כי הנה מוח חר"ב דאבא, או דאימא, מכוסים הם תמיד תוך הנצח וההוד דא"א, המתפשטים בקו ימין ושמאל דז"א, ואינם באמצע, כמו הלב. ועוד, כי הם אורות שתומים כנזכר, ואין אור יוצא מהם בגלוי ממש. ונמצא כי קבוץ האורות, שמהם נעשה הלב, הוא מן היסוד דא"א, המתפשטים בקו אמצעי, ששם הוא מקום הלב. ועוד, כי שם הם מאירים בגלוי גמור. והנה נודע, כי הצד המאיר, הוא צד החצון, הנק' אחוריים של ב' היסודות הנז', כי צד החצון שבהם, הוא נוגע בפנימיות הז"א, וממנו יוצא הארה. והנה האחוריים של יסוד דאבא, הוא קפ"ד, שהם אחוריים דהוי"ה דע"ב יחידין והאחוריים דיסוד דאימא, הם קס"ו, שהם אחוריים דהוי"ה דס"ג. ובשתי אחורים אלו דקפ"ד וקס"ו, הם ל"ב אותיות, ולכן מספר אורותיהם מתקבצים ומהם נעשה אבר הלב.

דרוש י"ג, על הנז"ל:

בענין התפשטות אורות המוחין בנ"א, דרך ג' קוים שלו, הכוללים י"ס שבו. (ד) ויש בענין זה ספיקות רבות, לפי שנודע, שהאור נמשך להם, מן חכמה לחסד, ומחסד לנצח, ביושר קו הימני. ועל ד"ז נמשך האור והשפע דרך קו שמאלי, מבינה לגבורה, ומגבורה להוד. ועל ד"ז נמשך האור והשפע דרך קו אמצעי, מן הדעת אל הת"ת, ומת"ת אל יסוד. אבל יש בזה קושיות רבות. כי הנה קו האמצעי, מחובר יחד כלו, ויכול האור לירד ולהתפשט עד סופו. אמנם קו הימין, או השמאל, אשר החו"ג שבהם, שהם ב' הזרועות, אין להם חבור עם תרין ירכין, שהם הנר"ה, א"כ איך האור נמשך מן החסד אל הנצח, או מן הגבורה אל ההוד, והנה אדרבא, אנו רואים, כי הנר"ה דבוקים

הגהות ומראה מקומות

(ד) ע"ח שער הפרצופים פ"ב. שער המצותפרשת עקב. (ה) שבת י"ג:

ובפרט ממה שיוצא מן הצפרנים העודף על הבשר כנוצר. ובוה תבין עונש גדול, למי שמגדל צפרניו יותר מדאי. גם תבין, למה הצפורן העודף על הבשר, חוצץ בטבילה וידיו טמאות, לפי שכיון שהצפרנים הם בחי לבוש חיצון, ולא עוד אלא שהוא קרוב אל אחיות החיצונים, לכן אין לגדלם יותר מדאי כנוצר. אבל מה שהם כנגד הבשר, היא בחינת שרש של הקליפה זכה ודקה.

ועתה צריך ליתן טעם, למה נעשו אלף הבקיעות, בסופי אצבעות הידים והרגלים. דע, כי האורות העליונים דרכם להתפשט ולהמשך בדבוי שפע ממעלה למטה, כטבע המים, הורדים ממעלה למטה בלי הפסק, וכאשר מגיעים עד סופי אצבעות של הידים והרגלים, והם סתומים הם בוקעים בכה, בסיום האצבעות, לצאת משם, ומאותם האורות היוצאות בגלוי, נדבקים ונאחזים שם הצפרנים, שהם שרשי הקליפה הדקה והזכה, ודרך שם, יונקים הקליפות השפע שלהם.

ובוה נבא אל הדרוש הראשון, לתת טעם, למה אין החורג מחוברים עם הנור"ה בקוים ישרים. אבל הענין הוא מובן עם הנז"ל, כי הנה אם היו מחוברים יחד כנוצר, היו האורות יורדים ברבוי עצום, עד סיום אצבעות הרגלים, ואז היו הקליפות יונקים משם, ברבוי גדול, ובפרט כאשר עונות התחתונים גורמים. ולכן נפרדו החורג מן הנור"ה, לפי שכשיראה המאציל העליון, שאין עונות בתחתונים, ואין הקליפות יכולים להתאחו מאד, אז משפיל ידיו למטה, ומשלשלם דרך קוים שלהם, ומשים ראשי אצבעות ידיו, כנגד ראשי פירקין עלילאין של הנצח והוד, שהם היריכים, ויוצא האור מראשי האצבעות, ונכנס בראשי הפירקין של הרגלים, ונכנס בתוכם, ונמשך עד סיום אצבעות הרגלים, ומשם יונקים הקליפות די צרכם בצמצום.

והענין הוא, כי הנה מן הזרוע עצמו, או הירך עצמו, משני צדדיו, אי אפשר שיצא שום אור כלל, כי היא מחיצה חזקה, מן העצמות,

הקליפות ומתאחזים בהם, במה שעודף מהם על בשר האצבע, ולכן צריך דלא לרבאה טופדין. רצה לומר: שלא יגדלו יותר מדאי, ויעדיפו על בשר האצבע, כי שם אחיות התצוננים, ודרך שם הם יונקים, מאצבעות הידים והרגלים, מן הבקיעות ההם. ואף מן אצבעות הידים יונקים, לפי שאינם מחוברים עם ראשי פירקין דנור"ה, אמנם שם הם קצוותיהם וסיומיהם ולכן יונקים משם הקליפות. ובפרט, כי יש בהם פתחים ובקיעות כנוכד. וזהו סוד פסוק, ויפוזו זרועי ידיו, שאמרו רז"ל (ו) שיצאו טפות זרע אל החצוננים, דרך בקיעות הצפרנים. גם בזה תדע סבה, למה הצפרנים הם בסיום האצבעות, ולא בשאר איברי הגוף, והוא, כי משם יונקים החצוננים השפע שלהם.

סוד האצבעות והצפרנים: ולכן צריך שנרחיב הביאור בענין הצפרנים. וכבר נזכר עניינם בפרשת ויקהל בספר הוזהר, כי טופרין היו, ממה דאשתאר מאינן לבושין דנהורא דאדם קדמאה וכו'. והענין הוא, כי הצפרנים אינם קליפה ממש, שאם כן, תמיד יהיו הידים טמאות ממש, ואין להם טהרה על ידי נטילת הידים. אבל דע, כי הצפרנים הוא לבוש נהורא ממש של הקדושה, שהלביש קודשא בריך הוא לאדם הראשון, אלא שהוא לבוש קשה בטבעו, לפי שהוא שרשי הקליפות בזכות ודקות רב, ועדיין הם קדושה, עד מה שמגדילים, עד סיום בשר האצבע, ומה שעודף מן הצפורן ולחוף, הוא קליפה.

ואמנם מה שנתנו הצפרנים בסיום האצבעות, יובן סודו, ממה שאמרו רז"ל בספר הוזהר פרשת תרומה, דשוי קב"ה, חד חופאה תקיפא קשיא, על ארעא דישראל אחר החרבן, כדי שלא יכנסו הקליפות. וזהו גם כן ענין הצפרנים, שהם לבוש קשה עד מאד, שנתנם השי"ת בסופי האצבעות, מקום בקיעת מוצא האורות, כדי להגן ולכסות על האורות ההם שיוצאות משם, שלא יתאחו בהם החיצונים. יותר מן הצורך, אבל ודאי שיונקים קצת משם,

הגהות ומראה מקומות

סוטה ל"ו:

שנולד ז"א, התחיל זמן היניקה, שהם: ב' שנים ואז בהמשך הזמן הזה, נשלמו שש קצוות שבו, וג"כ יש לו ראש, כנודע. אלא שנכלל בסוד ה' קצוות. ואחר ב' שנים של היניקה, מתחילים המוחין דגדלות ליכנס בו, מאז, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד.

ותחלה נבאר ענין המוחין האלו מה עניינם: דע, כי אר"א מזדווגים, ומולידים פרצוף א', שלם מ"ס גמורות, והוא פרצוף דק וזך ורוחני. אלא שכל זה הפרצוף, נקרא ד' מוחין דגדלות ז"א, שהם: חב"ד, כלול מתרין עיטרין, חסדים וגבורות ועומד בסוד העיבור תוך אימא עילאה ואח"כ נולד ויוצא לחוץ, ועומד למעלה מראשו של ז"א, בבחי' אר"מ למעלה, ולא מצדדיו. וזה הפרצוף נקרא צלם, שעליו נאמר, ויברא אלהים את האדם בצלמו. ואמנם ה' חסדים של הדעת שבו, מתפשטים בו בחג"ת נ"ה שבו, בהיותו עדיין למעלה, ולא נכנס תוך ז"א.

ואחר שנולד ועמד שם, ראה המאציל, שאין כח בז"א, לסבול בתוכו האור הגדול הזה, ולכן רצה להלבישם תחלה, תוך נה"י דאימא, ואח"כ ע"י הלבוש הזה, יכנסו תוך ז"א, ואז התבונה העלתה את האור רוחני שלה, מתוך נה"י שבה בלבד, ועלה למעלה בחצי קומתה העליון, ואז נשארו הכלים של נה"י שבה, גוף בלי נשמה, לפי שלא היה כח בז"א, לסבול האורות ההם של התבונה, שהם למעלה ממדרגתו, והלואי שיסבול האורות שלו, שהם המוחין הנו', ואף גם זה בהיותם מלובשים בכלים דנה"י דאימא כנוכר, ואז נכנסו האורות המוחין דז"א הנו', לתוך הכלים דנה"י דאימא, והיו להם בבחי' אור ונשמה. כי קו ימני של פרצוף המוחין הנו', שהם חח"ן, נתלבשו תוך ג' פירקין, של כלי הנצח דאימא, וקו שמאלי דאורות המוחין, שהם בג"ה, נתלבשו תוך ג' פירקין, של כלי ההוד דתבונה, וקו אמצעי של אורות המוחין, שהם דעת ת"ת יסוד, תוך כלי היסוד דתבונה בלבד, ובו לבדו נתלבש אור

וגם מן הבשר שעליו. אבל בסיום פרק הזרוע, או הירך, יש שם בקיעות צרות מאד, במקום שנאחזים הגידים שבין הפרקים, אשר על ידם, נכנס הדם והמזון לתוך העצם, כנודע. וכאשר חס ושלום יש עונות התחתונים, והקליפות מתגברות בנצח והוד, שהם הספירות התחתונות, ובפרט כי הם לבר מגופא כנודע, ויכולים הקליפות להתאחו בהם יותר מדאי, וגם בסופי אצבעות הידים היו נאחזים, ולכן או, האדם העליון, מגביה ידיו למעלה, וכופלם כנגד ראשי כתיפיו, ואז אין האור היוצא מסופי אצבעות הידים, יורד אל החיצונים, ואינם יונקים משם. ומכל שכן, שאין האור נמשך עד סופי אצבעות הרגלים. ואמנם האור ההוא יוצא למעלה, במקום ג' ראשונות שבראש ז"א, ושם אין שום שליטה ואחיזה אל הקליפות כנודע. וזהו סוד פסוק, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו'. והרי (איך) נתבאר, איך האורות נמשכים דרך הקוים ביושר, מן החסד אל הנצח, ומן הגבורה להוד. אלא שלסבה הנו', הוצרך להיות הפסק בין הזרועות והיריכים. והנה בזה יתבאר ג"כ, טעם נטילת ידים. ולמה צריך להגביהם למעלה בעת הנטילה. וכמבואר אצלינו, בסוד נטילת ידים דסעודת שבת, וגם בימי החול, ועי"ש.

עוד יש סיבה אחרת, במה שהוצרך להיות פרוד, בין הזרועות אל היריכים, והוא, כדי להאציל פרצוף לאה, העומדת באחורי ז"א, מכנגד החזה ולמעלה. ואז הוא מגביה ידיו למעלה, כדי שהאורות הנמשכים למטה, בנצח והוד שלו, יצאו לחוץ למעלה, ושם יבנו בנין פרצוף לאה, כמבואר לקמן, בענין פרצוף לאה, ועי"ש. גם נתבאר ענין זה, בנשיאות כפים של ברכת כהנים, ועי"ש.

דרוש י"ד. במוחין דגדלות דז"א.

(ז) ונבאר המוחין דגדלות דז"א. הנה אחר

הגהות ומראה מקומות

דרושי הצלם פ"ב כלל י"ד ופ"ג. מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ו. תע"ס שיעור י"א מן אות ק'.

(ז) שער מאמרי רז"ל אבות פרק ח' במשנה בן ה' שנים למקרא. ע"ח שער הכללים פ"ח. שער

גם בזה תבין טעם, למה אין הכתר נמנה במספר הי"ס דו"א, לפי שאינו ממנו, אלא חוץ ממנו, לפי שנודע, כי א"א (עיין ע"ח שכ"ה פ"ג בהג"ה מוהר"ח ובפ"ה שם) הוא נקרא כתר של הי"ס. אבל הי"ס של ז"א, הם נמנים מן החכמה שבו ולמטה. גם זהו הטעם, שאין הכתר של ז"א נעשה, עד שנגמרו י"ס שבו, שהם מן החכמה ולמטה להשתלם, ואחר כך נעשה בו הכתר הזה, וכמו שיתבאר לקמן. ונבאר עתה, איך נכנסין בו אלו המוחין,

המלוכשים בנה"י דתבונה, תוך ז"א, בזמן הזה אחר ב' שנים של היניקה עד תשלום י"ג שנים ויום אחד. הנה בשנה השלישית ללידת ז"א, נכנס בתחלה פרק התחתון דנצח של התבונה, בחכמה דו"א. ופרק התחתון דהוד, נשאר עדיין למעלה, כאדם היורד במדרגת הסולם, המוריד בתחלה רגלו הימנית, ונשאר רגלו השמאלית כפופה למעלה. ואח"כ בשנה הרביעית, מוריד גם רגלו השמאלית, פרק תחתון שבו, לתוך בינה דו"א. ובשנה ה' / נכנס פרק אמצעי דנצח, בחכמה דו"א, והפרק התחתון יורד ונכנס בחסד דו"א. ובשנה ה', נכנס פרק אמצעי דהוד, בבינה דו"א. והפרק התחתון יורד ונכנס בגבורה דו"א. ובשנה ה', נכנס פרק העליון דנצח בחכמה דו"א והפרק האמצעי יורד בחסד, והפרק התחתון יורד בנצח דו"א. והרי נשלם קו ימין דו"א.

אבל דע, כי בתחלת השנה ה', מתחיל ליכנס קו אמצעי, כי הנה קו האמצעי, שהוא היסוד דתבונה, אין בו רק פרק א' לבד, והוא היסוד עצמו, ומקומו למעלה, בין תרין פירקין עילאין דנ"ה דתבונה. ועוד יש בו בחי' העטרה של היסוד, ששעורה שליש פרק א' בלבד, והנה מקומה היא, יותר למטה, בין תרין פירקין אמצעים דנצח והוד דתבונה. ולכן אחר שנכנסו תרין פירקין אמצעים דנצח והוד, בשנה החמישית והששית, נכנסת העטרה ה', בדעת דו"א. בתחלת שנה השביעית, ולפי שאינה מדה שלימה כמו האחרות, לכן אינה צריכה זמן

קו אמצעי כלו, ואח"כ נכנסו כ"ו תוך ז"א, כמו שנבאר.

וזהו סוד, זאת התורה אדם כי ימות באהל, ודרשו תז"ל (ח) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. כי הנה אין קיום וחיות ואור אל ז"א, הנק' תורה, אלא ע"י התבונה, הנקראת מ"י, שממיתה עצמה עליו, כי סלקה אור נשמת נה"י שבה, ונשארו מתיים, גוף בלי נשמה, כדי להלביש בתוכם אורות ז"א, להחיותו ולקיימו כנזכר.

אבל דע, כי אין זה אלא בנה"י שבה, לפי שהם נכנסים תוך ז"א, ועל ידם נשלמים ט"ס של ז"א, כי הם ממש נעשים גופו של הו"א, כמו שידעת בסוד קו המדה, הנז' בספר הזהר כי הו' קצוות דו"א, גדלו ונעשו ט', באופן זה: שכל פרק עליון דנצח דאימא, עם ב' פירקין עילאין דחסד של ז"א, נתחברו, ונתערבו, ונעשה כלי שלם, של חכמה דו"א, בתלת פירקין. ופרק אמצעי דנצח דאימא, נתערב עם פרק תחתון דחסד, ופרק עליון דנצח דו"א, ונעשה כלי שלם, של חסד דו"א, בג' פירקין. ופרק תחתון דנצח דאימא, נתערב עם ב' פירקין תחתונים דנצח דו"א, ונעשה כלי שלם אל נצח דו"א, בג' פירקין. ועל ד"ו בקו השמאלי דו"א, עם ההוד דתבונה. וכן בקו אמצעי דו"א, עם היסוד דתבונה. והרי, איך ג"ס נה"י דתבונה, נעשו גופא דו"א ממש, ועמהם נשלם ז"א בט"ס שבו.

אבל הכתר של ז"א, הוא מן שלישי התחתון דת"ת דתבונה, והוא מן הטבור ולמטה. ואמנם לא נסתלק אורו ורוחניותו מתוכו, כמו שנסתלק מן הנה"י, אמנם זה השלישי של כלי דת"ת דתבונה, עם האור עצמו שלה שבתוכו, הוא בחי' כתר אל ז"א, ואין בו חלק לו"א. לא בכלי, ולא באור. באופן, כי עיקר ז"א הוא מן החכמה שבו ולמטה, ולכן זה הצלם הנז'. נקרא על שם המוחין, ולא על שם הכתר. וכאשר יסתלק זה הכתר מעל ראש ז"א, ישאר ז"א בבחי' ראש שבו, מן החכמה שבו ולמטה.

חסדים, נמצאו מתפשטים ב"ק שבו, כפי המקום הראוי להם ממש. והרי הוא שלם וגדול בכל פרטיו, ולכן מבן ט' שנים ויום א' ואילך, ביאתו ביאה. ובפרט כי טפת הזרע באה ממוח הדעת, וכבר עתה נכנס בו לגמרי. וגם התפשטות הה' חסדים, נתפשטו ב"ק, שמהם הטיפה נמשכה.

גם זהו סוד, למה מתחלת י' שנים ואילך, מתחילים לחנך את הקטן, בקצת מצות מדרבנן, כמו בענין אכילה ביוה"ט, וכיוצא בזה, האמנם עדיין אינו ראוי למצות מן התורה, כי אינו איש גמור. לפי שהנה הדעת שלו, נתפשט במקומו ולמטה, עד ההוד של ז"א. אבל עדיין צריך ליתן דעת, גם בכתר חכמה בינה שבו כמו שיתבאר. ועוד, כי עדיין אין בו כתר כלל, כמו שיתבאר. ולכן צריך להמתין עד גמר שבו, והוא, כי בשנת ה', עלה הארת החסדים המגולים למעלה בדעת עצמו. ובשנת י"א, עלה בבינה. ובשנת שנים עשר, עלה בחכמה. ובשנת י"ג, עלה בכתר. ואם תוסיף ד' שנים אלו, על ט' שנים ויום א' הנו"ל, יהיו י"ג ויום א'. ואז הוא איש גמור לכל דבריו.

ונחזור לבאר דרך פרט, ענין אלו ד' שנים, שמן הט' שנים ויום א' ואילך הנו"ל. כבר הדעתך, כי ז"א נק' אילנא דחיי, לפי שדומה אל האילן, שאינו גדל אלא ע"י המים, והם החסדים הנק' מים, כנודע כי אין הז"א נגדל, אלא ע"י החסדים, כמו שנתבאר למעלה. וע"ש היטב, איך ע"י חזרתם למעלה, נכפלים, וניתנים בכל ספירה וספירה מהם, מי"ס דו"א. ומתחלקים בבחי' שלישים.

ונחזור לבאר קצת בעניינם, הנה נתבאר, כי בהיותו בן ט' שנים ויום א', כבר הה' חסדים היו מחולקים, ומתפשטים בחג"ת נ"ה דו"א. ונודע, כי ב' חסדים ושליש החסד, שנתפשטו בחרג ובשליש עליון דת"ת, שהוא עד החוה, הם אורות סתומים, תוך כלים דנה"י דאימא. אבל שני חסדים ושני שלישים תחתונים, שנתפשטו בב' שלישים תחתונים דת"ת, ונצח הוד שבו, הם אורות מגולים, שיצאו לחוץ

שנה, כמו בשאר הפירקין, אמנם תכף בתחלת יום שנה הו' נכנסת.

ונמצא, כי בהיותו בן ו' שנים ויום א', התחיל תקון הדעת של ז"א, אבל לא לגמרי. וזהו סוד משאחז"ל ט) הפעוטות מבן ו' שנים ויום א', מקחם מקח וממכרם ממכר במטלטלין, אבל לא בקרקעות. לפי שהמטלטלין הם ר"ק דו"א, המוטלטלין ומתהפכים, מדין לרחמים, ומרחמים לדין. והקרקע היא במלכות, בסוד י) אסתר קרקע עולם היתה.

ולפי שבהיותו בן ו' שנים ויום א', עדיין לא נכנס בדעת שבו, רק העטרה של היסוד, שהיא בחי' התפשטות הדעת, למטה בשליש התחתון דת"ת, שהוא מן הו"ק, וכן כל שאר הפרקים של נה"י דתבונה, אשר נכנסו עד עתה בז"א, הם הבחי' שעתידיים אח"כ לירד למטה למקומם ב"ק, ולכן אין מקחו מקח אלא במטלטלין, עד שיכנסו בו ג' פרקין עילאין, שהם המוחין עצמם. והוא בתחלת שנה ה', שאז ביאתו ביאה, גם באשה הנקראת קרקע, כמו שיתבאר.

ובשנה הח', נכנס פרק עליון דהוד דבינה דו"א, והפרק האמצעי יורד בגבורה, ופרק תחתון יורד בהוד דו"א. והרי נשלם קו שמאל דו"א. ובשנה הט' ויום א', נכנס היסוד עצמו דאימא, במוח הדעת, והרי נשלמו הג' קוים דו"א. והרי נגמר גדולתו, כי עתה נכנסו ג' המוחין העיקרים, שבג' פירקין עילאין דנה"י דתבונה, בחב"ד דו"א. וכאן הוא מקומם האמיתי וכבר הוא שלם לגמרי.

גם צריך שתדע, כי הנה ביארנו למעלה, שהתפשטות ה' חסדים, שיש בפרצוף הנה של המוחין, כבר נתפשטו ונתחלקו בחג"ת נ"ה שבו, בהיותו למעלה על ראש ז"א, בסוד או"מ. ונמצא, כי כשנכנסו הנה"י הנו' תוך ז"א, בכל פרק מהם שהיה נכנס, היה נכנס עמו החסד הראוי לאותו פרק. ונמצא כי בסוף שנה הט', נכנסו בו כל המוחין שלו, ונתפשטו בכל גופו, במקומות הדאיים להם ממש. וגם החמשה

הגהות ומראה מקומות

(ט) גיטין נ"ט: (י) סנהדרין ע"ד:

מפי יסוד דאימא, שסיומו בחזה. ולכן אלו החסדים התחתונים, שהם אורות מגולים, בלי מחיצות כלי, יכולים לירד למטה, עד היסוד דז"א.

והנה אחר היותו בן ט' שנים ויום אחד, ירדו אלו החסדים המגולים ביסוד דז"א, ונתקבצו שם. ואמנם בתחלה, בשנה ד' וה' וז', אז היו בחב"ד, ואח"כ בשנה הו' והח' והט', ירדו במקום הראוי להם, שהם בת"ת ונצח והוד. ואח"כ ירדו עד היסוד, ונתקבצו שם. ועתה צריך שיחזרו לעלות ממטה למעלה, להגדיל את ז"א, בד' שנים אחרות כנז'. והנה הם נקראים מים, שיש בטבעם לירד בשורש האילן, ומשם עולים תוך האילן ממטה למעלה להגדילו. ואמנם סבת חזרת אלו החסדים למעלה, הוא, כנודע אצלנו, כי כל אור ישר היורד חוזר לעלות בסוד אור חוזר, ודוכה למי שמשליך אבן אחת בכח חזק מלמעלה למטה, שמכח חוזק ירידתה במרוצה למטה, חוזרת לעלות עד מקום המקור שמשם ירדה. וכן בטבע המים היורדים במרוצה למטה, חוזרים לעלות עד מקום המקור שמשם ירדו, וכן החסדים האלו הנק' מים, כאשר יצאו מפי היסוד דאימא שיש בחזה דז"א, מבלי מחיצות, בלי שיעכבם, ירדו במרוצה גדולה בחוזק עד היסוד כנז'. ותכף חוזרים לעלות למעלה בכח, בלי עיכוב ואיחור זמן, ועולים עד היסוד דתבונה, ממקום שיצאו. והנה היסוד הנה הוא בחזה, ושם הוא התחלקות פצול שתי זרועותיו חו"ג, ואז עלה הארת אלו החסדים המגולים, אל שני החסדים אשר בב' הזרועות, והגדילום. וכ"ז נעשה תכף, ברגע א', בהיותו בן ט' שנים ויום א', כי מקום פצול הזרועות הוא ג"כ בחזה. אבל עלייתם למעלה ברישא דז"א, שהם רחוקים צריך המתנת זמן, כמו שנתבאר, שצריך ד' שנים אחרות. ונבאר עתה ענין הגדלת ד' ראשונות. בד' שנים אחרות. ומה ענין גדול זה. הנה נתבאר לעיל, כי ע"י חזרת אורות החסדים המגולים, נכפלו החסדים העליונים הסתומים, כפלים ממה שהיו. ועם זה, הספיקו לכל ארבעה ראשונות, שבכלם ימצא בחי' דעת דאור מגולה. והנה החסד שבחסד, שהם ג' שלישים, נכפל והיה ד'

שלישים, וחציים נשארו בו, וחציים עלו למעלה. באופן זה: כי ב' שלישים עלו בחכמה, ושליש א' עלה במוח הדעת מצד ימין להאירו, כי סתום הוא, אע"פ שגם הוא בחי' דעת. ועד"ז החסד שבגבורה, נכפל, וחציו הספיק לעצמו. וחציו שהם ג' שלישים, עלו ב' השלישים בבנינה, והשליש בדעת, בצד שמאל, בעיטרא דגבורה שבו, ונמצא, כי עלו בדעת, שלישי מחסד שבחסד, ושליש מחסד שבגבורה, כדי שיהיה הדעת מכריע, בין חכמה לבנינה כנודע. עוד צריך שתדע, כי הנה אלו האורות של החסדים התחתונים המגולים העולים למעלה כנזכר, יש בהם ב' בחי': כי הנה האור ההוא מתחלק, ונכנס קצתו בתוך היסוד דאימא, ממקום שיצאו, ודרך שם חוזרים ועולים בפנימיותו, עד למעלה בחו"ב וכתר, והרי זה בחי' אור פנימי. ועוד קצת האור הנז', עולה למעלה בבחי' אור מקיף מחוץ, אל כל הכלים דנה"י דאימא, בג' קוים, בינם לבין עצם חלל הגלגלת דז"א עצמו. ונמצא כפי זה, כי יש בחי' דעת מגולה בחוץ ליסוד דאימא, בסוד אור מקיף שבו כנז'. והרי עתה היא הגדלה ממש, וגלוי גמור אל הדעת, שהיה סתום בתחלה כנזכר, כי לכן הוצרך עליית האור הנה גם בדעת, אע"פ שהוא השורש של האור הזה, וממנו יצא. ובודאי שענין אור מקיף, הוא גם בחו"ב שבתוך הנה"י דאימא, וגם בהם שייך הגדלה זו ג"כ.

ובטעם זה יתבאר תירוץ קושיא אחרת, והיא, כי אלו האורות המגולים שחוזרים לעלות להגדיל כנזכר, והנה כשנכנסים שנים אל תוך נה"י דאימא, הרי חזרו להעלם הראשון, ואין בהם כח להגדיל. ועם הטעם הנזכר יתרוץ, כי קצתם מקיף בגלוי מבחוץ. וקצתם נכנס בסוד או"פ. ואז אור החצון הנגלה, עובר דופני הכלים דנה"י עד אוה"פ שלהם שנכנס עתה, וגם עד אורות המוחין עצמם הפנימיים, ומכים אורות אלו עם אלו, ומתרבה הארתה לאין קץ, וע"י כן נגדל.

ומלבד טעם זה, גם יש טעם אחר, באורות הנכנסים בפנימיות הנה"י, והוא, כי אחר אשר החסדים ההם נתגלו למטה, נתפשטה הארתם

ונודע כי הגרוע שבתבונה, גדול מז"א. מה שאין כן במוחין, שהם מן הז"א, ואין בהם רק הכלים של נה"י דתבונה, ולא מן האורות שבהם.

וכבר נודע, כי הכתר הוא בחי אר"מ, והיא קרקפתא וגלגלתא דרישא, הסובבת ומקפת על המוחין אשר בתוכה. ונודע, כי האי גלגלתא אתקרי חוורא דרישא, וזו החוורתא שהוא ענין הכתר עצמו, נמשכת ומתפשטת מעל המוחין, עד מקום החזה של ז"א, כי שם גם כן מסתיים היסוד דאימא כנודע, זה מבחורין, וזה מבפנים, וחופפת וסובבת כל הראש והמוחין, עד סיום הגרון, ומשם ולמטה אינה מתפשטת בורעות, רק בקו אמצעי לבד, עד החזה, מצד האחור. ושם תחלת רישא דנוקבא דז"א רחל. וזו החוורתא נמשכת גם עד ראש רחל, ונעשת מסיומה כתר אל רחל ג"כ.

ונמצא, כי כל בחי זו החוורתא המתפשטת עד החזה, הוא בחי הכתר דז"א, והוא בחי חצי תחתון של ת"ת דתבונה, שהוא חלל בתוכה, ונמשכת בז"א עד החזה שבו, וראשו של ז"א נכנס לתוך החלל ההוא, ונמצא מוקף ממנו. וזהו סוד ב' מלכים המשתמשים בכתר א' והם זו"ן, אשר הכתרים שלהם נעשים, מן חצי הת"ת דתבונה, שהוא כתר אחד לבד. ואמנם בהיותה עמו אחור באחור, נמצא כי כל הכתר הוא אליו, אבל הכתר שלה הוא מן סיום הת"ת של התבונה בלבד. אבל כאשר היא חוורת עמו פנים בפנים, שאז היא גדולה כמוהו ממש, אז יהיו שניהם משתמשים בכתר אחד, בהשוואה אחת.

והנה אחר שהכתר הזה נתפשט מעל ראש ז"א, וירד והלביש את ראשו, ונתפשט עד החזה מאחוריו, ונעשה גם כתר אל נוקביה כנו". גם צריך שיעלה אליו הארת החסדים המגולים, ע"ד שעלו בכל המוחין כנו", וזה עניינו: הנה הב' שלישים של החסד שבת"ת דז"א המגולים, נכסלו וגדלו אחר שנתגלו, ונעשו ד' שלישים. וב' שלישים העליונים, הספיק לב' שלישי הת"ת. וב' השלישים התחתונים, נתחלקו לשנים. והשליש האחד ניתן לכתר דנוקבא דז"א, המכוונת שם ממש באחור. והשליש האחר עלה

ממה שהיתה בתחלה, בהיותם מכוסים במקום צר, ונתרבה ונגדלה מאד, יותר מאשר היתה בתחלה, ואחר שנתפשטה כל צרכה, ונתחזקה הארתה בתכלית האור הנגלה, אעפ"י שחוזרים למקום סתום, אינם מתמעטים, ואדרבא כשנכנסים, לא די שהם גדולים, אלא שמגדילים את החסדים הסתומים גם הם, ועל ידי כן אין כח בכלים דנה"י דאימא לסבלם, ומתרחבים ממה שהיו, בסוד פסוק הרחיבי מקום אהלך וגר'.

ודע כי במצות בהעלותך את הנרות, בענין חזרת חמשה הגבורות, שביסוד נוקבא דז"א להגדילה, נתבאר הטעם השני הזה. אבל הטעם הראשון, לא שייך בנוקבא, לפי שאינם חוזרות בג' הקוים, רק בקו האמצעי בתוכו בלבד. אבל בז"א, שעולים החסדים מחוץ כל ג' הקוים כנוכר, שייך האי טעמא.

ואמנם נתבאר למעלה, למה ירידת החסדים אינה צריכה זמן, וכן בחזרתם עד מקום הדעת. אבל בעלותם מן הדעת ולמעלה, צריך זמן ד' שנים כנוכר. אבל הענין הוא ג"כ, לפי שאלו החסדים העולים, כבר ירדו בראשונה מן הדעת ולמטה, ב' קצוות, ונתפשטו שם. ולכן גם אם הם חוזרים לעלות, שם במקום התפשטותם ב' קצוות, כבר היו שם דרך ירידה, אבל בכתר וחב"ד, שהם עולים עתה מחדש להגדילם, צריך זמן. והרי נתבאר, שעור זמן עליית החסדים בחב"ד, שהם ג' שנים אחרים, אחר הט' שנים ויום אחד, והרי הם שנים עשר שנים ויום אחד.

ועתה נבאר ענין הכתר, הנעשה בשנת ה"ג. ובתחלה נבאר מה ענין הכתר הזה. הנה כבר התחלנו למעלה בתחלת הדרוש הזה לבאר ענינו, כי שליש האחרון של הת"ת דתבונה, מן הטבור ולמטה, בבחי הכלי עם האור שבתוכו מן התבונה עצמה, הוא הכתר של ז"א ממש. ואינו כמו הנה"י של התבונה, שהכלים הם שלה, והאורות הם המוחין דז"א כנו"ל.

ובזה תבין מעלת הכתר כי אעפ"י שאין בו מוחין, הוא מעולה במאד מאד מן המוחין דז"א, לפי שהוא מן הכלי והאור של התבונה עצמה. ולא עוד, אלא שהוא מן הת"ת שבה,

כנזכר, צריך עכוב זמן יותר, וזה הוא בחי' יום א', היתר משנת י"ג. אבל עלייתו עם השליש העליון שבת"ת, משם עד הכתר, הוא שוה בירידת הכתר עד שם, ושניהם נעשים בשנת השלשה עשר כנו'. והרי נתבאר גדול ז"א, עד תשלום שלשה עשר שנה ויום אחד, באר היטב.

ונבאר עתה, ג' הקדמות, נכללים בזה הדרוש הנו': הא' הוא, כי זה שביארנו, שצריך זמן רב של י"ג שנים ויום א', להגדלת ז"א אין זה אלא בתחלת בריאת העולם, כאשר נאצל. אבל מאז ואילך, נעשה הגדלה זו ברגע א'. וכמו שנתבאר אצלינו, בשער התפלות, כי בכל תפלה ותפלה נגדל הז"א, ברגע א', בברכת אבות, כנזכר שם שבכל תפלה באים לו מוחין אחרים חדשים, ונגדל.

השנית היא במה שביארנו לעיל, כי ג' חסדים פחות שלישי המגולים, הם יורדים עד היסוד. אבל שני חסדים ושליש העליונים המכוסין, עומדים למעלה במקומם. ודע, כי אלו הג' פחות שלישי, תמיד הם עומדים בתוך היסוד, אבל כאשר הוא עת הזווג שמזדווג בנוק', אז כל ה' חסדים יורדים ביסוד.

השלישי היא, במה שכתוב לעיל, כי החסדים אחר שיורדים ביסוד, חוזרים לעלות למעלה. וצריך שתדע, כי כל אור ישר היורד, יש לו אור חוזר, ועולה, כנודע. ונמצא כי גם המוחין דח"ב דז"א, יש להם אור חוזר ממטה למעלה, ומתפשטים ממטה למעלה. אלא שענין חזרתם, הוא באופן אחר כי מה שביארנו ענין אופן החזרה הזו, הוא בענין הדעת בלבד, אבל ענין חזרת אור המוחין ממטה למעלה, אעפ"י שישנה, עם כ"ז לא קבלתי עניינה ממורי זלה"ה.

והנה פעם אחת שמעתי ממורי ז"ל, כי היום האחד הנוסף על הי"ג שנים, הוא זמן ירידת החסדים, שכיון שהם מגולים בלי מחיצות כלי המעכב ירידתם, לכן ביום אחד מספיק להם לירד, ואינו צריך שנה תמימה. גם שמעתי ממנו, כי ירידת הכתר, שהוא חצי תחתון דת"ת דאימא, הוא בחי' יום אחד הנו', לפי שאינו נכנס תוך ז"א, כמו שנכנסים שאר המוחין שבו,

למעלה בכתר ז"א. וגם זהו סוד, ב' מלכים המשתמשים בכתר אחד, כי מן שלישי אחד התחתון לבד, הספיק, שנגדל, וניתן חציו לכתר שלו וחציו לכתר דנוקבא.

והנה בעלות זה השלישי הנזכר, אל הכתר שבו, הנה הוא עובר תחלה דרך השליש העליון של הת"ת, במקום הכסוי, ומאיר בו, ואז גם השליש ההוא נגדל לב' שלישים, והשליש האחד מספיק לעצמו במקומו, והשליש האחר מתחבר עם השליש שעלה שם, ושניהם יחד עולים למעלה, עד הכתר דז"א.

והרי איך גם כן ניתן אור דעת המגולה בכתר שלו, ועתה נשווה אל החב"ד, כי בכל אחד מהם, יש בחי' של ב' שלישים דחסד המגולה אחר שנכפל, אבל שרשו מעיקרא אינו אלא שלישי אחד לבד.

ועתה צריך לידע, למה בארבע ראשונות שהם כחב"ד, לא עלה רק שלישי אחד בכל אחד מהם, ולמטה בר' קצוות ז"א, יש בכל אחד שני שלישים כנוז"ל. והטעם הוא, כי אין המוחין ממש צריכים הארה כ"כ, כמו שצריכים הר' קצוות, וזה מבורא.

והנה עתה יש שני בחי' בכתר: האחד, הוא בחי' הת"ת עצמו של התבונה, כלי ואור שבתוכו, שהיה בתחלה על גבי ראש ז"א, שהם המוחין שבו, מבחי' נהי"י שלה, שנגמר כניסתם ותקונם בתשלום י"ב שנים ויום אחד כנזכר. ונמצא חצי תחתון של הת"ת שבתבונה, רובץ על המוחין דז"א, ועתה בשנת הי"ג, נתפשט יורד והקיף את המוחין בכותרת, עד מקום החזה כנזכר. בחינה הב', עליית שלישי החסד עד הכתר, וגם זה נעשה בשנת הי"ג עצמו, לפי שהכל נעשה בבת אחת, כי כפי שיעור ירידת הכתר עד החזה, כך שיעור עליית החסד מן החזה ולמעלה, שהוא מקום הסתום, וזה מתחיל לירד, וזה מתחיל לעלות, ולכן שניהם נעשים ביחד בזמן א', ולא בזה אח"ז. ואם תתבר שנה זו עם הי"ב שנים ויום א', הרי י"ג שנים ויום אחד.

גם יש טעם, כי הנה השליש התחתון שבת"ת, הנכפל ועולה עד שלישי העליון שבת"ת

טפות, שמהם נעשו ב' עיטרין דדעת דז"א, נמשכו מלמטה, מן החריג המתפשטים בריק דאבא, ולא מן מוח הדעת עצמו שבראש אבא.

וכיון שהדבר כך, היה מן הראוי, שכאשר אלו המוחין עצמם, נכנסים תוך ז"א, יהיו ע"ד הנז', ממקום שנכנסו, ויהיו החריב בראשו של ז"א, והדעת כלול מב' עיטרין, יהיה למטה מתפשט בריק שבו, אבל לא יהיו מוח דעת עליון בראשו, מקובץ מב' עיטרין, אבל עכ"ז, לא כך היה, אלא שיש לו ג"כ בחי' מוח דעת כלול מב' עיטרין, למעלה בראשו, בין החו"ב.

הסבה הגורמת לזה הוא, לפי שהנה נתבאר כי הכתר שלו הוא הת"ת עצמו דתבונה, בבחי' הכלי האור שבתוכו, כלו כמו שהוא, וכח האור העצום העליון שהוא של הכתר, מושך בכחו את אלו ב' עיטרין למעלה, כי שניהם הם בקו אמצעי עם הכתר, כנודע, ואז נעשה שם מוח דעת בראש ז"א, כדוגמת מוח הדעת דאבא, שהוא למעלה בראשו, מכריע בין חריב שבו, באופן, כי סבת אור הגדול אשר בכתר, גורם עלוי במוחין כנזכר.

ועתה נבאר הטעם, למה כשנכנסים המוחין דאימא לבדם, אין הכתר דז"א, רק משליש א' תחתון של ת"ת התבונה, ולא יותר, ויש בזה ג' טעמים: הא', בסבת אימא, והב', בסבת ז"א עצמו, והג', בסבת נוק' רחל, ואמנם הטעם הא', שהוא בסבת אימא, כבר נת'ל בדרושי אר"א, וע"ש במה שביארנו שם, איך אחר שנכנסים הנה"י דתבונה בז"א, נעשים לה נה"י אחרים חדשים, כדי שתוכל להזדווג עם אבא, ולכן צריך שלא יקח ז"א לכתר שבו, רק שליש תחתון דת"ת שבה, ושם נתבאר היטב הטעם הזה.

והטעם הב', שהוא בעבור ז"א עצמו, הענין הוא, כי הנה הת"ת והיסוד דתבונה, בקו אמצעי הם שניהם, ואם תרד התבונה מאד למטה בת"ת שבה, שעור ב' שלישים, לעשות כתר אל ז"א, כמו שנתבאר שיורד עד מקום החזה,

אמנם הוא יושב על ראשו של ז"א, ואין צריך עכוב זמן רב.

דרוש ט"ו.

בשעור הכתר דז"א כמה הוא

(כ) ואחר שנתבאר ענין ההפרש, שיש בין הכתר אל המוחין, צריך שנבאר ג"כ, שעור הכתר דז"א, כמה הוא, ובוזה יתבאר ג"כ השינויים שיש בין ז"א, לנוק' רחל, בין בבחי' הכתרים שלהם, בין בבחי' המוחין שלהם, הנה נתבאר, כי השליש התחתון דת"ת דתבונה, מן הטבור ולמטה, הכלי עם האור שבו, הוא עצמו הכתר דז"א, וכלו הוא מן התבונה, זולתי אותו שליש אור החסד המגולה, שהוא מן האור דז"א, שעלה עד הכתר הזה, להגדילו, ודע, כי אין זה, אלא כ"ז שלא נכנסו בז"א, רק המוחין דאימא בלבד, אבל כאשר אח"כ נכנסים גם המוחין דאבא, אז יגדל הכתר של ז"א, ויהיה שעורו שני שלישים תחתונים דת"ת דאימא, שהוא מן החזה ולמטה.

והענין נראה בחוש העין, כי הנה נודע, שהמוחין דאבא מתלבשים תוך המוחין דאימא, והנה כאשר תכניס שני כלים שוים בקומתם, זה בתוך זה מוכרח הוא, ששפת הפנימי, יעדיף למעלה מעט, על שפת כלי החיצון, ולכן צריך, שיהיה הכלי החיצון, יותר גבוה מעט, כדי שכאשר יכנס הפנימי בתוכו, יהיו שוים, ולכן צריך שהכתר דז"א מצד אימא, יהיה גבוה שני שלישי הת"ת שלה, כדי שכשיכנס בתוכו הכתר דמצד ת"ת דאבא, יהיה שוה אליו בקומתו, אעפ"י שאינו כל כך גבוה כמו של אימא כנזכר, והרי נתבאר ענין הכתר דז"א.

ונבאר ענין המוחין שלו: כבר נודע, כי המוחין של ז"א הם ד', שהם: חב"ד, ודעת כלול מב' עיטרין חריג, גם נודע, כי אלו הד' מוחין, הם טפת הזרע של האב בעת ההולדה, והב' טפות שמהם נעשו חריב דז"א, נמשכו מן המוחין עצמם דאבא, שהם חריב שבו, אבל ב'

הגהות ומראיה מקומות

(כ) לעיל בדרוש הדעת, ע"ת שער לידת המוחין פ"ב וגי' ושער דרושי הצלם פ"ה ו'.

דרוש י"ן. בענין ירידת החסדים
והגבורות. והתפשטותם תוך ז"א:

(ל) ענין ירידת החסדים והגבורות. והתפשטותם תוך ז"א. וצריך שתעיין במה שביארנו בשער המצות בפרשת תרומה, בענין הארון והכפורת, וע"ש היטב, כדי שתבין מה שנכתוב כאן. גם צריך שתעיין, במה שביארנו שם בפרשת לך לך, במצות המילה. ושם נתבאר שאין החסדים מתפשטים למטה, עד זמן המילה. גם נתבאר שם, איך הגבורות בהיותם ביסוד דו"א, מתמתקות ע"י החסדים וע"ש היטב.

הנה נתבאר, כי הדעת של ז"א כלול מב' עיטרין: חו"ג, מלובשים תוך כלי היסוד דאימא. וזה היסוד דאימא, מתלבש תוך כלי הדעת של ז"א. והעטרה של היסוד, מלובשת תוך השליש עליון דת"ת דז"א, שהוא עד החזה דז"א. ונודע, כי פי היסוד דאימא, אינו רחב, אמנם צר מאד, ולכן אין הגבורות יכולות לצאת, עד שבתחלה יצאו החסדים, הנקראים מים, שבטבעם לצאת דרך נקב קטן וצר, וכל מה שמקלחים ויוצאים, מתרחב פי המקור, שהוא פי היסוד הנו', ע"י רבוי ה' נחלי מים, שהם ה' חסדים, המקלחים ויוצאים בו. ואחר שנפתח פתח פתוח לרוחה, ע"י קלוח מימי החסדים, יוצאים גם הגבורות.

והנה המאציל העליון ית', לו נתכנו עלילות מקושדות וע"ז, ובכונה גמורה עשה מתחלה פי יסוד דאימא צר ודחוק, כדי שירדו החסדים בתחלה, ואח"כ הגבורות, לפי שהגבורות צריכות להתפשט בגופה דנוק', ואם היה פיו רחב, היו הגבורות שטבעם אש קל מן המים, ויצאו בתחלה, ויתפשטו ברוק ז"א, כיון שמוצאות שם מקום רחב. ואז החסדים לא ימצאו מקום להתפשט, וילכו אל הנקבה. ולכן עתה שפיו צר, יצאו בתחלה החסדים, שהם מים כנו"ל, והם מוצאים המקום פנוי, ויתפשטו ברוק ז"א, וכאשר יצאו אחריהם הגבורות, לא יהיה להם

בהיות בחי' שליש א' לבד, ועתה שהם ב' שלישים, תצטרך לירד יותר למטה, ועי"כ גם היסוד שבה ירד עוד למטה מן החזה, עד הטבור. ונמצא שלא יתגלו החסדים שביסוד דאימא, רק מן הטבור ולמטה, שהוא שליש האחרון, כנודע כי הת"ת נחלק לג' שלישים: הא', עד החזה. הב', עד הטבור. הג', עד סיומו. ונמצא כל הת"ת שהוא גופא דז"א, חשוך מאוד, בלי אורות מגולים. אבל עתה, שאין הכתר דז"א נעשה, רק משליש אחרון דת"ת דתבונה, גם היסוד שלה נסתיים בשליש עליון דת"ת, ואורות החסדים מתגלים בב' השלישים, ויש הארה גדולה בז"א, להגדילו.

והטעם הג', בעבור רחל נוק' דז"א, ונקשר עם הטעם הב', כי נודע, שרחל יוצאת מאתורי החזה דז"א, והטעם הוא, לפי שכל בנין פרצופה נבנת, מכח הארת הגבורות שביסוד דאימא, בהיותם מגולות, ולכן אינה נבנת אלא בחזה, ששם נשלם כסוי כלי היסוד דאימא, ומשם בוקעים האורות של הגבורות, כלי הת"ת דז"א, ויוצאות אליה. משא"כ למעלה, שהיו שם ב' מחיצות בלבד של כלים: א' הכלי דיסוד דאימא, והב' כלי הת"ת דז"א. והנה אם הת"ת דאימא, יורד למטה שעור ב' שלישים, גם היסוד שלה, ירד ב' שלישים שבת"ת, ולא תצא רחל אלא מן הטבור ולמטה, שהוא שעור מועט, ואין לה מקום להתפשט, ותהיה קצרת הקומה ביותר מדאי.

ואמנם הנוק' דז"א, נשתנת מן הז"א בבחי' הכתר, כי שעור הכתר שבה, הם ב' שלישים תחתונים דת"ת דז"א. משא"כ בז"א, שהכתר שלו, הוא שליש א' לבד התחתון שבת"ת התבונה, גם יש בה שנוי, בענין הדעת שבה, שאינו עומד למעלה בראשה, רק למטה, באמצע ב' כתפין שלה. וכל זה יתבאר בדרוש רחל נוק' דז"א.

הגהות ומראה מקומות

(ל) ע"ח שער דרושי הצלם דרוש ב' מ"ק ומ"ב. שיעור י"א בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה שער חכונות דרושי ציצית פ"ב, ועיין בתע"ס ד'.

ונמצא כפי זה, כי ב' החסדים ושליש העליונים, הם עומדים שם ביסוד דאימא, מלובשים וסתומים בתוכו. וב' החסדים וב' השלישים, הם לבדם שיוצאים מפי עטרת היסוד דאימא, הנפסק בחוזה דז"א, ומשם יוצאים. והב' שלישים מתפשטים, בב' שלישים תחתונים דת"ת דז"א, בלי כסוי כלי כלל, מן היסוד דאימא, אלא בגלוי גמור. וב' החסדים האחרים, מתפשטים בנצח הוד בגלוי גמור ג"כ כנוכר, וז"א מקבל ההארה שלהם, בלי מסך ומחיצה כלל.

אמנם צריך שתדע, כי הג' חסדים פחות שלישי המגולים, לא נתפשטו בת"ת ונצח והוד דז"א, תכף אחר שיצאו מפי היסוד דרך ירידה, רק אחר שירדו עד היסוד, הם, וגם הה' גבורות, וכשחזרו לעלות למעלה, או נתפשטו במקומם כנוכר. וזה ביאורו: הנה בהיות שאלו החסדים, היו בתחלה למעלה, תוך היסוד דאימא דחוקים בתכלית, מחמת האורות העצומים של החר"ג אשר שם, ובפרט כי פי היסוד צר בתכלית, והנה החסדים הם מים, וכשיוצאים בדוחק עצום, מנקב צר מאד, ונחל המים שוטף ועצום, יוצא ממנו לאויר מגולה בלי מחיצות, יוצא בכח חזק, ובמרומה גדולה, כנודע מן המים המקלחים דרך נקב צר, לגלגל הריחים הטוחנים חטים. ולכן תכף מכח חזק מרוצתם, יורדים דרך קו אמצעי ביותר עד היסוד דז"א, ואינם נוטים אל הצדדים, להתפשט במקומם בנצח והוד.

והנה כאשר ירדו לתוך היסוד דז"א, נודע הוא, שהיסוד כלול מ"ס שבו, וגם הם עשויים בציור קוים: ימין, ושמאל, ואמצע, ע"ד הספירות הכוללות כל הפרצוף כנודע. ובזה תבין מה שנתבאר אצלנו, כי היסוד נק' כל, לפי שיש בו כללות, הנכלל מן הה' חסדים, שבח' קצוות עליונות ממנו, והם חג"ת נ"ה, וא"כ מוכרח הוא, שיהיה בו ביסוד, מקום לקבל כל הה' חסדים, האומנם אינם יורדים בו, רק ג' חסדים פחות שלישי המגולים כנוכר, אשר מקומם הוא בת"ת נצח הוד. ולכן כשיוצאים ביסוד, יורדים במקומם הראוי להם, שהם בת"ת נצח והוד

מקום, ויצטרכו לירד עד היסוד, ומשם ילכו בנקבה, כמו שיתבאר לקמן.

וחנה יורדים חמ' חסדים ומתפשטים בחג"ת נ"ה דז"א. כל חסד מהם, בספירה אחת. האמנם יש שנוי א' בהם, והוא, כי הנה היסוד עצמו דאימא, בפרק עליון בראשיתו, מחובר בפירקין עילאין, עם ראשי ב' ירכין דנצח הוד דאימא, כנראה בחוש העין, כי בתחתית הגוף הנק' ת"ת, במקום המתניים, משם צומחין ויוצאים הנה"י ושלשתם מחוברים יחד שם, ובחי' עליונה הזאת, היא המתלבשת ברעת דז"א, ומתפשטת עד הגרון. ובזה תבין, למה ג"ר דז"א נקשרות יחד, ואינם בג' קוים, מפוצלים ונפרדים, כמו החג"ת והנה"י וזכור זה.

ואמנם משם, מן הגרון ולמטה, שם בחי' העטרה של היסוד דאימא, תוך שלישי עליון דת"ת דז"א, שהוא עד החוזה, וכבר שם, התחילו ליחלק ולהתפצל נה"י דאימא, והנצח ב' פירקין תחתונים, מתלכשים בקו ימין, בחסד ונצח דז"א. וב' פירקין דהוד דאימא, בגבורה והוד, קו שמאלי, והעטרה, בקו אמצעי כנוכר.

ונמצא, כי במקום שלישי עליון דת"ת דז"א, שם הם מתפצלים לג' פצולים, וכל פיצול משלשתם, יש לו כלי בפ"ע. ונמצא, כי כשהה' חסדים, מתחילים לירד מן מוח הדעת שבראש, דרך הגרון, ונכנסים שם עד שלישי העליון, ושם עדיין הם תוך כלי העטרה דיסוד דאימא, וכשרוצים לנטות משם, ב' החסדים העליונים שבהם, ליכנס תוך ב' הזרועות דז"א, א"א להם לעבור, כי הם שם תוך כלי היסוד דאימא, בעטרה שבה, ויש לה מחיצות, ואין שם שום פתח לצאת, אלא מפי העטרה העומדת בקו אמצעי בלבד, והוא מתפשט עד החוזה, וכבר שם הוא למטה מן הזרועות, ואין להם דרך לצאת משם, לילך אל הזרועות. ואמנם אין להם דרך אחר לעבור, אלא דרך מחיצות כלי העטרה, ועוברת הארתם בעד הזרועות לכאן ולכאן. אבל ב' החסדים האלו בעצמם, אינם יכולים לעבור במחיצות, וליכנס בזרועות. אמנם הם עומדים שם תוך היסוד דאימא תמיד, ומשם נוקבת הארתם, ועוברת דרך מחיצות כלי היסוד, אל הזרועות.

שבו בלבד, ונשארו חריג ושליש עליון דת"ת שבו, פנוי וריקם, בלי חסדים. והנה תכף אחר החסדים, אין הגבורות ממתנינות לירד, עד שיחזרו החסדים לעלות, אמנם תכף הגבורות רצות, ויורדות אחריהם, עד היסוד דז"א, וגם הם אינם מתפשטות בריק דז"א, לפי שבחריג ושליש עליון דת"ת, כבר שם נתפשטו החסדים, ואין לגבורות מקום להתפשט שם. ומן החזה ולמטה שהוא מקום מגולה, אינם מתעכבים שם, כנז' בענין החסדים, ולכן יורדות אל היסוד.

ועוד טעם אחר, כי החסדים דוכרין, ומתפשטים שם בז"א. והגבורות נוק', ומתפשטות בנוקביה, ולכן יורדות אל היסוד, לצאת משם אל הנקבה, כמו שיתבאר במקומו. והנה כשיוצאות מן היסוד דאימא, אינם יוצאות בציור ג' קוים, כי המקום צר ודחוק, ואינם יוצאות אלא א' לא', והעליונה החשובה מכלם, הנק' גבורת חסד, שעומדת בתוך יסוד דאימא למעלה מכלם, היא היוצאת בתחלה. ואחריה יוצאת גבורת הגבורה, ועומדת למעלה ממנה. ועליה גבורת הת"ת. ועליה גבורת הנצח. ועליה גבורת ההוד. והם עומדות זו למעלה מזו, גבורת ההוד למעלה מכלם. וגבורת החסד, למטה מכלם. וזה הוא עד שמגיעים ביסוד דז"א.

ואח"כ כאשר הם נכנסות תוך היסוד דז"א, הם מתפשטות שם בציור קוים אשר שם כנז"ל. ואז גבורת החסד שהיתה תחתונה מכלם, היא יורדת למטה מכלם, בבחי' ההוד אשר שם ביסוד, ושם פוגעת בחסד של ההוד שירד שם כנז"ל, וגבורת הגבורה נכנסת בנצח שביסוד, במקום שעומד החסד דנצח. וגבורת התפארת, נכנסת בת"ת שביסוד, במקום שעומד החסד דת"ת. וגבורת הנצח, נכנסת בגבורת היסוד הריקנית, מן החסדים המכוסים וגבורת ההוד, נכנסת בחסד היסוד, הריקנית ג"כ, מן החסדים המכוסים.

ונמצא, כי ג' גבורות העליונות פחות ונמצא, כי ג' גבורות העליונות פחות

שליש עליון, שהם: גבורת החסד, (מ) גבורת הגבורה, גבורת ת"ת הם מתערבים ומתחברים עם ג' חסדים תחתונים פחות שלישי עליון, שהם: חסדי הת"ת, ונצח, והוד, אשר ירדו שם ביסוד כנוכר, והם מתמתקים הדינים שבגבורות ע"י רחמי החסדים ההם. אבל ב' הגבורות התחתונות ושליש, שהם: גבורת הנצח, וההוד, ושליש הת"ת, שלא נתחברו ביסוד עם החסדים כלל כנוכר, נשארו בלתי מתוק. והרי, איך ג' גבורות פחות שלישי, נמתקו ע"י החסדים דרך ירידה, קודם שיחזרו החסדים לעלות למקומם, כמו שיתבאר.

ועתה נבאר, חזרת החסדים המגולים למעלה. הנה נודע, כי כשצנור המים מקלח בכח גדול למטה, כשפוגע בקרקע, מכח הכאתו העצומה שם, חוזר ועולה למעלה. וכן אלו החסדים, שיצאו בדוחק גדול מפי היסוד דאימא למעלה, וירדו בחוץ ביסוד דז"א, ואין שם עוד מקום לירד, הנה מכח נפילתם שם, חוזרים ועולים למעלה, עד הגיעם אל מקומם הראוי להם, כמו שנתבאר, וכמו שנבאר.

ונבאר בתחלה, סדר עלייתם מתחתית היסוד דז"א, עד שיצאו ממנו למעלה במקומם. הנה נתבאר, כי ביסוד יש שם ציור קוים, ושם נתפשטו הגבורות והחסדים, כ"א במקומו כנז' והנה אלו החסדים כשעולים, אם יעלו כפי בחי' מקומם, דרך הקוים נמצא שיחזרו להאיר אור שני חוזר בגבורות אשר במקומם, שכבר נתמתקו פ"א דרך ירידה, ונמצאו ממותקות ב' מתוקים, ועיי"כ נחלש כח החסדים העולים, מלהמתיק את הב' גבורות ושליש, שלא נמתקו בתחלה דרך ירידה, ויהיו ג' הגבורות פחות שלישי נמתקים פעמים, וב' הגבורות ושליש בלי מתוק כלל.

והענין הוא, כי כאשר אר"א הולידו אלו החסדים, ע"י זווגם כנודע, נתנו בהם שעור אור, כדי שיוכלו להמתיק את הדינים שבגבורות מתוק א', וגם שיוכלו להגדיל את ז"א כלו, דרך חזרה ועלייה עד הכתר שלו, כנודע כי הם

הגהות ומראה מקומות

(מ) בדפ"ר יש כאן ט"ס חסר המלים גבורות הגבורה.

שנופלים ביסוד דז"א, נכתת ונכתש שם להאיר בז"א. וזהו כתיב למאור, שהוא להאיר בז"א. הנק' אור, בסוד ותורה אור, וכנגד הנקבה, הנק' נר, בסוד כי נר מצוה, אמר להעלות נר תמיד, כי ע"י חזרת החסדים למעלה, נגדלת גם הנקבה דז"א, כמו שיתבאר במקומה בע"ה. גם זהו סוד של הפסוק דכתיב, יש מפור ונוסף עוד, שהוא סוד הצדקה, שהם החסדים, שנכתשים ומתפורים ביסוד לניצוצות, וע"כ נוסף עוד ונגדלים כנזכר לעיל.

דרוש י"ז.

בענין הצלם של המוחין דגדלות:

(ס) ענין הצלם של המוחין דגדלות באר היטב, כבר נתבאר כי המוחין האלו, הם ע"י זוג אר"א, שהוריעו טיפת זרע, ומהם נעשו אלו המוחין. ואין ספק, כי מבשרינו נחזה אלה, כי מטיפת זרע נוצר זלד שלם, ברמ"ח איברים. ונמצא, כי אעפ"י שאנו קוראים לטיפה זו מוחין (ע) דזרע אינם מוחין בלבד אמנם אלו הם בחי' פרצוף אחד, שלם ברמ"ח איברים ממש. ויש לו כמה בחי': כי בחי' העליונה, עומדים בראש ז"א. ואח"כ גם הם מתפשטים, בכל איברי הגוף דז"א. וגם בנוקביה, כי טיפה הנו', תיתה כלולה מזכר ונקבה. ויש לו בחי' רבות: אם בחי' קודם התפשטותם, או אחר התפשטותם, כמו שיתבאר בע"ה.

הנה זה הפרצוף השלם, הנקרא בשם מוחין דז"א, הוא ענין הצלם, הנוצר הולך תמיד עם האדם, כמו שנבאר ודע, כי הנה יש חר"ב, ויש חכמה ותבונה, וחר"ב, נתלבשו בתוך חכמה ותבונה, ובהיותם מתלבשים אלו בתוך אלה, נדווגו יחד, ומן הזוג ההוא, נוצר הפרצוף הנו' של המוחין דז"א, וכשבא זמן לידתו, יצא ממקור התבונה הנו', שהיא שניה, בערך בינה העליונה, וזו היא לידתו, ואחר שנולד, נתלבש הצלם הנו', תוך ו ראשונות של חתבונה שניה, שהיא שלישית בערך בינה

המגדילים את אילנא דחיי. ואם המתוק היה ניתן כלו אל הג' גבורות, לא יהיה כח בחסדים להמתיק את הב' גבורות, ולכן הוכרח, שהג' חסדים המגולים פחות שלישי, שהם עתה ביסוד דז"א, כשחוזרים לעלות, עולים ביושר, דרך קו אמצעי, שהוא הת"ת שביסוד, ואחר הגיעם שם, מתפצלים לג' קוים, ועלו דרך התג"ת שביסוד, ואז פגעו בב' הגבורות ושלישי העומדות שם, שלא נמתקו תחלה, ונמתקות עתה, באלו החסדים העולים דרך חזרה, ונמצאו ב' הגבורות אלו ושלישי, נמתקו דרך עליית החסדים, והג' גבורות פחות שלישי (ושלישי) (ג) נמתקו, בדרך ירידת החסדים.

ואחר שיצאו אלו החסדים מן היסוד דז"א כלפי מעלה, נתפצלו אלו החסדים, ועלה הא' בהוד דז"א, והא' בנצח דז"א, וב' שלישי החסד בב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א, כי כן דרך העשן העולה למעלה, או השלהבת כשעולה באויר, מתחלק ומתפצל לצדדים, והרי נגמרה התפשטות ה' חסדים בחג"ת נצח והוד, קצתם דרך ירידה וקצתם דרך עליה.

ונמצא, כי כשירדו הגבורות בתחלה, ירדו זו למעלה מזו, וכשנכנסו ביסוד, נתפשטו בדרך קוים, אבל החסדים, כשירדו, ירדו בדרך קוים, וכשחוזרים לעלות, עולם בשתי בחי': כי בתחלה עולים זו למעלה מזו, בקו ישר, בת"ת שביסוד, ומשם ולמעלה, מתחלקות לג' קוים כנזכר.

ועיין בדרוש הציצית, כי שם נתבאר, שבתחלה יורדים הגבורות, ואח"כ יורדים החסדים, הפך מן הנזכר כאן, אבל תעיין גם בדרוש חטאו של אדה"ר, כי שם נתבאר שחטאו גרם לזה, שירדו הגבורות תחלה.

ודע, כי עיקר כח החסדים המגולים, להגדיל את ז"א, הוא ע"י ירידתם ביסוד, לפי שירדים שם במרצה בכח חזק, וע"י ההכאה, נכתתים ונכתשים, ומתחלקים לניצוצות, כדי להאיר את ז"א אח"כ בעלייתם כנזכר, וזהו סוד פסוק, כתיב למאור, כי ע"י החסדים הנק' שמן,

הגהות ומראה מקומות

הצלם פ"א ופ"ד ופ"ה. תע"ס שיעור י"א מן אות ק"י. (ע) צ"ל דז"א (ע"ה ח"ב דף א' שורה כ').

(ג) מלת ושלישי מיותרת.

(ס) ע"ה שער הכללים פ"ה. ע"ה שער דדושי

העליונה, ונתלבש בה עד החזה שבה, ועתה בבחי' זו נקרא צלם, כמו שיתבאר.

והנה בזמן היניקה, היה ז"א בסוד ו' קצוות לבד, ואז היה לו צלם אחד, אל ו' קצוות שבו, ואל זה הצלם אמר הפסוק, אך בצלם יתהלך איש, כי אז ז"א נקרא איש, ולא אדם. ועתה כשנולדו לו אלו המוחין, נקרא צלם של אדם, כי אז ז"א נקרא אדם גמור. ואל זה הצלם אמר הכתוב, ויברא אלהים את האדם בצלמו, וכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם. כי עתה ז"א נקרא אדם, ויש לו צלם הנוז', שהוא צלם האדם.

ודע, כי זה הצלם המתלבש בו ראשונות דתבונה שניה, אעפ"י שעומד כאן למעלה, עם כ"ז, מן המקום הזה, הוא בבחי' א"מ אל כל ז"א עד רגליו. אבל עמידתו היא כאן למעלה, ואינו יורד למטה. והנה כפי האמת, זו הבחי', היא ראשונה, והיא אות מ' דצלם. והבחי' השנית והשלישית היא פ' ל"ם דצלם כמו שנב'. אבל עם כ"ז, הבחי' הזאת לבדה, נקרא צלם בג' אותיותיו. לפי שכיון שהוא אר"מ לכל ז"א, מוכרח הוא שיהיה בו כללות כל הבחי' דז"א הב', והשלישית כמו שנבאר.

וראוי לבאר תחלה, ביאור מלת צלם בכללות, ואח"כ נבאר בפרטות. אות מ' דצלם איך היא בבחי' זו הראשונה, דע, כי כיון שזה הזווג, שממנו יצא הצלם הזה, היה מן אר"א, שהם הוי"ה דיודיין ואהי"ה דיודיין, והנה אבא גניז ומתלבש גו אימא, ולכן גם הצלם הזה, הנוצד מטיפת שניהם, הוא הוי"ה דיודיין ואהי"ה דיודיין, וההוי"ה מתלבשת תוך אהי"ה דיודיין, כמו נשמה בתוכו, ולכן אינו נרמז בו, רק אהי"ה דיודיין הנגלה, שהוא בנימטריא צלם עם הכולל. גם נתבאר אצלינו למעלה בדרושים שקדמו, כי כל אר"מ הוא אהי"ה, ולכן נקרא אהי"ה הצלם הנוז' כנוכד. ועתה נבאר פרטות אות מ' דצלם איך היא בנו הבחי' הראשונה, ובזה יתבאר גם כן מה שאמרו בספר הזהר, בפרשת ויצא סוד פסוק וברכות לראש צדיק, הנוכד בפרשת ויצא דף קס"ב, וז"ל, ר' ייסא זוטא, הוה שכיח קמיה

דר"ש, א"ל, האי דכתיב וברכות לראש צדיק וכו', נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מיניה, איהי רישא, כך ראש צדיק וכו'. והעין הוא, במה שהודעתך בענין אלו ד' מוחין דז"א, שהם: חכמה, הנמשכת ממוח אבא, ובינה, הנמשכת ממוח אימא, ותרין עיטרין דדעת, הם תרין כתפין דא"א, והנה אלו תרין כתפין דא"א, נמשכו וירדו למטה באו"א, כי הכתף הימני שהוא חסד דאר"ך, ירד באבא, בתוך העטרה של היסוד שבו, והכתף השמאלי שהוא גבורה דאר"ך, ירד בעטרת היסוד דאימא, ועמדו שם, ובזה תבין, למה נשתנו שמותם, להקרא תרין עיטרין, כי הם אינם אלא כתפין דאר"ך, וכשירדו ועמדו בשתי עטרות של היסודות דאו"א, אז נקראים תרין עיטרין, וזהו סוד, וברכות לראש צדיק, כי בירידת תרין כתפין אלו בראש צדיק, שהיא עטרת היסוד, הנקרא צדיק, והראש שלו היא העטרה, בסוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, או עומדים באמצע תרין ברכין וירכין דאבא, או דאימא, ולכן נקראים ברכות.

וביאור נוקבא דקיסטא דקאמר, הוא, כי קיסטא רוצה לומר מדה, והיא היסוד הנקרא אמה, שבה מודדין, ונוקבא דקיסטא, היא העטרה של האמה, שבפי נקב היסוד. גם נקראת נוקבא, כנודע כי העטרה לעולם בכל מקום, היא בחי' המלכות, ואחר שירדו אלו התרין כתפין, בשתי עטרות היסודות דאר"א, ירדו אח"כ ב' המוחין האחרים העליונים, שהם: חכמה ממוח אבא, ובינה ממוח אימא, זה ביסוד עצמו דאבא, וזה ביסוד דאימא, ונמצא כי תרין מוחין עילאין שהם חר"ב, ירדו בשתי היסודות, שהם זכרים, ותרין עיטרין דדעת, הנקראים חסדים וגבורות ירדו בשני העטרות, שהם נקבות.

וז"ס ענין זווג זרין, כי בתחלה ניתנו בה ה' גבורות, שלא ע"י זווג, לפי שהיא גבורה נוקבא, ואח"כ ע"י הזיווג, ניתן לה ז"א גם חמש חסדים, שהם מלכות שביסוד דאבא, שהוא דכורא, ומתחברים בה ב' העטרות, שהם נקבות ביחד, והנה ד' מוחין האלו, שהם עתה בזה הצלם, המקיף על ז"א, הם סוד ד' יודיין,

והנה נודע, כי אות ל' נקראת, מגדל הפורח באויר, סוד מגדל הפורח באויר, והוא: כי זו הל' שהם הנהי' דתבונה, שהיא הבחי' השניה, תלויה למעלה בבחי' ראשונה הנקראת אויר כנו"ל. ולפי שהאויר הנז"ל, הוא בחי' י' ראשונה של ההוי"ה כנו"ל, נמצא כי זו הבחי' הב', נקראת אור, כי היר"ד נשארה למעלה.

והנה למעלה נתבאר, כי צלם הוא בחי' אהי"ה דיודי"ן. אבל בחי' זו הנקראת צ"ל, רומזת, אל מלוי שבתוך אהי"ה דאלפי"ן, כשתסיד ממנו הפשוט, ישאר בגימטריא קכ"ב, כמנין צ"ל עם כללות ב' אותיותיו. או יהיה כמנין בצ"ל שדי יתלונן. והענין הוא, כי כאן נעלם בחי' ראשונה, ונתעלמה בתוך נהי' דתבונה, ולכן נחסר ממנה הפשוט של אהי"ה, ולא נשאר דק מלוי כנוצר.

ויובן במה שהודעתיו, כי שם אהי"ה דיודי"ן, הוא בנינה עלילאה. אבל בתבונה הזו, הוא הוי"ה דס"ג, ולכן לא נרמו בו אהי"ה עצמו, אלא מלוי דאלפי"ן, שהוא בגימטריא צ"ל, עם ב' אותיותיו כנו"ל. ואמנם ההוי"ה דס"ג, נרמזה בבחי' זו באופן אחר, והוא: כי הג' יודי"ן שיש בהוי"ה דס"ג, הם סוד ל' דצלם, שהם הבחי' השנית. גם הם בחי' נהי' דתבונה, שהם ג"ס.

והרי נתבאר, כי זו הבחי' השנית, נקראת אור. ונקראת, ה' ראשונה של ההוי"ה. ונקראת, ל' דצלם בבחי' פרט. אבל בבחי' כלל, נקראת צ"ל.

הבחי' השלישית הוא: כי אחר שנתלבשו הד' מוחין, שהם מ' דצלם, תוך נהי' דתבונה, שהם ל' דצלם. עוד היה בהם בחי' אחרת שלישית, והיא, שאחר כך נכנסו בז"א בט"ס שבו, כל אחת כלולה מי', והם בגימטריא צ', ונתפשטו בתוכו כנודע. ולכן בחי' זו נקראת צ' דצלם, לפי שאין עתה היכר לא בד' המוחין, ולא בנהי' דתבונה, אלא בט"ס ז"א, שהם צ' דצלם, ושני אותיות ל"ם, נעלמים תוך הצ'.

שיש בשם הוי"ה במלוי יודי"ן. אשר באות יו"ד הראשונה, של ההוי"ה שבז"א. (ע) והם ג"כ בחי' אות מ' דצלם, שהיא בגימטריא ד' יודי"ן. גם דע, כי בחי' זו הראשונה, נקראת אויר. לפי שג' מוחין חר"ב וחסד שבדעת, כל א' הוא ע"ב, וג' ע"ב אלו נכללים בגבורה, שהיא בגימטריא רי"ו, כמנין ג"פ ע"ב, וכמנין אויר. והטעם למה נעשים רי"ו בגבורה הוא, לפי שהגבורה הזו, היא לצורך הנקבה, הנקראת ה"א אחדונה שבשם, שבה משפיעים ג' אותיות יה"ו, שהם: חו"ב, ועיטרא דחסד. וגם הנקבה יש לה י"ס, כמו שיש אל הזכר. ולכן, כנגד ג"פ ע"ב הזכרים, נרשמים בגבורה, בסוד רי"ו, שהוא בגימטריא גבורה. וזכור הקדמה זו, בענין שם בן ע"ב, שהוא ע"ב שמות, כל שם מג' אותיות, והוא רי"ו אותיות, והבן זה.

והרי נתבאר, כי זו הבחי' הראשונה, נקראת אויר. ונקראת, י' ראשונה של ההוי"ה, הכוללת כל בחי' ז"א. ונקראת, מ' דצלם. אבל בערך שכל הבחי' התחתונות נכללים בה, נקראת צלם בג' אותיות שבו.

הבחי' הב' היא, כי אח"כ יורדים הד' מוחין הנו', עוד ירידה ב', מלבד בחי' הראשונה שנשארה למעלה תמיד. והנה בחי' הב' הזאת, ירדה ונתלבשה מן החזה של התבונה הב' ולמטה, שהיא שלישית בערך בינה עלילאה כנו'. ובחי' זו, בערך הכללות, נקראת צ"ל. כי הראשונה, נקראת צל"ם. וזו צ"ל. לפי שנעלם ממנה מ' דצלם, שהם ד' יודי"ן הנו', ואינם נגלים וניכרים כאן, רק הנהי' דתבונה זו, שהם ג"ס, שהם ל' דצלם, אשר מתפשטים אח"כ בבחי' השלישית, הנקראת צ', שהיא תוך ז"א. ילכן יש בה ב' אותיות צ"ל, שכוללת בה את זבחי' שלמטה ממנה, ע"ד הנו"ל בבחי' ראשונה. ובל בערך הפרטות, זו הבחי' אינה רק אות י' דצלם, שהוא ענין התלבשות ד' המוחין נז"ל, עוד בנהי' של התבונה הזו, שהם ות ל'.

הנחות ומראה מקומות

(ע) עיין ע"ח דרוש עגולים ויושר דף מ"ב ד"ה ד' צריך להקדים, כי מכל אות ואות משם הוי"ה יוצא הוי"ה אחת, ומאות י' יוצא הוי"ה במלוי יודי"ן שבגימטריא ע"ב.

שהיא הנקבה, היא אות ה' אחרונה של ההוייה הנז', ובה נשלמה ההוייה. כי כבר ידעת, כי הנקבה היא ה' אחרונה. וכבר נתבאר ענינו בכאן היטב, איך ה' אחרונה בלאה.

גם נודע, כי צלם, בדכורא. ודמות, בנקבה. בסוד: בצלמנו, כדמותנו. והנה בז"א, היו בו ג' אותיות צלם כנוכר. ועתה לאה, נק' דמות, כמ"ש. והענין הוא במה שבארנו, כי צ' דצלם אשר בז"א עצמו, שהוא הבחי' הג', היא בגי' מי"ם, לפי שנעשה מן מ"ן דבינה. והנה, כיון שאלו המים הם נוק', היה בהם כח, שמאלו המוחין הנק' מים כנו', יהיה בהם כח להאיר לחוץ, ולצייר פרצוף לאה הנקבה מאחורוי, כיון שהם מ"ן, והנה המ"ן, הם ה' גבורות מנצפ"ך כפולות, שהם בגימטריא ת"ן פחד"ך, כנוכר אצלינו בביאור תפלות דר"ה. והם ה' פעמים מים, שבפסוקים יהי רקיע.

והנה ה' פעמים מים, הם בגימטריא ת"ן. והם בגימטריא דמרות, שהיא לאה, נקבה הנקראת דמות כנו', לפי שיצאה מה' מים נקבות הנז', שהם בגימטריא דמות, ומהם יצאה לאה, שהיא ד', קשר של תפלה ש"ר כנודע, והיא ד' של דמות, שהוא מן טוהר המ"ן הנז', והשמרים של המים הנז', הם אותיות מרות של דמרות. והם הקליפות, שיצאו מעכירות המ"ן כנודע. וזהו סוד אותיות מרות, הרמזים בפסוק, ותרא האשה וגו', ונתקח מפריו ותאכל, כנוכר בפרשת בראשית, בספר הזוהר. והרי נתבאר ענין הצלם והדמות, איך הם בדכורא ובנוק'. וזהו סוד פסוק, וצדיק יסוד עולם, כי עולם היא הנקבה לאה, בסוד מן העולם ועד העולם, ולאה זו יצאה מן הצדיק שהוא ז"א, בבחינה הג' הנק' צ' דצלם. ואות צ' היא

הנה זו הבחי' השלישית של צלם המוחין, שהם בתוך ז"א עצמו, נקראים צ' דצלם. ונקראים אות ר' של ההוייה. וזוה תבין, איך ז"א הוא אות ר' שבשם, כנודע.

גם הבחי' הזו נקראת מים, שהיא המדרגה שאחר האור, כנודע כי בראשונה הוא אור, ואח"כ אור, ואח"כ מים. וטעם קריאתו מים הוא, לפי שהיא בגימטריא צ' דצלם. אבל הענין בעצמו הוא, לפי שאלו המוחין באו מן המיין נוקבין דאימא, שהיא בינה עילאה, שהמיין נוקבין שלה, הם ה"פ מים, הנזכרים בפסוק יהי רקיע כנודע.

ולכן גם ז"א נקרא מלך כנודע, לפי שהוא בגימטריא צ' דצלם, והוא בגימטריא מים כנו'. והוא במה שביארנו, בפסוק יה' מלך ה' מלך ה' ימלך וגו'. כי מלך ומלך וימלך, בגימטריא מנצפ"ך, שהם ה"פ מי"ם, שהם ה"ג מ"ן שבינה.

והנה הד' מוחין עתה, בבחי' זו השלישית, נעשו ג', שהם חב"ד. ותחלה נתקן חכמה, ואח"כ דעת, ואח"כ בינה. דע, כי כנגדם היו ג' בחי' הנז'. כי הבחי' הראשונה, היא חכמה והיא מ' דצלם, וזו נעשת ראשונה אח"כ נעשת הבחי' השנית, והיא ל' דצלם, והיא בינה. אח"כ נעשת הבחי' השלישית, והיא צ' דצלם, והיא הדעת. פ) ונמצא הסדר שלהם מלמעלה למטה, הוא מצ"ל, שהם חד"ב, כסדר תקונם כנו"ל. וזהו סוד פסוק, יפה ענף חורש מצ"ל הייתי, הנזכר בספר יחזקאל, על הארו אשר בלבנון שהוא ז"א. (א)

ועתה נבאר, בחי' לאה שבאחורי ז"א. כי הנה נתבאר, שז"א היו בו ג' בחי' הנז', שהם: ג' אותיות יה"ו, וג' אותיות צלם. ואמנם לאה

הגהה

(א) א"ש: השתא א"ש, מה שמצינו במקום אחר, סדר המלויים, בסימן יה"א: יודי"ן, ההי"ן, אלפי"ן, ובמקום אחר מצינו, סימנא יא"ה: יודי"ן, אלפי"ן, ההי"ן. והענין הוא, שג' אותיות דקטנות דאלהי"ם דז"א, סדר המלויים הם, יודי"ן ההי"ן אלפי"ן, וסימנא יה"א. אבל ג' מוחין דגדלות בבחי' אהי"ה, סימנא יא"ה: יודי"ן, אלפי"ן, ההי"ן.

הגחות ומראה מקומות

(פ) צ"ח שער דרושי הצלם פ"א. תע"ס שיעור י"א אות קל"ט.

נמצא כי זה הרמות נעשה מן ט"ו ווי"ן, ומן היודי"ן שעליהם, הנרמזים בב' אותיות ל"ם דצלם כנו"ל. ונמצא כי מכל בחי' אותיות צלם, נעשה הרמות, כי הצל"ם הוא בחי' היודי"ן והוי"ן כנוכר, וזהו סוד פסוק, שיורד עפ"י מדותיה, והוא אותיות: דמות י"ו. כי הרמות נמשך מן היודי"ן והוי"ן, הנרמזים באותיות י"ו.

ונבאר עתה, איך ג' מוחין האלו שבז"א, נעשה בהם עתה בחי' ל"ב נתיבות חכמה, ונ' שערים, כנדע. והענין הוא, כי הנה אלו המוחין במקומם למעלה, הם ט' ספירות, וגם אח"כ מתפשטים תוך ט' ספירות ז"א, וזה ביאורו: הנה ג' מוחין הם חב"ד, ונתלבשו תוך נהי' דתבונה, הרי ו' ונכנסו בתוך תלת חללי גלגלת דז"א, שהיו תחלה בחי' הגי'ת, שהגדילו ונעשו חב"ד כנוכר במקומו, הרי הכל ט' בחי', וכלם בראש ז"א, ואח"כ מתפשטים פעם ב', בט' ספירות ז"א, הרי הם ב' פעמים ט', ונדע מה שאמר הכתוב, כלם בתכמה עשית, ולכן מוכרח הוא, שהח' תחתונות יהיו כלולות בה, וכל אחת מן הח', כלול בד' מוחין, הרי הם ל"ב נתיבות שבחכמה.

והנה המוח השני הנק' בינה, גם היא צריך, שיהיו כלולות בה כל הוי' תחתונות, וכל אחת מן הוי' כלול בג' מוחין, לפי שכבר נכללו במוח הראשון כנוכר נשארן ג', והנה ג"פ ז' הם כ"א, כמנין אהי"ה, ובזה תבין, איך שם אהי"ה הוא בבינה, וזכור זה, והנה נתבאר, כי ב' בחי' יש בהם: אחת למעלה במקומם, ואחת למטה, בהתפשטותם בכל ט' ספירות ז"א, א"כ ב' שמות אהי"ה, הם מ"ב, ועם ח' אותיות שבהם, הרי הם ג' שערי בינה למעלה, ואמנם כאשר הם מתפשטים למטה בו' תחתונות,

צדיק שהם המוחין דז"א, שמהם יצאה לאה באחוריהם כנדע.

ונבאר עתה, איך כל הבחי' הנו', נרמזו בשם ההוי"ה ואהי"ה דמלוי יודי"ן, שבחכמה ובינה, שמהם נמשכה הטיפה, להוציא כללות בחי' הצלם והרמות הנו', הנה ד' יודי"ן של ההוי"ה, הם מ' דצלם, והג' יודין של אהי"ה, הם ל' דצלם, נשארו שאר האותיות, שהם: ד' ווי"ן, וד' ההי"ן ושני דלתי"ן אמנם הדלת אין אנו מציירים אותם בציור ווי"ן, לפי שהיא מן אותיות המלוי, אבל ההי"ן שהם מאותיות הפשוטות עצמם, אנו מציירים אותם בציור ווי"ן, כל אחת היא שלשה ווי"ן, הרי כאן בין כלם י"ו ווי"ן, והנה נתבאר אצלינו, כי שני דעות הם: הדעת הא' הוא למעלה מכריע בין חו"ב שבו, והדעת הב', הוא למטה, הכלול מן תרין עיטרין, חסדים וגבורות, והנה ט"ו ווי"ן הם ענין צ' דצלם, נשארה ו' אחת מן י"ו ווי"ן, גם נשארו שני דלתות ולמ"ד ופ"א, וכל אלו בגימטריא קכ"ה עם הכללות, והם נחלקים לג' פעמים שם בן מ"ב, וג' מ"ב אלו הם בחינת הדעת העליון, המכריע בין חו"ב כנוכר, אשר ביארנו ענינו בביאור ברכת אבות דתפלת שחרית דחול, במלת ואלהי יעקב, באות ו' של ואלהי, ולכן מלת ואלהי בגימטריא מ"ב וע"ש. (א)

והנה ג' פעמים מ"ב אלו, הא' הוא בחב"ד, והב' בחגי'ת, והג' בנהי"י, ואח"כ אלו הסכ"ה, הם יורדים בסוף ז"א, עד ראש נוק', ומזה נעשה אליה כתר שבה, שהוא אדני"י, בבחי' אחרים הפשוטים, שהם בגימטריא קכ"ו. גם מן הט"ו ווי"ן הנו', שהם צ' דצלם כנו', והנה הם בגימטריא מים כנו"ל, שנמשך מן מ"ן, והנה הם ה' פעמים מים, גימטריא דמ"ת.

הגהה

כי אלהי בגימטריא מ"ו, כמנין מלוי ההוי"ה דע"ב דיודי"ן, ועוד כמנין אמ"ה, וכמו שנתבאר בענין המחלך ד' אמות בא"י, שהוא להמשיך ד' אמות, שהם ד' מלויים דהוי"ת דע"ב דיודי"ן, ותכוין להמשיכם אל ד' פרצופי לאה שיש בז"א כו', כנלע"ד.

(א) א"ש: צריך עיון, כי ואלהי בגימטריא ב"ן, ולא מ"ב, ואם תרצה לומר, ואלה עולה בגימטריא מ"ב, עדיין קשה, כי הוי' של ואלהי, כבר נדרשה לענין הדעת, וכך כתבנו בשער הכוונות בכוונת ואלהי יעקב ו' יתירה, לכן נלע"ד לומר, כמו שנדרש בשער הכוונות,

וז"ן, שיש בהם י"ט ספירות. ולכן ז"א ונוק' הם ב' אותיות אחרונות של הוי"ה במלוי אלפי"ן: זא"ו, ה"א. שהם בגימטריא י"ט, כנגד י"ט ספירות שבשניהם. האמנם לפי שכל הי"ט של הנוק', שעור קומתה היא בד' תחתונות שבז"א, מן החזה ולמטה, ומאלו הד' שבז"א, נעשו לה כתר חב"ד שבה, לכן נמצא כי ד' ראשונות שבה, מתייחסות אל ז"א. ושש ספירות אחרונות הם שלה, לכן היא רמוזה באות ה"א, שהיא גימטריא ששה. וז"א נק' וא"ו, שהוא בגימטריא י"ג, כמנין ט' ספירות שבו, וד' ראשונות שלה, שהם שלו, כנזכר.

דרוש כ"א. יודיע בו, כי התקון הראשון של הדיקנא דז"א, נקרא אל.

צ) דע, כי התיקון הראשון של דיקנא דז"א, נקרא א"ל, הרמוז ביי"ג מדות: אל רחום וחנון כו'. ונחלק לשנים: כי מצד הימין, הוא א"ל. וכנגדו בצד שמאל, הוא א"ל. ושניהם נקראים הקון א' בלבד, כנודע. וכל א"ל מאלו, כולל ג"פ א"ל, שהם: א"ל שד"י, א"ל יהו"ה, א"ל אדנ"י, בצד ימין וגו'. א"ל אחרים כאלו, מצד שמאל של הדיקנא. הרי איך בתקון הראשון, יש ו' שמות א"ל. ואמנם אינם נגלים וניכרים, רק ה' א"ל לבה, לפי שהשלישי שבימין, והשלישי שבשמאל שהוא אל אדנ"י, הם סוד שרש עולם העשיה, כנודע, ושם עיקר אחיזת הקלי', וכדי שלא יהיה לקלי' אחיזה בהם, לכן נכללו שניהם זה בזה. וכמו שביארנו בביאור ברכת אבות, בתיבת האל, שפירושו: ה' אל.

והנה זה התיקון הראשון שבדיקנא, הנכלל מן ה' שמות א"ל, נקרא מצד העליון, בסוד מן המצר קראתי יה, כמבואר אצלנו, בביאור י"ג מדות של ויעבור, עוד יש מצד התחתון, והוא הגרון של בחי' הקטנות, אשר הוא מקום צר ג"כ, וגם יש בו ה' שמות אלהים, שהם המוחין דקטנות היורדים שם, כנודע. וכאשר

כל אחת מן הז' כלולה מכלם, והם ז"פ ז' הם מ"ט, כי שער הנ' נשאר למעלה.

גם דע, כי כשתסיר ב' הכתרים של אר"א, ישארו ט' ספירות בכל אחת מהם, שהוא מן החכמה שבהם ולמטה, ואלו הט' נמשכים למטה בז"א, ונעשים בו ט' תיקוני דיקנא כפולים, ט' מצד אבא, וט' מצד אימא.

גם דע, כי כמו שנתבאר למעלה, איך המוחין של ז"א, הם נק' צלם, והם ג' בחי' ל"מ, הם ב' בחי' א"מ, ואות צ' הוא המוחין באור הפנימי, המתלבש בתוכו. וכן הענין הזה הוא ברחל נוק'. גם הענין הזה הוא בפרצוף יעקב הנודע, והוא, כי כשיוצאים מן החזה דז"א אורות המוחין של יעקב, הם בבחי' צלם ממש, כי בצאתם מן החזה, עומדים בסוד ב' בחי' אורות מקיפים על ראשו. והבחי' הג' שהיא אור פנימי, נכנסת תוך ראשו של יעקב, ע"ד ז"א ממש. ובשער הגלגולים בדרוש הטיפין של יוסף, שהם כמה בחי'. וכן בשער רוח הקדש, בדרוש של קרח, יתבאר יותר ענין צלם של יעקב.

דרוש כ' קטן, יודיע בו, שזו"ן הם ב' אותיות ו"ה:

דע, כי ז"א ונוק', הם ב' אותיות אחרונות של ההוי"ה, וזה ביאורו: דע, כי ז"א לברו, הוא פרצוף מן ט' ספירות בלבד. ונוק' היא פרצוף מי"ס. אמנם כשתחבר הנקבה עמו, אז יושלם הוא ליי"ס, כי נוק' היא המלכות שלו. וזהו סוד, עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. וכאשר כל ספירה מהם תהיה בסוד עשרות כל אחת כלולה מעשר, יהיו אלו הי"ט ספירות בגימטריא ק"ץ, ולכן הנקבה נקראת קץ הימין. וגם לזה נקראת אימא עילאה חר"ה, שמספרה י"ט, לרמז על מקום שממנה חוצבה ונבנתה שהוא מן הת"ת ומלכות שבאבא, שבהם י"ט ספירות, ולרמז על בניה שיצאו ממנה, שהם

הגהות ומראה מקומות

צ) ספר הלקוטים פרשת בראשית בפסוק ויאמר אלקים נעשה אדם. שער רוח הקודש דף ט"ז ע"ב יחוד ז' יחוד הגאולה. ע"ה שער א"א סוף פ"א.

והנה נתבאר למה נקרא אור, מפני שאור פניה מאירים שם, ואין שערות מכסה עליהם. גם נרמז בו בחי' א"ל אהי"ה הראשון, שבתקון ראשון דז"א, והוא בגימטריא אור.

דרוש כ"ג. יחזור ויבאר שג' זמנים היו, בענין אצילות ז"א:

(ק) כבר הודעתך, כי ג' זמנים היו בענין אצילות ז"א, ושלתם ג' מיני עיבור: העיבור הא' היה ז"א בבחי' ג' כלילן בג', והמשך זמן עיבור זה היה י"ב חדש, והוא סוד עיבור הנו' בספר הזוהר, הנק' קו המדה, הנמצא בכתיבת יד. והענין הוא, כי מציאות זה הוא, שבבינה יונקים מתקון הי"ב דדיקנא, שהוא כולל י"ב חדש. ועוד, שאלו יונקים מן נה"י דא"א, כי הנצח מתלבש בחכמה, והוד בבינה, והיסוד הנה הוא כלול מיסוד ומלכות, שהיא העטרה שבו, והנה הוא ברעת, העומד בין א"א, גם נה"י דאריך מתקשרים עם חג"ת דאריך, הרי הם ו'. וכן מלמעלה למטה, חג"ת דאריך יתעלמו תוך נה"י דאריך, הם ו' אחרים, הרי יב"ח, לעיבור הא' דבחי' ג' כלילן בג'.

עוד יש עיבור א', וזמנו של ט"ח, והוא, כי כדי לעשות מוחין לז"א, צריך ו"ק של א"א, יתקשרו בחב"ד דאריך, ואז נעשים לז"א מוחין, לכשיוכל להוליד, והביאור הוא: כי ב' בחי' יש בכל העולמות, אם בחי' חיצונית, פירוש: המלביש את הפנימית. אם בחי' הפנימית בעצמה. והנה בחי' החיצונית שהיא עיבור ט"ח, הוא, כדי שז"א יהיה בו כח להוליד ולחדש בחי' עולמות מצד החיצוניות.

עוד יש עיבור ג', שהוא זמן של ו' חדשים, כענין עיבור משה רבינו ע"ה, ולא היו שלימים, והיה העיבור הזה, כדי שז"א יהיה בו כח להוליד ולחדש פנימיות ותוכיות תוך העולמות הנו', והנה יתקשרו הט' מן א"א, עם הו' מגלגלתא דאריך, אותם שנתבארו בריש ספרא דצניעותא, והנה אלו הו', הרי מהם הם בחי'

אלו ה' א"ל שבדיקנא, הם מאירים בה' אלהיים שבגרון, או הקלי' הנאחזות בגרון, מתבטלת אחיותם משם.

וידעת, כי מצרים הם הקליפות הנאחזות בגרון, באותם אלהים דקטנות. והו' סוד פסוק, וסכסכתי מצרים במצרים. ר"ל: כאשר ישפיעו ה' א"ל שבמצר העליון, בה' אלהים במצד התחתון, או ונעו אלילי מצרים, הם הקליפות הנאחזות בגרון, וטעם הדבר הוא, במה שהודעתך, כי זה האל שבדיקנא, הוא נמשך משני אותיות א"ל שבשם אלהים, שבפאתי הראש עצמם ימין ושמאל, והנה הפאה היא היא שרש הדינים, לכן כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהיים.

וזהו סוד ויוסף הורד מצרים וגו', כי יוסף הוא יסוד דאימא בתוך ז"א, גם הוא ה' פעמים א"ל הנז', ולכן נאמר ביוסף, ויהי יוסף ייפה, תואר ייפה מראה, ר"ת יתום, כמבואר אצלינו. וטעם היותו יפה, הוא במה שהודעתך, כי הסדיס אין לו הדרת פנים שהוא הוקן, כי הוקן תלוי ביסוד, ולהיות יוסף בחי' היסוד, לכן יש לו הדרת פנים העליונים, שהם הש"ע נהודין הנודעים, שהם מבחי' שם א"ל כנודע. וכן באימא עצמה, נודע כי יש בה הוי"ה דס"ג, אשר ממנה יוצא שם יי"א, שהיא בגימטריא א"ל, וידעת כי כל יו"ד, בו"א היא אליף.

דרוש כ"ב.

גם בדיקנא דז"א, ובדיקנא דנוקביה:

הדיקנא דז"א, יש בה י"ג תיקונים. והתקון הא', יש בו ל"א קוצין תקיפין, כמנין א"ל. ויש בו ג"פ א"ל, כמבואר אצלינו בריש אדרת נשא, ובשער התפלה, בענין הי"ג מדות של ויעבור, ואמנם הנוקבא, יש לה דיקנא בלתי שער, ויש בה כל תקוני דיקנא כמו בו"א, אלא שאין בהם שער, ומקומם חלק ופנוי, וניכר בו אור הפנים דילה, ולכן בתקון הראשון דדיקנא שלה, יש ג"פ אור, כדוגמת ג"פ א"ל שבז"א.

הנהגות ומראה מקומות

(ק) ע"ה שער כ"ה פ"ב. מבו"ש ש"ה ח"א ט"ו ופ"ה.

בשליש. בז"א שרשו שני שלישים, ומגדיל א'. ובנוקביה שרשה שלישי א', ומגדיל שני שלישים. שנה תפארת, חדש מלכות. לז"א מספיק שלישי אחד לבר, שבא מן ת"ת דאימא. השליש וחצי, שנה וחצי. ד' חדשים, והיום יום א', לנקודה מן הכתר, שהוא אור ת"ת, הנעשה כתר לז"א. ז"א להגדיל מוחין, י"ג שנים. א' ב' כ"ח. ז' ת"ת, מקחו מקח. יעק"ב: יבק"ע עד היסוד. וחזר הדעת עד כתר, וקבלו מגולה באצילות, הלא אצלת לי ברכה.

חסד שלם לכל צד, אבל בת"ת שלישי א' הספיק, לפי שהיה מגולה. ונמצא, כי שלישי א' מספיק לב' שלישים, וכשעלה מספיק שלישי וחצי לכל צד, ושאר שלישי וחצי מכל צד, השלישי של ימין עלה לחכמה, להאיר לה. ושלישי על שמאל, עלה לבינה, נשארו ב' חצאים, ועלו ידעת. והטעם שהיה שלישי לחכמה, ושלישי לבינה, לפי שהאור של הה' חסדים המקובצים בדעת, יוצא ובולט לאחור, ומאיר ומגדיל. והשלישי שבת"ת המכוסה, כיון שנגלה עתה, הספיק שם חציו, וחציו עולה אל הכתר להאיר בו חסד חצי אחד, והוא מן השלישי המגולה, יעשה כתר לנוק', והנה חציו ממנו נעשה כתר לנוק', וחציו עלה, ונמצא שהוא שלישי א' שלם, וצריך חציו חסד א', הוא מחצי תפארת, במה שנעשה מוחין לה, והוא כהר. החסדים הם מים, ויורדים עד היסוד, וחוזרים ועולים עד כתר, ושם נעשה גדול. אל"ף למ"ד בגימטריא הק"פ, שני א"ל במלואם, בגימטריא ש"ע נהורין, שע"ה, ק"ל לז"א וק"ל לנוק' (א"ש כך מצאתי ובודאי שהוא מלא טעיות).

דרוש כ"ד, סוד התרדמה של ז"א.

(ש) כבר ביארנו, כי הפיל הקב"ה תרדמה

מקיפים, והג' הם בחי' פנימיים, ומתלבשים למטה בתוך המוחין דז"א, כדי שיהיה בו כח, להאציל ולהוליד פנימיות, בתוך כל העולמות. והנה י"ב וט', הם ביי"ט, בגימטריא אהי"ה. וי"ב וז', הם בגימטריא חו"ה. וט' וז', בגימטריא אי"ה. וי"ב וט' וז', הם בגימטריא כ"ח אותיות, של ההוי"ה, וכל הצרופים יחד, הם סוד מ"ב זווגים, הנזכר בריש הקדמת ספר בראשית. והם סוד אהה"ע, אותיות הגרון, הרומזים בבינה עצמה.

וזה מצאתי בקונטריס א', תלת כלילן בתלת, י"ב וט' וז', תלת מצד נה"י דאריך, וכלילן בג' חג"ת דא"א, וכלילן בחב"ד, דהיינו באו"א, וי"ב תקוני דיקנא, ט' מצד ט' דא"א, מתלבשים בג' מוחין ורי"ק דז"א, וזה להוליד עולמות בבחי' גופות. שבעה, מצד שבעה דגלגלתא דא"א, שהם ד' מקיפין, וג' מוחין ומתלבשים למטה, כדי להוליד נשמה, שהוא הפנימיות שבתוכם. העיבור של ז' חדשים אינם ז' שלימים. לפי שהשביעית (נ"א הו') נעלם. הג' עיבורים, עולים בגימטריא כ"א. וט' וי"ב הם כ"א, כך מצאתי. ונלע"ד שיש בו איזה טעות.

(ו) בריאה א' ט' הוא ג' סוד ג"ט. בריאה מהאצילות דרך מסך. וכך ז"א מאבא ואימא, כ"א ע"י מסך דאימא, יוצר אור ובורא חשך. מהחזה ולמטה אימא מגולה. בירידה לצורך עצמם, ובעליה מאיר לו באצילות מכל צד. ירידה שש שנים ושלישי, ובחזרה י"ב שנים ושני שלישים.

נוקבא דזעיר, מכה האור בנקודה שבה, ומגדיל תשעה. וזהו סוד מעשר, וזהו ניחין ברישא, שהם חסדים. ותקיפין בסיפא, שהם גבורות. מן השלישי דירידה של נצח. נעשו לה ומגדיל שני שלישים, מדה שלימה, וזהו וכל

הגהות ומראה מקומות

(ש) המשך מה"ו גם דרוש זה הא חתיכות של ענינים שאין קשר זה עם זה מ"ש סוד תרדמה כו' עד מלת דעת כי נה"י דא"רא כו' זה נתבאר בכמה מקומות בע"ח שער כ' פ"ט ושער הנסירה פ"א ושער הקן הנוקבא פ"ב כלל ח' שער אנ"ד

(ו) ז"ל הגהות וביאורים מכאן עד סוף הדרוש הכל ראשי דברים לכמה דרושים המפורזים בכמה מקומות ולהיות שיש כמה דברים שלא זכיתי בו לכן הנחתו לציין הדרושים השייכים להבין קצת דברים.

של י"ס שבראשו של ז"א. ובהיות זמן הגלות.
 או ז"א משתעבד אל נוק', ונושק את ידיה.
 כדי לקבל הוא הארה מן דרועין שלה. לצורך
 הנצח וההוד העליונים של רישא דיליה. שהם
 השפתים. והוא סוד מיין נוקבין, העולים מתתא
 לעילא, בסוד אור חזור. וזהו סוד משארז"ל (ו)
 שהקב"ה מתאווה לתפלתם של צדיקים. וכן מצינו
 במשה רע"ה. שאמר לו הקב"ה. ונתת מהודך
 עליו. שהוא מן למטה. מבחי' ההוד. והוא בעין
 יפה סמך ב' ידיו עליו. והאיר ביהושע ממקום
 יותר גבוה. האמנם כאשר נוק' דו"א היא למעלה
 באימא, או היא בסוד אשת חיל עטרת בעלה.
 בסוד אות ה': ד' על ו'. ואז הוא יש לו
 ו"ק בלבה. כי לכן הוא בסוד ו'. אבל נוק' היא
 בסוד ד' בלבד. לפי שאין לה דרועין. ולכן אז
 היא מנשקת ידיו של ז"א. לקבל הארה מדרועין
 דיליה. לכשיהיו לה ג"כ בחי' דרועין.

דרוש כ"ז. בענין מ"ן. מה עניינם

(ז) ענין מיין נוקבין מה עניינם. כבר נתבאר
 אצלינו. כי כל ענייני תפלתנו ומצות שאנו
 עושים. הוא כדי להעלות את רפ"ח ניצוצין.
 שנשארו מן ו' מלכים שמתו וירדו למטה. ועתה.
 אנו מעלים אותם משם למעלה. קצת נצוצות
 מהם בכל תפלה. כפי זכיות הזמן. ועולים בבחי'
 מיין נוקבין. ביסוד דרחל נוק' דו"א. ושם
 נתקנים. וכאשר יושלמו כולם לעלות ולהתקן.

הגהות ומראה מקומות

- העמידה במלת באהבה דף מ"ח ע"ג (ה"ו).
- (ג) ע"ה שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ו'. ושער
הירח פ"ב.
- (ד) ע"ה שער דרושי הצלם פ"ב כלל ג'.
- (ה) ספר הלקוטים תהלים סימן פ"ט בספוק אתה
מושל בגאות היס. שער הכוונות דרושי ענין הקדיש.
- (ו) יבמות ס"ד.
- (ז) ע"ה שער מ"ן ומ"ד פ"ב. מבו"ש ש"ב ח"ב
פ"ט. תע"ס שיעור ט' בתחילתו. ע"ה עם פמ"ס
ענף ל"ח.

על ז"א. והוא. שהמוחין שניתנו בו ע"י נה"י
 דאימא. חזרו ונסתלקו ממנו ועלו באימא. ואחר
 כך ננסרה נוק' מאחורוי. ואז אימא המשיכה
 ל'נוק' י' חסדים, שהם י' הוי"ות דמלוי יודי"ן
 (ת) דע"ב.

דע. כי נה"י דאריך הם נשמה לז"א. (א)
 והנה הו"א. איהו בנצח דאריך. ונוק'. איהו
 בהוד דאריך. כנוכר בתיקונין. דאיהו בנצח.
 ואיהו בהוד ב' והטעם. למה לא נעשו המוחין
 מן החסד. התשובה היא. שבחסד ירד ג' מכוסה.
 עוד טעם. למה בכתר שלה הספיק חצי שלישי.
 ובמוחין שלישי וחצי. (ע"ה שער תקון הנוק'
 פ"ב אות ד') התשובה היא. מפני שבנצח ע"י
 מסך ובכתר מגולה ד' ז"א. ע"י מסך מכה
 החסד בחכמה. ונצח בכינה.

הו' מרות היו. כנגד ו' מלואים. שבד'
 הוי"ות: ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. ובג' אהי"ה.
 דיודי"ן. ואלפי"ן. וההי"ן. ולמה ההוי"ות ד'
 והאהי"ה ג'. התשובה היא. לפי שהמוחין מתחלה
 היו ד'. שהם חו"ב וח"ג. ונכנסו בג' שהם
 חב"ד.

דרוש כ"ו.

בענין השפתים והנשיקין של זו"ן:

(ה) ואמנם נבאר ענין השפתים והנשיקין.
 דע. כי ב' השפתים של ז"א. הם בחי' נצח והוד.

פ"ו. ובשער הכוונות דרושי עמידה פ"ב ובמלת
 באהבה ובדרושי הל"ה דף ע"ז ודף פ"ד ובדרושי
 ר"ה דרוש ג' ודרוש ח' שער הלקוטים פרשת
 בראשית דף ח' ע"ג ובישעיה סימן ג"ז דף קמ"א
 ע"א יעו"ש.

(ת) זה לא נמצא בשום מקום ובשום כונה וזלת
 עשרה רבוע כנוכר בשער תקון הנוקבא פ"ב כלל
 ח' (ה"ו).

(א) זה נתבאר היטב בע"ה שער כ"ט ראש
 פ"ד (ה"ו).

(ב) זה נתבאר בכ"מ ועיין שער הכוונות דרושי

לא היה היכר שום נקבה, לכן היה הזוג מיניה וביה, ובמחצא עילאה הנק' רצון, והכל בדכורא יחוד, ואז נברא העולם. ומאז ואילך, כל הזוגים הם ע"י ז'ין, ונמצא, כי פעם הראשונה שנזדווגו אר"א, היה זוגם שלא ע"י מיין נוקבין, ואחר שהולידו את ז'ין, מאז ואילך, כל הזוגים הם, ע"י מיין נוקבין של ז'ין. ונדע, כי כל העולמות כלם הם מבירורי ז' מלכים, מאותם רפ"ח ניצוצין שנפלו למטה. והנה בתחלה הובררו משם ז'ין, ונתקנו ע"י זוג אר"א. ומה שנשאר ברפ"ח, אחר שהובררו משם ז'ין, זהו מה שנתקן ע"י תפלות התחתונים כנו"ל.

והנה אחר שנולדו ז'ין, כשחזרו פעם ב' אר"א להזדווג, עלו ז'ין בבחי' מיין נוקבין, ונבררו ג"כ קצת חלקים מן הרפ"ח ניצוצות, ונתחברו עם ז'ין, ועלו עמהם בסוד מיין נוקבין באימא. ונדע, כי הולד מצטייר, מטיפת מיין דוכרין וטיפת מיין נוקבין, ואמנם אותם החלקים שהובררו אז, ועלו בסוד מיין נוקבין, לא נצטייר מהם צורת ולד כלל, לפי שכיון שאז היתה החלת עלייתם מן הקלי, אינם יכולות אז להתקן, ולכן נתעכבו שם בבטן אימא, עד שנזדווגו פעם אחרת אר"א, ואז עולים בירורין אחרים בסוד מיין נוקבין, ואלו הברורין הראשונים שכבר נתעכבו שם, וקבלו הארה ונודככו, הם מצטיירים שם, ונעשים ולד. ואח"כ עולים בירורים אחרים, מתוך רפ"ח ניצוצין, בסוד מיין נוקבין, בווג פעם אחרת, ואז הברורין שקדמו להם, מצטיירים ונעשים ולד, והם מתעכבים עד זוג פעם אחרת ועד"ז נוהג ענין הברורין האלו, מיום בריאת העולם, עד שיגמרו להתקן כל הרפ"ח ניצוצין ולהתברר, ואז יבוא המשיח כנו"ל.

כלל העולה, כי כל המיין נוקבין, הם מהנצוצות המתבררות מרפ"ח נצוצין, בפעם ראשונה שעולים, אינם מצטיירים בציור ולד, עד זוג אחר, ואז בווג האחר השני, הם מצטיירים, ונעשים נשמה, כלולה מרמ"ח איברים ויורדת בעוה"ז, ומתלבשת בגוף.

אז יבא המשיח, ויתקיים בלע המות לנצח, כמבואר במקומו.

ואמנם מיין נוקבין של אר"א, הם ז'ין, שהם הבנים הראשונים שלהם, כמבואר אצלינו. והנה פעם ראשונה שנזדווגו אר"א, בעת בריאת העולם, להוציא ז'ין, לא היו אז עדיין מיין נוקבין בהם, שהם ז'ין, שלא היו אז שם, ונמצא כי בחסדו הגדול, וברצונו הפשוט, ע"ד נס, היה הזוג ההוא, שלא ע"י מיין נוקבין, כי הרי כתוב, ואדם אין לעבוד את האדמה, כי אין עבודת וזרעת האדמה, אלא ע"י האדם המעלה מיין נוקבין, ובוזה יתבאר ענין שנוכר תמיד בספר הזהר, כד סליק ברעותא למברי עלמא וכו', וכ"מ אשר מזכיר בלשון הזה, הוא בהתחלת דרוש של האצילות, או של העולמות כלם. וביאורו, הוא מה שאמרנו.

והענין יותר מבואר הוא, כי הזכר של העליון, אינו מתעורר אל הזוג, אלא בראותו הכלה העליונה, שמכינה את עצמה, ומתקשטת לפניו, ואז מוצאת חן בעיניו, ומזדווג עמה. ולולי כן, אינו מתעורר, לפי שכל ישעו וכל חפצו לקבל מזונו וחיותו מלמעלה, מן אמו, ואינו חפץ להשפיע לזולתו, אלא א"כ תמצא חן בעיניו, על ידי קשויטה. ונדע כי אין קשויטה של הכלה, אלא ע"י נשמות של התחתונים, הצדיקים, העולים בבחי' מיין נוקבין והם הגורמים לה שיזדווג בעלה עמה. והנה כשנזדווגו אר"א פעם ראשונה, אחר שנתקנו הם, כדי לתקן את ז'ין בניהם, והנה לא היו הם עדיין בעולם, כדי להעלות מיין נוקבין, ונמצא כי הזוג ההוא לא היה, ע"י יסוד שלו ביסוד שלה, אלא זוג עליון נעלם, במוחא עילאה הנק' רצון, שאין שם בחי' נקבה כלל, והזכר מעצמו נתעורר מעצמו, ועלה בו רצון ותאוה להזדווג שם, בלי נקבה ניכרת, ובלי מ"ן, ולהיות שהיה רצונו כך, בלי התעוררות הנקבה, לזה אמר כד סליק ברעותא.

גם רמז אל מה שכתבנו, כי כיון שאז

אלו הבחי' נכללים בד', כי הם ד"ת של נקב"ה :
נעדה, קטנה, בוגרת. ה' תתאה, וכבר ביארתי
כי עד זמן היניקה הכל נכלל בה"א של נקבה
כמו שנת'.

והנה, מלבד הנוטדיקון של נקבה, גם
בהבנת המלה, יש בה סוד, למה נק' נקבה.
והוא, כמו שביארנו באדרת נשא, שהאור שלה
נמשך אליה מז"א עצמו, ע"י דרך נקב, דנקיב
ואעבד באחודי חדוי דרכודא וכו', ולכן נק'
נקב"ה, ד"ל: נקב ה', כי זו הה' תתאה, האור
שלה נמשך דרך נקב.

ותחלה צריך שנבאר הענין הזה דרך כלל,
ונדמוז אותו, במה שארז"ל במסכת כתובות פרק
ד' כ) ואמרו, האשה עולה עם בעלה, ואינה
יורדת עמו וכו', דע, כי נוק' דו"א, הנק' דחל
כנוכר, אין לה דרך אחד להבנות ולהעשות
פרצוף, אלא ע"י בעלה, כי האורות שלה
הנמשכים מן אימא, הם באים לה דרך ז"א,
ע"י נקב כנוכר, והענין הוא, כי המוחין דו"א
מתלבשים תחלה בנה"י דאימא, ואח"כ נתלבשו
בתוכו, בג' קיים שבו, הנה הנצח דאימא,
מתפשט עד סוף הנצח דו"א, וההוד דאימא, עד
סוף ההוד דו"א, אבל היסוד דאימא, אינו
מתפשט אלא עד החזה דו"א, בקו אמצעי שבו,
ובסוף היסוד הזה, יש פתח פתוח, שבו יוצאים
האורות של החו"ג דמוחין דאימא, ונגלים בז"א
בתוכו, מן החזה ולמטה, ושם במקום החזה,
נוקבים האורות דאימא, הצריכים לילך אל
הנקבה ונוקבים נקב, ועוברים לצד האחור
ומאידים בנקבה, ולכן, לא נבראת הנקבה, אלא
שם, לפי שכל הארת הנקבה, היא מן הגבורות
דאימא, שיוצאות אליה.

ולמטה מן החזה, אין להם רק מחיצה של
כלי הת"ת דו"א, אבל למעלה, יש ב' מחיצות,

דרוש כ"ח קטן, באופן זווג זוין:

(ח) אופן זווג זוין, כאשר שיעור קומתה
הוא מן החזה שבו ולמטה, והנה כשמזדווג עמה,
צריך שז"א יוריד דגליו למטה מקומת הנוק',
ואז עי"כ נמצאת היא עומדת באמצע גופו, שהוא
במקום ריש פידקין דנה"י שבו, ואז גם הוא
כופף קומתו, ובאופן זה נמצאו שניהם שוים.
וזהו סוד, הכריעה והזקיפה של ברכות העמידה,
כי בתחלה כודע ז"א, וכופף קומתו, ע"י הודרת
דגליו למטה, ואח"כ היא הזקיפה, לזקוף נוק'
למעלה עמו, וז"ס ט) כל הכודע כודע בברוך.
וכל הזוקף זוקף בשם.

דרוש א', מדרוש פרצוף רחל:

(י) כבר הודעתך כי נוק' האמיתית של
ז"א, היא דחל, והיא הספירה ה', שבי"ס
הכוללות כל עולם האצילות, ויש לה בחי'
פנים ואחורים, כי היא הפרצוף הה', של הה'
פרצופים, הכוללים כל עולם האצילות, משא"כ
בלאה, שהיא בחי' אחורים החצונים של מלכות
דתבונה, כנו"ל במקומו.

והנה כל הר' זמנים שהיו לז"א, שהוא
בחינתו בזמן המלכים שמתו, ובחינתו בזמן
התקון, הנק' עולם האצילות, ואז היה לו ג'
זמנים אחרים, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין.
כן יש כל אלו הבחי' בדחל נוקביה, ועוד יש
לה זמנים אחרים, נכללים באלו הר' הנז',
והם: א', בהיותה בזמן המלכים שמתו, ב', בזמן
העיבור, ג', בזמן היניקה, ד', בזמן היותה
נקראת נערה, חמישית, בזמן היותה נק' בוגרת,
עוד יש לה שם אחר, בהיותה בזמן היניקה,
ואז נק' ה' תתאה של ההוי"ה, ונמצא, כי כל

הגהות ומראה מקומות

- (ח) ע"ח שער מיעוט הירח סוף פ"ג מ"ק. שער
החונות דרושי העמידה ד"ב במלת באהבה איך
הוא ביעקב ורחל.
(ט) ברכות י"ב, זהר בראשית כ"ד, חיי שרה
קל"ב: משפטים ק"כ, פנחס רכ"ט, רמ"ב, רנ"ו.
עקב רע"א, ת"ז בחקדמה ה', תייח ל"ג, ל"ד: ל"ה.
תכ"א מ"ו: תכ"ב ס"ח: ת"ע ק"כ: קכ"ג, קל"ו: זהר
הדש ק"ט, קי"ג: קט"ו, קט"ז:
(י) ע"ח שער תקון הנקבא פ"ב כלל ט' וסוף
פ"ג שער תקון הירח פ"א, מבוש"ש ש"ו ח"א פ"א,
ופ"ו, תע"ס שיעור ט' מן אות ל"ו.
(כ) דף מ"ח:

ולא זוה משם לעולם, ואח"כ באחורי הת"ת, ואינה זוה משם לעולם.

וכמו שביארנו בשער התפלות, בביאור י"ג מדות, בפסוק ויעבור ה' על פניו וגו'. ושם נתבאר, כי זו ההוי"ה הנז' במלת ויעבור ה', הוא בחי' הארה לאותו שרש, שהניחה הנקבה באחורי ת"ת דז"א, אעפ"י שאו ביי"ג מדות, כבר היא פב"פ עמו כנזכר שם. ואח"כ באחורי הדעת דז"א, יש לה שורש א', אשר משם יצאה לאה, וזהו שרש יציאת לאה שם, וזכור הקדמה זו.

ולא די זה, אלא אפילו בכל ספירה מי"ס דז"א, יש לה שרש א' שם. והענין הוא, לפי שכשהיתה עמו בזמן העיבור הראשון בבטן אימא, או נתערבה נוקביה בכל י"ס דז"א, בכל אחת מהם, והניחה שרשם בכלם, וזהו סוד מה שאמרו בספר התקונים תקון ה', דאיהי שלימו ז"ל ספירה וספירה וכו', וכבר ידעת, איך היא עולה עמו בכל קו האמצעי, ועוד נרחיב ביאורו בע"ה.

דרוש ב', על הנז"ל :

(ל) ועתה נחזור לבאר כל הנז"ל בדרך פרט, והנה כשנאצלו זו"ן, בבחי' ז' המלכים דארץ אדום שמתו כנודע, הנה אז ז"א היה, בבחי' ו' נקודות נפרדות זו מזו, ולא היו בסוד ג' קוים, רק יושבות זו למעלה מזו נפרדות. ולכן אז היה ז"א נקרא רשות הרבים, כי לא היה בו אחדות וחבור, ולכן מתו ונתבטלו. והנה אז היה ז"א בחי' ו' אחת, כוללת ו' נקודותיו, אלא שהיו נפרדות כנזכר. ואז היתה הנקבה, גם היא בחי' נקודה שביעית, תחתונה משש נקודות שלו, והיתה למטה מן נקודת היסוד של ז"א, בבחי' עטרה של היסוד.

והנה אז היה מדת הנקבה, שעור העטרה של היסוד, ונודע, כי העטרה היא שעור שליש א', מג' שלישי היסוד, ואז היא היתה נקראת

ואינם יכולות לעבור אליה. וגם, מפני שיררו כשם החסדים עד היסוד דז"א, ועיי"כ נגלו, והגדילו כפלים, והיה בהם כח להאיר בז"א, וגם בנוקביה, בכתר ובחכמה ובבינה שבה, כמו שיתבאר לקמן. וזהו סוד פסוק, וזה שער השמים כי אימא אסתיימת בדכורא, ואתקריאת עלמא דדכורא, כנזכר בפרשת ויחי בספר הזהר, ולכן היסוד שלה נק' זה, בלשון זכר, ולא זאת, כנודע כי היסוד נק' זה, ואמר, כי כשנשלם היסוד של אימא, הנק' זה, שם יצאה המלכות, הנק' שער השמים. כי שמים הוא ז"א, ונוק' שער שלו, ליכנס אליו ממטה למעלה. וגם שער, כתרגומו: תרעא, כמנין אדניי במלואו, שהיא הנקבה כנודע.

ונמצא, כי א"א שהנקבה תצא, אלא בקו אמצעי דז"א, האמנם יש לה מקומות רבים לצאת, וכלם בקו אמצעי, שהוא: או בסוד העטרה של היסוד, או ביסוד, או בת"ת, או בדעת, וכמו שנבארם פה בע"ה. ובוזה תבין, כמה שמות וכינויים שנק' בהם הנקבה, וכלם אמת, כי יש כמה שרשים אל הנקבה, אשר שם נאחזת, והכל כפי הזמן.

ולכן, אל תתמה, אם הנקבה היא עטרת היסוד שבז"א, ואיך היא נוק' ואתתיה, אבל הענין הוא, במה שהודעתך כלל גדול, כי בכל דבר שבקדושה, אין שרשה הראשון נעקר לגמרי ממקומו, ונעתק למקום אחר, אמנם בכ"מ שירדה הקדושה, הניחה שם רושם גמור, לא ימיש משם כלל לעולם.

והנה הנקבה, שרשה הראשון מכל שרשיה, הייה בזמן המלכים שמתו, ואז היתה בחי' עטרת היסוד דז"א, כמו שנבאר, ועלתה ממדרגה למדרגה: ביסוד, ובת"ת, ובדעת, והכל באחורי ז"א, ואח"כ חוזרת עמו פב"פ, בפרצוף גמור ושלם, ונק' נוקביה ואתתיה. ולא מפני זה נעקרו ונתבטלו שרשיה הראשונים, האמנם נשאר לה, שרש א' דבוק עם ז"א, בבחי' עטרה שביסוד,

הנחות ומראה מקומות

רשב"י סוף פרשת ויחי ופרשת בלק. לעיל דרוש ט. תע"ס שיעור ו' בתהלתו.

(ל) ע"ה שער תיקון הנוקבא פ"ד ושער הירח פ"א. מברש ש"ז ח"א פ"א ופ"ד. שער מאמרי

בלי ראש שבתוך ה"א ראשונה של ההוי"ה שהיא אימא, לפי שהם ו' נקודות לבד בלי ג"ה, ואף גם אלו אינם מתגלים כלם, כדי שתהיה ו' גדולה ובלי ראש, אמנם אינם מתגלים רק הג' לבד, שהם נה"י, שהם שעור חצי ו', ולכן היא ו' זעירא, והנה זו הו', אושיט פסיעה לבר בסופה כזה, ג.

והענין הוא, כי כאשר היסוד מלביש על הת"ת, יהיה עביו כשאר הקוים, כי גם נצח והוד הלבישו על חו"ג. אמנם כאשר גם נקודת המלכות הלבישה את היסוד כנו"ל, נמצא כי יש בקו אמצעי, עובי ג' ספירות זו ע"ג זו, ובי' הקוים האחרים, אין בהם רק עובי ב' הספירות זו ע"ג זו, ונמצא כי אותו העובי של נקודת המלכות, העודפת בקו אמצעי, נראית כמין פסיעה שבסוף הוא"ו, דבליט ונפיק לבר. והנה כאשר עלתה והלבישה את היסוד, נגדלה כמוהו, ע"י העליה זו, שנתוסף בה יותר אור עליון, ודע, כי מדת העטרה היא שליש היסוד, כמ"ש הכתוב, וכל בשליש עפר הארץ. כי נקודת המלכות בומנה הראשון מכלם, שהוא בומן המלכים, היתה שליש היסוד, שהוא מדת העטרה. אמנם היסוד, אעפ"י שהוא גדול ג"פ ממדת העטרה, אבל עכ"ו, אינו מדה גדולה, כשאר הספירות, ושעורו הוא רביע ממדת הת"ת שהוא גופא דאמצעיתא, וזהו ומספר את רובע ישראל, כי היסוד שהוא סוד הרביעה, הוא רובע מן הת"ת, הנק' ישראל. והנה עתה, הנקבה גדלה כמדת היסוד.

והנה כבר נתבאר אצלינו, כי גם בומן העיבור, יש מוחין אל העובר, אלא שהם בבחי' ג' אותיות אל"ם מן אלה"ם פשוט, ולכן אין כח הדבור בעובר, והנה המוחין של הנקבה, היו אז כלולים שם במלוי אותיות אלם, שהם: ל"פ מ"ד מ', שהם בגימטריא צד"ק, כי הנקבה נק' צדק כנודע, וזהו סוד פסוק, האמנם אלם צדק תדברון, כי המוחין שלו נק' אלם, ושלה נק' צדק, וכל זה בומן העיבור, וכשיבואו בומן היניקה, אז ידברון, ויהיה בהם כח הדבור בפה, שנגמר בהם שם אלהים כלו, שהוא בגימטריא פ"ה, והרי זה זמן הב' של זו"ן, אבל בבחי' התקון, זהו זמן הראשון שלהם.

עטרה, וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר, שבומן הו' מלכים, לא נמצאת עדיין נקבה אל הזכר, עד אחר התקון, שהוא המלך השמיני הנקרא הדר, דאתמר ביה, ושם אשתו מהיטבאל וכו'. והבן זה, לפי שעדיין לא נגדלה כלל, והרי זה זמן הראשון של זו"ן, וזה נקרא זמן של קודם התקון.

ובזמן הב' של זו"ן, אז נקרא זמן עיבור ראשון, ואז היה התחלת התקון, לפי שמה שהיו שש נקודות ז"א נפרדות, ונקראים רשות הרבים, הנה עתה כשנכנס בעיבור בבטן אמו, נתחברו בסוד תלת כלילן בתלת, ונתקשרו יחד, ונקראים רשות היחיד, והענין הוא, כי ו' הנקודות הנפרדות, עתה נכללו תלת גו תלת באופן זה, כי עלו נה"י דז"א למעלה במקום חג"ת, והלבישום, ונמצאו החג"ת נעלמים תוך נה"י, חסד תוך נצח, בקו ימין, גבורה תוך הוד, בקו שמאל, ת"ת תוך יסוד, בקו אמצעי, והרי, איך נתקשרו ונכללו ג' עליונות בג' תחתונות וגם שהיו בסוד ג' קוים, ועוד, כי קו אמצעי נכלל בב' הקוים האחרים, ונעשו רשות היחיד גמורה, ע"י עיבור זה.

והנה אז גם נוקביה, שהיתה בתחלה בסוד נקודה שביעית תחת היסוד, בבחי' עטרה, עתה ע"י העיבור הזה, נתקנה גם היא קצת תקון, והוא, כי כאשר עלה היסוד והלביש ע"ג הת"ת, כמו כן עלתה נקודת העטרה, והלבישה ע"ג היסוד, כי לא היה לה בן זווג להכלל בו, כמו שהיה לשש נקודות האחרות, שנכללו ג' בג', זע"כ, נמצאת נקודת הנקבה נקשרת ונכללת בכל ז' הנקודות, לפי שאחר שהיא כוללת את כל קו האמצעי, שהם ת"ת ויסוד כנוזכר, ג"כ תכלול ב' הקוים האחרים, כי כמו שהקו אמצעי עצמו נכלל בב' הקוים כנוזכר, כמו כן הנקבה הכוללת קו אמצעי, נכללת בב' הקוים האחרים.

וענין זה נרמז בספר הזוהר, בפרשת בלק דף ר"ג ע"ב, בסוד פסוק אשורנו ולא עתה, ואמרו שם, דאושיט פסיעה לבר כו', והנה פסוק זה, מדבר בומן העיבור הראשון של זו"ן כנוזכר שם, והענין יובן עם הנז', כי הנה בומן העיבור הא' של זו"ן, היה ז"א בסוד ו' זעירא

לה בלבד. והנה החכמה שבה, היא אלהים במלוי אלפיין. והבינה שבה, אלהים במלוי ההיין. כי כל בינה, היא בחי' ה"א כנודע, ומוח הדעת, הוא אלהים פשוט, לפי שכיון שאין בה דעת שלם, רק עטרא חד, ומכש"כ עתה בקטנותה, ולכן אין בו מלוי. וגם החכמה שבה, להיותה עדיין קטנה, אין בה כח להתגלות בה מלוי יודיין, ולכן היה בה מלוי אלפיין, תמורת היודיין.

והנה ג' בחי' אלו, נרמזו באות ה' תתאה: כי מוח הדעת, שהוא אלהים פשוט בלי מלוי, ויש בו חמשה אותיות, כנגד החמשה הנזכרות, בהיותם פשוטה, ומוח החו"ב, שהם במלוי אלפיין וההיין, נרמזו באות ה' הנו', בהיותה מליאה באלפיין, כזה: ה"א, כי או יש בה שתי בחי': ה', וא'. אלא לפי שהיא נקבה, לכן גברת הבינה שבה, שהיא ההיין, על החכמה שבה, שהיא אלפיין, ה' על א', וזהו ה"א. הרי, איך נרמזו הג' מוחין שלה בזמן היניקה, באות ה' תתאה. גם שאר בחי' נרמזו באות ה', שצוירה ג' קוים של ויין, לרמזו כי עתה הנקבה כלולה מג' קוים, והרי איך בזמן היניקה היא נקראת ה' תתאה, והיא טפילה אל הזכר, שהוא שם ההוי"ה, בסוד הוי זנב לאריות.

וכשנגמר כל פרצופה, או יש לה שם שלם בפ"ע, ואינה טפילה אליו, ואז נקראת אלהי"ם או אדני"י, הכל כפי בחינתם אחר הגדלות, כפי מדרגתם, אם בבחי' אחור, אם בבחי' פנים בפנים עמו, כנודע. וזה נרמז בספר הזוהר בפרשת בראשית בפסוק ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים.

ואמנם גם עתה, בהיותה טפילה אליו, בבחי' ה' תתאה כנוכר, נרמז בה שם אדני"י, אלא שאינו בבחי' אותיותיו ממש, אלא בבחי' החשבון שלו, באופן זה: כי הנה ב' אלהי"ם דאלפיין וההיין שבחו"ב שבה, הם בגימטריא תוקיין, לרמזו על מה שנתבאר אצלנו, כי המוחין דקטנות שהם של אלהי"ם, הם דינים תקיפין וקשים, וכשתחבר עמהם אלהים פשוט שבדעת שבה, יהיו שלשתם בגימטריא תרע"א. כחשבון שם אדני"י במלואו.

והרי נתבאר זמן הג' של זרין, הנקרא זמן

הזמן הג' של זרין, הוא זמן היניקה, שהוא אחר שנולדו, ויצאו לחוץ ממעי אמם, והנה ז"א, על ידי יניקת החלב מתגדל, כי חוזר להיות ו"ק מתפשטים ונגלים כלם, אלא שהם בציור ג' קוים כנוכר, והם עתה ו"ק גדולים, וכן נוק' נגדלה עמו, באופן זה: כי הנה נתבאר, כי בזמן העיבור שעלה היסוד והלביש את הת"ת, גם היא עלתה עמו, והלבישה את היסוד. נמצאת היא עומדת באחור הת"ת, ומקפת אותו, ואמנם כשנולד ונתפשט, וירד היסוד למקומו, לא ירדה גם היא עמו, אמנם נשארה למעלה, דבוקה עם הת"ת ממש, וזהו סוד, האשה עולה עם בעלה, ואינה יורדת, כי עלתה עם בעלה היסוד, ולא ירדה עמו.

וכבר נתבאר למעלה, כי שרשה הראשון שבעטרת היסוד, נשאר שם לעולם, ואין צורך לחזור להזכירו בכל פעם, והנה ע"י היניקה, נגדלה כשיעור קומת ספירת הת"ת, והנה עתה יש לה שיעור מדה אחת שלימה, כשאר כל הספירות דו"א. משא"כ בזמן העיבור, שהיתה במדת היסוד, ששיעורו רביע הת"ת, א' מד' רביעים שבו, אבל עדיין איננה בבחי' פרצוף גמור מ' מדות, והנה בזמן הזה, נק' קטנה, אבל אינה ממש קטנה, לפי שאינה אלא שיעור ספירה אחת לבר, ולכן, עתה נקראת ה"א תתאה של ההוי"ה, כי כבר יש בה אות אחת, שהיא מדה שלימה כנוכר.

והנה נתבאר למעלה, ענין המוחין דו"א בזמן היניקה מה עניינם, והנה גם מוחין דנוק' הגדילו מעט בזמן היניקה, והנה עתה הם בבחי' ה"א תתאה ג"כ, כמו שנבאר, והענין הוא, כי הנה ההוי"ה הכוללת את ז"א ונוק', הנה שתי אותיות י"ה הראשונות, הם המוחין שלו, ואות ו', הם ו"ק שבו, אבל עיקר בחי' אות ו' היא בת"ת שבו, אלא שהוא כולל כל הו"ק הנאחזים בו, שהם בגימטריא ו'. והנה הנקבה דבוקה אחורי הת"ת שבו הנק' ו', והיא נק' ה"א תתאה כנוכר.

ונבאר איך המוחין שלה נרמזים באות ה"א זו, כי הנה ז"א יש לו ד' מוחין: חו"ב, ותריין עיטריין דדעת, אבל הנקבה, דעתה קלה, ואין בה רק עיטרא חדא דגבורות, נמצאו ג' מוחין

שער ההקדמות

שמה

שם נקב אחד, כדי לעבור משם דרך האחורים דו"א ויוצאים לחוץ ושם נעשים בבחי' פרצוף א' הנקר' צלם, ע"ד שנתבאר בענין דו"א, ועומד על ראש הנקבה מחולק לג' בחי': כי ב' אותיות ל"ם, הם ב' בחי' אורות מקיפים, שעל גבי רישא למעלה, ולא מן הצדדים. ואות צ' דצלם, היא הבחי' השלישית, הנכנסת בתוך הנקבה, מראשה ועד סופה בבחי' או"פ. ושעור זמן כניסת צ' זו דאו"פ תוך הנקבה, הנקראים מוחין גדלות שלה הוא עד תשלום י"ב שנים ויום אחד, אשר עדיין נקראת קטנה, ומשם ואילך נקראת גדולה, כמו שנבאר. והכל הוא ממש ע"ד שביארנו בצלם המוחין דו"א, איך בכל שנה ושנה, נכנס בו בחי' אחת, עד תשלומם.

אמנם יש שינוי א' בין דו"א לנוק', כי אודות דו"א, נמשכים מלמעלה, בסוד אור ישר, כנודע, כי נכנסים בו נהי' דתבונה, עם המוחין שבתוכם אבל נוקביה, האורות שלה הם בסוד אור חוזר, שהוא דין, כנודע, והענין הוא, כי הנה האורות שלה, הם ב' בחי', והם: החסדים וגבורות, כמו שיתבאר, ונודע, כי החסדים והגבורות האלו, ירדו בתחלה עד היסוד דו"א, ואח"כ, החסדים הם נכתשים שם, ומתחלקים לניצוצות, ע"י הכאתם בקרקע היסוד, מכה נפילתם שם, וע"י כן יש בהם כח להאיד בו"א, הנקרא מאור, ולצאת לחוץ להאיר בנוקביה הנקראת נר, וזהו סוד, כתיבת למאור, להעלות נר תמיד. לרמוז אל האמור, כי בנין פרצוף הנקבה, הנקראת נר, הוא מתתא לעילא, דרך עליה בלבד, באור נוקביי, חוזר, וזהו סוד פסוק, עלי באר ענו לה.

וזהו אחד מן הטעמים, שהוכרחו החסדים לירד עד היסוד, ואח"כ לחזור לעלות משם בסוד אור חוזר, עד מקום החוזה, ומשם יצאו אל האחור, לבנות בנין הנקבה, ולא בדרך ירידה לפי שכל אור נוקביי, אינו מאיר אלא בסוד אור חוזר.

גם הגבורות ירדו עד היסוד דו"א כנודע, ומשם עלו עד החוזה באור חוזר, ויצאו דרך נקב אל האחור, על ראש רחל כנוכר, ואח"כ חוזרים אלו האורות כלם, ונכנסים ויורדים ממעלה

היניקה, כי אז שיעור קומת הנקבה, היא מדה אחת שלימה, כמו הת"ת שלו. והיא עתה דבוקה ממש בכל אחורי הת"ת שבו, ועתה עדיין אינה נקראת קטנה גמורה, רק היא בבחי' אות ה' תתאה של ההוי"ה, וזו היא אות ה' שבמלת נקבה.

הזמן הדי' של זו"ן, הוא בהיותם עדיין קטנים ממש, עד שנכנסים בהם המוחין דגדלות לגמרי, ואז הם גדולים, וכבר נתבאר במקומו ענין גדלות דו"א, שאין נגמר, עד היות לו י"ג שנה ויום אחד, ונדבר בענין נוקביה, הנה נודע, כי הנקבה עדיין היא קטנה, עד אחר שנגדל הזכר, כנודע בחוש הראות, שהאיש גדול מן האשה, כפי ההווה, וזהו ענין פסוק, ויבן ה' אלהים את הצלע וגו', כי בתחלה, נגדל דו"א במוחין דגדלות לגמרי, ונשלמו לו י"ג שנה ויום אחד, ועדיין הנקבה היתה בבחי' ה' תתאה של ההוי"ה, הנקראת צלע שבו, להיותה דבוקה באחורי הת"ת שבו כנוכר, ואחר שנשלם גדלותו או התחיל גדלותה, ואז נקראת קטנה, עד תשלום י"ב שנים ויום אחד כנודע, ועתה שמתחיל גדלות פרצופה, נקראת קטנה ממש, מה שאין כן בזמן היניקה.

והנה כשנגדל דו"א, כבר ביארנו, כי שני שלישים עליונים של הת"ת דו"א, בבחי' הכלי שבו, עלו ונעשו כלי ובית קבול, למוח הדעת דגדלות שלו, ואז בעלייתם בסוד הדעת, גם נוקביה שהיתה דבוקה באחורים, עלתה עמהם באחורי הדעת, והרי נתבאר, ג' בחי' שיש אל הנוקבא, באחורי קו אמצעי שלו, ביסוד ות"ת ודעת, והרי נתבאר היטב, ענין מ"ש חז"ל, האשה עולה עמו ואינה יורדת.

וקודם שנבאר זמן גדלותה, נבאר בתחלה, איך האורות נמשכים לה, כדי להגדילה, דע, כי האורות הנמשכים מו"א לנוק', העומדת באחוריו, אינם בוקעים ויוצאים דרך דופני מחיצות הכלים של דו"א, ויוצאים ומאירים ונכנסים בנוקביה, דא"כ, ברגע אחד היתה נבנית כל פרצופה, וניתנים בה כל המוחין ביחד, כיון שבוקעים ויוצאים מכל מסך האחורים שלו. אמנם כל האורות ההם, מתקבצות במקום החוזה דו"א, כי שם בקע בוצינא דקרדינותא, ועשה

בג"ס קו שמאל שבה, בג"ה, בג' שנים אחרים, הרי ו' שנים. אבל סדר כניסתם הוא כך: ב' פירקין תתאין דנו"ה, בשתי שנים ראשונים. ואח"כ פרק אמצעי דנצח, ואח"כ פרק אמצעי דהוד, הרי ב' שנים אחרים. ואח"כ פרק עליון דנצח, בחכמה, ואחריו פרק עליון דהוד בבינה, ב' שנים אחרים, הרי באלו הו' שנים, נגמרו ב' קוים ימין ושמאל שבה לגמרי. ואח"כ בשנה הז', נכנס החסד של הת"ת, בכתר שלה, ועדיין לא נגמר, כמו שנבאר בסיום ענין זה. והרי, איך בז' שנים הראשונים, נכנסו בה כל החסדים, בשני הקוים, ובכתר שלה.

אח"כ מתחילים הגבורות ליכנס בה בקו אמצעי כנו"ל. והנה ראשית מקומם היו בתחלה, תוך הדעת של ז"א כנודע, ובתחלה יצאו הה' חסדים מחוץ יסוד דאימא, ונתפשטו בה' קצוות ז"א. ואח"כ יצאו אחריהם הה' גבורות, וכיון שלא היה להם מקום להתפשט תוך ז"א, ירדו עד היסוד, כי כמו שנתבאר בדרוש ז"א, כי המאציל העליון עשה, באופן שיצאו הגבורות באחרונה, כדי שלא ימצאו מקום בז"א, ויוכרחו לרדת עד היסוד, לפי שבאחורי היסוד, הוא מקום הדעת של הנקבה כנו"ל, ובהיותם שם, יצאו מאחורי היסוד, ונכנסו בדעת שלה הקרוב אליו. ולכן אין הגבורות נכנסות אלא בקו אמצעי שבה כנו"ל.

והנה יציאתם מן היסוד דז"א מאחוריו בפעם אחת, והכנסם בדעת שבה, היה בשנה השמינית. ודע, כי מן הדעת (נ"א מן העת) שירדו ביסוד דז"א, עד השנה השמינית, לבנין הדעת של הנקבה, הגבורות היו מתעכבות שם ביסוד דז"א, וכבר ביארנו בענין ז"א, כי שהות הזמן הזה אינו, אלא בעת אצילותם, אבל מאז ואילך, כל זמן שחוזרים המוחין ליכנס בזו"ן, הם נכנסים בהם ברגע, בלי שהות זמן כלל. אח"כ נשאר שרשם בדעת, ע"ד שביארנו בחמשה חסדים של ז"א, וירד התפשטותם למטה

למטה, מן הכתר דנוקביה עד סופה, באופן, כי אש הגבורות האיר שלהבת שלהם, ועלה למעלה עד החזה, ואח"כ נכסף, וירד למטה בתוך גופא דנוקבא כנוכר, ואל בחי' זו רמזו בגמרא במסכת בבא קמא (מ) באותה בעיא, דאש נכפפת שהויקה, והיא בחי' אש הגבורות האלו, אשר נכפפו ליכנס בתוך הנקבה.

והנה שיעור קומת הנקבה רחל, היא מן החזה דז"א ולמטה, והנה הכתר שלה, הוא בשני שלישים תחתונים דת"ת דז"א, שהם מן החזה, עד סוף הת"ת, וחכמה ובינה שלה, תרין מוחין, הם בתרין פירקין עלילאין דנו"ה דז"א. וחוגג, בתרין אמצעיים. ונו"ה, בתרין פירקין תתאין דנו"ה של ז"א, והדעת והת"ת והיסוד והמלכות, שהם קו אמצעי שבה, הם מן היסוד דז"א בלבד, וכמו שיתבאר לקמן בע"ה, בדרוש האלפא ביתא דא"ט ב"ח.

והנה ב' בחי' אורות לוקחת הנקבה, שהם: הו"ג כנו"ל. וצריך שתדע, כי מן החסדים אינה לוקחת, רק משליש החסד שבת"ת. ומב' חסדים של נצח והוד, ומן הגבורות, לוקחת כל הה'. גם דע, כי החסדים הנז', מתפשטים בקו ימין, ובקו שמאל שבה, ובכתר בלבד, אשר בקו אמצעי שבה, ושאר קו אמצעי, שהם: דעת, ות"ת, ויסוד, ומלכות שבה, אין בהם אורות חסדים כלל, אלא מן הגבורות, וכמו שיתבאר. גם דע, כי בתחלה נכנסים בה כל החסדים הנז', וכשגמרו ליכנס, או נכנסים הגבורות. ונמצא כפי זה, כי בתחלה נעשים קו ימין וקו שמאל שבה לגמרי, ואח"כ נעשה קו אמצעי, כמו שנתבאר.

ונבאר (ג) סדר הזמן של י"ב שנים ויום אחד. הנה מן החסד שבנצח דז"א, לוקחת ממנו הנקבה, ומה שלוקחת, מתחלק לשלשה שלישים, כנגד ג' פירקין שבנצח. ונחלקים בקו ימין ע"בה, שהם ג"ס חח"ן, שליש חסד בכל ספירה, הרי ג' שנים. וע"ד זה, חסד שבהוד, מתחלק

הגהות ומראה מקומות

פרשת בהעלותך ופרשת תצא. שער הפסוקים בהעלותך נשא. תלמוד עשר ספירות שיעור ט' מן אות נ"ט.

(מ) דף ס"א.

(ג) ע"ה שער תקון הנוקבא פ"ה ר' ז'. שער הירח פ"ב. מבריש ש"ו ח"א פ"ה ר'. שער המצות

יום אחד. אבל כאן, שתכף בצאתם מן הת"ת שבה, ברגע נכנסים ביסוד שבה, ואין שום מרחק כלל ביניהם, ולכן איצ' שום שהות כלל. ונמצא כי גם ירידת אלו הגבורות ביסוד שבה, היא בכלל ה'ט' שנים הנז'.

ועתה נבאר בעליית אלו הב' גבורות למעלה, ע"ד שנתבאר בחסדים של ז"א, כדי להגדילה. והנה בפרשת בהעלותך את הנרות וגו', ביארנו השינוי, שיש בין עליית החסדים בז"א, לעליית הגבורות בנוקביה, כי בז"א עולים ג' חסדים פחות שלישי. ובנוק' אינם עולים רק ב' גבורות לבד, עוד שינוי אחר, כי החסדים דז"א כשעולים למעלה מן היסוד, מתפצלות ומתחלקות לג' קוים, בנצח ות"ת ויסוד (א"ש נלע"ד לומר בנצח והוד ויסוד) ומשם נמשכות ומתפשטות ועולות דרך קוים, עד כתר ח"ב שבו, ולהגדילו. אבל הגבורות של הנקבה, אינם מתפשטות במקומם, בנצח והוד שבה, בקו ימין ושמאל, ומשם עולות למעלה. אמנם ב' הגבורות אלו המגולות, עולות יחד דרך קו אמצעי, שהוא הת"ת שבה.

וזהו סוד אל מול פני המנורה יאירו, שהוא קו האמצעי של המנורה. שהיא הנקבה כנודע. והטעם הוא, לפי שהחסדים המגולים, היו ג', והיה די ויכולת בהם להתפשט, ולעלות בג' הקוים, עד הכתר שבו, להגדילו. אבל הגבורות, הם ב' לבד, ואם היו עולות דרך ב' הקוים ימין ושמאל, או אף גם אם יעלו דרך ג' הקוים, לא יהיה בהם יכולת וספוק, לעלות עד הכתר שבה. להגדילו. והנה הדבר מוכרח לעלות שם, לפי שהכתר שלה הוא כלי גדול, ואורו מועט, כמו שיתבאר, וצריך בהכרח שיעלו הגבורות להאיר בו. ולכן אינם עולות רק דרך קו אמצעי בלבד, כדי שיהיה בהם ספיק, לעלות עד הכתר שבה. ואמנם נמצא, כי ג' מסעות נוסעים, אלו הב' גבורות, עד שיגיעו אל הכתר, דרך קו אמצעי. ואלו הם: מן היסוד לת"ת, ומשם אל הדעת, ומשם אל הכתר. הרי הם ג' שנים אחרות ועם ה'ט' הראשונים, הרי י"ב שנים, והיום הא' היתר על י"ב שנים, הוא ירידת רביע החלק של החסד היורד בכתר, כמו שיתבאר.

ונבאר עתה בפרטות, ענין הכתר שבה, מה

בה' קצוות שלה, מחדד עד הוד שבה, וגם בהם יש ב' בחי': נעלם, וגגלה, על דרך החסדים שבז"א. אלא ששם היו שני חסדים ושליש מכוסים, וג' חסדים פחות שלישי מגולים. אבל בנקבה, הג' גבורות של חג"ת שבה, הם מכוסות כלם. והב' גבורות תחתונות שבנצח והוד, הם מגולות. וטעם הדבר הוא, לפי שהיסוד דאימא נקבה, הוא קצר מאד, ומסתיים בסוף שלישי עליון דת"ת דז"א, שהוא עד החזה, ומשם ולמטה הם בגלוי. אבל היסוד דז"א זכר, הוא ארוך מאד, ומסתיים בסיומם כל הת"ת של הנקבה ולכן כל הגבורות שבת"ת שבה, היא מכוסת. אמנם הענין הוא באופן זה, כי אמת הוא שהיסוד דאימא מתלבש בתוך הת"ת דז"א ממש, אבל היסוד דז"א, אינו נכנס ממש בתוך הת"ת של הנקבה, אלא עומדים דבוקים אחר אחר, אבל מה שאנו אומרים, שהאור של הת"ת דנוק' הוא מכוסה, הענין הוא, כי כשיוצא האור מן היסוד דז"א, לשיכנס בת"ת הנקבה, אינו יוצא ערום, אבל יוצא ולבושו עמו, הנעשה מכלי יסוד דז"א, ויוצא ממנו קצת בחי' מן הלבוש. והוא לחוץ, ע"ד שיוצא קצת בחי' מן האור. ובהיות נכנס תוך הת"ת דנוק', הוא מתלבש בתוך הלבוש הנזכר, עד כנגד סיומם היסוד דז"א, ומשם ולמטה הוא אור נגלה.

ונחזור לענין שהות הזמן, הנה בשנה ה'ט', ירדו הה' גבורות מן הדעת שבה, ונתפשטו שלשתם בחג"ת שבה, והגבורה הג' עם השנים התחתונים, ירדו דרך קו אמצעי, בת"ת שבה. ואז נתקן (עיי' בע"פ שער ל"ה פ"ב) הכתר שבה, והרי זה ט' שנים, אח"כ השתי גבורות דנצח והוד, יורדות מן הת"ת שבה, אל היסוד שבה, דרך קו אמצעי, וכל זה נעשה ברגע א', לפי שביסוד הוא אור מגולה, כנז"ל שסיומם הלבוש של האור, היה עד סוף הת"ת שבה, המכוון כנגד סוף היסוד דז"א. וכיון שאין מחיצות לעכב, יורד ברגע. ואעפ"י שירידת החסדים עד היסוד דז"א, הוצרך שהות יום א', עם היות במקום מגולה. הטעם הוא, לפי שהיה שם מרחק גדול של ב' שלישים, מן החזה עמשם יוצאים בגלוי, עד היסוד. ולולי שהמקום בגלוי, היה צריך זמן רב. ועל הפחות הוצרך

לוקחת, אמר הפסוק, ושמתי כ"ד כ"ד, שהם ב' פעמים כ"ד הנזכר, וזהו סוד ותמלא כדה ותעל, (ע) כ"ד הנקבה הנק' ה' תתאה, וזהו סוד כ"ד אותיות של בשכמל"ו, שהוא בנקבה כנודע. וזהו סוד כ"ד ספרין דאורייתא.

ואמנם הכתר של ז"א, יש בו אור גדול וכלי קטן, כנזכר שם במקומו, ויש בו ג"פ אור אור אור, שהם ג"פ כ"ד כ"ד הנזכר, לפי שכל חסד נק' אור דיומא קדמאה, והנה ג"פ אור, הם בגימטריא כתר.

אבל הכתר דנוקביה, הם ב' פעמים כ"ד, שהם שני אורות לבד, כמנין בי"ת, ולכן, משחרב בהמ"ק, שהיא הנקבה, וניטלו שני האורות אלו ממנה, שהם בגימטריא בי"ת, ולכן אסור למלא פיו שחוק, כי שחוק ובי"ת שוים הם בגימטריא כי כל זמן שיש בי"ת, שהם ב' האורות הנו', יש שחוק, וכשנחרב הבית, אין שחוק, ולעתיד לבא יחזירם המאציל אליה.

ולזה אמר, ושמתי כדכד שמשותיך, שהם ב' פעמים כ"ד הנו', הבאים לה מן ז"א הנק' שמש, ומן בחי' הת"ת שבו, שגם הוא נק' שמש, וזהו שאמר שמשותיך לשון רבים, גם רמו: אל שני שלישים הת"ת, שכל א' מהם נקרא שמש, המאיר בה, וזהו שאמר שמשותיך, שהם ב' שלישים הנו'.

גם זהו טעם, שהנקבה נקראת דך ועני, לפי שחסר ממנה השליש של כ"ד העליון, ולכן הכ"ד נחלף לד"ך, והנה אין זה אלא בבחי' הכלי, אבל מבחי' אור חסד שבתוכה אינה לוקחת רק חצי שלישו האחרון כנז"ל, באופן, שלוקחת לכתר שלה ב' שלישים לכלי, וחצי שליש לאור, משא"כ בז"א, שלוקח מן הת"ת דתבונה, מן הכלי שלישי א' האחרון לבד, עם כל האור שבו, באופן, שכתרו בבחי' הכלי, קטן מן כתרה בבחי' הכמות, אבל בבחי' האיכות, ודאי כי שיעור חצי שלישי ת"ת דתבונה, גדול

וענינו, וגם ענין הכלי, ואור החסד הנכנס בה, כנז"ל, דע, כי מן הכלי של הת"ת של ז"א, ממנו עצמו נעשה הכלי של הכתר של נוקביה, ומן האור שבכלי הת"ת דז"א, שהוא אור פנימי שבו, והוא החסד הג' מן הה' חסדים שנתפשט בו, ממנו נעשה האור הפנימי, שבתוך כלי דכתר דנוקביה, אבל יש שנוי אחד בין האור ובין הכלי שלוקחת, כי אינה לוקחתם בהשואה אחת, והענין הוא, כי הנה שיעור קומת הכתר שלה, הוא שיעור ב' שלישים התחתונים של הת"ת דז"א, שהוא מן החזה שלו ולמטה, ולכן היא לוקחת כל הכלי ההוא, אמנם פשוט הוא, שאינה לוקחת כל ב' שלישי הכלי ההוא שבמקום הגלוי, כי ז"א צריך ג"כ כלי אליו, אבל הענין היה כך: כי ב' שלישים אלו נתחלקו, ונעשו ד' חלקים, חצי שלישי, לכלי הת"ת דז"א עצמו, וא' שלישי וחצי שלישי לנזק' באופן זה: כי חצי השליש היה לכתר שלה, וחצי שלישי לדעת שלה, וחצי שלישי לת"ת שבה.

והסבה שהספיק חצי שלישי לת"ת דז"א היא, לפי שכיון שבתחלה כבר היו בו כל ב' שלישים, לכן הספיק עתה חצי שלישי, ועוד טעם אחר, לפי ששם הוא גלוי גמור, כל החסדים דז"א היוצאים מפי היסוד דאימא, מן החזה ולמטה, ובכח האורות הרבים ההם, הספיק חצי שלישי של הכלי, לבי' שלישים שבו, ואמנם בחינת האור של החסד שבת"ת דז"א, שלוקחת הנקבה לכתר שבה, הוא מועט, והוא, כי השליש התחתון של החסד שבת"ת דז"א, נחלק לשנים: חציו עלה בכתר דז"א כנזכר שם, וחצי השלישי, האיר לצד האחור ונכנס בכתר דרחל נוק'.

וזהו סוד פסוק, ושמתי כדכד שמשותיך וגו', (ס) כי הג' שלישים דכלי הת"ת דז"א, הם ג"פ כ"ד כ"ד כ"ד, שהם בגימטריא ע"ב, שהוא סוד החסד המתפשט בת"ת כנודע, והנה חס"ד בגימטריא ע"ב, וכנגד ב' השלישים שהיא

הגהות ומראה מקומות

במאמר א"ר יחנן משום רשב"י אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"ז.
(ע) עיין הקדמת התקונים מן אות שט"ו יבמעלות השלם שם.

(ס) ע"ח שער לידת המוחין פ"ב, לעיל דרוש ב' מדרושי פרצופי רחל, שער מאמרי רז"ל במסכת חגיגה דרוש ד' נכנסו לפרדס, ומסכת ברכות

אבל הדעת, נמשך מן ה' חסדים המתפשטים ברו"ק שלהם. ולכן גם בנקבה, נשאר בין הכתפים כי שם מקומו באבא. אבל בז"א שיש אור רב בכתר שבו, העלה את הדעת שלו למעלה ממקומו כנוצר. והרי נתבאר, ב' השנויים שמן ז"א לנוק', בענין הכתר והדעת.

(פ) ונחזור עתה, לבאר ענין היום א', הנוסף על י"ב שנה, מה ענינו, הנה נתבאר לעיל, כי בשנה השביעית, נכנס חצי שלישי אור החסד בכתר שבה, אבל צריך שתדע, כי אותו חצי שלישי האור, נחלק לד' חלקים. וכשנכנסו בה תרין פידקין תתאין דנצח והוד, נכנס חלק אחד. וכשנכנסו תרין פרקין אמצעים, נכנס החלק הב'. וכשנכנסו ג' פרקין עלאין, נכנס החלק הג'. ואמנם החלק הד' לא נכנס בו, עד סיום י"ב שנה, ואז ביום הא' של שנת י"ג, נכנס בו החלק הד', ואז נגמר הכתר שבה.

וצריך לידע, למה הכתר נעשה בבי' (צ) זמנים הנז'. אבל הטעם הוא, במה שהודעתין בכתר דז"א, כי הכתר איננו מגוף האדם עצמו, אלא בחי' עליונה, שירדה על ראשו, בסוד כתר אליו, ולכן אין הכתר נשלם, עד שיושלם תקון כל הט' ספירות שבו. ואמנם יש בחי' אחרת, והיא, כי הנה אין הגבורות יוצאות מיסוד דז"א, עד שיכנסו החסדים תחלה בנקבה. והנה הכתר נעשה, מן אור החסדים כנו"ל. והיה צריך שיתוקן תחלה, ולכן היתה פשרה זו, שיכנסו ג' חלקי אור ההסד בתחלה בכתר (ק) שבו, ואח"כ יכנסו הגבורות בתוך הנקבה, ואח"כ יכנס החלק הד' בכתר, בסיום הכל, ואעפ"י שזה הרביע לא נכנס קודם אל הגבורות, אין חשש בזה, לפי שלא נשאר זה החלק בת"ת דז"א עד עתה, אמנם מתחלה יצא גם הוא משם, אלא שנשאר בסוד אור מקיף על כתר הנקבה, ולכן הרי הוא כאלו נכנס בה, ולכן יצאו הגבורות, ונתנו בנקבה, ואח"כ נכנס בה בתוך הכתר שבה, לפי שאין הכתר נגמר אלא באחרונה כנוצר.

מכל ב' שלישי ת"ת דז"א, אבל כונתינו לומר, שכפי הערך היה ראוי, שכמו שהכתר שלה, הם שני שלישי הת"ת שבו, כן הכתר שבו, יהיה ב' שלישי הת"ת דתבונה, וכבר ביארנו הטעם שם.

נמצא, כי כתר דז"א, אורו גדול, הכלי קטן, והכתר דנוק' להפך זה, כי הכלי גדול, והאור מועט יותר מדאי. עוד יש שנוי אחד, כי אור כתר דז"א, היא עצמות האור של תבונה, שנכנסת בתוכו. ואור כתר שלה, הוא הארה בעלמא, אשר עוברת דרך מסך הכלי דת"ת דז"א מאחור, אל הכתר שבה, ויען זה הגרעון בכתר הנקבה, משא"כ בז"א, לכן היה גרעון שני גם במוחין שבה, משא"כ בז"א. והוא כי כבר נתבאר בענין המוחין דז"א, שהם ד' מוחין, והם: חב"ד, ודעת כלול מתרין עיטרין. ולפי שבכתר שבו יש אורות רבים, לכן היה כח באורות ההם, להמשיך גם מוח הדעת למעלה בראשו, בין חכמה לבינה כנודע, אע"פ שמקומו האמיתי הוא למטה, כמו שנבאר. אמנם הנקבה, כיון שאור הכתר שבה מועט, אין בו כח להעלות את הדעת הקל שבה, שהוא עיטרא דגבורה לבדה כנודע, ואמנם בראשה, יש תרין מוחין חו"ב בלבד, אבל הדעת שבה, שהיא עיטרא דגבורה כנוצר, עמדה לה למטה, בשליש עליון דת"ת שבה, באמצע ב' הכתפות, ושם נתקבצו בתחלה חמשה גבורות. כי זהו סוד קשר ירד, של תפילין ירד, שהם המוחין שלה, כמבואר אצלינו שם.

וזהו שאמרו באדרת האזינו דף רצ"ו ע"א, ונהירו דתריין מוחין גליפן בה וכו', ירצה: כי אין בראשה בבחי' מוחין, רק ב' לבד, גם באמרו ונהידו, רמז אל הנז', כי המוחין שבה, הם הארה מועטת, היוצאה לצד אחורי הת"ת דז"א, משא"כ במוחין דז"א, שהם אור תבונה עצמו, המתפשט בתוך ז"א.

וכבר נתבאר בענין הכתר דז"א, איך החכמה והבינה, נמשכו מן המוחין עצמם דאז"א.

הגהות ומראה מקומות

(פ) אות נ"ט. (צ) צ"ל בד' (ע"ח שם).

(ק) צ"ל שבה (ע"ח שם).

(פ) ע"ח שער תקון הנוקבא פ"ו. ושער הירח

פ"ב. מבי"ש ש"ו ח"א פ"ו. תע"ס שיעור ט' מן

המוחזן שלה ליכנס בתוכה, ואז כל נקודה מהם נגדלה, ונעשת ספירה א' שלימה, עד שנעשת פרצוף א' שלם, בייס גמורות.

והנה נקודת הת"ת שבה, לא הוצרכה אל הת"ת עצמו שלה, לפי שכבר נעשה, ממה שלקחה מכלי הת"ת דז"א כנוכר, ולכן ירדה נקודת הת"ת שבה למטה, עם נקודת היסוד שבה, ומשתיהם נעשה היסוד שלה, וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר (א) ובספר התיקונין, כי גוף וברית חשבינן חד. והענין הוא, כי נקודת הת"ת הנק' גוף, ונקודת הברית שהוא היסוד שבה, נתחברו לאחדים למטה, ומשתיהם נעשה כלי היסוד שלה.

וצריך לידע, למה היסוד הוצרך ליעשות מב' נקודות הנז', משא"כ בכל י"ס שבה. והטעם הוא, במה שידעתי, ונתבאר לעיל, כי כל הספירה שבה, יש להם על מה לסמוך בז"א, בת"ת ונה"י שבו. אבל היסוד שבה, אין לו סמך בז"א כלל, כנז"ל, שהיסוד דז"א נגמד, עד סיום הת"ת של הנקבה, כי לטעם זה נק' היסוד שבה פורח באויר, ואין לו על מה לסמוך, כמבואר אצלינו במקום אחד. גם נודע, כי לטעם זה, נקרא הנקבה, עניה, ונקרא אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום, אלא צריכה לקחת כל הספירות שבה, מן הז"א כנז"ל. אבל אלו השתים: יסוד, ומלכות שבה, אינה לוקחתם ממנו, לפי שאין להם סמך בז"א כנוכר, ולכן הוצרכה נקודה הת"ת שבה, לירד עד נקודת היסוד שבה, כי לעצמה אינם צריכה כנז"ל, ועיי"כ, בין שתיהם יהיה ספוק ויכולת, לעשות היסוד שבה.

ואמנם בחי' המלכות, שהיא העטרה שבה, כיון שכל עצמה, אינה רק חותם, ע"י חותם היסוד כנודע, כי אחר שכל גופה נקרא מלכות כנודע, א"כ אין צורך להיות בה בחי' מלכות שבה, אלא נעשה להיותה חותם ע"ג חותם בלבד, ולכן די לה בנקודה שבה הראשונה, וממנה לבדה נעשת, אעפ"י שאין לה סמך בז"א,

ובזה יתבאר טעם, למה כניסת החלק הד' הזה שבכתר, נכנס ביום א' בלבד, והוא, כי כבר היה עומד על ראש הכתר, ולא היה חסר אלא כניסתו לתוכו בלבד. ואדרבא כפי האמת, אפילו שעוד יום א' לא היה צריך, אלא שכאשר נחבר ענין ירידת הגבורות ביסוד שלה, עם ירידת החלק הזה בכתר שלה, יהיה בין ב' הבחי' האלו, שהוא יום א'.

והנה עם הנז"ל, יתבאר מ"ש ז"ל (ר) ענין ב' מלכים המשתמשים בכתר אחד. והוא כי (ש) מין שלישי א' תחתון דאוד החסד שבת"ת נחלק, ומחציו נעשה הכתר שלו, ומחציו הכתר דנוק'. וזהו ב' מלכים משתמשים בכתר אחד.

גם יצדק זה בבחי' הכלי, כי הנה כמו שמן האוד שבו, נעשו ב' הכתרים: שלו, ושלה. כן מן הכלי של הת"ת דז"א, נעשו ב' ת"ת, הנק' גופא כנז"ל, מן ב' שלישי הכלי, חצי השלישי הספיק לת"ת שבו, הנק' גוף שלו, ומן השלישי ומחצה, נחלק: לכתר, ולדעת, ולת"ת שבה, שהוא הגוף שבה, ונמצא, כי הת"ת שלו, נתפשט עד הת"ת שבה. וכל ענין זה היה, כרי להשוות שניהם, שיהיו שוים בהשוואה אחת, ובפרט בכתר ובת"ת שבה, שהם קו אמצעי, אשר הוא עיקר גוף האדם, כדי שיהיו ב' המלכים שוים בכל בחינתם. בסוד שני המאורות הגדולים, והדי נתבאר, כי משליש וחצי של כלי הת"ת דז"א, נתחלק לג' שלישים, ושהם נעשו: כתר, ודעת, ות"ת, בקו אמצעי שבה.

(ת) ועתה נבאר, מהיכן נעשו היסוד והמלכות שבה, ולהבין זה, צריך שנבאר, איך נגדלה זו הנקבה וזה יובן במה שביארנו לעיל, כי בזמן השלישי, הנק' זמן היניקה, נגדלה כשעור מדת הת"ת של ז"א, והיתה שיעור ספירה א'. וכשהגיע זמן הד' הנק' קטנה, ורצה המאציל העליון להגדילה, ולעשותה פרצוף גמור, חילק המדה ההיא, לי' חלקים קטנים, הנקרא י' נקודות. כנודע, כי כל מדה אינה פחותה מיי, ואח"כ באלו הי"ב שנה, התחילו

הנהות ומראה מקומות

(ת) ע"ח שער הירח פ"ב ופ"ה בד"ה ל"ע בת"ת.
(א) זהו פנחס אות ת"ג.

(ר) חולין ס'.
(ש) צ"ל מן (ע"ח שס).

המתפשטים בו כנודע. ונמצא כי עד"ו, גם
ההארה היוצאת מן הז"א לנוק' להגדילה אינו
עוה, כי מה שמאיר בה מן ב' הקוים, שהם נצח
והוד שבו, היא לוקחת ב' מיני אור: א', מן
מוח החו"ב אשר בתוכם. והב', מן החסדים
המתפשטים ג"כ שם, אבל כשלוקחת מן קו

האמצעי, אינה לוקחת אלא אור החסדים בלבד.
ונתחיל לבאר, ב' אותיות א"ט, שהם בכתר.
אות א', היא הנקודה הא', שבי' נקודותיה,
שנתחלקה כנוכר. והנה בתחלה, לא היה הכתר,
אלא שעור נקודה א', עשירית מי' נקודות
שבמדה אחת. ועתה, ע"י אור החסד שבת"ת
דז"א, שנכנס בה כנו"ל, נתוספו בה ט' נקודות
אחרות, כ"א מהם כשעור הנקודה הראשונה
שהיה בה, ונעשה הכתר שבה, מדה א' שלימה,
בי' נקודות, כשעור שהיתה כל הנקבה כלה
בכללותה בתחלה, בזמן היניקה, וזהו א"ט.

ב"ח, הוא בחכמה, כי ב' הנקודות היו בה
הא', נקודה עצמה. והב', נקודה אחרת שלקחה
עתה בזמן ההגדלה, מן מוח החכמה דז"א,
המתפשט בנצח שבו, ואח"כ, ע"י החסד אשר
לוקחת מן הנצח דז"א כנו"ל, נתוספו בה ח'
נקודות אחרות. ולפי שהב' נקודות האחרות הם
בפועל כנוכר, והח' לברם, הם באות ע"י הגדלת
מימי החסד, לכן נתחלקו לב' חלוקות, שהם:
ב', וח', וזהו ב"ח. וכבר נתבאר למעלה, כי מה
שלוקחת מן המוחין עצמם שבז"א, נכנס בכלל
החשבון. אבל מה שלוקחת מן החסדים, אינם
בכלל, לפי שהם הגורמים ההגדלה לאחריהם,
שהם הנקודות שבנקבה, והמוחין שלוקחת מן
ז"א, ועד"ו הוא בשאר הי' נקודות, כמו שיתבאר.
ג"ז הוא בבינה, כי ג' נקודות יש בבינה
שבה: הא', היא נקודה עצמה. והב', נקודה
אחרת, שלקחה ממוח הבינה דז"א, המתפשט
בהוד שבו. והג', נקודה אחרת, שלוקחת מן הכלי
של ההוד דאימא עצמה. וע"י החסד שלוקחת
מן ההוד דז"א, נתוספו בה ז' נקודות אחרות,
וזהו ג"ז.

ואעפ"י שלא נתחבר בה נקודה אחרת, כמו
שהיה ביסוד שבה.

דרוש ג' בענין עשר נקודות של הנקבה
בנויות על אלפא ביתא דא"ט ב"ח.

ב) ונבאר עתה דרך פרט, ענין י' נקודות
של הנקבה, שהיו תחלה כלם מדה א' בלבד,
ואח"כ הגדילו, ונעשו י' מדות שלימות, ונקראים
פרצוף א' שלם. ונסמוך ונרמזו הדרוש הזה,
על אלפא ביתא דא"ט ב"ח וכו', כי כלה נרמזת
בדרוש בנין הנקבה כסדר הנז"ל.

הנה נתבאר, כי הנקבה בזמן היניקה, היתה
מדה א' מן י"ס שבז"א, וכשנגדלו ונעשת פרצוף
שלם בי"ס, הוא שנתחלקה אותה המדה לי"ס,
וכל נקודה מהם גדלה, ונעשת מדה א' שלימה.
והנה ב' אותיות א"ט, הם בכתר שבה.
ב"ח, בחכמה. ג"ז, בבינה. ד"ו, בדעת. י"ץ,
בחסד. כ"פ, בגבורה. ל"ע, בת"ת. מ"ס, בנצח.
ק"ץ, בהוד. ר"ף, ביסוד. ש"ן, במלכות שבה.
וכבר נתבאר, כי המים המגדילים את ז"א,
הנק' אילנא רחיי, הם החסדים, הנק' מים.
ואמנם המגדילים את הנקבה, הם ג' חסדים
פחות שליש המגולים, אשר בתנ"ה דז"א. וזהו
סוד פסוק, והוכן בחסד כסא, שהיא הנקבה,
הנקראת כסא. וגם נגדלת, ע"י הה' גבורות,
אשר בתוך היסוד דז"א כנו"ל, וצריך ג"כ
שתדע, כי אין המים עצמם נעשים גוף עצמות
האילן, אמנם הם גורמים את האילן, שיגדל ע"י
המים הנכנסים בתוכו. וכמו שתראה בביאוריני
את האלפא ביתא הנז', שאין אנו כוללים את
החסדים עצמם, מכלל גוף ההגדלה עצמה.

גם צריך שתדע, כי בז"א בב' הקוים שלו
הימין והשמאל, מתלבשים נצח והוד דאימא,
עם ב' מוחין חו"ב אשר בתוכם, עד סיום הקוים.
אבל בקו אמצעי, שהיסוד דאימא נגמר בחזה
דז"א, לא יש בחי' מוח הדעת, רק עד החזה,
ומשם ולמטה לא יש מוח כלל, רק בחי' החסדים,

הנהרות ומראה מקומות

ב) כל דרוש זה הוא במכו"ש ש"ו ח"א פ"ו. ע"ח שער הירה פרק ד' ה'. ועיין שער אנ"ך
פ"ו ושער פ"ה פ"ו. שער המצות פרשת שופטים.

ואם תשאל, למה בחכמה שבה, לא נכנס בחשבון נקודה אחרת שלוקחת מכלי דנצח דאימא עצמה, וגם בחכמה יהיו אותיות ג"ו. והתשובה היא, כי הנה נה"י דאימא הנכנסים בז"א, הם בעצמם אינם, רק בחי' רגלים שבה, ולא בחי' ראש ומוחין, אלא שבהכנסם תוך ז"א נשתנו, ונתעלו, כי ב' פירקין עילאין דנצח והוד דאימא, נתהוו בבחי' ב' מוחין חו"ב דז"א, וב' פירקין אמצעיים, נעשו ב' זרועות חו"ג דז"א, וב' פירקין תתאין, נשארים במציאותם הא', שהם נצח והוד, ב' רגלין דז"א. ואלו ב' פירקין, אינם משתנים ממציאיותם, כמו הפירקין האחרים.

ואמנם כשנעתקים עוד לבחי' הג', שהיא בנוק' דז"א, הנה נודע שכל שיעור קומת הנקבה היא בתלת (א) פירקין דנצח והוד דז"א, אשר בתוכם מתלבשים ב' פירקין תתאין דנצח והוד דאימא, אשר לעולם נשארו במציאות רגלים ולא מוחין כנוכר. ונמצא, כי הארה שלוקחת הנקבה מנצח והוד דאימא, בין לחו"ב, ובין לחו"ג שבה, אינה עולה בשם, אבל ההארה שלוקחת מנצח והוד דאימא, לנצח והוד שבה, עולה בשם ונכנסת בחשבון, כמו שיתבאר, לפי שהכל הוא הארת רגלים, בין בבחי' אימא, בין בבחי' הנקבה עצמה, וזה הענין עצמו, הוא במה שלוקחת הנקבה, מן הכלים דנצח והוד דז"א עצמו, כי גם מהם לוקחת, לפי שכיון שהיא לוקחת מן המוחין הפנימיים, שבתוך נצח והוד דז"א כנודע, והנה הם מלובשים תוך ב' כלים, שהם הכלים דנה"י דאימא, והכלים דנה"י דז"א, ולכן בצאת האור של המוחין עצמם, מתוך ב' הכלים הנז' לחוץ, אל הנקבה, מידי עברו, יקח מהם, כי לא יצא ערום מבלי לבוש, ולוקח קצת מן הכלים ההם מה שצריך, ויוצא האור ההוא בהיותו מלובש תוך ב' הכלים ההם.

ונחזור לענין, כי כמו שהכלים דנצח והוד דאימא, אינם נכנסות בכלל חשבון נקודות הנקבה, רק בנצח והוד של הנקבה כנוכר, כן מה שלוקחת הנקבה, מן הכלים דנצח והוד

דז"א, אינם נכנסים בכלל חשבון, רק בנצח והוד של הנקבה. האמנם יש קצת שינוי, בין הנצח והוד דאימא, לנצח והוד דז"א, והוא, כי נודע שהנוק' כל אחיותה ומציאותה, הוא בשמאל, שהיא גבורה, והנה אימא הנק' תבונה, דינים מתערין מינה, כנוכר במקומו, ובפרט בקו שמאל שבה, שהם דינים, ובפרט, בהוד שבה, שהוא סיום קו השמאל, ובפרט בפרק תחתון של הוד שבה, שהוא הנכנס תוך הנקבה, והוא דין גמור. וזהו סוד ענין אימא, דעד הוד דז"א אתפשטת, כנוכר בספר התקונין, וגם נתבאר אצלינו, וזה ראייה כי אימא היא גבורות, וכיון שכל בנין הנקבה, היא מן הגבורות והדינים, לכן כל קו שמאל של כלי דאימא, שהוא ההוד שבה, המאירה בנוק', היא נכנסת בחשבון, אעפ"י שאינה אלא בחי' רגלים כנוכר. משא"כ בנצח והוד דז"א, שאינם נכנסים בחשבון, רק בנצח והוד של הנקבה בלבד.

ובזה נתרצה השאלה הנז'ל, כי בחכמה דנוק', לא נכנס בחשבון, מה שלוקחת מכלי הנצח הימין דאימא, והיו אותיותיה ב"ה. אבל בבניה שבה, נכנס בחשבון, מה שלקחה מכלי ההוד השמאלי של אימא, ועד"ו הוא, בגבורה והוד של הנקבה, כמו שיתבאר. ולכן היו אותיות הבניה שבה ג"ו, כנז'ל.

הכלל העולה, כי בחי' החסדים אינם עולים בחשבון לעולם, לפי שהם המגדילים, ולא הנגדלים כנז'ל. גם הגבורות, אינם נכנסים בחשבון, לפי שהם ג"כ בחי' המיין נוק', המגדילים את הנקבה כנוכר, זולתי ברעת שבה, כמו שיתבאר הטעם במקומו. והמוחין עצמם שיש בז"א, הם נכנסים בחשבון, בב' נקודות חו"ב שבה בלבד, ולא משם ולמטה. והטעם הוא, לפי שאלו המוחין שבנצח והוד דז"א, אינם מוחין ממש, רק מה שהם בראשו של ז"א בחו"ב שבו, אבל התפשטותם למטה, בחו"ג ובנצח והוד דז"א, הם הארה בלבד בעלמא, שנמשכת מהם, ולכן, כאשר יחזור הארת המוחין ההם, שבנצח והוד דז"א, להאיר בחי' שלישית

הגהה

(א) א"ש: נלע"ד להגיה, ב' פירקין, במקום בתלת).

אינה נכנסת בחשבון, רק בנצח שבה בלבד, כמו שנתבאר הטעם, והארת הכלים דנצח והוד דז"א, אינם נכנסים בחשבון, זולתי בנצח והוד שבה, לטעם הנז"ל.

ד"ו, הם בדעת, והנה פירושם כאן, הוא הפך מה שנתבאר שם, באותיות הקודמות. כי שם, היו האותיות הראשונות שבכל זוג מהם, היו העיקר, והאותיות השניות, היו מחדשות, בסוד תוספת, כנזכר בסוד: א"ט, ב"ח, ג"ו, אבל כאן בדעת, הם להיפך, כי אות השניה היא ו', והיא העיקרית, כי כבר יש בה שש נקודות עיקריות, ואות הראשונה שהיא ד', הם הוד נקודות שנתוספו בה, כמו שנבאר, והו' ד"ו, וקודם שנבאר עניינם, צריך שנבאר לך

ענין אחד, והוא, כי הנה החסד שבנצח ושבהוד דז"א, אעפ"י שמתפשט בהם, בכל הפרקים שבהם, אין זה אלא לעצמו, אבל להאיר בנקבה, אין בו כח, רק להאיר בפרק העליון שבנצח והוד, שהם חו"ב שבנקבה, כדי להגדילם. אבל בשארית הקוים ימין ושמאל שבה, שהם: החסד והנצח, והגבורה וההוד, אף על פי שהארת ב' החסדים והם מאירים בהם, אין בהם כח להגדילם ממש, ונמצא, כי הכח"ב דנוקבא לבדם, הם נגדלים ע"י החסדים. אבל כן הדעת שבה ולמטה, אין יכולת בחסדים להגדילם. אמנם הגדלתם היא, ע"י הגבורות,

כי אין הגבורות מתפשטות בכל הנקבה, אלא מן הדעת ולמטה, כמו שיתבאר, והם המגדילות משם ולמטה. כי גם הם נק' מ"ן, וגבורות גשמים, כנודע, וכל כך מגדילות הגבורות את הנקבה, כמו החסדים לז"א.

ונבאר עתה, ענין הגבורות האלו. הנה נודע בענין החסדים דז"א, כי ה' חסדים, נשרשים שם תמיד בדעת דז"א, מלבד עיטרא דגבורה אשר שם, ואח"כ הארת החסדים והם מתפשטת למטה, מחסד ולמטה עד ההוד שבו, אבל שרשם נשאר תמיד למעלה בדעת, ואח"כ, אלו החסדים המתפשטים כנזכר, נתוספת מהם עוד הארה אחרת, כלולה מה' החסדים והם, וניתנת ביסוד שבו, ועוד הארה אחרת נמשכת מזו התארה שביסוד, וניתנת במלכות שבו, ועל ד"ז ממש, הוא בענין ה' גבורות אשר בנקבה.

בנוק', והלואי שכל הארת המוח שבג' פרקי הנצח דז"א, יספיק לעשות מוח החכמה שבה יבד, אבל אין בו כח להתפשט בתשלומו הקו, בחדס ונצח שבה, וכן עדין בקו שמאל, ולכן אין המוחין עולין בחשבון, אלא בחו"ב שבנקבה בלבד.

ועדין צריכים אנו לתרץ, קושיא א' הנמשכת מזה שאמרנו, והיא, כי כיון שאלו המוחין שבנצח והוד דז"א, אינם מוחין ממש, איך מהם נעשים ב' מוחין ממש, בחו"ב דנוק', ולבאר זה, נבאר מה שאמרו בספר הזוהר, בפרשת הצוה, כי דינים דדכורא, תקיפין ברישא, וניחין בסיפא, והענין הוא, כי ע"י ב' חסדים המגולים, שבנצח והוד דז"א, נתוסף כח המוחין שבהם, ובוקעת הארתם, בכלי הנצח והוד דאימא, ונגלים, ועי"כ, יש בהם כח לעשות בחי' מוחין בנקבה ממש, והרי, כי יותר מאירים הם בסופא דז"א, כפלים ממה שמאירים ברישא כי כאן מאירים בנצח והוד דז"א, וגם עושים מוחין גמורין ברישא דנוק'.

עוד טעם אחר, כי החסדים המגולים אשר שם, הם מאירים גם בנצח והוד של אבא, שבתוך נצח והוד דאימא, ואז, גם הנצח וההוד דאבא, נתוסף כחם, ומאירים בנצח והוד דאימא, אשר בתוך נצח והוד דז"א, משא"כ למעלה, שהם חסדים סתומים.

טעם ג', כי מן החוזה דז"א ולמטה, גם היסוד דאבא נגלה לבדו, בלי כסוי יסוד דאימא, הנשלים י"ד החוזה כנודע, וזה היסוד דאבא, שנתגלה בקו אמצעי דז"א, מאיר לצדדים, בנצח והוד דאימא, שבתוך נצח והוד דז"א, ונתוסף בהם אור עצום, והנה ע"י כל אלו ההארות הנתוסף בהם, יש בהם כח ויכולת, לעשות ב' מוחין חו"ב דנוק'.

האמנם, הלואי שיספיקו כל אלו ההארות, כדי שיוכלו לעשות ב' מוחין, אבל אין עוד בהם כח להתפשט בתשלומו ב' הקוים, ולכן אין אנו מכניסים בחשבון, את המוחין ההם, בחו"ב ובנצח והוד דנוק' כלל, כמו שיתבאר.

ואמנם הארת הכלים דנצח והוד דאימא, יש בהם שנוי, כי בקו השמאל דנוק', הם נכנסים בחשבון, בכל הקו ההוא, אבל בקו ימני שבה,

בג' ראשונות, יהיו האותיות של מספר עשרות. שהוא מספר יותד גדול. ולמטה שהם בו' קצוות. יהיו אותיות של מספר הקטן שהם אחדים.

והתשובה מבוארת, כי הנה המגדיל את שלשה ראשונות שבה, הם החסדים, אשר יש בהם שני גרעונים: האחד הוא, כי החסדים נקראים עיטרא דדכורא, ולכן הם עצמם כגדילים את ז"א. וההארה היוצאת מהם, היא העוברת דרך אחוריו, להגדיל את ג' ראשונות דנוקביה. והב' הוא, כי אפילו זו ההארה המועטת הנמשכת מהם אינה בשלימות, כנודע כי החסד שבנצח דז"א, נחלק לג' שלישים, ושלישו האחד העליון, הוא לבדו ששולח הארתו לחוץ, כחכמה של הנקבה, וכן ער"ו בכתר ג) ובחכמה שבה, ולכן אין בהם כח להגדיל מאד את ג' הראשונות שבה. אבל הו' קצוות שבה, הנגדלים ע"י הגבורות, אשר עיקרם הם בנקבה בלבד, לכן יש בהם כח להגדיל אותם י' בחי' אור, יותר מאור החסדים. ולכן הג' ראשונות נגדלו בבחי' אחדים, והו' קצוות בבחי' עשרות. כ"ף בגבורה, כי יש לה נקודה עצמה, וגם נקודה אחת שלוקחת מן כלי ההוד דאימא כנו"ל באותיות ג"ז, ונתוספו בה מחדש ח' נקודות אחדות, וזהו כ"ף.

ל"ע בת"ת, דע, כי יש שנוי אחד, בין הת"ת לשאר הקצוות, כי ב' הגבורות של הנו"ה, מוכרחות לעבוד בתוך הת"ת, מה שאין כן בשאר הקצוות. לפי, שהנה הה"ג הם בדעת, העומד בקו אמצעי, בין החו"ג, ויצאות בתחלה ב' גבורות, ומתפשטות אל הצדדים, זו בחסד קו ימין, וזו בגבורה קו שמאל. והגבורה השלישית, יורדת ביושר, בקו אמצעי אל הת"ת. וב' גבורות האחרות, גם הם גמשכות דרך קו אמצעי אל הת"ת, ומשם יוצאות ומתחלקות לצדדין בנו"ה. וכבר בארנו, כי בכ"מ שעוברת הקדושה, מניחה שם דושם ושורש, וכן בעוברים דרך הת"ת, מניחות שם אור שלהם, הרי יש בת"ת ג' גבורות, ונתוספו בהם מחדש ז' נקודות אחדות, הרי ל"ע.

וכבר נתבאר לעיל, כי הכתר של הנקבה היא כנגד ב' שלישים תחתונים דת"ת דז"א. והדעת של הנקבה, היא באחורי היסוד דז"א, אשר שם ידו הו' גבורות, כנודע. ובבא עת בנין הנקבה, יצאו הו' גבורות מן היסוד, וניתנו בדעת של הנקבה, העומד באחוריו ממש, ושם נשאר שרשם, ואח"כ הארתם מתפשטת עוד, מחסד עד הוד שבה. והארתם השנית, נכללה וניתנה ביסוד שבה, והארתם השלישית, נכללת וניתנה במלכות שבה, ונמצא עתה, כי בדעת שבה יש מעיקרא נקודה אחת שבה עצמה כנו"ל, ועם ה"ג שבה, הם ו' נקודות ממש. ונתוספו לה ד' נקודות מחדש בבחי' הגדלה, וזהו ד"ו כנו"ל. ואעפ"י שנתבאר לעיל, כי החסדים וגבורות נקראים מים המגדילים, ואינם נכנסים בחשבון נקודות ההגדלה, הטעם הוא, כי כשאין בכל ספירה רק חסד, או גבורה א', צריכה להגדיל את הספירה ההיא, ולכן אינה נכנסת בחשבון. אבל בדעת, שיש שם ה"ג ביחד, והגבורה האחת לבדה היה מספיק להגדילו, לכן הם נכנסים בחשבון הנקודות הנגדלות.

וא"ת, אי"כ אינם רק ד' גבורות, כי האחת מהם צדיכה להגדיל את הדעת, ואינה נכנסת בחשבון, והענין יובן, במה שאמר הכתוב, ורדפו מכם חמשה מאה, ומאה מכם רבבה ירדופו. וגם במה שאמרנו"ל ב) אינו דומה מועטים העושים את המצוה, למרובים העושים אותה, כי בהתאסף ובהתקבץ חמישיתם יחד, יש בהם כח להגדיל, ולשיכנסו ג"כ הם בחשבון ההגדלה.

י"צ בחסד, ששדשה נקודת עצמה בלבד, והט' נקודות אחרות נתוספו בה. וכבר נתבאר למעלה, בענין שתי אותיות ג"ז אשר בבינה, ענין הבחי' הנכנסות בחשבון, ושאינם נכנסות. וזוה תבין, למה אין החסד הזה דומה אל החכמה שהיו בה ב' נקודות עיקריות ועי"ש, אבל צדיך שנבאר ענין מתמיה בזה הענין, והוא, כי הנה אותיות א"ט, ואותיות י"צ שוות הם, אלא שזה אחדים, וזה עשרות. וכן הענין בב"ח וכ"פ וכ"ו, וא"כ מן הראוי היה, שלמעלה

הנהגות ומראה מקומות

(ב) עיין רש"י בחקותי בפסוק הנזכר. ג) צ"ל ובבינה.

שער ההקדמות

שנה

נקודה אחרת, מן הגבורה של ההוד שעוברת בה, והניחה שרשה בו. אבל הגבורה של עצמה, אינה נכנסת בחשבון, כי היא מגדלת אותו כנז"ל. והטעם הוא, במה שידוע, כי הנצח וההוד הם תרי פלגי גופא, אחים ולא יתפרדו, ולסבת החבור הזה, כשעוברת גבורת ההוד בתוכה, מנחת שם שרשה, ועוד טעם אחר, כי נודע, שהנצח וההוד, הם כדמיון זכר ונקבה, כי זהו סוד מה שאמרו בספר התקונין, איהו בנצח, ואיהי בהוד, וגם נודע, כי עם היות שעיטרא דחסד היא לז"א, ועיטרא דגבורה לנוק', עכ"ז, ז"א נוטל תחלה פי שנים התרין עיטרין והנוק' חד עיטרא דגבורה בלבד, ולכן גם הנצח, שהוא הזכר, נשאר בו גבורה שלו, ושרש הגבורה של ההוד, שהיא נקבה, אבל בהוד, אין בה רק גבורה אחת לכד שלה, והרי נתבאר, ד' נקודות עקריות שבנצח, וזו נקודות אחרות באות לה, בסוד תוספת מחדש, וזהו מ"ס.

ק"ץ בהוד, הנה סדר אותיות אלו, הם ע"ד שביארנו בב' אותיות ד"ו שבדעת, כי האות הב' היא העיקרית והראשונה, היא המחודשת, והענין הוא, כי הנה ג' נקודות יש בהוד: אחד, עצמה, שנית, נקודת כלי ההוד דאימא, שלישית, נקודת כלי ההוד דז"א, ולפי שבכל הספירות דאחרות של הנקבה, לא נמצאו יחד כל כך גבורות קשות, כמו בהוד, לכן בהתחברם יחד, מכים אורותיהם זו בזו, והדינים מתרבים, ונגדלים לאין קץ, ונכללים זה בזה וזה בזה, ומן הג' נקודות, נעשות ט' נקודות, כל אחת כלולה משלשתם, והרי אות ק', ונתוסף בהם נקודה אחת מחדש, והיא אות ק' הראשונה, וזהו ק"ץ.

ואמנם היות כל כך גבורות קשות בהוד, עניינים הוא, כי נודע שהנצח והוד הם לבר מגופא, ולכן הם דינים קשים, ועם כל זה, ההוד הוא דין יותר קשה מאד מאד, כי הוא קו שמאלי, אשר הוא גבורה חזקה, ומכש"כ בסיומו שהוא ההוד, שהוא הנקרא בספר הזוהר, התוכא דרהבא, ומכש"כ כאן, שנתחבר ביחד ג' הודות, שהם סופי ג' קוים, וכלם שמאליים, והם: הוד דאימא, והוד דז"א, והוד דנוקבא, והנה כל א' לבדו, הוא דין קשה, ומכש"כ בהתחברם יחד,

וכבר נתבאר למעלה, כי הנקודה עצמה של הת"ת ירדה למטה עד היסוד שבה, באופן שאין אל הת"ת שום בחי' להבנות, אלא מכח ג' גבורות הנז', ובוזו יתורץ ג"כ, כי הלא הגבורות הם המגדילות, ואינם נכנסות בכלל החשבון, אמנם מה שנמנו כאן בת"ת הוא, לפי כי בשאר הספירות, היו הגבורות או החסדים מגדילים לנקודותיהם. אבל בת"ת, שאין בה נקודה מעצמה, מוכרח שהג' גבורות עצמם אשר בו, יגדלו, ומהם יתוקן ויעשה הת"ת. עוד טעם ב' עם הנז"ל, כי בהיות הרבה גבורות יחד, יש בהם כח להגדיל, ולהשאיר שרשם שם, באופן, כי הג' גבורות שבת"ת, הם עצמם נגדלות ל' נקודות.

עוד טעם אחר, למה יש ג' גבורות בת"ת, ובוזו יתורץ ג"כ קושיא אחרת, כי הנה יש לנו הקדמה וכלל גדול, כי החסדים וגבורות כשמתפשטות בה' הקצוות, מחסד עד הוד, הם יורדות תחלה כלם בחסד, ושם נשאר בחי' החסד שלו, ויורדים הוד' חסדים אחרים בגבורה, ונשאר שם החסד שלה, ויורדים הגי' האחרים בת"ת, ונשאר שם החסד שלו, ויורדות ב' החסדים לנצח, ונשאר שם החסד שלו, ויורד החסד האחרון בהוד, ועד"ז הוא בחמש גבורות המתפשטות בנוקבא, ואמנם למעלה אמרנו באופן אחר ענין התפשטות החסדים והגבורות, ולכן הנלע"ד יותר אמיתי הוא, כי האמת הוא, שהחמש גבורות יורדות מדרגה אחר מדרגה, כפי הכלל הנזכר, ולא כמו שנתבאר למעלה, ואמנם היות ג' גבורות בתפארת הוא, לפי כשנכנסות הגבורות בשאר הספירות, אין להם צורך להניח שרשם שם, אבל כשנכנסות בתפארת, אשר אין בו שום נקודה כנזכר, הם צריכות להניח שרשם בו, כדי לעשות בחי' הת"ת כנזכר, והנה הגבורות הנכנסות בו, אינם אלא ג' בלבד, כנזכר שכל גבורה נשארת במקומה, והצריכות להתפשט עדיין, הם היורדות בתפארת.

מ"ס בנצח, שהם: א', נקודת עצמה, שנית, נקודה אחרת, שלוקחת מכלי נצח דז"א, שלישית, נקודה אחרת, שלוקחת מכלי הנצח דאימא, כנז"ל באותיות ג"ז, והרביעית, היא

האותיות, שחשבונם מועט. (א) והנקודות המחודשות, הם האותיות שחשבונם רב. אלא שעדיין צריך לתת טעם, למה בדעת היו בחי' אחדים ולא מאות, כמו בהוד, כיון ששתיהם הם גבורות קשות ורבות. אבל הטעם הוא, כי עם כל זה, יש הפרש בדעת מן ההוד, כי הדעת הם גבורות עליונות, בבחי' מוחין שהם יותר ממותקות, אבל גבורות ההוד, קשים מאד, כי הם למטה, קרובים וסמוכים אל הקליפות, בסוד רגליה יורדות מות. ולכן הם מתרבים בסוד מאות כנז"ל. אבל הדעת, אין הדינים מתרבים בו לטעם הנז"ל, ולכן הוא בסוד אחדים. וענין השואה זאת, שיש לדעת עם ההוד, נרמז בפסוק משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. כי להיות הדעת וההוד שבנקבא, בחי' גבורות הנקראים משפטי ה', לכן נשתוו זו לזו, וצדקו יחדיו אותיותיהם כנזכר. לכן במלת צדק"ו, נרמזו אותיותיהם, שהם: ד"ו, ק"ץ. אותיות צדק"ו ממש. להורות: כי צדקו בבחי' אותיותיהם.

ונחזור לדבר, בענין זה ההוד של הנקבה, כי הנה הה"ג המתפשטים מחסד עד הוד שבה, הם אותיות מנצפ"ך. והסדר שלהם הוא, כסדר אותיות האלפ"א בית"א, שמסודרת כפי ערך

שהם דינים קשים לאין קץ, ולכן נתרבו הדינים. ומהג' אלו נכללו זה בזה, וכל א' משלשתם, באופן שנעשו ט' נקודות כנזכר, ולא עוד, אלא שגברו, ונתהוו בסוד מאות, ולא בסוד עשרות כמו עד עתה. והרי נתבאר, למה מן ההוד ואילך, הם בסוד מאות.

ועתה צריכים אנו לבאר, למה נשתנה ב' כפירות אלו, שהם: הדעת, וההוד, שהאותיות הראשונות שבהם, הם הנקודות המחודשות. והשניות, הם העיקריות. והענין מובן עם הנז', כי לפי שהגבורות והדינים הקשים, הם מתרבים מאד, בב' ספירות אלו כנז"ל, כי בדעת יש ה' גבורות יחד מקובצות, ובפרט כי אין בהם מתוק, לפי שהם מכוסות ואינם מגולות. גם בהוד, יש ג' הודות, שהם דינים קשים כנזכר, וכבר נתבאר, כי כשהגבורות הם מתחברות, הם מתגברות לאין קץ, לפי שהם בחי' אש, שבהתרבותו מדליק יותר, ויוצאות ממנו ניוצאות ושללהוביות לאין קץ. כי זהו הטעם, שצריך האדם, שלא יעורר ויחבר כחות הדין ציחד, אלא יפריד אותם כנודע. משא"כ בחסדים, שאף שיתרבו, הם מימ, שבהיותם תוך הכלי עליהם, הם נחים ושקטים, ואין ניוצאות מתרבות בהם מחדש. ולכן הנקודות העיקריות, הם

הגהה

העיקריות הם האותיות, שחשבונם רב. והנקודות המחודשות, הם האותיות שחשבונם מועט, אתי שפיר באותיות ד"ו, שיש בדעת, שהמחודשות והיא אות הד' הראשונה, חשבונה מועט. והעיקרית, והיא אות ו' השניה, חשבונה רב. האמנם תקשי לך באות ק"ץ בהוד, כי העקרית והיא אות ק' השנית, חשבונה מועט, (ה) והמחודשת והיא הראשונה, חשבונה רב, והיא אות ק'. ולכן בלשון זה, צריך אני למודעי ולה"ה.

הגהות ומראה מקומות

מאד ופלא נפלא איך נטה מפשט הפשוט (מ"מ). (ה) גם זה הוא פלא מאד כי אות ק' היא ט' מאות והוא יותר מאות ק' ולקמן בד"ה ונחזור כו' כתב מהרש"ו ז"ל בעצמו כן ואין להאמין כי יצאו הדברים מפומא דמהרש"ו ז"ל (מנחם ה"ו).

(ד) בחי' כתב פלא גדול על רבינו מהרש"ו ז"ל דקאי על מה שכתב משא"כ בחסדים כו' ולכן הנקודות העיקריות הם האותיות שחשבונם כו' נמצא דקאי על סימן א"ט ב"ח ולא כונו על ד"ו ק"ץ ששם הוא בחי' הגבורות ואתי שפיר

ה' הזה, היא דוה ושוממה. וזהו מה שאמר הכתוב, נתנני שוממה כל היום דוה. והנה אלף ימי הגלות האלו, נרמזו בבי' אותיות קץ שבהוד, שהם בגימטריא אלף. וז"ס, האלף לך שלמה. אלף יומין רחול, כנוכר בספר הזוהר פרשת תרומה.

ביאור אותיות אלפא ביתא דאי"ק בכ"ר:

(ו) והואיל ואתא לידן, נבאר סדר חשבון אותיות, אלף ביתא דאי"ק בכ"ד וכו', כדי שתבין מה שביארנו לעיל, כי הנה אי"ק, הם: שלש אותיות, הראשונה, אחדים, ושניה, של עשרות, ושלישית, של מאות. וכן עד"ז, בשאר אותיות האלפ"א בית"א הנז', ונמצא כי אות ת' של דמ"ת, היא ד' מאות, ואות כ' פשוטה של הנ"ך, היא חמש מאות, ואות ס' סתומה, של וס"ם, היא ר' מאות, ואות ן' פשוטה של זע"ף, היא ז' מאות, ואות ף' פשוטה, של חפ"ף, הוא ח' מאות, ואות ץ' פשוטה, של טצ"ץ, הוא ט' מאות, הרי שבכל כ"ז אותיות של אלפ"א בית"א עם הכפולות, הם: ט' אחדים, וט' עשרות, וט' מאות, וכשנרצה להשלים חשבון האלף שהם י' מאות, צריך לחזור להתחיל באות א' ראשונה של אלפ"א בית"א, אשר במלת: היא אליף.

ר"ף הם ביסוד, וזה יוכן עם מה שביארנו לעיל, כי נקודת הת"ת של הנקבה, ירד עד היסוד בה, ונתחבר עם נקודת היסוד, ומשתיהם נעשה היסוד. וזהו בי' של הנקודות העיקריות, ונתוספו בה מחדש ח' נקודות אחרות, הרי ד"ף.

ונלע"ד חיים, כי לפי שכללות כל הה"ג, הם ביסוד כנז"ל, לכן אותיותיו הם בבחי' מאות. ע"ד הנז"ל באותיות ק"ץ שבהוד, גם נלע"ד, כי לכן יש בו אותיות ד"ף, כמנין ה"ג מנצפ"ך, העולות כמנין פ"ר, הנכללות ביסוד כנוכר. ש"ן הם במלכות, וזה יתבאר, עם מה שנתבאר למעלה, כי אין למלכות הנקבה, שום

תוספת החשבון, הנוסף מאות לחבירתה כנודע. ונמצא: שסדרם האמיתי הוא: כמנפ"ץ. ונמצא, כי הגבורה שבהוד, היא אות ק' פשוטה, והיא אית ק' של ק"ץ הנז"ל, באופן, כי הגבורה שבהוד, נקראת ק', שהיא ט' מאות. ולא נגדלו רק חלק אחד בלבד, שהוא ק' של ק"ץ. (א"ש, הביאור הוא: כי אחר הת', מתחילים אותיות אלו הכפולות, והם: כמנפ"ץ. והנה הך', נמנת לה' מאות, והמ', נמנית לו' מאות, והן', נמנית לו' מאות, והפ', נמנית לח' מאות. והצ', לט' מאות. ואח"כ חוזר החשבון לראשית האותיות, והיא א', בסוד אלף).

והנה שמו מוכיח עליו, שהם גבורות קשות מאד בבחי' סיומם, והם קרובות וסמוכות אל הקליפות, הנקראים קץ כל בשר, שהם הקליפות כנודע. ולכן גם הוא שמו קץ, ולכן עיקר אחיות הקליפות היא בהוד.

גם סמא"ל, לא יכול ליעקב אבינו ע"ה, אלא בירך השמאלי, הנקרא הוד. והנה בהתאחד הקליפות בהוד שבה, נאמר, הודי נהפך עלי למשחית, כי מן הוד, נהפכת למפרע, ונעשה דוה, בעבור המשחית שהם הקליפות. גם זהו סוד פסוק, נתנני שוממה כל היום דוה, כי הנה זה' דמים טמאים אשר באשה כאשר ביארנו, הם משיירי התוך הה' גבורות של מנצפ"ך, והנה ההתוך של הזוהמה, אינה אלא בסופה שהיא בגבורת ההוד, וכאשר נתאחזים הקליפות בה, נהפך לדם טמא, דם גדה, ונקרא דו"ה, הפך הו"ד, וזהו נתנני שוממה כל היום דוה.

ואמרו כל היום, הוא: במה שנודע, כי שתא אלפי שני הוי עלמא, שהם ו' קצוות: חג"ת נה"י, ואלף הו', היא מלכות, שבת, העולה עד השם, וזהו שבת לה'. ולכן, חרבן בית המקדש היה באלף הה', שהוא הוד, שבו אחיות החצונים כנוכר, ונודע מה שאמרו בס"ה, כי אין לאוה"ע שליטה על ישראל, אלא אחד יומא, שהוא אלף הה'. כמו שאמר הכתוב, כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול וגו', לפי שאין אחיותם אלא בהוד בלבד, שהוא אלף הה', הנקרא יום ה'. וביום

הנחות ומראה מקומות

(ו) ע"ה שער הירח סוף פ"ה.

סמך כלל בוי"א ואפילו נקודה ממש בה לא יש, כי אינה אלא הארה בעלמא, הנקראת חותם על גבי חותם. וכבר יתבאר לקמן, בענין זמן הה', הנקראת נערה, כי חותם הזה נעשה במלכות שבה, מהארה היוצאת מג' שמות: אהי"ה דיודי"ן, ואלפי"ן, וההי"ן, שיש בנה"י דאימא שבתוך ז"א, ושלשתם בגימטריא חות"ם, וגם זה להורות, כי אינו רק הארה בעלמא, הנחתם בה בסוד חותם. והנה ג' שמות אלו הם עיקריים ביסוד, ונתוספו לה' מחדש ז' (א) הנקודות אחרות הרי ש"ן.

אותיות ת"ם, שמעתי ממורי זלה"ה, שהם בסוד המלכות שבה, ולא קבלתי פירושם. והואיל ואתא לידן, ענין זו האלפא ביתא דא"ט ב"ה, נבאר בה ענין אחר, והוא, כי כל האותיות אלו הם זוגות כנו"ל, חוץ מג' אותיות הנ"ך, שהם בלי זווג, והם ה' באחדים, ג' בעשרות, ד' במאות, והם אותיות כה"ן. וזהו טעם מה שאמרנו רז"ל ז' כי הנושא אשה כהנת, אין זווגם עולה יפה, לפי שאין זווג לג' אותיות אלו. ולא שמעתי יותר ביאור בענין זה. (א"ש: בשער ג', והוא שער מאמרי רז"ל, נתבאר ביאור המאמר הזה היטב, תמצאנו שם כי תדרשנו. והוא במסכת פסחים פרק ג' ד"ג ע"ד).

אמר עוד שמואל: עוד מצאתי כתוב, שכתב הרב ז"ל, דרוש קטן, בביאור אלפ"א בית"א הנו', מלבד מה שביאר אותה בדרושים הקודמים, בענין אורות המקיפים של האצילות, וז"ל, סוד אלפ"א בית"א, של א"ט, ב"ה, ג"ז,

הגהה

(א) (א"ש: גם זה לא הבנתי, ונעלמה ממני, כי הנה הג' שמות העיקרים, נרמזו באות ש'. האמנם מה שאמרנו אח"כ, ונתוספו לה' מחדש ז' נקודות האחרות, היה לו למימר ה', כמנין ז'. ואולי הכונה היא לומר, עם מה שביארנו לעיל, כי הן פשוטה, היא בסוד ז' מאות, ולכן

אמר ז' נקודות, ולא ה', כנלע"ד, והאמת יורה דרכו. אמר עוד שמואל, מדברי רבותי ז"ל למדתי לומר, כי לפי שבמלכות נכללים אח"כ כל הגבורות, כנודע באותיות כל"ה: כ"ל ה'. לכן גם אותיותיהם הם בבחי' מאות, ע"ד הנו"ל באותיות ק"ץ, ואותיות ר"ף, כנלע"ד).

הנהגות ומראה מקומות

פ"ב. ספר הלקוטים פרשת בראשית סימן ג'. תע"ט שיעור ט' מן אות ג"ט.

(ז) פסחים מ"ט. שער מאמרי רז"ל תחלת מסכת פסחים.

(ח) ע"ה שער תקון הנקבא פ"ו: ושער הירח

(ט) זמן הה' של הנקבה, היא אות נ' של נקבה, והיא הנקראת נערה. כבר ידעת, כי יש בתורה, נער חסר ה', ונערה מלא בה' אחרונה. ויש הפרש בין זה לזה, כנזכר בספר הזהר בפרשת בא דף ל"ח ע"ב. גם נודע, כי עד שיהיה אל הבת י"ב שנים ויום אחד, נקראת קטנה. ואח"כ נקראת נערה, עד שתהיה בת י"ב שנים וששה חדשים ויום א'. ואח"כ נקראת בוגרת, כי אין בין נערות לבגרות, אלא ו' חדשים בלבד.

ודע, כי בהיות הבת קטנה, אלא שכבר המוחין נכנסו בה להגדילה, נקראת קטנה. וכשנעשו בה, ונתקנו היסוד והמלכות שבה לגמרי, או נקראת נער חסר ה'. לפי שאינה נקראת נערה בה"א, עד תשלום י"ב שנים ויום א'. ומשם ואילך, נק' נערה, כי אז הוא זמן נסירת הצלע מן האדם, העומדים אחור באחור כנודע.

ולכן, נבאר בתחלה זמן הד', הנקראת קטנה, כאשר כבר נתקנו בה היסוד ומלכות שבה, כי אז נקראת נער חסר ה' כנזכר. ולכן צריך שנבאר ג"כ, ענין ב' בחי' אלו, הנק' יסוד ומלכות שבה, מה עניינם. והנה בביאורינו בענין חג הסוכות, וליל הוש"ר, הארכנו בענין זה, וע"ש. אמנם נבאר עתה קצת מעניינם.

(י) הנה באדרת האזינו מצינו, כי ב' דרגין אינן: חד ציון, וחד ירושלים. והנה ציון, הוא יסוד של הנקבה, וירושלים, היא המלכות שבה. והו שאמר שם, דציון בנוקביה, איהו כבית הרחם לאתתא. ועניינם הוא, כי החדר הפנימי, שהוא בית הרחם, שבו נכנס טיפת הזרע, זהו היסוד שבה, והנה מחוץ היסוד הזה, יש בחי' בשד תפוח, בולט לחוץ בין ב' היריכים, והוא עגול מקיף סביב, כמין עטרה בפתח בית הרחם, הנק' יסוד הנזכר. וזו העטרה של הבשר, היא המלכות שבנקבה. והנה לכאורה, לא היתה הנקבה צריכה אל זו העטרה הנק' מלכות שבה.

שמעתי, וזה עניינו: הנה נתבאר למעלה, כי אינה לוקחת מן החסד שבת"ת דו"א, רק חצי שלישי לבד, לעשות הכתר שבה, והנה חצי שלישי, הוא ששית החלקים, וזו היא אות ו' של חוה, לרמוז: על חלק הששי, שלקחה מן החסד שבת"ת דו"א, לכתר שבה. והנה הנקבה עצמה, היא ה' תתאה של ההוי"ה, וזו היא אות ה' של חוה, ע"כ שמעתי ממורי ז"ל. ומה ששכחתי, הוא, בביאור אות ח' של חוה.

והנלע"ד ששמעתי, כי הוא זה, כי הנה נתבאר למעלה, כי זה חצי שלישי החסד הנו', אינו נכנס כולו ביחד בכתר שלה, אמנם נכנס בדי פעמים, נמצא שמתחלק לד"ח, והנה אין להכניס בחשבון את השליש העליון של החסד המכוסה למעלה מן החוה, כי אין שם עמידת הכתר שלה, אלא בשני שלישים התחתונים המגולים בלבד. והנה חצי השלישי שהיא לוקחת אינו רק אחד מארבעה חלקים שבאותם שני שלישים הנחלקים לארבעה רביעים, וכל רביע הוא חצי שלישי. והנה זה הרביע שלוקחת לכתר שבה, חוזר להתחלק בארבעה רביעים, ליכנס בד"פ כנזכר, והנה ב' פעמים ארבעה, הם ח' של חוה.

גם נלע"ד פירוש אחר, וזהו יותר אמתי, כפי הנלע"ד ששמעתי, וזה עניינו: כי הנה אלו ב' שלישים התחתונים המגולים שבת"ת, כבר נתבאר למעלה בדרושי ז"א, שלפי שנתגלו, נגדלו כפלים, ונעשו ד' שלישים, והנה הנקבה לוקחת משם חצי שלישי, כפי ערך תחלתה, שהוא שלישי אחד, כפי ערך גדלותם לכפלים. והנה אם תעריך חצי השלישי שלוקחת בבחי' ד' שלישים, אחר שנגדלו כנזכר, יהיה זה חצי השלישי חלק אחד משמנה חלקים, וזהו ח' של חוה. והרי נתבאר זמן הד', הנקראת קטנה, הנרמז באות ק' של נקבה, והוא, עד היות לה י"ב שנים ויום אחד גמורים. ואח"כ נקראת נערה, כמו שיתבאר.

הנהות ומראה מקומות

(ט) ע"ח שג' ל"ה פ"ג. שער דרושי הצלם פרק ב' כלל ד'. שער הכוונות דרושי יוכ"פ דרוש ה'. מבו"ש שער ו' ח"א בדרושים א' ב' ג' ד' ח' י' ספר הלקוטים תצא סימן כ"ב. תע"ס שעוד ט' מן אות ס"ט עד אות ק'. (י) אות קצ"א ובדפו"י דף רצ"א.

כי עד הכלים ההם, הוא תחום הקדושה, ומשם ולחוץ הם מקום הקלי' כנו"ל. והו סוד, מה שאסרו לצאת חוץ לתחום בשבת, כי מלכות שבנקבה, היא התחום החצון, ומשם ואילך הוא מדור הקליפות.

גם חותם, אותיות: חמות. כי הנה כל החותמות האלו, נמשכים בה מן אימא, שהיא חמות של ז"א, בעל הנקבה, בת אימא עילאה, ולהלאה יתבאר, איך חותם זה נמשך מן אימא.

גם טעם היותם נק' חותם הוא, ממה שנתבאר למעלה, כי היסוד פורח באויד, ואין לו מקום ליסמך בז"א, כדי להתבונן. וכל בנינו לא נעשה, אלא מן הארת האורות של ה"ג, שנחתמו ונגלפו בו, ואינם הגבורות עצמם, רק חותם האדתם. ועי"כ נגדל כלי היסוד, כנו"ל בב' אותיות ד"ו שבדעת שבה, ולכן כלי היסוד שבה נקרא חותם. גם כלי המלכות נק' חותם. כמו שנבאר, כי מהארת חותם הגבורות אשר ביסוד, נמשכה הארה אחרת, וניתנה במלכות, ונגדל הכלי שבה. ולכן זה הכלי, נק' חותם. הנמשך מחותם היסוד, ונק' חותם ע"ג חותם.

ונחזור עתה לבאר ב' החותמות הנז', שהם: כלי היסוד, וכלי המלכות, אשר בנקבה, בדרך פרט, מה עניינם. ונבאר תחלה, הכלי של היסוד שבה, הנק' חותם הפנימי. הנה נתבאר, כי חותם הם אותיות חומת, והנה כמו שבחומת העיר, יש דלתות וצירים, כך יש ביסוד הנקבה, שהוא חומת העיר, שהם ה"ג שבתוכה, יש דלתות וצירים. וכמו שארז"ל בגמרא מסכת תענית, כ' יש צירים באשה, שנאמר כי נהפכו עליה ציריה. ויש דלתות באשה, שנאמר כי לא סגר דלתי בטני.

וביאור צירים ודלתות אלו, נתבאר אצלינו בשער רוח הקדש, ביחוד החמישי של שם שדי, דף מ"ט ע"א, וע"ש. והענין הוא, כי הנה האיש כזריע טיפת לובן, תוך רחם הנקבה, ושם מצטייר ציור העובר, וצריך לידע, איך מתעכבת שם הטיפה, ואינה נופלת דרך פי הרחם, שהוא

לפי שכל כללות הנקבה נק' מלכות כנודע, כי זהו הטעם, שאין בנקבה רק ט' ספירות גמורות בלבד, שהם: כח"ב, חג"ת, נה"י, והם גמורות, כדמיון הטי' שבז"א. אבל המלכות שבה, אינה ספירה ממש, רק הארה מועטת, נרמזת באותו הבשר הבולט כנוכר.

ואמנם מה שהוצרכה הנקבה לבחי' המלכות שבה, יובן במה שאמרו רז"ל (י) כי ד' דברים צריכים חותם בתוך חותם, וסימנם חבי"ת. ואות י' הוא יין, וביאור הענין הוא, כי החסדים נק' מים, והגבורות יין, ולפי שהם גבורות, יש פחד פן יתאחזו בהם הקליפות. ולא עוד, אלא שעיקר יניקת הקליפות דאצילות הוא בנוק' דז"א, לפי שמדוד שלהם הוא למטה ממנה, בסוד רגליה יורדות מות, ואין יניקתם אלא בסופה, שהוא מפתח היסוד שבה, אשר שם נתונים ה"ג הנקבה כנודע. והנה, לפעמים אלו הגבורות נעשים דם, שהיא בחי' דינים קשים גמורים, ואז נעשים דם נדה, ויונקים מהם הקלי'. אמנם בהיותם נשמרים מן הקלי', נק' יין, ולא דם. כי הדם הוא גבורה קשה, בלתי מתוק, והיין המשומר, הוא בהיותם גבורות נמתקות, כי אז הם בסוד יין המשמח. ונודע, כי הה' גבורות הם אורות, ואינם כלים. ולכן צריכות אלו האורות של הגבורות, שיונחו תוך ב' הכלים, זה לפנים מזה, ואלו ה' כלים, הם הנק' חותם בתוך חותם, והם: כלי הנקרא היסוד שבה וכלי הנקרא מלכות שבה. ועי"כ נשמרים מן הקליפות.

ואמנם טעם היות שני הכלים האלו, נק' חותם בתוך חותם, יובן עם הנז"ל, והוא, כי חותם הם אותיות חומת, כי הם כדמות חומות, המקיפות את אורות הגבורות שבתוכם, לשמרם מן הקליפות. ולכן תמצא, כי נזכר בתורה, על חומותיך ירושלם וגו'. גם נזכר בתורה, חומת בת ציון הורדי כנחל דמעה וגו'. לרמוז אל ב' כלים שביסוד ומלכות, הנק' חומת ציון, וחומת ירושלם. גם אותיות חות"ם, הם: תח"ם, לרמוז:

הגהות ומראה מקומות

(י) ע"ז ל"ט. (כ) בכורות מ"ה.

באמצעם. כזה: ד. כי היר"ד, היא העוקץ שיש באחור הדלת, המחבר ב' הווין ביחד. והנה הדלת שברחם הנקבה, היא צורת הדלת עצמה, שהיא בחי' ב' הווין כנזכר. וציר שהדלת טובבת עליו, היא היר"ד, שבאמצע ב' הווין, וב' הווין שהם הדלת, טובבים סביב היר"ד שבאמצעם, שהיא הציר שלהם. והנה הדלת עם הציר, שהם הב' ווין ואות י', הם בגימטריא כ"ב, הרי, כי מן כ"ב אותיות, נעשו הדלת והציר הא'.

ונבאר, ענין הציר מה ענינו: הנה ציר, בגימטריא ש'. והם בחי' ג' קוים, שהם ג' ווין, שבציור אות ש'. וכבר נתבאר ענינם, בפסוק באר הפרוה שריים וגו'. כי היסוד שבה, שמעלה מ"נ לגבי דכורא, נק' באר הנובע, ואינו נקרא בור. ולכן היסוד של הנקבה, הוא שקוע, כעין חפירת הבאר, ואינו בולט, כעין היסוד של הזכר, כדי שיקבל בתוכו טפת זרע הזכר. והיסוד הזה נעשה, ע"י השרים נדיבי העם, דאינון ג' אבהו, שהם ג' קוים חג"ת, וחקקו אותם הארתם ביסוד הזה, שהוא צורת ש' בג' קוים.

וזהו ג"כ סוד פסוק, והיה שדי בצריך, אל תקרי בצריך, אלא בציריך. פירושו: כי היסוד, נקרא שדי כנודע, ונעשה ע"י הצירים אשר בו, ועל שמם נקרא היסוד שדי. כי אות ש' שבו, הוא בגימטריא צי"ד. וב' אותיות האחרות שהם י"ד מן שד"י, רומז: כי מן הידים העליונים שהם חג"ת, הנקראים: יד הגדולה, יד החזקה, יד רמה באמצעיתא, מהם נעשה היסוד, הנק' שד"י, שהוא אותיות: ש' י"ד, ששלשה הידים העליונים, החתימו ג' קויהם ביסוד, בבחי' ג' הקוים, של אות ש'.

גם זהו סוד, מקדש ה' כוננו ידיך, כי היסוד שבנקבה, הנקרא אדני, אשר הוא עיקר תיקון וכוונות הכלה, הנעשה ע"י ידיך, שהם חג"ת כנזכר. גם זהו סוד מה שאמרו חז"ל, ל' כי יצחק מיעך באצבע את רבקה, והבן זה. גם זהו סוד, שמרני מידי פח יקשו לי, במה שהודעתוך ריש פרשת בראשית מספר

בתחתית הרחם. וגם, איך יש כח ברחם האשה, לצייר מן אותה הטיפה צורת וולד אחד גמור. אבל הענין הוא, במה שנתבאר בספר יצירה כי הכ"ב אותיות, הם האבנים, שמהם נבנה הבית. והם השאור שבעסה. פירוש: כי מן הכ"ב אותיות, נעשה ציור כל האיברים שבאדם. והנה כל הכ"ב אותיות, שמהם נעשו כל האיברים דו"א, ירדה ההארה הנחתמת מהם, ונתנה תוך היסוד שבו, ושם נחתמו ונרשמו ממש. וז"ס מה שאמרו בזהר בפרשת ויצא, על פסוק וישכב במקום ההוא. ועל פסוק וישכב עמה בלילה הוא. כי וישכב, הם אותיות: וי"ש כ"ב.

וכאשר טיפת מ"ד, שהם הה' חסדים שביסוד, יוצאת היא כלולה מכל הכ"ב אותיות, הנרשמות שם ביסוד. וכן עדין, כאשר נצטיירו האיברים של הנקבה, ע"י הכ"ב אותיות האירו אותם הכ"ב אותיות, ויצאה כללות הארתם, הנק' חותם שלהם, ונחתמו ביסוד שבה, ושם נשאר הרושם שלהם קבוע. ועי"כ, יש כח ביסוד הנקבה, לצייר את הטפה ההיא, ברמ"ח איברים בכח כ"ב אותיות אשר שם.

והנה כ"ז אותיות יש בא"ב, ואמנם מן הכ"ב אותיות, נעשה בחי' הדלתות והצירים, שברחם הנק' יסוד, שהוא הכלי הנק' חותם הפנימי. והה' אותיות מנצפ"ך, הם האורות שבתוך הכלי הזה, והם ה' גבורות אשר שם כנודע, והם הנק' מ"ן שביסוד של הנקבה. וזהו החלוק שיש, בין ה' אותיות מנצפ"ך, לשאר הכ"ב אותיות.

ונבאר עתה, איך מן הכ"ב אותיות, נעשים דלתות וצירים, בכלי היסוד שבה. דע, כי מן הכ"ב אותיות, אינה נעשית רק דלת אחת, וציר א' ביסוד שבה. וזה הוא, בזמן היותה נקראת נער חסר ה', שהוא כשבאים לה מוחין דגדלות. ואחר שננסרה, שנק' נערה בה"א, נעשת בה הדלת הב', והציר הב'.

ונבאר עתה הדלת והציר הא', שבזמן היותה נער, הנה אות ד', ציורה: שני וויין, וי"ד

הגהות ומראה מקומות

(ל) פרדר"א פ"ק ט"ז. עיין יבמות ל"ד.

הוזהר, כי טפת מ"ד, הוא מ"ב אותיות של ההוי"ה: בפשוט, ומלוי, ומלוי המלוי. וטיפת מ"ן, היא כפולה, בסוד אין טפה יודדת מלמעלה. שאין טיפיים עולות כנגדה. והיא ב' פעמים מ"ב שהם בגימטריא פ"ד. ואלו הם המ"ן. ואמנם הכלי שלהם, היא דלת, הנעשה מן הכ"ב אותיות כנז"ל, והנה ד' ופ"ד, הם פ"ח, והנה אלו הפ"ח. נמשכו שם ע"י הידים העליונים חג"ת, שהמשיכו את המ"ן ההם למטה ביסוד כנזכר. והנה כשהקליפות נאחזות בהם, נקראים ידי פח. וזהו מה שאמר, שמרני מידי פח. והרי נתבאר, ענין דלת אחד, וציר אחד.

ונבאר, איך הם ב' דלתות וב' צירים, כי הגה בהכרח הוא שהם כפולים כנזכר. כדי שיהיה כלי אחד שלם, לפי שכשתחבר שני הדלתות וציריהם יחד, כזה: ׀ יהיו צורת ׀ כתומה, והיא כלי אחד, סתום מד' רוחותיו, ובתוכו האורות, הנקראים מ"ן, שהם מנצפ"ך, ה' גבורות, אשר מאלו המ"ן, מצטייר העובר שבתוך הכלי. וכל זמן שהעובר בתוכו, אז הכלי סתום, בסוד אות מ' סתומה, של פסוק למרבה המשרה.

והם סוד, מ' יום של יצירת הולד, לפי שהמ"ן הם ה' אותיות מנצפ"ך, וכשמצטייר את"כ העובר, אז מצטייר ע"י כל הכ"ב אתון של הכלי, שהם הדלתות, הנעשים בצורת מ' סתומה. ולכן אין נגמר ציור הולד, עד אחר מ' יום, והבן זה, ואז נקראת גן נעול מעין חתום, כי מעיין אלו הם המ"ן, הם חתומים תוך ׀ סתומה הנזכר.

ואמנם כשמגיע לידת הולד, אז מתפרקת הם' זו, לב' דלתות נפרדות, ונפתחות, והולד יוצא משם, ונולד.

ועתה צריך לבאר, אימתי נעשות בה הב' דלתות הנז'. דע, כי בזמן שנקראת נער, כי אז היו המוחין נכנסים בה ומגדילים אותה, גם נכנסו בה ה' גבורות. אמנם כל זה היה נמשך לה ע"י ז"א בעלה, כי היא היתה דבוקה אחר באחור, והיו אורות המוחין ההם אשר לה בתוך

ז"א, נוקבים דרך אחור ז"א, ויוצאים לחוץ, וניתנים אליה, ונתפשטו בכלה, עד אשר הגיעו ביסוד שלה, ואז נרשמו שם כל הכ"ו אותיות שלה, שהיו בתחלה בז"א, ומהם נעשו הדלת והציר הא', מן הכ"ב אותיות. ומן ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, נעשו מ"ן, שהם ה' גבורות אשר ביסוד. והנה אלו ה' גבורות, הם דינים גמורים, ולכן ניתנים לה בסוד האחור, ולכן אז היא נקראת נער חסר ה'. כי הוא בגימטריא ש"ך ניצוצים הנודעים.

ואחר שנשלם כל פרצופה ע"י ז"א כנזכר, אז הגיע זמן הנסירה, להפרידה מאחור ז"א, ולהחזירה אפין באפין. וכבר נתבאר ענין הנסירה, בתפלת ר"ה, והענין בקצור הוא, כי בעודה מקבלת האורות שלה ע"י ז"א, כי בו היו כלולים בתחלה כנודע, הנה אז היתה דבוקה עמו, אחור באחור, כדי שהאורות יהיו נמשכים ממנו, ונכנסים בה. ואח"כ כדי להפרידם, הפיל המאציל העליון ית', תרדמה על הארם ז"א, והוא, שנסתלקו הנה"י של אימא, עם המוחין שבתוכם, שהם נשמת חיי ז"א, ויצאו על ראשו לחוץ, ונשאר ישן. ועי"כ נפרדו חלקי האחור שלה, מאחור שלו, ונסרו, ואח"כ נכנסו הנה"י דאימא, עם המוחין של הנקבה שבתוכם, לתוך הנקבה, ע"ד שנכנסו תחלה בז"א, ואז לוקחת המוחין שלה עצמם ע"י אימא, כי תחלה שהיתה מקבלתם ע"י ז"א, היתה לוקחת תמצית האור של המוחין שלה, אחר שנתעבו, בעברם דרך כמה מחיצות: של אימא, ושל ז"א, ושלה עצמה. אך עתה שהנה"י דאימא, נכנסים ל' בתוכם, היא לוקחת שרש המוחין עצמם ממש, ועתה הם מאירים בה הארה עצומה לאין קץ, ועתה הוא תכלית תיקון גדלותה האמיתית. ואלו המוחין העיקריים, חוזרים להתפשט מחדש, בכל גופה, זולת הארתם הראשונה שנתפשטה בה ע"י ז"א, והגיע זה ההתפשטות בסיום גופה, עד היסוד בה.

וגם שם חזרה לקחת הכ"ו אותיות שלה האמיתיות בשרשם, ונעשת מהם דלת אחרת,

חגהות ומראה מקומות

(ל) צ"ל בתוכה.

ולכן המלכות שבה, שכל עיקר בחינתה היא מן הארת הכלים של נה"י דאימא, נקראים חותם החצון.

ובזה תבין, ענין חתן וכלה, כי כשז"א מזדווג עם נוק', אז הוא נקרא חתן, שהם ג"פ אהי"ה, בשלשה מלויים הנז'. עם כללות ג' שמות עצמם, כי עתה נכנס בהם. ואשתו נק' כלה, שהם ה' גבורות מנצפ"ך שבה, הרמוזות באות ה' של כלה, ובהיותם כלולים כ"א מחמשים, יהיו בגימטריא כ"ל של כליה. הרי נתבאר, כי בזמן הנסירה, שנעשה בה ביסוד שבה, ה' אותיות מנצפ"ך שניות העיקריות, ודלת הא' עם ציר שלה, נקראת נערה מליאה בה"ו שהם ה' פעמים מנצפ"ך האלו. והנה מן הקטנות הנק' נערה, עד שתקרא נערה גמורה, יש הפרש ו' חדשים אחרים כנו"ל, והוא שיעור כניסת ה' גבורות ודלת א', הרי ו' חדשים. והנה היא עתה, בת י"ב שנים וששה חדשים ויום א', אחר שננסרה.

ואח"כ בא זמן הששי, הנק' אז בוגרת, והיא אות ב' של נקבה. והיא, כאשר חוזרת עמו פנים בפנים, כי אז כבר יכולה להזדווג עמו זוג גמור של פנים בפנים, והנה אז ז"א נקרא תורה שבכתב, ונוק' נקראת תורה שבעל פה, המתחברים יחד, ומזדווגים. ולכן, בוגרת בגי' תורה. והרי נשלם דרוש זה של ו' זמנים, שיש אל הבת נקבה, עד שתנשא, ותהיה בוגרת.

ודע, כי הדרוש הנז', כתבתיו בקצור נמרץ בראשי פרקים, בעת ששמעתי ממורי ז"ל, ועתה בבואי להעתיקו ולהרחיבו, נעלם ממני הבנת ראשית דבריו בענין זמן הנערה, ולכן רציתי להעתיקו כמו שהוא שם, וז"ל, וכאשר ננסרת, והוא, כשלוקחת המוחין שלה לבדה, חוץ מג"ד, נתוסף בה ה' נערה, ואלו הם זמן ו' חדשי זמן הנערות. והנלע"ד עתה בביאור לשון זה הוא כי בעת הנסירה, יוצאים המוחין שלה עם הנה"י דאימא מחוץ ג"ד של ז"א, ואח"כ נכנסים בתוכה לבדה, ומקבלת מוחין שלה, שלא ע"י ז"א, אלא היא לבדה, ע"י אימא עצמה. וזה נלע"ד יותר פשוט.

או אפשר לפרש, כי נודע שכשננסרת, שאז נכנסים בה לבדה המוחין שלה ע"י נה"י דאימא,

דציר א', ומנצפ"ך אחרים. ואלו הם העיקריים, ולכן אינם כל כך דינים קשים. ואלו הה' אותיות מנצפ"ך העיקריים השניים, הם אות ה', שנתוסף בנערה, ונעשת נערה.

והנה ה' פעמים ד"ן שבארנ"י, בגימטריא ש"ך דינים, שהם מנצפ"ך הראשונים, שהיו כמתצית אור המוחין. וכשלקחה הה' מנצפ"ך עצמם, אז נתוספו ה' אלפין, בה' פעמים ד"ן, ונעשו חמשה שמות ארנ"י. כמבואר אצלנו, בפרשת בא אל פרעה, וע"ש.

והנה נתבאר, כי ב' דלתות האלו: הראשון והב', נעשו צורת ם סתומה, והיא הכלי עצמו של היסוד, הנק' רחם, שבו מונח הולד. וב' פעמים מנצפ"ך הנז', הם המ"ן, שהם הולד בעצמו, בבחי' אור, ומצטיירים דמ"ח איברי גופו, מן הכלי, שהם הדלתות הנעשות מן שאר כ"ב אותיות כנו"ל.

ונודע, כי הולד נעשה מן המ"ן, הנק' טפת אודם. והנה הם שם ביסוד שבה, בבחי' ו' פעמים דם. וזהו סוד מה שאמרו רז"ל, ו' דמים שיש באשה, ה' טהורים וה' טמאים. כי התי' גבורות השניות העיקרים הם ממותקות, ואין הקלי' נאחזות בהם, ולכן הם טהורים. אבל חמשה גבורות הראשונות, שהיו דינים גמורים בלי מתוק, נאחזים בהם הקליפות, והם ה' דמים טמאים. ודע, כי אלו הגבורות, שלוקחת בראשונה, נק' ירושלם, שהם דין, והשנים הם ציון, שהיא רחמים, כנוכר באדרת האזינו. ולפי שאלו הגבורות כלם, הם נמשכות מן אימא, כנודע כי ממנה עיטרא דגבורה, הנה אימא היא חמות ז"א, בעל בתה שהיא נוק', לכן היסוד נקרא חותם הפנימי, שהוא אותיות חמות כנו"ל. ונבאר עתה, החותם החצון, שהיא המלכות שבה, כי הנה עתה אחר הנסירה, נכנסו בה נה"י דאימא, עם המוחין, וכמו שקבלה המוחין והגבורות שהם האודות, כך קבלה הארת הכלים דנה"י דאימא, המלבישים המוחין בכל התפשטות גופה, וכאשר הגיע אל המלכות שבה, מאותה הארה, נעשה מלכות שבה. לפי שהנה"י דאימא, הם ג' שמות אהי"ה: האחד שבנצח, הוא ביודי"ן, והשני שבהוד, באלפי"ן, והג' שביסוד, בההי"ן. ושלשתם בגימטריא חותם עם הכללות,

ועתה נבאר, אימתי היו בה הבחי' הנו'. דע, כי בבריאת העולם, יצאו ז'ין בסוד המלכים שמתו, לפי שהיו בלי תיקון. ואח"כ נכנסו בסוד העיבור באימא, ואז היתה תחלת תקונם, והיו בה קצת בחי' הנו' בעיבור ויניקה, כמבואר בדרוש שקדם לזה, ואז היתה בבחי' א' של האחור כנו"ל. ואח"כ היתה בומן הנק' קטנה, ושעורה מן החוזה ולמטה, שהיא הבחי' הב'. ואח"כ היתה בבחי' הג', שהיו הה' ראשונות שלו מאירים בה, וכל זה בבחי' אחור באחור, ואז בהיותם אחור באחור נדווגו יחד, כמו שיתבאר לקמן, מה ענין זווג הזה של אחור באחור. ואז ע"י הזווג הזה, נולד אדה"ר וחות, בערב שבת, כדי שע"י מעשיהם יעלו מיין נוקבין למעלה, וע"כ יחזרו ביום שבת פב"פ ז'ין, בסוד ואדם אין לעבור את האדמה.

והנה, אם לא חטאו אדם וחוה, היו חוזרים ז"א ונוקביה אפין באפין ביום השבת ההוא, במדרגה הר' הגדולה, שכלם שוים בקומתם, משתמשים בכתר א', ולפי שחטא אדם, לכך חזרו אפין באפין ביום השבת, אלא שהיה בבחי' הג', שעדיין היא צריכה לקבל אורותיה ע"י. ואחר עבוד יום השבת ההוא, ובאו ימי החול, חזרו שניהם אחור באחור בבחי' הב', ועדין נמשך מאז, עד שיצאו ישראל מגלות מצרים. כי בכל יום השבת, חוזרים פב"פ במדרגה הג', ובכל ימי החול, חוזרים אחור באחור במדרגה הב', ואמנם בהמשך זמן הנו', היה קצת שינוים, כמו שיתבאר.

ובזה יתבאר, מה שארז"ל (ג) כי אדה"ר העלה את השכינה לרקיע הא', ודורו אנוש לרקיע ב' וכו', עד שבא אא"ע"ה שהיה למעלה מז' רקיעים, כמשארז"ל על פסוק הבט נא השמימה, והודידה לרקיע הא', וכו', עד משה רבינו ע"ה, שהודידה בארץ, וביאורו הוא: כי הנה נתבאר, שבימי השבתות ההם, היו פב"פ בבחי' הג', והיה כתרו גבוה מכתרה, ונמצא כפי זה, המלכות שבה היתה לגמרי למטה ממנו.

הנה אז נגדלת יותר, כי תחלה היתה ראשה בחוזה דו"א, לפי שמשם יציאת האורות שלה כנודע, ועתה נגרלה יותר עד הדעת דו"א, ששם מקום התחלת לאה, ונמצא שעוד קומתה עתה ו"ק ז"א כלם, זולת הג"ר שבו, שלא נגרלה באחור. וזהו שעוד זמן ו' חדשי הנערות, כנודע כי ז"א אין בו רק ט' ספירות, ונוק' משלימתו לעשר.

דרוש ד', קרוב אל הנו', בענין שינוי הזמנים הנו'.

(מ) דרוש אחר קרוב אל דרוש הנו"ל, בענין שינוי הזמנים והבחי', שהיו לנוק' דו"א. דע, כי ז' בחי' יש, באופן מציאות נוקבא דו"א, ועוד יש בחי' אחרות, נכללות באלו הו'. וזה ענינם דרך קצרה: הא' בהיותה בסוד פסיעה לבר, נקודה א' כלולה מ', אבל אין בה פרצוף. הב' בהיותה פרצוף ממש, ביי"ס שבה, ושעור קומתה מן החוזה דו"א, עד סופו באחוריו ועדיין אין אור ה' ראשונות, שהם: כח"ב חסד גבורה שלו, מאירים בה. השלישי, בהיות ה' ראשונות של ז"א מאירים בה. הרביעי בבחי', בהיותה אחור באחור עוד ר' בחי' אחרות, בהיותה פב"פ עמו: הא', בהיותה פרצוף ממש ביי"ס שבה, ושעור קומתה מהחוזה שלו ולמטה פב"פ, אבל אין אור ה' ראשונות שבו מאירים בה. הב', בהיות ה' ראשונות שלו מאירים בה. הג', בהיות שעור קומתה כמוהו, מן המוחין ולמטה, אבל עדיין הכתר שלו גבוה מכתר שלה, ולכן עדיין היא צריכה לקבל אורותיה על ידו. הרביעי, שהיו שוים לגמרי, בכל קומתם, ע"ד או"א, שהם כחדא נפקין וכחדא שריין, ויהיו הב' מלכים משתמשים בכתר א', ואז היא תקרל אורותיה מן אימא עצמה, שלא ע"י בעלה, ולא תהיה כפופה אליו, והענין, כי כמו שהכתר שלו, הוא מן הת"ת של אימא, כך הכתר שלה תהיה משם.

הנחות ומראת מקומות

(מ) ע"ה שער מיעוט הירח פ"א ב' וסוף פ"ג, שער הכוזנות דרושי פסח פ"א, שער מאמרי (ג) בראשית רבה י"ט י"ג.

וזהו סוד משארז"ל (ע) שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה וכו', והענין הוא, כי ז"א שהוא חמה, שם ההוי"ה, יצא מתוך שם אדנ"י, נרתק שלו, שהיא הנקבה, ונשאר נה"י שבו לבדם, מנהיגים העולם כנוכר, ואמנם כל עליית הו' רקיעים כנוכר, היה בימי החול, אבל בימי השבת, היתה בפרצוף שלם פב"פ במדרגה הג' כנו"ל, וכאשר בא אברהם, איש החסד, הוריד הרקיע העליון שהוא החסד שבה, למטה מג"ר שבה, ועד"ז ירדו כל הו' תחתונות בקדמותם, כאשר בא משה, ואז היתה בימי החול פרצוף גמור, בהתפשטות י' ספירותיה אב"א מן החזה ולמטה, בלי הארת ה"ר דז"א בה, שהיא הבחי' הג' כנו"ל.

ועתה צריך לדעת, למה מאברהם ואילך, לא האירו ה"ר שבו בנוקבא, והיה מן הראוי, שכמו שאברהם הורידה רקיע א', גם יגרום שאחד מן הה"ס הראשונות שבו, יאירו בנוק'. וכן יצחק, יגרום שיאירו ב"ס וכו', אבל הענין הוא, דע, כי עיקר זו השאלה, היא אחר שמל אברהם א"ע, כי בתחלה שהיה ערל, אין בו כוח להמשיך אור הספירות העליונות אל הנקבה, והנה זמן זה הוא, בזמן מראת בין הבתרים, והיה ראוי להתגלות אור הנוכר, ולכן מאז התחיל ענין גלות מצרים כנו"דע, ונמצא שאע"פ שלא היה תוספת גלות וגירעון, ממה שהיתה בתחלה, מזמן בריאת העולם כנו"ל, עד זמן יציאת מצרים, עכ"ז, ממדאת בין הבתרים ואילך, נקרא ימי גלות, לפי שאז הגיע זמן גילוי אור ה' ראשונות דנוקבא, ולא נתגלה, ועתה נרגש חסרון האור ההוא.

וזהו טעם, למה גלות מצרים נמשך ד' מאות שנה, והוא, כי הנה בימי החול, היתה היא מן החזה ולמטה, שהוא שיעור ד"ס תפארת נה"י שבו, ואור ה' ראשונות שבו חסר ממנה, בהיות שיעור קומתה ד"ס לבד, וכנגדם היו ד' מאות שנה גלות מצרים, על מניעת אור ה' ראשונות בה, ששעורה ד"ס כנוכר, וצריך לתת טעם, למה היה הגלות הזה,

ואין לה בן זוג כנגדה בז"א, ולכן הוצרך שהמלכות שבה, תעלה למעלה ביסוד שבה, ותכלל בה, כדי שאז תוכל לקבל שפעה ממנו. והרי זו עליית רקיע הו' שבו' תחתונות שבה בימי אדם, ונמצא כי בימי החול שחזרה אב"א בבחי' הב', היתה פרצופה חסר, כי המלכות עלתה ביסוד, ונכללה בו, והרי אין בה פרצוף אלא מט"ס, ועד"ז נתעלו ו' תחתונות שבה, אחת לאחת, בכל ז' הדורות ההם, עד שנמצא שכל הו' תחתונות שבה, נתעלו בג"ר שבה, ואלו הג"ר שהם שיעור קומת פרצופה, אז היו כנגד האחוריים של פירקין עילאין דנה"י דז"א, ואמנם הפירקין אמצעיים, ותתאין של נה"י שבו, היו מתפשטים לבדם, למטה מרגלי נוק'. ונמצא כי כפי זה, כי ז"א עצמו היה אז מנהיג העולם, להיות למטה מנוק'.

וזה סוד מה שאמרו בספר הזוהר בפרשת תצוה, כי דינים דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בספיא, וכבר נתבאר ביאורו בדרושים שקדמו, כי הנה הדינים אשר בז"א דכורא, הם נה"י שבו, כי הם דינים, להיותם לבר מגופא כנו"דע, ואמנם כשנכללים עם הנקבה, ונעשים מוחין לנקבה כנו"דע, הם נייחין בסופא, כי המוחין הם רחמים, אבל כשאין הנקבה נכללת בהם ע"ד הנו', נמצאו הנה"י שבו מגולים לבדם, ועי"כ הם תקיפין בסופא, וזהו סוד, וה' המטיר על סדום וכו', כי ז"א נק' הוא וב"ד, הנרמזים במלת וה' כשאחז"ל (ס) והם מחוברים יחד למעלה, בפירקין עילאין דנה"י שבו כנוכר, ובבחי' זו אמר, וה' המטיר, הוא וב"ד, אבל בערך שהפירקין אמצעיים מגולים לבדם, נמצא כי המטרת גפרית ואש, היה מן ה' לבדו, הנקרא שמים, שהוא ז"א, ולא מב"ד: נוקבא, כי הוא המנהיג אז את העולם, ולפי שאין ז"א נק' רחמים, אלא כאשר דינים שלו נייחין בסופא, ונכללים במוחין דנוק'. אבל עתה שהם תקיפין בסופא כנוכר, המטיר גפרית ואש, חזר להיות דין.

הנהות ומראה מקומות

(ס) בראשית רבה פרשה נ"א. זחר נח ס"ד: וירא ק"ו: בשלח מ"ד: סקודי רכ"ז: דנ"ו: ויקרא ט': נשא קל"ז: (ע) ב"מ ס"ו:

ולמה נמנע אור הה' ראשונות שלו בנוק', כיון שכבר היה זכות בתחתונים כנוכר, והענין הוא סוד עמוק, פ) דע, כי אדה"ר באותם ק"ל שנים הראשונים, היה מוציא קרי לבטלה, והם נשמות של קדושה, העתידות לצאת ממנו, ועל ידי שהוציאים לבטלה, נעשו שדין ורוחין ולילין כנודע, ואח"כ נולד שת, שהוא משה רע"ה כנודע, ואח"כ הוצרך הקב"ה לוכך הנשמות ההם הטפות שנתערבו ברע, והביאם בדור המבול, ולפי שהיו החלה שדין ורוחין, לכן היו אח"כ גוים בדור המבול, ולפי ששרשם היו טפות זרע לבטלה, לכן אחזו מעשיהם הרעים בידיהם, וחזרו לקלוקלם, להשחית זרעם גם הם כאבותם. וכמו שאמר הכתוב, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, וזהו סוד, וירא ה' כי רבה רעת הארם בארץ, כי אלו האנשים של דור המבול, הם רעת אדה"ר ממש, כנודע כי המשחית זרעו, נקרא רע, כמשה"ה ויהי ער בכור יהודה רע. עוד אותם הנשמות נתגלגלו בזמן דור הפלגה, ורצו לעבוד ע"ו, כמו אדה"ר אביהם. וזהו סוד וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם ודרשו רז"ל בנוי דאדם קדמאה, והבן זה. אח"כ כשנולד אברהם, נודע הוא, כי הוא גלגול אדה"ר, כנוכר בסה"ז בסתרי תורה פרשת קדושים, ואז אמר לו הקב"ה, ענין גלות מצרים במראת בין הבתרים, והודיע סיבתו, באומרו כי גר יהיה זרעך וגו', והענין הוא, כי אתה גלגול אדה"ר, וכל אותם הנשמות שנתגלגלו בדור המבול והפלגה כלם הם זרעך ממש, ר"ל טפות זרעך ממש, אשר הוצאת לבטלה, אשר לכן היו בתחלה גוים גמורים כנוכר, אמנם ידוע הדע כי גר יהיה זרעך, אותו זרע שהיו גוים עד עתה כנוכר, יהיו אח"כ גרים בימי גלות מצרים, ויחזרו להיות בניי, כמו שנבאר, ובוזה יובן טעם הגלות וחסרון האור הנז"ל, כי כל זמן שלא נתקנו אלו הנשמות לגמרי, אין אור ה' ראשונות שבו נגלים ומאירים בנקבה, והנה לא נשלם תקונם עד יציאת מצרים. ולכן לא האירו ה' ראשונות בימי החול, עד שיצאו ישראל ממצרים.

ונחזור עתה לבאר, איך חזרו להתגלגל

בזמן ירידת מצרים. דע, כי אחר שירדו ישראל למצרים, נתעכבו שם מאתים וי' שנים, כמנין רד"ו. אבל ק"ל שנים הראשונים, עד שנולד משה, לא היה להם שעבוד. ואח"כ היו בשעבוד שמינים שנה בלבד כנודע, וטעם הדבר הוא, כי כמו שהאדם הוליד שדין ורוחין רעים ק"ל שנים, ואח"כ נפסק מן הרע, והוליד לשת בנו, שהוא הטוב. כן בק"ל שנים הראשונים, נולדו כל אותם הנשמות הרעות, שהיו בדור המבול ובדור הפלגה כנוכר, ונתגלגלו בכני ישראל, באופן שעתה נתקיים מה שאמר הכתוב, כי גר יהיה זרעך כנז"ל. וכשנפסק הרע ההוא, אז נולד משה רבינו ע"ה, שהוא בחי' הטוב, גלגולו של שת, הנולד גם הוא אחר ק"ל שנים כנוכר. וכמו שחזה היתה בת ק"ל שנים כשהולידה לשת, כך היתה יוכבד בת ק"ל שנה, כשילדה את משה. וזהו סוד פסוק, ותרא אותו כי טוב, הוא למעוטי כל הראשונים, שהיו מן הרע של זרע לבטלה, וכמו שביארנו בפסוק ואל ארצה ברעתי, כי דור המדבר כלם, היו בני אדם אביו של משה שהוא שת, והיו אחיו, אלא שיצאו לבטלה ברע של הקליפה. ומשה היה הטוב המובחר שיש בתוכם. וזהו אומרו, שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו בקרבו ממש כנוכר, והנה אעפ"י שנולדו הם, ומשה ג"כ, עם כ"ז עדיין לא נתקנו, עד שיזדככו, כמו שיתבאר. ולכן לא האירו אז ה"ס הראשונות בנקבה.

והנה אותם שחטאו בדור המבול, הושלכו ליאור אל המים, כמו שאמר הכתוב, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, כדוגמת מה שאירע להם בדור המבול, ואז הובררו הרעים ומתו ביאור, והטובים נצולו כנודע. ואותם שחטאו בדור הפלגה, באומרם הבה נלבנה לבנים וגו', נשתעבדו בחומר ובלבנים. ואז הובררו הרעים, ומתו בתוך הטיט כנודע. והטובים המעורבים ברע, נשתעבדו בחומר ולבינים, לכפר עונם. עד שנזדככו, ויצאו ממצרים.

וזהו הטעם, שהוצרך משה להיות עמהם בארץ מצרים בכור הברזל, עד יזדככו, ויוסר הכסף הטוב מתוך הסיגים. ודע, כי אעפ"י כן, התחיל השעבוד וי' שנים, קודם שנולד משה.

תמיד, בבחי' השלישית, כמו שהיתה בתחלה, בימי השבת, ואמנם אם היתה עמו פב"פ, בבחי' הד' משתמשים בכתר אחד, לא היה עוד שום גלות, ולא היתה שולטת בהם שום אומה ולשון. ולפי שהיא בבחינה השלישית, עדיין יש בה חסרון וצריכה לינק ממנו ולא נתבטלו הקליפות לגמרי, וכיון שחטאו, גלו.

ודע, כי (עיין ע"ח שער ל"ו פ"ב) קודם בית ראשון, נתוסף ג"כ אור גדול בז"א, והוא, כי בתחלה, הנה"י של אימא, שבתוכם המוחין של ז"א, לא נתפשטו בו, רק עד ההוד הראשון, של זמן היניקה, כנודע כי אימא עד הוד אתפשטת, והנה כשנגדל, עלה ההוד הזה, ונעשה גבורה, וכן על דרך זה, בכל הנה"י, שנעשו חסד גבורה הפארת, ואחר כך נתוספו בו נה"י חדשים כנודע, בסוד כונן שמים בתבונה, ונמצא כי ההוד דאימא, נתפשט עד הגבורה שבו, הנקרא הוד ראשון, ואח"כ בבית ראשון, נתפשט עוד למטה, עד ההוד הב' שנעשה מחדש, ובוה תבין, למה בית ראשון, הוא בה"א עילאה, ובית שני, הוא בה"א תתאה, כנזכר בס"ה בכרשת פקודי, והוא, לפי שבית ראשון נתפשטה אימא עד ההוד האחרון דז"א, אשר כנגדו הוא מוח הבינה, של הנקבה, בהיותה למטה מן החזה, ולכן היתה גם הנקבה, הנק' בית, יונקת אור אימא, הנק' ה"א עילאה, אבל בבית שני, לא נתפשטה אימא, רק עד הגבורה, הנקראת הוד ראשון, כמו שיתבאר, וכיון שאין המלכות יונקת מן אימא, הנקרא ה"א עילאה, לכן נקראת ה"א תתאה.

עוד טעם אחר, כי בבית ראשון, עלתה הנקבה פב"פ, בה' ראשונות דז"א, אשר שם מתפשטת אימא, באלו הה' ראשונות שבו, ולכן נקראת הנקבה ה"א עילאה, אם לסבת עלייתה בחמשה ראשונות, ואם לסבת עלייתה עד התפשטות אימא, הנקראת ה"א עילאה, אבל בבית שני, שלא עלתה בימי החול למעלה, רק מן החזה ולמטה פנים בפנים, כמו שיתבאר, לכן אז נקראת ה"א תתאה, וגם כי אז שעור קומתה בד' תחתונות: ת"ת, נה"י שבו, והנקבה עצמה היא מלכות, שהיא חמישית אליהם, לכן נקראת ה"א תתאה.

מכשנולדה מרים, כדי שיהיו פ"ו שנים של שעבוד, כמנין אלה"ים.

אח"כ כשיצאו ישראל ממצרים, עד זמן שנבנה בית ראשון בימי שלמה, היתה הנקבה בימי השבת, פב"פ במדרגה השלישית, על דרך שהיה תחלה, ובחול היתה אחד בייחוד במדרגה השלישית, כי כבד עתה האידו הה' ראשונות שבו בנקבה, ואז על ידי הארה זו, יצאו ישראל ממצרים מן הגלות, וזהו ההארה שנתוספה אחר הגלות ההוא, ולפי שהגלות הוה של מצרים, היה גרעון גדול, שהיתה אחר באחור, וגם שלא האירו בה הה' ראשונות שבו, מה שאין כן בגלות בבל ומדי ויון, ולכן זוובה להזכיר תמיד יציאת מצרים מן הגלות הקשה ההוא.

ודע, כי בליל פסח שיצאו ישראל ממצרים, הורה עמו פב"פ בבחי' השלישית, כי קומתה שוה, זולתי הכתר שבו גבוה מכתר שבה, ואז היא נקראת סיהרא באשלמותא, וענין זה, נתבאר בס"ה בפרשת תצוה, כי בט"ו לירחא, סיהרא קיימא באשלמותא, ודא איהו ט"ו, שהם חמשה על עשר, והביאור הוא: כי הנקבה היא פרצוף שלם ב"ס שבה, ושעורה מן החזה ולמטה בז"א, ועדיין יש למעלה מן ה"ס שבה, עוד ה"ס אחרות, שהם: כח"ב חו"ג, ואז הויא סיהרא בלא אשלמותא, וכאשר נגדלת עוד, עד מקומם, הנה היא לוקחת אותם הה' שהיו בתחלה על עשר שבה, ועתה שעלתה, יש לה החמשה ההם, מלבד ה' ראשונות שבה, וזהו המשה עשר, ולכן עתה נקראת סיהרא באשלמותא.

ובוה תבין, למה פסח מצרים, מקחו מבעשור, והוא, כי הנה אז היא עדיין בסוד י"ס לבד, מן החזה ולמטה, ובאותם ה' ימים אחרים, הגדילה עוד, כשעור ה"ס ראשונות דז"א, ואז היה ליל ט"ו לחדש, וקיימא סיהרא באשלמותא, ואז אכלו את הפסח, וזה הענין עצמו, היה בבית ראשון, כמו שיתבאר, וזהו הטעם, שאנו אומרים הלל גמור בליל פסח, כי הנקבה הנקראת אדנ"י, שהיא בגימטריא הל"ל, נגמר קומתה, ואחר ליל ראשון של פסח, חזרה לירד כמתחלה, ולכן אין אומרים הלל הגדול בשאר ימי הפסח.

אח"כ כשנבנה בית המקדש ראשון בימי שלמה, אז אפילו בימי החול, היתה עמו פב"פ

שהם ל' אמה אורך, ורוחב ד', בסוד שם בוכ"ו, כמבואר אצלינו. והוא בגימטריא בב"ל, ולכן נקרא גלות בבל.

אח"כ בבית שני, חזרה בימי החול פב"פ, מן החזה ולמטה, והיו אור ה' ראשונות מאירות בה מרחוק, אך לא נגדלה ועלתה כנגדה, וזו היא הבחי' השנית, ע"ד שהיתה בימי החרבן, בסוד אחר באחור, במדרגה הג' כנז"ל. והנה חסירים ממנה מקום ה' ספירות ראשונות שבז"א, וזהו סוד אותם ה' דברים שלא חזרו בבית שני. שהם: אורים ותומים (פ) כו'.

אח"כ שנחרב בית שני, היה הגלות הוא גדול מאד, יותר מגלות מצרים, ולכן בגאולה העתידה, לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה אתכם מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה אתכם מכל הארצות וגו'. והענין הוא, כי אז בימי החול, חזרה אחר באחור בבחי' ראשונה, שהיתה בסוד נקודה קטנה כלולה מ', ועומדת תחת היסוד של ז"א, ואין לה מעמד אחורי נה"י דו"א, אשר ענין זה נרמז בספר הזוהר בפרשת פקודי, במלת וסמכין אתעברו, כי הנה"י נקרא סמכין דו"א. ואתעברו ממנה, לפי שהיא תחת היסוד לגמרי. וזהו סוד פסוק, ויגדל עון בת עמי מחטאת סדום. כי אז בדור סדום, לא ירדה ירידה זו ומעוט הזה כנז"ל. וזהו סוד השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וסרסו ודרשהו, השליך תפארת ישראל מן השמים, את הארץ. כי הנקבה הנקראת ארץ, השליכה תפארת ז"א הנקרא ישראל, למטה במקומה, שהיתה תחלה בשמים, שהיתה במקום החזה הנק' תפארת כנודע. ולא די כי התפארת השליך אותה למטה ממנו, אלא גם הנה"י דו"א הנק' רגליו, הורידוהו למטה מהם, והיתה הדום רגליו וזהו ולא זכר הדום רגליו ביום אפן. ודע, כי כ"ז הוא מה שהוא מאליו, אבל ע"י מעשה התחתונים ותפלותיהם, הם גורמים תוספת תקון בנוקבא. עתה בגלות האחרון הגדול הזה, והוא, כי הנה מה שהוא מאלו בימי החול, היא כנוכח, שהוא נקודה קטנה כלולה מעשר, והיא למטה מן היסוד דו"א. ומה שהיא מאליו

אח"כ כשנחרב בהמ"ק ראשון, חזרה כמו שהיתה ביציאת מצרים, בדור המדבר, שבימי השבת, היתה פנים בפנים, במדרגה השלישית. ובימי החול, חזרה אב"א, במדרגה השלישית, שהיו ה' ראשונות שבו, מאירים בה. וזהו סוד פסוק, המדבר הייתי לישראל, אם ארץ מאפליה. שחזרה בחורבן ראשון, כמו שהיתה בדור המדבר מקום הקליפות. ואעפ"כ, זה נחשב לגלות, לפי שבדור המדבר אשר בתחלה בגלות מצרים, לא היו אור ה' ראשונות מאירים בה, וכאשר יצאו ישראל ממצרים, האירו בה ה' ראשונות, לכן יש עתה תוספת אור גדול, מה שלא היה בתחלה, ולכן נחשב לגאולה, ולא לגלות. אבל עתה בזמן החרבן, שכבר היתה פנים בפנים בבחי' הג', אפילו בימי החול, בזמן בה"מ, לכן עתה שחזרה כמה מדרגות באחור, הוא גלות גדול.

עוד גירעון אחר היה עתה, והוא, כי בזמן עבהמ"ק היה קיים, היתה אימא מתפשטת עד הוד האחרון דו"א, והיה הארה גם אל הנקבה, אשר שם באחור. ועתה בזמן החרבן, שחזרה אחור באחור, נמצא, כי כל אותו האור של אימא, נמשך אל הקליפות. וזהו סוד הגלות.

ובזה יתבאר טעם, למה נמשך הגלות של בבל ע' שנה, והוא, כי נודע שהנצח וההוד של אימא, נתפשטו בכל קו ימין וקו שמאל של ז"א, שהם: חכמה, חסד, נצח, ובינה, וגבורה, והוד. והיסוד שבה, מתפשט בדעת שבו בלבד. והנה כאשר תמנה מן אימא, עד הגבורה דו"א, שהיא הוד הראשון, אשר עד שם נתפשטה קודם בנין ראשון, יהיו ה' ספירות בלבד, שהם: חב"ד וחור"ג, כי הכתר אינו נמנה, כיון שאנו מונים את הדעת במקומו, כי הכתר והדעת שניהם הם ספירה א'. ואח"כ נתוסף התפשטות אימא, גם בנצח והוד האחרונים, שנתוספו כנז"ל, הרי הם ז' ספירות, וכשנחרב הבית, אותם ז' ספירות של אור אימא, נמשכים אל הקליפות, ויונקים מהם, וכ"א כלולה מ', והם ע' שנה של גלות בבל. גם ענייני, כי חזרה עתה לשעור קומתה,

הנחות ומראה מקומות

(פ) יומא כ': ירושלמי הוריות פרק ג'.

שבנקבה, נכללו בט"ס של ז"א, בבחי' המלכות שבכל א' מהם, והנקודה הי' של הנקבה, שהיא ספירת מלכות שבה, היא לבדה היתה נגלת למטה מן היסוד, וכאשר נבנת הנקבה בפרצוף שלם של י"ס שבה, ירדו מן הט"ס של הזכר שהיו שם בתחלה כלולות כנוכר, ונתחברו בספירה הי' של הנקבה, שתחת היסוד שבו, ונעשת פרצוף שלם מי"ס שבה. נמצא, כי אז ז"א יש בו ט"ס, ואם תחבר עמו כללות הנקבה, שהיא עשירית אליו כנודע, נמצא שיש בז"א י"ס. ובנוקבא יש י"ס ממש. נמצא שבין הז"א ונוקבא, יש י"ט ספירות, שהם כ' כנוכר. וכשנתמעטה הנקבה ביום הד', חזרו הט"ס שבה, ועלו למקומם הראשון בט"ס דז"א. ולא נשאר בנוקבא, רק הספירה התחתונה, שהיא המלכות שבה, למטה מן היסוד שבו. והרי נתבאר, איך הנקבה כלולה בזכר, ואיך יוצאת ממנו, ואיך חוזרת להתמעט וזכור הקדמה זו, שתצטרך לה בהרבה מקומות. וכבר נתבאר קרוב לזה בקצור, למעלה בתחלת דרוש ראשון של פרצוף רחל, הקודם לדרוש זה, בענין לית ספירה דלא איתכלילת בה, וע"ש. והרי נתבאר היטב, ענין מעוט הירח ביום הד'.

והנה כשנברא אדה"ר ביום הששי, חזרה לקדמותה בפרצוף שלם באחורי ז"א כנו"ל, כי חזרו ט' ספירותיה אליה. וכאשר חטא אדם, גרם שחזרה להתמעט כבתחלה, בסוד נקודה קטנה תחת היסוד שלו. אלא שעתה, היה בה גרעון ופגם אחר יותר גדול מן המעוט של יום ד' הנזכר, והוא, כי אז כשנתמעטה, חזרו הט"ס שלה לעלות למקומם, בט"ס ז"א. אבל עתה כשחטא אדם, גרם בחטאו, פגם יותר גדול ועצום, והוא, כי אותם הט"ס הראשונת שבה, ירדו למטה לתוך הקליפות, ולא נשאר בנקבה, רק ספירה תחתונה שבה, ועומדת תחת היסוד שבו.

והנה בחורבן בית שני בגלות האחרון הזה, היה בנקבה ממש, כמו שהיה בזמן שחטא אדם

בימי השבת, הוא שנגדלת פרצוף שלם באחור, מן החזה ולמטה, וחוזרת. פנים בפנים, ג"כ מן החזה ולמטה. ואז הזוג הוא, ע"י שהוא כופף קומתו, ויורד עד הנצח שבו, ונוק' עולה בהוד שבו, ושם מזדווגים יחד. ומה שאנו עושים ע"י תפלותינו בחול, הוא שנעשה למעלה, מה שנעשה מאליו ביום השבת כנוכר. ואחר גמר התפלה, חוזרת לקדמותה נקודה קטנה תחת היסוד שלו. ומה שאנו עושים ע"י תפלותינו ביום שבת, הוא להעלותה מדרגה אחר מדרגה, מדרגות רבות, בכל תפלה ותפלה, עד שנמצא שבחזרת תפלת המוסף, הם פב"פ כשעור קומתו. כמ"ש היטב אצלינו, בכונת תפלת שבת.

סוד מעוט הירח

ז) ועתה צריך שנבאר, מהו ענין מעוט הזה, שנתמעטה הנקבה בגלות הזה, שנשארה בבחי' נקודה קטנה כנוכר. ומה נעשה מאותם הבחי' שנתמעטו ממנה. וקודם לזה, צריך שנבאר בחי' אחרת שיש אל הנוקבא, שהיה לה ביום הד' של ו' ימי בראשית, הנקרא בלשון רז"ל, מעוט הירח. דע, כי ה' ימים הראשונים של ו' ימי בראשית, שאז נברא העולם, הם סוד הט"ס הראשונות, שהאירו ביום הו', ואז נגלת הנקבה בבניינה. ואמנם ביום הד' נתמעטה כנודע, וביאור ענין המיעוט הזה הוא, כי בתחלה היתה הנוקבא אחור באחור מן החזה דז"א, בבחי' פרצופה. וביום הד' נתמעטה, בסוד נקודה קטנה, כלולה מי', וירדה תחת היסוד שבו.

ואמנם ענין המיעוט הזה, פירושו הוא: כי קנה אימא עילאה, כאשר הגדילה את ז"א, נתן בו כח הנקבה כלולה בו, כנודע בסוד הבכור נוטל פי שנים, חלקו וחלקה. ובכל ספירה מהי ספירות שבו, היתה שם ספירה א' של הנקבה כלולה שם, בבחי' המלכות שבאותה הספירה והיא שבז"א. ונדע, כי הז"א אינו רק ט"ס, כי נוקבא משלימתו לי'. והנה ט"ס ראשונת

הגהות ומראה מקומות

ז) ע"ח שער מעוט הירח פ"א ב ג'. שער רוח הקודש יחוד השק דף ח'. שער מאמרי רז"ל הקליפות פ"ג. מבז"ש ש"ו ח"ב פ"ד ופ"ה. שער יומא. תע"ס שיעור ט"ו מתחילתו עד אות ג"ו.

והנה עם מה שנתבאר למעלה, יובן מה שאמרו ז"ל (ר) כי ירמיה לא אמר נורא, לפי שגוים מדקדים בהיכלו, היכן הם נוראותיו, ודניאל לא אמר הגבור, לפי שגוים משעבדים בבניו, היכן גבורותיו, וזה יובן במה שכתבנו לעיל, במה שהיה בזמן חרבן בית ראשון, כי הנה בשעת החרבן עצמו, נתמעטה הנקבה, והיתה נקודה קטנה, כלולה מעשד, תחת היסוד של ז"א, וט"ס עליונות שבה, חזרו למקומם בז"א כנו"ל, ולולי המיעוט הגדול הזה, לא היה יכולת אל הקליפות, לשלוט על בית המקדש, ולהחריבו. אבל אחר עבור שעת החרבן, חזרה בבחינה השנייה, שהיא פדצוף שלם, מן החזה ולמטה באחור, ואין אור ה' ראשונות מאירות בה, ושאר ספירותיה נשאר בז"א, אבל אותה ההארה שהיתה נמשכת אליה, מן ה' עליונות שבז"א, בהיותה פב"פ עמו, נסתלקו והלכו אל הקליפות, וכדאות ירמיהו המיעוט הזה, לא אמר הנורא, לפי שהנורא הוא ת"ת דז"א, כמו שנתבאר אצלינו, בברכת אבות דתפלת שחרית דימי החול.

והנה התחלת בניינה הוא, מן החזה, שהוא הת"ת שבו, כנודע כי מן הת"ת נעשה הכתר שבה, וכיון שבשעת החרבן נהרס כל בניינה, וחזרה לנקודה קטנה כנוכר, אי"כ אין להזכיר והנורא, ובמלת נורא שהוא הת"ת שבו, נרמו גם הכתר שבה, הנעשה משם, כי נוד"א בגי' נז"ר, שהוא הנזר והכתר שבה, הנעשה מן הנורא, שהוא הת"ת שבו. גם נוד"א אותיות ארו"ן שהוא כללות הנקבה הנקדאת כך, ולפי שהת"ת הזה נחלק לב' בחי' : עד החזה, ומן החזה ולמטה כנודע, לזה אמר איה נוראותיו, בלשון רבים, ולפי ששלשה ראשונות שלה, הם נעשים מן הת"ת, והם נקראים אי"ה, שהם כח"ב (ש) כנודע, לזה אמר איה נוראותיו.

אמנם דניאל, שהיה בסוף שבעים שנה של גלות בבל, וראה בנבואתו, שאעפ"י שיבנה בית שני, עתיד הוא ליחרב, חרבן עצום שאין לו קץ, כי הבית הראשון כשנחרב, ט"ס נתעלו

הראשון, וזהו סוד, והמה כאדם עבדו ברית, כי גרמו הפגם כמו שהיה בימי אדה"ר, וזהו סוד, כן משחת מאיש מראהו, שנשחת והלך אל הקליפות, וזהו סוד ומלכותו בכל משלה, הנדרש בספר התיקונין, כי זהו אדם דעשיה, דאתלבש ב' קליפין, רמזו בזה אל הנקבה דאצילות, כי היא הנק' אדם דעשיה.

וזהו סוד מה שאחז"ל (ק) במסכת חגיגה, ואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, מפני גאותן של ישראל, שניטלה מהם, וניתנה לאוה"ע, ועיין במה שביארנו בשער רוה"ק, בסוד לבישת השק, בסוד כארדת שער האמור בעשו, ויובן עם הנו"ל כאן, כי אין תקון באצילות של הקליפות, אלא בזו"ן דקליפין הנקרא סמא"ל וליליית, וכמו שיתבאר בסוף הדרוש הזה.

ונמצא, כי מעוט הירח שביום ד', ומעוטה כשחטא אדם, ומעוטה בגלות אדם, הכל אחד, כי חזרת בבחי' נקודה תחת היסוד שבו, אבל יש קצת שינויים, כי במעוט הירח, לא ירדו הט"ס שנסתלקו ממנה אל הקליפות, לפי שלא היה פגם במעשה התחתונים, ולכן עלו בט"ס דז"א כנו"ל, וכשחטא אדם, וכן בגלות אדם, היה השואה אחרת ג"כ ביניהם, והיא, כי הט"ס שלה ירדו אל הקליפות, אך יש ביניהם הפרש מועט, כי הנה אדה"ר עשה תקון בקליפות תחלה, ואח"כ הכניס בתוכם את הקדושה הנו', ולמטה נבאר מה ענין תקון זה, אבל ישראל בחרבן בית שני, כבר מצאו את הקליפות מתוקנות ע"י אדם, ומה שגרמו הם, שחזרו להלביש הקדושה הנו' בתוכה.

אמר הכותב חיים, צדיך עיון, במה שאמרנו פה, כי כשחטא אדם חזרה הנקבה בבחי' נקודה תחת היסוד שבו, והנה בתחלת דרוש זה כתבנו, שבימי אדם היתה הנקבה אחור באחור בפרצוף גמור בבחינה השנייה, והנלע"ד לתרץ הוא, כי דבר זה כבר ביארתי בריושים אחרים, כי זה היה בשעה שחטא, אבל אחר כך שב בתשובה ועל ידי מעשיו נעשת פרצוף כנוכר.

הגהות ומראה מקומות

(ק) חגיגה ה': (ר) יומא ט"ט: (ש) שער הכוונות ענין מוסף שבת דף ע"ד ע"א.

הבריאה. ושל יצירה. ביצירה. ושל עשיה. בעשיה.

ודע, כי עולם האצילות רובו טוב, ומעוטו רע. ואינם מתערבים יחד הטוב והרע, בשום אופן. ובעולם הבריאה, רובו טוב ומיעוטו רע. והם מעורבים. והיצירה הם שוים הטוב והרע. והם מעורבים. והעשיה, רובו רע ומיעוטו טוב. והם מעורבים. (ועיין לקמן כתב הפך מזה) ואין שום דבר נברא בכל עולם העשיה. שאינו מורכב מטוב ורע מעורבים יחד ממש, והרע מרובה מן הטוב. ודע, כי זה שאנו אומרים, שהטוב והרע שבג' עולמות: בריאה, יצירה, עשיה, הם מעורבים, אינם אלא באלו העולמות עצמם. אבל הי"ס המקננין בהם כנוכר, אינם מעורבים עם הרע חס ושלום. (א)

והנה נתחיל מעולם האצילות, דע, כי כאשר נאצל עולם האצילות, בתחלה היה בלי תקון כלל, ולא היו שם רק אותם הט"ס של א"א. דלאו אינון היכלין, ולא אינון נהורין וכו'. הנזכר בסוף פרשת פקודי בס"ה. והיו בלתי תקון, ואח"כ נתקנו אלו הט"ס דא"א, שהכתר והחכמה שבהם, נתקנו ברישא דאריך, בכמה מיני תקונין, שהם: גלגלתא, ומוחא דאריך, כמו שנתבאר אצלינו, בתחלת כל ההקדמות והדרושים למעלה. ועל דרך זה נתקן כל אריך, וכל עולם האצילות. והנה אחר שנתקן כל עולם האצילות לגמרי בכל תקוניו, היו הקליפות של עולם האצילות בלתי תקון כלל. והיה דומה אל אצילות הקדוש, כאשר לא נתקן. ולכן ז"ן דאצילות הטמא, הנקראים סמאל וליליית העליונים, הנה סמאל היה בבחי' ו' קצוות בלבד, כי לא נתלכשו בתוכו רק ו' אורות של קדושה להחיותו, והם סוד ההוא נהירו דיקא; דאית במסאבותא, כנוכר בפרשת יתרו בס"ה. ואור אחד ז' בנוקביה, כדוגמת ז"ן דקדושה, בהיותם אחר באחור, בבחי' ה' ראשונה כנו"ל. וכאשר חטא אדה"ר, הגיע הפגם כביכול

בו"א, ולא נטלו הקליפות, אלא הארת ה' ראשונות דז"א. וגם כי אחר שעת החרבן, חזרה פרצוף גמור מן החוה ולמטה באחור, אבל עתה, נשארה תמיד בסוד נקודה קטנה תחת היסוד, וכל ט' ספירותיה ירדו אל הקליפות. לזה אמר איה גבורותיו, כנודע שכל בנין הנקבה, היא ע"י הגבורות שבעיטרא דגבורה, כי ממנה מתפשטים גבורות הרבה בנקבה, והם ההוד של ז"א, שממנו נעשה הבינה של הנקבה, גם יש בה גבורה הוד, וכל אלו נקראים גבורות. וזה שאמר גוים משעבדים בכניו, שהם הגבורות הנמשכות מן הגבורה עילאה, ואלו הגבורות נקראים בניה, והקליפות עולים ומשעבדים בהם, א"כ איה גבורותיו. ולכן לא הזכיר הגבור, שמציאותו יותר למעלה, כי אפילו הט"ס שלה, גלו בין הקליפות. נמצא, שעיקר אבידה זו של הט"ס שבה, שגלו בין הקליפות, והיא לז"א עצמו, כי שם היו, ומשם ניתנו בנוקביה כנו"ל. והנה כמו שאדם הראשון כשחטא, גרם מיעוט בנוקבא דאצילות, כן נפגמו כל עולמות: בריאה, יצירה, עשיה. ונתמעטו, וכנגדם נתרבו הקליפות, כמו שנבאר בע"ה.

דרוש ה'

דרוש הקליפות, ודרוש אבי"ע

ולכן נבאר דרוש הקליפות, ודרוש אבי"ע. (ת) דע, כי גם זה לעומת זה עשה האלהיים. ובכל עולם מד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, של הקדושה, יש כנגדם קליפות טמאות, וגם הם בבחי': אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ואמנם אם אלו הקליפות, הם סביב העולמות כעין קליפה, או אם הם מסך, בין כל עולם ועולם, יתבאר במקום אחר, אבל ודאי, כי בכל עולם יושבים טוב ורע, קליפות האצילות, בעולם האצילות. ושל בריאה, בעולם

הגהות ומראה מקומות

(ת) ע"ח שער מיעוט הירח סוף פ"ב ופ"ג. רז"ל יומא. להלן דרושי אבי"ע. הע"ס שיעור ס"ז מן אות רמ"ה. (א) ע"י בהקדמה לתע"ס אות קמ"ט. שער רוח הקודש יחיד השק דף ח'. שער מאמרי בגהות ומראה מקומות. הגיע הפגם כביכול

כי רישא דילה שהם ט"ס ראשונות שבה, שבינו לעפרא, בלילית, עפר המשכן, וזנבא דיליה שהיא נקודה עשירית שבה, היא לבדה נשאך בה, והיא דשליטת האידינא להנהיג העולמות.

וכבר נתבאר לעיל, כי כל מה שאירע כשחטא אדם הראשון, אירע בגלות אדם, בחרבן בית שני, ואמנם א"א וא"א שבקליפות דאצילות, נשארים תמיד בלי תקון כלל, כמו שהיו. זולתי ז"ן דקליפות שנתקנו. ואמנם עם כ"ו, נוקביה אתתקנת יתיר מיניה כנוצר.

ואמנם בעולם הבריאה, גם בו היה פגם, ע"י חטאו של אדם הראשון, והוא פגם יותר גדול, להיותו תחתון מעולם האצילות, והוא, כי נפגמו א"א וגם אבא של הבריאה, ואימא לבריה, היא המאירה שם, ומכל שכן ז"ן, אלא שאין אדם נוצר, כי טפלים הם אל אימא. והו כור, מה שאמרו בספר התקונין, דאימא מקננא בכרטיא, בתלת ספירן עילאין. והנה, כיון שנמנע בבריאה גם האור של אבא, לכן גם ז"א של הבריאה, נתמעטה קומתו, ומכל שכן נוקביה, ואז נתקנו גם א"א של קליפות הבריאה, ונמשך להם אור מן א"א, של הבריאה הקדושה. ומכל שכן שז"ן דקליפה נתקנו.

גם ביצירה הגיע פגם חטא אדם, והפגם שנוסף בו הוא, כי גם אימא דיצירה דקדושה, נעלם אור שלה, והיו א"א וא"א דיצירה, מכוסים בחשך, ואינם מאירים. אבל ז"א, הוא המאיר שם, ומכל שכן נוקביה, אלא שאינה נזכרת לגבי ז"א. והו סוד מה שאמרו בספר התקונין, שית ספירן מקננן במטטרון. וכיון שנמנע מן היצירה גם אור אימא דיצירה, לכן גם אימא זו נתמעט שעור קומתה, ומכל שכן ז"ן דיצירה, ואז נתקן גם א"א דקליפה דיצירה, ונמשך לו אור עליון, ומכל שכן בא"א ז"ן של הקליפות.

גם בעשיה, הגיע פגם חטא אדם הראשון, אלא מה שנתוסף הוא, כי גם אור ז"א שבה הוסר, ולא נשאך בה רק אור נוקביה. והו מה שאמרו בספר התקונין, מלכות מקננא באופן, ולכן גם אבא דעשיה נתמעט שעור קומתו,

עד א"א, הנקרא כתר דאצילות, כנוצר בספר התקונין תקון ס"ט. והו סוד פסוק, ישת חשך כתר. ולכן לא היה א"א מאיר אורו בגלוי, ונתעלם תוך א"א, והאיר בתוכם, וא"א הם המאירים בעולם האצילות. וכיון שנסתלק אור זה של א"א, גרם מיעוט אחד למטה בנוקבא דז"א, ונתמעטה בסוד נקודה אחת כנו"ל, וט"ס העליונות, ירדו למטה בקליפות דאצילות. ונתלבשו תוך נוקבא דז"א דקליפה, הנקראת לילית, ונגדלה בפרצוף שלם ב"ס, כי ט"ס הראשונות דנוקבא דקדושה, נתלבשו בט"ס שלה העליונות ואותה נקודה הראשונה של האור שהיה לה בתחלה, ירד למטה במלכות שבה, ונעשת פרצוף שלם. והו סוד אמלאה החרבה, הנזכר ביחזקאל בענין צור, ונודע מה שאמרו חז"ל, כי כל צור חסר, היא רומי הרשעה, שהיא לילית, גם אמרו, א לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים, כי ירושלים נוקבא דקדושה, שהיתה פרצוף שלם ב"ס, נחרבה, והיתה בנקודה אחת. והט"ס שבה שנחרבו ממנה, ניתנו בצור, והיא לילית, ונתמלאת בפרצוף שלם מ"ס.

ואמנם ז"א דאצילות הטמא, עדיין אין בו רק ו' אורות הראשונים כנו"ל, ועתה נתפשט בפרצוף גמור של י"ס של בחי' כלים, אבל אין בו רק ו' אורות הראשונים, והם לבדם נתפשטו ב"ס שנעשו בו עתה, מה שאין כן בנוקביה, שיש בה י"ס אורות, וי"ס דכלים, והו סוד, שנקרא לילית אתתיה דסמא"ל, יותרת הכבד, כנוצר ברע"מ, בפרשת פנחס, ת) שמתגברת על בעלה, מפני זה היתרון שבה על בעלה. וטעם אל התפשטות הזכר ל"ס, עם היות שאין בו רק ו' אורות הוא, כנהוג כי אין הנקבה נגדלת, אלא ע"י בעלה, ולכן הוצרך הוא לחתפשט ב"ס, עם היות שאין בהם רק ו' אורות, כדי שתוכל היא להתפשט אח"כ, ב"ס כלים ואורות כנוצר. וכבר נתבאר זה אצלינו בס"ה, בפרשת במדבר סיני, ב) במאמר ר"א פתח, קולה כנחש ילך וכו', הנדרש על נוקבא דז"א דאצילות הקדוש.

הגהות ומראה מקומות

ת) אות ס"ב ובדפ"י דף ר"א: א) פסחים מ"ב: מגילה ו'. ב) אות ג' ובדפ"י דף ק"ט:

ומלכותו בכ"ל משלה. ואם תחבר עוד ד' אותיות הוי"ה פשוטה העשירית אשר במלכות, שהיא בלתי נקוד, כנוצר בספר התקונין. תקון ע', אשר היא הנשמה של כל המלכות, כמבואר לעיל בדרושים הקודמים, יהיה הכל בגימטריא דעת, שהוא הדעת שלה בימי החול.

סוד הוי"ה דמלוי ההי"ן שהיא בגי' ב"ן:

ה) ואגב, נבאר סוד הוי"ה דמלוי ההי"ן, שהיא בגימטריא ב"ן. דע, כי ההוי"ה זו, היא בחי' ההוא רוחא, דאעיל דכורא בנוקבא, לעורר בה מ"ן. כמו שנתבאר בס"ה, ריש פרשת נת, דהיא לא אתערת מ"ן, עד דעייל בה רוחא דרכורא. וזהו סוד מה שאמר רז"ל (ו) אין האשה מתעברת מביאה ראשונה. והענין הוא, כי ביאה ראשונה היא, לאעלאה בה רוחא, לעורר בה מ"ן מאז הלאה כנוצר. ואמנם זאת ההוי"ה דב"ן, מורה על נוקבא דז"א, בהיותה אחר באחור, כי אז היא דבוקה עמו. אבל היא נפרדת ומתפרשת מיניה בדרועין, ושוקין, ואינם נדבקים יחד בזרועותיו ושוקיו, כמבואר אצלינו. ולכן תמצא, כי זאת ההוי"ה הוא ד' וד' אותיות, שהם: ד' אותיות מצד הזכר, וד' מצד הנקבה, להראות ענין הזרועות והשוקין שלו ושלה, שהם נפרדים.

סוד בנימין:

ובזה תבין סוד בנימין. כי הנה הידעתיך.

ומכל שכן אימא זורין, ולא נשאר בכל העשיה בשעור קומתו הראשונה, אלא א"א שבה בלבד. ואז נתקן גם עתיק יומין דקליפה העשיה, ומכל שכן א"א ואו"א זורין דקליפת דעשיה. והרי נתבאר, איך הקדושה הולכת ומתמעטת יותר ויותר, כפי סדר המדרגות, וכנגדה הקליפה הלכת ונגדלת ביותר, כפי סדר המדרגות. וזהו סוד, אמלאה החרבה, כנוצר לעיל.

דרוש קטן, בענין הדעת של הנוקבא רחל, בימי החול.

ג) ענין הדעת של הנקבה רחל בימי החול. הנה בדרושים הראשונים, נתבאר באורך ענייני הדעת של הנוקבא בחול ובשבת, ונוסיף ביאור. דע, כי יש ג' כלים בכל ספירה. והנה הדעת החיצון שבשלשתם אשר בנוקבא בימי החול, הוא הוי"ה דמלוי אלפי"ן, בבחי' אחורים הפשוטים והמליאים, העולים בגימטריא ע"ב ק"ל. והדעת הפנימי שבה, אז הוא אחורים פשוטים והמליאים דהוי"ה זב"ן דמלוי ההי"ן, העולים בגימטריא ע"ב קד"ם. ואם תחבר ע"ב ק"ל, וע"ב קד"ם, יהיו בגימטריא תי"ח. וזהו סוד פסוק, תחי נפשי ותהלךך. ונדע, כי הנוקבא נקראת נפש, וזה הדעת הוא נפש שלה. וזהו סוד פסוק, ולכל חית הארץ. (א) ואמנם אם תחבר עמהם הוי"ה דב"ן דההי"ן, יהיו הכל בגימטריא ע"ת. וזהו סוד פסוק, ואל יבא בכל ע"ת. גם נרמזה ההוי"ה דב"ן זו, במלת בכ"ל, בגימטריא ב"ן. וזהו סוד פסוק, וה' בידך את אברהם בכ"ל, (ד) בת היתה לו לאברהם ובכ"ל שמה. וזהו סוד פסוק,

הגהה

(א) א"ש: אפשר לומר, שגם הנוקבא נקרא בשם ארץ כנודע, ולכן מספר ח"ת, הוא הדעת שלה, והחיים שלה. כנלע"ד.

הנהרות ומראה מקומות

- ג) ע"ה שער השמות סוף פ"ד וסוף פ"ו. שער הכוזבות דרושי שבת בכוזנת ואני תפילתי.
 (ד) ב"ב ט"ז:
 (ה) ע"ה שער העבורים פ"ב ופ"ו. ושער מ"ן
 ומ"ד פ"ו ה' וי"ב. שער פ"ח פ"ו. שער הפסוקים:
 פרשת וירא ופרשת וישלח. לקוטי תורה וידא.
 מברש ש"ב ח"ג פ"ט.
 (ו) יבמות ל"ד.

טעם למה נוקבא דז"א נקראת דלית גדולה:

ובזה יתבאר טעם, למה נוקבא דז"א, נקראת דלית גדולה, בהיותה במקום החזה שבתפארת דז"א. הטעם הוא, לפי ששם הוא הכתר שבה, ושם מקום גדלות שעור קומתה, ואז התפארת והנצה הוד יסוד דז"א, נעשים ד' מוחין. וזהו סוד ד' גדולה, כאשר היא עומדת שם.

סוד תמר מה הוא:

(ז) ונבאר סוד תמר. והענין הוא, כי בגי' י' פעמים דין, עולה כמספר תמר. והם סוד ב' פעמים ש"ך דינים, שהם סוד ה' די' מן ה' שמות אדני' כנודע. ואם תחבר עמהם שם א"ל, יהיו בגימטריא תרע"א. כמנין אדני' במלואו. ומקור שם א"ל הזה, הוא מן ו' אלפי'ן, שיש באחור של הוי"ה דמ"ה דאלפי'ן. והנה ה' פעמים ו', הם ל', והכולל הוא א"ל. וא"ל זה נמשך, מן הוי"ה דמ"ה דאלפי'ן שביצירה, אל העשיה. גם אם תמ"ר הנזכר, שהוא י"פ די'ן, מן י' שמות אדני' כנזכר, תחבר עמהם גם ה' אלפי'ן, ויהיו י' שמות אדני', יעלו בגימטריא תר"ן, וזהו סוד ותרן לשון אלם. והענין הוא, כי ז"א נקרא אלם, שהוא ההוי"ה דמ"ה בפשוט ובמלוי דאלפי'ן, שהם כ"ו ומ"ה, יעלו בגימטריא אל"ם. והנה נוקבא דז"א, נקראת לשון אלם, בסוד תורה שבע"פ כנודע, וזו הנקבה הנקראת לשון, היא בגימטריא תר"ן כנזכר.

א"ש: מה שכתבנו לעיל, ומקור שם א"ל זה, הוא מן ששה אלפי'ן, שיש באחורים של הוי"ה דמ"ה דאלפי'ן וכו', הביאור נלע"ד לפרש כך, כי הו' אלפי'ן הנז', החמשה מהם יחשבו חמשה פעמים ו', ויחיו ל'. והפעם הא', תחשב

כי שרשו הוא מזו ההוי"ה דב"ן, ועליו נאמר ויהי בצאת נפשה כי מתה, כי ההוי"ה זו, היא המעוררת מ"ן שברחל אמו, והוי"ה זו היא הנקראת נפשה של רחל. ולפי שהוי"ה זו מורה על היותם אחור באחור זר"ן, אשר באחורים ההם הוא אחיות הקליפות, לכן קראה שמו בן אוני, על שם החיצונים הנאחזים שם. אבל אביו קרא אותו בנימין, לקשרו עם הימין, וזהו בנימין: ב"ן ימין. כי ההוי"ה הנק' ב"ן, נקשרה בימין.

טעם למה לא נקברה רחל עם יעקב

במערה:

ובזה יתבאר גם כן טעם, למה לא נקברה רחל עם יעקב במערה, כמו לאה. הענין הוא, כי כל ענין קבורה, הוא התעלמות במה שלמטה ממדרגתו. והנה לאה היא בינה, ובסוד קבורתם, יורדת ומתעלמת בבריאה. ויעקב שהוא ז"א, יורד בסוד הקבורה, ומתעלם ביצירה, ורחל שהיא מלכות, יורדת בסוד הקבורה, ומתעלמת בעשיה. ואמנם אם לא אירע ענין זה לרחל, שבלדתה לבנימין יצאה נפשה כנזכר, כבר היה אפשר להיות בהפך, שהעשיה תעלה, ותתעלם ביצירה, והיצירה בבריאה, והיו נפשותיהם מספרות יחד רוחא ברוחא. אבל לפי שדוחא דרחל, יצא בלידתה את בנימין, ולא נשאר בה ההוא רוחא, כדי שעל ידו תתקשר עם יעקב, לספר עמו רוחא ברוחא אחר מיתתם, לכן לא נקברה עמו, ונשארה בדרך, כנזכר בפסוק. אבל לאה שלא יצאה רוחא ממנה, שהיא ניתנה אליה מן יעקב בבליאה ראשונה כנזכר, לכן היה בה כח להתקשר עם יעקב אחר מיתתם, ולכן נקברה עמו במערה. והנה יעקב אחר מותו, עולה ומתעלם בבריאה עם לאה, למספרים יחד רוחא ברוחא, והבן זה.

הגהות ומראה מקומות

שער ההקדמות

שעה

אז נגדלת רחל, ונעשת פרצוף שלם, שוה בקומתה עד ראש ז"א, כי אין רחל נגדלת אם לא עד"ז כנודע, ואז הוזרת עמו פב"פ, ואז כתיב ויחדיו יהיו תמים אל ראשו, כי אז רחל וז"א הם תמים יחד, ושויים בקומתם, יען כי רחל נגבהה וגדלה עד ראשו.

ואמנם כבר הודעתוך, כי בהיות הנקבה באחור, היא דבוקה אחור באחור דבוק גמור עם ז"א, וזה לסבת, היותה נעשת מן הגבורות היוצאות ממנו דרך אחור אליה, ואח"כ ננסרת, וחוזרת פב"פ, וכפי טעם הנזכר, היה ראוי שגם בחזרת פב"פ, תחזור להתדבק בו ממש, לסבת היות אורות, החסדים ניתנים אז ממנו אליה כנודע וכמו שמצינו כי גם או"א בהיות פב"פ מתדבקים כחדא, אבל הטעם הוא, כי להיות או"א שויים בקומתם, לכן נתדבקו יחד בהשואה, כי כל איבריהם הם מכוונים זה עם זה, ולכן כחדא שריין ולא מתפרשן, ולכן זוגם תדיר, משא"כ בז"א ונוקבא, כי גם בהיותם פב"פ, אינם שויים בקומתם לזמנין כנודע, ולכן אינם דבוקים יחד, וזהו א' מן השנויים, שיש מאו"א לזו"ן, דע, כי כל הדינים כאשר הם מתפשטים והולכים, הם רעים, וכאשר השורש שלהם מאיר בהם, הם מתבטלים.

ענין ה' דמים שמטמאים באשה:

(כ) ונבאר ענין ה' דמים שמטמאים באשה, וה' דמים טהורים, הענין הוא, כי הנה נתבאר, שהה"ג ניתנים אל הנקבה בעצמה, אבל הה' חסדים, נותנם אליה ז"א בסוד הזווג, והנה הה' אחורים הפשוטים של הה' הויר"ת, הם כל אחת בגימטריא חסד, להורות: כי גם אחור הויר"ת, הם חסד ורחמים, ולכן אלו האחורים הם ה' דמים, להיותם בחי' אחורים, אמנם הם דמים טהורים, לפי שהם חסד כנזכר, אבל

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב כללי החו"ג כלל ד' וה', שער מין ומ"ד ס"ד, מבר"ש ש"ה ח"ב פ"ה, ש"ו ח"א דרוש ה', שער הכוזבת דרושי פסח פ"א, שער המצות פ"רשת תוריע ופרשת אחרי,

פשוטה לאחת, וזהו מה שאמרו והכולל א"ל, כנלע"ד.

טעם למה המוחין של נוקבא דז"א,

נעשו מן נה"י דז"א.

(ח) ונבאר טעם, למה המוחין של נוקבא דז"א, נעשו מן נה"י דז"א, ולא מן הג"ת שבו, הענין הוא, כי החסדים שבנה"י, הם אורות מגולים, ולכן נגדלים ונכפל כחם לו ולה, אבל אורות החסדים שבחג"ת, הם סתומים, ואין בהם כח לעשות מוחין בנקבה, (ט)

גם טעם למה לכתר הנקבה, הספיק חצי שלישי אור החסדים, ולכל מוח מן ג' מוחין שבה, הוצרך שלישי א' וחצי, כמבואר אצלינו, והטעם הוא, כי החסד שממנו נעשה הכתר של הנקבה, הוא אור מגולה, אבל האור היוצא אל המוחין שלה, הוא ע"י מסך, כי הנה החסד מכה במוח החכמה שבימין ועוד מכה בנצח של אימא המלבישו ועוד מכה בנצח עצמו של ז"א, שגם הוא סתום, ואין בו פתח פתוח כלל, כנודע, ולכן צריך אור גדול יותר, ממה שצריך אל הכתר שלה.

דרוש ברחל נוקבא דז"א מהיכן יוצאת:

(י) דע, כי רחל נוקבא דז"א, בתחלה יוצאת מאחור החזה של ז"א, ונמשך שעור קומתה עד סיום רגלי ז"א, וכן עד"ז יוצא יעקב מכנגד פניו של ז"א, מן החזה ולמטה, ואז נקראת רחל, יונתי תמתי תאומתי ליעקב, גם זהו סוד פסוק ויהיו תאומים מלמטה, כי יעקב ורחל תאומים יחדיו, ושויים בקומתם, בהיותם עומדים למטה מן החזה דז"א כנזכר, אמנם, כאשר רחל לוקחת גם בחי' לאה שלמעלה מן החזה,

(ח) ע"ח שער פרטי ע"מ פ"ב, ושער הפרצופים ש"ק ב', (ט) לעיל דרוש א' קטן במוחין דז"א, (י) ספר הלוקטים תרומה בפסוק ויהיו תאומים מלמטה.

דרוש קטן בענין קטרוג הלבנה

(נ) ונבאר בענין קטרוג הלבנה. הנה הלבנה היא רחל נוקבא דז"א. כי בתחלה נאצלה כנגד החזה דז"א, ושם מתחיל כתר שלה, והיא מתפשטת עד סוף עולם האצילות. ואחר שקטרגה, נטרדה משם, וידרה בעולם הבריאה, להיות שם ראש לשועלים. ולכן עתה בתפלותינו אנו צריכים לתקנה, בשתי תקונים: הא', הוא להחזירה לכמות שהיתה קודם הקטרוג, בחזה דז"א, בבחינת אהור באהור. והתקון השני, הוא להחזירה עוד אח"כ עם ז"א פנים בפנים. עוד מצאתי כתוב, וזה לשונו, מעוט הלבנה מאי ניהו, דקאמר לכי ומעטי את עצמך, היינו דכלהו מלכיות דידה, דהיו בכל תשעה ספירן. כלהו אנפילו, ונחתו לתתא בהדה, מה דלית הכי לכלהו ספירן, דכגלהו אית להו הולקא בספירן, בר מינייהו. דהא כתר כלול מכלהו, וכן חכמה, וכל די בתדה, אבל מלכות אתנשילת, וכלהו הוו תשעה בלבר. דכל מה דהיה מינה לעילא בהדייהו, נחית לתתא בהדה, ואיהו שלימו דכלהו, דבר מינה כלהו הוו תשע, דכלא דילה נחית לתתא. ומשום הכי, הויא אור חוזר, דלית לה לעילא כלום, ובעאת לאהדרא ולסלקא לעילא, והיינו דלית לה מגרמא כלום לעילא, אלא כלא לתתא בהדה. דיקא נמי, דקאמר דלית לה, ולא קאמר דלית בה. ומשום הכי בעינן לסלקא לה לעילא, דליהדרו לאתרייהו כלהו מלכיות דידה, ואיהו בהדייהו. וזה נמצא מכתבת יד הרב זלה"ה.

דרושי אבי"ע, דרוש א' כולל, מהאי"ס עד סוף כל העולמות.

(ס) דע, כי כאשר עלה בחפץ הא"ס ית"ש, להאציל, ולברא, ולצור, ולעשות, את עולמו, כלול מד' עולמות, הנקרא אבי"ע, ראה כי

אחורי הגבורות, שהם ה' פעמים אהי"ה, כ"א מהם הוא בגימטריא מ"ד, כמנין ד"ם, ולכן הם דמים טמאים, שהקליפות נאחזים בהם.

עוד דרוש אחד בנוקבא דז"א:

(ל) כבר הודעתך למעלה, בדרושי נוקבא דז"א, בדרוש ד', בענין שינוי הזמנים. וגם בדרוש הקליפות, ונתבאר שם, כי יש ז' זמנים בנוקבא כו'. ואמרנו, כי נתמעטה ונשארה זנבא למעלה, וט' הראשונות שלה ירדו למקום הקליפות, וחסרו למעלה בקדושה. וז"ס פסוק, כן משחת מאיש מראהו. וסוד פסוק, והמה כבאדם עברו ברית. והוא, כי כשנאצלו הקליפות, יצאו בבחי' ז' בלבר, ואדה"ר עשה להם פרצוף שלם, בזו"ן שבהם, ולא היה להם תחלה הארה, אלא מן הז', הזכר שית זיליה, והנקבה חד נקודה דיליה לבר, אבל עתה נעשה פרצוף שלם לז"א, וגם לנוקבא. כי עתה לקחה כל חט' שלמעלה שבקדושה, ונתחברו עם הנקודה שבה, ונעשו י'. והנה, לפי שלעולם האצילות הוא קדוש מאד, לכן לא היה תקון אל הקליפות שכנגדו, רק בזו"ן לבר, הנקראים מעשה. אבל באו"א רקליפות דאצילות, הנקרא מחשבה, אין להם שום תיקון, וזהו סוד מה שארו"ל (כ) מחשבה, רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. לפי שהמחשבה רעה דקליפה, לא נתקנה. אבל מחשבה טובה דקדושה, נתקנה. ולכן הקב"ה מצרפה למעשה. והנה בזמן הרבן בית שני, חסר מן האצילות, תקון פרצוף נוקבא דז"א כנזכר, ומן הבריאה, נחסר גם ז"א. וביצירה, נחסר גם אימא. ובעשיה, נחסר גם אבא. וכנגד זה, היה להפך בעולם הקליפות, כי באצילות הרע שבהם, נתקנו זו"ן בפרצוף שלם. ובבריאה שבהם, נתקן גם פרצוף אימא. וביצירה שבהם, נתקן גם פרצוף אבא. ובעשיה שבהם, נתקן גם פרצוף אריך שבהם.

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שעו דרוש אבי"ע פי"ג ופי"ד. שעו סדר אבי"ע פרק א', תע"ס ה"ג ט"א ב' ובשיעור ט"ז מן אות כ"ד.

(ל) לעיל דרוש ה' דרוש הקליפות ודרוש אבי"ע.
(מ) קדושי' מ': זהו בראשית כ"ח:
(נ) ע"ח שעו מיעוט הירח פ"א.

בו אור הא"ס עצמו ע"ד הנוכר, עד שם נקרא עולם האצילות. לפי שהוא אור הא"ס עצמו. אלא שהוא אחר התעבותו מעט ממה שהיה. וענין התעבות הזה, הוא מתחלק בג' חלוקות, והוא: כי הרואה אור גדול וחזק מאד, לא יהיה בו יכולת לקבלו, אם לא באחד מג' חלוקות אלו: האחד, הוא ע"י הרחקה. הב', ע"י מסך. הג', הוא ע"י שתייהם, שהוא: הרחקה, וגם מסך.

ואמנם, הכתר של עולם האצילות, מאיר בו הא"ס, אור פשוט, בלי שום אופן מהג' הנז'. כי אין בו שום הרחקה, ולא שום מסך כלל, ולכן מצינו כי הכתר נקרא א"ס, לסבה זו והבן זה. (ע) אמנם הבינה של האצילות, מקבלת אור הא"ס ע"י הרחקה. כי הנה יש בין הא"ס לבינה, ג' מדרגות, ולהיותה נרחקת מן הא"ס, יש בה כח לקבל האור. אבל ז"א אינו מקבל האור שלא ע"י רחוק, לפי שהוא מקבל אורו מן הבינה עצמה, בהיותו סמוך וקרוב לה. אמנם הוא מקבלו, ע"י דרך נקב וחלון קטן צר. ובתוך הנקב ההוא, עובר עצמות האור ממש, בלי מסך כלל. אמנם הנקב הוא צר מאד. אבל נוקבא דז"א, האור שלה נמשך אליה דרך נקב וחלון כמו הז"א, אלא שהוא ע"י הרחקה.

והרי ביארנו ד' בחי' שיש בעולם האצילות, אשר בהם יובדלו פרטי האצילות מיניה וביה. אבל הצד השווה שבהם הוא, שאין ביניהם מסך כלל, ולכן כלם נק' עולם האצילות, לפי שהא"ס אורו עצמו מתפשט בכל בחינותיו, בלי שום מסך כלל. משא"כ משם ולמטה, כי אין אור הא"ס מתפשט בהם, רק הארה הנמשכת ממנו, ועוברת דרך מסך. והוא, כי האור העליון היורד עד המסך, המפסיק בין האצילות, אל הבריאה, מכה שם בחזק במסך ההוא, וע"י אותה ההכאה, מכה אותם הי"ס ראצילות, שהגיעו עד שם, והאור שלהם הכה במסך ההוא, וע"כ נתנוצצו מהם י' אורות, ועברו דרך המסך ההוא למטה, ונעשו שם י"ס דבריא, מהתנוצצות הי"ס

לא היה כח בהם, כנ"ל בעולמות עצמם, לקבל האור הגדול שהוא הנמשך מא"ס, ולא די בתחתונים, אלא אף גם בי"ס עצמם של עולם האצילות, לא היה כח בהם לקבל האור העליון, כי ספירת חכמה, לא היתה יכולה לקבל האור העליון, אלא באמצעות ספירת הכתר. וכן עדין בכל השאר. ולסבה זו, הוצרכו לעשות כל אותם התקונים, הנז' באורא קדישא, ולטעם זה הוצרך להעשות ג"כ, בחי' התפשטות ד' עולמות אבי"ע. כי ענין ההתפשטות הזה, הוא עצמו בחי' סבת התקון, כמו שיתבאר. והענין הוא, כי הנה בכל העולמות, יש בהם בחי' עצמות, ובחי' כלים. ותחלת הכל נתפשט הא"ס, בבחי' י"ס ראצילות, בסוד כלים. כי הנה ענין התפשטות, מורה התעבות האור, והתגשמו, יותר ממה שהיה טרם התפשטות, ואלו הי"ס ראצילות, היו בחי' י' כלים, נעשים ע"י התפשטות הא"ס בעצמו, רק שהאור הוא נתעבה, ונתגשם מעט, ונעשו בחי' כלים, ע"י ההתפשטות כנוכר.

ואחר ההתפשטות הזה, אשר ע"י נעשו י' הכלים, אז נתלבש בתוכם עצמות האור של הא"ס בתוכם. וזהו סוד, ענין עצמות זכלים, הנוכר אצלינו תמיד.

והנה כאשר ההתפשטות של הכלים הנז', הגיע עד מקום הנקרא מלכות ראצילות, ראה המאציל העליון יתברך, שאם יתפשט יותר, לא יהיה כח בתחתונים, לקבל האור ההוא, ולכן כאשר נגמר מלאכת הכלי העשירי של האצילות, נעשה שם פרגוד ומסך א', מפסיק בין עולם האצילות, לשאר העולמות שתחתיו. ואז הכה אור הא"ס המתפשט למטה עד שם, והכה במסך ההוא, ומכה הכאתו ופגיעתו שם, חזר לעלות בכח ממטה למעלה למקומו, בסוד אור חזור, ואז אחר עלייתו, נגמר מלאכת הכלים של עולם האצילות.

ואחר שנגמר מלאכת הכלים, אז חזר הא"ס לירד ולהתלבש בהם, בבחי' עצמות בתוך הכלים ההם. והנה עד המקום אשר ירד והגיע

הנהרות ומראה מקומות

(ע) והכמה מקבל ע"י הכתר (ע"ח שם).

מדרגות, בכל עולם ועולם מהר, ע"ד מה שנתבאר בעולם האצילות ממש. ובזה תבין מה שאמרו בהקדמת ספר התיקונים, בדרך ג' ע"ב, די"ס דאצילות, איהו וגרמיה וחיינו חד בהון. משא"כ בי"ס דבריאה. והענין הוא, כי אור הא"ס עצמו, נוקב ויורד עד סוף הי"ס דאצילות, בלי עוברו דרך מסך, והוא מתאחד בהם. משא"כ בי"ס דבריאה, אשר אור הא"ס איננו נוקב ויורד שם, אמנם עובר שם דרך מסך. והנה בענין חלוק ד' מדרגות פדטיות, שבעולם האצילות בעצמו, כבר ביארתי למעלה, מה ששמעתי ממורי ז"ל.

עוד שמעתי ממנו דרך ב', והוא זה, כי א"א, נמשך אליו אור הא"ס בקרוב, ולא ברחוק. וגם כי בא לו האור בהרחבה גדולה. אבל אר"א, בא להם האור של א"ס בקרוב ג"כ, אמנם אינו בא בהרחבה, כמו לאריך. אמנם הוא בא להם, דרך חלון. וז"א, בא לו האיד דא"ס, ברחוק, ובדרך חלון. אמנם רוחב החלון, הבא בו האור אל ז"א, שעורו, כרוחב החלון הבא אל אר"א ממש. ונוקבא דז"א, בא אליה האור, ברחוק, ובדרך חלון. אמנם החלון הזה, שבו נמשך אליה האור, הוא יותר צר, ואיננו רחב כחלון ז"א. אבל הצד השווה שבהם, שבכל ד' מדרגות אלו הוא, שאינם ע"י מסך כלל כנו"ל. עוד יש בזה דרך ג', שמעתי מזולתי בשם מורי זלה"ה, וזה הוא, כי ג' מדרגות בלבד, יש בעולם האצילות: הג"ר, מקבלות האיר מרחוק. וז"א, מקבל האור מקרוב. אמנם הוא בדרך חלון. והנוקבא שלו, מקבלת ברחוק, ובדרך חלון. ואני לא כך שמעתי.

פ) ונחזור לבאר ענין זה, יותר מבואר. דע, כי כאשר הא"ס רוצה להתפשט אורו, בתוך הי"ס דאצילות, צריך שבתחילה יתלבש עצמותו תוך החכמה, ואחרי היותו מתלבש ומתעלם בתוכו, אז מתפשט בתוך עולם האצילות, עד סיומו. וזה, כדי שיהיה כח בי"ס

דאצילות שעל המסך. ועד"ו ג"כ, התנוצצו הי' כלים די"ס דאצילות, ומהם נעשו י' כלים למטה דבריאה. נמצא, כי מי"ס דעצמות האורות דאצילות, נעשו י"ס של עצמות דבריאה. ומהי"ס דבחי' הכלים דאצילות, נעשו י"ס של כלים דבריאה. והכל דרך מסך. ועד"ו, נעשה מסך אחר בין הבריאה ליצירה, ומכח ההכאה והתנוצצות י"ס דבריאה, בבחי' עצמות וכלים, נעשו י"ס דיצירה, תחת המסך דבריאה, בבחי' עצמות וכלים. וכן עד"ו, נעשה מסך בין היצירה לעשיה ומכח הי"ס דיצירה, נתנוצצו הי"ס דעשיה, בבחי' עצמות וכלים.

ובזה יתבאר לך טעם, כי אחר שהכל נשתלשל מאור הא"ס, עד סוף העשיה. למה נתחלקו לר' עולמות אבי"ע. ובמה יתחלקו זה מזה. אבל הענין מובן עם הנזכר, כי בין כל עולם ועולם, יש מסך ממש מבדיל בין זה לזה, והאורות משתנים מזה לזה, בהיותם עיברים דרך מסך. ואין שום עולם מהם נדמה לחבירו, ובזה יבדל כל עולם מחבירו.

עוד יש הבדל א', מן האצילות לבדו, לכללות ג' עולמות האחרים, והוא, כי האצילות אור הא"ס נוקב ויורד בו, כמו שהיא. עד סוף כל האצילות, בלי שום מסך כלל. אבל חלוק פרטיו הוא כנו"ל, שהוא הרחק מקום, או שעור רוחב החלון, אשר בו עובר האור, אם רחב אם צר. אמנם, אינו בפרטיו שום מסך כלל. משא"כ בשאר ג' עולמות בי"ע, כי כל האורות שלהם עוברים דרך מסך כנו"ל, אמנם יש הבדל באלו הג' עולמות בין זה לזה, והוא, כי עם היות הצד השווה שבהם, שכלם הם מקבלים אורותיהם דרך מסך. אמנם הבריאה נעשת, ע"י מסך א'. והיצירה ע"י ב' מסכים. העשיה ע"י ג' מסכים.

דע, כי בענין הפדטות שיש בכל עולם ועולם מאלו הד' עולמות, הם שונים. כי כמו שיש ד' מדרגות באצילות לבדו. כן יש ד'

הגהות ומראה מקומות

בית חדש. תע"ס שיעור ט"ו מן אית כ"ד עד אות מ"ב. ועיין בע"ה שער סדר אצילות למהרח"ו שער ג' פ"א.

פ) ע"ה שער דרישי אבי"ע פרק י"ג ושער סדר אבי"ע פ"ב. מבר"ש ש"ו ח"ב פ"א. ספר הלוקטים פרשת תצא סימן כ"ב בפסוק כי תבנה

התיקונין, ובמקומות אחדים מן הספר הנזכר, כי אימא עילאה, מקננת בכרסייא. ושית ספידאן מקננן ביצירה. ומלכות, מקננא בעשיה, הבן זה היטב.

ונמצא כפי זה, כי כאשר עלה ברצון הא"ס, להאציל עולם האצילות, נתלבש בתחלה, בחכמה שבעולם העליון, שעל עולם האצילות. ואחר שנתלבש בה, אז נתפשט, ונתלבש תוך הכתר והחכמה של עולם האצילות עצמו, ונכנס האיר בהם. אבל לא הוצרך לשגם יתלבש עוד תוך הבינה שבאותו עולם שלמעלה מהאצילות, רק בחכמה לבר, וע"י נכנס, ומאיר בכתר וחכמה שבאצילות עצמו, והנה זה היה מספיק, למה שרצה להאיר בכתר וחכמה דאצילות. אמנם כאשר רצה להאיר בשאר החלקים, שמן הבינה דאצילות, ועד סופו, אז פשיטא, שהוצרך להתלבש גם בבינה דאצילות, לפי שאי אפשר שזו"ן דאצילות יקבלו אורם, אם לא ע"י הבינה, כנודע. אמנם מה שאנו אומרים, שכל עולם האצילות, מקבל אור הא"ס ע"י התלבשות אותה החכמה העליונה הנז' בלבד ולא יותר, הענין הוא, כי לא שימשה הבינה דאצילות, רק למעבר בעלמא, כי דרך בה עובר אור הא"ס, המלוכש בחכמה העליונה, ומאיר בזו"ן דאצילות. אמנם אין הבינה דאצילות, נעשת מסך סתום, לשיעבוד האור הנזכר דרך המסך. אמנם יש בה חלון פתוח, אשר דרך בו יורד האור לזו"ן. ונמצא, כי האמת הוא, שאין אור זו"ן יורד אליהם, אם לא ע"י בינה בהכרח, אלא שהאור הזה עובר בה דרך מעבר בלבד, ואינו משתנה כלל, כיון שאין שם מסך מפסיק.

וזכור הקדמה זו, למה שתמצא בספרי המקובלים, כי פעמים כאשר האור יורד מספידה אחת לחבידתה, יורד האור כמו שהוא, ואינה משמשת דק מעבר. ולפעמים מתערב האור בה, ומשתנה, ואח"כ יורד למטה. ויובן זה בהקדמה הנז'.

ונמצא א"כ, כי כיון שאין אור הא"ס יורד דרך מסך הבינה אל זו"ן, א"כ אין זה נק' התלבשות, כיון שאין שם מסך כלל, ואם כן אור הא"ס עצמו, בהיותו מלוכש בחכמה

דאצילות לקבל אורו החזק, ע"י שנחלש מעט, ע"י הלוכש הנזכר. ואם לא היה בתחלה מתלבש תוך חכמה הנז', לא היה יכולת בשום ספירה מהי"ס דאצילות, לקבל אורו, בהתפשטו בתוכו. וזהו סוד, כלם בחכמה עשית, כי כל הי"ס דאצילות, כלם עשאם הא"ס, ע"י התלבשו בחכמה העליונה, והיא נעשת מסך בין הא"ס אל האצילות.

האמנם צריך שתדע, כי חכמה זו אינה החכמה שבי"ס דאצילות, כי זה לא יתכן, שיתלבש הא"ס בתחלה בתוכה, ואח"כ בכתר. אבל ביאורו הוא: במה שהודעתין, ענין דרושי א"ק לכל קדומים, בסוד כי גבוה מעל גבוה שומר, כי כמה עולמות יש, למעלה מן עולם האצילות. ובאותה החכמה, אשר בעולם שעל האצילות, שם נתלבש, וע"י נתפשט אח"כ, בעולם האצילות. והוא ע"ד מה שנבאר עתה, בשאר ג' עולמות ב"ע.

ואמנם כשהא"ס רצה להאיר בעולם הבריאה, אז הוצרך, שגם מלבד מה שנתלבש בתחלה בחכמה העליונה שלמעלה מעולם האצילות, כדי להאיר באצילות, עתה הוסיף לבוש א' על הלוכש הראשון, ונתלבשה החכמה העליונה הנז', בבינה של האצילות עצמו, ובהיות הא"ס מתלבש תוך שתייהם, אז הוא מאיר בי"ס דבריאה.

ובזה תבין מה שכתבנו לעיל, כי האור עובר מהאצילות אל הבריאה, דרך מסך. וענין המסך הזה, הוא מה שאמרנו עתה, כי מן הבינה דאצילות, נעשה מסך לעבור האור דרך בו אל הבריאה.

וכן ע"ז, כדי להאיר בי"ס דיצירה, הוצרך להוסיף עוד לבוש ומסך אחר, והוא, כי גם בינה דאצילות, מתלבש בנ"א דבריאה, ואז, ע"י ג' לבושים אלו, מאיר הא"ס ביצירה. וענין המסך שבין בריאה ליצירה, הוא לבוש הנז', שנתלבש בת"ת דבריאה.

וכדי להאיר בי"ס דעשיה, הוצרך להוסיף עוד לבוש ומסך אחר רביעי, והוא, שגם הנ"א דבריאה, מתלבש בנוקבא דז"א דיצירה. וע"י ד' לבושים אלו, מאיר הא"ס בעשיה.

וזהו סוד מה שאמרו בהקדמת ספר

אחרונה שבבריאה, גם היא מקבלת אור הבינה דאצילות עצמה, כשאר מדרגות הבריאה, דוגמת מה שביארנו באצילות.

וכעד"ו בפרטות היצירה מינה וביה, כי כולם מקבלים אור ז"א דבריאה עצמו, ואין העליונים דיצירה, משמשים אל התחתונים, רק למעבר בעלמא, וכעד"ז הוא, בפרטות העשיה מינה ובה, כי הא"ס אחר התלבשו בחו"ב דז"א, מתלבש ג"כ בנוקבא דיצירה, יעל ידה מקבלת כל העשיה, והעליונים שבה, אין משמשים אל התחתונים שבה, רק למעבר בעלמא כנוכר, וזהו סוד מ"ש בספר התקונים, ו' ספירן מקנן ביצירה במטטרון, ואימא תתאה, מקנא בעשיה.

כלל העולה, כי עולם האצילות, מקבל אור חכמה עליונה, שלמעלה מעולם האצילות בלבד. לפי שהחכמה היא נעשת מסך מבדיל בין הא"ס, ובין עולם האצילות, ועולם הבריאה, מקבל אור בינה דאצילות בלבד, אחר אשר נתלבש בה הא"ס, והחכמה העליונה, וע"כ לא יחשב כאן, רק אור הבינה לבד, אחר אשר היא נעשת מסך מבדיל לגמרי, בין החכמה העליונה, אל הבריאה, ועד"ו מקבל עולם היצירה, מז"א דבריאה בלבד עצמו, לסבה הנז', וכן עולם העשיה, מקבל מנוקבא דיצירה עצמה בלבד, לסבה הנז'.

וכבר נתבאר הטעם למעלה, למה הוצרכו כ"כ מסכים ומלבושים, ואמרנו, כ"א לא היה אור הא"ס מתלבש באלו הלבושים, לא היו העולמות כלם, יכולים לקבל אור הא"ס הגדול, רק שכל עולם ועולם כפי כחו, כך ימעטו מסכיו, כי האצילות יספיק לו מסך א' בלבד, וגם שהוא מסך זך מאד, כי הוא מן החכמה העליונה כנו"ל, ועד"ו בשאר העולמות, עד שנמצא, כי עולם העשיה הגרוע מכלם, הוצרכו לו ד' מסכים, ולא עוד, אלא שרוב המסכים ההם אינם זכים, ובפרט המסך האחרון, שבין יצירה לעשיה, שנעשה מן הנקבה תתאה דיצירה.

הנה בזה תבין, מ"ש בסה"ז, כי ד' עולמות אבי"ע, נרמזים בד' אותיות הו"יה: י באצילות, ו' בבריאה, ו' ביצירה, ה' בעשיה, והענין

עליונה בלבד, הוא המאיר ממש תוך זרין דאצילות, והרי נתבאר היטב, איך בעולם האצילות נאמר, כלם בחכמה עשית.

ואמנם להאיר בבריאה, הוצרך שהא"ס יתלבש עוד גם בבינה דאצילות, וזו הבינה נעשת מסך ב', סתום לגמרי, למטה בסוף האצילות, כמבואר אצלנו, בברכת מלביש ערומים, וע"ש. דרך המסך הזה, מקבלים אורם הי"ס דבריאה, אפילו הכתר והחכמה אשר שם, ונמצא, כי האצילות, הוא מקבל אור החכמה, לפי שהא"ס מתלבש בתוכה, וא"כ אינו נחשב, רק כאלו מקבל מהחכמה, אבל הבריאה, מקבלת אור הבינה, לפי שהא"ס והחכמה מתלבשים בבינה, ונמצא, כי אין הבריאה מקבלת, רק מן בינה בלבד.

וזהו סוד מה שכתבנו לעיל בשם ספר התיקונים, כי אימא עילאה מקנא בכרסיא, כי הבריאה הנק' כסא הכבוד, מקבלת האור מן הבינה לפי שהיא נעשת מסך מבדיל בין הא"ס והחכמה, אל הבריאה.

והנה קשה כפי זה, דא"כ נמצא, כי כל מדרגות הבריאה וזרין דאצילות שוות, ואין הפרש בין זרין דאצילות, אל הבריאה, שהרי כלם מקבלים האור מן הבינה כנו', והתשובה היא, כי כבר ביארנו למעלה, שהבינה דאצילות, אינה משמשת לזרין, דק למעבר בלבד, ואינה נעשת מסך לגבי ידיהו, והנה הם מקבלים אור החכמה העליונה בעצמה, כמו שביארנו, על פסוק כלם בחכמה עשית, משא"כ בעולם הבריאה, כי כלו מקבל האור מן בינה עצמה, שהרי היא נעשת מסך גמור מבדיל, בסוף עולם האצילות כנו"ל.

ודע, כי המסך הזה, הנה הוא נעשה מבחי' החיצונית, של הכלי דבינה דאצילות, וע"כ הוא עב וגס, ואין האור עובר בו, כמו שהוא למעלה, וכעד"ו, הם שאר המסכים, שבין כל עולם ועולם, וזכור זה.

והנה, כמו שנתבאר בעולם האצילות, כן הוא בעולם הבריאה, כי גם האור שנמשך לה אל נוקבא דז"א דבריאה, אעפ"י שנמשך לה דרך ז"א דבריאה, איננו נעשה מסך, רק משמש למעבר בלבד, ונמצא, כי אעפ"י שהנוקב,

דרך זה בשאר פעולות הדברים. ונרחיב הענין בזה יותר, ונאמר, כי הנה מצאנו שהמחשבה עם הפעולה באות כאחד, כי הנה כאשר האדם אוכל, לא יצרך לחשוב בתחלה, איך ילעוס המאכל, ואיך ינוע שיניו, ואיך יבלע המאכל, ואח"כ יאכל המאכל ההוא. אמנם המחשבה מתפשטת בתוך האיברים שבהם אוכל, ונמצא המאכל והמחשבה נגמרים ובאים כאחד ביחד. ועל דרך זה, עולם האצילות, נקרא עולם המחשבה, לפי שהא"ס המאיר בו, איהו וגרמיה חד, כמו שביארנו לעיל, בספר התקונין, והענין הוא, כי הנה הא"ס, בהיותו מתלבש בחכמה עליונה, הנקראת מחשבה, מתפשט בתוך מדרגות האצילות ממש, ואז מחשבה ומעשה שבאצילות, הכל הם דבר אחד, ברגע אחד, בלתי שיקדים זה לזה. וזהו סוד אומרו, איהו וגרמיה חד בהון, כי הוא עמהם דבוק ביחד, והוא הנקרא מחשבה, איננו מקדים אל מעשה האצילות, כי הכל נעשה ביחד.

אבל עולם הבריאה, אינו כך, ואיננו דומה כדמיון האדם עם מחשבה עצמו. אמנם יתדמה, כשני אנשים יחד, או כמלך עם עבדיו, כי כאשר ירצה המלך לצוות לעבדו, שיעשה לו פעולה פלונית, לא יספיק במה שתתפשט מחשבתו תוך גוף עבדו, אבל יצטרך להוציא בפיו דבור גמור, ולצוות לעבדו על המעשה ההוא. וכך הוא בעולם הבריאה, כי הדבור אשר יצטרך האצילות שהוא המחשבה, לדבר אל הבריאה, הוא בחי' הכאת האורות דאצילות, במסך שעל גבי הבריאה, כי הכאת הכלים דאצילות במסך, הוא בחי' הפה, המכה במסך,

הוא, כי האצילות, מקבל אורו מן חכמה העליונה כנז"ל, ולכן נק' י', והבריאה מקבלת מן בינה דאצילות, ולכן נק' ה', היצירה מן ז"א דבריאה, ולכן נק' ו'. והעשיה מנוקבא דיצירה, ולכן נק' ה' תתאה. (א)

גם תבין, מה שאמדו בס"ה, כי האצילות נקרא מחשבה, והבינה, נקראת דבור, ונקראת רצון, והענין הוא, כי כאשר נתפשט הא"ס, הנה בתחלה נתהוו, בחי' הכלים, של י"ס דעולם האצילות, ומה שהיה גנוז בכח, יצא לפועל, בסוד כהדין קמצא דלבושיה מיניה. ואח"כ תגר הא"ס לשוב להתעלם במקורה, פחמת היות הכלים עבים וגסים כפי ערכו. ואח"כ מהכאת הכלים דאצילות במסך שתחתיו, נתנוצצו י"ס דבריאה, בבחי' עצמות. ועל דרך זה היה מן הבריאה אל היצירה, ומן היצירה אל העשיה כנז"ל באורך.

והנה כבר ידעת, כי י"ס דאצילות, או דבריאה יצירה עשיה, נחלקים לה' בחי', והם: כחבת"מ, והם הנקראים בשם: א"א, ואר"א, וזר"ן, וכל ה' מדרגות נקראים אדם אחד דאצילות, או דבריאה, יצירה, עשיה, וכל אלו ה' מדרגות, מתנועענות, ע"י מחשבה אחד, כדרך אדם אחד, כלול ממה מדרגות ואיברים חלוקים, וכלם מתנועענים על ידי מחשבתו, ואין צריך ששום אבר מאיברי האדם, ידברו לו, ויצוהו לעשות מלאכתו.

המשל בזה, כאשר ירצה האדם ללכת אל איזה מקום, איננו צריך לדבר אל רגליו, לצוותם שילכו שם, אמנם בעלות הדבר במחשבתו, תכף רגליו הולכות מאליהם, ועל

הגהה

ההוי"ה העולה ס"ג, בסוד אימא מקננא בכרסייא, ואות ו', ביצירה, בבחי' הוי"ה דאלפ"ן, העולה מ"ה, בסוד ו' ספירן מקננן ביצירה, ואות ה', בעשיה, בבחי' הוי"ה דההי"ן, העולה ב"ן, בסוד מלכות מקננא באופן, ע"כ גם בזה תבין, מ"ש בסה"ז בפרשת פקודי, דף רס"ב ע"ב, בענין: מחשבה, ורעותא, וקלא, ודבורא, ועיין במה שביארנו אנחנו שם במאמר ההוא, איך רומז אל ד' עולמות אבי"ע.

(א) (א"ש: ראיתי לסמוך כאן דרוש קטן, שקושר עם האמור, אעפ"י שכבר העתקתי אותו בדרושים הקודמים, ד' נ' ע"א של ביאור ההוי"ה של ד' אותיות בכמה דרכים. וז"ל, דע, כי ד' אותיות יהו"ה, מתחלקות בד' עולמות אבי"ע, כיצד: אות י' באצילות, והיא בבחי' הוי"ה דיודי"ן, העולה ע"ב, הנקרא חכמה בסוד כלם בחכמה עשית, הנאמר על האצילות כמבואר במקומו, ואות ה', בבריאה, בבחי'

ודע, כי סוד ב' מיני זווגים האלו: האחד, הוא סוד זווג אר"א עילאין. והב', הוא זווג ישסר"ת. כמבואר אצלנו במקום אחר. אמנם פה אנו מדברים בדרך נסתר להעלים עומק ענין זה, ואתה תשכיל ותבין מעצמך, והנני חוזר לדבר לך ענין נסתר. דע, כי כאשר אימא רובצת על הבנים, בסוד ס' סתומה כנודע, אשר אז מתפשטת בתוך ז"א. הנה אז גם אבא אם ירצה להזדווג עמה, צריך שירכין וישפיל ראשו למטה, כדי שיוכל להזדווג עמה, בהיותה למטה. ואמנם זווג הראשון, ודאי שהוא בתכלית העלוי במאד מאד, כי אז הזווג שלהם הוא, בהיותם לבדם, בלתי שיתלבשו תוך זולתם כלל, ולכן הנולד והמתהווה מן הזווג ההוא, הוא בחי' צלם המוחין, אשר מורישים לבניהם זו"ן ראצילות, כדי שעל ידי המוחין ההם, יהיה תוספת יכולת בבנים עצמם, להוליד נשמות בני אדם, שהיא בחי' מעולית מבחי' המלכים כנודע.

אמנם הזווג הב' של אר"א ראצילות, אשר בו ב' גרעונות: האחד הוא, כי עתה ירדו למטה ממקומם. והב', שהוצרכו להתלבש תוך זו"ן. וע"כ כמעט שהזווג ההוא גרוע, בבחי' זווג זו"ן עצמם ראצילות, וההפרש שביניהם הוא דבר מועט. ולכן תמצא, כי אין כח בזווג זה, להוליד מוחין לזו"ן ראצילות, אלא לצורך הבריאה, אשר למטה מהם. והענין הוא, כי הנה בהיות האם רובצת על האפרוחים, אז מתפשטים נה"י שלה בכל קומת ז"א כנודע, ואז רגליה חונים ודורסים על גבי המסך שבין האצילות לבריאה, וכאשר היא יולדת הוולד ההוא, אינו חוזר לעלות למעלה עד ראש ז"א.

והקול והרבור היוצא מן הפה, הוא עצמות האורות של הא"ס, בכלים ראצילות, היוצא מן הפה, שהם הכלים המכים זב"ז, שפה עם שפה, ושיניים עם שיניים. וכן על דרך זה, וע"י כך, יוצאות הנצוצות אל הבריאה כנו"ל. וכבר ידעת, כי זה המסך שעל הבריאה, נעשה מן הבינה ראצילות כנו"ל. והנה הבינה נקראת פה בכל מקום, כנודע שממנה יוצא הקול, שהם זו"ן ודי בזה. (א)

דרוש ב', על הנז"ל, בענינים מחולפים בדי' עולמות הנז"ל:

צ) ועתה אנו צריכים לבאר, עניינים מחולפים, שיש בין כל עולם ועולם, מד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. וקודם לזה, צריכים אנו לבאר הקדמות וכללים, אשר בהם סבת היות התחלפות, בין כל עולם ועולם מהם.

דע, כי שני מיני זווגים יש באר"א דעולם האצילות. וכן בזו"ן ראצילות יש שני מיני זווגים, ונתחיל באר"א. דע, כי זווג הראשון שיש אל אר"א ראצילות הוא, כאשר עומדים למעלה במקומם המיוחד להם, אשר אז הם שוים, וגם הם גבהי הקומה, כפי שעור הראוי להם. הזווג השני הוא, בהיותם קצרי הקומה, שהוא בהיותם למטה ממקומם הראוי להם, שהוא בזמן היות האם רובצת על בניה, אשר אז מתלבשים נה"י דאימא, תוך רישא דז"א, לתת לו מוחין, כנודע כי אז צריכה אימא להשפיל ולהרכין עצמה למטה, כדי להתלבש תוך ז"א.

הגהה

(א) א"ש: הדרוש הזה נכתב באורך בדרוש סוד תקיעת השופר, ומצאת שם כי תדרשנו, למה הבינה נקרא פה, ע"כ. ולכן בי"ס דבריאה אין האין סוף חד בהין, כמו שהוא באצילות.

הגהות ומראה מקומות

צ) ע"ה שער מ"ז סדר אבי"ע סוף פרק ב' ופרק ג'. שער הזווגים ס"א. תע"ס שיעור ט"ז מן אות קצ"ד עד אות רי"ט. ספר הלקוטים תצא.

מוחין. הנה זווג זה תמיד, נקרא בחי' קן וקינון, כי היא מקננת לצורך הבנים. וג' בחי' הנוז, הם סוד ג' שמות הנזכר בפסוק, הם: ביצים, אפרוחים, או בנים, שהם: עיבור, ויניקה, ומוחין, כמבואר אצלנו, ועי"ש.

ואמנם כפי מה שביארנו, באומרו מקננא בתלת ספירן, וצריך עיון, כי היה לו למימר מקננא בתרין ולא בתלת, כי אימא מקננא בחבור תרין ספירן, שהם כתר וחכמה, ולכאורה היינו יכולים להשיב, דהכי קאמר, מקננא בג' ספירן, ואימא עצמה חדא מינייהו. אבל שרש הדברים הוא במה שביארנו לעיל, כי בהיותה רבוצה על הבנים, הנקראים קינון, או איננה רק התבונה, ולא הבינה עילאה, ונמצאת התבונה נקראת אימא, המקננא בבריאה, בג' ספירן עילאין ממנה, שהם כח"ב העליונה.

ובזה יובן, מה שלא אמרו כי ג' ספירן מקננן בבריאה, אלא אימא וכר, פירוש: כי התבונה בהיותה נקראת אימא, שהוא בזמן היותה רובצת על זרין, היא לבדה מתפשטת ומתלבשת בתוך זעיר אנפין, ומאידה ומקננא בכרסיא, שהיא הבריאה, וזה בכח הג' ספירן כח"ב עילאין, המאירים בה בתבונה, ומכח זו ההארה שמקבלת מהם, היא מקננת בבריאה, אמנם הג' ספירן עילאין עצמם, אינם מקננות בבריאה כנוזל, אמנם מתלבשות תוך התבונה, וגם כי המוחין הניתנים אל הבנים שלה, אינם רק מן התבונה לבדה, אשר היא מתפשטת ומתלבשת בתוכם בבחי' מוחין פנימיים, וגם היא רובצת עליהם, שהוא בחי' היותה להם בסוד מוחין מקיפים, והבן היטב מלת רביצה מה עניינה, כי הוא בחי' אר"מ של המוחין, וכוזר זה, גם בזה תבין, היות התבונה נקראת קו ירוק, המקיף את כל העולם, שהוא זרין הנקראים עולם, ורע, כי פה שמעתי מזולתי בשם מורי זלה"ה, והענין הוא, כי הזווג השני של אר"א, הוא, כי אז אבא נכלל בחכמה של ז"א, ואימא נכללת בבינה דנוקבא דז"א, וכל זה הוא בסוד תוספת נשמה בהם, ואז מזדווגים שם אר"א עי' זרין, וכל זה לצורך אבא ואימא של בריאה, כנזכר לעיל.

להתלבש בו בסוד מוחין, אמנם יורדת למטה מן המסך שהוא אל עולם הבריאה, ומתלבש בסוד מוחין באר"א של הבריאה, כדי שאר"א יהיה להם תוספת ויכולת להזדווג יחד שניהם, ולהוליד מוחין, להנחיל ולהוריש לבניהם, שהם זרין דבריאה, ועל ידי מוחין ההם יזדווגו זרין דבריאה, ומולידים נשמות של מלאכים דעולם היצירה, אשר שם הוא מדור המלאכים ביצירה כנודע.

ואל סוד הזווג הב' הזה, הוא מה שרמזו בספר התקונין, באמרם, אימא מקננא בכרסיא, שהוא בהיות אימא דאצילות מתלבשת בז"א, ורגליה נוגעות במסך שעל עולם הבריאה, הנק' כסא הכבוד, ושם היא כאירה כנזכר, והענין הוא, כי הכתר דאצילות, הנה הוא מתלבש בחכמה, וחכמה בבינה, ואז הבינה מאירה בבריאה, על דרך הנוזל, ונמצא, כי ג' ראשונות דאצילות, ונוסף גם הוא אפילו הא"ס המתלבש בכתר, כלם מאירים בבריאה, אלא שאין האור שלהם ניכר, זולתי אור בינה לבדה, להיותה היא נעשת מלבוש ומסך אליהם, וזהו שאמרו שם, דאימא עילאה בג' ספירן מקננא בבריאה, פירוש: כי בהיות ג"ס ראשונות דאצילות מתלבשות בבינה, אז היא מקננת בבריאה.

ואמנם לשון קן שהזכיר, באומרו מקננא, ולא אמר יתבא בכרסיא, לפי שלשון ישיבה, הוא ענין תמיד, אמנם מקננא, הוא לפרקים, כי בזמן שהעופות רוצים להזדווג, להוליד בנים, אז עושים קן, להשמר בתוכו, מפני העופות הדורסים, להגן על בניהם, ורמזו אל בחי' זווג הב' שהוא לפרקים ואינו העיקרי, כי איננו רק לפרקים, כמו שאמר הכתוב, כי יקרא קן צפור וגו', שהוא דרך מקרה, פרט למזומן, כמו שנתבאר אצלנו במצות שלוח הקן, ועי"ש היטב, ובהיות זה הזווג שלפרקים הנקרא קן, אז הוא לצורך הבריאה ולא לאצילות, וזה אומרו מקננא בכרסיא, כי היותו בסוד קן, אז הוא לצורך הכרסיא.

ורע, כי כל הזווגים שהם לצורך הבנים, בין שיהיו לבחי' זמן העיבור, או זמן הלידה, או לזמן היניקה, או לזמן הגדלות, הנקראים

והענין הוא, כי הנה הכתוב אומר, שארה כסותה ועונתה לא יגרע. והנה ג' אלה, כלם נמצאים בעולם האצילות. ובעולם הבריאה, חסר משם עונת הנשמות של הצדיקים, אבל יש עונת לנשמות המלאכים. וכיצירה, חסר העונה לגמרי. ובעשיה, חסר גם הכסות, ואין שם רק שארה בלבד.

ק) ונבאר עניינם היטב. הנה נתבאר, כי ב' זווגים הם באר"א דאצילות, כנו"ל. והנה הראשון, הוא בחי' פנימיות, שהם ג"ר של אר"א, כנזכר אצלינו היטב, בדרוש שמע ישראל דשחרית, ע"ש הטיב מאוד, וזה נקרא זווגא שלים. ולכן תועלת הזווג הזה הוא, להנחיל מוחין אל זר"ן בניהם, שיזדווגו גם הם, ויולידו נשמות חדשות ממש אל הצדיקים, הנק' פנימיות העולמות.

אבל זווג הב', הוא של ישטר"ת, שהם ז' תחתונות דאר"א, שאינם מוחין ממש שלהם, ולכן נק' חיצוניות אר"א. אבל עכ"ז, כל כללות אר"א, אפילו הו' תחתונות שלהם, נקראים מוחין, בערך זר"ן. כי אר"א, כל גופם נקרא מוחין של האצילות. אמנם הג"ר שבהם, הם המוחין של המוחין, והם פנימיות המוחין. אבל ז' תחתונות שבהם, שהם ישטר"ת, הם הגוף של המוחין, והם חיצוניות המוחין. ולכן בהיות הזווג הב' הזה, הנקרא חיצוניות המוחין, שהוא בחי' ישטר"ת, אז איננו רק לצורך אר"א דבריאה שהם יזדווגו, וינחילו מוחין לזר"ן דבריאה. שיוולדו נשמות המלאכים, הנק' חיצוניות העולמות, וזכור הקדמה זו היטב, כי בה תבין. כמה דרושים גדולים בחכמה זו.

ונמצא, כי כיון שהארת זוג אר"א, הנק' מוחין דאצילות, מגיע עד הבריאה, יש שם עונתה, לצורך החיצוניות, שהם נשמות חדשות ממש, של המלאכים, לפי שגם הבריאה היא מלבוש חיצוניות אר"א, כנודע כי אימא בג' ספירן, מקנא בכרסיא, והיא מוחין, כדמיון אר"א, שהם מוחין האצילות. אבל היצירה

ונחזור לענין, כי התבונה הנקראת אימא, מקנא בכרסיא, בכח הארת ג' ספיראן עילאין בה, והנה נמצא כפי זה, כי אור הבריאה גדול במאוד מאוד מן היצירה והעשיה. גם פשוט הוא, שכמו כן יש הפרש גדול, בין האצילות אל הבריאה. וזה ביאור ענין הפרשם: הנה באצילות, אור ג"ס ראשונות עצמם, מאיר בזר"ן דאצילות, בלי שיתלכשו בבינה כנו"ל. ולכן יש בזר"ן יכולת בזווג שלהם, להוליד נשמות הצדיקים, אשר הם פנימיות העולמות. כמבואר אצלינו, וכמו שיתבאר לקמן בדרוש זה. אמנם עולם הבריאה, המקבל אור ג"ר דאצילות, אלא שהוא בהתלכשותם תוך בינה דאצילות, לכן יש בבריאה כח, להוליד נשמות ממש, אלא שהם נשמות המלאכים של יצירה. וידעת, כי המלאכים הם חיצוניות העולמות, כי כמו שזר"ן דאצילות, אין להם כח להוליד נשמות הצדיקים, הנק' פנימיות של העולמות, אם לא ע"י המוחין הניתנים להם מן אר"א, כי אז זווג זר"ן נקרא זווג שלם. וכן הבריאה, כאשר אור ג"ר דאצילות יאירו בהם, יהיה בהם כח להוליד נשמות ג"כ, אלא שהם נשמות מלאכים בלבד, לסבה הנז'. אבל יצירה ועשיה, שאין אור הג"ר דאצילות מגיע בה, אפילו ע"י התלכשותם בבינה כנו"ל, אין בה יכולת להוליד נשמות כלל, אף לא לבחי' מלאכים, כי אין שום הולדה בעולם, אלא בכח המוחין העליונים, שהם אר"א דאצילות, הנקרא מוחין אמיתיים ממש. ואמנם היצירה, אין בה בחי' מוחין האלו, ומכש"כ בעולם העשיה הגרועה מן היצירה, כמו שיתבאר.

ונחזור שנית לפרש היטב, ההפרש שבין ר' עולמות אלו, בין זה לזה. הנה אחר שביארנו כי א"א להוליד נשמות חדשות, אלא ע"י המוחין העליונים שהם אר"א דאצילות, הנק' מוחין באמת, ולא בהשאלה. ולכן עד מקום שמגיע הארת זוג אר"א דאצילות, יש שם בחי' הולדה דנשמות חדשות, אבל משם ואילך לא יש.

הנהות ומראה מקומות

ק) ע"ה שער הזווגים פ"א שער מ"ז סדר אבי"ע סוף פ"ד ופ"ה. תע"ס שיעור ס"ז מן אות ככ"ח עד אות קנ"ד.

ר"ק, שהוא שער שלם של ז"א. ומן הזווג הב' דלא שלים, נמשך חיות אל העשיה, לבחי' ג' כלילן בג' בלבד, כמו שיתבאר לקמן.

והנה זה החיות והשפע הנמשך אשר זכרנו, הוא הנזכר בפסוק, בלשון שארה, שהוא המזון. כי בענין זה, שוים היצירה והעשיה. אמנם מה שנתוסף ביצירה יותר מן העשיה, הוא ענין כסותה. והענין הוא, כי הכסות מורה, על חיות אל עולם היצירה, כסות מן עולם אחר המכסה עליו, הוא עולם העשיה, המכסה את היצירה, כי העולם התחתון הוא מכסה לעליון, ומלבישו, שלא יתגלה אל התחתונים. כי כן היצירה מכסה על הבריאה, והבריאה על האצילות. וכן ביצירה, יש עולם א' למטה ממנו, אשר הוא מכסה עליו, והוא עולם העשיה.

והענין הוא, כי יש אל היצירה, ב' מיני חיות ושפע: הא' לצורך עצמו, ונקרא שארה. והב' הוא לצורך העשיה, המכסה אותו, ונק' כסותה. משא"כ בעולם העשיה, שהוא התחתון שבכל העולמות, ואין תחתון ממנו שיכסה אותו, ולכן איננו צריך חיות לצורך כסותה, אמנם חיות לצורך עצמו בלבד, והוא הנקרא שארה. וזהו סוד לשון שארה, המכונה אל המזון, כי הוא לשון שירים שיורים, כי באצילות כל הבחי' שבו, הם פרצופים שלמים. ובבריאה, יש שלימים, ושאינם שלימים. וביצירה יש בו חסרון יותר מזה, כמו שיתבאר. אבל בעשיה, לא יש בה תקון גמור בפרצופיו, אמנם מה שנשתייר לה, הוא בחי' הראשונה הגרוע מכולם, שהוא סוד חיותם ג' כלילן בג', הנקרא אצלינו בחי' עיבוד ראשון. לפי שתועלת הנמשך מן הזווג הנעשה לצורך בחי' זו, איננו מספיק רק לצורך הכרחי, של חיות ומזון בהם עצמם, בבחי' שער המצטרך אל חיות ומזון העובר שבמעיי אמו ולא יותר. ואמנם כי ענין הכסות הזה אשר ביצירה, הוא בבחי' הכלים של עולם העשיה, לא בבחי' העצמות שבהם.

ודע, כי ענין שארה זה, הוא הנרמז בכתוב, באומרו והיה שארית יעקב בגויים. כי הוא בחי' השיריון, שנשתיירו בבחי' ראשונה של ג' כלילן בג', אשר שירי קדושה אלו, נק' שארית יעקב בגויים, שהוא בעולם העשיה,

והעשיה, הם מלבושים לזו"ן, שהם גופא דאצילות. ולכן אין אור אר"א, הנקרא מוחין דאצילות, ואפילו החיצוניות שלהם, אינו מאיר בהם, ועל כן ענין עונתה חסרה בשניהם.

האמנם ההפרש שבין היצירה לעשיה, הוא זה, כי הנה נתבאר לעיל, ששניהם מלבושים לגופא דאצילות, שהם זו"ן. והנה נתבאר למעלה כי גם בזו"ן דאצילות, יש ב' מיני זווגים ממש, כדמיונם באר"א, והבן זר במאוד מאוד. והנה הראשון נקרא זווגא שלים, שהיא בהיותם שניהם שוי הקומה, גדולים במחיהם הפנימיים, הנקרא זווג דפב"פ. והב' הוא, כאשר נוקבא היא בחזה שלו בלבד, הנקרא זווג אחר באחר, עם חיות מוכרח, שכל הזווגים שבעולם הם פב"פ, אלא שלהיותם קצרי הקומה, ע"ד מה שנתבאר בישסו"ת, כי אז הוא החיצוניות, ואז נקרא זווג אחר באחר, והבן ג"ז במאוד מאוד, כי הכל כדמיון מה שביארנו באר"א ממש.

והנה כיון שב' זווגים האלה, עם חיותם שזה שלם, וזה בלתי שלם כנזכר, עכ"ז גם שניהם אינם זווגים ממש, להיותם בזו"ן, אשר הם גופא של האצילות, ואיננו מוחין כלל, כי הרי שרשו של ז"א אינו, רק ר"ק, שהיא ו' של הוי"ה כנודע, והמוחין שבו נקרא מוחין בדרך שאלה, ולכן אין בתולדות כח, להמציא ביצירה ועשיה בחי' עונה, להוליד נשמות כלל, אף לא של מלאכים. והנה כאשר מאיד ז"א ביצירה, אינו מאיר רק בחי' ז"ק בלבד ביצירה, וכמו שאנו עתידים לבאר, כי הפרצוף היותר שלם שבכל היצירה, אין בו רק ר"ק. וזהו סוד, מ"ש בתיקונין, ו' ספירן מקננן במטטרין. ולכן אין כח הולדה ועונה כלל בכל היצירה, וכ"ש בעשיה.

וההפרש שיש בין יצירה לעשיה הוא, שביצירה יש גם כסותה, ובעשיה שארה לבד. והענין הוא, עם הנזכר, כי מכל ב' זווגים דזו"ן דאצילות, אין נמשך מהם ליצירה ולעשיה לצורך עונה והולדה וזווג, רק להמשיך להם חיות ושפע ומזון, כדי צורך עצמם בלבד, ולא להוליד נשמות. והנה מן הזווג הא' השלם דזו"ן דאצילות, נמשך חיות אל היצירה, בבחי'

כי העושה מלאכה ביום השבת, גורם להחזיר העולמות בבחי' אחר באחור כבתחלה. והואיל ואתא לידן, נבאר היטב ענין אחר באחור (עיין לעיל דף ק"ע) מה עניינו. וגם למה טרם בריאת העולם, היו הם בבחי' זו של אחר באחור. דע, כי כשנאצלו הי"ס, ועדיין הג"ר לא נתקנו להיותם בבחי' פרצוף, הנה כאשר ירד האור אל הכלים של ז' תחתונות, לא יכלו לסבלו, ונשברו ומתו הכלים של ז' תחתונות, אשר זהו סוד, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו'.

וכאשר אח"כ נתקנו הג"ר, ונעשו בבחי' פרצוף, הנה עי"כ נתמעט האור, והיה יכולת בו' תחתונות הנק' זו"ן, לקבל האורות, כמבואר אצלינו, כי המעטת האור לבא בהשתלשלות מועט, הוא סבת תקון אצל המקבלים. והנה מן השירים שנשארו שלא נתקנו מהמלכים ההם, מהם נעשו הקליפות והדינים.

והנה כשנתקנו או"א, ירדו השירים ההם, שהם בחי' דינים קשים שלא נתקנו, ובחי' קליפות מעורבים ומדובקים בהם, וירדו למטה במקום זו"ן. וכאשר הגיע זמן תיקון זו"ן גם הם, ראה המאציל העליון יתברך, שאם היה מתקנם, בבחי' פרצוף בסוד פב"פ, יתאחוזו הקליפות והדינים הקשים באחור שלהם, לפי שהאחורים הם דינים ג"כ כנודע, ובפרט בהיותם למטה כנזכר, ולכן תקונם בבחי' היותם אחר באחור מתדבקים יחד, ועי"כ לא יהיה מקום אל הדינים ואל הקליפות להתאחוז שם. האמנם אין להתיירא, אולי יתאחוזו בבחי' הפנים, לפי ששם אין להם אחיזה כלל, כי הם רחמים. והנה אחר שנוצרו אדם וחווה, ע"י תפלותיו ומעשיו, גדר הכרם, וקצץ הקוצין הנאחוזים שם, וכתר כל הקליפות משם, והחזיר לזו"ן פב"פ. האמנם לא היה כח בידו, רק לתקן העולמות העליונים, עד סוף היצירה, אבל עולם העשיה אשר רובו ככלו הוא קליפות, לא זיה יכול לתקנו, ולכן עולם העשיה לברו, נשאר בסוד אחר באחור מיניה וביה. ולהיות

אשר שם כל הקליפות, והאלהים אחרים, הנק' גוים ועמים רבים. ואם תזכור מה שהודעתך, בענין הדור האחרון של משיח, רבגלותא בתראה, הנקרא שארית יעקב, שהוא בחי' כד מטו רגלין ברגלין, תבין הפסוק הזה במתכונתו, והמשכיל יבין.

ונמצא העולה מכל זה, כי מזווג דאשון של זו"ן ראצילות, נמשכת הארה באו"א דיצירה כדי שיודווגו, ויורישו חיות ושפע לבניהם, שהם זו"ן דיצירה, בבחינת יניקה, שהוא ר"ק. ומזהווג הב', נמשך הארה אל או"א רעשיה, שיודווגו, ויורישו לבניהם זו"ן, חיות ושפע בבחי' העיבור, הנק' ג' כלילן בג'.

(ר) ועתה אבאר את אשר כתבתי למעלה, כי ב' מיני זווגים נמצאו בזו"ן ראצילות. ואמנם האמת הוא, ג' זווגים נמצאו להם: הא', הוא זוג פב"פ, בהיותם שוים בקומתן, גדולי הקומה, השני הוא, בהיותם קצרי הקומה, כי אז הנקבה עומדת מן החזה שבו ולמטה, ועדיין הם אחר באחור. הג', בהיותה למטה מהחזה שבו, אמנם הם עומדים פב"פ. וזה הזווג, הוא ממוצע, בין ב' הזווגים האחרים. וכפי זה היה ראוי, שעוד יברא העולם הג', כנגד זה הזווג הג'. והתשובה היא, כי עיקר הזווגים הנז' אינם, רק ב' הנז' בלבד. והענין הוא, כי הנה קודם בריאת העולם, ובדיאת אדה"ר, היו זו"ן של אצילות אחר באחור, וכן כל שאר העולמות, היו בסוד אחר באחור, והוא בסוד העשיה, שהיא בחי' אחר באחור, והבן הקדמה זו. ולכן ט"ל מלאכות, הם שנאסרו בשבת, כי הם בחי' המעשה אשר בעשיה, וכלם היו בבחי' אחר באחור. ואחר שבא אדה"ר, ע"י תפלותיו, תקן כל העולמות, בסוד לעבדה ולשמרה. כי קודם שנוצר אדם, היו ששת ימי המעשה של ימי בראשית, בחי' ט"ל מלאכות של המעשה, בהיותם בסוד אחר באחור, וכשנוצר אדם, גרם הנסירה העליונה, וחזרו זו"ן פב"פ. והיה יום השבת, ולכן נאסרו בו הט"ל מלאכות.

הגהות ומראה מקומות

(ר) עיין ע"ה שער דרושי הנקודות פרק ו'.

לבי"ע. הנה הכתר של האצילות, הוא בחי פרצוף אריך אנפין, ובו נכלל עתיק יומין. ומן החכמה, נעשה אבא. ומן הבינה, נעשת אימא. ומן ר"ק, תג"ת נה"י, נעשה ז"א. ומן המלכות, נעשת נוקבא דז"א. ועד"ז הוא בי"ס דבריאה. ובי"ס דיצירה. ובי"ס דעשיה. וברבר הוה, הושוו כל העולמות. האמנם החלוק וההפרש אשר בהם הוא, במציאות הפרצופים עצמם, כי אין פרצופי עוה"י, כפרצופי חבירו. האמנם במספר הפרצופים כלם שוים.

ונבאר החלוקים. הנה בעולם האצילות, כל ה' פרצופים הם שלמים, כ"א בי"ס. וזה סדר התלבשותם זה בזה: הנה ג"ד דעתיק יומין, נשארים מגולים מבלי לבוש, לפי שאין אריך אנפין יכול לסבול להלבישם, מרוב זכותם ודקותם. אמנם הו' תחתונות דעתיק יומין, מתלבשים תוך כל הי"ס דפרצוף אריך אנפין. וג"ר דאריך אנפין הנקראות רישא דיליה, גם הם מגולות. אמנם הו' תחתונות, הנקראות גופא דיליה, מתלבשות בדי' פרצופין, הנקראים: או"א, וזו"ן. כי אלו הדי' פרצופים, הם די' אותיות ההוי"ה, שהם שמו של האריך אנפין, אשר בתוך די' אותיות שם הזה, שהם בחי' די' פרצופים הנזכרים, מתלבש אריך אנפין, בחי' ז' תחתונות שבו. ואמנם רישא דאריך, הנשארת בגלוי, היא בחי' קוצו של יו"ד של ההוי"ה הנז', אשר נשארה בגלוי, מחוץ אות יו"ד של ההוי"ה, שהיא פרצוף אבא.

וג"ר דאו"א, נשארו מגולות. וז' תחתונות שבהם, מתלבשות בז"א. כי אבא ואימא, כחדא נפקין וכחדא שריין, שוים בקומתם זה אצל זה, ואינם זה למטה מזה. מה שאין כן בזו"ן, כי בהיותם בתחלה בסוד אהור באהור, או ז' ראשונות שבו מגולים. וגי' תחתונות נה"י שבו, מתלבשים בנוקבא. אבל כשהם פב"פ, הם ברמיון או"א, שוים בקומתם. ואמנם עולם הבריאה, יש בו כמה חלופים, מעולם האצילות, ואלו הם: הנה עתיק יומין

כי באלו האחורים היו שם קליפות רבות, והיה הפסולת מרובה על האוכל, יש אחיזה אל החיצונים שם, בין הרבקים של האחורים ההם. וזהו סוד אלקים אחרים, פי': אלהים הנדבקים באחורים של העשיה. אמנם בעולם הבריאה, אעפ"י שהיה דינים כנודע, עכ"ז תמן אימא מקננא בכרסיא, והיא סוד שם ההוי"ה בניקוד אלהי"ם כנודע. אבל כאן בעולם העשיה, שהיא ה"א תתאה, יש שם אלהים אחרים, והבן זה. ונחזור לענייננו, כי ב' מיני זווג הם בלבר, בזו"ן דאצילות, הא', בהיותם בתחלה אהור באהור, קודם שנברא אדם. והב' הוא, אחר שנברא אדה"ר, כי אז הוחזרו פב"פ כל העולמות, עד סוף היצירה, כי עולם העשיה לברו, נשאר גם עתה אהור באהור, ולכן היצירה שחזר פב"פ אהור בריאת אדם, היה בו יכולת לקבל האור, מבחי' זווג המשובח דזו"ן דאצילות, מבחי' פב"פ. אבל העשיה, שגם אחר בריאת אדם, נשאר אהור באהור, ולכן גם עתה, אינה מקבלת רק מן הזווג הב', הגרוע, של אהור באהור, כדמיון מה שהיה אחר בריאת אדה"ר. ואמנם הזווג האחר הג', שהוא היותם פב"פ, ועדיין היא עד החזה בלבר, הוא זווג מחדש נעשה עתה לפי שעה, ע"י תפלת התחתונים ומעשיהם כנודע. אבל בבדיאת העולם, לא היו דק ב' זווגים הנז"ל, ולכן אין זווג זה המחודש נכנס בשתוף עמהם.

דרוש ג' על הנז"ל

(ש) ועתה נבאר, מה שיערנו למעלה, לבאד החלופים וההפרשים שיש בעולמות אבי"ע, וכלם נמשכו מסכות מיני הפרש הזווגים העליונים, שבאו"א וזו"ן דאצילות כנו"ל. הנה נתבאר אצלינו, כי די' עולמות הם, הנקרא: אבי"ע וכל עולם מהם, יש בו י"ס. וכל י"ס שבכל עולם מהם, הם מחולקים בה' פרצופים, וזה פרטיהם בעולם האצילות, ומהם תקיש

הגהות ומראה מקומות

- (ש) ע"ה שער מ"ז סדר אבי"ע פ"ג ד'.
 תע"ס שיעור ט"ז מן אות רי"ט עד אות רל"ג.
 ספר הלכות פרשת תצא שער המצות תצא מצות המעקה. שער מאמרי רז"ל אבות פ"ה.

דבריאה, הם נעלמים גם הם, ואין בהם רק ר"ק. אבל אימא דבריאה, יש לה פרצוף גמור, מכיון שהאימא דאצילות, נגלת בגלוי דבריאה. ובוה תבין פי' אחר, במה שביארנו בספר התקונים, כי אימא עילאה מקנא בכרסיא, פי': כי בחי' אריך ואבא שבבריאה, כמעט שאין להם היכר, וכאלו התחלת עולם הבריאה, אינה רק מבחי' אימא של הבריאה, ממנה ולמטה בלבד. כי אין פרצוף שלם ניכר אלא בה. וגם זהו הטעם, שעולם הבריאה מכונה אל הבינה, לפי שאין גלוי האור של הבריאה ניכר, אלא מהבינה של הבריאה עצמה, ממנה ואילך.

האמנם עם כ"ז, גם באימא דבריאה, היה בה קצת חסרון, והוא, שאין לה שום אור מקיף כלל. וז"א דבריאה גם הוא פרצוף שלם ב"ס כמו אימא, ומה שנתוסף בו הוא, כי יש לו בחי' אר"מ א'. ונוקבא דו"א דבריאה, גם היא בעלת פרצוף שלם ב"ס, ומה שנתוסף בה יותר מו"א, הוא שיש לה שני בחי' של אורות מקיפים לה. והנה אור המקיף עליון שבה, הוא סוד קשר של תפילין ש"ר, כמבואר אצלינו. והמקיף הב' היותר תחתון, הוא סוד תפלה של יד, כנודע, כי כל תפילין הוא בחי' א"מ. והטעם לכל הנז"ל הוא, כי כל מה שהוא קטן מחבירו יכול להתגלות יותר מחבירו. ולכן פרצופים אלו שבבריאה הולכים וגדילים במדרגה, זה יותר מזה, והיותר תחתון מחבירו, שלם בגלוי יותר מן העליון שעליו.

ואמנם עולם היצירה, הולך וחסר יותר מן הבריאה. וטעם הדבר הוא, לפי שאור הבריאה מתמעט ע"י מסך א' בלבד שבינו לבין האצילות. אבל אל היצירה, נתוסף עוד מסך אחר, בינו לבין הבריאה. כי הרי אין לו הארה, כ"א ע"י התלבשות האור תוך ז"א דבריאה כנז"ל, ולכן האורות עליונים, כל אשר (להם) הם יותר עליונים וזכים, הם מתמעטים משם, לפי שאין האור הנוך, יכול לעבור דרך המסך העב ההוא. ולכן א"א דיצירה, אין בו רק בחי' ג' כלילן בג'. ר"ל: נה"י כלולות תוך חג"ת, ואינו ניכר

של הבריאה, הוא סוד אותה הנקודה של מלכות דעולם האצילות, שאמר לה המאציל, לכו ומעטי את עצמך והוי ראש לשועלים. כי זו הנקודה הנז', נעשת ראש לעולם הבריאה, הנק' שועלים, בערך האצילות. והיא הנק' עתיק יומין דבריאה. וזה העתיק יומין, מתלבש תוך ג"ר, מן הו"ק של אריך, שהם חג"ת שבו, כמו שנבאר. ולמטה יתבאר ענין נקודת המלכות הנז', מה עניינה. והנה אריך אנפין דבריאה, אינו פרצוף שלם ב"ס, רק מו"ק בלבד, ואינו פרצוף שלם. והטעם הוא, לפי שבא"א של האצילות, היו בו י"ג תקוני דיקנא, אשר הם צנורות דקים כחוט השערה, ומתוכם נובע ועובר האור בצרות צר מאד, ועל ידיהם האור מתמעט מאד, ומתרחק ת) בארכם מאד, ולכן לא יכול אריך דאצילות, לתקן ראש אריך דבריאה, ב"ג תקוני דיקנא כמוהו, והוציאו פרצוף חסר, בן ר"ק בלבד, והם חג"ת נה"י.

והנה עתיק יומין, מתלבש באלו החג"ת, ואלו החג"ת נשארים מגולים. וג' תחתונות שהם נה"י שבו, הם מתלבשים תוך פרצופי אר"א. והנה גם אבא דבריאה, אין בו פרצוף שלם, כי גם הוא פרצוף של ר"ק, חג"ת נה"י, כדמיון אריך אנפין, והטעם הוא, כי גם בעולם האצילות, בבחי' הזווג הב' שיש לאו"א, כבר ביארנו, שאז אימא היתה רובצת על הבנים, בפרצוף שלם, הנקרא תבונה. ואמנם אבא היה מרכין ומשפיל ראשו למטה, כדי להזדווג עמה, ונמצא, כי אור ג"ר דאבא, לא נזדווג עם התבונה, אלא ע"י הרכנת הראש. ולכן כאשר האור הנשפע מן הזווג ההוא יורד אל הבריאה כנז"ל, לא נזכר שם בחי' הראש של אבא, רק בחי' ר"ק בלבד.

אבל אימא של הבריאה, יש לה פרצוף שלם ב"ס, לסבה הנזכר, רק שהיא קצרת אקומה, בבחי' התבונה שבאצילות. וגם לסבה אחרת, והיא במה שביארנו לעיל, כי אימא דאצילות מקנא בכרסיא, אחר היות כתר וחכמה גנוזים ומתלבשים בה, ולכן כתר וחכמה

הנהות ומראה מקומות

(ת) צ"ל בערכם.

הקוים הימין והשמאל עמו, ולכן א"א, אף בעשיה, אי אפשר לו להיות גרוע מתלת כלילן בג'. אבל אבא, שהוא קו ימין בלבד, אין בו טעם הנזכר באריך, ולכן נתמעט כאן בעשיה, והיה בבחי' מדה אחת, ונקודה אחת לבדה. ואימא וז"ו, גם הם נתמעטו מאשר היו ביצירה, כי עתה אין בכל אחת מהם, רק תלת כלילן בתלת. וההפרש שבהם הוא: כי אימא אין לה שום אור"מ, וז"א, יש לו אור א' מקיף, ונוקבא, יש לה ב' אורות מקיפים.

טעם למה שאומרים בתפלה, יוצר אור ובורא חשך, והוא להפך כנודע.

(א) והנה במה שאמרנו, יובן טעם יוצר אור ובורא חשך. דמז: כי היצירה היא רחמים, והבריאה דין. וטעם הדבר הוא, לפי שהבריאה היא בחי' ההוי"ה מהופכת, כזה: הוה"י לפי שה' תתאה מלכות שבבריאה, היא גדולה ומעולה מן הר' שהוא ז"א, כי היא יש לה ב' אורות מקיפים, והז"א אין לו רק אור מקיף א', וכן עדין, הוא ה' עילאה אימא, היא גדולה ומעולה מן ה', שהוא אבא, כי היא יש לה פרצוף שלם, והוא אין לו רק ר"ק, ונמצאו ב' הנקבות, גוברות על ב' הזכרים, והרי זה דין גמור, ה' על ר', ה' על י'.

והנה הטעם לזה הוא, במה שביארנו לעיל, כי אימא מקננת בכרטיא, כי כל הבריאה נעשת ע"י אימא עילאה דאצילות, ולכן הנקבות שבבריאה, שלטין על הזכורין, ולכן הוא דין, ולכן נאמר בה, ובורא חושך, כי כל הבריאה, ואפילו הזכרים שבה, מסטרא דחשך, שהיא הנקבה קא אתו, משא"כ ביצירה, שאעפ"י שגם בה הנקבות גדולות על הזכרים, עכ"ז כלם באים מבחי' דכורא, אפילו הנקבות שבה, כי הרי ו' ספירן מקננן (ב) בכרטיא, כי אימא דיצירה היא בינה שבו, והנוקבא היא מלכות

בו רק ג' ספירות חג"ת בלבד, וכן אבא דיצירה, גם הוא ג' ג', כמו אריך, כי כן בבריאה נשתוו שניהם יחד, אמנם אימא וזו"ן דיצירה, כיון שבבריאה היו שלשתם בבחי' פרצוף שלם, גם עתה, אעפ"י שנחסרו, לא היה חסרונם גדול, ואמנם כ"א משלשתם, הוא בבחי' ר"ק, חג"ת נה"י בלבד, וטעם חסרון זה הוא, לפי שאור היצירה נמשך דרך מסך ז"א דבריאה כנז"ל, וז"א הוא בחי' ר"ק כנודע, לכן אי אפשר להיות שום פרצוף ביצירה, יותר מן ו"ק, וז"ס מ"ש בספר התקונים שית ספירן מקננן במטטרין, הורה: כי הפרצוף היותר שלם שביצירה, אינו יותר מן ר"ק.

גם ביארנו: זה מה שביארנו לעיל, כי המסך שבין בריאה ליצירה, אשר דרך בו עובר האור אל היצירה, הוא מן ז"א של בריאה, שבו נתלבשה בינה וחכמה וכתר דאצילות, ונמצא כי שית ספירן שהוא ז"א דבריאה, הוא המקנן ביצירה, וזה הטעם ה', הוא שגם אל הטעם הראשון, שלא יהיה ביצירה פרצוף גדול יותר מן ר"ק, כנז"ל.

אבל ההפרש שבין ג' אלו, הוא זה: כי אימא דיצירה, אין לה שום א"מ, וז"א דיצירה, יש לו אור א' מקיף, ונוקבא, יש לה ב' אורות מקיפים, והנה סדר התלבשותם כך: כי הראשונה דאריך דיצירה נשארת מגולת, וב' התחתונות מן הג' שבהם הם מתלבשות תוך אר"א, וע"י דיצירה, הוא נקודת מלכות דבריאה, שגם היא ירדה ביצירה, להיות ראש בה ונתלבשה בראשונה מן השלש של א"א.

ואמנם עולם העשיה, גם הוא הלך וחסר, להיות שנתוסף בה עוד מסך אחר, בין היצירה אל העשיה, ולכן בחי' נקודת מלכות דיצירה, גם היא ירדה, ונתלבשה בראשונה של אריך, ונקרא ע"י של עשיה, וא"א דעשיה, גם הוא תלת כלילן בתלת, כמו אריך דיצירה, לפי שהכתר הוא קו אמצעי, ובהכרח הוא לוקח שני

הגהות ומראה מקומות

(א) בתחילתו, תלמוד עשר ספירות שיעור ט"ז מן אות קכ"ח.
(ב) צ"ל ביצירה (ע"ח שם), או צ"ל במטטרין.

(א) ע"ח שער סדר אבי"ע פרק ד', שער הכונות בברכת יוצר אור ובפע"ח ביוצר, מבו"ש שער ה' ח"א פרק י"ח, ספר הלוקטים פרשת בראשית

שבו. באופן שכלם הם דכורין, ולא שייך בהו למימר, דאף בהו שלטי נוקבין על דכורין. ולכן כתיב ביה יוצר אור, כי היצירה הוא אור דכורא. כנודע, כי אור וחשך, הם דכורא ונוקבא.

ואמנם העשיה, גריעה מכל העולמות, כי הרי אף הבריאה, אינה אלא דינים וגבורות. אבל העשיה, שם הוא מדור הקליפות ואלהים אחרים, כמבואר אצלינו.

(ג) גם במה שנתבאר, יובן מ"ש בספר התקונין, כי האצילות רובו טוב, ומעוטו רע, ואפילו המיעוט ההוא, איננו מעורב עם הטוב. זהבריאה, חציו טוב וחציו רע, (א) אמנם אינם מעורבים. והיצירה, חציה טוב וחציה רע, וגם הם מעורבים. והעשיה, רובה רע, ומעוטה טוב, וגם שהם מעורבים. וטעם הדבר הוא, במה שהודעתך, כי אין אחיות הקליפות בג' ראשונות כלל, אלא בו' תחתונות. ולכן עולם האצילות, שבכל ג' פרצופין הראשונים נתקנו ונשלמו, ולכן הרע שבאצילות הוא מועט, וגם שאינו מתערב. אבל בבריאה, שאריך ואבא אין פרצופיהן שלימים, לכן הרע והטוב הם חלקים שוים. אבל כיון שאימא יש לה פרצוף שלם, לכן אין הרע שבבריאה, מתערב עם הטוב, ואין לרע אחיזה כלל בבריאה. אבל ביצירה, שגם אימא שבה אין פרצופה שלם, לכן מלבד שהטוב והרע הם חלקים שוים, עוד היא גרועה, כי הרע מתערב עם הטוב, ויש לרע אחיזה ושלטיה בטוב דיצירה. ובעשיה, שכל הה' פרצופים אין להם פרצוף גדול יותר מבחי' ג' כלילן בג', ולא עוד, אלא שאבא שיש בעשיה, אינו רק נקודה א' בלבד, לכן הרע

שבעשיה רב מן הטוב, וגם שהם מעורבים. ויש אחיזה אל הרע בטוב אשר בעשיה.

והנה בענין (ד) ב' זווגים שיש לזרין דאצילות, אשר מהם נמשך האור אל יצירה ועשיה כנו"ל, מצאתי לזולת, קצת תוספת בו כשם מורי זלה"ה, וזה ענינו, דע, כי הזווג המשובח הא' דבחי' פב"פ שיש לזרין דאצילות, ממנו נמשך השפע, אל אר"א דיצירה, כדי שידווגו יחד, ויולידו, וימשכו בחי' שפע וחיות ומזון לבניהם, שהם זרין דיצירה. ותועלת השפע הזה הוא, להגדילם. כי בתחלה היו מבחי' ג' כלילן בג', ועתה נגדלים ונעשים בבחי' ו"ק, כל א' משניהם. אבל פרצוף גמור של י"ס עם מוחין גמורין, א"א להיות בהם. וז"ס מ"ש בספר התקונין, שית ספירן מקננן במטטרין. פירוש: כי הזרין דאצילות, אינם ממשיכים הארה ושפע גמור ביצירה, רק מבחי' שית ספירן שבו בלבד, לפי ששרשו הוא ו"ק בלבד בתחלתו. אבל מבחי' המוחין הבאים לו אח"כ בסוד תוספת כנודע, אינו נותן כלום מהם אל היצירה, וזהו אומרו שית ספירן מקננן ביצירה. והענין הוא, כי ע"י הזווג המשובח של זרין דאצילות, נמשך נשמות ורוחין קדישין ומלאכים, ויורדים ונמשכים אל עולם היצירה, להתגדל שם בבחי' ו"ק בלבד.

וזהו סוד, מה שאסרו חז"ל (ה) בסה"ז ובמדרש רבה, לשמש האדם מטתו בימי החול, אלא מערב שבת לערב שבת. והטעם הוא, לפי שר' ימי החול, הם בעולם היצירה, ויען שזרין שביצירה, אין להם רק ו"ק בלי מוחין, אין בהם זווג, כי אין זווג בלי מוחין.

ואמנם מן הזווג הב' הגרוע, מבחי' אחור באחור, אשר לזרין דאצילות, משם נמשך

הגהה

(א) א"ש: צריך עיון, שהרי למעלה ברף שע"א ד"ה דע, כתב הפך מזה, שהבריאה רוב טוב ומעוטו רע, והם מעורבים.

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ה שער מ"ג ציור עולמות פ"א שער מ"ז סוד אבי"ע פ"ד. שער מ"ח שער הקליפות פ"ג. מבר"ש ש"ה ח"א פ"ד. תע"ס שיעור ט"ז פ"ג. ע"ה שער מ"ז סוד אבי"ע סוף ס"ה. תע"ס שיעור ט"ז מן אות רל"א. (ה) וזה יתרו דף פ"ט.

בכל ג' עולמות ביי"ע: כי ג"ד שבה, מתלבשות
בבריאה. ווי"ק, ביצירה. והמלכות שבה, בעשיה.

דרוש ד',

על הנז"ל, בסדר ג' עולמות ביי"ע:

(ו) ועתה נבאר, סדר ג' עולמות ביי"ע,
בשמותם ובמעשיהם. ותחלה נבאר, ענין המסך
שבין האצילות לבריאה, מה עניינו. ואח"כ
נבאר, ענין נקודת המלכות דאצילות, שירדה
בבריאה, ונעשה שם עתיק יומין של הבריאה
כנז"ל. ואח"כ נבאר שאר פרטי הבי"ע.

דע, כי מצאתי לזולתי בשם מורי זלה"ה,
כי הג' ראשונות של א"א דבריאה, שהוא בן ו'
קצוות בלבד כנז"ל. והנה הג' ראשונות שבו,
הם חג"ת, אשר נשארו מגולים, ולא נתלבשו
תוך אר"א, הנה ג' האלה, הם בסוד מסך.
וביאור הדברים אלו, כך הוא: כי הנה כאשר
דמות והתנוצצות הי"ס דאצילות, עברו דרך
המסך אל הבריאה, ונחקקו כנגדם י"ס דבריאה
כנז"ל. ואמנם לא בקעו ממש את המסך, ועברו
בו. אמנם הארתם בלבד, הוא שעברה דרך
המסך, ונחקקו י"ס דבריאה. והנה גם חג"ת,
שהם ג' ראשונות דאריך דבריאה, גם הם לא
בקעו המסך לידד אל הבריאה; דק הם כמו
השאר, שהם אור המתמעט ונחלש, ועובר קצתו
דרך המסך. אמנם אותה הנקודה של המלכות
דאצילות, אשר ירדה ונתלבשה בחג"ת דאריך
דבריאה, ונעשה עתיק יומין כנז"ל, הוא אור
עצמו של המלכות דאצילות ממש, ולכן היה
בה כח לבקוע ממש את המסך, ולשבר אותה,
וירדה ונתלבשה בבריאה כנז"ל, כמו שהיא.
ונבאר עתה, ענין זו הנקודה, מה עניניה.
כבר הודעתוך, כי כשנאצלו זר"ן דאצילות, היו
שני המאורות שוים בקומתם. וכאשר קטרגה
הלבנה, נתמעטה. וענין מעוט זה הוא, כי מה
שהיתה בתחלה פרצוף שלם מי"ס, נתמעטה,
ועמדה בבחי' נקודה קטנה אחת כלולה מי,

הארה והשפע אל עולם העשיה, אשר כל
פרצופם הם בבחי' ג' כלילן בג'. והטעם הוא,
כמ"ש בספר התקונין, דמלכות מקננא באופן.
ננדוע, כי כאשר הנקבה עומדת אחר באחור
עם הזכר, אין לה מקום, דק בג' תחתונות
שבו בלבד, וזה היה שעור קומתה או, ולכן
כאשר היא מקננת באופן, באור זה הנמשך
מן הזווג של אחר באחור, אינה יכולה להאיד
שם בעשיה, דק שעור ג' כלילן בג' בלבד,
כפי שעור קומתה, בזמן היותה אחר באחור.

עוד צריך שתדע הקדמה אחרת, ובה
יתבאר ביאור אחר, במ"ש בספר התקוניים,
דאימא עילאה מקננא בכרסייא, ושית ספירן
מקננן ביצירה, ומלכות מקננא באופן. והענין
הוא דע, כי בחי' התבונה של אימא עילאה,
אשר היא המתפשטת ומתלבשת תוך ז"א של
אצילות כנדוע, כל פרצופה יורדת להאיד
בבריאה, באופן זה: כי ג"ד שבה, מתלבשת
בג"ד ונדעת דבריאה. וג"ס אלו, הם הנוכר
בסה"ז בכ"מ, כסא הכבוד, וכרסיא קדישא.
ווי"ק, מתלבשות בו"ק הבריאה, והם הנקראים
ו' מעלות לכסא. וזה הכסא, נקרא כרסיא
דרחמי, והמלכות שבה, מתלבשת במלכות
הבריאה, והיא הנק' כסא דין, ונק' תכלת,
ונק' סנדלפון. וזהו שאמר, אימא עילאה
מקננא בכרסייא, היא התבונה דאצילות כנו',
ואחר שנתלבשה בבריאה ע"ד הנוכר, חוזרים
דק התבונה הנוכר, להתפשט ולהתלבש ביצירה.
ואלו הוי"ק שבה, נעשות בחי' נשמה אל הוי"ק
הנמשכים אל היצירה, מן הזווג של זר"ן
דאצילות כנז"ל, וי"ס שית ספירן מקננן
במטטרון, והמלכות של התבונה דאצילות
הנו', גם היא מתפשטת בעשיה, ונעשת בחי'
נשמה, אל ההארה הנמשכת אל העשיה, מן
הזווג הב' הגרוע, דבחי' אחר באחור של זר"ן
דאצילות, שהיא בחי' ג' כלילן בג' כנז"ל.
ונמצא, כי התבונה של האצילות, מתפשטת

הגהות ומראה מקומות

(ו) מאמרי רז"ל אבות במאמר ר' מתאי בן הרש אומר.
תע"ס שיעור ט"ז מן אות רי"א.

(ו) ע"ה שער מ"ז סדר אבי"ע פרק ו' ובשער
פ"ב סוף פרק י"ד. שער כסא הכבוד פ"ב. שער

דע, כי בכל עולם ועולם היה כן. ונתחיל מעולם האצילות, ונאמר, כי הנה נתבאר למעלה, כי על האצילות נאמר, כלם בחכמה עשית, כי הא"ס נתלבש בתוך החכמה העליונה שלמעלה מעולם האצילות, ואותה החכמה עצמה, בקעה בקיעה גמורה, במסך שעל עולם האצילות, והיא עצמה ירדה ונתלבשה בראש א"א ראצילות, ונקראת עתיק יומין ראצילות, ועל ידה מקבל האצילות, אור הא"ס. וזהו סוד, כלם בחכמה עשית, הנאמר על עולם האצילות כנו"ל.

ועל דרך זה, ירדה מלכות ראצילות, בסוד נקודה, היתה עתיק יומין של בריאה כנו"ל. ועל דרך זה, גם מלכות דבריא, בבחי' נקודה אחת, בקעה המסך שתחת הבריאה, וירדה ביצירה, והיתה עתיק יומין אשר שם, ועל ידה מקבלת היצירה, כל האור שלה. וכן על דרך זה, ירדה נקודת המלכות דיצירה, ובקעה המסך שתחת היצירה, וירדה לעשיה על דרך הנזכר ממש.

והנה סבת כל הידידות הללו, היו לתועלת העולמות, כי על ידי ירידת נקודת כל המלכות שבכל עולם, לעולם שלמטה ממנו, מתקשר עולם בעולם, ומקבל הארה זה מזה, ע"י היות סיום העולם העליון, ראש אל התחתון ממש. וזהו סוד מצות יום השבת, וסוד תוספת יתירה שבו, כי אז ביום ההוא נתוסף קדושה בכל העולמית, ועל ידי תוספת ההיא, יש קץ אל היכל העליון, הנקרא קדש הקדשים, ראש דבריא, לעלות אל האצילות, וחוזר ליעשות אצילות גמור ממש, לסבה הנזכר. ועל דרך זה בכל עולם ועולם, זהרי נתבאר היטב, ענין מיעוט הירח הנזכר בהרבה מקומות.

(ח) אמנם דע, כי כל זה היה בעת בריאת העולם, כשנבראו המאורות שהם זרין, שאז נתמעט הירח, והנה אחר בריאת העולם, אשר חזרה הירח להתקן, וחזרה ועלתה עם השמש אחר באחור, ואח"כ בראה הירח הנזכר, את אדם הראשון עם חוה, בבחי' אחר באחור. ואחר שנברא אדם הראשון, על ידי תפלותיו

ושאר ט' נקודותיה, נסתלקו ממנה, לפי שכבר הודעתך, כי המלכות בתחלת אצילותה, לא נאצלה רק בבחי' נקודה אחת כנזכר. וזה שרש התחלתה, ואח"כ הגדילה בסוד תוספת, ועמדה בפרצוף שלם של י"ס, באמצעות ז"א. כי לכן נקראת אספקלריא שאינה מאירה, דלית לה מגדמה כלום. וכשקטרגה, נסתלקו הט"ס שבאו לה בתוספת על יד ז"א, וחזר ז"א עצמו ונטלם, והיא נשארה בסוד נקודה קטנה כבתחלה, ומרוב קטנותה לא היה בה כח לעמוד אצלה, והוכרחה לירד מאצלה, ונעשת ראש לשועלים בראשית עולם הבריאה, כי בתחלה היתה זנב לאריות, כי הנקבה נקראת זנב אל הזכר, כמו שאמרו בתלמוד ז' פרצוף היתה, זנב היתה וכו'.

ועתה צריך להודיע, כי הנה עם היות, כי נקודה זו היא מלכות ראצילות עצמה, אם כן איך עולם הבריאה, מתחיל מן הנקודה הזו, ונכללת בכל עולם הבריאה כנו"ל. והתשובה היא, כי עם היות שזו הנקודה היא עצמה, היא בקעה המסך בקוע גמור ירדה למטה, ובערך הבריאה, נקראת נקודה זו, בחי' אצילות ממש. אמנם הנקודה הזאת, היא בעצמה, ודאי שאין לה ערך ודמיון עם אור האצילות. לפני שכבר ירעה, איך ערך ומדדגת הפרצופים שבאצילות עצמו, הולכים הלוך חסור, כי אבא גרוע מערך אריך לאין קץ, ואימא מן אבא, וז"א מן אימא, ונוקבא מן ז"א, כי כל אחד ואחד מתמעט האור ממה שלמעלה ממנו עד אין קץ, והנה אם בהיות הנקבה שלימה בפרצופה, אין לה ערך ודמיון עם הזכר, ומכ"ש אחר שנתמעטה בתכלית השפלות המעוט, ועמדה על נקודה עשירית שבה בלבד, ולא עדי, אלא שהוצדקה להבקיע מסך האצילות, כדי לירד, ובהכרח כי נתמעטה יותר ויותר על ידי בקיעתה את המסך, ונוסף על כל זה, אחר רדתה בעולם הבריאה, כי אז נתמעטה מעוט שאין לו קץ וערך, וכפי זה נמצאת נקראת מכלל עולם הבריאה, ואינה מכלל עולם האצילות.

הגהות ומראה מקומות

(ז) ברכות ס"א. (ח) ע"ה שער מיעוט הירח. תע"ס שיעור ט"ו מתחילתו.

בי"ע. במקומותם ובשמותם. כבר הודעתך, כי כל ד' עולמות אבי"ע, יש בהם ב' בחי' הנקראים עצמות וכלים. והנה ענין הכלים של עולם הבריאה הם כך, כי הכלים של או"א של הבריאה, הם השמות הנז' בדברי רו"ל, והם אלו: אכתריאל, י"ה, יהו"ה צבאות, וכמי שידעת, ששמות אלו, הם שמות של כסא הכבוד עצמו.

גם ידעת, כי ג"ר של עולם הבריאה, הם הנקראים כסא הכבוד עצמו, ואלו הם בחינת גופא דאו"א ממש שבבריאה, וגופא דז"א דבריאה, נקרא מטטרון. וגופא דנוקבא דז"א, נקרא סנדלפרין, ואלו הם הנקראים כלים דבריאה.

זהו הוא עצמות הבריאה, הנה העצמות מתחלק לג' בחי', והם: נר"ן, ואמנם נפש של כל עולם הבריאה בכללה, הוא מה שביארנו לעיל, שהי' כלים של י"ס דאצילות, הכו במסך הבריאה, ומהם נתנוצצו י' נצוצי אור דרך המסך, והם נתחזו ונעשו י' נפשות, לי' כלים דבריאה, ואל תתמה מזה, כי הנה הנצוצות המתנוצצות מן הכלים של האצילות, אף גם אחר שעוברים דרך המסך, הם בחי' נפש ועצמות של הכלים דבריאה.

והרוח של כללות כל הבריאה, נמשך מהכאת חיצוניות הבינה של אצילות, במסך הבריאה, ומהנצוצות שנתנוצצו מן י"ס שלה, נעשה הרוח של כל י"ס דבריאה.

והנשמה של כל כללות הבריאה, נעשה מן הכאת פנימיות הבינה דאצילות דרך המסך, ומשם נתנוצצו י' נצוצות מי"ס פנימיות שלה, ונעשו ונשמה של הי"ס דבריאה, וגם לרמוז אל בחי' רוח ונשמה אלו, שנמשכו מן בינה אל הבריאה, אמרו בספר התיקונים, כי אימא מקנא בכריסא.

וושאר לבאר, ענין רישא דז"א דבריאה המגולה כנו"ל, אשר בה נתלבשה אותה הנפודה דמלכות דאצילות, הנקרא ע"י כנו"ל, והנה

ומעשיו, החזירה פכ"פ עמו, ביום הר' בערב שבת כנודע.

הנה כאשר חזרו התחתונים לחטא, חזרה הירח להתמעט מתחלת האצילות, וירדה בבריאה בסוד נקודה אחת כנו"ל, ומאו עד עתה, הכל תלוי במעשה התחתונים, וזהו סוד תקנת התפלות, כי בכל תפלה, חוזרת לעלות מן הבריאה אל האצילות, ונגדלת, ונתקנו, ומזדווגת עמו, ואחר סיום התפלה, חוזרת למעוטה כבתחלה, וזה ענין מתמיד, מבריאת העולם עד לעתיד לבא, שכתוב היה אור הלבנה וכו', עם היות שאין כל התפלות שוות, כמבואר אצלינו בשער התפלה, ועי"ש.

וכבר ידעת, כי כל דבר שבקדושה, אינו נעקר ממקומה לגמרי, ואעפ"י שזו הנקודה עולה ויורדת, עם כל זה, הרושם שלה נשאר תמיד קיים בראש הבריאה, אעפ"י שעולה אל האצילות, וכן הענין במלכות שבסוף כל עולם ועולם כנו"ל, והרי נתבאר, כי מה שהיה בעת בריאת העולם ענין מיעוט הירח, הוא עצמו הוזה תמיד, כל זמן החרבן עד לעתיד, האמנם יש בזה חלוק אחד בלבד, והוא זה, כי כאשר נתמעטה הירח בבריאת העולם, שהיה זה שלא על ידי התחתונים, הנה ה"ט"ס ראשונות שבה היו מסתלקות ממנה, ועולות למעלה במקום שבאו, שהוא בז"א בעלה, האמנם כל המעוטים עהיו אח"כ אל הירח, אחר הפעם ההיא, מאז ועד עתה, אשר כלם היו מחמת פגם מעשה התחתונים הוא יתד קשה, כי אותם ה"ט"ס מסתלקות, ויורדות ומתלבשות בקליפות, בסוד שכינה בגלות, והבן זה, וכמו שביארנו בפסוק במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, מפני גאותן של ישראל שניטלה מהם, וניתנה לאומות העולם, ועיין שם.

דרוש ה', בסדר עולמות בי"ע במקומותם ובשמותם.

(ט) ונחזור לבאר עתה, ענין סדר העולמות

הנהרות ומראה מקומות

(ט) ע"ה שער סדר אבי"ע פ"ו ושער דרושי אבי"ע פ"ד, ספר הלקוטים פרשת תצא, תע"ט שיעור ט"ז מן אות דל"א.

סנדלפרין. ונפשו, נקראת מיטטרין בתוספת יוד.

נשמת נוקבא דו"א דיצירה, נק' סנדלפרין. ורוחה, נקראת מיטטרין, בתוספת יוד. ונפשה ג"כ, נק' סנדלפרין ג"כ, בשם הנשמה שלה ג"כ, עם שאין שניהם בחי' אחת. אמנם זו הנפש נמשכת מכח הנשמה שלה, הנקרא בשם זה ג"כ, ועל הנפש הזו של הנקבה דיצירה, הנקראת ג"כ סנדלפרין, הוא מה שרמזו רז"ל (י) במסכת חגיגה וז"ל, במתניתא תנא, והנה אופן א' בארץ, זה סנדלפרין, שהוא גבוה מחבירו ת"ק שנה כו'. ולפי שהנקבה נק' ארץ כנודע, לכן נאמר על הנפש שלה, והנה אופן א' בארץ, ר"ל, במלכות דיצירה בבחי' הנפש שבה.

ונבאר עולם העשיה. רישא המגולה דארץ דעשיה, הוא עצמו ממש סנדלפון, שהיה נפש דמלכות דיצירה כנו"ל. ויען שבכל שאר העולמות, לא היה כך, שהוא עצמו ישמש למטה, לכן נאמר בו והנה אופו אחד בארץ, להיותו רישא של העשיה, הנקרא ג"כ ארץ. ואל רישא זו שבכאן הנקרא סנדלפרין, הוא שקרו אותו רז"ל (כ) שר היער, כי סנדלפרין בגי' יע"ר, וגם בגימטריא פ"ר. (אמר חיים הכותב, מזה נוכל ללמוד, כי כל בחי' נקודה שירדה מעולם לעולם כנו"ל, הנה היא בהיות בה בחי' נפש בלבד, כנלע"ר).

נשמת אר"א דעשיה, נקראת הדרניאל. ורוחם, נק' קמואל. ונפשם נקראת מלכיא"ל. נשמת ז"א דעשיה, נקראת קמואל. ורוחו נקרא מלכיא"ל. ונפשו נקראת צדקיא"ל.

נשמת נוקבא דו"א דעשיה נקרא מלכיא"ל. ורוחה, נק' צדקיא"ל. ונפשה נק' עטוריא"ל. עוד דע, כי מטטרין, הוא בגימטריא שד"י, שהוא בבחי' יסוד העליון דאצילות, הנק' חי. והוא מספר שני אותיות ט"ט מן מטטרין. ושאר אותיותיו הם רמין, והם ג"כ בגי' נוריא"ל. וזהו סוד מה שאמרו בספר הזוהר בפרשת פנחס, על פסוק והחיות רצוא ושוב. כי רצוא,

רישא זו, לא נעשת ע"י מסך ע"ד השאר, לסבה שאמרו למעלה כי להיות נקודה זו בחי' מלכות דאצילות ממש, היה בה כח לבקוע ולשבר לגמרי את המסך, ואפילו החיצוניות שלה בקעה ממש המסך, ואז העצמות הכללי ממש עצמן, ירדו בבריאה, ומהם נעשה רישא דארץ דבריאה המגולה כנו"ל.

ונבאר עולם היצירה, כבר נתבאר, דשית ספיראן מקננן במטטרין. והענין הוא, כי מן פנימיות ז"א דאצילות, אחר שנתלבש ונמשך וירד למטה עד המסך שבין אצילות לבריאה, ומרוב האור שלו, בקע ושבר ממש המסך ההוא, ועוד ירד עד המסך ה' שבין בריאה ליצירה. ומחמת התפשטותו עד המקום השפל ההוא, נחלש כחו, ולא יכול לבקוע ולשבר ממש את המסך הזה, כמו המסך הראשון. אמנם אורו הכה במסך ההוא, ועבר דרך המסך התנוצצותו בלבה, ולא ע"י בקוע ממש. ואז מבחי' התנוצצות פנימיות, נעשה בחי' רישא מגולה דא"א דיצירה, ע"ד מה שביארנו, ברישא מגולה דארץ דבריאה, שנעשה מן המלכות דאצילות.

ואמנם בחי' חיצוניותו ירד ג"כ, עד המסך השני שבין בריאה ליצירה, על דרך שנתבאר בפנימיותו, ומההתנוצצות החיצוניות, נעשו " כלים, ליי"ס דיצירה, הנק' גוף דיצירה. האמנם בחי' הכלים, ובחי' הנר"ן של הבריאה, לא היה בהם כח להתנוצץ שנית, דרך המסך הזה השני, כי נחלש כחם, בעברם דרך מסך א' אל הבריאה.

העצמות של היצירה, הוא זה, כי הנה נשמת אר"א דיצירה, היא מהכאת אכתריאל הנז"ל שבבריאה, שהכה במסך שעל היצירה, וממנה נתנוצצה נשמת אר"א דיצירה. ומהכאת מטטרין דבריאה, במסך הנזכר, נתנוצץ רוח אר"א דיצירה. ומהכאת סנדלפרין דבריאה במסך הנזכר, נתנוצץ נפש דא"א דיצירה. והנשמה של ז"א דיצירה, נקרא מטטרין. ורוחו, נקרא

הנהות ומראה מקומות

(י) חגיגה י"ג: (כ) ת"ז אות מ"ה ועיין במעלות הסלם שם.

שער ההקדמות

שצה

בגימטריא נוריא"ל. ושר"ב, גימטריא שד"י. כי ב' שמות אלו, נרמזים במטטרון כנוכר. ונדוע, כי החיות הם בעולם מטטרון. ואמנם סנדלפרין, הוא בעולם העשיה. לפי שעולם העשיה, הוא כנגד המלכות כנדוע, והנה יש במלכות בחי ה' גבורות מנצפ"ך כנדוע, והם בגימטריא סנדלפרין. להיותו נמשך ויוצא מכח ה' גבורות הנו'. ולכן סנדלפרין נקרא שר היער, ר"ל: כי השר הזה, יונק ונמשך מן הה' גבורות מנצפ"ך, שהם בגימטריא יע"ר. וגם הוא עצמו סנדלפרין בגימטריא יער כנוז"ל.

דרוש ו'

בהפרש שיש בין ד' עולמות אבי"ע:

דע, כי אור המאציל העליון, הנה הוא מתגלה באבא, הנקרא חכמה. והוא נעלם בתוכו, בלי שום מסך ביניהם, דעד החכמה הנק' מחשבה, אתגלי הא"ס. אבל מחכמה ולמטה, אין אור הא"ס ממש מתגלה, אמנם אבא הוא המתלבש, ומתפשט בתוך כל האצילות להחיות אותו. ונדוע, כי אבא מתלבש גו אימא, ואימא גו ז"א, וז"א גו נוקבא.

וכפי זה קשה, מה שאמרו, כי אורו של אבא מתפשט בכל האצילות להחיותו. אבל הענין הוא, כי הנה אור עליון דא"ס, הגיע עד אבא בהתרחבות גדול, בלי היות מסך ומחיצה מפסקת, ולכן עד אבא הנקרא חכמה, הכל נקרא בשם חכמה. אבל מן אבא ולמטה, נשתנה הדבר, והוא, כי אבא מתלבש תוך אימא, ואימא תוך ז"א כר' כנוכר. אמנם עצמותו של אור דאבא ממש, מתלבש ומתפשט בתוך אימא. וכאשר אור אבא ניתן אל ז"א להאיר בו, אין אימא נעשת מסך ממש, מפסיק בין אבא לז"א, רק כי אימא נעשת כעין מחיצה ולבוש אל אור אבא, ופי היסוד שלה, פתוח כעין חלון פתוח, ודרך שם, יוצא אור אבא אל ז"א, ואין מסך כלל בפני החלון ההוא. ונמצא, כי ז"א מקבל עצמותו של אור אבא, אלא שההפרש הוא, כי האור העליון בהיותו מאיר בג"ר דאצילות, הוא עובר ומאיר דרך התרחבות גדול. אבל רק דאצילות, הנק' ז"א, מקבל אור העליון ממש, אלא שהוא דרך חלון צר, שהוא פי היסוד דאימא כנוכר. ובוה אין שינוי אור כלל מלמעלה לשל מטה. וזהו ענין כלם בחכמה עשית, כי כל האצילות, מקבלים אור המאציל העליון, אלא שעד אבא הנקרא חכמה, הוא בהתרחבות גדול, ומשם ולמטה הוא עובר דרך חלון.

ואמנם כאשר האור עובר אל עולם הבריאה, נתוסף בו שנוי אחר, והוא כי אין הבריאה מקבלת האור, אלא דרך מסך ממש, מפסיק בינה לבין האצילות. והנה אור העובר דרך

(ל) בענין הפרש שיש, בין עולם האצילות, ועולם הבריאה, ועולם היצירה, ועולם העשיה. כבר הודעתך כי ד' עולמות אבי"ע, הם נכללים בסוד ד' אותיות ההוי"ה. גם הודעתך, כי ד' אותיות ההוי"ה מתחלקות בסדר הזה: יר"ד, בתכמה. ה"א, בבניה. וא"ו, בת"ת. ה"א, במלכות. כיצד: אות י' באצילות, והיא בבחי' הוי"ה דיודי"ן, העולה ע"ב, הנקרא חכמה, בסוד כלם בחכמה עשית, הנאמר על האצילות, כמבואר במקומו. ואות ה' בבריאה, בבחי' הוי"ה העולה ס"ג, בסוד אימא מקננא בכרסיא. ואות ו' ביצירה, בבחי' הוי"ה דאלפי"ן העולה מ"ה, בסוד שית ספירן מקננן ביצירה. ואות ה' בעשיה, בבחי' הוי"ה דההי"ן העולה ב"ן, בסוד מלכות מקננא באופן, נמצא, כפי זה, כי עולם האצילות, בחינתו היא החכמה. ובחי' עולם הבריאה, היא הבניה. ובחי' היצירה, היא בת"ת, ובחי' העשיה, היא במלכות. וכ"ז מבואר, ואין צורך להאריך בו, כי הנה כמו שבעולם האצילות עצמו, יתחלק לד' בחי' אלו, כן הם כוללות אלו הד' עולמות. והנה כנגד האצילות נאמר, כלם בחכמה עשית, לפי שכל האצילות נעשה בסוד החכמה. וזה ביאורו של דבר:

הגהות ומראה מקומות

(ל) לעיל דרוש המסך. ע"ה שער דרושי אבי"ע פ"ג וסוף פ"ד. ושער סדר אבי"ע פרק א' ב'. ע"ה עם פמ"ס ענף ד'. תע"ס ח"ג פרק א' ב'. ושיעור ס"ז מן אות כ"ד.

הוא האור בעצמו. אבל האור שבבריאה איננו עצמותו. רק העובר ע"י מסך. אמנם איננו כשאר המסכים שביצירה ועשיה כמו שיתבאר, כי זה המסך של הבריאה, הוא מסך קרוב, לפי שנעשה מן הבינה, שהיא הספירה הג' שבאצילות, ומשם מקבלת האור.

ואמנם עולם היצירה, איננו מקבל האור שלו הנמשך אליו מן הבריאה, רק ע"י מסך, וגם ע"י רחוק. ואמנם המסך הראשון, שיש מן האצילות אל הבריאה, אינו נזכר עתה ביצירה, רק המסך האחר הנוסף בו מחדש, המפסיק בינו לבין הבריאה. וכן עד"ו, אעפ"י שיש אל העשיה ג' מסכים: הא': שיש בין האצילות לבריאה. והב': שיש בין הבריאה ליצירה. והג': שיש בין היצירה לעשיה. עכ"ו, אין אנו מזכירים בעשיה, רק מסך א', והוא הנוסף בו מחדש, בין היצירה אליו.

ונבאר ענין המסך הנוסף ביצירה, אשר הוא ברחוק כנזכר. הנה נתבאר, כי המסך שבין אצילות לבריאה, נעשה בן בינה דאצילות. אבל המסך הזה שבין הבריאה ליצירה, נעשה מן ז"א דבריאה. כי הנה ז"א דבריאה, מקיף ומלביש ונוצל את המלכות דבריאה, אפילו מתחת רגליה. ע"ד הנו"ל. ודרך המסך הזה, עובר האור אל היצירה, מעולם הבריאה. והוא שאמרו בספר התקונים כנו"ל, כי הת"ת מקנן במלאך שהוא עולם היצירה. והרי שהוא מסך רחוק, כי איננו נעשה, אלא מן הת"ת דבריאה, משא"כ במסך הראשון, הנעשה מן בינה דאצילות ולא מן הת"ת דאצילות. וטעם שינוי הזה, שכחתי אותו.

ואמנם עולם (מ) היצירה נתגרע יותר כי איננו מקבל אור היצירה, רק ע"י מסך אחר, ברחוק, ובמעוט. וביאור הענין הוא, כי המלכות עצמה דיצירה, עושה מסך תחת רגליה מן הלבוש החצון שלה, כדי שלא ירד אור עצמותה ממש אל העשיה, אלא דרך המסך הזה. והוא שאמרו בספר התקונים, כי מלכות מקננא באופן, שהיא העשיה. והרי זה נקרא מסך רחוק, לפי שהיה

מסך, אינו האור הראשון עצמו, רק תולדתו, נולד ממנו, ולכן נשתנה שם העה"ז, ואינו נקרא אצילות, רק בריאה, כי היא בריאה חדשה שלא כראשונה כנזכר.

וענין המסך הזה, נתבאר במקום אחר, אמנם עניינו בקצרה הוא, כי הנה הבינה נקרא אימא, כי היא אם הבנים: זר"ן, ומשמרת אותם, כענין שנאמר, כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפודש כנפיו. וכדרך הנשר, הפורש כנפיו, ומכסה על בניו, שלא יקחם עוף אחר. כך אימא עילאה, בינה דאצילות, היא בעצמה אינה מתיראת מן החיצונים, כנודע כי אין אחיזה לחיצונים באימא עילאה, אמנם יכולים הם להתאחו בזרין בינה, ולקח שפע משם, ולכן היא פורשת כנפיה עליהם, לשמרם. וכנפיה נעשות להם כעין מחיצות. כדמיון ענני כבוד, הפורשים על ישראל במדבר, ושומרים אותם מחצים ואבני בלסטראות וכיוצא. והנה היא חושפת וסובבת עליהם, ומלבישתם מכל צדדיהם ואפילו מלמטה להם מתחת רגליהם. וכמו שנתבאר בשער התפלה, בברכת מלביש ערומים ובברכת שעשה לי כל צרכי. ושם נתבאר ענין המלבושים והמנעלים העליונים מה ענינם. באופן, שיש תחת רגלי זר"ן, מסך א' מפסיק, כעין המנעל של הרגלים, ואין להאריך יותר בכאן.

ונמצא, כי כל בחינת האור, היורד מעולם האצילות לעולם הבריאה, אינו אלא דרך המסך ההוא, של בינה דאצילות כנזכר, אלא שאין המסך הזה נעשה, אלא מן לבוש החצון של בינה, כנזכר שם במקומו. ובזה יתורץ קושיא אחת שיש בדברינו אלה, כי איך אפשר שמלכות דאצילות, תקבל אור ז"א דאצילות, ועולם הבריאה הגרוע, יקבל אור מן בינה דאצילות. אבל הענין הוא, כי אין הבריאה מקבלת האור, אלא דרך הלבוש החצון, שבכל לבושי הבינה דאצילות. ואל זה הסוד רמזו בתקון ששי בספר התקונים דף י"ח ע"ב, באמרם, כי אימא מקננא בכרסיא. ונמצא, כי האור אשר בעולם האצילות,

הגהות ומראה מקומות

(מ) צ"ל העשיה (ע"ח שער מ"ב פי"ג).

אצלינו בפסוק בלע המות לנצח. והרי נתבאר ענין זה בכלל.

והנה כיוצא בזה הוא ג"כ בפרט, ר"ל גם בכל עולם ועולם מהר עולמות היה עד"ו, כי הנה בהיות מתברר בחי' עולם האצילות, בתחלה הוברר הבחי' הפרטית, שהוא מחלק ע"י דאצילות. ואח"כ הגרוע ממנו, הוברר בא"א. ואח"כ הגרוע ממנו, באו"א. ואח"כ הגרוע ממנו בזו"ן. ואח"כ עד"ו, היה מתברר והולך כל חלקי הבחי' ע. וכן עד"ו היה בפרט מן הפרט, כי ב"ס עצמם שבכל פרצוף ופרצוף, בתחלה הוברר היותר מעולה, לספירת הכתר שבו. ואח"כ היותר גרוע, לחכמה שבו כו'. וכן עד"ו ב"ס הנכללים בכל ספירה וספירה, ואין להאריך בזה, כי כשל כח הקולמוס לפרט כל הפרטים.

הכלל העולה, כי הבחי' היותר מעולה, הובררה ונתנה לראשון שבכלם. והבחי' הגרועה ממנה, ניתנה לשני אשר תחתיו. והיותר גרועה ניתנה לאשר תחתיו כו'. עד שנמצא שהבחי' היותר גרועה לגמרי, ממנה נעשו הקליפות כנוכר. והרי זה ענין א'.

עוד נתבאר ענין שני, כי הבחי' היותר מעולה שבכלם, והיא ע"י דאצילות, היא הובררה תחלת הכל. ובעוד היותו מתברר לצורך ע"י, לא היתה שום בחי' אחרת מתבררת כלל. וככלות ברור חלק ע"י, אז התחיל בירור חלק א"א. וכן עד"ו, עד כלות בירור עולם האצילות כלו. ואחר גמר ברור עולם האצילות כלו, אז התחיל בירור הבריאה, בסדר הפרצופים שבו, ע"ד שביארנו באצילות. וכן עד"ו היה אח"כ ביצירה. ואח"כ בעשיה. וגם ענין זה השני, הוא בכלל, ובפרט, ובפרט מן הפרט, כנז"ל.

ונמצא, כי כל ד' עולמות אבי"ע, נתהוו ונעשו, מבחי' ברור ז' מלכים הנז', וזכור כלל זה, כי הוא יסוד ושרש להבין כל חכמת הקבלה לראוי אליה. ואמנם זכור אל תשכת, את אשר הודעתוך בדרושים הארוכים אשר קדמו, בתחלת שער הדרושים הנה, כי שם הודעתוך, כי ד'

אוי שזה המסך יהיה נעשה מן הת"ת דיצירה, כמו שמסך היצירה, נעשה מן הת"ת דבריאה כנז"ל. אמנם נתרחק, ונעשה מן המלכות דיצירה. ולכן נק' מסך יותר רחוק משל היצירה. גם נוסף בו מיעוט אחר, והוא כי נדע שכל בחי' מלכות, נקרא אספקלריא דלא נהרא, ולית לה מגרמה כלום, אלא מה שמקבלת מבעלה, ונמצא כי לא די שהמסך נעשה ממנה, שהיא היותר אחרונה שביצירה, אשר לסבה זו נקרא רחוק. אלא אף גם יש בו מיעוט גדול, לפי שמלבד היותה אחרונה ותחתונה, הנה אין לה אור מעצמה כנוכר, ולכן מסך זה נקרא מסך רחוק וממועט.

דרוש ז', יודיע בו, ממה נתהוו ד' עולמות אבי"ע.

(ג) כבר הודעתוך, כי כל ד' עולמות הנקראים אבי"ע, כלם הם נעשים מבחי' מה שהוברר מאותם ז' מלכים, הרמוזים בפרשת וישלח, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ ארם. כי אחר שמלכו, מתו ונתבטלו, ואח"כ חזרו והובררו, ואז נתקיימו.

והנה הבחינה היותר מעולה שבהם, הוברר וממנה נעשה עולם האצילות. ומהבחי' הגרועה מן הראשונה הוברר, ונעשה עולם הבריאה. ומן היותר הגרועה, נעשה עולם היצירה. ומן היותר הגרועה, נעשה עולם העשיה. והיותר גרוע שבכלם, הם הסיגים, הנקראים זוהמא דהתוכא דדהבא, אשר אין בהם תועלת להתברר, להיותם דינים קשים עד מאד, עד שהם נקראים קליפות ממש. ואלו הם הקליפות הנז' בכל מקום בספר הזוהר.

אמנם דע, כי עכ"ז נשאר מעורבים בתוכם קצת ניצוצות קדושה קטנות מאד, אשר הם סוד י"א סמני הקטרת, כמבואר עניינם במקומו והם עתידים עדיין להתברר לגמרי, ולצאת מתוכם אותם ניצוצות הקדושה לע"ל, כמבואר

הנהגות ומראה מקומות

(ג) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"ד. שער ציור עולמות פ"ג. ע"ח עם פמ"ס ענף מ'.

דבריאה. וכן עדין היה הברור משם ולמטה, מדרגה אחר מדרגה, עד סיום כל עולם העשיה. והנה הטעם אל מה שאמרנו, שאין כת בא"א לברור כל המדרגות של מטה מהם לגמרי, ולא יכלו לברור רק בחי' זרין שבעולם שלהם לבד, הטעם הוא, כי אין מעלת כל הנצוצות הצריכות להתברר שוות ולכן הנצוצות שהם מבחי' זרין, הקרובים אל מעלתם אל אר"א, יכולות להתברר ולעלות עד אר"א, להתקן שם. אבל שאר כל המדרגות שמשם ולמטה, אין בהם כח לעלות עד מקום אר"א, כי מדרגתם פחותה מאד, כי אלו היה בהם כח לעלות עד אר"א, כלם היו נק' בחי' זרין בלבד, ולא היו מדרגות משתנות. כלל העולה, כי אין יכולת בנצוצות המתבררות, להתברר ולעלות ולתקן, כי אם באותה המדרגה לבדה, אשר למעלה ממנה, ואינם יכולות לעלות שני מדרגות כנו"ל.

דרוש ח'

בחלוק שיש בד' עולמות אבי"ע.

(ס) ונבאר חלוק, שיש בד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. דע, כי בעולם האצילות, בחי' פרצוף עתיק יומין שבו, הכולל י"ס, הנה ג' ראשונות שלו הם מגולים, ואינם מתלבשים במה שלמטה ממנו, כי אלו הם בחי' ג' מוחין שבו. אבל ז' תחתונות שבו, הם מתלבשות בג' ראשונות של א"א, שהם ג' מוחין שלו. וכן ג' ראשונות של א"א, הם מגולים. אבל ז' תחתונות שבו, מתלבשות למטה, בשאר הפרצופין שבאצילות, שלמטה ממנו.

ואמנם בעולם הבריאה, אין בה כח להיות א"א ואבא בבחי' פרצוף שלם, אבל אריך ואבא, כל אחד משניהם, הם שם בבחי' י' קצוות בלבד. ואימא יש לה פרצוף שלם מי"ס. וטעם הדבר הוא, לפי שאין אור האצילות מגיע בבריאה, רק מבחי' אור אימא דאצילות

עולמות אבי"ע, נעשו משני בחי': אחת אור הישן, הנק' עולם הנקודים, והם בחי' הז' מלכים הנז'. בחי' ב', היא אור החדש, הנק' הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, שיצא מהארת המצה העליון דא"ק. וב' בחי' אלו, הם זרין שבכל ד' עולמות אבי"ע. וע"ש היטב.

ונחזור לענין ראשון, ואמנם להיות שאין בחי' זרין נגלת, רק מאר"א למטה, כי בחי' הכתר עליו נאמר, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דלית בהו שתופא דתניינא, שהיא בחי' הנוק', ולכן אין אנו יכולים להזכיר שם בחי' זווג, כיון שלא נגלת שם בחי' נקבה. ולכן נתחיל לבאר, מבחי' אר"א ולמטה, כי כבר שם נגלת בחי' נקבה, ויש שם בחי' זווג. והנה נודע, כי אי אפשר להתברר שום ברור נצוצות קדושה, אשר בו' המלכים הנז', אם לא ע"י זווג זכר ונקבה. כמשי"ת. והענין הוא, כי הנה אחד שהובררו בחי' אר"א עצמם, ע"י מי שקדם אליהם, שאין בנו רשות להזכיר ענייננו כנוכר. והנה אח"כ נזדווגו אר"א יחד, כדי לברור חלקי הבחי' של זרין, ואז ע"י זווגם, מתבררים אותם הנצוצות של חלקי זרין ועולות למטה, ממקום אשר בו נפלו המלכים בעת מיתתם, ועולות למעלה, ונכנסות תוך בטן אימא עילאה, ושהות ומעכבות שם כל ימי חדשי זמן העיבור כנודע, ושם הם מתמתקים ונתקנים, ומתחברים ונעשים בחי' פרצוף, נולדים ויוצאים זרין כנודע.

ודע, כי בבטן אימא עילאה, אינם מתבררים רק בחי' זרין דאצילות, ולא יותר. ובבטן נוק' דז"א, מתבררת ראש הבריאה, עד אר"א שבבריאה. וכבר כתבנו, כי לסבת היות שאי אפשר להזכיר בחי' זווג זכר ונקבה, רק מבחי' אר"א ולמטה בלבד, לכן אנו כוללים בדברינו אלה, כל ג' עליונות שבבריאה ביחד, ואמרנו שהובררו ביחד, אבל המשכיל יבין מדעתו האמת.

ואח"כ בבטן אימא דבריאה הובררו זרין

הגהות ומראה מקומות

ד'. ספר הלקוטים פרשת תצא. ושער המצות תצא מצות המעקה. שער מאמרי רז"ל אבות פ"ה מ"א.

(ס) לעיל דרוש ג'. ע"ה שער דרושי אבי"ע סוף פרק י"ד. ושער סדר אבי"ע סוף פ"ג ופרק

עיקר המקנן יותר בשלימות שם, מאשר למעלה ממנו כנזכר.

ובעולם העשיה, אבא שבו לבדו, הוא בבחי' נקודה חדא בלבד, וכל שאר הפרצופים שבו, אפילו א"א, כלם הם בבחי' ג' כלילן בג'. פחות מזה אי אפשר להיות. ואעפ"י שא"א למעלה מאבא, ואיך נתקן יותר מאבא, להיות ג' כלילן בג', הטעם הוא, לפי שהוא בקו אמצעי כנודע, ולכן נתקן יותר מאבא.

דרוש ט' קטן, בהבדל ה' פרצופים שבכל עולם ועולם מהנ"ל:

(פ דע, כי החלוק שיש בהבדל ה' פרצופים שבכל עולם ועולם, הוא זה: כי א"א, הארת האין סוף בו, הוא בקרוב, ועוד, שבא אליו בהתרחבות גדול, אבל א"א, הארת הא"ס בהם, הוא ג"כ בקרוב, להיותם מכלל ג"ר, אבל אין האור הנזכר נמשך להם בהתרחבות, רק דרך חלון, וז"א, אור הא"ס נמשך בו ברחוק, ועוד שהוא דרך חלון, כשעור רחב החלון הנזכר באבא ואימא, ונוקבא דז"א, אור הא"ס נמשך בה ברחוק, ועוד שהוא דרך חלון, אלא שהחלון הזה הוא יותר קטן וצר, מן רחב החלון הנזכר בז"א, והנה כל אלו הבחי' הנזכר, הם שלא ע"י מסך כלל, אבל בין הבריאה לאצילות, נמשך דרך מסך ממש מבדיל, וכמבואר אצלנו במק"א לעיל.

עוד דע, (צ) כי החלוק וההפרש, שיש בין אצילות לבריאה, ובין בריאה ליצירה, ובין יצירה לעשיה, הוא ההפרש עצמו שנתבאר אצלנו בפרשת פקודי דף רס"ב ע"ב, בענין עולם האצילות עצמו בד' חלקים שבו, הנקראים: מחשבה, ורעותא, וקלא, ודבור, וכמו שידעת, כי כמו שיש ד' עולמות נפרדים בחלקיהם, הנק': אצילות ב"ע, כן בעולם האצילות עצמו לבדו, יש ד' בחי' אלו עצמם, הנק' אבי"ע.

בלבד, אבל אור אבא דאצילות, אינו נכנס כלל בבריאה, ולכן אין בבריאה פרצוף שלם ב"ס, רק מבחי' אימא ולמטה, וזהו סוד מה שאמרו בתקונין, כי אימא מקננא בכרסיא, כי פרצוף אימא דבריאה הנקראת כסא הכבוד, היא נגמרת ונתקנת בפרצוף שלם, מה שאין כן באריך ובאבא דבריאה, ולכן הבריאה נקראת על שם אימא עילאה, מה שאין כן באצילות, כי שם יכול האבא שבו, להתלבש בכל חלקיו, בכל עולם האצילות, וזהו סוד כלם בחכמה עשית.

וז"א דבריאה, מלבד היותו פרצוף שלם מ"ס פנימית, עוד נוסף בו, היות לו אור אחד מקיף, ונוקבא דז"א הנזכר, נוסף בה עוד, היות לה ב' אורות מקיפים, מלבד פרצוף י"ס פנימיות שלה, והנה ג' ראשונות שיש בו קצוות דא"א, עומדים מגולים, בלי התלבשות כמה שלמטה ממנו, ובתוך ג' ראשונות אלו, מתלבשת אותה הנקודה של המלכות דאצילות, ונעשת בבחי' נשמה אליו, וזהו סוד, לכי ומעטי את עצמך, כמבואר אצלנו, וג"ת דאריך דבריאה, מתלבשות באבא דבריאה, ונעשים בחי' נשמה אליו.

ואמנם עולם היצירה, שהוא יותר תחתון, היה בו גירעון אחד, והוא, כי אריך ואבא שבו, כל אחד משניהם, הוא בחי' ג' כלילן בג', ואינם אפילו בבחי' ו' קצוות גמורים, ובחי' הראשונה של אריך, נשארת בגלוי, וב' תחתונות שבו, מתלבשים באו"א, (ע) וז"ן דיצירה, כל אחד משלשתם, הוא בבחי' ו' קצוות, והחלוק שיש בהם הוא, כי אין לאימא שום או"מ, ולז"א יש בו אור אחד מקיף, ולנוקביה יש שני אורות מקיפים, וזהו סוד מה שאמרו בספר התקונין, שית ספירן מקננו במטטרין, כי ז"א שביצירה, הנקרא שית ספירן, מקננו ביצירה, הנקרא מטטרין, והוא

הגהות ומראה מקומות

פמ"ס ענף ד', ותע"ס ח"ג פ"א וב'.

(צ) ע"ח שער סוד אבי"ע פרק ב'.

(ע) צ"ל ואמא חז"ן.

(פ) לעיל דרוש א' ודרוש ו', ע"ח שער דרושי

אבי"ע פ"ג, ושער סוד אבי"ע פ"א וב', ע"ח עם

דרוש י' קטן, יודיע בו, הה' פרצופים
שיש באבי"ע:

רחמי: קדמאה, היכל אהבה, תניינא, היכלא
רדין, תליתאה, היכלא אספקלריא המאירה וכו'.
והענין הוא, כי באלו ההיכלות העליונים, אין
בהם בחי' זווג בששת ימי החול, ואינם נפתחים
להזדווג, רק ביום השבת. ולכן הם נקראים,
בשם ז' הסריסים המשרתים את פני המלך,
על שם שמסרסים עצמם מן הזווג בימי החול.
על דרך הנזכר בס"ה, בפסוק כה אמר ה'
לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו'. ולהיותם
עליונים מצד אימא, הנקרא עלמא דכורא, כנו'
בפרשת ויחי, לכן נקראים זכרים, סריסים, ולא
נערות, כמו היכלות התחתונים כנו"ל.

דרוש י"א קטן, יודיע, כי יש פנימיות
וחיצוניות, בכל ארבע עולמות אבי"ע.

ר) דע, כי בכל ד' עולמות אבי"ע, יש
בכל א' מהם ב' בחי', ונקראים: פנימיות
וחיצוניות. ונתחיל ממטה למעלה, הנה הפנימיות
שבעולם העשיה, הם הנפשות של בני אדם.
והחיצוניות, הם האופנים. והפנימיות שבעולם
היצירה, הם הרוחות של ב"א. והחיצוניות,
הם המלאכים. והפנימיות שבעולם הבריאה, הם
הנשמות של ב"א. והחיצוניות, הם סוד כסא
הכבוד, אשר בו הרוחין קדישין. והפנימיות
שבעולם האצילות שהוא אור הפנימי, של
העצמות דא"ס, אשר בתוך האצילות, הוא בחי'
פנימית, אל תוך הנשמות והרוחות והנפשות,
שמן ג' עולמות בי"ע כנוכר. ומהחיצונית, הוא
סוד בחי' פנימיות חיות, אל הכסא והמלאכים
והאופנים, שבג' עולמות בי"ע כנו"ל.

עוד דע, ש) כי כל א' מן הי"ס דאצילות,
יש בה בחי' פנימיות, והיא הוי"ה א/ בנקודות
ידועות, הוזכרו בספר התקונין, תיקון ע'. והם.
יהו"ה בקמ"ץ, בכתר. יהו"ה בפת"ח, בחכמה,
יהו"ה בציר"י, בבינה. יהו"ה בסגו"ל, בחסד.

ק) הנה נתבאר לעיל, כי בכל עולם מד'
עולמות אבי"ע, יש ה' פרצופים הנקראים: א"א,
ואו"א, וזו"ן. ודע, כי הנה יש בעולם הבריאה,
ז' היכלין דוכרין, הכוללים י"ס דאבא. וכנגדם,
ז' היכלין נקבות, הכוללים י"ס דאימא. עוד
יש ז' היכלין דוכרין, דז"א. וז' היכלין נוקבין,
דנוקבא דז"א.

ואלו ההיכלות התחתונים שבזו"ן, כלם
נקראים בשם ז' היכלין לבר, הנזכר בפרשת
פקודי דף רמ"ה ע"א. והם סוד, שבעה ושבעה
מוצקות. ובאלו ההיכלות, הוא סוד הזווג בששת
ימי ההול, כי מזדווגים יחד בימי החול. ואלו
נקראים, ז' הנערות של אסתר. והם הנקראים
בשם נקבות, כי הם בסוד מלכות עלמא
דנוקבא. ואמנם בחי' אסתר עצמה, היא בחי'
נקודת מלכות דאצילות, שירדה ונתלבשה למטה
בראש עולם הבריאה, בסוד לכי ומעטי את
עצמך, כמבואר אצלינו, ולהיותה מסתרת
ומתלבשת שם למטה בראש הבריאה, נקראת
אסתר. כי באצילות לית תמן קליפין, כנוכר
בספר התיקונין.

וזהו סוד, מה שאמרו בס"ה בפרשת תצא,
ברעיא מהימנא, דף רע"ה ע"ב, כי נקראת
אסתר, על שם: דסתיר לה קב"ה וכו' ועלה
אתמר, וכבודי לאחר לא אתן וגו'. וכבר נודע
מה שאמרו בספר התקונין, כי פסוק זה של
וכבודי לאחר לא אתן, לא נאמר אלא באצילות.
כי בבריאה, יכול לאתערבא תמן קליפין.

אבל ההיכלות של או"א דבריאה, הם יותר
עליונים, וגם הם נקראים בסוד ז' היכלות לבר,
בסוד ז' וז' מוצקות. ואלו הז' היכלות, הם
הנו', בפרשת בראשית דף מ"א ע"ב, כנוכר
שם, דביום השבת כדין מתפתחין ז' היכלין

הגהות ומראה מקומות

תמיד דף ס"ה. תע"ס ח"ג פרק י"ד.
ש) ע"ח שער השמות פ"א. שער הכוזות
בברכת אתה חונן. שער רוח הקודש דף ג"א
יחוד כ"א.

ק) ע"ח שער המוחין סוף פ"ב ופרק ז'. שער
מאמרי רשב"י זיע"א פרשת מקץ ופרשת פקודי.
תע"ס שיעור י"ב מן אות פ"א.
ר) ע"ח שער פו"ח פ"א ופט"ו. ספר עולת

עולם. והם: נפש, מן המלכות. רוח, תפארת. נשמה, בינה. חיה, חכמה. בסוד, והחכמה תחיה בעליה. וכן חיים בגימטריא חכ"ם. והיא המקיף התחתון. יחידה מן הכתר, בסוד מיד כלב יחירתו, והיא המקיף העליון. ונקרא יחידה: לפי שא"א אין לו בת זוג נקבה, כמו שיש לשאר פרצופין, כי הוא יחיד בלי שני.

והנה במלכות לבדה, יש בה כל אלו הה' בחי' לפי שהיא עצמה נק' נפש. והנפש שבז"א, מאיר בה, ונעשה בה בחי' רוח. כי הרי כללות ז"א, נק' רוח. והנפש מבינה מאיר בה, ונעשה בה, בחי' נשמה. והנפש מחכמה מאיר בה, ונעשה בה בחי' חיה. והנפש מא"א מאיר בה, ונעשה בה בחי' יחידה.

וכן על ד"ו, יש גם בתפארת, כי בחי' המלכות שבו, נק' נפש שבו. והוא בעצמו, נק' רוח. והרוח מן בינה מאיר בו, ונעשת בו נשמה. והרוח מחכמה, ונעשה בו חיה. והרוח מן א"א, ונעשה בו יחידה. וכן על ד"ו יש גם בבינה, כי המלכות והת"ת והבינה שבה, הם נר"ן שבה. והנשמה מאבא, נעשה בה חיה. והנשמה מאריך, נעשה בה יחידה.

ונבאר עתה כל אלו הבחי' באדם תחתון, וממנו יתבאר לעליון, הנה האדם, יש בו חיות או"פ, שהוא נחלק לג' חלקים, והם: נר"ן והאור הפנימי הנה, איננו מספיק להאיר הגוף החומרי שלו, ולכן הוצרך גם לכשיהיה לו האור המקיף מבחוץ. וטעם הדבר הוא, כי הנה הנשמה הפנימית, היא בחי' אימא, כנודע. וזה האוה"מ מבחוץ, הוא הנקרא חיה, הנקרא נשמה לנשמה, והיא בחי' אבא. ונודע כי או"א שניהם לא מתפרשאו לעלמין, ולכן בהיות אור אימא בפנים, ואור אבא מבחוץ, והם חושקים להתדבק יחד, על כן מרוב חשקם, זה מכה מבפנים בכלי הגוף, ונוקב ועובר דרך

יהו"ה בשב"א, בגבורה. יהו"ה בחולם, בת"ת. יהו"ה בחירי"ק, בנצ"ח. יהו"ה בקיבו"ץ, בהוד. יהו"ה בשורו"ק, ביסוד. יהו"ה בלתי ניקוד, במלכות. ואלו ה' ההוי"ות, נקרא פנימיות הי"ס.

עוד יש להם בחי' חיצוניות, יאלו הם: אהי"ה, בכתר. י"ה, בחכמה. יהו"ה בניקוד אלהי"ם, בבינה. א"ל, בחסד. אלהי"ם, בגבורה. יהו"ה, בת"ת. יהו"ה צבאות, בנצח. אלהי"ם צבאות, בהוד. שד"י, ביסוד. אדנ"י במלכות. עוד דע, ת) כי אור הא"ס, מתפשט בתוך הי"ס דאצילות, מן הכתר עד סוף המלכות, בבחי' אר"ם שבהם. וג"כ אור הא"ס מתפשט, בסוד אר"מ אל הכתר. ואח"כ מאוה"פ שבכתר, נמשך אר"פ לאו"א. וגם או"מ להם. ועד"ו בשאר המדרגות דאצילות, כמבואר אצלינו. ועד"ו בעולם הבריאה, כי המלכות של האצילות, נעשת בחי' א"ס אל הבריאה. וממנה נמשך או"פ ומקיף אל כל הבריאה, ע"ד הנז"ל באצילות ממש. ועד"ו מבריאה ליצירה, ומיצירה לעשיה.

דרוש י"ב, יודיע בו, כי בכל בחינה ובחינה מכל ד' עולמות אבי"ע, יש ד' בחינות:

(א) דע, כי בכל בחי' ובחי' מכל ד' עולמות אבי"ע, יש ד' בחי': הא', היא בחי' הכלים. הב', בחי' נר"ן פנימים. הג', בחי' נשמה לנשמה, הנקרא חיה, והיא אוה"מ. הד', בחי' יחידה, והיא א"א. הנעשה אר"מ אל המקיף הנזכר, הנקרא חיה. וזהו סוד מה שאמרו ז"ל במסכת ברכות ב) כי ה' שמות יש לנשמה, והם: נר"ן ח"י. והם כנגד ה' הפרצופים שבכל

הגהות ומראה מקומות

- ת) ע"ח שער הכללים פ"א. שער המקיפין פ"א. מבו"ש ש"ב ח"ג פרק ה'. ע"ח עם פמ"ס ענף מ"ט. ספר הלוקוטים תצא.
- א) שער אח"ס פ"א. שער עקודים סוף פ"ה מ"ק. שער המוחין פ"ה. שער פו"ח פ"ב. מבו"ש
- ש"ו ח"א דרוש י"א. ע"ח עם פמ"ס ענף ה'. תע"ס ח"ג פרק י"א.
- ב) דף י'. בראשית רבה פ"ד ט'. ת"ז תקון י"ג אות כ'.

בח"י. וכן בכבד. יש כל הג' בח"י. אמנם כונתינו היא. כי עם היות כל הג' חלקים בראש. עכ"ז עיקר הנוכח להאיר שם. היא הנשמה. ועיקר מקומה היא במוח. ומקום הרוח. הוא בחוטם. ומקום הנפש. בפה. ועד"ז בשאר החלקים. כי הגובר. הוא הנקרא על שמו. החלק ההוא.

עוד יש אור מקיף הגדול. זהו הנקרא יחידה. והוא מבחי' א"א. ואיננו דומה אל החיה. אשר עם היותה מאירה בכל הגוף מבחוץ. אין חלקי הארתה שוים. כי לנשמה מאיד כפי ערכה. ולרוח כפי ערכה. ולנפש כפי ערכה. אמנם היחידה. מאירה בכל הגוף. חלקים שוים בהשואה א'. ולכלם הוא מאיר בבחי' אור של נשמה. והטעם הוא. לפי שאין בעצמות האור המקיף הגדול הנה חלוקים. כי כלו בחי' נשמה. וע"כ נקרא הוא יחידה. כי אין בו רק בחינה אחת בהשואה אחת.

בו לחוץ להדבק עם אבא שבחוץ. ואור אבא שבחוץ. מכה בדופני הגוף מבחוץ. ונוקבו ונכנס בו בפנים. ומתדבק עם אבא. באופן שהוא התדבקות כפול. ועי"כ עביו של דופני הגוף. מקבל הארה. ומזדכך מבית ומחוץ.

והנה זה האור המקיף הנקרא חיה. מקיף מבחוץ לכל כללות הגוף כלו. אמנם הוא מאיד לכל חלק מחלקי הגוף. כפי ערכו. כי בחלק הנשמה מקיף לה מבחוץ. כפי בחי' ערך האור הראוי אליה. ומקיף על חלק הרוח. בבחי' ערך אור של הרוח. ומקיף על חלק הנפש. כפי בחי' הנפש. ולכן צדיך שנבאר חלקי האור הפנימי. הנה מקום הארת הנפש. הוא בכבד. ומקום הארת הרוח. הוא בלב. ומקום הארת הנשמה. הוא בראש האדם. ובמוח שבתוכו. ודע. כי אף בחלק ראש האדם בלבד. יש שם כל הג' בחי'. וכן בלב. יש כל הג'

תושלבע בילאו ברד מוך

לקוטים משער ההקדמות

ואחוריים שלה הוא בגימטריא ע"ב כנודע. והרי ט"פ ע"ב, הם תרדמה ותרגום. (וצריך עיון, שהאחוריים אינם, אלא אלהיים) וכלם ניתנים אל המלכות בעת הנסירה, והבן זה מאוד.

(ונראה לי חיים, כי הרי ט' כחות המלכות. הם נאחזות בז"א. ועם ט' כחות אלו, שהם כח א' לבד, נשלם ליי"ט, כנזכר לעיל. ובעת הנסירה, נשאר הוא בט"ס לבד, ואז ט' כחות אלו, מתחברים עם כח נקודה א' לברדה דמלכות. ונגדלת, ונעשת י"ט גמורות, והוא ט' לבד, כנודע כי אותה הנקודה שלה, לעולם נפרדת ממנו, והיא בחינה בפ"ע. אך אותם הט' חלקים אחרים, הם מתדבקים בו, ולפעמים ננסרים, והבן זה מאוד).

ואמנם יש בה ב' בחי' והם: אהור, ופנים. ובעת האהור, כל הט' בחי' שלה של אהור, הם בו, ובחי' הי' של אהור, היא לברדה בה. ותמיד לעולם עומדת בחוזה שלו באחוריו. ואח"כ בנסירה, מתחברים כל העשר אחורים בה יחד, ונגדלת כמוהו. ואח"כ בפנים, יש בה נקודה א' לבד מבחי' פנים, ויושבת בסוד התפילין דיד לעולם עמו, ואינה זזה משם לעולם. ואז כל הבחי' דט"ס דפנים שלה, או ניתנים בה א' לא', עד שנגדלת פב"פ כמוהו. באופן, כי כשאנו אומרים שאחר שנגדלת אהור באהור, אז חוזרת להיות בסוד נקודה קטנה בפנים, פירוש הוא, על אותה הנקודה דבחי' פנים, שעדיין בבחי' פנים שלה אין לה רק נקודה א'. אמנם כל אחוריה שלימים לגמרי, והבן זה מאד.

והנה ידעת, כי בכל ספירה וספירה יש בה בחי' פנים ואהור בסוד אותיות, ולא בסוד מספר. וכנגדם אהור ופנים בבחי' מספר. ונמצא

א"ש: ענין מ"ש הכתוב כי שמש ומגן ה' אלהים, כי ההוי"ה דאלפין, יוצא ממנה מנין שמש, כזה: יו"ד פעמים יו"ד, הם עולים ת'. ה"א פעמים ה"א, עולים ל"ו. וא"ו פעמים וא"ו, עולים קס"ט. ה"א פעמים ה"א, עולים ל"ו. ס"ה שמש. וז"ס תר"ם ירך על צריך. משחז"ל ג) דוד מלך ישראל חי וקיים. הענין הוא, ששם דוד, עולה חיים, כזה: ד' פעמים ד', עולים י"ו. ו' פעמים ו', עולים ל"ו. ד' פעמים ד', עולים י"ו. ס"ה עולים חיים.

מ"ש הכתוב, יאר ה' פניו, ירצה: כי פניו של שם ההוי"ה, הם שם כוז"ו, כמנין יא"ה, כזה: כ"ף, עולה ק'. וי"ו, עולה כ"ב. זי"ן, עולה ס"ז. וי"ו, עולה כ"ב. ס"ה עולה רי"א. והיננו יאר.

כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. הענין הוא, כי כריס רזמו לשם אלהים, העולה פ"ו. וכשמנשאים אותו בשעת הברכה, מתנשא ועולה רל"ב, כמספר ד' הוי"ת: ע"ב, ס"ג, מ"ה ב"ן, כזה: כ"ף, עולה ק'. ר"ו, עולה י"ב. סמך, עולה ק"ך. הרי ק' י"ב ק"ך, עולה רל"ב. והיננו, כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא.

שמעתי במה שאמדו ויעקב איש תם, ואמרו בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ג, איש תם: בעלה דתם. והענין הוא, אם תמנה ת"ם במלואו, כזה: תי"ו מ"ם, הם בגימטריא תצ"ו, כמנין מלכות, הדי מפורש שיעקב הוא בעלה של מלכות.

ד) ויפל ה' אלהים תרדמה, בגי' תרגום, כי כל האחורים הם בסוד רבוע כנודע. והנסירה היתה, בהיות כי אחוריים אלו, הנק' תרדמה כנזכר. ואח"כ הביאה פב"פ, והענין, כי בכל ספירה וספירה מט"ס דז"א, יש בה הוי"ה א',

הגהות ומראה מקומות

ג) ר"ה כ"ה. ועיין זהר וישב קצ"ב: ד) ע"ח שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ח'. ספר

עולת חמיד דף ע"ג ע"ב. מבו"ש בסופו.

נמצא כי ביום הראשון דראש השנה ננסרה לאה וכתר דרחל, ואח"כ חזרו המוחין תוך ז"א, לנסוד את רחל מן החזה ולמטה, שכבר היא במקום מגולה, ויכולה לקבלם ע"י ז"א עצמו, מה שאין כן בלאה. וא"כ נמצא, כי כל לאה ננסרת קודם השופר דיום ראשון, והנסירה היא, שמקבלת גבורות חדשות ע"י אימא, וננסרת אז. ואחר השופר דיום ראשון, ע"י השופר ההוא עצמו, באו מנצפ"ך חדשים לרחל, אלא שהם ע"י ז"א עצמו, וננסרת כתר שלה ביום עצמו, אחר השופר. כלל העולה, כי הם צריכים בין ללאה בין לרחל, הנקראים ירושלים וציון, צריכות בשני מיני גבורות: קשות, ומתוקות. שהם: הישנות, קשות, והשניות, מתוקות. אלא שהקשות דלאה, לוקחם ע"י ז"א. והמתוקות, ע"י אימא ושתיהם נקראים קשות, בערך דיני רחל המתוקים ואח"כ, הקשות והמתוקות דרחל, שתיהם נמשכות לה ע"י ז"א עצמו, אלא שאלו הם קודם השינה, ואלו אחר השינה, שהוא סוד השופר. ונמצא א"כ, כי המ"ן נעשו קודם כל דבר, ואח"כ נכנסו נה"י דאימא תוך לאה לנסדה, ויצאו משם, ונכנסו בו"א לנסוד את רחל, והבן כ"ז מאד כנלע"ד). והנה אח"כ ביום הכפורים, חוזרת לעלות עד הבינה, ולוקחת בחי' הפנימיות, כי החצוניות כבר לקחתו. (ונלע"ד), כי תחלה היו ב' מיני גבורות הנו', קודם השינה ואחר השינה, והם ב' כלים, החצון, והאמצעי, ועתה לוקחת הפנימי ע"י אימא עצמה, בסוד ה' תפלות, ה' גבורות פנימיות ונעשה הכלי הפנימי מהם על ידיהם, ונגדלו בה י"ס פנימיות. כי כבר ידעת, כי ב' כלים ראשונים מחוברים ז"ן אב"א בנו"ה שלו בשם אחד דצבאות, בין בכלי אחד, בין בכלי ב'. אך בכלי ג', הם שמות נפרדים, כי אז בהיות לה כלי הפנימי, אין לה חבור עמו, ויכולה לחזור פב"פ, כי אז הם דחמים, ואין לה פחד להיותה באחור כנודע. ואמנם לאה, כבר קבלה כ"ז בברכת אבות ביום ראשון דראש השנה, וחזרה פב"פ כנודע. אך כ"ז הוא לרחל.

ובזה תבין מה שאמרנו לעיל, כי תחלה קבלה ה' גבורות, לצורך י"ס דאחודים, ומכללם נעשה גם כלי החצון דיסוד שלה, הנקרא ירושלים. ואח"כ ע"י הנסירה, אחר השינה, חמשה

א"כ, כי כל בחי' מספר, הם של הנקבה, הדבוקים בזכר אב"א. והפנים של המספר שמצד א', הפנים של האותיות שמצד א', עדיין אין להם כלל, רק ב' האחוריים לבד. ובעת הנסירה, ננסרים האחוריים של המספר, מן האחוריים של בחי' אותיות, ואח"כ באים המוחין דבחי' פנים שלו ושלה, ואז הפנים שלה ניתנים לה על ידו, והפנים שלו נשארים בו, וכמו שהאחוריים לקחם תחלה על ידו, ואח"כ ע"י אימא. כן בחי' הפנים, תחלה על ידו, ואח"כ ע"י הבינה כנודע.

ודע, כי כל זה הוא מהבחי' שלהם עצמם, אך אפשר שגם האחוריים של המלכות באו"א, בבחי' מספריהם, יהיו בחי' פנים לז"א עצמו, וזה מובן, והמשל לכל זה, הנה המוחין של ז"א דבחי' אחוריים, היה בכתר שלו, שם: י', י"ה, י"ו, יהו"ה. ומחובר עמו מספר אחוריים אלו, שהם י' אותיות ממש, כיוצא בהם ממש, אלא שהם בבחי' מספר. ואח"כ בעת הנסירה, נשאר י' י"ה יהו"ה דבחי' י' אותיות לבד, אל כתר דז"א, וי' י"ה יהו"ה בבחי' מספרם, שהם ע"ב, אל כתר דנוק'. אח"כ באו המוחין דפנים אל ז"ן, ואז באה שם יהו"ה בכתר דז"א בפנים, בבחי' ד' אותיות לבד, ובאה הוי"ה זו עצמה יהו"ה בפנים דכתר נוק', אלא שהוא בסוד מספרם, שהם גימטריא כ"ו, וכע"ז בכל הט"ס אחרות.

כפי הנראה ממ"ש לעיל, כי אחר שהיו אחור באחור, ונתן לה בחי' הגבורות, אח"כ גסתלקו ממנו המוחין, ונתנו בינות והגבורות לבדם אל הנוקבא, ע"י אימא, והם דינים קשים, ואז המוחין שנסתלקו, שהם חכמה וחסד, שנשארו פקיפים כנודע, נעשו מ"ן, ונודווגו אר"א, והוציאו מנצפ"ך אחרים, ונתחדשו. ונתמתקו עתה הגבורות, כי הרי הם דינים יותר מתוקין, וחוזרים ליכנס כל המוחין, עם זה המנצפ"ך החדש תוך ז"א, ונמשכים לנוקביה על ידו, בכל ט' ימי תשובה.

וכפי הנלע"ד משם הוא, שלאה לוקחת הדינים ע"י אימא, להיותה במקום המכוסה מהחזה ולמעלה. ואחר שננסרה לאה כלה, עם העקביים שלה, הנכנסים תוך כתר דרחל כנודע.

הז"א מן החסדים שלו אליה, ע"י הלולב, כנודע
וביום שמיני עצרת, אז הוא זווג גמור, ונתן
בה הה' גבורות, שהם המ"ן עצמם, ולא הג'
כלים של היסוד שלה, אלא בזווג הראשון
דבריאת עולם, אז אותם המ"ן דה' גבורות,
נעשו רוחא דשדי בגווה, ומאז והלאה הם מ"ן
חדשות. וביום שמיני עצרת, נתן לה גבורות.
ובפסח, חסדים.

כלל העולה, כי תחלה לקחה רחל ע"י ז"א,
י"ס חצוניות. ואח"כ אחר השינה, לקחה י"ס
אמצעיות ע"י ז"א. אך לאה, לקחם ע"י אימא.
ולפי שאז כבר אינה צריכה, להיותה אחר
באחור נקרא זה נסירה. ואח"כ לוקחת י"ס
פנימיות ע"י אימא עצמה, ביום הכפורים, והם
חסדים וגבורות. ואח"כ חוזרת פב"פ, ונמתקת
ע"י החסדים דז"א, המאירים בה, ונגדלת.
ואח"כ יהיב בה רוחא ממש ולא כלים, וזה
הרוחא נקרא מ"ן ממש, וניתנו לה בסוד זווג
ממש, בביאה ראשונה. ואח"כ בביאה שניה,
נתן בה ה' חסדים דכורין.

אך דע, כי המ"ן עיקרם גבורות, כי החסדים
שבהם טפילים, בסוד נוקבא שלטא על דכורא.
והמ"ן דכורין, הם חסדים, והגבורות טפילים
אליהם. ואז יוצאות ב' נשמות: זכר, ונקבה,
כל אחד כולל חסדים וגבורות. ואחר שהיה זה
בבריאת העולם, כל הזווגים שאח"כ, אעפ"י
שהם כפולים, שתחלה יש ביאה ראשונה
דגבורות, וביאה שנית חסדים, כלם נקראים
מ"ן חדשות, והם מתלבשים בההוא רוחא
קדמאה, שהם הגבורות והחסדים הראשונים
דבריאת העולם, ועיין לעיל. אך יש חצוניות
ופנימיות, ובאחת מהם נכנסים תחלה המוחין
בנקבה ואינה מקבלתם על ידו, ואח"כ נכנסים
בו. ובבחי' האחרת נכנסים תחלה בו, ואח"כ
מקבלתם על ידו).

(חסר תחלת הענין) ה) מצד אימא, יכנסו
ויתלבשו תוך נה"י דאימא, ויעשה ג"כ בחי'

גבורות שניים, ומהם נעשה ונגדל הכלי השני,
לעשר ספירות אמצעיים. ואז חזר ג"כ ליעשות
כלי אמצעי דיסוד שלה, הנקרא ציון כנו"ל. אחר
כך שנסרה, לוקחת ה' גבורות שלישים, ומהם
נגדלה, ונעשו הכלים שלישיים הפנימיים, והבן
זה, כי כל בחי' כליה, אינם נגדלים, אלא ע"י
הגבורות. דוגמת ז"א, הנגדל ע"י החסדים. אי"כ
כשאנו אומרים שניתנים לה ה' גבורות, רוצה
לומר מוחין שלימים שלה, אלא שכיון שכל
גדולתה אינה אלא ע"י הגבורות, הם לבדם
נוכרות, והבן זה מאד וגם לפי שבכל פעם ניתנים
ה' גבורות חדשים ביסוד שלה, והם ג' מיני
כלים שביסוד.

גם עיין זה מאד לעיל, נזכר שם בפירושו,
דבין ראש השנה ליום הכפורים, הם יסוד
ומלכות דחצוניות, וביוה"כ, נעשה יסוד בפנימיות
ובהושענא רבה, מלכות דפנימיות, והבן זה מאד.
ושם נאמר, כי בכל המשך יום הכפורים, נמשכות
בה בכל גופה, המוחין שלה עם הגבורות, ובהגיע
עת הנעילה, אז נגמרו להתפשט ה' גבורותיה
עד היסוד בה ולא יותר. ובהושענא רבה, במלכות
הבן זה מאד.

ואמנם ענין החסדים שלקחה ג"כ אז, כנודע
כי יש מ"ה וב"ן בז"א, ומ"ה וב"ן בנוקביה,
ובנוקי' יורדים קודם הגבורות להתפשט בה,
ואח"כ החסדים, וזה הפך מהז"א כנזכר. והטעם
כי עיקרה גבורות, ולכן בהם מתחילים, ועיין
לעיל. ונמצא, כי אחר שנתפשטו בנעילה, הה'
גבורות ביסוד שלה, אח"כ ירדו הה' חסדים
שלה, שלקחתם ע"י אימא עצמה, ונתפשטו
בגופה, בימים שבין יום הכפורים עד הושענא
רבה, בסוד הסוכה פנימיים ומקיפים. וביום
הושענא, נתפשטו ה' גבורות גם תוך מלכות
שבה.

ואמנם אחר שחזרו פב"פ, תכף אחר נעילת
יום הכפורים, אז גם היא מקבלת מוחין ע"י
ז"א עצמו כי כבר נכנסו המוחין בז"א ואז מאיר

הנהרות ומראה מקומות

ה) ע"ח שער דרושי הצלם סוף פ"ח. שער הנסירה פ"ט. שער מאמרי רז"ל אבות פרק ה'. שער הכוונות דרושי ברכת כהנים חזרת העמידה פ"ה. דרושי פסח דרוש ב'. פע"ח דרוש חזרת. העמידה פרק ו'.

בו המוחין פנימיים, צ' דצלם דאבא. ואחר כך המקיפים דאבא, ונשלם ליכנס בו כל צלם דאבא, בסוד פנימיות, והוא עלה בחכמה הג', שהיא כנגד התבונה הג', ואח"כ עולה מדרגות אחרות, כמו שנבאר בדרך הג'. באופן, כי מה שהוא לו בחי' מקיף בראשונה, ואין בו יכולת לקבלו בסוד פנימיות, ולהגדיל, עתה עולה במעלה, והמקיף נעשה לו פנימי, ולוקח לו מקיף גדול מהראשון, וכן עדין מדרגות רבות.

ונבאר עתה זמנם, כי הנה עד י"ג שנה ויום א', נכנסו בו מוחין פנימיים צ' דצלם דאימא כנז"ל, ואז נאמר בו בן י"ג למצות, כי המצוה היא הנוק' כנודע, שהיא אימא, שלקח הפנימיים דאימא, ואז נקרא איש. ואח"כ בשתי שנים אחרים, נכנסים ב' המקיפים, ל"ם דצלם דאימא, כמו שיתבאר בסוד ליל שבת בע"ה, כי הל' או המ' דצלם, אינם כמו הצ' שהוא פרצוף גמור, וכ"א מהם חשוב לספירה אחת, ונמצאו שני מקיפי אמא בב' שנים, והרי הוא בן ט"ו לתלמוד, אח"כ בג' שנים, נכנסים צ' דצלם דאבא, ששרשם ג' מוחין חב"ד, בג' שנים, ואינם דומים לצ' דצלם דאימא, כי אז עדיין לא היו בו שום מוחין, ולא יכול לקבלם כי אם מעט מעט בשנים רבות, אבל אחר שנכנסו בו המוחין פנימיים ומקיפים דאימא, כבר הגדיל, ובג' שנים לבדם, שהם כנגד הג' מוחין, יספיקו לשיכנס. ועליו נאמר, בן י"ח לחופה, כיון שיש לו מוחין פנימיים מצד אבא, הרי הוא ראוי ליקח אשה גמורה, בדרך נשואין, ולא בדרך אקראי כבן ט', שאמרו עליו שביאתו ביאה דרך אקראי בעלמא. אח"כ בשני שנים אחרים, נכנסים שני המקיפים, ל"ם דצלם דאבא, ואז הוא שלם לגמרי, ונאמר עליו בן כ' לרדוף, כי כבר הוא שלם. וג"כ מוכר בקרקעות שהניח לו אביו. וג"כ לברכת כהנים, כי כהן גדול הוא אבא, חכמה, כנודע, וכבר יש לו מקיפי אבא, ואז ג"כ נגמרים לו י"ג תיקוני דיקנא, כי גם הכהן אינו נושא כפיו, עד שיבא בחתימת זקן, כי גם הדיקנא הם מקיפים. ועיין בברכת כהנים ענין זה. ועתה אתי שפיר, שלא מצינו שום גדול אחר עשרים כ"א ל', אי"כ

צלם אחר בכל פרטיו. ואמנם תחלה יתלבש ויכנס צלם של אימא תוך גלגלתא דז"א, ואח"כ יתלבש צלם דמוחין דאבא, תוך צלם דאימא, כי הוא פנימי ממנו. והנה עד י"ג שנים ויום אחד, נכנס צלם דאימא בכל פרטיו, ואח"כ נכנס צלם דאבא, על דרך הנז"ל בצלם דאמא. זביאור הענין הוא כן, כי תחלה נכנסים צ' דצלם דאימא, שהם הנקראים מוחין פנימיים דז"א. ואח"כ נכנסים ל' דצלם, ואח"כ מ', שהם ב' המקיפים. ואח"כ נכנס צ' דצלם דאבא, שהם פנימיים, ואח"כ הל', ואח"כ המ', שהם ב' המקיפים מצד אבא. אמנם בשיעור זמן כניסתם יש לי ב' פנים, והשני נראה לי העיקר והאמיתי כי אינני זוכר היטב מה ששמעתי, והדרך הב' נראה לי האמיתי, ואכתוב תחלה הדרך הראשון שאני מסופק בו אם הוא כך, ואח"כ אכתוב הב', שהוא הנז"ל אמיתי בודאי.

הדרך הראשון הוא, כי עד י"ג שנים ויום א', נכנסו צ' דצלם דאימא. והרי עתה נקרא איש שלם. ואח"כ נכנסים ל"ם דצלם דאימא, שהם ב' המקיפים מצד אימא, בה' שנים. והרי אז, הוא בן י"ח שנים ויום אחד לחופה. אח"כ נכנסים צ' דצלם דאבא, והם מוחין פנימיים דאבא, בב' שנים אחרות, והרי הוא בן עשרים שנה, ומוכר בקרקעות. אח"כ מעשרים ואילך, נכנס ל"ם דצלם דאימא (נ"ל דאבא) והם המקיפים מצד אבא, אך, לזה הדרך, יש קושיות רבות, כי איך יבא חשבון זה מכוון, שבה' שנים יכנסו ב' מקיפי ל"ם דאימא, ובב' שנים אחרים פנימיים דאבא, ומעשרים ואילך מקיפי אבא.

אך האמת מה שנלע"ד בבירור הוא זה, הנה הז"א הוא עולה מדרגות רבות, כי תחלה היה בסוד עיבור, ג' כלילן בתלת, וביניקה, נעשו ו"ק גמורים, ובגדלות עד בן י"ג שנה, נעשה י"ם גמורות במוחין פנימיים, צ' דצלם. ואח"כ נכנסים לו המוחין המקיפים, שהם ל"ם ד. מ. ונעשים בו פנימים ממש. ונמצא הז"א עולה, כנגד מקום כל התבונה הג', שבה כללות הצלם, כנז"ל בדרושים שקדמו. ואח"כ, נכנסים

שנגדלים כזכר, יותר ממה שהיו בתחלה. ונמצא כי אינו לוקח מקום זולתו, רק מקום מוחין שלו, כי גם אלו המקיפים שלו הם. וא"כ אין בזה עליה לז"א, רק שנגדלה ראשו בבחי' הכלים שלה, מה שצריכה להתגדל.

והנה גם בדרוש שבת ראיתי, כי בהכרח שכיון שנכנסים ל' דמקיפין דצ"ם, ודאי שהמוחין פנימים דצ', נדחים יותר למטה ממקומם, כדי לתת מקום אל המקיפים. וצ"ע, כי זה פליג אל הנז"ל, שנגדל ראשו ואז, נה"י צ' דצלם דאימא, נדחים ויורדים יותר למטה. ודע, כי אמת הוא, שכל מה שיש בצ', יש כנגדו בל', וכן במ', אך אין ארכם שוה. כי הנה אורך הצ', ט' ספירות כנודע, ואורך הל', הם שעור ג' ספירות ראשונות לבד, של ג' ג' פרקין, באופן שהם ט' פרקין לבד. והצ', הם ט' ספירות ונמצא אורך הל', שליש אורך הצ', אך עכ"ז נחלקים לט' פרקין כזכר.

ונלע"ד, כי הטעם, שג"ר הם באיכות גדולים, ובכמות קטנים, אך ג"ת, שהם היריכים הם גדולים בכמות, וקצרים באיכות. ואורך הירך הם ג' פרקין, כמו אורך הראש, או הגוף. והנה נודע, כי הצ"ל דצלם, הם מתלבשים תוך נה"י דאימא, אך מ' דצלם, הם ד' מוחין, יען אינם מלובשים תוך נה"י דאימא, אלא ערומים בלי לבוש בנה"י דאימא כלל. ונמצא, כי הצ"ל, הם נחלקים, זה לט' ספירות, וזה לט' פרקין, יען הם מלובשים, ונודע, כי כל בחי' נה"י, הם נחלקים ומצויירים בבחי' פירקין. אך המ' דצלם כיון שאינה רק מוחין לבדם, בלי לבוש נה"י דאימא, אין בה חלוק פרקין, וכל המ' נכנסת בפעם אחת. אך הל', נכנסת בג' זמנים: תחלה ג' פרקין תתאין, ואח"כ ג' אמצעים, ואח"כ ג' ראשונות. וזהו בצלם דאימא. וכמו כן בצלם דאבא.

ונחזור לעיל, כי כיון שנכנסים ל' דצלם, מוכרח שירדו מוחין דצ' הפנימים, עם לבושי הנה"י. וא"כ, היה היסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א, יורד יותר למטה. אמנם מתרחב, בסוד

דז"א שמקיפי אבא לא נכנסו אחר העשרים כנו"ל בדרך האחרת.

הנה ו' כל העולמות הם זה תחת זה, ובכל עליה ועליה, מוכרחים שכל העולמות יתנועעו ויעלו, כי לא יהיה מקום פנוי ביניהם. והנה בחול, אין עליות, רק מהעשיה, עד נוק' דאצילות, ועד בכלל. אך הז"א, אינו עולה כלל. אמנם המקיפים ל"ם שבו, נכנסים בסוד פנימיים ובאים לו מקיפים אחרים גדולים מהם. ונלע"ד, שהם בחי' או"א עצמיים, כי אין דבר אחר בינתיים.

ואמנם הכנסת המקיפים הנז', אפשר להיותם בשני מציאות: או שהז"א יגדל ראשו, בכל קומת גובה המקיפים, ויתלבשו בה, ונמצא כי ראשו היא עולה, והמקיפים במקומם עומדים או אפשר להפך, שהמקיפים יורדים תוך ראשו, וראשו עומדת במקומה. והנה בחול לא קבלתי איך הוא, זולתי הנז"ל, שאין עלייה כלל אל הז"א בחול, ואפשר שאף עליה זו בכלל. וא"כ יהיה ע"ד מה שקבלתי בליל שבת, שגם אז אין עליה לז"א, והמציאות אז הוא, שראשו במקומה עומדת, והמקיפים יורדים ונכנסים לתוכה. וזה קבלתי תחלה, בענין שבת.

אך אח"כ קבלתי יותר מפורש, וזה הוא היותר אמיתי, שעליו תסמוך, והוא, כי אי אפשר שנאמר שהמקיפים יורדים, דא"כ ישאר מקום פנוי, בין מקיפי מ' שנכנסים בבקר בשבת, למקיפי ל', הנכנסים בליל שבת כנודע, שהדי שניהם הם בגוף ופדצוף א' של התבונה הד' כנודע, ואיך תתחלק, ויתרחקו ג' אמצעיות שבה, אשר בתוכם מקיפי ל', מן ד' ראשונות שבה, שבהם מ' דצלם, וישאר חלל ומקום פנוי ביניהם. אך הענין הוא, כי ראש ז"א, היא נגדלת ועולה למעלה, עד שמתלבשת את מקיפי ל' דצלם בתוכה, והמקיפים נשארים במקומם. וגם ז"א אינו עולה כלל, ובמקומו עומד, וכן ראשו במקומה עומדת, אך הענין, כי נגדלת ונעשת גדולה, ומלבשת את המקיפים. ונמצא כי ג"ר שם במקומם הראשון עומדות, רק

הנהרות ומראה מקומות

(ו) שער הכוונות דרוש שבת פ"ג וד'. ספר עולת תמיד דף ס"ה.

ופרוס עלינו סוכת שלום, כנוז"ל ע"ש, ואיני יודע, א"כ יהיה בשחרית דחול בחזרת העמידה, שנכנסים כל המקיפים, כי כך הוא ליל שבת כשחרית דחול. או אם נאמר, שבחול יורדים ממש למטה, המוחין פנימיים עם נה"י דאימא, ואיני יודע היכן ירדו.

ואפשר להבין זה, עם דרוש אחד של שבת, והוא, שאע"פ שאין עליה אל הז"א כנוז"ל, עכ"ז ג' אחרונות שבו לבד יש להם עלייה, שעולות עד ג' אמצעיות, ויושבות שם ביחד, כל ו' הספירות, במקום הג' אמצעיות. ואז יעקב ורחל, נכנסים במקום ג"ת דז"א, וא"כ, אפשר שיהי' עתה בחול, והפנימיים יכנסו ביעקב ורחל, או לפחות ו"ק שלהם, ובוה יובן, יעקב בנצח, ורחל בהוד, והבן זה, כנלע"ד.

ודע, כי בליל שבת, נכנסו כבר מבעוד יום במנחת ער"ש, מוחין פנימיים. ובקבלת שבת, נכנסים מקיפים ל' דצלם דאימא. וגם אח"כ דאבא, בחצוניות של העולמות. ובערבית, פנימיותם, שהם הנשמות. ובשחרית דשבת, נכנסים גם מ', מקיפי צלם דאימא, ואח"כ דאבא, ובעמידת שבת, אז יורשים מקום אר"א עצמם ואז מוכרחים אר"א שיתעלו גם הם, במקום אריך, ואריך, במקום עתיק. וכן עולים כלם, עד א"ק, וזהו בבחי' העליונים מן ז"א, וכן התחתונים ממנו.

וכבר נתבאר לעיל, כי כל זמן שאין הז"א עולה, רק במקיף שלו, אין העולמות תחתונים מדיא עולים, וגם לא העליונים מן ז"א עולים, וכלם במקומם, אכן לפי שהעלה ז"א, ג"ת שלו בג' אמצעיות יחד, לכן היה מקום לעלות כל העולמות שתחתיו, ג' מדרגות ג"כ, כ"א למעלה ממקומו, רוגמת ז"א, עד שנמצאו נה"י דעשיה פנויים בליל שבת. אך אם לא מעלה רגליו, אעפ"י שהיו נכנסים בו המקיפים, לא היו העולמות התחתונים ממנו עולים, ואף לא עולמות שלמעלה ממנו. אמנם כשעולה יותר מן

המקיפים, אז בהכרח שלא ישאר הלל, ואז כל העולמות שתחתיו עולים, כפי השעור שהוא עולה, וגם עולמות שעליו, עולים להניח לו מקום פנוי לעלות בו, כי אין אורם שוה להיותם במקום א', שזה מעולה מזה, וזה מעולה מזה. והנה הבן ותראה, כי עתה פנימיים דאימא, ואח"כ פנימיים דאבא, ואח"כ ל' דאימא, ואח"כ ל' דאבא, ואח"כ מ' דאימא, ואח"כ מ' דאבא, ואינו כמו שכתבנו במקום אחר, שתחלה נכנסים פנימיים ומקיפים כלם דאימא, ואח"כ פנימיים ומקיפים דאבא, ודאיה אל הנוז"ל, מברכת אבות.

(ז) מיום ראש השנה, מתחלת הנסידה, עד סוף עיוה"כ, והיא אז אחר באחור עמו, מהחנה ולמטה, ואז אפיל דרמיטא לז"א, והוא, כי נה"י דאימא מסתלקים ממנו, ונשארים כנודע, חכמה וחסדים ערומים בלי לבוש, בסוד מקיפים על ראשו, אך הבינה והגבורות, עם הנה"י, נכנסים בנוק', וניתנים אליה ע"י אימא, שלא ע"י ז"א, ואז ננסר ת"ת שבו, וכתר שבה לבד, והנה בהסתלק אלו המוחין מז"א, עלו בסוד מיין נוקבין באו"א, ונתחדשו לו מוחין אחרים חדשים מתוקים יותר, אך החכמה והחסדים, הם לבדם שהעלו מיין נוקבין, וכנו' בסוד ותקיעה: תקע י"ה, דמטי לרישיה דאברהם, הם החסדים, ועולים במיין נוקבין אל או"א, ומולידים ב' מנצפ"ך לבד, כי כשהזוג לצורך הנקבה לבד, אז די שהז"א לברו יעלה מיין נוק', ולכן די שיעלו החסדים והחכמה בסוד מיין נוקבין, והנה ב' המנצפ"ך, הם לצורך הנקבה לבד, כי מנצפ"ך א', הוא לבינה דז"א, ומנצפ"ך ב', הם גבורה דז"א, שאח"כ הם חלק הנק' תתאה, ואז נותנם הז"א דרך האחור אל הנקבה על ידו, והם יותר מתוקות, ודע, כי אחר תקיעת שופר דיום ר"ה, אז כבר חזרה אימא תוך ז"א, ולעולם לא יצאה משם, אמנם יורדים כל הגבורות שבז"א אל הנוק' דרך אחור, עד

חגהות ומראה מקומות

בראשית סימן ג' בפסוק ולאדם אמר. ע"ה שער מ"ן ומ"ד פ"א, ושער הכללים פ"ג, שער מאמר רשב"י זע"א פרשת פקודי. ע"ה עם פמ"ס ענף ל"ז.

(ז) שער הכונות דרושי ר"ה דרוש ג' וח'. פ"ח דרושי ר"ה דרוש א' ב' ג'. ספר עולת תמיד דף ע"א, מבר"ש בסופר. ספר הלקוטים

ואחד אשר נתפשטו עד הוד בנעילה, שהיא התפילה ה' או נכנסת כללותם, שהוא החלק המגיע אל היסוד שבה עם (החותם) שלהם, הנקי צלם. וזהו סוד החותם, שהוא הצלם, ובתוכו הה"ג, של חלק כללותם ביסוד.

ואח"כ נכנסים בה בחי' החסדים הפנימיים מאימא עצמה, וזהו אחר יה"כ, שאז כבר חזרה פב"פ עם ז"א. ואחד שכבר נכנסו החסדים דאימא הפנימיים, ונתפשטו בגופא, הנה החסדים המקיפים דאימא, נכנסים אח"כ בסוכות, ואין קפידה, אם גם החסדים פנימיים דז"א יכנסו בה ג"כ, והנה בסוכות, אז נכנסים החסדים המקיפים דאימא בה, ונכנסים ג"כ החסדים פנימיים ומקיפים דז"א עצמו, ומאיר בה ג"כ.

ובהוש"ד, גשלים ליכנס כללות החסדים מקיפים דאימא, במלכות שבה, וכללות החסדים פנימיים דז"א, במלכות שבה, ויש ג"כ כללות חסדים מקיפים דז"א, מהרעת שבו, במלכות שבה, באופן, שהם: א' פנימי, בסוד הלולב, וג' מקיפים, בסוד ג' מיני מקיפים: אדם, דיבור, מעשה, הנזכר לעיל, ולהיות שהמלכות שבה, כל בחי' מאלו, כלולה מז' כללים, שיש מחסד עד המלכות, וכלם נכללים במלכות, ולכן יש ז' הקפות, ובכל הקפה יש אדם דיבור מעשה והבן זה מאד טעם שבעה הקפות של הוש"ד, והרי נשלמה.

וביום שמחת תורה, אז הוא זווג פב"פ, ונותן בה ה' גבורות בסוד זווג גמור, או ה' חסדים, כי יש ספק בדבר.

אמנם צריך שתדע, כי כל זה אשר נעשה מר"ה ועד שמיני עצרת, לא נתארכו כ"כ הימים אלא בעת האצילות ע"י חטא אדה"ר, ד"ל: כי תחלה בערב שבת, נתקנה המלכות אחור באחור, ונזדווגו בו עם ז"א בבחינת אחור באחור, והוציאה את אדה"ר, ואז כל מה שנעשה אח"כ, עד סוף יום הכפורים, שהוא בחי' אחור באחור, ונסירה, כבר נעשה אז בערב שבת, ואם היה ממתין להזדווג, עד יום שבת בראשית, וחזרו זו"ן פב"פ, וישארו ברורין לגמרי, אפילו המין נוק' של המלכות דבחי' פב"פ, כי כבר המין נוק' דאימא, ודנוק' דאריך, ודנוק' דעתיק כלם הובררו לגמרי, אפילו בבחי' פב"פ, ולא

שיורדים כלם בה, ונשאר בו בחי' חסדים לבד. וגם האחורים עצמם דז"א, ננסדים, וניתנים אל הנוק'. והר"ז ב' בחי', והנה ביום ערב יה"כ, אז נגמרו לעשות יסוד ומלכות שבה, וכל זה לצורך פרצופה עצמה, וגם נכנסו כללות החסדים דיסוד ומלכות שבה, והנה הם ג' בחי': תחלה ע"י הז"א, ואח"כ ע"י אימא, ואח"כ ע"י ז"א, אחד תקיעת שופר, שהם יותר מתוקים.

ורע, כי אלו הבחי' שננסדים, הם ב' כנו': א' הם בבחי' האחורים, וא' בבחי' המוחין עצמם הפנימיים, כי כבר ידעת, כי בכל ספירה מט"ס של ז"א, יש בה בחי' מלכות, וכל אלו המלכיות, יורדות ונתנות אל הנקבה שהיתה נקודה א' לבד, ועם אלו הטי' נעשת בת י"ס גמורות, וזהו עיקר פירוש נסידה, כי בהיותם בו, נדבקת בו, וכשניתנים בה, אז אינה צריכה לו, ונפדרת, ונסדרת, ויש בזה ב' בחי': תחלה בחינתה של הכלים, כמו שהיה הוא בעת היניקה ואח"כ בנסידה, נותן לה גם בחי' המלכיות שבמוחין פנימיים עצמם, ואז נגדלת היא כל האחור שלו ממש כמוהו.

והענין, כי גם החסדים שהיו באר"מ, ועלו בסוד מין נוק', גם הם נתחדשו יותר, כנודע כי כל מוחין חדשים, אינם הראשונים עצמם, והנה אלו החסדים יותר ממותקים, דוגמת הנו"ל בגבורות שירדו עתה, שהם יותר ממותקות, ולכן כיון שהם יותר חסדים נמתקים, לכן דוחים את הגבורות אל הנקבה, ונשאר הוא חסדים לבד, וזהו סוד, אתא חסד ופריש גזעין, כי נשמתו משכה לו בעת השינה, חיים וחסד, ונמשך בז"א, והוא זה שביארנו, והבן זה מאד, כי אינו נמשך בז"א, רק אחד השינה.

והנה אחד שננסרה, בג' מיני מוחין: א' מד"א, וא' מבינה, וא' מד"א אחד התקיעה כנו"ל, אז הוא יהכ"פ, ואז עולה עד אימא, וגם הוא עולה אח"כ ביום הכפורים עצמו בעת הנעילה, ולוקח בה' תפלות, ה"ג, ע"י אימא עצמה למעלה במקומה ממש, והענין, כי תחלה כל מה שלקחה, הוא לצורך חזוניות כנוכר, ונלע"ד, כי כנגד ג' כלים החזונית, היו ג' מיני מוחין הנז', ומה שלוקחת עתה ביהכ"פ מאימא עצמה, הם הפנימיות, והרי נתפשטו בה ה"ג עד הוד שבה,

בעיבור ויניקה ומוחין, אינו רק בעת בריאת העולם, אך עתה, הכל נעשה ברגע א', ואמנם כ"כ היה החטא ההוא גדול, כי אין בירור גמור בפעם א' של זווג פב"פ, כמו אם היה נעשה זה בשבת בראשית כנוכר, אמנם מתבררים מעט מעט, בכל זווג וזווג, בין בחי' האחור, בין בחי' הפנים, ואותו המועט נתקן, וחוזרים להתמעט מגדולתם ז"ן כנודע, וגם אחורים דאימא עילאה נתמעטו, בסוד ח) נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה וכו', וחוזרים לברר בכל זווג וזווג, עד ביאת המשיח, שאז יושלמו להתברר הכל לגמרי, אפילו אותם של המלכות, ולכן אח"כ תמיד יהיו פב"פ, וימשיכו נשמות אחרות, שלא באו במלכים הראשונים. (וכפי הנלע"ד, כי אעפ"י שלעיל אינו אומר שחזרו להתערב, רק מ"ן דבינה ודמלכות, נ"ל, כי גם בכל מה שנתברר, אפילו בעתיק ואריך, ירדו, כי הרי כלם למטה ממקומם, כנוכר שם, איך אז נתקנו, ונשלמו עתיק ואריך של הקליפות בסוד אמלאה החרבה, ולא נתמלאו אלא מחורבן הקדושה, אמנם מה שלא הזכיר רק מן בינה ומלכות הוא, כי עד שם יש יכולת בי' הרוגי מלכות לברר, זה ברוחם, וזה בגופם, אך לא משם ולמעלה, לפי שאין אדם שזכה עדיין להיות לו יחידה מאריך, ומכ"ש מעתיק, עד שיבא המשיח, בסוד הנה ישכיל עבדי ירום ונשא, כנוכר אצלינו, ולכן עתה נעשה מעצמו שם למעלה, אך מאימא ולמטה, נעשה על ידינו, וע"י י' הרוגי מלכות, אך נשאר למה לא הזכיר רק הנקבות ולא את הזכרים, כי הרי גם בזכרים יש בירורי מלכים, וצריך עיון).

ביום א' דר"ה, נגמרה כל פרצוף לאה לגמרי, אך רחל, לא נתקנה עד שמיני עצרת, בהמשך כל הזמן האמצעי, וזה סדרם: ביוב, הא' ננסר ז"א, ונעשה כלי כתר שבה, ע"י איברי גוף הז"א עצמו, ואז בא תרדמה לז"א, ועלה בסוד מ"ן, להמשיך פנימיות מוחין דכתר דנוק', ובין כך ובין כך, ניתן לבושי ת"ת דאימא, להעזית לבוש למוחין דכתר שבה, ואלו נמשכו

נשאר לברר, רק מיין נוק' דמלכות דבחי' פב"פ לבד, ואלו היו נבררים בשבת בראשית כנוכר, והיו כל המלכים מבוררים לגמרי, ולפי שחטא אדה"ר, ואכל מעץ הדעת טו"ר פירוש הדברים על אמיתותם הוא: כי הזווג נקרא אכילה, בסוד אכלה ומחתה פיה, והענין בערב שבת היה, בעוד שעדיין לא הובררו המיין נוק' של המלכות, ועדיין היו הקליפות נאחזות בקדושה, וכשנזדווג בערב שבת, ועדיין היו ז"ן אחור באחור, גרם שהזווג העליון דז"ן יחזרו אז פב"פ, ועדיין היה הנחש נאחז שם, וזהו עץ הדעת טוב ורע, כי החו"ג שבדעת, שהם היורדים בעת הזווג, עדיין היו טוב ורע למטה במלכים, שעדיין לא הובררו, וכשעלו בסוד הזווג בערב שבת, היו מורכבים מטוב ורע, כי לא יכלו להתברר לגמרי, וזהו סוד נחש דאטיל וזהמא בחוה, ואז שלט הנחש בקדושה, ונתקלל אדם וחוה, ואז אף כל מה שכבר הוברר, שהם מיין נוק' דאימא, שהם בחי' לאה שבאצילות כנודע, גם הוא חזר להתקלקל, ונתערב בקליפות ומכ"ש מיין נוק' דרחל.

ואלו הם סוד הקרי של אדם, וכנגדם למעלה בריאת השם ית' שדין ורוחין בערב השבת בין השמשות, אחר זווג אדה"ר, והבן זה מאד, כי אלו הם דוגמת המלכים הראשונים, שכלם בחי' קריין בלי זווג כנוז"ל, וזהו סוד עץ הדעת על מתכונתו, ולכן לא יכול עוד ז"א להזדווג עם נוק' תכף בשבת ההוא, כי גברו הדינים מאד, וכל מה שהיה יכול לעשות ביום הא' של השבת ההוא, נתאחר באותו הזמן הרב, שבין ר"ה לשמיני עצרת, ואז נזדווגו פב"פ כשאר הימים טובים.

באופן, כי אל תתמה, אם הוצרכו כ"כ ימים או, אמנם אחר שמיני עצרת, הנה בכל שבת ושבת יש זווג פב"פ ז"ן, וגם בחול יש זווג פב"פ, אלא שהם יעקב ולא, או יעקב ורחל, או ז"א ולא, אך ז"א ורחל, אינם חוזרים פב"פ, עד יום השבת כנודע, ונמצא, כי כל אלו הבחי' של עכו"בים בכל כך זמנים, וגדילת

ומאליו היה מתפשט בתוכו מוח הבינה. וכן עד"ז היה, עד ערב יוה"כ, ואז נעשו כלי הוד ויסוד ומלכות מבחי' עצמה.

וביום הכפורים, נתפשטו בה ה"ג, ונעשה היסוד שבה מלבושי אימא, וזה חותם הנעילה. ושאר היום, נתן בה כל פנימיות דמוחין על ידה עצמה. ואז עד יום הוש"ר, נתן בה מוחין דחסדים, ר"ל: שנתפשטו אחר הגבורות, יען היא נקבה, והחסדים הם מתפשטים באחרונה, אעפ"י שכבר היו בדעת, והז"א התפשט בה ה' חסדים, על ידו, ע"י הלולב וההקפה, ובליל הוש"ר, נעשה חותם מלכות שבה, ע"י הבינה בלבושי אימא. וביום נתפשטו במלכות שבה, הארת ה"ג. וביום שמיני עצרת, היה זווג, ונתן בה ה"ג של ז"א עצמו שלו הזכרים, בבחי' טפה זרעיית.

(ט) ואחר שתי שני היניקה, מתחילים ליתקן הכלים של המוחין דגדלות, כדי שיכנסו בהם אח"כ המוחין דגדלות, אחר י"ג שנים, והענין, כי הנה בהיות נפש האדם קטן, גם הוא עולה בכל לילה בסוד השינה לקבל משם אורה, ולא כמו הגדול, רק מקבל אז הארה מועטת, מן המוחין העתידיים לבוא לו אח"כ ב"ג שנים, ועתה מקבל מהם הארה מועטת לבר, והוא שיעור שיספיק לתקן בה הכלים של ג"ר שבו, כי עדיין לא נגדלו בו רק ו"ק שלימות, ואז אחר ב' שנים דיניקה, תכף מתחילים לבוא לו הארה לבר, מן המוחין העליונים דגדלות, העתידיים לבא לו אחר י"ג שנים, והארה זו, היא באה ג"כ מלובשת בתוך הארת לבושי נה"י דאימא, ואז נגדל, ע"י החסדים המתפשטים, כנודע בדרוש החסדים.

(י) הנלע"ד (מבר"ש ש"ה ח"ב פ"ז), כי אחר ב' שני היניקה נכנסים ב' הבחי', שהם: הו"ק דגדלות, המתחילים מראשו, וכנגדם מתפשטים ו"ק הקטנות, בגוף למטה, זה נכנס במוחין, וזה יוצא מהמוחין, ומתפשט בגוף, והכל בו

מאימא בה, שלא ע"י ז"א, כיון שהם איברים שלה דגופה עצמה ממש. אח"כ בא השופר, ונתעורר, ונכנסו המוחין בז"א, ואז יצאו דינים מתוקים, והם פנימיות המוחין, לכתר דנוק', ונכנסו בה בכתר שלה, בסוד צלם שלה.

אח"כ ביום הב', חזר לעשות ז"א, מן פרק א' דנצח שלו דבחי' גופא, כלי לחכמה שבה. ואח"כ היה תרדמה, להמשיך מוחין דחכמה לנוק', ובין כך ובין כך, יצאה אימא, ונכנסה בנוק', ועשתה בה מלבושים ממש, כלי לחכמה דנוק', עד היסוד שבה. ואח"כ השופר, שהוא חזרת המוחין דז"א בו, ואז נתן בה פנימיות מוח החכמה.

ודע, כי בחי' הכלים, נקראים דינים גמורים, ונתנית המוחין פנימיים בהם, נק' מתוק הדינים, ועכ"ז, דינים פנימיים הם, ומיום א' ואילך, כל שאר הימים, לא היה נעשה הכלים והפנימיות שבה, אלא ע"י הו"א עצמו, אפילו בחי' לבושים דאימא כי די, במה שביום א' האיר בה אימא לבושיה בכתר שבה, ושם נשאר כל הלבושים, ובכל יום ויום נכנסים מ אליהם, כדרגה אחר מדרגה, תוך הכלים שהיה מחדש הז"א מגופו ממש, בכל יום ויום כלי א'.

ונמצא, כי ביום א', עשה הו"א כלי כתר שבה, ואימא דרך חוץ, נתנה כל כח הלבושים ביום הא', באותו הכלי של הכתר, ואח"כ ע"י השופר, נכנסו מוחין פנימיים עצמם דכתר, תוך לבוש כתר דאימא. וביום הב', עשה הו"א כלי החכמה, ואז מעצמו נכנס לבושי אימא דחכמה, שכבר היה בכלי הכתר דנוקביה, ונכנס תוך הכלי של החכמה, ואז, כיון שהוא בחי' מוח, הוצרך ז"א לעלות בסוד תרדמה, וע"י השופר, והמשיך מוח פנימיות החכמה שם.

ביום הג', לא הוצרך עוד ז"א לעלות, להביא פנימיות שאר מוחין, כי כבר באו כלם כלולים במוח החכמה, אמנם ביום הג', עשה כלי בינה נוק', ומאליו היה מתפשט בתוכו לבושי אימא,

הגהות ומראה מקומות

שפ"ט. שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו'. ספר נ"ל תמיד כתחלת הספר. פע"ח בתחלתו ובדרושי ק"ש. תע"ס שיעור י"ב אות רכ"ג.

(ט) ע"ח שער המלכים פ"ט. שער העיבורים פרק ג'.
(י) ע"ח שער פ"ח פ"א. שער המצות פרשת

שנים ההם שבינתיים. והוא על דרך שנתבאר, בענין כוונת שמע. ואם נדקדק יותר, יהיה, כי ו' קצוות דקטנות הפנימיים, נתפשטו בזמן היניקה, בב' שנים ראשונים. אך המקיפים, הם נכנסים, עם ו' קצוות הפנימיים דגדלות. והטעם מוכרח, כי אי אפשר שיכנסו המקיפים דקטנות, אם לא שכבד נעשה ו' קצוות דגדלות, והם דוחים את מקיפי קטנות, להעשות פנימיים. ונכנסים מקיפי הקטנות, ואחריהם ו' קצוות פנימיים דגדלות זה אחד זה, בז' שנים הנוכריים. והבן טעם זה, כי הוא מוכרח, והוא מעין מה שנתבאר בכונת קריאת שמע במלת אחד, ועי"ש איך אחר היות לו פנימיים דקטנות, עולה בסוד העיבור ב' בסוד מ"ן, להמשיך מוחין דו' קצוות דגדלות, ואז נכנסים גם כן המקיפים דקטנות, אחד העלאתו מ"ן, וזה פשוט, גם בזה יובן, היות מוחין דאלהים פשוטים, בחי' ו' קצוות. והמליאים, המוחין עצמם. ותחלה, הפשוטים נעשים מוחין. ואח"כ יודרים, ומתפשטים בו' קצוות, ונכנסים המליאים במוחין.

יש דעת (כ) עליון, בין חכמה ובינה דז"א, המזווגם. ויש בו שני נקבים, אחד מוצא הזרע. ואחר יוצא המים. ולפעמים יוצאת טפת הזרע, דרך נקב המים ונמוח שם, כי הוא צנור מותרות. היוצא אל החצונים. ולפעמים בינה לוקחת הטפה דרך נקב ההוא, וזו בחי' דאובן. גם ביסוד תחתון, ב' נקבים הנוכריים, ודחל לוקחת הטפה, דרך צנור המים לפעמים, וזו בחי' גר. ולכן שניהם היו בחוצה לארץ, וזהו פחו כמים וגוי בראובן, ובגד אחי בגדו כמו נחל, שהיא נחל עליון בינה, אלף בינה החסירה מן בגד, כי בגדה, ולקחה מהצנור של המים, וגם נוקבא דז"א בגדה בגד, כמו נחל עליון בראובן.

בהיותם אחר באחור (מ) אז הוא שם ב"ן דההי"ן, בכל השמות, כי אין עדיין זווג. אך בהיותם אפין באפין, אז נתמלאו השמות במלוי יודי"ן. כי הי"ד הוא סוד המוח, ואז מתגלה לצורך הזווג. בהיותם אחר באחור הם דינים, (ג) אלהים דאחורים, שהם: א', אל, אליה וכו', אחד בו, ואחד בה, באחורים, ונקראים הריט, כנז"ל, על פסוק כי ההרים ימוש. ואלו ההרים דבוקים זה בזה, וזהו במשכן במדבר בחול, אך בשילה, היו פב"פ מההזה ולמטה, ואז היא אלהים בבחי' פנים דמלוי יודי"ן, שהם הפנים היותר עליונים שבשם אלהים. וז"א הוא אז שם מ"ה הי"ה דאלפי"ן של פנים, ובמקדש, עלתה כל ארץ ז"א כלו.

(ס) בהיותם אחר באחור, אז יוצאה בוצינא דקרדינותא שהם גבורות, ונוקבת בחוזה דז"א, יוצאת אל האחור, ומתקנת לנוקביה. ואחר שנגדלה לגמרי, אז אתא חסד ופדיש לון, וכדין אתהדרו אפין באפין. עיין פה, דנראה, כי כל המוחין דז"א, בהיותו אחר באחור, הם בחי' גבורות, ולכן הם דבוקי. ואח"כ כשבאו

הגהות ומראה מקומות

(ג) עד סוף ד"ה נתבאר בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב שער הארת המוחין פ"א, ספר הלקוטים ישעיה סימן נ"ד בפסוק כי ההרים, שער המצות פרשת תרומה.

(ס) ד"ה זה מבואר בכמה מקומות ע"ח שער תקון הנוקבא סוף פ"ד, מבר"ש ש"ו ח"א דרוש ד, ודרוש ט'.

(כ) שער הפסוקים פרשת מטות. שער מאמרי רשב"י זיע"א בהקדמת ספר הנזר באור אותיות דרב המנונא סבא אות ח'.

(ל) דבור המתחיל זה נתבאר בשער הכוונות דרושי חזרת העמידה דרוש א'.

(מ) דבור המתחיל זה הוא בע"ח שער העיבורים סוף פ"א מ"ק.

גדפין. וכך נחתא בנוקבא, או אין בז"א אפילו גדפין, רק ו' קצוות. בלי מוחין ובלי גדפין. והנה בהכנסה בנוקביה, אינו כמו שנכנסת בז"א, שנה"י שלה עצמם נכנסים בפנימיות, אמנם נשארת בסוד או"מ עליה, והיא נעשת תפלה של יד או כנוכר.

והנה בהיותה שם למטה בז"א, או בנוקביה, כבר נתבאר, שגם שם יש זווג לאו"א כנו"ל. וכיון ששם הם מזדווגים, אי"כ נחשב זה, כאלו הוא זווג זו"ן עצמו, ולכן אינו נותן בז"א, רק יניקה לבר, שהם ו' קצוות הנו". והנה אז בהיותה בז"א, או היסוד דו"א מתעלם בה בסוד מ"ן, כדי שתזדווג עם אבא ובהיותה בנוקביה, או נוקביה מעלה מ"ן באימא.

כלל העולה, כי זווג חיות העולמות, נקרא זווגא דלא שלים. ויש שני בחי': או בהיותם או"א שוים פב"פ לגמרי למעלה במקומם, או ברדתם למטה בז"א, או בנוקביה, ושני בחי' אלו, אין לז"א רק בחי' חיות, וזווג שני הוא, להוריש עטרות ומוחין ממש לנשמות חדשות, ונקרא זווגא שלים. וגם זה יש בו שני בחי': או בהיותם שוים למעלה במקומם פב"פ, או ברדתם למטה בז"א, או בנוקביה, ואז הם פנים בפנים, מחצי הת"ת שלהם ולמטה לבר.

ודע, כי זווגא שלים העליון והתחתון, נפסקו אחר החרבן. אך זווגא דלא שלים העליון, לא נפסק והוא תדירי. וזווגא דלא שלים התחתון, אינו אלא דרך מקרה לבר, וכנו"ל כי זווגא דלא שלים בהיותם למעלה במקומם, הוא לחיות העולמות לבר, או אל צורך הנשמות, שכבר נבראו אחר באחור בבריאת העולם, כי אין מ"ן עולים רק פב"פ, אך באחור צריכים לעלות בחיק או"א, ושם משתמשת המלכות במ"ן של אימא. ועל דרך זה הוציאו זו"ן לאדם הראשון, בסוד אחור באחור, והוא סוד ואדם אין לעבוד את האדמה, בסוד מ"ן, וזכור כלל זה.

החסדים, או לוקח החסדים לעצמו, וכל הגבורות לנוקביה לבדה, ועל ידי זה נפרדים.

כל ד' עולמות, אפילו אצילות עצמו, תחלה הוברר (ע) בסוד זווג אחור באחור, ואח"כ, הוברר בסוד זווג פב"פ, וכן על דרך זה, הנשמות ואדם הראשון, כי תחלה הובררו באחור דאחור, ואח"כ ירדו בקליפות, כמו שירדה השכינה, וצריך לחזור להעלותם פב"פ, ואז יתוקנו שני זווגים, הם: אחד לחיות, ואחד לנשמות, גם אותו דחיות יועיל לחדש הנשמות הישנות, שנאצלו בבריאת העולמות.

והנה הזווג שהוא בסוד אותיות, זהו לחיות, ובסוד נקודות, זהו לנשמות, והענין: כי הנקודות הוא חכמה דאבא, עם אימא, והאותיות, הוא זווג בינה דאבא, עם אימא.

והנה זווג החיות, אינו נפסק, ויש בו שתי אופנים, שהם ד': אחד הוא, בהיותם למעלה או"א שוים פב"פ, והשני הוא, כשאימא יורדת להכניס נה"י שלה במוחין דו"א, כי אז עומדת אימא דאבא, מחצי הת"ת שלו ולמטה לבר פב"פ, דוגמת רחל עם ז"א בימי החול, ואז, צריך אבא להרכין ראשו להזדווג עמה, כדמיון זו"ן.

והנה, כשיורדת כנו"ל בסוד מוחין, הוא בעבור פגם וחסרון שיש למטה, שצריכה לירד לשמרם את הבנים, וגם זה אופן שני של החיות, שהוא שיורדת, יש בו שני אופנים: אחד הוא, כשיורדת בסוד מוחין לז"א, שני, כשיורדת בסוד מוחין למלכות עצמה לתוכה.

והנה כשיורדת בז"א, או ז"א נקרא ה' אלהים, כי יש בו בחי' נוקביה, ועל ידו מקבלת מוחין שלה אחור באחור, ואז מזדווגים, ונקרא הז"א ה' אלהים, אך כשמתלבשת בנוקביה, אז הם פב"פ, ונמשכים המוחין שלהם לשניהם, ואז הוא נקרא הוי"ה, והיא נקראת אלהי"ם, ואז הוא עיקר הזווג, ונקרא דרך, כי הוא כללות שני בחי' ה' אלהי"ם הנו".

והנה כשיורדת בו בז"א עצמו, או הז"א אין בו רק ו' קצוות, בלי מוחין, ונקראים אפרוחין

חנהות ומראה מקומות

ע"ה שער הזווגים פ"א וב'. שער אנ"ך פ"ה. ע"ה שער הנצות תצא. שער הגלגולים, ז' ט'. ע"ה עם פמ"ס ענף פ' וענף פ"ב. תע"ס שיעור ח' מן אות נ"ט. ושיעור ט"ז מן אות קצ"ג.

נעקרת משם, ואמנם יורדת דרך היסוד עד סיום העטרה, ומשם בהיותה דבוקה בעטרה, חוזרת דרך פנים, ועולה פב"פ עם היסוד, ואז חוזרים ונכנסים בה נה"י דאימא, ומגדילים אותה פב"פ. ושם כתוב, כי הה' חסדים וה' גבורות, שהם י' הוי"ת, בגימטריא הרים, כל אלו היו מאירים מו"א לנוק' אחר באחר, ובעת הנסירה הם מסתלקים משם, וניתנים לנוקביה, ואפשר אינם ניתנים לנוקביה רק הגבורות כנו"ל, כי כן הוא מה שביארנו בענין השופר. ואמנם הו"א, מקבל מן ישראל סבא עצמו המוחין הנז' של אלהים, והרי נתבאר זווג החצוניות, שנעשת מאיליו, ומשם מקבל מוחין דיניקה דאלהים.

אח"כ יורדים או"א עילאין, והם נכללים למטה, עם ישראל סבא ותבונה במקומם כנו"ל, וכשירודים, נכללים ונעשים שני פרצופים לבר, ואז מזדווגים בבחי' פנימיות שלהם, וזה לבחי' זווג פנימי, הוא מוכרח שיהיה על ידינו, ושיעלו זו"ן עצמם בסוד מ"ן, והם יעלו מ"ן דפנימיות או"א, שהם מה שלא הוברר עדיין, להתברר עתה באימא, ומתבררין, וניתנים להם בסוד מוחין פנימיים, מעורבים עם חלקי מ"ה החדש כנודע. ואח"כ יודווגו ת"ת במלכות, ויולידו נשמות.

(והנלע"ד, כי המוחין עצמם של חלקם, הם מסתלקים תדיר, ויורדים למטה, לברר מהבירורין של הנשמות, אשר במלכים למטה, ובכל קריאת שמע ותפלה, עולים אלו המוחין, עם מה שברדו, עד או"א, לזווגם, ונתקנים שם באימא, ואח"כ ניתן כ"ז בסוד מוחין לזו"ן, ואותו החלק שהוברר, נעשה נשמה, וחוזרים להסתלק חלקי המוחין עצמם שלהם לחזור ולברר, א"כ אין תימה אם הו"א בסוד יניקה, ואין לו מוחין, איך יעלו מוחין שלו בסוד מ"ן, והבן זה).

גם אפשר, כי המ"ן דאו"א הם באצילות ולא בבריאה, והם האחודים של יעקב ולאה שלא נתקנו, ומעלים אותם לתקנם, והם בחי' נשמה וחיה, ואז יורדים מוחין להם עצמם, ובתוכם החיה והנשמה, ואז עולים הבריאה, או"א אשר שם, ומעלים מ"ן דחלקי זו"ן, לעשות רוח ונפש, ונתקנים במלכות, ומתלבשים בתוכם חיה ונשמה, ויוצא ולד גמור. ואח"כ ימשך על דרך

ונלע"ד חיים, כי זהו מה שכתבנו לעיל, כי המוחין דז"א אעפ"י שנמשכים מאו"א עילאין עצמם, כי אי אפשר להיות מוחין, אם לא שיהיו בינה ותבונה פרצוף אחד, אמנם נמשכים מחצוניות או"א, ולא מפנימיותם, עד ביאת המשיה, ונמצא כי לכן נקראים מוחין אלו, עם שהם נשמות, זווגא דלא שלים, כי יוצאים מחצוניות עליון, ולא מפנימיות, ואפשר שהטעם הוא, להיותם נשמות ישנות.

ונחזור לענין, כי אח"כ צריך להביא אדם הראשון פב"פ לתקנו. ואין זה אחר החרבן, אלא בנשמות שבאו שנית אחר באחר, וחטאו, וחודרות עתה ובאות בליל שבת, שאז הם פב"פ, אך אינו נחשב אלא לבחי' אחר כנודע, אך הבאים מזווג לילי החול, עדיין הם אחר באחר לגמרי.

אחר היותם אחר באחר ננסרים, והוא, שעולה פנימיות זו"ן למעלה, בסוד מ"ן שבכינה ואז הדינים נמתקים שם, בהיותם שם בסוד עבור, כי הדינים נמתקים בשרשם כנודע, ונכפים שם, ואח"כ חוזרים לירד ממותקים, והנה כל האחורים שלהם, הם אלהיים, דינים, והם הרים כנו"ל, ולכן נדבקים יחד אחר באחר, ואח"כ יוצאים נה"י דאימא מתוך ז"א, ואז נכנסים בנוקבא, וניתנים בה כל הגבורות, ונגדלת שוה בשוה, כל אחר דז"א, ואז ננסרת ממנו, ומתמוטטת מעט מעט למטה, מן ספירה אל ספירה, עד שיוודת למטה אחורי היסוד, והטעם, לפי שיוצאים המוחין ממנה, ולכן מתמוטטת למטה, ומתמעטת, ואז נעקרים הדינים מאחוד ז"א, וכלם ניתנים אליה, ויורדת למטה עד היסוד.

ואח"כ חוזרים המוחין ליכנס בז"א, ונכנסים שם החסדים, במקום שהיו הדינים באחורים שלו, בסוד ויסגור בשד תחתנה, בסוד אתא חסד ופריש לון, ואז, אותם החסדים מאידים בה קצת, דרך אחורים דז"א, ועל ידי זה, יש לה כח, שמשם ולמטה ביסוד, חוזרת לעלות פב"פ, עם היסוד לבר, והטעם, כי הנה היסוד אין בו אחורים, כי הכל הוא פב"פ, ואין בו אחורים, כי הרי היסוד הוא דרך פנים של האדם, ולא באחר, ולכן בהיותה שם, אינה

נקראים שלימים, דאיהו שלימו דר' צירופיש אלו.

אמנם עיקר הפירוש הוא: כי ה' זו האחרונה שבכל הצירופים, היא רחל נוקבא דז"א, כי היא מקבצת כלם, ומתפשטים בה כנודע בסוד הלולב בסוכות. ואז נכנסים בה הארת החסדים המתפשטים, ולא הארת השרשים רק השרשים מאירים באותם המתפשטים, והארת המתפשטים נכנסים בנוקבא או, ואז נקראים שלימים, ושני הפירושים כלם אחד, כי העטרה היא שרש המלכות, כמו שיתבאר במקומו.

והנה כמו שביארנו ענין החסדים הפנימיים, כן הם עצמם מקיפים בחינתם בדעת. ואח"כ מקיפים בו' קצוות ז"א. והם בחי' המתפשטים של המקיפים, וכלם באופן אחד, זולתי בשמות שלהם. כי הפנימיים הם הר' צירופים הנזכר, בין למעלה בדעת, בין למטה בהתפשטות. אך המקיפים הם באופן אחר, והם נחלקים לשני בחי'.

ונבאר בחי' העליונה שבדעת עצמו תחלה. והוא, כי ז' הם אורות מקיפים שם, בסוד ז' תחתונות, שבדעת עצמו. האחד הוא מקיף החסד והוא שם א"ל, כי הוא בגימטריא ק"ף. גם עם כללות ו' אותיות המלוי הוא בגימטריא הקפה עם הכולל. ולכן כל המקיפים של החסדים, נקראים א"ל, בסוד חסד אל כל היום. כי הלא נתבאר, כי יש ג' יהיו בחסד הפנימי, והם במלוי ע"ב ס"ג מ"ה כסדרם, ואלו ג' יהיו בפשוטם, הם בגימטריא שם ס"ג אחד, ויש בו ג' יודי"ן ואל"ף, הרי א"ל. גם ג' יודי"ן עצמם דג' יהיו, עם כללותם, בגימטריא א"ל.

ובמקיף דגבורה, יש בה ג' הרי, דע"ב ס"ג מ"ה, ג"כ כנז"ל, וגם ממנו נעשה שם א"ל, בשני בחי' הנז' במקיף דחסד. וכן על ד"ז בת"ת, אל, מג' וי"ה. וכן בנה"י על דרך הנז"ל. והנה שכחנו ענין החסד של המלכות, בין בפנימי בין במקיף. והענין כי גם היא ג' שמות יהיו, רק שהם כלם במלוי ההי"ן, כנודע כי שם ב"ן הוא במלכות. וגם במקיף הוא א"ל, הנעשה

זה, כי היצירה מעלה מ"ן חלק הבריאה, ומזדווגת הבריאה עצמה ומציירת נשמה. (חסר). (חסר תחלת הענין) פ' ועוד, כללות הארתם נכלל ביסוד, ויש בם כללות הארת, כל ה' חסדים האחרים, וכן על דרך זה, חזורים ליכלל, וכללותם יורד ג"כ במלכות, שהיא עטרת היסוד, הרי ו' בחי' חסדים. אעפ"י שאנו קורין אותם המיד ה' חסדים לבד, הם העיקרים, אך השנים כוללים של יסוד ומלכות, שהם נעשים מהארת ה' חסדים האחרים, אינם נזכרים, אבל בהכרח ישנם בהם. והרי הם ז' חסדים פנימיים, והנה אלו הם החסדים המתפשטים למטה בו' קצוות עצמם דז"א. וכנגדם יש ז' חסדים אלו, בדעת עצמו התחתון, והם שרשים לאלו הז' ענפים המתפשטים.

וזהו מ"ש בתקונים, כי הדעת הוא נשמת הת"ת. והענין, כי יש בדעת השרשים של ה' תחתונות, הנכללים בת"ת, שהוא הגוף, אשר מתאחים בו כל אלו הז', כנודע כי הת"ת הוא הגוף דז"א, עם בחי' כל הקצוות הנזכר נאחזים בו, שממנו מתפשטים: הזרועות, והשוקים, והיסוד, וכללות כלם נקרא ת"ת, ולא הגוף לבדו. והבן זה, ואלו הז' שרשים העליונים, שיש בדעת עצמו, הם נשמות הז' ענפים, חסדים המתפשטים בו' קצוות עצמם דז"א, הנק' גופא דיליה.

והנה אלו הו"ק עליונים, שיש בדעת, הנקראים שרשים, הם ו' צרופי יה"ו הנזכר. וכנגדם יש ו"ק חסדים תחתונים, מתפשטין בגופא דז"א, והם ג"כ ו' צרופי יה"ו הנז' ממש. והם ח"י אתון בדעת, וח"י אתון בחסדים המתפשטים בגופא, וכנגדם, ח"י ביסוד דז"א, יען הוא מקבל הארת כל ו' צירופים אלו אשר בדעת, וכשמתפשטים וכלם נכללים בו, ולכן נקרא היסוד ח"י.

והנה עדין נשאר העטרה, מלכות דז"א, והיא בחי' ה' תחתונה שבכל צירופי יה"ו הנז', ועמה נשלם כל שם מהם, ונעשה הוי"ה גמורה. כנזכר בפרשת ויקרא דף י"ז ע"א, כי לכן

הגהות ומראה מקומות

פ' שער הכוונות דרושי סוכות דרוש ה'. ופע"ח דרושי סוכות.

מג' יהיו אלו דההי"ן, ע"ד הנו"ל בשאר המקיפים.

והנה המקיפים המתפשטים, הם משונים, אעפ"י שגם הם בחי' א"ל, והוא, כי הנה שם בהי' שם מ"ה דאלפי"ן, שיש בו ג' אלפי"ן, והם ג' שמות אהי"ה, כי אהי"ה בגימטריא יהי"ו נמצא שבפנימי הוא יהי"ו ובמקיף אהי"ה, כי כל מקיף הוא נוקבא כנודע, אלא שהוא מן האלפי"ן דמ"ה עצמו כנוכר. וג' אהי"ה אלו, הם כלם דמלוי יודי"ן, כי הם בחדס, וכללות שלשתם בפשוטם, הם ס"ג, שם א' דס"ג הנעשה מהם, ומס"ג זה יוצא שם א"ל, ע"ד הנו"ל, ג' יודי"ן ואלף דס"ג.

א"ל דגבורה הוא מג' אהי"ה דההי"ן, היוצאים משם מ"ה ג"כ, ויוצא ע"ד הנזכר במקיף דחסד, מקיף דת"ת, א"ל, דג' אהי"ה דאלפי"ן, ע"ד הנו"ל, וסדר ג' אהי"ה אלו, הם: יה"א, ר"ל, יודי"ן, ההי"ן, אלפי"ן, בג' הקוים. אך בנצח, הם כל אהי"ה מהם, הוא ה' ראשונה בירידה ושניה באלף, יען הנצח מקבל מת"ת, שהוא אלפי"ן, אך גבד בו ה' ראשונה דיודי"ן, כי הוא קו ימין, ובהוד קו שמאל, ה' ראשונה של האהי"ה הוא בההי"ן, ע"ד גבורה, אך הה' השניה מלואה באלפי"ן, כי יונק מן הת"ת ג"כ. וביסוד, ה' ראשונה באלפי"ן, כי גם היא בקו אמצעי, וה' שניה ההי"ן, כי היא בחי' ההי"ן כנודע.

ואמנם היות כל אהי"ה האלו יוצאים מז' שמות מ"ה, הוא, כי הרי גופא דז"א נקרא מ"ה, וגם עיטרא דחסד, נקרא מ"ה כנודע, ודגבורה, נקרא ב"ן.

ואחר שביארנו החסדים עצמם הפנימיים, המתפשטים למטה, נבאר הלבושים שלהם, כנודע כי כשיורדים, ג"כ נמשך פ) עצמיהם הלבוש שהוא יסוד דתבונה עצמו, ונודע כי היסוד דתבונה, הוא אהי"ה דאלפי"ן, הנה בכל ג' צירופי יהיו אלו, דע"ב ס"ג מ"ה, שיש בכל קצה וקצה בהם כנו"ל, יש לג' יהיו, יש אהי"ה א' לבד,

לבוש להם. והענין, כי ג' יהיו הנו", הם בגי' קד"ם. וכן אהי"ה זה לבדו באלפי"ן, הוא בגי' קד"ם עם הכולל. ונמצאים ז' שמות דאהי"ה דאלפי"ן, לבושים אל ז' חסדים, המתפשטים בז' החתונות דז"א, והנה כללות ז' אהי"ה הנו", שהם ז"פ קמ"ג, הם בגימטריא תתד"א, הם סוד אלף ואלף, כי הכל הוא מבחי' אלפי"ן שביסוד, והוא אחרים דאלהי"ם דההי"ן כנודע.

(שער דוה"ק דמ"ז) ז) והנה כל הנו", הוא בז' חסדים המתפשטים. אך בדעת עצמו התחתון כשלא נזכיר רק הה' חסדים וה' גבורות עקרים, שהם י' בחי' הנק' דעת, יהיו י' הויר"ת כנו"ל, שהם ר"ס בפשוטן, וכלם מנוקדים, כל אות ואות בשב"א קמ"ץ, שיש בהם ג' יודי"ן וז', בגימט' א"ה, בכל אות מהם. נמצא כי בד' אותיות כל ההויר"ה מהם, הם בגימטריא קד"ם ק) הפקודים שלהם. והם: י' הויר"ת, הם י"פ קד"ם, הם בגי' אלף ת"ם. והם סוד אמ"ת, כי אות אלף, חוזר לחשבון אלף כנודע, והרי איך יש אמת בדעת זה, ע"ד הנו"ל בדעת עליון.

ונחזור לענין, כי זה סוד פסוק, מעונה אלהי קדם, ונאמר על דעת זה התחתון, כי בכל אות יש בו נקוד, כמנין ר) אלהי דאלה"י, והם י' הויר"ת (י') דאלה"י, וכל הויר"ה מהם בגימטריא קד"ם, והנה נמצא, כי כל אלו הנקודים הם בחי' קדם, כי גם הם בעצמם, הם בחי' קד"ם, כנו"ל שכל חסד הוא ג"כ ג' צרופי יהיו דע"ב ס"ג מ"ה, שהוא בגימטריא קד"ם.

והנה נודע, כי כל בחי' חסדים, שרשם משם ע"ב, כי חסד בגימטריא ע"ב, ואעפ"י שאמדנו לעיל, שכ"א היא ג' יהיו, דע"ב ס"ג מ"ה, אך עם כל זה, זהו בבחי' פרטיות, יען כי כל קצה מהם כלול מכל הג' מוחין, שהם: ע"ב, כ"ג, מ"ה כנו"ל, אמנם כללות החסדים עצמם, הם שמות של ע"ב, והנה אם תמלא י' הויר"ת הנו", כלם דיודי"ן, וכל אות מנוקדת בשב"א קמ"ץ כנו"ל, שהוא בגימטריא א"ה, נמצא כי אלה"י, ר"ל: י"פ א"ה בכל הויר"ה, בסוד י'

הגהות ומראה מקומות

ק) צ"ל הנקודים.
ר) צ"ל א"ה.

ב) צ"ל עמהם. ז) ספרי הלקוטים פרשת וזאת הברכה בפסוק מעונה אלפי קדם.

בתוך הי"ס פנימיות, שהם בחי' גוף אל המלכות
 בהיותה באצילות, וכאשר ירדו למטה אלו הי"ס
 פנימיות של הגוף, נעשו שם הם עצמם בחי'
 נשמה, אל הי"ס דמלכות דבריאה, וכמו שנתבאר
 לעיל באורך, ונמצא כי בחי' הנשמה של
 המלכות דבריאה, הוא אלהות גמורה. אך מן
 הרוח ואילך של המלכות דבריאה, נקרא עולם
 הפרוד, בסוד ומשם יפרד וגו' וכ"ש בחי'
 הנפש, וכ"ש בחי' הג' מדרגות, הנק' גוף
 המלכות דבריאה, כי כל אלו, הם נק' עולם
 הפרוד. (ח)

ואח"כ הי"ס האמצעיים של גוף המלכות
 דאצילות, ירדו יותר למטה, והוא במלכות
 דיצירה, ונתלבשו שם בי"ס דמלכות דיצירה,
 והיו הם עצמם נשמה ממש להם. וגם הי' סמכין
 של אות ו' דהוי"ה, הנק' רוח המלכות דאצילות,
 גם הם מתלבשים, תוך אלו הי' ספירות פנימיות
 (נל"ש אמצעיות) שירדו שם כנוכר, וגם כאן
 ביצירה, בחי' הנשמה במלכות דיצירה, הוא
 אלהות גמור. אך מן הרוח ואילך שבה, נקרא
 עולם הפרוד ע"ד הנז"ל.

ואח"כ הי"ס, שהם אחוריים דגוף המלכות
 דאצילות, אשר בתוכם י' סמכין, של אות ה'
 אחרונה דהוי"ה, הנקרא נפש המלכות דאצילות.
 גם הם מתלבשים בתוכם, ואלו הי"ס פנימיות
 (נל"ש אחוריים) דגוף, ירדו למטה בעשיה,
 ונתלבשו שם בי"ס מלכות דעשיה, והיו הם
 עצמם נשמה ממש להם, ובחי' הנשמה הזאת,
 היא אלהות גמור. אך מן הרוח ואילך שבה,
 נקרא עולם הפרוד, ע"ד הנז"ל.

והנה עדין ממש, הוא בז"א דאצילות, כי
 אותם הט"ס פנימיות דגוף דז"א, ירדו דבריאה,
 ונתלבשו בי"ס דז"א דבריאה, והיו שם הם
 עצמם בחי' נשמה להם, ונשמה זו, היא אלהות
 גמור. ומבחי' הרוח דז"א דבריאה שבו ואילך,
 נקרא עולם הפרוד, והט"ס אמצעיות דגוף שבו,
 ירדו ונתלבשו בי"ס דז"א דיצירה, והיו שם בחי'
 נשמה להם, וזו היא אלהות גמור. ומבחי' הרוח
 ואילך דז"א דיצירה, נקרא עולם הפרוד, והט"ס

אותיות מלואים. אך הפשוטה, היא קדם. וזהו
 אלהי קדם, בכל הוי"ה מהם לבדה.

והנה כשנחבר י"פ אל"ה, שיש בכל נקודות
 כל הוי"ה והוי"ה מהם, הם בגימטריא ש"ם,
 ועם י' אותיות המלוי עצמם, יהיו ש"ע, הרי
 שכל הוי"ה מהם, הוא וניקודיה, הם ש"ע, ודע,
 כי מאלו הש"ע, נמשכים אל הפנים דז"א, אשר
 בקטנותו בימי היניקה, היו ק"ן רבוא, ועתה
 נעשו ש"ע רבוא, דאתארך באנפוי, כמו עתיקא,
 כנוכר באודת נשא ע"ש. כי הרי ידעת, כי כל
 האיברים דז"א, נגדלים בזמן הגרלות, והענין,
 כי מהדעת הזה נמשך עד הפנים שלו, כנוכר
 באדרא, דדעת אסהיד באנפוי דמלכא. והנה
 האותיות והמלואים עצמם, הם י' הוי"ת דע"ב,
 והם בגימטריא תש"ך, כמנין צדופי בראשית,
 ונדע כי הוא ברא שית, שית סטדין שבדעת,
 כי הדעת נקרא בראשית, כנו' בהקדמת בראשית.
 (חסד תחלת הענין) (ש) ז"א הם ט' הוי"ת
 המנוקרות: הא' בקמ"ץ, הב' בפת"ח וכו', כנו'
 בתיקונים וכל הוי"ה מהם, נחלקת בכל ספירה
 וספירה בסוד נשמה ונר"ן כנז"ל. אמנם
 המלכות, אין בה רק הוי"ה א', בלתי נקוד.
 והיא נחלקת, כל אות ואות מן הדי', לי' סמכין
 הנזכר בפרשת תצוה, ואו הי' סמכין של אות
 הי"וד, נשארים בפנים מן כל הבחי', והם בבחי'
 נשמה לנשמה אל המלכות. והי' סמכין דאות ה'
 ראשונה, מתלבשים בתוך עשר ספירות פנימיים
 שבה, והיא נשמת המלכות, ואות ו' נחלקת לי'
 כמכין, ומתלבשים בתוך י"ס אמצעיות שבה,
 והיא רוח של המלכות, ואות ה' אחרונה, נחלקת
 ג"כ לי' סמכין, ומתלבשים בתוך י"ס, הנק'
 אחוריים של המלכות.

ודע עתה והבן, כי כאשר נטרדה השכינה,
 וירדה למטה בגי' עולמות בי"ע, הנה הי"ס
 פנימיות דנוק' דז"א דאצילות, הם נבנסו
 ונתלבשו בתוך הבריאה, והיו שם הם עצמם
 בחי' נשמה, לי"ס דמלכות דבריאה, ואותם הי'
 סמכין שיש לאות ה' ראשונה דהוי"ה, הנק'
 נשמת המלכות כנוכר, גם הם מתלבשים דבריאה

הגהות ומראה מקומות

(ש) ע"ה שער השמות פ"א ב'. (ח) ע"י תע"ס שיעור ט"ז אות קנ"ו באור פנימי.

דאמא, ובג'ר דז'א, ובג'ר דנוק' בבריאה. ואלו הג' אורות המתעלמים בכל ג'ר אלו הנו', נקראים כסא הכבוד. והנה בזו"ן, אין מתגלה בהם בחי' אור הכתר של הכסא, רק הב' אורות של חו"ב של בחי' הכסא, ואלו הב' אורות דחו"ב של הכסא, הם ב' צירופי שם ההוי"ה הראשונים, ואלו מתלבשים תוך חו"ב דז"א דבריאה, והם שם בבחי' כסא. ולכן י' צירופים הנשארים בשם הוי"ה, הם י"ס פנימיות של ז"א דבריאה.

וכן י"ב צירופים הראשונים של שם אדני"ה, הנה הב' צירופים הראשונים שבהם, הם בחי' כסא, שהם ב' אורות דחו"ב דכסא, והם מתעלמים בחו"ב דז"א דבריאה ע"ד הנו', והם שם בבחי' כסא, והי' צירופים הנשארים, הם י"ס אמצעים של ז"א דבריאה. וכיוצא בזה הוא בנוק' דז"א דבריאה. כי י"ב צירופים שם אהו"ה, הנה הב' צירופים הראשונים הם ב' אורות דחו"ב, הנק' כסא ומתעלמים בחו"ב דנוק' דז"א דבריאה. ע"ד הנו"ל, והם שם בבחי' כסא. והי' צירופים הנשארים הם י"ס פנימיות דנוק' דז"א דבריאה. וכן י"ב צירופים אחרונים של שם אדני"ה, הנה הב' צירופים הראשונים שבהם, הם ב' אורות דחו"ב, הנק' כסא, המתעלמים בחו"ב דנוק' דבריאה. ושאר הי' צירופים האחרונים שבכלם, הם בחי' י"ס אמצעיות של נוקבא דז"א דבריאה.

וענין י' מקיפים דז"א דבריאה, הנה נתבאר לעיל, שהם י' צרופים, חוץ מהראשון והאחרון משם אהי"ה, והטעם הוא, כי הנה נשמת המקיפים של זו"ן דאצילות, הוא שם אהי"ה, כמבואר במקומו, שהוא אות אלף בחוץ, מקיף לכל אות. הי"א לפניו ממנו, ונשמה למקיף הראשון והחצון. ואות וא"ו לפניו ממנו, והוא רוח, למקיף אמצעי. ואות הי"א אחרונה, לפניו ממנו, והוא נפש למקיף פנימי. ונמצא, כי אם נמנה ד' אותיות מבחוץ ולפנים, יהיה בסדר אהי"ה, שהוא הצרוף הראשון שבכלם, ואם נמנה מלפנים ולחוץ, יהי' בסדר היה"א, שהוא צירוף

חצוניות דגוף שבו, ירדו ונתלכשו בי"ס דז"א דעשיה, והיו שם בחי' נשמה להם, וזו היא אלהות גמור. ומבחי' הרוח ואילך דז"א דעשיה. נקרא עולם הפרוד, וכעד"ו הוא באריך ואריא, שמתלבשים ג' בחי' ספירות שלהם בבחי' נשמה לאריך ואריא דבריאה, ולאריך ואריא דעשיה. וכלם נק' אלהות גמור. אך מן הרוח ואילך, שבכל א' וא' מהם, נקרא עולם הפרוד. הכלל העולה, כי בחי' הנשמה שבכל ה' פרצופי הבריאה, וה' פרצופי היצירה, והי' פרצופי העשיה, כלם הם אלהות גמור. אך כבחי' הרוחין שלהם ואילך, שבכל פרצוף ופרצוף, שבכל עולם ועולם, נקרא עולם הפרוד, ואינו מכלל אלהות.

ת) ונבאר עתה קצת פרטים באלו השמות הנו"ל. ענין הי"ס חצוניות דגופא דזו"ן, בבי"ע כנו"ל, דע, כי קי"ך צירופים יש בשם אלהים, הם מתחילים מז"א דבריאה, ונשלמים בנוק' דעשיה. וזה ענינם: י' צירופים ראשונים, בז"א דבריאה. וי' שניים, בנוק' דבריאה. וי' שלישיים, בא"א דיצירה. וי' רביעיים, באבא. וי' חמישיים, באמא. וי' ששיים, בז"א. וי' שביעיים, בנוק'. וי' שמיניים, באריך דעשיה. וי' תשעיים באבא. וי' עשריים, באמא. ועשר י"א, בז"א. ועשר י"ב, במלכות דעשיה. והרי נשלמו קי"ך צירופים דאלהים, וזהו בחי' התפשטות שם אלהים בקדושה. ואח"כ משם והלאה, הם אלהים אחרים. ובזה תבין, כי בבחי' אלו נקרא הז"א אלהים. והם בסוד, והיו ימיו קי"ך, כנוכר בספרא דצניעותא ובאדרא.

וענין י"ס פנימיות דז"א דבריאה, שביארנו לעיל, שהם י' צירופי שב' ההוי"ה, חוץ מב' צירופים הראשונים. הטעם הזה, דע, כי בחי' כסא הכבוד, הנוכר בזה, שהוא בעולם הבריאה אינו מכלל י"ס דבריאה עצמם, אמנם הם בחי' מ"ש בתיקונים אימא עילאה מקננא בג' ספירן דבריאה. והענין, כי ג' אורות הם מתנוצצים ונחתמים מן כח"ב, והם מתעלמים ומתלבשים בתוך ג'ר דז"א דבריאה, ובג'ר דאבא, ובג'ר

הנהרות ומראה מקומות

ת) ע"ח שער השמות פ"ה וז'.

פרצוף שלה דיניקה, שאו הוא נק' חגית דז"א, ועד שם עולה היא ג"כ כנוצר בחזרת העמידה, ואו חבור הוי"ה ואלהי"ם. וכשהווג הוא פב"ם, בבחי' פרצוף דגדלות שבו, עם פרצוף גדלות שבה, שאו נק' חב"ד דז"א, ועלתה עד שם, ואו הוא חבור הוי"ה ואלהי"ה, שכבר היא בבחי' בינה הנק' אהי"ה שלימה, בייס דגדלות, ואו הוא בעת נפילת אפים שנבקע היסוד בויעבור. או גלע"ד, שאינו אלא בשחרית דשבת. ועיין במקומו ותראה, כי בכל עמידה דלחש דחול דשחרית, יש זווג, וא"כ איך אין זווג אלא בנפילת אפים. ובוה יתורץ, כי בכ"א יש זווג, אלא שהווג העליון הוא בנפ"א, ואינם יעקב ורחל הקטנים דלחש, והבן זה מאד.

גם תבין משם ג) כי זווגא שלים דאז"א, ע"י הכללות בישראל סבא ותבונה בפרצוף א', אינו אחר החרבן, רק זווג חיות העולמות. וממנו אנו ממשיכים מוחין דגדלות בק"ש, וגם בעמידה לזו"ן דאצילות. ולאבא דבריאה. אבל זווג תחתון זישראל סבא ותבונה לבדם למטה, או אינו רק לתת מוחין דיניקה לזו"ן דאצילות ומוחין דיניקה לאבא דבריאה. ומוחין דגדלות, לאימא וזו"ן דבריאה.

כבר נתבאר ד) כי כל הש"ך דינים, הם בצלם, והנה הז"א אין בו כתר מעצמו, אלא מת"ת דאימא כנודע. ונמצא, כי הצלם מתחיל מחכמה שבו, כי בצלם הזה מתלבשים המוחין, והנה בצלם זה, הם ש"ך נצוצין. ואמנם מספר הש"ך, הם דרך כללות, ודרך פרטות, ויש בו כמה בחי' רבות מאד. אך בדרך כללות הוא, כי שנים, צלם דאבא, וצלם דאימא, הם בגי' ש"ך כנו"ל. גם בחכמה לבדה, יש ש"ך, כנודע כי במחשבה צריך ש"ך נצוצין. וכן בבינה לבדה, והענין, כי הנה שרש כל הדברים, וכל הנשמות, נמשכים מאלו הש"ך נצוצות, ובהיותם בחכמה, הם בסוד ל"ב נתיבות. כי הנה שם הם ל"ב,

אחרון שבכלם. נשאר עתה י' צרופים האמצעיים של אהי"ה, ואלו הם מקיפי ז"א דבריאה. וענין ו' צרופי שם יהו הפנימיים פשוטים שיש בז"א דיצירה, הם בגימטריא קכ"ו, ודע, כי מקורם הוא שם אדני ברבוע, כזה: א', א"ד, אד"ג, אדני"י. שהוא ג"כ בגימטריא קכ"ו, וענין ו' צרופי שם שד"י, שיש בז"א דיצירה, הנה ר"פ ש', הם אלף ות"ת. ר"פ ד"י, הם בגימטריא חנר"ך. והענין, כי שם זה הוא בחי' ציצית דמטטרו"ן, הנק' חנוך. והנה מטטרו"ן נק' עבד, ולכן ארו"ל ת) הזהיר במצות ציצית, משמשים לו לעתיד, אלף ות"ת עבדים, והטעם, הלוכש ציצית דמט"ט, הוא בסוד עבד, ולכן ישמשו לו עבדים אלף ות"ת, כמנין השם הנזכר.

וענין שם אלהים אדני"י, שהם המקיפים חצונים של נוק' דז"א דיצירה. הנה נודע, כי כל המקיפים הם בחי' שם אהי"ה. והנה גם אלו הב' שמות, הם בחי' אהי"ה דההי"ן, שהוא בגי' קנ"א, כמנין ב' שמות הנז'. גם שם אהי"ה בחשבון המרובע, בגימטריא קנ"א, כמנין ב' שמות הנז'. והוא כזה: א' פעמים א', ה' פעמים ה', י' פעמים י', ה' פעמים ה', בגימטריא קנ"א. וענין נשמת המקיפים של ז"א דעשיה, שהוא שם, יו"ד ה"ה ו"ו, דע, כי שם יו"ד ה"ו ו"ו ה"י, בגימטריא רל"ו, והוא סוד, שעור קומתו של הקב"ה, שהם רל"ו אלפים רבבות פרסאות, כמנין גדול אדונינו זר"ב כ"ח בגי', כנו' בדרוש שעור קומה. א)

בדרוש שלוח הקן ב) תבין, כי ג' היחודים שיש בזו"ן, הנק' ג"ר, והם: הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אדני"י, הוא כנגד ג' פרצופים שיש בנוק' דז"א. או הי"ס דאחור. שהם בחי' עיבור שלה. בעמידה דלחש, שהיא למטה בנה"י שבו, שהוא ג"כ פרצוף שלו דעיבור ואו חבורם פב"ם, נק' הוי"ה ואדני"י וכשהווג הוא בסוד פרצוף שלו דיניקה, עם

הגהות ומראח מקומות

- ג) ספר עולת תמיד דף נ"ג. תע"ס שיעור ח' אות ס"ב.
- ד) שער הכוונות דרושי העומר דרוש י"א. ספר פע"ח דרושי עומר.

- ת) שבת ל"ב: א) ע"י בע"ח ח"ב דף שמ"ג ד"ה שם יוד פירוש הדברים. ב) ע"ח שער הזווגים סוף פ"א.
- ספר ע"ת דף נ"ג. שער המצות תצא. ספר הלקוטים תולדות תחלת הפרשה. שער הכוונות חנוכה.

והנה נתבאר ה) כי הנ' שערי בינה, הם ה' גבורות שבה, גם יש בה נ' שערים, מה' חסדים ג"כ, כ"א כלולה מ'י, הם נ'. ואלו הה' חסדים, שהם נ' שערים נכללים מו"א ומתפשטים בו כנודע, והנה משליש החסד שבת"ת, המתחלק חציו לכתר דנוק', וחציו לכתר שבו, ואז ע"י עליית זה החסד, יורד ת"ת של אימא, להעשות כתר בראש ז"א כנודע, ונמצא, כי אותו החסד, גורם כניסת הכתר. וכן נאמר בתקונין, כי הכתר נקרא שער החמשים, יען אינו נגמר ליכנס, עד עלות החסד ההוא. והוא נקרא שער החמשים, של הה' חסדים, הנחלקים לחמשים כנוכר. לפי שאין חסד זה עולה שם, אלא אחר שנגמרו כל הנ' שערים של ה' חסדים להתפשט בו"א, וזה בא באחרונה, ונק' שער החמשים לסבה זו.

וכ"א כלולה מ"ס, הרי ש"ך שבחכמה. ולכן נק' ל"ב אלהיים דבראשית, כי כלם דינים ונצוצין, כנודע כי יש אור, ויש נצוץ, ונמצא, כי ה"ל"ב נתיבות, הם הם הש"ך נצוצין, וזכור זה.

ואח"כ נותנם החכמה אל הבינה, ואז נעשים שם, בבחי' נ' שערים, כי הנה שרשם הם ה' גבורות, וכ"א כלולה מ'י, הרי נ' שערי בינה, ואז בכל שער מאלו הנ' שערים, נכללים בו, הש"ך נצוצין, ומאלו הש"ך נצוצין שבכל שער ושער מהנ', משם נמשכות הנשמות כל א' וא' משער שלו, ואמנם הם בבחי' צרופים וגימטריאות, כ"א משונה מחבירו, ונמצאו שהם נ' מיני ש"ך, ואלו נזכרים בליל פסח, ע"ש כי שם מקומם.

הגהות ומראה מקומות

ה) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב כלל ר'. שער הכוונות דרושי שבועות.

ת ו ש ל ב ע